

నాటికా పంచవింశతి

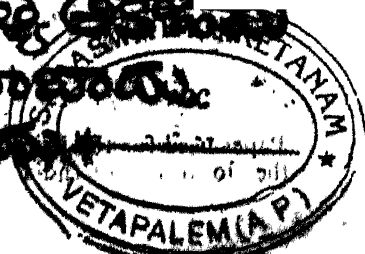
సంపాదకుడు

డా॥ కొర్రపాటి గంగాధరరావు

ప్రచురణ

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాదమి
కళాభవన్ - సైఫాబాద్
హైదరాబాద్

NATIKA PANCH VIMSHATI

An Anthology of 25 best play-lets adjudged by
Andhra Nataka Kala Parishat, Edited by
Dr. Korrapati Gangadhara Rao, Bapatla, Guntur Dist.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాదమి

హైదరాబాదు : 500 004

ప్రచురణ : 322

ప్రథమ ముద్రణ . 1982

ప్రతులు : 2,000

వెల : రూ. 17-50

ప్రతులను :

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాదమి

కళాభవన్, సైఫాబాద్, హైదరాబాదు - 500 004.

ముద్రణ :

ఆంధ్రప్రదేశ్ అర్థి ప్రెస్

హైదర్ గూడ - హైదరాబాదు - 500 001.

Paper used for the binding of this book was made available by
the Government of India at Concessional rate,

తొలి పలుకులు

పాఠకుడులేని పుస్తకం అన్నా, ప్రేక్షకుడు లేని నాటకం అన్నా, చంద్రుడు లేని వెన్నెల అన్నా, ఒక్కటే. సాహిత్య ప్రక్రియగా రూపకం అత్యున్నత స్థానాన్ని సంపాదించుకున్నది. నాటకం, ప్రహసనం, నాటిక, యక్షగానం, ఇంకా మరిచిపోవద్దు రూపాలలో రూపకం అవతరించింది. విభిన్న అభిరుచులు కలిగిన ప్రజలకు ఆచరపాత్రమైనది. ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలపలెకాక, రూపకానికి, నాటకమున చున్నట్లు రెండుదైపులున్నవి. ఒకటి సాహిత్యం, రెండవది ప్రయోగం (ప్రదర్శనం). రూపకమర్వాదలు అధ్యయన పరులకు ఎంత అవశ్యకములో సామాజికులకు అంటే ప్రేక్షకులకు అంతే ఆనంద దాయకములు. రూపకం సమాహార కళ. సంగీతం, సాహిత్యం, శిల్పం, చిత్రలేఖనం, నాట్యం, ఇత్యాదికళలన్నీ రూపకనిర్మాణంలో పాలుపంచుకుంటాయి.

అధ్యయనానికి ప్రయోగానికి ఉపయోగపడాలనే ఉద్దేశ్యంతో సాహిత్య అకాడమీ ఆంధ్ర నాటకకళాపరిషత్తు బహుమతిసంధుకున్న 25 నాటికలను ఏరుకొని వాటిని ఒక సంపుటిగా మంచి అందిస్తున్నది. ఈ నాటికల్లో సాహితీచృష్టితో ఎంపిక చేసినవి కొన్ని ఉన్నవి; మరికొన్ని సదనావైదుష్యంతో సహృదయలను అలరించినవి కొన్ని ఉన్నవి. 1947 మొదలుకొని 1979 వరకు ఆంధ్ర నాటక కళా పరిషత్తులో, సర్వోత్తమంగా ప్రయోగించబడిన నాటికలను శ్రీ కొర్రపాటి గంగాధరరావుగారు సేకరించి చక్కని పీఠికను సమహర్షి, నాటికా రచయితలను పరిచయము చేసి "నాటికా పఃచందిశతి"గా తీర్చిదిద్దారు. శ్రీ గంగాధర రావుగారు నాటికా రచయితలే కాక రూపక ప్రయోగద్రులుకూడ. ఎందరో మనీషుల నాటికలు ఈ సంపుటిలో ఉన్నవి. ఆ రచయితల సౌజన్యానికి పాండిత్యానికి అభినందనములు. ఈ సంపుటిని సిద్ధంచేసిన శ్రీ కొర్రపాటి గంగాధర రావుగారికి అకాడమీ పక్షాన కృతజ్ఞతలు సమర్పించుకుంటున్నాను.

మైదరాబాదు

ఇరివేంటి. కృష్ణమూర్తి

తేది 1-1-1982

కార్యదర్శి

‘నాటికా పంచవింశతి’

విషయ సూచిక

1.	చేసిన పాపం	—కొప్పరపు సుబ్బారావు	... 1
2.	తుపాసు	—పులుగుండ్ల రామకృష్ణయ్య	... 21
3.	ఎవడు దొంగ ?	—అచార్య ఆత్రేయ	... 49
4.	తారాబలా	—వడ్లమాడి సీతారామరావు	... 95
5.	ప్రగతి	—అచార్య ఆత్రేయ	... 127
6.	ఆడది	—పినిశెట్టి శ్రీరామమూర్తి	... 153
7.	నా బాబు	—డా॥ కొర్రపాటి గంగాధరరావు	... 185
8.	బంగారు సంకెళ్ళు	—డా॥ కొర్రపాటి గంగాధరరావు	... 243
9.	దిట్టి బొమ్మలు	—వేణు	... 287
10.	ప్రార్థన	—డా॥ కొర్రపాటి గంగాధరరావు	... 311
11.	వెంకన్న కాపురం	—ముదిగొండ లింగమూర్తి	... 345
12.	మనస్తత్వాలు	—భమిడిపాటి రాధాకృష్ణ	... 367
13.	దంత వేదాంతం	—భమిడిపాటి రాధాకృష్ణ	... 399
14.	చావకూడదు	—అచార్య ఆత్రేయ	... 435
15.	పుణ్యస్థలి	—ఎన్. ఆర్. నంది	... 453
16.	కుక్కపిల్ల దొరికింది	—రావి కొండలరావు	... 491
17.	చరమాంకం	—అనిసెట్టి సుబ్బారావు	... 527
18.	వాన వెలిసింది	—ఎన్. ఆర్. నంది	... 553
19.	సుల్తానీ	—వేలూరి శివదామశాస్త్రి	... 593
20.	చీకటి తెరలు	—గన్పి సెట్టి వెంకటేశ్వరరావు	... 623
21.	జ్యోతిరజ్వాల	—హనుమంతరావు	... 649
22.	శిరోమణి	—దివ్య ప్రభాకర్	... 677
23.	ఉలిపికట్టె	—ఆవుల శ్రీనివాసరావు	... 717
24.	మనిషి చావకూడదు	—ఎన్. ఆర్. నంది	... 763
25.	కళ్లు	—గొల్లపూడి మారుతీరావు	... 801

ఈ సంకలనాన్ని గూర్చి

ఈ సంకలనంలో, ఆంధ్ర నాటక కళా పరిషత్ నిర్వహించిన పోటీలలో రచనకూ ప్రదర్శనకూ బహుమతులందిన నాటికలను మాత్రమే చేర్చగలిగాము. వాటిలోనూ లభ్యమైనవి మాత్రమే, అనుమతి సందినవి మాత్రమే చేర్చటం జరిగింది.

1965 తరువాత నాటక కళా పరిషత్ సభలు ఎక్కువగా జరగలేదు. అందువల్ల తదనంతరం ప్రసిద్ధికి వచ్చిన రచనలు కొన్నింటిని [పరిషత్ పోటీలలో పాల్గొనకపోవటం వల్ల] ఈ సంకలనంలో చేర్చటానికి వీలుకాలేదు. నిజానికి నాటక కళా పరిషత్ పోటీలలో పాల్గొనకపోయినా ఆ తరువాత కాలంలో చాలా మంచి రచనలు వెలువడినాయి. ప్రదర్శనలో అత్యుత్తమంగా పరిగణించబడినాయి కూడా. ముందు ముందు అవి వేరే సంకలనంగా ఆశీర్వాదం.

అయితే—ఆంధ్రదేశంలో నాటికారచన ప్రారంభ దశలోనే, తెలుగు నాటికా రచయితలు రకరకాల ప్రయోగాలు చేశారని, ఈ సంపుటిలో నాటికలను చూచినప్పుడు ఒప్పుకోక తప్పదు. “ఎవరు దొంగ” — “దిష్టి బొమ్మలు” — “ప్రార్థన” — “కళ్ళు” మొదలైనవి ఎన్నో ఇందుకు ఉదాహరణలు.

నిజానికి రచన + ప్రదర్శనకు కాక, వేరు వేరు బహుమతులందిన నాటికలుకూడా ఇదే కాలంలో వచ్చాయి. వాటిలో పరిగణించదగినవి కూడా ఉన్నాయి. కాని —

కొన్ని నాటికల విషయంలో - “వీటికానాడు బహుమతి ఎట్లా వచ్చిందా?” అన్న సందేహం రావచ్చునేమో! కాని ఆ విషయంలో చెప్పదగ్గది ఒక్కటే ఉన్నది. కొన్ని రచనలు చదవటానికి పేలవంగా ఉండవచ్చు. కొన్ని రచనలు చదవటానికి ప్రదర్శనకూ చాగుండవచ్చు. కాని అసలు సినీలైన నాటకాలు లేక నాటికలు చదివినప్పుడెట్లా ఉన్నా, ప్రదర్శన సమయంలో నటల సమర్థత వల్ల

‘రభస’గా ప్రవర్తించే ప్రదర్శకులు. కాని పరిషత్ ప్రదర్శనలు మాత్రం-తమ శక్తి సామర్థ్యాల ప్రదర్శనగా రక్తిగడ్డేవని మాత్రం చెప్పక తప్పదు. సభలు మాత్రం నిష్ప్రయోజనంగానే వుండేవి.

1943లో పరిషత్ ప్రదర్శనలతో ఒక కొత్తమలుపు వచ్చింది. అప్పటి నుంచీ పరిషత్ సభలు ఔత్సాహిక నటపర్గాలను ప్రోత్సహించటానికి, తద్వారా నాటకరంగాన్ని తీర్చిదిద్దటానికి కృషి చేయ నారంభించాయి. పెద్దలు, పూజ్యులు శ్రీ రాజా రంగయ్యప్పారావుగారి అధ్యక్షతన, శ్రీ కాజ వెంకట్రామయ్యగారూ, శ్రీ యర్రోజు మాధవాచార్యులుగారూ, శ్రీ దుక్కిపాటి మధుసూదనరావుగారూ, ప్రసాదరావుగారూ, పసల సూర్యచంద్రరావుగారు లాంటి ప్రసిద్ధులూ, సమర్థులూ పూనుకున్నారు. ఆంధ్ర నాటక కళాపరిషత్‌ను ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిలో నడిపారు. ఒక నిబంధనాపత్రం ఏర్పడింది. సభ్యత్వం ఏర్పడింది. ఆచ్యతులు ఎన్నుకున్న కార్యవర్గం ఏర్పడింది. ముఖ్యంగా పోటీలు నడిపే విధానం రూపు దిద్దుకుంది.

ఒక్కొక్క సంవత్సరం—ఒక్కొక్క ఊళ్ళో-పరిషత్ సభలు జరిగేవి. ఇతర సన్మానాది కార్యక్రమాలతో బాటు - పోటీలు జరిగేవి. ఏ ఊరివారు ఆహ్వానిస్తే-ఆ వూరిలో పోటీలు జరగటంవల్ల, ఔత్సాహికులకు తమ స్వంత వూరిలోనే కాకుండా—పలు ప్రాంతాలలో తమ నైపుణ్యం ప్రదర్శించటానికి ‘మంచి వేదిక’ ఏర్పడింది. శ్రీ పాత్రలు శ్రీలే ధరించవలెనన్న నిబంధనవల్ల-శ్రీలు కొందరన్నా - ఇదొక వృత్తి చేసుకున్నారు. ప్రదర్శనా యోగ్యమైన నాటకాలను రచయితలు రాయ నారంభించారు. వెలుగులోకి వచ్చారు. రంగా లంకరణ పద్ధతులు మారిపోయాయి. మంచి రంగస్థల సౌకర్యాలేవీ లేని ఆంధ్ర దేశంలో, మంచి ‘టీం’ వర్కుతో—చక్కని రిహార్సల్స్‌తో— శాస్త్రీయమైన పద్ధతులతో ప్రదర్శన లివ్వసాగారు. ఇంకా రృచికరమైన అభివృద్ధి లేదంటే అది ఔత్సాహికుల తప్పుగాదు. నాటక ప్రదర్శనకు కావాల్సిన అన్ని హంగులూ గల ‘హాలులు’ ఆంధ్ర దేశంలోనే లేవు. అటువంటి హాలులూ, తెరలూ లైటింగ్ షెడ్యూలులూ కూడా ఔత్సాహికులే ఏర్పరుచుకోవాలనటం వారి తాహతుకు మించిన గొప్ప అడ్డంకి కోరిక.

ఆంధ్ర నాటక కళాపరిషత్ ప్రారంభించటానికి పూర్వమే మనదేశంలో పోటీలుండేవి. కాని ఈ పద్ధతినగాదు. ఒకే నాటకాన్ని పోటీకి పెట్టేవారు. దాని లోనే ఒకరికి బహుమతు లిచ్చేవారు. ఏ సమాజానికా సమాజం—తమకు నచ్చిన నాటకాన్ని ప్రదర్శించవచ్చునన్న పద్ధతి ప్రవేశపెట్టినవారు-1981లో- సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ—చిక్రమదేవ్ మొదలగు వారట.

మొత్తం మీద పరిషత్ పోటీలు నిర్వహించటం వల్ల, ఔర్వాహిక నాటక రంగం మూడు పువ్వులు ఆరు కాయలుగా వర్ధిల్లినదనటం నిర్వివాదాంశం. ఈ ఒక్క దశాబ్దంలో సాధించిన అభివృద్ధినే సాధించటానికి—ఇతర దేశాల్లో దశాబ్దాలూ, శతాబ్దాలూ పట్టించి. ఇది గర్వించదగినదే. అయినా - సరియైన 'న్యాయనిర్ణయ పద్ధతి' ఇంతవరకూ ఏర్పడలేదు. పెద్దలూ అనుభవజ్ఞులూ అయిన శ్రీ కీ॥శే॥ మాధవశెట్టి మొదలైన వారు - న్యాయనిర్ణేతలుగా వుండగా ఏ పేవీలు వచ్చేవికావు. అటువంటి వారు లోపించిన కొద్దీ, ఔర్వాహికల్లో అళాంతి ఏర్పడింది. పేవీలు ఎక్కువయినాయి. నిర్వాహకులలో గూడా నిరుత్సాహం ఏర్పడింది.

మొత్తం మీద పోటీలను ప్రవేశ పెట్టింది ఆంధ్ర నాటక కళా పరిషత్తు- దానికొక విధానం ఏర్పరచింది పరిషత్తు. ఇతరత్రా అనేక పోటీల నిర్వాహకులూ మార్గం చూపింది పరిషత్తు. నేడు ఆంధ్రదేశంలో నాటక కళాభివృద్ధి కంఠబికి చూతూ సంస్థ పరిషత్తు.

ఆంధ్ర నాటక కళా పరిషత్ నాటక పోటీలు ప్రారంభించిన దశనుండే 'నాటికల పోటీలు' కూడా ప్రారంభించినదనుకుంటాను. పరిషత్తుకు ఒక ఆఫీసుంటూ లేకపోవటం వల్ల సరియైన రికార్డు లేకుండా పోయింది. లభ్యమయినంత వరకే ఈ సంగతినంతో సేకరించటం జరిగింది. పరిషత్ సభలు ప్రతి సంవత్సరం రప్పకుండా జరగలేదు. అయినా, అధికారికమైన రికార్డు దొరకకపోయినా, సాధ్యమైనంతలో - ఈ సంగతినంత చేశాను. ఉంతవృణ్ణ.

ఆంధ్ర నాటక కళా పరిషత్ పోటీలు నిర్వహించటం ప్రారంభించింది- 1944లో. అంటే ఈసాటికి (1981 నాటికి) 37 వార్షికోత్సవాలు జరిగి

వుండాల్లి. కాని ప్రతి సంవత్సరమూ పోటీలు జరగక పోవటంచల్ల, ఇప్పటికి 25 వరి షిట్ పోటీలే జరిగాయి. ఈ ఇరవై అయిదు సంవత్సరాలలో గెలుపొందిన నాటికల 'లిస్టు' కూడా సమగ్రంగా, అధికార పూర్వకంగా దొరకలేదు. ఎకాడమీ వారు ఈ సంకలనంలో 25 నాటికల వరకే ప్రచురించ తలపెట్టారు. కనక రచనా-ప్రదర్శనలకు బహుమతి నందిన వాటినే ఇందులో చేర్చగలుగుతున్నాను. ఇందులో కూడా కొన్ని ముద్రణ కాలేదు. అయినవన్నీ కూడా సేకరించటం కష్టమయింది. ఒకటి రెండు పోటీలలో ఏది గెలుపొందిన నాటికో భోగట్టాకూడా ఎక్కడా దొరకలేదు. ఉదాహరణకు 1944 తర్వాత ఏ సంవత్సరం ఏ ఊరిలో-తమ నాటికకు బహుమతి లభించిందో రచయితలు గూడా, తమ అచ్చయిన పుస్తకాలలో ఉదాహరించలేదు. "సుల్తానీ", "చరమాలం" మొదలైవి కొన్ని-అచ్చు కాలేదనే తెలిసింది. పోనీ వ్రాత ప్రతుల కోసం ప్రయత్నిస్తే - అవి దొరక గలిగిన వారి ఎడస్సులు తెలియటం కష్టమయింది. కనక ఈ సంకలనం అసమగ్రంగా వుండక తప్పలేదు.

దాదాపు పది వన్నెండు సంవత్సరాలుగా పరిషత్ వార్షికోత్సవాలు ప్రతి ఏటా జరగటం లేదు. కాని 10-12 ఏళ్ళల్లో రచించబడిన చక్కని నాటికలు అనేకం వున్నాయి. పరిషత్లు జరిగి వుంటే - ఇవి పోటీలకు వెళ్ళేవే. విషయం పొందేవే. అదొక దురదృష్టం-వాటికి ఈ సంకలనంలో స్థానంలేదు.

ఆంధ్ర నాటక కళా పరిషత్ పుట్టుపూర్వోత్తరాలు, పొందిన ఆదరాధిమానాలా-చేసిన కృషిని గూర్చి చాలామంది పెద్దలు అనేక వ్యాసాలు వ్రాశారు. విషయ విస్తరణ భీతితోను, చర్చిత చర్చణం కాకుండానూ చాలావరకూ నా చిన్నతనంలో నేను ఎరిగివున్న విషయాలే ఇందులో పొందుపరిచాను.

ఏమైనా పరిషత్ చరిత్ర - "ఆంధ్ర నాటక చరిత్రలోనే" అత్యంత ప్రాముఖ్యం పొందినది. నేను ఆంధ్ర దేశంలో తెలుగు నాటకం తలఎత్తుకోవడానికి-నిలబడడానికి-పరిషత్ చేసిన కృషి ముఖ్యతారణం.

10-15 సంవత్సరాలుగా పరిషత్ కృషి మందగించినా-తిరిగి పునరుద్ధరించడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. అది అత్యంత ముదాపహం.

కొర్రపాటి గంగాధరరావు.

సంకలన రచ్య

ఏ కాంకిత

“One Act Play” అన్న ఇంగ్లీషు పదాంశు బట్టి తెలుగులో “ఏకాంకిక” అన్న పదం వాడుకలోనికి వచ్చింది. పాశ్చాత్య దేశాలలో ఈ ఏకాంకిక ఏనాడు ఆరంభమయిందో గట్టిగా తెలియదుగాని అతి పూర్వకాలం లోనిది మాత్రం కాదు.

నాటక ప్రదర్శనకు వచ్చే “ముఖ్యమైన ప్రేక్షకులు”, వారి వారికున్న కార్యభారం వల్ల నాటక ప్రదర్శనకు రాదలచినా, ఆలస్యంగా వస్తూ వుండే వారట! ముందుసీట్ల నాటకమించటానికి కాబోలు సామాన్య ప్రేక్షకులు, ముందే వచ్చి-ఆసీనులయి వుంటారు. వీరికి వేరే కాలక్షేపం లేకపోతే — అసలు నాటక ప్రదర్శన కాలానికి విసిగిపోతారు. ప్రదర్శన రక్తికి ఈలా జనించిన “విసుగు” దోహదకారికాదు. కనక వారి కాలక్షేపానికి-చిన్న ప్రదర్శన ఏదో ఒకటి-ఏర్పాటు చేయటం అవసరమనిపించింది! — కొంతమంది నాటక నిర్వాహకులు-ఏదో ఒకటి రెండు హాస్య పాత్రల్ని ప్రవేశపెట్టి-ఏదో తోచినట్లు నటిస్తూ, తోచినట్లు మాట్లాడుతూ ఆ ప్రేక్షకులకు విసుగు జనించనియకుండా చేయటమే వీటి ముఖ్యోద్దేశం. ప్రారంభ దశలో వీటిని ‘Curtain Raisers’ అనేవారు.

ఇట్లా ప్రారంభమయిన ఏకాంకిక మొదట్లో కేవలం కాలక్షేపానికిగాను పూర్తిగా హాస్యభరితంగా వినోద ప్రధానంగా మాత్రమే వుండేది. అటువంటి సంభాషణలు నడిచేవి. కథగూడా అప్పటికప్పుడు అనుకున్నదే సరిపోయేవి. రాసు రాసు అవి అక్షర రూపం దాల్చింది. ప్రక్రియలో వున్న శక్తివల్ల వేరైన రస స్వరూపాన్ని తను కల్పించుకున్నది. ఈనాటికి — పుష్టిచేసి తన ‘విశిష్టతను’ తనే నిరూపించుకున్నది. పాశ్చాత్యదేశాల కంటే సుమారుగా 200 సంవత్సరాలైనా వెనుకబడి-ప్రారంభమయిన ఆధునిక ఆంధ్రనాటకంలో గూడా సుమారు అంత వెనుకగానే ఈ విశిష్ట నాటక రచనా ప్రక్రియ రూపు దిద్దుకున్నది.

ఏకాంకికను- “నాటిక” అంటే అంత భావ్యం కాదేమో! భరతముని చెప్పిన “దశరూపకాల” తర్వాత “నాటిక” అనేది ఒకటి వుంది. దాని లక్షణాలు ఇవి:- ఇతివృత్తం—ఉత్సాహము. నాయకుడు — రాజు; అంతములు నాలుగు; సంధులు-5, పృత్తి— కైశికీ; రసము-శృంగారము, ప్రకరణ

నాటికముల సమ్మేళనముల వలన కలిగినది. నాయక అంతఃపుర కన్య లేదా సంగీతశాలా కన్య.

దీనిని అనుసరించి—నేటి మన ఏకాంకికలను నాటికలనరాదు. అంతే కాక దశరూపకాలలోని (1) వ్యాయోగము (2) అంకము (3) ప్రహసనములు (4) భాణము (5) వీధి అనేవి ఏకాంకికలు. [ఒకే అంకము గలవి] కనక ఒకే అంక పరిమితి గలిగి వుండటం అనే ఒక్క భేదం రూపకాల జాతి విభాగానికి కారణంగాదు.

ఈ వివాదానికి మనం దిగకుండానే, “నాటిక” అంటే ఏకాంకిక అని—మన వాడుకలో రూఢి అయిపోయింది గనక మనం గూడా నాటిక. - ఏకాంకిక అనే పదాలను Synonyms గా వాడుకోవటం మంచిది.

నేడు మనం అలవాటు పడిన అర్థంలోనే, అదే టెక్నిక్ లతోనూ—ఎంతో ఆశ్చర్యవంతంగానూ—మనకు “భాసుని” రచనలలో కొన్ని ఉదాహరణలు కనిపిస్తాయి. ఇంగ్లీషు వారికి షేక్స్పియర్ -రవి అ సమీపని బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యం అంటే గర్వకారణమైతే—భారతీయులకు “భాసుని” రచనలు మరింత గర్వకారణం అనవచ్చు.

పూర్వం సంగతెట్లా వున్నా, తెలుగువేళంలో మాత్రం - నాటికా రచన 1939 కి ముందుగానే ప్రారంభమయిందనవచ్చు. విశ్వనాథ కవిరాజుగారూ, రాజమన్నారూ గారూ వంటి ప్రముఖులు ఈ పద్ధతికి వారపడి పెట్టారు. అవి చాలా ప్రజాదరణ పొందినవి గూడా. రంగస్థల సౌకర్యాలేవీ లేని ఆంధ్ర దేశంలో, అనేక నాటికా రచనలు మొదట వెలువడినాయి. పాశ్చాత్య నాటికా రచనలలో వెలువడిన రకరకాల మార్గాలతోనూ (Different Schools Like-‘Realism’ ‘Surrealism’; ‘Symbolism’; Expressionism వగైరా) రచనలు సాగినవి. అయితే ప్రదర్శనాపకాలు దేశంలోనే లేక, అవి ఎక్కువభాగం- “చదువుకొని సంతోషించటానికి మాత్రమే” ఉపయోగపడినాయి. [చలం, విశ్వనాథ మొ॥వారి రచనలు. 1930-40 ప్రాంతం].

తర్వాత కాలంలో పరిషత్ పోటీలు ప్రారంభమయ్యే తర్వాత, ఈ ప్రక్రియకు పూర్తి ప్రాముఖ్యం రావటమే కాక—ప్రదర్శన సౌలభ్యమే ప్రధానంగా భావించనారంభించారు. పాశ్చాత్యదేశ పద్ధతులు—కొన్ని అనుసరణలు భాగపోలేదు గాని— అవే శత్రు రచయితలకు మార్గదర్శకాలుగా వున్నాయి కూడా.

ఆంధ్ర నాటిక కళాపరిషత్ వారి పోటీలలో కొన్ని నిబంధనలకు తగినట్లుగా, తెలుగు నాటక రచన మొదట తన రూపుదిద్దుకున్నదని కూడా చెప్పక తప్పదు. అందులో ఒకటి ఒక గంట కాలపరిమితి. నిజానికి నాటిక 5 నిమిషాల నుండి—రెండు గంటల వరకు కూడా వుండవచ్చు. ఈ కాల పరిమితి ఉత్సవ నిర్వహణకు ఉపయోగించేదేగాని, నాటికా లక్షణాన్ని నిశ్చయించేది కాదు. నిర్వాహకుల సౌకర్యం కోసం ఇది ఏర్పడింది. దీనిని జడ్జిలు పరిగణించాల్సినది కాదు. అయినా కొన్ని నాటికా ప్రదర్శనల కాలం గంట పరిమితికి మించి వుండటం వల్లా, ఆ కారణంగా బహుమతి నిష్పాక పోవటం వల్లా - నాటిక ప్రదర్శన కాలం గంటకు ఏమాత్రం మించరాదన్న దురభిప్రాయం ఏర్పడింది.

పరిషత్ ప్రదర్శనా పోటీలకు పూర్వం - 'నాటిక' అంటే ఏదో చిన్న ప్రమానం అన్నదే బహు జనాభిప్రాయం. విశ్వనాథ కవిరాజు, భమిడిపాటి కామేశ్వర రావుగార్ల రచనలు ఎక్కువ ప్రచారంలోనికి రావటమే దీనికి కారణం కావచ్చును. పరిషత్ ప్రదర్శనలవల్ల ఈ దురభిప్రాయం తొలగిపోయి-మంచి వరవడి ఏర్పడింది.

నటీమణుల కొరతవల్లా, నాటికకు చాలా సమాజాలు ఎక్కువ ధర్మ పెట్టలేకపోవడం వల్లా—'స్త్రీ పాత్రలులేని' నాటికా రచనలు ఎక్కువ వచ్చాయి. ఇందులో పౌరపాతేమీ లేదు. కథలో కావాల్సిన పాత్రలు మాత్రమే ప్రవేశ పెట్టటం అవసరం గూడా. ఈ సౌలభ్యం వల్ల ఔత్సాహికుల్లో పెరిగిన ఉల్లాసం అంతా ఇంతా అన వీలుగాదు. ఈ ఒక్క సౌలభ్యం వుండటం వల్ల పందలాదిగా సమూహం ఏర్పడింది, రాజించారనటం గూడా సత్య దూరంగాదు.

రచనా కాలం 5 సంవత్సరాల వెనకటివై వుండకూడదు, అనేది మరొక నిబంధన. దీనివల్ల చాలా సమాజాల వారు ఏ సంవత్సరానికి ఆ సంవత్సరం 'నాటిక' రాయించుకోవాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది. అంటే కొత్త రచయితలకు ప్రోత్సాహం లభించినదన్నమాట. నేను—నటకుణ్ణి—రచయిత కావటానికి ఘుఘ్రి కారణం ఇదే—నిజానికి నాలాంటి వారే ఇంకెంతమందో—ఈ కారణం వల్లనే తెలుగులోనికి వచ్చారు - వస్తున్నారు. పరిషత్ పౌరాణిక నాటికలను ప్రోత్సహించక పోలేదు. "చేసిన పాపం"; "ఆ నాడు" మొదలైనవి పౌరాణిక వాడే, కాని ఔత్సాహికు లెక్కువగా సాంఘిక ఇతివృత్తాల్నే చేపట్టిన వల్లనూ,

పౌరాణిక నటులు ఏత్సాహం చూపకపోవటం వల్లనూ ఆ విధమైన నాటిక నాటికలు పోటీలకు ఎక్కువగా రాలేదు.

కనుక ఒక విధంగా — పరిషత్ నిబంధనలే, నేటి మన నాటిక స్వరూపాన్ని ఈ విధంగా తీర్చిదిద్దాయి—అనటం అతిశయోక్తి కాదు. ఈ కాల పరిమితి నాటికకు ఒక గంటా, నాటకానికి రెండు గంటలకూ పరిమితం చేయటం వల్ల చాలా వరకూ ఇప్పుడు వస్తున్న మన 'నాటకాలు' నిజానికి - నాటికలే - కథా వస్తువు దృష్ట్యా. దీనికి - ఈ రెండింటికి - తేడా సామాన్య రచయితకూ—ప్రేక్షకులకూ తెలియక పోవటమే. ఇది ఒక్క లెలుగు నాటకా నాటికల విషయంలోనే కాదు; ప్రపంచంలో అన్ని భాషా ప్రాంతాలకు పరిస్థితి.

ఏకాంకికల విశిష్టత

నాటిక ప్రక్రియలోంచే నాటిక పుట్టినా — నాటిక రచాక విశిష్ట ప్రక్రియగా ఈనాడు చూపొందింది. రచయితలూ, నటీ నటులు, దర్శకులూ, ఇతర కారకర్తలూ గూడా దీనిని గుర్తుంచుకోవాలి.

నాటికలో కాలపరిమితి తక్కువ. సుమారు 40-60 నిమిషాలలో - రచయిత-తన అభిప్రాయాన్ని స్పష్టంగా చూపకం చెయ్యాలి. అంటే నాటికా రచయిత-ఒక్క నిమిషంగాని, ఒక్క మాటగాని ఏదూ చేయగూడదు. అల్లా అన్నాంగదా అని, ఏదో ఒక చిన్న సన్నివేశమో—అప్పుమైన సందేశమో-తీసుకుని- సరిపుచ్చుకోగూడదు. నాటిక ప్రవాహోద్దేశ్యం ఎంత తీవ్రమైన సన్నివేశమైనా కావచ్చు. ఉదా :- “ప్రగల్భ”, “ప్రార్థన”. ఈ నాటికలలో చాలా పెద్ద విషయాలే చర్చించబడ్డాయి. కాని రచయితలు ఆ పెద్ద విషయాన్నే తమ అనుభవంలోనికి తెచ్చుకున్నారు. తమ ముఖ్యోద్దేశ్యాన్ని ఒక చిన్న జీవిత సంఘటనలోనికి తెచ్చుకున్నారు. ఒక సంపూర్ణ జీవితాన్ని నాటికగా వ్రాయటం అసాధ్యమే. నిజానికి—నాటికలో వున్న సన్నివేశం ఒక గంట కాలంలో జరిగితే—సుమారుగా అంతే కాలంలో నిజ జీవితంలోనూ, అదే సన్నివేశం జరగటానికి పట్టాలి.

నాటికలో ఎక్కువ రంగాలు వుండూడదు. రంగం మారినప్పుడల్లా—త్వర జాతినప్పుడల్లా రక్తి భంగం జరుగుతుంది. ఈ రోజుల్లో “Lights off

and on"తో కూడా-ఈ రక్తి భంగం జరిగి తీరుతుంది. ఎక్కడో స్వల్ప కాల వ్యవధి సూచించటానికి తప్ప—తెర వాలటం గాని, Lights ఆరటంగాని జరగకూడదు. 'నా బాబు', 'కళ్ళు' రెండు రంగాల నాటికలయినా నాటికలుగానే పరిగణించబడినాయి. ఇది తప్పనిసరి అయినప్పుడు కూడా, తెరవేసి ఎంత తొందరగా తెర తీయగలిగితే అంత మంచిది. తెరవాలినప్పుడల్లా-రక్తి భంగం కథా క్రమ భంగం జరుగుతుంది. ప్రేక్షకులు అన్యాయం లుపుతారు. నాటక వాచావరణం మారిపోవాల్సి వస్తుంది. ఇవన్నీ జరగకుండా కాల వ్యవధి కాపల్చి వస్తే—మరేదో సన్నివేశాన్ని కల్పించి—ప్రేక్షకుల శ్రద్ధా సక్తుల్ని నిలిపి వుంచటం మంచిది.

'నాటికల పోటీల'లోనే గాదు—ఎక్కడ ఎప్పుడైనా, నాటికలను మరి 2-3 ఇతర నాటికల ప్రదర్శనతో కలిపి ప్రదర్శిస్తారు. అంటే పెద్ద పెద్ద సెట్లు కట్టి రంగాలంకరణలకు కాల వ్యవధి చాలినంత వుండదు. ఇది కూడా రచయిత తన దృష్టిలో వుంచుకుని, కాలహరణ లేకుండా, రంగస్థల నిర్మాణం చేసుకునేట్లు-అతి సామాన్యపు 'సెట్' మీద జరగ గలిగే ఇతి వృత్తాన్నే తీసుకోవటం మంచిది. [ఉదాహరణకు బంగారు సంకెళ్ళు] సెట్స్ గాని— ఇతర డెక్కింగ్ గాని — స్పాట్ లైట్ వగైరాలు గాని-ఇతివృత్తానికి రక్తికి అవసరమైనంతవరకే ఉపయోగించాలి—ఏ ప్రదర్శనలోనైనా, నాటికలో-దీనిని మరింత తేలికగా నిర్వహించవచ్చు. ఉదా:- రైల్వేస్టేషన్ చూపటానికి బదులు— "రైల్వేస్టేషన్" అన్న బోర్డుతో సరిపెచ్చవచ్చు. బ్రిటిష్ డ్రామా లీగ్ నాటికల పోటీలో-అన్ని ప్రదర్శనలూ "వేలాడే తెరల" మీదే గాని, 'సెట్స్'ను సు Prohibit చేశారు-ఈ కాలహరణం జరగకుండానే.

నాటికల రచనలోనేగాదు—నాటక రచనలో గూడా కొందరు రచయితలీ మధ్య రాజకీయ సిద్ధాంతాల ప్రచారం చొప్పిస్తున్నారు. అసలు నాటక ప్రదర్శనే ఒక ప్రచార సాధనం— అది పౌరాణికమైనా, సరే. రచక దీనిలో తప్ప పట్టటానికి ఏంలేదు. కాని ఆ ప్రచార భాగం ప్రదర్శనలో గల [Drama] నాటకీయతగల సన్నివేశాలను మింగివేయగూడదు. నాటికలో గూడా నాటకీయతే ప్రధానం.

నాటకంలో గూడా 'ప్లుప్తత' ముఖ్యమే. కాని నాటికలో ఇది మరీ ముఖ్యం. ఆ భావం ఎంత చిన్నది అయినా సరే— నేరుగా— ఇతర

అనచనర విషయాలు చొప్పించకుండా — చిలవలూ పలవలూ అల్లి కుండా వుండి టీరారి నాటికలో. నాటకానికి — నాటికకూ వున్న భేదాలలో ఇదే అతి ముఖ్యమైనది. నాటకంలో ప్రధానోద్దేశ్యానికి తోడ్పడుతూ, కథ ఎన్నో మలుపులు తిరుగుతూ కథ గమ్యానికి చేరుతుంది. నాటికలో నేరుగా — చెప్పదలుచుకున్న విషయాన్ని నిర్మోహమాటంగా - మొహం మీద విసిరికొట్టినట్లు వుంటుంది. తనకనే నాటిక మరింత శక్తివంతమైనది. ప్రేక్షకులకు అన్యోనక్తి కలగ నివ్వదు. అలోచనను ప్రధానోద్దేశ్యాన్నించి చెదరనివ్వదు.

ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే -

‘నాటిక’ - క్లుప్తీకరించిన ‘నాటకం’ గాదు.

నాటికలో గూడా “చిషయం” — ప్రధానోద్దేశ్యం - ఏదైనా కావచ్చు. చరిత్ర కావచ్చు. సాంఘిక కథా సన్నివేశం కావచ్చు. మరేదైనా కావచ్చు. ప్రేక్షకులు ప్రదర్శన చూసి లేచి వెళ్ళేటప్పుడు, తామొక మంచి ప్రదర్శన — సమగ్రమైన దాన్ని - చూశామన్న “తృప్తి” కలగటం ముఖ్యం.

నాటికలో - “కథ” — “సన్నివేశాలూ” చక చక నడవాలి. ఏ ఒక్క విషయాన్ని — ఒక్కసారి కంటే ఎక్కువసార్లు నొక్కి చెప్పక్కరలేదు. సంభాషణలు చిన్న చిన్నవిగా వుండాలి. పాత్రపోషణ చిత్రణలు కూడా - ఏ చూత్రం సందేహస్పదంగా వుండగూడదు. ఒక్క [మొదటి] వాక్యంలోనే ఆ పాత్ర టీరు తెన్నులు అర్థమయిపోవటం మంచిది. ప్రతి పాత్రా — ఎంత చిన్నదైనా — చచ్చిన కాసేపట్లోనే ప్రాముఖ్యం పహించాలి. ప్రేక్షకులు గుర్తు పెట్టుకోగలిగేట్లుండాలి. అనచనరంగా ఏ పాత్రా రాగూడదూ — పోకూడదు. ప్రదర్శనలో కదలికలు పడిచడిగా వుండాలి. చేషధారణ ఆకర్షణీయంగా వుండాలి. నాటకంలో ఒక్కొక్క రంగంలో క్రమంగా రక్తి పెరిగి - అంతిమ రంగంలో పతాకస్థాయికి చేరుకుంటూ పోతే, నాటికలో - ముందు రంగాలన్నింటి వివరాలు మొదటి కొలది నిముషాలలోనే ఇమిడి - తేవలం పతాక సన్నివేశం ప్రభాసంగానే మిగలా థాగం నడుస్తుంది.

నాటిక చిన్నది గనక — క్లుప్తంగా వుంటుంది గనక, కొందరి అభిప్రాయంలో తేవలం హాస్యప్రధానం గనక, మనం చిన్న చూపు చూడనక్కర లేదు. చిన్నదైనా చిత్రాన్ని మనం భద్రంగా కాపాడుకుంటాంగానీ - పాఠశాల కొంగవా?

సాహిత్యంలో కథానిక లాగా, ‘ఏకాంకిక’ నాటకాలలో తన సుస్థిరమైన స్థానం తానే సంపాదించుకుంది.

కొర్రపాటి గంగాధరరావు
సంకలన కర్త

ఈ నాటికలూ-నాటికా రచయితలనుగూర్చి-

చేసిన పాపం:—[1947]

కీ॥ శే॥ కొప్పవరపు సుబ్బారావుగారి రచన. ప్రదర్శన ఆంధ్ర ప్రజా నాట్యమండలి, విజయవాడ. విశ్వవిఖ్యాత నటులు శ్రీ ఎన్. బి. రామారావుగారు ఈ ప్రదర్శనలో పాల్గొని, ఉత్తమ నటులుగా ఎన్నికయినారు. పరిషత్‌లో ఇది ప్రథమ ప్రదర్శనగా ఎన్నికయినది.

కీ॥ శే॥ సుబ్బారావుగారి జననం 29-4-1890. మరణం 3-5-1959. సుబ్బారావుగారికి చిన్ననాటి నుండియు నాటక కళపై అభిమానము. పాశ్చాత్య దేశములను గూడా పర్యటించి, అక్కడి అమనాతన మార్గములను నేర్చి, ఆంధ్రదేశమున గూడా వానిని ప్రవేశపెట్టినవారు. అనేక పౌరాణిక నాటకము లను, సాంఘిక నాటకములను రచించినారు. ఆధునిక తెలుగు నాటకానికి వీరే ఆద్యులని చెప్పక తప్పదు.

తుపాను:—[1947]

15-1-1943 — 14 వ ఆంధ్ర నాటక కళా పరిషత్ పోటీలో రచనకు బహుమతి నందిన నాటిక ఇది. రచయిత-శ్రీ పులుగుండ్ల రామకృష్ణయ్యగారు. జననం 5-5-1911. మంచి సంస్కృత పండితులు. నెల్లూరు వి.ఆర్. కాలేజీ— హైస్కూలులో ఉపాధ్యాయులు. తుపాను నాటికను ప్రదర్శించిన నెల్లూరు ఆంధ్ర సభలో ప్రముఖ సభ్యులు.

తారాబలం:—[1949]

ఏలూరులో జరిగిన పరిషత్‌లో ప్రదర్శనకూ, రచనకూ బహుమతి పొందిన నాటిక. ప్రదర్శన జాతీయ కళామందిర్, బాపట్ల. రచయిత శ్రీ పద్మ మూడి సీతారామారావుగారు. ఈ ప్రదర్శనలో నేనూ పాల్గొన్నాను.

శ్రీ పద్మమూడి సీతారామారావుగారి జననం కృష్ణాజిల్లా డియ్యూరు గ్రామంలో. బాపట్ల స్థిరనివాసం. ప్రముఖ న్యాయవాది. జాతీయ కళామందిర్ సంస్థ నెలకొల్పి, రచయితగానూ, నటుడుగానూ-ఆంధ్రదేశపు దృష్టిని సాంఘిక నాటకాల మీదకు మరలెట్టట్లు చేసినవారిలో వీరు ఒకరు. విజ్ఞానం, వినోదం వీరి నాటకాలలో రెండు ముఖ్య లక్షణాలు.

ప్రగతి:—[1950]

శ్రీ ఆచార్య ఆశ్రేయగారి రచన ఇది. ప్రసిద్ధ సినిమాలు శ్రీ సి. నాగ భూషణంగారు నటించగా, కాకినాడలో ప్రథమ బహుమతి సందుకున్నది.

శ్రీ ఆచార్య ఆశ్రేయగారు సుప్రసిద్ధ సినిమా రచయితలు. అనేక నాటికా నాటక రచయితలు. స్వయంగా దర్శకులు. వీరి నాటకాన్ని స్వభావ వాచమునకు ప్రతినిధులై, ఆంధ్ర నాటక రంగంలోనే ఒక నూతన సంచలనమును లేపదీసినవి. వాస్తవిక జీవిత చిత్రణమే వీరి రచనలలో ముఖ్యంగా కానవస్తుంది. అనేకమైన ఇతర ప్రయోగములను చేసినవారిలో వీరు ఒకరు.

ఆడది:—[1950]

ప్రసిద్ధ సిని రచయిత శ్రీ పినిశెట్టి శ్రీరామమూర్తిగారి రచన ఇది. ఇది కూడా రచనకు కాకినాడలోనే బహుమతి సందినది. దీనిలో సినిమాలు శ్రీ చలంగారు, మిక్కిలినేని రాధాకృష్ణమూర్తిగారు నటించినట్లు జ్ఞాపకం.

ఎవరు దొంగ?:—[1951]

శ్రీ ఆచార్య ఆశ్రేయగారి రచన. ప్రదర్శన ప్రభాకర నాట్య మండలి, గుడివాడ వారిది. తెనాలి పరిషత్తో ప్రథమ బహుమతి సందుకున్నది.

మనిషి చావకూడదు:—రచన శ్రీ ఎన్. ఆర్. నంది.

నా బాబు:—[1954]

డాక్టర్ కొర్రపాటి గంగాధరరావు రచన. విజయవాడ లలితకళాసమితి ప్రదర్శన. మచిలీపట్నం పరిషత్ ప్రదర్శనలలో ఉత్తమ రచనకు బహుమతి సందుకున్నది. కీ॥ శే॥ శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావుగారికి నటనకు బహుమతి లభించింది. కీ॥ శే॥ శ్రీ వెంకటేశ్వరరావు అనేకసార్లు ఈ నాటకాన్ని ప్రదర్శించి, వారి ప్రథమ దశలో ఉత్తమ నటులుగా ప్రసిద్ధులయ్యారు.

బంగారు సంతెట్టు:—[1954]

మచిలీపట్నంలో అదే సంవత్సరములో రచనకు బహుమతి సందుకున్నది. ప్రదర్శన కళాచని, పాపట్ల. గంగాధరరావుగారి జననం 10.5.1922.

దిష్టిబొమ్మలు:-

శ్రీ సి. వేణుగారి రచన. 1955 సం॥ములో హైదరాబాదులో జరిగిన పరిషత్ ప్రదర్శనలలో ప్రథమ బహుమతి సందుకున్నది.

ప్రార్థన:- [1955]

1955 లో రచనకు బహుమతి సందిన నాటిక. డాక్టర్ కొర్రపాటి గంగాధరరావుగారి రచన. కళాపని, బాపట్ల వారి ప్రదర్శన.

వెంకన్న రావురం:- [1958] లేక [1959]

సుప్రసిద్ధ సినినటులు కీ. శే. ముదిగొండ లింగమూర్తిగారి రచన. మొదటగా వారిని నాటక రచనకు పురిగొల్పినది ఇది.

మనస్తత్వాలు:- (1958)

సుప్రసిద్ధ సినిరచయిత, బహునాటక గ్రంథకర్త శ్రీ భమిడిపాటి రాధాకృష్ణగారి రచన.— రచనకు బహుమతి సందుకున్నది.

దంతవేదాంతం:- [1959]

హైదరాబాదులో జరిగిన పరిషత్ పోటీలలో ప్రథమ ప్రదర్శనకూ, రచనకూ కూడా బహుమతి పొందిన నాటిక. శ్రీ భమిడిపాటి రాధాకృష్ణగారి రచన.

శ్రీ భమిడిపాటి రాధాకృష్ణగారి జననం 14-11-1931 రాజమహేంద్రవరంలో. కీ॥శే॥ శ్రీ భమిడిపాటి కామేశ్వరరావుగారి పుత్రులు. తండ్రి ఎంతటి ప్రఖ్యాత పురుషుడో, ఎంతటి ప్రతిభావంతుడో రాధాకృష్ణగారున్నా అంతటి ప్రతిభా ప్రఖ్యాతులను ఆర్జించారు.

చావకూడదు:-

రచన శ్రీ ఆచార్య ఆత్మేయ. గుడివాడ పరిషత్ లో ప్రదర్శనకు బహుమతి సందిన నాటిక. ఈ నాటికలో అన్నీ స్త్రీ పాత్రలే.

కుక్క- పిల్ల దొరికింది:- [1961]

శ్రీ రావి కొండలరావుగారి రచన. తమిళులో జరిగిన పరిషత్ లో ఉత్తమ రచనకు బహుమతి సందినది.

వరమాంకం:- [1961] ముద్రణ కాలేదని తెలిసినది.

పుణ్యస్థలి:-

రచన శ్రీ ఎన్. ఆర్. సంచి. 13-1-1962 తేదీన పరిషత్ ప్రదర్శనలో (22 సెషన్) గుడివాడలో జరిగినపుడు, విద్యానగర్ కల్చరల్ అసోసియేషన్ వారు ప్రదర్శించగా, ఉత్తమ రచనకు బహుమతి సందినది.

సుల్తానీ:- [1962]

వేలూరి భద్రాచలశాస్త్రిగారి రచన. గుడివాడలో జరిగిన పరిషత్‌లో ప్రథమ ప్రదర్శనకు బహుమతి నందినది. ప్రఖ్యాత నటులు పామర్తి సుబ్బారావు గారు ఇందులో నటించి, నాటికకు వన్నె తెచ్చారు. అప్పయినట్లు తోచదు.

వాన వెలిసింది:- [1968]

రచన శ్రీ ఎన్. ఆర్. సుంద. జనవరి 1968 లో పరిషత్ ప్రదర్శనంలో (చిరి సెషన్) హైదరాబాదులో ఉత్తమ ప్రదర్శనకు బహుమతి పొందిన నాటిక.

వీకటి తెరలు:- [1968]

అదే పరిషత్‌లో రచనకు బహుమతి పొందిన నాటిక. శ్రీ గన్విశెట్టి వెంకటేశ్వరరావుగారి రచన.

జ్వలితజ్వాల:- [1962]?

కీ॥ శే॥ చింతపల్లి హనుమంతరావుగారి రచన. అనంతపురంలో జరిగిన పరిషత్‌లో బహుమతి నందినది.

శిరోమణి:-

అదే సంవత్సరము రచనకు బహుమతి నందిన నాటిక. రచయిత దివ్య ప్రభాకర్, విజయవాడ.

ఉలిపికట్టె:-

రచన:- శ్రీ ఆవుల శ్రీనివాసరావుగారు. 1965 లో పరిషత్ పోటీలలో ప్రదర్శనకు బహుమతి నందిన నాటిక.

కళ్ళు:- [1979]

ప్రఖ్యాత నాటికా నాటక సిని రచయిత శ్రీ గొల్లపూడి మారుతీరావుగారి రచన. 8-9-1979 పరిషత్ పోటీలలో ప్రదర్శించి ఉత్తమ ప్రదర్శనకూ, రచనకూ, ఇతర ప్రత్యేక బహుమతులనూ పొందిన నాటిక. 1975 లో సాహిత్య అకాడమీ బహుమతి పొందిన నాటిక గూడా.

చేసిన పాపం

రచన :

కీ॥శే॥ కొప్పవరపు సుబ్బారావు

పాత్రలు

ఒక బౌద్ధ భిక్షువు

ఒక దేశ దిమ్మరి

రాజు కుమారుడు-నలందా పాలకుడు

మాయ-ఒక పూజారిణి

ప్రదేశం—నలందా శిథిలాలు

గమనిక—ఈ నాటికలో వచ్చే పాత్రల వేష భారణం

అజంతా శిల్పాన్ని అనుకరించాలి.

ప్రదేశం—నలందా శిథిలాలు

నలందా శిథిలాల్లో ఒక పడిపోయిన గోడ. ఆ గోడలో సగం విరిగిన ఒక స్తంభం. బౌద్ధభిక్షువు ఆ పడిపోయిన గోడమీద కూర్చొని ఆ స్తంభశేషానికి వీపు అనించి ఏదో ధ్యానంలో వున్న సమయంలో మాయ నిశ్శబ్దంగా ప్రవేశించి మోకరించి అంజలి నిబద్ధయై తలవంచుకుంటుంది. దూరంగా పిల్లంగోరు గానం విని పిస్తూ వుంది. కొంత సేపటికి భిక్షువు కలవరంతో లేస్తాడు-వింటాడు-చూస్తాడు.

భిక్షు:- మళ్ళీ వచ్చావా నన్ను పీడించటానికి?—ముందు ఆ గానం ఆపించు.

మాయ:- (గానం వినిపిస్తున్న వైపుకు చేతితో సైగ చేస్తుంది. గానం ఆగి పోతుంది) ఇందాక చాలా విసుగుతో ఉన్నావు. ఈసారైనా ప్రసన్నుడవౌతావేమో అని ఆశతో వచ్చాను. తధాగతా!

భిక్షు:- తధాగతుడూ లేడు, -యధాగతుడూ లేడు! పో!

మాయ:- నీవు భగవంతుడవనీ, మా తొమ్మిదో అవతారమైన బుద్ధుడవనీ—

భిక్షు:- ఆగు!—నేను బుద్ధుణ్ణా? అదిదాంక భగవంతుణ్ణా! ఎవరు చెప్పారు నీకు?

మాయ:- లోకమంతా చెబుతూవుంది.

భిక్షు:- చెప్పుకోనియ్. నేను బుద్ధుణ్ణికాదు-భగవంతుణ్ణికాదు. దారినిపొయ్యే బికాడుల్లో వొకణ్ణి. తెలిసిందా? ఇకపో!

మాయ:- సిద్ధార్థా! భగవంతుడు తన నిజ వృత్తాంతాన్ని నిజమైన భక్తులకు తప్ప ఇతరులకు చెప్పడనీ—

భిక్షు:- ఆగు! నేనున్న ఈ ప్రదేశం పేరు ఏమిటి?

మాయ:- ఇది వొకప్పుడు విశ్వవిఖ్యాతమైన నలందా బౌద్ధవిహారం. ఇప్పుడు దారుణ శిథిలావస్థలో వుంది. కాని సర్వజ్ఞా! అగతా నాగత వేదివైన నీవు ఏమీ తెలియనట్లు నన్ను ప్రశ్నలు వేస్తున్నావు. ఇది కూడా భగవంతుడి లీలావినోదాల్లో వొకటా?!

భిక్షు:- ఈ నలందా శిథిలాలు ఎందాకా విస్తరించివున్నయ్యో చెప్పగలవా?

మాయ:- కొంచెం పొచ్చు తగ్గుగా నాలుగు కోసులదాకా.

భిక్షు:- (లేచి జోలిసద్దుకుంటూ) అయితే, ఈ గాథాంధకారం కూడా నాలుగు కోసులదాకా విస్తరించిఉంటుంది. సాయంత్రానికైనా దాటగలిగితే ధన్యుణ్ణి—

మాయ:- సుగతా! నన్ను తప్పించుకుపోవాలనుకుంటున్నావు. నేచేసిన నేరం ఏమిటి?

భిక్షు:- నేరం? యువరీ! 'తథాగతా' అనీ, 'సిద్ధార్థా' అనీ సంబోధించి ఎర్రగా కాచిన సీసాన్ని నా చెవుల్లో చుక్క చుక్కగా నిక్షేపించడానికి నే చేసిన నేరం ఏమిటో చెప్తావా?

మాయ:- నన్ను పరీక్ష చేస్తున్నావా? పోనీ. భగవాన్! నేను వశ్చిన పని సఫలంచేసి నన్ను పంపివెయ్యే

భిక్షు:- సరే. ఏమిటాపని? (మళ్ళీ కూర్చుంటాడు)

మాయ:- (తం వంచుకుని) సుగతా! నేను ఒక దారుణ పాపం చేశాను.

భిక్షు:- (ఆవలిస్తూ) నీవంటి పడుచులకు అది అసామాన్య విషయం కాదు.

మాయ:- చేసిన పాపం చెప్పుకుని పాప పరిహారం పొందాలని వచ్చాను.

భిక్షు:- ఎక్కడ నేర్చుకున్నావు ఈ నీతిరాజం?

మాయ:- “యద్రాత్యాత్ కురుతే పాపమ్, తద్రాత్యాత్ ప్రతిముచ్యతే” అంటూ దిన దినం నా భర్తగారు సంధ్య వారుస్తుండగా వింటూ వుంటాను.

భిక్షు:- ఓహో! నీకు ఒక భర్త ఉన్నాడా? అందువల్లనే పాపం చేసి వుంటావు.

మాయ:- నేను మనస్ఫూర్తిగా చేసిన పాపం కాదది, ఆ పరపురుషుని ఉదంతం మొదట నాకు ఏమీ తెలియదు. ఆయన —

భిక్షు:- వర్ణనలు వద్దు. సంగ్రహంగా చెప్పు.

మాయ:- ఆ పురుషుడు ఒక మహాత్మాత్ర లేజస్యి. సుకుమార సుందరుడు. నేనో ఒంటరిదాన్ని. సమయమా రాకావంద్రీ చంద్రికా పుంకితం. ప్రదేశమా మనోహర సురభిస్కన్నానితమైన వకుళోద్యానం. అతడు మెల్లగా నా వద్ద చేరి చెవిలో “మాయా! జగదేక సుందరీ! ప్రియే!”—

భిక్షు:- ఆగు! ఆ కలుషభాషను మా వద్ద ఏకడు పెట్టవద్దు.

మాయ:- క్షమించు తదాగతా!—

భిక్షు:- కాబట్టి నీ అనంతర కథా భాగం సురిభ గ్రాహ్యం.

మాయ:- ఔను సర్వజ్ఞా!

భిక్షు:- సరే. ఇక పో.

మాయ:- ఆ పాపంనుంచి నాకు విమోచనం అనుగ్రహించావా?

భిక్షు:- ఆ విషయం నాకు తెలియదు.

మాయ:- ఆ పాపానికి నేను పొందిన పశ్చాత్తాపం ఎంతో నా హృదయ సాక్షికి తెలుసు. సర్వ సాక్షివైన నీకు తెలుసు.

భిక్షు:- నాకు ఏమీ తెలియదు. పో యిక!

మాయ:- తదాగతా! నీ ఉపదేశ సుధా రసాన్ని కొందెమైనా చెవులార తాగుకుండా—

భిక్షు:- ఆపు నీ కవిలా దార! పో! పోయి, పాపం అని నీకు తోచిన కార్యాన్ని ఇక మీద చెయ్యకు.

మాయ:- సుఖాషితం, సుఖాషితం.

(వయ్యారంగా లేస్తుంది మోహిరీలు వున్న ఒక పట్టుకలూరు సంచని తన కండుకంలోనుంచి బయటికి తీస్తూ)

మాయ:- తదాగతా! ఏ కానుక నీకు తప్పి మదిస్తుందో నాకు తెలియదు. అయినా—

భిక్షు:- కానుక!—అంధానికి ఎంత చక్కటి పేరు!

మాయ:- సర్వజ్ఞా! భగవంతుడికి యదాశక్తి కాన్క లివ్వడం భక్తుల ధర్మం కాదా?

భిక్షు:- నీ ధర్మగీతాలాపం చాలించి యిక పో!

మాయ:- తదాగతా! నీకు తెలియని విషయాలు ఉండవు. పూరీ క్షేత్రంలో జగన్నాథస్వామికి ఏదేటా భక్తులు చెల్లించే మొక్కుబళ్ళు మూడు లక్షల వరవలెకు తక్కువఉండవు. అతడో సామాన్య దైవం. నీవో తొమ్మిదో ఆవతారం. కాబట్టి నేను చెల్లించుకునేకానుక చాలా స్వల్పం అని తెలిసికూడా—

భిక్షు:- అవు నీ వాచాలత. నీ క్షుద్రకాంచనంతో నాకు పని లేదు.

మాయ:- (ఉబ్బిస్తే పుచ్చుకుంటాడేమో!) సిద్ధార్థా! ఈ ధనం నీ చేతుల్లో చాలా సద్వినియోగం పొందగలదని నా విశ్వాసం. ఏ విహారమో స్తూపమో, తటాకమో, సత్రమో—

భిక్షు:- యవతీ! నీ పొగడ్తల కుబ్బి నీ విచ్చేలంబాలు తీసుకునే దేవుళ్ళు చాలామంది ఉన్నట్లున్నారు. వారివద్దకేపోయి నీ అభీష్టం నెరవేర్చుకో. పో! నన్నుమాత్రం బాధించకు.

మాయ:- భగవాన్! మీకు నావల్ల అంత బాధగా వుందా?

భిక్షు:- బాధ? 'తదాగతా' 'సిద్ధార్థా' 'సర్వజ్ఞా' అను నీ భట్టు పొగడ్తలతో నా చెవుల్నీ, అత్తరు గమగమల వెదజల్లుతూన్న నీ పైట చెరగుతో నా ప్రాణాల్నీ, బంగారు నాణాం మిరిమిరింతో ప్రతివలిస్తున్న ఆ సంచితో నా కన్నుల్నీ దారుణదారుణంగా హింసిస్తూ బాధ యేమని ఇంకా అడుగుతున్నావా? నారీ! పో! పో! నీ జగన్నాథుడి దగ్గరకు పో! లేక మరే నాథుడి వద్దకై నా పో!

మాయ:- (పూటూ తగిలినయ్ అయినా భక్తులకు ఇవో లెక్క?) సర్వజ్ఞా జగన్నాథ క్షేత్రం ఇక్కడికి చాలా దూరం. అందుచేత వ్యయ మధికం—ప్రయాస మెండు.

భిక్షు:- కాబట్టే గన్ను పట్టుకున్నావు

మాయ:- కాదు, నీ మహిమను ఎందరో చెప్పుకోగా వినివిని నీ దర్శనానికై పరితపించి వచ్చాను. (చిరునవ్వు తొలకరిస్తూన్న పెదవులతో) భగవాన్ ! అదే ఆ వకుళోద్యానంలో ఆ కాశీగుడిని ఆనివున్న సౌధమే నాది. నా పేరు మాయాదేవి నా భర్త ఆ గుడి పూజారి. వస్తు సంభార సంగ్రహణార్థం ఆయన ప్రతిరోజూ పాటలీపుత్రం వెదుతూ వుంటాడు. ఆయన లేని సమయంలో నేను తమ సన్నిధికి వస్తూ పోతూ (అంటూ భిక్షు భుజంమీద చనువుగా వేలు పెడుతుంది).

భిక్షు:- (విసిరి కొట్టి) పో కాశీనీ ! పో థాశీనీ ! పోతావా, లేక నేనే పోవాలెనా ? (చివాయన లేస్తాడు)

మాయ:- సరే. భగవాన్ ! మీకు మనశ్శాంతి కుదిరినపుడే మళ్ళీ దర్శనం చేసుకుంటా. సెలవు. (అంటూ భిక్షువుకు తెలియకుండా మొహిరీం సంచిని గోడమూల జారవిడిచి వయ్యారంగా నమస్కారం చేసి కులుకునడకంతో వెళ్ళిపోతుంది.)

భిక్షు:- (కూర్చుంటూ) ఈ భక్తులకు మెదడు ఊసర క్షేత్రం-చర్మం మందం. అబ్బిల్లి ! ఒక్క స్త్రీతో ఇంత బాధపడ్డానే ? ఓ జగన్నారా! నీవు పాపాణివి కాబట్టి బ్రతికిపోయావు. లేకపోతే ఈ భక్తజనం నిన్ను ఏకాహుతిగా భజించి వుండేది. (జోలి అందుకుని, ఒక అరిటిపండు తీసి తింటూ వుంటాడు.)
(అప్పుడు కూనరాగం తీసుకుంటూ దేశదిమ్మరి ప్రవేశం)

దిమ్మ:- (భిక్షువును హతాత్తుగా చూసి) ఏమిటి వేషధారణం ? బాబూ ! ఎవరండీ మనం ? నమస్తే ! నమస్తే !

భిక్షు:- నమస్తే !

దిమ్మ:- (స్నేహం కలిపేస్తున్నాడు) చూడు బాబూ! ఇవాళ అంతగా యెండ లేదు; వడగాడ్చులేదు. మాంచి హాయిగా వుండి సుమా!

భిక్షు:- ఏ ప్రాంతం నుంచి నీ రాక ?

దిమ్మ:- నేనా? ప్రపంచంలోకల్లా బ్రహ్మాండమైన పట్నం యేదో, అక్కణ్ణుంచి వస్తున్నా. (ధాతీ విరుస్తూ) దాని పేరు కాశీ - మహాకాశీ - వారణాశీ - మణికర్ణిక - హరిశ్చంద్ర హద్ !

భిక్షు:- ఓహో ! యాత్రకుడవా నీవు !

దిమ్మ:- (చక్కటి ఊపే!) బాను. బాను. యాత్రకుణ్ణి. మరి-గుతూజీ! మన జోలిలో ఏమైనా తినుబండారాలున్నయ్యా ?

భిక్షు:- (జోలిలో చెయి పెట్టి) అరిటి పళ్లెన్నయ్. (రెండు పళ్ళు యిస్తాడు.)

దిమ్మ:- పాపం - నీకో ?

భిక్షు:- ఇంకా ఉన్నయ్.

దిమ్మ:- అన్నదాతా సుఖీభవ ! (వారిచి ఆత్రంతో లింటాడు.)

భిక్షు:- నీది దిగులు లేని బ్రతుకు.

దిమ్మ:- నీకు దిగుళ్లన్నయ్యా యేమిటి భాయీ ?

భిక్షు:- (మానం)

దిమ్మ:- పోవ్! ఎటువంటి చల్లదీ రోజు ఇవ్వొళ్ల ! ఎంత మనోహరంగా వుంది ?

భిక్షు:- అల్లదిగో !- ఆ గుడి వంక పోయే దారి మీద దృష్టి సారించి చూడు ! నా శోక పేతు వొకటి కాళ్ళలో నడచి పోతూ వుంది.

దిమ్మ:- (అటుచూస్తూ) ఎవరు? - ఓహో ! శ్రీ అనుకుంటా! కాదు-రొట్టి పిట్టేమో ! - కాదు. కాదు. శ్రీయే.

భిక్షు:- అందుకనే నా బాధ.

దిమ్మ:- (ఇందులో ఏదో కథ ఉందన్న మాటే! కన్ను గీటుతూ) అల్లులే-భాయీ! మనకి ఆ శ్రీకి ఏమిటి సంబంధం ? ఆత్మా పరమాత్మా సంబంధమా ? హహహహ !

భిక్షు:- సోదరా ! వెతల వల్ల సుఖాన్ని ఆపేషించడం, నీళ్లులేని బావిలో చేబ వెయ్యడం సుమా !

దిమ్మ:- హి హి హి ! వేదాంతం ! హి హి హి ! (నవ్వుతూ వుండగా గోక మూల పడి వున్న శుంచి కంటిపడుతుంది) ఐతే! ఐలే ! భాగ్నా ! ఇవ్వొళ్ల మన రొట్టె నిజంగా నేతిలో పడ్డది. జై ! గంగామాయకి జై (ఆ సందిని అందుకుంటాడు)

భిక్షు:- ఆ యువతి ఎంత గససరి ! ఆ పాపసందితాన్ని ఇక్కడ జార విడిచి పోయిందా !

దిమ్మ:- ఓహో ! ఆ మహానుభావురాలిదా యీ సంచి ? వాసన గుమ గుమ. ఆహాహా ! ఎంత సుఖంగా వుంది ఈ పరిమళం ?

భిక్షు:- భ్రష్టుదా ! నీ ఆత్మ నైర్మలాన్ని కాపాడుకోవాలంటే దాన్ని దూరంగా పారవెయ్యే.

దిమ్మ:- ఓహో ! నేను పారేస్తే నువ్వు తీసుకోవచ్చుననా ఉపాయం ?

భిక్షు:- బుద్ధిహీనుడా ! ఆ సొత్తు నీదీ కాదు - నాదీ కాదు - ఆ యువతిది.

దిమ్మ:- కొంపతీసి ఆమె మళ్ళీవస్తే దీన్ని ఇచ్చెయ్యమనవుకదా ?

భిక్షు:- మరి? దానిని నా వద్ద నుంచుకొని నా అంతరాత్మను శాశ్వతంగా కలుషం చేసుకో మంటావా ?

దిమ్మ:- వద్దలే. నీ బదులు ఆ అంతరాత్మ బాధంతా నేనే పడతా ! (సంచి విప్పి చూస్తాడు. బంగారు నాణ్యాలు కనిపిస్తయ్. కదిలిస్తాడు. శ్రవణానందం. పళ్ళికిలిస్తూ భిక్షువుకేసి చూస్తాడు.)

భిక్షు:- (చాలా రోతతో) ఛీ ! భ్రష్టా ! పో ! దూరంగా పో ! పుణ్య జ్ఞాత్ర సమీక్షా కుతూహలుడ నగు యాత్రికుడ నంటివే ! అబద్ధం ! యాత్రి కుడవు కావు. గజ దొంగవు. కలి బిడ్డవు. కాంచన దాసుడవు.

దిమ్మ:- ఏమిటి ఛాందసం ?

భిక్షు:- పో ! నా సన్నిధినుంచి పో ! ఊఁ !

దిమ్మ:- అదికాదు భాయీ! అంత కంగారు పడతావెందుకూ అంట ? చూడు ! మన స్నేహం ఇప్పుడిప్పుడే గంగాయమునల్లాగా కలిసిపోతూ వుంది. స్నేహధర్మమంటే ఎంత పవిత్రం ! ఎంత అమూల్యం !—

భిక్షు:- (చిలులున లేచి) పాపీ! నీవు పోకపోతే నేనే పోవకరవ్వదు. అంత రాత్మ అనేది నీకువుంటే, దానికి నీవే సమాధానం చెప్పుకో ! (గోధ దిగి అదే పాటున నివృత్తుణం.)

దిక్కు:- (భిక్షువు కేసి చూస్తూ పకపక నవ్వుకుంటాడు. అనంతరం-భిక్షువు కూర్చున్నచోట మీదికి దృష్టి మరలుతుంది.) కూర్చోడానికి మొండి గోడ, అనుకోడానికి స్తంభం, భలే! ఇదీ ఒక కొత్త అనుభవమే! కాని, కూర్చొని చూద్దాం...(ఎక్కుతాడు. సరిగ్గా ఆ భిక్షువు కూర్చున్న చోటులో అతడిలాగే తివ్వవేస్తాడు. చేతిలోని మొహిరీం సంచిని గబగబా మళ్ళీ కదిలిస్తాడు.) ఎంత మధురంగా వుంది ఆ నాదం! (ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుతూ) పిచ్చుకలండి! బంగారు పిచ్చుకలు! (ఒక్కొక్క పిచ్చుకనే గూటినుండి లాగుతూ) ఒకటి-రెండు - మూడు - నాలుగు (సంచి దులుపుతాడు). నాలుగేనా? కానియ్! తృప్తి కంటే పరమరహస్యం లేదని శాస్త్రకారుడు చెప్పాడు (ఆ నాలుగు జేబులో వేసుకున్నాడు), బ్రహ్మానందం కాని, ఇప్పుడు మనకు చచ్చేటంత దాహం అవుతున్నది. ఏమిటుపాయం?బలే! ఆ భిక్షువు తన జోలి సొరకాయబుర్రా ఇక్కడే దిగ బెట్టి వెళ్ళాడు. ఇంకేం (దిగి బుర్రను ఆందుకుంటాడు. కదిపి చూస్తాడు. తొటతొట. ఆనందం. బుర్రయెత్తి నోట్లోకి దారను పంపుతాడు. తృప్తి. ఇక జోలిని పరామర్శిస్తాడు) బైరాగుం జోలిలో గంజాయి చిలుముగాక మరేముంటుంది? అయినా చూద్దాం. (గోచీ వస్తుంది.) చీ చీ! (పారేస్తాడు. ఈసారి తాటాకుం గ్రంధం వస్తుంది) ఓహో! ఇదేదో వేదాంత సరుకు కాబోలు? (సంచిలో మరేమీ కనబడవు.) కానీ పెద్దమనిషి లాగా కాసేపు గ్రంథావలోకనం చేద్దాం. (సరిగ్గా ఆ భిక్షువు స్థానంలో అతడిలాగే కూర్చొని గ్రంథావలోకనం చేస్తూ వుంటాడు.)

(కొంతసేపటికి రాజకుమారుడు నిశ్శబ్దంగా ప్రవేశం. ఆరడుగుల పొడవు-ఆపాదమస్తకం మేలిపట్టు ముసుగు-ముఖం మాత్రమే కనిపిస్తున్నది - ఔత్రలేజస్సు. దిమ్మరి అకణ్ణి చూడలేదు. ఎందుకంటే, తన వెనుకనుండి అతడి ప్రవేశం. ఆ రాజకుమారుడు దిమ్మరి వెనకనే నిలబడి అతడి వీపును తన భక్తి వీక్షణంతో అభిషేకిస్తూ)

రాజ:- వం—దే !

దిమ్మ:- (ఉలికిపడి) ఎవరు ?

రాజ:- (నమస్కరిస్తూ) తమ యేశాగ్రతకు భంగ మొనర్చితిని కాబోలు భగవాన్ !

దిమ్మ:- (భగవాన్ ఏమిటి) నా యేశాగ్రతకా ? భంగమా ? ఓష్ ! ఇంత మాత్రానికేనా ? పిడుగులు పడితే అనుకోవలసినమాట అది.

రాజ:- మరి - ఈ దీనుని సౌద నొక్కింత యాలింతురా ?

దిమ్మ:- సౌద ! పోష్ ! మగపురుషుడికి సౌద యేమిటి ?

రాజ:- భగవాన్ ! నీ సంభాషణలు నీ ప్రశ్నలు నీ లీలలు మిగుల దురవగాహము లని పెక్కురు చెప్పగా వింటిని.

దిమ్మ:- (ఆ భిక్షువే తానని ఈతడు భ్రమ పడుతున్నట్లు గ్రహించాడు. బలే ఘట్టం ! కానీ-మళ్ళీ లభిస్తుందేమో పిచ్చుకల వేట) అయితే - నన్ను గూర్చి ప్రజలంతా యేమనుకుంటున్నారు ?

రాజ:- సర్వజ్ఞా ! నీ వెరుంగని విషయము బుండునా ? ఈ కలిమానవులను తరింపజేయుటకై ఈ నలందాశిథిలములో ఈ బికారి వేషమున ఆ బుద్ధపరమాత్ముడే యవతరించెనని లోకమెల్ల ఏకగ్రీవముగ వాకొను చున్నది.

దిమ్మ:- బలే ! బలే ! మీ మానవులు ఇంత కుశాగ్రబుద్ధులా ?

రాజ:- భగవాన్ ! చివికి చినిగిపోయిన నీ చేలము, దానిపై దట్టముగ నంటు కొని యున్న దేశ దేశముల మార్గధూళి, నీవు సిద్ధార్థుడవని చెప్పక చెప్పుచున్నవి.

దిమ్మ:- ఆబ్బెబ్బే ! అంత వికారంగా వుండా మనవాలకం !

రాజ:- తదాగతా ! భక్తులను కరిచపరీక్ష సేయకుండ, నీవు సుప్రసన్నుడవు కావని లోక మెరుంగును. పెక్కు తెరంగుల నన్ను కూడ పరీక్ష సేయుదువని యెరింగియే వచ్చితిని.

దిమ్మ:- కాని, (దగ్గరూ) నా పరీక్షకు నీవు పూర్తిగా నిబబ్బావునుమా !

రాజ:- సుగతా ! యుక్తాయుక్త వివేచన నాకు వెన్నలో బెట్టిన సుగుణము. నన్ను భ్రమింపజేయుటకు ఎంద రెందరో నీవలెనే యత్నించి విఫలులైరి. భగవాన్ ! వేయి మాటలేం ? నిన్ను చూచిన నా తొలి చూపు నందే నీవు సర్వార్థసిద్ధుడవని సూటిగా గ్రహించితిని.

దిమ్మ:- (పొంగివస్తున్న నవ్వును దబాయించుకుంటూ) అంత సులభంగా గ్రహించావా ? అయితే, నావీపులో కూడా ఏదో మహత్తు ఉందన్న మాటే. దాన్నేగా నీవు మొదట చూసింది ?

రాజ:- మరల నన్ను పరిశోధించుచున్నావా ? తథాగతా ! వీపైన నేమి ? ముఖమైననేమి ? వస్తుతత్త్వపరిజ్ఞానమునకు వస్తువు నామూలాగ్రముగ బరిశీలించవలెనా ? అందలి ఒక్క యజువును బరీక్షించిన జాలదా భగవాన్ ! నేను వచ్చిన పనిని గూర్చి ఇక విన్నవించుకొందును. అజ్ఞయా ?

దిమ్మ:- ఓ. కానియ్ !

రాజ:- నేను సామాన్య మానవుడను కాను.

దిమ్మ:- నీది గొప్ప విగ్రహం. (కొద్ది బుద్ధి !)

రాజ:- ధన్యోస్మి. నేను క్షత్రియాగ్రేసరుడను. ఈ నరందా ప్రజలెల్లరు నా కరోర శాసనమునకు బద్ధులు. నే జేసిన పాపమును సామాన్య మానవులతో జెప్పుకొనుట అగౌరవకరమని నీతో చెప్పుకొనుటకై వచ్చితిని.

దిమ్మ:- (బాగా బోధపడలేదు) అయితే వుండు - మొదటి సంగతి, నువ్వో పాపం చేశానంటున్నావు. రెండో సంగతి, ఆ పాపం చెప్పుకోడానికి వచ్చానంటున్నావు అంతేకదా ?

రాజ:- చిత్తము.

దిమ్మ:- మంచిది. అంతవరకూ అర్థమైంది. మరి- నువు చేసిన పాపాన్ని ఎందుకు చెప్పదంతున్నావ్ ? అంత ప్రమాదం ఏమొచ్చింది ?

రాజ:- మరల పరీక్షయా భగవాన్ ! చేసిన పాపము జెప్పుకొన్నచో బరిహార మగునని కదా పెద్దల సూక్తి ? అందువలన నావంటి

అసామాన్య వ్యక్తి నీవంటి యుతమోత్తమునితో జిప్సకొనుటే సమంజసమని నిశ్చయించితిని.

దిమ్మ:- (అయితే, తాను కూడా వ్యాకరణయుక్తంగా మాటలాడుట సమంజసం. భగీరథ యత్నంతో) సరియ, సరియ. నా బిడ్డా! నీ పాపమును మాకు దప్ప తెరింగించుకొని రంగత్తుంగ తరంగ శృంగ భంగుడవు గమ్ము. (ఏమైనాసరే అని సమాసాన్ని వదిలేశాడు.)

రాజ:- భగవాన్! మరల బరీక్షయా? నీ లీల యెంతో నీ వాక్కును అంటియ. అగాధము! అచింత్యము! (నమస్కారము చేస్తాడు.)

దిమ్మ:- (నవ్వును ఆపుకోడానికి దగ్గు తెచ్చుకుంటున్నాడు.)

రాజ:- నా పాపమును గూర్చి ఇక మొర వెట్టుకొందునా?

దిమ్మ:- అవశ్యము బిడ్డా! అవశ్యము.

రాజ:- మీ పవిత్రచరణ పద్మముల ముందు మోకరింతునా?

దిమ్మ:- ఓ.

(రాజకుమారుడు మోకరిస్తాడు. దిమ్మరికి నవ్వు ఆగేటట్టు లేదు. మరి నవ్విలే కథ అంతం కాబట్టి, కప్పి పుచ్చడానికి చివాటన లేచి ఆ మొండిగోడమీద నిలుచుంటాడు.)

రాజ:- తథాగతా! నే జేసిన ఘోర పాతకము నిక నాలింపుము.

దిమ్మ:- ఆలించుచున్నాను. పుత్రా! ఆలించుచున్నాను.

రాజ:- నిన్న రాత్రి - ఇవటికి సమీపమం దున్న ఆ కాళీ దేవాలయములో - సర్వజ్ఞా! నీవు చూచియే యుండువు -

దిమ్మ:- నేనా! అబ్బే! కాళీగుడికి నే నెప్పు డొచ్చాను "

రాజ:- నీవు దివ్యదృష్టి విభాసితుడవు.

దిమ్మ:- (ఔను సుమీ! ఎంత పొరపాటు!) ఔను. ఔను. కాని-చురి-బిడ్డా! మానవుల పాపకృత్యముల నరయుటకై మా దివ్యదృష్టిని ఉపయోగించం సుమా!

రాజు:- శ్శమించుడు. శ్శమించుడు. అజ్ఞానమున నట్లంటిని.

దిమ్మ:- ఇహ కానియ్ నీకథ. మాకు సమాధి వేళ అయింది. (భిక్షువు మళ్ళీ వస్తాడేమో అని ఆసలు దిగులు)

రాజు:- సర్వజ్ఞా! నిన్నరాత్రి - ఆ కాళీ దేవ్యాలయములో ఆ మనోహర వటుకోద్యానములో, ఆ మంజు మంజుల కుసుమ గంధ గంధిం వాతావరణములో, ఆ రాకావంద్ర చంద్రికా పులకిత విభావరిలో, నేను-కాళీదర్శనార్థమై పోయిన నేను - కించిన్మదుపానమత్త చిత్తా వస్థయందున్న నేను-ఒక యువతిని, పూజారిణిని, నవనవోన్మేష యౌవన ప్రాదుర్భావను, నా యున్మత్త నేత్రములతో జూచి యొడలు పులకించి-సర్వజ్ఞా! సర్వజ్ఞా! అనంతర కథాభాగమును జెప్పటకు నోరు వెనుదీయుచున్నది.

దిమ్మ:- ఇంత చాటభారతం వినడానికి నా చెవులుకూడా అపస్థపడుతున్నయ్.

రాజు:- ఆ యువతి పేరు మీవద్ద దాచుచేం? సర్వజ్ఞా! అమె ఆ గుడిపూజారి భార్య. పేరు మాయ-మాయాదేవి.

(అంటూ ఉండగానే మాయ ప్రవేశం.)

మాయ:- రాజకుమారా! ఇక్కడికి వచ్చి ఇదా మీరు చేస్తున్న పని?

రాజు:- మాయా? చేసిన పాపము చెప్పవలదా?

మాయ:- ఏడితోనా?! ఎవడి వారిం లేని వానరం?

రాజు:- (లేచి మాయను కొంచెం దూరంగా తీసుకొనిపోయి చెవిలో) ప్రియా! నీ పేరు బయలు పెట్టలేదు సుమా!

మాయ:- అబద్ధం. నా చెవులతో విన్నాను.

రాజు:- అనగా-మరి-అంటే-అది-నీ పేరుకాదు. మరొక మాయాదేవి పేరు.

మాయ:- (కోపం. ప్రణయం.) నావంటి మాయ మరొక రున్నారా మీకు? పురుషు లెంత వంచకులు! ఈ సంగతి నాకు మొదటనే ఎందుకు చెప్పలేదు?

రాజు:- కాదు-మరి-మాయా!-మాటవరుసకు అట్లంటిని. శ్శమించు. చూడు. ఈయన మహాత్ముడు. అగాధలీలా సముద్రుడు.

మాయ:- వీడా! వీడు! హాస్యాస్పదం. ఎవడో నిర్భాగ్యవేషధారి.

దిమ్మ:- నారీ! ఆ భక్తుని ధర్మాచరణానికి ఆలా అటంకం కలిగించ వచ్చునా?

మాయ:- నోరు ముయ్.

రాజ:- ఎంత మాటంటివి? (దిమ్మరితో) భగవాన్! క్షమించు. మాయా! భగవన్నింద నరక హేతువు సుమా!

మాయ:- ఇంత మౌఢ్యమా! రాజకుమారా! వీడెవ్వడో మూటల దొంగ.
(పై సంభాషణ జరుగుతున్న సందర్భంలో ఇక కాలికిబుడ్డి చెప్పటం సమంజసమని నిశ్చయించుకొని దిమ్మరి మొండిగోడనుండి మెల్లన దిగి చల్లగా పారిపోతున్న సమయంలో)——

రాజ:- (అతడికి అడ్డంకగలిగి మోకరించి) భగవాన్! నా పాపము పరిహార మైనదా!

దిమ్మ:- అయింది. అయింది. ఇక నేను పోవాలి, పాపం! ఒక నిరుపేద-
బహుకుటుంబీకుడు - నా సాయం అర్థించి నాకోసం కనిపెట్టుకొని వున్నాడు. ఆ సంగతే మరిచిపోయా. ఇక తొందరగా పోవాలి.

మాయ:- పో! వంచకా! పో!

రాజ:- మాయా! ఏమి నీ దూర్జత్యము. భగవాన్! క్షమించు. నాయొసంగు స్వల్పనివేదనమును స్వీకరించి నన్ను బునీతు నొనరించుము. (ఒక చిన్న మొహరీల సంచిని రొండినుంచి తీస్తాడు.)

మాయ:- రాజకుమారా! మీకు పూర్తిగా మతిపోతున్నట్లున్నది. వీడెవ్వడో జేబు కత్తెరదొంగ. నా మాట వినండి.

దిమ్మ:- కుమారా! నీవిచ్చే కానుకను ప్రతిఫలాపేక్ష రహితముగ నిష్కామ కర్మబుద్ధితో శ్రీకృష్ణార్చితంగా ఇస్తే స్వీకరించటానికి మాకు ఎలాంటి ఆభ్యంతరమూ లేదు.

రాజ:- (సంచి ఇస్తూ) శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

దిమ్మ:- (తీసుకుంటూ) తథాస్తు. (నిష్క్రమణం)

మాయ:- ఎంత మోసం? ఎంత వంచకత్వం?

రాజ:- ప్రియా! అతడు వందకుదని నీ అభిప్రాయము. మహాత్ముడని నా నిశ్చితము. చూచిన చూపు వెంటడినే ఏ మానవు డేవర్గమునకు జెందునో నిర్ణయింపగల సూక్ష్మ విచక్షణజ్ఞానము నాకు జన్మతో వచ్చిన సుగుణము. నన్ను వంచింప గల్గిన వ్యక్తి నేటివర కెందును బొడగట్ట లేదు. (నాటకంలో శృంగార నాయకుడిలాగ భంగిమ పెడుతూ) అనగా - ప్రియే! నీ వొక్కతెవు తప్ప-

(అంటూ వుండగా భిక్షువు ప్రవేశం.)

మాయ:- చూడండి రాజకుమారా! ఈయనే నిజమైన మహాత్ముడు. గమనించండి. ఈ బ్రహ్మ తేజ మెక్కడ! ఆవానర వారికం ఎక్కడ?

రాజ:- బ్రహ్మ తేజము? బోడితం, బూదియొడలు, కాషాయవసనము. ఇవి యేనా బ్రహ్మ తేజమునకు చిహ్నములు? హిహిహి! ప్రియా! మీ స్త్రీలు ఇట్టి వేషధారణను చూచి ఎంత సులభముగా మోసపోవు చుందురు.

మాయ:- వేషధారికాదు. ఈయనే నిజమైన మహాత్ముడు.

రాజ:- నీకెట్లు తెలియును?

మాయ:- నే చేసిన పాపం ఈయనకే చెప్పుకున్నా.

రాజ:- వీనికా? నా పేరుకూడ వెల్లడించితివా యేమి?

మాయ:- ఔను.

రాజ:- ఇకనేమి? ఈ దేశదిమ్మరి వాడవాడలా దండోరా వేసి నా పరువును నడ్డేట కలుపక మానడు.

(ఇంతలో ఆ భిక్షువు మాయయొక్క మొహిరీంసంచిని మొండి గోడ మీదనుంచి అందుకొని)

భిక్షు:- యువతీ! ఇదిగో, నీ పాపసంచితం. ఆ బికారియెవడో దీనిలోనాణాల్ని దొంగిలించి పారిపోతుంటే తోవలో పట్టుకొని మళ్ళీ తీసుకున్నా. (అంటూ నాల్గు మొహిరీలు సంచిలో పెట్టి మాయకు అప్పగిస్తాడు.)

మాయ:- (తీసుకుని) ధన్యవాదాలు. భగవాన్! మీ మహిమ తెలుసుకోలేక ఈ రాజకుమారుడు కొంచెం పరుషంగా భాషిందాడు.క్షమించాలి.

భిక్షు:- బొత్తుగా ఆనవసరం. అతడు నన్ను గూర్చి చెప్పినదంతా సత్యం. ద్రువం. (అంటూ గోడ యెక్కి యధాస్థానములో యధారీతిగా కూర్చుంటాడు.)

రాజ:- వింటివా ? మాయ ? తాను మహాత్ముడను గానని తానే యొప్పుకొనుచున్నాడు.

మాయ:- అదే మహాత్ముల లక్షణం.

రాజ:- (మాయ ఇంకొకరిని మెచ్చుకోవడం చాలా దుస్సహంగా ఉంది.) ఏయ్ ! నీవు వేషధారి వగునా, కాదా ? నిక్కము వచింపుము.

భిక్షు:- వేషధారి కాని మహాత్ముడు యుగానికి ఒకడైనా ఉండవచ్చు. కానీ బుద్ధిహీనులు గాని యువకులు మచ్చుకైనా కనిపించరు.

రాజ:- ఏమీ, నన్ను బుద్ధిహీను డంటివా?

భిక్షు:- కాదని నీవు నిరూపించుకొనేదాకా ఆనక తప్పదు.

రాజ:- ఎవరితో భాషించుచున్నావో తెలియునా ?

భిక్షు:- వీనులుండీ వివశాలని, కనులుండీ కనశాలని ఒక నరాకృతి యంత్రంతో.

(రాజకుమారుడు తాను కప్పకున్న ఆవకుంతాన్ని గభాలున తీసేస్తాడు. నెత్తిమీద నవరత్న ఖచిత కిరీటంతో - మెడలో అమూల్య మణి ముక్తాహారాలతో - ఒరలో కత్తితో - కనిపిస్తాడు. అజంతా శిల్పాల్లో నుంచి ఒక బొమ్మ నడచివచ్చిందా అన్నట్లు ఉంది అతని విగ్రహం.)

రాజ:- ఓ గర్వితుడా ! ఇక తెలిసికొనుము. ఈ నలందా మండలమును శాసించు హిందూ ప్రభుడను నేను. నా కరవాలము అరివీర మత్తేభ ములకు సింహ స్వప్నము. అపరాధీ! సుష్రుతియు నవమానించితివి. పతితము సత్వరమే నీ కనుభావ్యమగుగాక. (ఒరలో కత్తిమీద చెయ్యివేస్తాడు.)

మాయ:- (చెయ్యిపట్టుకుని) ఏమిటి రాజకుమారా? ఇలాటి అవతార పురుషులను వధించి మహా పాతకాన్ని మూటగట్టుకుంటారా?

రాజ:- తాను అవతారపురుషుడు కానని తానే ఒప్పుకొనెను. నీవు వినలేదా? (ఇంతలో భిక్షువు చివాలన లేచి ఆ మొండిగోడమీద నిలబడతాడు. ఆ గోడ, దానిమీద అతని అజానుబాహు విగ్రహం, ఆ అలౌకిక లేజస్సు, ఆ పురాతన శిథిల పరిసరాలు, అవన్నీ ఒక దానిలో ఒకటి లీనమైపోయి ఆ దృశ్యానికి ఒక అనిర్వాచ్య గంభీరతను ఆపాదిస్తున్నాయి.)

భిక్షు:- శ్రియా! నన్ను వధించు. కాని, హేచ్చరిక! నేను వధింపబడిన మరునాటి నుండి నా పేరుతో గుళ్లు, గోపురాలు ఊరూరా నిర్మించడం, అక్కడికి నీకన్న బుద్ధిహీనులేగాక నీకన్న బుద్ధిమంతులు కూడా భక్తినిబద్ధాంజలులై రావడం సంభవిస్తుంది. ఆ మందలో నీ వాకడవు!—

రాజ:- ఏమీ? మందలో నొకడనా? నేను! నలందా రాజ్య—

భిక్షు:- జీర్ణ శిథిల—

రాజ:- సింహాసనాధిష్ఠాతను, మందలో నొకడందువా?

భిక్షు:- కొంచెపు బుద్ధులకే అలాటి పదవుల గొప్ప. దొడ్ల బుద్ధికి అవి యెడారిలో ఎండ మావులు.

మాయ:- సుఖాషితం! సుఖాషితం!

రాజ:- (మాయతో) భట్టువలె పొగడుచున్నావు. నీవెంత? నీ జ్ఞానమెంత?

భిక్షు:- వేదాంటి! జ్ఞానమంటే యేమిటో కొంచెం నీవే చెప్పు, చెప్పవే? (రాజకుమారుడు తెల్లబోయి సమాధానం కోసం మాయ వంక చూస్తాడు. మాయ పక్కున నవ్వుగా అతడు తలవంచుకుంటాడు.)

మాయ:- రాజకుమారా! ఇహరండి! శృంగభంగానికి నాండీ ప్రస్తావన అయింది.

భిక్షు:- సరే జ్ఞానమంటే ఏమిటో నేనే చెబుతా. యవకుడా! తలయెత్తి ఒక్కసారి నా ముఖంకేసి చూడు!

(రాజకుమారుడు యిప్పటికే పరాజితు ధయ్యాడు. దిగజారిన గుండెతో తలయెత్తి భిక్షువు ముఖంకేసి చూస్తాడు.)

భిక్షు:- నేరస్తుడా! మాటవరసకు, ఈ యవతి భర్తను నేనే యనుకో.

(రాజకుమారుడి మొహాన్ని నెత్తురుచుక్క లేడు.)

భిక్షు:- ఈ భిక్షువు యొడుట ఎంతదైర్యంతో నీ పాపాన్ని వెల్లడించావో, అదే దైర్యంతో ఈమె భర్త ముందు వెల్లడించగలవా?

రాజ:- (అర్థమయింది. తల వంచుకుంటాడు.)

భిక్షు:- అదే-జ్ఞానం! పో! పోయి ఆమెభర్తను వెతకి పట్టుకొని అతడికి నీ పాపాన్ని చెప్పకొని ఆ విధంగా పరిహారం పొందు. అది జ్ఞానం. ధీరుడా! అరిపీర మత్తేభ సింహ స్వపమా! వజ్రకుతున్నా వెందుకు? పో! పో!

(రాజకుమారుడు వణికిపోతూ మాయను ఒక చేత్తో పట్టుకుని వంచినతల ఎత్తకుండా ఒక్కొక్క అడుగేస్తాడు. మాయకూడా తల వంచుకుని ఉంది. వణికిపోతున్నది. ఆ విధంగా యిద్దరూ వెళ్ళిపోతున్న సమయంలో)

భిక్షు:- (మేఘగర్భాగాంభీర్యంతో) చేసిన పాపమట! చెప్పకొనుటకు వచ్చి రట! జ్ఞానం లక్షణమట! ప్రాపంచిక సంగము లేని బైరాగుల ముందు, నోరులేని పాపాబ ప్రతిమలముందు, వంక వంక దండము లిడి లెంపలు వ్రేచుకొని లంఛము చర్చించుకొని ధన్యోన్మి యని తృప్తి నొందజూచు ఓ ఘదమత్త యవతీ యవకులారా! పొండు. మీకు కావలసినవి బైరాగుల యాశీస్సులు కావు - భగవంతుని యనుగ్రహమూ కాదు- ఎవనిశయ్యను మీరు కలుషిత మొనర్చిరో, ఆ మగడు మీ మొగములమీద ఉమ్మియు నిష్ఠివనం - వాని కళాపూతం-వాని పాదతాదనం, ఇదే పరిహారమార్గం. పొండు! పొండు!

(భిక్షువు ఈ విధంగా గర్జిస్తుండగా తెర నెమ్మదిగా

దిగుతుంది.)

తపాను

రచన :

పురుగుండ్ల రామకృష్ణయ్య

భూమికలు

రాఘవరెడ్డి

కుప్పస్వామిరెడ్డి

భద్రయ్య

గోపాలరెడ్డి

రమాదేవి

స్థలం: త్యాగరాయ నగరు-రాఘవరెడ్డి మేడ-హాల్లో ఒక పేము మంచము, ఒక నవారా మంచము వున్నాయి. పేము మంచము వాల్చి వుంది. చుట్టిన పరుపులు, దిండ్లు కొన్ని విడిగా పేము మంచముమీద చిందరవందరగా వున్నవి. రోజు వారి, ఆసామివారి లెక్క పుస్తకాలు వాటిమీద పెట్టి వున్నాయి. ఒకటి-రెండు లెక్క పుస్తకాలు తెరిచిపెట్టి వున్నాయి. మంచానికి సమీపంగా మూడు కొయ్య కుర్చీలు, వాటిమధ్య పేముసోఫా-ప్రక్కనే ఒక బెంచి-బెంచిమీద బ్రతుకుపెద్దె-చలవమడతలు-స్థూలుమీద భారతము-భాగవతము పెట్టి వున్నాయి. క్రింద చిరిచాప పఱచివుంది. వ్రాతబల్లపై లెక్కపుస్తకాలు పెట్టివున్నాయి-కోటుస్థాండు దానిమీద విప్పిన చొక్కాలు-పై పంచలు-కట్టుపంచలు-యింకా కొన్ని చలవ మడతలు కూడా వేసివున్నాయి.

కాలం: ఉదయం 10 గంటలు ఆ ప్రాంతం.

భద్రయ్య:- (రాఘవరెడ్డిగారి గుమాస్తా-వ్రాతబల్లదగ్గర కూర్చొని లెక్కలు వెతుకుతూ వ్రాస్తున్నాడు-ఏదో అనుమానంగా లెక్కపుస్తకం చూచి మంచంమీద తెరిచివుంచిన పుస్తకం దగ్గటికి తను వ్రాస్తున్న పుస్తకంతో పోల్చున్నాడు:-

వ్రాస్తున్నప్పుడు చేతికంటిన సిరాను తలకు దద్దుకొంటున్నాడు-ఉనికి అంతా పల్లెటూరిరకం-ఎత్తు-అంచుకు తగ్గ లావు-మాటల్లో నిదానం)

రాఘవరెడ్డి:- (వచ్చాడు. ఎట్టగా ఒడ్డు పొడుగు మిషి-మంచి మీస ట్టు-వయస్సు 80 ఏండ్లు ఆ ప్రాంతం. పెద్ద తెల్లటి సరిగపేటు తల పాగా-తెల్లటిచొక్కా పైన సరిగ అంగవస్త్రం-మట్టు కట్టుపంచ-చేతిలో కర్ర-కాళ్ళకు చెప్పలు. ఉనికి అంతా పల్లెటూరి రకం-కానీ, గంభీరమయిన రూపం-మాటల్లో చేతల్లో గాంభీర్యం చ్యక్తమౌతూ ఉంటుంది. తన మాటకు ఎవరూ అడ్డు చెప్పరాదు. పట్టువల-కొరెం తున్నుకోవం వచ్చినా-వెంటనే సద్దుకోడానికి ప్రయత్నిస్తాడు-గోపాలపురం ఆగ్రహారీకుడు-సంపన్నుడు)

రెడ్డి:- ఆరణాలిస్తే జాలదంటే రూపాయలిస్తా, తీసుకొందువులే...
మనగోడివి.

భద్రయ్య:- ఎవరాతడు ?

రెడ్డి:- ఎవరో—రిక్నావాళ్ళుగదో—యికెవరో ? బండ్లో ఎక్కిందాక బతిక
వాలేది, ఎక్కింది మొదలుకొని ఒకటే గీరుడు. పేగుల్లో తీట.
అజా యీమని, బేడిమని ఒకటే నస. తీరా దిగినపాట బిడికోలు.
యీళ్ళతో, గుట్టబుందోళ్ళతో ఒకటేపీడ. [రిక్నావాడి వంకదిరిగి]
ఏందబ్బయ్యా నీ వనదం? అర్థరూపాయ గావాలా ?...ఎందుకూ ?
ఆరణాల కొప్పకోని ఎక్కమంటివే ? తీరా దిగినపాట ఎందుకూ
రెండణాలుజాస్తే—నీ బండ్లో ఎక్కిందానికి అవరాధం ఏవన్నా
ఉదదిగనేం ?... [రిక్నావాడు ఏదో అంటుంటే వింటున్నట్టుగా
వున్నాడు] శానాదూరం లాగినా ? బేడిచ్చినపాట నీవు లాగిన
దూరంగాని దగ్గరి కొస్తదిగనేం ? అందుగ్గాదూ?...అందుగ్గాకి
పోలే ఎందుకన్నా అవద్దిలే. మాకు పండిరాలా పో రూపాయలు—
మేచిస్తే తీసుకొనేవాళ్ళు శానామందుందారు, పో-యీడ, రూపాయలు
కోళ్ళు కొక్కరాయలు ఏకతినటంలా, పో. [తలగుడ్డ-పై పంచ-
కోటుస్తాండుకు తగిలించాడు. భద్రయ్య చేతికట్టవతం బెట్టాడు.]
పోలేదంటయ్యా రిక్నాయన ? పయిటాబదాకా కూకున్నా నీ వనుకున్న
దానికంటే అదనం అజాగూడా యియ్యనుపో చెప్తుంటా—బండె
క్కిందాక ఆట్టా-దిగినపాట యిట్టూ, దరువు ? అమ్మా! ఇలే మన
గోడివే...సామిలేదు —గీమిలేదు ఎల్లు. ఎందుకు పని పంచెరువు—
ఇంకెవర్నన్నా అడుగుపో—ఇస్తారు. ఆ...ఏందీ?—యీయకపోలే
నన్నేం జేయమంటావు ? అదీ నా తప్పేనా ?

భద్రయ్య:- పోనీ పారేస్తే పోతుంది. బేడ్డబ్బులు—పేదవాళ్ళు.

రెడ్డి:- పారేస్తే పోవూ; దబ్బులుంటాయా ? అది నువ్వుజెప్పాలా ?

భద్రయ్య:- రెండణాలు ఎక్కడరాలా-ఎక్కడబోలా ?

రెడ్డి:- నీవీ, -షావుకారిని — నీవిస్తే నే నొద్దంటుందానా? మరాజుగా యియ్యి—ఏవీ—ఆచ్చాపణ ఏవుండదీ? ఐలే తెంపుజేసినావే— యియ్యమంటుందావే నీదేం బోద్ది?

భద్రయ్య:- పేదవాళ్ళని అన్నా.

రెడ్డి:- నాకు దెలీదూ ఆమాత్రం? ఆప్పటికీ నీవు ఐలే తెంపంనోడివని, నేను పనికిమాలినోజ్జని గావాలి నీవనడం? మొండికేస్తే యిస్తారనిగదో, యిట్ట దిరుక్కునేది? ఒక్కసారి ఎగనా(వంబెత్తే ఐదే రావ్. మళ్ళడగతారా? యాడికన్నా ఓ పెద్దమాసింటికి పోలే ఆడ, పోయిన వనొదులుకొని, యీళ్ళతో యిది రంపు, పీడ. పర్షన్ బోగడారు పెద్దమ్మలు.

భద్రయ్య:- వెళ్ళాళ్ళేండి.

రెడ్డి:- ఊ...యెళ్ళకపోతే బోజనవో అబ్బయ్యకు? ఎక్కింది మొదలు కొని ఒకే గీరుడు. దూరవనీ గీరవనీ...ఎండనీ, వాననీ...నాకు ఐలే తలనొప్పి పీడ—ఎక్కకుంటే జరగదు. భద్రయ్యా!

భద్రయ్య:- ఆయ్యా!

రెడ్డి:- కావీ ఉందాయేవో చిన్నోణ్ణి అడిగి యిట్టదెమ్మును.
(భద్రయ్య లోనికివెళ్ళి వచ్చాడు)

భద్రయ్య:- కావీ ఆయిపోయినాయట. మళ్ళీ కాళ్ళి పెట్టమంటారా?

రెడ్డి:- ఎందుకో? ఆయ్యి ఆయిపోవడానికా? పిల్లిమెళ్ళో రొయ్యలు గట్టి నట్టేగదో, చిన్నోణ్ణి వంటయింట్లో బెట్టడం—అన్ని నగదిగిం చేయడవే గదో...

భద్రయ్య:- కుప్పస్వామిరెడ్డిగారు వస్తున్నారు.

రెడ్డి:- అవునే...

(లేచి ఇంకో కుర్చీ దగ్గరికి పోయాడు)

(కుప్పస్వామిరెడ్డి వచ్చాడు. ఎజ్జగా పొట్టిగా వుంటాడు. బుజ్జమీసాలు. మంచి వస్త్రధారణ-వయస్సు 60 సం॥ లు పైబడ్డవాడు-మాటల్లో చేతల్లో నిదానం. ఉనికి, మాటలంతా అరవ సాంప్రదాయం.)

(భద్రద్రయ్యలోనికి వెళ్ళాడు. రెడ్డితో ఎవరన్నా సంప్రతించటానికి వచ్చినపుడు లోనికివెళ్ళే ఆదారము.)

రెడ్డి:- దండంబెదలా కుప్పయ్యగోరికి (నమస్కరించాడు యీ కుర్చీ మీద గూకోవాలి...)

కుప్పయ్య:- ఎక్కడ కూర్చున్నా అంతా ఓటిదానే—మరేమి తేడా వుందాది?

రెడ్డి:- అట్టగాదులే—వారుండక బోతే నేనంటానా ?

కుప్పయ్య:- ఊర్కేదా మీరంట్రు—మీరుకూర్చోండి.

రెడ్డి:- నేను గూకోనయితే— యీడ గూకుంటాలే— వారలేకబోతే పేము సోపామీద కూకోమంటానా నిన్ను? పట్నమానపోళ్ళు మీరు మా సున్నితంగదో? మాడేంది. ఎందనా గాలినా తిరిగేవాళ్ళం.

కుప్పయ్య:- మాకేం— గోషా వుందాదని తలిస్తారా?

రెడ్డి:- కార్లేంది మీరు కాలు బయటపెద్దారంటయ్యా? మాడేంది, ఎట్టబడే అట్ట బొయ్యేదేగదో—గుంటన, మిట్టనబడి...

కుప్పయ్య:- మీరంతా సౌఖ్యందానే?

రెడ్డి:- ఇట్టావుందాం—అయితే, కుప్పయ్యా! నా జాబు జేర్తా?

కుప్పయ్య:- మీ జాబు చూచిదా, నా ప్రయాణం మానేస్తాని. లేకుంటే మన గ్రామం వచ్చేస్తామాని చూస్తాని. ప్రయాణంకూడా కద్దినీ—జాబు చూచి మానేస్తాని—ఏమి? చూస్తా?

రెడ్డి:- మంచిపని చేశావులే— మళ్ళీ వృధా కర్చులుగదో!

కుప్పయ్య:- ఊ ఊ—అంతదానే—ఇంట్లో ఆడవాళ్ళు, అమ్మాయి, మనబిడ్డ పెళ్ళికి నిండా తొందరచేస్తురు. పోయివచ్చేయి — అని నిండా గొడవపెట్టి—

రెడ్డి:- అవునులే. చెప్తినే—ఒకపని— అసకన్నపాట అడయిపోతే, ఇంకో పని ఎరుక్కొవచ్చుగదో— నేనొకపని ఎత్తుకున్నపాట— రెక్కా ముక్కాడకుండా — ఆ పని చరామసిగా పూర్తిజేయండి నే నిద్రబోను.

కుప్పయ్య:- అద్దానే మంచిది—

రెడ్డి:- అబ్బయ్య, గోపాళయ్యగూడ సెంవలకు బెంగుళూరునుంచి యీదకే వచ్చుండా — అన్నివైజాబు యీదనే మాట్లాడుకోవచ్చని — మీ జాబు చూడగానే, అప్పుడే పోస్టునుంచి కవరు దెప్పించి, భద్రయ్య చేత జాబు రాయిననే—

కుప్పయ్య:- బిడ్డ లోపలవుండారా అని అడుగుతాను.

రెడ్డి:- ఉన్నట్టులా, భద్రయ్య!—

భద్రయ్య:- (లోపలనుంచి వచ్చాడు) అయ్యో!

రెడ్డి:- అబ్బయ్య, గోపాళయ్య వుందాడేవో చూడు.

భద్రయ్య:- చీకటో ఎక్కడికో వెళ్ళాడు—

రెడ్డి:- చెప్తినే—యిప్పటికి వాణ్ణి నేను చూచానంట!

కుప్పయ్య:- సరిదా— నిండా బాగుండాది—

రెడ్డి:- రాత్రి యాజ్ఞుంచో పొద్దుబోయి వచ్చాడంట— మళ్ళి తెల్లారే టప్పు డికి యాడితెళ్ళాడో యెళ్ళాడు— మీరు చూచిళ్ళా గోపాళయ్యను?

కుప్పయ్య:- ఇప్పుడు చూళ్ళా. యింతకుముందు చూస్తాని. సాపాటుకు యిప్పుడు వస్తుందానే— అప్పుడు చూస్తాను.

రెడ్డి:- రాదో— యాడికి బోతాడు? అయినా ఏవో? యాడన్నా స్నేహితులయింటికి బోతాడేవో— మనకేందెలుసు—

కుప్పయ్య:- అప్పుడుదా మూడు ఘంటలకు చూస్తాను— ఇప్పుడేమి అంత ముణిగింది?

రెడ్డి:- అట్టగేలే, ఏచంత తివబోయే కూరాక్క రునికోసరం తొందర?

కుప్పయ్య:- మీ ప్రయాణం నిండా సౌకర్యందానే ?

రెడ్డి:- ఐలేసౌకర్యం! చెప్తేతీరదు. ఒళ్లు మొగం కడుపుయిగట్టే—తన్నులు, పొడుపుని—

కుప్పయ్య:- అయ్యో, అంత కష్టపడ్తిరా!

రెడ్డి:- తిన్నగా అంటావంటయ్యా, ఒక్కచే తొక్కుడు గదంటయ్యా! యాద అడుగు పెట్టబోయినా, రైల్వే—మూతులు, ముక్కులూ బొడుసు కోటవేగదో! పైన పడుకొన్నట్లు కాళ్ళతో దన్నిరి, కిందోళ్ళు మోచేతుల్లో, మోకాళ్ళతో బొడిచిరి. అడుగెత్తి పెట్టడానికి— సావాస్తు తొసుగుపడ—యెంపలికయ్యలో నుసుగులున్నట్లు—బండలు బద్ద అడ్డాలు. సావాస్తు బెట్టేచోట పండుకొనిరి, కూకునేచోట పండుకొనిరి. పడుకొన్న పెద్దమానుం కదిలిస్తే, కాండ్రిస్తా పెద్ద పులులు పైనబద్దట్లు చంపబోయేది, లేకుంటే ఎత్తుబద్ద గొడ్డం ఈడి గింబడి మెడలు జాచేది. దోవలో సావాస్తు అడ్డాలు బెట్టిరి— ఇంక యాద కదిలేది, మెదిలేది? ఆసలు మనోళ్ళకు మాసిమీద మాసికి నిఘావుంటేగదో? మొదటమనోళ్ళు మొరబోళ్లు గదంటయ్యా— ఎద బోడి కష్టసుకాలు ఎరిగినోళ్ళయితే యింత యెంతలాడది? ఇంక యాద మనదేశం బాగుపడేది?

కుప్పయ్య:- నిండా మొరటుదా, చూస్తామే జనాలు—

రెడ్డి:- అదేందో పెట్టికాడికి ఎవుడన్నా ఎక్కాలనోస్తే - పెద్దెల్లోవాళ్ళ మొగాలు— తుమ్మల్లో అస్తమానమయినట్లు— నల్లగ చీకిచీబడ బెట్టుకొంటా రెండుకో! వాళ్ళబ్బసొత్తుగ్గాని వస్తుందావా? లోపం గూకున్నపాట— బలే మొనగోళ్లుగా(వారి వాళ్ళు? ఎదబోజ్నిజూస్తే బలేతుస్కారం అబ్బయ్యలకు.

కుప్పయ్య:-మన జనాంకే మట్టు, మర్యాద తెలిస్తే దానే—

రెడ్డి:- అసలు ఎంత మంచోడిగ్గూడ బండిలోకి ఎక్కితేరరి, పుట్టాదిలేవయ్యా తెగులో!

కుప్పయ్య:-నిజందా!

రెడ్డి:- నిజవేంది-నేనుజూస్తునే వుండా, గూడూరుకాడ బండ్లో వాళ్ళరు— కాళ్ళు ఏళ్ళపట్టుకొని బతి(వారి బండ్లోకి ఎక్కాడు ఓ పెద్దమాసి లోపలకొచ్చినపాట, తిరుక్కున్నాడయ్యా దడువుకో!—ఎవడు పెట్టి కాడికొచ్చినా “పో, యింకో పెట్టికెళ్ళు— యాద చోటులే” దని దణ్ణా యిస్తుండాను.

కుప్పయ్య:- అద్దా - మనవాళ్ళు - ఏరుదాటి తెప్పపగుంగొట్టేది దానే. వాడుదా
దాదీనాడు- ఎవరు ఎట్టవూడిస్తే వాడికేమి ?

రెడ్డి:- ఆమయిన—జుబిర్నా అబ్బయ్యను- ఆడ ఎక్కిందాక బలి(వారి),
పని అయినపాట మొనదేలినావే మనగోడివి. సంసారి బిడ్డవు అట్ట
జెయ్యవచ్చుంటయ్యాసి అడిగిన పాట మొఖం నల్లగ వెట్టుకొన్నాడు.

కుప్పయ్య - మంచిపనిజేస్తీరి-

రెడ్డి:- తప్పజేస్తే, చెప్పకపోతే వాడికి తప్పొప్పు ఎట్టా దెంసేది—అట్టా
చూస్తుండేవాళ్ళంతా తాత్పారం చూసుతా... ఒకరి కష్టసుఖాలు ఎరి
గినోళ్ళుగాదో! ఆవదం వుండేచోట—పురుడుబోసుకొనేవాళ్ళు- నా
కిష్టంలా ఆవస్తు—

కుప్పయ్య:- ఇంటికి టాక్సి మోటారులో వస్తారా ?

రెడ్డి:- ఎవరో—మే(వా - ఎందుకో ? అర్థ రూపాయతో బొయ్యేదానికి
బదులు-అర్థ-

కుప్పయ్య:- మీరు ఎప్పుడొచ్చేది రాస్తే—నేను కారు పంపేవాణ్ణిదా -

రెడ్డి:- ఎప్పుడొచ్చేది నాకు తెలిస్తేగదో—అణ్ణుంచి యాడికి కాలుపెరుక్కొని
వచ్చేటప్పటికి దావుదంపులయింది.

కుప్పయ్య:- ట్రాంలోదా వస్తీరి ?

రెడ్డి:- ఏం ట్రా(వులో, బస్సులో పో—ఆడ అడుగుపెట్టేటట్టుండదా ?

కుప్పయ్య:- ఎందుకు చెప్తురు—ఏది చూడండి, నిండుదా. హోటలు నిండుదా -
రైలు నిండుదా - బస్సు నిండుదా - ఒక్క మనిషికిదా కడుపు
నిండేదిలేదు. ఎప్పుడు ఆకలిదా యీ పొట్టకోసందానే. యింత కష్ట
పడుదురు.

రెడ్డి:- నిజమే—అసలు మాసులకు ఆశలుజూస్తే అయినాయిలే అయ్యా !
యింక యాడుటంది స్థివిత(వో ? ఎంత ఉప్పుదించే అంత దాహ(వే
గదో! లేకుంటే యివంతన మాసులు యిసుళ్ళపుట్ట పిగిలినట్టు
ఏందిది ? ట్రాంబండి కిక్కిరిసి వుండది. ఆడ నలగతా ఆడోళ్ళు—
యీళ్ళకు మగోళ్ళకు మించిన పనుల్లే! ఇంకేంది కుప్పయ్యా ! బ్రిష్టి
కేనులో కొంచెం పనుంచేనూ జూచుకొనే. ఆడనుంచి మాంబళానికి

బస్సుఎక్కుదాచని భద్రయ్య, నేను ట్రాంలో ఎక్కినావు...నూడి మోపడానికి సందులేదు...మాసికి మాసికి అతికిచ్చినట్లుండది... భద్రయ్య నక్కుగా గావాల నిలుచుకొని వుండాడు—ట్రాంబండి గబ్బకన కదిలేటప్పటికి—ఆమయిన మా భద్రయ్య బిళ్ళపాటుగ ఎదాళం కూకోనున్న ఓ ఆడకూతురిమీద బడ్డాడు. ఆమయిన ఆగం, జాతర—ఏం భద్రయ్యా ! ఆమాయన బిళ్ళపాటుగా బడ్డవే !

భద్రయ్య:- ఏంజేసేది—గబ్బకన కదిలింది—

రెడ్డి:- చేసినమటుకు జాల్లే—మళ్ళీ యింకా పదాలనా ? [అందరూ నవ్వు కొన్నారు] అబ్బా- పయాణం బలేయేతలు, పీడ.

కుప్పయ్య:- అందుకుదా, మీరు కారుకొంటే... నిండా మంచిది. వచ్చేదానికి, పోయేదానికి నిండా సౌకర్యం. కారుకుకూడా కంట్రోలు వూర్చింది. సీప్రం కొనండి. మీకుదా, ఎప్పుడు తిరిగేపని...చేతిలో కారుంటే ...నిండా మేలుదా...

రెడ్డి:- ఏంమేలో...యిప్పుడే పిల్లగోళ్ళు చెప్పినమాట యినదంటే. యింకా కారుకొంటే దాంట్లో కూకొని వాళ్ళక్కుతుంటే వాళ్ళ పరుగంటు కొనేది ఎవరో ? కారొద్దులే - యిట్టుంటే చాల్లేయ్యా... లేకుంటే నీ బిడ్డ నియ్యాలనుకొంటుండావ్ - నీవే ఒక కారుకొని...అలుమొగుడు దాంట్లోగూకొని యెత్తుంటే నీవు లగుదోల్టావ్...నన్నించేవోగదో... నిలబడిపోయినా...

కుప్పయ్య:- మీరు దుడ్డు దాస్తురు- ఖర్చుపెట్టరా...

రెడ్డి:- ఖర్చుపెట్టడానికి మత్తె కొందైనా తరిగేదేగదో...ఆస్తులు జాల్తాయా ఖర్చులకు కుప్పయ్యా ?

కుప్పయ్య:- మీకుదా ఆసీలేదు-

రెడ్డి:- ఉంటేఉంటిదిలే... ఉంటే ఖర్చుపెట్టే కొడుకులకు రేపు నవాలు చెప్పొద్దు?...

కుప్పయ్య:- మరి...మనందా వియ్యం అందవాలి...నాకోరిక చెప్పేవుండానే !

రెడ్డి:- అచ్చాపజే వుండది- చెప్తినే- మాటిస్తినే-

కుప్పయ్య:- పై నెట్లో ముహూర్తం వుందాది-జోస్యులు చెప్పిరి - అమ్మాయిని గోపాలుకుయిచ్చి కళ్యాణంచేస్తే నా భారం తీరిపోతాది- ఏమో, వాళ్ళు గంజో, అంజలో తాగుతురు- మన జబాబుదారి పోను...అంతదా...

రెడ్డి:- యాడకి నీ జవాబు పోయేది ' ఆ మూడుమళ్ళు పడ్డబాట తప్పించు కొందావనుకుంటుందా'... అమ్మా దక్షిణాదోళ్ళు చిక్కతారా- మాటల్లో మనగోళ్ళగదో...

కుప్పయ్య - ఏమో, ఓ బిడ్డదా- కొడుకు కూతురు- అంత ఆమెదానె-మీచేతుల్లో పెడతే నాభారం తీరును- ఎదిగిన బిడ్డను యింట్లో పెట్టుకొనివుండేది నిప్పులు ఒక్కోకట్టుకున్న మాదిరిదా...

రెడ్డి:- అచ్చాపజేవుండది ' మాసుల్లో—యిప్పుడు యివేకంకంటే ఉద్రేకం జాస్తా. నిలకడి తక్కువ. ఎనకా ముందు జూచేదిలా—నెత్తికొచ్చిన పాట-అప్పుడు దారి ఎతకదానికి ఆరంభంజేస్తారు. సవిష్టిమీద మంచి శబ్దార్థు చూచేదిలా—అదంత మంచిదిగాదు. ఏవయినాగానీ, పై నెట్లో ముడిబెడతేపోదీపో.

కుప్పయ్య:-అద్దా - నేను తీర్మానం చేస్తాని — మీరు సమ్మతిస్తేరి — నిందా సంతోషం.

రెడ్డి:- అయితే...మా కోడలు...అయ్యో! పెండ్లిగాకముందే మా కోడలం బుండా. పరనిలేదుగదో...

కుప్పయ్య:-మీకోడలుదానే—మీ గోపాల్ భార్యదానే—

రెడ్డి:- గద్దె తే—బెంగుళారు నుంచి ఎప్పుడొచ్చింది?—

కుప్పయ్య:-రెండారోజుల్లా అయింది.

రెడ్డి:- నేను జూళ్ళేదులే—యిప్పటికి మీ అమ్మాయిని.

కుప్పయ్య:-రండి సాయంత్రం—చూడండి. అచ్చాపజేవుందీ అంటాను.

రెడ్డి - అచ్చాపజేవుం దయితే—అసలిప్పుడేం తొందర—నిదానంగా చూడ గూడదో...

కుప్పయ్య:-అబ్బాయిని కూడా పిల్చుకొనిరండి—చూడండి.

రెడ్డి:- ఎందుకూ అబ్బాయి ? ఏంబిల్లా పో—సంసారిని ఏది జూచేది.
మే వేం సినిమాలు తియ్యడం లేదులే — మూతులు ముక్కులు
వైదాలు జూడ్డానికి.

కుప్పయ్య:-అది సరిదా—మీరు, అబ్బాయి—రమాను చూస్తేదా మంచిది—
ఉభయులకు తృప్తిదానే.

రెడ్డి:- చెప్తినే...ఎందుకు చూసేది—ఏంబిల్లా—అమ్మాయికేం బంగారోంటి
బిడ్డ—నాకు తెలుసుపో.

కుప్పయ్య:-అంతా వాళ్ళ తల్లితో వూడిపడినట్టుంట్లు.

రెడ్డి:- అచ్చాపజేవుండది-నిన్నుజూస్తే తెలుస్తుళ్ళేదంటయ్యా మీ అమ్మాయి
ఎట్టుండేది? నాకు జెప్పాలా? ఎట్టున్నా జేసుకొనేదే—యింకేవి—
ఎవరు నన్నడిగేది?

కుప్పయ్య:-అంతా వాళ్ళ తల్లిదా—

రెడ్డి:- అవునూ - మీ సంబంధానికేవి - దరిమార్చు ఆస్తీ—చదువు, నగ
నట్రా, వై నంతై నం—యింకేంకావాలి? బంగారం వంటి సంబంధం
గదంటయ్యా...బంగారు వాసనగొట్టే యిల్లూ, సంసారంగదో నీది-
చూడాలంటే...పిల్లను. అబ్బయ్య...ఎంబిల్లాపో...చేసుకొనేదే—
చేసుకొనేదే...పో...

కుప్పయ్య:-ఇప్పుడు పది వేల రూపాయల నగకట్టుందాది - పెళ్ళినాటికి పాతిక
వేలు భర్తీచేస్తును—

రెడ్డి:- చెయ్యవైతే? నావ తెలీదు? యింకా పది వేలు-ఆధనవే బెడతావులే-
ఎవ్వకలేని చెయ్యిగదో నీది? నాకు తెలవదో...

కుప్పయ్య:-కళ్యాణవప్పడు మద్రాసులో టవున్లో గోవిందప్ప నాయకర్ వీధిలో
మూడిళ్ళ ఆమె పేరిట చదివిస్తును-నెలకు ఎనిమిది వందలు బాడుగ
వచ్చును—

రెడ్డి:- ఆస్తంతా ఆ బిడ్డదయితే - యియ్యంతా నాకెందుకూ చెప్పడం? నీ
తెంపు నాకు తెలవదో...ఫీజు తీసుకోకుండా నా యవ్వారాలంతా

జక్కపెద్దివే...నందెడు గుండె వుండే వోడివిగదో, నకు తెలువదో
...నా కెంతవని జక్కపెట్టుందావు! మరచిపోతానా? కుప్పయ్య:-

కుప్పయ్య:- స్నేహితందానే...

రెడ్డి:- పాజవన్నా యియ్యవంటయ్యా? నీతో యియ్యం అందుకోడవండే
నా మనసు కెట్టుందా దనుకొంటుందావు? మా గోపాలయ్యకు నీ
బిడ్డను పెళ్ళిజేసేది ఖాయం ... ఇటు సూర్యుడు అటు బొడిచినా
తప్పదు - నీవు గావండే కూడ ఆ అమ్మాయిని దొంగిలించుకొని
ఎత్తకపోయి మా పిల్లోడికి పెళ్ళిజేసేది ఖాయం, జెప్తుందా...

కుప్పయ్య:- అట్టచేస్తేదా దుడ్డు మిగుల్లాది నాకు—ఏ ముణిగింది? ఎట్లా —
అమ్మాయిని మీ అబ్బాయికి పెళ్ళిచేస్తారు-అంతదానే-నాకేం కావాలి.
యిప్పుడే ఎత్తుకొని పూడవండి-నేను సిద్ధం.

రెడ్డి:- అమ్మా! ఖర్చులేకుండా పెళ్ళిచేస్తా ననుకుంటుందా - ఎట్టనో ఒకట్ట
వద్దిలే పెళ్ళి-పొద్దుబోయిందిలే, భోంచేస్తాం. ఒరే చిన్నోడా-పిటల్లె.

కుప్పయ్య:-క్షమించండి-యింటికిపోవాలి-అమ్మాయి కాసుకొని వుండును. మీరు
రాండి-మా యింట్లో భోంచేస్తాము...

రెడ్డి:- నేను పిలిచినపాట పిలుస్తుందావేగానీ-ముందు పిలిచినా? అమ్మా
కుప్పయ్య! ముందు మాటమిగిల్చిస్తాడేవో, చూచినా? చూద్దానికి
ఏంతెలీనోడున్నట్టుంటావుగాని, లోపల యింతంతమానీ వుళ్ళే
దంటయ్యా-ఆవును-సంసారి అట్టనే వుండాలే. పైకి పొంగిగూడదు.
చేసి చెప్పాలగాని, చెప్పి చేయగూడదు-లే, భోంచేస్తాం.

కుప్పయ్య:-ఏమి అనుకోవద్దు-యింకా అంతా మనయిల్లుదానే-ఎప్పుడు ఇక్కజ్జే
భోంచేస్తాము-తృప్తిదానే-

రెడ్డి:- పట్టుమానపోళ్ళతో మే(వు మాట్లాడి గెంవగలవో, అయ్యా! అందులో
వకిలయిపోతివి...కాలికేస్తే మెడకు, మెడకేస్తే కాలికి అంటిస్తుండేదే
గదో...మీకు మే(వేంది మాటలు జెప్పేది ... చావకు యీత నేరివి
నడైగదో!...

కుప్పయ్య:- మరి నేను పూడుస్తా? — అందరూ రావాలి. గోపాలును మళ్ళీ
మూడు గంటలకు చూస్తాను... మీరు చెప్పండి — రాత్రికి మనింట్లో
విందుదా... అందరూ రావాలి... వస్తునా?

రెడ్డి:- ఈ రోజుల్లో పిలిస్తే రాకుండా వదలడం యాదదీ? నీకేం అనుమా
నంబట్టా పో... పీటలు పగల్రాయి పో...

కుప్పయ్య:- వస్తునా?...

రెడ్డి:- మంచిది... దణ్ణంబెట్టా...

కుప్పయ్య - శుభం... నమస్కారం...

(వెళ్ళాడు)

రెడ్డి:- భద్రయ్యా...

భద్రయ్య - అయ్యా... (వచ్చాడు... చేతిలో రెక్కపుస్తకం, పేనా ఉన్నాయి)

రెడ్డి:- ఆ చెల్లుల ఇవరాలు కనబడ్డాయంటయ్యా!

భద్రయ్య:- కనబళ్ళా. వెతుకుతున్నాను...

రెడ్డి:- ఎందుకూ ఎతికేది... రాస్తేగదంటయ్యా కనబడేది? నేను నూరు
మార్లు చెప్పా... తపిసీళ్లు బాడిలో, యివరంగా శుద్ధంగా-రాయం
డయ్యాని. రాస్తేగదంటయ్యా! నే జెప్పరా భద్రయ్యా?...

భద్రయ్య:- చెప్పారు...

రెడ్డి:- ఎప్పుడూ?

భద్రయ్య:- ఎన్నోసార్లు చెప్పారులండి...

రెడ్డి:- చెపితే ఏం లాభం? నీ అవకతవక పని నూవు జేస్తూనే వుంటే!
ఏ.పీ... తవుడుంటా అంత ఒయ్యారం? చేసే పనిమీద నిగావుంటే
గదో. ఉత్తపద్దులు రాస్తే, యేదైనా యివరం గావాలంటే మళ్ళి
ఆసావికాడికి, బత్తెఖర్చులు పెట్టుకొని తిరగతుంటా? ఎగుడు
దిగుడుగా రాసేది. ఇన్కంటాక్కు ఆఫీసర్లచేత మాటలు బడతుంటా?
ఇంక జెప్తుండా, అంతా కరకటుగా వుండాలి... మనకు బిల్లా
దొంగకూళ్లు.

భద్రయ్య:- చిత్రం, అదేదో పొరపాటయింది.

రెడ్డి:- యాడ? అదేనా పొరపాటు? ఇంక నీ రాతలో పొంపాట్లు లేవనా నీ వనేది? నీ వంటే ఏం లాభం? నేనుగదో చెప్పాం. ఏం లెక్కలయ్యా, పొద్దస్తమానం... రాయను తుడవను సరిపాయ. పనేంది జరిగేది? లెక్కవీవో వగదిగదు. ఒప్పు మొహము అవంతన సిరామాత్రం పూసుకొంటావు... మానుదోలిన ఎద్దులు బురదపూసు కున్నట్టు. అదేందయ్యా యింతమదుగు? పీడ... యెంతసేపటికి యెనకదండెమీ దుంటావే గాని ముందుకు నడవ్వే! అసలు నీవు కూకున్నచోట ముడ్డి మరచిపోయ్యేవాడివే... నీ కేంది పని జరిగేది? ఎత్తుకోను సరిపాయనే పొద్దస్తమానం...

భద్రయ్య:- ఇంక పది పద్దులుంటాయి... వగదిగిస్తాను...

రెడ్డి:- వగదిగించు... యీడ పని పూర్తిచేసుకో పోవాలి. గోపాలయ్య పెళ్లి వస్తుండది. ఇంక మనకు తీరదు. మొత్తాలు యివరంగా రాన్యానికి దాన్యం... రొట్టానికి రొట్టెం... ఇవరంగా వుండాలి. చెప్తేందా, ఎగుడుదిగుడుగు రాయబాక. గోపాలయ్య వచ్చింటే, ఇట్రమ్మని చెప్పు.

భద్రయ్య:- అట్లాగేరెండి... (లెక్కపుస్తకాలతో లోనికెళ్ళాడు)

గోపాలరెడ్డి:- (వచ్చాడు. వయస్సు 22. మంచిరూపం, ఒడ్డుపొడుగు, చలాకి మనిషి, మాటల్లో నిదానం వుంది. మెత్తటి హృదయం. తండ్రిని జూస్తే గౌరవం భయంకూడా కద్దు. తండ్రి కోప్పడ్డప్పుడు తగ్గి మాట్లాడతాడు. మొత్తం మీద సరదామనిషి.)

రెడ్డి:- భద్రయ్య నీతో ఏమన్నా జెప్పినాడా మందల?

గోప:- నాతో యేం చెప్పలేదు. యేం విశేషం? చెప్పండి...

రెడ్డి:- మరోళ్ళే... పెళ్లి విషయంగా వచ్చారు. నీతో జెప్పి నాడేవోనని...

గోప:- ఎవరిపెళ్ళి?

రెడ్డి:- యేందా అడగడంవా! నీ పెళ్ళికేగదో... ఇంక మనింట్లో ఎంత ముందుందాడు. పెళ్లి కావాల్సి నోళ్ళు? నీకు దెంపదో?

గోపి - నా పెళ్ళికొ

రెడ్డి:- అంతె...నీకు పిల్లనిస్తానని ఎవరూ మనింటికి రాగూడదు గనెం?... నాకు తెలిలేదులే...

గోపి - ఎవరండి వాళ్లు?

రెడ్డి:- మనోళ్ళేనని జెప్పిల్లా!

గోపి:- మీరు జెప్పేది ఆర్థం కావటంలేదు...

రెడ్డి:- నీకు పిల్లనిస్తానని వచ్చారు. పెళ్ళిచేసుకోవని చెప్తున్నా... అంత ఆర్థంగాకుండా చిక్కగా యే(వుండది? నే నేం మరయ్యాళం గాని మాట్లాడుకుందానా?

గోపి:- నేను పెళ్ళిచేసుకోదల్చుకోలేదు...

రెడ్డి:- ఇప్పుడేనా ' యికెప్పటికూడానాని ?...

గోపి:- ఇప్పుడిల్లా అక్కర్లేదు. ఇంకెప్పటి విషయమో ఇప్పుడు జెప్పలేను.

రెడ్డి:- ఎట్లా ! !

గోపి:- నాకు పెండ్లక్కరలేదు...ఏం?...

రెడ్డి - ఎందుకూని?

గోపి:- నా కిష్టంలేదు.

రెడ్డి:- ఏ(వో అంత యిష్టం లేకపోవడం? యీ కాలపు పిల్లకాయలు పెళ్ళి జేసుకోమన్నప్పుడు ఒద్దని నీలిగేది... తీరా, పెద్దోళ్ళు ఎట్లో పెళ్ళి జేస్తే పెళ్ళంమాటలు యిని, అమ్మ అబ్బలగ్గాడా కూడుపెట్టకుండా తిరుక్కొంటుండాల్లే...నీడి అదే దరువుగా వుండదే జూస్తే...

గోపి:- నేను చదువు పూర్తిజేసుకోవాల.

రెడ్డి:- పెళ్ళిచేసుకొని చతకరాదో ఆ చదువులు...

గోపి - చదువు పూర్తిగాంది నా కిష్టంలేదు. అంతే...

రెడ్డి:- అయితే నా యిష్టం దొంగలకు దోల్చా?

గోపి:- నా అభిప్రాయం జెప్పాను. మీ యిష్టం...

రెడ్డి:- మంచిసంబంధం వచ్చిరవును కాదంటే అవతల మనకిష్టబద్ధ సంబంధం వస్తదా? ఇట్ట జూడవయ్యా...దొరా?

గోపి:- ఇంతకూ వాళ్ళెవరో జెప్పకూడదాని?

రెడ్డి:- అదెందుకూ నీకు? నీవు పెళ్ళిచేసుకుంటావా? లేదా?

గోపి:- మీరేం జెప్పందే ఎట్లా?

రెడ్డి:- నీ కేం జెప్పాలి? వాళ్ళను నీ వెరగవు...

గోపి:- మీకు నచ్చిన సంబంధం నాకు నచ్చకపోవచ్చు. ఏం?

రెడ్డి:- ఎట్లా !!

గోపి:- అసలు పెళ్ళికి మీ నిర్బంధం యెందుకూ?

రెడ్డి:- ఎందుకంటే నేను బతకలక. యింకెందుకయ్యా?

గోపి:- నా పెళ్ళినిగూర్చి మీకు ఆందోళ నక్కర్లేదు...

రెడ్డి:- పెద్దదవులు చదివినోళ్ళకు అమ్మఅబ్బలు పెళ్ళికుదిరిస్తే చేసుకో కూడదుగా వారి...

గోపి:- ఇంతకూ మీ రిప్పుడు కుదిర్చారా ఏనిది కొంపదీసి ?

రెడ్డి:- కుదిరిస్తే చేసుకోగూడదని, మీ చదువుల్లో వుండదాని? తెలిక అడగతాలే...

గోపి - దాంపత్యం ఒకడు కుదిర్చేది గాదులెండి, ఎవరెవరి చిత్తసంస్కారా న్ననుసరించి వాళ్ళే భార్యను ఏర్పరచుకొంటారు. అలాగే స్త్రీ భర్తను ఏర్పరచుకొంటుంది. అదే నిజమయిన దాంపత్యం. ఆ దంపతులు తమ జీవితాన్ని సార్థకం జేసుకొంటారు.

రెడ్డి:- కవనం జెప్తుందావే! నాకు మా అబ్బ, అమ్మ కవనం జెప్పరా ... లేకుంటే నేను జెప్పనూ యింత పొడగళ? అయితే నీ కుందే పూచా నాకు లేదనా నీవనేది? అంతేగదా?

గోపి:- ఏమో మీరే ఆలోచించండి...

రెడ్డి:- ఆలోచించినా...ఆలోచించగూడా చెయ్యడంలా .. బాగా ఆలోచించే కుం, గోత్రం,,యూతు...జోడు, నాణ్ణం... నవ్వు, మంచి

సెబ్బరా... ముందెనకలుజూచుకొనే, మాట జెప్పినా, నీయాం గుడ్డెద్దు చేలో బద్దట్టు గుంటామిట్టా జూడకుండా పోవడంలా...

గోపి:- నేను నా హృదయంలో రాసుకొన్న చిత్రంలాంటి స్త్రీ దొరకండి నేను పెండ్లాడదలచుకోలేదు...

రెడ్డి:- అబ్బో! పూరాగా వుండిందే... యవ్వారం? ఎట్టా? అంతకంటె యింకా మెరుగైనబొమ్మ కనబడే...అప్పుడు యీ బొమ్మను తుడిపేది, యింకోటి రాసుకొనేదిగదా? యింకోటి కనబడ్డపాట మళ్ళీ తుడిపేది, మళ్ళీ రాశేది. తుడవను రాయను. రాయను తుడవను సరిప్పాయనే కాలవంతా. యింకేంది పని జరిగేది? వొళ్ళంతా నీ బొమ్మలన్నట్టు...ఏవో జెప్పినశాస్త్రంగా... లోకంలో నీవను కొన్నబొమ్మ ఒక్కటయితేసరే, యెత్తల్లా. అంతకుమించి యింకా మేలురకం బొమ్మలెన్ని యుండాయోనే ... ఎప్పుడు నీవు భాయంజేసేది ?

గోపి:- అందరికీ ఒకే అభిప్రాయాబుండవు...

రెడ్డి:- ఎందుకుందవో? నీవేనా యిట్ట అలోచనజేసేది...యిప్పుడు అందరూ నీ దరువే ఏసేది.

గోపి:- అప్పుడు మీ తత్వంగాదా తప్పే అవుద్ది.

రెడ్డి:- పోనీలే... అయితే అవద్దీలే...అంతేగదా...

గోపి:- అందుకే యెవరికివారు నిర్ణయించుకొంటారు...

రెడ్డి:- ఆదోష్టగూడా నీ వనుకున్నట్టు అనుకుందే ...అప్పుడు నిన్ను పెండ్లాడే ఆడకూతు రెవరూ? వాళ్లు వాళ్ళ కిష్టంవచ్చిన బొమ్మల్ను వాళ్లు రాసి తుడవనూ, మీకిష్టంవచ్చిన బొమ్మల్ను మీరు రాసి తుడవను మళ్ళితే యింకేంది సంసారాలు ముందుకొచ్చేది?

గోపి:- కాబట్టి ఆ బాధ్యత యిరువురి యందుంటుంది. ఇరువురు నిర్ణయించుకొంటారు

రెడ్డి:- యాడ నీవు నిర్ణయించుకొనేది? నీవు రాసిన బొమ్మ భాయవయితే గదా నిర్ణయించేది? యింకో బొమ్మను చూచి చూడక ముందే దాన్ని

తుడిపితివే! ఎవరో ఒకరిని పెళ్ళిచేసుకొని ఒకరి కష్టసుఖాలు ఒకరు అనుకొని 'కాదిగొడ్డ'మోస్తరిగా సంసారాన్ని గుంజి బయటపడకుండా, బొమ్మరాసినాడంటే బొమ్మను 'రాస్తీ' తుడిపేయి, చించేయి, బోద్ది, పీడొడ. ఓయి వంతన యెరికి గట్టు చేరే దెప్పటికి? యప్పుటికైనా ఆలు. మొగుడు ఒకరిని కనిపెట్టి ఒకరు, మంచి సెబ్బర్లు చూచుకుంటూ ఒకరి కొకరు లొంగిపోయి సంసారాలు యెగదోసుకోకపోతే యాద నిగ్గేది? యియ్యన్ని వల్ల గాదనే ఎవరో ఒకరి మెడగట్టుకొని ఊరేగమనింది, చిక్కున బద్దారనేవయ్యో...తెలికగాదు, మాసి అనుకునే వన్ని అవతాయ? యాదకాద సరిపుచ్చుకొని, ఎదబోడికి యతల్లెకుండా, వుండే దాంట్లోనే సుఖం జూచుకొని, సంసారం గుట్టుగా ఎల్లదోసుకున్నాడు, వాడు మనగోడు...తెలిసిందా?

గోపి:- ఏనైనా గానీంది. మీ ప్రయత్నం మానేయండి. లాభంలేదు. నా కీ పెళ్ళాద్దు.

రెడ్డి:- (కోపంవచ్చింది) ఎవరో జెప్పేది ఆ మాట! తెలిసి అంటుంటావాని!... తీరు దినుసు లేకుండా మాట్లాడున్నావే...

గోపి:- ఏం? ...

రెడ్డి - మాలుగు మీ దుండావే మాసివి ఏవో?

గోపి - నా కిష్టంలేదు చెప్పే తప్పా ఏవిటి?

రెడ్డి - మళ్ళీజూడు... ఒక పని నేను గావాలి అనుకున్నాడు ఎదులు కొన్నది ఎప్పుడైనా జూచినా?

గోపి:- కాబట్టి?...

రెడ్డి:- పెళ్ళిజేసుకోవలసిందేదో, మళ్ళీ తిరుగేదా?

గోపి - ఏవిటండీ యీ మొండిచట్టం? మీరు పు-తెందుకు జూట యిచ్చారు, నా మాట లేకుండా?

రెడ్డి - ఇదే గ్రాసు జేస్తుందావే జడ్డివి... నేను మా జెప్పటాకే నిశ్చేసి అడిగేది, ఇదే పెత్తనదారువి... ని న్నడగద్దోమరి!

గోపి:- మీ రెవరో మీ యిష్టంవచ్చిన వాళ్ళనుజూచి, నన్ను నిర్బంధ పెట్టడం ఏమిటి, అర్థంలేదు. ఆసలు మీ యిష్టం వచ్చినవాళ్ళను నేను పెండ్లాటం ఏమిటి?...

రెడ్డి:- నే నెంతమందినో జూళ్ళా... పరాయిపిల్లల్ని వూరికే జూస్తుంటే వూర్కుంటారా ? ముఖంమీద కొద్దారు.

గోపి:- మీరు ఎవరో... కోతిలో, కొండముచ్చులో తెచ్చి కట్టిపెట్టాలనుకున్నా రేమిటి ?

రెడ్డి:- ఏమీ కొత్తే తే జేసుకోగూడదో ?

గోపి:- అబ్బా ఏమిటిహింస ?

రెడ్డి :- కోరినై నా జేసుకోవాలి, కొండముచ్చునయినా జేసుకోవాలి. సంసారికి 'యిల్లు యిరకటం, ఆలు మరకటం' అన్నారు పెద్దోళ్ళు.

గోపి:- మీ తత్వంవేరు, మా తత్వంవేరు. మానేయండి చాలు.

రెడ్డి:- చాల్తే నిలపుడువా. ఏవో బలేతిరుక్కుంటుందావే అబ్బయ్యవు ఎట్టా ? అంతా గోవగొడ్డు లైనుగా వుండడే! మేతకుమాత్రం వచ్చేడి, పనికి పట్టుకోబోయినపాట అరిచేడి, తన్నేడి, పొడిచేడి...అట్టుండడే నీ యవ్వారం ! మీ యిష్టపకారం బోలే సరి, లేకుంటే తిరగబడదా?

గోపి:- మీతో నేను వాదించలేదు.

రెడ్డి:- ఇంకా జవాబు చెప్తుందావే! చెప్తుందా, ఏవయినా ఆ పిల్లలు జేసుకోవాల్సిందే.

గోపి:- ఏవయినా కానీండి, నేను చేసుకోను. అంతే.

రెడ్డి:- ఎంతయినాగాని ఆ పిల్లను నీవు జేసుకోవాల్సిందే...చెప్తుందా.

గోపి:- ఆ...

రెడ్డి:- ఆఁ లేదు, గీఁ లేదు. మళ్ళీ జెప్తుందా, ఆ పిల్లకు పళ్లు పొడుగు, మూతొంకర, అవిటికాలు...

గోపి:- చాల్తేండి, మానేయండి.

రెడ్డి:- కళ్ళులేవు, గుడ్డిది; నెత్తి ఈసిపోయ్యిందాది. నేను వాళ్ళకు మాటజెప్పాను. చెప్పినా, చెప్పకపోయినా యిప్పుడు జెప్తుందా, చేసుకోవాం...కావాలి. చెప్ప, కాని పొద్దుబోతుండది.

గోపి:- [తండ్రివంక తీక్షణంగా చూచాడు]

రెడ్డి:- చూస్తే చూచినావులే! కోపం వచ్చినపాట పొడస్తావుగనేం? కొమ్ముల్లేవులే మంచిచెప్తేగూడ బలే కష్టంగా వుండదే. ఆవదం బిడ్డకు ఉగ్గుపెట్టుంచె వద్దని ఏడుస్తుళ్ళా? ఏవన్నా, వదులుకొనేటట్టుండదా...ఏడుస్తుండది బిడ్డ పాపవని? మంచిదిగాబట్టి ఏది పించన్నా బోస్తుళ్ళా? అంతేగదో.

గోపి:- అయితే యిప్పు దేంచేయమంటారు?...

రెడ్డి:- ఒప్పుకోమనగదో చెప్తుండేది. చెవులు మధ్యంగానేం?

గోపి:- ఆ అమ్మాయిని చూచి చెప్తాను ... చేసుకోబోవో, మానేయబోవో...

రెడ్డి:- నీ వెండుకూ చూచేది? నేం జెప్తుళ్ళా? అసలు నీవు ఆ పిల్ల బాగున్నా బాగలేదంటే, అప్పుడు నీ పరు గంటుకొనేదెవరూ? అసలు యింత దూరం వచ్చినపాట నీవు బాగలేదని ఎగనావం బెట్టవాని? ఆమాత్రం నాకు తెంవదో. నాకు కవనలోడే చెవులు కుట్టింది; నాగేళ్ళేనే నన్నేసాపెబుగాదు.

గోపి:- మీరు బాగుందంటే నాకేం కావాలి? నాకు నచ్చాం అంతేగా.

రెడ్డి:- అందుకే జెప్తినే.... పళ్ళుపొడుగు, ఒక్కన్ను, నెత్తునిపోయిందది... ఆ పిల్లకని. దాపరికం ఏవుండది?

గోపి:- ఆ అమ్మాయి యెంత అనాకారయినా నన్నం గీకరించకపోవచ్చు. అప్పుడు మీ ప్రయత్నవంతా వ్యర్థమవుతుందేవో?

రెడ్డి:- ఆ యవ్వారం నీ తెందుకూ? అదెందుకూ నీకూంట?

గోపి:- ఇంతకూ ఓమారు చూణ్ణివ్వండి, తప్పేం?

రెడ్డి:- నీ పెళ్ళాఁ వనిపించుకొని చూడు, నాకేం ఆచ్చాపజలా

గోపి:- పెళ్ళయినతర్వాత యింకేనిది జూట్టం, అంగీకరించటవున్న?

రెడ్డి:- అదిగదో నే ననేడి !

గోపి:- ఏవిటండి, యీ గొడవ ?

రెడ్డి:- పరాయిబిడ్డను నీవేంది జూసేడి ? చూచి జాగలేదంటే ఆ బిడ్డకు అదొక వారకా ! అసలు నీ కెందుకో నే చెప్తున్నా ? మేవంతా ఆమ్మా అబ్బ చూచి పెళ్ళిచేస్తే చెడిపోతిమి... అందు గ్గావారి భయ పడ్డం పాపం? నీ కంట పెద్దానీ; నీతోపాటు చదువుకొన్నది; బంగారంలాంటిపిల్ల.... దరిమాల్ని ఆస్తితోగూడ మనంబిడికి వస్తుంటే వద్దటనే, ఆ పిల్లను జూడాలిచ్చే; ఏందో బలే పోలా అవతలిబడ.

గోపి:- అయితే.....

[ఏమో అనబోయి మానేశాడు. మాటారాలేదు. కళ్ళ ఎఱ్ఱనైనాయి.]

రెడ్డి:- ఏవయితే... బలే మిటకరిస్తుందావే.

గోపి:- ఏవయినా కాసింది. ఈ బలవంతపు పెళ్ళి నాకక్కర్లేదు.

రెడ్డి:- ఎట్లా ' ' !

గోపి:- మీ వాగ్దానంతో నాకు ప్రమేయం లేదు. చెప్తున్నాను.

రెడ్డి:- మళ్ళీ జెప్పు ?

గోపి:- నూరుసార్లంటాను, అక్కర్లేదని... గంభీరంగా నాకక్కర్లేదు, మానేయండి. [వెళ్తున్నాడు]

రెడ్డి:- ఎట్టచేసుకోవో జూస్తానుగా ! యగటాయించి యాడకి బోలావో చూజ్తో ? ఆల్లా సీనిమాల్లో, నాటకాల్లో నాయనకున్నావుగేనో నన్ను ? నేను వామలుకొనేకాజ్జిగాడు వాళ్ళలా...వాళ్ళు కొంచెం సేపు పొంగేసి, చల్లారేది... అయినా కొడుకులు నే నెలాననో, చస్తాననో అని చెప్పినవూ, అబ్బునననూ బతివాలి తీసికొచ్చి సగసాలాడుంటారే ! అట్టచుకున్నావేమో నన్ను నీవు ? ఏం ఉపయోగంలా. చెప్తుంటా, కళ్ళ రెండు మూసుకొని తాళిబొట్టు కట్టాల్సిందే... ఏవయినాగాని...

గోపి:- నే నంగీకరించను, ఏమవుతుందో చూస్తాను... [రెండడుగులు నడిచాడు.]

రెడ్డి:- ఎగటాయించి ఎత్తుండావే.... యాడి కెళ్ళేది నీవు ? ఎళ్ళదా నీకిలా...

గోపి:- [నిలిచాడు] ఏ(విటి)మోరం ! వెళ్ళానికిగూడ మీ యిష్టవే(విటి) ?

రెడ్డి:- నా యిష్టం గదైతే... నీ యిష్ట(వా) ? నా మాట గాదన్నపాట యంకాద నీ వుండేది ? మద్రాస భోజనం యాడన్నా యెతుక్కుపో...

గోపి:- అలాగే రెండి... [మళ్ళీ రెండడుగులు నడిచాడు]

రెడ్డి:- ఎల్లా అయితే... ఏ(వి)రా గోపయ్యా ! ఎల్లావాఅంట ! చెప్పరాడో? నా మాట గాదన్నపాట నిన్ను నేను మయిద్ చేస్తావనుకొన్నా ? యంక పయింకం బంపుతాలే... బొంగుళూరులో ఖర్చు బెద్దువు. ఎద్దునోటికి చొప్పండించినట్టు అందిస్తుండె రూపాయలు నీ యిష్టం వచ్చినట్టు ఖర్చుపెట్టి... యిదా, నీవు జడివింది ? యాడ నీవు సంపాదించిపెట్టింది లేదుపో.

గోపి:- మీ సంపాద్యం నా కక్కర్లేదు. ఎట్లాగో బతుకుతానురెండి.

రెడ్డి:- బతకవోమరి!... మూడు లోకాల్లో యాడున్నా నిన్ను వదల్చు; జెప్తుండా... తప్పించుకుండా వనుకుంటుండావుగావారి.

గోపి:- ఏ(వి)టండీ యీ హింస ?

రెడ్డి:- నీకు ఆ పిల్లలు గట్టిపెట్టకపోతే నేను రావువరెడ్డిని గాననుకో. ఏ(వో) ఎగతాళి అనుకుంటుండావు గా(వారి, యిప్పుడేబోయి పిల్లుకొస్తా వాళ్ళను... ఎట్ట తాళిబొట్టు కట్టవో జూస్తా. ఒరే చిన్నోడా! పీర్లె, వస్తుండా... నీదొక ఆరిస్యవంటరా. [వెళ్తున్నాడు... లోనికి వెళ్తూ మళ్ళీ వెనక్కి తిరిగాడు.] నేను మళ్ళీ కోర్టుకు పోయ్యే లోపం నాకు ఏమందలా చెప్పాలి. ఎగతాళిని అనుకుంటుండా వే(వో)... [రెడ్డి లోనికి వెళ్ళాడు.]

[గోపాంరెడ్డి ఏమీ తోచక అటు ఇటు ఓమారు పచారుచేశాడు... ఓ నిమిషం అంతా నిశ్శబ్దం... రెడ్డికి వినబడకుండా గుమాస్తాను పిలిచాడు]

గోపి:- భద్రయ్యగారూ !

భద్రయ్య:- (వచ్చాడు) ఆయ్యా !

గోపి:- ఇట్టా రండి.

భద్రయ్య:- ఏం ?

గోపి:- వినలా యీ గొడవంతాను ?

భద్రయ్య:- నేను లోపం వేరేపనిలో వున్నాను.

గోపి:- ఎవరో నా పెళ్ళి విషయం మాట్లాడానికి వచ్చారట. మీకు తెలుసాండి?

భద్రయ్య:- తెలుసండి.

గోపి:- ఎవరూ? నాయ న్నడిగితే చెప్పరూ... కోప్పడతారు.

భద్రయ్య:- కుప్పస్వామిరెడ్డి గారు.

గోపి:- ఏ వూరు ?

భద్రయ్య:- ఈ ఊరే.

గోపి:- వారేంజేస్తున్నారు ?

భద్రయ్య:- వకీలుగా వున్నారు. యిప్పుడు మానుకొన్నారులెండి.

గోపి:- ఎప్పుడొచ్చారు ?

భద్రయ్య:- మీరు యింటికి వచ్చేదానికి ముందు.

గోపి:- యీ వూళ్ళో వాళ్ళ యిల్లెక్కడో తెలుసా మీకు ?

భద్రయ్య:- తెలుసండి.

గోపి:- ఎక్కడ, చెప్పండి

భద్రయ్య:- మాంబళంలో...

గోపి:- ఎక్కడ ? వీధి పేరు ?

భద్రయ్య:- నెహ్రూ రోడ్డు...

గోపి:- ఆ క్రొత్తమిడ్డేనా ? వీధి తిరుగుక్కోనే మొదటి యిల్లు.

భద్రయ్య:- అవునండి.

గోపి:- వారేనని మీకు బాగా తెలుసా ?

భద్రయ్య:- తెలుసండి. మనకు కొన్నాళ్ళు వకీలుగా కేసులు చూస్తుండేవారు...

గోపి:- అయితే ఆ అమ్మాయి పేరుగూడా తెలుసా మీకు ?

భద్రయ్య:- తెలీదండీ...

గోపి:- యింతకు మా నాయన చూచారా అమ్మాయిని ?

భద్రయ్య:- చూచినట్టులా.

గోపి:- ఏడ్చినట్టుండి. పోనీ... మళ్ళీ కుప్పస్వామిరెడ్డిగా రొస్తారా ?

భద్రయ్య:- సాయంత్రం వస్తానన్నారు.

గోపి:- మా నాయన వస్తున్నారు...

భద్రయ్య:- నేను వెళ్తాను... (భద్రయ్య వెళ్ళాడు).

(రెడ్డి వేరే దుస్తులు ధరించి, తలపాగతో కోర్టుకెళ్ళటానికి తయారయి వచ్చాడు. గోపి తండ్రినిచూచి చాలా నమ్రతగా వున్నాడు.)

రెడ్డి:- భద్రయ్యా !

గోపి:- భద్రయ్యగారు, నాయన పిలుస్తున్నారు, త్వరగా రండి.

భద్రయ్య:- (వచ్చాడు.) అయ్యా !

రెడ్డి - నేను బోతుండా... కాని మరి... పోదాం... కష్ట యిట్టే...

గోపి:- మీరు పోండి, నేను యిస్తాను. (కష్ట నమ్రతగా యిచ్చాడు)

రెడ్డి:- (తీసికొన్నాడు) ఎంజేసీనావు మందం ?

గోపి:- మీ యిష్టమొచ్చినట్లే కానీవ్వండి

రెడ్డి:- వాళ్ళిప్పుడొస్తారు...

గోపి:- ఎవరండి ?

రెడ్డి:- పెళ్ళిళ్ళగదో రాత్రికి వాళ్ళింట్లో...

గోపి:- ఏం ?

రెడ్డి:- ఏం బలే గత్తరబడ్డూండావే! ఏవో లైను మార్చుకొన్నట్టుండావే! రాత్రికి వాళ్ళింట్లో మనకంతా యిందు.

గోపి:- ఎన్నిగంటలకంటి?...

రెడ్డి:- ఎన్నిగంటల కంటుండావు...యాడికన్నా పోయిరావాలగనేం ?

గోపి:- మీరు వెళ్ళమంటె వెళ్తాను...

రెడ్డి:- యాడికి బోవద్దు...

గోపి:- పెళ్ళి యీ రోజేనాండి?

రెడ్డి:- యియ్యాల గాకిపోతే నెలరోజుల కవద్దిలే ! పెళ్ళయిన పాట తిరుక్కుంటావుగనేం? అమ్మాయిని జూడబట్టేడుగదాని?

గోపి:- ఆక్కర్లేదు, మీరు చూస్తేచాలు. యింతకూ మీరు చూచారా ?

రెడ్డి:- నేను చూస్తాలే. నువ్వు జూడకుండా ఒప్పుకొనేదేగదాని?

గోపి:- తప్పుతుందా?

రెడ్డి:- తీరా, వాళ్ళొచ్చినపాట కోతని, కొండముచ్చని, నలుపని, తెలుపని, పళ్లర్నాయని, ఉన్నపళ్ళు మిట్టని, వల్లవనీ అనవే?...

గోపి:- ఎట్టున్నానరే... కుంటిదైనా, గుడ్డిదైనా సరే...మీకు బాగుండే చాలు.

రెడ్డి:- సరేపో... (గోపి రెండడుగులు నడిచాడు) మళ్ళీ అనికలు బెట్టవే?...

గోపి:- ఊహా.

రెడ్డి:- తెలీదు? నేను యాడకి బోతా, నీవాడికి బోతావు? భద్రయ్య! [భద్రయ్య వచ్చాడు].

రెడ్డి:- ఓ రిశా పిలవయ్య...రాఘవయ్య యింటికి బోయి రావాల.

భద్రయ్య:- అట్లగే.

రెడ్డి:- ఎంత బాడిగ...అరజాలకు పైన యివ్వనని జెప్పు. కరకటుగా మాట్లాడు. నీళ్ళు నవల్రా రాబాక...

భద్రయ్య:- అరజాలకు రాకబోతే...

రెడ్డి - రిజావాట్టే ఆడ వుండమని నీవు రిజా లాక్కోరా, యింకేవి? యీడకే దగ్గిరకేగదో...వస్తారు పో...యిందాకొచ్చిక్కా; భద్రయ్య! పరమా నందయ్య శిష్యులరకాసికి తిరుగుతుండవే! రేటుగాని చెరిచేవయ్యా! ఆరణాలపైన దువ్వమీద దుమ్ముగూడ లా.

(భద్రయ్య వెళ్ళాడు)

రెడ్డి:- ఆ తలగుడ్డ యిట్ట దేవోయ్ గోపయ్య! (గోపి తెచ్చియిచ్చాడు. భద్రయ్యవచ్చి) రిజా వచ్చింది.

రెడ్డి:- బాడుగింత ?

భద్రయ్య:- ఆరణాలు.

రెడ్డి - రారంటివే ఆరణాలకు' బలే పాలుమాలినోడివయ్యా నీవు.

భద్రయ్య:- అర్ధరూపాయ అడిగి ఆరణాలకు వచ్చాడు.

రెడ్డి:- వా డెంత అడిగితే మనకేం. మనఁ విచ్చేది ఆరణాలుగదో! నే నిప్పుదేవస్తా. నీవు కోర్కెకుపోయి, వాయిదా మందం కను క్కోరా... (యిద్దరు వెళ్ళుతారు)
(గోపాలరెడ్డి తన చేతిలో వున్న పుస్తకాన్ని చదువుతూ, అప్పు డప్పుడు కాగితాలు తిరిగవేస్తున్నాడు. ఓ ఆరనిమిషం అట్లా జరి గింది. అంతా నిశ్శబ్దం. ఎవరో వస్తున్నట్టు గమనించాడు. రమాదేవి వస్తుంది. చూచాడు, కాని ఏం ఎరగనట్టు పుటలు తిరిగవేస్తూ చదువుతున్నాడు.)

రమ:- (వయసు 18 ఆ ప్రాంతం. మంచి రూపం, చలాకి మనిషి, మంచి వస్త్రధారణ, ఆడంబరం లేదు, నాగరికత ఉద్బింపడుచూంది, పట్టుదల జాస్తి, ముఖంలో నిస్సహాయత, ఆందోళన కనబడుతున్నది. వచ్చి నిలచింది, గోపి గమనించనట్టున్నాడు. రమ గోపిని హెచ్చరించ లేదు, గోపి మానం.)

రమ:- ఉమించండి.

గోపి:- (చూచాడు) రమా !

రమ:- గొప్ప ఆదర్శపురుషుని లోకం అంతా అనుకొంటుంది.

గోపి:- అందుకు మీ ఆభ్యంతరం ఏవీ లేదనుకొంటాను.

రమ:- ఎప్పుడూ చదువుతప్ప లోకంలో యింకేం మీకక్కర్లేదూ?

గోపి:- చదువంతా పూర్తిగాంది యింకేం చేయదల్చుకోలేదు.

రమ:- అలాగా...నాకు తెలీదులేండి...క్షమిస్తారా? ...

గోపి:- ఆలోచిస్తాను... మరి అక్కడ నిలుచుకోడం వేరేబిటి?...

రమ:- ఇప్పటికైనా కనుక్కున్నారు సంతోషం.

గోపి:- ఆసలు యీ అపరాహ్నులో మీ ఆగమనానికి కారణం అవగాహన కావటం లేదు.

రమ:- ఆపదలొస్తే అర్థరాత్రయినా, అపరాహ్నమయినా రాక తప్పదుగా.

గోపి:- ఏవంతవసరం.

రమ:- (మౌనం. గోపి 'రమా!' అంటూ సమీపించాడు. రమ మాట రాడదు.)

గోపి:- ఏమిటాపద? చెప్పేయి...ఏవయినా చేయదగుంటే చేస్తాను.

రమ:- చెప్తే విన్నారా? నెత్తిన నోరుపెట్టుకొని కొట్టుకుంటే విన్నారా?

గోపి:- ఏంచెప్పావ్, వినకుండా పోటానికి?

రమ:- మీకు నిజంగా ప్రేమంటే ఎలా మరుపొస్తుంది?

గోపి:- నాకర్థం కాలేదు...

రమ:- అవును ... ఆర్థంకాదు. నా స్థితిలో మీరుంటే అప్పుడు ఆర్థవయ్యుంటేదేది...మీ కేం?...

గోపి:- ఏమిటి నిష్ఠూరం?

రమ:- నిజవాడై నిష్ఠూరం తప్పదు. నా కంఠానికి ఉరి వచ్చిందాక మీరు తెవల్లేదు...

గోపి:- ఏంజేకావేం...అంత అపరాధం !

రమ:- ఈ సంఘంలో శ్రీశక్తి ఎత్తటవే, యింకేంకావాలి?

గోపి:- “అదబ్రతుకే మధురం” అన్నారు. వినలా ఆ పాటను?

రమ:- చాలైంది...పరియాచికాలు.

గోపి:- మీ నాన్న చదువు మానేయమన్నారా ఏం?

రమ:- తర్వారమెట్టు అదే అవుతుంది. మీకు సంతోషవేనా?

గోపి:- మొదటి మెట్టేవిడి?

రమ:- ఏవుంది?

గోపి:- ఆ...

రమ:- పెండ్లి!...

గోపి:- ఎవరికి?...

రమ:- ...యింకెవరికి?...

గోపి:- నీకే!...

రమ:- (మానం. తలవాలేసింది)

గోపి:- ఓహో!...

రమ:- గోపి!...(కన్నీళ్లు)

గోపి:- ఏవిటి అవాంతరం! (రమ మాట్లాడదు). ఎక్కడ సంబంధం?

రమ:- ఎక్కడో ఎవరో పల్లెటూరట, మా నాన్న స్నేహితులట. నాతో పాచుడిందాడు. నేనేం జవాబు చెప్పకుండా యిక్కడికి వచ్చేశాను. వాళ్ళకు విందుకూడ మా యింట్లో రాత్రికి...(గోపి ఏమో ఆలోచిస్తున్నాడు) ఏవిటా ఆలోచన?

గోపి:- రాత్రి మీ యింట్లో విందుకు సేపు పిలుస్తావో లేదోని, అథవా పిలిస్తే రాకుండా ఉండటం బాగుంటుందాని ఆలోచిస్తున్నాను.

రమ:- ఈ మాటల్లోనే యిలా అయింది.

గోపి:- మరి ఏంచేయమంటావ్?

రమ:- ఏవిటాప్రశ్న?

గోపి:- అండే?

రమ:- మనపెళ్ళి యిప్పుడే అయిపోవాలి...

గోపి:- (ఓ నిట్టూర్పుతో వెళ్ళి సోఫాలో కూర్చొని పుస్తకం చదువు తున్నాడు.)

రమ:- (కోపం వచ్చింది) తర్వాత చదవొచ్చు, ఇంకా కాలముంది. (పుస్తకం లాక్కొని చేతిలో వుంచుకొంది.)

గోపి:- ఇలా యిచ్చేయి...ఇంకా యెంతో చదవాలి...

రమ:- ఇప్పుడు చదివిన చదువుకు జ్ఞానం వృద్ధికాకుండా...యింకగాదు. చదువు మానేయొచ్చు.

గోపి:- ఓ...అలాగా...నాకు తెలియదు.

రమ:- ఎలాగయినా యీ రోజు మన పెండ్లి కావాలి.

గోపి:- నాకు యిప్పుడు పెండ్లేవిటి?

రమ:- ఈ మాటలతో లాభంలేదు...నేను యిప్పుడు పెండ్లాట్టానికే వచ్చాను. లేకుంటే నాకిప్పుడు పనేవుంది?... ఎందుకొస్తాను?!

గోపి:- నా చదువు భంగమవుతుంది. నేను వెళ్లాలి...(లేచి రెండడుగులు నడిచాడు,)

రమ:- ఎక్కడికి?

గోపి:- మిడ్డేమిడికి...

రమ:- నేనూ వస్తాను...(గోపిని సమీపించింది)

గోపి:- పుస్తకం యిలా యిచ్చేయి...

రమ:- ఇవ్వను.

గోపి:- ఏవన్నావ్ ?

రమ:- నేను మీతో వస్తాను...

గోపి:- (నిట్టూర్పు) ఇంకేం...చదువు సాగినట్టే. ఇంక మిద్దెమీది తెందుకు? యిక్కడే ఉండొచ్చు. (వెళ్లి కూర్చున్నాడు సోఫాలో.)

రమ:- నేనుంటే చదవటానికేం?...ఇదిగో తీసికొండి మీ పుస్తకం.

గోపి:- (తీసుకుని) ఇంక మీరు వెళ్లితే నేను చదువుకుంటాను (పుస్తకంలో చదువుకుంటున్నాడు...ఇరువురు ఊణం నిశ్శబ్దం.)

రమ:- మరి పెళ్లిమాట ఏమిటి?

గోపి:- ఆ విషయాన్ని గూర్చి ఈ గ్రంథకర్త యిక్కడే సమాధానం ఇవ్వలేదు. కాని ఓ ఉపాయం తోస్తుంది, మీ నాన్న యేర్పాటు చేసిన అబ్బాయిని నీవు పెండ్లాడు. మా నాన్న యేర్పాటు చేసిన అమ్మాయిని నేను పెళ్ళాడుతాను.

రమ:- (కోపం వచ్చింది...వెళ్ళబోయింది)

గోపి:- రమా! (ఆపాడు) మన పెళ్లికి మా నాన్న అంగీకరించడేమో! యేం చేయటం?

రమ:- మీ నాన్న అంగీకారం ఎవరిక్కావాలి?

గోపి:- మరి నా ఇష్టంతో లాభంలేదు. నేను ఆయనకు మాటిచ్చాను.

రమ:- (ప్రాన్యదీంది) ఏమన్నారు?...

గోపి:- ఆయన ఎక్కడో సంబంధం చెప్పారు... కానీ... యిప్పుడు మానేయమన్నాను...

రమ:- ఆ...

గోపి:- మా నాన్న మాటలేంది నేనేం చేయలేను.

రమ:- మరి నన్నేం చేస్తారు?...

గోపి:- (మౌనం)

రమ:- ఉరి వేయండి...ఇద్దరి పీడ వదలిపోతుంది...

గోపి:- (మౌనం)

రమ:- ఎవరో దొర్బాగ్గుడికి, ఓ పల్లెటూరి మొరటు మొద్దుకు కట్టిపెద్దుంటే చూస్తూ ఊరుకొంటారా?

గోపి:- మరి నన్నేంచేయమంటావ్? నేనేం సామ్రాట్టనా, నాకు చతురంగ బలాలున్నాయా... వాణ్ణి ఏ చెట్టుకో పుట్టుకో కట్టి నిన్ను రాక్షస వివాహం చేసుకోతానికి?

రమ:- మరి నన్నెందులో దూకమంటారు ?
(రెడ్డి మాటలు వినవచ్చాయి)

గోపి:- అదుగో ! మా నాన్న వస్తున్నాడు. ఇంక నీవు వెళ్లిపో... తర్వాత మాట్లాడుకుందాం.

రమ:- నేను వెళ్ళను...మీ నాన్ననే అడుగుతాను...

గోపి:- ఏవిటి! (వెరివెరి బోతాడు)

రమ:- తమ కిష్టంవచ్చినవాళ్ళకు మిమ్మల్ని ఎలా కట్టిపెడతారో...అడుగు తాను...

గోపి:- వద్దు, మానేయ్...

రమ:- ఏం, భయంవా?

గోపి:- ఆయన సహించరు.

రమ:- ఆయన ఇష్టం ఏవిటి ? అడుగుతాను చూడండి...మీ ఎదదే అడుగుతాను.

గోపి:- నీ యిష్టం... నే వెళ్తాను... (రెండడుగులు నడిచాడు)

రమ:- ఎందుకంత భయం?

గోపి:- ఆయన సమాచారం నీకు తెలీదు. (వెళ్ళాడు)

రమ:- అది తెలుసుకొంటాను.

(రెడ్డి వచ్చాడు...పింటున్నాడు. రమ గమనించక మాట్లాడుతూ వుంది.)

రమ:- మన పెండ్లి ఇప్పుడే కావాలి. మీ నాన్న ఎవరు మన పెండ్లి అడ్డు పెట్టడానికి? వారికేం హక్కుంది? మనం ప్రేమించుకొన్నాం. మన ఇష్టం. మీ నాన్న కిందులో జోక్యం లేదు. రానీండి. ఏరీ మీ నాన్న? నాకేం భయంలేదు.

రెడ్డి:- అవును. నీకు భయంవుంటే యీద కెందుకొస్తావో? అంతా యింటానేవుండా. నే నీడే వుళ్ళా!

రమ:- మీరేనాండి రామవరెడ్డిగారు?...

రెడ్డి:- ఏం కత? ఏవో బలే అగాయిత్వం జేస్తుండావే...పడుగు మీదికి ఎద్దం దోలినట్లు రంపులు గొంపులు జేస్తుండావే! ఏవిరా అబ్బయ్య! బలేవై ణం నేర్చుకొన్నావే?

రమ:- మీ అబ్బాయిని మీ ఇష్టంవచ్చినోళ్ళకు కట్టిపెట్టడానికి మీకేం హక్కుంది? చెప్పండి.

రెడ్డి:- ఆ మాట అడగడానికి నీకు హక్కుంటే... నాకు వాడికి పెళ్ళి జేయడానికి హక్కులేదంటా?

రమ:- అవును, మీకు హక్కు లేదు.

రెడ్డి:- ఏంటీ అడగటం! నాకు తెలవడం లేదే! ఆనలు మా గోపయ్యకు నీ కెట్ట తెలుసు?

రమ:- మేంపు ఒకే క్లాసులో చదువుకుంటున్నాం

రెడ్డి:- అట్టగా.....అయితే.....నీవు?

రమ:- మేమిరువురం ప్రేమించుకొన్నాం, పెండ్లాకదలచాం

రెడ్డి:- అదా కత? నీ మాటల్లోనే నా కనుమాణం దగిలిల్లా...

రమ:- దాపరికం ఏవీలే దిందుకో.

రెడ్డి:- యింకేంవుండది? నిజం బయటబడే...

రమ:- మా పెళ్ళికి మీరు అంగీకరించక తప్పదు.

రెడ్డి:- అయినీ యీబువడవు, చెప్తుండా... (ఏకటంగా నవ్వాడు)

రమ:- ఏం ?

రెడ్డి:- ఏమంటే? ఏవో కారణాలు. నీకు చెప్పడానికి మాకు తీరికలుండ బిస్టా ?

రమ:- కాస్త తీరిక జేసుకొండి. మమ్మల్ని అడ్డ పెట్టేది అంత తేలిక గాదు.

రెడ్డి:- తేల్చిపోతే బరువవద్దలే...ఏమీ ?

రమ:- నాకా భయంలేదు...

రెడ్డి:- అది తెలుస్తూనే వుళ్ళా. మళ్ళీ చెప్పాం నీవు ? అమ్మా..... యిదంతా బలే బరువుగా వుండదే. మా గోపయ్య వుండడా యింట్లో... ?

రమ:- ఉన్నారు పిరివండి... అంతా వారే జెప్తారు...

రెడ్డి:- ఏండి ఆయన జెప్పేది... నీవే జెప్తివే అంతా... ఒరే గోపాలా! ఒరేయి... యిట్టాచ్చిపోవోయ్... బలే మనగోడివి... చాలో... ఇప్పటిదాకా మీరిద్దరు యీజ్ఞే ఉన్నారా ?

రమ:- యిక్కజె వుట్టాం. ఏం ?

రెడ్డి:- ఏవుండది ? యేవీ లేదులే... ఊరికే అడిగినారే...
(గోపి చాల భయంగా వినముదై వచ్చాడు)

రెడ్డి:- ఈ అమ్మాయి ఏంది ? నీ పెళ్ళి విషయం మాట్లాడం ఏంది?... ఏంది యీ యవ్వారం ? నాకేం తెలవటం లేదే ? నన్ను మోసం జేసి, నీ యిష్టం వచ్చినట్లు పరాయిపిల్లను తీసుకొచ్చి... తండనా లాడుతూ ? ఎవరుజెప్పారీ బుద్ధి నీకు ? మన యింట వంట లేని పని జేశావే ?...

గోపి:- నాకేం తెలీదండి...

రమ:- అబ్బ ఎంత మంచివారండి ! ఎంత వినయం!...

రెడ్డి:- అయితే నీవారా తాటాకు మడిదొక్కినట్లు మాట్లాళ్ళేదనా నీవనేది ? నీ కేవై న భయం వుందాంట ?

రమ:- నాకేం భయం ? నేనేం అబద్ధం చెప్పడం లేదు.

రెడ్డి:- అయితే మావాడికేం తెలీదంటుందాడే మరి !

రమ:- నిజం చెప్పడానికి భయపడుతున్నారెందుకు ? చెప్పండి... ఏమిటా కపటం ? చెప్పండి.

రెడ్డి:- మళ్ళీ ఏంటో తెచ్చినావే రంపు ?

గోపి:- నాకేం తెలీదండి... నేను మీకు మాట యిచ్చానుగా.

రెడ్డి:- ఏమిచ్చావో...అసలేందిది ? నీవేవో దక్షిణాది సంగీత పాట కుడున్నట్టు కటక్కున విగడీసుకొని నిలబడితివి... యీ అమ్మా యేవో రేగి మాట్లాడుతూ... ఏంటి కుమ్మక్కు ! ఇద్దరూ తోడు దొంగలుగా వుండారే ? ఒరే గోపయ్యా ? ఈవెను పెండ్లి జేసు కుంటానన్నా ?

గోపి:- ఈవేవో నన్ను పెండ్లాడదలచిందట! నాకేం తెలీదు.

రమ:- మన మిరువురం పెండ్లాడదలచుకోలేదా?

గోపి:- నాకు జ్ఞాపకం లేదు.

రమ:- నిజం చెప్పండి.

గోపి:- అబద్ధం చెప్పటంలేదు.

రమ:- ప్రమాణం చేయండి.

గోపి:- అవసరం లేదు.

రమ:- అయితే ..

గోపి:- ఒంక నన్ను నమ్మకొని లాభంలేదు. వెళ్ళిపోలే మంచిది.

రమ:- నేను వెళ్ళు...పెళ్ళికావాలి...వెళ్ళాలి...

రెడ్డి:- ఏందబ్బా యీ చలగడం! ఏనమ్మో చెప్తుందా...నాకు మలే కోహం వస్తుందది.

రమ:- రానీయండి...

రెడ్డి:- ఎట్లా?...

రమ:- ఏం?...

రెడ్డి:- నీవు మొండికేస్తే నేను ఇంకేవాణ్ణి? ఎందుకు పిచ్చికమీద బ్రహ్మ
త్వమని జూస్తుందా...

రమ:- అంతకంటే నేనూను...

రెడ్డి:- ఏంటి?

రమ:- ముందు నాకు మాటిచ్చి మీకిచ్చారు.

రెడ్డి:- ఇస్తే యిచ్చినాళ్ళె...అయితా ఏవీ యీలుపడవు.

రమ:- మీ కుమారుడు ముందు నా మాట నెరవేర్చాలి...

రెడ్డి:- ఇదేందిరా యీ రంపు?...అంతా యేర్పాటు జేసుకొని వాళ్ళ ఇప్పుడు
రాబోతుంటే...యిట్టజేసినావే?...యేంపన్లుయియ్యి?...నేను జెప్పిన
పిల్లను జేసుకుంటానని జెప్తివే...మళ్ళీ యీ అమ్మాయిని కొంప
మీదికి దెచ్చినా?...నీవు చాల్చు బోవమ్మా! నీవల్ల మాకు ఇలే రంపు
అయిందే! ఏవో యీగలు కుట్టిన పసకవాల చిరుబుర్రు లాదుం
రావే?

గోపి:- (మానం)

రెడ్డి:- ఏవిరా పలకవు?

గోపి:- నేను మీ యిష్టప్రకారం జేస్తాను. ఈమెతో నాకేం పూచీలేదు...

రమ:- ఈ మాటల్లో లాభంలేదు. మీరు నన్ను పెళ్ళాడక తప్పదు. మీ ఇష్టం
వచ్చినట్లు భార్యల్ను కొన్నగొడ్డలా మార్చటం ఎవరు జెప్పారు యీ
ధర్మం? మీరు పెండ్లాదాని, కావాలి ... ఏవయినా సరే ... నేను
వెళ్ళను. (దైర్యంగా కూర్చుండి)

రెడ్డి:- ఎల్లకుంటే జేసుకోవా పెళ్ళి...నేను ఖాదో...
(కూర్చున్నాడు)

రమ:- నేను ఎలా పెళ్ళిజేసుకోనో చూస్తాను.

గోపి:- రమ...ఏవిటి?...నీ విలా వాడేయి.

రమ:- నేను రాను...

రెడ్డి:- మా యతలు నూ రుంటాయి ... మా కిష్టపడ్డపిల్లను మేం జేసు కుంటాం. నిన్ను జేసుకోవాలని యాధన్నా రాసుండదాని?

గోపి:- రమా! నీకు నేను మాట యిచ్చుంటే ఉపసంహరించుకొంటున్నాను. ఇక ప్రయోజనం లేదు.

రమ:- నేను ఒప్పుకోటంలేదు.

గోపి:- నా అంగీకారము లేనిది యింక పెండ్లమిది?

రమ:- ఇంక మీ యిష్టంలో లేదు...

గోపి:- మా నాన్నొప్పుకోరు.

రమ:- వారితో నాకు ప్రమేయం లేదు.

గోపి:- గడిచింది.

రమ:- కాబట్టే పెండ్లాడ్డానికి ఒప్పుకోండి.

గోపి:- నేను యిప్పుడు అస్వతంత్రుణ్ణి.

రమ:- స్వతంత్రించండి.

గోపి:- తండ్రిమాట తప్పటం తప్ప!

రమ:- అంతకంటే పాపం మమ్మల్నిట్లా ఏడ్చించటం.

రెడ్డి:- యింత జవాబురులేకుండా ఆర్థ్యమెంటు జేస్తుందావే...తాయదువి- నీకు భయవేవైవా వుండదాంట?

రమ:- నేనేం దొంగకుకాను...భయపడ్డానికి...

రెడ్డి:- ఎందుగ్గాదో?

రమ:- నేనేం మీ యింట్లో దొంగిలించలేదు.

రెడ్డి:- నేను లేనప్పుడు నా యింట్లో జొరబడి మావాణ్ణి ఎత్తకెళ్ళా లను కొనిళ్ళా... యింకేం గావాలి ? దొంగ దొరక్కంటే దొరేగదో ? ...దొరికితేగదో పళ్ళుతెరిచేడి అబ్బయ్య !... నేను యింకానేను

రాకుంటె యిప్పుడు నీ వుండే వూపులో ఎత్తుకెళ్ళేదానివే గదో...
సందేహంగూడానాంట.

రమ:- నా సొత్తును మీరు ఎగవేస్తున్నారు

రెడ్డి:- నే నేం బాకీ లేదుపో...యెగవెయదానికి. ఖలే షావుకారివిలే.

రమ:- ఏం కాక? మీకంటే మాకు పెద్దాస్తి వుండిలేండి...అన్న పేదలనయి
మహారాజును పెండ్లాడై బాగా బ్రతకొచ్చని ప్రాదేయపట్టంలా...

గోపి:- రమా !...నా మాట వినవూ ?...

రమ:- యింకేం చేయదండారో చెప్పండి...

గోపి:- నీ విలా రా. చెప్తాను.

రమ:- ఏ నూతిలోనో, గోతిలోనో తోయండి... మీ పీడ చదరిపోతుంది .

రెడ్డి:- అమ్మా, యిదేగావల్నోయ్ ఆడోళ్ళ అగాయిత్యవందెనో ! ఇదా
చదువుకొన్నందుకు గుర్తు ? ఖలే నేర్చుకున్నారే ? ఖళ్ళో యియ్యా
మీకు నేర్చిన పాఠాలు ? అడగతా తాను మీ అయ్యోర్లను.

రమ:- ఏం, అడగండి... మా ప్రేమ గాదంటారా ?

రెడ్డి:- ఏఁదిరా...యిందుకా వందలు యేలు ఖర్చుపెట్టి నీవు చదవటం ?
చదివినమటుకు చాల్లే నాగేళ్ళకాడికి పా... అసలు యిదేంది యీ
యికారఁచు ? యాదన్నా అమ్మా అబ్బలు పెళ్ళిళ్ళు కుదురుస్తారు
గాని... యిదేంది పెళ్ళికూతుళ్ళే పెళ్ళిళ్ళు ఏర్పాటు జేసుకోదఁచు !
కాస్త్రాల్లో, పురాదాల్లో ఆడోళ్ళను మగోళ్లు ఎత్తుకపోవడం చూచావు,
యిన్నాం గాని, యీవంతన ఆడోళ్లు మగోళ్లను ఎత్తుకపోవడం నేను
యాడ జూళ్ళా, యిల్లా.

రమ:- ఏం తప్పా ? మీ కెంత హక్కుందో మాకు అంతే... ఏమో మా
కిష్టపడ్డవాళ్లనే మేమూ పెండ్లాడ్రాం... తప్పేవిడి ?

రెడ్డి:- మీకు ఏం లోకానుభవం వుందని మీరు చూట్టాడే ?

రమ:- లోకానుభవంచేతే ప్రేమించి పెండ్లాటం మంచిదని తేలింది...

రెడ్డి:- పెండ్లాడి ప్రేమించటం నాణ్ణంగాదు గావాలి ! ఈవంతన పెండ్లిగాక. ముందే ఏం దరువులియ్యి ? మేఁవంతా పనికిమాలినోళ్ళవయినా వనా నీ వనేది ? మాకు అమ్మబ్బలు పెళ్ళిచేస్తే కాపరాలు నిగ్గించు కోడంలా ? మీరే మనగోళ్లు !

రమ:- కాలానుగుణ్యంగా దర్మాలు, తత్వాలు మార్పుకోవాలి...

రెడ్డి:- మాకేం బిల్లాపో... మాకు పెద్దోళ్ళ లైసువల్ల యేం యిబ్బందులు రాలేదులే...వస్తే అప్పుడు జూస్తా.

గోప:- పోనీండి, యింత ప్రాధేయపడుతోంది... అంగీకరించండి ... పెండ్లాడూ.

రెడ్డి:- యాద పెండ్లాడేది ! వాళ్ళకు మాటజెప్పి, మళ్ళి ఎవరో దోవన బొయ్యేవాళ్లు పెళ్ళిజేసుకోమన్నపాట... యిప్పుడు యీ దరువుకు తిరిగినా ? యీలుపడదు. జెప్తుండా. ఏం పెళ్ళించే ఏవో ఏగలాళిగా వుండదే. కులం తీరుగాని బిల్లా ? యెయ్యేళ్ళ పంటయి పోయినే... ఏ వనుకున్నావు ?...యీలుపడదో ! నీవు బోవమ్మా. చాలో... యిప్పటికీ జరిగింది.

రమ:- నేను వెళ్ళను.

రెడ్డి:- ఏందో బలే యికాలాలుగా వుండాయే...ఎవరో ఒకరిని పెండ్లిజేస్తూ కోరాదో ? యీన ఒక్కడేనా మగోడు లోకంలో ? అందరు నీయాలి ప్రేమించి పెళ్ళి జేసుకుంటుందారు గావాలి ? పెద్దోళ్ళు ఎవరోర్ని కట్టిబెట్టే కాలం ఎళ్ళదోసుకుంటుళ్ళా ? ... ఏవో బలే గట్టి పట్టు పడ్తావుండావే ! ఎవరో ఒకర్ని కట్టుకుంటే కాలం ఎల్లిపొయ్యే దానికి. మా యతలు మేము బడ్తాం ... వాణ్ణి గావాలందే...మాకు కులం, గోత్రంగాని బిల్లా ? ... వా డివ్వనా ?

రమ:- మేఁవూ రెడ్లవేలేండి !

రెడ్డి - యట్లా ! ...

రమ:- మేమూ మీలాగే రెడ్లం...

రెడ్డి:- ఏం రెడ్లు ?

రమ:- పంటకాపులం.

రెడ్డి:- పంటకాపులా ?

రమ:- అవును. పంటకాపులయితే పెండ్లికంగీకరించరా ఏం ?

రెడ్డి:- ఏ వూరు ?

రమ:- ఈవూరే లెండి...

రెడ్డి:- యాద వుండేదమ్మా ?

రమ:- మాంబళంలో.

రెడ్డి:- మీ తండ్రిగారి పేరేనో?

రమ:- ఎందుకూ, అక్కర్లేదులెండి.

రెడ్డి:- చెప్తే తప్పా?

రమ:- పోలీసుకు పట్టిస్తారా ఏం?

గోపి:- తెప్పేయి పరవాలేదు...రమా! చెప్పేయ్.

రెడ్డి:- నీకు తెలుసంట్రా? తెలిస్తే జెప్పరాదో? ఏండా దాపరికం?

గోపి:- నాకు తెలీదండీ. పోనీ...

రమ:- మా పెళ్లి కంగీకరిస్తారా?...

రెడ్డి:- ఓహో! నీవు ఒదులుకొనేటట్టు లేదే...కడుగునీళ్ళు తోసినా ఉబ్బాంక జూస్తుందావే?...

గోపి:- రమా! చెప్తే వినవూ?...అయిన యిష్టప్రకారం ప్రవర్తించు, తనిక రిపూరు.

రమ:- మీరే చెప్పండి.

రెడ్డి:- యిదికి తెలిసినట్టుండవే...యేదో యిళ్ళిద్దరి నడవన రవంత దాపరికం వుండవే!

గోపి:- అబ్బే, నాకు తెలీదండీ.

రమ:- మా నాన్న పేరు కుప్పస్వామిరెడ్డిగారు.

రెడ్డి:- ఏ కుప్పస్వామిరెడ్డి?...

రమ:- కుప్పస్వామిరెడ్డి— అడ్రాకేటు...

రెడ్డి:- యట్రా! మా కుప్పయ్య కూతురివంటమ్మా?

రమ:- మీ కుప్పయ్య ఎవరు?

రెడ్డి:- కుప్పస్వామిరెడ్డి మా కుప్పయ్యగదో! ఎవరనుకున్నావ్? కుప్పయ్య కూతురివంటమ్మా? నే నెవరో పరాయివాళ్ళనుకున్నా... అమ్మా, పొరపాటె... ఏవనుకోబాకమ్మా...

గోపి:- ఇంతకూ యీ అమ్మయిని మీరు చూళ్ళేదన్నమాట!

రెడ్డి:- నేను యాద జూదాను...నేను జూచేలోపం యింతజరిగెనే...

గోపి:- చూడకుండానే మీరు వర్ణించారే...

రెడ్డి:- యిప్పుడు మాత్రం అంటున్నా...కులం తీరు జూదాంగాని పిల్లనేమి జూచేదని!

గోపి:- యిప్పుడింతకు మా పెళ్ళికి అంగీకరించినట్లేనా?

రెడ్డి:- అచ్చాపా ఏంవుందది... కుప్పయ్య కూతుర్ని శ్రేణుకోవాంనే గదందోయ్...యింతదూరం నేను గట్టిపట్టు పట్టింది? ఎవరో పరాయివాళ్ళ పాడుపీడ యింతసేపు మందం తెలికుండా మాట్లాడుకోవలసి వచ్చిందే...పొరపాటె... కుప్పయ్య కూతురివంటమ్మా... ఏవనుకో బాకమ్మా...

రమ:- లేదురెండి...

రెడ్డి:- ఏం వుందదిలే అనుకోటానికి... నే నేం పొరపాటుగ ఏవనలేదు... పెద్దోళ్ళమాట యిననున్నా...అంతేగదో. ఒరే గోపయ్య-లే, మీకు బోయి కాపీ తీసికో బోంది. పలారాలు, కాపీ తీసుకో బోంది... నీవుకూడా బోరా ... కొత్తొళ్ళగదో... చిన్నోడా! వాళ్ళకు ఏం గావాల్సో బాగా యిచారించరా. నేను వస్తుండా... పదండి పొద్దు బోయింది. [రమ మెల్లగా పోతుంది... గోపికూడా వెళ్తున్నాడు] ఒరే! కూడాబోయి యిచారించరా. ఏ వో యెనక దండెమీద తార

ట్టాద్రావే? గడ్డిమీద గొడ్డోంతొక్కరాద్రావే! అంతా మీ తాత పోలి
కరా నీకో... [గోపికూడా వెళ్ళాడు]
(రెడ్డి యేమో నర్దుతూ ఉండగా కుప్పస్వామి రెడ్డి వచ్చాడు... చాలా
కంగారుగా వున్నాడు... మాటలు తొట్రుపాటు కూడా వున్నాయి...
కొంచెం కొంచెంగా తేరుకొంటున్నాడు...)

రెడ్డి:- [గమనించాడు] ఏవయ్యో కుప్పయ్యా, దండంబెడతా...రా...
కూర్చో...మేవేవో పెళ్ళికి సిద్ధం...పూరాగా వస్తాం జనం ..మరి
ఎంతమందికి బోజనం బెడ్డావో...ఎట్ట యిదారిస్తావో...ఏంకతో...

కుప్పయ్య:- నన్ను మీరు మన్నించాలదా...

రెడ్డి:- యిదేంది యీ అనడం...

కుప్పయ్య:- ఏండా చేస్తును...

రెడ్డి:- మా బంగం పూరాగా వుండారు...అందుకు ముందు జెప్తే మంచిదని
చెప్పినా... అంతేగదో...భయపడుండావే...

కుప్పయ్య:- అంత నోముదా నోయలేదని...ఏడుస్తావుండాను. ఏం చెప్పదును
మీకు మూతి జూపేదానికిదా సిగ్గుతో చస్తాను... ఏమి చేస్తును...
మాటదా వినేదిలేదు...

రెడ్డి:- ఎందుకు గత్తర పడుండావే?

కుప్పయ్య:-అమె ఎవరో తనతో చదివేవాణ్ణిదా పెండ్లిచేసుకోవాలని మొండి
చేస్తావుండది.

రెడ్డి:- పెండ్లిగాకముందే ఏంటి యతలంట?

కుప్పయ్య:-కాలందా!...

రెడ్డి:- ఎవరేం జేస్తారు? ఆదోళ్ళు మొగోళ్ళు ఒక్కచోట కూడుతుందిరి...
అడ్డగింపు లాకపాయ...యింక పూర్కొ వుండమంటే, యీలవద్దా?
ఏవన్నా కరగోడలు ఏసేటట్టయితే ఏవో అడ్డగింపు చేయొచ్చు!
యాడ యీలవద్ది? మంచి సెబ్బర్లు వాళ్ళకు వాళ్ళు తీర్మానం జేసు
కోవాల్సిందేగాని! ఎవరు కావట్లగాస్తాదా? కుప్పయ్యా, అయితే
యింతా ఏవయింది?

కుప్పయ్య:- ఏమి ఆయింది...వాణ్ణిదా చేసుకోవాలని మొండిదాచేస్తుంది...వాడు ఎవడో పనికిమాలినవాడుదా...దీనికి దాపరించి వుండాడు...కమ్మి నాటి ముండావాడు.

రెడ్డి:- మంచోడే(వోలే...లాకుంటే మీ అమ్మాయి అట్టంటదా?

కుప్పయ్య:- ఏమో మంచో సెబ్బరో నేనుదా చూస్తినా? నిండా అవమానండా... ఏమో నా మాట వినకపోనాని తలిస్తిని, ఎంత జరిమాల్లిని ... “వాళ్లనిండా గొప్పవాళ్ల...వాళ్ల బిడ్డా నిండా పెద్ద చదువు చదివిన వాడు...పాడి పంటా అంతా లక్ష్మీకటాక్షంతో తులముగుళారు... ఇట్లాచేస్తే మన పరువుపోను...మంచి సంసారం ఒప్పుకో అమ్మా”ని బలిమాల్లిని...

రెడ్డి:- ఏవో ఒప్పుకోక పోవడం? వాణ్ణి ప్రేమించింది గా(వారి పాపం... అయినా పెద్దోళ్ళమాట లేకుండా యింత పని జరిగిందే! పోనీ వాడు మంచోడయితే వదిలై, మళ్ళీ యాడ యతకతావు...యతలువనిగదో?

కుప్పయ్య:-నా కిష్టం లేదు...

రెడ్డి:- అయితే యిప్పుడేం జేయాలని?

కుప్పయ్య:-మీతో సరిహాపడ్డామాని వస్తిని...

రెడ్డి:- వకీలు వయితివే...నీ కేంది నేను సరిహాజెప్పేది? అమ్మాయి యింటి కాడుండదా?

కుప్పయ్య:-నామీద కోపంవచ్చి వెళ్ళిందిదా...

రెడ్డి:- అయితే యింకేంది మనం జేసేది...యాడ దాగురుమూత లాడు తుండదో...యాడని యెతికేది?

కుప్పయ్య:- పోలీసుకు రిపోర్టు చేస్తామని ఆలోచిస్తాను.

రెడ్డి:- రిపోర్టు?

కుప్పయ్య:- ఎంత నగా నట్రా వుండది ! ఎవరో పోదావాణ్ణి కట్టుకుంటే నే నొప్పుదునా?... వాడుదా కంటికి కనబడే కాలేస్తును. గూండా...

రెడ్డి:- తొందర పడబాక. ఆవతల పోలీస్‌తో కలదెలుపుకునేది బలే గడుసు. ఊరికే పీకకొంటారు, వందలీమని... యేలీమని. యాడిస్తావ్?

కుప్పయ్య:- రెడ్డిగారూ షమించండి. మీ రేమి అనుకోవద్దు. అమ్మాయిని పట్టుకొంటే నిదానంగా పెళ్ళి ఆలోచిస్తాము.

రెడ్డి:- బారు కొనమంటేవే ! యిప్పుడే వాళ్ళ పరుగుంటుకునేది గడునైతే యింక దాంట్లో కూకొని ఎత్తుంటే ఎవరు వాళ్ళ పరుగుంటుకునేది... చెప్తేనే అప్పుడే...

కుప్పయ్య:- నిజం చెప్తిరి, అబ్బాయిని చూచి షమాపణ చెప్పిపోతాను... కాస్త పిలుస్తారా.

రెడ్డి:- ఒరే గోపయ్య ! యిట్టాచ్చిపో.

కుప్పయ్య:- బంగారంలాంటి సంబంధండా... పాడుజేసింది అమ్మాయి.... పోలీసుకు రిపోర్టుచేస్తే వాళ్లుదా రోగం కుదురుస్తారు... [గోపి వచ్చాడు]

రెడ్డి:- కుప్పయ్య కూతురు యాడికో పలాయనం చిత్రగించిందంటనే...

గోపి:- ఎక్కడకి వెళ్ళిందేం ?

రెడ్డి:- నీకు వాళ్ళమ్మాయిని యిస్తావని తీర్మానం జేసుకొని యింటికిబోయి, ఆమందం వాళ్ళ పిల్లకుజెప్తే ఒప్పుకోక తిరగబడి యాడికో యెళ్ళిందంట.

కుప్పయ్య:- షమించండి... తప్పుజేస్తినని.

గోపి:- పోసింది...ఆమె యిష్టం...ఆమె పెళ్ళికి మీ నిర్బంధం ఎందుకు ?

రెడ్డి:- ఈడు...తక్కువయినోడాంట. నేను యింటికొచ్చేటప్పటికి ఎవర్నో పెళ్ళిజేసుకొని వంటింట్లో కారపం బెట్టాడు... యింకెట్ట తరిగేదీ... ఒప్పుకొని నోరుమూసుకొని వుండా... దొంగకు తేలుగుద్దినట్టు...

కుప్పయ్య:- అయితే ఎట్టచేస్తారు ?

రెడ్డి:- మీ ఆమ్మాయి ఎగటాయించి ఎత్తే నీవేం జేరావు ? అంతేగదా ...
నేనుగూడ జేసేది. పోనీ మా కోడల్ను జూచిపో. గోపయ్యా !
పిలు ... [గోపి వెళ్ళాడు]

కుప్పయ్య:- పిలవండి చూస్తాను. ఎవరో అదృష్టవంతురాలుదా. మా బిడ్డదా
దరిద్రురాలు అయిపూడ్చింది.

రెడ్డి:- ఎవరి అదృష్టం వాళ్ళదిలే... మనమేం జేస్తావు...

కుప్పయ్య:- ఎంత బతికాల్తినీ...మంచి సంబంధందా పూడ్చింది...

రెడ్డి:- ఇప్పుడేం ముణిగిపోలేదులే.

కుప్పయ్య:- మీ వాడికి పెళ్ళిదా అయింది... యింకేమిదా చేసేది ?
[గోపి వచ్చాడు]

రెడ్డి:- అమ్మాయి ఏదీ ?

గోపి:- వస్తూంది.

రెడ్డి:- రమ్మను...

గోపి:- చపలా !

రెడ్డి:- ఆమె ఎవరు ? యింకోర్నిగాని కొంపమీదికి దెచ్చినావుగనేం ?
మనగోడవి !

గోపి:- నేను ఆమెను అలా పిల్చే వాడుకలెండి.

రెడ్డి:- ఏవమ్మా... మీ నాయన పిలుస్తుందారు-రా...

కుప్పయ్య:- మా ఆమ్మాయి యిక్కడ వుండదా?... [అశ్చర్యం]

రెడ్డి:- వాళ్ళ నాయనగూడా కుప్పయ్యలే- అందుకని అట్టన్నా. పరాయి
బిడ్డలు ఎవరయినా మన బిడ్డలొంటోళ్ళేగదో!...

కుప్పయ్య:- ఆ బిడ్డ మా అమ్మాయి కాదని కనుక్కొంటేరా ? మీకుదా మా
అమ్మాయిని తెలుసునే...

రెడ్డి - నాకేం తెలుసు! మీ అమ్మాయిని నేను జూచుందానా? తెలిదానికి యింత బలే మనగోడివే! మీ అమ్మాయి ఎల్తుందే మావాడు పట్టుకొచ్చి ముడేసుకొన్నాడు...

కుప్పయ్య:- [చకితుడైనాడు] ఏమిదా చెప్తారు రెడ్డిగారూ?

రెడ్డి:- ఇంకేం చెప్పేది... యెప్పుడో పెళ్ళయిపోయిందిపో... మనం పెళ్ళిజేసిందాక కనిపెట్టుకొని ఉన్నారనుకొంటుందా...

కుప్పయ్య:-రమాను...మీ అబ్బయ్య పెండ్లాడినాడా?

రెడ్డి:- ఓహో! యాడ నీ వినేదీ? గత్తలో వుండావే...

కుప్పయ్య:-చచ్చిదా బతికితిని...

రెడ్డి:- నిజమేలే...

కుప్పయ్య:-మా అమ్మాయిని గోపికి యెట్ట తెలుసు?

రెడ్డి:- బెంగుళూరులో యిద్దరు ఒక్క-చోటంటనే జదివేది...

కుప్పయ్య:-అమ్మా! రమా! రమా!...ఏవమ్మా నిండా కష్టపెట్టివి? నీవు కోపంతో బైటవస్తవి...నేను యేమో భయబడి చస్తాను-తల్లి...

[రమ నాయన కాళ్ళమీద పడింది-కన్నీళ్ళు]

కుప్పయ్య:-[లేవడీకాదు] అమ్మా, యిది యేమి ఏడుస్తావు? మంచి పనిదా చేసి నావు. నాకుదా సంతోషం. రమా!...రమా!...

రమ:- క్షమించండి...

కుప్పయ్య:-అమ్మా! ఏదైనవద్దు ... నాకుదా యిష్టమయిన పనిజేశావు. సంతోషం...రెడ్డిగారికి దణ్ణంబెట్టు.

రెడ్డి:- ఎందుకూ? ఏంబట్టాపో, నీకు దణ్ణంబెట్టే చాలదూ. ఏవో చెప్పిన సావిత్రగా వుండే లిందుకో పళ్ళూడాయంట. నీ బిడ్డ, వాడి పెళ్ళాము...మధ్య నాడేంది?

(రమ సమీపిస్తుంది)

కుప్పయ్య:-పెద్దవాళ్ళదా.

రెడ్డి:- ఏంబట్టాపో; ఎదుకాబిడ్డను లేవను వంగను యరలుబెట్టేడి.

కుప్పయ్య:-రమా! దణ్ణంబెట్టమ్మా.

(రమ కాళ్ళమీద వాలింది)

కుప్పయ్య:-ఆశీర్వాదించండి...

రెడ్డి:- నేనేం మంత్రాలు జదివుండనా కుప్పయ్యా?

కుప్పయ్య:-“సుఖీభవ” అనండి...అంతదా...

రెడ్డి:- సరే...కుప్పయ్య ఒదులుకునేవాడేనా అనకుంటే...మొండిపట్టు, కోతి పిడికిలి. అమ్మా! మీరు ఆలుమొగుడు కలకాలం కాపురం నెగ్గించుకొంటూ, కట్టుకొన్నోడు కాస్త ఎరలుబెట్టినా ఎగనందోసు కుంటూ, యెవరైనా యింటి కొచ్చినోళ్ళకుఁ చేయి జాచినోళ్ళకు, మనతోపాటు గంజో ... అంబలో పోస్తా కష్ట సుఖాలు, మంచి సెబ్బర్లు మన కెట్టనో ఎదబోళ్ళకుగూడా అట్టనే ననుకొంటూ, మీ పుట్టించోళ్ళకు ... యిట్టా మాకు మంచి పేరుదెచ్చి చచ్చుణంగా యెయ్యేళ్ళు కాపరం నిగ్గించుకో బోమ్మా...లే తల్లీ లే.

కుప్పయ్య:- గోపీ... రమా... మీరిద్దరు నాయన కాళ్ళమీద నమస్కారం జేయండి (రమ, గోపి ఇద్దరు జోరారు.)

రెడ్డి:- ఆలుమొగుడు ఒకరి కష్టసుఖాలు ఒకరు యిచ్చారించుకొంటూ కాపరం నిగ్గించుకో బోందోయ్.

కుప్పయ్య:- అమ్మా...రమా! గోపి కాళ్ళమీదబడి దణ్ణంబెట్టు... భర్తదానే... (రమ అలా చేస్తుంది)

రెడ్డి:- చాల్తే కుప్పయ్యా! ఆయనకు దణ్ణాలుబెట్టడానికి గాని యింక కాలం లేడుగనే? వంగను లేవను...లేవను వంగను...మాతో సంబంధం జేసిందానిగనే...యీ శిష్య...

(రమ గోపి కాళ్ళమీద బడింది... గోపి లేవడీకాదు)

రెడ్డి:- దేవుడుపెట్టిన ముహూర్తం యిదిగదంటయ్యా... మనం నెంరోజుల నాటికి పెళ్ళి చేయాంనుకొంటేవే.

కుప్పయ్య:- అంతా దేవుడి దయదా.

రెడ్డి:- కుప్పయ్యా! ఇంక వాళ్ళయితలు నూరుంటాయి... మనం జోదాం పా... మనం యీదుండగూడదు... రా... నీకు ఐరవ లేదులే... కూతురు ఎప్పటికయినా మా నాయనే....మంచి సైబ్బితే అనుకుంటుందిగాని, కొడుక్కు పెళ్ళాం వచ్చినపాట... యింక నాయనకు నావాలేగదో. మనం యింక వెళ్ళారా.

(ఇద్దరు వెళ్ళారు. గోపి రమా ఉన్నారు. రమ సిగ్గుతో తలవంచుకొనివుంది.)

గోపి:- రమా!... ఏమిటిసిగ్గు... (రమ యింకా అలాగేవుంది) దేవతలు పూంవర్షం కురిపించలేదనా కొరవపడున్నావ్?

రమ:- కనుక్కున్నారు...యింకేం. నారదుడు తన సంతోషాన్ని వెలిబుచ్చడానికి రాలేదేవాని ఆలోచిస్తున్నాను.

గోపి:- అదా! యింతకూ మన యిరువురి హృదయాలు ఒకదైనప్పుడు ఆ ఆశీర్వాదాలు అద్దె మనమీద ఏంపని చెయ్యవు.

రమ:- ఎలాగో యీ “తుపాను” లోంచి గట్టు ఎక్కిం...యింక రండి... మళ్ళీ మీ నాన్నొస్తున్నారు.

(ఇద్దరూ లోనికి వెళ్లటాంజే తెలు)

స మా ప్రం

ఎవరు దొంగ?

రచన :-

అచార్య అశ్రేయ

పాత్రలు

దొంగ

చౌదరి

కాన్స్టేబుల్

సబ్ ఇన్స్పెక్టరు

వార్డెన్

డి. యస్. ఓర్

మునసబు

డాక్టరు

పత్రికా విలేఖరి

ఇద్దరు ఖైదీలు, కుర్రవాడు

[తెర. ఎత్తకుండానే నాటకము మొదలవుతుంది. మొట్ట మొదట నాటకము మొదలు పెడుతున్నారని ప్రేక్షకులకు తెలియడానికి మైక్‌లో ఫలానావారు - ఫలానా వారు రచించిన “ఎవరు దొంగ” అన్న ఏకాంకిక ప్రదర్శిస్తారు, అని ప్రకటన చేయబడుతుంది. తరువాత టెల్ ఆయన వెంటనే పోలీసు విజిల్స్ నాలుగైదు వరుసగా గోలగా పూదబడతాయి. నలుగురైదుగురు బూట్ల కాళ్ళతో పరుగెత్తుతున్న ధ్వని. రాను రాను దగ్గరవుతుంది. కాసేపటిలో తెరముందునుంచి ఒకతను వాయువేగముతో పరుగెత్తుకొచ్చి స్టేజీ దిగి కూర్చుంటాడు. ఆ తరువాత ఒకతను పరుగెత్తుకువచ్చి అగి అటు ఇటు చూచి, స్టేజీ దిగి, ప్రేక్షకుల దగ్గరకొచ్చి ప్రేక్షకులనంతా కలిసుంచూచి, ముందు వరసలో వున్న వాళ్ళను చూచి-]

అతడు:- అరే. ఇలా ఒకతను పరుగెత్తుకొచ్చాడు చూచాండి మీరు? ఇప్పుడే వచ్చాడు. అరే! ఇంతలో ఎలా వెళ్ళాడు? దొంగవెధవ. మీరెవరూ చూడలేదాండి? వాడు దొంగండీ. మనమంతా ఇక్కడున్నామని తెలిసి ఎలా వచ్చాడో వచ్చాడు హస్తల్లోకి. మెల్లగా అటు ఇటు చూచి స్టోర్లు లాళం పగులగొట్టి లోపల చూరాడు సార్. రాస్కెల్. నేను కనపడేటప్పటికల్లా పరారయ్యాడు. కాస్త చూడండయ్యా చూడండి.

[ప్రేక్షకులలోంచి ఒక కుర్రాడు లేచి]

కుర్రాడు:- అరే! హస్తల్‌లో దొంగ చూరాడా? ఏం పట్టుకెళ్ళావో? ఇప్పుడే ఇలా ఎవరో పరుగెత్తు కొచ్చారోయ్.

2 వ వాడు:- (తమిళంలో) ఆమా; ఆమా; నాను పాతేన్ ఇష్టిదా వందాన్.

3 వ వాడు:- (ఇంగ్లీషులో) జస్టు ఐ సాయె ఫెలో రన్నింగ్ దిన్ వే

4 వ వాడు:- ఏరా, ఫ్యాన్సీ డ్రస్ కాంపిటిషన్ కాదుగదా కాంపటిసి ?

1 వ వాడు:- అయితే వార్డెన్‌తో చెప్పావా

అతడు:- వార్డెన్ ఎక్కడ ?

1వ వాడు:- చూడు, బ్రదర్, చూడు. ఆ మేకప్ రూంలో వుంటాడేమో పద, పద,

[ఒకటవవాడు, అతడు స్టేజీమీదకు పడుగిడుతారు. ఇంతలో వార్డెన్ వస్తూ]

వార్డె: ఐసే, ఏమిటిగోం ? నాటకం జరగనీకుండా. వాట్ ఈజ్ లాంగ్ విత్ యు !

అతను: హాస్టల్ స్టోర్స్ లో దొంగ పడ్డాడండి.

వార్డె: దొంగ !

1 వ వాడు:-అవునటండి.

వార్డె:- లాళం పగలగొట్టాడా ?

అతను:- అవునండి !

వార్డె:- మనిషిని చూసావా ?

అతను:- ఎవడో బెగ్గర్ వెధవండి. రేగ్స్ (చింకిపాతలు)లో ఉన్నాడు.

వార్డె:- వాచ్ మన్ అంతా ఏం చేస్తున్నారోయ్ ?

1 వ వాడు:-ఇక్కడ నాటకం చూద్దాని కొచ్చేశారండి.

వార్డె:- నాన్ సెన్స్. ఆ వెధవలకూ వైజ్ఞానిక వారోత్సవాలు కావలసి వచ్చినాయ్ ? కమాన్ కమాన్. వెళ్ళి ఆక్కడ ఏం జరిగిందో చూద్దాం రండి. [పోబోతు, వెనక్కు తిరిగి] మహాశయలారా ! ఈ అవాంతరము కలిగినందుకు విచారిస్తున్నాము. తొండరలో ఇంజనీరింగు కాలేజీవారి నాటకం మొదలు పెడతాం. మీరు కాస్త ప్రకాంతంగా వుండాలి. ఇప్పుడే వస్తూ [అని పోబోతుండగా, ఎదురుగా పోలీస్ సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు, కానిస్టేబుల్ వస్తారు]

వార్డె:- పోలీస్ !!!

సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు:-గుడ్ మార్నింగ్ సార్.

వార్డె:- గుడ్ మార్నింగ్. ఏం కావాలి ?

స.ఇ:- ఏం లేదండి ? ఈ హాస్టల్ వార్డెన్ గారెవరండి ?

వార్డె:- నేనే, ఎందుకండి ? దొంగ దొరికాడా ?

స.ఇ:- దొంగ?

వాడె:- ఆఁ దొంగండి. హాస్టల్ స్టోర్సులో తాళం పగలగొట్టి దూరాడు. మనిషి కనపడేటప్పటికల్లా పత్రా లేకుండా పోయాడు. [ఇంతలో లోపలనుంచి ఒక కుర్రాడు పరుగుతుకొస్తూ]

కుర్ర:- సార్! సార్!

వాడె:- ఏం ?

కుర్ర:- మనూ నాటకానికి తెచ్చిన డ్రస్స్ మూటంతా కనపడ్డం లేదండీ.

వాడె:- వెదకండోయ్! ఎక్కడో వుంటుంది. అన్నీ ఇప్పుడే వస్తాయి. మీకు.

కుర్ర:- వెదికానుండీ! ఎక్కడా లేదు. ఇప్పుడే తెచ్చి ఆ లైట డ్రెసింగ్ రూమ్ లో పెట్టాం. ఒక్క మినిట్! చూస్తే లేదు.

వాడె:- చూచారండీ, ఇదీ ఆ దొంగే కొట్టేసుంటాడు. సందేహం లేదు.

స. ఇ:- దొంగ ఎలా పారిపోయాడో ఎవరన్నా చూసారా?

అతను:- కాస్త దూరంనుంచి టార్నివేసి చూచానండీ, మనిషి ముఖంతన పడలే! ఒక ముష్టివాడిలా ఉంటాడు. చిరిగిన చొక్కా, చింపిరి తల అయిదడుగుల రెండంగుళాలు లేక మూడంగుళాలు ఉంటాడు.

స.ఇ:- లావుగా వుంటాడా! బక్కగా వుంటాడా?

అతను:- మీడియం (మధ్యస్థం)గా ఉంటాడండీ.

స.ఇ:- [కానిస్టేబుల్ తో] ఏయ్! ఈ గుంపులో ఎక్కడన్నా ఉన్నాడేమో వెతుక్.

[కానిస్టేబుల్ స్టేజీ దిగి ఆడియన్సులోంచి మెల్లగా జారుకుంటాడు]

స.ఇ:- వాడు వెతికి పట్టుకొస్తాడు లెండి; మీరు కాస్త దయచేసి స్టేషన్ దాఖా రావాలి.

వార్డు:- దొంగ దొరకందే !

స.ఇ:- దొంగ వాడే దొరుకులాడు లెండి.

వార్త:- రేపు మార్నింగు రాకూడదూ? నాకో ఫంక్షనుంది.

స.ఇ:- లేదండీ! వెంటనే రావాలి.

వార్త:- కాస్త కూచోండి, వెళ్దాం! ఇప్పుడు ఇంజనీరింగు కాలేజీవాళ్ళ నాటకం వుంది. చూచిపోదాం. లాస్టేయియర్ (నిరుడు) ఫస్ట్ ప్రయిజ్ వచ్చింది వీళ్ళకే. ఈసారి కూడా మంచి నాటకమే ఆడతారు. చూచి వెళ్దాం ఏమంటారు?

స.ఇ:- నో, ఎక్స్క్యూజ్ మి; ప్లీజ్; షమించండి. మాకు నాటకాలు చూసే తీరిక లేదు.

వార్త:- పోనీ రేపు మార్నింగ్ వచ్చి రిపోర్టు యివ్వకూడ దాండీ?

స.ఇ:- రిపోర్టు యిదివరకే యిచ్చేళారు. ఇక మీరు యివ్వల్సింది సంజా యిషేనే!

వార్త:- ఏమిటి ?

స.ఇ:- యు ఆర్ ఆందర్ ఆరెస్టు. (మిమ్మల్ని అరెస్టు చేశాం)

వార్త:- అరెస్టు! మై సెల్ఫ్! వాచ్? నన్నా, ఏమిటి!

స.ఇ:- యు ఆర్ ఆందర్ ఆరెస్టు.

వార్త:- ఓ.....

స.ఇ:- రాండి సార్, రండి !

[ఇంతలో ఒక కానిస్టేబుల్ గబగబ వస్తాడు.

సబ్ ఇన్ స్పెక్టరుకి సెల్యూట్ కొట్టి.....]

కాని:- సార్ !

స.ఇ:- ఏం రా ?

కాని:- బాఫూజీ రైన్ మిల్లుదాకా వెళ్ళి రావాలి సార్!

స.ఇ:- ఎందుకూ ?

కాని:- పెద్ద గొడవ జరుగుతుందండి అక్కడ !

స.ఇ:- ఏమిటా గొడవ ? బందిపోటా ?

కాని:- కాదండి !

స.ఇ:- కమ్యూనిష్టుల కాబడేజా ?

కాని:- కాదండి !

స.ఇ:- మరి ఏమిటి నీ తలకాయ్ !

కాని:- వచ్చి చూడండి సార్ !

స.ఇ:- చెప్పవోయ్, ఏం ఫరవాలేదు.

కాని:- నేనలా మిట్లు దగ్గర నిలబడి ఉన్నాను సార్ ! లైట్లున్నట్టసిపించింది. ఏమిటిరా, అర్థరాత్రిలో లైట్లేమిటని కాస్త చెవిపెట్టి విన్నానుసార్ ! ఎవరో యిద్దరు మాట్లాడుతున్నారు. ఒక అతను “మూటకు అరపడి రాళ్ళు కలిపితే మీ కెంత లాభం వస్తుందయ్యా ! నువ్వు నుమారు 80 లక్షల మూటలు సప్లయి చేస్తున్నావు. అరవై లక్షల అర్థ రూపాయలు 80 లక్షలు వాస్తుంటే, మాకు పదివేలివ్వడానికి ఏడు స్రావు ? సరే నీ ఇవ్వం” అంటున్నాడండి. ఇంకో అతను “మన సంబంధం యీ రోజుతో తీరేదాండి! యింకా వుండిగా! ప్రస్తుతం ఈ అయిదూ తీసుకొండి. మీముందున్న అపేసరుగారు మూడా ఇంతే పుచ్చుకునేవారు” అంటున్నాడండి. ఏమిటో గొడవ !

స.ఇ:- ఊ, గొడవ ఏముందీ ! కరప్షన్ (అవిసీతి). ఈలాంటి మనుషులుంటే, దేశంలో తిండి ఎందుకుంటుంది? తిండి లేకుండా చనిపోతే ఎందుకు చావరూ? చీ... చీ... ఆల్ రైట్, రాండి.

వార్డు:- ఒస్తు ఎ మినిట్ స్టేట్; మహాశయులారా ! ఈ నాటక కార్యక్రమం యధాప్రకారంగా సాగుతుంది. ఇంజనీరింగు కాలేజీ వారు నాటకం ఆడతారు; సెంపు (సైడ్ కర్వన్సులోకి చూచి) కమాన్, కమాన్ ఆరంభించండి. తెరెత్తండి, తెరెత్తండి. ఇప్పటికే చాలా ఆరిస్కమైంది.

[అని అందరూ వెడతారు; తెర లేస్తుంది]

[ఒక పోలీసు స్టేషన్-సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు వచ్చి కూర్చుంటాడు]

[ఒక వైపులో ఉన్న రిమాండు సెల్లులో ఒక రిద్దరు ఖయీదీలు ఉన్నారు -తెర లేచేటప్పటికి]

శివ తైడి:- “దొంగతనరో దొరలు ఎవరో” తెలుసుకొనవోయ్ బ్రహ్మయా !

1 వ :- ” అన్నమైతే నేమిరా సున్నమైతే నేమిరా.

2 వ :- ,, అందుచేతను పాడుపొట్టకు అన్నమే వేతామురా!

(అని పాడుతుంటారు)

[ఇంకొకవైపు బియ్యపు బస్తాలు ఉన్నాయి.కుడివైపు నుంచి బావిలో పెద్ద బతువయిందేదో వేసినట్లు రెండు మూడుసార్లుకట్టం, తరువాత తెచ్చుమని ఒక ఆడదాని కేక. ఈ పాటికి సీటులోంచి లేచిన స.ఇ. గాఢంగా పరుగెత్తుతాడు. రిమాండ్లో ఉన్న తైడిలు ద్వారం దగ్గరకువచ్చి ఆత్రంగా చూస్తుంటారు. బయట ఏదో గోల. ఇంతలో కానిస్టేబుల్ పరుగెత్తుకొచ్చాడు. దేబిలుమీద ఉన్న టార్పి లైటు, మూలనున్న చేతాడు తీసుకొని మళ్ళీబయటకు పరుగెత్తాడు. ఒక క్షణము నిశ్శబ్దం. స.ఇ. తొందరగా వచ్చి దేబిల్ మీదనున్న డెలిఫోన్ తీసుకుని, “హలో ! హలో ! డాక్టర్ అర్జంటు, కమాన్ ప్లీజ్” అని డెలిఫోన్ పెట్టేస్తాడు. గాఢంగా అటూ ఇటూ తిరిగి, “చూస్తూ,నిల్చుంటారేమిటిరా ఇషియట్స్, వస్తువయిడ్ ఇవ్వండిరా!” ఇంతలో ఇంకొక కానిస్టేబుల్ వస్తాడు]

కాని:- ముగ్గురు బిడ్డలు దొరికారండి.

స.ఇ:- ఓ మ్రోగాడ్! ముగ్గురు బిడ్డలే? అందరూ చచ్చిపోయారా?

కాని:- చచ్చి ఎప్పుడో పోయారండి.

స.ఇ:- ఛీ. ఛీ ఛీ నేను చూస్తున్నా! ఏమిటో ఈ స్వాతంత్ర్యం వచ్చి నప్పుడినుంచీ ఒకదే చావులు! ఒకదే ఆత్మహత్యలు!

కాని:- ఇంగ్లీషువారుండగా చావటానికి స్వాతంత్ర్యం లేదండి.

స.ఇ:- అయితే ఇప్పుడు స్వాతంత్ర్యం చావటానికి వచ్చిందంటావా?

కాని:- ఆ రోజుల్లో మన కాంగ్రెసు వాళ్ళు ఉపస్థాపనాల్లో బానిసలుగా బ్రతకడంకన్నా, స్వతంత్రులుగా చావటమే మేలనేవారండీ!

స.ఇ:- కాదురా ఈడియట్! బానిసలుగా పాపం తాగడం కన్నా స్వతంత్రులుగా గంజి తాగటం మేలని.

1 వ ఖండ:- ఇప్పుడు కాయకూరలు తింటమే మేలంటున్నారండీ.

[ఇంతలో డాక్టరు వచ్చాడు]

స.ఇ:- హల్లో డాక్టర్!

డాక్ట:- ఏమిటండీ గొడవ?

స.ఇ:- ఆ ఆడమనిషి ముగ్గురు పిల్లల్ని బావిలో పడేసి తాను పడిపోయిందండీ. ఇంకో షణ్ముందే...

డాక్ట:- ఏ బావిలో?

స.ఇ:- మన స్టేషన్ బావిలోనండీ.

డాక్ట:- తప్పు చేసింది. ఏ ఎమ్.ఎల్.ఎ. ఇంటి వెనకాల బావిలోనో పడి వుంటే, కొంత ఫలితముండేది.

స.ఇ:- ఏ ముండేది? తీసేవాళ్ళయినా లేకుండా చచ్చేది.

డాక్ట:- మరిప్పుడామెను బ్రతికించి గొప్ప మన కార్యము చేశామనుకుంటున్నారా?

స.ఇ:- కాదుమరీ! ఒక ప్రాణాన్ని కాపాడాం.

డాక్ట:- ఎందుకూ? ఈ రామరాజ్యంలో ఇంకా పది కాలాలపాటు బ్రతకమనా? రైట్ రైట్ (వెళ్తూ బస్తాలు చూచి ఆగి, బస్తాలో బియ్యం చూస్తూ) యస్.ఐ. గారూ! ఈ కేసుకు కారణం ఏమిటో చెప్పమన్నారా?

స.ఇ:- ఆ, ఏముంటుంది? ఏనో కొంపలో వెధవగొడవలు.

డాక్ట:- [పిడికెడు బియ్యము తీసుకొచ్చి ఎన్.ఇ. చేతిలో పోసి] నా చిన్న తనంలో అందరూ అనేవాళ్ళు-అన్నంతేకుండా ఎవ్వరూ చావడంలేదు.

అని. కాని ఇప్పుడు నూటికి-యాభై చావులు అన్నంతేకనే. దేశం మారిపోయింది.

[డాక్టరు వెళ్ళిపోతాడు. ఎస్. ఐ. బియాన్ని ఒక చేతిలో నుంచి ఇంకొక చేతిలో పోసుకుంటూ, అలాగే చూస్తూ కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. రిమాండ్ లో ఉన్న ఖైదీలు...]

ఒకడు:- ఇదంతా చూస్తుంటే జెయిల్లో నుంచి విడుదల చేస్తారంటే- భయంగా ఉందిరా!

రెండ:- ఆ విడుదల చేసినా ఎంతసేపు. మరలా ఒక్క రోజులో తిరిగి రావచ్చు

1 వ:- ఎట్టా?

2 వ:- నీకు తెలియదేం? నువ్వైన దోప వుంది. ఎర్ర గుడ్డ పీలిక పట్టుకు బయలుదేరావంటే, కళ్ళు మూసి తెరిచే లోపల—మళ్ళీ కటకటాల వెనుక ఉంటాము.

స.ఇ:- (తిరిగిచూచి) ఆ కాలం పోయింది. ఇప్పుడు తుపాకి పెట్టి కాల్చేస్తాం!

2వ - అది మరీ నువ్వుకదయ్యా—ఒకేసారి చస్తాం.

స.ఇ:- చస్తాం, చస్తాం. ఏమిటి దేశంలో అందరూ ఒకటే చస్తాం, చస్తాం అంటారు!

1 వ:- బతుకుతాం— బతుకుతాం— అనటానికి ధైర్యం లేదుగనక.

స.ఇ:- ఎందుకు లేదోయ్! అనండి, ధైర్యంగా అనండి — బ్రతుకుతామని...

2 వ:- మీరీ వుద్యోగానికి చాలా కొత్తగా బోలయ్యా?

స.ఇ:- ఏం?

2 వ:- పాతబడ్డ పోలీస్ బోలవరూ, బతకమని అనలే!

[ఒక పత్రికా విలేఖరి ప్రవేశము]

ప.వి:- నమస్కారమండి...

స. ఇ.- నమస్కారం. రాండి కూవోండి. ఏమిటి విశేషాలు?

ప. వి.- ఏ మున్నయ్, మీరే చెప్పాలి. మరి మన పోలీస్ స్టేషన్ బావిలో—

స. ఇ.- అవునవును. ఒక తల్లి ముగ్గురు పిల్లలూ పడి చచ్చారు.

ప. వి.- చచ్చిపోయారా?

స. ఇ.- తల్లిని మాత్రం తీశాం. డాక్టరు వచ్చారు. బహుశా-అంతకొచ్చు.

ప. వి.- పేపరుకు న్యూస్ పంపించమంటారా?

స. ఇ.- పంపండి; ఏం? నన్నదగట మెందుకూ?

ప. వి.- అలా కాదులేండి; ఈ మధ్య ఈలాంటి వార్తలు పూర్తిగా విహిష్కరిస్తున్నారుగా.

స. ఇ.- ఎవరు?

ప. వి.- ఎవరేమిటి. ప్రభుత్వమే. ఇదిగో— చూడండి. ఈ రోజు పేపరులో ఏమంటున్నారో మన వాళ్ళు— “అహార పరిస్థితిని గురించి కొందరు విష ప్రచారము చేస్తున్నారు. గోరంతలు కొండంతలు చేస్తున్నారు. నిజంగా అంత తీవ్ర పరిస్థితులు లేవు. చిత్తూరు జిల్లా తదితర ప్రాంతాలలో చావులకు కారణం— అన్నంలేకకాదు, ఇతర జబ్బులే. అహార పరిస్థితి సంతృప్తికరంగా ఉందని గ్రామాలలో నుంచి బాధ్యతకరి వ్యక్తులు మాకు స్వయముగా తెలియజేస్తున్నారు” వినారా?

స. ఇ.- నిజమే! నేనూ ఇన్నాళ్ళు అలాగే అనుకున్నా, కాని అదంతా అబద్ధమని ఈనాడు తెలుసుకున్నా!

ప. వి.- ఏదంతా అబద్ధమని?

స. ఇ.- అన్నము లేనందువల్ల, ఆకలి బాధకి అగలేక, మనుష్యులు చస్తున్న మాట యదార్థం.

ప. వి.- యస్.ఐ. గారూ!

స. ఇ:- ఎందుకలా తెల్లబోతారు?

ప. వి:- మీరు గవర్నమెంటు ఉద్యోగులు!

స. ఇ:- అయితే నిజం మాట్లాడకూడదంటారా?

ప. వి:- నిజం మాట్లాడటమే ఈ రోజుల్లో ఒక విధ్వంసక చర్యగా వుంది.

స. ఇ:- నేనిప్పుడు గవర్నమెంటును పదగొట్టాలని ప్రయత్నించడములేదు. నాకు మంత్రి పదవిమీద ఆశ, వున్నవారిమీద అసూయా-రెండూ లేవు. నేను కమ్యూనిస్టును కాను. కాని నా అభిప్రాయ మందే మనమే మనవాళ్ళని చంపుతున్నాం, మనలోనే వున్నారు దొంగలు! మనలో ఉన్న దొంగల్ని మనం పట్టుకోగలిగితే, గవర్నమెంటు దానంతటదే బాగుపడుతుంది.

ప. వి:- అయితే మీరు ఆహార సమస్యమీద తీవ్రంగా పనిచేయదలచుకున్నారన్నమాట!

స. ఇ:- నా శక్తివంచన లేకుండా!

[డాక్టరు వస్తాడు]

స. ఇ:- డాక్టర్! ఆ పేషెంట్ ఎలా వుంది?

డాక్ట:- (కాపీగా) అవిడ కింక రేషన్ కార్డు అవసరం లేదు.

స. ఇ:- వాచ్?

డాక్ట:- వాచ్ లేదు, గీటూలేదు. ఆహార సమస్యలను అతి సులభంగా పరిష్కరించుకొని వెళ్ళింది.

స. ఇ:- అయితే ఆపలితోనే!-ఆన్నం లేనందువల్లనే చచ్చిందంటారా?

డాక్ట:- సైన్సుకు తెలిసినంతవలెగా ఎలాగే చెప్పతుంది. పత్రికల్లో స్టేట్ మెంట్లా? ప్లాటుఫారంమీద ఉపన్యాసాలు ఎవరినన్నా మోసం చేయ వచ్చునుగాని, మెడికల్ సైన్సును మోసం చేయటానికి వీలేదు.

ప. వి:- డాక్టరుగారూ! మా పేషెంట్ ఒక స్టేట్ మెంటు యిస్తారా?

డాక్ట:- నేనింకా కనీసం ఒక ఎం.ఎల్.ఎ. నయినా కాండే.

ప. వి:- ఈ విషయం ప్రజలకి బాగా తెలియటం అవసరం కదండీ ?

డాక్ట:- చస్తున్న వాళ్ళకు చస్తున్నామని తెలియడ మేమిటి ? ప్రజలకు కాదు —తెలియాలింది, ప్రభుత్వానికి.

స. ఇ:- డాక్టరు గారూ ! అయితే నిజంగా చచ్చిపోయిందంటారా ?

డాక్ట:- చచ్చిపోలేదు—కానీ, ప్రాణాలు పోయినాయి. (యస్ ఐ. మీదకు ఉరికి) నువ్వుంటా ఆరోస్సులు కాదు, బస్తా బియ్యం ఇచ్చినా ఆమె బ్రతకదు.

స. ఇ:- (కుర్చీలో కూలబడ్డాడు) ఒక తల్లీ, ముగ్గురు బిడ్డలూ. అబ్బి ! ప్రాణాలుంటే ఎంత చురకనై పోయింది !

డాక్ట:- (యస్. ఐ. పీపు తట్టి) నువ్వు పోలీస్ ఉద్యోగంలో ఉండతగ్గవాడివి కావు. నీకేదో కాస్త హృదయం ఉన్నట్టుంది.

స. ఇ:- (లేచి పిచ్చిగా తిరుగుతూ) ఇదేనా నాదేశం ? ఇన్ని పొలాలూ, ఇంత పంట, ఇందరు జనముండీ, ఒక్క ఆడది అన్నం లేకుండా చచ్చిందంటే మన కెందుకు సిగ్గులేదు ? మనమెలా తలెత్తుకు తిరుగుతాం ?

డాక్ట:- కాలేజీ నాటకాల్లో ఎప్పుడన్నా వేషాలు వేశావా ?

స. ఇ:- డాక్టరు గారూ ! పరిహాసానికి ఇదా సమయము ?

డాక్ట:- పరిహాసం కాదోయ్ పిచ్చివాడా ! తొంభై మంచి గింజల్లో—ఒక్క పుచ్చుగింజ ఎంతో, తొంభై పుచ్చుల్లో ఒక్క 'మంచు'న్నా అంతే. నువ్వొక్కడివి ఏం చేయగలవు ? లంచగొండి తనమూ, బ్లాక్ మార్కెట్ అధికారం చెలాయిస్తున్న రోజుల్లో, నీ ఆవేదనలూ నిరుపయోగం.

స. ఇ:- అయితే నేను ఈ ప్రవాహంలో కొట్టుకు పోవలసిందేనా ? ఏం చేయలేనంటారా ?

డాక్ట:- చేయగలవు. కానీ నీకు ప్రమోదస్థు రావు. నిన్ను ఏ ఎడారికో విడిచి చేస్తారు. ఇంకా ఇలాంటి ఇబ్బందులెన్నో వస్తాయి.

స. ఇ:- ఎన్నొచ్చినాసరే, యీ నిండు ప్రాణాలు తిండిలేకుండా మాడిపోయే దొర్నాగ్యాన్ని ఆపాలి.

దాక్ష:- సరే ! ప్రయత్నించు. విష్ యు సత్సెన్. (వెళ్ళిపోతాడు)

స. ఇ:- (కాస్టేబు ఆలోచించి కాలింగుబెల్ కొట్టాడు; కానిస్టేబుల్ వచ్చాడు) ఏయ్ ! ఆ వార్డెన్ ని పిలుచుకురా !

[కానిస్టేబుల్ వెళ్ళాడు]

స. ఇ:- (విలేఖరితో) మీరా గదిలో ఉండండి. ఇక్కడ జరిగే ప్రతి విషయం — తు. చ. తప్పుకుండా రేపు పత్రికకు పంపండి. (పూచి వెళ్ళాడు. ఇంతలో వార్డెన్ వచ్చాడు). వార్డెన్ గారూ; ఇప్పుడొక శ్రీ—ముగ్గురు పిల్లల్ని బావిలో పడేసి, తానూ పడి చచ్చిపోయింది. కారణం ఏమిటో తెలుసా ?

వార్డె:- ఓ ! ఈజిట్ ?

స. ఇ:- ఆవును; ఇలా తిండి లేక పోవటానికి కారణం ఎవరో తెలుసా ?

వార్డె:- అదేనండి ! మీరు ఉండమంటే ఉన్నారు కారు; ఇంజినీరింగు కాలేజీ వాళ్లు ఆహార సమస్యమీద మంచి నాటకం ఆడబోతున్నారు. చూచి వుంటే తెలిసేది- తిండి లేకపోవటానికి కారణం ఎవరో !

స. ఇ:- నాన్ సెన్స్ ! నాటకాలు ! నాటకాలు ! 'ఆహార సమస్య'ను నాట కాలటయ్యా పరిష్కారం చేసేదీ ! మీబోటి పెద్ద మనుషులంతా ఇలా బస్త్రాల బియ్యం బ్లాకు మార్కెటులో కొని దాచేస్తుంటే, తిండెలా వుంటుంది ? మనుషులెందుకు చావరు ?

వార్డె:- ఇదంతా మా స్టూడెంటు కోసం కొన్నానండి ! ఇచ్చే రేషన్ చాలటం లేదు. చూడండి ! స్టూడెంటు హ్యూచర్ సిటిజన్స్ (ఖావి పౌరులు) వాళ్ళకు మంచి సరిష్కెంట్ ఉండాలి.

స. ఇ:- మీ సమర్థనలన్నీ తర్వాత చెప్పుకుందురు కానీ, ఎక్కడ కొన్నారీ బియ్యాన్ని ?

వార్డె:- చెప్పారంటారా ?

స. ఇ:- చెప్పాలనే అడగటం!

వార్ద:- చూడండి, ఇది ఎడ్యుకేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్,

స. ఇ:- ఇదేనేమో మీరిచ్చే ఎడ్యుకేషన్! అడిగిందానికి జవాబు చెప్పండి.

వార్ద:- బాపూజీ రైస్ మిల్లులో కొన్నానండి.

2వ ఫ్రై డీ:- బాపూజీ రైస్ మిల్లే! బాపూజీ రైస్ మిల్లే!

స. ఇ:- బాపూజీ రైస్ మిల్! సరే, మీరు వెళ్ళి అక్కడ కూర్చోండి.

[వార్దెన్ వెళ్ళాడు]

స. ఇ:- (బెల్ కొట్టాడు. కానిస్టేబుల్ వచ్చాడు) సుబ్బయ్య చౌదరిని పట్టు కురా. (కానిస్టేబుల్ వెళ్ళాడు. మూలనున్న ఒక పెద్ద పట్టా తీసి బియ్యం బస్తాలు కప్పేశాడు యస్. ఐ. ఇంతలో సుబ్బయ్య చౌదరి వచ్చాడు)

చౌదరి:- నమస్కారమండీ.

స. ఇ:- నమస్కారం. రాండి, రాండి!

చౌదరి:- ఏమిటో అంత తొందరగా కబురు పంపారు?

స. ఇ:- ఏంటేదు. మీ మిల్లు నుంచి ఎన్ని బస్తాలు రవాణా అవుతాయో?

చౌదరి:- సుమారు 60 లక్షలు.

స. ఇ:- ఊ! ఎన్ని బస్తాలు రాత్తు సరఫరా చేస్తారు?

చౌదరి:- అబ్బే! రాళ్ళెక్కడివండీ?

స. ఇ:- పోనీ- మట్టి ముద్దలు?

చౌదరి:- ఏదైనా పొరపాటున ఉంటే ఒకటి రెండూ వస్తే వస్తాయేమో గానీ-

స. ఇ:- డి. యస్. ఓ.కి ఎంత యిస్తారు?

చౌదరి:- జీతమాండి?

స. ఇ:- కాదు. అర్ధరాత్రిలో రైటు వేసుకొని బస్తాకి అరపడి రాళ్ళు కలప దానికి ఆయన అనుమతి కోసం-మీరిస్తారే సంభావన?

చౌదరి:- లంచమాండీ?

స.ఇ:- చ;చ; పెద్ద వాళ్ళు తీస్తే లంచమేందుకు అవుతుందండీ?

చౌదరి:- అట్లాంటివి మేము ఇంతవరకు ఎరగనుండి. రైన్‌మిల్ బాహుజీ చనిపోయిన రోజున స్థాపించానుండి.

స.ఇ:- బాహుజీ బ్రతికి వున్నప్పుడు స్థాపించినవే కరప్టయి పోతుంటే, చచ్చిన తరువాత స్థాపించిన దాంట్లో తప్పులేదులెండి.

చౌదరి:- మీరేదో కానివాళ్ళ మాటలు నమ్మి—

స.ఇ:- (చాలా సీరియస్‌గా లేచి) చౌదరిగాడా! (పెద్దగా అరిచాడు)

చౌదరి:- (కాస్త కంగారుపడి- తేప్పరిల్లి కాస్త విసురుగా) ఏమిటండీ మీ బెదిరింపులు?

స.ఇ:- (తాపీగా) బ్లాక్ మార్కెటు చేసిన వాళ్ళను ఉరి తీస్తానని నెహ్రూ ఒకప్పుడు చెప్పాడు.

చౌదరి:- ఆ! చెప్పాడు. ఒక్కడిని ఉరి తియ్యగా ఇప్పటికి చూడలా!

స.ఇ:- అదే పొరపాటు జరిగిపోయింది. తీసి వుంటే ఈ ఐస్టాలు ఇక్కడికి వచ్చేవికావు (ఐస్టాలు తీసి చూపుతాడు) ఈ ఐస్టాలు ఇక్కడికి రాకుంటే, ముగ్గురు బిడ్డల తల్లి చచ్చేదికాదు. న్యాయశాస్త్రం లేదు కానీ, నువ్విప్పుడు నల్లరి ప్రాణాంను ఖానీ చేసావు.

చౌదరి:- ఏమండీ! కాస్త మర్యాదగా మాట్లాడండి.

స.ఇ:- మనుష్యుల్ని తినేవాళ్ళకు మర్యాదా, గౌరవమూ, పదవులూ ఇవ్వ బట్టి మనలోకం యిలా తయారైంది. నేను మీకలాంటి మర్యాదా యివ్వడలుచుకోలా. (రిమాండ్ సెల్లువైపు చూచి) గవర్నమెంటు తరుపున మీకిక్కడ కావలసిన మర్యాదలు జరిపిస్తా. (బెల్లు కొట్టి) వార్డెన్‌గాడా! (వార్డెను పిలుచాడు) యాయన్ని పీరెరుగుదురా?

చౌదరి:- తెలిస్తే?

స.ఇ:- ఏమీలేదు. కాస్తేవు కూర్చోండి (యన్.ఐ. జై థికి వెళ్ళాడు.)

చౌదరి:- (ఇటు అటు చూచి) చెప్పారా ఏం, కొంపతీసి?

వార్త:- మీరూ డి.యస్ ఓ మాట్లాడుతుండగా వినొచ్చి కానిస్టేబుల్ చెప్పాడు.

చౌదరి:- అయితే ఈ రాయి డి.యస్. ఓ. చాకా తగుల్తున్నదన్నమాట.

వార్త:- వీడెవడో కాలాంతకుడిలా ఉన్నాడు; గట్టి పట్టు పట్టాడు.

చౌదరి:- ఏం పర్వాలేదు. డి.యస్.ఓ. గారి బావగాడు ఎం.ఎల్.ఏ. క్షణంలో కేసు కొట్టించేస్తాడు.

వార్త:- అయినా మనం చేసిందీ తప్పే.

చౌదరి:- తప్పేమిటండి, తప్పు! ఈకాలంలో ఎవడికివాడు నాలుగు కాసులు చేసుకోవాలి.

వార్త:- గవర్నమెంటు ఇప్పుడు కాస్త తీవ్రంగా వర్క తీసుకుంటున్నట్టుంది.

చౌదరి:- తీవ్రమూలేదు, చర్చాలేదు. బాపవయ్య దగ్గర రెండు మాడు వందల పుట్ల ధాన్యం మూలుగుతోంది. ఆయన గడప తొక్కి, 'పడి'ధాన్యం తెచ్చే రైర్యం ఒక్క ఆఫీసరుకూ తేడు.

1వ ఖై:- అవునూ, ఆఫీసర్ల రైర్యమంతా మన బోటాళ్ళ మీదనే!

2వ ఖై:- అంతేకదా! మొనగాళ్ళ! గుడిసెం మీదపడి, రోజుకు పెట్టకున్న ధాన్యాన్ని కూడా లాక్కు పోతున్నారు.

1వ ఖై:- మా పూళ్ళో "రిలీఫ్ ఆంగడంటూ" పెట్టారు. ఊరి మునసబు కిచ్చారు; 20 బస్తాలొస్తాయి; అందులో వారానికి అదమవచ్చం 10 బస్తాలు ఆయన ఎనకేస్తాడు.

2వ ఖై:- ఎట్లా? రెక్కలేదా?

1వ ఖై:- ఎట్లా గే.దోయ్? చుట్టు ప్రక్కలున్న గ్రామాల్లో అంతా కూలీ నాలీ చేసుకునే జనం అధికం. వాళ్ళకొక్కొక్క వారం మొత్తం రేషను కొనుక్కునేందుకు రబ్బులుండవు; అంతగా కూలీనాలీ చేసి రబ్బులు తెచ్చుకుంటే-వారు అయిపోయిందంటాడు; రేషను కార్డులన్నీ ఆళ్ళ దగ్గరే వున్నాయ్. ఆళ్ళకీ సకువా సందా? ఇచ్చినట్లు గీట్లు గీస్తుంటాడు. అదిగే నాయారెవడు?

2వ ఖై:- చెక్కింగు ఆఫీసర్లుంటారు గదాట్రా?

1వ ఖై:- అపీసర్వంచే ఆకాశాన్నం ధూడి పద్ధారనా ? ఆహ్వా మనుషులే ; ఆశ చూపి తే అందరూ లొంగుతారు.

2వ ఖై:- అయితే యిదెట్లా తెగేదంటావు ?

1వ ఖై:- మనకు తోసే దొకదే, అందరూ జైల్లోకొచ్చి కూచుండేసరి.

2వ ఖై:- మరి బువ్వో ?

1వ ఖై:- ఆఁ, గవర్నమెంటు పెట్టటంలా ! అట్లాగే అందరికి పెడతాది. [చౌదరి, వార్డెన్ పెద్దగా నవ్వారు. ఖయిదీలు జవాబుగా వెకిలిగా నవ్వుతారు. చౌదరి, వార్డెన్ మొఖాలు చిన్న చేసుకుంటారు...]

చౌద:- (ఉన్నట్టుండి ఏదో జ్ఞాపకమొచ్చి) ఇక్కడ ఫోనుందా ?

వార్డె:- ఎందుకూ ?

చౌద:- వనుంది.

వార్డె:- ఇక్కడెక్కడో పబ్లికు ఫోనుందాలి.

చౌద:- రైటో ! అయిపోయింది. ఒక్క క్షణంలో తేల్చేస్తా. ఏదెంత ? ఏడి సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు పనెంత ? మహా మహా వాళ్ళనే చూచాను (వెల్తుడు). [వార్డెన్ ఏమీతోచక, అటూ ఇటూ తిరుగుతూ ఉంటాడు. ఇంతలో మొట్ట మొదట ఆడియన్సులోకి పరుగెత్తిన దొంగ గబా గబా పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. వచ్చి అటూ ఇటూ చూచి, వార్డెన్ తో.....]

దొంగ:- అయ్యా ! అయ్యా !

వార్డె:- ఏం ?

దొంగ:- ఇప్పుడే ఇక్కడ ఈ బావిలో, ఓ ఆకమనిషి పడి వచ్చిపోయిందట. మీరు చూసారా బాబూ ? నిజమేనా ?

వార్డె:- అవును, వచ్చిపోయిందట ! అది చస్తే చచ్చింది, మా ప్రాణాలు తీస్తోంది అది చావటానికి కారణం మేముట ? ఎవరు దీనికి కారణం, ఎవరి కర్మ వాళ్ళదిగాని—

దొంగ:- ఇంతకూ వచ్చిపోయిందా బాబూ

వార్డె:- చచ్చిందట !

దొంగ:- మీరు మనిషిని చూశారా ?

వార్డె:- లేదు.

దొంగ:- ఎట్లావుంది బాబూ మనిషి ?

వార్డె:- ఆరె ! చూడలేదంటే - ఎట్లా వుందని అడుగుతావేం ? ఆడమనిషి లాగే వుంటుంది.

దొంగ:- పిల్లలా బాబూ ? పిల్లలన్నా బ్రతికున్నారా బాబూ ? మీరు చూశారా పిల్లల్ని ?

వార్డె:- పిల్లలూ తల్లి, అంతా క్లోస్. చెప్పకుండా పోయాయి—ప్రాణాలు.

దొంగ:- ఎందరు పిల్లలు బాబూ ?

వార్డె:- నిన్ను చూస్తే వదిలేటట్టు లేవే ! ఎందరు పిల్లలు ? ఎవరికి పుట్టారు ? ఇదంతా-విచారించటమా నా పని ?

దొంగ:- కాదు బాబూ ! మా యింట్లో వాళ్ళం వారం రోజులుగా పచ్చి మంచి నీళ్ళు తాగుతున్నాం. పిల్లా జల్లా అంతా అట్లాగే బ్రతుకున్నాం. మేం సరే- ఆ పిల్లలు- ఆళ్ళేం చేశారు ? అళ్ళట్లా ఎండిపోతావుంటే చూడలేకపోయా ! చివరికి.....

వార్డె:- బావిలో తోసేశావా ?

దొంగ:- లేదు బాబూ, ఆ పని చెయ్యలేకనే బయల్దేరా-దొంగతనానికి.

వార్డె:- దొంగతనానికి ! ! నువ్వు దొంగవా ? ఎక్కడికి వెళ్ళావు దొంగ తనానికి ?

దొంగ:- ఆడ చదువుకుంటారే - ఆ చోట్లో - ఆస్థలంట, అదీ—

వార్డె:- ఓ, నువ్వేనా ఆ మహానుభావుడివి ! యస్. ఐ. గారు...ఇన్ స్పెక్టరు గారు!..... (చాలా ఆశ్రంగా వెదుతూ పిలిచాడు; బెల్ కొట్టాడు) దొంగ.....! దొంగ.....!

దొంగ:- జైల్లో ఎయ్యటానికేనా బాబూ ? మీరెయ్యక్కర్లా ? నేనే వెళ్ళి కూసుంటా. నేనేం లచ్చలూ, వేలూ దొంగతనం చెయ్యాలా! పిడికెడు కూడు బాబూ ! ఆకలితో చస్తున్న బిడ్డలకి అంత కూడు. అంతే

బాబూ ! ఎప్పుడూ దొంగతనం ఎరగను. మావోళ్ళంతా చాల గొప్పగా మర్యాదగా బ్రతికినోళ్ళు. మర్యాదా, గౌరవం, గొప్పా-అన్నీ చచ్చాయ్ ఆకలితో.....దొంగిలించా.....తీరా తీసుకుని యింటికి పోతే, ఇల్లు ఖాళీ. యింతలో యీ చావు కబురు విన్నాను. నాంజే మోనని పరుగెత్తుకొచ్చా. చెప్పండి బాబూ, ఏడుంది ? చెప్పండి బాబూ !

వార్డె:- లోపజందట! పోలీసు నడుగు, చూపుతాడు.

దొం:- ఆ! ఆ! ! బాబూ! బాబూ! (పరుగెత్తి వెళ్ళాడు)

వార్డె:- ఏయ్! పోలీసు! దొంగ! దొంగ! జాగ్రత్తగా చూడు! వాడు పచ్చి దొంగ!

[ఇంతలో యన్. ఐ. వస్తాడు]

స. ఇ:- వాడు కాదు దొంగ. మీరూ, మనం, మనవైన వున్న వాళ్ళూ!

వార్డె:- నిజంగా దొంగ వచ్చాడండి !

స. ఇ:- కాని అసలు దొంగ లేరాలి!

వార్డె:- యన్. ఐ. గారూ! నన్ను కాస్త తొందరగా పంపేయండి దయ చేసి. ఇంజనీరింగు కాలేజీ వాళ్ళ నాటకం! తప్పక చూడాలి.

స. ఇ:- ఈ జీవిత నాటకం చూడండి సార్, చాలు...ఇదిగో, కొత్త పాత్రలు వస్తున్నాయి చూడండి. ఈ పాత్రలను నాటకంలోలా నేను డ్రమెటిక్ గా ప్రవేశపెట్టి పరిచయం జేయలేను. అయినా... ఈయనెవరో తెలుసునా? మన డి.యన్.ఓ. ఆయన వెనకాల వున్నవారు ఓ గ్రామ మునసబు (కటూ అటూ చూచి) చొదరిగా రెక్కడ?

వార్డె:- ఫోన్ చేయాని వెళ్ళాడండి.

స. ఇ:- ఎవరికో?

వార్డె:- ఏమోనండి !

స. ఇ:- బహుశా గవర్నమెంటు హౌస్ కై ఉంటుంది వుండనీంది.

(డి. యన్ ఓ తో) రాండి సార్! రాండి, కూర్చోండి.

[డి. యన్ ఓ. తలవంచుకొని కూర్చున్నాడు]

స. ఇ:- (నెట్లలా వున్న ఖైదీలను చూపి) వీళ్ళెవరో తెలుసాండి?

[డి. యన్. ఓ. మానం]

స. ఇ:- వీళ్ళు దొంగలు.

వార్డె:- ఏమండీ, నాటకం ఈపాటికి సగం అయిపోయి వుంటుంది.

స. ఇ:- ఇదిగో, తొందరలో పంపివేస్తా. మిమ్మల్ని ఎక్కడికి పంపాలా అనేదే ఆలోచిస్తున్నా. ఆర్డర్ల కోసం ఎదురు చూస్తున్నా. డి. యన్. ఓ. గారూ! ఈరోజు ఒక అడవి ముగ్గురు బిడ్డలతో సహా ఆత్మహత్య చేసుకుంది.

డి.యన్.ఓ:- అబద్ధం !

స. ఇ:- ఇదిగో - డాక్టర్ సర్టిఫికేట్!

డి.యన్.ఓ:- ఇదేదో నాటకం !

స. ఇ:- హూ, మీకందరికీ నాటకం ఇబ్బు పట్టిందేం! ఇక్కడ కాదు. పచ్చయప్ప కాలేజీలో జరుగుతోంది, యిది యదార్థం. కావాలంటే శవాన్ని చూసిరండి.

డి.యన్.ఓ:- నేను చూడాల్సిన అవసరంలేదు.

స. ఇ:- అవును, 5 వేలు చూచిన కళ్ళతో శవాన్నెలా చూస్తారు, పాపం!

డి.యన్.ఓ:- ఓ, మీకు రుజువా ?

స. ఇ:- రుజువులన్నీ ఉన్నాయి. అవి కోర్టులో మాట్లాడాల్సిన మాటలు. కానీ ఇక్కడ మిమ్మల్ని నే కోరేదొక్కటే. మీ గుండెలమీద చెయ్యి వేసుకొని చూడండి, మీరు రోజు తెందరి ప్రాణాలు తీస్తున్నారో! మీ బిడ్డల్ని ఒక్కసారి బావిలో పారేస్తే.....

డి.ఎన్.ఓ:-యన్. ఐ. గారూ!

స. ఇ:- మీ భార్య బావిలో పడితే...

వార్డె:- మమ్మల్ని ఏడిపించాలనా ఇదంతా?

స. ఇ:- ఏడిపించాలని కాదు, మీ కర్థం కావాలని; అంతే!

డి ఎన్ ఓ:-యన్ ఐ. గారూ! మీకు రజువులుంటే కోర్టులో వాఖలు చేసుకోండి, మీ చేతనైన పని చేసుకోండి; అంతేగాని ఒక గవర్నమెంటు ఆఫీసరును బాధ్యతారహితంగా...

స. ఇ:- మీరు బాధ్యత కలిగే ప్రవర్తిస్తున్నారా ?

డి ఎన్ ఓ:-నాకు తెలిసినంతవరకు మేమెరి ప్రాణాలూ తీయలేదు.

[డి.ఎన్.ఓ. పై మాటలు చెప్తూ మెల్లగా జేబులోంచి నోట్ల కట్ట తీసి వేస్తుపేపరు బుట్టలో వేయబోతుంటాడు]

స. ఇ:- స్టాప్! నోట్లకట్ట బుట్టలో పడ్డదా- తం పేల్తుంది!

[డి.ఎన్.ఓ. ఆగిపోయాడు]

స. ఇ:- హాండ్స్.

[డి.ఎన్.ఓ. చేతులెత్తాడు. ఇంతలో చౌదరి వచ్చి వెనక్కి తగ్గాడు]

స. ఇ:- రాండి! చౌదరిగారూ! (చౌదరి వెనకటడుగు వేశాడు) ఇంకొక్క అడుగు కదంకండి, ప్రమాదం (బెల్ కొట్టాడు; కానిస్టేబుల్ వచ్చాడు) చౌదరిగారి కోటు జేబులో ఒక ఉత్తరం ఉంది తియ్యరా? (కానిస్టేబుల్ చౌదరి జేబులోనుంచి ఉత్తరం తీశాడు) వార్డెన్ గారూ! ఉత్తరం చదవండి.

వార్డె:- (ఉత్తరం తీసుకొని చదువుతాడు) “చౌదరిగారికి, లేపు ప్రొద్దున్నే 80 లక్షల ఐస్టాలు పంపాలన్న విషయం జ్ఞాపకము ఉందనుకుంటా. ఇంతవరకు మన విషయం సెటిల్ చేయలేదు. నాకు కాస్త వైకం జరూరుగా ఉంది. రాత్రికి కలుస్తా.”

స. ఇ:- ప్రసాద్ మీరేనాండి?

డి.ఎన్.ఓ:-అవును.

స. ఇ:- ఈ ఉత్తరం మీరు వ్రాసిందే? అవునా?

(డి.ఎన్.ఓ. మౌనం)

స. ఇ:- గిద్దలూరు బాపనయ్య దగ్గర 200 పుట్ల ఛాన్సం వుందని మీకు తెలిదా?

డి.ఎన్.ఓ.:-తెలీదు

స. ఇ :- మీకు తెలిసినట్లు దాఖలా చూపుతాను.

డి.ఎన్.ఓ.:-తెలిస్తే ?

స. ఇ :- మీరెందుకు 'ప్రొక్యూర్' చేయలేదు ?

డి.ఎన్.ఓ.:-ఆయనివ్వలేదు.

స. ఇ:- మళ్ళా అణదం!

1వ ఖై:- ఇవ్వనంటేనే ఊర్కున్నారా? మా ఇళ్ళల్లో దూరి కుండా బొబ్బా అంతా గాలించి లాక్కెళ్ళలా! అట్టా ఎందుకు చేయకూడదు?

2వ ఖై:- ఎందుకంటే, ఆళ్ళు లావాంటాళ్ళురా?

1వ ఖై:- బాపనయ్య పెద్ద మంత్రులతో చెప్పి ఏడ ఉద్యోగం పూడబెరికిస్తాడో అని భయంరా!

స. ఇ:- (ఖైదీలతో) స్నా (డి.ఎన్.ఓ.తో) బాపనయ్య బ్లాక్ మార్కెటు వ్యాపారం చేయటం మీకు తెలీదా?

డి.ఎన్ ఓ:-తెలిస్తే ?

స ఇ:- మీరూ, బాపనయ్య, చౌదరీ - మీరందరూ ఈ వ్యాపారంలో భాగ స్వాములు; మీరందరూ షరీకై ఇది సాగిస్తున్నారు.

డి.ఎన్ ఓ:- లేదు; లేనేలేదు—

స.ఇ:- అయ్యో, గ్రామ మునసబుగారూ!

డి.ఎన్ ఓ:- ఏమని బెధించారు మిమ్మల్ని?

[మునసబు చెప్పడానికి జంకబాదు]

స.ఇ:- చెప్పు, పర్వాలేదు.

మున:- ఛూ-ఊళ్ళో 200 ఇళ్ళున్నాయండి. 200 ఇళ్ళలో ఏ పదీ ఇరవై మందికో సరిగా రెండుపూటలా భోజనం వుంటుంది. మిగతా అందరూ వారానికి మూడురోజులు తింటే అధికం. ఈ విషయం నే నెన్నో సార్లు అయ్యగారితో మనవిచేసుకున్నాను. పండినపంటలు పండినట్లు

లాక్కెళుతున్నారు. పెద్దవాళ్ళదగ్గరనుంచి గింజయినా కదల్చడం లేదు. మహా బాగా పండినా, రైతుకు మూడు నెలల ఐత్రంరాదు. అది కాస్తా లాక్కెడితే వాళ్ళేంకావాలి? ఈ విషయం పైకి రాయమని ఎన్నోసార్లు చెప్పానండి.

డి.ఎస్.ఓ:- నేను రాశాను.

మున:- రాశారేమోగానీ, పత్రికల్లోమాత్రం, మా ఊళ్ళో తిండికరువేమాత్రం లేనట్టే వచ్చిందండి!

డి.ఎస్.ఓ:- పత్రికల్లో వచ్చిందానికి నేనా కారణం?

మున:- కారణం ఎవరిక్కావాలిబాబూ, ఫలితం కావాలిగానీ. ఇది ఇట్టా వుండగా మొన్న ఆయ్యగారు మా ఊరొచ్చి మా ఊళ్ళో ఆహార పరిస్థితి బాగుందనీ, తిండి లేకుండా మనుషులు చావటం వద్దీ ఆబద్ధమనీ రాసివ్యవస్థన్నారు.

స.ఇ:- నువ్వేమన్నావు?

మున:- రాసివ్యవస్థన్నానండి.

స.ఇ:- ఎందువల్ల ?

మున:- అదొట్టి అబద్ధం బాబూ!

స.ఇ:- తరువాత?

మున:- ఆయ్యగారు నన్ను బెదిరించి, బలవంతాన రాయించుకుపోయారు బాబూ!

డి.ఎస్.ఓ:- అబద్ధం! పచ్చి అబద్ధం! యూ స్కాండల్!

[విసురుగా వెళ్ళి కొట్టబోయాడు]

స.ఇ:- (డి.ఎస్.ఓ. నాపి) ఆగు!

దొం:- (పిచ్చివాడిలాగా వస్తూ) అబద్ధం, నా పెళ్ళాం చచ్చింది అబద్ధమా ? నా పిల్లలను నూతిలో పడేసింద అబద్ధమా? నేను కరువుమాడి చావ లేక, తిండికోసం దొంగతనం చేయడ మబద్ధమా? మనకు సొంతత్రం వచ్చినమాట అబద్ధం. ఇది పేదోళ్ళరాజ్యంఅనటం అబద్ధం.

స. ఇ:- ఏయ్! ఎవరు నువ్వు?

నార్తె:- వీడేనండి మా హాస్టల్లోపద్ద దొంగ !

దొంగ:- నువ్వు సెప్పక్కర్లా, నేనే చెప్తా; నేనే దొంగను. మీ రందరూ పెద్ద మనుషులు! మీకు డబ్బుంది, అధికారముంది; తిండివుంది; మీ దొంగ తనాలు పెద్ద తరహావి (చంకలోవున్న అన్నంమూట తీసిచూపుతూ) ఇదిగో, మీ అన్నం. దీనికోసమే నేను దొంగనయ్యాను. దీనితో నా పెళ్ళాం బిడ్డల్ని ఒక రోజు ఇటికిద్దామనుకున్నాను. పిచ్చివాణ్ణి, పీంతో ఒక రోజు గడిచినా మళ్ళీ పస్తులేకదా అన్న విషయం మర్చి పోయాను. నా పెళ్ళాం తెలివయింది. దానికి తెలుసు, ఈ బాధ ఎప్పటికీ తీరదని, బాగా ఆలోచించి చచ్చింది. నాకు దారి చూపింది. తీసుకోండి మీ అన్నం (విసిరికొట్టాడు వార్డెన్ మీద. వెంటనే యస్.ఐ చేతిలో ఉన్న పిస్టల్ తీసి పేల్చుకున్నాడు)

స. ఇ:- ఆఁ ఆఁ !

దొంగ:- (ఒరిగిపోతూ) ఇంకా నేను దొంగనేనా ? సెప్పండి. మీ అన్నం మీకిచ్చేశాను. ఇంక నా కన్నం వద్దు... ఇంకా నేను దొంగ నేనా?... దొంగనేనా ?... దొంగ... నే... నా... (పడిపోయాడు)

స. ఇ:- (ఒక షణం అల్లా వుండి కన్నీళ్ళతో) నువ్వు కాదు తమ్ముడూ దొంగ... ఇదిగో వీళ్ళు... వీళ్ళందరూ దొంగలు... తోడు దొంగలు. నీ ప్రాణాలు, నీ పెళ్ళాం బిడ్డల ప్రాణాలు తీసింది వీళ్ళు. పదండి, కదలండి (విసురుగా డి.యస్.ఓ., దగ్గరకు వెళ్ళి మెడ వట్టుకుని) మిమ్మల్ని ఉరితీసే అధికారం లేదు. కానీ- మీకు తిండి లేకుండా పోవడం అంటే ఏమిటో చూపిస్తా. (సెల్లులోకి గెంటుతాడు. వార్డెన్, చౌదరీల సుద్దేశించి) ఊఁ ! కదలండి.

[మెల్లగా వాళ్ళిద్దరూ సెల్లువైపు నడుస్తుంటారు. కానిస్టేబుల్ వచ్చాడు...]

కాని:- సార్ ! (ఒక కవరు ఇచ్చాడు. యస్. ఐ. కవరు చించి చదివి, చౌదరి వైపు- అందరివైపు చూచి)

స. ఇ:- చౌదరిగారూ ! మీరే గెలిచారు. నేనే ఓడిపోయాను. అవినీతిని అరికట్టాలనేది వట్టి ఉపన్యాసాలని, ఇప్పుడు తెలుసుకున్నా. నన్ను ట్రాప్స్‌ఫర్ చేశారు. మీరు బ్రతికి పోయారు.

(చౌదరి అందరూ వికటాట్టహాసం చేశారు.)

స. ఇ:- (బియ్యపు బస్తా క్రిందకు తోసి) తీసుకెళ్ళండి, తినండి, చచ్చేదాకా తినండి. దీన్ని ఎవరు కష్టించి పండిస్తున్నారో, వాళ్ళందరూ చస్తున్నారు. వాళ్ళ కిది నిరాకరించబడింది. వాళ్ళందరూ పోయిన తరువాత మీరు బ్రతికుంటారా ? బ్రతకండి.

[డి.ఎన్.ఓ, చౌదరి, వార్డెన్ వికటాట్టహాసం చేస్తూపోతారు.]

స. ఇ:- (మెల్లగా గ్రామ మునసబు దగ్గరకెళ్ళి) మునసబుగారూ ! నా చేత నై నది చేద్దామనుకున్నా. అవినీతిని అరికట్టాలనుకున్నా. కాని అంతా నా కెదురయింది. ఇక మీరు - గ్రామాలలోని ప్రజలు పరిష్కరించుకోవాలి తిండి సమస్యను. (ఒక పిడికెడు బియ్యము తీసుకొని దొంగ శవం దగ్గర కూర్చొని) ఇదిగో తమ్ముడూ ! బ్రతికుండగా పిడికెడు బియ్యం ఇవ్వకపోయినా, ఇప్పుడై నా ఇస్తున్నా. (నోట్లో పోస్తాడు) యీ పిడికెడు బియ్యంతో - యీ దొంగల్ని - తిండి దొంగల్ని, మమ్మల్ని ఉమించు.

(తల పట్టుకుని విచారంగా ఉంటాడు. ఇంతలో పత్రికా విలేఖరి వచ్చి, రిపోర్టు తీసి విచారంగా చింపేస్తుంటాడు).

(తెర జాలిగా దిగుతుంది)

తా రా బ ల ం

రచన :

పడ్లమూడి సీతారామరావు

పాత్రలు

విశ్వనాథం

సూర్యం

అప్పారావు

నరహరి

నౌకరు

మాణిక్యం

[పల్లెటూరిలో సాధారణ కుటుంబీకుని గృహం. పంచ గది. ఒకనాటి సాయంకాలం. గోడకు పురాతన పటం, క్యాలెండరు, గాంధీ ఫొటో వుంటాయి. వెనుక గోడలో మధ్య ద్వారం. గదిమధ్య మేజాబల్ల. దానిమీద అగరొత్తులు. ఒక పదిక చుర్చీ, మూడు సాదా కుర్చీలు. ఒక ప్రక్క-తివాసి మీద పీజి, హార్మోనియం. తెర లేవ గానే ఎవరూ వుండరు. నరహరి హడావుడిగా ప్రవేశించి, అన్నీ అమర్చారా లేదా అని అబూయిటూచూసి. ఏదోసవరించుతూ వుంటాడు. నరహరికి నడివయస్సుదాటింది. మనంమామూలుగా 'పెళ్లిళ్ల పేరయ్య' లంటూ వుండేవారిలో ఒకడు. తనని అలా ఎవరైనా అంటే మటుకు ఒప్పుకోడు. కాలానుగుణ్యంగా చలోత్తులు విసిరే స్వభావం. కను బొమ్మల్లో పట్టుదల కన్పిస్తూవుంటుంది. పూర్వాచారాలు అనుసరించు తాడో లేదో గాని నమ్మకం చూపిస్తాడు. బయటవేపును వెళ్ళిపోబోతూ, ఇంతలో లోపలికి వచ్చేవారిని చూచి ఆహ్వానిస్తాడు. విశ్వనాథం, సూర్యం వస్తారు. వారిద్దరూ పెళ్ళిచూపులకు వచ్చిన తండ్రికుమారులు. విశ్వనాథం తహశీల్దారుచేసి రిటైరైనాడు. కోటుగుండీల బిగింపు, ఉత్తరీయం మదతలు, కట్టుమీసం, చేతికర్ర-అన్నిటిలో ధీమా కల వాడులా కనుపిస్తాడు. ఆయన కుమారుడు సూర్యం చదువు కొంటున్న యువకుడు. జీవితమొక వెన్నెలస్వప్నం అనుకుంటూ యదార్థజీవితం అర్థంకాక, పెద్దల మాటలు కాదనలేక బాధపడే యువకుల్లో ఒకడు]

నరహరి:- రండి ! రండి ! విశ్వనాథంగారూ ! ఇలా దయచేయండి. అబ్బాయ్ ! అబ్బాయ్ ! కుడికాలు-కుడికాలు ముందర వెయ్ నాయనా !

సూర్యం:- ఓ ! ఫర్వాలేదండీ. నాకలాంటివి నమ్మకమూలేవు - పట్టంపూలేడు.

న:- అలా అనకు నాయనా ! మావన్నీ, అనుభవమీద చెప్పే మాటలు, ఆ, ఆ, ఇలా దయచేయండి, ఇలా, నిల్చున్నారే ! విశ్వనాథంగారూ- అబ్బాయ్ [ఇద్దరూ కూర్చుంటారు.] వేళకందుకున్నారు. చాలా సంతోషం ! రైలుకు...

విశ్వనాథః:-ఆ మరె, రైలుకు సమ్మకుంటే, ఇంతేనండి

న:- ఏం. ఇవాళ వేళకేవచ్చింది !

వి:- వచ్చింది, మేం వచ్చింది నిన్నటిబండి. ఇవాళబండి అంతేలేదు. ఏం రైళ్ళో, ఏం ప్రయాణాలో-ఏ పనికి వేళకందుకోలేం కదా !

సూ:- అంతేమరి, మన ఆచార సాంప్రదాయాలంటే, నమ్మకంలేని యీ రోజుల్లో, తిథులు, శకునాలు పెట్టుకుంటే 'లంగరందనిబోటు ప్రయాణం'లా వుంటుంది.

న:- పోనీ, బస్సులో రాకపోయారా ? మీకు సీట్లగొడవ లేదాయే ! ఎలా గైనా రిటైర్లు తహశీల్దారు గారంటే సీట్లవ్వకేం చేస్తారు?

వి:- ఆ అవన్నీ వెనక, అందులో బస్సువాళ్ళెప్పుడూ వాళ్ళ జుట్టును చేతిలో వుంచుకున్న చాడీకే, వంగి వంగి సలాములు చేస్తారు.

న:- ఇంతకూ నాలుగుముళ్ళూ పడేయోగంవుంటే బస్సులు, రైళ్ళు అడ్డమొస్తాయా ? తారాబలముంటే అన్నీ ఎలాగోలా నిర్విఘ్నంగా నెరవేరవు ! ఆ! పెళ్ళిచూపు లవగానే పెళ్ళెంతసేపూ ! [పెళ్ళికొడుకు తండ్రి డీమాతో ఇల్లు నలువేపులా విశ్వనాథంచూస్తూ వుంటాడు] ఆ! అదుగో, ఇది పంచగది, ఆ వాకిలి దాటగానే తోట, ఆ తోటలో భవంతి, అప్పారావుగాడు, అదేపిల్ల తండ్రి గ్రామపెద్దకదూ. వచ్చిన వాళ్ళ కూర్చోడానికి, పంచాయతీలకు, సంప్రదింపులకూ, కాస్త మీబోటి వారొస్తే మర్యాద చెయ్యడానికి, ఇలా పంచగది వీధివరకు కట్టించాడు.

వి:- ఓవ్ బాగుంది. ఆ, చూడండి, పిల్లతండ్రి ఇంట్లోలేడా ?

న:- మీ కోసం స్టేషన్ కౌచ్చాడే, కలుసుకోలేదూ ?

వి:- లేదే !

న:- అలాగా, మరివచ్చాడే. అయితే పిలుచుకొస్తాను, నిమిషం [కదలి నడుస్తూ] అబ్బాయ్, టయిమెంత నాయనా ?

సూ:- ఏడూ ఏభై నిమిషాలు.

న:- సరే, ఫర్వాలేదు. ఇంకా పదినిముషాలు వ్యవధి వుంది. ఈ లోపుగా అన్నీ సిద్ధం చేస్తాను. పిల్లను చూసి అమ్మాయి 'సరే' అంటే ఇక పెళ్ళంత సేపు? ముహూర్తాలు కూడా, దగ్గరలోనే, భలే భేషుగ్గా వున్నాయ్!

వి:- సరే, చూద్దాం, కానివ్వండి !

న:- ఊ, కానిస్తున్నా, అలాగే. (వెళ్ళబోతున్నాడు)

వి:- ఇనుగో! మేం, మళ్ళా వెంటనే వెళ్ళిపోవాలి.

న:- చిత్తం చిత్తం, అలాగే (అంటూ వెనక్కివచ్చి మళ్ళా వెళ్తు' సూర్యం వంక ఓ వ్షణం ముఖంలోకి చూసి) ముఖాన బొద్దేది నాయనా ?

సూ:- (బొట్టు పెట్టుకోడం పాతకాలపు పద్ధతి అనుకునేవాడు గనుక కోపం వచ్చేసింది) నేనేం ఆడదాన్ననుకున్నారా?

న:- మొగాడివయితే మీసాలేవీ? ఏం ఫ్యాషన్లయ్యా? ముచ్చటగా మీసాలు కూడా లేకుండా?

వి:- మీసాలు లేవనుకోవడమెందుకు? ఈ కాలపువాళ్ళకు మెదళ్ళే లేవు, ఏమిటో!

న:- బాగా సెలవిచ్చారు. (అంటూ విశ్వనాథం, నరహరి నవ్వుకుంటారు. నరహరి వెళ్తుడు)

(విశ్వనాథం తలవంచుకొని పత్రిక చూస్తూ వుంటాడు. సూర్యం త్రాపు, ద్రక్షు సవరించుకొంటూ ఆలోచిస్తూ, లేచి ఏదో అడగాలని విశ్వనాథం దగ్గరకెళ్ళి, తను అడగబోయేది అడిగితే ఏమను కుంటాడో అని మళ్ళా తనకుర్చీ దగ్గరకెళ్ళి, మళ్ళా తండ్రివేపుచూసి ఆయన దగ్గరకెళ్ళతాడు. ఇదంతా తల ఎత్తకుండానే విశ్వనాథం గమనిస్తాడు. కొడుకు మనస్సులోని అదుర్దా గ్రహించాడు)

సూ:- నాన్నా! (ఆగి) నాన్నా!

వి:- యిష్! పెళ్ళంటేసరి, నీకిన్ని అనుమానాలేమిటిరా? ఇలాంటప్పుడు, మౌనం, మనస్థిమితం చాలా అవసరం. పూరికే బుర్ర పాడు చేసుకోకు.

సూ:- మిమ్ము:-ను...ఒకటి అడగాలనుకొంటున్నాను.

వి:- అడగవద్దంటున్నాను.

సూ:- చూడండి!... పెళ్ళి, అసలవసరమా ?

వి:- [ఈ సన్నివేశంలో, గుండె పగిలేప్రశ్న గనుక శ్రవణం నిశ్శబ్దం తర్వాత] అందరి సంగతి ఏమో, నీకవసరం !

సూ:- అవసరమో, అనవసరమో నిర్ణయించవలసిం దెవరు ?

వి:- నేను.

సూ:- నేను కాదా ?

వి:- కాదు.

సూ:- ఎంచేత ?

వి:- నీకదవసరం ?

సూ:- బాగా ఆలోచించారా ?

వి:- నువ్వు పుట్టినప్పట్నుండి ఆలోచించలేవోయ్ !

[అని తమాయించి మార్చుతాడు]

సూ:- [వాదనలో దెబ్బతిన్నాడు. ఆదుర్దా ఎక్కువయింది] ఇంకా చాలా... చాలా అడగాలనుకున్నాను. కాలేజినుండి ఇంటికి రాగానే లాక్కో చేస్తీరి, బయలుదేరితే గాని వీల్లేదంటీరి !

[ఇంతలో నరహరి, అప్పారావు ఫలిహారాలు తీసుకుని ప్రవేశిస్తారు. పిల్లతండ్రీ అప్పారావు పల్లెటూరి సాధారణ కుటుంబీకుడు. యాభయ సమీపిస్తున్నాయి. అడపిల్లల్ని కన్న అదృష్టహీనుని అవతారం కాదుగాని, మనుష్యులు వెతకడంవల్ల కొంత బాధ అతనిలో కను పిస్తుంది.]

న:- బయలుదేరితేగాని వీల్లేదంటాడేమిటి, అబ్బాయ్ !

వీ:- ఆ, వీడా ! వెంటనేబయలు దేరద్దా అంటున్నాడు.

అ:- నమస్కారమండి !

వి:- నమస్కారం, కూర్చోండి

అ:- ఫర్వాలేదు. ఆంధ్రానికి వచ్చింది. మీరొచ్చారని తెలిసి, ఆపదానిగారినికూడా కేకేసుకు వద్దామని వెళ్ళాను. మాట తప్పకుండా వచ్చారు. సంతోషం !

న:- [అప్పారావుకి సూర్యాన్ని చూపుతూ] వారి అబ్బాయ్ !

అ:- ఆలాగా !

న:- తండ్రికి తగిన కుమారుడు. యోగ్యుడు. భేషైనవాడు. తండ్రిమాట జవదాటడు సుమా !

అ:- మంచిది !

న:- ఇంతపిల్లవాడప్పటినుండి నాకు తెలుసు. చూడండి, క్లాసులోకల్లా వస్తు. మంచి పదునైన పిల్లవాడులేండి. ... [విశ్వనాథం, సూర్యంతో] ఆ, ఆ, ముందర ఫంహరం సేవించండి ! అబ్బాయ్ ! కానిష్, సిగ్గుపడరావే !

సూ:- నాకు వద్దండి !

అ:- మన పల్లెటూరి పాకాలు వారికి నచ్చుతాయా?

వి:- [తింటున్నవాడల్లా సడన్ గా] అహ, అదేమిటండోయ్ ! ఆలా అంటారు, మా బాగా వుంటయ్. వెనక మేం క్యాంపుంకెళితే, ఏం తినేవాళ్ళం, ఏం తినేవాళ్ళం ! [అంటూ తినడం సాగిస్తారు]

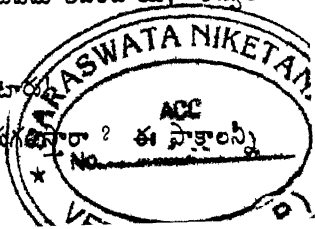
న:- అబ్బాయి, కాస్త రుచిమాడు.

వి:- పోనివ్వండి, వద్దంటున్నాడుగా.

న:- ఏం, పాకం రుచిలో పిల్ల మసూదాక మేదన్నా వుందే మరచిపోతాడనా మీ భయం? ఆ అమ్మాయికలాంటివేమీ లేవండోయ్, రవ్వం రాణి!

వి:- అహహ, అదీకాదు. గతికిలే అతకదంటారు.

అ:- నరహరిగారు అలాంటి పౌరపాటు జరుగజూరారా ? ఈ పాకాన్ని ప్రక్కయింటివారిచేత చేయించారు,

- న:- (సూర్యాన్ని చూసి) ఊ, ఊ, అలా తినడం ఆచారం నాయనా!
- సూ:- తినడానికి కూడా ఆచారం-చట్టం కూడానా ?
- న:- మరే, ఆచారం బాబూ తినమంటే తింటారా? రేషనింగ్ చట్టం పెట్టి మట్టిగడ్డలు తినమంటే మహాప్రసాదమని మింగరూ...ఊ, కానివ్వ వయ్యా. ఇంకో క్షణంలో పిల్లను చూద్దవుగాని - ఆ తర్వాత... (సూర్యుం గత్యంతరంలేక తినడం ప్రారంభిస్తాడు)
- అ:- ఏమండీ! అబ్బాయి చదివేది ఇంజనీరింగ్ కదూ?
- వి:- ఆ, మరేనండీ,
- అ:- ఎన్నో సంవత్సరం ?
- వి:- రెండో సంవత్సరం. ఫస్టుక్లాసులో పాసవుతున్నాడు. ఏదో ఈ కోర్సు కాగానే అమెరికా పంపించాలని వుంది. ఏదో అన్నీ సమకూడాలి కాదండీ!
- అ:- అవునవును. మరి సామాన్య చదువా?
- వి:- సామాన్య చదువుకి జీతాల్లేవండీ. పెద్దచదువు చదివితేగాని పెద్ద ఉద్యోగాలు రావుకదా! అదే చూస్తున్నా, మరి ఎలావుందో ఏమిటో...
- న:- ఇంతకూ తారాబలముంటే !
- వి:- అదుంటే, అడిగినదల్లా యిచ్చే మామగారు రాకూడదూ?
- అ:- లేక కట్నం తీసుకోకుండానే పెళ్ళి కాగూడదా? చిన్న చదువుతోనే పెద్ద ఉద్యోగాలు రాకూడదా?
- వి:- అవునవును చెప్పలేంలేండి, ఇంతకూ, పెద్ద చదువు చెప్పించాలని సంకల్పం...మరి ఏమవుతుందో!
- సూ:- ఏ పెద్ద చదువయినా, నాకు మాత్రం ఉద్యోగం చెయ్యాలని.....
- వి:- (తనేదో దర్పంగా, పెద్ద ఉద్యోగం కోసం, పెద్ద చదువు చెప్పించా లంటేగాని ఎక్కువ కట్నానికి గాలం పడిదని చెప్తావుంటే, వీడేమిటి ఉద్యోగం వద్దంటూ ఏబ్రాసిముఖం వీడూనూ అచుకుంటూ) ఆ, పసి వాడివి, నీకేం తెలుసురా!

- న:- పసివాడంటారేమిటి, పెళ్ళికాబోతూ వుండే !
- వి:- పెళ్ళికాగానే పెద్దవాళ్ళయిపోతారా ఏమిటి, ఇంకా మనం ఉన్నాంగా!
- అ:- పోనీ ఉద్యోగం చెయ్యాలని లేకపోతే, హాయిగా స్టీదరు కోర్స్, డాక్టరు కోర్స్ చదివించకపోయారా!
- వి:- ఆ, అవి దేనికి? తగవులుంటేగాని స్టీదరు సంపాదించడు. రోగులుంటేగాని డాక్టరు సంపాదించడు సంఘమీద కుళ్ళుని ఆధారం చేసుకు బ్రతకాలి
- అ:- అలాగంటే ఎలా, ఏ బ్రతుకు తెరువయినా అంతే! దేనికదే దుర్బరంగా వుంది. అయితేమట్టుకు, మీరన్నట్టుగా ఓ పక్షాన ఉద్యోగమే నయం!
- వి:- మరే, ఏదో మీలాంటి మామగారశీర్షడిస్తే మా వాడికేం కొదవలేండి. ఎంతైనా చదవచ్చు. ఎంత ఉద్యోగమైనా సంపాదించవచ్చు.
- న:- [అప్పారావుతో] చూశారా ఎత్తు. మీరిచ్చే కట్నంతో చదివించాలని కాబోలు.
- అ:- అహ, మనదాకా రావాలా! వారెక్కడ శ్రీమంతులు.
- వి:- ఏం శ్రీమంతులం! ఎలాగయినా, మీ పల్లెటూరివారి భాగ్యాలు, మా బస్తీ వారి కెక్కడివిలేండి.
- న - అయినా నేటి యువకులంతా ఆదర్శప్రాయులు. అభ్యుదయ శిఖరలకు ఎరువులు తీస్తున్నారు, సజ్జతాశ-భారావాన్ని వూదిపారేస్తున్నారు మరి కట్నాలను తీసుకోరనకుంటాను. పెళ్ళిమార్కెట్లలో అమ్మడు పోతూనికి ఎండిపోతున్న కాకరకాయ మొహాలు వేసుకుని కూర్చోరనకుంటాను [సూర్యంతో] ఏం నాయనా నీదేపార్టీ? కాంగ్రెసా, కమ్యూనిస్టా, సోషలిస్టా!
- సూ:- (చిరసవ్వ) మరింకొపార్టీ కాగూడదా?
- న:- నువ్వు చెప్పక పోయినా, ఈరోజుల్లో ఎవడేపార్టీవాడో మూడునిమిషాల్లో చెప్పవచ్చు కాంగ్రెసయితే భూములమంజూరు లిస్టుల్లో వుంటాడు.

కమ్యూనిస్టుయితే పోలీసు లిస్టులో వుంటాడు, సోషలిస్టుయితే హోటల్సు లిస్టులో వుంటాడు.

అ:- ఇంకోచేదన్నా పార్టీ అయితే?

న:- ఆ, యీ మూడుపార్టీలు పాడేనని గోలగా వాగుతూ వుంటాడు. (అందరూ నవ్వుతారు) అయితే విశ్వనాథంగారు, మీవాడెపార్టీయో తెలుసుకోలేక పోతున్నానండి!

వి:- మావాడా? ఏమోమరి, ఖద్దరు గుడ్డలుతప్ప వెయ్యడు. కమ్యూనిస్టు వాళ్ళ పుస్తకాలు తెగచదువుతాడు. ఇక సోషలిస్టులకు చెల్లించే చందాలు అంటుందవు.

న:- ఇకనేం, ఏమంటివర్గమయినా, మీవాడికి ఉద్యోగం తద్యమన్నమాదే! భేష్; అయితే అబ్బాయ్ రాజకీయాలు, ఆదర్శాలు మాట్లాడుతారే, మీరు కట్నాలు తీసుకోరాదవి అదన్నా ఆందోళన చెయ్యగూడూ?

సూ:- (పుషారుగా అందుకుని) అందుకనే...నేను...

వి:- (అడ్డంవచ్చి) ఆ. ఆ. సరేలే. అసలలాకాదండీ. కట్నాలు నిషేధించాలని ఆదపిల్లల తండ్రిలే పూనుకోవాలి.

న:- ఆదపిల్లల తండ్రిలంటూ, మొగపిల్లల తండ్రిలంటూ రెండు తెగలా ఏమిటండీ?

అ:- అయినా, పిల్లల తండ్రిలేంచేస్తారండీ, ఋజువంతో శల్కమై, సంసారం సరిగ్గడుకునేసరికి సతమతమవుతూ వుంటే పోనీ ప్రజా ప్రభుత్వం ఇన్ని చట్టాలు పాస్ చేస్తుంది. కట్నాలు నిషేధిస్తూ ఓ చట్టం పాస్ చెయ్యగూడదూ ?

వి:- చట్టాలతో నేమవుతుందండీ, మీ పిచ్చి, ప్రజలు గుర్తించాలి గాని. దీనిలోనూ బ్లాక్ మార్కెటుచేసే వారుండరూ? మొన్న శారదా ఆక్టు వస్తే, ఏం, ఎర్రపాలెం పరుగెత్తలా ? ఏమిటో ప్లీడర్ల పేరీలతో అంతటి చట్టమయినా ఏమీ ప్రయోజనం లేకుండా పోవడం లేదూ ! పది రూపాయలిస్తే ఎంత పెద్ద నేర మయినా నేరం కాదని శాస్త్రీయంగా, చట్టబద్ధంగా, కొట్టొచ్చినట్లు వాదించడంలా ?

వి:- ఇదంతా దేనికంటే, కట్నాలుంటే పెళ్ళిచేసుకోమని ఆడపిల్లలంతా నమ్మేస్తే సరి !

న:- (సూర్యంతో) ఇవ్వకపోతే, మీరు నమ్మే చేయరా ?

సూ:- మా ప్రశ్నే ముంది (తండ్రిని చూపిస్తూ) వారు, చదువుకి, సర్వానికి తండ్రిమీద ఆధారపడే వయస్సులో కట్నాలు వద్దనే అధికారం మాకుంటేగా, కావలసిందే అనేవారున్నప్పుడు... (నవ్వుతూ) మీ రామాట వారి నడగాలి.

న:- (నవ్వుతూ) చాళారా అప్పారావుగారూ ! మాంచి పడునైన వాడంటే... ఆ. ఆ. వెళ్ళి అమ్మాయిని తీసుకరండి...

అ:- అలాగే (వెళ్తాడు)

సూ:- నిజంగాచూస్తే, మన సాంప్రదాయాలు మార్చేయాలి, ఎంత డబ్బు తగలేస్తామో అసలు తన్నుతాను పోషించుకోలేని వాడు పెళ్ళిందుకు చేసుకోవాలి చెప్పండి. ఇతర దేశాల్లో చూడండి, ముప్పది యేళ్ళకు పెరిగితేగాని పెళ్ళి చేసుకోరు.

న:- ఓహో ! నీకూవుందీ యీ పాశ్చాత్య వ్యామోహం ! ఆనలదొక అంటువ్యాధి. అయితే నీకిక్కడ (మెదడు చూపిస్తూ) ఆపరేషన్ అవసరమన్నమాట !

సూ:- నే చెప్పేది మీరు...

వి:- (కోపం వచ్చేసి పూరుకుంది, కొడుకు మాటరికి. మాటకు అడ్డం వచ్చి) పోనీ పెళ్ళిళ్ళే మానెయ్యమన రాదురా !

సూ:- అలాకాదు. నన్ను చెప్పనివ్వండి మరి !

న:- } (మాటకు అడ్డంవచ్చి) బాబూ,
వి:- } బాబూ, నీ కొడుకుల

హయాంలో నీ యిష్టంగాని, అందాకామిష్టుకు మా సాంప్రదాయాలే వుండనివ్తూ.

న:- విళ్ళుహయాంచూస్తేనే వున్నాంగా, నరయువకులంతా కంచుకాగడాంతో ముందడుగు వేస్తూనే వున్నారట. లోకాలు భగ్గునమంటే పోతూనే

వున్నాయి కాని, మారేదేమిటో. అన్ని మోసాలు, దురాచారాలు అన్నీ, అలాగే వున్నాయి. పైగా రాసురానూ పతనమై పోతున్నాం.

సూ:- (ఏదో చెప్పబోయి వ్రేలిలా చూపిస్తూ లోపలనుండి వస్తున్నవారి అలికిడివల్ల దృష్టి వారివేపు పడి, చెప్పబోయి మానేసి వూరు కుంటాడు)

(అప్పారావుతో పెళ్ళికూతురు మాణిక్యం ప్రవేశం. అప్పారావు చెయిపట్టుకుని కూర్చోపెడతాడు. మాణిక్యానికి అంతగా అందం లేకపోయినా యువకుల్ని ఆకర్షించే లక్షణాలున్నాయి. అమితమైన సిగ్గుచేత తల వంచుకుని తివాసిమీద వీణా, హార్మోనియం దగ్గరగా కూర్చుంటుంది. పిల్లను సూర్యం, విశ్వనాథం చూస్తారు. క్షణం నిశ్శబ్దం. సూర్యం, విశ్వనాథం వంక నరహరి, అప్పారావు చూస్తారు)

న:- ఆ, విశ్వనాథంగారు, అబ్బాయ్, ఆ మరి, అమ్మాయి నేమైనా నాలుగు ప్రశ్నలు...వేస్తారా ?

వి:- ఆ, అలాగే.

సూ:- అహ, అక్కర్లేదులెండి !

న:- అలా అనుకు వెయ్యండి, హిందీ, ఇంగ్లీషు, తెలుగులోనైనా సరే !

వి:- (తాపీగా పిల్లను చూసి) పేరేం పెట్టారు ?

అ:- మాణిక్యం.

వి:- (బాగుంది అన్నట్టుగా తల వూపుతూ. తలవూపడం అపి మాణిక్యం మీద దృష్టి నిలిపి) చూడండి, కొంచెం అమ్మాయి నలిగినట్టుంది. ఎప్పుడయినా, ఏమయినా సుస్తీ చేయలేదు కదా !

అ:- ఈ మధ్యనే ఓ పక్షం మాత్రం లంకాజాలు చేసింది, అంతే ! అది తప్ప...

న:- ఊ, ఊ, అదగంకి, అప్పారావుగారంటే ఏమనుకున్నారో, ఏదైనా దాచకుండా చెప్పేస్తారు. చుట్టుపక్కం అరవై గ్రామాల్లోనూ సత్యం తప్పదని పేరండోయ్ మీ రా పిల్లను చేసుకోండి, చేసుకో పోనివ్వండి, నివ్వల్సివంగా, వున్నదున్నట్లు చెప్పేస్తారు

నూ:- ఏమండీ వారు హిందీ అన్నారు. తాను స్వతహాగానే నేర్చుకుందా ?

అ:- స్వతహాగా—కాదులెండి, దాని మేనత్తకొడుకు.

న:- (మాణిక్యం పేరుతో మేనత్తకొడుకు ప్రస్తావన రావడం, నిష్కారంగా లేనిపోని అపోహలకు కారణమవుతుందనే ఆదుర్దాతో) అది, అతను.

వి:- (అప్పారావుని చూపిస్తూ, నరహరితో) వారిని చెప్పనివ్వండి.

అ:- ఆ, మేనత్త కొడుకు నేర్పాడులెండి !

వి:- (ఇక తరచి అడగాలన్న ఆదుర్దా మొదలెట్టింది) ఈ వూరిలోనే వుంటాడా ఆ అబ్బాయి ?

అ:- లేదు. చదువుకుంటున్నాడు. కాని ఎప్పుడన్నా శంవులకు వస్తూ వుంటాడు.

న:- (మళ్ళా అడ్డంపచ్చి సంభాషణ మార్చాలని ప్రయత్నం) అతనంటే, అతను, అతను.

వి:- (అప్పారావుని చూపిస్తూ, నరహరితో కొంచెం నిశితంగా) వారిని చెప్పనివ్వండి.

అ:- అలా చచ్చినప్పుడల్లా, కొంచెం కొంచెంగా నేర్పాడు.

వి:- [అడగటం ఆవసరమన్నట్లుగా] అతని వయస్సెంత ?

అ:- [అమాయకంగానే] మన అబ్బాయి వయస్సే ఉంటుంది?

వి:- [అనుమానం ఎక్కువవుతోంది] అతనికి వివాహమయిందా?

అ:- చేసుకోడట.

నూ:- మంచిపని. భలేవాడు, అయితే ఎందుకు చేసుకోదో?

వి:- ఇంకెందుకూ, అమ్మాయికి పాతాలు చెప్పడానికే!

న:- ఆ, అతను, అతనంటే, సూర్యం! మీ గోపాలరావోయి!

నూ:- అతనంటే, వాడు నాన్నా! ఉత్తరం వ్రాయలేదు యీ మనవు గురించి, అతను చాలా మంచివాడు నాన్నా!

- వి:- (నవ్వుతో) ఓరి, అతనుటా? పాపం! మరి చెప్పేవుకా వేమయ్యా నరహరిగారూ?
- న:- నన్ను చెప్పనిస్తేనా...అప్పారావుగారి లాంటి విషయం చెప్పడం చేతగాని తండ్రులుండే, ఆడపిల్లలు పెళ్ళిళ్ళుగాక అడుక్కుతినాల్సిందే!
- సూ:- అసలు మనువుల మంత్రాంగాలు నిజంగా చదరంగపు చెత్తులేమోనని!
- న:- ఆ, విశ్వనాథంగారూ, అమ్మయినేమన్నా అడగండి?
- సూ:- ఎందుకూ, అక్కల్లేదండి?
- న:- అలా అనకయ్యా, తీరా పెండ్లయాక మాటలురాని మంగమ్మను మా మెడకు కట్టారండే!
- వి:- అహ. మంచిమాట! మీరంత మోసం చేస్తూ రనుకుంటామా!
- న:- అనుకోరనుకోండి!
- సూ:- దేనికిలేండి!
- న:- (మాణిక్యం దగ్గర కెళ్ళి) ఇదుగో అమ్మాయ్! ఒక పాట పాడమ్మా (వంగి హాస్యనియంమీద వేతులు చాచి వాయింబమన్నట్లు వేళ్ళు చూపుతూ) ఓ త్యాగరాజకృతి పాడమ్మా! (మాణిక్యం వాయింబడం మొదలెడుతుంది. నరహరి సూర్యంవంకచూసి) త్యాగరాజ కృతనం గానే, ముఖం ఎలా ముడుచుకున్నాడో చూడు!
- సూ:- దేనికండి, యీ మ్యూజికల్ చెప్తు!
- వి:- (మాణిక్యం మరొకమారు వరస వాయింబేస్తుంది. పడక కుర్చీలో విశ్వనాథం వెనక్కు ఆనుకుంటాడు. ఆయన జీవితపథంలో కొన్ని మధురస్మృతులు మనసును కదిలించాయి కాబోలు, మళ్ళా ముందరికీవంగి శూన్యంలోకి చూస్తూ) నాపెళ్ళి చూపునామీ అమ్మపాట జ్ఞాపకం వస్తూందిరా (అంటుండే కంటతడి వచ్చింది కాని ఎవరూ గమనించలేదు).

సూ:- అవును. ఆనాటి సంగీతం జ్ఞాపకం రాక...ఈమధ్య పాడటం వుండేనా...పెళ్ళి సంగీతం పెళ్ళితో సరి!

న:- ఎందుకూ, వినతీరికవుండే నవుకరీ తెచ్చుకో, పెళ్ళాం చేత అస్తమానం పొడించుకో, కాదన్నదెవరూ ఊ, పాడమ్మా, పాడనివ్వ వయ్యా, నీబోటి గాన విశారద లెవరో అని సంగీతం శ్రమపడి నేర్పించాడయ్యా !

సూ:- ఆ, దేనికండీ !

న:- అలాగనవద్దు.

సూ:- పోనివ్వండి.

న:- ఆచారాన్ని కాదనకు.

సూ:- వద్దంటూ వుండే!

న:- [వాయించడం మానివేసిన మాణిక్యం దగ్గరకెళ్ళి] ఊ, ఏదీ ! పాడమ్మా పాడు ! (నిశ్శబ్దం) సరే, నిన్ను సాగదీయడం మళ్ళా అరగంట !

సూ:- ఎందుకండీ, అనవసర శ్రమ !

న:- ఓహోహో ! ఏం సున్నిత భావాలయ్యా ! కాబోయే పెళ్ళాం అరిగి పోతుందనా ?

వి:- మరేం ఫర్వాలేదండీ, అప్పారావుగానూ, అమ్మాయిని లోపలకు తీసుకెళ్ళండి (మాణిక్యం యంత్రవరకు కదలి మెదలకుండా అలాగే కూర్చుని వుంటుంది. అప్పారావు దగ్గరకెళ్ళి మళ్ళా చెయిపట్టుకుని లోపలకు తీసుకెళ్తాడు).

న:- ఏం అబ్బాయి, పిల్లి నచ్చిందా (నిశ్శబ్దం) ఏం ?

సూ:- (అలోచన తెగలేదు) చె...ప్పడం ఎ-లా-గా అని ?

న:- లగ్నం పెట్టెయ్యమా ?

సూ:- (అయ్యబాబో) ఆ, ఏమంటాడు ?

న:- చూపులకు నచ్చిందా ?

సూ:- (ఇంకా ఆలోచన తెగలేదు కాని మొహమాట పెట్టేస్తున్నాడే నరహరి మరిఎలాగ) న... చ్చిందనే...అనుకుంటాను.

న:- ఇకనేం, మాఘమాసంలో పెళ్ళి భాయం ! (హడావిడిగా లోపలికి చూస్తూ) అప్పారావుగారూ ! (వెళ్తున్నాడు)

సూ:- నరహరిగారూ ! (నరహరి అగిపోతాడు) వచ్చే మాసంలోనే !

న:- నీవు కావాలంటే యీ క్షణం, అన్నీ !

సూ:- నరహరిగారూ !

న:- ఏం కావాలి నాయనా?

సూ:- నా పెళ్ళి కోసం, మీకింత తొందరేమిటండీ !

న:- ఇలాంటివన్నీ ఛప్పన పైసలవాలి, ఆలస్యం అమృతం విషం !

సూ:- అలా తొందరపడితే ఎలా ? (ఆలోచనలలో మునిగిపోయి) కాస్త వ్యాపారానికి, అజాభాగస్తుని చెప్పుకోడానికి, అరవై ఆరు నక్షత్రాలు లెక్కెడుతామే ! జీవితంలో సగభాగస్తురాలు, అర్థాంగిని ఎన్నుకో వాలంటే ఎన్ని ఆలోచించాలి ?

న:- ఇంకా ఆలోచన దేనికయ్యా, చూపం చూచావు గదా ? కుటుంబం తెలిసినదే ! ఇక మిగతా విషయాలు మాకు వదిలేయ్ !

సూ:- (దూరాన ఏమిటో చూస్తున్నాడు) ఆ అమ్మాయి మనసెలాటిదో - - ఆశయాలేమిటో - - - అభిరుచులేమిటో - - - ఏమీ తెలియ కుండా - - - ఎలా - - పెళ్ళాడటమా అని - ఏదో బాధగా వుందండీ !

న:- పెళ్ళి చేసుకోమంటే బాధంటావేమిటయ్యా, నోటకని అట్లుడల్లే ! మా అమ్మా యెలాంటిదో తెలుసా, చూశావుగా, మేనక పాకం; కొత్తపల్లి కొబ్బరి !

సూ:- [ఆలోచన తెమిలింది] చూడండి, నరహరిగారూ ! మీకు నామీద నమ్మకమే కదూ !

న:- అహ, నిస్సందేహంగా ! నీకంటే యోగ్యుడెవరు ?

- సూ:- చూడండి - - ఆ అమ్మాయి - తో - అయిదు నిమిషాలు - - -
- న:- ఆ, ఏమిచేమిటి !
- సూ:- అయిదునిమిషాలు అమ్మాయితో మాట్లాడుతాను.
- న:- [విసుగ్గా] ఆ, ఏమిటి !
- సూ:- అమ్మాయితో ఏకాంతంగా !
- న:- [కోపం వచ్చేస్తున్నది] ఆ, ఏ మన్నావ్ ?
- సూ:- మాట్లాడిన తర్వాత !
- న:- [కోపం ఆపుకోలేదు] చాల్లేవయ్యా, ఎవడన్నా వింటే నవ్వుతాడు.
- వి:- ఓరేయి ! ఇది పిల్లవండ్రివింటే మనల్ని పొలిమేరల దాకా తరుము తాడురా !
- సూ:- ఇందులో తప్పేలేదే, మాట్లాడటం ఒక్కటేగా నే కోరింది.
- న:- ఏం ఒక్కటయ్యా, ఇవి పెళ్ళి చూపులనుకున్నావా, సంత జాతరను కున్నావా ?
- వి:- మనమడిగేది సబబుగా వుండాలిరా ?
- సూ:- (సమర్థించుకుంటూ లేచి) ఏం సబబండి, మంచి చెడ్డలేం పరామర్శ చేయనక్కర్లే ? ఏం లేకుండానే, ఏ చెవిటిదాన్నో మూగదాన్నో చేసుకోమంటారా ?
- న:- (చిందులు తొక్కివాడల్లా ఆగి) ఆ మాటంటేనే జాతరనేది. ఇండాక అడగమంటే అడగనంటివి, పాడమంటే పాడవద్దంటివి—
- సూ:- ఇప్పుడు మాట్లాడనివ్వరని నాకేం తెలుసూ !
- వి:- తెలిసేదేమిటి, లోకాచారం తెలియదూ ?
- సూ:- లోకాచారం కాకపోతేనేం, మంచిదైతే చెయ్యగూడదా ?
- న:- మంచేమిటయ్యా మంచి - - పరాయి పిల్లతో - ప్రయివేటుగా - పరామర్శ చెయ్యడం మంచి !

వి:- మేమంతా అలాచేశాంరా ?

సూ:- మీరు చేయకపోతేనేం, మేం చెయ్యగూడదూ ?

న:- [లేచి తెగించుకు వెళ్ళిపోతున్నాడేమో] పోనీలే బాబూ, పోనీ. ఇక ఇంతటితో కట్టిపెట్టు. పిల్ల నచ్చకపోతే పోయింది. ఆ అమ్మాయికి తగ్గవరుడు ఆ అమ్మాయికి వస్తాడు. తారాబలం కుదిరితే సరి ! ఇది కుదరదని నాకు మొదటే తెలుసు. వద్దన్నకొద్దీ ఎడంకాలు అడుగు పెట్టావ్ - - - (కూర్చుంటూ) అయినా మాట మాట్లాడితే, నీవు అంబరవీధి కెగసిపోతుంటే, నిన్ను పట్టుకు ఎందాకా వేశాడం ! (అందరూ బుర్రలు పాడుచేసుకుంటూ ఎవరి ఆలోచనల్లో వారుంటారు. వెనకాలగా మామూలుగానే వచ్చినట్లు వచ్చి జోరుగా సాగిపోతున్న సంభాషణకు అడ్డురాకుండా వెనకాలే నిలబడివింటూ వుంటాడు]

సూ:- అయితే మీకనేది, కావాలే భార్యతో అయిదు నిమిషాలు !

న:- అదుగో మళ్ళా కాబోయే భార్యంటావు, నువ్వు చేసుకుంటానను. నీ ఇష్టం వచ్చినంతసేపు.....

సూ:- అయితే మాట్లాడిన తర్వాతగా...

న:- (లేస్తూ) అందుకే.....ఇది కుదిరే బేరం కాదండి ! (విసురుగా అవతలికెళ్ళి నిలబడతాడు)

వి:- ఓరేయ్! నీ చాదస్తం పిల్లతండ్రి చూస్తే, మన ముఖాన ఉమ్మేస్తాడురా. మేం చెప్పినట్లు వినరా ! మన పరువు పోతుంది!

సూ:- పిల్లను పరామర్శ చేయకుండా పెళ్ళికొప్పకోనండి !

వి:- ఆ పరామర్శ అనవసరం !

సూ:- నాకు చాలా అవసరం.

వి:- (లేచి) నే చెప్తున్నాను.

సూ:- (తాపీగా) నే వింటున్నాను.

వి:- (కోపం) ముహూర్తం పెట్టేస్తాను !

సూ:- (నిర్లక్ష్యం) పెట్టేసుకోండి !

వి:- (మీదకెళ్ళి) నీవు పెళ్ళాడాలి !

సూ:- (తొణకకుండా) నే పెళ్ళాడను.
(కొడుకు మాటలలో అవిధేయత, తృణీకారంతో తండ్రికి కంగారు-
కోపం, ఆవేశం కలిగాయి. వుత్తరీయం, చేతికర్రకోసం చిందులు
తొక్కుతున్నాడు. వెళ్ళిపోదామనే ఇంతదాకా వెనక నిలబడిపోయిన
అప్పారావు ముందర కొస్తాడు.)

అ:- (విశ్వనాథంతో) ఏమంటున్నాడండీ, అబ్బాయి ?

వి:- (బయలుదేరుతూ) ఆ ఏం లేదు. ఏంలేదు. మేం శలవు తీసుకుంటా
మండి, వెళ్ళగానే మీకు జాబు వ్రాస్తాం.

న:- జాబెందుకులేండి, ఎదురుగా వున్నాడుగా, చెప్పండి !

సూ:- చెప్పండి !

వి:- నా కనవసరం.

అ:- ఏమిటో చెప్పండి !

న:- ఏముండీ...ఏమీలేదు...ఏమిటంటే...

వి:- (మాట కడ్డువచ్చి) ఎందుకూ చెప్పడం ? వారికేం కోపం వస్తుందో,
ఎందుకులేండి !

సూ:- ఏం లేదండీ...! మీ అమ్మయితో నే మాట్లాడాలన్నాను. (క్షణం
నిశ్శబ్దం)

అ:- (చిరునవ్వు) అంతేకదా !

న:- (షాక్ తో) వంటరిగాటండీ !

అ:- (క్షణం ఆగి) వారంతగా అడిగితే ఎలా కాదనటం... సరే
కానివ్వండి! ఇంతకీ ఏం జరుగనున్నదో అదే జరగాలి కదా...
(సూర్యంతో) ఆ, చూడండి, నేవెళ్ళి అమ్మయిని తీసుకొస్తాను.....
కాస్త సిగ్గువల్ల...

సూ:- నాకూ కాస్త సిగ్గుగానే వుంటుంది లెండి. ఫర్వాలేదు లెండి. (అప్పారావు వెళతాడు)

న:- త్వరగా...ముగించునాయనా! (నరహరి, విశ్వనాథం వెళతారు)
(అందరూ నిష్క్రమించిన తర్వాత, సూర్యం అటూ ఇటూ తిరుగుతూ వుంటాడు. వంటరిగా తన యెదుట వచ్చి నిలబడే మాణిక్యంతో యెలా సంభాషణ మొదలెడదాం, ఏవిధంగా పోజు పెట్టదాం, ఏమడుగుదాం, మనం అందంగా కనబడమా? కనబడకేమిటి, అసలు మనం యెలావున్నాం, మనం, మన క్రాపు, డ్రెస్సు యెలావున్నాయి? ఇలా అనేకం ఊహాగానం చేస్తూ తిరుగుతూ, అగుతూ, ఎదురు చూస్తూ వుంటాడు. ఇలా వకమారు బయటదాకా వెళ్ళి అదో ఆలోచన చేస్తూ చేతివేళ్ళ మీది అదో అంచనాలు మనస్సులో నిచ్చెనలు వేసుకుంటూ వాకిటవేపు తిరిగివుంటే, రోపం నుండి నవుకరు కప్పలు, సాసర్లు తీసుకెళ్ళడానికి వచ్చి బల్లమీద కప్పలు సాసర్లు చేతిలోకి తీసుకోవడంలో చప్పుడు చేయగానే, మాణిక్యం వచ్చిందనుకొని సూర్యం “ఏం అమ్మాయి” అంటూ ఇటు తిరిగి నవుకరును చూచి తెల్లబోయి చూస్తాడు. నవుకరు ఇదేమిట్రా, మనల్ని అమ్మాయి అంటాడు? అని ఏదో బిత్తరమాపు సూర్యం వేపు పారేసి, తన పని చేసుకు కప్పలు, సాసర్లు రోపరికి తీసి కెత్తావుంటే, తోచక తిరుగుతున్నట్టుగా నవుకరు వెంట రోపం వాకిలిదాకా వచ్చి, మళ్ళా బయటవాకిలిదాకా, మళ్ళా రోపంవాకిలి దాకా పదార్థవేస్తూవుండగా మాణిక్యం ప్రవేశించి ఒక ప్రక్కగా నిల్చుని తలవంచుకుంటుంది. ఒక క్షణం నిశ్శబ్దం)

సూ:- (ఎలా నిశ్శబ్దాన్ని చేదించారో, ఎలా సంబోధించారో తెలియక అప్రమత్తంగా అనేస్తాడు) ఏం! వచ్చారా అమ్మాయ్?

మా:- (అలాగే తలవంచుకుని మాట్లాడదు)

సూ:- ఆ, మరి అలా కూర్చోండి.

మా:- (కూర్చోదు. చలవంలేదు. తలఎత్తదు)

సూ:- ఆ ఊ. ఇటు చూడండి.

- మా:- (చూడదు. చలనంలేదు, తలఎత్తదు)
- సూ:- (దగ్గరకెళ్ళి, ఆమెవంక చూడకుండా) కూర్చోండి!
- మా:- (తలఎత్తి. ఆతనివంక చూడక ఎటో చూసి తలవంచుకుంటుంది)
- సూ:- (అవతలకెళ్ళి వచ్చి దగ్గరకెళ్ళి తనచేయి ఆమెచూపుల్లో పడేలాగు కుర్చీ చూపిస్తూ) అలా కూర్చోండి, మరి !
- మా:- (ఆతని చేసంజ్ఞనుబట్టి కుర్చీలో కూర్చోమంటున్నాడని గ్రహించింది గతుక కుర్చీలో కూర్చుంది. తలమాత్రం ఎత్తలేదు)
- సూ:- (ఎలాగైతేనేం మాణిక్యంలో చలనం తెచ్చానుగదా అనే సంతోషం) మిమ్ములను అడిగి తెలుసుకుందామని...మీరు అపార్థం చేసుకోవద్దు ...మీరు ఎంతవరకు చదువుకున్నారు ?
- మా:- (జవాబు లేదు, చలనం లేదు)
- సూ:- మీరూ ఎంతవరకు చదువుకున్నారని ?
- మా:- (ఇతనివంక చూడకుండా అనవసరమైన వేపు ఓ మారు చూచి మళ్ళా తలవంచుకుంటుంది)
- సూ:- (చిరునవ్వు) చెప్పరేం...మీపేరు ?
- మా:- (చలనం లేదు. తల ఎత్తదు)
- సూ:- అరె. పేరు చెప్పడానికేం ?
- మా:- (మార్పులేదు)
- సూ:- మీరిలా బిగుసుకుపోతే ఎలా ? ఇంకా చాలా అడగాలి ?
- మా:- (జడముందర వేసుకుని జడలో ఎటో చూసి జడమళ్ళా వెనక్కు వేసుకుంటుంది. ఎదురుగా ఎక్కడో ఏమిటో చూస్తూ కూర్చుంటుంది. అక్కడున్న సూర్యంతో గాని సూర్యం అడిగే ప్రశ్నలతో గాని, ఆమెకు సంబంధం లేదని ఆమెను చూస్తే గ్రహించవచ్చు)
- సూ:- (ఇంకా ఓర్పుపోలేదు. కొంచెం రసవత్తరంగా అవస్థగా) పేరేమిటి చెప్పండి?... చెప్పరా ? మూగనోము పట్టారా ? (నవ్వుతూ)

మా:- (సూర్యం అందం ఎలా వుందో ఓమారు చూసి) ఏమో బాబూ ?

సూ:- మీ భర్త ఏం ఉద్యోగం చెయ్యాలని వుంది ?

మా:- అసలేదో ఒకటి చేస్తే చాలు.

సూ:- నన్ను పెళ్ళి చేసుకోవాలని మీకు వుందా ?

మా:- (ఏమిటి గొడవ అన్నట్లు) మీరసలు పెళ్ళి చేసుకుంటారా ?

సూ:- ఎదురుప్రశ్న వేస్తావేం ? బాబూ చెప్పు ?

మా:- (స్వచ్ఛమైన కంఠంతో, ఆత్మవిశ్వాసంతో) ఏమిటండీ బాబూ చెప్పేది ? మీ ఇష్టమొచ్చినట్లడగటానికి స్త్రీలంత అమ్మడుపోని సంతసరకులనుకున్నారా ? ప్రశ్న లడగటానికేం అడుగుతారు. అడిగేవారికి చెప్పేవారు లోకువ ? మీరింత చదువూ, ఇంత విజ్ఞానంతో పట్టుమని పది రూపాయలు సంపాదించగలమని చెప్పగలరూ ? ఇన్ని పుస్తకాలు చదివానన్నారే, మీరేం చదివారు ? రామాయణం ఒక్కమారైనా చదివాడా ? మీ ఇంగ్లీషు చదువులు ఉద్ధరిస్తున్నాయి. ఇక మా ఇంగ్లీషు చదువులు ? మీరు భుక్తి గడిచేటందుకు సంపాదిస్తే గదా అటుపైన మా క్లబ్ సభ్యత్వాలూ, గ్రంథ సమీక్షలున్నూ ! 'ఎక్రాంతి సమయాల్లో, ఏం చేస్తావ్' ఇంటిచాకిరేగా ! భార్య అస్తమానం అరవచాకిరీ చేస్తూ-అత్తపోరు పడుతూవుంటే, మీ బోటి విద్యావంతులైన భర్తలంతా గుడ్లప్పగించి ఇడుగో, ఇలాగే చూస్తూ కూర్చుంటారు. 'సుఖానికందం ముఖ్యమా' అన్నారు. అందచందాలు దేనికండీ అదృష్టం లేనిదే ! సూర్యుడు సహితం గ్రహణంలో కాంతి విహీనుడవుతాడే ! మానవ జీవితం అనుక్షణం విధివశమే ! ఇక దేనికి మనం కర్తలం ? దేనికి ప్రశ్నలు ? శఙ్కలు !!! (చరచరా వెళ్లి పోతుంది)

(సూర్యం నిర్ధాంతపోయి మాణిక్యం వెళ్ళగానే కుర్చీలో కూలుతాడు. సూర్యానికి తన పరాభవానికి పట్టరాని కోపం వచ్చింది. కాని ఏం చేయలేనివాడవటం వల్ల దుఃఖంలోకి దిగి హస్తాల్లో తలదాచుకొని వున్నాడు)

(విశ్వనాథం, అప్పారావు, నరహరి ప్రవేశిస్తారు)

అ:- వర్ణం వచ్చేసిందేమో నరహరిగారూ !

న:- మరేం ఫర్వాలేదు. ఆ, విశ్వనాథంగారు అలా దయచెయ్యండి... మనం నాలుగూ అనుకొని... పుచ్చుకుంటే... ఏది... శంభు పుచ్చుకోదం కాదు... తాంబూలం పుచ్చుకుంటే-

వి:- అలాగే, మీకన్నీ తెలిసినవే, అన్నీ చూస్తున్నారు.

న:- ఎన్నో చూస్తున్నాను.

అ:- ఏదో మనసులు కలవాలిగాని, వేటిల్లోనూ పేచీలు రావనుకోంకి. ఏదో మగ్గురు ఆడపిల్లల పెళ్ళిళ్ళు ఏ గొడవా లేకుండానే చేశాను.

న:- (చిరునవ్వు) వారికి మట్టుకు తెలియదూ ? ఎలాగయినా పురామరిగా నన్నా అనుకుంటే మంచిది.

సూ:- (మనసులో ఏదో బాధపడుతున్నాడు) అదికాదండీ !

న:- (చెప్పనివ్వకుండా అడ్డంవచ్చి) తొందర పడకయ్యా, ఓహోహో ! నీవిప్పుడే పెళ్ళాడాంటే ఎలా ?

సూ:- మీరు పొరపాటు - -

న:- పొరపాటులేదు - గ్రహపాటులేదు, నువ్వలా వుండవయ్యా! అన్నీ నీ ఇష్టం ప్రకారమే చేయించేస్తున్నానా ! ఆ - - అప్సారావుగారు, కట్నం మాట అనండి !

అ:- అనేదేముండీ, మిగతా పిల్లల మాదిరే - - - మూడువేలు కట్నం ఇస్తాను - - -

సూ:- (లేచి) నేనొక్కటి చెప్తాను - -

న:- యిష్, కట్నం విషయం నీకెందుకయ్యా, అది మా విషయం. (కూర్చోపెట్టకుండానే సూర్యం కూర్చుంటాడు)

వి:- నేను చెప్పాను కాదండీ నరహరిగారు ! మాది సూర్యవంశం. చంద్రవంశం తారావలం మాకేం అడ్డురావు. నాకేం కట్నం విషయంలో పట్టింపులు లేవు. కానీ - మా వంశంలో ఇంత వరకు అయిదువేలకట్నం, అయిదురోజుల పెళ్ళి - ఆచారం క్రమం

తప్పకుండా వస్తోంది. చూశారూ, నేను నలుగురిలో తిరగవలసిన వాడిని - - ఇక మీ ఇష్టం !

అ:- ఈ రోజుల్లో అయిదు రోజుల పెళ్ళి, అయిదువేల కట్నం !

న:- మీరాగండి, ఇదుగో విశ్వనాథంగారూ! ఇన్ని మాట లెందుకుగాని మూడువేల రెండువందలు, ముప్పయి రెండువందలు. —

వి:- ఏభయి వందలు.

న:- ముప్పయి అయిదు.

వి:- ఏభయి !

న:- ముప్పయి అయిదు !

వి:- ఏభయి !

న:- నలభయివందలు,

వి:- నలభయి రెండు.

న:- నలభయిమూడు, ఒకసారి, రెండుసార్లు.

వి:- మూడుసార్లు !

న:- రైట్, నలుభయి మూడువందలు !

వి:- ఇక ఆడబిడ్డల లాంఛనాలు అవీ !

అ:- ఇంకా లాంఛనాలు కూడానా ?

వి:- అంతకాడికి ఇదంతా ఎందుకండీ ?

న:- అన్నట్టు విశ్వనాథంగారూ, మీకు ఆడపిల్లలు లేరు కదా!

వి:- [విసురుగా] నా తమ్ముడు కూతుళ్ళు లేరూ ! లాంఛనా లివ్వకపోతే వాళ్ళసల పెళ్ళి జరుగనిస్తారా ?

న:- సరే. ఓ నూటపదహార్లు వేసుకోండి.

వి:- అమ్మమ్మా! లాభంలేదు (లేవబోతాడు)

న:- (కూర్చోపెట్టూ) నే మాట్లాడుతాగా మీతమ్ముడు కూతుళ్ళతో! మీరలా వుండండి !

వి:- సరే మీ ఇష్టం !

సూ:- మీరందరూ ఇన్ని విషయాలు మాట్లాడుతున్నారు కదా ! ఇండాకటి నుండి చూస్తున్నాను, నా విషయం ఎవరన్నా ఆలోచించారా ?

న:- నీ విషయమా? అడుగు? మోటార్ సైకిలేనా? అడిగేసెయ్, ఊ, ఆలాగే కొనుక్కో ! ఇంకా మనసులో వున్నదేమిటో అడిగేసెయ్.

అ:- ముహూర్తంకూడా అనుకుంటే మంచిది. మరి మామ మానం బాగుంది.

వి:- వీల్లేదు. మావాడి పెళ్ళాం కనే నెలలు.

అ:- మీవాడి పెళ్ళామా ?

వి:- నరహరిగారికి చెప్పానుకూడా !

న:- ఇదేంటండోయి, నాకెప్పుడు చెప్పారూ !

వి:- నా తమ్ముడి పెళ్ళాం, కనే నెలలని చెప్పలేదూ !

అ:- ఇకనైతే చైత్రమాసం.

సూ:- వీల్లేదు. నే ఓప్పుకోను.

న:- పోనీదే, కోప్పడకు. ఆ నెలలో పరీక్షలా ? (సూర్యం చలికిం పడు తాడు) అహహ ! మీవాడికి చదువంటే ఏం ప్రాణమండీ !

అ:- ఇకనైతే నైశాఖం బాగుంటుందేమో !

న:- వైశాఖానికేం దివ్యం, ఆమోఘం. ఎవ్వరూ ఏ ఆక్షేపణ పెట్టటానికి వీల్లేదు. వస్తుక్లాసు రిజిస్టర్లు ముహూర్తం యేర్పాటు చేస్తాను! అప్పారావుగారూ...ఊ ఊ-తాంబూలాలు...మళ్ళా వర్జ్యం వస్తుందో, వచ్చేసిందో. ఊ, ఊ (అప్పారావు వెళ్తాడు)

వి:- వచ్చేసిందా వర్జ్యం?

న:- ఎలా వస్తుందండీ, మనకు తెలియకుండా? ఇదుగో, పంచాంగం తీసుకొస్తాగా, అయినా వర్జ్యం ఏముందండీ. వర్జ్యం మేమిటి ఏదైనా మరం రమ్మంటే వస్తయి, పొమ్మంటే పోతయి! పంచాంగం తెస్తాగాని...

విశ్వనాథంగారా! మీరు చాలా అదృష్టవంతులు. కామధేనువులాంటి కోడలు దొరికింది... ఇక అబ్బాయి సంగతి (లోపలికెళ్తూ) ఓహోహో (నరహరి వెళ్తాడు)

(సూర్యం తంపంచుకు కూర్చునివుంటాడు, విశ్వనాథం చూసి దగ్గర కెళ్ళి వక్షం చూస్తాడు)

వి:- (బుజంతట్టి) ఏమిటా?

సూ:- (పంకడు. తలెత్తి శూన్యంలోకి చూస్తాడు)

వి:- ఏమిటా ?

సూ:- ఇప్పుడూ ?

వి:- (విసుగు) ఇప్పుడు?

సూ:- నా పెళ్ళి దేనికి ?

వి:- (కోపం) నా చావుకి !

సూ:- పెళ్లిప్పుడు చెయ్యకపోలేనే ?

వి:- ఇక చెయ్యనే చెయ్యను !

సూ:- అయినా, అలా అనడానికి మీకధికారం వుందా?

వి:- చా వెధవ! వంశం పాడుచెయ్యడానికి పుట్టావ్, (గొంతు తగ్గించి) చండాలుడా !

సూ:- అబ్బ అలా ఆరుస్తారే !

వి:- అరుస్తానా, నడుకుతానా!

సూ:- అబ్బ, అరవకండి, చెప్పివివ్వండి.

వి:- చెప్పనిస్తానా, చెప్పుచున్న రెంపలు వాయిస్తానా? ఇలా అయితే ఇక చూడు నీ తిప్పులు. ఇంట్లో అడుగుపెట్టు, చవడా లెక్కతీస్తాను. ఇక నేచెప్పినట్టు నడుచుకో పోయినావా - ఇటుచూడు (చేతికర్రచూపిస్తూ) నరహరిగారన్నట్టుగా దీనితో నీకు ఆపరేషన్ చేసి తీర్తాను !

న:- (పంచాంగంతో హడావిడిగా వ్రవేళించి, విశ్వనాథం చిందులు తొక్కడం చూసి) ఏమిటండోయి!

సూ:- (లేచి అవతరింపు వెళ్తూ) అబ్బ! మీకు చెప్పలేను బాబూ !

న:- ఏమన్నాడండీ విశ్వనాథంగారూ ?

వి:- అధికారంలేదుట ! ఆడదానెదుట ఆణాకుపనికిరానిపక్షి, అధికారం లేదుట ! అష్టకష్టాలు పడి, పెంచి, పెద్దవాళ్ళను చేస్తే, పెళ్ళిచెయ్యడానికి అధికారంలేదూ! మదమెక్కి వళ్ళుబలిసి!

న:- ఏమిటన్నాడు ?

వి:- పెళ్ళాట్ట! పూరిమీద పూరేగుతాడు కాబోలు, ఊమ దేవత!

న:- నే చెప్పలేదండీ, తారాబలం లేనిదే, ఎవ్వరం ఏం చేయంలేం!

వి:- అదికాదండీ, వాడికేమన్నా వళ్ళుతెలిసేనా ?

న:- ఇదుగో విశ్వనాథంగారూ! (విశ్వనాథాన్ని తీసుకెళ్ళి కుర్చీలో కూర్చో పెట్టూ) మీరంత హైరాన పడతారేమిటి? కూర్చోండి, (సూర్యం దగ్గరకెళ్ళి) అబ్బాయ్, ఇలా అడుగడుగున ఇలా హంసపాదులు పెట్టకు! యేదోఒకటి తేల్చేయ్.

సూ:- నరహరిగారూ! ఇంతమంది ఇన్నిసార్లు నన్నడుగుతారు గాని, మరి ఆ అమ్మాయినడిగారా, నన్ను పెళ్ళిచేసుకుంటుందో లేదో?

న:- నువ్వడగలా?

సూ:- అదే, చెప్పలేదు.

న:- ఆసలు నువ్వడిగావా?

సూ:- అడిగాననే ఆనుకుంటాను.

న:- అనుకోటలేమిటయ్యా! పోనీ నువ్వు చేసుకుంటానను.

సూ:- ఒక్కసారైనా ఆ అమ్మాయి మనసార 'నరే' నందే

వి:- అన్నా, నేను చెయ్యనురా బాబూ, యీ పెళ్ళి, చెయ్యను.

న:- విశ్వనాథంగారూ, ఏదో పసివాడూ!

వి:- పసివాడంటారేమిటి, పెళ్ళి కాబోతూండే!

న:- పెళ్ళెక్కడ కాబోతుంది? అసంవుతుందోలేదో, పోనీ ఆ అమ్మాయి చేతనే అనిపిద్దాం మీరేమి అనకండి. వర్ణం వస్తోంది. అమ్మాయిని తీసుకువస్తాను.

(నరహరి లోపలికెళ్ళి మాణిక్యాన్ని వెంట తీసుకువస్తాడు. మాణిక్యం కూర్చుంటుంది.)

న:- అమ్మాయి, నీ నోటిమీదుగాట చెప్ప. నీ కిష్టమేనా?

మా:- వారిని చెప్పమనండి?

న:- ఆ, నువ్వట చెప్పవయ్యా!

సూ:- తెప్పాకదండి, ఆ అమ్మాయి ముందర చెప్తే.

న:- ఆ, సరే నువ్వనమ్మా అరు.

మా:- ముందు వారినిగా అడగవలసింది?

న:- అమ్మాయికి, సిగ్గుకదటయ్యా నువ్వనవయ్యా?

సూ:- పోనీ- పెళ్ళిచేసుకుంటుంది కదా?

న:- ఏమమ్మాయి, పెళ్ళిచేసుకోవడం ఇష్టమేనా?

మా:- మా ఇష్టాయిష్టాలు దేనికిలేండి, యెవరినో ఒకరిని యెప్పుడోకప్పుడు చేసుకోవాలిగా!

సూ:- చూశారా!

న:- మద్యవాళ్ళం మేం అడిగితే ఇలాగే ఊగులాడుతుంది పచ్చిగడ్డి! నువ్వడగవయ్యా!

సూ:- నే అడగనండి, నన్ను పెళ్ళిచేసుకుంటావా అని నే అడగనండి, కావాలంటే మీరడిగి మాట తీసుకోండి!

న:- నే నెలాగయ్యా?

సూ:- మీరడిగే సెయ్యండి చెప్తా!

న:- (మాణిక్యం దగ్గరకెళ్ళి) నన్ను పెళ్ళిచేసుకుంటావా అని ఆయన ప్రశ్నమ్మా! (అనేవాక్యం పూర్తికాక మునుపే మాణిక్యం జవాబు చెప్పేస్తుంది)

మా:- ఆ !

సూ:- ఎవరిని?

మా:- అడిగిన వారిని !

సూ:- చూశారా ఆ విరువు?

వి.- విరుపేమిట్రా ? మాట్లాడకపోతే మూగంటివి. మాట్లాడితే ఇలా అంటివి. ఇప్పుడే ఇలావుంటే ఇక కాపురమేం వెలగపెట్టావురా నాయనా?

న:- ఇదుగో అమ్మాయి! మాట్లాడకుండా వుండకూడదు, మాట్లాడకూడదు, విరువు విపరీతాలు లేకుండా, ఎవ్వరికేకోపం రాకుండా--ఊ ఊ ఊ! (మాణిక్యంవెళ్లి సూర్యాన్ని చెయ్యిపట్టుకుని మధ్యకు తీసుకువస్తుంది. అప్పారావు తాంబూలంతో ప్రవేశించి ఆశ్చర్యపడతాడు)

అ:- ఏమిటిదంతా ?

సూ:- ఇదా

మా:- పెళ్ళి ?

న:- తారాబలం ?

(అందరూ నవ్వుకుంటారు. అప్పారావు భార్యతో కాబోలు చెప్పటానికి లోపలికి "ఏమేవ్" అంటూ వెళ్తువుంటే నరహరి అడ్డంవెళ్ళి, ఇంకెవ్వరూ చూడకుండా, నాకిస్తానన్నపైసా ఏదీ అన్నట్టు చేతితో చూపిస్తూ, కళ్ళ చూపులతో అడుగుతాడు. అప్పారావు బదులు చెప్పకుండా)

అ:- వర్జ్యం, తాంబూలాలు !

న:- తారాబలం !

: - తెర :-

ప్రగతి

రచన :
అచార్య ఆశ్రేయ

పాత్రలు

నైంటిస్టు
వైట్టుబడిదారు
పిచ్చివాడు
బోయ్
శాంతి

అది ఒక సైన్సు పరిశోధకుని గది.

గదినిండా గ్లాసు ట్యూబులు, రికార్డులు, స్పైడ్ డీపాలు, స్ట్రాయి తదితరాలు.

గోడలకు రకరకాల విమానాలు, బాంబులు, స్టీషన్లు, యుద్ధ నౌకలు తదితరాలు అట్ట కత్తిరింపులు, ఫోటోలు, బొమ్మలు లగిలించబడి వున్నాయి. గదంతా చిందరవందరగా వుండి.

ఎప్పుడో తెచ్చిపెట్టిన ఫలహారం, దానిప్రక్కనే బోజనం ఒక చిన్న డేబిల్ మీద ఎండిపోతుంది.

మొత్తంమీద ఆ గదిలో మనుషులైన వాళ్ళెవ్వరూ హాయిగా ఒక్క-క్షణకాలం కూర్చోలేరు.

ఒక పెద్ద డేబిల్ మీద ఏదో ఎక్స్ పెరిమెంటుకు సంబంధించిన పరికరాలున్నవి. గ్లాస్ ట్యూబులో ఏదో ద్రావకం పొంగుతుంది. ఆ డేబిల్ దగ్గర “సైంటిస్టు” నిలబడి వున్నాడు. అతడు ఈ లోకంలో లేదనలు. సంపూర్ణంగా తన పరిశోధనలో మునిగి వున్నాడు. చాల తీక్షణం, తీవ్రవాదానంతో ఆ పరిశోధన వైపు చూస్తున్నాడు. మధ్యమధ్య తల పంకిస్తున్నాడు. ఏదో గొణుక్కుంటున్నాడు. కొద్దిలో నిరుత్సాహం, మరుక్షణం ఆశ, ఆతరువాత జుగుప్స, ఆ వెంటనే ఏదో ఆనందం అతని ముఖంలో తెరలు తెరలుగా వచ్చిపోతున్నాయి. ఆ గది వాతావరణంనుంచి అతన్ని బయటికితీసి వేరేగాచూస్తే కేవలం అప్పుడే పిచ్చాస్పత్రినుండి బయట పడ్డ వ్యక్తి అంటారు మీరు- లోతుకళ్ళు- పొడుగాటి ముక్కు- పెద్ద నుదురు, దాని నిండా ముడుతలు-సంస్కారం ఎరగని జుట్టు- కొన్ని నెలలుగా కత్తి సంపర్కం ఎరుగని గడ్డం-హాసి నలిగి- మచ్చలుపడి చిరగటానికి సిద్ధంగావున్న పంట్లాం వట్టు. ఒక వైపు తెగి కాలినంటిపెట్టుకొనివున్న జోళ్ళు—ఇవీ అతని లక్షణాలు.

“బోయ్” వచ్చాడు.

“బోయ్” సామాన్య బంట్రోతు. కుర్రవాడు-సుమారు 19 సం॥లు ఆ ప్రాంతం వుంటుంది వయసు. సైంటిస్టుమందు వాడే కొంచెం

శుభ్రంగా వున్నట్లునిపిస్తాడు. నిక్కరు, ఆఫ్ వద్దు. తలదువ్వుకొని వున్నాడు. అప్పుడే వస్తున్న మీసాలను సన్నగా కోలగా తీర్చి వున్నాడు. వచ్చి ద్వారానికి కొంచెం దగ్గరగా నిలబడి ఒకటిరెండు నిమిషాలు ఇతనివంక చూస్తున్నాడు. “సైంటిస్టు” మాత్రం వాడి వంక చూడనేలేదు. నిలబడి నిలబడి విసుగేసింది.)

బోయ్:- సార్ !

[సైంటిస్టు బదులులేదు]

బోయ్:- (ఇంకా కొంచెం దగ్గరగా) సార్ !

[సైంటిస్టు ఇటు తిరిగితే కాని వెంటనే అటు తిరిగేశాడు. అసలు వాణ్ణి చూచినట్టే లేదు. ఏదో శబ్దానికి సహజగుణంగా ఇంద్రియాలు పనిచేసినట్లున్నాయి.....]

బోయ్:- (తిరిగి చూచాడు కదా అని సోది మొదలెట్టాడు.) నిన్న ఉదయం కాఫీ ఫలహారం, రాత్రి భోజనం అట్లాగే వుండిపోయాయి సార్! ఇప్పుడు టీ తీసుకురమ్మంటారా? యీరోజు అక్కగారు వస్తున్నారు సార్! నిన్న ఉత్తరం వ్రాశారు. ఈ రోజు తంతుకుడా ఇచ్చారు. స్టేషను కెళ్ళటానికి దైమైంది. ఆమె మీకోసం ఎదురు చూస్తుంటారండి-వెంట ఇంకెవరూ మగతోడులేదని కూడా వ్రాశారండి. (ఇంత సొద చెప్పిన తర్వాత “సైంటిస్టు” తన మాటలు వినటం లేదని వాడికి తెలిసింది. విసుగుతో) టీ సార్!

సైంటి:- యు ఇషియట్! గెటౌట్. (చాలా నెమ్మదిగా అన్నాడు)

బోయ్:- సరే. సార్! (అని వెళ్ళాడు)

సైంటి:- (ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చి) ఒరే!

బోయ్:- సార్! (తిరిగి వచ్చాడు)

[సైంటిస్టు పరిశోధన ధోరణితో పడ్డాడు;

బోయ్ ఏమీ పలక్కుండా నిలబడ్డాడు]

సైంటి:- అయిపోయింది! ఇంకో ఆయిదే నిమిషాలు! అయిపోతుంది!

బోయ్:- అయిదు నిమిషాల్లో ఎక్స్ప్రెస్ వస్తుంది సార్!

సైంటి:- ఆది కాస్త వచ్చేసిందంటే ఇంక అయిపోయిందన్న మాటే! విజయం దిగ్విజయం... ప్రపంచ విజయం... ఓ...

బోయ్:- విజయంగారు రావటం లేదండి...

సైంటి - విజయం తప్పక వస్తుంది.

బోయ్:- రాదండి.

సైంటి:- యు ఇడియట్ !

బోయ్:- ఆవునండి! ఉత్తరంలో అమె ఒక్కరే వస్తూన్నట్టు వ్రాశారండి, విజయంగారు రావటంలేదు.

సైంటి:- ఓ! అదా నువ్వనేది! వెధవబుర్రలురా మీవి. ఎంతసేపూ ఇల్లా-వాకిలీ-బంధువులు—

బోయ్:- నిన్నటి భోజనం అలాగే వుండిపోయిందండి.

సైంటి:- నాన్ సెన్సు! భోజనం భోజనం! నేనేంత పెద్దపని చేస్తున్నాను. దీనిముందు భోజనం హిమాలయం ముందు పదపుట్టలాంటిది తెలుసా? వెధవబుర్రలు! అంతాచెత్త!! సందులో? గొండులోపడి ఆలోచిస్తాయి! విశాలంగా చూడవు. (అంటూ పళ్ళెంలో వున్న చిప్స్ ఒకటి రెండు తింటూ) అయిపోయింది! ఇంకో అయిదు నిమిషాలే! అయిపోయింది!

బోయ్:- శాంతమ్మగారు వస్తున్నారే సార్!

సైంటి:- డామిట్! శాంతిలేదు గీంతిలేదు. వస్తేగిస్తే మళ్ళా యుద్ధమే వస్తుంది. యుద్ధమే రావాలి. అప్పుడు—

బోయ్:- అదికాదు సార్! మీ అక్కగారు శాంతమ్మగారు వస్తున్నారు సార్!

సైంటి:- ఓ! మరచా! అవునవును. ఈరోజేగా వస్తానని రాసింది. ఎక్స్ ప్రెస్ లో-పోసీలే! స్టేషన్ దాకా వచ్చింది ఇంటికి రాకుండా పోకుండా? వస్తుందిలే! శాంతి వచ్చేలోగా నా పని పూర్తికావాలి. విజయం సాధించాలి. ఆ సంతోష వార్తతో శాంతిని ఆశ్చర్యచకితని చేయాలి. శాంతివస్తే ఇంక నా పని సాగదు వెళ్ళు— వెళ్ళరా-నువ్వెళ్ళు (ఈ మాటలన్నీ తన పరిశోధన చూస్తూనే అంటూన్నాడు)

బోయ్:- టీ సార్ ?

సైంటి:- టీ, తోజనం, ఫంహారం అన్నీ శాంతి వచ్చిన తర్వాతనే. ఇప్పుడేమీ వద్దు, వెళ్ళు.

బోయ్:- సరే సార్! (వెళ్ళాడు)

సైంటి:- (మళ్ళా తన పరిశోధనలో పడ్డాడు) యద్ధం రావాలి. శాంతి రావటానికి వీలేదు. వట్టి వెధవలు ! శాంతి, శాంతి అంటారు. (మెల్లగా గొణుగులోకి దిగి, పూర్తిగా అయిపోయింది. ఒక్కక్షణం అలాగే నిశబ్దంగా శూన్యం (చిల్లంగి) పెట్టేవానిలా చూస్తూన్నాడు, ముఖం మెల్లగా ఆనందంతో విప్పారుతుంది. ఉన్నిట్టుండి ఒక అగ్ని పర్యతం బద్దలై నట్లు నవ్వుటం మొదలెట్టాడు. అర్చిమెడుసులాగా పరుగెత్తుతాడు ఆ గదిలోంచి బయటికి. మళ్ళీ గదిలోకివచ్చి కుర్చీలో కూర్చుండి విరగబడి నవ్వుతూన్నాడు. సంతోషంలో జుట్టు, బట్ట పీక్కుంటున్నాడు. అ చినిగిన చొక్కా కాస్తా చిరిగింది) వచ్చేసింది విజయం ! ఐ హావ్ ఫౌండౌట్ !

(ఈలాంటి మాటలేవేవో పెద్దగా అరుస్తూ వున్నాడు. ఆ నవ్వుతో మిళితమై వాకిట ఇంకెవరి నవ్వో వినిపిస్తుంది. ఈ గోలకు “బోయ్” వచ్చి కింగారుగా చూస్తాడు. సార్ సార్ అంటూ ఇతన్ని పట్టుకో బోతాడు. కాని ఇతడు వాడి బుజాలు పట్టుకొని కుదుపుతూ) ఒరే పూర్ ! ప్రపంచంలోకల్లా చుహారాజు మనంరా ఇంక. ప్రభుత్వమే మన వాకిట కాపలా కాస్తుందిరా ! చూడు ! ఓ ! సక్సెస్. యు ఇడియట్ ! అసరా ? పెద్దగా అను ! నవ్వరా నవ్వు ! పూర్ బ్రెయిన్స్ మీకెలా తెలుస్తుంది ఆనందం !

(వాడు నిజంగానే కంగారుపడి వణికిపోతున్నాడు.)

(ఇంతలో బయటినుంచి పెద్దనవ్వు - నవ్వుతోపాటు పిచ్చివాడు లోపలికి వచ్చాడు. ఇప్పుడైనా మీరు తెలుసుకుంటారు - సైంటిస్టుకి పిచ్చివాడికి ఏమి తేడాలేదని. సైంటిస్టు, పిచ్చివాడు ఈ ఇద్దరిలో ఎవరు సైంటిస్ట్? తెలుసుకోవటం కష్టం. పిచ్చివాడు నవ్వుతున్నాడు; సైంటిస్టు నవ్వుతున్నాడు. ఈ మధ్య “బోయి” కంగారుపడి చావు తేక నేనీ తప్పించుకొని పారిపోతాడు.)

పిచ్చి:- అవు ! (ఉన్నట్టుండి సీరియస్ అయ్యాడు.)
(సైంటిస్టు నవ్వు ఆపేసి తెల్లబోయి చూస్తున్నాడు.)

పిచ్చి:- ఏమిటి నువ్వు చేస్తున్నది ? ఎందుకు నవ్వుతున్నావు?

సైంటి:- నవ్వుటంకాదు - ఆనందిస్తున్నాను.

పిచ్చి:- ఏం మనకార్యం చేశావని ఆనందిస్తున్నావు. ఆనందించటానికి ఈ ప్రపంచంలో ఎవడికీ హక్కు లేదు మనకు తప్ప ! తెలుసా? చెప్పు ఏం చేశావని ఈ ఆనందం?

సైంటి:- ఇప్పుడేంవుంది నా ఆనందం ! యుద్ధంరావాలి, వస్తుంది. తప్పకుండా వస్తుంది యుద్ధం. అప్పుడు చూడాలి నా ఆనందం ! ఆఁ- ఇంతకూ నువ్వెవరూ ?

పిచ్చి:- (కుర్చీలో కూర్చుని) నేనే. యుద్ధదేవతను.

సైంటి:- నాన్ సెన్స్ !

పిచ్చి:- నాన్ సెన్స్ ! నీకు నో సెన్సు, అంతే. దేవతలను చూడాలి నువ్వు ఎప్పుడై నా ?

సైంటి:- మోస్టు అన్ సైంటిఫిక్ !

పిచ్చి:- పోపోయ్ పుల్లాయ్ ! నీ సైన్సు యింకా దేవతలను చూడేంత అభివృద్ధి కాలేదు, తెలుసా ?

సైంటి:- నువ్వు పిచ్చివాడివి !

పిచ్చి:- నువ్వు ?

సైంటి:- ఏయ్ గెటౌట్ ! నా ఆనందానికి అడ్డురాక ! నేను తృప్తిగా నవ్వు కోవాలి ! ఈ రోజు మహా పర్యవసానం. ఈ రోజు నా జీవితంలో స్వర్ణదినం, ప్రపంచ జీవితంలోనే ఒక పండుగ దినం ! సైన్సు శిఖరాగ్రాన్ని చేరుకుంది. ఇంతకంటే ప్రగతి ఇక సైన్సుకు లేదు. సంతోషించవోయ్ ! నువ్వు సంతోషించు !

(పిచ్చివాడు భోరుమని ఏడుస్తున్నాడు)

సైంటి:- ఎందు కేడుస్తున్నావు ?

పిచ్చి:- ఏడవటంలేదు, నవ్వుతున్నా.

సైంటి:- డామిడ్.

పిచ్చి:- ఇంకా సైన్సుకు నవ్వేదో ఏడుపేదో తెలియలేదు. అంతా వట్టి పూర్వ యీ మనుష్యులు. నవ్వాలన్న దాని కేడుస్తారు. ఏడవాలన్న దానికి నవ్వుతారు. బిడ్డపుడితే నవ్వుతారు, చస్తే ఏడుస్తారు. "అబ్సర్డ్".

సైంటి:- అబ్సర్డ్ ? గెటౌట్ !

పిచ్చి:- వెళ్ళు, ఇక్కడే కూచుంటా, నేనీ ప్రపంచములోకి దేవదూతనుగా వచ్చాను. యుద్ధదేవతగా వచ్చాను. యుద్ధదేవతగా పనిచేస్తున్నా. యుద్ధం ఇంకా వుంటుందంటావా, లేదా ?

సైంటి:- తప్పకుండా ఉంటుంది. ఇంకో యుద్ధం తప్పదు.

పిచ్చి:- మరి కాంతి సభలు అవీ-ఇవీ-చేస్తున్నారే ! ఏమంటావు ?

సైంటి:- అదంతా మోస్టు అన్ సైంటిఫిక్. వాళ్ళంతా కాంతిని గురించి మాట్లాడుతూ యుద్ధాన్ని గురించి ఆలోచిస్తుంటారు. అంతే !

పిచ్చి:- అయితే నాకిక్కడ పనుంది.

సైంటి:- ఇక్కడ నీ కేం పని ?

పిచ్చి:- ఉదంచే ఉంది, అంతే !

సైంటి:- ఓ మై గుడ్నైట్ ! అయితే దయచేసి గోల్డేయక కూర్చో, నా పని చూచుకోనీ.

పిచ్చి:- ఆల్ రైట్ !

(ఇంతలో బయట తలుపులు తట్టిన శబ్దం)

సైంటి:- రావచ్చు.

పెట్టుబడిదారు:- (వచ్చాడు, కోటిళ్ళరుడు. ప్రపంచాన్నంతా బ్లాక్ మార్కెట్లోనైనా కొనేయగల ధీమా కనుపిస్తుంది అతనిలో. వాళ్ళిద్దరి మధ్య అతను వెక్కిరింతగా వుంటాడు) హాల్లో !

సైంటి:- హట్లో! రాండి రాండి, కూర్చోండి !

(పిచ్చివాడు పిల్లిలా అణిగి కూర్చున్నాడు.)

పెట్టుబడి:- (పిచ్చివాడివైపు చూచి) ఎవడూ ?

సైంటి:- ఎవరో పిచ్చివాడు.

(పెట్టుబడిదారు నవ్వుతాడు)

(పిచ్చివాడు వెక్కిరింతగా నవ్వుతాడు.

పెట్టుబడిదారు కంగారుపడి ఆగుతాడు)

సైంటి: డామ్ న్యూ సెన్సు! యు గెటాట్. ఆ పిచ్చివాడితో ఏంపనిలేండి.

పెట్టుబడి: అవునవును, మీతోనేలేండి. మరి మనం మాట్లాడుకోవచ్చా?

సైంటి: ఓ యస్. కాని తొందరగా ముగించాలి. లేకుంటే శాంతి వస్తుంది.

పెట్టుబడి: శాంతి మీ అక్కగారు కదూ !

సైంటి: అవును ఆవిడవస్తే యుద్ధాన్ని గురించి ఏమీ మాటలు సాగనీదు. యుద్ధమంటేనే వణికిపోతుం దావిడ. వట్టి సెంటిమెంటల్ ఫిమేల్. యుద్ధంలో - అంటే గడిచిన యుద్ధంలో - సత్యం చనిపోయి నప్పుడి నుంచి ఆమె అలా అయిపోయింది. వట్టి గాంధీమతం.

పిచ్చి: అది ఇంకా బతికుందా ?

పెట్టుబడి: ఆఁ, బతికేవుంది. కొందరి పిచ్చిబుర్రల్లో. నీకెలా తెలుసు ఆ మతం?

పిచ్చి: ఎప్పుడో - కాదుకాదు ఈ మధ్యనే - ఎవరో ఉపన్యసిస్తుంటే విన్నా. ఉపన్యాసానికి చాలా బాగుంటుం దా గాంధీమతం, పెరుగులో ఆవ కాయ ముక్కలా.

పెట్టుబడి: అందుకే బతకడం చుకున్న వాడెవడూ దాన్ని అమలులో పెట్టడం లేదు.

సైంటి: నాయకుడు కాదలుచుకున్న వాడెవడూ వదిలిపెట్టడం లేదుగా !

పెట్టుబడి: ఆఁ! అసలు విషయం దూరమైపోయింది. రాండి మనం కాస్త రహస్యంగా మాట్లాడుకోవాలి (ఇద్దరూ కొంచెం దూరంగా వెళ్లి నింబడతారు. పిచ్చివాడు అలాగే కూర్చొని తనలోతాను నవ్వు కొంటాడు)

పెట్టుబడి:- డబ్బు కావారా ?

సైంటి:- అక్కర్లేదు.

పెట్టుబడి:- ఏం ?

సైంటి:- అక్కర్లేదు, అంతే !

పెట్టుబడి:- ఇంకా కాలేదూ ?

సైంటి:- ఏమిటి ?

పెట్టుబడి:- అదే !

[సైంటిస్టు పెద్దగా నవ్వాడు, పిచ్చివాడు నవ్వాడు.]

సైంటి:- డామ్ న్యూసెన్స్ (ఈ మాట అంటూండగానే బయట తలుపు తట్టిన శబ్దం) రాండి !

[బోయ్ వచ్చాడు.]

సైంటి:- ఏమిటిరా ?

బోయ్:- ఆమె వచ్చారండి.

సైంటి:- శాంతి ?

బోయ్:- అవును సార్ !

పెట్టుబడి:- శాంతి అప్పుడే వచ్చేసిందా ?

బోయ్:- అవును సార్ !

పిచ్చి:- నాస్ సెన్స్ ! అబద్ధం, పచ్చి అబద్ధం !

బోయ్:- నిజం సార్! పచ్చినిజం సార్!

పిచ్చి:- అయితే శాంతి కేవలం ఒక మనిషి పేరు అయివుండాలి.

బోయ్:- మనిషి పేరే సార్!

పిచ్చి:- రైట్! కరెక్ట్! చూచారా! నన్నుండరూ పిచ్చాడంటారు. ఎంతనదిగా పూహించానో! నాకు తెలుసు, ప్రపంచంలో ఇంత తొందరలో శాంతి రావటానికి వీలేదని.

బోయ్:- సత్యం చనిపోయిన రోజుట సార్, ఈ దినం!

సైంటి:- అవునవును!

బోయ్:- ఆమె చాలా విచారంగా వున్నారు సార్!

పిచ్చి:- చచ్చినవాళ్ళకోసమే!

సైంటి:- అంతా సైంటిమెంటల్!

పెట్టుబడి:- వీమేట్లు అందరూ అంతే!

బోయ్:- ఈరోజు ఆయన దినం చేయాలని వచ్చారట సార్!

సైంటి:- ఓ మై గుడ్ నెస్ ! నేను ఆనందంతో పొంగిపోతుంటే ఇదెక్కడి ఏడుపు? నేను ఈ రోజంతా తృప్తిగా ఖుషీ చేసుకోవాలి, నవ్వాలి, తాగాలి, వీలైతే డాన్స్ కెళ్ళాలి. అమె ఏడుస్తూ కూచోవాలి తలుపు లన్నీ మూసుకొని ముఖం ముడుచుకొని కూచోవాలి. ప్రార్థనలు చేయాలి. ఓ వాట్ ఎ హరిబుల్ థింగ్! వాట్ ఎ రెరిబిల్ కాంట్రీ డిక్షన్!! వాట్ ఎ హెల్!!!

పిచ్చి:- అదే జీవితం! అదే బ్రదర్, బ్రతుకు,

సైంటి:- నాన్ సెన్స్! వెళ్ళిచెప్పు! శాంతితో చెప్పు. ఇన్ని సంవత్సరాలుగా నేను చేస్తున్న కృషి, నిద్రాహారాలు కూడా లేకుండా చేస్తున్న పరిశోధన ఫలితం దిద్దని చెప్పు! ప్రపంచానికే ఒక మహాభాగ్యం లభించిందని చెప్పు! విజ్ఞానానికి ఒక వెలుగు మణి దొరికిందని చెప్పు! ఈ మహదానందంలో- ఈ బ్రహ్మానందంలో విచారానికి చోటులేదని చెప్పు! చెప్పు పోవోయ్!

[పెట్టుబడిదారు పెద్దగా నవ్వాడు]

సైంటి:- ఓ-మీరు ఇక్కడే వున్నారా?

పెట్టుబడి:- (సైంటిస్టు పీపుమీద తడుతూ) ఏం ఫర్వాలేదు! ఏం ఫర్వాలేదు! కంగ్రాచ్యులేషన్స్!

సైంటి:- (అదోరకంగా నవ్వి) థాంక్ యు! మీతో చెబుదామనే! కాని ఏవో మాటల్లోపడి మరచిపోయా. క్షమించండి!

పెట్టుబడి:- దానికేంలేండి. మీరు సక్సెస్ ఫుల్ కావడమే మాకు కావలసింది. చూడారూ- సైన్స్, ఆర్ట్ ఇవన్నీ ప్రోగ్రెస్సివ్ లు. అప్పుడే దేశం

ఎంతైనా ముందడుగు వేస్తుంది. మరి ఈనాటి ప్రపంచంలో సైన్సు కున్నంత విలువ ఇంక దేనికిలేదు భోజనం మొదలు అన్నీ సైంటి ఫిక్ గా వాడబడుతున్నాయి. నాగరికతకు మొదటి గురుతు సైన్సు అభివృద్ధి కనుక—

[పిచ్చివాడు చేతులు తట్టాడు.]

పెట్టుబడి:- చావటాన్నీ బ్రతకటాన్నీ ఎంతో నాజూకుగా చేసింది సైన్సు. మనిషిని మనిషి చంపటం ముసుపెంతో మోరంగా వుండేది. మునుపటి యుద్ధాలు ఈరెంతో బాడంతో ప్రతి అంగం నరికి, నరికించుకొని ఎంతో బాధపడేవాళ్ళు. ఇప్పుడలాటి అనాగరిక యుద్ధం లేదు. విషవాయువు ప్రయోగిస్తే వున్నమనిషి వున్నట్టే హాయిగా ప్రాణాలు వదుల్తాడు. ఇంత నాజూకు చావుకు కారణం సైన్సు!

[పిచ్చివాడు చేతులు తట్టాడు]

పెట్టుబడి:- కనుక సైంటిస్టులు దేశానికి జీవగర్వలు. వాళ్ళులేని దేశం వల్లకాదు. వాళ్ళని పోషించని దేశం నాశనం. హిట్లర్ కొన్ని వేలమంది సైంటి స్టులను పోషిస్తూ వుండేవాడు. అందుకే అంత పెద్ద యుద్ధం అన్ని రోజులు చేయగలిగాడు.

పిచ్చి:- చివరికి చచ్చాడు.

సైంటి:- చావడం సహజం!

పిచ్చి:- అవును. మన నాగరికతలో బ్రతకడమే అసహజం!

పెట్టుబడి:- ఇప్పుడు అన్ని దేశాలలో పెద్దవాళ్ళ మనుకునే కొందరు యుద్ధం అనేది లేకుండా చేయాలని ఆలోచిస్తున్నారు

పిచ్చి:- కాదు కాదు. మాట్లాడుతున్నారు

పెట్టుబడి:- ఆలోచించకుండా ఎలా మాట్లాడుతారు?

పిచ్చి:- మాట్లాడేదే ఆలోచిస్తుండాలని రూలెక్కడిది?

పెట్టుబడి:- రెండూ వేరు కావటానికి వీలేదు. మోస్టు ఆఫ్ సైంటిఫిక్.

పిచ్చి:- రెండూ వేరు వేరు కావడమే మోస్ట్ సివిలైజ్డ్.

పెట్టుబడి:- నీవొట్టి విచ్చాడివి నీతో నాకు మాటలేమిటి?

పిచ్చి:- నాకు మెదడుంది కాబట్టి పిచ్చివాడి నయ్యాను. నీ కదిలేదు తెలుసా?

సైంటి:- ఇన్ యు బెగ్గర్, ఆతనెవరో తెలుసా?

పిచ్చి:- తెలుసు. బెగ్గర్ ను సృష్టించినవాడు.

సైంటి:- పెద్ద కోటిళ్ళరుడు.

పిచ్చి:- యుద్ధకాలంలో పుట్టి పెరిగిన ఓడ్డ. అంతేనా?

పెట్టుబడి:- సరే పోనీలే! ఆతనితో మనకేమిటి?

సైంటి:- బయటికి గెంటిస్తా.

పెట్టుబడి:- అక్కర్లే! వాడే పోతాడు. అసలు విషయం మరచాం. యుద్ధం పూర్తిగా లేకుండా పోవడానికి వీలే లేదు. యుద్ధం సృష్టితోపాటు పుట్టిన గుణం. యుద్ధం లేకుంటే విజ్ఞానం, అభివృద్ధి ఏమీలేదు.

పిచ్చి:- యుద్ధం లేకుంటే ఆకలిలేదు - చావులులేవు - వ్యభిచారంలేదు - బ్లాక్ మార్కెట్టు లేదు-కోట్లు కోట్లు కొల్లగొట్టడంలేదు - బొజ్జలు పెరగడం లేదు.

పెట్టుబడి:- నాన్ సెన్స్! యుద్ధంలేనిదే-యుద్ధంలేందే—

[సరిగా ఈ సమయానికే శాంతి తలుపు తెరుచుకొని వచ్చింది. తెల్లటి బట్టలు, మనిషి చాలా అందగత్తె కాని, ముఖంలో విషాద రేఖలు ఆగుపిస్తుంటాయి. వితంతువని చూడగానే తెలుస్తుంది. నిజానికి సైంటిస్తుకన్నా పెద్దదయినా చూట్టానికి చిన్నదిగా వుంటుంది. తెల్లటి చీరమీద ఒక నల్లటి ముసుగు వేసుకుంది. కళ్ళలో దైన్యం, దయ, ప్రశాంతత ఆగుపిస్తుంటాయి.]

శాంతి:- (యుద్ధం అన్నమాట వినగానే వణకిపోతుంది; ఏ పెద్దవులినో సింహాన్నో చూచినట్టు బెదిరిపోతుంది) యుద్ధం! ఓ, యుద్ధం !

సైంటి:- పేపరు చూచావా ?

శాంతి:- యుద్ధం! తమ్ముడూ! మళ్ళీ యుద్ధమే! ఓ! (ఏడుపు పర్యంత మవుతుంది. అక్కడున్న కుర్చీలో కూలిపోతుంది)

సైంటి:- ఓ. మన అదృష్టం పండింది అక్కయ్యా! నీతమ్ముడి పేరు దళదిశలా మారు మోగుతుంది. ప్రపంచమంతా నీ తమ్ముడికి జోహారు లిర్పిస్తుంది. ప్రపంచాని కింత అమూల్యమైన పరిశోధన చేసినందుకు ఆకాశాని కెత్తెస్తారు. నే ననుకుంటూనే ఉన్నాను, ఇంకో యుద్ధం తప్పదని. వచ్చింది. మనకు శుక్రదళ వచ్చిందక్కయ్యా! ... యుద్ధం ...

శాంతి:- ఆ మాట పర్కకు! నేను వణికిపోతాను. నే నూపిరి పీల్చుకోలేను. నా గుండె ఆగిపోతుంది. తమ్ముడూ! ఆ మాటే ఎత్తకు.

పెట్టుబడి:- ఇంతకూ యుద్ధం వచ్చిందని యెవరు చెప్పారు ?

శాంతి:- మీరే! మీరే అంటున్నారు, నేను వచ్చేటప్పటికి. సరిగ్గా నా కర్మ కాలి ఆదేమాట విన్నాను.

సైంటి:- నాన్ సెన్సు, నువ్వు పేపరులో చూడలేదా?

శాంతి:- నేనేమీ చూడలేదు.

సైంటి:- చచ్చాం. నువ్వింకా పేపరు చూచివచ్చి కేకలేస్తున్నా వనుకున్నా. డిసెప్టోయిందెడ్, హారిబుల్.

శాంతి:- ఇంతకూ అట్లాంటిదేమీ లేదుకదా తమ్ముడూ ?

సైంటి:- లేదులే! తాపీగా కూర్చో.

శాంతి:- అమ్మయ్యా !

[బోయి టీ తెచ్చాడు]

శాంతి:- కూర్చోండి. అందరూ కూర్చోండి. హాయిగా టీ తాగుదాం. (అతనితో) మీరిలా కూర్చోండి ఏమిటా తమ్ముడూ, ఈ గడి! ఒక్కక్షణం కూర్చోబుద్ధివేయదు. (పెట్టుబడిదారునితో) ఈరోజు మీరు మా ఇంటికి రావడం నాకెంతో యిదిగా వుంది! ఈరోజు - సరిగా 5 సంవత్సరాలకు పూర్వం ఇదే రోజున మా సత్యం పోయాడు - సత్యాన్నెరుగదూ మీరు?

పెట్టుబడి:- సత్యం ముకు మొహం ఎరగదు అతడు !

- శాంతి:- అన్నట్లు ఈయనెవర్రా మంచి స్నేహితుడే ! సైంటిస్టేనా ?
- పిచ్చి:- చస్తే యీ జన్మలో కాను.
- శాంతి:- అచ్చం మా తమ్ముడిలాగే వుంటే అదిగా !
- పిచ్చి:- మీ తమ్ముడే నాలా గున్నాడు. నే నతనిలా లేను.
- శాంతి:- ఇంతకూ ఊమించండి, మీ రెవరో ...
- సైంటి:- అక్కయ్యా ! ఆయన ...
- పిచ్చి:- నేనే చెప్తా. ఒక పిచ్చాడిని-సరేనా ?
- శాంతి:- (నవ్వి) టీ తీసుకోండి. ఏంరా తమ్ముడూ ! స్టేషనుకు రాకనే పోయావు. నువ్వు తప్పకుండా వస్తావనుకున్నా సుమీ ! నీకోసం ఆ మంచులో ఎంతసేపు కాచుకున్నాను ! చివరికి విసిగి టాక్సీ వేసుకొచ్చా.
- సైంటి:- రావాలని ఎంతో అనుకున్నా నక్కయ్యా. కానీ రాలేకపోయా, చూచావు; ఒక్క-క్షణం ఈ గదిలోంచి కదలటానికి వీల్లేకపోయిందనుకో
- పిచ్చి:- గదిలోమాత్రం కదిలేదీస్తేగా ! ఇదిగో నిన్నటి కాఫీ, భోజనం...
- సైంటి:- అవునక్కయ్యా! చూడు. చేస్తూన్నదీ- ఎంత అమూల్యమైన కృషి. నువ్వు గ్రహించి స్టేషనుకు రానందుకు అగ్రహించకుంటావని నా నమ్మకం. ఇంతకూ నీకు చెప్పాల్సిన దేమంటే, అక్కయ్యా విను.
- శాంతి:- ఇంకొంచెం టీ పోయనా ?
- సైంటి:- అక్కర్లేదులే. విను చెప్తా. నే నిన్నేళ్లుగా చేస్తున్న పరిశోధన విజయ వంతమైనది అక్కయ్యా ! బ్రహ్మాండంగా ఆనందించాల్సిన శుభదినం యిది. చూశావ్! ప్రపంచంలో యింతవరకూ ఎవరూ కనీ విసి ఎరుగని ఒకకొత్త శక్తిని కనిపెట్టా నక్కయ్యా !
- శాంతి:- అలాగా ! పోనీలే, నువ్వు రాకున్నా నేనే వచ్చేళాగా ఎలాగో ! ఈ రోజు నాకేం బాగాలేదు సుమా చాలా బరువుగా ఉంది గుండె ! ప్రతి క్షణం కళ్ళయెదుట సత్యం ప్రత్యక్షమవుతూన్నాడు తమ్ముడూ!
- పిచ్చి:- దామిదే, సత్యం! సత్యం! సత్యం కళ్ళకు కనబడటం పచ్చి అబద్ధం.

శాంతి:- సత్యం నా ఒక్కగాని ఒక్క కొడుకండి.

పిచ్చి:- ఓహో ! చచ్చిపోయాడా ?

శాంతి:- అవును. ఐదు సంవత్సరాలకు పూర్వం అన్యాయంగా... అనవసరంగా
...ఎందుకో చచ్చిపోయాడు... కాదు, చంపేశారు... సత్యం !...

పిచ్చి:- సుఖపడ్డాడు,

శాంతి:- ఏమన్నారు ?

పిచ్చి:- ఏమీలేదు. సత్యం యీ లోకంలో ఉండకుండా వెళ్ళడమే
మంచిదైంది.

శాంతి:- మీదెంత కటికిగుండె అండి ?

పిచ్చి:- సత్యం శంచేనా ? సత్యందే చాలి రాలిగుండె.

శాంతి:- కాదు, కానేకాదు. మా సత్యం చాలి మంచివాడు. ఎంతో మెత్తటి
హృదయం. అన్యాయంగా పోయాడు. వాళ్ళనాన్నను చేరుకున్నాడు.
నా కెందుకిచ్చాడో ఈ తీరస ఆయుస్సు. నా తండ్రీకిబదులు నన్ను
తీసుకుపోరాదూ, నీకు పుణ్యమంటుంది.

పిచ్చి:- అసాధ్యం ! మోష్టు అన్ సైంటిఫిక్.

శాంతి:- మీకు తెలీదు, నా గుండె యెలా తరుక్కు పోతుందో - ఆ పాడు
యుద్ధం, నాశనమైన యుద్ధం - దాని వెధవాయుస్సు కూలిపోను -
ఐదు సంవత్సరాల జరిగింది. నా సత్యంకోసమే కాదుకున్నట్టు
వాణ్ణి పొట్టనబెట్టుకుంది - ఆగిపోయింది - తమ్ముడూ ! ఇన్ని
కనిపెడుతున్నావు ! ఈ యుద్ధాని కేదైనా కనిపెట్టరాదూ ? నీకు
పుణ్యమంటుంది.

పిచ్చి:- అదే! సరిగ్గా అదే! మీరు కోరేదే కనిపెట్టా దిప్పుడు.

శాంతి:- నిజంగా !

పెట్టుబడి:- అవును. సరిగ్గా అదే !

శాంతి:- నిజం తమ్ముడూ ?

సైంటి:- అవునక్కయ్యా !

శాంతి:- తమ్ముడూ ! (ఒక్కసారి లేచి అతన్ని కౌగలించుకొని) ప్రపంచ మంతా నీకు ఋణపడుతుంది తమ్ముడూ ! నువ్వు కేవలం దేవుడివి తమ్ముడూ ! (చేతులు తడుతూ) ఒరే అబ్బాయి ! ఎంత ఆనందం ! ఇది ముందుగా చెప్పావు కావేం ? సత్యం చనిపోయాడన్న విచారం ఒక్కసారిగా పోయింది తమ్ముడూ ! కనీసం యికమీదైనా తల్లికడుపు దహించుకుపోకుండా వుంటుంది.

బోయ్:- (వచ్చాడు) పిలిచారమ్మా ?

శాంతి:- ఏదిరా హారం, సత్యానికోసం తెచ్చిన హారం? అదిలాపట్టా. వెళ్ళు - త్వరగా - పరుగెత్తుకు రావాలి.

(బోయ్ నిజంగానే పరుగెత్తాడు)

శాంతి:- తమ్ముడూ ! ఈ రోజు నా సత్యం పోయిన దుఃఖంతో కుమిలి పోవటానికని యిక్కడికి వచ్చాకాని, యింతటి సంతోష వార్త వింటా ననుకోలేదు. సైన్సంటే నా కిన్నాళ్లు ఎంతో అసహ్యం. సైన్సు లోకాన్ని నాశనం చేయటానికి ఉపయోగపడుతుందని అనుకునేదాన్ని. యీనాడు విన్నా, లోకాన్నంతా ఉద్ధరించడానికి సైన్సు కారణమని.

పిచ్చి:- పొరపాటు ! కేవలం పొరపాటు.

బోయ్:- (పూలహారంతో వచ్చాడు) ఇదిగోనమ్మా హారం!

శాంతి:- ఆఁ తెచ్చావా ? తీసుకోరా ! — ఇదిగో తమ్ముడూ ! ఇది నా ముద్దుల సత్యానికోసం — కేవలం సత్యానికని — ప్రత్యేకంగా ఆర్డరిచ్చి కట్టించాను. ఈ రోజు నీకు — నువ్వు లోకానికి చేస్తున్న యీ గొప్ప సహాయానికోసం - నీకు వేస్తాను. నేను సత్యాన్నెంతగా ప్రేమిస్తానో నీకు తెలుసు. ఈ హారం ఆ ప్రేమకు గుర్తు ! రా తమ్ముడూ ! వేసుకో. ప్రపంచం నీ కింతకంటె గొప్ప సత్కారం చేయబోతుంది. కాని-నీ స్వంత అక్క, ఈ తృణం అర్పిస్తుంది, స్వీకరించు.

పిచ్చి:- ఆగండి ! ఆగండి ! అయిన కనిపెట్టే దేదో అడిగి ముందుగా తెలుసుకోండి. మీరు వట్టి వుద్రేకం చునిసిలా అగుపిస్తున్నారు.

శాంతి:- వుద్రేకం మఃషిని కావచ్చు. కాని పిచ్చి మనిషిని కాను.

పిచ్చి:- కావచ్చు. కాని అదేదో ముందుగా తెలుసుకోందే ఆయన్ను సత్కరించటం నేను సుతరామూ అంగీకరించను.

శాంతి:- మీరే మంటారు ?

పెట్టుబడి:- నేనూ అదే మంచిమార్గ మనుకుంటా.

శాంతి:- పోనీ తమ్ముడూ, నువ్వు చెప్పు ?

సైంటి:- చెప్తా—కాస్త టీ త్రాగనీ.

శాంతి:- ఒరే ! (బోయ్ తెచ్చాడు) టీ పట్టా.

సైంటి:- టీ వచ్చేలోగా మీ రందరూ ఒక్కసారిగా వూహించి చెప్పండి— నేనేం కనిపెట్టి వుంటానో ?

శాంతి:- ఏముంటుంది ? యుద్ధం చేయాలనే వెధవాలోచననే మనుషులకు రాకుండా ఒక మందు కనిపెట్టి వుంటావు, అంతేనా ?

(పిచ్చివాడు పెద్దగా నవ్వాడు)

పెట్టుబడి:- అదీకాదు.

పిచ్చి:- ఆఁ, ఏదీకాదు ? చీకచబజాడు యింకా చీకటి అయ్యే సాధనం కనిపెట్టి వుంటాడనేనా ?

పెట్టుబడి:- అదీకాదు !

పిచ్చి:- మరింకేది ? రూపాయలు పిల్లలు పెట్టే యింజక్షన్ ?

పెట్టుబడి:- అదంతా కాదు ! ఎప్పుడూ సమ్మెలు చేస్తూండే వెధవల కొక మత్తు మందు కనిపెట్టి ఉంటాడు !

(బోయ్ టీ తెచ్చాడు)

పిచ్చి:- ఒరే! అయ్యగారు యిన్ని రోజులు ఈ గదిలో కూర్చోని ఏం కనిపెట్టి వుంటారో నువ్వు చెప్పరా !

బోయ్:- నాకేం తెలుస్తుంది సార్ ! ఏదో అందరికీ కూడూ, గుడ్డా పెట్టే యిదానం ఏదైనా కనిపెట్టి వుంటారు.

(పిచ్చివాడు పెద్దగా నవ్వాడు. బోయ్ వెళ్ళాడు.)

సైంటి:- (టీ తాగుతూ ఇటూ అటూ పచారుచేస్తూ) మీరూ వాడూ వూహించిందంతా వట్టిది. నేను కనిపెట్టిందంత తెలికైంది కాదు. మీరు కాదు, ప్రపంచంలోని గొప్ప గొప్ప బుర్రలు కూడా వూహించుకోలేవు.

పెట్టుబడి:- నేను చెప్తా - చావులేనిమందు అమృతం.

సైంటి:- కాదు. అమృతమే కనిపెడితే మోరమై పోతుంది ప్రపంచం. యుద్ధాలకు యెడ తెరిపే ఉండదు.

కాంతి:- అదేదో నువ్వు చెప్పరా, తమ్ముడూ !

సైంటి:- చెప్తా వినండి.

(టీ ముగించి ఉపన్యాసం పోజులో)

పిచ్చి:- సైలెన్స్ !

సైంటి:- నాకు రహస్యాలను రహస్యాలుగా ఉంచటమే యిష్టం. చెప్పకుండా ఉండడం మేలైనమతం. ఆసలు యిటువంటివాటి విజయమంతా రహస్యంగా ఉంచటంలోనే ఉంది. నేనీ పరిశోధన చేస్తూ నాకు తప్ప మరెవ్వరికి తెలియరాదని చెప్పగూడదనే చెప్పలేదు. అయినా యిప్పుడు మీ రందరూ చేరడం, నా విజయాన్ని గురించి ఇంతగా ఆనందించడంవల్ల చెప్పాననిపిస్తుంది. ఒక చిన్న ముక్కలో చెప్పాలంటే నే నీరోజు మన యద్ధవరిత్రలో ఒక మహా విప్లవం తెచ్చాను.

కాంతి:- అంటే యుద్ధాన్ని పూర్తిగా రూపుమాపడమే గదా, తమ్ముడూ!

పిచ్చి:- ఉండండి ! అతన్నే చెప్పనీండి.

కాంతి:- యుద్ధాన్ని రూపుమాపడ మనేది కేవలం అసంభవం.

పిచ్చి:- అసంభవం అన్నది యేమోగాని అనవసరం మాత్రం కాదు.

పెట్టుబడి:- అవసరమైతే అసంభవమవటానికి వీల్లేదు. కాని అది అసంభవం కనక అనవసరం.

సైంటి:- చాలా బాగా అన్నాడు.

కాంతి:- తమ్ముడూ ! ఏమిటన్నావు ? యుద్ధాన్ని రూపుమాపడం అనవసరమా ? నాకు జీవితంలో అంతకన్నా చాలా అవసరమైంది,

ముఖ్యమైంది వేరే కనిపించటం లేదు తమ్ముడూ ! ఆయనకేం ? యుద్ధం ఆయన్నేమీ బాధించలేదు. పైగా అతనికి డబ్బును కుడిపిస్తుంది. కాని నాలాంటి సామాన్య స్త్రీ ఎలా బాధపడుతుందో తెలుసా మీకు ? యుద్ధానికి పూర్వం నా యిల్లు ఎంతో ప్రేమించే భర్తతో అల్లారుముద్దుగా పెంచిన కొడుకుతో ఎంత కళ కళ లాడుతుండేది? యుద్ధం ముగిసేటప్పటికి అవేమీ లేవు - అంతా శూన్యం. అంతా నాశనం - కొడుకు పోయాడన్న చింతతో గుండెపగిలి పోయారాయన.

సైంటి:- అదే సెంటిమెంట్ ! అదే మోస్టు ఆన్ సెంటిఫిక్ ఫీలింగ్. యుద్ధం వల్ల నువ్వు కొంత నష్టపడ్డావు నువ్వే కాదు; ఎందరో నష్టపడ్డారు. ఎందుచేత ? యుద్ధం చేయటంలో - అంటే యుద్ధపరికరాల్లో మనం చాలా వెనుకబడివున్నాం. యుద్ధం ఈ నాటికన్నా ఇంకా భయంకరంగా కావాలి.

శాంతి:- ఓ, తమ్ముడూ ! ఇంకా భయంకరంగానా ?

సైంటి:- అక్కయ్యా, సరిగ్గా విను. నా పొయింటు నువ్వు గ్రహించటం లేదు. ఎన్నో యుగయుగాలుగా బుద్ధుడు, ఏనుక్రీస్తు, గాంధీ లాంటివాళ్లు యుద్ధాలు మానండ్రా ఆని ఎలుగెత్తి అరుస్తున్నారా. ఏం ? చెప్ప.

శాంతి:- అరుస్తున్నారు. కాని, ఏం లాభం?

సైంటి:- కాని యెందువల్ల మానలేకుండా వున్నారు?

పెట్టుబడి:- అది మానవసహజం కనుక. భోజనం మానేమంటే ఎలా మానేస్తాం?

పిచ్చి:- ఎందుకు మానేయకూడదు ! మెదడుండి ఆలోచించటం మానేయడం లేదూ ?

సైంటి:- అది కేవలం అసంభవం. నీతి ప్రబోధాలవల్ల యుద్ధాలు ఆగవు కనుక ఇక మిగిలిందొకటే దారి. ఏమిటది తెలుసా ? చిన్న ఉదాహరణతో చెప్తా ! చేతులు కాలాయని ఒకసారి అనుభవమైన తర్వాత ఎవరన్నా నిప్పుజోలి కెత్తారూ ?

పెట్టుబడి:- చాలా గొప్ప సత్యం.

సైంటి:- అలాగే యుద్ధంకూడా అతి భయంకరంగా, మళ్ళా దాని జోలికి రానట్లుగా తయారుకావాలి. అంటే యేమిటి? ఇప్పుడున్న చాటికంటే గొప్ప మారణాయుధాలు తయారుకావాలి. గడచిన యుద్ధం అయిదు సంవత్సరాలు జరిగింది. అది తటచుకుంటేనే నాకు సిగ్గేస్తుంది. మనం యింకా కొండజాతుల దశలో వున్నామన్నమాట. శాస్త్రీయ విజ్ఞానం కలిగిన ఈ యుగంలో కూడా యుద్ధం అయిదేళ్లు జరగడం హాస్యాస్పదం. ఒక్కరోజులో ముగించి వుండాలి.

పెట్టుబడి:- నాన్ సెన్స్! అప్పుడు యుద్ధంలో మజా యేముంటుంది?

పిచ్చి:- మజాలేదు. నల్లబజారులేందే మజా యేముంటుంది? జనం కొన్ని సంవత్సరాలపాటు తిండికీ, బట్టకూ కరువెత్తిపోతుంటే మజా యేముంటుంది?

సైంటి:- అలాకాదు. ఆ మజాలన్నీ లేకుండాపోవు. ఇప్పుడు 5 సంవత్సరాలలో జరిగేదంతా అప్పుడు ఒక రోజులోనే జరుగుతుంది.

శాంతి:- ఇప్పుడేలాగే ఇంతజనం చచ్చిపోతారా తమ్ముడా!

సైంటి:- నేనీప్పుడు కనిపెట్టింది ఆ ఆటంబాంబుకన్న చాలా తీవ్రమైంది. దీన్ని విసిరితే రెండు ఆఫ్రికానూ, ఒక ఆమెరికానూ నాశనం చేయవచ్చు. దీని గాలి సోకినంతదూరం, దీని శబ్దం ప్రాకినంతవరకు, మానవులు మానవులేకారు; సకల చేతనా చేతనాలు మసి అయిపోతాయి. ఆ ప్రదేశంలో ఇక ఏలాంటి సృష్టి జరగదు. మనం మన ఇష్టప్రకారం కావలసిన సృష్టి అక్కడికి దింపుకోవలసిందే. మనుష్యులు, మనుష్యులకు సంబంధించిన స్థిరచరాస్తులు, ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు, విజ్ఞానం అన్నీ నాశనమైపోతాయి. నైస్సు ఇంత మహత్తర ఆయుధాన్ని ప్రసాదించబోదు. మానవ విజ్ఞానానికి మకుటమణి. ప్రకృతి శాసకుడుగా మానవుడు పొందే అంతిమ విజయం ఇది.

[శాంతి వెత్రికేకవేసి కూలిపోతోంది]

సైంటి:- వట్టి ఫీమేల్సు! ఒక సెంటిమెంటల్ ఫీమేల్! నాన్ సెన్స్!

పిచ్చి:- నువ్వు ప్రపంచాన్ని ఉద్ధరించడానికి వచ్చిన దేవతవు. సర్వ విధ్యంసనానికి కాలికి గజ్జెకట్టిన పరమశివుడవు. అవునా? ముందా మెకు పరిచర్య చేయి.

సైంటి:- (కాసిని నీళ్ళు ఆమె ముఖాన చల్లి) అక్కయ్యా! అక్కయ్యా!

కాంతి:- తమ్ముడూ! సత్యం నీకు జ్ఞాపకం లేదూ?

సైంటి:- జ్ఞాపకం లేకేం?

కాంతి:- నాకంటే నీవు ఎంతో ముద్దుగా పెంచావు.

సైంటి:- అవును.

కాంతి:- యుద్ధం ప్రారంభమయ్యేటప్పటికి వాడికి నూనూగు మీసాలు వస్తున్నాయి. ఆ నిమ్మపండులాంటి రంగు నిగనిగలాడుతూంటే, ఆ కోదేరులాంటి ముక్కు - కోరికళ్లు - ఇంకా నాకు కళ్ళకు కట్టినట్లు కనిపిస్తున్నాడు. యుద్ధానికి వెళ్ళాడు. ఎందుకు వెళ్ళాడో తనకే తెలియదు-ఎందు కీ యుద్ధమో, ఎవరెవరికో, వాళ్ళకు-తనకు ఏమి వైరమో ఏమీ తెలియదు-వెళ్ళాడు; చచ్చిపోయాడు. అందరూ ఏదో ఒకనాడు చావక తప్పదు. నాకు తెలుసు. కాని ఈ చావు అలాంటిది కాదు. కొందరు తమ బ్రతుకు రాము బ్రతికిచస్తారు. కొందరు ఇతరులకోసం, ప్రపంచంకోసం, ఏదో మహత్తర కార్యంకోసం చస్తారు. సత్యానికి అలాంటి దేదీలేదు. అనవసరంగా అనవ్యంగా అయ్యో అనేవాళ్ళలేక చివరికి దహనం చేసేవాళ్ళ లేక కుళ్ళి కుళ్ళి... (ఇక చెప్పలేకపోయింది.)

పిచ్చి:- చచ్చిపోయినందుకు సంతోషించు, చస్తే బాధలేదు నా పెద్దకొడుకు యుద్ధానికి వెళ్ళాడు. రెండు కళ్ళూ పోయినాయి. ఒక కాలు పోయింది. నా చిన్నకొడుక్కు అప్పుడే పెళ్ళిచేశాను. యుద్ధానికి వెళ్ళాడు. చాలా అందంగా ఉంటాడు. వాడికి తగ్గట్టే వాడి పెళ్ళాం రంభ. యుద్ధంలో వాడు చచ్చిపోయివుంటే నాకేడుపు లేదు. తిరిగి వచ్చాడు. ఇప్పుడాపసికందుల దుఃఖం చూడలేకున్నా. ముక్కు-మొహం అంతా పోయింది. రెండు చేతులూ పోయినాయి. ఆ దాంపత్యం ఎంత నరకంగా వుంటుందో ఆలోచించండి. (బోరుమని ఏడుస్తున్నాడు.)

సైంటి:- నాన్ సెన్స్! మీరు చాలా సంకుచితంగా ఆలోచిస్తున్నారు. స్వాస్థ్యాన్ని ముందు పెట్టుకొని చూస్తున్నారు మీకు విశాల దృక్పథమే లేదు.

పెట్టుబడి:- అవును కేవలం బావిలో కప్పలు.

శాంతి:- నువ్వెప్పుడై నా యధ్ధాని కెళ్ళావా?

పెట్టుబడి:- లేదు.

పిచ్చి:- నీ కొడుకు వెళ్ళాడా?

పెట్టుబడి:- లేదు.

పిచ్చి:- నీ కూతురు మండమోసిందా ?

పెట్టుబడి:- నేను వార్ కాంట్రాక్టులు తీశాను; యధ్ధానికి వెళ్ళేవాళ్ళను చూచాను - నా కొడుకు దాక్టరు.

పిచ్చి:- యధ్ధంలో పనిచేశాడా ?

పెట్టుబడి:- లేదు. ఇక్కడే యధ్ధానికి వెళ్ళేవాళ్ళను పరీక్షించి పంపేవాడు. నేను వార్ హాస్పిటళ్ళకు ఆహారం సప్లయి చేశాను. గాయపడ్డ సోల్దర్స్ నెందరినో చూచాను.

శాంతి:- మద్రాసులో బాంబులు పడుతూన్నప్పుడు నువ్వు అక్కడ ఉన్నావా?

పెట్టుబడి:- లేదు. మామూలు వెళ్ళాను.

శాంతి:- భయంచేతనే కదూ ?

పెట్టుబడి:- ఆఁ వూరికే రెప్టుకోసం.

పిచ్చి:- అబద్ధం.

పెట్టుబడి:- అయితే అయింది. హల్లో ప్రొఫెసర్! నేను కేవలం వ్యాపారరీత్యా వచ్చాను. యధ్ధం మంచి చెడ్డలను తర్కించటానికి కాదు. నేనేం కాలేజీ స్టూడెంటుని కాను, అటువంటి వివాదం పడటానికి. మీరు చెప్పండి. మీ పరిశోధన సర్వహక్కులు ఎంతకిస్తారు ? వెంటనే చెక్కు పంపుతా!

సైంటి:- ఘీక్!

పెట్టుబడి:- ఏం ?

సైంటి:- నేను, ముందు మన గవర్నమెంటు నేనుకోరే పారితోషకం ఇవ్వకుంటే, వేరే ఇంకో గవర్నమెంటుకై నానరే ఇస్తాను.

పెట్టుబడి:- ఇదుగో, నామాట వినండి. గవర్నమెంటుతో మీరు అవస్థలు పడలేదు. ఆ బాధంతా మీకక్కరలేదు. హాయిగా మీరు కోరినంత డబ్బు ఇస్తాను. ఇంకా మా సైన్సు అకాడమీ ఆధ్వర్యాన మీకు పెద్ద బిరుదులు కూడా ఇప్పిస్తాను. మీ పేరిట ఒక యుద్ధవాధిత సహాయ నిధి ఏర్పాటు చేస్తాను. అనామక శిశు రక్షణాలయంలో రోజూ మీ పేరిట పాలు పోయిస్తాను. ఇంకా...

పిచ్చి:- ఇల్లంతా ఇనప్పెట్టెగా మారుస్తాను. చలవరాయి మేడలో బంగారు పూలు పొదుగుకుంటాను. ఇంకా ఒక్క అడుగుమందం బొజ్జ పెంచుతాను.

శాంతి:- ఇంకా కొందరిల్లాళ్ళని వెధవలు చేస్తాను. తల్లుల కడుపుల్లో చిచ్చు పెడతాను. పసిజీవితాలను చిడిమేస్తాను. పచ్చి కసాయి వ్యాపారం చేస్తాను.

పెట్టుబడి:- నాన్ సెన్స్! మీరు ఇస్తారా ఇవ్వరా?

శాంతి:- తమ్ముడూ! నీ పరిశోధనను అడుగంట ద్వంసం చేస్తావా లేదా?

సైంటి:- శాంతీ !

శాంతి:- ఆవును! ఈ రాక్షసవిజ్ఞానం నాశనం చేయాలి !

సైంటి:- విజ్ఞానాన్ని నాశనం చేయడమే రాక్షసత్వం.

శాంతి:- తమ్ముడూ! ఇది విజ్ఞానం కాదు. మానవుని జీవితాన్ని సుఖప్రదం చేసేదే విజ్ఞానం. మానవుని ఆయుర్దాయాన్ని పెంచేదే విజ్ఞానం.

పిచ్చి:- ఆకలి, శోకం లేకుండా చేసేదే విజ్ఞానం.

సైంటి:- అదీ విజ్ఞానం కావచ్చుకాని ఇది విజ్ఞానం కాకపోదు.

పెట్టుబడి:- పోషించేవాడూ దేవుడే-నాశనం చేసేవాడూ దేవుడే!

శాంతి:- ఛీ! దేవుణ్ని కూడా ఎందుకు దోపిడీ చేయాలని చూస్తావు ?

పిచ్చి:- అసలు దేవుడు లేకుంటే పీళ్ళదోపిడి సాగనేసాగదు.

శాంతి:- తమ్ముడూ అంతా నాశనం చేసేయి. నువ్వు కనిపెట్టిందంతా మరిచిపో! నీ మేధస్సును మంచి మార్గానికి త్రిప్ప.

సైంటి:- ఆనంభవం! ఇన్నాళ్ళ నా కష్టాన్ని చేతులారా నాశనం చేయటం అనంభవం. సైన్సు చరిత్రలో నాకు రానున్న అగ్రస్థానాన్ని నేను వదులుకోలేను.

శాంతి:- నాశనం చేయవూ ?

సైంటి:- చేయను.

శాంతి:- చేయవూ ?

సైంటి:- నన్ను బెదిరించకు శాంతి!

శాంతి:- ఐతే నేనే ధ్వంసం చేస్తా (అక్కడున్న రిటార్డు, చెస్టు ట్యూబులు అన్నీ క్రిందకి తోసేసింది.)

సైంటి:- శాంతి ! (పెద్దగా నవ్వాడు) ఎంత పిచ్చిదానివి శాంతి! అందులో ఏముంది? అవి నాశనంచేస్తే విజ్ఞానం నాశనమౌతుందా ? ఇదుగో - అంతా యీ మెదడులో వుంది. నువ్వీ గదంతా ధ్వంసం చేసేస్తే. ఏం పర్వాలేదు, - రాండి సేబ్ గారూ, రాండి, వెస్టోం-పిచ్చి పిల్ల ! తప్పిపడనీ, యీ గ్లాసు ముక్కలతో—

(పెద్దగా నవ్వుతూ పోతుంటారు - పిచ్చివాడు దేబిల్ మీదవున్న బాకు శాంతి చేతికిస్తాడు-ఒక్క షణం తటపటాయించి వెనకాలనే వెళ్ళి - సైంటిస్టుని పొడిచేస్తుంది. సైంటిస్టు కూలిపోతాడు. పెట్టుబడి బారు పారిపోతాడు. శాంతి విచారంగా 'తమ్ముడూ' అని ఆతని మీద వారింది.)

[తె ర ప డి ం డి]

అడవి

రచన :

పినిశెట్టి శ్రీరామమూర్తి

పాత్రలు

పురుషోత్తం	గృహస్థుడు	వయస్సు	55
రాము	పురుషోత్తం కొడుకు	,,	16
అచ్యుతం	మేనల్లుడు	,,	50
వెంకటరమణ	బంధువు	,,	40
శతభిషం	వంటవాడు	,,	30

[తెరవెనక పాత్రలు: అంట్లు తోమేవాడు, కాయకూరలమ్మేవాడు]

పురుషోత్తం యిల్లు. ఎదురుగా కిటికీలోంచి దూరంగా మురిచెట్టు కనిపిస్తూ వుంటుంది. ఒక ప్రక్కగా డెస్కు. డెస్కుపై ఏవో కాగితాలు - ఒక మామూలు కుర్చీ, రెండు యీజీచైర్లు వుంటాయి. రాముడు, కృష్ణుడు యిత్యాదుల ఫోటోలు గోడకు తగిలించి వుంటాయి. ఒక డ్రాయరు. డ్రాయరు మీద భాగవతపు బైండు వుంటుంది. పురుషోత్తం విసుగుదలగా పచార్లు చేస్తూ వుంటాడు.

పురుషోత్తం:- నీ యిష్టం వచ్చినట్లు సాగుతుందనుకున్నావ్! ఒక్క షణం కూడ ఇంట్లో వుండటానికి వీల్లేదు. నేను మాట అననే అనను. అన్నానా అంటే.

(రాము ప్రవేశిస్తాడు)

పురు:- ఒరే రామూ !

రాము:- (వెనక్కి తిరుగుతాడు)

పురు:- మీ అమ్మ ప్రయాణమవుతోందా ?

రాము:- తెలీదు.

పురు:- తెలుసుకోవలసిన బాధ్యత నీకుందంటావా ?

రాము:- అదీ తెలీదు.

పురు:- నీ వెక్కడికి వెళుతున్నావ్ !

రాము:- వీధిలోకి.

పురు:- ఎందుకు ?

రాము:- బండికోసం.

పురు:- (బిగ్గరగా) ఎవరు తీసుకు రమ్మన్నారు ?

రాము:- అమ్మే.

పురు:- ప్రయాణం కాలేదని చెప్పావుగా ?

రాము:- ప్రయాణం అనే ప్రయత్నం అమ్మ ఏమీ చేయడం లేదు కాబట్టి.

పురు:- మరి బండి ఎందుకు ?

రాము:- ఫలానా అందుకని అమ్మ చెప్పలేదు.

పురు:- అమ్మ చెప్పలేదు... నేను చెప్పతున్నానురా... ఆమె తన పుట్టింటికి వెళ్ళడానికి. జన్మజన్మానా భర్తా బిడ్డలు వున్నారనే జ్ఞప్తి లేకుండా వుండటానికి. అర్థంలేని స్వాతంత్ర్యాన్ని కోరే ఆడదాని దుర్గుణికి ఆదర్శప్రాయంగా నిలవడానికి. చెప్పానుగా... తిరిగి వెళ్ళు... అవం వీధిలోవున్న అమ్మగారింటికి అర్థ రూపాయి తగలేసి, జట్కాలు, కాద్ద కట్టించిపంపే జమీందారు ఇక్కడపడి యేడ్వటం లేదని చెప్ప.

రాము:- ఆ దబ్బులు తాతగారే యిస్తారులే నాన్నా!

పురు:- అలాకూడా వీల్లేదు.

రాము:- మరి ఎలా వెళుతుందండి?

పురు:- నీకు కళ్ళులేవురా? ఆమెకు కాళ్ళున్నాయి. ఆమె ఈ చావిడిలోంచి వీధిలోనికి బయలుదేరుతుందేమో. అదికూడా జరగడానికి వీల్లేదు.

రాము:- ఎలా వెళ్ళమన్నారు?

పురు:- మనిషిలా కాళ్ళతో నడచి. వెధవప్రశ్నలు నువ్వు. దొడ్డిగుమ్మ ముందిగా, అదారిని పొమ్మను.

(రాము రెండడుగులు వేస్తాడు.)

పురు:- ఒరేయ్! వెళ్ళేటప్పుడు నాతో మాట్లాడాలని ప్రయత్నిస్తుందేమో ! ప్రయత్నం చేస్తుందంటావా?... వద్దని చెప్ప.

రాము:- సరే !

పురు:- సరే అంటే చెప్పావా? ఏమిటి? వినదేమిటా?

రాము:- వింటుంది. తప్పకుండా చెప్తాను.

పురు:- ఏడిశావ్లే! చెప్పొద్దని నే నంటానని నీ వనుకుంటున్నావా? తప్ప కుండా చెప్ప

రాము:- చెప్తులెండి.

పురు:- ఆమె చెప్పొద్దన్నా చెప్పాలి.

- రాము:- అమ్మ చెప్పొద్దనదు చెప్పిన తరువాత తప్పకుండా వింటుంది.
- పురు:- తప్పకుండా వింటుంది...వినమను. జాగ్రత్తగా వినమను. అదీ నాకు కావాలి. వెళ్ళు!
- (రాము లోపలికి వెళతాడు పురుషోత్తం ఆటు, ఇటు పచాద్దుచేస్తూ వుంటాడు. లోపలినుండి శతభిషం వస్తాడు.)
- శత:- అమ్మగారూ!
- పురు:- (వెనక్కి తిరగకుండానే) పిలుస్తోందా? నేను రావడానికి వీల్లేదని దానితో, ఈ జిహ్వతో... ఈ జన్మలో మాట్లాడనని...
- శత:- కాదండి.
- పురు:- (వెనక్కి తిరిగి) ఏమిటి?
- శత:- పిల్లల్ని...
- పురు:- తీసుకువెడతానంటుందా?
- శత:- అదీ కాదండి.
- పురు:- ఏమిటా?
- శత:- మీ యిష్టమయితే...
- పురు:- తీసుకువెళతానంటుంది. అంతేగా?
- శత:- (భిగ్గరగా) బాబుగారూ! (నెమ్మదిగా) మీ యిష్టమయితే ఇక్కడ వుండుతానన్నారండి.
- పురు:- అదీ... అలా అంటుంది. దానికితెలీదు, వీడు మొండి మటమని.
- శత:- (వెదుతూ తిరిగి) అవసరమయితే...
- పురు:- పింవను! పింవను! చస్తే పింవను!
- శత:- కాఫీకాచి...
- పురు:- ఇస్తుందా? ఊహూ... తాగను, వెళ్ళు, పెందలాడే వెళ్ళిపోమ్మని చెప్పు.
- శత:- బేబీ అమ్మగారిని విడిచిపెట్టలేక ఏడుస్తోందండి.
- పురు:- ఏడుస్తున్నా సరే, విడిచిపెట్టి ఆశంకువెళ్ళిపోమ్మను. ఏం, వెర్రివేషాలు వేస్తోందా? పిల్లల మిషతో తను కదంకుండా వుండాని చూస్తోందా? అలా వీలేదు.

శత:- అందు క్కాదండి.

పురు:- ఎందుకురా ? కొండముచ్చిలా మోహం సుహృదా ! వెళ్ళు. ఆ బేబీని ఇలా తీసుకురా ? (శతభిషం వెళ్ళుతూ వుంటాడు.)

పురు:- ఒరేయ్ ! ఇట్లా రా ! (నెమ్మదిగా) బేబీ బాగా ఏడుస్తోంది మిడి ?

శత:- అమ్మగారు కూడాను

పురు:- దానిమాట నా కనవసరం. అంతగా బేబీ ఏడుస్తుంటే కడుపారా కాసిన్ని పాలిచ్చి మరీ వెళ్ళమను.
(శతభిషం నవ్వుతూ వెళ్ళిపోతాడు. వీధిలోనుంచి మాటలు విని పిస్తాయి.)

వీధి:- అమ్మగారో !

పురు:- ఎవరు తమరు ?

వీధి:- వంకాయలండి బాబూ!

పురు:- ఎందుకూ ?

వీధి:- అమ్మకానికండి.

పురు:- పూరికే ధారవోస్తావని కాదోయ్ ! ఇప్పుడెందుకంటు ?

వీధి:- కూర వండుకోడానికండి.

పురు:- ఉహు... అందుకా (కోపంగా) బుద్ధిలేదూ ! ఇక్కడ ఆయ్యగారుంటే అమ్మగారే కావలసి వచ్చిందేమిటి ? నీ వంకాయ లక్కర లేదు; దెంకాయ లక్కరలేదు. ఆవలకు పో !

వీధి:- లేత వంకాయలండి !

పురు:- కబుర్లు ముదురుగా వున్నాయే ! ఒరేయ్ ! నేను మాట అననే అనను. అన్నానంటే ఇక తిరుగులేదు. వెళ్ళిపో !

వీధి:- చిత్తం. (పోవుతూ)

పురు:- (పుస్తకం తిరుగవేస్తూ) అమ్మగారట అమ్మగారు. బొమ్మగారున్నా.

రాము:- (బిక్కిముఖంతో లోపలినుండి వస్తాడు) అమ్మే...

పురు:- ఏవమ్మా ? (కూర్చుంటాడు)

రాము:- మీ ఆరోగ్యం గురించి శ్రద్ధ తీసుకోమంది.

పురు:- దాని ఆరోగ్యం మహా గొప్ప ఆరోగ్యం అయినట్లు, పోతూ పోతూ ఈ ఏడ్వెందుకు? వెళ్ళిపోయిందికదా ?

రాము:- (తాళం చెవులిస్తూ) తాళం చేతులు మీ కిమ్మంది.

పురు:- దాని తాళంచేతులు నా కెందుకు ? దాని పెట్టి, బీరువా నేను ముట్టుకుంటానా ? జన్మలో ఆ పని జరగదని చెప్పు.

రాము:- అవన్నీ మీవేననీ, అమ్మకీ యింటిలో గడ్డిపరకకూడా లేదని, తన దంటూ ఏమన్నా వుంటే అవి ఏనాడో మీవిగా భావించాననీ, చెప్పమంది.

పురు:- (లేస్తాడు) అందీ ! భేషగా అంది ! అలా అంది - నాకు నచ్చింది. తానుకూడా ఒప్పుకుందిగా ! అదే కావాలి. ఏనాడైనా 'నా' అనే పరిస్థితిలో నా నట్టింట కాలు పెట్టిందంటే చూస్తాను... ఒరేయ్ ! రామా! నువ్వు వింటున్నావ్గా — అది మీ అమ్మ...నేను మీ నాన్నను—కాదు...ఇక అది మీ అమ్మకాదు, అందుచేతనే వెళ్లిపోతుంది.

రాము:- మీరు వెళ్లిపోమ్మన్నారు.

పురు:- నన్నెదిరిస్తే వెళ్ళమంటానా? వీపు చిట్టగొడతానా?

రాము:- అమ్మ ఏమెదిరించింది నన్నా ?

పురు:- ఎదిరింపులకేం కావాలిరా? నేను మగాణ్ణి, అది ఆడది. స్వస్థిలో భగవంతుడే పెట్టాడుగా ఈ విచక్షణ. కాస్త అజిగి మజిగి వుండ నక్కర్లేకదా ? ఏమిటంటే ఏమిటి? ఇదట్రా వరస? సావిత్రి, సీతా, అనసూయ ఈలాగే బేళారా కాపురాలు? యముడు సావిత్రిని 'పో! పొమ్మ'ని పొలికేకలు వేస్తే చచ్చిపోయిన భర్త శరీరాన్ని పట్టుకు ఎదిచిపెట్టిందా? 'నువ్వు చస్తావ్, వనవాసం చెయ్యలే'వని రాముడు 'వద్దు! మొర్రో' అంటే వినిపించుకుందట్రా సీత? ఆడవాళ్లు అంటే వాళ్లు. ఇదీవుంది. వెళ్లిపోయింది కదా?

రాము:- వెళ్ళలేదు.

పురు :- ఇంకా వెళ్లలేదూ! తక్షణం వెళ్లిపొమ్మని చెప్పి. ఆఖరిసారి నాతో
అవతలకు గెంటించుకుందామని చూస్తుండేమో! ఆ మర్యాదకాస్త
జరక్కముందే కాలు కదపమను. (రాము లోనికి వెళతాడు.)

వీధి :- అమ్మగారో!

పురు :- వీడెవడు?

వీధి :- అంటు.

పురు :- అమ్మకానికేనా? ఏ మంటు? మల్లంటు? మామిడంటు?

వీధి :- అంటు తోముతానండి బావ్, మా ఆడదీయాల వూట్టం పడ్డాదండీ.

పురు :- (కూర్చుని పుస్తకం చూస్తూ) అలాగా! తోమేవన్నీ అమ్మగా
రండ్లైనా. ఇక అయ్యగారివేమీ లేవన్నమాట?

వీధి :- ఓటండిబావ్! అరిదరియి తోములా!

పురు :- ఆయితే అమ్మగార్నే పిలివడమెంచుకు ?

వీధి :- అనవాట బావ్.

పురు :- గ్రహపాటురా? వెళ్ళు...ఇప్పుడేమీ కాశీలేదు. కాసేపుండిరా.

వీధి :- ఆ యిది తిరిగొచ్చినానంటే, అకాశంమీదికి పొద్దెక్కి పోతాది
బావ్.

పురు :- (లేస్తాడు) అకాశంమీద పొద్దెక్కిపోతే, నీ నెత్తిమీద ఎక్కు
తుందా? ఒరే! అట్టే ఏడవక ఆవలికి పో.

వీధి :- ఏంటయ్యో! ఏడవ్వ గిడ్డు అంటున్నావ్!

పురు :- ఏమనా లేమిటి?

వీధి :- మరేదా, గిరేదా చూసుకు మాటాడాలి.

పురు :- పో!పో! అట్టే వెధవ కబుర్లు చెప్పక.

వీధి :- మాటలొగ్గేతున్నావ్, జాగరత.

పురు :- ఏమిటా! ఎర్రబడి చూస్తున్నావ్! ఏం, ఏమన్నా చేస్తావా ఏం?
ఆయినా నీతో నాకెందుకు వెళ్లిపో, అందరికీ అమ్మగారే.

(వెంటనే శతభిషం లోపలనుంచి వస్తాడు)

పురు :- ఏరా, ఎందుకొచ్చావ్?

శత:- పిల్లలు రావటంలేదండీ!

పురు:- ఈడ్చుకుని లాక్కురా! వెధవ వేషాలు, వాళ్ళూను.

శత:- అమ్మగార్ని పట్టుకుని విడిచిపెట్టడం లేందే!

పురు:- ఆ పిల్లలను పట్టుకొని నువ్వు విడిచిపెట్టాద్దు.

శత:- నన్ను మీరు విడిచిపెట్టాద్దు.....నాకేం తెలీదు బాబూ! నేను ఏమీ చెప్పలేను. అయ్యగారూ! అమ్మగారితో ఒక్కసారి...

పురు:- మాట్లాడమంటావా? పట్టరానిగొడతను. మొద్దులా అలా చూస్తావేరా? వెళ్ళి లాక్కురా పిల్లల్ని.

శత:- (ఏడ్చుచుుఖంతో) చిత్తం (వెళ్ళిపోతాడు)
(రాము రోపలినుంచి వస్తాడు)

రాము:- మీ కోపానికి అర్థమండదు. అమ్మేం తప్పు చేసింది? ఎందుకు ఇంట్లోంచి వెళ్ళిపోమ్మనాలి?

పురు:- ఓరి బోడివెధవా! ఏం తప్పులేకుండానే వెళ్ళిపోమ్మంటాను. వెళ్ళి పొమ్మనడానికి నాకు అధికారమందిరా! నన్నెదిరిస్తుందే? వెళ్ళనని ఒక్కసారి రనమను చూద్దాం.

రాము:- అండే?

పురు:- అనమను చెప్పతాను.

రాము:- అమ్మ అలా ఒక్కనాటికీ అనదు.

పురు:- అలా అనమని అండే, వుండమని నే నంటానని నువ్వు అనుకుంటున్నావ్. నేను అననే అనను.

రాము:- (ప్రక్కకు చూస్తూ దుఃఖంగా) అదిగో! అమ్మ వెళ్ళిపోతోంది, పిల్లల్ని విడిచిపెట్టలేక వెళ్ళిపోతోంది. వెనక్కి తిరిగిచూస్తూ వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ వెళ్ళిపోతోంది...అగమని చెప్పేవారు లేక, ఆమె చేసేవారు లేక అనాధగా వెళ్ళిపోతోంది. (హఠాత్తుగా పురుషోత్తాన్ని

కొగలించుకొని) నార్నగాదూ! మీరు పిలవండి వస్తుంది. అమ్మ మీమాట తెదురుచెప్పదు. రమ్మంటే వస్తుంది. పొమ్మంటే పోతుంది. అమ్మ అంత మంచి అమ్మ ప్రపంచంలో ఎవ్వరూ లేరు. (లోపల పిల్లలు 'అమ్మా! అమ్మా!' అని ఏడుస్తుంటారు.)

పురు:- ఏడవండి. మీతోపాటు వేసుకూడా ఏడుస్తాను. కాని మాటతప్పే మనిషిని కాదు. నా జన్మలో మళ్ళీ దాన్ని పిలవను. తిరిగివస్తే (ఆశగా) వస్తుందా?...రాదు...రానివ్వను. నా గుమ్మం ఎక్కనివ్వను. జానకీ, వెళ్లిపోతున్నావ్గా! వెళ్లిపో. (వెళ్లి యీజీ చైర్లో కూర్చుంటాడు.)

రాము:- (బిగ్గరగా) నాన్నా (కుర్చీ దగ్గరగా వెళతాడు)

పురు:- రామూ! పిల్లల్ని వెళ్లిచూడు. (రాము వెళతాడు)
(అచ్యుతం వీధిలోనుంచి యీజీచైర్ ప్రక్క నింబడి, తిన్నగా మూలకు వెళ్లి చూచి తిరిగివచ్చి)

అచ్యు:- మామయ్యా!

పురు:- బాబూ!

అచ్యు:- ఒక మనమైన సత్యాన్ని ఈనాటికి సాధించావు.

పురు:- గ్రహించావు క్కదూ?

అచ్యు:- అహంభావమే గంభీరంగా పోజ్ చేసే ఆదవాళ్ళ మానసిక తత్వానికి మామయ్య! నీలాంటివాడుండాలి.

పురు:- (అనందంగా లేస్తూ) అచ్యుతం! నా తత్వం నీకు తెలుసుగా! నాకు కోపము రానేరాదు...వచ్చిందా, అదో ఇదో తక్షణమే తేలిపోవాలి. ఏమంటావ్?

అచ్యు:- కాదంటానా? అసలు రాముడు అవతారమూర్తి కావడానికి ఆ పట్టుదలేగా కారణం.

పురు:- నిజంగానా?

అచ్యు:- అబద్ధం చెబుతానా మామయ్యా! చాకలాడు ఏదో వాగితే సీతను ఏం చేశాడు? వారాత్తుగా ఆవలికి పొమ్మన్నాడు. అంతే. గవ్విట్గా

కార్యసాధన అయిపోయింది. ఉత్తర రామాయణం ఉత్తమంగా తయారయి పూచుకుంది. అసలు కోపం రానేరదు. వచ్చిందా? అదో యిటో తేలిపోవాలనే నినాదమే ఆయన ఆశయం కూడాను. చూడు... అసలు అడవినే వస్తువునే సృష్టిలో చాలి తేలికైన పదార్థంతో తయారుచేసి విడిచిపెట్టారు! ఎవరు? దేవుడు-ఆ దేవుడే ఏమి చేశాడంటే, మొగజ్జిమట్టుకు నాలుగుపాళ్ళు ఎక్కువచేసి నారీవ్వేషిలా తయారుచేశాడు. అసలు సృష్టిలోవుండే రహస్యాన్ని ఏ అడవి గమనించదో ఆ అడవి అడవిదేకాదు.

పురు:- అచ్యుతం! నువ్వు నిజంగా బుద్ధిమంతుడివిరా! అందుకే మీ అమ్మ చచ్చిపోతూ అందిలే, మా వాడు మంచి జాతకుడవురాడని.

అచ్యు:- (అనందంగా) అండీ-అందుకే మామయ్య! నాకు తెలియకుండా వయస్సు మీరేకొద్దీ వెధవలక్షణాలు నాలో బయలుదేరుతున్నాయ్... అత్తయ్యమీద అంతకోపం దేనికి?

పురు:- అదే అడగొద్దరా అచ్యుతం!

అచ్యు:- ఓహో! అడగాలని అడగలేదు. అసలు అత్తయ్య చాలా మంచిదేగా?

పురు:- కాదంటానా? చాలా మంచిదే. ఆ మంచి తనమనే ఆధారం ఆయుధంగా వున్నదని అడ్డమయిన స్వల్ప విషయాలకు స్వాధీమానమే! ...చీర తెచ్చానే అనుకో. ఖరీదు కాస్త ఎక్కువే, కట్టాలంటావా? వద్దంటావా?

అచ్యు:- చచ్చినట్టు కట్టాలి.

పురు:- అది కట్టగా అనందించేవాణ్ణి నేను. అందుచేత నా యిష్టప్రకారము అది నడవాలంటావా? దానిష్ట ప్రకారం నేను నడవాలంటావా?

అచ్యు:- అబ్బే, నీ యిష్టప్రకారమే నడవాలి. అసలు ఎందుకొచ్చింది తగువు?

పురు:- అదే అడగొడ్దన్నాను. అసలు అటువంటి విషయాలు నీవు అడగ కూడదు; నేను చెప్పకూడదు.

(శతభిషం రెండు గ్లాసులతో కాఫీ తీసుకొస్తాడు.)

శత:- పంచదార అంచనా నాకు తెలియదండి, అమ్మగారే వేశారు.

పురు:- అదే అనొద్దు. దాని తాతలా నే వేస్తాను. పంచదార డబ్బా యిలా తీసుకురా!

(శతభిషం వెళతాడు.)

పురు:- చూశావ్ అచ్యుతమ్ ! ఆడదానికి ప్రతి పనిలోను ప్రాముఖ్యత యివ్వడం వల్లనే-పట్టపగ్గాలు లేకపోతున్నాయ్. వంట మనం చేసుకోలేం? కాఫీ మనం కాచుకోలేం? మా శతభిషంలాంటి వంటవాడు ఒక్కడుంటే పూరంతా వడ్డన చెయ్యొచ్చు ఒక పూటలో—

అచ్యు:- ఆడదాని అవసరం లేకుండా మగాడు బ్రతకొచ్చు. మగాడి అవసరం లేకుండా ఆడది బ్రతుకలేదు మామయ్యా!

పురు:- ఒరేయి వెధవా! పంచదార తొందరగా తీసుకురారా! అచ్యుతం, చక్కని మాటన్నావ్.

అచ్యు:- భారతదేశంలో బ్రహ్మచారు లున్నారు కాని, బ్రహ్మచారిణులు వున్నారా?

పురు:- ఏరీ...వెతికి ఒక్కదాన్ని బ్రహ్మచారిణిగా మన మతంలో చూప గలమా? అంతా మగాళ్ళే. భారతంలో భీష్ముడు, రామాయణంలో ఆంజనేయులు.

అచ్యు:- కలియుగములో వివేకానంద, సుభాస్ చంద్రబోస్.

పురు:- ఒరేయ్! కాఫీ చల్లారిపోతోందిరా!

(శతభిషం డబ్బా తీసుకువస్తాడు.)

పురు:- (డబ్బా చూడకుండా చంచాతో పంచదార అనుకొని కాఫీపొడి కలుపుతూ) రామూ ఏమి చేస్తున్నాడు?

శత:- కాఫీ కావాలని కూర్చున్నాడండి.

పురు:- వాళ్ళకింకా యివ్వలా?

శత:- మళ్ళీ పట్టుకొస్తానండి. (లోపలికి వెళతాడు)

పురు:- అచ్యుతం! వెధవ... కక్కలాంటివాడు తెలివిలో చిత్రగుప్తుడు గూడా సిగ్గుపడాలి పని చేశాడంటే, పటానికి ప్రేమ్ కట్టినట్లుంటుంది.

అచ్యు:- అసలు మీరు కాఫీలో వేసేదేమిటి?

పురు:- పంచదార! (దబ్బాకేసి చూచి) ఒరే వెధవా! పంచదారని కాఫీ పొడి దబ్బా తీసుకొస్తావటా? కళ్ళు మూసుకుపోయి పనిచేస్తున్నావా? ఇలారా!

(శతభిషం వస్తాడు.)

పురు:- ఇదేం దబ్బారా?

శత:- పంచదార దబ్బా కూడా అచ్చం ఇలాగే వుంటుందండి.

పురు:- రెండు దబ్బాలు జాయింటు చేస్తే సీ ముఖంలా వుంటుంది. (దబ్బా గిరవాచేసి) వెళ్ళు... ఈ గ్లాసులుకూడా తీసుకువెళ్ళి కాఫీచేసి తీసుకురా!

(శతభిషం వెళతాడు. పురుషోత్తం నెత్తిన చేతులు పెట్టుకుని కూర్చుంటాడు.)

పురు:- అబ్బబ్బ! యింత శుద్ధ తెలివితక్కువ వెధవతో నేను కాబట్టి వేగుతున్నా ననుకో—

అచ్యు:- అసలు అత్తయ్యే వాణ్ణి అలా తయారుచేసిందేమో!

పురు:- ఆ! బాగా చెప్పావు. అదే అడదానిలోవున్న కిటుకు. తన పనితనం ప్రక్క మగాడికి చెప్పేస్తే; ఇక వాళ్ళ అవసరమే వచ్చి ఏడ్వడని వెధవ అడుగు. లేకపోతే కాస్తంత కాఫీలో పంచదార వెయ్యడమే చేతకాలేదంటే...

అచ్యు:- అంతా పొలిడికల్ కుట్ర

పురు:- ఏదో పొయ్యిలో కుట్ర. నా సంసారానికి చాలా ద్రోహం చేసింది అచ్యుతం!

అచ్యు:- ఇక అత్తయ్య అవసరం లేకుండా జాగ్రత్తపడ్డంలోనే నీ తెలివి లేటయినామో చూమయ్య!

పురు:- ఒరేయ్! మీ అమ్మ నెరుగుదువుగా?...ఆవిడ స్వయం నా చెల్లెలు... మీ నాన్న ఏంచేసేవాడు?... ఆగ్రహంవచ్చి ఆవలకు పొమ్మంటే; హఠాత్తుగా వచ్చి 'నేను ఆడదాన్ని, నాకు మీరే దైవము, నన్ను చంపినా మీ పాదాలదగ్గరే ప్రాణం విడుస్తాను' అని కాళ్ళు పట్టు కునేది. మీ నాన్న కౌగలించుకొని కన్నీళ్లు తుడిచేవాడు. అదిరా దాంపత్యం. ఆడదంటే మా చెల్లెలే ఆడది. మీ అత్తయ్యను పొమ్మ న్నానే అనుకో. ఒకసారివచ్చి, ఆహా! అది యింట్లో వుండాలని నా వుద్దేశంకాదు. కోరిందంటావా? ఈ పిల్లం గురించికాని... లేకపోలే దానవసరం నాకేమిటి?

(రాముడు వస్తాడు.)

రాము:- నా స్కూలుకు దైవమయింది.

పురు:- నీ స్కూలుకేగాని దైవమయింది, ఈ భూ ప్రపంచంలో దేనికి కాలేదేమిటి?

రాము:- టీఫిన్ ఏమీ చెయ్యలేదు. కాఫీ యింకా కావలేదు.

పురు:- ఒరే శతభిషం!

రాము:- చెల్లాయి ఆకలితో ఏడుస్తోంది. బేబీ పాంకోసం వాడ పెడుతోంది.

పురు:- ఒరేయ్! వెధవ శతభిషం! (విసురుగా లోపలికి వెళతాడు)

అచ్యు:- రామూ!

రాము:- (తిరుగుతాడు)

అచ్యు:- ఏమిటా ఈ గొడవ?

రాము:- బావా! నేనీ యింట్లో వుండలేను.

అచ్యు:- అదేమిటి?

రాము:- వయస్సు మీరినకొద్ది నాన్న మరీవెడ్డగా తయారవుతున్నాడు. అమ్మ ఎన్నన్నా మాట్లాడదు. ప్రతి సాధించును ఎంతో సమానంగా భరిస్తుంది. అటకోతిలా చేసి అమ్మను అడిస్తున్నాడు నాన్న.

అచ్యు:- అసలు ఎందుకొచ్చిందిరా?

రాము:- మూడువందల రూపాయలు పెట్టి జరిపువ్వరి సిల్కు చీర తెచ్చాడు రాత్రి...

అచ్యు:- తీసుకొస్తే ?

రాము:- అంత ఖరీదెందుకంది అమ్మ. అంతే. రాత్రి తెల్లవాద్ద సాధించాడు. ప్రొద్దున్నే సాగనంపాడు.

అచ్యు:- రోజూ యింతేనా ?

రాము:- రోజూ కేకలు వేసేవాడు. కాని వెళ్ళిపోమ్మని ఎప్పుడూ అనలేదు. ఈ రోజున అలా అన్నాడు. అమ్మ వెళ్ళిపోయింది. ప్రొద్దుటనుంచి కాఫీలేదు.

అచ్యు:- (జేబులో రూపాయతీసి) నవ్వు ఆ ప్రక్క హోటల్ కు పోయి కాఫీ త్రాగిరా. మీ నాన్నతో నేను మాట్లాడుతాగా—
(అచ్యురం రూపాయి యిస్తాడు. రాము అది తీసుకొని బయటకు వెళతాడు. లోపలనుంచి పురుషోత్తం వెంటనే వస్తాడు.)

పురు:- ఏమిటి చెపుతున్నాడు వాడు ?

అచ్యు:- ఏదో చెప్పాడు. ఇప్పుడు మీ కెందుక్కావాలి ?

పురు:- (కూర్చుంటూ) నాక్కాకపోలే, నీక్కావాలా ? అలా విన్నానులే, నువ్వు చెప్పకపోయినా నాకు గ్రహింపే. ఈ పిల్లల్నికూడా చాడీ కోర్టుగా తయారుచేసింది.

అచ్యు:- అత్తయ్య మహాచెడ్డదిగా కనిపిస్తుంది మామయ్య !

పురు:- నెమ్మదిగా అంటావేమిటి ? వంటవాడి విషయం ఒక్కటి చాందు ? అంటుతప్పేలాంన్నీ అలాగే వుండిపోయాయి. అచ్చికి రోగం వచ్చిందట, రోగం. వెధవజాతి.

అచ్యు:- ఆడజాతేనా ?

పురు:- నన్ను మళ్ళీ ప్రశ్నించకు.

అచ్యు:- మా అమ్మకూడా ఆడదే మామయ్య !

పురు:- ఆడదే అయితే ?

అచ్యుత:- ఇంట్లోవున్న పిల్లలుకూడా ఆడవాళ్ళే అయ్యారు.

పురు:- నా పిల్లలు ఆడవాళ్ళుకాని, మొగవాళ్ళుకాని నీకెందుకు ?

అచ్యుత:- వాళ్ళు ఆ త్రయ్యకు పుట్టినవాళ్ళేగా ?

పురు:- ఏమిటా ?

అచ్యుత:- ఎవ్వరయినా సరే ! జాతివిచక్షణ వచ్చినపుడు ఆడవాళ్ళు ఆడవాళ్ళే, మొగవాళ్ళు మగవాళ్ళే !

పురు:- నీ వుద్దేశం ?

అచ్యుత:- ఆడవాళ్ళ విషయంలో మన, పర అనే భేదాలు ఆవలకు నెట్టి, జాతి దొర్బుల్కానికి, దేశహీనతకు, సంసార విచ్ఛిన్నానికి హేతు భూతమైన ఆడజాతినంతా వెలివేసి, మనం! పురుషులం! సర్వశక్తి సంపన్నులం మనమే! ఆడవాళ్ళకు ఆధారం మనమే! దేశానికి, జాతికి, కసీసం సంతానానికి కారణభూతులం మనమే అని ఐర్ల గుద్దుదాం. బాహ్యంగా వెళ్ళి ప్రచారం చేద్దాం.

పురు:- ఫలితం ?

అచ్యుత:- తన్నులు !

పురు:- (కోపంగా) అచ్యుతం ?

అచ్యుత:- మామయ్యా !

పురు:- ఎవర్రా తన్నేది ?

అచ్యుత:- ప్రజ... ఇంటిలో కాబట్టి నీ అవకతవక పనులు సరిపోతున్నాయ్ వీధిలో ఆడవాళ్ళ యెదురుగా వెళ్ళి ఆ మాటలను చూద్దాం

పురు:- వాళ్ళని అనడానికి నా కేమవసరం ?

అచ్యుత:- ఆ త్రయ్య కాబట్టి లోకువా ? భారత, రామాయణ కాలాలనాటి ఆడవాళ్ళ డైపును పుత్రులో పెట్టుకొని అవలకు తోబులావా ? ఆ త్రయ్య అమాయకురాలు కాబట్టి సరిపోయింది.

పురు:- లేకపోతే ఎవర్రయితే ఏం చేస్తుందోయ్ ? ఒరేయ్ అచ్యుతం ! పెద్ద కబుర్లు చెబుతున్నావ్ కాని, రేప్రొద్దన ఏ ఆడదయినా నీ పెద్ద మయితే ?

అచ్యు:- నాతో సమానాధికారమిచ్చి సగౌరవంగా చూస్తాను.

పురు:- అప్రాచ్యుడా !

అచ్యు:- ఇంతకాలం అన్యాయంగా ఆడవాళ్ళను అంధకారంలో వుంచిన దానికి ప్రతిఫలంగా వాళ్ళ పాదాలు పట్టుకొని శ్రమాభిష కోరుకున్నా పాప మింకా సశేషంగా మిగిలివుంటుంది చునకి.

పురు:- (బిగ్గరగా) అచ్యుతం !

అచ్యు:- ఇప్పటికై నా కాస్త తమాయించి అత్తయ్యను రప్పించడం...

పురు:- మంచిది మామయ్య ! చచ్చు కబుర్లు చెప్పక గౌరవంగా బయటకు వెళ్ళు.

అచ్యు:- నీ పట్టుదల విడిచిపెట్టవన్నమాట.

పురు:- నువ్విక్కడనుంచి వెళ్ళాలి.

అచ్యు:- ఇక్కడ వుండమన్నా ఉండను. కాని...

పురు:- కానిలేదు, అర్థజాలేదు, కాలు బైటపెట్టు.

అచ్యు:- వెళ్ళకపోతే నీవు చేసేదేమిటి ?

పురు:- దొర్లనక్కం సాగిస్తావా ? సరే ! అదీ నేను చూస్తా. (నడుం కదలాడు)

అచ్యు:- ఆడవాళ్ళ మీద చేయుటలేదుగా. (నవ్వి) మామయ్య ! అత్తయ్యను బాధపెట్టడమనేది ఆర్థంలేని పని. ఆలోచించుకో. వస్తాను.

పురు:- (వెళ్ళే అచ్యుతాన్ని చూస్తూ) ఓరి పీచుగా ! ఎంతటి వాడివయ్యావ్ ! ఒరే రామా ! ఏమిటా యింతకుముందు నువ్వు అచ్యుతంగాడితో చెబుతున్నది ?

రాము:- ఏమో జ్ఞాపకములేదు. (లోపలికి వెళతాడు)

పురు:- (వెళ్ళేవాణ్ణి చూస్తూ) ఆ ! పొగరు. ఎంత నిర్లక్ష్యం (అని వెళ్ళి పోతూవుంటే, శతభిషం కాఫీ తెస్తాడు)

పురు:- ఎంత పెండలాడే చచ్చావురా ?

శత:- పచ్చి పుల్లరింది.

పురు:- బొగ్గులు పొయ్యి ఏర్పిండిగా, దానిమీద తగలెయ్యలేక పోయావ్.
(కాఫీ తీసుకుంటాడు)

శత:- కూరలేమీ లేవండి.

పురు:- శకునపక్షివిరా, అది చేయాల్సిందంతా చేసివెళ్ళింది. ఆ మంత్రాం
గంలోపడి నవ్వుకూడా మాయమంటా కొడుకు వవుతున్నావు.
(కాఫీ రుచిచూచి) ఇది ఏ పదార్థమురా ?

శత:- నా కర్థమవటం లేదండి.

పురు:- నీకే అర్థంకావటంలేదు. బాగానే వుంది !

శత:- మీ రన్నమాట అర్థం కావటం లేదండి.

పురు:- నవ్వు ఏడుస్తూ పొయ్యిమీద పెట్టిన (గ్లాసు చూపిస్తూ) ఈ ఆకారం
గల పానీయం ఏమిటా ? అని; వాననలేదు, రుచిచూస్తే చేదు...
వేడిలేదు. తెలియకదుగుతాను, ఇది కాఫీయా ? టీయా ? కోకో ఆ ?
ఓవల్ టీన్నా ? లేక అన్నీ కలిపి చౌచౌగా తయారుచేసిన చావు
ద్రావకమా ! (మళ్ళీ త్రాగి) ఛీ ! ఛీ ! దీనిలో ఏదన్నా నాది ఏరి
పొరపాటున నీ చెయ్యి పడవేయలేదుకదా ? ఆహా ! అది చెప్పి
వెళ్ళిందేమోలే! ఒరేయ్ ఇష్టంలేకపోతే చెప్పేయ్. నా దుంపతెంచి
ఇలాంటి పదార్థాలతో నా ప్రాణంమట్టుకు తీయకు.

శత:- రామ! రామ! అవేం మాటలండి?

పురు:- (గ్లాసు చూపుతూ) చూడు, నీ కళ్ళతో నీవే చూడు. యింత నల్లగా
యేర్పిందేం ?

శత:- ఇండాక మీరిచ్చిన కాఫీలో చక్కెరవేసి మళ్ళా కాచానండి.

పురు:- ఓరి శనిగా! అలా ఏర్పవేం? (గ్లాసు ద్రాయరుమీద పెట్టి ఉసూరు
మంటూ కుర్చీలో కూరిబడి) తీసుకువెళ్ళరా, కాఫీ తీసుకువెళ్ళు!
నీపేరుమీద ఇవాళ వుపవాసం చేస్తాను.

శత:- మళ్ళీ కాస్తాలెండి.

పురు:- చచ్చారులెండి (లేచి) వెళ్ళేటప్పుడు మీ అమ్మగారు ఏమన్నా చెప్పి వెళ్ళిందా? అబ్బే! ఏమీలేదులే. కాస్త ఇలా ప్రతి పని తగలేస్తే; అచ్యుతంగాడు ఏడ్చినట్లు తిరిగివెళ్ళి ఆమె పాదాలు పట్టుకుంటానని.

శత:- అమ్మగార్ని అనుకున్నవారు పాపాన్ని మూటకట్టుకు పోతారండి.

పురు:- నేనే నన్నమాట-అంత దుర్మార్గుణ్ణి, ఒరేయ్ ! తెలియకడుగుతాను- అవీ వున్నప్పుడు ఎప్పుడైనా ఇంత అధాస్తంగా తగలేకావా కానీ ?

శత:- అమ్మగారే అన్నీ పైనుండి చూచేవారండి.

పురు:- నీవు క్రిందనుండి జీతాన్ని కాజేయటానికి ప్రవేశించావనుకుంటాను మా యింట్లో.

శత:- మీ కిష్టం లేకపోలే...

పురు:- వెళ్ళిపోతానంటావా ? (అలోచిస్తాడు) అబ్బెబ్బె ! ఏదో పొరపాటు అయిందనుకో. కాస్త జాగ్రత్తగా పనిచేసుకోవాలిగాని చికాకుపడిలే ఎట్లా ?

శత:- అమ్మగారు లేకపోలే ఈ యింట్లో ఒక్క క్షణంకూడా వుండలేనండి. అలాంటి అన్నపూర్ణమ్మను కాదని గెండ్లస్త్రీ కష్టాలేకాదు, అన్నం కూడా దొరక్క అవస్థపడతారండి.

పురు:- ఏమిటి? అన్నం వండదల్చుకోలేదేమిటి రోజు?

శత:- అంటు అలాగే వున్నాయండి.

పురు:- ఆ అచ్చికి వంట్లో ఏదో రోగ మొచ్చిందంటు. దానిమొగుడు పెద్ద మొరగాడిలా వచ్చి...

శత:- వాడుకూడా తోముతాడు కదండి.

పురు:- వట్ల మండుతూవుంటే వద్దు పొమ్మన్నాను.

శత:- ఇవాళ కడుపు మంటేనండి మనకి.

పురు:- శతభిషం! ఆ అంటు...

శత:- అంటుతోమేపని నా ప్రాణముండగా నేను చెయ్యను.

పురు:- బంగారంలా నేనే చేస్తాను, చూద్దువుగానిగా—

(కొంతదూరం వెళ్ళేటప్పటికి వీధిలోనుంచి వెంకటరమణ వస్తాడు)

వెంక:- బాబాయ్ !

పురు:- (వెనక్కి తిరిగి) వెంకటరమణా ఎంతకాలానికి చూశానురా! అలా నిలబడిపోయావే కొయ్యలా! కూర్చో... నాన్న, అమ్మ అంతా క్షేమమే కదూ.

వెంక:- అంతా క్షేమంగానే ఉన్నారు బాబాయ్ ! కాని మా ఆవిడకు కంట్లో నలుసుపడింది బాబాయ్. (కూర్చుంటాడు)

పురు:- ఎంతపని జరిగింది ?

వెంక:- బ్రహ్మాండమైన పని. నలుసు పడితే అది పూరుకుందా? దాని యిష్ట మొచ్చినట్టు నలిపింది. కన్నంతా ఎర్రగా అయిపోయింది.

పురు:- తరువాత?

వెంక:- తెల్లవాల్లు నిద్రలేకుండా గుడ్డతో ఆవిరిపెట్టాను. మా అమ్మ, నాన్న వచ్చి కోడలికి ఎలావుండో పంకరించాలా. బాబాయ్? నాకు బలే బాధగా తోచిందిలే బాబాయ్ !

పురు:- అసలు కన్నెలాగుందిరా ?

వెంక:- నాశ్రమ పూరికే పోతుందా ? తెల్లవాల్లు దానిగురించి నిద్రపోయానా బాబాయ్! పైన భగవంతుడు చూశాడు. తెల్లవారేటప్పటికి కన్ను మామూలుగానే అయిపోయిందిలే.

శత:- మీరాంటివారు వుండే పెళ్ళాలు సుఖపడతారు కాని...

పురు:- నవ్వు నోరు మయ్యిపోయే ! (లేస్తాడు)

వెంక:- నిజం బాబాయ్ ! అతను చెప్పే మాటల్లో అబద్ధంలేదు. యిత ప్రాణంగా చూసుకున్నా, అది అంటుంది 'నన్ను పెళ్ళిచేసుకున్నాక అది మహా కష్టాల్లో పడిపోయిందిట, అసలు అది మంచిదేలే బాబాయ్, పైకి అలా అంటూ వుంటుంది. ఒక్కొక్కసారి పుట్టిందికి వెళ్ళిపోతా నని బలే బెదిరిస్తుందిలే !

పురు:- పొమ్మనలేక పోయావు.

వెంక:- చచ్చిపోనూ ! అది నా కంటికి కనుపించకపోతే. నువ్వలా వెళ్ళావంటే, ఇలా రైలుక్రింద తలకాయ పెడతానంటారు. అంతే బాబాయ్ ఖదేరావ్, ఆగిపోతుంది. (ప్రోవలకు చూచి) ఏదీ ? చిన్నమ్మ ఎక్కడా కనిపించడం ?

పురు:- వెలుపలుంది.

వెంక:- అయితే బాబాయ్ మన భోజనాలేర్పాటు ?

శత:- నే నున్నానండి.

పురు:- ఇప్పుడే వస్తానుండు. (లోపలికి వెళతాడు)

వెంక:- నీ పేరేమిటోయ్ ?

శత:- శతభిషం.

వెంక:- (నవ్వి) శ...త...భి...షం. మంచి పేరేనోయ్ అయితే మనకు పెళ్ళయిందా ?

శత:- లేదండి. దాని గురించే...

వెంక:- అరె ! ఇంతమనిషి వున్నావ్..... ఆడది లేకుండా జీవిస్తున్నావా?

శత:- ఏం చెయ్యనండి?

వెంక:- గంతకుతగ్గ బొంత. ఎవ్వర్నన్నా ! చూచుకోవాలి శతభిషం. మా పూరులో ఒక అమ్మాయి వుంది, చేసుకుంటావా ? నయస్సుకు పెద్ద దనుకో. పేరు ఆశ్వని. ఇద్దరి పేర్లు నక్షత్రాలే. కాబట్టి తారాజలం బాగుంటుందని తోస్తుంది. ఆమెకూడా. వంట బాగానే చేస్తుంది. మెత్తని మనస్సు ఏం చెప్పినా కాదనదు ఆమెను పెండ్లిచేసుకుంటే ఇద్దరూ కలసి భోజనహోటలు పెట్టొచ్చు. ఏమంటావ్ ?

శత:- ఆమె వయస్సు ఎంత వుంటుందండి ?

వెంక:- ఆ...ఎంతా ? ఒక్కటితక్కువ యాభై. స్థిరమైన మగ దిక్కులేక మహా చికాకు పడుతోంది. చూడమంటే మాట్లాడుతాను (లోపలకు చూచి) బాబాయ్ !...

శత:- వస్తారలెండి. అంటు తోమడానికి వెళ్ళారు.

వెంక:- చీ ! చీ ! బాబాయ్ అంటు తోనుతున్నాడా ?

శత:- ఆడదాన్ని కాదన్నవాళ్ళకు అదేగతి పడుతుందిలెండి !

వెంక:- ఆడదాన్ని కాదనడమేమిటి ?

శత:- మీ చిన్నమ్మగార్ని కోపమొచ్చి పుట్టింటికి పంపేయగా !

వెంక:- ఆరి బాబాయ్ ! వెళ్ళవలందని చెప్పావ్. శతభిషం, అసలు ఎందుకు పంపేశాడంటావ్ ? చిన్నమ్మ చాలా మంచిదే.

శత:- ఒళ్లు బలిసి, కళ్లు మూసుకుపోయి !

వెంక:- మా యావిట్టి నా జన్మలో ఆలా అంటానా ? అంటే మళ్ళీ నా కంటికి కనిపిస్తుందా ?

(రాముడు లోపలినుంచి వస్తాడు.)

వెంక:- రాముడేనా? కాస్త సాగావే ?

రాము:- ఎప్పుడొచ్చారు?

వెంక:- ఇప్పుడే ఒరే రాముడూ! మన భోజనం ఏర్పాటు ఇవాళ కాస్త కష్టంగా వుండేటట్టుందే... మా ఆవిడ నీకు తెలుసుగదూ! మన భోజనం సంగతి ఆవిడకు తెలుసు. శతభిషం ! కాస్త కడుపులో కంగారు లేచింది. ఏదో మీరంతా కాపాడాలి. ఇలాంటి ఆపద సమయంలో మా ఆవిడ వుండేనా...

రాము:- కాపాడి, రక్షించేది!

వెంక:- నీకూడా తెల్సుగా రాముడూ!

రాము:- అట్టే మాట్లాడకండి.

వెంక:- మా ఆవిడ ఒక్కనాటికి కూడా అలాంటిమాట అనదు. ఇంతకూ మన భోజన ఏర్పాటు ఏమన్నా జరిగేనా?

రాము:- మా అమ్మ యింట్లో లేదు.

వెంక:- శతభిషం ఉన్నాడుగా?

రాము:- వాడి జన్మలో ఏ పనీ కాదు.

వెంక:- కార్యక్రమం ఏమిటి?

రాము:- కాఫీహోటల్లో చూచుకోవడం.

వెంక:- అంతేనా ?

రాము:- యస్.

వెంక:- ఇంగ్లీషు నేర్చుకున్నావ్. మా ఆవిడక్కుడా వచ్చుస్తే నన్ను ఎ. యస్. యస్., యాస్ అని అప్పుడప్పుడు అవసరార్థంగా పిలుస్తూ వుంటుంది.

రాము:- ఏమండోయ్! మీ ఆవిడ్ని గురించి యాకరవు పెట్టమని ఎవ్వరూ ఏద్యటలేదు. కావలిస్తే కామ్గా కూర్చోండి, కాదంటారా వెళ్ళి పొండి.

వెంక:- మా ఆవిడ ఏ చుట్టాన్నీ ఈ విధంగా మర్యాద చేయలేదు, చేయబోదు, చేయదు.

రాము:- మీ ఆవిడ సంగతి ఎవరి క్కావాండి?

వెంక:- నాకు, సర్వ ప్రజలకు, ప్రపంచానికి - పరమాత్మ అనే నిర్వికార నిరంజన యాపంలో మా ఆవిడ ఆత్మకూడా ఒక అంశా సంఘాతమే.

రాము:- మీరు మాట్లాడక ఊరుకొంటారా, ఊరుకోరా,

వెంక:- భోజనయేర్పాట్లు చేస్తే సరి.

శత :- నేను చేస్తాలెండి.

వెంక:- అయితే కాంకృత్యాలు తీర్చుకువస్తాను. శతభిషం! పెద్ద కాల్యలో నీళ్లు పరిశుభ్రమైనవేనా? రాముడూ! మా ఆవిడుండు చూశావ్, పెద్ద కాలవంటే భలే భయంలే.

రాము:- మీరు వెళతారా ? వెళ్ళరా?

వెంక:- భోజనయేర్పాట్లు చేస్తానన్నాడుగా. వెళ్లి తప్పకుండా మళ్ళీ వస్తాను. (విధిలోకి వెళతాడు)

రాము:- (వెళ్ళేవాణ్ణి చూస్తూ) తిండిపోతు.

శత :- భగవంతుడిచ్చిన ఆకలి.

రాము:- నీకేమన్నా పెళ్ళాశ పెట్టాడేమిటి?

శత :- పెండ్లామంటే అందరికీ ఆశే గదండి, బాబుగారికి తప్ప.

రాము:- ఏద్యావులే. ఆ చెల్లాయికిచ్చిన కాఫీ నువ్వు కాచిందేనా ?

శత :- బాబుగారు కాఫీ పొడరు కలిపిచ్చారు.

రాము:- నవ్వు కాచి పిల్లలమొహాన్ని తగలేశావ్. అదే తాగనక్కర్లేదా?
రాని ఐడికి వేశయింది. యేడుస్తూ కూర్చుంది. కాఫీ లేదు,
గీఫీలేదు.

శత:- నన్నేం చెయ్యమంటారు ?

రాము:- నిన్ను చెయ్యమనక యెవ్వరిని చెయ్యమంటాను ! ఎందుకున్నావ్
యింట్లో? నాకు స్కూలుకు డ్రైము కావస్తుంది. ఇంతవరకు
పొయ్యిమీద పాత్రయెక్కలేదు. వెధవయిల్లు, వెధవ పనులూను.

శత:- అలా అని మీ నాన్నగారిదగ్గర అండి.

రాము:- అంచే? పోనీ, నేనీలా అన్నానని నువ్వు చెప్పరాదా ?

శత:- నేను చాడీకోరును కాదండోయ్ !

రాము:- యశమానురాలు ఇంట్లోంచి వెళ్ళిపోతుంటే, ఏడుస్తూ కూర్చునే
వాడవు, అంతేగా ?

శత:- అగమంచే బాబుగారితో తగాదా.

రాము:- అందుకాయనకు తాళం వేశావ్. ఇద్దరూ కలిసి అమ్మను సాగ
నంపారు.

శత:- రాముగారూ ! అన్యాయంగా మాట్టంచే పడేవాణ్ణి కాదు.

రాము:- ఇంట్లో అన్యాయం జరుగుతూవుంటే చూస్తూ పూరుకునేవాడివేగా !

శత:- ఏమన్నా అనడానికి నాకేం సంబంధం ?

రాము:- ఏం సంబంధం లేకుండా ఇంట్లో ఎందుకున్నావ్ ? నువ్వు కాదంటే
నాన్నగారు ఆ ధైర్యం చేయగలరా ? ఆ మాత్రం బుద్ధి వుండక్క-
ర్లేదా ?

శత:- మాటలు జాగ్రత్తగా రానివ్వండి.

రాము:- ఆ మాటన్నావంటే పళ్ళు రాలిపోతాను (మీదకు వెళ్ళబోతాడు.)
(పురుషోత్తం రోపణించి వస్తాడు. రాము వెళ్ళిపోతాడు.)

పురు:- ఏమిటా పేరుతున్నాడు వాడు?

శత:- ఏమీలేదు.

పురు:- నువ్వు దాస్తేమాత్రం దాగుతుందా? అంతా విన్నాను. అంతా ఏకమై,
అఖిరికి వంటపాత్రలు తోమించే గతికి కూడా తీసుకొచ్చారుగా.
ఇక మీ ఇష్టం. కానివ్వండి.

శత:- బాబుగారూ ! నేను వంట ప్రారంభించినది లగాయతు యంతవరకు చాలా ఇళ్ళు చూశాను. నాకెన్నో అనుభవాలున్నాయి. కాని, మీవంటి అనుమానపు మనిషిని, అమ్మగారంత మంచి తల్లిని నేను ఏ కుటుంబములోను చూడలేదు.

పురు:- ఏమంటున్నావ్ ?

శత:- నిజమే చెపుతున్నానండి. వెళ్ళిపోతూ అబద్ధమాదడమెందుకు !

పురు:- వెళ్ళిపోతున్నావా ?

శత:- ఆవునంది. మొత్తం పదిపాను రోజుల జీతం పడెయ్యండి. ఈ ఇంట్లో వుండను.

పురు:- (కోపంగా) నేను ఒక్క కాసీ యివ్వను. (కూర్చుంటాడు) ఇంటిలో ఆడది లేనిసమయంలో ఈ విధంగా దగా చేస్తావా? సరే! నీ యిష్టం, వెళ్ళిపో. ఆవుచేస్తే అడుగుదువుగాని. నేను మాట అననే అనను, అన్నానా అంతే.

శత:- జీతం యివ్వరన్నమాట ?

పురు:- చస్తే చిల్లి కానికూడా యివ్వను.

శత: అది మీకు ధర్మంగావుంటే సరే. (లోపలికి వెళతాడు)
(పురుషోత్తం లోపలకు తీవ్రంగా చూస్తూవుంటాడు. చిర్రాకుగా మధ్య మధ్య తిరుగుతూ వుంటాడు. తువాయి వేసుకుని చిన్న సూటుకేసుతో శతభిషం వీధివైపుకు వెళ్ళిపోతూ వుంటాడు. పురుషోత్తం లేస్తాడు.)

పురు:- శతభిషం !

శత:- (తిరిగి చూస్తాడు.)

పురు:- వెళ్ళిపోదుగాని... ఒక్కమాట. నీ డబ్బు నాకక్కరలేదు. అది కూడా వెళ్ళిపోయింది. వెళ్ళిపోమ్మన్నానే అనుకో, తిరిగివస్తే నేను కాదంటానా ? నాకీ యింట్లో అధికారముంది, నేను వెళ్ళనంటే వేను నోరెత్తుతానా ? అది యిప్పుడూ రావాలి నేను అనడం లేదు.

శత:- అమ్మగారు తనకుతానై ఎప్పుడూ రాదు. ఇన్ని సంవత్సరాలు అమ్మ గారితో వుండి ఆవిడ గుజమేమిటో మీరు తెలుసుకోలేక పోయారు. అలాంటి ఆవిడతో కాపురం చేయించుకోవడం చేతగాని మీకు లోకంలో సుఖంగా బ్రతకడం గూడా చేతగాదన్నమాట నిజం... వెళతానండి.

పురు:- వెళతావా ? నే వెళ్ళనివ్వను.

శత:- ఒక్క నిమిషంగూడా ఈ ఇంట్లో వుండను.

పురు:- ఎలా వెళతావో నేనూ చూస్తాగా ! (సూటుకేసు లాగుతాడు)

శత:- నా కిష్టంలేనప్పుడు నన్నాపు చెయ్యడానికి మీరెవరు ?

పురు:- నీ యజమానిని నేనే

శత:- పు సీకట్టిన పెళ్ళాన్నికాదు.

పురు:- నిన్ను నమ్మకొని దాన్నికూడా విడిచిపెట్టాను. (చెయ్యి పట్టుకొని) శతభిషం! యింతమంది పిల్లలతో నే ఒక్కడిని వేగలేను. నీక్కావా రంటే జీతమెక్కువ చేస్తాను. నీకు కష్టం కలగకుండా ప్రవర్తిస్తాను. నీ కాళ్ళకూడా పట్టుకొని ప్రార్థిస్తున్నాను.

శత:- ఎంతమాటండి, వెళ్ళనులెండి, (తిరిగి సూటుకేసుతో లోపలికివెళతాడు)

రాము:- (వస్తూ) వెళ్ళేవాణ్ణి అంత బ్రతిమాండ మెందుకు ?

పురు:- మీరంతా మాడిచస్తారని.

రాము:- వాడిగురించే బ్రతుకుతున్నామా ?

పురు:- వాడు లేకపోతే వంట ?

రాము:- వంటకోసం, వాడు వండిన తిండికోసం వాడి కాళ్ళ పట్టుకొని బ్రతి మాలే మదలు దావడం మంచివని.

పురు:- రామూ !

రాము:- అవసరానికి జీతం తీసుకుంటూ కాస్త అన్నం పెట్టే నౌఖడుగురించి మీరింత బాదపడుతూ అంత నీచమైన బాధలే తీసుకుంటే, తన

జీవితాన్ని మన సుఖానికి తాకట్టుపెట్టి దుఃఖాన్నికూడా సంతోషంగా స్వీకరించిన అమ్మకు మనమిచ్చే ప్రతిఫలం, 'యింట్లో ఒక్కక్షణం వుండొద్దు వెళ్ళిపో' యింతేనా ?
(రాముడు శీవ్రంగా యింటిలోకి వెళతాడు. పురుషోత్తం కుర్చీలో కూరిబడతాడు. ఆలోచిస్తూ వుంటాడు. వీధిలోంచి వెంకటరమణ వస్తాడు.)

వెంక:- బాబాయ్ ?

పురు:- (వెరిగా చూస్తూ వుంటాడు.)

వెంక:- భోజన ఏర్పాటు అయిందా ?

పురు:- ఇంకా లేదు.

వెంక:- మా అవిడుంది చూశావ్. వంటలో మహా చురుకైంది బాబాయ్! అయితే చిన్నమ్మ పుట్టింటికి వెళ్ళిందటగా ?

పురు:- వెళ్ళింది.

వెంక:- వెళ్ళిందా ? నువ్వు వెళ్ళగొట్టావా ?

పురు:- (కుర్చీలోంచి విసురుగా లేచి) ఏదో చేశాను. అదంతా నీ కనవసరం.

వెంక:- అందరికీ అవసరమే బాబాయ్. మా యావిడుంది చూశావ్ బాబాయ్, ఎవ్వరికీ మంచిదికాదు. నాకుంది చూశావ్, అది దేవత. నా లిండి కోసం అది బాధపడి భోజన ఏర్పాటు చేస్తుంది. చెప్పడానికి వీలేదు. అప్పుడప్పుడు విసుగుదలతో ఏమన్నా అంటుందే అనుకో. మనం గవ్విట్. అంతా మళ్ళీ అరగంటలో తయారు ! బాబాయ్, ఆడవాళ్ళ గుణం కనిపెట్టి మగవాడు సంచరిస్తే మోక్షం సంసారంతోనే వుంది బాబాయ్ !

పురు:- మీ యావిజ్ఞి కోపమొచ్చి యింట్లోంచి వెళ్ళిపోమ్మన్నావే అనుకో, అప్పుడేం చేస్తుంది ?

వెంక:- ఆఁ ! అంతవనే బాబాయ్ ! అన్నాను అంటే ఈ జన్మలో దాని మొహం చూపించదు, దాని మొహం చూడకపోతే నేను బ్రతకను బాబాయ్ !

పురు:- వెళ్ళమంటే వెళ్ళనని ఎదురుతిరగడం గాని, ప్రాధేయపడ్డం గాని ఏదో జరగాలిగా ?

వెంక:- చీ ! చీ ! ఏ ఆడదీ ఆలా చేయదు బాబాయ్ ! ఇంతకూ చిన్నమ్మ చాలా మంచిదేగా ? ఎందుకు వెళ్ళిపోమ్మన్నావ్ బాబాయ్ !

పురు:- వెళ్ళిపోమ్మన్నాను.

వెంక:- ఛా ! ఛాం తప్పచేశావ్ బాబాయ్ !

పురు:- (ఇటూ ఆటూ చూచి) తప్పే అంటావా ?

వెంక:- ముమ్మాటికి తప్పే బాబాయ్.

పురు:- మరి మనం చెప్పినపని కాదని ఎదిరించడం దాని తప్పు కదూ ?

వెంక:- బాబాయ్ ! నీ కిష్టంలేని పని నేను చెయ్యమంటే నువ్వు చేస్తావా ? ఆడదికూడా అంతేగా—

పురు:- ఆడది మగాడు చెప్పినట్టు వినొద్దు ?

వెంక:- వినే సంగతి వింటారు. విననిది వినరు. ఆడవాళ్ళ ఏదైనా చెబితే మనం కూడా అంతేగా బాబాయ్ ! ఆడది తక్కువనీ నీవు ఎక్కువనీ అనుకుంటున్నట్టున్నావ్. అబ్బే ! అక్కడే వస్తుంది చిక్కు బాబాయ్ ! ఎవళ్ళు అనుకోకూడదు. అమాట అనుకున్నామా వచ్చిందే చిక్కు. మా యావిడకూడా యిదే జబ్బు - మగాళ్ళకంటే ఆడ వాళ్ళే గొప్పవాళ్ళని. అందుకు అవసరార్థంగా ఆలాగేశానీ అంటాను. నేను గొప్ప, నేను గొప్ప అనుకుంటూ ఉంటే సంసారం ఎలా సాగుతుంది బాబాయ్ !

పురు:- (వుద్రేకంగా అతని చేయిపట్టుకొని) నువ్వు నాకంటే ఎంతో తెలివైనవాడవురా వెంకటరమణ !

వెంక:- అబ్బే ! మా అవిడ ఒక్కనాడుకూడా ఇలాంటి పొరపాటు మాట అనలేదు.

(రాము లోపంనుంచి కంగారుగా వస్తాడు.)

రాము:- నాన్నా ! బేబీ మంచం మీదనుంచి పడిపోయింది. బిగిసిపోయింది. మాటాడడం లేదు.

(అచ్యుతం కూడా వస్తాడు)

పురు:- (భయంగా) ఆ ! ఎంతపని జరిగింది రామూ ! వెళ్ళి డాక్టర్ని తీసుకురా. వెంకటరమణా ! మనస్సు యిప్పుడేం బాగుండలేదు. ఇదుగో, యీ రూపాయి తీసుకువెళ్ళి నా మర్యాద దక్కించు.

వెంక:- దీనికింత పట్టుబలవంత మెందుకు బాబాయ్. రూపాయి యిచ్చావుగా, హాయిగా హోటల్కు వెళ్ళి భోజనం చేసి వస్తాను.

(పురుషోత్తం లోనికి వెళతాడు. వెంకటరమణ వీధిలోకి వెళతాడు)

అచ్యు:- రామూ ! డాక్టరు ఆక్కరలేదు (రామూ, అచ్యుతం లోనికివెళతారు)
(అచ్యుతం, పురుషోత్తం వస్తారు.)

అచ్యు:- ఆడదాని ఆధారం లేకుండా చుగవాడే సంసారాన్ని చక్కబెట్టుకోవా లంటే, యింత చక్కగా వుంటుంది వ్యవహారం !

పురు:- అచ్యుతం !

అచ్యు:- ఎందుకు !

పురు:- ఇప్పుడు మనస్సేమీ బాగుండలేదు. నీవు మాట్లాడావంటే ఏమీ మాటదక్కదు.

(రాము వస్తాడు)

రాము:- మనస్సేదీ మీ కుంటే !

పురు:- రామూ !

రాము:- కోమెందుకు నాన్నా ! కాస్త కళ్ళు తెరిచి చూడు చెల్లాయికి యింత వరకు కాఫీలేదు. బేబీ మాటలేక పడిపోయింది. నాకు స్కూలుకు టైం కావచ్చింది. యింతవరకు ఎవరికీ భోజనంలేదు. అమ్మకు బదులు శతభిషంగాడున్నాడు కాబట్టి మీ పుత్రయ్య డేమంగా వుండండి. చెల్లాయిని తీసుకొని నేను అమ్మ దగ్గరకు వెళ్ళి పోతాను.

పురు:- వెళ్ళిపోదానికి నీ యిష్టమేడ్పిండిక్కడ.

రాము:- అమ్మను పొమ్మనడానికి మీకు ఆధికార ముందరుకుంటాను.

పురు:- వుంది, వుందిరా. మళ్ళీ మాట్లాడితే పళ్ళు రాలగొడతాను.
(మీదకు వెళ్ళబోతాడు. అచ్యుతం ఆపుచేస్తాడు. రాముడు లోనికి వెళతాడు)

అచ్యు:- మామయ్యా ! ఏమీ తెలియలేదనుకుంటున్న రాము కూడా నీకంటే తెలివైనవాడే. అమ్మలోవుండే విలువ వాడికి బాగా తెలుసు. వాడు వెళ్ళడం గురించి నీవు ఆపుచెయ్యడం అనేది తెలివైన పనికాదు.

పురు:- నిన్ను మధ్యవర్తిగా మా యింటికి తగలదమని, వెధవ తీర్పులు తీర్చమని యిక్కడెవ్వడూ పడి ఏర్వలేదు. ఆవలకు వెళ్ళిపో !
(సూటుకేసుతో శతభిషం కోపంగా వస్తాడు.)

శత:- చేతగాని వెధవని ఈ యింట్లోకి చాకిరికి రావడమేమిటి ?

పురు:- ఎవరదా నిన్నన్నది ?

శత:- (సూటుకేసు పడేసి, నమస్కారం పెట్టి) మీకు దణ్ణం పెడతాను. నన్నావుచెయ్యవద్దు. చేతులో శక్తి వుండగా కుర్ర కుంకలతో కూడా మాట అనిపించుకోమని భగవంతుడు నా నొవ్వునేమీ వ్రాయలేదు. డబ్బిస్తున్నారు, పని చేయించుకుంటున్నారు. మాటలంటే ఎవరు పడతారండి ! (రాము వస్తాడు)

రాము:- నువ్వు అనశనకంగా వాగకు. మంచివాణ్ణి గాబట్టి మాటల్లో విడిచి పెట్టాను.

శత:- లేకపోతే ?

రాము:- పళ్ళు రాలగొడతాను. (మీదకు వెళ్ళబోతాడు)

పురు:- రామూ !

శత:- చూచారా ?

రాము:- బండి తీసుకురావడానికి వెళుతున్నాను.

పురు:- ఎందుకు ?

రాము:- పిల్లల్ని అమ్మదగ్గరకు తీసుకువెళ్ళడానికి.

పురు:- తీసుకు వెళ్ళటానికి పిల్లేదు ఇది నా యిల్లు. నా బిడ్డంపై నా కధికారముంది. నేను చెప్పినట్లు వినాలి వ్యతిరేకించారా రక్తాన్ని కళ్ళ చూస్తాను. వెళ్ళవేం లోపలికి ?

అచ్యు:- మామయ్యా !

పురు:- ఎవరు చెప్పినా నా పట్టుదంతు భిన్నంలేదు. ముందు లోపలికి వెళ్ళరా !

రాము:- వెళ్ళను. బండి తీసుకువస్తాను. (వెళుతుంటాడు)

పురు:- ఆ! ఆగు ! (వెంపపై కొడతాడు పిల్లలు ఏడుస్తుంటారు. అచ్యుతం, శతభిషం నివ్వెరపడి చూస్తారు)
(పురుషోత్తం కొట్టిన కొంతసేపటికి తేరుకొని కళ్ళనీళ్ళతో)

పురు:- మీరెవ్వరూ ఎక్కడకు వెళ్ళొద్దు... నేనే వెళతాను. నా తప్పును ఒప్పుకుంటాను... నా జానకిని రమ్మని ప్రాధేయపడతాను. ఆడది తక్కువని అహంకారంతో చూస్తే నాలాంటి వాళ్ళకు ఇలాంటి ఆసు భవం కావల్సిందే ! ఆడదిలేని సంసారం నరకంతో సమానమని గుర్తించాల్సిందే—

(రాము కళ్ళనీళ్ళతో ఆనందంగా చూస్తాడు. పురుషోత్తం వీధిలోనికి వెళతాడు)

(తెర మెల్ల మెల్లగా జారుతుంది)

నా బాబు

రచన:

డా. కొర్రపాటి గంగాధరరావు

పాత్రలు

1. శ్రీనివాసం
2. చైతన్యం
3. బాబు (1)
4. బాబు (2)
5. సర్వయ్య
6. ఇనస్పెక్టరు
7. పోలీసు
8. రాధ

ఒక సామాన్య గృహంలో వక సావిడి, కుడివైపు ద్వారం బయటికి దోవ. ఎడమవైపు ద్వారం లోపల గదులకి దోవ. గదివెనక గోడకి కుడివైపున వక రాధాకృష్ణుల బొమ్మ. మధ్యలో వక శ్రీ చిత్రం. (పెద్ద enlargement). ఎడమవైపున వక రంభా రావణాసురుల బొమ్మలుంటాయి. ఈ బొమ్మకి క్రింద కాస్త కుడివైపుకి వక చిన్న టేబుల్ వుంటుంది. దానిమీద వక పాత Table cloth వుంది. టేబుల్ ప్రక్కగా ఒక చిన్న కుర్చీ వుంది. రాధాకృష్ణుల బొమ్మ క్రింద భూమిమీద వక కంచు గ్లాసు పడవేసివుంది రంగానికిముందు కుడివైపున మరో చిన్న stool వేసివుంది. దానిమీద వక తోమని కంచుగ్లాసు. దానికుడివైపున మరోగ్లాసు క్రింద పడవేసివున్నది గదినీండా పాత కాగితాలు చెల్లాచెదురుగా పడవేసివున్నై. తెర ఎత్తగానే శ్రీనివాసం వక మధ్య వయస్కుడు-దాదాపు 45 సం॥ం వాడు, రంగాన్నంతా కలియచూస్తూ ఏదో దిగులుగా తిరుగుతూ కనిపిస్తాడు. జుట్టా, పంచ ధరించివున్నాడు. క్రింద పడవేసివున్న కాగితాలు ఏరుతూ టేబుల్ దాకా వెళ్ళాడు. ఆ Table ను పరకా యింది చూసి, విసుక్కుని “రాధా...రాధా...ఇట్లారా వక్కసారి” అంటాడు.

(రాధ వచ్చింది చేతిలో వక గడ్డ పుచ్చుకుని)

శ్రీనివాసం:- (వెనకవున్న Table cloth మొ॥ నవి చూపిస్తూ) ఇవన్నీ యింకా తియ్యలేదేం. తీసెయ్యి.

(రాధ ఆ Table cloth తీస్తుండగా)

అ? ఆ దీనిమీద ఆ Table cloth వెయ్యి- ఆ-చూడూ- కాఫీ filter వేశావా-లేదా? (రాధతఃపూపగా నవ్వి) వేశావుగదా చూడూ- కాఫీ యిప్పుడే కరిపకు. వాడు వచ్చిన తర్వాత కరిపచ్చు. ఇంకా ఆరగంటసేపు వుండిలే ఆరగంట! చాలాసేపు ఉంది.

(ఏదో ఆలోచనలో మునిగి తెప్పరిల్లి)

ఆ; యీలోపున ఆ మధ్య గది-వెనక గది కూడా సర్దు, ఫో...

ఆ... వేణ్ణిళ్ళు కాగేయా?

(రాధ ‘ఆ...’ అని తల వూపుతుంది)

అ! సరే! పో! ఆ Table cloth తెచ్చియిచ్చి వెళ్ళుత్వరగా.

(రాధ లోపలికి వెళ్ళింది)

(శ్రీనివాసం మధ్యకొచ్చి (గోడ దగ్గరికి) మధ్యలో పైగావున్న enlargement చూసి నిట్టూర్పుచూ నుంచున్నాడు. ఇంతలో చైతన్యం-ఆతని యీడువాడే బయటనుంచి వచ్చి శ్రీనివాసం వెనక్కి నుంచుంటాడు. శ్రీనివాసం యితన్ని చూడకుండా లోపలికి వెళ్ళి పోతాడు. చైతన్యం వెనక కుర్చీలో కూర్చుంటాడు. శ్రీనివాసం వక పడకకుర్చీతో వచ్చి stage Rt. side కి సరాసరి వెళ్ళి అక్కడవేస్తాడు. పడకకుర్చీ అద్దంగా వుండటంవల్ల చైతన్యాన్ని చూడలేదు. అక్కడనుంచి ముందుకి నడిచి ముందువున్న బల్లమీద గ్లాసు తీసి చూసి) రాధా, ఇది తోమకుండా యిక్కడే వుందావే?

(రాధ వస్తుంది)

ఇట్లా నల్లగా అనహ్యంగావుంటే బాగుంటుందా చెప్పు. వాడిల్లాంటిది ఇంట్లోవుంటే అనహ్యంమకోడూ? వాడూ మనలాగానే అనుకున్నావా యేం? ఇంద. తోముకురా.

(గ్లాసు రాధకివ్వగా తీసుకు వెళ్ళిపోయింది)

(ఆ Table వెనక్కివున్న మరో గ్లాసుచూసి)

సరే; ఇక్కడొకటివుంది. (అంటూ అది తీసుకుని లోపలికి వెళ్ళతాడు. చైతన్యం వెనక గోడదగ్గర పడవేసివున్న వక గ్లాసు తీసుకు వచ్చి ముందు Stool మీదపెట్టి వెనక్కివెళ్ళి నుంచుంటాడు శ్రీనివాసం ఒక Table cloth తో వచ్చి ముందు Stool మీద గ్లాసుచూసి తెల్లబోయి, తను తెచ్చిన flower Vase Stool మీద పెట్టి ఆ గ్లాసు తీసుకుని లోపలికిపోతాడు చైతన్యం flower vase తీసి వెనక table మీద పెట్టి, తను వెనక్కి వెళ్ళి వుంటాడు. మళ్ళీ శ్రీనివాసం వచ్చి ముందు Stool మీద Vase లేకపోవటం చూచి తెల్లబోయి తంగోక్కుని Table cloth తీసుకుని వెనక Table దగ్గరికెళ్ళతాడు. చైతన్యం శ్రీనివాసం వెనక్కి తిరిగి తప్పుకుంటాడు. శ్రీనివాసం అక్కడ flower Vase వుండటంచూచి ఆశ్చర్యపోతాడు, అక్కడ Table మీద cloth వేసి, Vase

దానిమీదవుంచి అంతా బాగుందని సంతృప్తిపడుతూ తనచుట్టూ తానుతిరుగుతూ గది అంతా కలియచూస్తాడు. చైతన్యం అతని వెనకే తిరుగుతూ కనబడకుండా తప్పించుకుంటుంటాడు.]

శ్రీనివాసం:- (తిరుగుతూ) ఆ. ఆ. అంతా బాగుంది.

(అని తనలోతాను నవ్వుకుంటాడు. రాధ తిరిగివస్తుంది)

Decoction తయారయిందా? ముందే కలపకు. వాడు రాంగనే కలిపి యిస్తూగాని- ఆ. చూడూ. ఆ మధ్య గదిలో పద్మమంచం తెచ్చివెయ్యి.

(రాధ చైతన్యంవంక సౌజ్ఞచేస్తూ మాట్లాడబోయింది కాని... అది తననే అనుకుని...)

శ్రీనివాసం:- నువ్వు మాట్లాడకు, మంచం మధ్య గదిలోనే వెయ్యి, మరేం పర్వాలేదు. (మళ్ళీ మాట్లాడబోగా) నేనంతా ఆలోచించాగా, అక్కడే వెయ్యి. వెళ్ళు. (వెళ్ళబోగా) ఆ వేరే పెరుగు పోయించుకున్నావా! ఆ? (రాధ పోయించుకున్నానని తలవూపుతుంది) అహా, అయితే ఆ కాఫీ కుంపటిమీద వేరే అత్రసరు వేసివుంచు. వాడు ఎప్పుడు భోంచేస్తాడో ఏమో- ఎందుకైనా మంచిది..... ఊ ఊ పో! త్వరగా పో! వచ్చేస్తాడు. ఇంకొక్క 20 నిమిషాల్లో వచ్చేస్తాడు- 20 నిమిషాల్లో... [రాధ వెళ్ళింది. తర్వాత తన జేబులోంచి వక మూడేళ్ళ పిల్లవాడి లాగూ చొక్కా తీసిచూసుకుంటాడు. గుండెం కద్దుకుంటాడు. అది జాగ్రత్తగా మడిచి బల్లమీద పెట్టబోతాడు- వేరేవైపు చూస్తూ పరధ్యానంగా. చైతన్యం చెయ్యిదాచి దాన్ని అందిపుచ్చుకుంటాడు. అయినా అది గమనించకుండా శ్రీనివాసం ఏదో జ్ఞాపకము వచ్చి లోపలికి పోతాడు.]

[కాసేపటికి రాధ వస్తుంది]

రాధ:- మిమ్మల్నింకా చూసినట్టరేదే!!

చై:- లేదు. ఎక్కడో మతి తాకట్టు పెట్టినట్టున్నాడు.

రాధ:- ఏమో. పొద్దుట్నంచీ అల్లాగే వున్నారు. ఆ. నిన్న గూడా అల్లాగే వున్నట్లున్నారు- అహ కాదండీ మొన్న-అసలు మొదలు.

చై:- కాదులే! అటుమొన్న కూడా యిల్లాగే వున్నాడు.

రాధ:- అయితే ఏమో. పొద్దుట్నంచీ యిల్లు సర్దటమే సరిపోయింది. ఈ రైలుకి ఎవరో వస్తారట. చాలా గొప్ప వారులావుంది, అందుకని యిల్లంతా శుభ్రంగా వుంచాలట.

చై:- నాకేం చెప్పలేదే! సాధారణంగా నాతో ఏదీ చెప్పకుండా వుండడు. (లోపల్నించి “రాధా రాధా”, అని శ్రీనివాసం పిలుస్తాడు)

రాధ:- పిలుస్తున్నారు. వస్తా (వెళ్తుంది)

చైతన్యం కాసేపాగి...వకసారి లోపలికి చూస్తాడు.

పువ్వులు పెట్టుకు వస్తున్న శ్రీనివాసాన్నిచూసి Vase తన నెత్తిర పెట్టుకుని మధ్యలో కూర్చుంటాడు. శ్రీనివాసం వచ్చి ఆ Vase లో పూలగుత్తులు పెట్టి పైకి చూస్తూ (గదిఅంతా) బాగానే వుంది యిప్పుడు (ముందున్న స్కూలు దగ్గర కెళ్ళి) ఇది యిక్కడెందుకూ? అక్కర్లేదు (అని తీసి వెనక్కు పెడతాడు. యీలోగా చైతన్యం లేచి Vase Table మీదపెట్టి తప్పుగుంటాడు. శ్రీనివాసం వెనక Table దగ్గరకెళ్ళి Vase చేతిలోకి తీసుకుని “ఇది నేని క్కడ పెట్టానా?” అని అనుమానిస్తుండగా చైతన్యం దగ్గరకొచ్చి చెయ్యి చాపుతాడు. అతని చేతిలో పరధ్యానంగా పెట్టి) ఇది నేనిక్కడ పెట్టానా (అని గొణుగుతూ కాస్త తిరిగి, చైతన్యాన్ని చూసి) నువ్వెప్పుడు వచ్చావ్?

చై:- వచ్చిరాలాసేవయిందిలే. కాని ఏమిటిది యింత పరధ్యానంలో పూరే గుతున్నావ్.

శ్రీ:- (కాని యింకా పరధ్యానంలోనే) ఏమిటి అంటావ్?

చై:- సరిగా నావంక చూడు. నేకనిపిస్తున్నానా?

శ్రీ:- (దిక్కులు చూస్తూ) ఊ!

చై:- (నిరాశగా) స్సారె... నామాటలన్నా వినిపిస్తున్నాయా?

శ్రీ:- ఆ!

చై:- (నిరాలగ) బాగానే వుంది,

శ్రీ:- అ. అ. (నవ్వి) బాగుందికాదు. యీగది యిల్లా వుంటే బాగుంటుంది కదూ!

చై:- (విసుగ్గా) బాగానే వుండయ్యా, మహాశయా, కాస్త యీలోకంలోకి వచ్చి మాట్లాడు.

శ్రీ:- వస్తా వస్తా (పరధ్యానంగానే) వాడొచ్చే వేళ అయింది. ఇంకో 10 నిమిషాల్లో వాడొచ్చేస్తాడు.

చై:- ఎవరూ వచ్చేది?

శ్రీ:- మావాడు... (ధ్యానంలోకొచ్చి) అరరే! చెప్పేశానే!

చై:- సరే, ఏం చెప్పందే.

శ్రీ:- వాడొస్తాడని చెప్పరే?

చై:- కాని వాడెవరని?

శ్రీ:- అవును. వాడెవరో చెప్పరే. అవును, చెప్పలే. ముందు చెప్పకుండా వక్కసారి - నీకు- విస్మయం కలిగేట్టు చెయ్యాని చెప్పరే. కాని నువ్వప్పుడే వచ్చావేం? నిన్ను 11 గం॥ లకి రమ్మని కబురు చేశాగా.

చై:- కాని రోజూ యిప్పుడే రావటం అరివాటు కాదు? అందుకని వేళ కాంగనే కాళ్ళు ప్రయాణం కట్టాయి. ఇంతకూ యీ చాడావుడి యెందుకో చెప్పావుకాదు.

శ్రీ:- అదో పెద్ద కథరే. నీకు తెలియదు- కానీ, నాకు వకప్పుడు వక పెళ్ళాం వుండేది.

చై:- అలాగా! పెళ్ళిచేసుకున్న పెళ్ళామేనా!

శ్రీ:- ఆ. అదీగో. (మధ్య Enlargement చూపించి) ఆమెదే ఆ చిత్రం. వక కొడుకు కూడా పుట్టాడు. వాడూ...

చై:- అ. అ. పండులాగుండేవాడు కాదా?

శ్రీ:- అవును. నీకెలా తెలుసు?

చై:- తండ్రికి తనకొడుకు పండులాగే వుంటాడెప్పుడూ.

శ్రీ:- కాని నీడు నిజంగా పండులాగే వుండేవాడు. ఆ పసిగుడ్డును చూసు కొని మురుస్తూ మూడేళ్ళు గడిపాం.

చై:- మూడేళ్ళా! అయితే ఏదోవకటి జరిగివుంటుందప్పుడు.

శ్రీ:- జరిగింది. మా మురిపెం ముక్కలయింది. అనందం అజగారి పోయింది. నా భార్య నన్ను వీడి పోయింది.

చై:- ఆ!!

శ్రీ:- (Pause) ఆ. Hospital లో 10 రోజులు బాధపడింది. నేనా రోజున చూడటానికి వెళ్ళాను. చూశాను—కంకలలాడే మొహం కళా విహీనంగా - నులి వెచ్చని చేతులు మంచుగడ్డలాగ ...ఆమె వెళ్ళి పోయింది. నాకు నా పసివాణ్ణి..నొదలి. నేను మనసు మొరడునుకుని బ్రతికుండాల్సి వచ్చింది. ఆ పిల్లవాడికోసం, చిగురించని ఆ మొలక కోసం...బ్రతికేవున్నాను. నాకోసం కాకపోయినా.

చై:- మరి...ఆ కుర్రవాడేదీ?

శ్రీ:- పెంచమని వక వృద్ధురాలి చేతిలోవుంది నేనీపూరు వచ్చేను. వాళ్ళిద్దరి పోషణభారం నేనే వహించాను. ఒక యేడాది జరిగిందో లేదో-అక్క స్వాత్మగా వకనెం నే పంపిన మనిఆర్థం తిరిగివచ్చేసింది. రెక్కలు గట్టుకు ఎగిరిపోయాను ఆ పూరికి. పూడుకలియ వెతికాను. ఆ పిల్ల వాడెక్కడో తప్పిపోయాడట. ఎంత వెతికినా ప్రయోజనం లేక పోయింది.

చై:- అయితే యింతకూ!!

శ్రీ:- 15 ఏళ్ళయిన తర్వాత, రెండురోజులక్రిందట. మొన్న తెల్సింది. నా ఎర్రను ఎల్లాగో కనుక్కుని వక అసూర శరణాలయంవాళ్ళు వ్రాశారు. మావాడక్కడున్నాడనీ. చదువుకుంటున్నాడనీ యివ్వాలి యిక్కడికి వస్తున్నాడనీ - యివ్వడే- యీ బండికే...

(జేబులోంచి చొక్కాలాగూ తీసిచూస్తూ) ఈ వయస్సులో చూశాను. తిరిగి ఎప్పుడు చూస్తున్నాను. అనాటి పసివాడు - యీనాడు నవ యువకుడు. నా జీవితంలో విదియ చంద్రుడు. ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నావ్ ?

చై:- అహ, ఏంలేదు.

శ్రీ:- ఇప్పుడు నాకు నిజంగా జీవించాలనే వుంది. నాకోసంగాదు. వాడి కోసం. ఆ వేళ్ళు పాతుకోని చిన్ని మొలకకోసం.

చై:- శ్రీనివాసం!

శ్రీ:- నిరాశతో ఎప్పుడూ - ఎప్పుడు యీదేహం రాలిపోతుందా అనే ఆలోచించే వాడిని... ఇందుకేగాబోలు బ్రతికివున్నాను, ఇప్పుడు జీవించాలి జీవించి తీరాలి, నాకోసం కాకపోయినా-వాడికోసం. వాడి భవిష్యత్తు కోసం... చైతన్యం! (ఉద్రేకంతో) నేనింకొక్క పదేళ్లు జీవించగల నంటావా ?

చై:- జీవిస్తావ్. (వేళాకోళంగా) నేనద్దంటే మానావ్ గనక !

శ్రీ:- అయితే ఫర్వాలేదు 10 యేళ్ళలో ఎంతైనా చెయ్యగలను.

చై:- చెయ్యగలవ్, కాని యేం చేద్దామని ?

శ్రీ:- మానాడికి చదువు చెప్పించి పెద్ద వుద్యోగస్తుణ్ణి చేస్తాను. వాడి కుటుంబం మూడుపువ్వులూ ఆరు కాయలుగా జీవితాన్ని గడిపేట్టుగా ఆస్తి సేకరించి సమకూర్చి పెడతాను. ఏం ? బాగుండదా ?

చై:- బాగానే వుంటుంది. కాని...వాడి రాత బాగుంటే.

శ్రీ:- (కోపంగా) చైతన్యం.....

చై:- ఏం, కోపం వచ్చిందా ! వస్తే వండికి మంచిదేలే. నేననేదీ యేం లేదు. మీవాడు వర్ధిల్లాలనే నా కోరికానూ. కాని యీ కాలాన్ని బట్టి...కుర్రవాళ్ళూ...

శ్రీ:- నా కర్రవాడు అందరిలాగా యెప్పుడూ అవడు. నా పిల్లవాడు -
నా పిల్లవాడే.

చై:- ఇప్పటికి నాకర్థం అయింది.

శ్రీ:- ఏమర్థమయింది ?

చై:- నీకు మతి యింతవరకూ పోకుండా వుంటే-ఇక త్వరగా పోతుందని.

శ్రీ:- కాసి నాకివ్వాలి వున్నట్టు ఎన్నడూ లేదు. ఆనందం అంటే
యేమిటో అర్థమవుతోంది. నుండు చూపుతో సంతోషం, వెనక
చూపుతో విచారం, రెండూ కలిసి నా హృదయం జరువెక్కి-
పోతుంది. నిజమే. సంతోషంలో మతి పోవచ్చు. నువ్వు దగ్గరుండి
పోకుండా చూడు. (రాధ వస్తుంది)

రాధ:- Decoction తయారయింది. మీకు కాఫీ కలిపి పట్టుకు
రమ్మంటారా ?

శ్రీ:- వాడింకా రాందే!

చై:- పోనీ - నేను వచ్చాగా! (నవ్వుతారు)

శ్రీ:- (నవ్వి) పట్టుకురా పోనీ. (రాధ వెళ్ళబోగా) అంతా కలిపేకేవ్
సుమా! మా యిద్దరికే కలుపు. ఆ, ఆ, నవ్వుకూడా తాగు.
(వెళ్ళబోగా) ఆ, రాధా, నీన్న కొన్న కొత్తబట్టలు కట్టుకోలేదేం ?
(రాధ తలవంచుకు వెళ్ళిపోతుంది.)

కట్టుకో-కట్టుకో...(రాధ వంకే చూస్తూ) పాపం, నన్నింతవరకూ
తల్లి పిల్లని సాకినట్టు సాకింది. దాసిపిల్లయినా నా కూతురిలాగ
ప్రవర్తించింది. ఎవరో వకరిని చూపిస్తారా భగవంతుడు.

చై:- మరే. అల్లాగేగా-సుప్రీ పూరు రాంగానే నన్నూ చూపించారా
భగవంతుడు-రోడ్డుమీద-

శ్రీ:- దీనికి మంచివాణ్ణి చూసి పెళ్ళి చెయ్యాలి. కాస్త డబ్బు ఖర్చయినా
సరే.

("అయ్యా" అంటూ బయటనుంచి సర్వయ్య వస్తాడు)

- శ్రీ:- ఎవరది ? (చూసి) సర్వయ్య ? వచ్చావ్. రా. సీకోసం కలుదు చెయ్యాలనుకుంటున్నా.
- స:- అహ్లాహ్లా (నవ్వి) మా పిల్లదీ...వచ్చిందాండి ?
- శ్రీ:- అదేనా !
- స:- అదే కదండీ...ఏరే ఎవరున్నారు ?
- శ్రీ:- ఇప్పుడేం! ప్రొద్దున్నే వచ్చింది.
- సర్వ:- వచ్చిందాండీ—మరి ఏవన్నా చెప్పిందాండీ—
- శ్రీ:- ఏం చెప్పలేదే.
- సర్వ:- మర్చిపోయింది కావాలి. పిచ్చిమాలోకం. ఆయ్యగోర్నడిగి రెండు రూపాయలు ఎత్తుకరాయే అని నోరు కాయగాచేట్టు చెప్పా.
- శ్రీ:- అహో, చెప్పలేదే.
- చై:- చెప్పవద్దనుకుందేమో.
- శ్రీ:- ఏం అలా అన్నావ్.
- చై:- అలా ఎందుకన్నా నంటావా—సర్వయ్య, ఎందుకా 2 రూ॥లు?
- స:- అదేటండీ! డబ్బెందుకని అడుగుతారా?
- చై:- డబ్బు అవసరం చాలా వాటికుంటుంది, కాని యీ రెండు రూ॥లు ఎందుకని? తాగటాన్నా?
- సర్వ:- రామ రామ!! అది నేనేప్పుడూ ఎరగనండీ.
- చై:- మరి ఎందుకూ! వెచ్చానికా, గుడ్డలకా, ముందలకా?
- స:- ఏదో నాశిరకపోళ్ళం బాబూ, మీరు నిలవేసి అడిగితే ఎట్లా సావటం!
- శ్రీ:- సరే. సర్వయ్య, సాయంకాలంచూద్దాంగానీ, నువ్వీపూటల్లా ఇక్కడే వుండు. మా అబ్బాయి వస్తున్నాడు.
- సర్వ:- అబ్బాయిగోరండీ! ఎప్పుడు పుట్టారండీ?
- శ్రీ:- ఆదో పెద్ద గాథ. నువ్వెరగవోలే. ఇప్పుడే ఈ బండికే వస్తాడు. నువ్వు వుండు.

స:- చిత్తం బాబయ్యా, మీ పాదాంకాడ— ఈ గుమ్మందగ్గరే కూకుంటా.
కేతెయ్యండి-లగెత్తుకువత్తా.

(సర్వయ్య వెళ్ళంగానే రాధ వస్తుంది)

రాధ:- ఆ వెళ్ళేది మా నాన్నకదండీ?

శ్రీ:- ఆ.

రాధ:- రెండు చూపాయలు అడిగేదా?

శ్రీ:- అడిగాడు.

రాధ:- ఇవ్వకండి.

శ్రీ:- ఏం?

రాధ:- ఏం లేదు.

శ్రీ:- సరేలే గానీ నువ్వెంకా ఇలాగే వున్నావేం- ఆ కొత్త బట్టలు కట్టు
కోకుండా.

రాధ:- అవ్వి...లేవు.

శ్రీ:- ఏం లేవు?...నిన్ననే కొన్నవీ...లేవు.

రాధ:- అవ్వే...లేవు.

శ్రీ:- ఏం? ఎందుకు లేవు?

రాధ:- మా నాన్న ఉంచుకున్నదాని కూతురికి వెళ్ళాయి.

శ్రీ:- (తెల్లబోయి) ఆ!

రాధ:- నిన్నరాత్రి నన్నేడిపించి, అవ్వి లాక్కుని, దాని కిచ్చాడు?

శ్రీ:- ఓరి, వెధవ!!!

రాధ:- ఆ రెండు చూపాయలు అడిగితే ఇవ్వకండి. దాంతో వాళ్ళు ముగ్గురూ
సినిమాకి వెళతారు- రేపొద్దున్న తిండికి లేకపోయినా—

శ్రీ:- సరే.

(రాధ వెళ్ళిపోతుంది)

శ్రీ:- టైము అయినట్టుండే.

- చై:- అయింది ఇంకో ర్ నియ ఓపికపట్టు.
- శ్రీ:- స్టేషన్ నుంచి యిక్కడికి రావటానికి ర్ ని. య కావాలా ?
- చై:- విమానం మీద వస్తే అక్కర్లేదుకాని ఇండిమీదయితే కావాలి.
- శ్రీ:- అవేవోరకం విమానాలు మన దేశంలోక్కుడా వస్తే బాగుండును.
- చై:- వచ్చేవే, మీ అబ్బాయి ఇవ్వాల వస్తాడని తెలిస్తే!
- శ్రీ:- తెలుసుకో ఆక్కర్లే—(నవ్వి) ఈలోగా నువ్విక్కడ వుండి ఏం చేస్తావ్! రాధకి వక చీర కొనుక్కువస్తావా-పోనీ.
- చై:- తెస్తాన; ఏం చేస్తానూ యిక్కడ. వచ్చేది మీ అబ్బాయిగాని- మా అమ్మాయి కాదుగా.
- శ్రీ:- ఆ...పట్రా (దబ్బు తీసియిచ్చి) కాస్త మంచిదే పట్రా, కట్టుకుంటుంది-ఇంతలో ఏం పోయింది.
(చైతన్యం దబ్బు తీసుకుపోతాడు)
(శ్రీనివాసం ఏదో ఆలోచిస్తూ కాసేపాగి—)
- శ్రీ:- రాధా! (రాధ వస్తుంది)
- రాధ:- ఎందుకండి?
- శ్రీ:- 18 యేళ్ళ కుర్రవాడూ...ఎంత యెత్తు వుంటాడంటావ్?
- రాధ:- (చేతితో తన యెత్తు చూపిస్తూ) ఇంత వుంటాడు.
- శ్రీ:- అంతేనా?
- రాధ:- (చెయ్యి బాగా పైకి యెత్తి) ఇంత వుండవచ్చు.
- శ్రీ:- అంత!! ఉంటాడంటావా?
- రాధ:- ఏమో!
- శ్రీ:- ఉన్నా వుండవచ్చులే. వాళ్ళమ్మ బాగా పొడుగే. నా మీద ఓ గుప్పెడు వుండేదేమో. వీడూ బాగానే ఎదిగి వుంటాడు-ఈ చొక్కా రాంకుండా (అని తన దగ్గరున్న చొక్కాలాగు తీసి ఛాసుపుడు ఛాడు.)

ఇంతవరకూ నా జన్మ వృథాయేననుకునేవాణ్ణి, రాధా; కాని అనుకోకుండా అదృష్టం కలిసివచ్చింది. ఆంధ్రకారంలో ఆశాకిరణం కనిపించింది. ఇకచూడు. Bank లో 5 వేలున్నాయి. వాడి చదువుకి అడిచాలు. పోతే 5, 6 యేళ్ళలో 20, 30, వేలు సంపాదించలేనా? కిష్టయ్యే యేడాదిలో టేక్ సంపాదించాడు. లక్షా !! Black market లో. నేను 4-5 యేళ్ళలో సంపాదించ లేనా? చూడూ? 4-5 యేళ్ళ వరకూ Black market వుండదూ? ఉంటుందా వుండదా? మాట్లాడవేం?

రాధ:- నాకేం తెలుసునండీ?

శ్రీ:- ఆ... ఈమాత్రం తెలియదూ?

రాధ:- తెలియదు—కానీ—Black market చెయ్యటం తప్పుగాదండీ ?

శ్రీ:- కాదు. ఎవరన్నాడు తప్పని ?

రాధ:- మీరే అన్నారొకసారి.

శ్రీ:- అదివేడు. సొంతానికి చేస్తేతప్పు. కాని నేను నాకోసం చేశానా-వాడి కోసంగాని. నేనాగా సంపాదించక పోతే వాడు కష్టపడిపోడూ-తల్లి తండ్రిలేని బికారి లాగ వాడు అవస్థ పడుతుంటే - నేనుండీ-చూస్తూ వూరుకోనా? నీకు తెలియదు రాధా; వాడు దరిద్రం అనుభవించలేడు.

రాధ:- మీకెల్లా తెలుసునండీ ?

శ్రీ:- ఎల్లాతెలుసు!! మావాడు - మాఅబ్బాయి సంగతి నాకు తెలియదూ ?

రాధ:- అహ! మీరు ఎప్పుడూ చూడలేదు గదండీ ?

శ్రీ:- చూడలేదు; చూడలేదు, నిజమే కాని యీ 15 యేళ్లబట్టి యేరోజు వాడు జ్ఞాపకం రాకుండావున్నాడు, ఏరోజు కంఠోరాకుండా వున్నాడు, ఏరోజు కళ్ళలో ఆడకుండా వున్నాడు. నా కళ్ళ యెడట పెరగలేదు గాని- నా కళ్ళల్లోనే పెరిగాడుగా-ఆ...ఇంతవుంటాడు సరిగ్గా వాళ్ళమ్మ కళ్ళే. నవ్విలేసరిగ్గా వాళ్ళమ్మే. కాస్త గర్భంలో లేదా.

ఏచ్చివెధవ. తల్లి తండ్రి తెలియకుండా ఎల్లా గడిపాడో- 15 యేళ్లు.
(కళ్ళ నీళ్లు పెట్టుకుంటాడు)

రాధ:- (ఖంగారుపడుతూ) ఇదేమిటండీ?

శ్రీ:- ఈ బాష నీకర్థం అవుతుంటే. అర్థం కాదులే, నీకూ, కడుపుపండి వక
కుర్రవాడు పుడితే—వాడూ ఇలాగే...(ఆవేశంతో) అహహ! వద్దు,
వద్దు ఈ కడుపు కోత పగవాడికై నా వద్దు, వద్దు-రాధా-వద్దు.

రాధ:- (ఆదుర్దాగా) ఏమిటండీ-ఏమిటండీ యిదీ ?

శ్రీ:- (తెప్పరిల్లి) ఏంటేదు. ఏంటేదులే,

రాధ:- ఏమిటండీ, ఇవ్వాళంతా మీకదోమాదిరిగా వున్నార?

శ్రీ:- ఏంటేదు. (తెప్పరిల్లి) ఆ — చూడు. ఆ గదిలో ప్రక్కవేళావా ?

రాధ:- లే- నేనామంచం ఎత్తలేను.

శ్రీ:- అహ! అయితే నేనేవేస్తారే-ఆ గదిలోగాని గాలి బాగా రాదు.
(శ్రీనివాసం వెళ్తాడు, వెనకనే రాధ వెళ్ళబోతుంటే సర్వయ్య
బయటనుంచి వచ్చి)

స:- రాధా,

రాధ:- (ఆగి) ఏం?

స:- నే రెండు రూపాయండిగానని అయ్యగారితో చెప్ప లేదంటగా !

రా:- అవును, అవి నేకష్టపడి సంపాదించుకున్నదబ్బు, నీకూ, నీ తిరుగుళ్ళకి
ఎందుకివ్వాలి?

స:- అయితే...తల్లి తండ్రి అక్కర్లే?

రాధ:- 'తల్లి తండ్రి' నా గుడ్డలు తీసుకెళ్ళి దాని కట్టుబెట్టడం, నా తండ్రి
చెయ్యాల్సిన పనేరా?

స:- పట్ట రూతబ్బిందే, కట్టా వాగటం మొదలెట్టావంటే కాళ్ళూ చేతులూ
కట్టేసి యిందో పడేస్తాను.

రాధ:- (అశ్చేషణగా) అ-పారేస్తావ్ - నేనెంటికి వస్తేగా?

స:- రాకేంచేస్తావ్? ఇక్కడ యిల్లరికముంటావా?

రాధ:- వుంటే వుంటాను, నా పొట్ట వెళ్ళిపోవనే బెంగలేదు.

స:- ఎందుకుంటుందీ 'అయ్యగోరికి ఓ అబ్బాయి గోరొస్తున్నారు. కన్నేసి కరగిస్తే కావల్సిందండదు' అనేగా నీ దీమా!

రా:- ఛీ! మాట్లాడకు.

స:- ఏమిటే కూళావ్!

(అని కోపంగా చెయ్యెత్తి కొట్టబోయాడు. కాని వెనక చైతన్యం రావటంచూసి ధోరణిమార్చి)
మా అమ్మగా, తల్లివిగా. పనిఅవంగానే-యింటికిరా.

చై:- (వచ్చి) ఏమిటి సర్వయ్య-అది?

స:- ఏం లేదండీ, పిల్లడి...నామీద అలిగిందీ...బ్రతిమాలున్నా

చై:- (చీరపాకెట్లొస్తూ) రాదా! ఈ చీర తీసుకెళ్ళి కట్టుకో. (రావ తెల్లబోయి-తీసుకు వెళ్తుంది)

స:- అహ్లాహ! ఇంకేం !

చై:- ఆ?...ఏమిటి ?

స:- ఏం లేదు బాబూ, అమ్మాయి చీరచూసి— ఆ చీర కడితే బలేస్లోగ్గా కనిపిస్తుందిగదా - ఆరొచ్చేటప్పటికీ అనుకున్నా.

చై:- ఏడిశావ్లే. బైటకూర్చో. చెప్పకుండా వెళ్ళిపోక.

స:- అయ్యో బాబూ, చెప్పకుండా వెళ్తానండీ? ఆ రెండూ చేతిలో పడ్డే గాని వెళ్ళుచుగా.

(అని వెళ్ళి... గబ గబా తిరిగివచ్చి)

ఏదో బండి వొచ్చిందండీ — అబ్బాయిగారు కాబోలు దిగారు.

చై:- ఆ, ఆ. (అని ఖంగారు పడ్డాడగానే బాబూరావు వస్తాడు. వచ్చి వస్తునే హుషారుగా)

బాబూ:- Hallo Daddy, బలే సంతోషం. చాలా సంతోషంగా వుంది, మిమ్మల్ని కలుసుకోవటం.

చై:- నేనూ—

బాబూ:- మీరు సంతోషిస్తారు. నాకూ తెలుసు. నాకామాత్రం తెలియదా?

చై:- కాని—

బాబూ:- కానీ ఎందుకండీ యింకా. మీరు నా తండ్రి. మీ కొడుకును నేనూ. 15 ఏళ్ళయితే మాత్రం ఆపేక్షలు తగ్గుతాయా ?

చై:- కాని ఆసలు సంగతి వినవేం ?

బాబూ:- ఇక ఆన్ని సంగతులూ మర్చిపొండి. పాత సంగతులు విస్మరించి కొత్తవాటికి మార్గం తీర్చండి.

చై:- కానీ- నా మాట వినుమరి.

బాబూ:- హృదయాలు సంతోషంతో నిండివుండగా యింకా మాటలెందు కండీ మాటలు.

చై:- కానీ... నా హృదయం అంత సంతోషంతో లేదు.

బాబూ:- ఇది నేను ఆసలు నమ్మను. వినను. ఎట్లా వుంటుంది సంతోషం లేకుండా.

చై:- నాకూ సంతోషం ఆసలు లేకపోలేదు.

బాబూ:- ఆ, అట్లా చెప్పండి.

చై:- కాని నేను నీ తండ్రిని కాను.

బాబూ:- కారు? (తెల్లబోయి) Damit, చెప్పరేం యిందాకజ్జించి.

చై:- మీ నాయక లోపలేదో చేస్తున్నాడు.
(లోపలికి చూస్తూ) శ్రీనివాసం. శ్రీనివాసం.

బాబూ:- అయితే మీరు శ్రీనివాసం కాదన్నమాట.

చై:- అబ్బే, నేనెట్లా అవుతానూ నేరతని స్నేహితుణ్ణి (శ్రీనివాసం ఘోష) గుడ్డ చేతిలో పుచ్చుకువస్తాడు. రాంగానే మీరు వచ్చాడు.

శ్రీ:- (చేతిలోవున్న గుడ్డ క్రిందపడేసి సంతోషంతో) మావాడ (Pause)
(వెళ్ళి కొగలించుకుంటాడు), నువ్వేవా మావాడ (వెళ్ళి)

కొగలించుకున్నాడు) ఏదీ? సరిగ్గా చూడనీ, 15 యేళ్ళుగా కనిపించని వాడిని కళ్ళారా చూడనీ.

చై:- కాఫీ పెట్టించినట్లున్నావ్. మర్చిపోయావా శ్రీనివాసం?

శ్రీ:- అ. మరే. కాఫీ... రాధా... కాఫీ (తోపలికి తనే వెళ్తాడు.)

చై:- ఇట్లా కూర్చో ఆబ్బాయ్. నిన్నేమని పిలుస్తాడు?

బా:- బాబూరావ్.

చై:- ఆం. ఏం చదువుతున్నావ్?

బా:- Inter.

చై:- బాగుంది. మీ నాన్న కలలు కంటున్నాడు నీకోసం.

(శ్రీనివాసం కాఫీ తెచ్చియివ్వగా)

బాబు:- (తాగిగుతూ) అబ్బ, రాత్రంతా నిద్రలేదండీ. కళ్ళు చూలి పోతున్నై.

శ్రీ:- పడుకుంటావా? రాధా! ఆ మంచం యిట్లా పట్టా.

చై:- ఆ గదిలోనే వేస్తే బాగుంటుందేమో.

శ్రీ:- నీకు తెలియదు రాధా! (తప్పు దిద్దుకుంటూ) అ. రాధా అంటా - చైతన్యం అక్కడుంటే సరిగ్గా కనిపించదు. (వెళ్ళి మంచం తెస్తూ తగా బయటనుంచి సర్వయ్య)

శ్రీ:- ఇదిగో సర్వయ్యా అబ్బాయి అబ్బాయిని చూశావా ఇదిగో, వీడే.

స.- చిత్తం బాగాయ్యా; చూశావాడీ. అబ్బాయిగోరు వచ్చారు గనక నాకు సెలవిప్పిస్తారేమోననీ...

శ్రీ:- వెళ్తావా, పనుండా? పనుంటే పోయి సాయంకాలం రా.

స.- అట్లాగే వత్తావాడీ కాని ఆ రెండు రూ॥ ఈ పూడే కావాండీ.

శ్రీ:- అదా? అది రాధ యివ్వద్దన్నది. నేనివ్వను.

స:- అదట్లాగే అంటది లెండి- పిచ్చిది. ఆయ్యిత్రేగాని యియ్యోళ పొయ్యిలో పిల్లి లెగడండి.

శ్రీ:- కాదు. ఇవ్వను. నువ్వు దాన్ని సరిగా చూడటంలేదు. పో! పో! (బాబుతో వేళిన మంచంమీద పక్కవేళి సద్దుతూ.) రా... బాబు. ఇల్లా పడుకో.

స:- కోపం చెయ్యకండి బాబూ. మీకు కోపంవస్తే నెల్లా బలకటం?

శ్రీ:- అందుకని ఏమంటావ్?

స:- వేరేమంటానండీ- ఆ రెండూ యివ్వమంటాను.

శ్రీ:- ఏడిసినట్టుంది. యివ్వను (బాబుతో) పడుకో. బాబూ (సర్వయ్యతో) ఇక పో సర్వయ్యో పో. నే కుట్టించినకట్టలు యెవరికో ఇచ్చావటగా. దాన్ని కొట్టావటగా. పో, నీకు చస్తే యివ్వను. పొమ్మని నీక్కాదూ చెప్పటం?

(బాబు వచ్చి పడుకోగా) దిండు యివ్వనా?

బాబు:- వద్దలెండి.

స:- ఇవ్వన్నీ మీకు అదే చెప్పిందాండి?

శ్రీ:- ఆ. అదే చెప్పింది. చెప్పదూమరి.

స:- కోపంతో రెండు వేసినమాట నిజమే కానండీ- అంత మాత్రానికి మీతో చెప్పాలా! ఇంటికి రానియ్యండి. దాని పని పడతా.

శ్రీ:- అది యింటికేరాదు. నువ్వెళ్ళు.

స:- ఇంటికేరాక యిక్కడే వుంటుందేమండి?

శ్రీ:- వుంటే వుంటుంది.

స:- అయ్యగోరోవ్. దణ్ణం పెడతా! దాన్ని వుంచేసుకుని నన్నూ, నా పిల్లనీ వేరు చెయ్యకండి.

చై:- ఏడిశావ్లే ఆట్రేవాక్క...వెళ్ళు.

స:- దాన్ని వదిలి నేనెక్కడికెళ్తారెండి...వస్తా.

(వెళతాడు.)

శ్రీ:- పో పో!

శ్రీ:- బాబూ...బాబు నిద్రపోతున్నాడు.

(కాళ్ళగట్టిన యెదురుగా నిలబడి) నిద్రపోతున్నాడు. ఆనాడు పుయ్యాలల్లోనూ, తల్లి పొత్తిలిలోనూ ఆదమరచి నిద్రపోయినట్టే- యీనాడునూ. నాటికీ నేటికీ నా కంటికి తేడా కనిపించటంలేదు. ఒక్కసారి కావలించుకోవాలనుంది...కాని మెలకువ వస్తుందేమో. వద్దులే... ఈడుకు తగ్గట్టుగా పెరిగాడు

మొహంలో యవ్వనం తొణుకుతోంది. పెదవులమీద నవ్వు నాట్యం చేస్తోంది. చెక్కిళ్ళు మెరుగు టద్దాలలాగ మెరిసిపోతున్నై. 'చైతన్యం' నవ్వున్నావని పూరుకున్నాగాని, లేకపోతే ఒక్కసారి ముద్దాడాలని వుంది. (మధ్యకు నడిచి, తలయెత్తి. enlargement చూశి) నిర్భాగ్యురాలా! నామాత్రం నోచుకోలేదు- నవ్వు.

చై:- ఇన్నాళ్ళూ పండిన వేదాంతాలాగా కనిపించేవాడివి. ఇట్లా మమకారంలో పడిపోతున్నావేం శ్రీనివాసం?

శ్రీ:- నువ్వైరగవులే నా మనసు. నాలాగ నీకూ వక కొడుకుంటే.

చై - కొడుకు లేడు. కూతురుండీగా.

శ్రీ:- (యేదో తట్టినట్టు) చైతన్యం!

చై:- ఏం? ఆల్లా అరిచావ్!

శ్రీ:- ఏంటేదు. నాకో కొడుకు; నీకో కూతురూ వున్నారు. పిళ్ళిద్దరికీ పెళ్ళి చేసి దానిమీదట మన భవిష్యత్తు నిర్మించుకుంటే యెట్లా వుంటుంది?

చై - బాగానే వుంటుంది కాని నీ భావాల్నిట్లా పరగెత్తుతున్నాయేం?

శ్రీ:- పరగెత్తు తున్నాయి. 15 యేళ్ళుగా అణిగిపోయి, వడిలి, వాడి, యెండిపోయిన ఆలోచన లన్నిటికీ ప్రాశం వచ్చి, రెక్కలు విచ్చి. విచ్చువిడిగా ఎగిరి పోతున్నై. ఈ వేగంతో రాగలిగితే సాగిరా. లేకంటే ఆగిపో.

కాని మీ అమ్మయినీ యివ్వనంటే సాగదు. ఆ ఆ. వాడు నిద్ర పోతున్నాడు. భోజనం వేళకి తిరిగి వద్దాం. లే-పద. (చైతన్యం ఏదో చూట్లాడబోగా) ఎక్కడికని అడగకు, పద పోదాం.

(ఇద్దరూ బయలుదేరి వెళ్తారు)

[సర్వయ్య తోపలికి వస్తాడు]

స:- రాదా- రాదా! (రాధ వస్తుంది)

స:- అయ్యగోరితో అన్నీ చెప్పేసి నట్టుందావే.

రా:- చెప్పా. ఏం చెబితే?

స:- చెప్రావ్ చెప్రావ్- దవడ యీపకాన బద్దలు కొడితే యెవరే నీకడ్డం వచ్చేది? ఊరుకుంటుండానని ఊగిపోతున్నావే. పనీవద్దు పాటావద్దు రేప్రొద్దుట్నీంచీ యింటికాదే పడివుండు.

రా:- ఏ యిల్లు? నీ యింటికి నేరాను.

స:- ఊ?

రా:- నీ యిల్లువద్దు, నీ పోషణావద్దూ, నారెక్కల్లో శక్తుండగా నా పొట్ట నే పోషించుకోగలనులే.

స:- ఆ? చాలా నేర్పావే?

రా:- నేరిస్తే నేర్పారే. నేర్చకపోతే నీకుమల్లే నీవంగా తయారయేదాన్నే.

స:- ఏమిటే కూస్తావ్? (అని చెయ్యెత్తి కోపంగా మీద తెళతాడు) (బాబు లేచి ఆడుపడి)

బా:- ఏయ్! ఏయ్! ఆగవయ్యా ఆగు. ఈదొచ్చిన అడపిల్లని అమాంతం కొట్టబోతున్నావే... అందులో యిలాంటి పిల్లను.

(రాధవంక చూస్తాడు)

స:- ఆ? (ఏమిటి?? అని ఆశ్చర్యంగా అన్నట్టు)

బాబు:- పాపం, ఆ కళ్ళుచూడూ...కవిని కాదు కాని యేదో వర్ణించే వాణ్ణి యీపాటికి.

స:- ఆ. (స్వరం తగ్గిస్తాడు అలాగా అన్నట్టు.)

బా:- ఆ చూడు. కళ్ళు భయంతో వణుకుతున్నాయి. పెదవులు అడుగుతున్నాయి. ఎరుపెక్కయి చెక్కిళ్ళు.

(తడుముకుంటూ) ఇంకా ... ఇంకా

(రాధ కోపంగా లోపలికి వెళ్ళిపోతుంది)

బా:- ఎవరా అమ్మాయి? అంతగా కోప్పడి కొట్టబోతున్నావ్?

స:- అమ్మాయా, మన అమ్మాయేలేండి. మనింట్లోనే పని చేస్తోంది. అయితే మనం ఏవూరినుంచి వచ్చాం బాబూ, కొత్తపురంనుంచి కాదుగదా ?

బాబు:- అంతా “రాయల్ వ్యవహారంగా” వుందే ! అయితే మనం ఎవరేం ?

సర్వ:- అట్లా ఎరగనట్టు అంటారేం బాబూ, (నవ్వుతూ) మనం మనం వక దేగా.

బాబు:- ఆ ఆ వక దేగా! అమ్మాయి మన అమ్మాయే.

సర్వ:- బాబుగారు కాస్త రసీకత్వం తెల్సినవోరే.

బాబు:- తెలియక పోవటమేం. కాస్తోకూస్తో నీబోటివాళ్ళ సావాసం వుండే.

సర్వ:- అయితే నేనెందుకు బాబు, వెళ్ళిరానా?

బాబు:- ఓ శీఘ్రంగా.

సర్వ:- సరి...(సందేహిస్తూ) బాబూ!

బాబు:- ఏం ?

సర్వ:- మరేంలేదు బాబు! నే వెళ్ళొస్తాగాని, యిబ్బందిలో చస్తుండాం. వక నాలుగు రూపాయలు యిప్పించండి.

బాబు:- (జేబులు తడుముకొని) ఊ ... చిల్లర లేదే.

సర్వ:- పోనీ, అయిదూ పారెయ్యండి, రేపటికి కూడా వస్తుంది.

బాబు:- ఆహా! బాగా చెప్పావ్-ఊ, నీ పేరేమన్నావ్?

సర్వ:- సర్వయ్యంటారండి.

బాబు:- ఆ. సర్వయ్య, చూడూ! మనకివున్న సర్వస్వం యీ కోటు (కోటు వుచ్చుకు చూపిస్తూ) ఈ కోటులో 5 జేబులున్నాయి. ఐదు జేబుల్లో నాలుగు జేబులు ఖాళీ. 5 వ దాంట్లోవున్న సర్వస్వం యీ రెండు రూపాయలు. ఇది మన Balance, ఇక నీ కెంత కావాలో అడుగు.

స:- ఇక ఏమడుగను. ఆ రెండే యిప్పించండి.

బాబు:- అహ! అయితే కళ్ళు మూసుకో. (సర్వయ్య మూసుకోగా) వెనక్కి తిరుగు. (తిరుగ్గా మెడమీద చెయ్యేసి గెంటుతూ) Get out rascal.

స:- (క్రిందపడి లేచి, కోపంగా) మీకేకాదండోయ్ నాకూ ఇంగ్లీషొచ్చు. నేనూ దొరందగ్గర రెండేళ్ళు వంటచేశా. మనవంక కాస్త కనిపెట్టి చూడండి.

(బయటికి కోపంగా వెళ్తాడు)
(లోపలించి రాధ వస్తుంది)

రా:- మిమ్మల్ని డబ్బడిగినట్టున్నాడు ?

బాబు:- అడిగాడు.

రా:- అడుగుతాడు, ఇవ్వకండి.

బాబు:- ఏం?

రా:- వాడు త్ర పొగదుపోతు, రొడి, ముండల ముతాకోరు.

బాబు:- అంతేకదా!

రాధ:- మీబోటి వాళ్ళని యిల్లా అడిగి-తీసుకుని తగలేస్తాడు.

బాబు:- Very Good.

రాధ:- అది చెప్పటాన్నే వచ్చాను. వస్తా (వెళ్ళబోతుంది)

బాబు:- కాని వెళ్ళకు... (రాధ వెళ్ళిపోయింది) అమ్మా... తారాజువ్వ... ఇదిగో అమ్మాయి. నీ పేరేమిటి? పరికవే—తారేనా? తారా—
(తనూ లోపలికి వెళతాడు)

[కాసేపటికి రాధ గబగబా బయటికి వస్తుంది. వెనకనే బాబు వస్తాడు.]

బాబు:- అంత దుసరుసలుగావుండే మొహం.

రా:- ఏం, ఎల్లావుండే మీకేం ?

బాబు:- ఒక అవుదూపపు అపరంజి బొమ్మ అగ్నిహోత్రం లాగ మండి పోతుంటే, ఏ సౌందర్య పిపాసి, చూసి, సహించగలడు ?

రా:- ఆగండి. (కోపంగా చూస్తుంది అతనివంక.)

బాబు:- ఆ. అట్లా అట్లాగేవుండు (కళ్ళల్లోకి చూస్తూ) తెల్లని కళ్ళల్లో నల్లని పాపలు — అదో అందం, ఎర్రని కళ్ళల్లో కోపంతో కదిలే కనుపాపలు — ఇదో అందం.

రా:- చీ (వెళ్లిపోతుంది, విసుగ్గా)

బాబు:- చీ-ఇదివరకీ సరసం నేనెరగనే, అల్లా పరుగెత్తుతావేం [వెంట పోబోతాడు]

[వెళ్ళబోయిన రాధ ఎదురు తిరిగివచ్చి-]

రా:- (కోపంగా) నా వెనకనే వస్తారెందుకు?

బా:- పేరన్నా చెప్పకుండా అల్లా పరుగెత్తుతావేం?

రా:- పేరుకోసమా, మీరు రావటం?

బా:- మరి యింకెందుకనుకున్నావ్?

రా:- (కోపంగానే) అయితే పేరు రాధ.

బా:- రాధ! రాధ! హృదయ వేధ, (రాధాకృష్ణుల పటంవంక చూస్తాడు)

రా:- ఏమిటి మీరనేది?—

బా:- అహ-అదేం పటం. దాన్లో వక రాధాకృష్ణుల జంట. దాని ముందో రాధా రమణుల జంట.

రా:- వళ్లు మంట.

బా:- ఏమంటావ్ ?

- రా:- వచ్చి వక గంట కాలేదు. మీ ధోరణి యేమీ బాగా లేదంటాను. మీ నాన్నగారో చెప్తానంటాను.
- బా:- ఏమిటి, నామీద నెపం వేస్తున్నట్టున్నావ్ ?
- రా:- నేను నెపం వేస్తున్నానా ?
- బాబు:- మరి నాన్నగారితో చెప్తానంటున్నావ్ ?
- రా:- మరి చెప్పనూ, ఇట్టా...ఇట్టా (ఎట్టాగో చెప్పటానికా సిగ్గుపడి ఆగి పోతుంటుంది)
- బాబు:- ఇట్టా-ఆ-ఇట్టా...నేనేం చేశానిప్పుడు?
- రా:- (కోపంగా, విసుగ్గా) ఏం చేశానుట? ఏం చేశాను.
- బా:- (రాగయుక్తంగా)
హుంమేయ్యసుగునే తొలగించి తొంగిచూసేవా||
మనసిచ్చి మాటాడ మనసు లేదే నీకు చింత||
(రాధ కోపంగా అతనివంక చూడగా, బాబు తల వేరేవైపుకి నెమ్మదిగా తిప్పి "చింత" అంటూ అలాపిస్తాడు.)
- రా:- (కోపంగా) అది ఏమిటండీ?
- బాబు:- (తడుముకొంటూ) పాట-నాటకం...నాటకం పాట.
- రా:- బాగుంది నాటకం.
- బాబు:- బాగుందా...నిజంగానేనా? (దగ్గరికెళతాడు.)
- రాధ:- (దగ్గరకు రాంగానే కాళ్ళమీద వాలి) మీకు దణ్ణం పెడతాను. నా జోలికి రాకండి. మీరెక్కడ; నేనెక్కడ? మీకూ నాకూ సాపత్య మెక్కడ? పచ్చని కొమ్మ-మచ్చ మాపకండి. గొంతు నులిమి గోతిలో పారేసినా యివ్వమే. గుణాన్ని చంపి గోతిలో తొయ్యకండి. మీ తండ్రిగారు నన్ను మాతురిలాగ పెంచారు. తోడబుట్టినదానిలాగ నావంక చూడండి. మీరు చదువుకొన్నవారు. చదువులేని దాన్ని నేను. మీ కడుపున పుడతాను. చదువులేనిదాన్ని "నీతి లేనిదాన్ని" చేసి నన్ను నిందలపాలు చేయకండి. (తలయెత్తి) నేనిప్పుడే

రెక్కలువిరిచి కట్టిన పిట్టలాగ కొట్టుకుంటున్నాను. రెక్కలు కత్తిరించి నా జీవితాన్ని పాప కూపంలో పడవెయ్యకండి. మీ పాదాలంటి ప్రార్థిస్తాను. (మళ్ళీ పాదాలంటి లేస్తుంది) నా బ్రతుకు నన్ను బ్రతకనివ్వండి. నన్ను బాధపెట్టకండి (దుఃఖిస్తూ వెళ్ళిపోతుంది.)

బాబు:- రాధా రాధా! (అంటూ వెనకనే వెళ్ళి ఆగాడు...వెళ్ళాడు. బయట నుంచి ఈల వేసుకుంటూ సర్వయ్య వస్తాడు. అంతా కలియచూసి ద్వారందాకా వెళ్ళి విన్నట్టు అభినయించి వెనక్కి వచ్చేస్తాడు. కాసేపటికి రాధ వెనకనే బాబు వస్తారు. వీళ్ళని చూసి సర్వయ్య బయటికి తప్పుకుంటాడు.)

రాధ:- ఎంత చెప్పినా వినరే. మీ నాన్నగారొచ్చే వేళయింది, వారు చూస్తే ఏమంటారు ?

బాబు:- ఏమంటారూ?

రాధ:- చూసి వూరుకుంటారా ?

బాబు:- ఊరుకోక యేం చేస్తారు?

రాధ:- ఏమైనా చేస్తారు. వారు మీ నాన్నగారు.

బాబు:- కాదు.

రా:- ఏమంటారూ!

బాబు:- ఆయన తండ్రికాదు; నేను కొడుకునూ కాదు.

రా:- అనేమాట అర్థం చేసుకునే అంటున్నారా !

బా:- అర్థంచేసుకోలేని అంధకారంలో లేను.

రా:- అంధకారంలోపడే అంధులైపోయారు. లేకపోతే యేమిటిది?

బా:- నువ్వేమనుకున్నా సరే.

రా:- కాని-మీ మూర్ఖం వదలరు.

బా:- అహ !

రా:- కాని యీ కంఠంలో ప్రాణం వుండగా మీ కోరిక తీరదు. (వెళ్తుంది.)
(బాబు అదే చూస్తూ నుంచుండగా సర్వయ్య బయటనుంచి వస్తాడు)

స:- అయ్యగోరు మాచెడ్డ ఆలోచనలో వుండారే.

బా:- ఆ !

స:- ఏదో పెద్ద పని మీదుందారు.

బా:- ఎందుకొచ్చావు మళ్ళీ ?

స:- ఏం లేదు బాబయ్యా; ఆ రెండూ యిస్తారేమోననీ.

బా:- ఊ ?

స:- ఇందాక అడిగుండా సూడండి.

బా:- ఇవ్వను, పో.

స:- (నవ్వి) కొత్త బిగువంతే లెండి. కొంత బండి సాగితే మీరే నన్ను కనిపెట్టి సూత్రారు. నాబోదోళ్ళని మీరు కనిపెట్టి చూడకపోతే మరెవరు చూస్తారు, బాబూ ? నేను రాధ తండ్రిని.

బా:- ఆయితే ?

స:- కట్ట సమయంలో నన్ను కనిపెట్టుంటే- కోరినవన్నీ తెచ్చి కాళ్ళ మీద పడేస్తా.

బా:- ఏ మక్కలై; పో అవతంకి.

స:- పోదల్చుకుంటే మిమ్మల్ని తీసుకే ఎక్తాలెండి.

బా:- ఏమిటి నువ్వనేడి ?

స:- ఆ రెండూ పారెయ్యండి.

బా:- బెదిరించి మాట్లాడుతున్నావే!

స:- బెదిరింపుదాకా ఎందుకులెండి. నా గుట్టు మీ కెరుక లేదుగాని, మీ లోగుట్టు నాకెరికే.

బా:- ఏమిటా నువ్వు నాగేదీ?

స:- ఆ. అయ్యగార్కి కోపంలో తల పనిచెయ్యదులాగుందే ?

బా:- పళ్ళుడతాయ్- పేలావంటే.

స:- ఆ బెదిరింపులేం లాభంలేదు లెగండి.

బా:- (కోపంగా) లాభంలేదూ (చెంపకాయ కొద్దాడు.)

స:- సరేలండి; ఈడి సంగతి తర్వాత తెలుస్తుంది.

(వెళ్తాడు.)

బా:- [లోపంవైపుకి నడిచివెళ్తుంటూ రంభా రావణాసురుల బొమ్మమీద చెయ్యివేసి నుంచుని లోపలికి చూస్తాడు. కాసేపు ఆలోచించి లోపలికి వెళ్తాడు. కొంత తడవయిన తర్వాత శ్రీనివాసం, చైతన్యం బయట నుంచినట్లు.]

శ్రీ:- (ప్రక్కమీద బాబు లేకపోవటం చూసి) ఏడీ ఏడు?

చై:- లోపలికెళ్ళాడేమొ

శ్రీ:- అప్పుడే లేచాడే నిద్ర!

చై:- మరయితే టిపార్టీకి ఎవరినీ పిలవాలో... అది చెప్పు.

శ్రీ:- టిపార్టీకేగా; మనవాళ్ళందరినీ పిలు. పర్వాలేదు. రేపు సాయం కాలంగా- Time వుందీలే. ఇదిగో, ఈ డబ్బు నీదగ్గరుంచు. Hotel లో ఎద్యాన్ను యివ్వటానికి- దానికి-వుంటుంది. వీడు రాబేడేం యింకా ?

చై:- వస్తాడే...అదిగో- ఏదో మాట్లాడుతున్నాడు రాధతో.

శ్రీ:- (శనూవిని) ఆ. మాట్లాడుతున్నాడు రాధతో— రాధ ఆ చీర కట్టుకుందో-లేదో చూసి వస్తానాగు.

చై:- కాసేపట్లో యింత యిదవులావేం శ్రీనివాసం! ఎంత కొడుకైతే మాత్రం.

శ్రీ:- ఆ ?

చై:- ఎంత కొడుకైనా- అంత మమకారం పనికిరాదయ్యా.

శ్రీ:- ఉష్టాహు (నవ్వులి) ఏదో 15 యేళ్ల తర్వాత చూడటం చూడు (ధోరణి మార్చి) ఆ మరి నువ్వెళ్ళిరావు...?

చై:- ఎక్కడికి ?

శ్రీ:- అహ్లా; మనవాళ్లందరినీ పింపద్దాటి పార్టీకి? - తర్వాత Time వుండదు.

చై:- మరేంథయందేదు. అదంతా నా కొదిలెయ్యి. ఇంతకూ ఆసలు సంగతి మాట్లాడవేం?

శ్రీ:- (లోపలికి చూస్తూ) ఏదీ ?

చై:- మా అమ్మాయిని మీ అబ్బాయికివ్వటం.

శ్రీ:- అదా! దానికేం తొందరలే

చై:- మరి పార్టీకేనా తొందర?

శ్రీ:- చూద్దారే. మావాడికి మీ అమ్మాయిని చూపించి- చూసిన తర్వాత- అన్నీ ఆలోచించి, యేర్పాటుచేద్దాం

చై:- (నిరాశతో) సరేలే! ఆలోచనలో పెట్టావ్ !

శ్రీ:- అట్లా అంటావేం ? నాకిష్టమయితే సరా ? వాళ్ళిద్దరూ వప్పుకోవాలా వద్దా? తీరా మీ అమ్మాయే వద్దనవచ్చు. ఆలోచించుకో.

చై:- ఆయితే ఒక పనిచేద్దాం. మా యింటికి రాత్రి భోజనానికి రావాలి- మీరిద్దరూ. దాంతో చాలాభాగం తేలిపోతుంది.

శ్రీ:- అవా! అల్లాగేకానీ. నిన్ను కాదనగలనా... ఇంకా రాడేం వీడు? (పోవోలాడు.)

చై:- కొడుకును చూసుకుంటేగాని కాలాగేటట్లులేదు. వెళ్ళిచూసిరా. ఆదుర్దా తగ్గుతుంది.

శ్రీ:- (నవ్వి) పస్తా. వెళ్ళివస్తా. ఉంటావుగా (వెళ్తాడు.)

[కాసేపటికి తిన్నుడైవచ్చి వెనక Table మీద కూంబి పోతాడు.]

చై:- (ఖంగారుగా) శ్రీనివాసం, శ్రీనివాసం, ఏమిటి?

శ్రీ:- (కోరికగా) ఏం లేదు.

చై:- ఏం జరిగింది?

శ్రీ:- ఏం జరగలేదు.

చై:- అబ్బాయి యేడి? ఎక్కడ? (లోపలికి పోబోగా)

శ్రీ:- (విగ్ధరగా) వెళ్లకు లోపలికి.

చై:- (అగి) ఏం?

శ్రీ:- ఏలేదు వెళ్లకు; వెళ్తేమన స్నేహంమీద వట్టు.

చై:- నాకేం అర్థమవటం లేదు.

శ్రీ:- అర్థం కాకపోవటమే మంచిది. అర్థం కాకపోవటమే మంచిది. ఈ భగవంతు డెండుకివ్వాలి నాకి కళ్లు?

చై:- ఏం జరిగిందయ్యా; అసలు సంగతి చెప్పవేం?

శ్రీ:- చెప్తానయ్యా చెప్తా... ఎట్లా చెప్పాలా అనే...
[సర్వయ్య, పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు, ఒక పోలీసు వస్తారు.]

శ్రీ:- (సర్వయ్యనుచూసి ఆశ్చర్యపోయి) సర్వయ్యా !!! ఎందుకొచ్చావ్?

స:- డెండు రూపాయలకోసం కాదు లెగండి. అవతారం యేర్పిన అబ్బాయి గారికోసం వచ్చా.

చై:- ఎందుకూ ?

స:- ఎందుకో తెలుస్తుంది లెగండి; మీ అబ్బాయిని మా అమ్మాయిని బయటికి రమ్మనండి.

శ్రీ:- ఆ !

స:- ఆ, అందుకే యీరినీ తెచ్చుకున్నా, ముందు వాళ్ళిద్దరినీ రమ్మనండి.

శ్రీ:- (దిగాలుగా) సర్వయ్యా!

స:- (కర్కశంగా) సర్వయ్యా!

శ్రీ:- సర్వయ్యా - మాట. నీక్కావల్సింది దబ్బేగా?

స:- కాదు; అమ్మాయి.

శ్రీ:- మీ అమ్మాయి సంగతి నేచూస్తా. నన్ను గోల చెయ్యకు. దబ్బుకావాలంటే తీసుకో. ఎంత కావాలి ? వంద కావాలా ? వెయ్యికావాలా ? చెప్పు ఇప్పుడే యిస్తా.

స:- (మెత్తబడి) యిప్పుడే యిస్తారా !

ఇన:- ఆ, ఆ, యిప్పుడే యిస్తారు. లేకపోతే ఎట్లా, కాని కంప్లైంటు దాఖలయింది, ఇప్పుడు చర్య మాది.

శ్రీ:- (ప్రాధేయభావ్యకంగా) ఇన సైక్లరుగాదూ !

ఇన:- ముందు మీ అబ్బాయిని పిలవండి. లేదా మేమే పిలుస్తాం.

శ్రీ:- (నిస్సహాయతతో) చైతన్యం !

ఇన:- పదండి తర్వాత.

శ్రీ:- నా మాట వినండి. మీ మేలు మర్చిపోం.

ఇన:- మర్చిపోరు. మర్చిపోరు. అది నాకు తెల్సు, కాని case book చేసుకున్నాం. ముందు మీ అబ్బాయిని వచ్చగిస్తే తర్వాత మీతో తీరుబడిగా మాట్లాడతాను.

చై:- ఏమిటండీ ఇదంతా; అసలు సంగతి ఎవ్వరూ చెప్పరేం ?

ఇన:- ఎవ్వరూ చెప్పలేదు ! అప్పుడే పూరంతా గోలయిపోతే, రోడ్డుమీద ఎవరి నడిగినా తెలిసేదే !! కేసు లెండి. Rape కేసు; మీ అబ్బాయి మీద (సర్వయ్యతో) పదవయ్య తోపలికి.

శ్రీ:- అగండి.

ఇన:- ఏం ?

శ్రీ:- మా అబ్బాయిగే మీక్కవల్సింది ? నేనే వచ్చగిస్తా తీసుకువెళ్లదురు గాని- అగండి. చైతన్యం, ఇందాక నీకిచ్చింది యిట్లా యియ్యి.

చై:- ఏదీ ?

శ్రీ:- అదయ్య- (దబ్బుని సౌజ్ఞగా చేసి) ఆ (అతను జేబులోంచి దబ్బు తీసి యివ్వగా దాన్ని తన జేబులో పెట్టుకుంటూ లోపనికి వెళతాడు.)

ఇన:- (సర్వయ్యతో) ఏమోయ్ మాదగ్గరకొచ్చి “పిల్ల అన్యాయమైపోయి” దని బయటదేరేదాకా అంత గోలపెట్టావ్ - ఆయన దబ్బిస్తానే సరికి - కరిగిపోయావేం?

- స:- ఏదో బీదోళ్ళం బాబూ?
- చై:- సర్వయ్యా, అసలు జరగటం నిజమేనా?
- స:- నిజమే బాబూ! అద్దంపోతే నా గూఢ పగంగొట్టాడు.
- చై:- ఎవరూ!
- స:- ఆడే. అబ్బాయి నంటూ దిగాడు.
- ఇన:- (లోపలికి చూస్తూ) ఇంకా రాడేం యాయన.
- చై:- వస్తాడు... ఏమిటో గోం, కాస్త బయటకీపోయి, Bank లో డబ్బు Draw చేసుకు వచ్చేసరికి - ఇట్లా జరిగింది.
- స:- జరిగింది బాబూ - జరిగింది-నేకిక్కడ వుండగానేగా. రెండు రూపాయల కోసం నేనిక్కడ కూకుంటే-
ఆ రెండూ లేకుండా- యీ వండా లేకుండా జరిగింది.
- ఇన:- ఏదీ యాయన ? ఇంకా తిరిగి రాలేదు ?
- చై:- వస్తాడు.
- ఇన:- పిల్చుకు రావటాన్ని యంతసేపెందుకు ?
- చై:- కాస్త ఓపిక పట్టండి. 15 యేళ్ళయిన తర్వాత కొడుకు తిరిగి వచ్చాడు. చూసి పూర్తిగా సంతృప్తి పడనేలేదు. ఇంతలో జైలుకి పంపాల్సి వచ్చింది.
- ఇన:- ఏదైతేనేమింది. అంతగా అయితే Bail అప్లికేషన్ పెట్టి తంటాలు పడాలిగాని- మమ్మల్నిల్లా నింబెడితే ఎట్లా?
- స:- నింబడకండి బాబూ, కూకొండి. (కుర్చీ ముందుకు రాగి వేస్తాడు)
- ఇన:- ఏదీచివట్టుండి. (పోలీసుతో) లోపలికెళ్ళి పిల్చువోయ్ !
- చై:- (లోపలికి చూసి) అదిగో వస్తున్నాడు.
(శ్రీనివాసం విచారంగా, నిశ్చలంగా వస్తాడు.)
- ఇన:- ఏడండీ మీ అబ్బాయి ?
- శ్రీ:- లేడు.

చై:- (తెల్లబోయి) ఏమయ్యాడు ?

శ్రీ:- పరారీ అయ్యాడు.

ఇన:- పరారా ! ఎట్లా పరారీ అయ్యాడు ?

శ్రీ:- ఏమొ.

ఇన:- ఏమోనా ! మా కన్న కప్పుదామనే... ఆ. మీరు లోపలికి తీసుకెళ్ళిన డబ్బేదీ? (వెతకబోగా)

శ్రీ:- లేదు

ఇన:- ఏమయిందే ?

శ్రీ:- ఏమో !

చై:- శ్రీనివాసం !!!

ఇన:- ఏమోనా. తెలుస్తుందాగండి, ఆ డబ్బు వస్తుంది, మీ కుర్రవాడూ వస్తాడు- వెతుక్కుంటూ! ఏయ్, వీరికి బేడీలు వెయ్యవోయ్. (పోలీసు బేడీలు వేస్తాడు)

చై:- ఎందుకూ?

ఇన:- ఎందుకా? నేరస్థుణ్ణి నెమ్మదిగా దాచేయించినందుకు, డబ్బుకూడా యిచ్చి, దొడ్డిదోవని ఆయన్ని సాగనంపినందుకు. ముందీయన్ని కుక్కిలే- ఆయన లేస్తాడు. ఎక్కడికి పోతాడు- చుట్టూరా సముద్రం వుండే. ఏయ్ సర్వయ్యా- మీ అమ్మాయినిగూడా తాణాలో హాజరు పెట్టు

సర్వ:- చిత్రం. నే పిలిస్తే అది రానంటుందండి.

ఇన:- రానంటే జుట్టట్టుకు లాక్కురా. లేకపోతే ౪వూ వెళతావు-లాకప్ లోకి. పదండి.

(అప్పటికి బేడీలు వెయ్యటం అయిపోయింది.)

శ్రీ:- పదండి.

చై:- శ్రీనివాసం! (అడ్డంపోయి దిగాలుగా.)

శ్రీ:- చైతన్యం! (నవ్వి) నే బ్రతికివుండటంలో అర్థంవుంది చూశావా ఏ జన్మకై నా వకప్రయోజనం వుంటుంది. ఇట్లా అయినందుకు విచార మల్లా (బోపల్నించి రాధవచ్చి కనిపిస్తుంది. దానివంక చూసి) దాని బ్రతుకిల్లా బ్రద్దలైందిగదా అని. (నెట్టూర్పు)పదండి. (ఇన' పోలీ|| శ్రీని|| వెళ్ళారు.)

చై:- (ఆవేశం ఆపుకుంటూ) సర్వయ్యా!

స:- (విచారంతో) అయ్య.

చై:- నీకు డబ్బు కావాలిగాదా?

స:- అక్కర్లేదుదాబూ అక్కరలే; బుద్ధి గడ్డితిన్నది. ఉక్రోశంలో గుడ్డా జ్ఞయిపోయా గోవువంటి మారాజుని కటకిటాపాలు చేశా. తొందర బద్దా, (బాగా దుఃఖంతో అంటాడు.)

చై:- నీకూ హృదయముందా, సర్వయ్యా! చట్టాల కట్టుదిట్టాలకు లేని హృదయం నీకుందా... 11 గం. ౦ బండి వచ్చినట్టుంది. పద; శ్రీని వాసం సంగతేమిటో, ప్లీడర్లనీ, వాళ్ళనీ, విచారిద్దాం. (రాధ కూల బడింది)

[ఇద్దరూ లేచి వెళ్ళుటోతుండగా తెర వెయ్యడలిస్తే వేసుకోవచ్చు.]

2 వ రంగం

[అదేగది, మరొక రెండు గంటల తర్వాత రాధ వంటిగా కూర్చొని వుండగా...కొంతసేపటికి ఒక 18 ఏళ్ళ కుర్రవా డొస్తాడు.]

కుర్ర:- శ్రీనివాసంగారిల్లు ఇదేనాండి?

రాధ:- ఇదే.

కుర్ర:- వారున్నారా?

రాధ:- లేదు.

కుర్ర:- ఎక్కడి కెళ్ళారండి ?

రాధ:- ఏమో, వెళ్ళబోతుంది)

కుర్ర:- వారెక్కడికెళ్ళారో చెప్పితే వెళ్లి కలుసుకుంటాను. కాస్త చెప్పారా?

రాధ:- తెలియదు (వెళ్ళబోతుంది)

కుర్ర:- షమిఁచాలి నేను వారి అబ్బాయిని వారిని కలుసుకోవాలి...

రాధ:- ఆ!!

కుర్ర:- చిన్నప్పట్నుంచి వారిని చూడనేలేదు. వారెక్కడ కనిపిస్తారో చెప్పండి.

రాధ:- (దిగ్భ్రమతో అటూ ఇటూ చూసి లోపలికి పరుగెత్తుతుంది.)

కుర్ర:- అదేమిటి-కాస్త ఆగండి. (కాని రాధ వెళ్లిపోయింది. చేసేదిలేక కుర్రవాడు దిక్కులు చూస్తాడు.)
(బయటనుంచి సర్వయ్య వస్తాడు)

కుర్ర:- (సర్వయ్యతో) ఇది శ్రీనివాసంగారి ఇల్లైనా?

స:- ఆ. యేం?

కుర్ర:- వారెక్కడికెళ్ళారో మీకు తెల్సా?

స:- ఆ.

కుర్ర:- నేను వారబ్బాయిని—కాస్త...

స:- (తెల్లబోయి) ఆ!!

కుర్ర:- ఆ వార్ని వెంటనే కలుసుకోవాలి. యెక్కడున్నా రాయన?

స:- (పరకాయించి చూసి బయటికి గబగబా పరుగెత్తాడు)
(కాసేపటికి బయటనుంచి చైతన్యం వస్తాడు)

కుర్ర:- మీరేనా శ్రీనివాసంగారండే ?

చై:- కాదు.

కుర్ర:- అయితే వారెక్కడుంటారు ?

చై:- వారూ...

కుర్ర:- నాకోసం కనిపెట్టుకుంటానని వ్రాశారు. ఇక్కడరేదు. ఎక్కడుంటారో చెప్పండి

చై:- మీరెవరూ?

కుర్ర:- వారి అబ్బాయిని.

చై:- ఆ!! అబ్బాయి!!

కుర్ర:- ఇదిగో ఆయన వ్రాశి పంపిన పుత్రురాలు.

చై:- (తెల్లబోయి మంచంమీద కూరి బడతాడు.)

కుర్ర:- ఏమిటండీ యిది, ఇల్లా కూరిబడి పోయారేం? అందరూ యిల్లా తెల్లబోతారేం? మాట్లాడరేమండీ? ఏమండీ, మిమ్మల్ని : (మనిషిని కుదిలిస్తాడు. చైతన్యం కదలడు. కుర్రవాడు నాడి చూస్తాడు. చైతన్యం తెప్పరిల్లి.)

చై:- రాదా, రాదా! కాసిన్ని మంచినీళ్ళుపట్టా అమ్మా! నవ్వా, శ్రీనివాసం కొడుకువి?

కు:- అవునండీ. నేనే, చూడండి-నాన్నగారు నాకు పంపిన దెలిగ్రాము.

చై:- ఆగు చూస్తూ మంచినీళ్ళు తాగనీ (రాద మంచినీళ్ళు తేగా, త్రాగి) ఆ; ఏవీ? (అని పుత్రురాలు తీసుకుచూసి) అయితే, నువ్వన్నమాట, శ్రీనివాసం కొడుకువి!! ఏబండికివచ్చావ్?

కు:- 11 గంటలబండికి వచ్చాను.

చై:- అహ్లా! శ్రీనివాసం 9గం|| లకే వస్తావనుకున్నట్టున్నాడు.

కు:- అసలు బయలుదేరటం ఆ బండికే బయలుదేరాను. కాని నా పెద్దె, Bed ఎవరోకాజేతాడు, అవ్వి వెతుక్కువడంలో ఆబండి దాటించి! అవి దొరకనూలేదు. చేసేదిలేక, తర్వాత బండికి బయలుదేరాను.

చై:- ఓహో! (వెరక పెద్దెవున్న పెద్దె, Bed చూపించి) ఆ పెద్దె-Bed నీవేనా?

కు:- ఇవ్వే! ఇక్కడికెల్లా వచ్చాయి? (ఆశ్చర్యంతో వాడిదగ్గరకుపోయి చూసుకుంటాడు)

చై:- గాభరాపడకు. అంతాతెలుస్తుంది. మీనాన్నను నేవెళ్ళి తీసుకువస్తానుండు. ఆ రాధా, యితనికి కాఫీ క్వావాలేమో-యియ్యి [వెళ్ళిపోతాడు]

కుర్ర:- అగమ్యయి..... యేమిటిదంతా? నన్ను చూశి గాభరా పడ్డారేం, అందరూ?

రాధ:- ఏంలేదు

కుర్ర:- (ఇక బాబు no (2) ఏంలేదూ? నాకేం అర్థంకావటం లేదు. నవ్వు. నాకేమవుతావు?

రా:- ఏమవను.

బాబు(2):- ఏమవవ్? ఏమవకుండా యిక్కడెందుకుంటున్నావ్?

రా:- నేనీయింట్లో పనిచేసే మనిషిని.

బాబు(2):- ఆహా మా నాన్నగారేరీ.

రా:- 9 గంటలబండికి మీ బదులు వేరే ఎవరో వక రౌడీ “తన కొడుకు నంటూ”డిగాడు. అందరూ వాడే కొడుకని నమ్మారు. వాడు వక అపచారంచేస్తే- పట్టుకోటాన్ని పోలీసులు వచ్చారు. మీ నాన్నగారు వాణ్ణి తప్పించి, తప్పించిన నేరానికి తనే జైలుకి వెళ్ళారు.

బాబు(2):- ఆ !

రా:- కొడుకు మీద ప్రేమతో - కొడుకుకోసం కన్నతండ్రి త్యాగం చేశారు.

బాబు(2):- అరే, నాసామూ కజేసిన వెధవే అయి వుంటాడు మీ మా నాన్న! అబ్బ... ఆయన్ని చూడాలి త్వరగా. ఎక్కడా ఆయన Photo అన్నారేదూ? (చుట్టూరా చూస్తాడు)

రా:- ఇక్కడలేదు. రోపల వక చిన్న Photo వుండాలి. తేనా వెతికి-?

బాబు(2):- ఉండా! తీసుకురా-తొందరగా, (రాధ వెళ్ళింది)

[బాబు తల్లి Photo దగ్గరకెళ్ళి తేరిపార చూస్తాడు. "మరణం 1988" అని చదువుతాడు. తలవంచుకుంటాడు. బయట నుంచి ఇన్ స్పెక్టర్ వస్తాడు]

ఇన:- ఈ యింట్లో వక అమ్మాయివుంది. 'రాధ' అని, పిలవండి.

బాబు 2:- ఎస్తుందాగండి.

ఇన:- త్వరగా పిలవండి. వక Statement తీసుకోవాలి.

బాబు 2:- ఏ Statemenet?

ఇన:- ఏదోవకటి. పిలవండి. ఇక్కడ వక Rape కేసు జరిగింది. ఆమె దగ్గర Statement తీసుకోవాలి.

బాబు 2:- ఎక్కడా?

ఇన:- ఎక్కడా !! ఇక్కడే; యీ యింట్లో-ఏదో ఆదివిలోంచి సరాసరి యీ యింట్లోకి దిగినట్టు మాట్లాడతారేం?

బాబు 2:- ఆదివిలోంచే వచ్చాను. ఏమీ తెలియని మాటా నిజమే. నేను శ్రీనివాసంగారబ్బాయిని. యిప్పుడే వచ్చాను.

ఇన:- What !!!

బాబు 2:- What యేమిటి, What?

ఇన:- శ్రీనివాసంగారబ్బాయి! ఏయ్ 904,-904.

(పోలీసు రాగా) Arrest-Arrest him first.

బాబు 2:- ఆ-ఆదీ బాగానేవుంది. రండి, నా అభ్యంతరం ఏంలేదు. (Police బేడీలు వేస్తుండగా రాధ లోపలినుంచి వస్తుంది.)

రా:- (తెల్లబోయి) ఇదేమిటి!

బాబు 2:- ఏం లేదు. నువ్వురుకో. మా నాన్నగార్ని త్వరగా చూడటానికి వెళ్తున్నాను. పదండి.

ఇన:- (రాధతో) ఇతన్ని Lock up లో పెట్టివచ్చి సీదగ్గర State-ment తీసుకుంటాను; నువ్విక్కడే వుండమ్మా! ఈ మధ్య పొగరు బోతు లెక్కువయ్యారు. నాలుగు కేసుల్లో పడితేగాని బుద్ధిరాదు.

(బాబును తీసుకు ఇనస్పెక్టరు, పోలీసు, వెల్తురు)

రాధ:- [దిగాలుగాపడి అదేకాసేపుచూశి, తలవంచుకు లోపలకు వెళ్ళి
బోయి-తలెత్తిచూశి; తెల్లబోయి వెనక్కి వెనక్కిపోతూ]- ఆ!...
నువ్వా?!

ఎందుకొచ్చావ్, మళ్ళీ? (లోపల్నించి బాబు (1) వస్తాడు)

బాబు (1):- వచ్చాను. ఎందుకొచ్చానంటావా? వక పనిమీద వచ్చాను. వెళ్ళ
టానికి రైలులేక వచ్చాను.

రాధ:- పో! పో. శనిపీనుగులాగ దాపురించావ్.

బాబు (1):- పోవటాన్నే వచ్చానై-ఈ-మానాన్నగారేరీ?

రాధ:- జైలుకి పోయాడు. ఫో- ఆక్కడికే నువ్వగుదా.

బాబు (1):- జైలుకా! — ఎందుకు?

రాధ:- ఆ; నిన్ను విడిపించిన పుణ్యానికి.

బాబు (1):- అరే.

రాధ:- నీకు విచారం గూడానా?

బాబు (1):- ఆయన కొడుకును. నాకు విచారంగాక మరెవరికి ?

రాధ:- నువ్వా కొడుకువి! నీ దొంగతనం మాకింకా తెలియదనే!

బాబు:- ఆ?

రాధ:- అసలు కొడుకు వచ్చాడు. నీ సంగతి ఒట్టబయలుయింది.

బాబు (1):- ఆ!

రాధ:- కాసేపాగు, నీ పాపం పండి బ్రద్దలవుతుంది.

బాబు (1):- అయితే, నేను త్వరగా పని ముగించాలి. ఈ... శ్రీనివాసంగారు
డబ్బెక్కడ దాస్తారో చెప్పు.

రాధ:- ఆ...?

బాబు (1):- ఎక్కడ దాస్తారో చెప్పు ముందు.

రాధ:- నే చెప్పును.

బాబు(1):- చెప్పనంటే కుదరదు.

రాధ:- నిలువునా కొఱత వేసినా, చెప్పను.

బాబు(1):- పెంకెతనం చాలించు. నువ్వు అంతా అర్థంచేసుకోలేదు. బాగా ఆలోచించుకో. నీకిష్టం వున్నా - లేకపోయినా నాతో రావటమే నీకు మంచిది. ఒప్పుకోకపోతే ఎంతైనా బాధపడ్తావ్ - వస్తే సుఖపడతావ్. ఈ యింటిని దోచుకుపోయి మనం ఆనందిద్దాం. ఆలోచించు

రా:- ఆలోచిస్తున్నాను - నీ తల పగలలేదేమో అని.

బాబు(1):- ఆతలగలదానివైతే అలాగనవ్.

రా:- (లోపలికి చూచి) ఆగు, మా నాన్న వస్తున్నాడు. తల యిప్పుడే పగులుతుంది.

బాబు(1):- ఆ ' (అని ఖంగారుపడి పారిపోతాడు; లోపలికి) (బయటనుంచి సర్వయ్య వస్తాడు.)

స:- (ఎవరో పారిపోయినట్టు చూచి, అనుమానించి, ఆగి) ఎవరది ? ఎవరే ఆ పారిపోయిన యెదవగాడిద ?

రా:- వాడే, యిందాక వచ్చినవాడు.

స:- ఇందాక వచ్చినోడా ' వాడింకా ఎక్కడున్నాడు ?

రా:- వాడే నాన్నా!

స:- చీ; నోరుముయ్య; మాట్లాడతావేం - దాచేవోళ్ళని దాచేసి.

రా:- (బిగ్గరగా) నాన్నా...

స:- చీ, మాట్లాడకు, కన్నవాడిని నన్నూ, నిన్ను నమ్మిన ఆ మారాజు కళ్ళల్లో గూడా కారం గొట్టి - దరిద్రపు మొహం. పో. పోక పొయ్యాన్ ఆడితోబాటు ? మా చీద్రం వదిలేడి.

(బాబు (1) వస్తూ)

బాబు(1):- అదే నేనూ అన్నా - సద్యయ్యా! కాని రానంటోంది.

స:- అహ్లా, తమరేనా స్వాములు. దొరగారిక్కడే వున్నారే ?

బాబు(1):- ఆ వున్నా. దీనికోసమే వున్నా.

స:- చిత్తం, ఇక వేషంతీసి మాట్లాడవచ్చు. ఇంకెందుకూ సంగతి తేలి పోయాక.

బాబు(1):- ఏం వేషం ?

స:- చాల్లే, నాదగ్గర యీ పప్పులుడకవ్; నీకెన్నో నేర్పాను గాని యీ వేషాలు వెయ్యటం నేర్చేలేదే. ఇవి ఎక్కడ నేర్పావ్ నాయనా?

బాబు(1):- ఏమిటి వాగుతున్నావ్ ?

స:- వాగుడలేగాని, మొహంమీద మచ్చవుండాలి, ఎట్లా మాయంచేశా ? - ఏరంగుపూశా ?

(దగ్గరికి పోబోతాడు చేత్తోమొహంమీద రంగు తుడవబోయినట్టుగా.)

బాబు(1):- ఆగు.

స:- దబాయింపులు దాచిపెట్టవోయ్, గురువుకే పంగనామాలా ! మనకి చుట్టలూ అగ్గిపుల్లలూ అందిచ్చిన రోజులు మర్చిపోయా ?

బాబు(1):- ఇస్తే యిచ్చాను. ఆ రోజులు మారాయి. రోజుల్లోబాటలు ఆ మనుష్యులూ మారారు. ఆ దొరయింట్లో నీ చేతి క్రింద పనిచేస్తూ వెంటతిరుగుతూ వంటచేసే కుర్రవాణ్ణి కాదు, నేనింక...

స:- కాక కొమ్ములు మొలిచాయా ?

బాబు(1):- మొలిచాయి. దగ్గరకొస్తే కనిపిస్తాయి.

స:- ఏమి ? చూపించు నాయనా! (ముందుకు పోతాడు)

బాబు(1):- ఇదిగో (వక బాకు పైకిలాగి) దూరంగా వుండు.

(రాధ తెవ్వన కేక వేస్తుంది. సర్వయ్య వెనక్కి తగ్గాడు)

బాబు:- జాగ్రత్త ! కొరివితో తల గోక్కొకండి. వెంటపడ్డావా జాగ్రత్త! (లోపం వైపుకి వెళ్ళిపోతాడు)

స:- ఎదవ; పెద్ద మొగోడయ్యాడు-పదేళ్ళక్రింద నాచేతికింద తిరిగినోడు.

రాధ:- పో, వెంటబడి పట్టుకోరాదూ?

స:- ఎక్కడికి పోతాడు రాత్రి ఏడు గంటలదాకా పారిపోవటానికి రైలు బండి లేదు. వూళ్ళో అన్ని వేవులా మన పచ్చంవోళ్ళని పారా పెట్టా (బయట వైపుకి చూసి) అయ్యగారొస్తున్నారే. బేలు (Bail) ఇచ్చారు గామోలు.

రాధ:- ఆ. వస్తున్నారు.

(చైతన్యం, శ్రీనివాసం వస్తారు)

శ్రీ:- నాకోసం చాలా శ్రమపడ్తున్నావ్ చైతన్యం, చాలా శ్రమపడ్తున్నావ్. ఇదిగో తండ్రికూతుళ్ళు యిక్కడే వున్నారే, ఏదీ, మావాడు ?

స:- మర్చిపోయా, ఏరే ఆరు?

రా:- తీసుగెళ్ళారుగా, వాళ్ళొచ్చి.

స:- ఎవరొచ్చి ?

రా:- పోలీసులు.

చై:- } పోలీసులా !!!
శ్రీ:- }

రా:- ఆ, మీరెళ్ళిన తర్వాత పోలీసులొచ్చారు. వాళ్ళతో నేనే శ్రీనివాసం గారబ్బాయినిని చెప్పారీయన, “నేరం చేసిందీయనే” అని తీసు కెళ్ళారు.

చై:- ఇతను నా తప్పేంలేదని చెప్పలే?

రా:- చెప్పలే. నేచెప్పపోతే నన్ను చెప్పనియ్యలే. మా నాన్నను తర్వాత చూడాలి— అక్షెల్లోకే నేనూ పోతా నన్నారు.

శ్రీ:- నన్ను చూట్టానికి—తను నేరం నెత్తినవేసుకు జైలుకి వెళ్ళాడా?

రా:- ఆ. మిమ్మల్ని చూట్టానికి తొందరపడ్డాడు. అఖరికి Photo అన్నా చూపించమన్నారు. లోపలికి వెళ్ళి Photo తెచ్చేప్పటికి యిల్లా జరిగింది.

చై:- హూ! కొడుకు చెడ్డవాడయితే తండ్రిని జైలుకి పంపినా తను తప్పు కంటాడు. మంచివాడైతే తండ్రికోసం తనే జైలుకి వెళతాడు.

శ్రీ - అయ్యో ఖర్మమా ! చెయ్యి పెదవికందిచ్చే లోపం చెప్పలేని అవాంత
రాలు. వాడు కనిపిస్తాడని కొండంత ఆశతో యిండికొచ్చాను.
క్రూరఖర్మం యిలా వేధిస్తోంది. ఇప్పుడేమిటి చెయ్యటం ?

చై :- అగు! నేవెళ్లి విడిపించుకు వస్తాను.

శ్రీ :- ఆ, నేనూ వస్తా.

చై :- మళ్ళీ నువ్వెందుకూ ? నేవెళ్ళొస్తాగా, వుండు, (వెళతాడు)
[లోపం కేకలు “తన్నండి దున్నపోతును”, “తొయ్యండి లోపలికి,”
“20 ఏళ్ళున్నయో లేదో వళ్ళు పొగరెక్కింది.”]

స :- ఏంటండది? (సర్వయ్య బయటికి వెళతాడు)
[బాబు(1) ని సర్వయ్య పట్టుకుని లోపలికి లాక్కొస్తాడు]

స - ఆయ్యగారోయ్ అబ్బాయిగారు దయచేశారు. బోజనాన్ని రెగండి.
మీరు పొందా. వీకిసంగతి నేపడ్తాను. (శ్రీనివాసం బాబు (1)
దగ్గరకుపోయి.)

శ్రీ :- ఎవరు నువ్వు ?

స :- యీదా అండి. హైదరాబాదులో దొరింటో నేను వంట చేశావుడు
నాచేతికాద కుర్రోడండి. యియ్యాల యీదూ దొరయ్యాడు.
తస్సగొయ్యో! పారిపోదామనే- వూరినిండా మన మణుసులు
తిరగతావుంటే ఏడకి పారిపోదామనో.

శ్రీ :- ఎందుకు చేశావబ్బాయ్- యీ పాడు పని ?

స :- ఎందుకనా ! కొడుగ్గా చలామణి అయిపోదామని.

శ్రీ :- ఏం ? అంతేనా ?

బా(1) :- ఆ.

స :- (ఎక్కిరిస్తూ) ‘ఆ’ అట. మరి అసరాచాస్తే ఏ మేకుద్దామనుకున్నా ?

శ్రీ :- అది అంత తేలిక పనే అనుకున్నావా ?

బా(1) :- తేలిక కేముంది? ఈ గోంవల్లగాని లేకపోతే ఆయనే నకిలీ - నేనే
అసలూ అంటే నమ్మనిదెవరు? నే నసలు ఆయన్ని లేకుండా చేద్దా
మనే అనుకున్నా.

స:- }
 శ్రీ:- } ఆ

బాబు(1):- అంతా నా తొందరవల్లే పాడయింది.

స:- పాడయిందేం, పొడిచేవాడు లేక. అరేయ్. నేను నీ గురువుని. నే చెయ్యని పాడుపనిలేదు. ఏం చేసిరా, ఏం కూసినా నమ్మినవాడి నోట్టో మన్ను పొయ్య లేదురా.

శ్రీ:- అసలు మావాడి సంగతి ఎలా తెల్పు ?

బాబు(1):- నాకంతా తెల్పు. నేను ఆనాధాశ్రమంలో పని చేసేవాణ్ణి. మీ అబ్బాయి పూర్వోత్తరం తెల్పుగోవానిని ఆశ్రమం అధికార్థ ఆశ్రమం; మీ కుత్తరం రాయటం అంతా తెల్పు.

స:- కాబట్టి కానా రోజుల్నించే ప్లానేడికావన్నమాట. పద పదండి అప్ప గిద్దాం పోలీసుల్ని (లాగబోతాడు)

శ్రీ:- ఆగు సర్వయ్యా !

స:- అ; చెప్పండి, పోలీసులికి అప్పజెప్పదామా? మనమే కద్రుకాల్చి వాతలేసి పూరిమీద వదుల్దామా ?

శ్రీ:- వద్దు. వప్పచెప్పా వద్దు. వాతలూ వద్దు. వదిలేద్దాం.

స:- వదిలేద్దాం !! ఎందుకూ. మరో పేరుతో మరో యింట్లో జొర బట్టానికా !

శ్రీ:- ఇంకా బుద్ధి రాలేదంటావా?

స:- మీరూరుకోండి బాబుగారూ ! వీడిసంగతి మాకొదలంది. నేనూ మనోహృకల్చి యీడి మక్కలిరక్కొడలాం.

శ్రీ:- (కోపంగా గట్టిగా) సర్వయ్యా!

స:- ఆయితే వీడి పాడుపస్త్రతి వదిలెయ్యడమే !

శ్రీ:- పోనీ, వాడి పాపాన వాడే పోతాడు.

స:- అదే అబుసు. అబ్బాయిగోర్ని చంపాంని చూశాడే- యీడు! యీజ్జా వదలటం!

శ్రీ - వెళ్ళబ్బాయి. వెళ్ళు; ఇట్లాంటి పనులిక చెయ్యకు.

స:- పోనీ- ఆ డబ్బున్నా తీసుకోండి.

శ్రీ:- పోనీ అదీ తీసుకుపోనీ. మనకు కనపడకుండా పోతే అదేదాని.

(బాబు వెళ్ళాడు.)

(రాధ మంచినీళ్ళతో ప్రవేశించి)

రాధ:- వదిలేశారు... దయతలచి... మంచివారు కాబట్టి. మంచిగా వుండటం నాకూ యిష్టమే కాని అల్లరిపాలైన అమాయకురాల్ని - నేను, నేను ఊచించలేదు.

శ్రీ:- నేనూ వాణ్ణి ఊచించలేను. నిన్ను చూస్తూ అసలు ఊచించలేను. కాని నేంకా మా అబ్బాయి ఎల్లాగుంటాడో చూడనేలేదు. నా కొడుకనే దృష్టితో వాణ్ణి మొగట చూశాను. ఇప్పుడెంతకాదనుకున్నా ఇంకా వాడు “మావాడే” అనిపిస్తుంది-యీ మనసురో. నవ్వు నన్ను తిట్టుకుంటావేమి. కాని ఏం చెయ్యను? హృదయంలో ప్రేమ తడి ఆరలేదు. రాధా! (దగ్గరకెళ్ళి) బాధపడకు

(బై తన్యం వస్తాడు.)

బై:- వెధవ పోలీసులు! అనవసరమైన వాళ్ళని పట్టుకు వదలరు! అసలు వాళ్ళు రోడ్డుమీద అట్లా తిరుగుతుంటే పూరుకుంటారు

శ్రీ:- మావాడేడి ?

బై:- ఆ వేషపు వెధవ రోడ్డుమీద విచ్చలవిడిగా తిరుగుతున్నాడు.

స:- వాణ్ణిక్కడికి మనోళ్లు పట్టుకొచ్చారు బాబూ, అయ్యగారే... వదిలేశారు

బై:- అదేమిటి శ్రీనివాసం ?

శ్రీ - అదిసగ్గే, మావాడి సంగతేమింది?

బై:- వదలరట!!

శ్రీ:- వదంరూ!... ఏం?

చై:- వాళ్ళకి నమ్మకం చాందట.

శ్రీ:- అయ్యో రామా! అదేమిటి?

చై:- ఏమి లేమిటి! నేరస్థుణ్ణి మనమే వదిలేసి - వాళ్ళచేతిలో వున్నవాణ్ణి నేరస్థుడు కాదంటే ఎవరు నమ్ముతారు? నిన్నొదంటమే ఆ ఇన్ సెక్టర్ కి యిష్టంలేదు.

శ్రీ:- ఇప్పుడేం చేద్దాం? ఎట్లామరి?

చై:- ఏదోచూద్దాం కానీ...

శ్రీ:- ఏం కానీ? ఒంటిగంటయింది. అన్నంవేళదాటింది. ఆ జైల్లో తిండి తిప్పలూ సరిగ్గావుంటాయా ఏమన్నానా, ఎట్లా...

చై:- 15 ఏళ్ళనుంచి 'ఆ తిండి తిప్పలూ' సంగతి ఆలోచించా యీవక్కా పూటలో యిదవుతావ్ ? నేనవన్నీ ఏర్పాటు చేసేవచ్చాస్తే. బెంగ పడకు. నువ్వు తిండి తిన్నావా?

శ్రీ:- నాతిండికేం తొందరలే...యింతకూ...

చై:- (నవ్వుతూ) సరే, నాసంగతి నీకసలే పట్టదు.

శ్రీ:- ఆ మర్చిపోయా! మీరందరూ భోంచెయ్యండి.

[ఇన్ సెక్టర్ వస్తాడు]

చై:- ఏమండీ, యిట్లా వచ్చారు?

ఇన:- రావద్దటండీ! యీ గల్లంతంతా మాకు పనితక్కువయిందనేగా. ఇట్లారా అమ్మాయి - Statement యివ్వాలి.

చై:- ఇస్తుంది కానీ, మాకికేసు వదిలేద్దామనే వుంది.

ఏం సర్వయ్యో?

స:- వదిలేద్దామండీ. వదిలేద్దాం.

ఇన:- వదిలేసుకోండి - కోర్టులో నాపనికి అడ్డురాకండి, కేసు పెట్టటమే మీయిష్టం తీసెయ్యటం మీయిష్టంగాదు, మాపని మాది. తర్వాత కోర్టు యిష్టం ఆ ఇట్లారా అమ్మా! ఏం జరిగిందో, చెప్పు.

రా:- ఏం జరగలేదు.

ఇన:- నీ మీదకు ఎవరో వచ్చారే, అతనెవరు?

రా:- తెలియదు.

ఇన:- తెలియదూ? పీరబ్బాయేగా? పీరబ్బాయి తెలియదూ?

రా:- వీరి అబ్బాయి కాదు.

ఇన:- అదీ నిజమేటలే. ఏదో గొడవ విన్నాను. పోస్తే ఎవరో వకరు. ఇక్కడి కెందుకు వచ్చాడు?

రా:- నే పిలిస్తే వచ్చాడు.

(తెల్లబోయి మాట రాక ఆగి తెప్పరిల్లి)

ఇన:- ఆ!!! ఊ, ఎక్కడుంటే పిలిచావ్?

రా:- రోడ్డున పోతుంటే.

ఇన:- రోడ్డున పోతుంటే పిలిచావా?

రా:- అవును.

ఇన:- అబ్బే! అలా చెప్పగూడదు. కేసు బంధం పోతుంది.

రా:- కాని...వున్న సంగతది.

ఇన:- అయితే, అతను రావటం నీకిష్టమేనా?

రా:- ఆ.

ఇన:- ఊ...వచ్చిన తర్వాత ఏమయిందో చెప్పు.

రా:- ఏమీ కాలేదు.

ఇన:- ఏదీ?

రా:- నా కయిష్టమయిందేదీ కాలేదు.

ఇన:- అయితే కేసేదీ?

చై:- ఏదీ?

ఇన:- మరి యీ సర్వయ్య యింత గోం చేశాడు

రా:- నాకిష్టమేనని తెలియక చేశాడు

ఇన:- మరి కోర్టులో ఆడిగినా యిట్లాగే చెప్తావా ?

రా:- ఆ,

ఇన:- అయితే లాభమేమిటి?

చై:- లాభంలేదు.

ఇన:- ఇంకెందుకూ యీ కేసు...?

చై:- అబ్బే ! ఎందుకూ?

ఇన:- (విసుక్కుంటూ గట్టిగా) ఆగండి మీరు.

చై:- అట్లాగే,

ఇన:- ఊ! బాగానే వుంది. అమ్మాయిని బాగా తయారు చేశారే! సరేలేండి, నేనూ కేసు వదులుకుంటాను, ముద్దాయిని వదిలేస్తాం.

చై:- అంలా మీ యిష్టం.

ఇన:- వస్తాను...రా, సర్వయ్యా నీ సంగతి ఆలోచిద్దాం.

స:- నా సంగతేంటండోయ్ ?

ఇన:- ఆ, రా. తప్పుడు కేసు పెట్టినందుకు వూరికే పోతుందనుకున్నావా?

స:- ఇదేంటండోయ్. ఉరుము వురిమి నక్కమీద పర్కట్టు, (ఒక పోలీసు వస్తాడు. తొందర తొందరగా రావటం వల్ల మాట తడబడుతూ మాట్లాడతాడు)

పో:- మిమ్మల్ని రమ్మంటున్నారండి.

ఇన:- ఎవరూ?

పో:- స-స-స. సర్కిల్ గారు, మిమ్మల్ని, వీరినీ, వీరినీ (శ్రీనివాసం చైతన్యంని చూపిస్తూ) అర్జంటుగా ర-ర-రమ్మన్నారు.

ఇన:- ఎందుకూ?

పో:- ఏమోండి, "వీ-వీరి అబ్బాయిని నేనూ, జైల్లో పెట్టి నాయన కాదూ" అంటూ ఎవరో వచ్చాడు ఈ తికమక తెలియక "అందరినీ కేకేసుకురావోయ్" అన్నారు.

ఇ:- మళ్ళీ యిదేమిటి?

పో:- ఏమోనండి.

ఇ:- ఏమోనంటావేం? నువ్వు వినలే?

పో:- వి. వి. విన్నాగానీ అర్థం కాలేదండి!

ఇ:- ఏమిటో గోల- పదండి సార్.

స:- (చేతులు నలుపుకుంటూ) నేనక్కర్లేదుగదాడి!

ఇన్:- నువ్వా? వద్దులే...వీరందరూ చాలరూ, పదండి సార్ (అందరూ వెళ్తురు)

స:- రాధా!

రా:- (పరికడు.)

స:- రాధా!

రా:- ఎందుకూ?

స:- నువ్వు పుణ్యంచేసుకు పుట్టావే.

రా:- ఆ, కనిస్తూనేవుంది.

స:- సరేగాని, నీకు కొత్త చీరకట్టబెట్టానుగా. ఆ పాఠయ్యి మీ చెల్లెలికివ్వు.

రా:- పాఠయి చెల్లిల్కి యివ్వాలా. చెల్లెలు. మారావు చెల్లెలు.

స:- అట్టా అంటావేంటే. అది నీ చెల్లెలు గాదా?

రా:- అది నా చెల్లెలుగాదూ, నేనప్పనీ కాదు.

స:- అదేంటే? నా కడుపున పుట్టింది నీకు చెల్లెలు గాదూ

రా:- ఆ చెల్లెలే. పుండుకున్న ప్రతిదానికి పుట్టినదల్లా నాకు చెల్లెంపు తుంటే!

స:- చెల్లెంవదూ! ఏమొ, నాకు మరిమరపు జాస్తే గాని మీ అమ్మని మాత్రం నేను పెళ్ళిప్పుడు చేసుకున్నానూ?

రా:- అయితే, మా అమ్మ కూడా వక లేదివచ్చిన మనిషా !!

స:- ఆ, నాటోటి ఎదవతో వచ్చిందిగనక అది వక లేచి వచ్చిన మనిషి! అదే కాస్త గొప్పొడితో లేచాస్తే 'ప్రేమ' అనేవోళ్ళు - పాటలు రాసేవోళ్ళు, ఆ పాటలు యీ నాటికి నువ్వు పాడేదానివి

రా:- చాలు, పూరుకో. మా అమ్మని కూడా పాడుచేశా...

స:- ఏమో ఎవరు ఎవర్ని పాడుచేశామో - అది బ్రతికు-డగా ఎవ్వరం ఆలోచించుకోలే అది చచ్చిపోయిన తర్వాత నన్నే అది ఊహితో దింపిపోయిందని బాధ పడ్డా. కాదామరి, సచ్చి అది సుకపడిందంటావా? బ్రతికి నే సుకపడ్డానంటావా? నేనేం చేసినా నీ బాగుకోసమే!

రాధ:- ఏమిటి వాగుడు? చాలే! నాబాగుకోరే నువ్వుచేశావెంతా. నాకేదన్నా ఆశవుంటే అది నిరాశ చేశావ్. నాకల్లి వక లేచి వచ్చిన మనిషి! నా తండ్రి వక తిరుగుబోతు! నాబ్రతు కివ్వాలి యిల్లా అర్ధరయింది. ఇంకా యీజన్మకి సుఖం, అవకాశం వస్తుందట ఛీ! ఛీ!

స:- బ్రతకటం బాధే - సేతకానోళ్ళకి. కాని బ్రతకటం సేర్పుకోవాలి రాధా, సేర్పుకోవాలి.

(బాబు (2) వస్తాడు)

(సరాసరి లోపలి కెళతాడు)

[బాబు (2) తిరిగొచ్చి]

బాబు(2):- ఏరీ? మారార్నగారు యింట్లోలేరే యింట్లోవున్నారా?

స:- దేవన్ కే వచ్చారుగా

బాబు(2):- Station కా? ఎందుకు?

స:- ఇనస్పెక్టర్ గారు పిలిపించారు మీకు కనిపించలే

బాబు(2):- లే ఒక పోలీసువచ్చి "తంపుతీసి" చదిలేశారన్నాడు. నే పదు గెత్తుకువచ్చి జట్కా ఎక్కా. అరే. జట్కావాడికి డబ్బులిచ్చినేలేదు. ఇచ్చొస్తానాగు.

(బయటికి వెళతాడు)

స:- ఎంత తొందర!

రాధ:- అంత ఆలస్యం. (బాబు (2) తిరిగిస్తాడు)

బాబు(2):- ఇది విన్నారా? నాపేరు పెట్టుకు వచ్చినవాడు ఎవరో కాదు. మా Hostel లో వాడే. వెధవ, ఎంతో నమ్మకస్తుడిలాగ కనిపించేవాడు. వాడొచ్చి తనంతట తనే పట్టుబడ్డాట్ట!!

స:- వెధవ.

రాధ:- సాపేగా నడిచేదాన్ని సకల తిప్పలూ పెట్టాడు.

బాబు(2):- వాడిప్పటికీ తనే అసలు కొడుకునని వాదిస్తున్నాట్ట. ఆ Police అన్నాడు.

స:- మీరు భోంచేశారా?

బాబు(2):- అహ, వాళ్ళేవో తెచ్చి యిచ్చారుగాని - తినలే.

స:- అయితే భోంచెయ్యండి మీరు.

బాబు(2):- భోజనానికేం తొందరలే వాళ్ళని కూడా రానీ.

స:- లెగండిబాబూ! వాళ్ళందరూ వచ్చేలోగా చాలా పొద్దుపోతుంది. లెగండి. ఈలోగా స్రానమన్నా చేద్దరుగాని. రాధా-అయ్యగారికి నీళ్లు తోడు

బాబు(2):- ఊ! సరే-కానీ (ఇద్దరూ లోపలికి వెళతారు.) (సర్వయ్య నవ్వుతూ అదే చూస్తుండగా బయటినుంచి చైతన్యం వస్తాడు.)

స:- అయ్యగోరేరండి?

చై:- వస్తున్నారు. అబ్బాయి ఏడీ?

స:- స్త్రానాని కెళ్ళాడు.

చై:- సర్వయ్యా, అబ్బాయి ఎట్లాంటివాడు?

స:- అబ్బాయికేమండి!

చై:- బుద్ధిమంతుడేనా?

స:- అనుమానం ఎందుకండీ!

చై:- ఊ, మరేంలేదు. మన అమ్మాయిని అబ్బాయిని యద్దామని - అనుకున్నాంలే

స:- ఎట్టా?

చై:- సంబంధం బాగుంటుందంటావా?

స:- బాగోకేమండి. చిలకా గోరింకల్లా గుంటారు.

చై:- ఆ! అయితే మా అమ్మాయి 'చిలక'లా గుంటుందంటావా?

స:- అహ. చిలకలా యెట్లా వుంటుందండీ? నలుపు కాదా? గోరెంకలా గుంటుంది. (నవ్వుతారు)

బాబు2:- (వచ్చి) మా నాన్న ఏరండీ?

స:- మీరు స్నానానికి వెళ్ళారే?

బాబు2:- లే. వీరి మాటలు విని వచ్చేశా. మీరు Station లోనే వున్నారటగా.

చై:- ఆ. వున్నాం. నువ్వెంటికెళ్ళావని చెప్పారు. మేమూ బయలుదేరి వస్తున్నాం. త్రోవలోరోడ్డు మీద వక కారు స్పీడుగా ఎదురువచ్చింది కాస్త యిటు తప్పుకున్నాం. ఇంతలో వెనకనుంచి వరోకారు... ...వచ్చి...

బాబు:- ఆ కారు...వచ్చి...

చై:- మా వెళ్ళగా వచ్చేసి...ఆగింది.

బాబు:- అయితే...

చై:- కారు మమ్మల్ని చూసే ఆగిందిలే దాంట్లోంచి మీ నాన్న స్నేహితు డొకడు దిగి, అర్జంటుగా మాట్లాడాలని బలవంతంగా లాక్కెళ్ళాడు. మీ నాన్నని కాసేపటికి వస్తాడు నువ్వెళ్ళి స్నానం చెయ్యి...పో..

బాబు - సరే. (2) (లోపలికి వెళతాడు)

చై:- సర్వయ్యా! మాట; శ్రీనివాసం ఇప్పుడే వస్తున్నాడు నా వెనకే వచ్చాడులే కాస్త నాటకం ఆడదాం. మాట. (చెవులో ఏదో చెవు తాడు.)

స:- ఆబ్బే, ఎందుకండీ?

చై:- నువ్వురుకో, నే చెప్తాగా.

(శ్రీనివాసం వస్తాడు.)

శ్రీ:- ఆ Shop దగ్గర నన్నుండమని నువ్వుచ్చేళావేం?

చై:- (నవ్వి) నువ్వు వుంటావనుకోలే.

శ్రీ:- మరి మావాడేడి?

చై:- మీవాడా,....రాలే.

స:- అహ; వచ్చినట్టుండారండీ.

చై:- ఏహ! రందే. రాలే.

శ్రీ:- స్టేషన్ నంచి బయలుదేరినవాడు యింటికి రాక ఏమయ్యాడంటావ్ ?

చై:- త్రోవలో వుండివుంటాడు. మరి...మీ వాడికి మా పిల్ల నచ్చుతుందా, కాస్త నలుపుగా?

శ్రీ:- స్టేషన్ నుండి ఇంటికి రావటాన్ని ఇంతసేపెందుకు ?

చై:- కుర్రవాడుగాదూ! త్రోవలో ఎక్కడన్నా సిగరెట్ కాల్చుకోదాన్ని ఆగాడేమోలే.

శ్రీ:- మా వాడు సిగరెట్లు కాలుస్తాడంటావా!

చై:- ఏమొ. కుర్రతనం. ఇంతకూ పెళ్ళిసంగతి ఏమంటావ్?

శ్రీ:- ఏదీ వాణ్ణి రానీ...త్రోవ తప్పాడేమొ - అందాకా వెళ్ళి చూసిరానా - ఏమిటి?

చై:- ఆగవయ్యా; నా మాట...కాస్త విను.

శ్రీ:- మీ అమ్మాయి పెళ్ళిసంగతి తర్వాత చూద్దాంలే ఆగు.

(బయటికి వెళతాడు.)

స:- ఎందుకండి అనవసరంగా ఆయన్ని అడిస్తారు ?

చై:- ఉత్త తొందర మనిషి.

(రాధ వస్తుంది.)

రా:- ఏరీవారు ?

స:- ఎవరు ?

రా:- బాబుగారే

చై:- బయటికి వెళ్ళారు. అబ్బాయి ఏడి ?

రా:- బాబుగారొచ్చినట్టున్నారని నేసనేసరికి గజగబాపిస్తున్నారు (వైతామాషద్ధ బసీసు వేసుకొని బాబు 2 వస్తాడు)

బాబు 2:- ఏరండి ?

చై:- మీరాన్నేనా ? నీకో పెళ్ళిసంబంధం కుదుర్చుకు రావటానికొచ్చారు.

బాబు 2:- ఏమంటావా ?

చై:- ఏమంటారేమిటయ్యా ! ఎగిరి గంతెయ్యక - పెళ్ళి ! - పెళ్ళి అంటే ఎరగవ్ ?

బాబు 2:- వేళాకోళం ఎందుకండి. ఆయనంకా రాలే ?

చై:- వస్తాడు. తొందరగానే వస్తాడు. నువ్వెళ్ళి కాస్త తం దువ్వుకురా వెళ్లు, యితలో ఆయనా వస్తాడు.
(నిరాశగా కుర్రవాడెళ్ళాడు-లోపలికి)

స:- పాపం !
(శ్రీనివాసం బయటనుంచి వచ్చి)

శ్రీ:- లేదటయ్యా, అబ్బాయి యింటి కిందాకే వచ్చాట్ట - ఆ కొట్టవాడంటున్నాడు.

చై:- అయితే యింట్లోనే వున్నాడన్నమాట !

శ్రీ:- ఆ యింట్లోనే వుండి వుంటాలి.

చై:- అయితే ఏ పెద్దెలోనన్నా దాక్కున్నాడేమొ చూడూ !

శ్రీ:- ఏమొ; కుర్రవెధవ...చూసి వస్తానాగు.
(లోపలికి పోబోగా ఎదురు కుర్రవాడొస్తాడు. ఇద్దరూ ఆయనేనా అని ప్రశ్నార్థకంగా కళ్ళతో చైతన్యాన్ని అడుగుతారు. సంతోషం ఎక్కువవుతుంది - యిద్దరిలో. చైతన్యం తం పూవుతాడు ఇద్దరూ

సంతోషంతో కౌగలించుకుంటారు. సంతోషంలో కళ్ళనీళ్ళు తిరిగాయి శ్రీనివాసానికి)

శ్రీ:- ఉమించు బాబూ! నీ నాయన యితవరకూ బ్రతికివుండి చచ్చిన వారితో సమానమయ్యాడు.

బాబు 2:- నాన్నా !

శ్రీ:- బాబూ !

బాబు 2:- నాన్నా !

శ్రీ:- నాన్న, నాన్న. ఈమాయాలుమాటలో యిత తియ్యదనం ఎక్కణ్ణించి వచ్చింది బాబూ !

బాబు 2:- నాన్నా !

శ్రీ:- చాలు చాలు బాబూ! చాలు ఇగిరిపోయిన కన్నీళ్ళు ఉబికివచ్చి ఎండి పోయిన హృదయం నిండిపోయింది, ఇక చాలు. ఈ సంతోషం— ఈ సంతోషం కంకాలం నిలిచివుండే అదే చాలు. నాతోనువ్వుండే అంతే చాలు.

చై:- ఇక తండ్రీకొడుకులు మమ్మల్ని బొత్తిగా మర్చిపోయారు.

శ్రీ:- ఆ... మర్చిపోయా. నీ భోజనం సంగతేగా! రాధా, అదరికి వడ్డించు. సర్వయ్యా, నువ్వుకూడా...

స:- వద్దులెండి. నేపోతా. ఇంటికాడ ఆళ్ళ తిన్నారో-పడుకున్నారో.

శ్రీ:- వాళ్ళ సంగతి నాదగ్గరెత్తకు.

స:- వాళ్ళసంగతి మీ దగ్గరెత్తక ఎట్టా బాబూ ? మీ పిల్లాడు మీ తెట్టాగో నా పిల్లలు నా కట్టాగేగా !

శ్రీ:- (ఆలోచించి) అవును. అంతేగా. ఇంద- యీ రెండూ తీసుకో... (పరుచుచు) ఆరే, చిల్లరలేదే.

స:- పోనీ, నోదే యిప్పించండి.

శ్రీ:- ఊ, తీసుకో, కాని భోజనం చేసి మరీ వెళ్ళు.

చై:- ఇకయితే నాసంగతేంచేఫాన్ ?

శ్రీ:- ఏది?

చై:- మా అమ్మాయిని చేసుకోవటం

శ్రీ:- అదా, బోజనం చేసి మాట్లాడదాంలే.

చై:- ఎంతసేపు మాట్లాడావీ...

శ్రీ:- చైతన్యం, స్నేహితుణ్ణి బాధించటం తేలికా ? శ్మించటం తేలికా ?

చై:- రెండూ తేలికే- తల్చుకుంటే.

శ్రీ:- ఆయితే ఇందులో నీ కేడి యిష్టం ?

చై:- శ్మించటమే.

శ్రీ:- ఆయితే నన్ను శ్మించు.

చై:- అంటే ? నాకర్థమయ్యేటట్టు చెప్పు.

శ్రీ:- మీ అమ్మాయిని మావాడికి చేసుకోం.

చై:- ఏం ?

స:- గోరెంకలాగుంటుందని.

శ్రీ:- కాదు. రాధని వాడికిచ్చి చెయ్యాలి.

స } రాధనా !
చై } రాధనా !!
రా } నన్నా !!!

శ్రీ:- అ. రాధను. 8 ఏళ్ళనుంచి నాకు అదే కొడుకూ, అదే కూతురూ. యీ యింట్లో దీపం పెట్టి యీ జీవితాన్ని సాకిన రాధను నా కోడలుగా చేసుకోవడం బాగుండదూ? ఏం చైతన్యం? లేకపోతే దాని జీవితం గోతిలో దిగమారిపోదూ ?

చై:- శ్రీనివాసం! నీ సంకల్పాని కద్దంరాను. ఇదినేనే నీకు చెప్పి, నీ చేత చేయించాల్సింది. అది నాకెదురుకు తట్టలేదా అని విచారిస్తున్నాను.

రాధ:- వద్దు, వద్దు. విచారించకండి. మీ అమ్మాయినే యిచ్చి చేయండి.

చై:- ఏం ?

రాధ:- ఏమని అడుగుతున్నారా ? అంతా తెల్సినవారేగా మీరు.

శ్రీ:- నేనంతా ఆలోచించా, రాధా! ఆలోచించి చేసిన పనే యిది.

రా:- కాదు. మీకు తెలియదు. మీకు తెల్సినవికాక తెలియనివి చాలా వున్నై.

బాబు2:- తెలియనివి తెలియకుండానే వుండనియ్యి. తెల్సినవాటిని తెల్సుకుని, నేను నిర్ణయాన్ని వచ్చాను. రాధా! నిన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటాను. నీమీద వున్న “వాదు” మాపెయ్యటానికి కాదు. నీ అందం చందం చూశి కాదు. కాని అంతకంటె ఎక్కువే ఆలోచించి, నిన్నే పెళ్ళి చేసుకుంటాను.

రా:- వద్దు. మీరెంతో మంచివారు. మంచితనం చూపించుకోటానికి మీరెంతైనా త్యాగం చేస్తారు. కాని క్షమించండి. యీ ప్రయత్నం ఆపండి.

బాబు2:- } ఎందుకు ?

చై:- } ఎందుకు రాధా ?

శ్రీ:- } ఎందుకు రాధా ?

రా:- నేను మీకు తగను. మీ అబ్బాయికిగాని, మీ కుటుంబానికి గాని, మీ అంతస్తుకిగాని నేను తగను. మీకు తెలియదు-నా తల్లి వక లేచి వచ్చిన మనిషి.

చై:- ఏమిటి !

రా:- కఠిన్తమైంది నాతల్లి, నా వంశం. మీ వంశాన్ని కఠిన్తం చెయ్యటం నా చేతగానిపని. నేనిక్కడ వక దాసిని, దాసిగానే నన్ను బ్రతక నివ్వండి.

చై:- నిజమేనా సర్వయ్యా ?

స:- నిజమేనండి- నా సుఖం, నా సంతానానికి సంతాపమౌతుందని నేనెప్పుడూ అనుకోలేదండి!

శ్రీ:- అనుకోవద్దు. మనకు కావల్సింది “మనసు మంచితనం”. “వంశం వంకరలు” మనసును మరినం చెయ్యలేవు. మనకు కావల్సింది గుణంగాని, కులంగాదు రాదా; నువ్వు వప్పుకోవాలి.

బాబు2:- రాదా, ఇదిగో నా చెయ్యి. నీ చేతికోసం కాచుకునుంది. కాచుకునే వుంటుంది కంకారం.

రాధ:- ఏమంటావా !

బాబు2:- పెళ్ళిచేసుకుంటే నిన్నే చేసుకుంటా ! అంతే నేననేది.

రాధ:- కాని నేను మీ చేతికి సరికాను. నా స్థానం అదికాదు. నా స్థానం యిది-మీ పాదాలు.

(కాళ్ళమీద వాల్చుంది)

శ్రీ:- నా హృదయపూర్వకంగా కోరితాను, ప్రార్థిస్తాను, యీ చిరంజీవుల సౌశీల్యం శాశ్వతం కావాలని. చైతన్యం! మీ అమ్మాయి రాధకు కల్యాణపు కుంకుమ దిద్దాలి. పిలుచుకురా మీ వాళ్ళని...పిలుచుకురా సర్వయ్య; మీ వాళ్ళందరినీ పిలుచుకురా. అందరికీ యిక్కడే భోజనాలు. (అందరూ అన్నివైపులకీ వెళ్ళబోగా.) చైతన్యం! నా జన్మకి ఫలితం దక్కింది వాళ్ళిద్దరూ కాపురం చేస్తుంటే, కళ్ళారా చూస్తూ, నేనూ (గోడమీద Enlargement చూపిస్తాడు) వక బొమ్మలాగ కాలం గడుపుతాను. ప్రాణంవున్న ప్రతిమలాగ చూశి సంతోషిస్తాను తండ్రిగా నా జీవితం తరించినది తలుస్తాను. (నెమ్మదిగా మధ్య Enlargement దగ్గరకొచ్చి చూస్తూ)

శ్రీ:- నిర్భాగ్యురాలా !!

(కంటినిటి బొట్టు క్రింద రాల్చుంది)

..శెర:-

బంగారు సంకెళ్లు

రచన :

డా. కొర్రపాటి గంగాధరరావు

పాతలు

1. రంగనాథం
2. రామం
3. బాబాయి
4. కుర్రవాడు

(రామం యింటిలో మధ్య సావడి. ఒక ప్రక్కగా రెండు కుర్చీ బంటాయి. రెండు ప్రక్కలా రెండు ద్వారా బంటాయి.

ఒక వైపునుంచి - రంగనాథం ప్రవేశించి, రెండవ వైపు ద్వారం దాకా వెళ్ళి, "రామం" "రామం" అని పిలుస్తాడు.)

(లోపల్నించి ఏవో మాటలు వినబడతాయి.)

లోపల్నించి రామం కంఠస్వరం:- అందుకని - ఆ మాటంటావా? నేను మొగుడ్నీ, నువ్వు పెళ్ళానివా? నువ్వు మొగుడూ, నేను పెళ్ళాన్నీనా!

శ్రీ కంఠస్వరం:- మీరే మొగుడైతే మాత్రం, మీరు ఏం చేసినా పూరుకోవాలా?

రామం:- కంఠస్వరం:- ఊరుకోవద్దూ? పూరుకోకపోతే పూరి వాళ్ళంతా ఏమంటారు?

శ్రీ కంఠస్వరం:- ఏమంటారూ? 'వట్టి దద్దమ్మ' అంటారు?

రామం:- అంటే అనిపించుకుని పూరుకోనా - నిజంగా నేను దద్దమ్మననినట్టు?

శ్రీ కంఠస్వరం:- నిజంగా దద్దమ్మ కానట్టు!

రామం:- నేను దద్దమ్మనా? మళ్ళీ అను ఆ మాట. ఈతడవకు పూరుకున్నా యిక్కడ ఎవరూ లేరుగనుక. ఇక పూరుకునేది లేదు, జాగ్రత్త!

శ్రీ కంఠస్వరం:- జాగ్రత్తగా లేకపోతే ఏంజేస్తారేం?

రామం:-..(లోపల్నించి) ఏంజేస్తారా? ఏమైనా చెయ్యగలను. తర్వాత మీరంతా కల్సి-వడ్సినా సరే ఏమైనా చేసేస్తాను. ఆ! జాగ్రత్త! ఏమనుకున్నారో! నే తల్చుకుంటే ఏమైనా చెయ్యగలను. (అంటూనే మధ్య సావడిలోకి వస్తాడు, రంగనాథం అడిరిపోతూ వెనక్కి వెనక్కి పోతాడు.) తల్చుకున్నా ఏం చెయ్యలేని దద్దమ్మ ననుకున్నావా? ఇక అనుకోకు. చేతిలో కర్రవుంటే ఏవో పనులొగ్గడేస్తాను - మీ లేకపోతే చేత్తో దవడ పేంగొట్టేస్తాను.

రంగ:- (నిమ్మడిగా దగ్గరకెళ్ళి) ఏమిటా యిది?

రామం:- (విసిపించుకోకుండా) అదీకపోతే యింట్లోంచి గెంటెయ్యగలను లేకపోతే నేనే వెళ్ళిపోగలను,

రంగ:- ఏమిటా యిది?...

రామ:- ఇది కోపంలే; ఆగు కాస్త. చలే కోపంగా వుంది ?

రంగ:- కోపం కనిపిస్తూనే వుంది. కాని యెవరిమీదే ?

రామ:- ఎవరిమీదేమిటి- దానిమీదే... లోపలుంది. (ఆయాసపడ్డా) మా ఆవిడమీద.

రంగ:- మీ ఆవిడమీదా? (ఆశ్చర్యపోయి) నీకు కోపం వచ్చిందా !

రామ:- ఆ! ఆ! వచ్చింది.

రంగ:- ఎప్పుడూ !

రామ:- ఇప్పుడే, 2 నిమిషాలయింది.

రంగ:- ఎందుకు వచ్చిందే ?

రామ:- ఎందుకేమిటి? వెధవ ప్రశ్నలూ, నువ్వును. పెళ్ళాం మీద కోపం రాదు మొగుడికి!

రంగ:- వస్తుంది-వస్తుంది- కాని నీ కెందుకు వచ్చిందని ?

రామ:- ఏం? నాకు రాకూడదా? నేను మొగుణ్ని కాదా ?

రంగ:- నువ్వు మొగుడివేరా. నీకూ కోపం రావచ్చు. కాని ఎందుకొచ్చిందని ?

రామ:- అదే వచ్చింది- మీ బ్రహ్మచారిగాళ్ళతో; కోపం వచ్చినప్పుడల్లా ఎందుకొచ్చిందని ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటామా ?

రంగ:- అబ్బే? ఆలోచిస్తే కోపం ఎందుకొస్తుందీ ?

రామ:- మరెందుకొచ్చిందని అడుగుతావేం?

రంగ:- నీ బుర్రలో కాస్త ఆలోచన వున్న వాడివిగదా అని.

రామ:- ఊ ?

రంగ:- బుర్రలో ఆలోచనవుంటే కోపం రాదుగా!

రామ:- నా బుర్రలో ఆలోచన తేదంటావా? కోపం లేదంటావా?

రంగ:- ఏదో వకటి లేదంటావు.

రామం:- కాదు; రెండూ వున్నాయి. బుర్రకిమించిన ఆలోచనా వుంది, బుర్ర పగిలిపోయేటంత కోపం వుంది.

రంగ:- ఏమిటి వుండీ?

రామం:- అపి నీ కర్థం కాదులే.

రంగ:- ఏం ?

రామం:- నీ బుర్రలో రెండూ లేవు గనుక.

రంగ:- లేవుగాని, నువ్వు చెపితే- గ్రహించగలనా!

రామం:- అయితే చెప్పతా విను. నీ బుర్రలో ఏ మాత్రం ఆలోచనవున్నా బోలెడు కోపం వస్తుంది.

రంగ:- కానీ చెప్పు చూస్తా.

రామం:- విను. నువ్వు కాస్త శ్రద్ధగా వింటేగాని అర్థం కాదు. ఆ, అటు మొన్న...రాత్రి...ఏమిటిమ్మా అదీ... (ఆలోచనలో పడ్డాడు).

రంగ:- నీకు కోపం వచ్చింది యివ్వాళగాదుగా ?

రామం:- ఆగు నువ్వు. ఆసలేం జరిగిందో, జ్ఞాపకం చేసుకుంటుంటే అడ్డాస్తా' వేం?...అటు మొన్న రాత్రి...

రంగ:- అటు మొన్న రాత్రి, మనం గుంటూరు వెళ్ళాంగాదురా ?

రామం:- ఉహూ; అయితే మొన్న రాత్రి కావోలు. ఇంటికి రాంగానే, చొక్కా మాపుకున్నానని సాధింపు మొదలెట్టింది.

రంగ:- మీ ఆవిడ?

రామం:- ఆ, మా ఆవిడ. మాపే...ద్ద ఆవిడ-నామీద తను మేనేజర్ అయినట్టు-అక్కడికి ప్రపంచంలో ఎవ్వరూ చొక్కాలు మాపుకోనట్టు-

రంగ:- అవునా; నువ్వు చొక్కాలు మరీ మాపేస్తావ్!

రామం:- (కోపంగా) నా చొక్కాలు, నే మాపుకుంటే తనకేం?

రంగ:- అబ్బే, తనకేం?

రామం:- నీకేం?

రంగ:- అవును నాకేం?

రామ:- నీపాటి బుద్ధి లేదేం దానికి! చొక్కాలు తెగమాపితే ఎక్కువసార్లు వుతుకులుకి వెళ్తాయటా - వెళ్తే చిరుగుతాయటా-తను నాకేమన్నా చొక్కాలు కట్టిస్తోందా? నా చొక్కాలమీద పెద్ద లెక్కరు మొదలెట్టింది-దాంతో కోపం వచ్చింది...

రంగ:- అది మొన్నరాత్రి...ఆ?

రామ:- ఆ, మొన్నరాత్రి...నిన్న రాత్రి...

రంగ:- నిన్న రాత్రి గూడా కోపం వచ్చిందా?

రామ:- నిన్న రాత్రి, ప్రొద్దుపోయి యింటికి వచ్చాను. ఆకలితో కడుపు కాలి పోతుంది. ప్రాణానికి శోష వచ్చేసింది. రాంగానే కుర్చీలో కూలబడి కాసిన్ని మంచి నీళ్ళుడిగాను. వెంటనే యివ్వాలా, అక్కర్లేదా?

శ్మశ్మ:- ఇవ్వాలి, యివ్వాలి.

రామ:- ఇవ్వాలా? యివ్వలేదు. ఇవ్వనుగాక యివ్వనంది. మంచినీళ్ళు ఒక గుక్కెడు కూడా యివ్వనంది.

రంగ:- పోనీ, నువ్వే వెళ్లి తాగెయ్యక పోయావు? Self help మంచి దన్నారు.

రామ:- ఆ, నేనేవెళ్లి తాగజోలే-వేతిలో గ్లాసు త్రాగేసుకుంది.

రంగ:- ఛా-ఛా.

రామ:- అన్నానికిముందు మంచినీళ్ళు తాగితే ఆకలి చస్తుందట - "అన్నం తినండి. మంచినీళ్లు తాగద్ద"ని ఆరోగ్యశాస్త్రం ఉపదేశించింది.

రంగ:- (అశ్చర్యంగా) ఆ!

రామ:- ఇవ్వాలే ప్రొద్దున్న మట్టుకు ప్రొద్దున్న - కాఫీలో తను First decoction ఇచ్చావుతాగేసి-Next decoction బాబాయికి, Last decoction ను నాకూ యిచ్చింది.

రంగ:- ఆ, (ముక్కుమీద వేలేసుకొని అంటాడు)

రామ:- అలా అన్నానని మధ్యాహ్నం మరీ చేదు కాఫీ యిచ్చింది,

రంగ:- ఆహా!

రామ:- ఇవన్నీ వింటుంటే కోపం రావటం లేదురా నీకు?

రంగ:- ఆహా! ఇంకారాలే.

రామ:- ఎందుకొస్తుంది? నీకూ నీ యింట్లోవున్న సర్వాధికారాలూ పరమాస్త్ర గత మయిపోతే వస్తుంది. నువ్వేమన్నా అను అబ్బాయ్, ఇది కావ రానికి వచ్చింది- నేనీ యింట్లో వక నౌకర్ని అయిపోయాను. మాట మాట్లాడితే ఊర్పు ఇంట్లో సిగరెట్లు కాల్యగూడదు. తనకి వాసన గిట్టదట. రెండో ఆట సినిమాకి వెళ్ళగూడదు. తను వంటరిగా ఉండ లేదట. ఇంట్లోవున్నా రాత్రి 10 గంటలదాకా తనతో మాట్లాడ గూడదు-తను నవర్లు వ్రాసుకోవాలట. పోనీ, ఏం తోచక రేడియో పెట్టుకుందామంటే అది వీల్లేదు; తనకి-Disturbance అట. చచ్చి పోతున్నాననుకో యీ ఊర్పుతో.

రంగ:- ఆహా!

రామ:- ఎల్లాగరా! ఇంత చెప్పినా నీకు కోపం రాకపోతే!

రంగ:- అదే చూస్తున్నా. నాకు రానికోపం “నీకెట్లా వచ్చిందా” అని.

రామ:- ఈ సంగతి చెప్తా విను. ఇన్వార్ 2 Sets Tennis ఆడి ఆడున్న రకి యింటికివచ్చా. అటువైపు తీర్పుకోటానికి సరాసరివెళ్ళి, ప్రక్క మీద పడుకున్నా. ఇంతలో వచ్చింది- ఎక్కణ్ణించి వచ్చిందో- “Get Down from the bed” అంది. చూశావా? bed మీద పడుకోటానికి కూడా వీల్లేదన్న మాట!

రంగ:- ఏమిటి?

రామ:- నేనూ ఏమిటి అన్నా “I say, get down from the bed” అంది. నేనేమనను?

రంగ:- ఇహ ఏమంది అంటానికి?

రామ:- మరి కోపం రావాలా వద్దా?

రంగ:- రావచ్చు.

రామం:- ఇంట్లో సర్వెంట్ కన్నా కనాకష్టమా? ఈ మాదిరి Insult చేస్తుంటే కోపం రావాలా, వద్దా? "No. I dont" అన్నా, "I say you must" అంది. నేను "No No No." అన్నాకోపంగా.

రంగ:- అది ఇంగ్లీషులో అన్నావా, తెలుగులో అన్నావా?

రామం:- తెలుగులో కోపం ఎట్లా వస్తుందోయ్? ఇంగ్లీషులోనే అన్నా.

రంగ:- అనుతే, నీకు నిజంగానే కోపం వచ్చినట్టుంది.

రామం:- కాస్తా కూస్తాగా వచ్చిందా? మా అవిడ ఆడదయి పోయిందిగాని- మగాడయితే ప్రాణాలు తోడేద్దును. వళ్ళు మండిపోయింది. కోపం నిండిపోయింది; ఇష్టం వచ్చినట్లు కోప్పడి- నోటికి వచ్చినట్లు తిట్టి, ఇంకా కోపం తీరక...కోపం తీరకా...

రంగ:- కోపం తీరక- ఏంచేశావు?

రామం:- కోపం తీరక యిట్లా బయటికి వచ్చేశాను. ఇక్కడ నువ్వున్నావు.

[బాబాయి కోపంగా ప్రవేశం]

బాబా:- ఉన్నావు- ఇక్కడ. ఇల్లారా; రా దగ్గరికి, ఈ యిట్లు ఎవరిది?

రంగ:- (భయంగా) మీది

బాబా:- నాదా? నాదికాదు. అమరశ్రీది. తెలిసిందా? ఈ యింటిమీద పెత్తనం ఆమెదే- తెలిసిందా?

రంగ:- తెలిసింది.

రామం:- పెత్తనం తరదని నోటికొచ్చినట్లట్లా అంటే- పడి పూరుకోవాలా?

బాబా:- నోటికొచ్చినట్లట్లా ఏమంది?

రామం:- ఏమనాలి? 10 నిమిషాలక్రింద నన్ను దద్దమ్మంది.

బాబా:- అవును, నిజమేగా. "నవ్వు దద్దమ్మ" పని నేనెన్నిసార్లనలేదు. అదీ- అదే-అన్నది.

రామం:- అంటే అన్నది. కాని కాసిన్ని మంచిసీళ్ళడిగిరా యివ్వనిపెళ్ళాం- ఎందుకొచ్చిన పెళ్ళాం అంట?

రంగ:- పైగా చొక్కాలు మాపాదని సాధింపు

రామం:- సినిమాకి వెళ్ళగూడదు-రేడియో పెట్టగూడదు.

రంగ:- సిగరెట్లు కాల్చగూడదు. (రామం నోడు నొక్కుకుంటాడు.)

బాబా:- ఆ-నువ్వు సిగరెట్లు కాలుస్తా ?

రంగ:- అప్పు డప్పుడూ-ఎప్పుడన్నాలెండి.

రామం:- మొగుడూ పెళ్ళాం అన్నాక- మఱా, మంచి అంటూ వుంటుంది పది గంటలదాకా నవలలు రాస్తుంది, అందుకని మాట్లాడటానికి పీచులేదు.

రంగ:- పది గంటల తర్వాత నిద్రవస్తుంది.

రామం:- ఇవ్వాళమట్టుకు యివ్వాళ "Get out of the bed" అంది. ఆ స్త్రీ అంతా తనదే అయితే- bed కూడా తనదేనా?

బాబా:- నిన్ను Get out అందే ?

రామం:- ఒక్క Get out ఏమిటి ? సర్వెంట్ కంటే హీనమయిపోతే! మంచి కాపీక్కుడా గతిలేదు. తనకి first filter కాఫీ-నీకు "next", నాకు last యిస్తుందీ ?

బాబా:- నాకూ first filter కాఫీ యివ్వదూ?

రామం:- నీకు first లేదూ, నాకు second లేదు. ఛీ, ఛీ, వళ్ళు మండి పోతుంటే-

బాబా:- మందదూ? ఆగు. కనుక్కువస్తా. (లోపలికి వెళతాడు.)

రంగ:- మీ బాబాయికి కోపం వచ్చినట్లుందిరోయ్ ?

రామం:- వచ్చినట్టేవుంది.

రంగ:- లోపలికి వెళ్ళి మీ ఆవిడమీద కేకలేస్తాడు.

రామ :- వేస్తాడు. అగు, కుర్రాణ్ణి పిలిచి, వినితమ్మందాం. అరే! ఇట్లా రారా (కుర్రవాడు రాగా) బాబాయి ఏమని కేకలేస్తున్నాడో-వినిరా...పో'

కుర్ర:- అల్లాగేనండి? (వెళతాడు.)

రంగ:- బాగా కేకలేస్తుందాలి యీపాటికి.

రామం:- బాబాయికి కోపం వస్తే కేకలు బాగా వేస్తాడు. ఈ దెబ్బతో అడిగి పడివుంటుందిరే! ఇక ఎదురు చెప్పిందంటే “బాబాయితో చెప్తా” అని బెదిరించవచ్చు. ఇక చూడు. చేతికో అయిదం దొరికింది. ఇక ఎట్లా ఆడిస్తానో, చూడు.

రంగ:- (తలుపు దగ్గరకెళ్ళి వింటాడు రామం దగ్గరకెల్లాడు. లోపల్నుంచి బాబాయి కేకలు వినిపిస్తాయి)

బాబా:- (లోపల్నుంచి) కాస్త మగవాళ్ళమని భయభక్తు లక్కర్లే? ఇంత చదువుకున్నందుకు ఇదా లాభం? వాడంటే భయం లేకపోతే మానె? నేనన్నా భయం అక్కర్లే?

రంగ:- బాగా కోప్పడుతున్నాడ్రా!

రామం:- అవును.

రంగ:- బాబాయికి కోపంవస్తే వట్ల తెలియదసలు.

రామం:- నిజం.

రంగ:- తన్నిగూడా Insult చేసిందని మహాకోపం వచ్చింది.

రామం:- మరే.

రంగ:- ఈ కోపంలో వట్ల మర్చిపోయి...

రామం:- మర్చిపోయి?...

రంగ:- వట్ల మర్చిపోయి చెయ్యిచేసుకోడుగదా ?

రామం:- ఊ! కొడలాడంటావా?

రంగ:- ఆ కోపంలో... ఏమొ ?

రామం:- అదెప్పుడూ ఎవరిచేతిలోనూ దెబ్బలు తినలేదురా!

రంగ:- అల్లా ?

రామం:- బాబాయికి కోపం వస్తే వట్ల తెలియదు.

రంగ:- మరే.

రామం:- ఆ కోపంలో దావకొడితే?

రంగ:- కొట్టినా కొట్టవచ్చు.

రామం:- ఎల్లారా? ఎరక్కపోయి కోప్పడ్తావు.

రంగ:- అది మంచికే వచ్చిందిలే? ఇకనుంచీ “బాబాయితో చెప్తా” అని బెదిరించవచ్చు.

[కుర్రవాడొస్తాడు]

రామం:- ఏమంటున్నాడా బాబాయి?

కుర్ర:- బాబాయిగారిది - పై చాబుసరి అనుకున్నాగాని ఇంత కోప్పడతారని నేననుకోలేదండీ!

రామం:- బాగా కోప్పడుతున్నాడా?

కుర్ర:- అమ్మగారిమాట వినిపించుకోకుండా కోప్పడుతున్నాడు.

రామం:- రంగనాథం! నువ్వు వెళ్లి సర్దన్నా చెప్పిారా?

రంగ:- సర్దిచెప్పటానికేంగాని-దైర్యం చాటం లేదురా.
(కుర్రాడితో) ఆ! ఇంకేమంటున్నాడు?

కుర్ర:- ఇకనుంచి తనకే First decoction యివ్వాలట?

రామం:- ఆ!

కుర్ర:- మీరు చొక్కాలు మాపుకున్నా - ఆంశ్యంగా యింటికి వచ్చినా-సిగ రెట్టు కాల్చినా-తనతో చెప్పాలిటగాని అమెగారే కోప్పడగూడదట.

రామం:- తనతో చెప్పాలా?

కుర్ర:- First decoction తనకే ఇవ్వటానికి వస్తున్నారే గాని రిపోర్టుచేసి పూరుకోటానికి అమ్మగారేమాత్రం వస్తుకోటంలే!

రామం:- ఏం ?

కుర్ర:- తను చదువుకున్న భార్యగాబట్టి తన భర్తప్రవర్తన నడవడిక తనే సరిదిద్దుకోవటానికి తనకి సంపూర్ణ అధికారం వుందట, కనక బాబాయి అడిగినా-ఆ భగవంతుడే అడిగినా-ఆ అధికారం తను వదులుకోనని అమ్మగారు ఖచ్చితంగా చెప్పారు.

రామం:- అనేసిందీ అంతమాట!

కుర్ర:- దాంతో బాబాయిగారు కోపం పట్టలేకపోయారు. మొహం కంద గడ్డరాగయింది. కళ్ళెర్ర బడ్డాయి. మీసాలు నిక్కబొడిచాయి.

రంగ:- బాబోయ్!

కుర్ర:- ఇక కోపం పట్టలేక, గదిలో, ధనా ధనా-అటూ-ఇటూ-తిరుగుతూ
మూంనున్న దుడ్డుకర్ర తీసుకొని-

రామ:- తీసుకున్నాడూ - కొద్దేదా - దెబ్బ తగిలినదా?

రంగ:- కొద్దే వుంటాడు యీ పాటికి?

రామ:- కొట్టాటరా-కొట్టేశాడా?

కుర్ర:- ఈ పాటికి కొద్దే వుంటారండి. ఆయన కర్ర ఎత్తేటప్పటికీ— మీకు
చెప్పేద్దామనీ-నే వచ్చేశాను.

రామ:- ఏడిసినట్టుంది. పో! చూసిరా.

కుర్ర:- ఈ పాటికి అంతా అయిపోయే వుంటుందండీ. ఇంకా ఏముంటుంది
చూడటాన్ని?

రామ:- ఏడిశావ్! పో బాబాయి ఏమంటున్నాడో-అమ్మగారు ఏడుస్తోందో-
ఏమన్నా కట్టాగిట్టా కట్టుకుందో! అంతా చూసిరా!

(కుర్రవాడు వెళ్తుడు)

రామ:- రంగనాథం!

రంగ:- రామ...?

రామ:- ఇప్పుడు నేనేం చెయ్యాలి?

రంగ:- ఏం చేస్తానంటావ్?

రామ:- ఏదోవకటి చెయ్యాలి.

రంగ:- పోనీ చెయ్యి.

రామ:- సరాసరి వెళ్లి బాబాయిని కోప్పడితే!

రంగ:- బాబాయినే!

రామ:- ఆ, బాబాయినే! ఏం, కోప్పడలేనూ?

రంగ:- కోప్పట్టనికేం? కోప్పడగలవ్, కాని ఆ కర్రతోనే నిన్ను వకటి
వేస్తే?

రామం:- (తగ్గి) ఒకటి!-ఒకటివేసివదిలే బాగానే వుంటుంది.

(కుర్రవాడు గాభరాగా వచ్చి)

కుర్ర:- బాబుగారూ! బాబుగారూ!

రామం:- ఏంరా? ఏం?

కుర్ర:- ఇల్లా అవుతుందని చేసేప్పుడూ అనుకోలేదండీ!

రంగ:- ఏమయిందేం?

కుర్ర:- బాబాయిగారు కర్ర ఎత్తేరా-ఎత్తేటప్పటికి-

రంగ:-
రామం:- | ఆ.

కుర్ర:- అమ్మగారు కన్నీళ్ళు కడవలుగా కార్చేశారు. “నే నెంత చేసినా మీరూ మీరూ వకచే-చివరికి ఆయన మాటలే నమ్ముతారు - Coffee Strongగా తాగితే మీ ఆరోగ్యం చెడుతుందని మీ కాఫీలోపాలెక్కువ వేళి యిస్తుందే యీమాట అన్నారు” అన్నారు. దాంతో బాబాయి గారు “అల్లాగా, అయితే సరే...నాకు కాఫీ ఎప్పుడూ అల్లాగే యిస్తుండు” అన్నారు. పైగా-మీ మాట, యిక చస్తే నమ్మనని ప్రతిజ్ఞ చేశారు.

రంగ:- ఉహూ!!!

కుర్ర:- “లేనిపోనివన్నీ నాతో చెప్తాడా? ఆగు వీడి సంగతి చెప్తా” అని కత్రితీసుకు బయలుదేరారు.

రంగ:- ఆ, ఆ, వస్తున్నారా ఏం?

కుర్ర:- అప్పుడమ్మగారు అడ్డుపడి “ఎంత చెడ్డా, నా భర్త నా కళ్ళెదట ఆయన్ని కొట్టద్దు” అనీ-కర్ర లాగేసుకున్నారు.

రంగ:- అయితే ఫర్వాలేదు. కర్ర తేవటంలేదుగా.

కుర్ర:- “కొట్టద్దూ, బాగా కోప్పడమనీ” మరి-మరీ చెప్తున్నారు. (బాబాయి రాగా కుర్రవాడు నిమ్మడిగా వెళ్ళిపోతాడు)

బాబా:- ఇల్లారా! రా. దగ్గరకి. ఏమిటి చెప్పావ్విందాక?

రామం:- ఏం చెప్పాను-పెద్ద, ఏం చెప్పందే?

బాబా:- ఏడిశావు పూరుకో, ఏం చెప్పలేదంటావే? లేనిపోనివన్నీ కల్పించి పెద్ద లిస్టుగా-రిపోర్టులు ఏకరువు పెట్టి-ఏం చెప్పలేదంటావే?

రామం:- అవును. అవన్నీ నిజమేగా!

బాబా:- నిజం? ఏం నిజంరా? ఆసలు సంగతి దాచిపెట్టి, అన్నీ అతుకులు పెట్టి, పితూరీలు చెప్తావు-పైగా అన్నీ నిజమంటావు!

రంగ:- ఏం అతుకులు పెట్టావురా రామం?

బాబా:- మన విషయం, మన ఆరోగ్యం విషయం, అది అంతగా ఆలోచించి-తాగ్రతగా చూసుకొస్తుంటే, దాని మీద పితూరీలు చెప్తావు-పితూరీలు.

రామం:- నా ఆరోగ్యం సంగతా అది చూసింది? అన్నీ ఆలావుంచి "Get out, get down" అనటం గూడా నా ఆరోగ్యం సంగతేనా?

రంగ:- ఆవునండి. రెండు Sets Tennis ఆడి, ఓడివచ్చి, వాడు కాస్త నడుం వాలిస్తే-"Get out of the bed" అని అంటే - వాడి లాటి మగవాడి తెలావుంటుంది! చెప్పండి?

బాబా:- ఊ ?

రంగ:- అహహ. మీరు కోప్పడితే, నే చెప్పలేను గాని ...

బాబా:- కానీ? కాని ఏమిటోయ్ గాని? పూరంతా తిరిగి వచ్చి, మట్టి కాళ్ళతో-మంచమెక్కి కూర్చుంటే, దిగి వెళ్ళి కాళ్ళు కడుక్కో-మంటం తప్పా?

రామం:- ఊ. అట్లా అందేమిటి ?

బాబా:- మరి ఎట్లా అందేం ? ఒరేయ్ ! ఇవన్నీ ఎందుకు ? నే చెప్తున్నా విను. అది నీకంటే తెలివయిందని వప్పుకుంటావా-వప్పుకోవా ?

రంగ:- వప్పుకోరా రామం-ఆ మాట నిజమే గాదురా ?

బాబా:- అది తెలివైందిగనక-దానిమాట నువ్వు విని తీరాలి, అవునా కాదా?

రంగ:- అవునైంది.

బాబా:- కాబట్టి యిక నీ విషయం నాతో ఏమైనా చెప్పిందా, జాగ్రత్త!

రామం:- అయితే అది చెప్పిందల్లా నిజం, నే చెప్పిందల్లా అబద్ధం అన్న మాటా ?

బాబా:- అన్నమాటేమిటి ! అంతే. అనుమానం లేదు. అందువల్ల నోరు మూసుకు పడివుండి అది చెప్పినట్టిల్లా విను.

రామం:- ఉహూ ! నేను వినను.

బాబా:- ఏడిశావు. నోరుముయ్యి. వెధవవేషాలు నాదగ్గర కాదు. “పెళ్ళాం చెప్పిన మాట వినరా” అంటే వినలేని దేవయ్యవేంరా నువ్వు? నాకే పెళ్ళాంవుంటే, మాట వినకుండా వుండేవాడినా ? అది మంచిది గనక నీ ఆటలు సాగుతున్నై, అది మహా యిల్లాలు గనుక నీకిన్ని మంచిసీళ్ళు పుడుతున్నాయి, అది మహామంచిది గనక నీతో కాపురం చేస్తున్నది.

రంగ:- రామం !

బాబా:- (విసుగ్గా) రామం, రామంట. ఒరే, రంగనాథం! విశు. విని నువ్వు నీ స్నేహితులందరికీ చెప్పు. వీడి పేరు యిక రామంగాదు.

రంగ:- కాదా ?

బాబా:- కాదు. రామంగాదు. వీడిపేరు ఇకనుంచీ అమరశ్రీ మొగుడు, ఇహ నుంచీ అట్లా పిలివాలి-మీ స్నేహితులందరూ. (లోనికి వెళ్తాడు.)

రామం:- (చాలాసేపు ఆలోచించి) రంగనాథం !

రంగ:- ఆ, ఏంరా ?

రామం:- మా అమ్మా నాన్నా నాకు రామం అని పేరు పెట్టారు.

రంగ:- మీ అమ్మా-నాన్నా పెట్టింది ?

రామం:- ఆ పేరుకూడా యివ్వాల పోయింది.

రంగ:- ఏం కాళ్యతం లేద్దా ? వాళ్ళిచ్చిన ఆస్తులే అగలేదు- పేర్లా ఆగేవి ?

రామం:- ఉన్న పేరుకూడా పోయింతర్వాత ఏం లాభంరా బతికి?

రంగ:- అబ్బాయ్! మనం ప్రతిదానికి లాభనష్టాలు లెక్కపెట్టూ కూర్చో గూడదు.

రామ:- అందుకే ఏ లెక్క లేకుండా యివ్వాలి మనకి - వున్నదీ లేనిదీ - అంతా ల్యాగం చేస్తున్నాను

రంగ:- పోనీ—చేసెయ్యి.

రామ:- ఈ కష్టం, సుఖం, కలిమీ లేమీ, ఆస్తీ పాస్తీ, అంతా చేసుకున్న భార్యతో సహా-వదిలేస్తున్నాను.

రంగ:- అలాగే.

రామ:- ఐహికమైన యీ తుచ్చ జీవితాన్ని వదిలి జీవితాన్ని ఛగవదార్పణం చేసి, ఆధ్యాత్మికంగా జీవితం వెళ్ళిచుచ్చుతాను.
(వెళ్ళి ఒకమూల సన్యాసి పోజు పెట్టి కూర్చుంటాడు)

రంగ:- ఏమిటా యిది?

రామ:- సన్యాసంరా-సన్యాసం. వైరాగ్యం-దివ్యనేత్రం వికసించింది, ఆత్మ జ్ఞానం కలిగింది. ముక్తి మార్గానికి “గేటు” తెరుచుపడి.

రంగ:- ఏమిటా యిది...రామం?

రామ:- ఇకనుంచీ మన పేరు రామంగాదు.

రంగ:- అవును ఆ పేరు బాబాయి తిశేనాడుగా!

రామ:- ఇకనుంచీ మన పేరు “రామేశ్వర యతీంద్రులు”

రంగ:- “యతీంద్రులా” అంటే—?

రామ:- ఆ. సర్వసంగ పరిత్యాగం చేసి - మోక్షమార్గాన్ని అన్వేషిస్తూ—
శ్రీశ్రీశ్రీ రామేశ్వర యతీంద్రులు-ఈ యింటనీ, ఈ ఆస్తినీ, ఈ సర్వ సుఖాల్నీ, ఆ బాబాయిని (కళ్ళ నీళ్ళు తుడుచుకొని) ఆ యిల్లాల్నీ-యిల్లా-విడిచేసి.....

రంగ:- విడిచెయ్యటమే !

రామ:- నిద్రాహారాలు వర్జించి-ఎండనక, వాననక, తేవల పరిమేశ్వరోపాస నానత్తుడై; యిల్లా ... యిల్లా వెళ్ళిపోతున్నాడు. (వెళ్ళిపో బోతాడు)

రంగ:- నిజంగానే, నిజంగానే. (బద్ధంపోతూ) ఒరే! రామ! కాస్త ఆలోచించరా?

రామ:- ఇక ఏ ఆలోచనలేవు.

రంగ:- తర్వాత విచారిస్తావ్.

రామ:- ఏ విచారం లేకుండా వుండటానికే, ఈ పని చేస్తున్నాను. చూశావా! నాలో ఎంత మార్పు వచ్చిందో?

రంగ:- ఆ.

రామ:- సన్యాసం తీసుకునేసరికి-ఈన్న పాదరా-న్నీ పోయాయి. మనసు తేలిగ్గా వుండి. ఒళ్ళు బరువు తగ్గింది. కళ్ళు చల్లబడ్డాయి ఒరేయ్, నే వెళ్తున్నా- నాతోబాటు నువ్వురా.

రంగ:- నేనూ రానా?

రామ:- ఆ సన్యాసంలోవున్న సుఖం- సంసారంతో లేదు. అనుభవం మీద చెప్తున్నా-అన్నీ విడిచిరా. సుఖపడ్తావు.

రంగ:- ఎట్లా రానూ? పెళ్ళి అవందే ఎవర్ని విడిచిపెట్టి రాను?

రామ:- సరే, నీ ఇష్టం-ఎంతో అనుభవిస్తేగాని నా అంతవాడివి కావులే, నే వెళ్తున్నాను. (వెళతాడు)

రంగ:- ఆ. ఆ. వెళ్ళటమే. ఒరే. కుర్రాడా!

[కుర్రవాడు రాగా]

కొంప మునిగిందిరా. బాబాయిని పిలవరా. రామం సన్యాసం వుచ్చు కుంటున్నాడ్రా. పో-పిల్లా-అమ్మగార్ని కూడా పిల్చుక్కరా. ఆమెను చూశన్నా-ఏమన్నా, కరుగుతాడేమొ.

(కుర్రవాడు లోపలికి వెళ్ళి బాబాయితో సహా వస్తాడు.)

బాబా:- ఏదీవాడు?

రంగ:- వెళ్ళాడు.

బాబా:- ఎక్కడికి?

రంగ:- సన్యాసం వుచ్చుకోడానికి.

బాబా:- సన్యాసం పుచ్చుకోదానికా?

రంగ:- ఆ, అందుకే. కోప్పడి మీటిటు వెళ్ళారా- వాడు అటు వెళ్ళాడు.

బాబా:- వెళ్తుంటే, చూస్తూ పూరుకున్నావు?

రంగ:- ఏం చెయ్యను? మీరన్న మాటకి “ఛ! ఎందుకీ ఊపితం” అనుకున్నాడు. ఇంతలో-ఎక్కణ్ణించి వచ్చిందో- వైరాగ్యం వచ్చేసింది. వెళ్లిపోయాడు. పైగా నన్నూ రమ్మని బంధవంతం చేశాడు.

బాబా:- వెళ్ళకపోయావు తోడు?

రంగ:- వెళతా. మీతో చెప్పుదామని ఆగా. (తనూ వెళ్ళబోతాడు.)

బాబా:- ఆగు (అని తోపంగా కేకవేసి) ఇద్దరూ తోడుదొంగలు పోగయ్యారు. చెప్ప-ఈ నాటకమంతా ఏమిటి?

రంగ:- నాటకం!

బాబా:- ఆ. నాటకం! ఇలా బెదిరించి, నన్ను లొంగదీసుకోవాలని గాదూ? చెప్ప-ఇది యిద్దరూ కలిసి వేసిన ప్లానా, కాదా?

రంగ:- (మాట్లాడడు)

బాబా:- చెప్పవేం? చెప్తావా లేదా? ఏమిటి ఆలోచన?

రంగ:- (వణికిపోతూ) సన్యాసం తీసుకుని వాడితో వెళితే బాగుండేది కదా అని ఆలోచిస్తున్నా.

బాబా:- నోరుమొయ్యి (మహాకోపంగా) దొరికారు ఒకళ్ళ కొకళ్ళు ఏడీవాడు? రానీ. సన్యాసం గిన్యాసం వదలగొడతా.

రంగ:- (కళ్ళ-నీళ్ళతో) వాడికరాదు.

బాబా:- పోనీ, ఎన్నాళ్ళని-ఎక్కడికి పోతాడో?

రంగ:- పోతాడు. పోయి సన్యాసుల్లో కలుస్తాడు.

బాబా:- కానీ, కలిస్తే కలుస్తాడు.

[కాషాయ పస్త్రిలు ధరించి రామం ప్రవేశిస్తాడు.]

రంగ:- వచ్చావుట్రా రామం? ఇంకా వెళ్ళలేదా?

రామం:- హెళ్: 'స్వామీ రామేశ్వర యతీంద్రులవారిని' 'రామం' అన గూడదు.

బాబా:- ఆహా, మహాబాగా కుడిరించే వేషం- (దగ్గరికి వెళ్ళి కోపంగా) వేషం ఊడగొట్టేవాడు లేక, వేషం విప్పుతావా దవడ పేరిగొట్టమంటావా?

రామం:- హూష్. అగ్రహం పనికిరాదు. దుర్గాహం అసలు పనికిరాదు. సామాన్య ప్రజలకు కామ క్రోధ మద మాత్సర్యాలలో, కామంతప్ప తక్కినవన్నీ వర్జనీయాలు.

బాబా:- ఏమిటి ఎంగిలి కూతలు?

రామం:- అంతా సొంతం. రామేశ్వర యతీంద్రుల ఉవాచ-అంటే అన్నారన్న మాట-ఏమన్నారంటే.....

బాబా:- వట్ల పొగరెక్కితే ఏమన్నా అంటారు.

రామం:- పొగరు. అది మనం వర్జించేకాం. ఈ ఐహికమంతా వదిలేసి, ముక్తి మార్గా న్నన్వేషిస్తూ దేశదేశాలూ...

బాబా:- తిరుగుతావేం? తిరగటాన్ని జోలె అక్కర్లేదూ- జోలె? ఇదిగో-నే దానంచేస్తా తీసుకో.

రామం:- జోలె అక్కరలేదు. గీలె అక్కరలేదు. కావల్సిందల్లా ఒక్క శిష్య వర్గం. శిష్యులుగా చేరేవారెవరో రండి. నే వెళుతున్నా, జై సీతారాం (వెనక్కి తిరగగా)

బాబా:- ఆగు.

రామం:- ఆగను.

బాబా:- అగకపోతే అధోగతి పాలవుతావు.

రామం:- అదంతా కేవలం ఐహికం.

బాబా:- మళ్ళీవస్తే తిండిగూడా పెట్టను.

రామం:- నిరాచార దీక్ష యివాళే ప్రారంభం.

బాబా:- అమరశ్రీతో మాట్లాడనివ్వను.

రామం:- సన్యాసికి సుసారబంధాదు పనికిరావు.

బాబా:- ఆయితే కానీ, అమరశ్రీకి మళ్ళీ పెళ్ళి చేస్తాను.

రంగ:- రామం! ఇదన్నా ఆలోచించరా.

రామం:- భౌతిక విషయాలు ఆత్మని కలుషితం చెయ్యలేవు.

బాబా:- ఆయితే పో, ఇక్కణ్ణుంచి తొందరగా.

రామం:- పోతున్నాను. జై సీతారాం పోయేముందు పెద్దలయినందున, మీకు సమస్కారం చేసి పోతాను. (అని దగ్గరకు వెళ్ళి పాదాభివందనం చేస్తాడు)

బాబా:- నిజంగా వెళ్తున్నావట్రా !

రామం:- ఆఁ.

బాబా:- మమ్మల్నిద్దరీ యిల్లా వదిలి వెళ్తావుట్రా, పెద్దవాణ్ణి నా సంగతి ఆలోచించవు సరే. చిన్నది-దాని సంగతి ఆలోచించరా!

రామం:- పెద్దలేదు. చిన్నలేదు. అంతా విధి విరాసం.

[కుర్రవాడొస్తాడు]

కుర్ర:- మీరు వెళ్ళేముందు ఒకసారి మాట్లాడి వెళ్ళమన్నారండి.

రామం:- ఎవరా అన్నది ?

కుర్ర:- అమ్మగారండి.

బాబా:- పాపం !

రంగ:- అవునా. ఆఖరిసారి - ఒక్కసారి - ఒక్కమాట మాట్లాడిపోరా.

రామం:- వద్దు మనకి ఆఖరిసారి, మొదటిసారి లాంటివిలేవు.

బాబా:- ఇంత కర్కటకుడివేరా! కోరి చేసుకున్నందుకు యీ కోరిక చెల్లించరా ?

రామం:- అరే. ఆళ్ళజ్ఞానంలో పరిపక్వమై భగవదైక్యం కావటాన్ని ఎన్ని అడ్డంకులా ప్రపంచంలో...సరే కానీ, వెళ్ళి వస్తాను. (తోపలి కెళ్తాడు)

బాబా:- వేళాకోళం అనుకున్నాను. ఎంత అఘాయిత్యం రంపెట్టావురా !

రంగ:- వేశాకోళం అడుకోవట మేమిటండీ, నేనింతగా మొత్తుకుంటుండే-

బాబా:- ఆ? ?

రంగ:- వాడు సన్మసిస్తున్నాడండీ అని నేను నెత్తినోరూ కొట్టుకుంటుండే పనిచూచా, మీరూరికే ఎక్కు తెలియకుండా కోప్పడటమేనయ్యే.

బాబా:- ఊ.

రంగ:- సన్యాసింపాడండీ సన్మసింపడూ - మీరిద్దరూ కల్పి వాట్టి ఇలా అడక తెరలో నొప్పుతుండే!

బాబా:- ఎవరిద్దరూ ?

రంగ:- ఇంకా ఎవరిద్దరూ ఏమిటి? మీరే. మీ మామాకోడళ్ళు; పౌద్ధస్తమానం వాడి ఎమకలు కొరుక్కుతినీ వెన్నవంటి వాడి మనసు విరిచేశారు.

బాబా:- మేం విరిచామా ?

రంగ:- కానూ మరి ? వాడు బయటికి సినిమాకి వెడితే తప్పు, ఇంట్లో రేడియో పెడితే తప్పు. మంచిసీళ్ళు తాగటానికి వీల్లేదు. మనిషితో మాట్లాడటానికి వీల్లేదు. మంచంమీద కూర్చోటానికి వీల్లేదు. చస్తాడేం, సన్యాసం పుచ్చుకోక?

బాబా:- ఏడిశావ్, అగు. చూడగా చూడగా నువ్వే యిదంతా రేపెట్టి నట్టున్నావు-

రంగ:- నేను రేపెట్టేదేమిటి? వాడి అవస్థచూసి నేనూ పెళ్ళి చేసుకోకుండా వెళ్ళి వాడి శిష్యుడుగా చేరదామని చూస్తుండే!

బాబా:- ఇంకేం? నీవల్లే వాడి కిబుద్ధి పుట్టింది.

రంగ:- నావల్ల ఎందుకు ? వాడికే పుట్టింది. యింట్లో Servant కన్న హీనంగా చూస్తుండే పుట్టదూ! ఎన్నిసార్లు fail అయినా మాత్రం, వాడూ B. A. చదివాడు.

బాబా:- చదివినందుకు యిదా? సన్యాసుల్లో కలవడమా !

రంగ:- అది నయంకాదు, మీ యిద్దరిమధ్యా నలిగేదానికంటే; మీకు మీరే. ఆమెకి ఆఫేనాయె.

బాబా:- అబ్బాయ్, నన్నంచే అన్నావు, దాన్ని అనకు... అమాహ...
దాన్నంచే అన్నావు-నన్ననకు

రంగ:- ఇద్దర్నీ అంటాను. ఎందుకు అనను ? అలాంటి స్నేహితుణ్ణి యిలా
కాషాయగుడ్డలో చూస్తుంటే కడుపు మండిపోతుంటే!

బాబా:- ఇదిగో! నన్ను రేక్కొట్టావంటే వాడితోపాటు నీకూ సన్యాసం
యిచ్చి యింట్లోంచి గెడిస్తా.

రంగ:- నాకు చిరాకొచ్చిందంటే వాడితో పాటు నేనూ సన్యాసం వుచ్చుకు
వెళ్ళిపోతా, జాగ్రత్త-ఆ-

బాబా:- పొండి, పోతే యిద్దరూ కల్సి.

రంగ:- పోతాం మహారాజుల్లాగా, పిలవండి వాణ్ణిగూదా.

బాబా:- పిలుస్తా, పొండి ముందు.

రంగ:- పిలవండి ముందు వాణ్ణి.

బాబా:- ఓరేయ్ రామం !

రంగ:- రారా రామం !

బాబా:- ఈనాటికి నువ్వు ధైర్యవంతుడ వయ్యావే !

రంగ:- మీరవలా, నాటకంలో Villain లాగా.

బాబా:- నన్ను Villain అంటావుట్రా ?

రంగ:- ఏం, అంటే అంటా...ఆ-

బాబా:- పో ముందు, నా యింట్లోంచి.

రంగ:- పోతా వాడూ వస్తే

బాబా:- ఓరే రామం, బయటికి రా.

రంగ:- ఓరే రామం, పోదాం పద.

బాబా:- పోతాడు. అడుక్కు రింటానికి.

రంగ:- అక్కర్లే, నాతో వుంటాడు.

బాబా:- పెద్ద దొరికావు. వాడికి అసరా.

రంగ:- లేకపోతే లెక్కేమిటి, పెద్ద.

బాబా:- ఆయితే తీసుకుపో, వాణ్ణి.

రంగ:- పోతా రమ్మనండి, వాణ్ణి.

బాబా:- రావేరా రామం, పిలుస్తుంటే.

రంగ:- రావేరా రామం, పోదామంటే.

బాబా:- రామం, నిన్నే పిలిచేడి.

రంగ:- రామం, నిన్నే రమ్మనేడి.

[కుర్రవాడొస్తాడు]

బాబా:- ఏం చేస్తున్నాడ్రా వాడక్కడ?

రంగ:- ఎందుకున్నాడ్రా వాడింకా అక్కడ?

బాబా:- రాడేరా, అక్కణ్ణించి కదలి!

రంగ:- రాడేరా, యిల్లిక వదలి !

కుర్ర:- రామంగారే నాండి?

రంగ:- |
| ఆఁ, వాడే.

బాబా:- |

కుర్ర:- అమ్మగారితో మాట్లాడుతున్నారండి.

బాబా:- రమ్మను - గెంటేస్తా - యింట్లోంచి.

రంగ:- రమ్మను. పోతాం-గెంటకముందే.

(కుర్రవాడు వెళతాడు)

బాబా:- చూసుకో బాబాయి అంటే ఏమిటో.

రంగ:- కాచుకోండి రంగనాదం అంటే ఏమిటో.

బాబా:- ఆఁ.

రంగ:- ఆఁ.

[కాషాయ గుడ్డలు చేతో పుచ్చుకొని కుర్రాడొస్తాడు.]

బాబా:- ఏడిరా వాడు?

రంగ:- (కాషాయగుడ్డలు చూసి) ఏమిటా యిది ?

బాబా:- వాడింకా రాడేం ?

రంగ:- వాణ్ణింకా పిలవలేదేం?

కుర్ర:- పిలిచానండి. పిలిస్తే, నవ్వేసి తలుపేసేస్తూ, యీ గుడ్డలు నా మొహాన పారేసి, ఇవి, మీ మొహాన పారేసి నన్ను యింటికి పొమ్మన్నారండి. (అని రంగనాథం మొహాన పారేసి బయటికి వెళతాడు.)

బాబా:- వాళ్ళిద్దరూ కలిసిపోయాకేం!

రంగ:- ఆ-కలిశారు, మనిద్దరినీ విడదీసి. హరి రామం! మళ్ళీ సంకెళ్ళు వేయించుకున్నావు! (కుర్చీలో కూలబడతాడు.)

(తెర)

ది ష్టి బొమ్మలు

రచన :

వేణు

పాత్రలు

న్యాయపతి

డాక్టర్ ఆరోగ్యం

M. L. A. ప్రజాపతి

నాగేశం

కోటి రూపాయి

(హిందూ దేశంలో తయారయిన గడియారం సాయంకాలం 5 గంటలు వినిపించింది. జీవిత నాటకంలో మానవునికి కొంత వ్యవధి దొరికిందా సమయంలో. వివిధసమస్యలు, ఆందోళనల మధ్య నలిగి, నాశనమవుతున్న మానవుల (ప్రేక్షకుల) తో నిండిపోయిందా నాటకశాల. దొరికిన దొక గంట అవకాశాన్ని ఆనందంగా అమాయకంగా గడిపి వెళ్లొనుకొని వారంతా నాటకానికి పోవారు. ధర్మాత్ములు, దరిద్రులు, స్వార్థపరులు, స్వార్థత్వాగులు, రాజకీయ దురంధులు అందరితోను ఆ నాటకశాల కిటకిటలాడి పోతుందంటే అతిశయోక్తి వుండబోదు. నాటకం యెప్పుడు ప్రారంభమవుతుందా, యెవరు బాగా నటిస్తారా, కథ, మాటలు యెవరు వ్రాశారు. సినిమా తారలెవరై నా నటిస్తున్నారా లేదా అనే అతురతను ప్రకటిస్తున్నాడు పెద్దమనుష్యులు నాగరికత తిలసిన వారు యేవో ముఖ్య విషయాలు (తమ స్వంత వ్యవహారాలు) తమలో తామే ఆలోచించుకుంటూ పడే పడే గడియారం వంక చూచుకుంటూన్నారు. అంతవరకు రంగాన్ని కప్పివేసి, ప్రేక్షకులకు విసుగునుకలిగించి, వివేకాన్ని కోల్పోయేలా చేసిన ఆ తెర (ఉక్కు తెరకాదు) తొలగిపోయింది.

ప్రేక్షకులు కన్నార్పకుండా కుతూహలంతో ఆ దృశ్యం చూస్తున్నారు. జీవిత నాటకంలో మానవుని మధ్య తిరుగాడే వివిధ మనస్తత్వాలు, వాతావరణాలాగే అతికూడా 'జూపిటర్స్ క్లబ్' హాలు. విలువైన కుర్చీలు, పొడుగాటి దేబిలు, ద్వారాలకు విలువైన సిల్కు కర్తెస్ట్, గోడలకు రాజకీయ నాయకుల బొమ్మలు, అన్నీ వున్నాయ్. ప్రపంచాన్ని తెలుసుకోవటానికి అవకాశం కలిగించే వొక గ్లోబ్ దేబిల్ మీద వుంది. అకాశంలోని తారా మండలాలు, చంద్ర మండలం, వాటి దూరాలను తెలుపు వొక పెద్ద మ్యాప్ (గీచినది) తగిలించబడి వుంది. రంగస్థలం నిశ్శబ్దంగా ప్రకాంతంగా వుంది. జీవితంలో గడిచిపోయిన సాయంత్రం 5 గంటలను-తిరిగి సృష్టిస్తూ నాటకం లోని వాతావరణం 5 గంటలు వినిపించింది. యెవరో వొక పెద్ద మనిషి 45 సం॥ వయసు వుంటుంది. సన్నని చెదరిన జుత్తు, చొక్కా ప్యాంటు, మెడకు దై కట్టుకొని దేబిలు మీదకు వారి, దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. ఆలోచిస్తున్నాడా లేక దీర్ఘంగా నిద్ర

స్తున్నాడా అనే సందేహం కూడా కలక్కపోదు ఆ వాలకం చూసే ప్రేక్షకులకు. ఇంక గడచిన తర్వాత మరో పెద్ద మనిషి ఆ క్లబ్ లోకి ప్రవేశించాడు. వయసు 60 సం॥ మీరిన సోమరిలాగున్నాడు. కాని జీవితంలో బాగా బ్రతికినవాడే. కంటికి అద్దాలు, కాలికి చిరిగిన పాత చెప్పులు, చేతిలో వాక పాత గొడుగు, ధోవతి చొక్కావైన కట్టి ఆ చొక్కాకు వాక పై బిగించాడు. వెంట్రుకలు బాగా నెంసి తెల్లబడి పాపం ఆ పెద్దమనిషి వయస్సును బయటపెట్టేస్తున్నాయ్. అతన్ని చూడగానే 60 సంవత్సరముల బాలుడని బాగా తెలుసుకో వచ్చును. ముఖంపైన మూడు నమాలున్నాయ్ దైవభక్తుడేమోనే సందేహం కూడా కలుగుతుంది ప్రేక్షకులకు రాగానే చేతిలోని కోటును గొడుగును వో స్టాండుకు తగిలించి, మెడను నులుముతున్న దైని కొంచెం వొదులు చేసి, అద్దాలు తీసి, చేతిరుమాలుతో ముఖం తుడుచుకొని, దగ్గరిలోనేవున్న కూజాలోని నీళ్లను వో గ్లాసులోనికి పోసుకొని రెండు గ్లాసుల నీరుత్రాగి అలసట తీరికట్టుగా వో నిట్టూర్పు విడిచి కుర్చీపై కూర్చున్నాడు. దేబిలుమీదనున్న తెలుగు మాసపత్రిక “భారతి”ని చేతితో అందుకొనటోయి అద్దాలు కంటికి తగిలించి దగ్గరకు పోయాడు. వెంటనే కుర్చీలో దీర్ఘాలోచనలో నిమగ్నుడై వున్న పెద్ద మనిషిని చూచాడు. కాస్త తటపటాయించి తన చేతి గడియారం వంక చూచుకొని మెల్లగా అలోచిస్తున్న వాని దగ్గరకొచ్చి సంభాషణ ప్రారంభించాడు. ఇంతకూ యీ ముసలి పెద్దమనిషిపేరు న్యాయపతి. అప్పుడప్పుడూ వీరికి మాటలు యెక్కువ దొడ్డుతూ వుంటాయి)

న్యాయపతి:- హాల్లో డాక్టర్ ! నేను మిమ్మల్ని చూడనేలేక పోయాను. ముందు మీరు నన్ను ఇమించాలి. మిమ్మల్ని గుర్తు పట్టలేక పోవడానికి యింతో కారణం కూడా వుంది. అద్దాలు కంటికి తగిలించిన తర్వాత గాని మీరు నాకు కనిపించలేదు. ఇమించాలి. ఇంటికెళ్ళి కాఫీ త్రాగితే అంశ్యమవుతుందని సనాసరి యిక్కడికే వచ్చి రెండు గ్లాసుల మంచి నీళ్ళు త్రాగి తృప్తిపడ్డాను. (పిసినిగొట్టు భావాన్ని చూపిస్తూ) అయ్యో ! యింటి వద్ద నాకొరకై వుంచిన కాఫీ వృధా అయిపోతా

యేమో ! ఆ పిల్లముండలు వాటిని బురదగుంటలో పారబోస్తారేమో ? అనవసరంగా అణాపాలు నష్టమైపోతాయి గదా ! (డాక్టరు విన్నాడేమోనని భయపడి) ఓమించాలి. యిది నా స్వంత విషయం. మరి, మన కార్యక్రమం ప్రారంభిద్దామా ! (డాక్టరు పలకడు, కదలడు, కన్నెత్తయినా మాడలేదు. చొకచే ఆలోచనలో వుండి పోయాడు) (కాస్త దగ్గరగా సమీపించి) మీరు నిద్రపోతున్నారా, ఆలోచిస్తున్నారా ? (డాక్టరు దగ్గరనుంచి జవాబు లేదు)

నా ఆలశ్యం మీ కోపానికి కారణం కాలేదుగదా ? నాకు తెలియదు మీరు చాలా కొంతమూర్ఖులు. యేదో గొప్పవిషయం ఆలోచిస్తున్నారు మీ ఆలోచన యేమిటో నేను గూడా తెలుసుకోవచ్చునా ? (డాక్టర్ లో చలనం లేదు)

(కాస్త పొడుంపీల్చి రెండు తుమ్ములు తుమ్మి) డాక్టర్ ! డాక్టర్ ! ఆరే! ఆత్మహత్య కాదుగదా? లేక ఆలోచిస్తూనే ప్రాణం పోయిందా? రామరామ- యీ సమయంలో నేనెందుకు వచ్చానిక్కడికి ? ఆ ! ఇంతకూ చచ్చినట్టేనా ? (మరి దగ్గరకు ప్రవేశించి) లేక నేనేమైనా పొరపాటున.....డాక్టర్! యేమండి ఆరోగ్యంగారు! (వీపుమీద తిట్టాడు. వెంటనే డాక్టర్ శవలాగా ముందుకు టేబులు మీద పడి పోయాడు. న్యాయాధిపతికి చెమటలు పోసినయ్.) తప్పకుండా ఎవరో హత్య చేసారు. ఇది కోటిరూపాలుగాడి పనే. ఇంక నన్ను మాత్రం బ్రతకనిస్తాడా.....నన్నూ చంపేస్తాడు. (బయటనుంచి పోలీసు విజిల్ వినిపిస్తుంది. న్యాయపతితో దడ ప్రారంభమయిందీ) అదిగో పోలీసులు! యేడుకొండలదాదా, వెంకటరమణా రక్షించు! నాకేమీ తెలియదు (బయటకు వెళ్ళిపోవడానికి గొడుగు కోటు తీసుకుంటాడు. మరలా పోలీస్ విజిల్ వినిపిస్తుంది. గాబరాతో నేంకూలిపోతాడు. లేవను శక్తిరాదు. మెల్లగా కుర్చీని పట్టుకొని లేస్తాడు. కోటును వేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. చేతులు వణకడంమూలాన అది సాధ్యం కాదు. గొంతులో తడిలేదు ఒకసారి డాక్టర్ ను చూశాడు. కూడాను మైకితీసి గ్లాసులో నీళ్ళు పోస్తుండగా కూడా జారిపోయి మరలా

పట్టుకుంటాడు. మరలా పోలీస్ విజిల్ వినిపిస్తుంది. (ఈసారి అలాగే కుర్చీలో కూలబడి పొయ్యాడు) రామ! రామ! రామ! రామ! ఏడు కొండంవాడా! అపద మొక్కులవాడా! రక్షించు! రక్షించు! (మనిషి దాగా వణికిపోతున్నాడు. అలోచిస్తున్న డాక్టరు వొక్కసారిగా)

డాక్టరు:- I have found out the way !

న్యాయ:- అయ్యో! వచ్చేకారు పోలీసులు! వెంకటరమణా! రక్షించు. (కళ్ళు రెండు గట్టిగా మూసుకొన్నాడు.)

డా:- Now I can catch the moon. I can go upto the destiny of moon. (పైకి శేచాడు. కుర్చీలో భయంతో ప్రాణం విడుస్తున్న న్యాయపతిని జూచి) Oh! you are here? (చగ్గరకొచ్చాడు) Mr. న్యాయపతి! (భుజం తట్టాడు)

న్యాయ:- (పిచ్చిగా అరచి) నాకేం తెలియదు సార్! యీ హత్య నేను చేయలేదు. నేను వచ్చేలోపలే యీన చచ్చిపడి ఉన్నాను. అంతేసార్! నాకేమీ తెలియదు.

డా:- ఇక్కడెవర్ని హత్య చేసారు ? మీ రెండుకు యిలా భయపడుతున్నారు ? యిలా చూడండి.

న్యాయ:- (చూడకుండానే) నా కేమీ తెలియదు సార్! ఆయన కాయనే అత్యు హత్య చేసుకున్నాడు సార్!

డా:- మీరు వొక్కసారి యిలా చూడండి.

న్యాయ:- ఊహ! నేను చూడను సార్!

డా:- ఇక్కడ యెవ్వరూ లేరు. యిలా చూడండి.

న్యాయ:- ఎవ్వరూ లేకపోయిందే యీ నేరం నామీద పడింది. (కళ్ళ మూసుకునే) మీకు నమస్కారం చేస్తాను సార్! నా కేమీ తెలిదు. అయినా నేను స్టిడర్ప్. 20 సం॥ సర్వీసు. నేనెందుకు చేస్తాను సార్ హత్య!

డా:- ఇప్పుడు హత్య ఎవరు చేశారు?

న్యాయ:- కోడిరూపాలుగాడు.

డా:- వాడెవడు?

న్యాయ:- గజదొంగ.

డా:- వాడు హత్య ఎందుకు చేస్తాడు?

న్యాయ:- హత్యలు చెయ్యటమే వాడి పని. మొన్ననే జైల్లో నుంచి పారి పోయాడు. నన్ను చంపుతానని...సార్ పబ్లిక్ గా- ఆ! పబ్లిక్ గా చంపుతానని వొక ఆకాశరామన్న ఉత్తరం రాశాడు సార్. యిదిగో కోటు జేబులో వుండి తీసుకొని చూడండి సార్. (అని గొడుగు అందిస్తాడు.)

డా:- మీరు కళ్లు తెరిచి మాట్లాడండి!

న్యాయ:- నాకు కళ్ళులేవు సార్. ఫ్యాషన్ కోసం అద్దాలు వేసుకున్నాను. అంతే.

డా:- మీరు నాటక మాడుతున్నారా?

న్యాయ:- ఎప్పుడో చిన్నతనంలో నాటకాలు వేశాను. అంతే.

డా:- ఏదీ! మీ చెయ్యి యిలా యివ్వండి.

న్యాయ:- ఎందుకూ సంకెళ్ళు వేస్తారా? అమ్మో; నేనివ్వను.

డా:- మీ రెవరితో మాట్లాడుతున్నారు?

న్యాయ:- పోలీసు యిన్స్ పెక్టర్ తో.

డా:- (పెద్దగా నవ్వేశాడు) (నాగేశం న్యాయపతి రికార్డు తీసుకొచ్చాడు.)

నాగేశ:- రికార్డు తీసుకొచ్చాను సార్.

న్యాయ:- ఎందుకూ? నా దగ్గర స్టేటుమెంటు తీసుకుంటారా? నేను చంపలే దన్నానుగా.

డా:- మీరు మరితప్పి మాట్లాడుతున్నారు-అవునా?

న్యాయ:- అంతే. అంతే. మరిహార్తిగా పోయింది. నేను రేపు కోర్టులో గూడా యిదే చెబులాను మా అబ్బాయిని, అమ్మాయిని ఫిలిపించండి.

వారితో కొన్ని ముఖ్య విషయాలు చెప్పాలి. అఖరిసారిగా వారిని చూచి మరీ చస్తాను.

నా:- రికార్డు తెచ్చాను సార్.

న్యాయ:- నా దగ్గరికేనా ?

నాగే:- అవును.

న్యాయ:- అయ్యో వెంకటేశా! మీరు నన్ను తప్పకుండా అరెస్టు చేస్తారా ?

డా:- ఎందుకండి?

న్యాయ:- ఆయన్ను యెవరో హత్య చేసినందుకు.

డా:- ఎవర్ని?

న్యాయ:- డాక్టర్ ఆరోగ్యం గార్ని

డా:- (విస్తుపోయి) What! డాక్టర్ ఆరోగ్యాన్నా?

న్యాయ:- అదిగో చూచారా, మీరప్పుడే నన్ను అనుమానిస్తున్నారు. నేనందుకే మా పిల్లల్ని పిలిపించమని చెప్పాను. జైలు కెళ్ళేలోగా వారిని ఒక్కసారి చూడాలని వుంది... వెంకటరమణా, రక్షించు తండ్రి !

నాగే:- మీరేమాట్లాడుతున్నారు సార్?

డా:- Mr. న్యాయపతి ! మీరు చాలా పిచ్చిదశలో వున్నారు. డాక్టర్ ఆరోగ్యం బ్రతికేవున్నారు. యిలా చూడండి.

న్యాయ:- (ఆశ్చర్యంగా) ఆ! బ్రతికున్నాడా! అబద్ధం. యింత క్రితం చచ్చి పడున్నవాడు యిప్పుడే యేలా బ్రతికాడు, నన్ను పరీక్షిస్తున్నారా సార్?

డా:- ఏమూ, మీరు యీ లోకంలోనే వున్నారా?

న్యాయ:- యిప్పుటివరకు వున్నానుసార్! యింకోక్షణం దాటితే జైలు ప్రపంచంలో వుంటానని నాకు తెలుసు. యెందుకు సార్, నన్ను యేడి పిస్తారు? మా పిల్లల్ని పిలిపించండి చూచిపోతాను.

(మూర్ఛపడినట్లు పడిపోతాడు.)

డా:- (నాగేశంతో) Water తీసుకో!

నా:- (తెచ్చాడు)

దా:- (న్యాయపతి ముఖాన నీళ్ళుజల్లి) యిప్పుడెలాగుందో చెప్పండి.

న్యాయ:- (కళ్ళుమూసుకునే) ఎలాగుంటుంది? నేను ఖైదీలాగే వున్నాను. యదంతా ఆ కోటిరూపాలుగాడు చేసిన పని.

దా:- న్యాయపతిగారు, వొక్కసారి కళ్ళు తెరపండి నేనే! Dr. Arogyam Speaking.

న్యాయ:- (తాపీగా) ఏమిటి! నిజంగానా? పోలీసు గారూ?

దా:- No. No. చూడండి!

న్యాయ:- (మెల్లగా కళ్ళు తెరిచాడు. నాగేశాన్ని దాక్టరును చూచాడు) నిజంగా మీరు దాక్టర్ ఆరోగ్యమేనా?

దా:- ఊ!

నాగేశ:- అవునండి. నేను నాగేశాన్ని.

న్యాయ:- (చూచాడు. మరలా దాక్టర్ ని చూచాడు. తిన్నగా లేచాడు. దాక్టర్ ను పరిశీలనగా జూచి దగ్గరకు వచ్చి.....అమాంతం కౌగిలించు కున్నాడు.) శ్రీ వెంకటరమణా! ఎంత పని జరిగిందయ్యా!

దా:- అసలు జరిగిన విషయమేమిటి?

న్యాయ:- ఆ! ఏదోలేండి. వెప్పకుంటే సిగ్గుచేటు. ఆ! మీరు యెంత పిలిచినా పలుకలేదు.

దా:- నేనా! నన్ను మీరు పిలిచారా?

న్యాయ:- వొక్కసారి కాదు. అరదజన్ సార్లు. మీరు పలుకలేదు. నాకు పిచ్చి పట్టింది వారే నాగేశం, యింటికెళ్ళి అబ్బాయి నోసారి పిల్చిరా! (నాగేశం వెళ్ళిపోయాడు) దాక్టర్! మీరు యేమైనా ఆలోచిస్తూ అలా గుండిపోయారా?

దా:- అవును. చంద్రమండలం సరిహద్దులోకి సరాసరి వెళ్ళిపోయాను.

న్యాయ:- చంద్రమండలం కళ్ళారా చూచారా?

దా:- లేదు. తీరా వెళ్ళేసరికి యింజన్ చెడిపోయింది. తిరిగి భూమి మీద పడ్డాం. యీసారి మరో ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. తప్పక చంద్రమండలం చేరుకుంటాను. ప్రపంచంలో అన్ని దేశాలకన్నా మొట్టమొదటిసారిగా భారత పతాక ప్రతిష్ఠాపన చంద్రమండలంపై జరిగి తీరుతుంది. ఇది తిరుగులేని నా దృఢ విశ్వాసం. ఆయితే యిది నా వొక్కడితో అయ్యే పనికాదు. మీ ఆందరి సహాయం కావాలి. మొత్తం భారతీయులందరూ యీ ప్రయత్నంలో నాకు చేయూత నివ్వాలి.

న్యాయ:- మీరు మాట్లాడుతున్నది చంద్రమండలం గురించి కదూ? మరి సూర్యమండలం మాడేమిటి?

దా:- ఒకటి తర్వాత మరొకటి. ఆ! Mr. న్యాయపతి, మీరు గూడా నాతో రావాలి.

న్యాయ:- తప్పకుండా వస్తాను...ఆ! ఎక్కడికి ?

దా:- చంద్రమండలంలోని అపూర్వ శృంగార దృశ్యాలు మీకంటేతే మీరే చూచి తన్మయత్వం చెంది మత్తుగా ఆనందించటానికి. అచ్చటి ప్రకృతి మీకు చాలా వుత్సాహాన్ని కలిగిస్తుంది. ఆ లోకపు వింత నాగరికత మిమ్మల్ని ద్విగ్భాంతులుగా చేసి పారేస్తుంది. ఆ నైసర్గిక స్వరూపం మిమ్మల్ని అనేక ఆలోచనలలో ముంచేస్తుంది. మీరు తప్పక నాతో రావాలి.

న్యాయ:- రావటానికి నా అభ్యంతరం అంతగా లేదనుకోండి. అయినా నేను వయసు చచ్చి, ఆరోగ్యం చెడి, నడుంవంచి నడుస్తున్నాను. ఇంకొక కారణమేమిటంటే...

దా:- కారణాలు ఎన్ని అద్దం వచ్చినా కాదనటానికి వీలులేదు. మీరు రాజకీయాలు మాట్లాడుతారు గదా— మన దేశానికి కలుగబోతున్న వొక అఖండ విజయానికి మీరు గూడా కర్తలుగా నిలబడాలి. విప్లవాత్మకమైన యీ విజయం ద్వారా భారతశాతి ప్రపంచంయొక్క ఆశీర్వాదాలు పొందుతుంది. అప్పుడు ప్రపంచంలో మన స్థాయి

పెరుగుతుంది. మర పేర్లు చిరస్థాయిగా ప్రజా హృదయాల్లో మెరస్తూ, మేల్కొల్పుతూ వుంటాయి. దీనిమూలంగా మన దేశానికి ఎంతకీర్తి రానున్నదో ఊహించండి మీరు తప్పక నాతో చంద్రమండలం రావాలి.

న్యాయ:- నే నెందుకండి, మన M.L.A. ప్రజాపతిగారిని వెంట తీసుకు పోండి. వారు నాకన్నా చిన్నవారు. రాజకీయాలన్నా, రాజ్యాలు చూడాలన్నా వారికి నిండా ఆసక్తి, శ్రద్ధ. పైగా చంద్రమండలం చూడాలని నాతో వోమాకు చెప్పివున్నారు. కాబట్టి మీతో తప్పకుండా వస్తారు. చూడండి... మీరు నన్ను ఉమించే వుంటారని భావిస్తున్నాను. యింకొక కారణం యేమిటంటే... (కాస్త పొడుంపీల్చి) నాకు పిల్లా, జెల్లా పెద్ద సంసారం. పిల్లాడు మొన్ననే M. A. ప్యాసయి వుద్యోగంలేక తిరుగుతున్నాడు. వాడిని అలాగే విడిచిపెడితే యీ రాజకీయాల్లోపడి మనమాట వినకుండానే పోతాడు. యింకొక కారణమేమిటంటే అమ్మాయి... నా కూతురండి.....కారద.... B.A. చదివి, భర్తకోసం అంటే తనకు తగుమైన వాడుగా వో అందంలోగాని, చదువులోగాని వుండాలని కోరిక. కట్నం ఎక్కువ అడుగకూడదు. యింకొక కారణం యేమిటంటే..

దా:- అబ్బ! మీకు లక్ష కారణాలుంటాయ్

న్యాయ:- వున్నాయని చెప్పండి.

దా:- మనిషన్న తర్వాత కారణం కేం తక్కువ? కోటి రూపాలు గాడు దొంగతనం చేస్తాడు. ఎందుకు చేశావని అడ్డిగా రదిగితే కోటికారణాలు చెప్పతాడు. అవన్నీ మన మంగీకరిస్తామా ?

న్యాయ:- (కోటి రూపాలుగాడు పేరెత్తగానే న్యాయపతిలో భయం కనిపించింది కాస్త గొంతు నవరించుకొని) చూడండి, వాడి పేరు మాత్రం ఎత్తకండి.

దా:- వాడంటే మీ కెందుకంత భయం ?

న్యాయ:- వాడు గజదొంగ, ఖాసీకోరు, దగాకోరు, దుష్టుడు, దుర్మార్గుడు. అబ్బ, కాసిన్ని మంచి నీళ్ళివ్వండి (దాక్టరు యిచ్చాడు) (తాగి)

వాడు... నా కొంపతీయటానికే పూనుకున్నాడు. నేను ప్లీడర్ని, అంత సులభంగా విడిచిపెడతానా? Twenty years of experience! ముప్పై కోట్లూ తిప్పి, మూడు చెరువుల నీళ్ళు త్రాగించి, మూడు సంవత్సరాలు కఠిన శిక్ష వేయించాను. (కాస్త దిగులుతో) కాని, వాడు నెల శిక్ష కూడా పూరికాకుండానే జైల్లో నుంచి తప్పించుకొని పారిపోయాడు.. నన్ను పబ్లిక్ గా చంపుతానని వుత్తరం వ్రాశాడు. (డాక్టర్ చేతులు పట్టుకుని) డాక్టర్! నా కన్న చిన్నవాడివైనా నీ చేతులు పట్టుకుని ప్రాణేయపడుతున్నాను. నన్ను ఎలాగైనా ఆ రాక్షసుడి గండంనుంచి తప్పించు. నా సంసారం నిలుపు. నా తర్వాత నా పిల్లలకు దిక్కులేదు. ఆ స్తినంతా పాడు చేసేస్తారు.

దా:- యింతకూ కోటిరూపాలుగాడు మీకేం అపకారం చేశాడు?

న్యాయ:- అయ్యో, అదంతా పెద్దగొడవ. యిప్పుడెందుకులే. వాడు పరమ దుర్మార్గుడని చెప్పానుగా. అంతే, మనస్సులో పెట్టుకో. వాడు యీ గోడలచాటున పొంచయినా మనమాటలు వింటూంటాడు.

దా:- వింటే విననీంది!

న్యాయ:- నీకు తెలియదు నాయన! తర్వాత నా కొంప మీద నిప్పులుపోస్తాడు. వాడి విషయమే మనకొద్దు. ఆ! యేదీ ఆ చంద్రమండలం యింకా యెలాగుంటుంది? ఆఁ-నన్ను గూడ రమ్మన్నార గదూ! ఓ తప్ప కుండా వస్తాన. ప్రజాపతిగారికి కూడ తీసుకెళ్ళా! మనతో వస్తాడు. ఇంతకూ మనం చంద్రమండలానికి నడిచి వెళ్ళాలా లేక విమానం మీదనా? ప్రపంచాన్ని దాటిపోవాలి గదూ? అబ్బ! చాలా దూరమే! ఆఁ! దయచేసి అలా బయట చూసిరండి, ఆ కోటి రూపాలు గాడొస్తున్నాడేమో? యీకోగ నేనోగ్లాసు మంచినీళ్ళు త్రాగుతాను. కాస్త దడ తగ్గుతుంది.

దా:- (న్యాయపతి కనబడుతున్న విచారాంకు కాస్త చీకాకు కనబడస్తూ తాపీగా బయట గుమ్మం వరకు వెళ్లి గిరున న్యాయపతి వంకరి గి) మీరు పవిత్రమైన భారత దేశంలోని ఆవేశ పూరితమైన

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో వున్నతమైన బ్రాహ్మణ కులంలో జన్మించారు. బాగా వదువుకున్నారు. సుష్టగా డబ్బు సంపాదించారు. జాతీయ ఆభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు మీ సంపాదనలో రాగిదమ్మిడీ కూడా వుపయోగపడకపోగా, యింకా యెక్కువ సంపాదించి యిట్టో పోగుచెయ్యాలని మీకు ఆరాటం.

న్యాయ:- ఇదిగో దాక్టరుగారు ! ఆ విషయాలు మా సంసారానికి సంబంధించి నవి. వాటిని బయటపెట్టి నన్ను రచ్చ కీర్చడం మీకు న్యాయం కాదు.

డా:- Mr. న్యాయపతి ! నేను దాక్టరును, లెబరేటరీ చీఫ్ ను, సైకాలజిస్టును-అవునంటారా ?

న్యాయ:- కాదని యెలా అనగలను ?

డా:- అనలేరు కాబట్టి వింటూ వుండమని నేనంటున్నాను. మానసికంగా కారీరకంగా మీరు పొందే కష్టాలు, సుఖాలు, లాభాలు, నష్టాలు, మీ మొఖం చూస్తే చెప్పి వేయగలను. చెప్పమంటారా ?

న్యాయ:- చెప్పినందువలన మీకేమైనా లాభమా ?

డా:- మీరు న్యాయవృత్తిలో సత్యాలు అసత్యాలుగా, దొంగను దొరగా, దొరను దొంగగా తారుమారుచేసి కేసులు గెలుస్తారే, దాని వల్ల మీకేమైనా లాభమా ?

న్యాయ:- అది వృత్తికి సంబంధించిన విషయం. పైగా అలా చేయడం ప్రతి స్త్రీదరు బాధ్యత. ఇందులో నా వొక్కడి లాభంతో పనేముంది?

డా:- ఆలాగే నేను సైకాలజిస్టును. ప్రతిమనిషి యొక్క మానసిక తత్వాలు పరీక్షించి ప్రపంచానికి తెలిపడం నా బాధ్యత. యిందులో నా తప్పేముంది ?

న్యాయ:- ఏమీ వుండదు...ఆ...యేదీ, ఆ చంద్రమండలం విషయం మరిచి పోయాం. కాస్త విపులంగా చెబుదురూ ! ఆకాశంలో ప్రయాణము చేయడానికి పరికరాలన్నీ సిద్ధంగా వున్నాయా ?
(దాక్టరు అతని అనకాశవాద ధోరణికి నవ్వుకుంటూ వుంటాడు)

(నాగేశం తొండరగా కొంపమునిగిన వాడిలా వొక్క పరుగులో న్యాయపతి ముందు వారి వొగురిస్తూ)

నాగే:- మీ కోసం యెవరో వచ్చారండి. నిండా అవుసరమైన పని వుందని చెప్పారు. యేలాగైనా మిమ్మల్ని పిలుచుకొని రమ్మన్నారు.

న్యాయ:- యీ సమయంలో నా కోసమెవరోస్తారు? కోర్టు పనిగా వచ్చారా?

నా:- ఏ విషయమైనా మీతోనే నేరులో మాట్లాడాలట. అమ్మాయిగారు తొండరగా పిలుచుకుని రమ్మన్నారు.

న్యాయ:- మనిషి యేలా వుంటాడు ?

నా:- పొడుగ్గా, లావుగా, వొంపుగా, బాగానే వున్నాడు.

న్యాయ:- అతని పేరు కనుక్కున్నావా ?

నా:- పేరు చెప్పనన్నాడు సార్. మీతోనే చెప్పతాడట. పైగా గుర్తులు చెబితే మీరే తెలుసుకుంటారని కూడా చెప్పాడుసార్.

న్యాయ:- (కోటి రూపాలు గాడేసని గుండె జారిపోయింది. విస్తుపోయిన వాడిలా) ఆ! చెప్పాడూ, కొంపతీసి కోటి రూపాలుగాడు కాదు గదా !

నా:- ఏమోసార్, యింట్లో పెద్ద గొడవగా వుంది. అమ్మాయి గారు చాలా కోపంగా వున్నారు. పెద్దగా... వెక్కి... వెక్కి యేడ్చేస్తున్నారు.

న్యాయ:- ఆ! యేడ్చుతున్నారా ? ఎందుకరా ?

నా:- ఆమె చీళ్లు, సగతూ, పెద్దై, పక్క, అన్ని మూటగట్టి...

న్యాయ:- మూటగట్టి.....

నా:- ఎక్కడికో పోతానంటున్నారు... !

న్యాయ:- వెళ్ళిపోతానంటు దీ ! ఆ కోటి రూపాలుగాడు దానికేదో మచ్చు ముందు చల్లాడు. బి.ఎ. వరకు చదివిన పిల్ల తన్ను గురించి నేనెంత కష్టపడుతున్నాడీ తెలుసుకోకుండా ఆ వెధవ దొంగతో వెళ్ళిపోతానంటుందీ అరిచై సంవత్సరాలు నిండి రామా కృష్ణా అనుకునే ఈ వయస్సులో యి కా వృత్తిని విచిడిపెట్టకుండా డబ్బు సంపాదించి

కూడపెటుతున్నది వీళ్ళ కోసమేగా ! వీళ్ళు బాగుపడతారనేగా ! డాక్టర్ ! (డాక్టర్ దగ్గరకొచ్చి) డాక్టర్ ! మీరీ విషయంలో నాకు గొప్ప సహాయం చేసిపెట్టాలి... యింకో కారణమేమిటంటే... దీని వల్ల మా సంసారమంతా...

డా:- (నాగేశంతో) ఆ వచ్చిన మనిషి కోటి రూపాలని నీకు బాగా తెలుసా ?

న్యాయ:- తెలిసేదేమిటండి వాడి పిండం ... నేను చెపుతున్నానుగా ! వాడు ముమ్మాటికీ వాడే...నన్ను చంపి మా అమ్మాయిని యెగరేసుకు పోదామనే వచ్చాడు. ప్లీకర్ని, 20 సంవత్సరాల Experience ఆ మాత్రం తెలిదా సార్ నాకు...మీరు నాకు సహాయం చేసిపెట్టండి. వెంకటరమణా !

డా:- మీరు ఆశ్చర్యంగా కంగారు పడకండి ! (నాగేశంతో) ప్లీడరు గారమ్మాయితో వచ్చిన వ్యక్తియేమైనా ముఖాముఖి మాట్లాడినాడా?

నా:- మూతులు మూతులు కలిసి పోయేటంత దగ్గరలో చేరి ... తర్వాత చెవులో యేదో...గుసగుసలు.

న్యాయ:- ఆఁ ! గుసగుసలా ? మా అమ్మాయితోనే...

డా:- పూర్తిగా విస్మయండానే మీ కెందుట ఈ ఆవేదనా ?

న్యాయ:- ఆవేదన యేమిటండి ఆరాటము పుట్టకొస్తుంటే... !
(కర్నీలో చేరగిరిడి నెత్తిర చేతులుపెట్టి యింకేమీ చేసేది లేదన్నట్లుగా ఆకాశంవైపు చూస్తున్నాడు)

డా:- ఆఁ ! గుసగుసలాడుతున్నారా ?

నా:- అవునండి.

డా:- తర్వాత !

నా:- కొంతసేపయిన తర్వాత...నన్ను జూచి అమ్మాయిగారు బయటకు వెళ్ళిపోయారు.

డా:- వెంటనే వెళ్ళిపోయావా ? (న్యాయపతి ఆతురతగా నాగేశంవంక చూస్తున్నాడు)

నా:- నేను వెళ్తానా ? గోడ చాటు నుంచి వాళ్ళ మాటలన్నీ వింటూనే వున్నాను

దా:- ఏం మాట్లాడుకున్నారో త్వరగా చెప్పు !

నా:- రెండు నిమిషాల వరకు వాట్టి నవ్వు మాత్రం వినిపించింది.

దా:- తర్వాతి?

నా:- ఆ! తర్వాత యేముంటుంది? ఆ దొంగముందాకొడుకు మచ్చు చల్లి మా అమ్మాయికి మంత్రం వేసుంటాడు.

నా:- అదికాదండి!

నా:- ఇంకేమిటిరా ?

నా:- తర్వాత యేదోరుపాయలు లెక్కబెడతన్నట్టు వినిపించింది సారీ ! చిల్లరంతా క్రిందబోసి యెంచుతున్నారు.

నా:- (పూర్తిగా దిగజారి పొయ్యాడు.) అయిందీ! నా యిల్లంతా గుల్లయి పోయిందీ. వెంకటరమణా, యికనేమి చేతున్నా! కన్నబిడ్డకన్నా మిన్నగా నా డబ్బును సాకేనే! అందరినోట మాటలనిపించుకొని, వ్యసనాలకోర్చి ఆస్తినంతా ప్రోగుచేసేనే! డాక్టర్! డబ్బువిలువను మా పిల్లలు తెలుసుకోవాలని, పోయ్యిలో కద్దెలు కొనారంటే పాపలా అర్పని చెట్టుమీద కాకిగూడు పడగొట్టి వంటచేయమని... పనిమనిషితో చెప్పాను. దాని కివ్వం లేక ఆ పని చేయవంటే నొకరి పూడగొట్టి నేనే మడిగట్టుకొని వంటచేసిపెట్టాను యిరవై పైసలు పెరుగుకొంటే డబ్బుదండుగని అణా షజ్జిగలో నొటాకునీళ్ళుకలిపి రెండు పూటలు సుష్టుగా భోంచేసేవాణ్ణి యింత కష్టపడి కూడబెట్టిన డబ్బు... ఆ గజ దొంగ లాక్కొనిపోతుంటే చూస్తూ వూరుకోమంటారా... డాక్టర్! (డాక్టర్ చేతులు గట్టిగా పట్టుకొని) ఇవి చేతులుగాదు... మీరు తప్పక మాయుంటివరకు వెళ్ళిరండి... డాక్టర్! (యేడుస్తాడు)

దా:- మీరు చాలా వింత మనుషురండి! మీ వయస్సు మీ ప్రాణానికెంత ప్రమాదమో—మీ మాటలు గూడా వినేవారికి అంత ప్రమాదం కలిగిస్తున్నాయ్. పాపం! మిమ్మల్ని చూస్తే నాకెందుకో చాలా జారిగా వుంది!

న్యాయ:- జాలిగా వుండికదూ ! వుంటుంది. వుంటుంది. మీరు సర్వవిధ సంపూర్ణ పండితోత్తములు కాబట్టి నామీద జాలిమాపుతున్నారు. ఆ గజదొంగరు నామీదెందుకు జాళివుంటుంది. నా డబ్బు కొల్లగొట్టు కొని పోతున్నాడు. పట్టపగలే నా యింట్లో దోపిడీకి సిద్ధమయినాడు. డాక్టర్ ! మీరు వెంటనే మాయంటికెక్కాలి.

డా:- వెంటనే పోలీస్ స్టేషన్ కు తెలియజేస్తే మంచిదికదూ?

న్యాయ:- అమ్మయ్యో! వద్దు. మరీ కోతివుండు బ్రహ్మాండమైపోతుంది. అందరినీ కోర్టుకు తాగుతారు... లేనిపోని గొడవ బయల్పెరుతుంది.

డా:- సరే అయితే, నేను వెళ్ళిముందు యింకా కొన్ని విషయాలు తెలుసుకోవాలి. (నాగేశంతో) అమ్మాయి గారు యెక్కడికి పోతున్నారో నీకు తెలుసా?

నా:- తెలీదు సార్! డబ్బులన్ని బాగాలెక్క పెట్టి మూటగట్టారు. తర్వాత గాజుల శబ్దం వినిపించింది. దాన్నిబట్టి చేతిగాజులు, మెడలోవున్న నగలుకూడ మూటగట్టినట్లు అనుమానం వేసింది సార్ ! తర్వాత అమ్మాయిగారి యేడుపు వినిపించింది...

న్యాయ:- నగలుకూడా దోచుకున్నాడూ! వోరి వీడి పాపాలు పండిపోను. శ్రీ వెంకటరమణా ! నన్ను యింకా ఎందుకు బ్రతికించినావయ్యా? డాక్టర్ ! నీకింకా అర్థం కాలేదా? మా అమ్మాయి ఆ నగలు యివ్వనని వుంటుంది... వాడు కత్తిమాపించి అన్నీ విప్పి మూటగట్టేసుంటాడు. అమాయకురాలు యేడుస్తూంది. గోలచేస్తే నలుగురూ వింటారని ఆ పిల్లను గొంతు పిసికేస్తాడేమో! డాక్టర్, మీరు నమస్కారం చేస్తారు...వెళ్ళండి. యీ సమాచారం పోలీసుకు మాత్రం పట్టించకండి, అంతా తారుమారై పోతుంది.

నా - అబ్బాయిగారుకూడా యింట్లోకే వున్నారండీ!

నా - ఏమిటి! మా అబ్బాయి గోవిందుగూడా యింట్లోనే వున్నాడా?

నా:- తర్వాత వచ్చారండీ!

డా:- అ... వచ్చి... ఏం చేశాడు?

న్యాయ:- ఆ గజదొంగను నాలుగు తన్నాడా లేదా? వెధవకు బుద్ధివాచ్చేట్టు చెయ్యాలి!

దా:- ఇంతకూ గోవింద్ మీ కుమారుడేకదూ?

న్యాయ:- అవును. M.A. వస్తుక్లాసులో ప్యాసయినాడు, చాలా చురుకైనవాడు, నేనంటే యెంత ప్రాణం-యెంత మర్యాద, యెంత భక్తి డాక్టర్! మీరు నమ్ముతారో లేదోగాని నాకీమధ్య మా బంధువుల దగ్గరనుంచి వోపెండ్లి సంబంధ మొచ్చింది నా వంటరితనాన్ని చూచి సహించ లేక మా అబ్బాయి గూడా నన్ను పెండ్లిచేసుకోమని ప్రార్థయిపడ్డాడు. నేను అంగీకరించలేదు. వొద్దన్నాను. మావాడు అన్నం మానేశాడు. వెంటనే 80 వేల రూపాయలు కట్టుమిస్తామని, పెండ్లికంగీకరించమని చెల్లిగ్రాం వచ్చింది. నేనందు కంగీకరించాను.

దా:- (అశ్రురంధ్రం) What! మీకు మళ్ళీ పెళ్ళా?

న్యాయ:- నా కోసమా? నా యింటి గౌరవం కోసంగాని! (నాగేశంతో) యింతకూ ఆ దొంగను బయటకు గెంటి డబ్బులు- నగలు లాక్కున్నాడా లేదా?

నా:- లేదండీ! అబ్బాయిగారు యింట్లోకి పోగానే-హల్లో, హల్లో అని వాకచే పకపకలు...యికయికలు... కాపీ కాయమని అమ్మాయిగారితో చెప్పారు. ముగ్గురూ హాయిగా త్రాగేసి కులాసాగా కాలం గడిపారు. (డాక్టరుకు యీ వింతపోకడ యేమి అర్థంగాక గుట్టుగా కుర్చీలో కూం బడ్డాడు.)

న్యాయ:- ఓరి దొర్బాగ్గుడా! ఆ దొంగ రాస్కేల్ను గొంతు నులిమి బయటకు నెట్టక కులాసాలు మాట్లాడాడాడు- కులాసాలు! యేదవలేక పొయ్యాడు చచ్చుపీనుగ!

(ప్రజాపతి దర్జాగా ప్రవేశించాడు. సిల్కు లాల్సీ, సిల్కు కండువా, సిల్కు ధోవతీ! తీవిగా నడుస్తాడు. తీవిగా మాట్లాడుతాడు. తరువాట్లాడే ప్రతి మాటలోను హాదా కనుపరుస్తూ వుంటాడు. చేతిలో వో పేపరు.)

ప్ర:- అంతా జేమమేనా న్యాయపతిగారూ!

న్యాయ:- అదిగో దొంగ—పట్టుకో! పట్టుకో!!

ప్ర:- ఎవరండీ దొంగ!

దా:- హల్లో! Mr. ప్రజాపతి, యిప్పుడేనా రావటం?

ప్ర:- హల్లో! Dr. ఆరోగ్యంగారా? మీరూ యిక్కడే వున్నారన్నమాట!

న్యాయ:- (ఓన్నబుచ్చుకొని) ఉపించాలి. వేరే ధోరణిలోపడి మిమ్మల్ని అన కూడని మాటన్నాను. యింకో కారణమేమిటందే.....

ప్ర:- ఏమైనా కానివ్వండి, అనడంమాత్రం సుదృఢ పొరబాచే, నేను MLA ని.

న్యాయ:- కాదని యెవరనగలరు?

ప్ర:- అందేమాత్రం నేనొప్పుకుంటానా?

న్యాయ:- (నాగేశంతో) నేను, ప్రజాపతిగారు, ఆరోగ్యంగారు, ముగ్గురం కలసి వస్తున్నాం. యీలోగా నువ్వు వాడిని బయటకు పోనివ్వకుండా జాగ్రత్తగా చూడు.

(నాగేశం వెళ్ళిపోయాడు. న్యాయపతి ప్రజాపతిని సమీపించి)

న్యాయ:- మీరు అత్యవసరంగా నాకొక సహాయం చేసిపెట్టాలి. నా సంసారాన్ని నింబెట్టాలి. నా గౌరవాన్ని కాపాడాలి

ప్ర:- ఏమిటండీ, అప్పుడే నివేదికలు సమర్పించుకుంటున్నారు. యేమిటి అంత కొంపమీదకొచ్చిపడింది ?

న్యాయ:- కొంపమీద పడటమేమిటి, నా కొంపే కూలిపోయింది. నా ఆస్తి నాశనమైపోయింది. అంతా ఆ దొంగమండాకొడుకు చేతిలో చిక్కిపోయింది. Mr. ఆరోగ్యం! మీరైనా వీరికి అర్థమయ్యేటట్లు చెప్పండి. యీలోగా రెండు గుటకలు మంచి నీళ్లు త్రాగుతాను, గొంతుపిడచగట్టుకొని పోయింది. (కూడా దగ్గరకు పోతాడు.)

ప్ర:- ఈపాటి విషయం నాకు తెలియకపోవటమేమిటి? నేను ప్రజాపతిని! అందులో M.L.A. ని. ఆ! ఇంతకూ విషయమేమిటండీ డాక్టర్?

దా:- న్యాయపతిగారింట్లో దొంగలు పడ్డారు. పాపం, వాళ్ళ అమ్మాయిని బలవంతాన చంపటానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు...

ప్ర:- న్యాయపతిగారమ్మాయి శారదనే? ఘోరం! ప్రపంచంలోని మన భారతసుత్రాలకే విరుద్ధం. యిలాంటి ఖాసీకోరుందరికీ, కఠిన శిక్షలు మాన్పించి, పురికంబాలు తప్పించి, ఊరిబయటకు పంపాలని వొక చట్టాన్ని అసెంబ్లీలో ప్రవేశపెడతాను నేను ప్రజాపతిని. అందులో M.L.A. ని ఆ? తర్వాత చెప్పండి? (న్యాయపతి గుండె సవరించుకుంటూ మెల్లమెల్లగా గ్లాసులోని నీరు త్రాగు తున్నాడు.)

డా:- న్యాయపతిగారు తన విలువైన రక్తపు బొట్టుకన్నా మిన్నగా కాపాడి పోగుచేసి, రాసిపోసిన డబ్బును కౌల్లగొట్టి మూటగట్టి...

ప్ర:- ఏమిటి-ఏమిటి! కౌల్లగొట్టడమే! యిలాంటి దొంగలను వొళ్ళుచంచి కాళ్ళుగట్టి ఖజానాలో పారెయ్యాలిందిగా ప్రభుత్వానికి సలహా పంపి స్తాను. అందులో M.L.A. మాట పాటించకుండా వుంటారా? త్వరగా తర్వాత యేం జరిగిందో చెప్పండి?

న్యాయ:- (మెల్లగా సమీపించి) ఏమి చెప్పమంటారు! నన్ను హత్యచేస్తానని... పట్టిగ్గా...

ప్ర:- పట్టిగ్గానా?

న్యాయ:- అవునండీ, పట్టిగ్గా హత్యచేస్తానని ఆశాశరామన్న పుత్రురాలు వ్రాశాడు. (జేబులోని పుత్రరం తీసి యివ్వబోతాడు)

ప్ర:- వుంచండి పుంచండి. హత్యచేస్తానని ఆశాశరామన్న ఉత్తరాలు! ఈ ఆశాశరామన్న ఏ మండలానికి చెందినవాడో వెతికి గాలించి వివరాలు తెలిపిన భారతీయునికి M.L.A. ప్రజాపతి బంగారు పతకం బహూకరిస్తాడని పత్రికల్లో ప్రకటించి పారేస్తాం. ఆ! తర్వాత జరిగే ప్రమాదాన్ని చల్లగా సెలవీండి!

డా:- ప్రమాదమంతా మన ముగ్గురం వారి ఇంటికెళ్ళి ఆ దొంగను పట్టుకొని వారి ఆస్తిని కాపాడి, వారి అమ్మాయి ప్రాణం రక్షించి, వారి స్నేహాన్ని చంద్రమండలం వరకూ తీసుకొని పోవటమే.

న్యాయ:- ఆరోగ్యంగా సత్యం సెలవిచ్చారు స్వార్థ త్యాగులై ప్రజాక్షేమాన్ని సర్వదా వాంఛించే ప్రజాపాలకులైన ప్రజాపతిగారనూ...

ప్ర:- మీరు నన్ను చిన్నబుచ్చుతున్నారు.

న్యాయ:- నేనా?

ప్ర:- అవును! ప్రజాపతికి తర్వాత M. L. A. కలిపి పూర్తి పేరుతో పిలవండి.

న్యాయ:- ఓమించాలి. ప్రజాపాలకులైన ప్రజాపతి M. L. A. గారనూ...

ప్ర:- చూడండి, ప్రజాస్వామ్యం అనిపించుకునే యీ దశలో ప్రజాపాలకులకు విలువ తక్కువ కాబట్టి ఆవగింజంత హోదా పెరగాలన్నా ప్రజాసేవకులైన ప్రజాపతి M.L.A. గారు అని మీరు నన్ను పిలవాలి. తర్వాత విషయాలు నేను చూచుకుంటాను.

న్యాయ:- అలాగే పిలుస్తాను. ప్రజాసేవకులైన ప్రజాపతి M.L.A. గారు... ప్రజారోగ్యాన్ని సర్వదా కాంక్షించే ప్రాణదాతలైన ఆరోగ్యంగా. . ఈ ఓజుషీ జాగుచేయక మా ఇంటి కరుదెంచి, మా డబ్బు రక్షించి, ఆ గజదొంగను శిక్షించి, మా వందనాలను స్వీకరిస్తారని బహుళ విధముం ప్రార్థిస్తూ అర్థిస్తున్నాను.

ప్ర:- భేష్! వదనాన్ని కవిత్యసరళితో మూడు ముక్కల్లో ముంచి తేల్చారు. బహిరంగ సభల్లో గూడా మా కిలాంటి బిరుదులు రావటం చాలా అరుదు. అసలు రావనే చెప్పాలి. ప్రజలు అమాయకులు. అవేశంతో వివేకం కోల్పోయి ప్రజాపతి M. L. A. మీదనే ప్రశ్నించుకుంటుంటారు. కాని, మీరు మమ్మల్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకున్నారు. డాక్టర్! వెంటనే అస్మదీయ నేస్తంగారి యిట్లు పరీక్షించి, దొంగను చూపించి వారి ఆస్తిని పోషించాల్సిన బాధ్యత మనది. బయల్దేరండి.

డా:- మీరు నన్ను ఓమించాలి!

ప్ర:- ఓమించేకాం! ఏమిచీ! ప్రజాపతి M.L.A. ని మీరు ఓమాపణ కోరుతున్నారా? కారణం తెలుసుకోవచ్చునా?

దా:- తెలుసుకోకూడదు.

న్యా:- అనగా?

దా:- మీరు దయచేసి నన్ను విడిచిపెడితే చాలు

ప్ర:- మీరు మనస్సేహాన్ని అర్థం చేసుకోలేక పోతున్నారు. ముఖ్యంగా ప్రజాపతి M.L.A. గారిని...

దా:- అర్థం చేసుకుంటూ వున్నాను

న్యా:- డాక్టర్! యీపాటికి ఆ గజదొంగ ఇసెప్పెట్టంలా ఖాళీ చేసుంటాడు.

దా:- ఇల్లుదాటి పదిమైళ్ళు ప్రయాణం గూడా చేసుంటాడు

న్యా:- అయ్యో! వెంకటరమణా, నన్ను యీలా యెందుకు పరీక్షిస్తున్నావయ్యా!

ప్ర:- డాక్టర్! మీలో కలిగిన ఈ వింతమార్పుకు కారణం?

దా:- మీ మనస్తత్వం!

ప్ర:- మీరు అర్థం చేసుకున్నారా?

దా:- నేను కేవలం డాక్టరునే కాదు; సైన్టిస్టు, సైకాలజిస్టు! ఇప్పుడు మీరు అర్థం చేసుకున్నారా?

న్యా:- డాక్టర్! మా అమ్మాయి కారడ ఆ గజదొంగ కబంధహస్తాల్లో యమచర పడుతూవుంటుంది. మీరు వెంటనే కరుణించి బయల్దేరండి, పుణ్యముంటుంది.

దా:- మోక్షమంటేనే మమకారం చూపని మానవుడు-పుణ్యాన్ని లంచంగా పుచ్చుకుంటాడా? మరేం పర్వాలేదు. మీ కుమారుడు గోవింద్ వున్నాడుగా! వ్యవహారం అదుపులోకి తెచ్చేవుంటాడు.

ప్ర:- డాక్టర్, మీది రాతిగుండె!

దా:- అవును, వొక్క రోగి విషయంలో మాత్రం!

న్యా:- కాదు, ప్రజలంటే మీకు విశ్వాసం లేదు.

దా:- ప్రజలకు ప్రాణదాతలని పేరే చెప్పారుగా? అంతకుమించి నేనేమీ చెప్పదలుచుకోలేదు.

ప్ర:- మీకు స్నేహితులన్నా గౌరవం లేదా?

దా:- గౌరవమా?

ప్ర:- అవును!

దా:- ఆ మాటను ముందుగా మీరు అర్థం చేసుకోవాలి. స్నేహితులంటే నా హృదయాన్ని కోసి వారి అవసరం తీర్చగల శక్తి నాకుంది. కాని మీకు లేదని నాకు తెలుసు.

ప్ర:- మీకెలా తెలుసు?

దా:- చెప్పానుగా! నేను సైకాలిజిస్టునని. మీరు చేసే స్నేహిత మంతా మీ స్వార్థాలను పోషించి మీ సుఖాలను కూడగట్టుకోదానికే చేస్తున్నారు.

ప్ర:- చూమీద మీకు కలిగిన యీ దురభిప్రాయానికి ప్రజాపతి M.L.A. చాలా చింతిస్తున్నాడు. పైగా అభిప్రాయం మార్చుకుంటే మనమధ్య స్నేహం పెరిగి చంద్రమండలం తాకుతుందని గూడా సంహయిస్తున్నాడు.

దా:- సంతోషం !

న్యాయ:- డాక్టర్! యీపాటికి ఆ దొంగ మా యింటికి నిప్పు గూడా పెట్టే సుంటాడు.

దా:- నేను మీకు సహాయం చేయలేనని చెప్పటానికి చింతిస్తున్నాను.

ప్ర:- యేడ్చేస్తే మరి సరదాగా వుంటుంది.

దా:- ఆ అవసరం మీరే కలుగజేసుకుంటే మరి బాగుంటుంది

ప్ర:- ఓ రాజకీయ నాయకుడితో మాట్లాడుతున్నామనే మర్కాద గూడా మర్చిపోయారు !

దా:- మీరు M. L. A. అని బాగా తెలుసు.

ప్ర:- మీకేమిటి? ప్రపంచమంతా తెలుసు.

దా:- పొరపాటు ఆంధ్రప్రదేశ్ వరకు.

ప్ర:- ఆ మాటకొస్తే ఆరు వందల మైళ్ళవరకు—అంతకు మించయినాసరే మీ ఉద్యోగాన్ని బదిలీ చేయించగలను. ఆ మాత్రం పలుకుబడి ప్రజాపతి M.L.A.కి లేదనుకోకండి !

దా:- సరిహద్దుల వరకూ సంతోషిస్తాను. కానీ మీరు వొక్కటి మాత్రం గుర్తుంచుకోండి. మీదంతా సీజనల్ పలుకుబడి. అయిదు సంవత్సరాల్లో మీ పలుకుబడికి జీవితం. తర్వాత చచ్చిన శవాన్ని చూచి జాలిగా కన్నీరై నా కారుస్తారు గానీ, మీరంటే...

ప్ర:- మేమంటే? యేజేస్తారేం!

దా:- కొంతకాలమైన తర్వాత మీరే అనుభవం మీద తెల్సుకోవాలి.

ప్ర:- (మీసంమీద చేయివేసి మీసం త్రిప్పుతూ) ఇంతవరకు M.L.A. ప్రజాపతి అపజయమంటే యేమిటో అనుభవించి యెఱుగడు.

దా:- తాడుమారు చేయటం ప్రజాపతిగారికి పరిపాటయితే విజయాలు పొందటం కూడా.....

ప్ర:- యేమిటయ్యా మేము తాడుమారు చేసింది?

దా:- ప్రజాస్వామ్యాన్ని! ప్రజల హక్కుల్ని! రాజకీయ యంత్రాంగాన్ని! యింకా విపులంగా చెప్పమన్నారా?

న్యాయ:- మీరేమీ చెప్పనక్కర్లేదు యీపాటికి వాడు కొంపను సదరంగా పూడ్చేసే వుంటాడు...మీ వాదోపవాదాలు నా కొంపకు చేదేగాని మేలులేదు. దాక్టరు గారు...యింతకాలంనుండి మనమెంతో క్లోజ్ గా వున్నామే! యెన్నో విషయాలు మాట్లాడుకున్నామే, మీతో చంద్రమండలంవరకూ వస్తానన్నానుగదా. నామీదెందుకంటే మీకింత కోపం? మా అమ్మాయి గలేమయిందో యేమో...! అయ్యో, వెంకటరమణా, యీ వృద్ధాప్యంలో యెందుకయ్యా నన్నిలా పరీక్షిస్తావ్ ! నేనేం పాపం చేశాను!

దా:- ఉమించండి. పవిత్రమైన నా కాలాన్ని ప్రయోజనంలేని మీ చర్చతో వృధావుచ్చాను. నా పరిశోధనను గురించి చాలా ఆలోచించాలి,

చస్తాను (వెళ్ళబోతూ కాస్త ఆగి) అరగంట వరకు మీరు నన్ను పిలవడానికి అవకాశంలేదు—అసలు పిలచినా కూడ నేను పలకను— తర్వాత మీ కార్యక్రమంలో పాల్గొంటాను (గ్లోబ్ టీసుకొని వెళ్ళిపోతాడు)

న్యాయ:- (ఏమి చెయ్యాలి? తోవక దిగులుతో ప్రజాపతి వంక చూస్తాడు) అనుకున్నంత పనీ చేశాడు ... యిప్పుడేం చెయ్యాలి... మనమిద్దరం ఆ దొంగను పట్టగలమా!

ప్ర:- ప్రజాపతి మీ వెంట వస్తున్నాడంటే పది పదునూరు మంది పోలీసులు మీకు అండగా, మీ గండానికి కాపలా కాస్తున్నట్టే ననుకోండి.

న్యాయ:- ఆ మాట మీరు చెప్పాలా... నాకు మాత్రం తెలీదా? త్వరగా వెళ్ళి పట్టుకుందాం రండి.

ప్ర:- M. L. A. ప్రజాపతంటే దిష్టి బొమ్మనుకున్నాడు దాక్టరు) చూపిస్తాను. ప్రజా నాయకులుగా ప్రజలచే యెప్పుకొనబడిన M.L.A. లను మర్యాదగా చూడిని వారిని, వినయంగా మాట్లాడని వారిని, బాటుగా దూషించిన వారిని ప్రభుత్వం వారు విధిగా శిక్షించి, పదహారేళ్ళా జరిమానా పనులుజేసి అందులో యెనిమిదేళ్ళా ఉయ్య రోగనివారణకు చందా కట్టాలని వొక వట్టం ప్యాన్ చేయిస్తాను, త్వరగారండి దొంగను పట్టుకుందాం! (అడుగు ముందువేసి. ఇంతకూ దొంగ పేరు ?

న్యాయ:- వాడేనండి, మనకు అజన్మ శత్రువు.

ప్ర:- న్యాయపతిగారు, మీరు పొరపాటుపడ్డారు. రాజకీయాల్లో అజన్మ ప్రధానంగాని, “ఆ” పనికిరాదు. తండ్రికి కుమారుడు శత్రువై పోతాడు, భర్తకు భార్య శత్రురాలవుతుంది. మొత్తంమీద మిత్రులకన్నా శత్రువులే మనకెదురౌతారు. అంతమాత్రానికి గుండె జారి, బండబారి మనం వ్యవహరించకూడదు. ఆ! ఇంతకూ మనజన్మకు శత్రువెవరు?

న్యాయ:- ఆ కుక్కమూతి నక్కతోలుగాడు.

ప్ర: మీరు జంతువు పేరు చెబుతున్నారా ?

న్యాయ: మనిషేనండి ! ఆ గజదొంగ పేరే !

ప్ర: ఓ ! భారతదేశంలో దొంగలకు కరువులేదు. యీ దొంగలనంతా సంఘం తయారుజేస్తున్నదనే విమర్శలకు కొడువలేదు. యింతకూ పేరు చెప్పను మరిచారే ?

న్యాయ: పేరు చెప్పను నాకు ధైర్యంలేదు — చెప్పిన తర్వాత మీకు బలమూ వుండదు, శుభశ్రుతిలో చెప్పాలంటే సెక్షన్ 457 & 389 I P C క్రింద మూడు సంవత్సరాలు కఠిన శిక్ష వేయించామే, ఆ ఘనదే

ప్ర: అంటే మీకు కోపం వస్తుందేమోగాని ... అలాంటి నాకు కోరిగ్గా వుంది. చూడండి. అనేక సెక్షన్ల క్రింద అనేక మంది ప్రతిరోజు జైలుకెళ్లుతున్నారు. అందులో దోషులున్నారు. నిర్దోషులున్నారు. అలా మీ చంచేనని అందరూ అంటూ కొందరు తిట్టిపోస్తారు మరికొందరు పొగడి పారేస్తారు...

న్యాయ: దానికి మనమేం చేస్తాం. అది మా వృత్తిధర్మం!

ప్ర: సరేసరే! యింతకూ పేరు చెప్పండి! దొంగలుపడ్డ ఆరు మాసాలకు కుక్కలరిచాయని...తీరా దొంగపొయ్యాక మనం వెళ్ళి మాత్రం చేసేదేముంది?

న్యాయ: వారు నిండు దరిద్రుడండి. యిప్పుడర్థమయిందా?

ప్ర: ఎలా అవుతుంది? దరిద్రంవల్లనే దొంగతనాలు జరుగున్నాయని ప్రభుత్వాన్ని తెలివిలేకుండా తిట్టిపోస్తున్నాయే రాజకీయ పార్టీలు. M. L. A గా వుండి యీపాటి తెలివి నాకున్నా-స్టిడరుగావుండి ముసలితనంలో మీకువున్న మతి మందమెక్కి పోతూవుంది. ఇంతకూ దొంగపేరు చెబుతారా చెప్పరా?

న్యాయ: (కళ్ళు రెండూ గట్టిమూసుకొని) ప్రజాపతిగారు యెవరైనా వొస్తున్నారేమో అలా చూడండి.

ప్ర: ఎందుకు?

న్యాయ: మీకు పెరు చెబుతాను.

ప్ర: (గుమ్మం వరకూ వెళ్ళి) ఫోర్డుకంపెనీ మోటార్ కార్డు యిండియాలో తయారైన సైకిల్ ! ఖాటు తప్ప బయట యెవరూ లేరు—యెవరూ రావటం లేదు. గోవటం లేదు

న్యాయ: (కళ్ళు మూసుకునే) అయితే చెప్పేస్తున్నాను. వెంకటరమణా కాపాడు తండ్రి! ఆ గజదొంగ పేరు ... వాడేనండి, మా యింట్లో దొంగ పేరు ... కో...టి...రూ...పా...లు ... (ప్రజాపతికి గుండె గతుక్కుమంది.)

ప్ర: న్యాయపతిగారూ!

న్యాయ: ఏమండి ప్రజాపతిగారూ! క్షమించండి M. L. A. ప్రజాపతి గారూ?

ప్ర:- ఇప్పుడు యెలా పిలిచినా వొక్కచే లెండి ! ఇంతకూ నేను మీ యింటికి రావాలంటారా ?

న్యాయ:- రావాంటే కదా యింత సేపూ బ్రతిమాంటుంటుంటుంది ? రండి !

ప్ర:- ముందు కాసిని మంచి నీళ్ళు తాగండి. గుండెలో యెందుకనో పోటుగా వుంది. (న్యాయపతి కూడా నీళ్ళు పోసుకుని తెచ్చి యిచ్చాడు. ప్రజాపతి త్రాగి గుండెను సర్దుకుంటూ) నాకు యీ మధ్య ఆరోగ్యం కొంచెం చెడింది. Blood Pressure వుందని డాక్టర్ ఆరోగ్యంగారే చెప్పారు. ఎక్కువ దూరం నడవకూడదని కచ్చితమైన సలహా యిచ్చి తుచా తప్పక పాటించమన్నారు...మరి ...మీ యింటివరకు యెలారాగనో... చెప్పండి.

న్యాయ:- కారులో వెళదాం రండి !

ప్ర:- ప్రజాసేవకుడైన ప్రజాపతి కాలినడకతో ప్రయాణం చేస్తాడు గాని..

న్యాయ:- టాక్సీకి నే నిచ్చుకుంటానండి డబ్బులు !

ప్ర:- అంత అవసరం మీకు కలుగజేస్తానా !

న్యాయ:- పోనీ జట్కూలో వస్తారా ?

ప్ర:- అది మన భావన కే కళంకం!

- న్యాయ:- పోనీ నడిచి వెళ్తాం రండి ! యిప్పటికే యిల్లు గుల్లయి పోయి వుంటుంది.
- ప్ర:- చెప్పానుగా, నాకు Blood Pressure వుందని. నడిస్తే గుండె బాధ యెక్కువైపోదూ?
- న్యాయ:- పోనీ, నా వీపుమీదెక్కండి, మోసుకొని పోతాను.
- ప్ర:- సరవాహనం నాగరిక లక్షణం కాదు.
- న్యాయ:- ప్రాణంతో చెరిగాటలాడటం రాజకీయ లక్షణమా ?
- ప్ర:- (వినిపించుకోనట్లే) ఏమన్నారు ?
- న్యాయ:- నా నెత్తిక నిప్పులు పోయమంటున్నాను. (కొంచెం కోపం తెచ్చుకొని) అసలు మీరు మొన్న మద్రాసులో కారెందుకు కొన్నారు ?
- ప్ర:- మావాడు విశ్వం కోసం ! వాడి సరదా తీర్చటానికి...మా అర్ధాంగి కోరిక నెరవేర్చటానికి !
- న్యాయ:- విశ్వం కోసం కొన్నారా లేక విలాసం కోసం కొన్నారా ? ప్రజాపతిగారూ, మీకు చేసిన మేలు మరచిపోకండి.
- ప్ర:- శేను చేసిన మేలు మీరు మర్చిపోతారా ?
- న్యాయ:- మరిచిపోలేదుగాబట్టే మిత్రులని యింతదూరం బ్రతిమాలాను. నా సహాయం మీరు మరిచిపోయారుగాబట్టే నిరాకరిస్తున్నారు. యింత అహంకారం యెవ్వరికి పనికిరాదు.
- ప్ర:- మేము చూపిస్తున్న అహంకారం యెమిటండి ?
- న్యాయ:- ఇంకా యేం చూపించాలి, నాకప్తార్జితమంతా దోపిడైపోతూ వుంటే మీరు దర్జాగా చూస్తూ నిలబడుతున్నారు.
- ప్ర:- మీతోపాటు నోరు క్షౌట్టుకోమన్నారా ?
- న్యాయ:- అంతేనండి, యిప్పుడు మీరు ఆ మాటలనక మరేమంటారు ? మీ పాలేకు పాపయ్య ప్రాణాలు నిలవువా తీసి, యీ కేసు నేలాగైనా తప్పించి పేరు ప్రతిష్ఠ కాపాడమని కాళ్ళు కట్టుకొని దొంగేడుపు

లేద్దిననాడు యీ న్యాయపతి అడ్డుపడి మీ పరువును కాపాడాడు. ఆ విశ్వాసమైనా లేదు మీకు !

ప్ర:- అందుకోసం మీకు మా కృతజ్ఞతలు తెల్పుకుంటూ ఆరు వేల రూపాయలు పారితోషికం చదివించాం.

న్యాయ:- వెధవ పారితోషికం! పసుపుపోయ్యోక యెంత చేస్తే యేముంది? కళ్ళు నెత్తినపెట్టుకొని, వొళ్లు బలిసి మీ కుమారుడు నిండు చూరాలు మీద కారు పోనిచ్చాడు, ఆమెను చంపాడు.

ప్ర:- ఆ కేసు గెలిచినందుకు వెయ్యి రూపాయలు మీకు పీజు చెల్లించాను

న్యాయ:- గ్రామాల్లో కక్షలు పెంచి, మత్తెక్కిన మీ వర్గం పేదల పాకలకు నిప్పందించి, అడంగులను అవమానపరచి... గ్రామాన్నంతా భీభత్సం చేసి విడిచిపెట్టారు. వారి ఆస్థులంతా అగ్నిపాలుచేశారు. మొర్రో అంటూ వాళ్లు కోర్టు వారికి ఏర్పాదు చేస్తే మీది అక్రమమని తెలిసి గూడా మీ కేసు గెలిపించాను... మీ అన్యాయాన్నే బంపర్చాను.

ప్ర:- ఆ సంతోషంలో నా చేతిదబ్బు అయిదు వేలిచ్చాను— పార్టీ దగ్గర పది వేలు వసూలు చేసి మీకు సమర్పించాను. మీ భార్య తద్దినానికి మూడు వీశలు వంకాయలు పంపాను... రెండు బండ్ల కట్టెలు తోలించాను. మీ ఆమ్మాయికి రెండు సవర్ల నెక్లెసు చేయించి యిచ్చాను. మీరు నాకుచేసిన మేలుకు, నాకు తోచిన వుపకారమే చేశాను కాని అపకారం చేయలేదు. ప్రజాపతి M. L. A. అంటే చాలి గుండె గరి కసాయికాడు. యింతటితో మీ వుద్రేకం తగ్గిస్తే బాగుంటుందేమో !

న్యాయ:- మీరు నాకు వుపకారం చేశారా ! యీ కోటి రూపాలుగాడిని నా కొంపమీదకు తెచ్చిందెవరు ?

ప్ర:- మీరే తెచ్చుకున్నారు !

న్యాయ:- నేనా ? B. A. చదివిన కోటయ్యను కోటిరూపాలుగా పేరు నృప్తించి... మీ దబ్బుబంతో సాక్షి అండ సంపాదించి, కోటయ్యను ఖాసీకోరుగా కోర్టుముందు హాజరు పెట్టించెవరు ?

ప్ర:- ఆ ఖానీకోరు కోటయ్యకు కఠిన శిక్ష విధించాని కోర్టు వారికి సరిహా యిచ్చిందెదరు ?

న్యాయ:- చక్కెర ఫ్యాక్టరీ దివాలా తీసిందని లాభాలు మూట గట్టి, దొంగ లెక్కలతో నష్టమొచ్చిందని నాటకమాడి, ఫ్యాక్టరీని మూసేసారు. యీ దొంగలెక్కలు ప్రభుత్వానికి చేరవేస్తాడని కోటయ్యమీద కత్తి గట్టి కోడిరూపాలుగా పేగుమాక్చి, నిలువెత్తు రసం యిస్తానని ఆశ జూపి, కోటయ్యపై కేసుపెట్టి ఫైదుకు పంపమని కళ్ళనీళ్ళతో కాళ్ళమీదపడి ప్రాధేయపడిందెవరు ?

ప్ర:- న్యాయపతిగారు, అంతటితో ఆగండి. మీ అమ్మాయి కారదా దేవి B A. గారికి Mr. కోడిరూపాలు, I mean కోటయ్యకు యెన్ని సంవత్సరాలుగా ప్రేమ సంబంధాలున్నవో మీకు తెలుసునా?

న్యాయ:- ప్రేమలేదు, సంబంధంలేదు. అంతా వొట్టి అబద్ధాలు, అభాండాలు.

ప్ర:- (విషపునవ్వు నవ్వి వోరకంటితో న్యాయపతినిచూస్తూ) అబద్ధాని మీరు బుకాయస్తారు. గట్టిగా మాట్లాడితే నాకు తెలియదంటారు. అంతేనా? కాని ప్రజాపతి M L.A. గారికి వారిరువురి అన్యోన్య ప్రేమను గురించి బాగా తెలుసు.

న్యాయ:- ఇదిగూడా పచ్చి అబద్ధమే !

ప్ర:- అబద్ధమని యిప్పుడంటే యేం లాభం ? నాతో యీ విషయం చెప్పక ముందే మీరు జాగ్రత్తపడుంటే యింత రచ్చకెక్కే వారు గాదు. ప్రిథ్వుగారు ! ఆమ్మప్పట్టిల్లు మేనమామకు తెలీదా ? అబద్ధమని బుకాయస్తారా ?

న్యాయ:- మళ్ళీ చెబుతున్నాను. అంతా అబద్ధం. నీవు దొంగవు, మోసగాడవి, ఖానీకోరువు రాక్షసుడివి, మైరావణుడివి..... (గుండెపట్టుకొని బాధపడుతున్నాడు. ముఖమంతా చెమటలు కమ్మి నెరసిన గడ్డం పైకి జారుతున్నాయ్)

ప్ర:- (న్యాయపతి ఆవేశంచూచి బాగా కడుపుల్ని నవ్వేశాడు.) అనండి యింకా ఆనందీ శపించండి. కాని, నిజాన్ని మాత్రం దాయ

కండి. మీ అమ్మాయిని ప్రేమించి, మీ వంశం పేరు నాశనం చేస్తున్నాడని కోటయ్య మీద విషం గ్రక్కుతూ వచ్చారు మీరు. శారదకు పెండ్లి చేయాలని యెంతో ప్రయత్నించారు. అందుగ్గాను వెయ్యి రూపాయలు ఖర్చయిందని చాలా బాధ పడ్డారు మీరు. కాని వివాహం కుదరలేదు. శారద కోటయ్యనితప్ప మరెవ్వరిని పెండ్లాడనంది యెంత చెప్పినా వినిపించుకోలేదు. వాకనాడు రాత్రి శారదను మీరు తన్నుకున్నారు. కాళ్ళుగట్టి మెళ్ళో పుస్తీ వేయిస్తానని శపథం తీశారు. ఆ రాత్రే శారద నూతిలోపడబోయింది. అదిచూచి మీరు గొట్టుచున్నారు. అనాది నుంచి శారదతో పెండ్లి విషయం మాట్లాడటం మానుకున్నారు. కాని పగపట్టిన త్రాడులాగా కోటయ్య మీద ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలని శుభ ఘడియ కోసం యెదురు చూశారు. మనమిద్దరం కలిశాం. యేవిధంగానైనా శారద నుంచి కోటయ్యను వేరు చేయాలనుకున్నారు. అందుకు నా ఫిర్యాదును జోడించారు. కోటయ్యకు కఠినశిక్ష వేయించారు. వాళ్ళ సంసారాన్ని చిందర వందర చేశారు. ఆ దిగుల్లో వాళ్ళమ్మ మంచ మెక్కింది. చిన్నతమ్ముడు బడి మానేశాడు. ముసలి తండ్రి పట్టులతో చస్తున్నాడు. కాని కోటయ్య జైల్లోనుంచి తప్పించుకున్నాడు. మీ మీద రక్ష సాధిస్తాడు. మీ డబ్బు కొల్లగొట్టాడు, మీ అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకుంటాడు.

న్యాయ:- ఇది యెన్నటికీ జరుగదు!

ప్ర:- ఈపాటికి జరిగిపోయేవుంటుంది!

న్యాయ:- ఇదంతా మీవల్లనే జరిగింది! మీ స్నేహం చెయ్యడం మూలాన జరిగింది!

ప్ర:- కాదు, మీ వల్లనే జరిగింది!

(బిగ్గరగా అరుచుకుంటారు ఆవేశంగా. వీరి కొట్లాటను చూచి డాక్టర్ ఆరోగ్యం పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు)

(డాక్టరు వచ్చిన విషయం గూడా గమనించకుండా వారి వాదోపవాదాలు తీవ్రరూపం దాల్చాయి.)

న్యాయ:- మీ వల్లనే పచ్చని మా సంసారం పడిమండికి లోటువైపోయింది!

ప్ర:- మీ చరివవల్లనే M. L. A. ప్రజాపతంజలీ—ప్రజలదృష్టిలో పనికిరాకుండా పోయాడు.

న్యాయ:- నా మాటను మీరు వొప్పకుంటారా?

ప్ర:- మరి నా మాట సంగతి?

దా:- (వారి మధ్యచేరి వారిస్తూ) Peace! Peace! ఆంధ్రుల మధ్య ఐకమత్యం కుదరాలి. మీరు వెంటనే రాజీ కుదుర్చుకోవాలి.

ప్ర:- కుదరాల్సిందే మరోజన్మకు! యిలాంటి చచ్చు స్తీదర్లు, పిసినిగొట్టు పీశుగలు చస్తేనేగాని ముందుతరం ఆంధ్రుల్లో ఐకమత్యం కుదరదు!

న్యాయ:- ప్రజాపతులమంటూ, M.L.A.ల మంటూ ప్రజల నెత్తిన చేతులు బెట్టి పరిపాలన సాగించాలనే దుర్మార్గులు, దౌర్భాగ్యులు మట్టి పాలయ్యేవరకు ముందువారికి ముక్తి రాదు.

ప్ర:- ఎవరయ్యా దుర్మార్గులు?

న్యాయ:- ఎవరయ్యా పిసినిగొట్టు, చచ్చుస్తీదర్లు?

ప్ర:- దుర్మార్గులు మేమంటారా?

న్యాయ:- పిసినిగొట్టు మేమంటారా?

ప్ర:- అవును నువ్వే!

న్యాయ:- అవును నువ్వే!

దా:- (వారు అరుస్తున్న అరుపులకన్నా బిగ్గరగా అరుస్తూ) ఇద్దరూ ఇద్దరే, దిప్పిబొమ్మలు. అనవసరంగా మీ కుళ్లునంలా బజారు కెక్కించి అల్లరి పాలుతాకండి. ఎనేవారు, చూడేవారు ముఖాన వుమ్మేసిపోతారు.

ప్ర:- మరి అతని మాటలు మీరు విన్నారుగా?

దా:- బాగా విన్నాను!

న్యాయ:- మరి అతని దౌర్జన్యం మీకు చూడరుగా?

దా:- సమస్తం నా రెండు కళ్ళతోనే చూచాను!

ప్ర:- మీరే చెప్పండి యెవరు చచ్చుస్తోందా !

దా:- ఆంధ్రుల మేలుకోరి మీరు యితడితో యీ రగడ మానేస్తే చాలా సంతోషిస్తాను.

ప్ర:- ప్రజాపతి MLA దుర్మార్గుడంటే యేలాగండి పూర్కొటం ?

న్యాయ:- మరి న్యాయపతిని చచ్చు స్తోదరంబె వింటూ కట్ట మూసుకో మంటారా ?

దా:- చెప్పానుగా, యిద్దరూ దిష్టి బొమ్మలేనని. వాగుడు కట్టిపెట్టి పెద్ద మనుషుల్లా బ్రతకడానికి ప్రయత్నించండి !

ప్ర:- ఏమిటండి మీరేదీ ? అప్పటికి మేము పెద్దమనుషులంకాదనా మీ అభిప్రాయం !

న్యాయ:- అరవై సంవత్సరాలు నిండినా వొకపన్నయినా రాలి నేంమీద పడ లేదు. వొక్కరిదగ్గర వొక్కమాటగూడా అనిపించుకోలేదు. నేను పెద్దమనిషిని కాదంటారా ?

దా:- గౌరవనీయులైన M L A గారికి, స్తోదర గారైన న్యాయపతిగారికి, డాక్టర్ ఆరోగ్యం యిస్తున్న సున్నితమైన సలహా యేమిటంటే... వొకటి — కుక్కుకంపు కొట్టే మీ కాకిగోలను కట్టిపెట్టి పెద్ద మనుషుల్లా, నీతిగల తెలుగు వీరుల్లా బ్రతకమని. రెండు — ఇది ప్రజాయుగం. ప్రజాపాలన జరుగుతున్నదని పాప పుణ్యాలు పనికి రావని ప్రజాపతి M L A గారికి బాగా తెలుసు అలాగే ధర్మ చక్రం వెలుగునీడలో ధర్మప్రభుత్వం న్యాయాన్ని కలుగ జేస్తున్న దని స్తోదరు న్యాయపతి గారికి తెలుసు. కానీ, మరిగిపోయిన పాత సామ్రాజ్యవాదాలనే మీరునుసరిస్తూ, ప్రజలను, ప్రభుత్వాన్ని, న్యాయాన్ని దిక్కురించాలని మీరు కుట్రపన్నారు. నాటకమాడారు.

ప్ర:- కుట్రా ?

న్యాయ:- నాటకమా ?

దా:- అవును. గౌరవనీయులైన వాం తెలుగు బిడ్డను, అందులో బి ఏ వరకు చదివిన విద్యార్థులను, దరిద్రుడని, గజ బొంగని, ఖాసీ

కోరని, కోటిరూపాలని పేర్లు సృష్టించి మీ డబ్బులంతో. వృత్తి బలంతో, అన్యాయంగా ఖైదుపాలు చేశారు. మూడు — ఆధునిక ప్రపంచంలో ప్రేమకు అగ్రస్థానమందని మీకు తెలిసికూడా, కులము మతము, సాంప్రదాయమనే పిచ్చికలలు కని, అమాయికురాలైన శారదను, అమాయకుడైన కోటయ్యను వేరుచేసి వారి అనురాగ హృదయాలను భగ్నం చేశారు. కోటయ్య సంసారాన్ని కూల్చేశారు. వాళ్ళనాన్నను పన్నులో చంపుతున్నారు. ఒక ప్రళయ భయంకరమైన ప్రజాద్రోహానికి, బీభత్సానికి కారకులైనారు.

ప్ర:- మీరు చెప్పినదంతా సత్యమని అభిప్రాయపడుతున్నారా ?

న్యాయ:- ఇదంతా మీకెలా తెలిసింది ?

దా:- దొంగతనం, రంకుతనం దాగదని మీకు తెలిసిందేగా ? పతనమైన మీ పరువు ప్రతిష్ఠల్ని తిరిగి ప్రజలముందు నిలుపుకోవాలంటే వొక్కటే మార్గముంది !

ప్ర:- అదుగదల్చుకుంటే మీరు చెప్పడానికి నిరాకరించడం గదా ?

న్యాయ:- మనిషికి మార్గం చూపడం మహాత్ముల లక్షణం ! సెలవిస్తే తప్పక స్వీకరిస్తాం !

దా:- (చరచరా చేబిర్ దగ్గరకెళ్ళి రెండు తెల్లకాయితాలు తెచ్చి) మీరు జైలుపాలు కాకుండా మర్యాదస్తులుగా, మంచిగా బ్రతకాలనుండే, కోటయ్య... కాదు... మీరు పెట్టిన పేరు ప్రకారం, కోర్టు వారికి తెలిసిన పేరు ప్రకారం కోటిరూపాలు నిర్దోషని, మేమే అతనికి అన్యాయం చేశామని యీ కాగితంలో వ్రాసివ్వండి.

ప్ర:- మీరు చెప్పేది నాకేమీ అర్థం కావటంలేదు. మేమెందుకు రాసివ్వాలి?

న్యాయ:- ఆయన మూలంగానే కోటిరూపాలు ఖైదు పాలయ్యాడు..... యిందులో నేను చేసిందేముంది?

ప్ర:- నావల్ల యేమీ తప్పలేదు. తప్పంతా మీదే. మీరే వ్రాసివ్వండి.

న్యాయ:- నేనెందుకు వ్రాస్తాను? ఆ తప్పులో మీకూ భాగముంది. మీరే వ్రాసివ్వండి.

ప్ర:- మీరే వ్రాసివ్వండి.

న్యాయ:- మీరే వ్రాసివ్వండి? (వీరి వాదం మరలా తీవ్రమైంది)

డా:- (గట్టిగా) మీరు వ్రాసిస్తారా లేక నన్నే గోలీసుంకు రిపోర్టు యివ్వ మన్నారా? (ఫోను దగ్గరకు పోవోడు)

న్యాయ:- చూడండి ఆరోగ్యంగాదు! మా యాంటివరకు వెళ్ళి పరీక్షితు రెలా గున్నాయో వొక్కసారి చూచి చిటికలో తిరి గొన్నాను

డా:- ఆ విషయంలో మీ కెలాంటి భయమక్కరలేదు!

న్యాయ:- బోలెడా స్తి వుందండీ! రొక్కం యా త్తే వేలు, బంగారు ముప్పై వేలు, యిల్లు యిరవై వేలు, కుల్లు రిక్ష... ఇంత ఆస్తి...

డా:- దమ్మిడితో సహా మీకు అప్పగించేట్టు నేను చేస్తాను. నమ్మకం లేదా? లేకుంటే నా ఆస్తి నంతా మీ పేర వ్రాచ్చేస్తాను. నా మాట నమ్మండి. ముందు స్టేట్ మెంట్ నామంది. కోటిరూపాలు యెక్కడున్నా పట్టి, బంధించి, ప్రాణంతో యిక్కడకు లాక్కు రమ్మని యిప్పుడే ఫోను చేస్తాను ఈ వ్రాయండి! (ఫోను దగ్గరకు వెళ్ళి ఫోను చేత్తో తీసుకుని) Hello! Yes: Dr. Arogyam Speaking! Yes! Jupiter r Club! ఆ! చూడండి! కోటిరూపాలనే గజదొంగ; మన ప్రిథరు న్యాయపరిగారినట్టో ఆ! ఆ! న్యాయపరిగారినట్టోనండి!

న్యాయ:- No. 25, National Road.

డా:- ఆ! No. 25, National Road; అవునండీ! పట్టపగలు జొరబడి... ఆస్తి నంతా-ఆ! వారు సంపాదించిన డబ్బునంతా దొంగి లించుకొనిపోతున్నాడు... మీరు వెంటనే అతన్ని అరెస్టు చేసి...

న్యాయ:- చూడండి... మా అమ్మాయి శారదను గూడా చంపబోతున్నాడని చెప్పండి.

డా:- ఆ మాటెందుకు చెప్పటం ?

న్యాయ:- నిజం చెప్పకుంటే యెలాగ ?

- దా:- ప్రేమించినవాడు...ప్రేమనీని చంపుకుంటాడా? మీదంతా పిచ్చి.
- న్యాయ:- ఏం ప్రేమో, వల్లకాదీ ప్రేమ, నా కొంప ముంచింది.
- దా:- ఆ! ఆ! వెంటనే అరెస్టు చేసి యిక్కడకు తీసికొస్తే యింకా కొన్ని విషయాలు మీకు తెలుస్తాయి! ఇప్పుడే వెళ్తున్నారా? ఆ! Jupiter's Club! Thank You (ఫోను క్రింద పెట్టేశాడు).
- న్యాయ:- ఆ దగుల్పాటిగాడు యిక్కడికెందుకండి!
- దా:- వచ్చినా మీకేమి భయంలేదు!
- న్యాయ:- అవునులెండి మీరుండగా నాకెందుకు భయం!
- దా:- ఇంకా మీరు నిల్చుకొని వున్నారేం, యిలా కుర్చీలో కూర్చొని అనుకున్న మూడక్షరాలు విపులంగా వ్రాసివ్వండి. (ప్రజాపతి, న్యాయపతి తప్పదన్నిట్లు వొకరినొకరు చూచుకొని 'గిర్రున మొఖాలు చాటుగా త్రిప్పుకున్నారు.) కానివ్వండి! పోలీస్ వచ్చేలోగా మీవ్రాత పూర్తి కావాలి. (ఇరువురూ కుర్చీల్లో కూర్చొని దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తూ మధ్య మధ్యలో వొకరి నొకరు చూచుకుంటూ వొకరిపై మరొకరు అక్కసు వెళ్ళబుచ్చుకుంటున్నారు. దాక్టరు చంద్రమండలం, తారా మండలం గీచియున్న బొమ్మ (MAP) దగ్గరకుపోయి యేదో లెక్కలు కూడుకుంటూ వొక కాగితంమీద వ్రాసుకుంటున్నాడు. అప్పుడప్పుడూ గ్లోబు దగ్గరకొచ్చి త్రిప్పి ఏదో వ్రాసుకొని MAP దగ్గరకెళ్ళి పరిశీలనగా చూస్తున్నాడు. నాగేశం తొందరగా వచ్చి న్యాయపతితో)
- నాగేశం:- సార్! సార్! (న్యాయపతి దీర్ఘాలోచనలో వుండడంమూలంగా పలుక లేదు. దాక్టరు అతనిని పిలువవద్దని సైగచేసి నాగేశం చెవిలో యేదో చెప్పి పంపుతాడు. యీలోగా న్యాయపతి, ప్రజాపతి వ్రాత పూర్తి చేసి దాక్టరువంక చూస్తారు)
- దా:- పూర్తి చేశారా? Very Good! మీరు చాలా వుత్తములు. యేడీ యిలాగివ్వండి! (యిద్దరి దగ్గరనుంచి కాగితాలు తీసుకొని బాగా చదివి) యెలాగైతేనేం, యెవరిపట్లనైతేనేం కోటిరూపాలు నిర్దోషయ్యాడు.

న్యాయ:- ఇంతకూ ఆయన గారు యేసుని వ్రాశారో వినిపించితే బాగుంటుంది.

ప్ర:- నాదెందుకు. స్టీకరు యేమివ్రాశారో చదవండి.

న్యాయ:- మీదే ముందు చదవాలి, మీరేయిందులో మొదటి ముద్దాయిలు.

ప్ర:- కాదు, మీరే యిందులో మొదటివారు. మీదే చదవాలి.

న్యాయ:- ఏల్లేదు మీదేచదవాలి

ప్ర:- ఏల్లేదు మీదేచదవాలి.

(కుర్చీల్లోనుంచి ఆరుచుంటూ పైకి లేచారు)

దా:- మళ్ళీ మీలో ఐకమత్యం చెరిపోతూవుంది. వుద్రేకాలతో యిప్పుడు మనకు నిమిత్తంలేదు. మనకు కావల్సినదంతా వ్యవహారం పరిష్కారం కావటమే. యీ మట్టం పూర్తయ్యేలోగానే మీకొక సలహా నివ్వ దల్చుకున్నాను. చూడండి మీరు మీ స్వార్థం కోసం, చేసిన పాపాల మూలంగా భయంతో, ఆందోళనతో ఇంక జీవితంలోని ప్రతిక్షణం చావుబ్రతుకులమధ్య రోజులు నెట్టుకుంటూ వచ్చారు. ప్రతి మానవుడూ తన జీవితంలో మీలాగే చేయరాని పొరపాట్లు చేస్తూ పరిహారంగా నాశనాన్ని కోరి తెచ్చుకుంటూ వుంటాడు. ఇలాంటి మానసిక దౌర్బల్యాలకు అతీతుడు కాగలవాడే మహాత్ముడు, మార్గదర్శకుడు అనిపించుకుంటాడు. కాబట్టి నా ఆంధ్ర సోదరులకంతా నేను చెప్పదల్చింది వొక్కటే ప్రజాపతి, న్యాయపతిగర్వలాగా సాంఘిక దురాచారాలకు తావివ్వక, పలుకుబడి నుపయోగించి పాప కృత్యాలు చేయక; న్యాయాన్ని తల్లిక్రిందులు చేసి నాగరికతకే కళంకం తెచ్చి పెట్టక, అఖండ భారత దేశానికి తెలుగుజాతి వెలుగును చూపించాలని కోరుతున్నాను! నా సలహా మీకు నచ్చిందికదా?

ప్ర:- (తలూపాడు.)

దా:- (న్యాయపతితో) మీకు కూడా నచ్చిందా?

(నాగేశం తొందరగా వచ్చి)

నాగేశ:- సార్! సార్! కొంప మునిగిపోయింది సార్!

న్యాయ:- ఏం జరిగిందిరా?

నాగే:- అమ్మాయిగారి మెడలో...

న్యాయ:- అమ్మాయిగారి మెడలో...ఉరి తగిలించాడా...డాక్టర్ గారూ...! వెంకటరమణా!

నా:- అదికాదు సార్! (ఓగురుస్తున్నాడు.)

డా:- త్వరగా చెప్పవోయ్!

నా:- బెబుతాను సార్, చాలా ఆయాసంగా వుంది.

న్యాయ:- కాఫీక బేడిస్తాను, త్వరగా చెప్పరా!

నా:- అమ్మాయిగారి మెడలో...దేవుని పటానికెదురుగానిలబడి-

న్యాయ:- (ఇంకా ఆతురతతో) నిలబడి! ఏం చేశాడు ?

నా:- తాళిబొట్టు కట్టేశాడు సార్ !

న్యాయ:- (అలాగే కుర్చీలో కూంబడుతూ) అరి వీడిచావు చదరంగాను! వెంకటరమణా, ఎంతపని చేశావయ్యా! ఆసి పాపిష్టిదానా! నిప్పుతో నాలుక కాల్చుకున్నా ఆగని పాపం చేశావు కదా ; వంశంపేరు పాడుచేశావుకదే !

నా:- అమ్మాయిగారిని యింట్లోపెట్టి కోటిరూపాలు సరాసరి మీ దగ్గరకే వాస్తున్నాడు.

న్యాయ:- (కోపంతో) వాస్తున్నాడు ; రానీ ; యీ దెబ్బతో ఆజన్మాంతం జైల్లో కుళ్ళి చచ్చేటట్లు చేస్తాను.

(S. I. ప్రవేశం. రాగానే అందరినీ వొక్కసారి చూచాడు.

హఠాంతా తాపీగా కలయజూచాడు.

S. I:- మీలో Dr. ఆరోగ్యం యవరు ?

డా:- నేనేనండి ; వీరిపేరు న్యాయపతి. పేరుపొందిన పెద్ద స్ట్రీడరు.

S. I:- Oh ! అలాగా ; నేను యీరోజే మీవూరు బదిలీ అయ్యాను. రాగానే మీదే మొదటి పరిచయం. (న్యాయపతి S. I. కరస్పర్య చేసుకుంటారు.)

డా:- వీరు ప్రజాపతి M. L. A. గారు ; రాజకీయాల్లో రాటు తేరిన గొప్ప పురుషులు.

S. I:- చాలా మంచిది ఈ రోజు చాలా శుభదినం. గొప్పవారితోనే పరిచయం కలిగింది. (నమస్కరించుకుంటారు).

డా:- (S. I.కి కుర్చీ చూపిస్తూ) Take your seat Sir!

S. I:- Thank you Doctor !

డా:- మీరు సరాసరి నేరుగా యిక్కడికే వచ్చారా ?

S. I:- లేదు. న్యాయపతిగారింటి కెళ్ళి మీరు చెప్పిన Information ను గురించిన దర్శాప్త చేసి వస్తున్నాను.

న్యాయ:- దొంగను పట్టుకున్నారా ?

S. I:- ఆ యింట్లో దొంగలెవరూ లేరు. అసలు దొంగ యిక్కడికి పారిపోయి వచ్చాడని అక్కడివారు చెప్పారు !

న్యాయ:- ఆ! దొంగ పారిపోయి వచ్చాడా ! అయ్యో, వాడి నెండుకు విడిచి పెట్టారు సార్? (గడియారం చూచి) సరిగ్గా ఆరుగంటలు. S.I. గాతూ! ఈరోజు ఆరు గంటలకు నన్ను పబ్లిక్గా హత్య చేస్తానని వాక ఆశ రామన్న వుత్తరం గూడా వ్రాశాడండి. యిదిగో (చూపిస్తాడు. S.I. చదువుకొని జేబులో పెట్టుకుంటాడు).

S. I:- ఇందులో పూర్తి పేరు లేదే !

న్యాయ:- వాడిపేరు కోటయ్య సార్ ! (తప్పు చెప్పేవామని నాలుక కొరుక్కొని) కాదు సార్ ; వాడి పేరు కోటి రూపాలు ! (ఈ సారి ప్రజాపతిలో కొంత కంగారు కనిపించింది)

S. I:- మీరు కోటయ్య అని మొదట్లో చెప్పారు... మరి...

న్యాయ:- పొరబాటు సార్ ! అది... అది... ప్రజాపతిగారబ్బాయి పేరు !

S. I:- ప్రజాపతిగారికి కోటయ్య అనే కుమారుడున్నాడా ?

ప్ర:- అబ్బే లేదండి. వాడెవడో దొంగ !

S. I:- దొంగని మీకు తెలుసా ?

ప్ర:- దొంగేమీనని నా ఐడియా సార్ !

S. I:- యిప్పుడు మాకు కావల్సింది, నిఖరమైన మీ వాఙ్మూలం. ఇంతకూ యీ కోటయ్య, కోటిరూపాలు యెవరు ? వారికి మీకు యేమిది సంబంధం ?

ప్ర:- సంబంధం యేమీ లేదు సార్ !

S. I:- దాక్షరుగారూ! మీరు చెప్పిన కోటిరూపాంశే వ్యక్తి న్యాయపతి గారింట్లో యెవరూ లేడు. కాని వారు చెప్పిన దొంగపేరు, మీరు చెప్పే దొంగ పేరు ఒట్టి చూస్తే మీరు కొంచెం Strong గా వివరాలు చెప్పాలి. మీరు న్యాయపతిగారింట్లో దొంగలు పడ్డారని ఎందుకు ఫోన్ చేశారు?

న్యాయ:- పద్దమాటా నిజమే. యాభై వేల రూపాయల రొక్కం, ముప్పై వేల రూపాయల బంగారు దొంగిలించిన మాటా నిజమే సార్!

S. I:- మీ తెలా తెలుసు ?

న్యాయ:- మా పూర్వ నాగేశాన్నడగండి. చెప్పరా చెప్పు ! నువ్వు చూచిందంతా చెప్పు.

నా:- (వినయంగా S. I. దగ్గర చేతులుకట్టుకొని) నేనేమీ చూడలేదు సార్! అంతా విన్నాను! నేను వారికి చెప్పిందంతా నా ఐడియా సార్!

S. I:- ఏమిటోయ్, వేళాకోళమాడుతున్నావా ?

నా:- లేదుసార్, సత్యం చెబుతున్నాను !

S. I:- సరే, అలా వెళ్ళి నిలుచుకో ! (నాగేశం వెళ్ళి నిల్చుకున్నాడు) దాక్షర్ గారూ! న్యాయపతి గారింటివద్ద మాకు దొరికిన ఆధారాంశు ఒట్టి దొంగలెవరో యిప్పుడే తేల్చేస్తాను. మీరు నాతో సహకరించాలి.

దా:- తప్పకుండా సహకరిస్తాను. కానివ్వండి.

(ప్రజాపతి, న్యాయపతి దొంగలు కామే కాబోలుననే భయంతో బొమ్మల్లాగా చలనం లేకుండా నిలబడిపోయారు).

S. I:- న్యాయపతి గారూ ! (న్యాయపతి పంకడు), ప్రజాపతి గారూ ! (పంకడు). మిమ్మల్నే పిలివటం ! అలా దిష్టిబొమ్మల్లా నిర్బోచు నున్నారేం ?

న్యాయ:- (తత్తరపడి) నన్ను పిలుస్తున్నారా ? యెందుకు సార్ ?

S. I:- మీ అమ్మాయి పేరు శారద గదూ !

న్యాయ:- అవును.

S. I:- మీరు దొంగని చెప్పిన కోటి రూపాయకు మీ అమ్మాయి శారదకు యేమైనా సంబంధముందా ?

న్యాయ:- అబ్బే, యేమీ లేదు సార్ !

S. I:- పోనీ కోటయ్యతో యేమైనా సంబంధముందా ?

న్యాయ:- ఏమీలేదు ?

S. I:- డాక్టర్, యీ విషయంలో మీ కెంతవరకు తెలుసు ?

డా:- వాళ్ళిద్దరూ ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకున్నారని యిప్పుడే తెలిసింది.

S. I:- You are correct. (ప్రజాపతిని సమీపించి) ప్రజాపతిగారూ ?

ప్ర:- (బెదిరిపడి) ఆఁ ! నేను M. L. A. నండి !

S. I:- Oh ! I See M. L. A. ప్రజాపతిగారూ ! మీకూ న్యాయపతి గారికి యెంతకాలం నుంచి పరిచయముంది ?

ప్ర:- పరిచయమేమీ లేదుసార్ ! ఆయన స్ట్రీటరు, నేను M L A ని.

డా:- ఇది మాత్రం చాలా అబద్ధం సార్ ! (ప్రజాపతి డాక్టర్‌ను చూస్తాడు. డాక్టరు వారు వ్రాసియిచ్చిన కాగితాలను చూపుతాడు. అది చూచి M. L. A. గారికి గాబరాపుట్టి)

ప్ర:- అంతా వో మూడు సంవత్సరాల నుంచి !

న్యాయ:- అబద్ధం సార్, పరిచయమే లేదు ! (డాక్టరు మరలా న్యాయపతికి కాగితం చూపుతాడు, న్యాయపతి కొంచెం సర్దుకొని) అంతే సార్ ! అంతే ! మూడు సంవత్సరాలే !

S. I:- ప్లేదరుగా మీరు న్యాయవృత్తి చేస్తున్నారు, M. L. A. గా మీరు ప్రజాసేవ చేస్తున్నారు, యెందుకంటే అలా అబద్ధాలనే జపిస్తూ వుంటారు ?

డా:- అది వారికలవాదే లెండి !

S. I:- You are correct ! న్యాయపతిగానూ, మీ మీద, ప్రజాపతి M. L. A. గారి మీద మాకు C.I.D. రిపోర్టులు బోలెడొచ్చాయి.

ప్ర, న్యాయ:- (యిద్దరూ వొక్కసారిగా) మా మీదనా ?

S. I:- అవును మీ మీదనే ! కోటిహాపాలు నిర్దోషి ! మీరు కాదంటారా ?

న్యాయ:- తప్పకుండా అంటాం. వాడు గజదొంగ?

ప్ర:- వాడు ఖాసీకోరని కోర్టువారే వొప్పుకున్నారు!

న్యాయ:- నేనేనండి ఆ కేసును Take up చేసింది. మూడు సంవత్సరాలు కఠినశిక్ష వేశారు. కోర్టు వారిచ్చిన తీర్పునుగూడా మీరు కాదంటున్నారా సార్ ?

S. I. కోర్టువారు CID రిపోర్టు బాగా చదివారు, నిజం తెలుసుకున్నారు. అసలు దొంగలెవరో తేలిపోయారు. వెంటనే కోటయ్యను విడుదల చేశారు. మీ 'యిద్దరినీ ఆరెస్టు చేయమని వారంటు జారీ చేశారు. ముందు మీరు కదలండి!

న్యాయ:- అలా వీల్లేదు, అలా చేయటానికి "లా" వొప్పుకోదు. ముద్దాయికి శిక్షపడితే గడువు ముగిసేవరకూ వాడు శిక్ష అనుభవించాల్సిందే!

ప్ర:- అందులో బోలెడు సాక్ష్యం యిప్పించి, వాడు గజ దొంగని గట్టిగా నిరూపించి, ఆ దొంగను జైలుకు పంపించాం.

S. I. దొంగలను అమాయకులుగా, అమాయకులను దొంగలుగా మీ యిష్ట ప్రకారం చేయటానికి యిదేం శుద్ధికావం కాదు. అసలు దొంగలెవరో గాలించి పట్టుకోవటమే ప్రజాప్రభుత్వ లక్ష్యం. యింతకూ కోటి హాపాలు నిర్దోషని మీరు వొప్పుకుంటారా లేదా?

యిద్దరూ:- మేము వొప్పుకోమండి! (డాక్టరు వారు వ్రాసిచ్చిన కాగితాలను S.I. చేతికిస్తాడు).

S. I. (బాగా చదువుకొని) యీ స్టేటుమెంటు మీరు వ్రాసిందేనా? (అడిచూచి యిద్దరూ విస్తుపోతారు) చెప్పండి! మాట్లాడలేం? యీ కాగితం మీది అవునా కాదా?

న్యాయ:- అవును.

S. I. ప్రజాపతిగారూ, మీరేమంటారు?

ప్ర:- నాదేనండి. నేనే వ్రాసిచ్చాను.

S. I. సరే నడవండి స్టేషనుకు.

న్యాయ:- ఎందుకు సార్?

S. I. జైల్లో కోటయ్యకు బదులు మీరు నిద్రపోవటానికి!

ప్ర:- జైల్లోనా?

S. I. ఏం! అవమానంగా వుందా?

న్యాయ:- S. I. గారు, నేను చేసిన పాపాలకు నాలుక కోసుకోమన్నా కోసుకుంటాను. ఇంకెప్పటికీ యిలాంటి నేరాలు చెయ్యను. నన్ను షమిం చండి. డాక్టరుగారూ, మీరన్నా కొంచెం రెకమెండ్ చెయ్యండి. కావాలంటే ప్రజాపతిగారొస్తారు మీవెంట.

ప్ర:- ఏమిటి నేనా! S. I. గారూ, నాదేమీ లేదండి. నేనీ మధ్యననే M. L. A. అయ్యాను కాస్త నా గౌరవమాలోచించండి. కావాలంటే వారే వస్తారు మీవెంట.

న్యాయ:- నేనెందుకు పోవాలి? మీరేగా యింతాచేసింది. మీరే పొండి!

ప్ర:- మీరు చేసిన పాపాలు నా నెత్తికి రుద్దుతున్నారా? మీరేగా కోర్టులో యింత నోటితో వాదించింది? మీరే పొండి.

న్యాయ:- నేను పోను, మీరేపొండి!

ప్ర:- మీరేపొండి, నేనెందుకు?

న్యాయ:- మీరేపొండి.

ప్ర:- మీరేపొండి. (మరలా వ్యవహారం ముదురుతుంది. S. I. బిగ్గరగా వారిగోరి అణిగేటట్టు)

S. I. Shame! Shame! సిగ్గుచేటు; నోరుమూసుకోండి మీరు వెంటనే కదుల్తారా లేదా?

న్యాయ:- (తాపీగా) ఎక్కడికి సార్?

S. I. జైలుకి?

న్యాయ:- యేమిటిసార్! మేమేదో నాటకమాడుతుంటే మధ్యలో మీరొచ్చి పెద్ద గొడవ చేస్తున్నారు?

S. I. ఏమిటి? నాటకమా?

ప్ర:- అవునండి... నేను అసలు M. L. A. ని కాదు నాటకంలో M. L. A. ని.

న్యాయ:- నాలాంటి స్త్రీదర్శ చాలామంది దేశంలో చెలామణి అవుతూ, న్యాయాన్ని యెలా తారుమారుచేస్తుంటారో ప్రజలు తెలుసుకోవాలని, ఆ వేషం వేగాను. అంతే. నేను న్యాయపతిని గాదు, స్త్రీదర్శి కాదు, వాక నటుణ్ణి.

ప్ర:- అంతేసార్! M.L.A. ల మని చెప్పకుంటూ ప్రజాసేవను మరచి, రాజకీయ నాయకులమని తిరిగేవారిని గురించి వాక్క కంట కని పెద్దూ వుండాల్సిందని ప్రజలను హెచ్చరిస్తూ నేను M. L. A. వేషంకట్టాను. అంతే, నిజానికి నేనూ వాక నటుణ్ణి.

దా:- చూడండి సార్! మా సంఘం వాళ్ళు వాక నాటకం వేయాలను కున్నారు! ప్రజలకు నీతి, నాగరికతా, విజ్ఞానము కలిగించే వాక అభ్యుదయ కళను ప్రదర్శించాలని యీ “దీప్తిబొమ్మలు” అనే నాటికను వేళాం. అందులో నేను డాక్టర్ను, అంటే సైంటిస్టును, సైకాలజిస్టును. అంతే, యిందులో నేనూ వాక నటుణ్ణి.

న్యాయ:- నేనుగూడా వాక నటుణ్ణి సార్!

S. I. అయితే నేనేనా అంత పూర్తి? న్యాయపతిగా రమ్మయిని వివాహ మాడి, మిమ్మల్ని భయసందేహాల మధ్య వుయ్యాల లాపిర ఘనుణ్ణి, కోటిరూపాయగార్ని, మిమ్మల్ని భయపెట్టడానికి S. I. వేషంలో వచ్చిన ఘనుణ్ణి !

అందరూ:- నువ్వేనా కోటిరూపాలు ?

S. I. అవును.

దా:- (ప్రేక్షకుల నుద్దేశించి) సోదర సోదరీమణులారా ! ఇంతసేపూ సహనంతో కూచోని మా నాటకాన్ని చూచినందుకు మా సంఘం తరపున ధన్యవాదాలు. మీ అందరి సహకారముంచే ఉటువంటి కళనే ప్రదర్శిస్తూ మీ అభిమానాన్ని పొందగలం నాటకం పూర్తయింది. శంభు. కై హింద్

[తెర]

ప్రార్థన

రచన :

డాక్టర్ కొర్రపాటి గంగాధరరావు

పాత్రలు

1. మొదటి సైనికుడు
2. రెండవ సైనికుడు
3. ముసలివాడు
4. ముదుసలి
5. పృథ్వీ

[ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామపు అంతిమ దినాలు. సంగ్రామం జరుగుతున్నది. యుద్ధం జరుగుతూవున్న ఒక దేశపు ఒక ఊ గ్రామం పొలిమేరలో. చీకటిరోజుల్లో ఒక రాత్రివేళ, ఇద్దరు సైనికులు దోవ వెతుక్కుంటూ ప్రవేశిస్తారు. ఆ చీకట్లో ముందు ఏమందో, వెనక ఏమందో తెలియటం లేదు. కాసేపటికి-]

మొదటి సైనికుడు } :- (పెద్దగా నవ్వుతూ) హై హా ? Soldier చూశావా ? కనబడేదే మన పూరు. యుద్ధ మేమిట ప్రపంచాన్నంతా కమ్మేసి నదే, Black out మన పూరిని కమ్మేసింది. కమ్మివేసిన గాఢాంధకారాన్ని చీల్చుకొని బయటపడి కనిపిస్తోంది దూరాన-వీధి దీపాల కాంతి... అమ్మయ్య... ఎదతెగకుండా నడిచి, ఎల్లాగయితే ఏం మన పూరు చేరుకున్నాం.

రెండవ సైనికుడు } :- చేరుకున్నాం ఎట్లాగయితే, ఓ! తిరిగి మనపూరు చూస్తుంటే నా హృదయం పొంగిపోతోంది—ఏవో పూర్వ స్మృతులన్నీ జ్ఞాపకంవచ్చి. పరిచితమైన స్పర్శవల్ల కాబోలు, పాదాలు వుబ్బి తబ్బిబ్బులవుతున్నాయి చిన్ననాడు మనం ఆడుకున్నదే కాబోలు యీ నేం !

మొదటి:- ఆ. ఈ నేలా ? ఆ కొండ, ప్రతి అంగుళం, మనం తొక్కి గంతు లేసిందే.

రెండవ:- విసురుగా ఆ కొండవాయిలో పరుగెత్తటం, ఆనాటి ఒక ప్రజ్ఞావిశేషం జ్ఞాపకముందా ?... ఒకనాడు నేను పడ్డాను పరుగెత్తుతూ. నువ్వు నవ్వేవు

మొదటి:- ఆవేళ నిన్ను చూసి నేను నవ్వేను. ఇవాళ మనల్ని చూసి ఆలాగే నవ్వుతారు అందరూ.

రెండవ:- ఎవరు ?

మొదటి:- మనపూరు వాళ్ళంతా, మనిద్దరినీ చూసి

రెండవ:- మనిద్దర్నీ చూసి నవ్వుతారు. అవును.

మొదటి:- అర్థమయిందా ! ఎందుకు నవ్వుతారో ?

రెండవ:- అర్థమయింది. ఆఁ, సిగ్గువేస్తోంది కూడా.

మొదటి:- సిగ్గువేసి లాభం ఏమిటి? పద పోదాం. (ముందుకుపోయి, రెండో సైనికుడు కదలక పోవడం చూసి) ఏం ? ఆగావ్ ?

రెండవ:- అడుగు ముందుకువెయ్య బుద్ధిపుట్టడం లేదు.

మొదటి:- అందుకని ఇక్కడే ఉండిపోదామా ?

రెండవ:- ఆఁ, ఇక్కడే ఆగిపోతే మంచిదిలావుంది.

మొదటి:- ఇక్కడా ! మనం వున్నది ఎక్కడో గుర్తుపట్టావా ?

రెండవ:- ఎక్కడ ?

మొదటి:- ఊరివెలుపల, కొండపక్క, ఏముందో గుర్తు లేదా ?

రెండవ:- ఉంది, శ్మశానం.

మొదటి:- అక్కడే మనం వున్నది.

రెండవ:- శ్మశానంలో మనం వున్నాం. ఇక్కడే వుండిపోదాం.

మొదటి:- ఇక్కడా ?

రెండవ:- అవును ఇక్కడే ! సైనికుడు యుద్ధంలో చచ్చినా శ్మశానం చావేగా!
బ్రతికి శ్మశానంలోనే వుందాం

మొదటి:- యుద్ధంలో చచ్చి శ్మశానంలోవుంటే బాగుంటుంది. కాని యుద్ధం
లోంచి పారిపోయిచ్చి, శ్మశానంలో వుంటే ఏం బాగుంటుంది ?

రెండవ:- బ్రతికి, ఊళ్ళో తలెత్తుకు తిరగలేనప్పుడు, శ్మశానంలోనే నశించి
పోవటం బాగుండదా ?

మొదటి:- బాగుంటుందేమో ! కాని నశించడం నాదేత కాదు. నేను ఇవాళ
ఓడి పారిపోయి వచ్చాను. కాని కంఠంలో ఊపిరుండగా శత్రువును
తలవంచను, నా రెక్కల్లో జవసత్వాలు చలనంతో వున్నంత
వరకు వీరవిహారం చేస్తాను. అఖిర మృత్యువరకూ దెబ్బలాడతాను.

రెండవ:- (మాట్లాడడు)

మొదటి:- చూడు చూడు-ఇవిగో గోరీలు-గోరీలు- క్రిందటి యుద్ధంలో మన కోసం నీకోసం నాకోసం చచ్చిన మన తాతలు, ముత్తాతలు, తండ్రులు, దేశంకోసం ప్రాణాలొడలిన ధన్యులు. మన ఊరివారందరూ చిర కాలం స్మరించుకునే ధన్యజీవులు. ఈ గోరీ ఎవరిదో జ్ఞాపకం వుందా? వళ్ళు తూట్లు పడినా చేతిలో తుపాకి వదలని మన పొడుగు తాతయ్యడి. (మరో ప్రక్క చూపిస్తూ, పరుగెత్తి) ఈ గోరీఎరగవో? ఈ ముసలాడి సాహస కృత్యాలు వింటుంటే మన హృదయాల్లో గర్వం పొంగి పొరలేడి. వీళ్ళిద్దరూ మన ఊరికేకాదు, మన దేశానికే గౌరవం సంపాదించి పెట్టారు అనే వాళ్ళలా. *

రెండవ:- మన తాతలూ. తండ్రులు, దేశానికంత గౌరవం సంపాదించిపెడితే మనం సిగ్గు, అవమానం, అపకీర్తి ఇంటికి మోసుకువచ్చాం. చూడు ఆ వీధి దీపాలు మన్ని చూసి దుఃఖిస్తూ తంలు వంచుకున్నాయి. [దూరాన్నుంచి విమానాలు దగ్గరకు వస్తున్నట్లు శబ్దం వినిపిస్తుంది]

మొదటి:- ఏమిటిది ?

రెండవ:- విమానాలు !

మొదటి:- మనవెనకే వెళుకుంటూ వచ్చాయి !

రెండవ:- పారిపోయి వచ్చిన మనమీద కనీశీర్షుకోవటానికి వచ్చాయి. (విమానాలు రెండో పక్కకి వెళ్ళిపోయాయి. సైనికులిద్దరూ వాటి వంకే చూస్తూ తంలు రెండో పక్కకి తిప్పుతారు.)

రెండవ:- ఊరి మీదకు వెళుతున్నాయి.

* ఈ గుర్తువున్నచోట నాటికా నిర్వాహకులకు Foot notes లో కొన్ని Directions యివ్వబడతాయి. ఇక్కడ Aeroplane Sound రాబోతోంది కనుక ప్రామేటర్ జాగ్రత్త పడాలి. గుర్తు చూడగానే Technical assistants కు Warning యివ్వాలి. ఇక్కడ విమానం రికార్డుకు వార్నింగ్ యివ్వాలి.

మొదటి:- ఇద్దరు పిరికి వాళ్ళకోసం ఊరినంతదీసి Bomb చేస్తారు.

రెండవ:- తరిమి పట్టుకోవటం చేతకాక తేలికపద్ధతికి తయారయ్యారు.

మొదటి:- మనవూరికి మనం చేసిన ఉపకారం ఇదే. మన్ని చూసి, మన్నే Bomb చేసి, తిరిగిపోతే ఎంత బాగుండును.

(దూరాన Bomb లు వేసిన శబ్దం *)

రెండవ:- ఊరిమీద బాంబులు వేస్తున్నారు.

మొదటి:- (కాసేపాగి) తిరిగి వస్తున్నాయ్ ! ఇంకా బాంబులు వేస్తున్నారు. పోదాక్కో (రెండోవాణ్ణి ఒకప్రక్కకు త్రోసి తాను రెండవప్రక్కకు పోతాడు)

(బాంబు ప్రేలుడు దగ్గరగా ఇంకా దగ్గరగా మరీ దగ్గరగా విని పిస్తుంది: విమానాల రౌద మరీ ఎక్కువ అవుతుంది. ఒక పెద్ద మెరుపు ప్రేలినమోత. అంతా చీకటైపోయింది. అంతా పొగ. మొదటి విమానాల రౌద శ్రమేపి తగ్గిపోయింది సైనికుడు నెమ్మదిగా లేచి కనిపిస్తాడు)

మొదటి:- (ఒళ్ళు దులుపుకుంటూ లేచి) ఎక్కడున్నావోయ్ నేస్తం, బయటికిరా. విమానాలు వెళ్ళిపోయాయిలే ఇక బయటికి రావచ్చు. రా. రావే ! ఎక్కడున్నావ్ ? (వెరక నున్న గోరింవెరక వెదికి తెల్లబోయి నుంచుంటాడు) ఆ ! దెబ్బతగిలిందా ?

(గోరిం వెరక నుంచి స్వేహితుణ్ణి ముందుకు లాగుతాడు.) గూడు నలిగి పోయింది రక్తం బాగా కారుతోందే !! (కంగారుపడుతూ) తొందరగా వూళ్ళోకి తీసికెళతా పట్టు.

రెండవ:- ఎందుకు ? (హీనస్వరంతో బాధతో మాట్లాడతాడు)

మొదటి:- Hospital లో చేరుస్తా

* Lights off. విమానాల మోత, బాంబుల శబ్దం, మెరుపుపొగ, 2 వ సైనికుని భుజం నెత్తురుతో తడవటం, సమాధులు విరగటం, విమానాల రౌద అగటం. On lights.

రెండవ:- ఇంకా నేను బ్రతుకుతాననే ఆశ వుందా ?

మొదటి:- ప్రయత్నిద్దాం.

రెండవ:- ప్రయత్నాలేం లాభం లేదు. విరిగిన ఎముకలు గుచ్చుకుని బాధ పెడుతున్నాయ్. కళ్ళు చీకట్లు కమ్ముతున్నాయ్.

మొదటి:- ఉండు. నేను మోసుకుపోతా. రా

రెండవ:- ఒద్దు. నీచెయ్యి తగిలేనే బాధ ఎక్కువవుతోంది. వద్దు, నువ్వెళ్ళిపో. నన్నాదిలేసి వెళ్ళిపో. (కాసేసాగి) ఎందుకు అనుమానిస్తావ్ ?

మొదటి:- ఉహ. వెళ్ళను. ఎట్లా వెళ్ళమంటావ్ ?

రెండవ:- జీవన్మరణాల సంధిలో వున్న నన్ను వదిలేసి వెళ్ళక మరేం చెయ్య గలవ్ ?

మొదటి:- చేసేదేంలేకపోయినా, స్నేహధర్మం నన్నిక్కడ కట్టి పడేస్తోంది.

రెండవ:- ఏదైనా నువ్వు నాతో రాలేవుగా ! అబ్బా, బాధ

మొదటి:- అదైర్యపడకు. ఊళ్ళోకి తీసుకెళతా. రా.

రెండవ:- లాభంలేదు. దోవలోనే ప్రాణం పోతుంది... ఆ ... నువ్వు నాకు అప్రమిత్తుడివి కదూ !

మొదటి:- ఏం ! ఏం ?

రెండవ:- ఒక్క సహాయం కావాలి, చెయ్యగలవ్ ?

మొదటి:- తప్పకుండా చేస్తాను.

రెండవ:- నీ తుపాకిలో ఒక తూటా మిగిలింది కాదూ?

మొదటి:- మిగిలింది.

రెండవ:- దానితో నన్ను పేల్చేసి నీ దోవన నువ్వుపో.

మొదటి:- ఇదా సహాయం ! ! !

రెండవ:- అదే! అంతకంటే వేరేంకావాలి ? సుఖమరణం మంచిది కదూ-యీ బలవన్మరణం కంటే ?

మొదటి:- అహ ! వల్లకాదు.

రెండవ:- అబ్బా ! ఈ బాధపడలేను.

మొదటి:- నా చేతుల్లో చెయ్యలేని పని.

రెండవ:- నన్ను త్వరగా వడ్డెక్కించు.

మొదటి:- కానీ నా స్నేహితుణ్ణి నిన్నే, ఆహహ:-

రెండవ:- నీ శత్రువుని సహించంపి వదిలేశావా ఎప్పుడై నా ?

మొదటి:- కాని నువ్వు ?

రెండవ:- ఒక్క గుండుతో చచ్చేవాడి మీద పదిగుళ్ళు పేలుస్తావెందుకు ?

మొదటి:- (మాట్లాడడు)

రెండవ:- అనుమానరహితంగా చావటానికి కాదా ?

మొదటి:- అయితే ?

రెండవ:- వాడికంత ఉపకారం చేసి— ఆదే ఉపకారం నాకు చెయ్యడానికి సందేహిస్తావేం ?

మొదటి:- నువ్వు నా స్నేహితుడివి.

రెండవ:- స్నేహితుణ్ణువటమేగా, నేను చేసుకున్న పాపం—నీకు దణ్ణం పెడతాను. ఈ బాధ భరించలేక అడుగుతున్నాను. ఈ ఉపకారం చెయ్యి.

మొదటి:- కాని—

రెండవ:- నీ స్నేహితుడిలా బాధపడటం నీ కిష్టమా—నే బ్రతుకుకాననే ఆశ నీకేమైనా వుందా ?

మొదటి:- లేనిమాట నిజమే.

రెండవ:- అయితే ఎందుకీ అనుమానం? స్నేహితుడు శత్రువుపాటివాడు కాడా? నీ శత్రువునైతే బాగుండేది కాదా నేను. *

మొదటి:- ఓ! (దుఃఖంతో వివశుడౌతాడు)

రెండవ:- పేర్చెయ్ నన్ను! చెయ్యెత్తి దణ్ణం పెడతాను. ఈ బాధనుండి తప్పించు.

* తుపాకి శబ్దం రాబోతున్నది.

మొదటి:- ఆ, ఆ, నీ స్నేహితుణ్ణి. స్నేహితుణ్ణిదంపే స్నేహితుణ్ణి. ఈ చేతుల్లోనే ఆ పని ముగిస్తాను. ప్రపంచం ఆ తర్వాత నన్ను నిందించనీ, ఏమైనాగానీ.

రెండవ:- ఆ. ఆ. త్వరగా కానియ్యి ప్రతిక్షణం ఒక యుగంగా వుంది. పేల్చేయ్. నీ ఆఖరి తూటాను సార్థకం చెయ్యి ఇంకా ఆలస్యం చేస్తావేం? కానీ.

మొదటి:- నేను సిద్ధమే!

రెండవ:- ఐతే కానియ్యి! త్వరత్వరగా! కానియ్యి. (మొ. సై. తుపాకీ పేల్చాడు) ఆహూ ! బాగుంది, చాలా బాగుంది. నీ ఉపకారం నేమరచిపోలేను. ప్రాణంవదుల్తూ చాలా సంతోషించానని మా వాళ్ళందరితోనూ మా నాన్నతోనూ చెప్పు. నిజమైన స్నేహితుడంటే నువ్వే. వెళ్ళు. పో నాన్నతో చెప్పు. నా దోవ నాది. నీ దోవ నీది. పో (మరణించాడు) [మొదటి సైనికుడికి కళ్ళ నీళ్ళు తిరిగినై. కాసేపాగి కశేబరాన్ని గోరింపెనక్కి కనబడకుండా లాగి, తన తుపాకే అవతంపారేసి, రెండోవైపుకు బయలుదేరాడు. కాని అప్పటికే ఒక ముసలివాడు లాంతరుతోవచ్చి రెండవవైపున వున్న ఒక గోరిదగ్గర ఆగి వున్నాడు. మొదటి సైనికుడు అతన్ని చూసి వెనక్కి వెళ్ళి అతని వంకే చూస్తున్నాడు. ముసలివాడు ఆ గోరిని పరీక్షగా కొంతసేపు చూచి]

ముసలివాడు:- అంతా బాగానే వుంది. ఏమీ పగిలిపోలేదు. అంతా సరిగానే వుంది. ఓ భగవంతుడా! భూమిమీద బ్రతికినన్నాళ్ళూ, ప్రతి జీవినీ బాధపెట్టాన్న ఈ భౌతిక శక్తుల్ని, ఈ గోరిమీదక్కుడా తరమకు. ఇవే నా ప్రణామాలు. (ముందుకు వస్తాడు. మొదటి సైనికుణ్ణి చూసి ఆగి) ఎవరునువ్వు?

మొదటి:- నువ్వెవరు?

ముసలి:- నేనా! కనబడటంలా? ఒక ముసలివాణ్ణి-నువ్వు?

మొదటి:- నేను ఒక పడుచువాణ్ణి-నాదీ యీ వూరే!

ముసలి:- అబద్ధం !

మొదటి:- ఆహా, నిజమే!

ముసలి:- అబద్ధం, పచ్చి అబద్ధం. నువ్వీవూరివాడివికావు.

మొదటి:- ఏం అలా అన్నావ్?

ముసలి:- ఈ వూళ్ళో పడుచువాళ్ళెవరూ లేరు. 16 ఏళ్లు దాటిన వాళ్ళంతా యుద్ధానికి వెళ్ళారు.

మొదటి:- నేను యుద్ధంనుంచే తిరిగి వస్తున్నా.

ముసలి:- పారిపోయి వస్తున్నావా?

మొదటి:- యుద్ధకై దీల శిబిరాలలోనుంచి తప్పించుకొని.

ముసలి:- ఎలా తప్పించుకొన్నావ్?

మొదటి:- చీకట్లో పహరావాళ్ళమీద పడి చంపేశాం. వాళ్ళ తుపాకులే తీసుకు బయలుదేరాం. కొంతదూరం వాళ్ళు మమ్మల్ని తరుముకువచ్చారు. మేం దొరకలేదు.

ముసలి:- ఆగు. నీమొహం సరిగాచూడనీ కంఠం. విన్నదిలాగేవుండి. (ముసలి వాడు లాంతరు మొహంమీదకు యెత్తుతాడు.) ఏమిటి నువ్వా?

మొదటి:- ఆ ! నేనే తాతా !

ముసలి:- చాలా మారిపోయావ్. చిక్కిపోయావ్ -అవును, ఆగటం ఎందుకులే.

మొదటి:- నువ్వు బాగా మారిపోయావ్.

ముసలి:- అవును; మారేను. అందరూ మారుతారు- కాలం గడచినకొద్దీ.

మొదటి:- అయిదేళ్ళయింది నిన్ను చూశి.

ముసలి:- అయిదా? అయిదేనా? (లెక్కట్టుకుని) అవును అయిదే, నేనింక యెక్కువనుకొంటున్నా! ఐదేగాని, చాలా నిమ్మదిగా గడిచాయి కదూ, యీ ఏళ్ళు? పదపోదాం రా-ఊళ్ళోకి. (తను వెళ్ళబోతాడు)

మొదటి:- ఊళ్ళోకి రావటానికి మనసొప్పకే ఇక్కడ ఆగాను.

ముసలి:- ఏం ?

మొదటి - ఏం చెప్పను? యుద్ధానికి వెళ్ళి వెనక్కి వచ్చానని నలుగురూ నన్ను చూసి నవ్వుతారు. చూడు, ఆ వీధి దీపాలు నన్ను చూసి మొహం మాడ్చుకొంటున్నై. ఇదే గెల్చినస్తే? ఎన్ని దీపావళులు మిరుమిట్లు గొల్పుతూ స్వగతం యిచ్చేవి!

ముసలి:- పారిపోయి వచ్చినందుకు సిగ్గుపడుతున్నావా?

మొదటి:- ఆ. (అలవచుకుంటాడు)

ముసలి - మరే! గెల్చినస్తే- మన ఊరికీ- మన మనసుకీ బాగానే వుంటుంది. కాని, గెల్చు నీ చేతిలోవుంటా?

మొదటి - లేదనుకో. కాని-

ముసలి:- గెల్చినా అది నీ ఒక్కడి గెల్చా?

మొదటి:- అందరి సైనికుల్నీ!

ముసలి:- అయితే, ఈ ఆవమానమూ అందరి సైనికుల్నీనూ,

మొదటి:- కాని, అందరూ ఇంకా పోరాడుతున్నారు.

ముసలి:- ఆ. ఆ. పోరాడుతూనే వుంటారు. తరతరాలుగా పోరాడుతూనే వున్నారు. దళాబ్దాలు శతాబ్దాలుగా పోరాడుతూనే వుంటారు. పోరాటంలో గెలుపా, ఓటమీ అనే-అలోచనా లేకుండా పోరాడుతూనే వుంటారు. సైనికుడిపంతు పోరాడటం మాత్రమే. గెలుపూ ఓటమీ ఒక్కడివే. అవి యుద్ధం ప్రారంభించిన వాడెవడో-వాడివి.

మొదటి:- అదేమిటి? గెలుపూ, ఓటమీ-నావీ-దేశానివీను.

ముసలి:- నా దేశం ఏమిటి, నీ దేశం ఏమిటి? ఆ దేశపు ఒక సైనికుడితో ఈ దేశపు ఒక సైనికుడు యుద్ధంలో తలపడ్డాడు. ఇద్దరూ తుపాకులు పేల్చుకున్నారు. విధివిశాన ఒకడికి గుండుతగిలి చచ్చాడు. రెండోవాడు గెల్చాడు. వాళ్ళవాళ్ళెవరో ఒక వందమంది మిగిలే వాళ్ళదేశం గెల్చింది. అంతేగా?—కాని, గెల్చివాడేం బావుకున్నాడు? వాడు గెల్చినా, వాడిపక్షం ఎక్కువ చస్తే, వాడి గెలుపుకేం విలువ?

గెలుపూ ఓటములు సైనికుడివి కావు—మీ సైనికులందరూ 'పాపులు' 'గుర్రాలు' 'ఎన్నగులూ'. మీ అందరి వెనుక ఎత్తులు వేసే అజ్ఞాత హస్తం వుంది. గెల్పు ఓటములు, ఆ అజ్ఞాత హస్తానివి.

మొదటి:- ఆ అజ్ఞాతహస్తం నా నాయకుడు. నా దేశానికి నాయకుడు. నేనూ, నా నాయకుడూ, నా దేశంకోసం పోరాడుతున్నాం.

ముసలి:- అందరూ తమ దేశంకోసమే పోరాడుతున్నా మంటారు. అందరూ దేశభక్తితోనే యుద్ధాలు చేస్తారు.

మొదటి:- అదేమిటి, అట్లాగంటావ్?

ముసలి :- నేను నా జన్మలో రెండు ప్రపంచ సంగ్రామాలు చూశాను. మొదటి సంగ్రామంలో నా పెద్దకొడుకును బలిపెట్టి ఇక్కడ గోరీ కట్టాను. (తను మొదట వచ్చి పరీక్ష చేసిన గోరిని చూపిస్తాడు) రెండో కొడుకును ఈ యుద్ధానికి పంపాను. పెద్దవాడు నాకూ నా దేశానికి వొరగ బెట్టిందేం లేదు. ఇక ఈ చిన్నవాడేం ఒరగ బెడ తాడో యికా తెలీదు. చూద్దాం కానీ, యింటికి పోతాం పద (వెనక్కు తిరిగి నడుస్తాడు రెండోవైపుకి)

మొదటి:- నేను రాలేను.

ముసలి:- రాక ఇక్కడేం చేస్తావ్? ఈ గోరీల్లో అసంతృప్తితో వచ్చి అణగి పడియున్న పిశాచాల్లో పోట్లాడతావా? మరణానంతరం అవ్వీ కాస్త సుఖజీవనం చేస్తున్నై. వాటిని లేవగొట్టకు.

మొదటి:- నాకేదో భయంగా వుంది. అందోళనగా వుంది.

ముసలి:- ఉంటుంది- మొదట్లో- కానీ, ఇంటికిపోయి భార్యనీ పిల్లల్నీ చూస్తే సద్గుంటుంది. ఆఁ నీ భార్య (ఏదో అనబోయి - ఆగి) ఇంటికి పోతున్నాంగా. రా. పిల్లలు కలసాయే. బాగా అల్లరి చేస్తున్నారు. మీవాడు నన్ను తాతా తాతా అంటూ వదలిపెట్టడు. నా నెత్తి నెక్కి కూర్చుంటాడు.

మొదటి:- మా వాడా?

ముసలి:- ఆఁ. మహాకబుర్లు చెబుతాడు.

మొదటి:- కబుర్లా!

ముసలి:- ఒక్క కబురులేమిటి, ఆటలూ, పాటలూ! మొన్న, అయిదో ఏడు రోగానే బళ్ళో వేశాం.

మొదటి:- (ఆశ్చర్యంతో) అయిదేళ్ళే !!

ముసలి:- ఆ!

మొదటి:- (గుర్తుకు తెచ్చుకుని) అవును. 5½ ఏళ్లు. అవును. కానీ నా మనస్సులో యికా రి నెలం పిల్లాడుగా మెదులుతున్నాడు - ఇప్పుడు పెరిగి వుంటాడు.

ముసలి:- బాగా పెరిగాడు. మరి పది-పదకొండేళ్లు వెళితే వాడూ యుద్ధానికి బయలుదేర్తాడు.

మొదటి:- తర్వాత ఇక్కడో, ఇలాంటి మరో శ్మశానంలోనో వుంటాడు.

ముసలి:- ఛ ఛ యువకుడివి, సైనికుడివి-అలా ఎందుకనుకోవాలి?

మొదటి:- (విచారంగా) కానీ-నాకదే కనిపిస్తోంది.

ముసలి:- అలా ఆయిపోయావేం? నాకు తెచ్చు, నాకు తెలుసు. కొడుకు గోరీలో ఉండటమంటే నాకు తెలుసు. 20 ఏళ్ళ క్రిందట నా పెద్దకొడుకును ఈ గోరీలో పెట్టాను. భూమార ఎప్పుడో వాణ్ణి జీర్ణం చేసేసుకుంది. కానీ నాకు వాడింకా యీ గోరీలో వున్నాడనే అనిపిస్తుంది.

మొదటి:- తాతా! నీకొకటి చెప్పాలి. కానీ-

ముసలి:- కానీ గీసీ ఎందుకు. తర్వాత చెబుదువుగాని. ఇంటికి పోదారా. ఐదేళ్ళక్రితం చూశావ్! పెరిగిన పసికందును కళ్ళారా చూసు కుందువుగాని రా.

మొదటి:- రాను. రాలేను. ఇక్కణ్ణుంచి కదిలిరాలేను.

ముసలి:- ఇంకా తలను వంచిన అవమానభారం తగ్గలేదా?

మొదటి:- కాదు.

ముసలి:- మరి?

మొదటి:- నే నేదో ఇక్కడ పోగొట్టుకున్నాను.

ముసలి:- రేపు వచ్చి వెతుక్కోవచ్చుగా. రా.

మొదటి:- కానీ నాకది దొరకడింక. ఎంత వెతికనా దొరకడు.

ముసలి:- ఏదైనా-నీ కన్నకొడుకును అయిదేళ్ళ తర్వాత చూడడానికంటే అమూల్యమైనదా? ఎఱ, నీ కన్నకొడుకును కళ్ళారా చూచుకుందువు గాని - నా ఒక్క కొడుకును గురించి చెవులారా చెబుదువుగాని-

మొదటి:- వో (వివశుడై) ఎల్లా చెప్పగలను?

ముసలి:- ఏడుస్తున్నావా! అంత ముఖ్యమైనదా ఆ వస్తువు? ఏమిటది? ఎలా వుంటుంది? దీపం వుండిగా-వెతుకుదాం రా !

మొదటి:- ఒద్దు. వెనకవద్దు.

ముసలి:- ఏం?

మొదటి:- వెతికితే దొరికేది కాదు.

ముసలి:- మరేమిటి!

మొదటి:- అది - నా స్నేహితుడి ప్రాణం.

ముసలి:- ఆఁ!

మొదటి:- నేనూ, నా స్నేహితుడూ శత్రువుల నుండి తప్పించుకొని ఇక్కడి దాకా వచ్చాం. మమ్మల్ని వెంబడించి పట్టుకోలేక, వెనకనే విమానాల్ని పంపారు.

ముసలి:- ఆఁ ఆఁ. ఆ విమానాలు బాంబులు వేసుకుంటూ యిటునుంచే వచ్చాయి. (పెద్దవాడి గోరిచూపించి) ఈ గోరిమీద కూడా బాంబులు పడ్డాయేమోనని చూచుకోవలసింది నేను వచ్చేశాను.

మొదటి:- తారా!

ముసలి:- కానీ, గోరి ఎం చెబుతినలేదు.

మొదటి:- నాతో వచ్చిన-ఈ చిన్నవాడికి చెబుతుంటుంది.

ముసలి:- పాపం చిన్నవాడేరా! ఎన్నేళ్ళవాడే?

మొదటి:- 28 ఏళ్ళు.

ముసలి:- అంతేనా! పాపం, బాగా గాయాలు తగిలాయా?

మొదటి:- ఈపక్క భుజం, పక్క ఎముకలు, చెయ్యి అన్నీ విరిగి పోయాయి.

ముసలి:- ఆఁ !!

మొదటి:- రక్తం వరద.

ముసలి:- పాపం.

మొదటి:- బాధ, భరించలేని బాధ.

ముసలి:- అంత దెబ్బ తగిలితే ఎంత సేపుకావాలి ప్రాణం పోవటానికీ.

మొదటి:- ఉహా! ప్రాణం దానంతటాది పోలేదు.

ముసలి:- మరి?

మొదటి:- చాలా సేపు బాధపడ్డాడు; బాధభరించలేక చివరికి.

ముసలి:- ఆఁ చివరికి?

మొదటి:- నన్నే ఈ తుపాకీతో పేల్చుమన్నాడు. కాని.

ముసలి:- ఆఁ ఆ.

మొదటి:- కాని పేల్చలేకపోయాను. పేల్చినన్నాను.

ముసలి:- ఎందుకన్నావ్? వెంటనే పేల్చి సహం పోయిన ప్రాణాన్ని పూర్తి చెయ్యలేకపోయాడా ?

మొదటి:- చేశాను లాల్, చేశాను. అంతవరకే చేశాను, చివరికి.

ముసలి:- చేశావా? అమ్మమ్మ చెయ్యేత్తి దణ్ణం పెట్టి వుంటాడతను.

మొదటి:- పెట్టాడు, దణ్ణం పెట్టాడు.

ముసలి:- జన్మ జన్మలకి నీ పేడ తయ్యకుంటాడు. స్నేహితుడికి ఏ మానవ మాత్రుడూ చెయ్యలేని ఉపకారం చేశావ్.

మొదటి:- అనే అతనూ అన్నాడు.

ముసలి:- పాపం ఏదీ? (వెతురిబోతూ) ఎక్కడ? అతనేదీ? మనం త్వరగా అతన్ని సమాధి చేద్దాం. మా పెద్దవాణ్ణి సమాధిలో పెట్టిన ఈ చేతుల్తోనే ఇతన్ని పెడలాను. ఇతనూ మరో చిన్న కొడుక నుకుంటాను.

మొదటి:- అవును తాతా! ఇతను చిన్నకొడుకే!

ముసలి:- అవునవును. యుద్ధంలో పోయిన వాళ్ళంతా నా బిడ్డల్లాంటి వాళ్ళేగా
అవును

మొదటి:- కాదు తాతా!

ముసలి:- ఇంతకూ నాకు చూపించవేం ఆతన్ని? ఎక్కడున్నాడు?

మొదటి:- అక్కడ.

ముసలి:- (వెళ్ళి సమాధుల వెనుక చూస్తాడు)

మొదటి:- (కళ్ళు మూసుకుని వెనక్కు తిరిగిపోతాడు)

ముసలి:- (తిరిగి వస్తూ) పాపం, అదేపొడుగు, అదేమాదిరి, సరిగ్గా మా చిన్న
వాడిలాగే వున్నాడు కదూ! అదే వయస్సుకూడా! అయిపోయింది.
ముందు ఇతన్ని సమాధి చేద్దాం. నేను వెళ్ళి పనిమట్టు అవ్వీ
పట్టుకువస్తా. నువ్వు యిక్కడే ఇతన్ని చూస్తూవుండు. ఏం? వస్తా.
(వెళతాడు) *

మొదటి:- (అదే చూస్తూ నిలబడి వున్నాడు వెనక్కి తిరిగి నడిచాడు మళ్ళీ.
'తాత' వెళ్ళిన వైపుకు చూస్తున్నాడు. కాసేపట్లామాసి పెద్దగా)
ఓ హే, నేనెందుకు బ్రతికి వున్నాను? ఎందుకు బ్రతికున్నాను?
ఎందుకు బాంబు తగిలి చావలేదు? [లోపల్నుంచి ప్రతిధ్వని మూడు
సార్లు వినిపిస్తుంది. ఒకసారికంటే మరోసారి దూరాన్నుంచివస్తు
న్నట్లు శబ్దం తగ్గుతూ:-]

“ఎందుకు బాంబుతగిలి చావలేదు”

“ఎందుకు బాంబుతగిలి చావలేదు”

“ఎందుకు బాంబుతగిలి చావలేదు”

మొదటి:- ఈ తాత పుత్రశోకం చూడటానికేగా?

ప్రతిధ్వని:- ఈ తాత పుత్రశోకం చూడటానికేగా

ఈ తాత పుత్రశోకం చూడటానికేగా

ఈ తాత పుత్రశోకం చూడటానికేగా

మొదటి:- అహః! నేనీమాట చెప్పలేను. చెప్పలేను. యీ మాట నా నోటితో
తాళతో! వెళ్ళిపోతాను. పారిపోతాను. ఏదూరితీరానికో పారిపోతాను.
ఇక ఈ పూరు తిరిగి రాకుండా ఎక్కడికో అక్కడికి పారిపోతాను.
ఇక ఎప్పటికీ.

[లోపలనుంచి రెండవ సైనికుడి కంఠస్వరం వినిపిస్తోంది]

కంఠస్వరం:- ఇక ఎప్పటికీ తిరిగిరాకుండా పారిపోతావా?

మొదటి:- ఆ! (ఆశ్చర్యంగా) ఎవరా మాట్లాడేది?

కంఠస్వరం:- అప్పుడే మర్చిపోయావా?—నీన్నేహితుణ్ణి.

మొదటి:- నువ్వా? చచ్చిపోయినా?

కంఠస్వరం:- ఆ! చచ్చిపోయినా మాట్లాడగలనులే. పారిపోతానంటున్నావ్.
ఎక్కడికి పారిపోతావ్, పారిపోయి సత్యాన్ని కప్పిపుచ్చగలవా?

మొదటి:- మరి యీ వార్త తాళతో ఎలా చెప్పగలను? అతన్ని చూస్తేనే-
నా గుండె...

కంఠస్వరం:-నిజమే. కాని చెప్పియ్యి. అంతేకాదు. మరణించిన తర్వాత 'తాత'
'తండ్రి' అనే విభేదాలు లేవని కూడా చెప్పు. నువ్వు చూడజాలని
ఒక వింత లోకాన్ని నేనిప్పుడు చూడగల్గుతున్నాను. ఇక్కడ చాలా
ఛాయాదేహాలు కనిపిస్తున్నాయి. బహుశా దీన్నే పిశాచలోకం
అంటారు. ఏదైనా కల్లీ, తండ్రి చుట్టరికాలు ఇక్కడలేవు.
ముక్కు పొడుగూ, పొట్టి భేదాలు లేవు. చర్మం నలుపూ, తెలుపూ
భేదాలు లేవు. అంతా ఒకటే జాతి, ఒకటే లోకంగా కనిపిస్తోంది.
దీర్ఘతా చూస్తుంటే నాకాశ్చర్యంగా వుంది. 'ఈ ఆత్మలే గల మానవ
శరీరాల్లో ఈ భేదాలిండుకున్నాయా?' అని. "ఈ భేదంతో ఈర్ష్యలు
పెంచుకుని, ఒకళ్ళ నొకళ్ళు చంపుకుని, మానవుడెందుకీ పిశాచ
లోకాన్ని సృష్టిస్తున్నాడా!" అని-

మొదటి:- ఆ లోకాన్ని మానవుడే సృష్టించాడా?

కంఠస్వరం:-ఆ! మానవుడే. ఈ అసంతృప్తిరూపలోకాన్ని సృష్టిస్తున్నాడు. ఇక
నే వెళ్తున్నాను. నా ప్రశ్నకు జవాబు మీ లోకాన్నడిగి తెలుసుకో.

మొదటి:- ఆగు. ఆగు. వెళ్ళావా [కాసేపు ఆలోచిస్తూ నుంచున్నాడు-వెనక్కి-
తిరిగి నడిచాడు. తలెత్తి చూసేసరికి ఏదో కనిపించింది] ఎవరది?
ఎవరావచ్చేది? (వెనక్కు నడుస్తూ) ఎవరు? నువ్వేనా నా నేస్తానివి?
ఆగు. అక్కడే ఆగు. రాక [వెనక్కి వెంక్కి పోతాడు. ఖంగారుగా.
నల్లని దుస్తుల్లో ఒక వ్యక్తి ప్రవేశిస్తుంది. చేతుల్లో ఏదో వున్నది]

మొదటి:- ఎవరునువ్వు?

వ్యక్తి:- ఒక దౌర్భాగ్యురాలిని. నువ్వు? నువ్వెవరివి?

మొదటి:- సైనికుణ్ణి.

వ్యక్తి:- సైనికుడా!

మొదటి:- పారిపోయి ఇంటికివస్తున్న సైనికుణ్ణి.

వ్యక్తి:- ఈ దేశం నాదివేనా?

మొదటి:- ఆ, ఈ పూరివాణ్ణి.

వ్యక్తి:- అయితేసరే. నాకు కాస్త సాయం చేస్తావా?

మొదటి:- ఏమిటి?

వ్యక్తి:- ఈ పసివాణ్ణి కాస్త సహాధి చెయ్యాలి

మొదటి:- సహాధా? ఎవరిది?

వ్యక్తి:- నా కొడుకు.

మొదటి:- చచ్చిపోయాడా?

వ్యక్తి:- చచ్చిపోయాడు. ఇప్పుడొచ్చిన విమానాలు వేసిన బాంబుల్ని. కాస్త
సహాయం చెయ్యి. నే త్వరగా వెళ్ళాలి.

మొదటి:- ఏం?

వ్యక్తి:- ఇంకోపిల్లవాడున్నాడు. నిద్రపుచ్చివచ్చాను, నిద్ర లేచేలోపం ఈ పని
పూర్తి చేసుకుపోవాలి.

మొదటి:- సరే కాసియ్యి. (పిల్లవాణ్ణి తీసుకోబోయి; ముట్టుకుని-ఆగి) వళ్ళికా
వేడిగానే వుంది.

వ్యక్తి:- మొహం నవ్వుతూనే వుంది. ప్రాణాలొక్కటే లేవు. చిటికెలో విమానా
తెత్తుకుపోయాయి నిమిషంలో చిన్ననాయన వేరైపోయాడు.

మొదటి:- విచారించకమ్మా! నీబోటి వీరమాతలే.

వ్యక్తి:- వీరమాత! వీరమాత!- వర్ణనలకేం, మనసొచ్చినట్లు వర్ణించవచ్చు
కాని, ఆ వీరమాత హృదయం తెచ్చుకోటం చాలా కష్టం.

మొదటి:- మనబోటి వాళ్ళు త్యాగం చేస్తేనే ముందు వాళ్ళకి-

వ్యక్తి:- త్యాగం! త్యాగం! మేం చేసిన త్యాగం నీకే- తెల్సా? తెలిస్తే నువ్విలా
అనవ్!

మొదటి:- తెలియకేం - అంతా తెలుసు.

వ్యక్తి:- తెలియదు; ఏమీ తెలియదు. యుద్ధపరికరాల్లో ఒక పరికరానివి
నువ్వు. బాంబు విసిరిన తర్వాత ఏమైందో, ఎంతమంది ఆమాయ
కుల్ని బలి తీసుకుందో నీకు తెలియదు.

మొదటి:- నాకూ—

వ్యక్తి:- నాకిప్పుడు 25 ఏళ్ళు. 18వ యేటనే ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకున్నాను.
రెండేళ్ళు ఎంతో అనురాగంతో కాపురం చేశాను. ఒక మగపిల్లవాడు
కలిగాడు. ఆర్నెల్లయిందో లేదో యుద్ధంవచ్చి మా వార్ని పిలుచుకు
పోయింది. ఆయన తుపాకి భుజాన వేసుకొని వీధిలో March
చేసుకుంటూ పోతుంటే నేనూ ఒక 'వీర పత్ని'నని గర్వించాను.

మొదటి:- అఁ!

వ్యక్తి:- మరో ఏడాదికి ఈ పూరు శత్రువశమైంది. శత్రు సైన్యాలు చేతుల్లో
పడి మా సర్వస్వాన్నీ గోల్పోయాం, ఒక్క మా ప్రాణాలూ-పిల్లల
ప్రాణాలూ తప్ప.

మొదటి:- అహఁ!

వ్యక్తి:- మీకు తెలిసిందల్లా యుద్ధం చెయ్యటం-కాని, ఆయన తిరిగివస్తే ఈ
మొహం ఎల్లా చూపించాలో నాకు తెలియదు.

మొదటి:- కాని ఒకమాట—

వ్యక్తి:- ఇంకా మాట ఏమిటి? నీకూ ఒక సోదరివుండే, నీకూ ఒక భార్యవుండే, వాళ్ళు ఇలాగే యుద్ధంలో పరాభవించబడితే, తెలిసేది నా షోభ. ఈ పరాభవం ఒకరోజూ, రెండరోజులూ కాదు. నెంలు, ఒకటే వ్యధగా, ఒకటే కసాయికోతగా! చిట్టచివరికి ఎలాగో మనవాళ్ళు ఈ ఊరిని వశపరచుకున్నారు. కాని అప్పటికే నేనొక గర్భిణిని.

మొదటి:- ఏమిటి?

వ్యక్తి:- 9 నెంలు గడచి పిల్లవాణ్ణి కన్నాన. పిల్లవాడు! నేనెంతో అసహ్యించుకొనే పిల్లవాడు. కాని నా పిల్లవాడు ప్రపంచంలో ఏ తల్లి అసహ్యించు కోనంతగా అసహ్యించుకొంటూ, ద్వేషించనంతగా ద్వేషిస్తూ, ఈ జేతుల్తోనే ఈ దేహంతోనే ఆ పాప స్వరూపాన్ని పోషించి పెంచాల్సివచ్చింది. పెంచుతున్నాను— మెదపినికి చంపలేని బలహీనతవల్ల.

మొదటి:- అర్థమయింది.

వ్యక్తి:- ఓ! నేను చావలేను, పిల్లం కోసం బ్రతకాలి. ఈ జీవితంమీద అసహ్యం పుట్టినా, యీ దేహం మీద రోత పుట్టినా, బ్రతకవలసిందే. బ్రతికి ఏదో ఒకనాడు ఆయన్ని చూడక తప్పదు యుద్ధం ముగియగానే ఆయన వస్తారు, వస్తే ఆయన కాపిల్లాణ్ణి చూపించక తప్పదు చేతిలో ఆ పిల్లాడితో ఎదురువెళ్ళి స్వాగతం ఇవ్వాలి ఏమి స్వాగతం? ఏముఖంతో స్వాగతం? ఏ అనురాగంతో ఎదురు వెళ్ళను?

మొదటి:- ఆ పిల్లవాణ్ణి చంపేస్తే?

వ్యక్తి:- నీకు చంపటంతప్ప వేరేం చేతకాదు. 9 నెంలు మోసి కని, పెంచిన పసిగుడ్డును యీ చేతుల్తో చంపడం నా చేతకాలే ఆయనవస్తే జరిగేసంగతి అనూహ్యం. ఆయన రాకుండావుండే— అవును. అప్పట్నుంచి ఆయన రాకుండా వుండాలనే కోరుతున్నా. భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తున్నా, యుద్ధంనుంచి ఆయన తిరిగి రాకుండా యుద్ధంలోనే ఆయన అశిపోవాలని. ఇహాళ విచారా లొచ్చాయి. నిరాళతో ఎండి పోయిన నా హృదయంలో వింత ఆశల్ని రేపొల్పాయి. ఆ పాపిన్య

సంతానాన్ని చేతిలో వుంచుకొని, ఆకాశంలోనే ఆశలు పెట్టుకుని, ఆరుబయట విమానావెంట బాంబులు పడేవైపుకు పరుగెత్తుకు పోయాను. కాని అవేమీ యీ మలిన దేహాన్ని ముట్టుకోలేదు ఇంటికి తిరిగివచ్చాను. మా ఇంటిమీద బాంబులు పడ్డాయి. మా అనురా గార ప్రోగు, ఈ పెద్దపిల్లవాడు చచ్చిపడి వున్నాడు.

మొదటి:- అపవమ్మా !

వ్యక్తి:- ఎందుకాపాలి? నువ్వు నీలాంటి వాళ్ళతో కలిసి, నీలాంటి శత్రువు లతో యుద్ధంచేసి మాకు తెచ్చిపెట్టేది యిదేగా నికెవ కొత్త! నీచేతుల్లో ఎంతమందిని చంపావో, ఎంతమందిని చెరిచావో నీకు తెలియదా?

మొదటి:- తెలుసు.

వ్యక్తి:- తెలుసు, ఈ పనులు అంతా తెలిసేస్తుంటారు. అయితే ఈ కళేబ రాన్ని ఏంచెయ్యాలో నీకు తెలిసేవుంటుంది. ఏదూ నీలాంటివాడి కొడుకే. ఇంద తీసుకో, నీ యుద్ధఫలితాన్ని.

(కళేబరాన్ని అతని చేతుల్లో పడవేసి వెళ్ళబోయింది)

మొదటి:- నేనేం చేసుకోను!

వ్యక్తి:- ఏం చేసుకున్నా సరే. *

మొదటి:- ఉద్రేకపడకమ్మా, నీకొడుకును సమాధిచేద్దాం.

వ్యక్తి:- నేవెయ్యలేనా పని. మాతృహృదయానికి పోషించడం చేతనవునుగాని, పూడ్చిపెట్టడం చేతకాదు. అది చేతనయింది నీకు. (వెళ్ళిపోయింది.)

మొదటి:- ఏమిటి! సైనికుడంటే ఇదా! ఇదా, నా పని? వట్టి కాటికాపరా? కసాయివాడా సైనికుడంటే? కాదు, నే కసాయివాణ్ణి కాదు.

(లోపల్నుంచి కంఠస్వరం వినిపిస్తుంది)

కంఠస్వరం:- కాక మరెవరివి?

మొదటి:- ఏమిటి?

[ఒక ముదుసలి గోరింమాటునుంచి యిదికి వస్తాడు]

మొదటి:- (తెల్లబోయి, ఆశ్చర్యంతో) ఏమిటది ఎవరు నువ్వు?

ముదుసలి:- ప్రపంచం అంతా విస్మరించిన ఒక ముసలివాణ్ణి.

మొదటి:- ఆ! అంటే నా కర్థంకాలేదు. ఎవరివి నువ్వు? ఇప్పుడు యీ గోరీల మధ్య ఎందుకున్నావ్?

ముదుసలి:- ఉన్నాను. ఇదే నా నివాసంగనక. దానిదేముందిలే, ప్రతివాడూ ఎక్కడో అక్కడ వుంటాలి నేనీ గోరీల మాటున ఉన్నా, ఈ గోరీలమాటున ఏమందిో నాకు బాగా తెలుసు, నీకు తెలుసా ఆదేమిటో?

మొదటి:- ఏముంది?

ముదుసలి:- దుఃఖం, ఆకాంతి, మనోహీన

మొదటి:- ఇదెవరికి తెలియదు

ముదుసలి:- చాలామందికి తెలియదు. తెలిస్తే యిన్ని యుద్ధాలెందుకు చేస్తారు? ఇన్ని మారణ యంత్రాలెందుకు కనిపెట్టుతారు? నీ చేత, ఇన్ని యుద్ధాలెందుకు చేయిస్తారు?

మొదటి:- ఎవరెందుకు చేస్తున్నారో, నేను మాత్రం నా దేశంకోసం ప్రాణాలొడ్డి పోరాడుతున్నాను.

ముదుసలి:- అబద్ధం, ఆత్మవంచన.

మొదటి:- ఆ- మరి నే పోరాడుతున్నా దెందుకు?

ముదుసలి:- దేశం పేరిట, ప్రజాసేవ పేరిట - నీ స్వజనులకోసం - నీ స్వార్థం కోసమే పోరాడుతున్నావ్.

మొదటి:- కాదు, దీంతో స్వార్థంలేదు, నా ప్రజలకోసం, ప్రజా స్వాతంత్ర్యం కోసం, ప్రజాభివృద్ధికోసమే పోరాడుతున్నాను.

ముదుసలి:- నీ విరోధి కూడ అతని ప్రజలకోసం, స్వతంత్రం కోసం, అభివృద్ధి కోసం పోరాడుతున్నా నంటున్నాడు.

మొదటి:- అబద్ధం, అదంతా అబద్ధం.

ముదుసలి:- నీదీ అబద్ధమని అతనంటాడు.

మొదటి:- ఆ శత్రువే నామీద దండెత్తాడు మొదట.

ముచుసలి:- ముందు నువ్వు చేసిన అన్యాయమే యుద్ధంలోకి దింపించంటాడు అతడు.

మొదటి:- అయితే ఇది తేరేదెట్లా?

ముచుసలి:- ఎందుకు తేరు? ముందు మీ హృదయాల్లో ద్వేషం బయలుదేరింది. ఆ ద్వేషం పరస్పర అనుమానాకు దారితీసింది. ఈ అనుమానం మీ యిరుపక్షాలకీ భేదం కలిగించింది. ఆ భేదం మీ యుద్ధర్షి వేరు పరచి, జాతి వ త విభేదాలకి దారితీసింది. ఇవన్నీ యుద్ధాలకు దోవ తీసినై.

మొదటి:- కావచ్చు. కానీ ఈ అసూయతో నేను యుద్ధం చెయ్యటంలేదే! ఈర్ష్య లతో యుద్ధం చెయ్యటంలేదే! దేశమాత ఆర్తనాదం విని, మాతృ మూర్తి ఋణం తీర్చుకోటాన్ని ఈ యుద్ధంలో కురికాను.

ముచుసలి:- దేశభక్తి-స్వాస్థ్యానికి మరో పేరు. ఈ అనంతభూతలం ఏ ఒక్కడి దేశం కాదు - అందరిదీను. ఈ కనపడే ఎల్లలూ హద్దులూ మనం కల్పించుకున్నవే. వాటిని మనం మార్చుకోగలం “విశ్వవసుంధరంతా ఒకచే దేశం. విశ్వ మానవులంతా ఒకచే జాతి” అని అందరూ వప్పుకుంటున్నాడ. మానవులంతా ఒకచే అయితే, జాతివైషమ్యా లెందుకు ? జాత్యహంకారా లెందుకు? జాతియుద్ధా లెందుకు ?

మొదటి:- ఎందుకు? ఎందుకు ?

*

ముచుసలి:- ఎందుకా ? మీ నాయకుల నాయకత్వంకోసం, దేశభక్తిపేరిట జాత్య హంకారాన్ని రెచ్చకొట్టి మమ్మలందరినీ యుద్ధంలోనే నిమగ్నుల్నిచేసి

* Lights off. అలెగ్జాండర్, ఆశోకుడు, ఒక మహమ్మదీయ చక్రవర్తి నెపోలియన్, Lloyd George, Hitler వంసగా వెనక తెరమీద Magic lantern తో focus చేయబడతారు. వాని పారి ఖాషల్లో వారు మాట్లాడతారు. ఈ త్ కంఠస్వరాజవారు తయారీవారి.

తమ నాయకత్వాన్ని నిలపుకోవటానికీ, మీ నాయకులు పన్నిన పన్నాగం యిది.

మొదటి:- కాదు—మా నాయకుడు- “శాశ్వతమైన శాంతి కోసం, యుద్ధవాక్షసి హతమానిపోవటంకోసం” అంటున్నాడు. యుద్ధాన్ని అణగకొట్టటానికీ యుద్ధమే సులభమార్గం.

కంఠస్వరం:- ‘యుద్ధాన్ని అణగ కొట్టటానికి యుద్ధమే సులభమార్గం’ అని మీ నాయకుడన్నాడు. ఈ మాటలే అనేక శతాబ్దాలనుంచి అనేక మంది మహానాయకులూ అంటున్నారు. అనేక శతాబ్దాలకు పూర్వం, అలెగ్జాండర్ (అలెగ్జాండర్ అనగానే రంగవంలా చీకటొతుంది. ఆకాశంలో అలెగ్జాండర్ కనిపిస్తాడు.)

ALEXANDER — దిగంబలావరకూ గల వివిధ దేశాలనూ జయించి ప్రపంచానికే చక్రవర్తి నౌతాను.

కంఠస్వరం — అశోకుడు (అనగానే అలెగ్జాండర్ అంతర్ధానమై అశోకుడు కనిపిస్తాడు).

అశోకుడు — “అఖిల భారతాన్ని ఏకచ్ఛత్రంచేసి సుస్థిర శాంతి రాజ్యరమను స్థాపిస్తాను.”

కంఠస్వరం — ఇంకా Alfred the great మొదలుగాగల అనేకమంది మహా వీరులూ, మధ్యకాలంలో అనేక మహమ్మదీయ చక్రవర్తులూ.

[ఒక మహమ్మదీయ చక్రవర్తి ఆకాశంలో కనిపిస్తాడు.]

మహమ్మదీయ చక్రవర్తి—మైఫూరీ మనియాగో ఫతేహ్ కర్కీ జిన్ మే కామిల్ ఆజాది ఒస్మాన్ కీ హుకుమత్ బాదుంకర్కే. ఏఖీ కామ్, ఏఖీ మజ్హాబ్ ఏఖీ ఝుండా ఐహరావుంగా. (ఉరుదు)

కంఠస్వరం:- ఈమధ్యనే Napoleon- (నెపోలియన్ కనిపిస్తాడు)

నెపోలియన్:- రువెనీక్రై - రెఫోమాన్ట్ ఎత్ఎతాబ్లెరె నాత్రెరాయోమ్ సో ఉనెనెర్. (ఫ్రెంచి)

కంఠస్వరం:- Lloyd George [లాయ్ జార్జీ కనిపిస్తాడు]

Lloyd george:- Our war is to end all wars.

కంతస్వరం:- హిట్టర్ [హిట్టర్ కసపిస్తాడు]

హిట్టర్:- ఇథ్ టెసిగెన్ డి గాంజ్ వెట్టు ఉంట్ బ్రింగెన్ ఆలె లాండన్ ఉంట్
ఐన్ రైష్. ఐన్ లాండి, ఐన్ కొనిగ్, ఐన్ రైష్ ఐన్ హిల్క్.
(జర్మన్)

[తిరిగి లైట్లు వెలుగుతాయి]

కంతస్వరం:- అందరూ ఇదేమూట అన్నారు. అందరూ కుమిలిపోతున్న
మామాత కాలగర్భంలో అంతర్లీనమైపోయారు. గతించిన చరిత్ర
నుంచి గుణపారం నేర్చుకోకపోతే మానవుడి ప్రత్యేకత ఏమింది?
... యుద్ధం అపివేయడానికి యుద్ధం మానివేయటమే మందు.
కాని యుద్ధం చేయటం కాదు.
యుద్ధానికి కుంఠం స్వార్థం, ఈర్ష్య, దురాశ 'యుద్ధం' తనతోపాటు
ఆకలి, దండ్రం, కరువు, దుఃఖం తెస్తుంది. ఈ నిరాశలో మానవుడు
మళ్ళీ యుద్ధానికి దారితీస్తాడు. కాబట్టి యుద్ధానికి జవాబు యుద్ధం
కాదు శాంతిసాధన. దేశాభివృద్ధికోరే ఏ నాయకుడూ యుద్ధాన్ని
కోరడు. శాంతిని వాంఛిస్తాడు. శాంతికిముందే అభివృద్ధి, ఆరంభం
వస్తాయి. శాంతి శోభ అభివృద్ధి. యుద్ధపునీడ సర్వనాశనం
శాంతిచిహ్నం ఐక్యత. యుద్ధచిహ్నం విభిన్నత. శాంతి ఫలితం
సంతృప్తి! యుద్ధ ఫలితం యుద్ధం!!

మొదటి:- అవును కాని, యీ యుద్ధం కావాలని నేనెప్పుడూ కోరలేదే!

ముదుసలి -కోరలేదు నీబోటి సామాన్యుడెప్పుడూ కోరలేదు. కోరింది కొద్ది
మంది స్వార్థపరులు మాత్రమే! వాళ్ళేనాయకత్వం వహించి ప్రపంచాన్ని
సంగ్రామాల్లో దింపుతున్నారు. నీబోటి సామాన్యుల్ని బలి
పెడుతున్నారు.

మొదటి:- నా దేశ స్వాతంత్ర్యం మీదకు దాడి చేస్తే నేను యుద్ధం చెయ్యకపోతే
ఎలా?

ముదుసలి:-దాడి వచ్చేవరకూ ఎందుకూరుకున్నావ్? దాడి రాకముందే 'శాంతి
ప్రాముఖ్యం' ప్రజలందరికీ నచ్చజెప్పి, ప్రపంచం అంతా ఒకే జాతి
అని బోధించు. అన్ని దేశాలలోనూ ఐక్యత సాధించు.

మొదటి:- దీనికి అన్ని దేశాల ప్రజలూ పూనుకోవాలి, అది సాధ్యమా?

ముదుసలి:- ఎందుకు సాధ్యంకాదు? ఇన్ని దేశాలు కూడగట్టుకుని ఇంత పెట్టున యుద్ధ సన్నాహం చేస్తున్నానే. ఇంత ప్రయత్నమూచేస్తే శాంతి సుస్థిరం కాకపోయిందా? నీ నాయకు లిది చెయ్యక, సామ్రాజ్య కాంక్షతో నీ దేశానికి స్వలాభం చూపించి యుద్ధాల్లోకి దింపు తున్నారు. నీ నాయకులు చిన్మరించిన పని నీమీద పడింది. నువ్వే నాయకత్వం వహించి శాంతి ప్రచారం చెయ్యి, ఇది నీ విధి. నీబోటి వాళ్ళందరి విధి

(ముదుసలి అదృశ్యమై పోతాడు)

*

మొదటి:- నావి. నా బోటివాళ్ళందరి విధి ఈ సందేశాన్నే అనేక మంచి మహాత్ములు అనేకసార్లు అందించారు, యీ మానవ లోకానికి. కాని, ఎందువల్ల ఈ ప్రపంచం యీ ఆమూల్య సందేశాన్ని ప్రతిరదవా విస్మరిస్తోంది? ఎందుకని ఈ ఆమర సందేశం ప్రతిసారీ పరాభవింప బడుతోంది? ఎందుకని? ఎందుని??

(రెండు కొమ్మలమధ్య ఒక పావురం కనబడుతుంది, వెనక స్వచ్ఛ మైన కాంతివలయంతో.)

పావురం:- ఎందుకనా? ప్రతిమనిషిలోనూ కాస్తన్నా స్వార్థం ఎప్పుడూ వుండడం వల్ల! అధికారంలో వున్న ఈ దురాశాపరులు యీ స్వార్థానికే ప్రోత్సాహం యివ్వటంవల్ల. మనిషిలో మిశ్రమంగా వున్న మంచి చెడ్డల్లో చెడ్డతనానికే ప్రోత్సాహం ఎక్కువగా వుండటంవల్ల! ప్రక్కవాడి ప్రాణం నువ్వు తీసినన్నాళ్ళు ప్రపంచంలో శాంతి వుండదు. ఒకడి సౌభాగ్యానికి నువ్వట్లు వెళ్ళకుండావుంటే, నీ సౌభాగ్యాని తెవరూ అడ్డురారు. ప్రక్కవాడి కష్టాల్లో నువ్వు సహాయపడితే, నీకు వాడూ సహాయపడతాడు. ప్రపంచంలో ఈ సౌహార్ద్రత త్యాగశీలత ఎక్కువైతే అదే ప్రపంచ సౌఖ్యానికి దారితీస్తుంది. మానవాభ్యుద

* పెద్దైతే చేసిన పావురంగాని, నిజమైన పావురంగాని కనిపిస్తుంది. బొమ్మ పావురమైతే Lights off on పావురం.

యానికి ఆశాకిరణం అదొక్కటే ఒక్కటి! (పావురం అదృశ్యమౌతుంది)

మొదటి:- మానవాభ్యుదయానికి ఆశాకిరణం అదొక్కటే ఒక్కటి. ఎప్పుడీ ఒక్కకిరణం సర్వప్రపంచానికి వెలుగునిచ్చి అంధకారాన్ని పటాపంచలు చేస్తుంది!

(వేరే కంరస్వరం వినిపిస్తుంది)

కంరస్వరం:- సదా యుద్ధాన్ని వరించే స్వార్థపరుల్లారా! సదా కంఠాల్ని కత్తిరించే కసాయి సైనికుల్లారా! నన్ను చూసైనా మీ ప్రయత్నం ఆపండి నన్ను చూసైనా మీ యుద్ధప్రయత్నం ఆపండి. నన్ను చూసైనా మీ యుద్ధప్రయత్నం ఆపండి.

మొదటి:- ఏమిటి విచిత్రం! ఎవరీ మాట్లాడేది?
(వ్యక్తి తెల్లని దుస్తుల్లో ప్రవేశించి, సైనికుడివంక చూడకుండానే తనలో తాను మాట్లాడుకుంటూ ఒక ప్రక్కనుంచి మరోప్రక్కకు నడిచిపోతుంది)

మొదటి:- ఏమిటది? ఎవరునువ్వు?

వ్యక్తి:- యుద్ధరాక్షసి భీకర దంష్ట్రా! గుల్లోపడి కాలి కుమిలిపోయిన సామాన్య స్త్రీని

మొదటి:- ఇందాక వచ్చింది నువ్వేనా? నువ్వేనా? నిన్ను చూస్తే నాకు నా...

వ్యక్తి:- తోడి మానవుడే ఓన ప్రాణ మానాల్ని దోచుకోగా, నీవపు బ్రతుకులో నిరుత్సాహపడి, నిండు ప్రాణాల్ని విడిచిన నిర్భాగ్యురాలిని.

మొదటి:- అయితే నువ్వు?

వ్యక్తి:- ప్రపంచంలో తలయెత్తుకు తిరగగల ప్రాప్తం సంపూర్ణిగా తుడుచుకు పోగా తెగించి భవబంధాల్ని తెరిపి వేసుకున్న తెగువరిని.

మొదటి:- అయితే నువ్వు మనిషివి...

వ్యక్తి:- అసంతృప్తితో జీవించి అసంతృప్తిగా మరణించి అసంతృప్తితో యీ అనంత భూతలంచుట్టూ తరుగుతున్న అమానుష అశాంతి రూపాన్ని!

మొదటి:- ఓ మనిషివికావా ?

వ్యక్తి:- మనిషిని కాకపోయినా మాతృమూర్తిచే దిక్కుమాలిన యీపిల్లల్ని విడచి ఏ లోకానికి పోను ? ప్రాణాల్ని తీసుకోగలిగాను గాని కడుపు తీపినెలా కోసుకోను

మొదటి:- నీ పిల్లల్ని నే చూస్తాను.

వ్యక్తి:- నీబోట్లు చెయ్యమందైనా ఒక తల్లితో సమానం కాలేదు. నా పిల్లలు నా చేతులతో పెరిగితేనే నాకు తృప్తి.

మొదటి:- అయితే నన్నేం చెయ్యమంటావ్ ? ఏం కావాంటావ్ ? అసలేందుకు వచ్చావ్ ?

వ్యక్తి:- ఏదీచెయ్యమనటం లేదు నీకు ఏమయినా చేతనయితే నాబోడివాళ్ళను తయారు చెయ్యకు !

మొదటి:- అంటే నాకు అర్థంకావటం లేదు.

వ్యక్తి:- ఏ నిండు ప్రాణాల్ని నిలుపునా తియ్యకు. ఏ తల్లి గర్భానా చిచ్చు పెట్టకు (వెళ్ళిపోబోగా)

మొదటి:- అగు ఎవరు నువ్వు ? ఆ ఒక్కమాట చెప్పు.

వ్యక్తి:- ఒక సామాన్యురాలిని.

మొదటి:- కాదు-నిన్ను చూస్తుంటే నాకు...

వ్యక్తి:- అంతే అంతకంటే నేనెవర్ని కాను (వెళ్ళిపోయింది)

మొదటి:- (ఆటే చూస్తాడు కాసేపు తర్వాత క్రిందనున్న పిల్లవాడి కళేబరం వాళ్ళచూసి) ఇక్కడ ఒక పనివాడు, అక్కడ ఒక సైనికుడు. ప్రపంచం అంటే అర్థం కాని ఒక లేతమొగ్గ. ప్రపంచాన్ని చూసి వికసించి చలించబోయే ఒక లేత పిందె-ఇద్దరూ నిద్రబులైపోయారు. [కాసేపాగి పిల్లవాణ్ణి చేతుల్లో తీసుకుని ఆలోచిస్తూ వుండగా ముసలి వాడు వస్తాడు]

ముసలి:- ఏం ప్రపంచం, ఏం జీవితం. అబ్బ !

మొదటి:- (దగ్గరకెళ్ళుతూ) తాతా !

ముసలి.- తాత, తాతనై పూరి కూడా ఎందుకు ప్రతికివున్నానా అని.

మొదటి.- ఏమయింది తాతా ?

ముసలి:- సీకు తెలుసుగా! నాకున్న ఉద్ధరు కొడుకుల్లో పెద్దవాడు పోయాడు.

మొదటి.- ఆఁ!

ముసలి:- పెద్దవాడు పోయిన తర్వాత యీ చిన్నవాడి మీద నాకెంతో మమకారం పెరిగింది. పెద్దలికంలో పుట్టాడు కదూ ;

మొదటి:- అవును.

ముసలి.- వీణ్ణి చూసుకుని దుఃఖం దిగమింగుకునే వాణ్ణి.

మొదటి:- ఆయితే!

ముసలి:- ఈ కష్టసుఖాల్లో పండిపోయిన నాకు ప్రాణం విలువ బాగా తెలుసు.

మొదటి:- అంతేగామరి.

ముసలి:- ఎక్కడయినా ప్రాణం పోయిందనగానే నా మనస్సెంతో బాధపడుతుంది.

మొదటి.- నిజమేగాని మరం ఏం చెప్పుగం ?

ముసలి.- మన చేతిలో ఏదోవుందనికాదు. కాని ఆ మాటలో మాత్రం ఏం ఉపశాంతి వుందో చెప్పు యీ హృదయానికి?

మొదటి.- అఁ అదీ నిజమే.

ముసలి:- నేనిక్కడికి రాకముందు Air Raid వచ్చింది. చూశావ్!

మొదటి:- అఁ, అవును.

ముసలి:- ఆ Raid లో బాంబులు.

మొదటి:- అవును బాంబులు పడ్డాయి.

ముసలి:- అపీ-హా యింటికి మీ యింటికి మధ్యపడ్డాయి.

మొదటి.- (నిర్ఘాంతపోయి) అ!

ముసలి:- మా ఇంట్లో సహం కూలిపోయింది. మీ ఇల్లా సహం కూలిపోయింది.

మొదటి:- ఎవరికేం దెబ్బలు తగలలేదు కదా !

ముసలి:- బాంబు పడటానికి ముందే నేనిక్కడికి వచ్చాను కదూ ? దెబ్బలు తగలటానికి మా యింట్లో ఎవరూ లేకపోయారు.

మొదటి:- మా యింట్లో?

ముసలి:- మీ యింట్లో మీ కుర్రాడికి,

మొదటి:- దెబ్బతగిలిందా ?

ముసలి:- ఆఁ దెబ్బతగిలి పోయాడుట.

మొదటి:- లాలా !

ముసలి:- ఏడ్చి ఏం ప్రయోజనం నాయనా - సత్యాన్ని యివాళ కాకపోతే రేపైనా తెలుసుకోవాలి. అక్కడంతా గలభాగా వుంది. నీ భార్య కనుపించలేదు. నేవెళ్ళేటప్పటికి రెండో పిల్లాడు ఉయ్యాలలో వంటరిగా ఉన్నాడు.

మొదటి:- రెండో పిల్లాడా !

ముసలి:- ఈ గంభాలో నీ భార్య ఏమయిందో తెలియదు.

మొదటి:- నా భార్యా !

ముసలి:- మీ పెద్ద పిల్లాడి శరీరమేమయిందో?

మొదటి:- ఏమవలేదు లాలా ! ఇవీగో (పిల్లాడి శరీరం చూపిస్తాడు)

ముసలి:- ఇదా ? ఇక్కడి తెలావచ్చింది !

మొదటి:- నా భార్య తెచ్చియిస్తే వచ్చింది.

ముసలి:- తెచ్చియిచ్చిందా ?

మొదటి:- ఆ, నేనే భర్తనని తెలియక నా చేతికే యిచ్చింది

ముసలి:- ఇక్కడికి వచ్చిందా ?

మొదటి:- వచ్చింది. నే లేనప్పుడు తనకు జరిగిన అన్యాయమంతా చెప్పింది. రెండో కొడుకు సంగతి చెప్పింది. ఈ పిల్లవాణ్ణి పాతిపెట్టుకోమని వెళ్ళి-

(దుఃఖావేశంతో మాట్లాడలేక పోతాడు)

ముసలి:- వెళ్ళి వెళ్ళుచూ దోవలో ఆత్మహత్య చేసుకుంది. నేను తిరిగి వస్తూంటే దోవలో ఆ శవం కనిపించింది.

మొదటి:- నాకా ఆత్మ కనుపించింది.

ముసలి:- భగవాన్ ! (నిట్టూరుస్తాడు).

మొదటి:- భగవంతుడెంచేకాదు తాతా? సుఖపడమని యీ ప్రపంచంలో పుట్టించాడు. చేతకాక మనమే జీవితాన్ని దుఃఖభాజనం చేసు కుంటున్నాం.

ముసలి:- అంతే, అంతే! కానియ్యి యీ కళేబరాన్ని, ఆ ఏడీ నీ స్నేహితుడు?

మొదటి:- ఇదుగో ఇక్కడ సరిగా చూడలేదుగా యిందాక. ఇప్పుడు చూడు.

ముసలి:- చూడకేం? చూశాగా.

మొదటి:- చూశావా? గుర్తుపట్టలేదుకదూ?

ముసలి:- ఉహూ, ఎవరేమిటి? (వెళ్ళి చూస్తాడు)

మొదటి:- చూశావా సరిగ్గా. నీ కొడుకు,

ముసలి:- (పెద్దగా వెర్రిగా నవ్వి) కొడుకు మా చిన్నవాడు. పెద్దవాణ్ణి వెతు క్కుంటూ చిన్నవాడూ వెళ్ళాడు.

మొదటి:- తాతా !

ముసలి:- వెళ్ళాడు. ఇక ఎప్పటికీ తిరిగిరాకుండా-పెళ్ళాం పిల్లల్ని బాధ పెట్టకక్కర్లేకుండా-

మొదటి:- తాతా! ఏమిటిది?

ముసలి:- పోతే, ఒక్క ముసలితండ్రిని దుఃఖపెట్టాడు. అంతేగా! అదేం మించిపోయిన పనికాదుగా (నవ్వుతాడు)

మొదటి:- (దగ్గరకెళ్ళి) ఆగు తాతా !

ముసలి:- నేనేం దుఃఖిస్తాననుకున్నావా? పట్టు. యిద్దరినీ సమాధి చేద్దాం. ఇంతకంటే ఘోరమైన పనులే చేశాను యీ చేతుల్తో. ఎంత గుండె

పగిలే ఘోరకృత్యాలు చెయ్యటానికైనా మొదటసారే కాస్త భయ పడతాం. తరవాత అవి చాలా సుభకార్యాలు. చాలా తేలిక పనులు రా దుఃఖించక, రా (వెళ్ళబోతాడు) *

మొదటి:- ఆగు తాతా! పిళ్ళిద్దరూ యిద్దరివిశాచానికి బలియైన అమాయకులు.

ముసలి:- తండ్రికడుపులో చిచ్చుపెట్టి కళ్ళుమూసిన కఠిన హృదయులు

మొదటి:- పిళ్ళిద్దరినీ ప్రాముఖ్యంగా ఈ మధ్యన సమాధి చేద్దాం యిక్కడి- ఇంతవరకూ ఏ సమాధి లేనిచోట.

(ప్రతిధ్వని మూడుసార్లు వినిపిస్తుంది)

(“ఇంతవరకూ సమాధిలేని చోటా?”)

ఇంతవరకూ సమాధిలేని చోటా?”

ఇంతవరకూ సమాధిలేని చోటా?”

మొదటి:- అవును కాదా?

ప్రతిధ్వని:- కాదు...కాదు...కాదు...

మొదటి:- ఇక్కడిదివరకే సమాధి వుందా?

ప్రతిధ్వని:- ఇక్కడిదివరకే చాలా సమాధులన్నై!

ఇక్కడిదివరకే చాలా సమాధులన్నై!!

ఇక్కడిదివరకే చాలా సమాధులన్నయ్!!!

ముసలి:- అవును. భూమాత కడుపు పగిలి ఏడ్చేవరకూ అనేక మంది, అనేక చోట్ల సమాధి చేయబడ్డారు. ఆ సంగతి మనం విస్మరించాం. ఎంత మంది మనలాంటివారి మనోహార భను భూమాత గర్భస్థం చేసుకుందో యీ శతాబ్దం కాపరిమితిలో!

మొదటి:- (నెమ్మదిగా ప్రారంభిస్తాడు) అయితేకానీ, ఇది మొదటిది కాకపోతే అఖిరిది కానియ్యి. ఇక్కడే కాదు. ఎక్కడా ఏ ఒక్కడూ ఏ యుద్ధానికి ప్రాణం అర్పించవలసిన అవసరం లేనంతవరకూ యుద్ధ విశాచాన్ని కాశ్యతంగా మాస్థాపితం చేసేంతవరకూ, నేను నిద్రపోను. నిద్రపోతుంటేనే యుద్ధరాక్షసి రాజ్యమేలగల్గుతోంది.

* ప్రతిధ్వనులు. Lights dim. get ready for sunrise.

నిద్రపోతుంటేనే తరతరాలుగా మానవుణ్ణి తన బానిసగా చేసు
కొంటోంది స్వాస్థ్యాన్ని రేకెత్తించి మానవుణ్ణి మానవునిమీదికి పురి
కొల్చి మానవుడి చేతనే కూట హత్యలు చేయిస్తూ మానవాభ్యు
దయానికే అభ్యంతరం కలిగిస్తోంది. ప్రపంచానికిది బోధించి,
ప్రపంచంలో యుద్ధం తల ఎత్తకముందే ప్రచారం చేసి, అంతా
యుద్ధంమాట మరిచిపోయేవరకూ, ప్రపంచం నలుమూలలా నిత్య
శాంతిశోభలు పచ్చతోరణంతో ప్రభవిల్లేవరకూ, స్వచ్ఛంద సేవా
వాంఛ, స్వార్థరహిత జీవితప్రవృత్తి ప్రతివాని మనసులో పాదుకునే
వరకూ, సర్వమానవ సమానత్వమే బాగా, అహింసే ఆయు
ధంగా, అభ్యుదయమే ఆశయంగా పరిణేతవరకూ యీ శాంతి
సందేశం ప్రతి దేశంలో, ప్రతి గ్రామంలో, ప్రతి హృదయంలో
మారుమ్రోగేవరకూ, ఈ 'శాంతి' చక్కనితల్లి వెచ్చని సందిట్లో
మైమరచి మానవుడు నిద్రించగలిగేవరకూ నేను నిద్రపోను. వెళు
తున్నాను తాతా! ఈ జరిగిపోయిన వృత్తాంతాన్ని నువ్వే సమాధి
చేసుకో. (వెళ్తాడు)

ముసలి:- వెళ్ళు. నాయనా, వెళ్ళు, ప్రపంచంలో కరడుగట్టిన కఠిన హృద
యాలు చాలా వున్నై. నీ దీనాలాపంలో కఠిన్యాన్ని కరిగించివెయ్యి.
ప్రపంచం నలుమూలలా నీ కంఠధ్వని ప్రతిధ్వనించేటట్లు ప్రచారం
చెయ్యి. నీ జీవిత లక్ష్యమే ప్రతి మనిషి పరమలక్ష్యంగా పరిణమించే
వరకూ తిరిగిరాక. ఓ నిర్వికల్ప నిర్వికారమూర్తి! అనేకమంది
మహాత్ముల అమర సందేశం అరణ్యరోదన మయిపోయింది
వరకూ. ఈ సారయినా యీ సామాన్యుని కోరిక సఫలం చెయ్యి.
ఇదే నా "ప్రార్థన" —

(త్రవ్వటం ప్రారంభించగానే)

(తె ర.)

వెంకన్న కాపురం

రచన :

ముదిగొండ లింగమూర్తి

పాత్రలు

వెంకన్న పంతులు :

రిటైర్డ్ హెడ్ గుమాస్తా

వెంకట్రామ్ :

పెద్దకుమారుడు

ప్రకాశం :

చిన్న కుమారుడు

శేషమ్మ :

వెంకన్న పంతులు భార్య

(రంగంమీదికి రాదు)

శేషాచలంబెట్టి

వ్యాపారస్తుడు; కాంగ్రెసు వాది

వెంకటేశ్వర్లు :

స్తోతరు గుమాస్తా

వెంకన్న పంతులిట్టో మధ్యసానిడి. గోడకు పాత గడియారం, దాని ప్రక్కగా ఒక పెద్ద ఫోటో వుంటుంది. క్రింద త్రాయరు. దానిపైన చిందవందరగా కొన్ని పుస్తకాలు, మందుసీసా, టెన్సు గ్లాసు వుంటాయి. త్రాయరుకు ఎడమభాగంలో రెండు పెద్దెలుంటాయి. వాటి దగ్గరగా కోటు స్టాండు, దానిపైన కొన్ని పాత చొక్కాలా వుంటాయి ఆ స్టాండు ప్రక్కన నీళ్ళబిందె, చెంబూ వుంటాయి.

త్రాయరుకు కుడివైపున నులకమంచం నిలబెట్టి వుంటుంది. కుడి వైపునున్న గదిలో శేషమ్మ రోగంతో పడుకొనివుంది.

[గడియారం అరుగంటలు కొడుతుంది. ఆరేసిన గుడ్డంన్నీ పోగేసుకుని ఎడమ వేపుచూచి వెంకన్న వస్తాడు. ఆ గుడ్డంన్నీ దీని మధ్యగా పడేసి, వాటిలోని చీరెకు కుచ్చెళ్ళు పెడుతూ]

వెంకన్న:- ఇంటిపేరు కి స్తూరివారు, ఇంట్లో గబ్బిలాలి కంపని వూరికే వచ్చిందా సామెత? నా లా ది అఖాజ్ బుండబట్టి వచ్చింది. ఎంత బ్రతికితే యేం లాభం? కొమ్ములు లింగిర జడ్డీలు, మునసఫ్లు, హెడ్ గుమాస్తా వెంకన్న పంతులుదే యెంత ఆదరించేవారు? ఎంత గౌరవించేవారు? (చీర చేతిలోనుంచి జారిపోతుంది) ఈ చీర కేమొచ్చిందోగాని, చేతిలో నిలవనంటుందే! దీని తస్సాగొయ్యా! నేనంటే దీనికికూడా చులకనే! అయినా, దీని తప్పేముందిలే! ఆ వాసన అటువంటిది. (భార్యను చూస్తాడు)

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- టెరులేవే! నా మాటలన్నీ నీరు బాచగానే వుంటాయి. నావన్నీ ఆఘాయిత్యం మాటలు, నీవన్నీ నుద్దులు మూటలుగట్టి మాటలు. మంచంలో పడుకొని యేవైనా అంటావ్! రానియ్యి చెబుతా!

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- ఎవరా? మన డాక్టరే.

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- (వెటారంగా) "చెప్పుడి" అని పెద్దరాగం తీశావే! చెప్పరనికదూ నీ వుద్దేశం? "ఓ డాక్టరుగారూ! ఒకరి రక్తాన్ని తీసి మరొకరి

తెక్కించినట్టు, మా ఆవిడగారి జబ్బును తీసి, నా వంట్లోకి యెక్కించండి'' అని అడుగుతాను. ఇక మంచాన పరువూ, దిండు పక్కేసుకుని హాయిగా పడుకుంటా?

[గడియారం చూచి]

ఈ రోజు కూడా డాక్టర్ రాదల్లేవుండి. ఎట్లా వస్తాడు! ఆయన తప్పేముంది? పోనీ, పొద్దునగాచిన కషాయమైనా తాగు. (బోస్సు గ్లాసులో పోస్తూ) ఉన్నంతవరకు గొంతులో పొయ్యాలిగా?

[తెస్తూ అగిపోతాడు]

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- కారణం? ఎందుకు తాగవ్?

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- చస్తా చస్తానంటూ ఎవరిని బెదిరిస్తావ్? ఈ కషాయం...

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- అదిగో మళ్ళీ ఆ మాటేనా? గుండె అనలే బలహీనంగా వుందాయె. కనీసం కషాయమైనా...

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- సరే కానియ్యి! (మందును బల్లమీద పెట్టి, గుడ్డంను మడత పెడుతూ) సత్యాగ్రహం ఆరంభించావన్నమాట! ఇలాంటి వెర్రి మొర్రి సత్యాగ్రహంకు అదిరిపోయి, తుద్రుమని తోక పీకటానికి నేనేం అల్లాటప్పాగాద్దీ కాదు. చస్తానంటూ బెదిరిస్తున్నావ్గా? సరే కానియ్యి. ఉండుండు. కొడుకులిద్దరినీ కొంపచేరనియ్యి. కూతురెట్లాగు రాదులే. వాళ్ళా దాన్ని పంపేది? నీకు జబ్బుగా వుంది, పిల్లనొకసారి పంపితే చూసి వస్తుందని నాలుగు ఉత్తరాలు రాశాను. ఒక్కదానికి కూడా సమాధానం లేదు. ఈ దౌర్భాగ్యపు సంబంధం తెచ్చి మా దుంప తెంచావ్!

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- చీ చీ ! నోటికి హద్దుపడ్డు వుండాలి నేనా దాని గోంతు కోసింది?
 చీ చీ ! (గడ్డలన్నిటిని ద్రాచురువేపుకు విసరివేస్తాడు) సిగ్గులేకుండా
 మాట్లాడితే సరేనా? ఈ సంబంధం తుదిర్చించెవరు? నువ్వుకాదు?
 నీ పితల్ని కొడుకు మురిసిపోయినావ్గాని, కట్నంలో ఒక కానీ
 వదిలాదు? అమ్మపుట్టిల్లు మేనమామ దగ్గరని, మీ వాళ్ళబతుకు నా
 దగ్గరా చెప్పడం? మీ వాళ్ళంతా...

[శేషావలంబెట్టి వస్తాడు]

దగుల్పాజీలు, పుండాకోరులు, పొగరుబోతులు...

చెట్టి - అయ్యోరామ! ఈ దండకిం ఎక్కడిదండి పంతులుగారూ?

వెంకన్న:- (సర్దుకొని) రా! చెట్టి. రా కూర్చో. ఎంతసేపైంది వచ్చి?

చెట్టి:- మీరు శలవిస్తుండారే "పుండాకోరులు, పొగరుబోతులు" అప్పు
 దొచ్చా

శేషమ్మ:-

చెట్టి:- (శేషమ్మతో) ఆ! నేనేనుండి, శేషావలంబెట్టి. మీ వంట్లో యెట్లా
 వుంది శేషమ్మగారూ?

శేషమ్మ:-

చెట్టి:- అయ్యో! అట్లానా, (వెంకన్నతో) నూరిమందిప్పించండి పంతులుగారు?
 అమ్మగార్ని నయమౌతుంది. (నాలుగు మూలలూ చూసి) అబ్బాయి
 గార్లు కనిపించరే?

వెంకన్న:- ఇంటర్ వూకు రమ్మని వుత్తరమొస్తే హైదరాబాద్ వెళ్లారు పొట్ట
 తప్పలకు పాటుపడాలిగా?

చెట్టి - మీకేమింది? రత్నాల్లాంటి కొడుకులున్నారు. ఒకరు యం.ఏ; మరొకరు
 బి.ఏ. రేపటినుంచి లెక్చి మీ యింట్లో పీజీసుకు కూర్చుంటుంది.
 నాలుగు చేతులా సంపాదనే

వెంకన్న:- ఆ దేవుడి దయవల్ల ఆ రోజే వస్తే, మా బతుకు తగ్గుతుంది. మీ బాకీ
 కూడా తీరుతుంది.

చెట్టి:- బాకీని మీ అంతట మీరే చెల్లెస్తున్నారుగాని, నేను నోరుతెరచి అడిగానా యెప్పుడైనా? ఈ రోజు ఒకదైనా యిస్తారేమో, దాన్ని ఆ ఇన్ కంటాక్టు వాళ్ళ మొహానపారేద్దామని వచ్చాను.

వెంకన్న:- ఇంతెంతంది మీ బాకీ?

చెట్టి:- (జేబులోనున్న బ్రోనోటు తీసిచూసి) పెద్దబ్బాయిగారి చదువుబాపలేగా తమరిచ్చింది, అమ్మాయిగారి కళ్యాణం బాపతుపైకం అట్టాగేవుంది.

శేషమ్మ:-

చెట్టి:- (శేషమ్మతో) 'పిల్లబాకీ' ఎం చెప్పను శేషమ్మగారూ! మా యింటిది ఒకటి యేడుపు ఊరుకోవే యేడిస్తేమాత్రం పిల్లలు పుడతారా అని నే నెంతబెప్పినా వినదు పంతులుగారూ! అంజనేయుడి గుడి చుట్టూ అయిదురోజుల నుంచి ప్రదక్షిణాలు చేస్తున్నది. ఆ స్వామి అనుగ్రహించి ఓ పిల్లో పీచో పుడితే, వారి పేరు పెడతామని ముడుపు కూడా కట్టాం

వెంకన్న:- మంచిపని చేశారు నీ దైంభక్తీ నీ మంటరినం, నీ త్యాగం ఊరికే పోతాయా? అంతా ఆ దేవుడిదయ.

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- అబ్బా! నీ కెంతకే యీ గొడవ? కళ్ళుమూసుకుని పడుకోరాదూ?

చెట్టి:- ఎందుకిండి అట్టా కనురుతారు? (శేషమ్మతో) మీరు చెప్పినట్టే 40 రోజులు చేస్తుందిలేండి స్వామి ప్రదక్షిణాలు. మీరు చాలా నీరసంగా వుండారు, పడుకోండి అమ్మగారు!

వెంకన్న:- నా మాట విన, స్వామిని నమ్మండి. మీకు సంతానం తప్పక కలుగు తుంది. మరి, వెళ్ళిరా! నా కింటిలో తొందరపనుంది.

(వెళతాడు)

చెట్టి:- (వెళ్ళేవాడల్లా అగి) పంతులుగారూ!

వెంకన్న:- (లోపలినుంచే) ఎందుకు?

చెట్టి:- నేనిందాక మనవి చేసుకున్నదే. ఈ రోజు ఎట్టా గడుస్తుందా అని. (వెంకట్రావ్ సూట్ కేసుతో వచ్చి, కోర్ట్ స్టాండ్ దగ్గరకెళ్ళి కోటును విప్పతూ వుంటాడు.)

వెంకన్న - (వచ్చి చూస్తూవుంటాడు)

చెట్టి - (వెంకన్నతో) మీ పెద్దబ్బాయిగారి మొహం...

వెంకట్రావ్ - వాడినట్టుందా? మీని వెంటనే తెలుస్తుంది. చెట్టిగారా మరే వన్నానా? బ్లాకును వైటుగా, వైటును బ్లాక్గా మార్చే వాళ్ళకు ఇదొక లెక్కా?

చెట్టి - ఎంతలావు మాటన్నారు వెంకట్రావ్ గారూ!

వెంకన్న - ఏమిటా నీ మాటలు, పిన్నా పెద్దా లేకుండా? వెళ్ళి కాళ్ళ కడుక్కో, నీతో పనుంట.

[వెంకట్రావ్ బేబుతో నీళ్లు ముంచుకుని ఎడమవైపుకు వెళ్ళాడు.]

చెట్టి - అదికాదు పంతులుగారూ! నే నేమన్నానో మీరే విన్నాడగా! చెప్పండి న్యాయం. చెయ్యి చెయ్యి చేరిస్తే చప్పుడేనా? ఇక నా పెద్దమనిషి తనమేముంటుంది? పిదపకాలమై పోయిందండి - ప్రతి ఒక్కరికీ తామసమే! సహనం, శాంతం సన్నగిల్లిపోయింది. మరో నాలుగు కాలాలపాటు ఆ మహాత్ముడు, మన భారతజాతి పిత, శ్రీ మోహనదాస్ కరంచంద్ గాంధీచెట్టిగారుంటే ఎంత బాగుండేది? ఈ వుడుకు రక్తాలన్నిటినీ...

వెంకట్రావ్ - (టవల్ తో చేతులు తుడుచుకుంటూ వచ్చి) డిటెన్యూలని పేరు తగిలించి జైల్లో నెడతారు అంతేగా? ఈ రోజులు మీవే లెండి. ఊరికే ధరించారా బోపి, ఆ ఖద్దరు?

చెట్టి - కథ చాలా రకొచ్చిందే! వెళ్ళినచోట కమ్యూనిస్టుల్లో పొత్తు కలిసింది గాబోయి నిప్పులపర్షం కురిపిస్తున్నారు.

వెంకట్రావ్ - ఇంకేం? మీరు లాటిలు బయటికి దీయించండి.

చెట్టి - ఆ! ఆ!

వెంకన్న - చాలుచాల్లే ప్రయోజకల్పాలు! చదవేస్తే ఉన్న మతికూడ పోయిందట!

చెట్టి - అయ్యో! నే నేమన్నానండి? అయినా మీరుమీరు ఒకటే మధ్య నాకెందులకలెండి. నా మాటేదో చెబితే నా వారిన నేను పోతాను.

వెంకన్న:- ఇది సమయం కాదుగాని, మళ్ళీరా మాట్లాడదాం.

చెట్టి:- అట్లాగేలేండి పంతులుగారూ (సమస్కరిస్తూ) వస్తా ' (వెళ్లుతూ,
వెంకట్రావుతో) శంవిప్పించండి పెద్దబ్బాయిగారూ!

వెంకట్రావు:- ఓ యన్! ఇచ్చాం. ఇక దయచెయ్యి!

(చెట్టి నీట్టూర్చి వెళ్తాడు)

వెంకట్రావు:- (వెళ్లుతూ) అమ్మా!

వెంకన్న:- ఇలారారా! నీతో మాట్లాడాలి.

వెంకట్రావు:- (సందేహిస్తాడు)

వెంకన్న:- నిన్నే పిలిచేది? ఎనడటాలా?

వెంకట్రావు:- అమ్మను చూచివస్తాను

వెంకన్న:- నిద్రపోతూంది. లేపకు.

వెంకట్రావు:- (నడ్డినచేతులు పెట్టుకుని ఆరోచిస్తాడు.)

వెంకన్న:- రమ్మంటే అట్లా నడ్డిన చేతులు పెట్టుకు చూస్తావు ఏమిట్రా! నీ ఉద్దేశం?

వెంకట్రావు:- (వస్తూ) ఉద్దేశ్యంకేం? సాగాలిగాని అవున్నాయ్.

వెంకన్న:- ఆ లక్షలో ఒకటి చెబుదూ. కొడుకు ప్రయోజకత్వం వినైనా సంతోషిస్తాను.

వెంకట్రావు:- (చెప్పబోయి ఆగుతాడు)

వెంకన్న:- ఏం? ఆగుతావేం? అనదల్చుకుందేదో బయటకే అవు. ఇంకా సందేహమెందుకు ?

వెంకట్రావు:- (మాట్లాడడు.)

వెంకన్న:- బుద్ధితేజపోతేసరి? ఆ శిష్యునిషిని పట్టుకుని అట్లా పేల్తావుట్రా? ఆమాత్రం మర్యాద తెలియక్కర్లా?

వెంకట్రావు:- మరగొడవ అతనికెందుకు తనపని చూచుకోకుండా?

వెంకన్న:- ఉహూ! అతనంటే అంత తెలిగ్గావుంటే నీకు? అతనే ఆ అప్పివ్వక పోతే నువ్వు చెల్లెలి పెళ్ళి చేసేవాడివే! పెద్దకబుర్లు చెబుతావు పైగా! నీలాంటివాళ్ళని నేనేంతమందిని చూశానో నా సర్వీసులో?

వెంకట్రావు:- ఊహించండి. నేనే మళ్లేదు. అనవసరంగా మీరే.....

వెంకన్న:- అంటున్నానా? కడుపు నిండిందిగాని కట్టిపెట్టవోయ్ ఆ వాగుడు.
హూ! !

వెంకట్రావు:- (వెళ్తుంటాడు).

వెంకన్న:- వెళతావేమిరా?

వెంకట్రావు:- పిలిచిన పని అయిపోయిందిగా!

వెంకన్న:- నువ్వు వెళ్ళినపని ఏమైంది?

వెంకట్రావు:- ఉద్యోగం ఇస్తామన్నారు.

వెంకన్న:- ఎప్పుడు?

వెంకట్రావు:- 3rd Five year plan లో.

వెంకన్న:- ఇంకానయం వైజన్మలో ఇస్తామన్నా. అండాకా యేవూళ్ళందంచు కున్నావు?

వెంకట్రావు:- ఏంటానికేం, మారాజులాగా యేలవచ్చు. కాని వున్న చిక్కల్లా ఒక్కటే.

వెంకన్న:- ఏంటది?

వెంకట్రావు:- బుజాన జంధ్యం వేలాడుతుంది.

వెంకన్న:- మైదరాబాదు వెళ్ళి ఇదా నువ్వు నేర్చుకొచ్చింది? ఎంత చదివితేనేం? ఎన్ని డిగ్రీలుంటేనేం? ప్రపంచంలో బ్రిటికే సూత్రం నేర్చుకోవాలి. రికమెండేషన్ లేండి యీ రోజుల్లో వుద్యోగమిస్తారా? ఏ మంత్రిగారి కడుపు? కాళ్ళో పట్టుకొని పని పూర్తిచేసుకోవాంనన్న జ్ఞాన ముందొద్దూ? ఆ మాత్రం బుర్రవుంటేగా దొరగారికి? నాదగ్గర మాట్లాడమంటే ముందు వెనుక తడుముకోనక్కరలా! ఎందుకురా

నీ చదువంతా? ఈ అప్పుల వాళ్ళకు నేనెట్లా సమాధానం చెప్పాలి? రామచంద్రా! ఎన్ని కష్టాలు పెడుతున్నావు తండ్రి! నేను పదుగురిలో తలెత్తుకుని తిరగాలని నీ కుందిట్రా? ఇంతకింటె ఆ అప్పులవాళ్లు, నువ్వు కలసి నా గొంతు నులిమి చంపగూడదూ, పీడ విరగడై పోతుంది?

వెంకట్రావు:- నాన్నా!

వెంకన్న:- నా...న్న! ఈ నాన్నకు బావు రాకుండా వుంది. దానిక్కూడా అసహ్యమే నేనంటే!

శేషమ్మ:-

వెంకట్రావు:- అవునమ్మా! నే నే (తండ్రితో) అమ్మ పిలుస్తూంది.

(వెళ్ళబోతాడు)

వెంకన్న:- (చెయ్యిపట్టుకుని ఆపి, ముందుకు తీసుకొచ్చి, రహస్యంగా,) గంపె డంత ఆశతో యెదురుచూస్తున్నది మీ అమ్మ. మీరేవో పెద్దపెద్ద ఉద్యోగాలుజేసి, మన ఋణాలు, వణాలు తీరుస్తారని ఆ పిచ్చిదాని నమ్మకం. అసలే జబ్బుగా వుందా? దానికితోడు నీకు ఉద్యోగం దొరకలేదంటే, దానిగుండె అగిపోవచ్చు. ఒకవేళ మీ అమ్మ అడిగితే, ఆఫీసర్ వుద్యోగమొచ్చిందని చెప్పి తడుముకోకుండా.

వెంకట్రావు:- అబద్ధాలా? చేసిన పాపం చాబునాన్నా క్షమించండి.

వెంకన్న:- ఈ కాస్తలో కొంప మునగదులే!

వెంకట్రావు:- మునిగినానరే! ఈ పాడుపని నేను చెయ్యను.

వెంకన్న:- పాడుపనా? పోనీ! నువ్వు వెళ్ళిరచోటల్లా నీకుద్యోగం దొరకని మాట అబద్ధమా? ఎందుకూ పనికిరాని నీ చదువు, నా కష్టాధిరత మంతా హరించినమాట అబద్ధమా? మనం ఋణాల పాలైనమాట అబద్ధమా? ఇన్ని అబద్ధాలుండగా యీ ఒక్క అబద్ధంతో భూమి బద్దలు కాదులే!

శేషమ్మ:-

వెంకన్న:- (విసుగ్గా) అబ్బబ్బ! వస్తాడులే! ఎందుకు గొంతు చించుకుంటావ్? నన్ను మాట్లాడనీ!

వెంకట్రావు:- ఎంత మాట్లాడినా యిదేగా ? వస్తున్నానమ్మా ! (తోపలికి వెళతాడు.)

వెంకన్న:- (విసుగ్గా) ఛీ ఛీ వెధవజన్మ ! ఈ పాడుబతుకు బతకటం కంటే కళ్ళు రెండూ మూసుకొని రైలుకింద పడితే నయం

వెంకటేశ్వర్లు:- (మధ్యలోవచ్చి, నవ్వుతూ) అది అంత తేరగా వుండచున్నానా వెంకన్నా ? ప్లాటుఫారం మీద పోటీలు పడుతున్నాడు, ఆ చావు కోసం. ఎవరో తెలుసా ? పరీక్షల్లో తప్పి యింటిముఖం చూడలేక ప్రాణాల్ని త్యజప్రాయంగా క్యాగం జేసే వీరపుత్రులు. నువ్వాపని చేయలేవుగాని నా మాట విని, వూరుకో !

వెంకన్న:- అప్పుడే వెంకటేశ్వర్లు ! నీ భయం నీది. నేను కాస్తాగుటుక్కుమంటే నీ బాకీ ఏమాతుందో ననుకుంటున్నావు. సహజమేలే !

వెంకటేశ్వర్లు:- బలేవాడివే ! నా చెవులు కుట్టింది కూడా కంసాలే. పిచ్చివాడా ! భయం నాకెందుకయ్యా ? వుంటే బాకీలు ఎగేసే వాళ్ళకుండాని గాని.

వెంకన్న:- నన్నెంత నీచంగా బావిస్తున్నావ్ వెంకటేశ్వర్లు? నీ బాకీని ఎగవేస్తానని అనుకుంటున్నావు ? నేనిప్పుడు లొంగుబాటులోవున్నాను కదాయని నీ చిత్తం వచ్చినట్టు మాట్లాడటం ధర్మం కాదు. ఆత్మాభిమానం నాకింతా వుంది. నువ్వనుకున్నంత పతనానికి నే నింకా దిగిపోలేదు. నాలుగు నెలలు ఓపికపట్టు, అబ్బాపైసలతో అవతల పారేస్తాను.

వెంకటేశ్వర్లు:- పారేస్తావుగా ? దర్జా అంతా వెలగబోతావే ? ఇప్పుడు పారేయ రాదు అంత మగతనముండే? ఇల్లాంటి వాయిదా లెన్నైనాయ్ ? బతకని బిడ్డ బారెడని మాటలు మాత్రం కోటలు దాటుతున్నాయ్ ! (ప్రకాశం హోల్టర్‌తో వచ్చి ఆతని వెనక్కి నిలబడతాడు) (బారలు జాప్తుతూ) మింగటానికి మెతుకు లేదుగాని మీసాలకు సంపెంగ నూనెట !

ప్రకాశం:- ఉండా సంపెంగనూనె (భుజంతట్టి అడుగుతాడు.)

వెంకటేశ్వర్లు:- (మాట్లాడడు)

ప్రకాశం:- నోరు పెగల్గేం యిప్పుడు ? (వెళ్ళి హాల్టాల్ ను పెట్టెమీద పెట్టి)
నోడికివచ్చినట్టు పేల్తున్నావు. యిది నీ బాబుగాడి యిల్లా ?

వెంకటేశ్వర్లు:- ఎవరి బాబుగాడిల్లో రేపు దావా పడినప్పుడు తెలుస్తుంది.

ప్రకాశం:- (మీదికొస్తూ) ఏమిటి తెలిసేది నీ మొహం ?

వెంకన్న:- ఆగు ! ఇదో గొప్పనుకుంటున్నావా ? పో అవతలికి. ఇంటి కొచ్చిన
వాళ్ళను గౌరవించాని తెలిదూ ?

ప్రకాశం:- వీడ్నా ? వీడ్ని ఎలా గౌరవించాలో నాకే తెలుసు. (వెంకటేశ్వర్లుతో)
మా నాన్నంచె నీకింత అయిసుగా వుందేం ? Take care !

వెంకటేశ్వర్లు:- ఇదిగోనండోయ్ వెంకన్నపంతులుగాదూ ! ఇక ఊణం అగను.
తేల్చి చెప్పండి తండ్రి కొడుకులు ?

వెంకన్న:- చెప్పానుగా నాలుగు వెంటలాగమని.

వెంకటేశ్వర్లు:- పిల్లేదు వడ్డితోసహా కట్టాలిప్పుడే !

ప్రకాశం:- నోర్ముయ్ !

వెంకన్న:- నువ్వు నోరుముయ్యరా ప్రకాశం ! మధ్య నీ కెందుకురా ? పోవేం
అవతలికి ?

ప్రకాశం:- నువ్వుండు నాన్నా ! ఆ అదిరిపాడేదో అంతుతేలుస్తాను.

వెంకటేశ్వర్లు:- ఏదీకావు ! అంత మగతనముంచె కక్కరా నా పైకం? కక్కు?
సౌరకాయలు కాదు వూరికే కోసిపారెయ్యటానికి? ఒకటా రెండా ?
వెయ్యి రూపాయలు మీ మొహాన పోశాను. అయ్యా, బాబూ అంటూ
నా కాళ్ళావేళ్ళాపడితే యిచ్చానురా అంత డబ్బు ? ఆ డబ్బే నే
నివ్వకపోతే అప్పాయిగారికి రోగం బాగా కుదిరేది. బి. ఏ. కాదు,
నుయ్యే గతయ్యేది.

ప్రకాశం:- (మీదికివస్తూ) రాస్కెల్ ఏం కూశావు ? పళ్ల రాం గొడతాను.

వెంకన్న:- (అడ్డుపడుతూ) ప్రకాశం ! నీకు ఏచ్చెక్కిందా ఏమిరా ? చెప్పేది
నీకుకాదూ ? నువ్వు మనిషివా పశువ్వా ?

ప్రకాశం:- వదులు నాన్నా, ఆ పశువు నాలుక పీకి పారేస్తాను.

వెంకటేశ్వర్లు:- (పంచ పైకి కద్దు) రారా కుంక ! ఒక్క దెబ్బతో నెత్తురు కిక్కి చస్తావ్. వదలవోయ్ వాణ్ణి. వదులూ ?

ప్రకాశం:- జిడీ రాస్కెల్ ! అబ్బా ! నువ్వు వాడులు నాన్నా ! ఏం కూడావు ?

వెంకటేశ్వర్లు:- రారా ముండ ! రా గుడ్డుకు చంపుతా ! రా .

[ఇద్దరినీ ఆగమంటాడు వెంకన్న. కొడుకుని అదమాయిస్తాడు. వెంకటేశ్వర్లును బ్రతిమాల్తాడు. కాని, యిద్దరూ వినరు. మాటలు పెరుగుతాయ్. చేతులు కలస్తాయ్. చొక్కాలు చిరుగుతాయ్. వెంకన్న అడ్డుపడ్తాడు. కొన్ని దెబ్బలు వెంకన్నకు తగుల్తాయ్. అఖరున వెంకటేశ్వర్లు కొట్టిన దెబ్బతో వెంకన్న కూలబడతాడు. ప్రకాశం మిరిలేని ఆవేశంతో వెంకటేశ్వర్లు మీదకు దూకబోతుండగా-వెంకట్రావ్ లోపల్నుంచి అదుర్దాగా వస్తాడు.]

వెంకట్రావు:- నాన్నా ! నాన్నా ! (దుఃఖం పొంగుతూ వుంటుంది.)

[అందరూ వెంకట్రావును చూస్తారు.]

వెంకట్రావు:- అమ్మ పంకటంలేదు. స్మారకం తప్పతోంది. త్వరగా రండి. (వేశతాడు.)

[ప్రకాశం, వెంకన్న అదుర్దాగా లోపలికి వెళ్తారు.]

వెంకటేశ్వర్లు - పాపం పూకేపోతుందే ? దేవుడు లేడూ ? మంచీ మర్యాద లేకుండా యింటికొచ్చిన పెద్దమనిషి మీద కలబడతాడూ ? చేతిలో పైసా లేకపోయినా పొగరుకేం తక్కువలేదు. ఇవ్వలేకపోతే చచ్చినట్టు పడుతాలి. తండ్రి కొడుకులు వచ్చి నా కాళ్ళమీద పడరాదూ-ప్రోనోటు నిక్కడే ముక్కలు జేసి పోతాను.

వెంకన్న:- (విచారంగా రెండు చేతుల్లో దండంపెట్టా వచ్చి) వెంకటేశ్వర్లు !

ప్రకాశం:- (వచ్చి) నే వెళ్లి డాక్టర్ ను పిలుచుకొస్తాను

వెంకన్న:- మన యింటికి యిక డాక్టర్ రాను.

ప్రకాశం:- ఏం ? వైద్యం చెయ్యటం మారుకున్నాడా ?

వెంకన్న:- ఆయన వైద్యం చేస్తూనే వున్నాడు. కాని ఏమీ చెయ్యలేని వాళ్ళం మనమే.

ప్రకాశం:- నా కేం understand కావటంలేదు. మన మేం చెయ్యాలంటారు?.

వెంకటే:- నా బాకీ తీర్చాలంటారు. ఇప్పుడైందా అందర్నాండు ?

ప్రకాశం:- (పళ్ళుకొరుతూ తీవ్రంగా చూస్తాడు.)

వెంకన్న:- (బుజం తడుతూ) ఎదుకు నాయనా ఆ చేతగాని ఆవేశం ? కాలానికి తలవొగ్గటం నేర్చుకో. అదే మన పాలిట బ్రహ్మాత్మం. ఇతని వెయ్యి రూపాలకే ఇంత కంగారుపడితే ఎట్టా ? మనం శేషాచలం చెట్టికి మూడువే లివ్వాలి.

వెంకటే:- అమ్మబాబాయ్! కొంప ముంచావన్నమాట ఐ. పి. పెడతానాయేం వెంకన్నా ?

ప్రకాశం:- (దగ్గరకెళ్ళి) చిత్తం ! తమ కంత కోరిగ్గావుంటే తప్పుతుందా ? ప్లీడర్ గుమాస్తావి వ్రాయి పిటిషన్ ఐ.పి. పెడితే నీ కొచ్చేది వెంట్రుకలే; పిచ్చి పిచ్చి మాటలు మాని మర్యాదగా వుండు. (తండ్రితో) చెప్పు నాన్నా ! డాక్టరెండుకు రాడు ?

వెంకన్న:- రోగం వూరికే వచ్చిందని డాక్టరెట్టా వస్తాడు ? మన చేతిలో పైసా లేదు ఆతనిక్కుడా అర్థమయింది. మన యింటికి రాడు.

ప్రకాశం:- (కోపంగా) రాడో ? ఎట్టా రాడో నేనూ చూస్తాను పీజ్ యివ్వాలంటే తరువాత యిస్తాం. అమ్మకు ప్రాణం పోతుంటే చూస్తూ వూరుకుంటాడా ? పోనీ, మరొక డాక్టరును తెస్తాను

వెంకన్న:- ఏం లాభంలేదు. ఆయన చిటి యివ్వందే యే డాక్టరు రాడు.

ప్రకాశం:- కనీస మా చీటివైనా ఇవ్వమని అడుగుతాను.

వెంకన్న:- మనం ఆయనకు ఫీజుంలా యివ్వందే ఆ చీటి యివ్వడు.

ప్రకాశం:- ఇక్కడ ప్రాణంపోతుంటే వీళ్ళు చూస్తూ ఊరుకుంటారా? వీళ్ళకు డబ్బేనా ప్రధానం? ఇందుకేనా వీళ్ళ మెడిసిన్ చదినింది? ఇందుకేనా మెడికల్ సిట్లకోసం వీరు ఆరాటపడుతోంది? ఆ చదువునా

మానవసేవక్కాదూ? డబ్బేనా వారి ఆదర్శం? ఇంతకంటే మాతకు
లేవరు? రోగాంతో వ్యాపారం చేస్తూ, మేడలు కట్టించి దూపాయం
మీద శయనించే ఈ దాక్టర్లను శిక్షించలేం? ప్రభుత్వం శాసనాలు
చెయ్యడేం? ఔను, ఎందుకు చేయాలి? బీదవాళ్లెందుకు బ్రతకాలి?
ఇది ప్రజారాజ్యం! ఇది రామరాజ్యం!

తోటిమానవుల దురవస్థలను గుర్తించని యీ దాక్టర్లకు హృదయం
లేదు; అభిమానం లేదు; మానవత్వం లేదు

వెంకటే:- తెలుసుకో ఇప్పటికైనా! నేను కాదు నోరుమూసుకొని పడుండ
టానికి-వాళ్ళ దాక్టర్లు ఇంగ్లీషు దాక్టర్లు. ఇంగ్లాండ్ రిటరన్లు—

ప్రకాశం:- Shutup !

(శేషాచలం చెట్టి వస్తాడు)

(ప్రకాశం లోనికి వెళతాడు. వెంకన్న కూడా అతణ్ణి అనుసరిస్తాడు)

వెంకటే:- (చెట్టితో) వాడు తిట్టింది, ఎవరిననుకున్నావు?

చెట్టి:- ఎవడో గణపాయిని! అయినా మన కెందుకు?

వెంకటే:- అవునలే! మన కెందుకు? శేషాచలం!

చెట్టి:- అయ్యా!

వెంకటే:- నిన్ను చూస్తే, నాకు చాలా యిడిగా వుండయ్యా?

చెట్టి:- ఆదండె?

వెంకటే:- అదే!

చెట్టి:- ఆదండె?

వెంకటే:- చాలా జాలిగా వుంది. పాపం!

చెట్టి:- ఏం?

వెంకటే:- ఏవని చెప్పను?

చెట్టి:- ఏం చెప్పకు. ఊరుకో!

వెంకటే:- నీకుపయోగించే మార్తెనా చెప్పొద్దా?

చెట్టి:- చెప్పు.

వెంకటే:- ఇంబాక వద్దన్నావ్! ఇప్పు డెందుకు చెప్పాలి?

చెట్టి:- నీ స్టీడరు గుమాస్తా బుద్ధి చూపిచ్చావయ్యా. చెప్పనన్నావ్. చెప్పకన్నా-చెబుతానన్నావ్. చెప్పన్నా! చెప్పనూలేవు, మాననూలేవు. భలే బాపనయ్యవు! ఎట్టాగయ్యా నీతో?

వెంకటే:- ఈ వెంకన్నపంతులు దివాళా పిటీషన్ పెట్టి బాకీ లన్నింటికీ సున్నా చూడతాడట-నీ బాకీ రామార్పణమే.

చెట్టి:- ఈ దాబుంన్నీ 'నా దగ్గరనా? ఆ యెదవ పని ఆయ నెన్నడూ చెయ్యడు. ఇదిగో! మనలోమాట: నువ్వేమన్నా పెట్టమన్నావా?

వెంకటే:- ఛా ఛా! నే నెందుకు చెబుతాను?

చెట్టి:- అయిచా నీ బాకీపోతే నాదీ పోతుంది.

వెంకటే:- నా దెంతలే! వెయ్యేగా!

చెట్టి:- నీది పోతేమాత్ర మేమిలే! కష్టపడి సంపాదిస్తేగా? పార్టీల నోట్లో దుమ్ముకొట్టినబాపతు. పోయినా ఏం వర్చాలేదు. మళ్ళీ ఇట్టే సంపాస్తావు.

వెంకటే:- నువ్వో? కొరియా యుద్ధం పేరుతో రేట్లు పెంచి ప్రజలను మోసం చెయ్యాలా? మీదంతా పాపపుసొమ్ము.

చెట్టి:- నిన్ను కడిలిస్తే అంతా కంపేరయ్యా! నీకు పుణ్యముంటుంది కాని యిక్కడేం పితలాటకం పెట్టకు. నా బాకీ సంగతి మేము చూసుకుంటాం.

వెంకటే:- నేను వద్దంటేగా? చూసుకోండి ఇప్పుడీదాకా నా వంతు యిప్పటి నుంచి నీ వంతు. ఏమిటో చూస్తాట్ట!

(వెంకన్న వస్తాడు)

అడుగో వచ్చారు-చూడు-ఏం చూస్తావో? (వెంకన్నతో) చూపించవయ్యా చెట్టి? బాగా ఘాఫింతు!

వెంకన్న:- (ముందుకు వచ్చి గంభీరంగా) విరిగిన నడుంమీద రాయి వేస్తున్నావ్ వెంకటేశ్వర్లు! నన్ను అపహాస్యం చేయటం నీకు ఆనందమైతే, నేను చెప్పవలసిందేలేదు. కాని మన చిరకాల స్నేహం భగ్గుమాతున్నందుకు విచారిస్తున్నాను. గడచిన రోజులైనా జ్ఞాపకం తెచ్చుకో! పదేళ్ళనాడు నువ్వు నీ కుటుంబం పస్తున్న రోజులున్నాయ్ నా కొచ్చిన జీతమంతా నీ కెన్నిసార్లులిచ్చావో, దాని ఫలితంగా మా కుటుంబమంతా మీ పస్తుల్లో ఏ విధంగా పాలు పంచుకున్నామో నువ్వు మరచిపోవటం నా దురదృష్టం. ఈ రోజున నీ దృష్టిలో నేను ఒక దోమ కంటే హీనంగా కనబడుతున్నాను. క్యాలండర్‌లోని తేదీల్లాగా మనుష్యుల విలువలు యిట్లా మారిపోతాయని యీనాడే తెలుసుకున్నాను.

క్షమించు! ఏ వేవో అన్నాను. నీకు కావలసిందల్లా డబ్బు! ఇస్తున్నాను తీసుకోండి పితౄతమైన యీ ఒక్క యింటిని వదలేక యిశ్శాఖు బాధపడుతున్నాం. ఈ బాధను తీర్చి వుజ్జం కట్టుకుంటే, యే చెట్టు నీడనో తలదాచుకుంటాం.

శేషా:- బాధపడకండి పంతులుగారూ! ఊరుకోండి. మేంకూడా మనుష్యులమే! వెంకటేశ్వర్లు! ఏమిటయ్యా నీ మాటలు? దేవుడెక్కడోలేదు. మన నీడలోనే వున్నాడు. మంచి అంటూ లేదటయ్యా నీకు? మంచిోళ్ళ మనసు నొచ్చుకుందంటే, ఆ వుసురు పూరికేపోదు. పాతాళానికి పడిపోకు! జాగ్రత్త.

వెంకటేశ:- అవునయ్యా? నా కళ్ళముందు వుట్టాను ఆ గుంట వెధవ! నా మీద కలబడటం న్యాయమేమో చెప్పమను. అది నాకు అవమారంకాదేం?

వెంకన్న:- కాదు. ఆ అవమానం నాది. (వచ్చి, రెండుచేతులు బట్టుకొని) నువ్వు నన్ను కొట్టావని నా కెంతమాత్రం బాధలేదు. కాని నేను బ్రతికుండగానే యీ యింట్లో నీ మనసుకు బాధకలిగిందే అని దుఃఖిస్తున్నాను. మా అందరిని క్షమించు.

(బయటనుంచి 'పోస్ట్' అరు లేక వినబడుతుంది. ప్రకాశం వెళ్ళి జాబును తెస్తాడు.)

ప్రకా:- (వెటకారంగా) అల్లుడుగారి యేడుపే యిది నాట్ పేడ్ వుత్తరం!

శేషా:- ఐలే అల్లుడే!

ప్రకా:- (కవరుచించి, వుత్తరం తీసి, చదువుతాడు) '...మామగార్కి నమ స్కారములు. మీరు వ్రాసిన వుత్తరమందింది. ఐదవకంవల్ల సమాధానం వ్రాయటం మాలశ్యమైంది. అత్తగార్కి జబ్బుగా వుందని, అమ్మాయిని చూడాలని కలవరిస్తుందని, వెంటనే మాయిద్దరిని Next train లో ఐయలుదేరి రమ్మని వ్రాశారు. కాని రైలు చార్జీలు అయినా పంపాంన్న విషయం మీ కెందుకు తోచలేదో తెలియటం లేదు. పెళ్ళిలో యిస్తామన్న మోటార్ సైకిల్ విషయంకూడా మీ జాబులో లేదు. అనవసరంగా కంగారు పడుతుందని మీ వుత్తరాన్ని మీ అమ్మాయికి చూపలేదు. దాని మనసు బాధపడటం నేను చూడలేను కదా!

మరొక విషయం. నా మాట విని అత్తగారిని మద్రాసుకు వెంటనే తీసుకువెళ్ళి మందిప్పించండి. మోటార్ సైకిల్స్ అమ్మే పావు, మౌంటురోడ్డులో స్పెన్సర్ కంపెనీకి దగ్గరగా వుంది. మీకు తీరిక లేకపోతే మీ పెద్దబ్బాయి వెంకట్రావును పంపండి. మీ ప్రకాశాన్ని మాత్రం వద్దు. వాడికి విషయం చెప్పకండి వాడాట్టి రొడీ...' (తండ్రితో) కొను మోటార్ సైకిల్? చెయ్యి మనియార్డు? వ్రాయండి మరో ప్రోనోటు? డబ్బిచ్చే వాళ్ళిక్కడే వున్నారా? వాళ్ళకు వడ్డీవస్తుంది. మనకు డబ్బొస్తుంది అమ్మకు మందు ఆక్కర లేదు. మా అమ్మ పోయినా వర్షాలేదు. మీ అల్లుడుగారికి మాత్రం ఆగ్రహం రాకుండా చూచుకోండి. నేను రొడీగి, మీరు పెద్ద మనుష్యులు!

శేషా:- ఎంత లావు అల్లుడైనా అంత అదిరిపాటా? అడిగిన కట్నం పెళ్ళిలో ఇవ్వటం, పుచ్చుకోటం అయిపోయి. మళ్ళీ ఇదే బుద్ధయ్యా?

వెంకటేశ:- అల్లుడంటే మరేమనుకున్నావు? ఒకమాడు కట్నమంటూ యిచ్చి దాని చూపించారు. ఇంకెందు కూతురుంటాడు? పండగొస్తే కట్నం! పురుడు వస్తే కట్నం! రమ్మంటే కట్నం! పొమ్మంటే కట్నం!

ఎందోస్తే కట్టుం! వానోస్తే కట్టుం! అడగటం రివాజే, యివ్వటం విధాయకమే! ఇది బావి, అది చేద!

ప్రకాశం:- ఈ చేదకు తాడు తెగింది. నువ్వొచ్చి ముడెయ్యి.

(లోపల వెంకట్రావ్ “అమ్మా! అమ్మా!” అంటూ ఏడుస్తాడు. Back-ground music ఆరంభమౌతుంది. చెట్టి, వెంకటేశ్వర్లు లోనికి వెళ్ళి ఓదారుస్తారు మాటలతో.)

(వెంకన్న నిశ్చేష్టడై చూసి, రెండడుగులు వేసి, పోలేక ఏడుస్తాడు.)

చెట్టి:- (లోపలనుంచి కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ వచ్చి, వెంకన్నను చూస్తూ) మహాతల్లి! ఈ లోకంనుంచే వెళ్ళిపోయింది.

(వెంకన్న ఆవురుమంటాడు)

ఊరుకోండి పంతులుగారూ! మీరే దిగులుపడితే ఎట్టా? వెళ్ళి అబ్బాయిలకు ధైర్యం చెప్పండి. ఆ తల్లి కేంతక్కువ? పసుపు కుంకుమతో వెళ్ళిపోయింది. మహా పుణ్యాత్మురాలు!

వెంకటేశ:- (వచ్చి) సందేహమేమిటి? తన పొద్దెంత మాడ్చుకుందో, ఒక్కంత విరుచుకుందో పక్కింటివాళ్ళకైనా తెలిసేదికాదు. ఎటువంటి మనసు ఆ యిల్లాలిది! మా యింట్లో పట్టెడన్నం కూడా లేనిరోజుల్లో, మా పిల్లల్ని తీసుకువెళ్ళి అన్నం వండిపెట్టి, మిగిలించేమైనావుంటే తన పిల్లలిద్దరికి తరువాత పెట్టేది. ఆమె సాజ్జాతు అన్నపూర్ణ తల్లీ! (అంటూ చేతులెత్తి దండం పెడతాడు)

(వెంకన్న కన్నీరు తుడుచుకుంటూ వుంటాడు)

ప్రకాశం:- (కన్నీరు ముంచెత్తిన ముఖంతో వచ్చి, తండ్రిని తీవ్రంగా చూసి) నవ్వుకూడా యేడుస్తున్నావే! అదంతా నిజమైన దుఃఖమేనా? అది నీ హృదయంనుంచే వస్తున్నదా? మా అమ్మను చంపించెవరు? ఆఖరు చూపైనా నోచుకోని మా చెల్లెలి గొంతును కోసించెవరు? ఇప్పుడు నీకు తృప్తి అయిందా? నీ హృదయం శాంతించిందా?

(వెంకన్న తలవంచుకొని వెతుండగా, ప్రకాశం వెళ్ళి అడ్డంగా నుంచొని రెండు చేతులు చాపి)

చెప్పాలి సమాధానం? నవ్వు చేసింది ఒక గుమాస్తా ఉద్యోగం. నువ్వు చదివినదల్లా మెట్రిక్కు. మేం మాత్రం గ్రాడ్యుయేట్లు మవ్వాలి, మేం గెజిటెడ్ ఆఫీసర్లం కావాలి. నీ పేరు, నీ ఖ్యాతి పెరగాలి. ఇదికదూ నీ ఆశయం? నీ కొడుకులిద్దరూ ఆఫీసర్లని నలుగురికి చెప్పటం కదూ నీ సంకల్పప్రి?

(వెంకట్రావ్ వస్తాడు)

చీట్లపేకతో మేదను కట్టావు! అది చిన్నగాలికే చితికిపోయింది. మనకంటె కూలివాడెంతో నయం. ఉన్నదాంతో తృప్తిపడటం వాళ్ళకు తెలుసు. శక్తికి మించిన ఆశలు పెట్టుకోవటం వాళ్ళకు చేతకాదు. అది మన కుటుంబాలకు బాగా తెలుసు, లేండి వున్నట్టు నడించటం మన జన్మహక్కు. ఇంట్లో చినిగిన గుడ్డలు, బైట జరిపించెలు మధ్యతరగతి కుటుంబాలు నాశనమవుతున్నాయంటే దానికి కారకులెవరు? బాధ్యులెవరు? ఇదేనా మీ ముందు తరాలవారికి నేర్పాల్సిన మహా విద్య?

ఇప్పుడేడ్చి యేం లాభం? ఎందుకూ పనికిరాని మా చదువుల కోసం అప్పుజేసి మన కాపరాన్ని వీధి తెక్కిండావ్! అంతేగాని, మనందరికోసం నానా బాధలు పడిన మా అమ్మ, కదల్లేక మంచాన పడితే మండిప్పించి బ్రతికించుకోవాలని, అది మీ విధి యని తెలుసు కోలేదు. ఆ ఉద్దేశమే మీ హృదయంలో లేదు. మీ దసలు మానవ హృదయం కాదు. కడిక పాషాణం!

(వెంకట్రావ్ ప్రకాశాన్ని రెండు చెంపలు బాగా వాయిస్తాడు.)

వెంకట్రా:- నోటికొచ్చిన్నట్టు మాట్లాడుతావుట్రా? ఆయనెవరని! నాన్నను పట్టుకొని అంతమాటంటావా? నాన్న అంత తేరగా ఉన్నాడను కున్నావేం? నవ్వు పెరిగిందెక్కడ? నాన్న బుజాలమీద కాదు? నువ్వొంతవాడివి అయింది నాన్న చేతులమీదకాదు? నువ్వడిగిందల్లా తెచ్చియిచ్చిందెవర్రా? నాన్న కాదా? మనిద్దరి చదువులతో కదూ నాన్న చితికిపోయింది? నడవలేని స్థితిలో, ఆఫీసుకు కాళ్ళిడ్చుకుంటూ వెళ్ళి, ఆ రిషా డబ్బులు నాలుగు అణాలు నాన్న మిగిల్చిందెవరి

కోసంరా? పిల్లలపైన ఆయనకా మమతే లేకపోలే మనగతేమయ్యేది? ఈడొచ్చినవాడి కామాత్రం జ్ఞానముండాలి. విశ్వాసం లేనివాడు బ్రతికినా ఒకదే, చచ్చినా ఒకదే ఈ మాట బాగా జ్ఞాపకముంచుకో!

మన కాపురం ఒక బండిలాంటిది. ఆ బండికి నువ్వు నేనూ రెండు చక్రాలం. ఆ బండిని ఇన్నేళ్ళూ లాగిన ముసలెద్దలు అమ్మ, నాన్న! ఆ బండి బరువుకు నడుం విరిగి అమ్మ చనిపోయింది. నాన్నను కూడా చంపాలనుకుంటున్నావ్!

ఆ కాస్త ప్రాణం వదుల్తూ అమ్మేం చెప్పిందో నీకేం తెలుసు? నా కన్నీరు తుడుస్తూ “ఎందుకు నాయనా యేడుపు? నాకేం తక్కువ? మీ చేతుల్లో చల్లగా దాటిపోతాను, కాని నాకు ఒక్కచే దిగులు. అది మీ నాన్న! ఆయన దేవుడులాంటివాడు. మీకు అప్పగించిపోతున్నా. జాగ్రత్తగా కాపాడుకోండి.....

ప్రకాశం:- (దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేక, వెళ్ళి తండ్రి కాళ్ళపైన వడుతూ) నాన్నా! నాన్నా! నన్ను క్షమించు నాన్నా!

(వెంకన్న, ప్రకాశాన్ని లేవదీసి, తన హృదయానికి హత్తు కుంటాడు. వెంకట్రావు వెళ్ళి తండ్రిని కొగలించుకుంటాడు.)

(చెట్టి, వెంకటేశ్వర్లు, తమ ప్రోనోట్లను చించివేసి వెళ్తుండగా.)

వెంకన్న:- (వాళ్ళకడ్డంగా వెళ్ళి) అగండి! నన్నొక బిచ్చగాడినిగాచేసి వెళ్తున్నారా? ఇది మీకు న్యాయంకాదు. మీ ఋణాన్ని తప్పకతీరుస్తాను. ఈ యింటిని మీ బాకీలకు తీసుకోండి. అంతేగాని, నన్ను బిచ్చగాడిని మాత్రం చెయ్యకండి.

శేషా:- అట్లా అనుకోకండి బాబూ! మా మనస్ఫూర్తిగా వదలిపెట్టాం.

(చెట్టి, వెంకటేశ్వర్లు వెళ్తారు)

వెంకన్న:- నేనొక బిచ్చగాడినా? అవును. నేను బిచ్చగాడినే. నా తండ్రొక బిచ్చగాడు. మా వంశమంతా బిచ్చగాళ్ళే!

(ప్రోనోటు ముక్కులను తీసికొని)

వెంకన్న:- (వెట్టివాడిలాగా) స్టాంపు బిళ్లలు నవ్వుతున్నాయ్! ఈ చినిగిన కాగితం ముక్కులు నన్ను వెక్కిరిస్తున్నాయ్!

(వెట్టిగా నవ్వుతాడు-ఆ నవ్వు క్రమేణా ఆగిపోతుంది. నోరు వంకరపోతుంది. చెయ్యి పడిపోతూ వుంటుంది. మనిషి తూలిపోతూ వుంటాడు)

వెంకట్రా:- (పట్టుకుని) కొంప మునిగిందిరా ప్రకాశం! నాన్నకు పక్షవాతం వచ్చింది.

ప్రకాశం:- (వచ్చి తండ్రిని పట్టుకొని) నాన్నా! నాన్నా!

వెంకట్రా:- పద! నాన్నను హాస్పిటల్ కు తీసుకువెళదాం! పద.

(లోనికి వెళ్లి లాంతరు తెస్తాడు - ప్రకాశం వెంకన్నను బుజాని కెత్తుకుంటాడు-ముందు లాంతరుతో వెంకట్రావు, వెనుక తండ్రిని మోసుకుంటూ ప్రకాశం బరువుగా అడుగులు వేసుకుంటూ వెళ్తారు) గడియారం అరగంట కొడుతుంది. బ్యాక్ గ్రౌండ్ మ్యూజిక్ ఆగి పోతుంది.

(తెర పడుతుంది)

మనస్తత్వాలు

రచన :

భమిడిపాటి రాధాకృష్ణ

పాత్రలు

రమణయ్య

రామం

సుందరం

రంగయ్య

హనుమంతరావు

విశాలాక్షి

కమల

[తెర తప్పుకోగానే ఒక ఇంట్లో హాట కనిపిస్తుంది. హాటకి వెనక మధ్యగా ఇంట్లోకి ఒక ద్వారం, హాటకి కుడి ఎదర ఇంట్లోకి మరోద్వారం, హాటకి ఎడమ ఎదర వీధులోకి ఒక ద్వారం ఉంటాయి. హాట్లో మధ్యగా Teapoyతో సహా సోఫాసెట్టు. కుడిమధ్యలో గోడకి దగ్గరగా cloth stand, దానిమీద ముఖ్యంగా రెండు, మూడు కోట్లు ఇంకా కొన్ని సాధారణమైన ఇట్టలూ ఉంటాయి. ఎడమ మధ్యలో గోడకి దగ్గరగా ఒక బల్బు. దానిమీద రేడియో, రేడియోమీద టైమ్ పీస్ ఉండాలి. సమయం సరిగా సాయంత్రం అయిదు గంటల వుతుంది. మధ్యసోఫాలో రమణయ్య తాపీగా కూచుని, పెద్దసైజు సంస్కృత రామాయణం చేత్తో పుచ్చుకుని చదువుతూ, లీనమై, ఆనందిస్తుంటాడు].

రమ:- అహం శూర్యణఖానామ రాక్షసీ కామరూపిణీ! భగినీ రాక్షసేంద్రస్య రావణస్య మహాత్మనః ...ఓహోహో!...

[కుడి ఎదరలోంచి విళాలాక్షి వస్తుంది]

విళ:- ఏమండీ !-

రమ:- అహం శూర్యణఖా నామరాక్షసీ...

విళ:- బాగానే ఉంది మీవరస ! అయిదయింది, తెలుసా ?

రమ:- అబ్బా ! అయిదయిందీ ?

విళ:- (ఈసడింపుగా) అబ్బే ' మూడే అయింది.

రమ:- ఇంతేనా ! (మళ్ళీ చదువుకుంటూ) ఖరేణ సహితా...

విళ:- చాలాబు !- లేవండి ! (పుస్తకం లాక్కుంటూ) ఈ రామాయణం పుచ్చుగుని కూచుండే మీకు మనుషులు కనపడరు.

రమ:- మనుషుల్లో ఏముందే అమానుషత్వంతప్ప !- రామాయణంలో ఉంది మోక్షానికి మైరోడ్డు.

విళ:- అల్లానేగాని, మీరు ముందు త్వరగా తెమలండి.

రమ:- ఎందుకూ ?

విశా:- నీనీమాకి వెళ్ళద్దుటండి ?

రమ:- ఎందుకూ ?

విశా:- ఆయ్యా, మీ 'ఎందుకు' బంగారంగానూ ! ఈవాళ మన కోడలు పుట్టింరోజు కదుటండి ? అందరిం కలిసి సాయంత్రం నీనీమా తెదదామనుకున్నాంగా ?

రమ - ఆనుకున్నామా ' -

విశా:- సరిపోయింది. చదవేస్తే ఉన్న మతీ పోయిందట !

రమ:- చెప్పే చదువులు అల్లానే ఉన్నాయితే ! అన్నట్టు - సుందరం కాలేజీ నుంచి వచ్చాడా ?

విశా:- వాడూ, రామం కూడా వచ్చేవేళయింది. మీరు తెమల్దమే తేలటం లేదు !

రమ:- (లేస్తూ) ఓనూల్నించి లేస్తూంచేనే చదువుతా వెందుకే ? ఆడవాళ్ళ నోటికి గోదావరి వరదకి అడ్డూ ఓడ్డూ లేదనుకుంటాను. హూ !... [ఎడమ ఎడర ద్వారంలోంచి రంగయ్య వస్తాడు. చేతిలో సంచి ఒకటి ఉంటుంది]

విశా:- ఏం, రంగయ్యా ! తెచ్చావా మిరాయి ఉండలు ?

రంగ:- తెచ్చానండి

విశా:- వీళ తెన్నితూగాయి?

రంగ:- పదహారండి!-కాదండి, పదిహేనండి!

విశా:- ఇంతే-తక్కిడకింద చింతపండ్లూ అదీ అంటించాడేమో చూశావా?

రంగ:- (నమ్మనట్టు) మిరాయిఉండలో చింతపండు ఎందుకు వేస్తాడండీ?

విశా:- తెలివి తెల్లారిచచ్చేఉంది!-

రమ:- పోన్లే! జీడిపప్పు జాగావేశాడా?

విశా - (పిసుగ్గా) అ, అన్నీ వేశాడుగాని, ముందు మీరు నడివండి! (కుడి ఎడర కుతిరిగి) కమలా!-కమలా! - ('వస్తున్నా' అని సమాధానం వస్తుంది) రంగయ్య వచ్చాడు, చూడు!

[రమణయ్య, విశాలాక్షి మధ్యగదిలోకి వెళతారు. కుడి ఎడర ద్వారంలోంచి కమల వస్తుంది. రంగయ్య బుర్రగోక్కని ఆలోచిస్తుంటాడు.]

కమ.- తీసుగొచ్చావా, రంగయ్యా!

రంగ.- చిత్తం! - కానండి, అమ్మగామా! అందులో ట్టు ముక్కు చిదిపి రుచిచూడండి!

కమ.- ఎందుకూ?

రంగ:- చూడండి, చెబుతాను!

కమ:- ఏం? - విశేషం ఏమన్నా ఉందేమిటి? (పొట్టంపైన చింపి, ముక్కు చిదిపి, తింటుంది.) బాగానేవుంది!

రంగ:- మరి, చింతపండు ఉందాండి, అందులో?

కమ:- మిరాయిఉండలో చింతపండు ఏమిటోయి, మతిపోయిందేమిటి?

రంగ:- లేదండి. నేనూ అల్లానే అడిగితే నాకు మతిలేదన్నా రండి!

కమ:- (నవ్వి) ఎవరూ?

రంగ:- (నవ్వుతూ) పెద్దమ్మగారండి!

కమ:- (నవ్వుతూ) సరేలే! - నువ్వు ముందు సుబ్బారావు దగ్గరికెళ్లి ఫోటోలు అయ్యాయేమో తీసుకురా!

రంగ:- సుబ్బారావాండి?

కమ:- ఫోటోగ్రాఫర్‌యి! - మొన్న మనందరికీ గ్రూపు ఫోటో తియ్యలేదూ?

రంగ:- అందులో నన్ను ముందు కూచో పెట్టాడూ?

కమ:- అశనే!

రంగ:- ఆ! - ఆ పక్కమేడలోకి కొత్తగా వచ్చాడూ?

కమ:- అతనేనోయి!

రంగ:- అవునండి, తెస్తాను.

కమ:- త్వరగా, రా! - సినిమాకెళ్ళాలి.

రంగ:- చిత్తం! - చిటికెలో వచ్చేస్తానండి.

[రంగయ్య ఎడమ ఎడరలోంచి వీడుతోకి వెళతాడు. కమల పొట్టంనుంచీ పుచ్చుగొని ఉత్సాహంగా మధ్యగదివైపు వెడుతూంటే, ఎడమ ఎడరలోంచి పుస్తకాలు పుచ్చుగుని సుందరంవస్తాడు. వస్తూనే రేడియోబల్లమీద పుస్తకాలు పడేస్తాడు.]

సుంద:- ఏం వదినా! ముస్తాబయిందా? (బాగాపీల్చి) ఊ! ఆ పొట్టం ఏమిటి?

కమ:- పొట్టానికేగాని, టిక్కెట్టు దొరికాయా?

సుంద:- టిక్కెట్టకేగాని, పొట్టం ఏమిటో చెబుదూ!

కమ:- టిక్కెట్టు తెస్తేనే పొట్టంలో వాటా!- తెచ్చావా?

సుంద:- ఏమనుకున్నావు. మరి! పొద్దున్న ఎడ్యాన్ను బుకింగు దగ్గరికి, నే వెళ్ళిపప్రటికి అక్కడ జరమే లేదు!

కమ:- ఎంచేత?

సుంద:- బుకింగే లేదు

కమ:- అదేమిటి?

సుంద:- టిక్కెట్టయిపోయాయి.

కమ:- మరెలా?— నువ్వన్నీ ఇల్లానే చేస్తావు?

సుంద:- కోప్పడకు మరి!— నేను ఆమటుగా మేనేజరు దగ్గరకెళ్ళి, ఏమయ్యా! తొమ్మిది గంటలనుంచి, పదకొండు గంటలదాకా ఎడ్యాన్ను బుకింగు ఉంటుందని బోర్డు కట్టారు పది గంటలకే మూసెయ్యడానికి మీ కేమధికారం ఉంది? మా అన్నయ్య N.G.O మా వదిన G. O. ఏమనుకుంటున్నారోగాని, అని దులిపేశాను-

కమ:- ఈ కబుర్ల కేరే!— ఆసలు సంగతి చెప్పు!— టిక్కెట్టు తెచ్చావా, లేదా?

సుంద:- అదే చెబుతున్నా. వినుమరీ!— అని దులిపేశాప్పటికి వాడు రాలి పోయాడు. (కమల కోపంగా వెళ్ళిపోబోతుండి) వదినా, వదినా!— అంత కోపం ఎందుకు వదినా!— ఇప్పుడో టిక్కెట్టు!

కమ:- నాకెందుకూ? నీదగ్గరే ఉండు.

సుంద:- సరే! మరి పొట్టలో వాటా ఏదీ?

కమ:- తెస్తానుగాని, నువ్వు త్వరగా తయారవు. బ్రెమవుతోంది.

సుంద:- ఓ, రెండు నిమిషాల్లో రేడి!- అన్నట్టు, వదినా! ఆఫీసునుంచి అన్నయ్య వచ్చాడా? (అంటూ టిక్కెట్లు రేడియో బల్బుమీదున్న పుస్తకాల్లో పెడతాడు.)

కమ:- ఇంకా రాలేదు.

సుంద:- నీకేమన్నా ప్రెజంటు కొంటానికి బజారుకెళ్ళేదేమో?

కమ:- ఆ, ప్రెజెంటు కూడాను! వీధులో కేడితే అసలు ఇంట్లోవాళ్ళు జ్ఞాపకం వుంటారా, మీకూ?

సుంద:- ఇంట్లోవాళ్ళని జ్ఞాపకం ఉంచుకుని వీధులో కేడితే ఆ వుద్యోగంకాస్తా పీకేసి ఇంటికి పంపించేస్తారు, తెలుసా?

కమ:- తెలుసు, తెలుసు! నువ్వు మాత్రం త్వరగా తెములు,

[కమల, కమల వెనక్కాల చిరునవ్వుతో సుందరం మధ్య గదిలోకి వెడతారు. మరుక్షణంలోనే సుందరం తువ్వాయి భుజంమీద వేసుకుని వచ్చి ఉత్సాహంగా కుడిఎదరలోకి వెడతాడు. వెంటనే ఎడమ ఎదరలోంచి రామం వస్తాడు. చేతులో చిన్న పేకెట్ ఉంటుంది. కమలని పిలవబోయి ఆగి, ఆలోచించి ఉత్సాహంగా తలపాకించి, కోటుజేబులో ఆ పేకెట్ దాచుకొని, కోటుతీసి స్టాండుకి తగిలిస్తాడు.]

రామం:- కమలా! కమలా!

కమ:- (మధ్యగదిలోంచి వచ్చి) ఎంతసేపయింది, మీరు వచ్చి?

రామం:- ఈ అప్పరస ఎవరు? ఇది ఏలోకం?

కమ:- (చిరాగ్గా) ఉత్తరూలోకం. ఇంటి అద్దె 40 రూపాయలు!-ఇంత ఆలస్యం చేశారే?

రామం:- (నిట్టూరుస్తూకూమని) ప్రేమలో ఉన్న సౌరభ్యం కొంచెమైనా తెలియదే, ఈ అడవాళ్ళకి!- ఈవాళ నీ పుట్టిరోజుగదా అని.

కమ:- (ఉత్సాహంతో) అని!-

రామం:- చచ్చివెడితిరిగి—

కమ:- (ఇంకా ఉత్సాహంగా) తిరిగి!-

రామం:- తిరిగి చక్కావచ్చాను.

కమ:- (విసుగ్గా) అబ్బ, చెబుదురూ!-ఎంకొనుక్కొచ్చారు?

రామం:- ఎల్లాచెప్పను? మూడ్ అంతా చెడగొడేశావు

కమ:- (చిరికోపంతో) పోస్తే దాచుకోండి! కోటిదీ? (స్థాండు కేసి తిరిగి, గ్రహించినట్టు నవ్వుతూని) సరే!-త్వరగా తయారవండి, సిసీమా కెళ్ళాలి.

రామం - (బూట్లువిప్పకుంటూ) సుందరం దీకెట్టు తెచ్చావా? (కమల మెల్లగా కోటుస్థాండు దగ్గరకువెళ్ళి కోటు వెతికబోతుంది. రామం చూస్తాడు) ఏయి, కమలా!-నా కోటుదగ్గరకి వెళ్ళకు!

కమ - (దొరికిపోయినట్టు నవ్వుతూ) మగవాళ్ళకి అన్నీ అనుమానాలే!- ఆయినా మీ కోటుతో నాకేంపని? (కిందనున్న Sandals తెస్తూ) మీ చెప్పులు తీసుకు వస్తున్నాను.

రామం:- నీ ఎత్తులు నాకు తెలుసులే! (అని లేచి Sandals తొడుక్కుంటూ) రంగయ్యేదీ?

కమ:- వీధులో కెళ్ళాడు. ఇప్పుడే వస్తాడు. (అంటూ బూట్లు స్థాండుదగ్గర పెట్టి) మీరు నడవండి!

రామం:- అబ్బే, ladies first అన్నారు! ముందర నువ్వు నడు!

[కమల రామం చిరునవ్వులతో మధ్యగదిలోకి వెడతాడు. కుడి ఎడరలోంచి శ్రీరంగయ్య మెల్లిగా వచ్చి, ఇటూఅటూ చూసి, ఉత్సాహంతో తన బనియను జేబులోంచి ఓ ఫోటోతీసి, చూసుకుని, బరువుగా నిట్టూరుస్తాడు]

రంగ:- ఫోటోచూడగానే చెక్కియ్యాలనిపించింది. ఈ పిల్ల ఎవరోగాని, ఇంటికొచ్చేలోపల మూడులారీకింద పడేవాణ్ణి!- ఏమి అందం!- ఏమి అందం!- ఆ చూపు చూడు. తస్సాడియ్యా!- ఫోటోగ్రాఫర్నేనా అయ్యానుకాదు, ఖర్మ!

(అని ఫౌటోచూస్తూ మెచ్చుకుంటూ ఉత్సాహంగా తిరుగుతుంటాడు. ఎడమ ఎడరలోంచి “రంగయ్యా! రంగయ్యా!” అని విశాలాక్షి కేక దగ్గరగా వినిపిస్తుంది. ఎడమ ఎడర ఉన్న రంగయ్య, ఆ కేక విని, హడిలిపోయి, ఫౌటోకేసి భయంగాచూసి, ఫౌటోపట్టగెళ్ళి, రేడియో బల్బమీద సుందరం పెట్టిన పుస్తకాల్లో దాచేస్తాడు)

విశా:- (ఎడమ ఎడరలోంచివచ్చి) ఏం, రంగయ్యా?—

రంగ:- ఏమండీ?—

విశా: (కోపంగా) ఎక్కడి కెళ్ళావు?

రంగ:- (కంగారుగా, వెంటనే) ఎక్కడి కెళ్ళానూ?

విశా:- నేను నిన్నడిగితే, నువ్వు నన్నడుగుతావేమిటి?

రంగ:- అదేనండీ?— ఫౌటోలు తెమ్మంటే ఫౌటోగ్రావరు దగ్గర కెళ్ళానండీ.

విశా:- తెచ్చావా?

రంగ:- లేదండీ. కాని రేపు ఉప్పకుండా కస్తానన్నాడండీ!

విశా:- ఆ, నువ్వెడితే అసలు ఏ పసీ అవదు. అదినరేగాని, ఎన్నిసార్లు చెప్పాలి నీకు? నీళ్ళగదిలో నీళ్ళు పెట్టవే?

రంగ:- (పుస్తకాలకేసి బాధగాచూస్తూ) ఎందుకండీ?

విశా:- ఎందుకేమిటోయి?— మతిగాని పోతోందేమిటి, నీకు!

రంగ:- (నీరసంగా నవ్వి) అబ్బే, లేదండీ!

విశా:- చాలు, చాలు!— ముందు నీళ్ళు పెట్టు!— అవతం అయ్యేగాదు నుంచున్నారు.

రంగ:- చిత్తమండీ!

విశా:- చిత్తమని అక్కడే తచ్చాడరావేమిటి?— వెళ్ళుముందు!

(ఇక లాభంలేదనుకుని, రంగయ్య బాధగా, కుడి ఎడరలోకి వెడతాడు. మద్యగదిలోంచి కమల ఉత్సాహంగా వచ్చి, కోటుస్థాండుకేసి వెళ్ళబోయి, విశాలాక్షినిచూసి, ఆగిపోతుంది.)
ఏమే కమలా!— మీ ఆయన వచ్చాడా?

కమ:- ఆ, వచ్చారు!

విశా:- (కమలని, పరీక్షగాచూసి) అదేమిచే కమలా! నెత్తెను పెట్టుకోలేదేం?

కమ:- (కొద్దిగానవ్వి) ఏంలేదండీ!- సినిమాకెడుతున్నాం గదా, అని!-

విశా:- సినిమాకెడితే మాత్రం? చేయించుగున్ననగలు పెట్టుకోడానికి కాక పోతే, పెట్టిలోపెట్టి పూజించుకోడానికిదే? లోపలికి, నడు!-

కమ:- (అడుర్గాగా, నవ్వి) ఎందుకూ? నేను పెట్టుగుంటాను లెండి!-

విశా:- ఈ కబుర్లు నాకు తెలుసులే! నగలెట్టుకుంటే నామోషీ అన్నట్టు ఇదవుతారేమిచే, మరీనూ!- అదేమీ కుదరదు ముందు నాతోరా? (విశాలాక్షిమాటకి ఎదురుచెప్పలేక, కమల, విశాలాక్షి వెనుకాల్తే మధ్యగదిలోకి వెళుతుంది. కుడి ఎదరలోంచి సుందరం తువ్వాలై మొహం అడ్డుకుంటూ మధ్యగదిలోకి వెళ్ళబోయి, పక్కకిలిరిగి, రేడియోబల్లమీద ఉన్న తన పుస్తకాలు తీసుకుంటూ, దిక్కుట్లకోసం పేజీతెరవగానే ఫోటో కనిపిస్తుంది. ఆ ఫోటోకేసి ఆశ్చర్యంగా చూసి పుస్తకాలు అక్కడే ఉంచేసి, ముందుకివచ్చి, ఫోటో పరీక్షగా చూసి, ఉత్సాహంగా ఈలేసి కుడి మధ్యకు నడుస్తూ.)

సుంద:- అరే! - ఎవరీభామ? - ఎప్పుడూ చూశ్చేదే! - నా పుస్తకంలోకి ఎల్లా వచ్చింది, చెప్తా!-చంద్రుణ్ణి వెక్కిరించే ఆ అందం!-హృదయాలు హరించే ఆ వాలుచూపుట!-నవ్వం మరిపించే ఆ చిరునవ్వు!-ఎవరు, భామా, నువ్వు? ఎద్రసేనా లేదే!-

[అంటూ ఇటూ అటూ తిరగేస్తూంటే మధ్యగదిలోంచి 'ఇప్పుడే వస్తాను' అన్న కమల మాటలు చాలా దగ్గరగా వినిపిస్తాయి సుందరం ఆగి, ఫోటోకేసి చూసి భయపడి, 'ఓబో, వదిన!' అని కంగారుగా చూసి, తనకి పక్కగా స్టాండుమీదున్న కోటుజేబులో ఆ ఫోటో పడేస్తాడు. కమల ఉత్సాహంగా వచ్చి, సుందరాన్ని చూసి, విసుగ్గా నిట్టూరుస్తుంది]

కమల:- నువ్వున్నావా, ఇక్కడ!-మీ అమ్మగారు పిలుస్తున్నారు.

సుంద:- ఆ, ఆవిడకేం వస్తేదు!-(అని కుర్చీలో కూచుంటాడు)

కమ:- అదికాదు, అర్థింటుగా రమ్మంటున్నాను.

సుంద:- (విసుగ్గా) ఎందుకూ?

కమ:- ఏమో, నాకేం తెలుసూ?

సుంద:- సరే, వస్తున్నానని చెప్పు!

కమ:- (చిరికోపంతో) మళ్ళీ చెప్పడానికి ఒకళ్ళా? లేచి త్వరగా వెళ్ళు!

సుంద:- (విసుగ్గా లేచి) అవిడ చాదస్తం నీకు తెలుసుగదా, వదినా!- నీక్కూడా ఇంత కంగారయితే ఎట్లా?

కమ:- (Nervous గా నవ్వి) నాకేం కంగారూ? - బాగానే ఉంది!-(దబాయంపుగా) అయినా పిలుస్తుంటే ఓసారి వెళ్ళకూడదూ? - నువ్వొక్కడ వెంగబెట్టే రాచకార్యం ఏమిటి?

సుంద:- (Nervous గా నవ్వి) ఏముంది?-ఏంలేదు!-వెడుతున్నా!-

[సుందరం బాధగా, భయంగా, కోటుకేసి చూసి, తప్పదుగనుక మధ్యగదిలోకి వెడతాడు. కమం ఉత్సాహంతో నవ్వుకుంటూ గబగబా కోటు దగ్గరికి వెడుతుంది. జేబులో చెయ్యి పెట్టగానే ఫోటో తగులుతుంది. ఏమిటో అనుకుని ఇవతలికి తీసి చూసి, తెల్లబోతుంది. 'ఆ!' అంటూ నిశ్చేష్టురాలై పోతుంది. కళ్ళమ్మట నీళ్ళు కారతాయి. మధ్యగదిలోంచి 'కమలా!-కమలా!-' అన్న రామం కేక వినిపిస్తుంది. కమం కంగారుగా ఫోటో మళ్ళీ ఆ కోటు జేబులోనే పడేసి, బాధగా సోఫా దగ్గరికి వచ్చేసి, కళ్ళు తుడుచుకుని ఏడుపు ఆపుసుండుకు ప్రయత్నిస్తుందిగాని ఏడుపు ఆగదు]

రామ:- (మధ్యగదిలోంచి వచ్చి) ఇక్కడున్నావా కమలా? - ఊ! మొత్తానికి గడుసుదానివే! - బహుమతి చూశావా? (చిరునవ్వుతో) అయినా ఆడవాళ్ళకి తొందరెక్కువ!

కమల:- (రోషంగా, ముందుకు నడుస్తూ, ఏడుస్తూ) ఆ! మగవాళ్ళకి హృదయం లెక్కువ!

రామ:- (స్టాండుమీదున్న కోటుతెచ్చి, పేకెట్ తీస్తూ) అదేమిటి? నచ్చలేదా?

కమల:- (వెనక్కి తిరక్కుందానే) మీరూ ఇల్లాంటివారనుకోలేదు.

రామ:- ఇదీ నచ్చకపోతే ఇంకెల్లా? - చూడు, ఎంత బాగుందో! ముద్దాస్తోంది!

కమ:- (తీవ్రంగా) చాలు, మాట్లాడకండి!

రామ:- (తెల్లబోయి) అదేమిటి, కమలా?

కమ:- (విసురుగా వెనక్కితిరిగి) ఏమీ ఎరగనట్లు మాట్లాడతారేం?

రామ:- (విసుగ్గా) ఏమిటి నువ్వనేడి?

కమ:- (ఏడస్తూ) మీరే నా దైవం, నా సర్వస్వం అనుకున్నాను. ఈ జీవితానికి ఇహంవరం అన్నీ మీరే అవి నమ్ముకున్నాను - (ఆవేశంతో) అందుకు నాకు మట్టచెప్పవలసిన ప్రతివరిం ఇదేనా?

రామ:- అల్లా మాట్లాడతామేమిటి కమలా? ఇప్పుడు నేను చేసిన లోచేమిటి?

కమ:- (నమ్మలేనట్లు చూస్తూ) ఎంత నిబ్బరంగా అడుగుతున్నారు! - ఎంత మోసం నేర్చుకున్నారు!

రామ:- నీ మాటలు నాకేమీ అర్థమవటం లేదు కమలా? - నువ్వేం మాట్లాడుతున్నావో నీకు తెలుసా? - నీ మాటలు నన్నెంత గాయపరుస్తాయో ఆలోచించావా? గుండెలు పగలకొట్టడం సులభం కాని, అతగడం కష్టం కమలా!

కమ:- (మొండిగా) ఆ కష్టం పగలకొట్టేవాళ్ళకి ఏం తెలుస్తుంది?

రామ:- (కోపంగా) చాలు, కమలా! -

కమ:- (భయపడి రామం దగ్గరగావచ్చి, కంగారుగా చూస్తూ, దణ్ణంపెట్టి ఏడుస్తూ) మీకు దణ్ణం పెడతాను - మెల్లిగా మాట్లాడండి, ఎవళ్ళేనా వింటారు.

రామ:- (కోపంగానే) వింటే తప్పేముంది? - (ఎవళ్ళేనా వస్తున్నారేమోనని కంగారుగా ఇటూ అటూ చూసి, ఏడుస్తూ మధ్యగదిలోకి వెళ్ళి పోతుంది) నీ మస్తత్వం ఎంత సంకుచితమో తెలుస్తుంది. తెచ్చిన బహుమతికన్నా ఇచ్చిన హృదయాన్ని చూసి పుచ్చుగోడం సంస్కారం! - సరదాలకేనా సరిహద్దులుండాలి. (తిరిగివచ్చిసోపాలో కూచుంటూ) ఎంత పని చేశావు, కమలా! - ఆభరణాలమీద ఆపేక్ష ఆడవాళ్ళని, రాళ్ళల్లా మారుస్తుంది గావును! (బాధపడుతూ) ఛీ! -

(అని విసురుగా లేచి కోటు తొడుక్కుంటాడు. వాచీ, పేకెట్లో పెట్టి జేబులో పడేస్తూ, చేతికి తగిలిన ఫొటో ఇవతంకి తీసిచూసి ఆశ్చర్యపడతాడు) ఎవరీ ఆమ్మాయి? - ఎప్పుడూ చూసిన జ్ఞాపకమేనా లేదే! - నా జేబులోకి ఎల్లా వచ్చింది చెప్పా? కమల చూస్తే ఎంత గొడవ!...

[మధ్యగదిలోంచి విశాలాక్షి విసురుగా, "రామం! - రామం! -" అని పిలుస్తూ వస్తూవుంటుంది. రామం విని, కంగారుపడి, భయంగా 'అమ్మ!' అని ఫోటో కేసి అదుర్దాగా చూసి, కోటుజేబులో దాచుకోబోయి, భయపడి, ఎదురుగుండా ఉన్న రామాయణంతో దాచేసి, బెదురుగా కూచుంటాడు]

విశా:- (వచ్చి, కొంచెం కోపంగా) ఏరా, రామం! - ఏమిటిది?

రామం:- ఏదమ్మా!

విశా:- పుట్టినరోజునాడు దాన్ని అల్లా ఏడిపిస్తావెందుకురా?

రామం:- నేను ఏడిపించాను?

విశా:- లేకపోతే అదెందుకు ఏడుస్తోంది?

రామం:- ఏమో, వెళ్లి దాన్నే అడుగు!

విశా:- చదువుకున్నవాడివి, నీకూ అంత మూర్ఖత్వమైతే ఎల్లా నాయనా?

రామం:- లేకపోతే ఏమిటమ్మా ఇది? తను పుట్టినరోజుగదా అని ముచ్చటపడి నేను ప్రేజంటు తెస్తే, ఇదేనా వరస?

విశా:- ఏం, నచ్చలేదండా?

రామం:- ఇంకా అనలేమిటి?

విశా:- పోనీ, నచ్చిందే తీసుకొస్తా ననలేకపోయావు?

రామం:- నేను అనలేదు!

విశా:- ప్రతివిషయానికి పంతాలకి పోతే సంసారాలు ఎల్లా నడుస్తాయిరా? - ఎవరో ఒకరు తగ్గడం నేర్చుకోవాలి. వెళ్లు! - దానికి ఏమిష్టమో కనుక్కు! - అదే తెస్తానను! - ఇంటికోడలు పుట్టినరోజునాడు, కంట తడి పెట్టడం మనకే శ్రేయస్సు కాదు!

రామం:- అయితే ఇంకదాని పంథానికి అర్థంలేకపోయినా సరే అంటావు !

విశా:- (విసుగ్గా) అర్థంలేని పంథం గురించి, నీకుమాత్రం పంథం ఎందుకురా? - ఎవరైనా వింటే నవ్వుతారు కూడాను. జరిగింది చాలుగాని, వెళ్ళి దానికి నచ్చజెప్పి ఓసుకురా! - వెళ్ళు -

[రామం ఇంక ఎదురు చెప్పలేక కదలబోయే సమయానికి విశాలాక్షి రామాయణం తియ్యబోతుంది]

రామం:- (కంగారుగా) అమ్మా! -

విశా:- (రామాయణం బిల్లిమీద ఉంచేసి) ఏరా? -

రామం:- ఏం లేదు! -

విశా:- ఏం లేదంటూ ఆక్కడే నిలబడతావేరా? - వెళ్ళు లోపలికి?

రామం:- సరేనమ్మా!

[ఇంక ఏం చెయ్యదానికి తోచక, నిట్టూర్చి రామం మధ్యగది లోకి వెడతాడు.]

విశా:- ఆ తండ్రికి కొడుకు కదూ వీడూ! - దురుసుతనం బిరుసుమాట లూనూ! - ఏం సంసారాలో ఏమిటోగాని విసుగేసుకొస్తోంది! (ఇంతలో మధ్యగదిలోంచి సుందరం గబగబా కోటుస్తాండు దాకా వచ్చి, తల్లిని చూసి, తెల్లబోయి, పెద్దపనున్నట్టు కుడిఎదరకి బయల్దేరతాడు) ఏంరా, సుందరం?

సుంద:- (ఆగి) ఏం, అమ్మా! -

విశా:- ఇంకా అల్లానే తిరుగుతున్నావేరా?

సుంద:- ఇంకెంతసేపయ్యా, రెండు నిమిషాలు! మొహం కడుక్కుని వచ్చే స్తాను.

విశా:- ఇప్పుడేకదురా కడుక్కుని వచ్చావ్?

సుంద:- (తలగోక్కుంటూ వెళ్లిగా నవ్వి) అదే! - ఇప్పుడే తలకి ఆయిలు రాసుకున్నాను. చేతులకి జిడ్డయింది. మొహం కడుక్కుని వచ్చే స్తాను!

విశా:- చేతులకి జిడ్డుమలే మొహం కడుక్కుంటావ్?

సుంద:- అదేమూ!- మొహానికి జిడ్డుంది; చేతులు కడుక్కుని వచ్చేస్తాను! (అని హడావుడిగా కుడి ఎదరలోకి వెళ్ళిపోతాడు.)

విశా:- సిసీమా హడావుడిలో వీధికి మతిగూడా పోతున్నట్టుంది! (అని ఎదురుగా ఉన్న రామాయణం తీస్తుంది. పేజీలు తిరగేస్తుంటే ఫోటో కనిపిస్తుంది. విశాలాక్షి తెల్లబోయి ఫోటో తీసి, పరిశ్రామగా చూసి మరీ తెల్లబోయి) ఆ!- ఇది ఎవరీ? ఎంత దారుణం! ఎంత దారుణం! వయస్సు ముదిరిన బుద్ధివారిపట్టులేదు ఈ ముసలాయనకి!...సిగ్గులేకుండా ఎల్లా నవ్వుతోందో, ఈ పీచుగు! దీన్ని రామాయణంలో దాచుకుని, పైకి చమత్కరున్నట్టు నటించి, చూసుకుని తెగమురిసి పోతున్నట్టున్నాడు!- వహవ్!- ఎంత అప్రతిష్ట!- అండుకనేగావును, పుస్తకం పట్టి పెట్టడం కూడా మానేశారు!- రాసి చెప్తాను! (అని కోపంతో తలపంకిస్తూ, ఫోటో రామాయణంలోనే ఉంచేసి, పుస్తకం Teapoy మీద పెడేస్తుంది. రంగయ్య కుడి ఎదరలోంచి వచ్చి, బాధగా విశాలాక్షిని చూసి రేడియోబల్లపైపు ఏమీ ఎరగనట్టు నడుస్తూంటాడు. విశాలాక్షి రంగయ్యని చూస్తుంది)... రంగయ్యా!

రంగ:- (గతుక్కుమని ఆగి) ఏమండి, అమ్మగారూ!-

విశా:- (కోపంగా) మీ అయ్యగారు నీళ్ళోనుగోడిం అయిందా?

రంగ:- ఏ- ఏ అయ్యగారండీ?

విశా:- (విసుగ్గా) పెద్దయ్యగారోయి!-

రంగ:- అయిందండీ!- తల దుప్పుకుంటున్నాను!

విశా:- (కోపంగా లేస్తూ) అవును మరి. పోష చాంద్లా?-

[అంటూ విసుగుగా మధ్యగదిలోకి చక్కాపోతుంది. రంగయ్య హాయిగా నిట్టూర్చి, గబగబా రేడియో దగ్గరకెళ్ళి, బల్లమీద ఉన్న పుస్తకాలు ఒక్కొక్కటే తీసి, పుస్తకంపకంగా దులిపేస్తూ, తంపట్టుకుంటూ, మూలుగుతూంటాడు. కుడిఎదరలోంచి ఎవరో వస్తున్న అలికిడి కనిపెట్టి, హడలిపోయి కుర్చీదగ్గర పనిలేనట్టు చతికింపడతాడు.]

సుంద - (కుడి ఎవరలోంచివచ్చి, రంగయ్యని చూసి, విసుగ్గా తలకొట్టుకుని)
ఏం రంగయ్యా! - ఆక్కడ కూచున్నావ్ ?

రంగ:- ఏం లేదండీ, బద్ధకంగా ఉందనీ-

సుంద:- ఏం ఓంట్లో బాగుండలేదా ?

రంగ:- ఆ, బాగానే ఉందండీ!

సుంద:- మరి? - తీరిక ఎక్కువయిందేమిటి? - నిన్ను పెద్దయ్యగారు పిలుస్తున్నారు. తోపలికెళ్ళు!

రంగ:- ఇప్పుడక్కణ్ణుంచేకదండీ, ఎస్తున్నానూ? -

సుంద:- ఏమో! ఇప్పుడు మళ్ళీపిల్చారు. త్వరగావెళ్ళు!

రంగ:- చిత్తం!

[రంగయ్య బాధగా మధ్యగదిలోకివెదతాడు వెంటనే సుందరం ఉత్సాహంగా చిటికి వేసి, కోటుస్టేండు దగ్గిరకి పరుగెత్తుకెళ్ళి, కోటు కోసం తెగ వెతుకుతూంటాడు. ఆకోటు కనపడదు. “కర్మ! కోటే మయిందీ!” అని గొణుక్కొని మతోయినట్టు స్టేండు వెనకవైపువెళ్ళి వెతిగేస్తూంటాడు. రంగయ్య మధ్యగదిలోంచి జాగ్రత్తగావచ్చి, ఇటూ అటూ చూసి, హాల్లో ఎవడూ లేకపోతుని ఉత్సాహంతో చిటికేసి రేడియోబల్బుదగ్గిరకి పరుగెత్తుకెళ్ళి పుస్తకాలు పిచ్చెక్కినట్టు తిరిగేస్తూ “కర్మ! బడేసియిందీ?” అని గొణుక్కుంటాడు ఒకళ్ళనొకళ్ళు చూసుకోరు. ఇద్దరూ ఈ హడావుడిలో ఉండగా మధ్యగదిలోంచి రమణయ్య “చాలెద్దూ, చెప్పొచ్చావ్!” అని కేకలేసుకుంటూ చక్కా పస్తాడు. రంగయ్య హాడిలిపోయి పక్కని నక్కి, రమణయ్యరాగానే, మధ్యగదిలోకి చక్కాపోతాడు సుందరం హాలుమధ్యగా నిలబడి పోతాడు.]

రమ:- (విసుగుగా) అందుకనే అంటారు. అనుమానం ముందూ. తరువాత ఆడదీ పుట్టందనీ! ప్రతీదానికి ఆంక్షలే? - ప్రతీదానికి ఆరాలే? - తంకాయ దువ్వుకుంటే తప్పొచ్చింది, ఈవిడగారికి!-(సుందరంతో) తంమీద జుట్టున్నాక దువ్వుకోకపోతే ఎల్లాగరా?

సుంద.- చువ్వుకోర్దని ఎవరన్నారు నాన్నా?

రమ.- ఇంకెవరూ? - మీఅమ్మ! - మీ అమ్మ! - నేను జుట్టుపోలిగాడిలా లేనని, మీ అమ్మ బాధ!

సుంద.- (కొద్దిగా నవ్వి) అదేమిటి, నాన్నా!-

రమ.- నీకేం తెలుసురా, నీ మొహం? అడదానితో కాపరం చెయ్యడం ఇదులు అడివిలో కూచోడం నయం. చేసుకున్నవాళ్ళ బాధలు చూస్తూన్నావుగా? నువ్వయినా సుఖపడుదువుగాని, ఒరేయి- నువ్వు పెళ్ళి మానేసెయ్యి!

సుంద.- (గతుస్కమని) అదేమిటి, నాన్నా?

రమ.- అల్లా చూస్తావేమిట్రా? నేను చెబుతున్నానుగా, మానెయ్యి!

సుంద.- (అదోలానవ్వి) ఇప్పుడే వస్తాను, నాన్నా! (అని కంగారుగా మధ్య గదిలోకి చక్కాపోతాడు.)

రమ.- (రోషంతో చూస్తూ సోఫాకేసివస్తూ) హమ్! ఏం గొడవవాచ్చి పడి పోయిందీ? స్త్రీ జీతం బ్రాంత హృదయం ఉస్కార్గపరివర్తనమ్, అన్నాడు దశరథుడు. ఎంత బాధపడి అన్నాడో ఇప్పుడు నాకు తెలుస్తోంది. రాముడికి పట్టాభిషేకం చెయ్యవద్దని ఆవిడ తూచింది. అడవాళ్ళలా ఇంతే! (సోఫాలో కూచుని, నిట్టూర్చి, రామాయణం తీసి, పేజీలు తిరగవేస్తూంటారు. కనిపించిన ఆ ఫోటో ఇవతలికితీసి) ఇదేమిటి? - (పరీక్షగాచూసి, ఉత్సాహంగా) ఎవరీ అమ్మాయి?... (మెచ్చుకుంటూ) అ!- కళ్లు అందంగా ఉన్నాయి!- మొహం ఎంత గుండ్రంగా ఉంది!- కన్నులంద్రి ఎంత అద్భుతమవుతోందా! మా మామగారూ కన్నాడు, ఏం లాభం? - వ్స!- అన్నట్టు, ఇది నా రామాయణంలోకి ఎల్లావచ్చింది చెప్పా!- మా అవిడచూస్తే ఇంకే మన్నా ఉందా? - లంకాకహనం అయిపోదూ? (అని ఫోటో వేరేతీసి రామాయణం Teapoy మీద ఉంచేస్తాడు. మధ్య గదిలోంచి, రంగయ్య ఒక ప్రై తీసుకుని వస్తాడు. రమణయ్య, రంగయ్యని చూసి ఫోటో దాచుకుంటాడు. దైలో ఒక మిరాయి ఉండ వున్న

ప్లేటూ, మంచినీళ్ళున్న గ్లాసు వుంటాయి రంగయ్య పుస్తకాలున్న చోటుకీ, రమణయ్యకీ, మధ్యగా వచ్చి నింబడతాడు)... ఏమిటది, రంగయ్యా!

రంగ:- మిరాయి వుండండి!-

రమ:- అవినరే, ఎవరు తెమ్మన్నారు?

రంగ:- పెద్దమ్మగారు మీకు ఇచ్చిరమ్మన్నారుండి!-

రమ:- (ప్రేలో ప్లేటూ తీసుకుంటూ) ఉహూ!- ఆవిడగారు ఏం చేస్తోంది?

రంగ:- ఏం లేదండి!-

(రంగయ్య, తలమాత్రం వెనక్కి తిప్పి, రేడియో బల్బుమీదున్న పుస్తకాలకేసి బాధగా చూస్తూ, ప్రే పట్టుకుని అక్కడే నింబడి వుంటాడు మిరాయి తింటూ, రమణయ్య మధ్య మధ్య ఆ ఫోటోకేసి ఉత్సాహంగా చూస్తూంటే, మధ్యగదిలోంచి వికలాక్షి 'రంగయ్యా!' అని కేకవేస్తుంది రంగయ్య వినపించుకోడు. రమణయ్య మాత్రం విని, ఫోటోకేసి భయంగా చూసి, వెనక్కి బెదురుగా చూసి, 'రంగయ్యా!' అని వికలాక్షి మరోసారి కేక వెయ్యగానే, రమణయ్య ఆ ఫోటోని రంగయ్య చిన్నబనియనుకీ ఎదర ఉన్న చిన్న జేబులో వదిలేస్తాడు. పుస్తకాలకేసి అస్తమానూ మరొకరినట్టు చూస్తున్న రంగయ్య ఈ సంగతి గమనించడు.)

రమ:- (గట్టిగా) ఒరేయ్!-

రంగ:- (హాథిపోయి) బాబయ్యా!- (ప్రేలో ఉన్న గ్లాసు దడదడలాడుతుంది.)

రమ:- అదేం రోగంగా, నీకూ?

రంగ:- ఏం లేదండీ!

రమ:- అల్లాచూస్తావేం? (మంచినీళ్ళు తాగుతాడు)

రంగ:- ఊరికినేపండి!- అమ్మగారు, పిలుస్తుంటే!

రమ:- ఊ!- (గ్లాసు మళ్ళీ ప్రేలోపెట్టి) రంగయ్యా! నీ పెళ్ళాం తలకాయ దువ్వకోద్దంటే మానేస్తావుట్రా?

రంగ:- అదెందుకంటుందండి?-

రమ:- అందనుకోరా, ఎంజేస్తావ్?

రంగ:- పోనీ మానేస్తానండి!

రమ:- మానేస్తావ్? ఓరి వాజమ్మా!- నీలాంటివాళ్ళనిబట్టి వాళ్ళల్లా నెత్తెక్కుతున్నాడ!- పో, తోపలికి!- (రంగయ్య తెల్లబోయి. మధ్య గదిలోకి ఇక్కాపోతాడు. రమణయ్య రామాయణం తీసి ఇంకా ఏమైనా పోటోలు ఉన్నాయేమో అన్నట్లు, పేజీలు తిరగ వేస్తూంటాడు. ఇంతలో మధ్యగదిలోంచి విశాలాక్షి వస్తుంది)

విశా:- (వెతుకారంగా) మీరు కూచున్నారా? రామాయణం చదువుతున్నారా?

రమ:- ఆ!- చదువుతున్నాను. ఏం?

విశా:- చదవండి, చదవండి!- ఇంక పనేముంది, మీకూ?

రమ:- నాకేమింది? రిటైరయిపోయాను. ఇంకేవాద్యతాలేదు. నా ఇష్టం వచ్చినట్టుంటాను.

విశా:- అయితే ఇంక మాలెక్కేం లేదన్నమాట, మీకు?

రమ:- ఏమీలేదు! పైగా ఈ కోలాహలంలో కాస్త మనశ్శాంతి కలిగించేది ఇదొక్కటే నాకు, దీన్ని మాత్రం వదల్తు.

విశా:- (రోషంతో) వదలరా!

రమ:- (మొండిగా) పదల్తు!- ఎంజేస్తావ్?

విశా:- అయ్యో, అయ్యో!- అంతబరితెగించిపోయారా? ఇంక దాదా తో ఎప్పుడో లేచిపోతారేమో కూడాను!

రమ:- ఆ! ఏ ఆడవుల్లోకో లేచిపోతాను. అక్కడేనా హాయిగా ఉండొచ్చు. (మధ్యగదిలోంచి అనుమానంగా చూస్తూ రామం వస్తాడు)

రామం:- ఏమిటి, నాన్నా?

విశా:- ఏముంది?- దాన్నుచ్చుకుని ఏ ఆడవుల్లోకో లేచి పోతారట!- రిక్నా పిలిపించు!

రామ:- అదేమిటమ్మా, మరీనూ!

విశా:- లేకపోతే అంతవయసొచ్చినమనిషి, ఆ పన్నేమిటి? ఆ మాట్లాడింది?

రామం:- ఏమయిందిప్పుడూ?

రమ:- ఏమీలేదురా ఆ బాబాయి!- నేకెప్తావిను!- దానితల ముగ్గుబుట్టలా నెరిసి పోయిందనీ, నా తల నల్లగా ఉండి పోయిందనీ, పైగా అది నేను నున్నగా దువ్వుకుంటున్నానని, దాని ఏడుపు!

విశా:- చాలెద్దురూ!- మాట మార్చి చెప్పడం మనకి మొదట్టుంచీ తెలిసిందేగా?

రమ:- అవును!- మనసుమాడ్చి కూచోపెట్టడం మనకి మామూలేగా?

రామం:- (రామాయణం జాగ్రత్తగా తీస్తూ) అది సరేగాని, అమ్మా!

విశా:- (కోపంగా) ఒరేయి, రామం! నువ్వుముందు ఆ రామాయణం కిందెట్టు!

రామం:- (తెల్లబోయి, పెడుతూ) ఏం?

విశా:- అపవిత్రగ్రంథంరా, అదీ!-

రమ:- ఇదిగో!- దాన్నే మన్నా అంటే నేనూరుకోను. తెలిసిందా?

[మధ్యగదిలోంచి రంగయ్య వస్తాడు]

విశా:- అంతవరకూ వచ్చిందీ?-

రంగం:- అమ్మగారూ! సినిమాకి టైమవుతోంది.

విశా:- (విసురుగు, రామాయణంలో పిదకం వేటలాగ నువ్వేమిటోయి! నోరుమూసుకో!

రమ:- వాడిమీద విరుచుకుపడతావెందుకూ?-- సినిమాకంటూ బయల్దేరదీసిన దానివి నువ్వేగా? - నడుమరి!

విశా:- (మూతివిరిచి) అ!- (రామంతో) అబ్బాయి, కమలింకా రాదేరా?

రామం:- పిలు, రంగయ్యా!- (రంగయ్య పుస్తకంకేసే చూస్తూ, బాధగా మధ్యగదిలోకి పోతాడు.)

నాకు అంత చెప్పినదానిని, నువ్వే ఇంత కోపం తెచ్చుకుంటే ఎట్లా చెప్పమ్మా!

విశా:- మరీ ఇంత అసంధ్యం మనిషయితే ఏం చెయ్యమంటావురా? - పోనీ ఊరుకుందాం అంటే ఊరుకోనిస్తేనా?

రమ:- అదీ సంగతి! - నేను జుట్టు, పీచుమిఠాయిలా ఉంచుకుంటే ఈవిడ ఇచ్చక్కా ఊరుకుంటుంది!

విశా:- చాల్లెద్దురా! - మీకు ఎవరూ చెప్పలేదుగాని కాస్తేపు ఊరుకోండి! - (రామంతో) ఏరా, కమరికి నచ్చచెప్పావా?

రమ:- నచ్చచెప్పడం ఏమిటా?

రామ:- ఆ, తెచ్చిన వాచీ నచ్చలేదట! కోపగించి కూచుంది.

రమ:- ఆదివాళ్ళంతా అంతేరా! కోపగించడం వాళ్ళ జన్మ హక్కు!

విశా:- ఆ, మీరు మరీచెబుతారు! పుట్టినరోజు నాడైనా దానిష్టం కనుక్కోక పోతే ఎల్లా?

రమ:- అల్లానే, అల్లానే! - దీనికున్నంతకోపం ఈ తాలూకాలో ఎవరికీ ఉండదు. ఆ కోపానికి అర్థం అసలే ఉండదు. ఓసారి, దీని పుట్టిన రోజుకి పోనీ తింటుంది గదా అని, పావలా పకోడీలు పట్టుకొస్తే, నాలుగు మైళ్లు గిరవాచెట్టింది.

విశా:- చేసిన ప్రయోజకత్వానికి చెప్పుకోడంకూడా ఎందుకూ? - పుచ్చు గుందిరా, వాచీ!

రామ:- పుచ్చుగోక ఏంజేస్తుంది? లేకపోతే వీధులో గిరవాచెడతానన్నాను.

రమ:- అదీసంగతి! - అసలు నేనుకూడా పకోడీలు తెస్తూనే వీధులో గిరవా చెట్టపలసింది. చచ్చినట్టు తెచ్చుకు తిన్న!

విశా:- అబ్బబ్బా, దిక్కుమాలిన పకోడీలు! - ఊరుకుందురా!

[మధ్యగదిలోంచి మూడు కాఫీ కప్పులతో బ్రే పుచ్చుగుని సుందరం, వెనకాల కమలా వస్తారు. కమరిచేతికి వాచీ ఉంటుంది.]
ఇంకా కాఫీలు కలుపుతూ కూచున్నారా?

సుంద:- ఇంతెంతసేపమ్మా? - కాఫీలు తాగడమే ఆలస్యం!

(కమల అందరికీ కావీలు అందిస్తూంటే, సుందరం, రామం తొడుకున్నట్లు సుర్తుపట్టి, అదుర్దాగా స్త్రాగు కేసితిరిగి నెర్వస్గా నవ్వుతూ) అదేమిటా అన్నయ్యా!- ఇంట్లో కొదేసుకుని, కూచున్నా వేమిటి? అబ్బ, ఉక్కబొయ్యటంలే? ఏం, నాన్నా?-

రమ:- మరే ఉప్పుడు కొదేళావేమిటా, తెలుగు సినిమాలో హీరోలాగ!- టీసెయి!

(రామం, చిరునవ్వుతో లేచి, చేతిలో కప్పు Tea Poy మీద ఉంచి వెళ్ళి కోటు తీసేసి వస్తాడు. ఇంతలో రమణయ్య కాఫీరుచి చూసి)

ఎవర్రా కావీలు కలిపిందీ ?

కమ:- సుందరం కలిపాడు.

సుంద:- అవున్నాన్నా!- నేనే కలిపాను. (ఉత్సాహంగా) ఎల్లా ఉందీ ?

రమ:- అల్లానే ఉంది! ఇందులో పంచదార ఏదిరా?

సుంద:- తక్కువయిందా ?

రమ:- తక్కువేమిటా? అసలు లేదు!

విశా:- (రుచిచూసి) అబ్బ, ఇదేం కాఫీరా? ఇంత పంచదార వేళావేమిటి?

సుంద:- (అనుమానంగా) ఎక్కువయిందా?

విశా:- ఎక్కువేమిటా, పానకంలా ఉండేనూ!

రామం - (ఈ గొడవంతా చూసి, అనుమానంగా కప్పు తీసుకుని రుచిచూసి)
రామ, రామ!-

సుంద:- నీ కాఫీకి ఏ మొచ్చిందీరా?

రామం:- ఏం, రావడమేమిటా? ఇందులో ఉప్పేళావేమిటి?

సుంద:- ఆ!- ఉప్పేలావచ్చింది, చెప్పా!-

రామం:- బాబూ!- నువ్వు పొటింటికోలికి మాత్రం వెళ్ళకు!- నీ అతిథ్యం పుచ్చుకుంటే మనుషులు బతగరు!

కమ:- (రమణయ్యతో) నేను తెస్తానుండండీ! - (మధ్యగదిలోకి వెడుతుంది)

సుంద:- అల్లా అంటావేమిట్రా? - కంగారులో ఏదో కొంచెం పొరపాటయింది.

విశా:- పొరపాటేమీటి, అసలు ఇందాకణ్ణుంచి, వీడికి మతిలేదు.

సుంద:- (తెల్లబోయి) నీకెల్లా తెలుసూ?

విశా:- తెలియదానికి కొత్తేముంది? సినిమాకి ప్రోగ్రాం పెట్టినప్పుడల్లా నువ్వొంటేగా?

సుంద:- (నీరసంగా నవ్వి) అదా? - మరే, మరే! - (అని అక్కడ కప్పలన్నీ హడావుడిగా బ్రేలోపెట్టుకుని మధ్యగదిలోకి చక్కాపోతాడు).

రమ:- అక్కడికి మహా తనకి లేనట్టు ఆ పిచ్చి! బాలరాజు సినిమాకి కిరీ సార్లు వెళ్ళింది, ఈవిడగారు.

విశా:- చాలెద్దుదూ, అబద్ధా!

[రంగయ్య బ్రేతో మూడు కాపీలు తీసుకుని మధ్యగదిలోంచి వస్తాడు.
వెన్నాల్లే కమల వస్తుంది. కాపీలు రంగయ్య అందిస్తాడు]

రామం:- నాకక్కర్లేదోయి! నోరు చెడిపోయింది. (కమల, రామంకేసి ఉడుకు మోతనంగా చూస్తుంది)

విశా:- పోనీ, నువ్వు తీసుకోవే కమలా!

కమ:- అక్కర్లేదు తాగారు!

[మధ్యగదిలోంచి సుందరంపచ్చి స్టాండుదగ్గర నిలబడతాడు.]

రమ:- ఒరేయి, సుందరం! ఆ కాఫీ తాగిచూడరా? ఫష్టగా ఉంది.

సుంద:- తాగానలెండి! (కాఫీ కప్పులు బ్రేమీద అంతా పెట్టేస్తారు. రేడియో బల్లదగ్గర డిక్కులు చూస్తున్న రంగయ్యతో) ఏయి, రంగయ్యా! - అల్లా డిక్కులు చూస్తావేమిబోయి? - ఆ కప్పులు తీసేయి!

రంగ:- (కంగారుగా వస్తూ) చిత్రం!

రమ:- ఈ రంగయ్య వారకం ఇందాకణ్ణుచీ చూస్తున్నాను. కడుపులో పామున్నట్టు తిరుగుతున్నాడు. ఏదో ఉంది గ్రంథం! - ఏరా, అబ్బీ! -

రంగ:- (హడకిపోయి) ఏం-ఏం లేదండి! (తను పట్టుకున్న బ్రేలో కప్పులు దడదడలాడతాయి)

రామ:- ఆదేవిటోయి, కల్లా ఎంకతావ్? ఆ కప్పులు కింద పారేస్తావు కూడాన!- లోపంపెట్టు!

రమ:- ఏం కవలా!- ఈవాళ సీసీమా ప్రోగ్రాం లేదేమిటి?

కమ:- ఎందుకులేదూ?- సుందరం టిక్కెట్లు కూడా తెచ్చాడు.

రమ:- అయితే నడవండి మరీ!-

రామ:- (రామాయణం కేసి చూస్తూ) తలనెప్పిగా వుందీ నేను రాను!- మీ వెళ్ళండి!

సుంద:- (కోటు కేసి, కంకారగా చూసి) అబ్బే, నేను మానేద్దామనుకుంటున్నాను. ఒళ్ళు నెప్పులుగా వుందీ! మీరందరూ తప్పకుండా వెళ్ళండి. మంచి సీసీమా!

రంగ:- (పుస్తకాలకేసి బాధగా చూసి) ఎందుకండబ్బాయి గారూ!- మీగంతా వెళ్ళండి, నేనుంటాగా?

విశా:- అసలు ఇప్పుడు ఎవళ్ళేనా మాత్రం మానెక్కడం ఎందుకూ?

రామ:- అవును, మానెక్కడం ఎందుకూ? నాకేదో తలనెప్పిగా వుందనీ!-

సుంద:- ఆదేమిటన్నయ్యా!-

కమ:- పోనీ, సుందరం?- బలవంత పెట్టకు!- (రోషంతో) వారికి వేరే పనుందేమో!

(రంగయ్య బాధగా చూసి మధ్యగదిలోకి వెళ్ళిపోతాడు)

రామ:- పట్టేలేవు! రోజులు బాగా లేనప్పుడు తాళం వేసి అంతా వెళ్ళడమెందుకని ఆలోచిస్తున్నాను! (కమల విసురుగా కుడి ఎదిరలోకి వెళుతుంది)

రమ:- పోనీ, నేనుంటాను- మీరంతా వెళ్ళండి!

విశా:- ఏం? మీకుందేమిటి వేరేపని!

రమ:- నాకేం పనుంది?- ఇదుచ్చగుని కూచుంటాను,

విఠా - అదే! నాకు తెలుసు! ఇదుగో, మిమ్మల్ని ఒక్కర్ని ఇంటో అట్టే పెట్టి మేం వెళ్ళేది లేదు! ఏమయినా సరే! వెడితే అంతా వెళ్ళాలి! లేకపోతే అంతా ఉండాలి.

రమ:- అంతేలే! అదులో నువ్వు వొడుల్తావా, నన్ను?

విఠా:- ఈ కంఠంలో ప్రాణం ఉండగా వొడల్తు!-

రమ:- (కోటుస్తాండు దగ్గర తచ్చాడుతున్న సుందరంతో) వినరా, సుందరం! అదుకనే నువ్వుకూడా పెళ్ళి చేసుకుని పాదవతురా, అంటున్నాను! ఇప్పుడేనా- తెలిసిందా?

సుంద:- అదేమిటి నాన్నా! మధ్య నన్ను పెళ్ళి మానెయ్యమంటా వేమిటి?

రమ:- నీ సుఖం కోరేవాణ్ణి గనుక, కష్టసప్తాలు భరించినవాణ్ణి గనుక, చెబుతున్నాను. పెళ్ళందే ఏమిటో అని మురిసిపోతున్నట్టున్నావు. రేపొద్దున్న నీ పెళ్ళాం వచ్చి, ఆ క్రాపింగు బాగుండలేదు, చలిమిడల్లా చేయించుకోండి, లేకపోతే గోదావర్లో దిగుతానంటుంది- ఏం జేస్తావు?

సుంద:- (తెల్లబోయి) అల్లా ఎందుకంటుంది నాన్నా?-

రమ:- అంటుందిరా, అంటుంది. ఇన్నేళ్ళు కాపరం చేశాక నన్నంటలేదురా, ఈవిడ? నువ్వో లెక్కా, నీ పెళ్ళానికి?

విఠా:- చాలెద్దురూ, వితండవాదన! వాడికేం? నిక్షేపం లాంటి పిల్లని చేసుకుంటాడు. లక్షణంగా కాపరం చేస్తాడు. వాడు నా పోలిక!

రమ:- ఇదోటా! ఇల్లా మొదలెట్టకు, వాడికి పెళ్ళిసంబంధాలు కూడా రావు!

[ఎడమ ఎడలోంచి "రామారావుగారూ! రామారావుగారూ!" అని పిలుపు.]

రామ:- ఒరేయి, సుందరం! ఎవరో పిలుస్తున్నారు చూడు! (సుందరం ఎడమ ఎడరకేసి వెడతూంటే మళ్ళీ పిలుపు వినిపిస్తుంది) హనుమంతరావు గారయివుంటారు.

రమ:- హనుమంతరావుగారు, ఎవర్రా?

రామం:- మా ఆఫీసులోనే పని చేస్తున్నారు, నాన్నా!- ఈ వూరు కొత్తగా నచ్చారు. మనం సినిమా కెడుతున్నామంటే తనూ వస్తానన్నాడు పరిచయం చెయ్యచ్చుగదా అని ఇంటికి రమ్మ న్నాను.

విశా:- మరి ఇందాక సినిమాకి రానంటావేం?

రామం:- వస్తానుగాని, నవ్వు లోపలికెళ్ళి, కమలని ఇంక బయల్దేరుస్తాను! (విశాలాక్షి కుడి ఎదరలోకి వెడుతుంది.)

రామం:- (జేబులు తడుముకుని లేచి) ఇప్పుడే వస్తానా? (అని మధ్యగదిలోకి వెడతాడు.)

[రామం బరువుగా నిట్టూర్చి, సంతోషంతో రామాయణం తెరవబోయేసరికి “అన్నయ్యా!-” అని ఎడమ ఎదరలోంచి సుందరం కేక వినిపిస్తుంది. రామం, రామాయణం మూసేస్తాడు.]

సుంద:- (వచ్చి) హనుమంతరావు గారట్రా, వచ్చారు!

రామం:- అల్లానా, లోపలికి తీసుగురా!

సుంద:- సరే!- (అని మళ్ళీ ఎడమ ఎదరలోకి వెడతాడు మధ్య గదిలోంచి రంగయ్య వస్తాడు)

రామం:- (విసుగ్గా) రంగయ్యా!- నా స్నేహితు దొకాయన వచ్చారు. కాఫీ పట్టా? - త్వరగా!

రంగ:- (విసుగ్గా) చిత్తం!- (మధ్యగదిలోకి వెడతాడు.)

రామం:- (సోఫాలోకి మారి రామాయణం గలగలబా తిరగేస్తూ) ఈ దిక్కుమాలిన ఫోటో ఏమయిందిచెప్పా!... (ఎడమ ఎదరలోంచి సుందరం హనుమంతరావు గారూ వస్తారు. రామాయణం, రామం చేతులోనే ఉండిపోతుంది) రండి. హనుమంతరావుగారూ! కూచోండి

హను:- మళ్ళీ కూచోడం ఎందుకూ? సినిమాకి బైమవుతోంది. రండి పోదాం!

రామం:- పరవాలేదు. కూచోండి! మావాడు చిక్కట్లు తెచ్చేవాడులండి

హను:- ఇంకనే!- (కూచుని) ఏమిటి మీరు వదులుతున్నారు?

రామ:- అబ్బే, ఏం చేదు !- ఈ కే మాస్తున్నా !

హను:- (ఆత్మతగా) ఏమిటిది ?

రామ:- (నెర్వస్ గా) రామాయణం !- నాన్నగారిది !

హను:- ఇంకనే !- ఇల్లా ఇవ్వండి ?- ఏదీ ! (అని మొండిగా అడిగిపుచ్చు గుని, కుర్చీతో జేర్లబడి పేజీలు తిరగేస్తూ, అగి, కళ్ళెగరేసి) ఒహోహో ! చెప్పారు కారేం ?

రామ:- (హడలిపోయి, చూడ్డానికి లేచి) ఏమిటి ?

హను:- మీకు సంస్కృతం కూడా వచ్చన్నమాట !

రామ:- అదా?-హూ!-అబ్బేరాదు ! (రంగయ్య కాఫీతెస్తాడు) ఆ!- వారికియ్యి. ఆ పుస్తకం ఇల్లా ఇవ్వండి !

హను:- వద్దండి ! ఇప్పుడే కాఫీ తీసుగుని వస్తున్నాను ?

రామ:- కాఫీకేమిటండి ?- పుచ్చుకోండి !- అది ఇల్లా ఇవ్వండి ! (అని రామాయణం పుచ్చుగుని హాయిగా నిట్టూర్చి, సుందరంవైపు చూస్తాడు. ఈలోగా సుందరం కోటుస్తాండు దగ్గరజేరి, రామంకోటు, జాగ్రత్తగా తొడిగేసుకుంటాడు) ఆ, సుందరం !- అదేమిట్రా, నా కోటు తొడుకున్నావ్ ?

సుంద:- నీదా అన్నయ్యా ?- (అప్పుడే తెలుసుకున్నట్లు నవ్వి) నా కోటును కున్నాను, నేనూ !

రామ:- చాలాబాగు ! అది ఆక్కడపెట్టి అమ్మనీ వాళ్ళనీ రమ్మను.

సుంద:- ఆ ! (అంటూ సుందరం. కానాంనే కోటుతోదే కుడివిదరలోకి చక్కాపోతాడు. మధ్యగదిలోంచి రమణయ్య వస్తుంటే, రామం బాధగా, రామాయణం Teapoy మీద ఉంచేస్తాడు.)

రామ:- (వచ్చి) ఏరా, వీళ్ళింకా రాలేదేం ?

రమ:- వస్తున్నారు నాన్నా !- హనుమంతరావుగారని చెప్పానే, వీరేనాన్నా ! మా నాన్నగారు, రమణయ్య గారు !

రమ:- (హనుమంతరావు, చేసిన వచస్పాఠం ఆందుకుంటూ) నేను తహసిల్దారు చేసి రిటైరు అయ్యాను !

హను:- (చిరునవ్వుతో) అట్లానాండి !

రమ:- కూచోండి !-ఆ కాఫీ పూర్తిగా తీసేసుకోండి ! (అని సోఫాలో కూచుంటాడు.)

[హనుమంతరావు కాఫీ తాగేస్తాడు కుడిఎదరలోంచి విగాలాషి, కమల వస్తాడు. కోటు చేత్తోపట్టుకుని విచారంగా, మతోయినట్లు చూస్తూ, వెనకాలే సుందరం వస్తాడు. రాగానే కోటు స్టాండుకి తగిలించేస్తాడు.]

రామ:- (తల్లితో) వీరు నా మిత్రులు, హనుమంతరావు గారు!- (హనుమంత రావుతో) మా అమ్మగారు !- నా భార్య !- అతను నా తమ్ముడు, సుందరం. బి. ఎ. చదువుతున్నాడు. (నమస్కారాలు అవుతాయి)

హను:- (సుందరంతో) మీకూ సంస్కృతం ఏచ్చా ?

సుంద:- రాదండీ !

రమ:- మా ఇంట్లో నాకు తప్ప సంస్కృతం ఇంకెవ్వరికీ రాదండీ ! ఎంత పట్టుదల ఉండాలండీ దానికి ?

హను:- ఆ ! రామారావు గారికి వచ్చును కదండీ ?

రమ:- ఆ, వాడిమొహం ! వాడికేవచ్చు ?-వాడికి తెలుగే తిన్నగా రాదు !

హను:- (నవ్వేసి) చూ భలేవారే, మీరూ !

రమ:- అన్నట్లు మీకు పెళ్ళయిందా ?

హను:- ఈ మధ్యనే అయిందండీ !

రమ:- (జాలిగా) అయిపోయిందీ ?

హను:- ఏం అలా అంటున్నారూ ? (సిగరెట్టు పెట్టి తీస్తాడు)

రామ:- (కంగారుగా నవ్వి) ఆ, ఏంలేదు !-వెడదామా, మరి!- నువ్వు కూడా రావోయి, రంగయ్యా !

రంగ:- (బాధగా) చిత్రం !- (సుందరంతో) అబ్బాయిగారూ ! పుస్తకాలు లోపం మీ బల్ల మీద పెట్టెయ్యనాండీ ?

సుంద:- (విసుగ్గా) అక్కరలేదు, అలాఉంచు.

[హనుమంతరావు సిగరెట్ నోబ్లో పెట్టుకుని, జేబులు తడుము కుంటూంటాడు]

రామం:- ఏం కావాలి, హనుమంతరావు గారూ ?

హను:- అగ్గిపెట్టి మర్చిపోయినట్టున్నాను !

రామం:- అగ్గిపెట్టా ? అ, రంగయ్య ! నీదగ్గర ఉంటుందిగా ? అయ్యగారికి ఓ మాటియ్యి !

[రంగయ్య, హనుమంతరావుకి ఎడదుగావచ్చి, చిరునవ్వుతో జేబులో చెయ్యెట్టి అగ్గిపెట్టి తీస్తాడు. అగ్గిపెట్టెతో, ఫోటో కూడా వస్తుంది. అగ్గిపెట్టి నేలమీదికి వదిలేసి, ఫోటోకేసి తెల్లబోయిచూస్తూ నిలబడి పోతాడు. తరవాత సుందరం కేసి వెర్రిగా చూస్తాడు. సుందరం కంగారుగా రామాన్ని చూస్తాడు. రామం హడలిపోయి రమణయ్య కేసి తిరుగుతాడు రమణయ్య ఏమీ ఎరగనట్లు పైకి చూస్తూ కూచుంటాడు. వెనకనుంచి విశాలాక్షి, కమల ఆ ఫోటోకేసి మాంచి కోపంతో చూస్తుంటారు.]

హను:- అల్లా ఆయిపోయా రేమిటి? అంతాను!- ఏమిటోయి, అది? (అని రంగయ్య చేతిలో ఫోటోతీసుకునిచూసి తెల్లబోయి, కోపంతో బిగుసుకుపోయి, భీకరంగా రంగయ్యనిచూసి, రంగయ్య జనియను బిగించి పట్టుకుని) నా భార్య ఫోటో నీ దగ్గరికి ఎల్లా వచ్చిందిరా? ఎల్లా వచ్చింది, నా భార్య ఫోటో!- చెప్పు ! !

[రంగయ్య పిచ్చాడిలా చూస్తూ, నోరు తేలేసి, బిగుసుకుపోయి ఉన్న పళంగా వెనక్కిపడిపోతాడు. రామం, సుందరం పట్టుకుని ఆపుతారు]

సుంద:- రంగయ్య !-

హను :- (కోపంగా) సీతా!- ఎంత ద్రోహం చేశావ్ నాకు!- వుందండి, ఇప్పుడే వస్తాను ! (అంటూ విసురుగా ఎడమ ఎదరలోకి పోతాడు)

రామం :- హనుమంతరావుగారూ?-

సుంద :- వదినా!- కొంచెం నీళ్ళుతే ! (కమల మధ్య గదిలోకి వెళుతుంది.)

రమ :- ఆ సోపాలో కూర్చోపెట్టా ! (రామం, సుందరం, రంగయ్యని సోపాలో జేదస్తారు కవల నీళ్ళు తెస్తుంది రామం రంగయ్య మొహంమీద నీళ్ళు చిలుకుతాడు. రంగయ్య కదుల్తాడు) ఊ ! రంగయ్య !- ఆ నీళ్ళు తాగు !-

రంగ :- (గ్లాసుడు నీళ్ళు గడగడా తాగేసి) హమ్మయ్య !

విశా :- (కోపంగా, గ్రహించినట్లు తల ఊపుతూ) అయితే, ఈ ఫోదో, ఆయన పెళ్ళాందా? హవ్వా!- ఏం పన్లండివీ ? (కమల రామం కేసి చురచురా చూస్తుంది)

రమ :- అనవసరంగా గొడవ పెట్టుకు !- ఊరుకో, కాస్సేపు!- రంగయ్య!- ఇప్పుడెల్లా వుందీ?-

రంగ :- (బెదురుతూ) బాగానే వుందండి. (అని లేవబోతాడు)

రామం :- లేవకు, వర్షాలేదు కాస్సేపు కూదో !- అసలు ఆ ఫోదో నీ తెక్క దిడి ?-

రంగ :- (చిక్క మొహంతో) అదాండి? బుద్ధి గడ్డితిని తెచ్చానండి -

రామం :- ఎక్కణ్ణుంచి తెచ్చావు ?-

రంగ :- మరండి !- ఇండాకా మన గ్రూపు ఫోదో కోసం ఫోదోగ్రావరు దగ్గర తెళ్ళానండి. అతను లోపం ఉన్నాడు. బల్ల మీద ఆ ఫోదో వుండే తీసి చూస్తున్నాను. ఇంతలో ఆయన వచ్చేశాడు. ఆయన చూస్తే మర్యాదగా వుండదని జేబులో పెట్టేశాను.

రామం :- హరి ?- తరవాత ఏం చేశావు?-

రంగ :- తరవాత ఇక్కడికి వచ్చాక, ఫోదో బావుందని తీసి చూస్తుండే, గబుక్కుని ఎవరో వచ్చారండి. కంగారులో సుందరంగారి పుస్తకంలో పెట్టేశానండి !-

సుంద :- నా పుస్తకంలో దాచింది నువ్వు, రంగయ్య !- చంపేశావు కదురా !-

రామం :- మరి, నా కోటు జేబులోకి ఎల్లా వచ్చింది?-

సుంద :- (నెర్వస్గా నవ్వి) అదా? నా పుస్తకంలోకి ఎల్లా వచ్చిందా అని, చూస్తూంటే ఎవరో వచ్చారు రన్నయ్యా! - కంగారులో నీ కోటుజేబులో పెట్టావు! -

కమ :- అయితే వారి కోటుజేబులో ఫోటో నువ్వు పెట్టావా సుందరం? -

రామం :- చూశావేమిటి? - అదా నీ కోపం! - నగరి కోసం అనుకున్నాను, నేనూ! - ఓ చిన్న ప్రపంచ యుద్ధం లేవదీశావు కిదురా! -

రిష :- మరి నా రామాయణంలోకి ఎల్లా వచ్చింది? -

రామం :- (నెర్వస్గా నవ్వి) అదా? - నా కోటు జేబులోకి ఎల్లా వచ్చిందా అని, చూస్తూంటే ఎవరో వచ్చారు నాన్నా! - కంగారులో నీ రామాయణంలో పెట్టావు! -

విశా :- అయితే, వారి రామాయణంలో ఫోటో, నువ్వు పెట్టావా, రామం,

రిష :- చూశావేమిటి? - ఇదో పెద్ద C. I. D. ఇన్స్పెక్టర్ మన కొంపలో! అందుకనా నా మీద అల్లా విరుచుకు పడ్డావు? - నీ పేరు 'విశాలాక్ష' అని మీ నాన్న ఊరికే పెట్టలేదు

రంగ :- మరి, మళ్ళీ నా జేబులోకి ఎల్లా వచ్చింది? -

రమ :- అదా? - నా రామాయణంలోకి ఎల్లా వచ్చిందా అని చూస్తూంటే ఈవిడగారి గొంతుక వినపడింది, రక్షణ ఎందుకేనా మంచిదని నీ జేబులో పడేశాను

విశా :- మా గొప్ప పనిచేశారు. అసలు మగవాళ్ళుతా ఇంతే! -

రంగ :- పిల్లని చంక నెట్టుకున్నట్టు, జేబులో పెట్టుకుని, పుస్తకాల్లో కనపడదేమా అని చూస్తున్నాను, నేనూ! - ఎల్లా కనిపిస్తుంది?

విశా :- జరిగిన భాగోతం చాలుగాని, ఇల్లాంటి అప్రతిష్ట పనులు ఎప్పుడూ చెయ్యకు! -

రంగ :- (లేచి) చిత్తం! - జన్మకీ సరిపోయే బుద్ధాద్వందె, కదందీ?

రమ :- ఈ భాగోతం అప్పుడే ఎక్కడయిందీ? - అవతల అక్కడేం కొంపలు అంటుంటున్నాయో! -

రామం :- ఎక్కడ నాన్నా !-

రమ :- ఎక్కడేమిటా, మీహనుమంతగావింట్లో?-

విశా :- మరేనండోయి!- పిచ్చాళ్ళా పరిగెత్తాడు, ఏంజేస్తాడో ఏమిటో!-
ముందు వాళ్ళింటికెడదాం నడవండి!-

రామం :- ఆవును, రండి !- వెడదాం !-

కమ :- రంగయ్యా !- త్వరగా రిక్షాలు కేకేయి !-

రమ :- అందుకనే గాంధీగారు మూడుకోతుల కథ అన్నిసార్లు చెప్పేవారు,
తొందరపడి, ఏదీ చూడకు, ఏదీ వినకు, ఏదీ చెప్పకు అని !—
నడవండి !-

(ఆందరూ తొందరగా ఎడమ ఎడరలోకి వెడతారు)

(తెర)

దంత వేదాంతం

రచన :

భమిడిపాటి రాధాకృష్ణ

పాత్రలు

జగన్నాథం

శాంతమ్మ

సుందరం

రంగయ్య

జానశ్రీ

చిత్రమరావు

డాక్టరు

(తెర తప్పుకోగానే ధనవంతుడైన గృహస్థు ఇంట్లో, తమ కుటుంబం కలుసుకునే ఉమ్మడిహాలు కనిపిస్తుంది. హామధ్యంగా సోఫా సెట్టు దగ్గరలో టేబుల్ ఫాను, R. M. వద్ద ఒక ఫోను ఉంటాయి R.F.లో ఒకటి, L. F. లో ఒకటి, M. B. లో ఒకటి మొత్తం మూడు మార్గాలు హాల్లోంచి రాకపోకల కుంటాయి. L.B. ప్రాంతాల్లో ఒక చిన్న డ్రాయరు, దానిమీద రేడియో, ఆపైన అల్టారం గడియారం ఉంటాయి. గడియారంలో ధైము 4-45 గంటలు అవుతుంది. L. F. లోంచి ముందు జగన్నాథం, వెనక్కాల ప్లీడరు గౌను, కాగితాలకట్టా పుచ్చుకుని రంగయ్యా వస్తారు. కాగితాల కట్ట రేడియోబల్లమీద పెడతాడు.)

జగ:- (సోఫాముందుకి నడుస్తూ, కాలర్ బేండ్నూ, కోటూ తీసేస్తూ) రంగయ్యా!- అబ్బాయి వచ్చాడా?

రంగ:- ఇంకా నేదండీ

జగ:- ఊ!- (తనలోలాగ, తలపంకిస్తూ) వస్తాడొస్తాడు! (అని కోటూ, కాలర్ బేండ్ను రంగయ్య కిచ్చేసి) ఆ కాగితాలు తీసుగెళ్ళి అఫీసులో బల్లమీద పడేయి! (అని సోఫాలో కూచుని, టీపాయిమీద ఉన్న పేపరు తీస్తాడు.)

రంగ:- (ఏకయంగా, చిరునవ్వుతో) అయ్యగారు!-

జగ:- ఏమిట్రా?

రంగ:- (జగన్నాథం తలకేసి చూపిస్తూ) తలపాగా అండి!

జగ:- ఆ! ఒహో. ఇదా!- దీసుగెళ్ళు! (ఇచ్చేసి) అన్నట్టు, ఒరేయి!- కారు, షెడ్డులో పడేసి రైవరు చక్కా పోతాడేమో!- పనుంది, ఉండమన్నానని చెప్పి. ఆ?

రంగ:- సిత్తం! తమకోసం ఎంకయ్యగారొచ్చి అఫీసులో కూకున్నారండి.

జగ:- వెంకయ్యలేడు, దొంకయ్యలేడు!- నాకు బోల్డు పనుంది. రేపు పొద్దున్న రమ్మను!-

రంగ:- సిత్రం! ఖాసీ సేసిర సుక్కయ్య నేడండీ? ఆడి బాబండీ, ఈ ఎంకయ్య!

జగ:- (తగ్గి) అల్లాహ!- అయితే, ఒరేయి!- (మంచిగా, మెల్లగా) గుమాస్తా గారు ఇంటి తెళ్ళిపోయానూ, స్టీడరుగారికి పాపం ఒంట్లో బాగా లేదూ, ఈ!- పొద్దున్నే దయచెయ్యమన్నారూ, అని జాగ్రత్తగా చెప్పి పంపించెయ్యి

రంగ:- సిత్రం! (లాయరు గౌను, కోటూ, కాలర్ బేడూ, తలపాగా పుచ్చు కుని M. B. లోకి వెడతాడు.)

(R. F. లోంచి శాంతమ్మ యదాలాభంగా వస్తుంది)

శాంత:- (జగన్నాథాన్ని చూసి) వచ్చారా? (అని వెంటనే R. F. కేసి తిరుగు తుంది. రంగయ్య, M. B. లోంచి వచ్చి రేడియోబల్లకేసి వస్తూంటాడు.)

జగ:- (చిరుకోపంతో, శాంతని ఉద్దేశించి) ఆగు ఆక్కడ? (ఇద్దరూ ఆగి పోతారు. రంగయ్యతో) నవ్వుతాడు నవ్వుపోరా!- (రంగయ్య కాగితాలు తీసుకుని L. F. లోకి వెడతాడు.)

శాంత:- ఎందుకూ?

జగ - ఎందు కేమిటి? అల్లా తొంగిమాసి చక్కపోతున్నా వెక్కడికి?

శాంత:- బాగానే ఉంది వరస!- (వెనక్కి తిరుగుతూ) కాఫీ తెస్తానుండండి?

జగ:- (లేస్తూ)- కాఫీ వద్దు. కషాయం వద్దు నువ్వు ముండిల్లావా!- రా!- అల్లాకూచో!

శాంత:- (విద్వహంగా) ఇదే మనిషిమా ఎక్కడోనూ!- (కూచుని, మొగుడు కోపం చూసి) అల్లా ఉన్నారే? కేసేమన్నా పోయిందేమిటి?

జగ:- నీ మొహం!- కేసుగాదు కీర్తిప్రతిష్ఠలు గంగపాలయ్యాయి

శాంత:- అయ్యో, అదేమిటి?

జగ:- అదా? చేసుకున్న ఖర్చు!- ఇరవై ఏళ్ళ క్రిశం చెప్పారు, కొడుకట్టాడు, కొడుకట్టాడని మరీ సంబరపడకే, ముందుంది ముసళ్ళపండగ అని.

శాంత:- మన సుందరమా? ఏంచేశాడు?

జగ:- ఏంజేస్తాడు? నా వంశమర్యాదలేదూ, అదట్టిగెళ్ళి మరలో పోయింది పిండాదిస్తున్నాడు!

శాంత:- ఖర్మ! - (భయంగా) ఏమిటో తిన్నగా చెప్పండి!

జగ:- అసలు దీనికంతకీ కారకురాలవు నువ్వు. నీ ఆసరా చూసుకునేగా వాడింత అఘాయిత్యం చేశాడు!

శాంత:- (ఖంగారుగా) అఘాయిత్య మేవేశాడండి! - ఉన్! - నాకు దడాస్తోంది!

జగ:- వస్తోంది? ఇంకేముంది - కేసు డిస్ మిస్!

శాంత:- (రోషంతో) అంతేగాని, సంగతేమిటో చెప్పురు! -

జగ:- అయితే ఏమ! - నీ కొడుకు పీకలోతు ప్రేమ వ్యవహారంలో దిగాడు.

శాంత:- ఏమిటి? (ఆశ్చర్యంగా) నిజమే?

జగ:- (కోపంగా నవ్వుతూ) అబ్బే, శుద్ధ అబద్ధం! - (జేబులోంచి తీసి) చదువుకో ఈ ఉత్తరం!

శాంత:- (చదువుతూ) ఏమిటిదంతా? - (తెల్లబోయి) ఈ కమలెవరండీ?

జగ:- రావణాసురుడు కూతురు! ఎవరైతే ఏం! ప్రస్తుతం మనవాడికి నెత్తిమీది దేవత, ఆ దేవత అందం చూసి వీడు జడుసుకున్నాట్ట! జడుసుకుని వెనక్కాలే పడ్డాట్ట! పడి ఘాతుకు కొట్టివట్టు ప్రేమించేట్ట. ప్రేమించి, తన గుండెకాయ పట్టిగెళ్ళి ఆ అమ్మాయి పాదాలముందు పడేసి, తెగపిండి తిన్నట్టు తినెయ్య మన్నాట్ట - ఆ అమ్మాయి తినేసిందిట్ట! అదే ఇందులో కవి హృదయం!

శాంత:- ఏదో కుత్రతనం అయి ఉంటుంది.

జగ:- ఆ! నువ్విల్లా వెనకేసుగొస్తుంటేనే వాడంత ముందుకి రూకాడు. చివరికి పెళ్ళి చేసుకుంటానని కూడా ప్రమాణం చేశాట్ట!

శాంత:- ప్రమాణం కూడానా? (నోరునొక్కుకుని) అవ్వ! ఎంతపనిచేశాడు? ఇప్పుడెల్లా? పోనీ, ఆ అమ్మాయి స్థితిగతు లేమిటో, వంశమేమిటో -

జగ:- ఏమీ అక్కరలేదు! ఆ పెళ్ళికి నేను ఎంతమాత్రం అంగీకరించ దలుచుకోలేదు! నువ్వు వాడూ కలిసి ఏమన్నా పూహలు పన్ను తారేమో, అసలా సంబంధం గురించి ఈ ఇంట్లో ఇక ప్రస్తావించ దానికి వీలేదు. తెలిసిందా!

శాంత:- మీ మాట నేనెప్పుడేనా కాదన్నానా? కాని సుందరం సంగతి మీకూ తెలుసుగా! వాడూ ససేమిరా అంటే? —

జగ:- నేను ససేమిరా అంటాను. అబ్బాయి అధ్వాంతరంగా వ్యవహరించి వంశమర్యాద మంటగటపుటాందే చూస్తూ ఊరుకోడానికి నేనేమీ చేతకాని వాణ్ణి కాదు ఈ ఇంట్లో నేనున్నంతకాలం నా మాట జరిగి తీరాలి. నేను సుందరానికి అన్నివిధాలా యోగ్యమైన మరో సంబంధం నిశ్చయించేసుకోచ్చాను.

శాంత:- మరో సంబంధమూ? మీకూ ఇంత పట్టుదలయితే ఎల్లాగండి? వాడు వెళ్ళి పిల్లని చూసుకోవద్దూ!

జగ:- ఇంకా చూడడం ఏమిదే! తాంబూలాలుచుచ్చుకుంటుకు పెళ్ళివారిని ఇప్పుడీ అయిదుగుంటానికి రమ్మన్నాను అంతా స్థిరపడిపోయింది.

శాంత:- వాడేమన్నా గొడవ పెడతాడేమో?

జగ:- ఇంట్లోంచి బయటికి నడివమంటాను.

శాంత:- (ఏడవు అవుగుంటూ) అనేమటట్లండి? నిశ్చలం అంటే సంసారంలో ఎన్ని గొడవలొచ్చాయి? మీ పట్టుదలకి రెట్టింపు పట్టుదల వాడిదగ్గ రుంది. పైగా దురుసువునిషి కూడాను.

జగ:- అయితే?

శాంత:- కాస్త ఆరోచింతం! రప్పించి ఉమించి అమకోవలసిన కన్నతండ్రే విసిరికొడతే, విసుగెత్తి వాడే అఘాయిత్యమేనా చేస్తే జన్మంతా మధ్య నేను అలోక్షణా అని ఏడవాలి! (అని ఏడుస్తుంది)

జగ:- ఏడిసిందే వూది! వాడూ, వాడి తరపున వకానామా పుచ్చుగుని నువ్వు ఇల్లా తయారవుతారని నాకు ముందే తెలుసు. ఇంక ఆ కుళాయి కట్టెయి! మనవాడు ప్రేమించిన కమల సంబంధమే స్థిరపరచు గొచ్చాను!

శాంత:- (అనందంతో, కష్ట తుడుచుకుంటూ) నిజమే! మీరెంత మంచివారండి!
(జగన్నాథం నివృత్తాడు.)

జగ:- అవునులే! మనకి జరిగిన లాభంబట్టేగా అవతలవాడి మంచి కొలవడం!

శాంత:- మీతో ఎవరూ మాట్లాడలేరు గాని, ఆ కమల ఎవరండి ?

జగ:- సర్కిలు ఇవసైక్టరు విక్రమరావుగారు లేరూ ?

శాంత:- మొన్న ధైర్యంగా మంటల్లో దూకాడన్నారూ !

జగ:- ఊ! ఆయనే! ఆయనకి ఈ కమల ఒకతై కూతురు. అమ్మాయి బాగుంది. B.A చదువుతోంది. ఆస్తి ఫరవాలేదు. పైగా అబ్బాయి ఎన్నుకున్నాడు. ఆంధ్రేత విక్రమరావుగారిని తాంబూలాలు పుచ్చు గుండుకు ఈ సాయంత్రమే ఆయిదుగంటలకి వచ్చేయ్యి మన్నాను. (ఉత్సాహంతో) ఆయిదవుతోంది !

శాంత:- ఊ! (ఆశ్చర్యంతో, నిశ్చయంగా) చివరకి మీరన్నీ ఇట్లాగే చేస్తారు.

జగ:- ఏం ?

శాంత:- నాకొక్కగా నొక్క కొడుకుగదా, వాడి పెళ్ళి విషయంలో నా ప్రమేయం ఏమీ లేకుండా చేస్తారా ? నేవెళ్ళి పిల్లని చూసుకోడం, నాకు నచ్చడం, కట్నాలూ కానుకలూ మాట్లాడుకోడం ఏమీ అక్కర్లే దనుకున్నారా ? కొడుకు గారు రహస్యంగా ప్రేమించారు, తగుదు నమ్మా అంటూ తండ్రిగా రెళ్ళి ఖాయపరుచు గొచ్చారు. పైగా ఇందాకణ్ణుంచీ నన్నాడిపోసుకున్నా రెండుకూ మధ్య ?

జగ:- ఇంతా విని మళ్ళీ నువ్వు నలుగుడు మొదలెట్టావేమిటి? కట్నాలూ కానుకలూ అన్నీ లాభ సాటిగానే స్థిరపరుచుగొచ్చాను. ఇక అమ్మాయి ఉంటుందీ ! బంగారపు బొమ్మ! ఎట్టగా, సన్నంగా, నాజుగా, రెండుజడ లేసుగుని—

శాంత:- (అడ్డొచ్చి, చిరాగ్గా చూస్తూ) రెండు జళ్ళేసు గుంటుందా ? అయితే మనకొద్దు.

జగ:- అదేమిటి ?

శాంత:- రెండు జళ్ళెనుగునే అమ్మాయందే నా కనలు ఒళ్ళుమంట. సుబ్బ రంగా పనీ పాటా నేర్చిన పిల్లయి ఉండాలిగాని, రెండు జడలూ, పడవూ జడలూ వేసుగుని సింగుసింగూ మంటూ తిడుగుతూ కూచుంటే ఇంక మనకేం చేస్తుందండీ ?

జగ:- బాగుంది! నీకు అభ్యంతరమల్లా రెండు జడలేగా? - పెళ్ళవగానే నీగ చుట్టించెయ్యి !

శాంత:- అసలీసుందరం వ్యవహారం నాకేం నచ్చలేదండీ రాసిండి చెబుతాను. మొహం వాయకొడతాన .

జగ:- ఏమో !- మీసాలొచ్చిన కొడుకుల్ని మిత్రుల్లా చూసుకోవడం తల్లిదండ్రులికి మంచిది.

శాంత:- ఏమీ వరవాలేదు. ఆసలు నేను కళ్ళెర్ర చేశానంటే వాడు గజగజా వణికిపోతాడు.

జగ:- ఏమీ లాభంలేదు. ఆ అమ్మాయి కళ్ళు సన్నచేసిందంటే వాడు గజ గజా బలిసి లేచి చక్కాపోతాడు.

శాంత :- నాదగ్గర చెబుతారు ఎన్నికబుర్రైనానూ! - ఇల్లా నీ ఇష్ట మొచ్చినట్లు ప్రేమించడమేనా? మంచీచెడ్డా చూసుకోక్కర్లేదా? పెద్దవాళ్ళని అడగక్కర్లేదా? అని వాణ్ణి గట్టిగా నాలుగుమాటలు అడగలేదా ! ఇంక వాడికి భయమూ, భక్తి ఎక్కణ్ణించి వస్తాయి? - ఏదో సంబంధం మంచిదయిందిగనక సరిపోయింది.

జగ :- ఎందుకడగనూ? - అడుగుదామనే నీదగ్గర రిహార్సలు వేశాను! - నువ్వు మళ్ళీ మధ్యలో అడ్డంపడి ఆగమన్నావంటే జాగ్రత్త! - అన్నట్లు మరోటి! - నేను ఈ సంబంధమే స్థిరపరుచు కొచ్చినట్లు పెళ్ళివారొచ్చేలోపల అబ్బాయి కెంతమాత్రం తెలియకూడదు. తెలిసిందా? - రంగయ్యా! - రంగయ్యా !

రంగ :- (L.F. లోంచి వచ్చి) ఏం బాబయ్యా ?

జగ :- లోపలికెళ్ళి మంగమ్మగార్నడిగి వేడి వేడి కావీపట్రా !

రంగ:- సిత్తం !

శాంత:- రంగయ్య!- అబ్బాయికి పెళ్ళివా రొస్తున్నారు.

రంగ:- ఏదీ? సుందరంగారికే? ఏవూరండి?

శాంత:- (ఉత్సాహంతో) ఈవూరే!- స్కరిలుగా రమ్మాయి !- B.A. పిల్ల!

రంగ:- (ఆనందంతో) ఏదీ? సెప్పారుగారేం?

జగ:- (విసుగ్గా) చెప్పి గంటయింది!- వెళ్ళి కాఫీ తీసుకురా! (రంగయ్య R. F. లోకి వెడతాడ. జగన్నాథం శాంతకేసి కోపంగా చూస్తాడు)

శాంత:- ఏం? అల్లా చూస్తారేం?

జగ:- నోట్లో నువ్వుగింజనానదు!- ఇప్పుడేనా సంబంధం విషయం రహస్యంగా ఉంచవే అని చెప్పాను?

శాంత:- మరిబాగుంది. ఏదికి చెబుతే ఏమండీ?

జగ:- వీడెళ్ళి వాడురాగానే చెప్పెయ్యడుటండీ!- అప్పుడు నేనేమని కేక తేస్తానూ?

శాంత:- మరిచిపోయానండీ!- (రంగయ్య కాఫీ తెస్తాడు)

జగ:- రంగయ్య! ఈ పెళ్ళి సంబంధం మాట మన సుందరాని కేమీ తెలియకూడదు.

రంగ:- అదేదీ బాబయ్య!-పెళ్ళి కాయమయిందన్నారుగదా?

జగ:- ఆయిందనుకో!-

రంగ:- ఆయితే ఇంకేటండీ!- అబ్బాయిగారి కోసం గుమ్మంలో కాలాశు. ఆరు రాగానే ఒక్క గుక్కలో సెప్పేలాను. నవ్వుతున్న ఆ బాబుని ఎత్తుకు తీసుకొస్తాను ఇంట్లోకి!

జగ:- (నవ్వుతూ) బావుండీ!- (కోపంగా చూసి) వీడు- బజార్‌లో ఏమన్నా తేవాలిదే?

శాంత:- (ముఖావంగా) అన్నీ పొద్దున్నే తెచ్చాడు.

జగ:- (కోపంగా నవ్వుతూ) ఉహు! - ఒరేయి. నువ్వు తక్షణం బజారు కెళ్ళి గెమేక్సిను పట్టా. ధూఫాయి ఇదిగో!- (అని, తీసి ఇస్తాడు)

రంగ:- (పుచ్చగుంటూ) ఏటండదీ?

జగ:- పురుగుల విషంరా! -బొజ్జింకలూ, నల్లులూ, అవి చావడానికి.

రంగ:- ఓహో! -అదాండి -గెమాస్కిము!

శాంత:- (అయిష్టంగా చూస్తూ) ఇప్పుడెందుకండదీ?

జగ:- ఎందుకేమిటి? - అక్కడ అఫీసులో బీరువాల్నిండా పురుగులు జేరి పుస్తకాన్ని తగలేస్తున్నాయి. ఎప్పటికప్పుడే వెబుదామని మర్చి పోతున్నాను. వెళ్ళి తీసుకురా!

రంగ:- సిత్తం! (అని L.F. కేసి తిరుగుతాడు)

జగ:- ఇల్లాబొడ్డిదారమ్మటవెళ్ళు! -ప్రతీదానికి హాల్లోంచి తయారవక్కల్లేదు!

రంగ:- సిత్తం! - (అని R.F. లోకి పోతాడు)

శాంత:- (వెనక్కాలే వెడుతూ) త్వరగా రా! -పెళ్ళివారొస్తున్నారు!

జగ:- (జేబులోంచి ఉత్తరం తీసి చదువుతూ, శాంత వెనకాలే నడుస్తూ, హేళనకింద అభినయిస్తూ) ఒకర్నొకరు బాగా అర్థం చేసుకున్నాం. మనసారా ప్రేమించుకున్నాం?

శాంత:- (గబుక్కుని అగి) చాల్లెద్దురూ! - మీక్కుడా మతిపోతోందేమిటి? ఎవరేనా వింటే నవ్వుతారనేనా లేదు మనిషికి. ఇన్నేళ్ళొచ్చి పైగా ఇప్పుడు ప్రేమట! (అని సిగ్గుపడుతూ, చిరునవ్వుతో కోప్పడుతుంది)

జగ:- (విసుగ్గా) నీ మొహంలా ఉంది! -నేను చదువుతున్నది ఈ ఉత్తరం! -

శాంత:- (నిరాశగా) అంతేనా? -

జగ:- (L.F. లో ఏదో విన్నట్టు నడించి) అదుగో, సైకిలు చప్పుడయింది! నుందరం వచ్చాడు. నువ్వక్కడ కూచో! - నేనెక్కడ కూచుంటాను. వాడు వచ్చేటప్పటికి మనం కోపంతో మటమట లాడిపోతోందాని, తెలిసిందా? - దాంతో వాడు పిల్లి అయిపోయి 'అదేమిటమ్మా! -' అంటూ ముందు నీకేసి తిరుగుతాడు, ఆమటుగా నేను అడ్డమెళ్ళి 'ఏడిశావు నోర్మయ్! -' అని అందుకుంటాను,

శాంత:- (భయంగా జూస్తూ) మరి గట్టిగా కేకతెట్టకండే? వాడసలే దురుసు మనిషి!-

జగ:- అల్లానేలే!-వస్తున్నాడు!-

(జగన్నాథం, శాంత కంఠాదుగా కూచుని L F. చేసి కోపంగా చూస్తూంటారు. సుందరం వచ్చి, వీళ్ళనసలు గమనించకుండా ఉత్సాహంగా కూనినాగం తీసుకుంటూ M.B లోకి చక్కాపోతాడు. జగన్నాథం తెల్లబోతాడు, శాంత నవ్వాపుకుంటుంది. అది జూచి జగన్నాథం కోపంతో హుంకరిస్తూ లేచి)

జగ:- సుందరం! సుందరం!

సుంద:- (M B. లోంచి వచ్చి, యదాతాభంగా) ఏం, నాన్నా!-

జగ:- (ఎగాదిగా చూసి) నవ్వు అవకాశ మిస్తే రెండు మాటలు మాట్లాడ తాను!

సుంద:- ఆదేమిటి నాన్నా, అల్లా అంటున్నారు!

జగ:- మా ఇద్దరి అవసరమూ నీకు ఇంక పూర్తిగా అనవసరమని తేల్చేశావు, గనక!-

సుంద:- (తెల్లబోతూ) నేనా?

జగ:- ఆ! అక్షరాలా నువ్వే! - తల్లిదండ్రులికి కొడుకుమీద ఎంత మమకారం ఉంటుందో, ఎన్ని ఆశలుంటాయో, తండ్రి ఆయ్యేదాక ఏ కొడుక్కీ తెలిసిరాదు. కాని చదువూ సంస్కారమూ కలివాడివి కదా, కొంటేనా ఊహించుకో లేవా? ఊహించుకున్నా కనీసం మా ఇష్టా యిష్టాలు గుర్తించవలసిన గౌరవానికి కూడా మేం తగమను కున్నావా? ఏమిటసలు నీ ఉద్దేశం?

సుంద:- (ఏమీ అర్థంకాక, తల్లివైపు తిరిగి) ఏమిటమ్మా ఇది?

శాంత:- అది కాదురామరీ!- (అని ప్రారంభించి జగన్నాథం కోపంచూసి ఆగిపోతుంది)

జగ:- నేను నిన్నడిగాను. నిజంచెప్పగలిగిన ధైర్యంఉంటే నాకు చెప్పు!

సుంద:- మీరడిగే దేమిటో నాకు అర్థం అవటంలేదు. అయినా మీకిష్టంలేందీ, కన్నం కలిగించేదీ, ఏ పనీ ఎప్పుడూ నేను చెయ్యలేదు?

జగ:- (యీసడింపుగా) ఒక్క ముక్కలో కొద్దేశాడు!

సుంద:- పోనీ, మీరు చెప్పండి నాన్నా! నేనేం తప్పుచేశాను?

జగ:- అయితే నే నడిగిన వాటికి డొంగతిరుగళ్ళు, తిరక్కుండా, అబద్ధ మాడకుండా నిజం చెబుతావా?

సుంద:- చెబుతాను.

జగ:- మన వంశానికి ఏమన్నా గౌరవప్రతిష్ఠలున్నాయా?

సుంద:- ఉన్నాయి.

జగ:- ఆ గౌరవ ప్రతిష్ఠలు నిలిబెట్టవంసిన సమిష్టి బాధ్యత మనందరిమీదా ఉందా?

సుంద:- ఉంది!

జగ:- అందులో నేనెక్కువ బాధ్యత వహించానంటావా, లేదంటావా?

సుంద:- లేదనేటంత నీచుణ్ణికాదు నాన్నా, నేను!

జగ:- ఫరవాలేదులే! - ఏ విషయంలోనేనా బాధ్యత ఎక్కువ వహించిన వాళ్ళకి హక్కులుగూడా ఎక్కువ ఉండడం న్యాయమేనా?

సుంద:- న్యాయ మేమిటి నాన్నా, ఉంది తీరాలి.

జగ:- అల్లాం టప్పుడు, ఈ వంశ విస్తరణ విషయంలో స్వతంత్రంగా, నిరంకుశంగా వ్యవహరించడానికి నీకు ఒక్కడికి పూర్తి హక్కు ఉందా?

సుంద:- లేదు!

జగ:- లేదని తెలిసికూడా ఆ హక్కు నువ్వెందుకు వుచ్చుకున్నావు? మమ్మల్ని విస్మరించి, స్వతంత్రించి పెళ్ళి చేసుకుంటానని ప్రమాణం ఎందుకు చేశావు?

సుంద:- పెళ్ళా? - ప్రమాణమా? (తెల్లబోతాడు)

జగ:- అవునురా!- కమలక!-

సుంద:- (హాళిపోయి) కమలా?

శాంత:- మరేరా! సర్కిలుగా రమ్మాయి!

సుంద:- (నమ్మలేనట్టు చూస్తూ) మీకెల్లా తెలుసు?

జగ:- (శాంతతో) నవ్వు నోర్చుయి! (సుందరంతో) ఎవర్రా ఈ కమం?

సుంద:- కమం నాన్నా! (తబ్బిబ్బయిపోయి) అదే! విక్రమ రావుగారి ఆమ్మాయి.

జగ:- నువ్వు ప్రేమించావా?

సుంద:- (ఆశగా చూస్తూ) మరే నాన్నా!

జగ:- (గంభీరంగా) ఎందుకు ప్రేమించావు?

సుంద:- (తెల్లబోయి) ఎందుకా?

జగ:- (దగ్గరగా వస్తూ) ఏం? అల్లా తెల్లబోతావేం? ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోకుండా బతగలేనని ఎల్లా నిర్ణయించుకున్నావు? నిర్ణయించుకుని పెళ్ళి చేసుకుంటానని ఏ ధీమాతో స్వతంత్రించి ప్రమాణం చేశావు? అసలు మేం ఇద్దరం బతిగున్న సంగతి మరిచిపోయావా? అనవసరం అని తేల్చుకున్నావా? ఏం మాట్లాడవేం? (అంటూ ఆ ధూకుడు లోనే మధ్యనున్న శాంతతో)- your honour! ఒహో నువ్వా? మళ్ళీ ఎందుకు లేచావు? మాట్లాడొద్దని చెప్పలే?-

శాంత:- (ఉక్రోశంతో) మీరన్ని ప్రశ్నలూ ఒక్కసారిగా అడిగేస్తూంటే వాడు సమాధానం ఎల్లా చెబుతాడు?

జగ:- అదా నీ రూలింగు? ఏమీ కష్టంలేదు. పీటన్నిటికీ ఒకదే సమాధానం. వెళ్లి మొహం వెయ్యడం. నువ్వుకూడా వేసుకుని అల్లాకూచో!

సుంద:- క్షమించండి, నాన్నా! ఏరోజు కారోజే మీతో చెబుదా మనకుంటున్నాను గాని అవకాశం చిక్కటందేదు.

జగ:- ఈ శవభిక్షలేం నాదగ్గర పనికిరావు. నువ్వు హద్దు మీరివ్వవలసిందా లేదా?

సుంద:- మీకు కూడా పూర్తిగా అంగీకరిస్తారని ఆశించాను.

జగ:- (బింకంగా) నువ్వు హద్దుమీరి వ్యవహరించావా లేదా?

సుంద:- ఇది నా జీవిత సమస్య నానా!-

జగ:- (నిశ్చలంగా, మొండిగా) నువ్వు హద్దుమీరి వ్యవహరించావా లేదా?

సుంద:- వ్యవహరించాను.

జగ:- అందుకనే చెబుతున్నాను. నేనీ పెళ్ళికి అంగీకరించను.

సుంద:- నాన్నా!- మరోసారి ఆలోచించండి. నేనూ, కమలా మనసారా ప్రేమించుకున్నాం, పెళ్ళి చేసుకుంటానని ప్రమాణం కూడా చేశాను.

జగ:- నీకేం భయంలేదు. ఏ ఎస్తువు మీదేనా హక్కు ఇచ్చేవాడికే లేకపోతే పుచ్చుకునేవాడికి ఎక్కణ్ణుంచి వస్తుంది? Sale of goods Act. కర్రకే హక్కు లేని ప్రమాణం భూమ్మీద ఏ కోర్టులోనూ చెల్లదు.

సుంద:- నా మాట వినండి, నాన్నా!

జగ:- పొయింటు లేకుండా వాదించకు, సుందరం! ఇంక ఆ గొడవ ఒదిలెయి. నేను మరో సంబంధం నిశ్చయం చేసుకోవాల్సివుంది

సుంద:- (దెబ్బ తిన్నట్లు చూస్తూ) నాన్నా! మరో సంబంధమా?

జగ:- అవును!- సంబంధం అన్ని విధాలా యోగ్యమైంది. ఆ సిపాస్టులుండి, చదువు సంస్కారమూ కలిగి, అంద చందాలతో నిండిన పిల్ల. తాంబూలాలు పుచ్చుకుంటుకు పెళ్ళివారిని ఇప్పుడే అయిదు గంటలకి రమ్మన్నాను.

సుంద:- వీళ్లేమి. నాన్నా!- నా కమలకి నేను ద్రోహం చెయ్యలేను- ఈ పెళ్ళి చేసుకోడానికి నే నెంత మాత్రం అంగీకరించను.

జగ:- అయితే, నీ కమలకోసం కన్న రల్లిదండ్రులకి కూడా ద్రోహం చెయ్యటానికి సిద్ధపడతావన్నమాట!

సుంద:- అంతమాట ఆనకండి. నాన్నా! మీరిద్దరూ నాకు దైవసమానులు. కమల నా ప్రాణం!- ఏమిటమ్మా ఇదంతా?-

శాంత - (తోసుగొస్తున్న బాధ అపుకోలేక) బాధపడకు సుందరం! (భర్తతో ప్రార్థిస్తున్నట్టు) ఏమండీ!

జగ:- నువ్వేం మాట్లాడానికి వీల్లేదు!

శాంత:- (ఏడుస్తూ) నేనింక ఊరుకోలేదు!

జగ:- అయితే వెంటనే లోపలికెళ్ళు! వెళ్ళు! - (శాంత భర్తవైపు రోషంతో చూచి R. F. లోకి వెళ్ళిపోతుంది) అలోచించుకో సుందరం! - ఆవరణ పెద్దమనిషికి మాటిచ్చాను. నా గౌరవమర్జాదంసీ, నీ ప్రేమ వ్యవహారంనీ తూచుకు చూసుకో! - తేల్చుకు చెప్ప!

సుంద:- పోనీ, ఈ సంబంధం విషయం నాతో ముందుగా చెప్పకపోయారా ?

జగ - నువ్వేమన్నా ముందుగా నాతో చెప్పావు, కనకనా? ఏదో కాలేజీకి వెళుతున్నావు, బుద్ధిగా చదువుకుంటున్నా వనుకున్నాను గాని, మధ్యలో మిరాయి దుకాణం పెట్టావని నాకేం తెలుసు? జరిగిందేదో జరిగి పోయింది. అదంతా మర్చిపో! ఇహనో ఉప్పుడో పెళ్ళివారొచ్చే సమయంకూడా సమీపించింది. నా గౌరవం నిలబెట్టదల్చుకున్నావో, గోరీ కిట్టెయ్య దల్చుకున్నావో నిర్ణయించుకో! నా నిర్ణయం మాత్రం మారడం లోపల పడుంది, అయిదు నిమిషాల్లో వస్తాను. (అని విసురుగా R.F. లోకి వెడతాడు).

[సుందరం భిన్నుడై R.F. లోకి చూస్తూ ఉండిపోయి నిట్టూర్చి ఆవేశంతో L. F. వరకూ నడిచి ఆగిపోయి అలోచించి వెనక్కి తిరిగి సోఫావైపు వస్తూ, “చివరికి ఎల్లా అయింది నా బ్రతుకు !” అనుకుని కోటు తీసేసి విరిక్తితో సోఫాలో గిరవాచేసి, సోఫాలో కూలబడి బయలుగా, భారంగా చేతుల్లో మొహం దాచుకుని మధన పడతాడు]

రంగ:- (చేత్తో పొట్టం పుచ్చుకుని L. F. లోంచి వస్తూ, ఉత్సాహంగా) వచ్చారా, బాబయ్యా!

సుంద:- ఏమిటిది, రంగయ్యా!

రంగ:- ఇషమండీ!

సుంద:- (ఆశ్చర్యంగా) ఆ !-విషమా?

రంగ:- (విసుగ్గా) ఆ- అయ్యోగానికి పు నేకపోలేనది!- శుభమా అంటూ పుడుగుల విషం తెమ్మన్నారు. (అంటూ ఆ పొట్లం రేడియో బల్బు మీద ఉంచేసి, నవ్వుతూ, ఆనందంతో) అది సరేగాని, తమరింకా ఇల్లా కూతున్నారే ?

సుంద:- (విచారంగా, నవ్వి) ఏం చెయ్యమంటావు ?

రంగ:- ఇదేంటి-తాంబూలా బుచ్చుకుందుకు పెళ్ళివారొత్తూంటే పెళ్ళికొడుకు గారు ఎల్లా ఉండాలి!- చాకల్లా స్టోకు సేసుకుని వాల్ రైట్ నెంబరు వన్ లా ఉండాలి !- రండి!

సుంద:- (బాధగా) నేనంటే నీకూ ఇంత వేళాకోళంగా ఉందా రంగయ్యా!

రంగ:- అబ్బా, ఈ సిగ్గు, సిటపటలా, సదువుకున్నాళ్ళకి సామాన్యమే !- కానండి అబ్బాయిగారు ! ఇంక మీ సైకిలికి దీపం నేకపోయినా ఇబ్బంది నేదు.

సుంద:- (గట్టిగా) రంగయ్యా !

రంగ:- (హడలిపోయి) ఏంటి!—

సుంద:- (కోపంగా లేచి) వాగుడు కట్టిపెట్టి నోరు మూసుకుని లోపలికెళ్లు!- [రంగయ్య తెల్లబోయి చూసి ఏమీ అర్థమవక R.F. లోకి పోతాడు. సుందరం విసుగెత్తి పోయినట్లు చూసి M.B. వైపు విసురుగా తిరిగి, రేడియో బల్బుమీదున్న విషం పొట్లం దగ్గర అగిపోతాడు. బల్బుని సమీపించి, ఆ పొట్లం తీసి, తీక్షణంగా చూస్తూ ఆలోచిస్తాడు, నెట్టూర్చి. తల పంకించి పొట్లం రేడియో బల్బుమీద ఉంచేస్తాడు. రంగయ్య, సాసర్లతో నాలుగు కాఫీ కప్పులు, నిండుగా ఉన్న కాఫీ పావ్ ఒక డ్రైలో ఉంచి పట్టుకొస్తాడు.]

సుంద:- ఇదంతా ఎవరికి, రంగయ్యా ?

రంగ:- (ముఖావంగా) పెళ్ళొరికండి!

సుంద :- నాన్నగారేం చేస్తున్నారు?

రంగ :- మేకమీద కెళ్ళారండి !

సుంద :- అమ్మగారూ?

రంగ :- ఆదూరండి ! అదేబో గాని అమ్మగారొక్కరూ కదులై అయ్యగారు కస్తుమంటున్నారండి !

సుంద :- (కోపంతో) ఊహా ! తమరి మాట నెగ్గించుగు తీర్తారన్న మాట ! సరే ! ఒరేయి నువ్వు వీధులో కూచుని ఎవరేనా వస్తూంటే చెప్పు !

రంగ :- అమ్మగారు పిలుస్తారండి !

సుంద :- (కోపంతో) జన్మ అంతా వాళ్ళకే చెయ్యరా ! — ఈ ఒక్కసారి నా మాట విను. ఇంకెప్పుడూ ఏమీ అడగను !

రంగ :- మాటంటేనే అంత కోపం ఎదుకండి ? ఎదుతున్నానుగా ? (L. F. లోకి వెళతాడు)

[సుందరం గజగజా రేడియో బల్బు దగ్గరికి వెళ్ళి ఆ పొట్టం తీసుకుని వచ్చి, నెర్వస్ గా విప్పి, రెండు మూడు చెమిచాలు ఓ కప్పులో వేస్తాడు మళ్ళీ మరో రెండు చెమిచాలు వేస్తాడు. పొట్టం మళ్ళీ యధాప్రకారం కట్టేసి, రేడియోబల్బు మీద పెట్టేసి వచ్చి నిశ్చయించుకున్నట్టు చూస్తూ, ఆ కప్పు సాసరుతో సహా తీసి చేత్తో పట్టుకుని మళ్ళీ ఆలోచన తెగనట్టు రేడియో బల్బుకేసి నడుస్తాడు. రంగయ్య L. F. లోంచి తొందరగా వస్తాడు సుందరం కప్పు సాసరు హడావుడిగా రేడియో మీద ఉంచేసి రంగయ్యకి అడి కనపడకుండా నుంచుంటాడు.)

సుంద :- (నెర్వస్ గా నవ్వుతూ) ఏం రంగయ్యా ?

రంగ :- అర్జంటుగా మాట్లాడాల్సింది. తమ కోసం ఎవరో అమ్మాయిగా రొచ్చారు.

సుంద :- (విసుగ్గా) ఎవరా అమ్మాయి?

రంగ :- ఎవరో కమలమ్మగార్లండి !

సుంద :- (ఉత్సాహంతో) కమలా ! - (అని రంగయ్యని పక్కకి నెట్టి L. F. లోకి తొందరగా వెడతాడు)

(R. F. లోంచి జగన్నాథం, శాంత వస్తారు]

జగ :- అబ్బాయి ఏదీరా?

రంగ :- ఎవరో అమ్మాయి గారొత్తె ఇప్పుడే ఈధులో కెల్లా రండి.

జగ :- అమ్మాయా ?

రంగ :- మరేనండి. కమలమ్మగారంట !

శాంత :- ఏమిటి !- కోడలుపిల్లే? - చూశారా. మామగారి కంటే నాలుగారులు ఎక్కువే చదివింది కోడలు ?

రంగ :- ఏదీ? - ఈ అమ్మాయిగారే పెళ్ళికూతురు ?

జగ :- (ఏసుగ్గా) ఆ !- సమయానికొచ్చి స్వారస్యం కాస్తా చెడగొట్టింది. ఒరేయి!- నోరు తేలేసుగుని అల్లా నుంచోక పోతే ఆ చ్రే అక్కణ్ణించి తీసెయ్య కూడదూ ? నలుగురూ వచ్చినప్పుడు అద్దంగా పెట్టద్దని చెప్పలే?

[L. F. లోంచి 'జగన్నాథంగారూ! జగన్నాథంగారూ!' అని కేకలు వినిపిస్తాయి]

అదుగో పెళ్ళివారొచ్చినట్టున్నారు. సమయానికి హాల్లో ఒక్కడూ ఉండదు. వెళ్ళి లోపలికి తీసుగురా రంగయ్యా !

శాంత :- ఒరేయి, నువ్వాపని, చూడు ! మీరెళ్ళి తీసుగురండి !

జగ:- (చురచుర చూస్తూ) పెళ్ళికొడుకు తల్లికదూ ! ఇహ మొదలు!- (తొందరగా L.F.లోకి వెడతాడు)

శాంత:- (రంగయ్య చ్రే రేడియో బల్లమీద పెట్టాక) ఆ పొట్లమేమిటి, రంగయ్యా?

రంగ:- ఇదాండి! పురుగుల ఇషమండి!

శాంత:- ఖర్మ! మతిలేకపోతేసరి! - అవి పట్టిగెళ్ళి వారి అఫీసు గదిలో పారెయి-ఏ గుమాస్తావో తింటాడు, తీరిపోతుంది!-

[రంగయ్య పొట్లం తీసుకొని M.B.లో వెడతాడు, శాంత చీర వగైరా ఉత్సాహంతో సర్దుకుంటుంది. L. F. లోంచి జగన్నాథం, సర్కిలు ఇన్ స్పెక్టరు విక్రమరావు, వేదాంతి జ్ఞానశ్రీ ప్రవేశిస్తారు.]

జగ:- (వారికి కుర్చీలు చూపిస్తూ) దయచేయండి!-ఏమేవ్! మన వియ్యం కులు విక్రమరావుగారు! (విక్రమరావు నమస్కరిస్తాడు)

శాంత:- అల్లానా? - నమస్కారమండి.

జగ:- (జ్ఞానశ్రీ వైపు చూపిస్తూ) వీరు? -

విక్ర:- మా మామగారు! - జ్ఞానశ్రీగారు!

జగ:- (ఆశ్చర్యంగా) ఏమిటి? - సాక్షాత్తు ఆ జ్ఞానశ్రీగారే! దయచేయండి! - ఇన్నాళ్ళూ తమ అమూల్య వేదాంత రచనలు పారాయణ చేసుకోవడమేగాని, తమర్ని దర్శనం చేసుకునే అదృష్టం కలుగలేదు. ఈవేళ తమ రాకతో మా ఇల్లు నిజంగా పావనమయింది. (జగన్నాథం, శాంత నమస్కరిస్తారు.)

జ్ఞాన: చాలాకృతజ్ఞుణ్ణి! (నమస్కరిస్తాడు. అంతా కూచుంటారు.)

జగ: ఎంతమాట! (శాంతతో) వారెవరో తెలుసా! మన దేశానికి విజ్ఞాన దీపం అని ప్రఖ్యాతి చెందినవారు. వేదాంత పరిజ్ఞానంతో అద్వితీయులనిపించుకున్నవారు.

శాంత : అల్లానా? - మన సుందరం నిజంగా అదృష్టవంతుడండీ!

జగ. ఇంకా సందేహమా? - అన్నట్లు భగవద్గీతావ్యాఖ్యానం చదువాలి మళ్ళీ తమ రేమైనా రాశారా?

జ్ఞాన: రచనకూడా ఒకవ్యసనమే! అలవాటుపడ్డ చేతికి, బెయ్యాడుతున్నంత సేపూ ఆటవిడుపు ఉండదు. అంతా భగవత్సంకల్పం. ఈమధ్యనే ఉపనిషత్సారమనే రచన పూర్తి చేశాను అచ్చు అవుతోంది.

జగ: ఉపనిషత్సారమే! చాలా బాగుంది.

శాంత: రంగయ్యా! - కాఫీలు తీసుకురా!

జ్ఞాన: ఈమధ్య జరిగిన మొర ఆగ్ని ప్రమాదంలో మా ఆల్బుడు చూపెట్టిన ధైర్యసాహసాలకి నేను కేవలం ముగ్ధుణ్ణి, పండితుణ్ణి మాత్రమే గనక, ఈ గ్రంథాన్ని అతనికి అంకితం ఇవ్వదలిచాను.

జగ: తప్పకుండా ఇవ్వవలసిందే.

విక్ర: ఆ! మంటల్లో దూడంకూడా ఓ ఘనకార్యమే? - ఇల్లాంటిది మా ఉద్యోగంలో నిత్యకృత్యాలు.

శాంత:- (ఆశ్చర్యంతో) ఏమిటి? - నిత్యకృత్యాలా ?

విక్ర:- అక్కగారు ఈమాత్రానికే ఆశ్చర్యపడుతున్నారు. నేను మిలటరీలో పనిచేసిన రెండేళ్ళలోనూ ప్రతీరోజూ రెండు చెవుల్లోంచి తుపాకీ గుళ్ళు ఊరికే దూసుగుపోయేవి. కత్తులు తెగగీసుగుపోయేవి.

శాంత:- అబ్బ! - ఇంక చెప్పకండి నాకు భయమేస్తుంది!

(అంతా నవ్వుతారు)

జగ:- ఒరేయి, రంగయ్య!

రంగ:- (M.B. లోంచి) బాబయ్య!

జగ:- ఏం జేస్తున్నావురా? - కాఫీలు ఇయ్యి.

రంగ:- సిత్రం !

జగ:- (ఉత్సాహంతో) ఊ! - బావగారు తాంబూలాలకి ఆయుధాలుచ్చు గుని బయల్దేరావేమిటి?

విక్ర:- ఇదా? - (నవ్వి) బజారులో పని చూసుకుని మామగారు స్టేషను కొచ్చారు. ఇద్దరం ఇంటికెళ్ళి సక్రమంగా వద్దాం అనుకుంటుంటే ఇంతలో ఏక్సిడెంటుని ఫోను వచ్చింది. దాంతో ఆంస్యమయి పోయింది. అంచేత ఇల్లానే చక్కావచ్చాం.

జగ:- ఏక్సిడెంటే? - ఏమిటది? (రంగయ్య పాట్లో కాఫీ ట్రేలో ఉన్న మూడు కప్పుల్లోనూ పోస్తుంటాడు)

విక్ర:- ఆ! - ఎవడో కుర్రాడిమించి లారీ వెళ్ళిపోయిందట.

జగ:- రామ, రామ! -

శాంత:- పోనీ, ఆ కుర్రాడు బతికాడాండీ పాపం?

జగ:- ఇంకా బతగడ మేమిటి? - మీద నుంచి వెళ్ళింది. చండి పిల్లాడి నైకింనుకుంటున్నావేమిటి? - దారుణమైన లారీ!

శాంత:- దావుల ఎంత విచిత్రంగా ఉన్నాయి, ఈ రోజుల్లో!

[నాజుగో కప్పుకోసం తటపటాయించి, రంగయ్య రేడియో మీదున్న కప్పు సాసరు ట్రేలో పెడుతుంటాడు]

జగ:- (విసుగ్గా) ఏరా ? -

రంగ:- ఇదుగోసండి! - (అని కంగారుగా ఆ కప్పులోగూడా కాఫీ పోస్తాడు చెమచాంతో సుబ్బరంగా కలుపుతాడు)

విక్ర:- ఆసలు విచిత్రమేమిటంటే, ఆ కుర్రాడు బతిగాడు.

శాంత:- (అశ్చర్యంతో) ఏమిటి? -

జగ:- What ? -

విక్ర:- పైగా లారీలో ఉన్న డ్రైవరు గుండె ఆగి చచ్చిపోయాడు.

శాంత:- అయ్యో ! -

జగ:- చాలా విచిత్రంగా ఉందే? లారీకింద పడ్డవాడు బతికి, నిశ్చేపంలా లారీలో కూచున్నవాడు పోవటమేమిటి?

[రంగయ్య బ్రే తీసుకు వచ్చి నిలబడతాడు]

జ్ఞాన:- చూపు పదాలేగాని మృత్యువుకి చోటుతో పనేముందండి? - “జనన మరణములు జనులకు నిక్కము అడివిలో నున్న, ఆరియంబున నున్న! -”

జగ:- ఏం చక్కగా శలవిచ్చారు! - ఎవరికి ఎప్పుడు ఋణం తీరిపోతుందో ఎవరు చెప్పగలరు? - కాఫీ ఇవ్వరా! (కాఫీలు అంతా అందు కుంటారు)

జ్ఞాన:- బాధపడవలసింది దాన్ని గురించికాదు. ఈ ఋణం ఎంత పెంద్రాళే తీరిపోతుందా అని. పాప పంకింం కదండీ, ఈ ప్రపంచకం? విముక్తుడైనవాడే ధన్యుడు. “సంస్కృజ్యతే న ఉత్కర్షిమన్ మ్రియ మాణః సామ్సనో విజహతి” అని ఉపనిషత్తులు ఘోషిస్తున్నాయి. (అని కొంచెం తాగుతాడు)

శాంత:- (కొంచెం చప్పరించి) అల్లానాండి? - అయితే ఈ మనుష్యునికి మృత్యువంటే ఇంకా భయం దేనికండీ!

జ్ఞాన:- (కొంచెం చప్పరించి) అజ్ఞానమండీ, అజ్ఞానం! - మృత్యువుచేసే పనేమిటి, చెప్పండి? దేహాన్నుంచి, ఆత్మను వేరు చేస్తుంది. ఇహానికి మనకీ అనుబంధాన్ని అంతరింప జేస్తుంది. బ్రహ్మరుద్రులైనా దాని దారికి అడ్డురాలేరు. అయినాసరే ఈ దేహాన్ని నమ్ముకుని ఇహాన్ని ఆనుకుని మనకి మనమే పొదిగి పెండుగున్న ఈ ఐహిక బంధాలు మనలో శాశ్వతత్వాన్ని ప్రేరేపిస్తాయి కాని ఆశాశ్వతములు తీరు తుందని అనుభవం మనకి సిద్ధాంతీకరిస్తుంది అప్పుడే మనస్సు మధనపడుతుంది. బంధంను తెంచుకోలేక, మృత్యువుని ఎదుర్కో-

లేక చివరకి భయానికి బాసినయిపోతుంది. కానీ, అనుభవాన్ని ఆధారంగా చేసుకుని, విద్యని పనిముట్టుగా ఉపయోగించుకొని అర్థం లేని ఈ ఐహిక బంధాలను మనకి మనమే తృప్తిచేసుకున్నామని మనకి మృత్యువంటే, భయంకాదు భాతరే ఉండదు! - (చప్పరించి మొహం చిట్టించి) కొంచెం పంచదార వెయ్యి, నాయనా!

జగ:- (రంగయ్య ద్రేలో పంచదార కప్పు చెమిచా జ్ఞానశ్రీకి అందిందాక తనూ మొహం చిట్టించి) ఓల్లా ఉండేమిట్రా! ఏ పని తిన్నగా చెయ్యవు! (అని విసుక్కుంటూ తనుకూడా పంచదార కలుపు గుంటాడు.)

విక్ర:- మృత్యువు గురించి మేమంత ఆలోచించ లేదుగాని మనకి స్వతహాగా మృత్యువంటే తెగనిర్లక్ష్యం! ఎంచేతంటే, మృత్యువుకి మాకూ ప్రతి రోజూ ముఖాముఖి ఓ చిన్న మీటింగవుతూనే ఉంటుంది. అంతేకాదు. చివరికి ఈ మృత్యువుకి కూడా మేమంటే భయమేటి చెప్పాలని విసుగేసుకొస్తోంది! (అని కాఫీ చప్పరిస్తాడు.)

జ్ఞాన:- (కాఫీ మళ్ళీ పీల్చి) యోధునికి ఆ దిక్కారం ఉగ్గుపాంతో వస్తుంది!

జగ:- (హుందాగా, తలపంకించి; చిరునవ్వుతో) అదేం చిత్రమోగాని నాకూ మృత్యువంటే మహా నిర్లక్ష్యం సుమాండి! నిందైన జీవితాన్ని అనుభవించేశాను. గృహస్థాశ్రమ ధర్మాలను అనుసరించి ఆచరించవలసిందంతా చేశాను. ఫలితం గురించి అసలు నేనెప్పుడూ ఆలోచించను.

జ్ఞాన:- చాలాబాగుంది. కర్మజ్ఞే వాదికారస్తే మాఫలేమ కదాచన?

జగ:- చిత్రం! ఇంక నాకు కావలసిందేముంది, చెప్పండి! 'నీ ఇష్టం వచ్చినప్పుడురా!' అని మృత్యువుకి కాలదోషం లేని నోటీసు ఒకటిచ్చేసి కూచున్నాను.

శాంత:- ఆమాటకొస్తే ఐహిక బంధాలూ, ప్రాపంచిక చింతలూ మగవాళ్ళకింటే అడవాళ్ళకే చాలా తక్కువ!

జగ:- ఆమాటమాత్రం ఉంది చూశారూ, అది ఒప్పుకోడానికి ఎంత మాత్రమూ వీలేదు! ఒకసారి ఈ మనిషే వజ్రాలవడ్డాణం కావాలని మూడు రోజులు ఉపోషాలుచేసి మరీ సాధించింది!

కాంత:- (చిరుకోపంతో) చాల్లెడ్డురూ! జీవితానికల్లా నేనడిగింది అదొక్కదేగా? పైగా ఇల్లా మొదలెడితేనే పెట్టుకోడానికి కూడా విసుగేసుగొచ్చి పెట్టిపోనే పడేశాను. అయినా. అవేమన్నా ఆకలితీరస్తాయా, కన్ను మూశాక కూడా పస్తాయా? ఏమిదో! ఆసలిప్పడు అబ్బాయికి అన్నివిధాలా తగిన సంబంధం వచ్చిందా, ఇంక నాకే బ్రాంతిలేదు! ముత్తైదువుగా మాత్రం ఈ తనవు చాలిస్తే చాని ముక్కోటి దేవతలకి మొక్కుతున్నాను. అంతే!

[కాఫీ తాగడానికి బాగుండలేదన్నట్లు మొహం పెట్టి రంగయ్యకేసి కోపంగా చూచి కాఫీ కప్పు టీ పాయిమీద పెట్టేస్తుంది.]

జ్ఞాన:- అంతేనండి! జీవిత పరమార్థం తెలుసు గున్నాక “దేహమే నాటి కాణాచి దానిమీద తీపి కొరగాదు” అనిపించి తీర్తుంది. శుద్ధ పామరత్వంగాని మనమెంత. మన తనవెంతదీ! ఇది ఉత్త నీటి బుడగ కదందీ? తేల్తాం, పేల్తాం! అంతే!- “కలుములు నిత్యంబుకావు, మెరపు మెరయురీతి. మేఘంబులట్ల, బుద్బుదంబుల భంగి పోవును చెదరి!”

జగ:- అహ! జ్ఞానశ్రీగారూ! మీరు మా ఇంట్లో ఉండి పోకూడదూ?

జ్ఞాన:- ఎందుకూ?

రంగ:- తమరి పురాణం ఆత్మమానం ఇనచ్చుగదా అని!- (అంతా నవ్వు తాచు)

జగ:- పురాణమేమిట్రా, నీ మొహం!- ఈ కప్పులు తీసెయ్య!

రంగ:- సిత్తం? (జ్ఞానశ్రీతో) నాకేటి తెల్లని అయ్యగారి ఆబిప్రాయం. మాటలకి అర్థాలు పూర్తిగా తెలవకపోయినా మొత్తమ్మీద సంగతేదో నాగేల్తానండి!

జగ:- (హేళనగా) ఆ, అ!- అల్లాగ లాగే ఒకసారి నా ప్రాణం మీడికి తెచ్చాడు.

రంగ:- (కిప్పులుతీస్తూ) ఉండందయ్యగారూ!- (జ్ఞానశ్రీతో) నానో సిప్పు సంగతి సెప్పనాండీ!

జ్ఞాన:- అవశ్యం చెప్పు. ఏమిటదీ?

రంగ:- వేదాంతంకన్నా, ధైర్యంకన్నా, తెలివితేటలుకన్నా సివరికి భక్తికన్నా.
దరిద్రం గొప్పదండి!

జ్ఞాన:- చాలా కచ్చితంగా చెబుతున్నావే?

రంగ:- సిత్రం! ఎంత వేదాంతం తెలిసినా, ఎంత ధైర్యం ఉన్నా, ఎన్ని
తెలివితేటలున్నా, ఎంతభక్తి ఉన్నా బతుకుమీద ఆశమాత్రం పూర్తిగా
పోదండి. కాని దరిద్రం మాత్రం దండిగాఉంటే, బాబయ్యా!
మడిసికీ బతుకుమీద ఆశ సత్తైప్పమానికంగా ఎంటనే పోద్ది!

[ఒక్క క్షణం ఒకరికేసి ఒకరు చూసుకుంటారు]

జగ:- అరి వీడి శిఖాతరగా!- వీడు చెప్పిందాంటో కొంత పాయింటు
ఉందండోయి!

జ్ఞాన:- లేదండి, జగన్నాథంగాదూ? - నానాబాధలు పడతూ విముక్తి కోరే
వాడికీ, సకలసమఖాలూ ఆశుభవిస్తూ విముక్తి అర్థించేవాడికీ లేదా
లేదూ? - అంతేకాదు, దారిద్ర్యం, బాధా జలాక్షరాలు. వేదాంతం,
విజ్ఞానం శిలాక్షరాలు!

జగ:- అదీ పాయింటేనండోయి! -

[L F. లోంచి సుందరం ఉత్సాహంగా వస్తాడు.]

కాంత:- అడుగో, సుందరం వచ్చాడు!

జ్ఞాన:- ఇతనే నేమిటి, మన కమలనాథుడు!

జగ:- (ఉత్సాహంగా) ఒరేయి సుందరం! - వారెవరో తెలుసా? జ్ఞాత్రు
గారు! - మీ మామగారికి మావగారు!

సుంద:- (ఉత్సాహంగా) సుప్రీం కోర్టున్నమాట! - నమస్కారమండి!

జగ:- సంతోషించా గాని, ఇంత ఆనందం చేశావే?

సుంద:- ఆ! - ఎవరో స్నేహితు డాస్తేనూ! -

జగ:- నాకు తెలుసురా ఎవరోచ్చారోనూ! -

సుంద:- అదీ తెలిసిందీ? - కాని, నాన్నా! - మీరెంత నాటకం ఆడారు!

జగ:- ఏమనుకున్నావు మరి? నీ గూడు పురాణాలు నా దగ్గర పని
కొస్తాయిరా?

సుంద:- అమ్మకూడా అల్లాగే నిలబడేప్పుటికి నీజం అన్నకుని నేను చాలా
భాధపడిపోయాను,

కాంత:- (బాధగా) చూశావా! - (సుందరంతో) ఏం చెయ్యనురా? మన లెక్క మన్నా ఉంటేగా? ఆయనకి ఎంత తోస్తే అంతే!

జ్ఞాన:- ఏమన్నా స్వవిషయమా?

జగ:- అదేంకాదు. మంచితమాషా జరిగింది, జాగ్రత్తగా వినండి! - (ఉత్సాహంతో) ఊ! - బాధపడి చివరికి ఏమాలోచించావురా?

సుంద:- ఆలోచనేమింది నాన్నా! - సర్వనాశనం అయిపోయాననుకున్నాను చివరికి నామీద నాకే అసహ్యమేసి - (అని రేడియో బల్లవైపుచూసి కప్పు, సాసరూ కనపడకపోగా నోరు తెరుచుకుని నిలబడిపోతాడు.)

జగ:- ఊ! - అసహ్యమేసి? ఏంజేశావు? (అని ఉత్సాహంగా చూస్తాడు)

సుంద:- (బిగుసుకుపోయి) రంగయ్యా! - బల్లమీద కప్పు సాసరూ ఏమయాయి?

జగ:- అబ్బో. మాట మార్చకుండా చెప్పవోయి! - నే చెప్పరా? - ఏదేదో చూడేసి ఉంటాడు.

సుంద (కంగారుగా, భయంగా) మీరుండండి, నాన్నా! - రంగయ్యా! - అక్కడ కప్పేచేశావు!

రంగ:- (కంగారుగా) అక్కడిదేనాండి?

సుంద:- అదేరా! - ఏంజేశావు?

రంగ:- కాఫీపోసి ఆ రెవరికో కచ్చానండి!

సుంద:- (హడలిపోయి) ఏమిటి! అదే! - (నోరుమూసుకుని గుడ్డు పేల్చున్నట్లు చూస్తాడు)

జగ:- రంగయ్యా! - వాడికో కప్పు కాఫీ ఇయ్యి?

కాంత:- ఏమిటా సుందరం, ఆ అల్లరి?

సుంద:- అల్లరి కాదమ్మా! - (చెప్పబోయి సంజ్ఞలు మొదలెట్టి చూసేసి) ఎంత దారుణం జరిగిపోయింది? - ఇప్పుడెల్లా?

జగ:- (అనుమానంగా) దారుణం మేమిటా!

- విక్ర:- (లేచి) ఆ, ఏలేదు! - మీరుండండి! - అసలువిషయమేమిటో చెప్పకుండా అంత కంగారు పడతావేమిటి, సుందరం! - ఏమిటి సంగతి? (మాట రాక సుందరం భయపడుతూ వెళ్లికొనిపోయాడు)
- జ్ఞాన:- కుర్రతనం కదూ? - కంగారు సామాన్యమే మరి!-ఏమిటి, నాయనా, సంగతి?
- కాంత:- (బావగా) సంగతేమిటో చెప్పకుండా ప్రాణం తీసేస్తారు! - ఈ వంశంలో ఉన్నదే, ఇది! ఉన్! - నాకు దడస్తోంది!
- సుంద:- (మతోయినట్లు చూస్తూ) వస్తోందీ!—
- జగ:- (కాస్త కోపంతో లేచి) ఏడిశావుగాని, ఏమిటి సంగతి?
- సుంద:- (గుటకేసి, తమాయించుగుని) ఇందాకా నామీద నాకే అనవ్యమేసి, విషంతాగి చచ్చిపోయామనీ!
- జగ:- (అశ్చర్యంగా) ఆ!—
- కాంత:- అయ్యో, విషమే! - ఎందుకు తాగావురా, నాయనా?
- జ్ఞాన:- ఈమధ్య విషాలేం పనిచెయ్యటం లేదు! - మీరు అనవసరంగా కంగారు పడకండి!
- సుంద:- (విసుగ్గా) అబ్బ అసలు నేను తాగందే! - కప్పులో విషం బాగా వేసుకున్నాను. అందులో కాఫీ పోద్దా అవుతుంటూంటే కమలం వచ్చింది.
- విక్ర:- (అచమానంగా) ఊ, వస్తే?—
- సుంద:- హడావుడిలో ఈ కప్పు లేకమోమీద ఉంచేసి వెళ్లిపోయాను!
- జ్ఞాన:- (అచమానంగా) ఊ వెడిలే?—
- సుంద:- (రంగయ్య కేసి చూపెట్టి) ఈ చవట ఆ కప్పులో కూడా కాఫీపోసి మీలో ఎ:రిక్ ఇచ్చేసినట్టున్నాడు!—
- విక్ర:- (హడలిపోయి) ఇప్పుడు మేం తాగిన కాఫీలో విషముంధా?

సుంద:- అంతలోనూ కాదండీ? ఒక్క కప్పులోనే ఉంది! అది మీలో ఎవరు తాగారు? (మిగతా అందరూ నోళ్ళు తేలేసి, బిగుసుగుపోయి కుర్చీల్లో చతికింపడిపోతారు.) ఆ, ఆ! కంగారుపడకండి! ఆ కప్పులూ ద్రే అన్నీ యిల్లా పట్రా?

జగ:- ఎంతపని చేశావురా, అప్రాచ్యుడ! - (ప్రయత్నం మీద గుటక వేసి) అసలు నీకు విషం ఎక్కడిదిరా?

సుంద:- పురుగుం విషం! - ఇందాకా రంగయ్య తెచ్చాడు!

కాంత:- అదే! - నేను అప్పుడే మొత్తుగున్నాను. ఈ దిక్కుమాలిన విషం ఇప్పుడెందుకండీ అని! - విందేనా? ప్లానుప్లానంటూ ప్రాణంమీదికి తెచ్చారు!

జగ:- (విసుగ్గా) అర్థం పర్థంలేకుండా ఏమిటా వాగుడు? - కాస్సేపు ఊరుకో!

సుంద:- రంగయ్య! ఇల్లా తీసుగురా! - (అని చూసి) ఈ కప్పుల్లో ఆడుగుని తెల్లగావుంది. ఇదే విషంకప్పు! (అంతా ఆ కప్పుకేసి భయంగా చూస్తారు) ఎవరికిచ్చావురా, ఈ కప్పు? (రంగయ్య ఏడుపు మొహంతో చూస్తాడు)

జగ:- నీ మొహం ఈదచ్చ! - మాట్లాడరా?

రంగ:- (శ్మశాన మొహంతో) గుర్తు నేదండీ!

జ్ఞాన:- (బాధగా, కోపంతో) అంత కళ్ళుమూసుగుని ఎల్లా ఇచ్చావు? - ప్రాణమా, మరోటా? అసలు నేను రాను మొర్రో అంటూండే బంవంతాన్ని ఇతనే రాక్కొచ్చాడు! ఇప్పుడు నా గతేమిటి?

విక్ర:- అనవసరంగా అంత కంగారు పడతారెందుకూ? ఆ విషం కాఫీ మీరే తాగారని ఎక్కడుండీ? - ఏమో, ఎవరి ప్రాణంపోతుందో! - (భయంకరంగా చూస్తూ) ఏయి, రంగయ్య! - ఎవరికిచ్చావు ఆ కాఫీ! (రంగయ్య హడలిపోయి ద్రేతోనహా ఒణికిపోతాడు).

కాంత:- కప్పులు కూడా బద్దలుకొట్టేస్తావేమిటా! ముందవి కిందెట్టు! (టీ పాయిమీద పెడతాడు.)

విక్ర:- (బ్రతిమాలున్నట్టు) ఇదిగో ! - ఆ విషా కప్పు నాకివ్వలేదు కదూ? దెప్పు రంగయ్య ! నువ్వు చాలా మంచివాడవు ! - నాకివ్వలేదు కదూ ?

జ్ఞాన:- నీకివ్వలేదు. నాయనా ! - కేవలం నాకు కేటాయించబడ్డ యములాడు బాడు ! - (బాధగా కుళ్లుతూ) నాకే ఇచ్చారు ! - నా ప్రాణం పోతోంది ! - మందేదేనా చూడండి, బాబూ, నా ప్రాణం !

కాంత:- ఇల్లా మీనమేషాలు లెక్కెడుతూ కూచుంటే నాప్రాణం కాస్తాపోతుంది తీరిపోతుంది ! - దాక్టర్నెవరైనా పిలవండి ?

జగ:- ఉండవే ! - నాకేమిటో ఒళ్లు తిరుగుతున్నట్టుంది ! - నాయనా, సుందరం ! - నా ప్రాణం !

సుంద:- కంగారుపడకండి నాన్నా! దాక్టర్ని పిలుస్తాను! - పురుగుల విషానికి ప్రాణం అంత తొందరగా పోదు.

జ్ఞాన:- ఏమయితే, పోడం రూథేగా ? ముందు దాక్టర్ని పిలివ్వయ్యా!

సుంద:- (కంగారుగా పోనుదగ్గరకెళ్ళి, ఫోనుతీస్తాడు!) హలో! 290 ఇవ్వండి! రంగయ్య! - డ్రైవరు ఉన్నాడేమో చూడు! (రంగయ్య వెడతాడు. మళ్ళీ ఫోనులో) హలో! - దాక్టరుగారున్నారాండీ! ఒహో మీరేనా ? దాక్టరుగారూ! - నేనూ! - నేను లాయరు జగన్నాథంగారబ్బాయిని. మాయింట్లో దారుణమైన ప్రమాదం జరిగిందండీ! - అర్థంటుగా రావాలి! ఏమిటి? - దోసెలు తింటున్నారా? - ఇక్కడ ప్రాణాలు పోతున్నాయండీ! - ఎవరికో ఇంకా తెలీదు! - ప్రస్తుతం అంతా ప్రమాదంగానే ఉన్నారు! - పొరపాటుని పురుగుల విషం కలిపిన కాఫీ ఎవరో తాగేశారు! - మీరు త్వరగా రావాలి! - కారు పంపించ మంటారా? - మీ కారులోనే వస్తారా? - సరే, త్వరగా రండి ! - (అని ఫోను పెట్టేసి శ్రమ పడిపోయినట్టు నిట్టూరుస్తాడు)

జ్ఞాన:- దోసెలేమిటోయి? (అని ఆశగా చూస్తాడు) ..

జగ:- ఆ, ఖర్మ! - ఆ దాక్టరుకి దోసెలంటే తెగఇష్టం. దోసెలు వేసిన్నాడు కేసుల కేసి చూడఱ్ఱ!

జ్ఞాన:- ఆయితే ఇప్పుడు నా మాదేమిటి?

జగ:- వాడు నాతో చదువుకున్నాడు లెండి! - ఇక్కడికంటే అన్నీ వదిలేసి వస్తాడు.

జ్ఞాన:- ఏమో! - నాదసలే ముసిలి ప్రాణం! - దాన్ని మొహమాట పెట్టి గెంటుకొస్తున్నాను. ఇదిగో, నేనో పాణిగ దోసెలు ఇచ్చుగుంటాను వెంటనే రమ్మని మళ్ళీ పోను చెయ్యి నాయనా?

సుంద:- అక్కర్లేదండి. బయల్దేరాదు!
(విక్రమరావు ఇటూ అటూ మాసి, ఉన్నట్టుండి, జేబురుమాయి అడ్డం పెట్టుకుని ఒళ్ళంతా కుదుపుగుంటూ వీడుస్తాడు)

సుంద:- అదేమిటండి, మామగారూ! - మీరు కూడా అరైర్లంపడితే ఎట్లా?

విక్ర:- (అతిబలవంతాన్ని ఏడుపు అవుగుంటూ) నా ప్రాణం పోతోంది!

సుంద:- అదేమిటండి! దాక్టరుగారు వచ్చేస్తున్నారుగా?

విక్ర:- ఏం దాక్టరో ఏమిటో! - నా ప్రాణం పోతుంది! - నేను చావడానికి వీలేదు! (Hysterical గా) నేను బతగాలి!

కాంత:- ఎంత భర్మ కాలిపోయిందిరా, నాయనా! - కావలసిన పెళ్ళి కాదంటే మాత్రం ఇంత అఘాయిత్యంగా! - విషం తాగెయ్యడానికి సిద్ధ పడతారా ఎక్కడేనా? - మీ నాన్నగారికి నేను మేనమామ కూతురైనా ఈ సంబంధం మా నాన్నకి ఏమీ ఇష్టం ఉండేది కాదు. చివరికి వీరే మొండికెత్తి వచ్చి, మా నాన్నని ఒత్తిమాలినా, 'చీ అవతలికి పో' మన్నాడు. అయితే మాత్రం, అయినేమన్నా ఇట్లా తొందర పడ్డారా?

జగ:- ఏడిశావులే! - ఎందుకట్లా అబద్ధమాడుకుంటావు? 'చీ అవతలికి పొమ్మన లేదు, మీ నాన్న! - మళ్ళీ రమ్మన్నాడు

కాంత:- (రోషంతో) చస్తూంటే కూడా అబద్ధమాడతానాండీ? మెత్తగా ఉన్న వాళ్ళని చూస్తే మొత్తబుద్ధి! ఒక్క పుణ్యక్షేత్రమేనా చూపెట్టారా? నా బతుగుంటా వంటింట్లోనే తెల్లారి పోయింది! - ఆసలు నా నాలిక పెనేసుకుపోతుంది! - ఆ దాక్టరింకా రాదేరా, నాయనా?

సుంద:- ఎన్నున్నారమ్మా! - రంగయ్యా!

రంగ:- (L. F. లోంచి వచ్చి) దైవరున్నాడండి!

సుంద:- అక్కర్లేదు గాని నువ్వు గేటుదగ్గర నుంచుని దాక్టరుగారు రాగానే లోపలికి తీసుకురా!

రంగ:- సిత్రం! - (తొందరగా L. F. లోకి వెడతాడు)

జగ:- (ఉన్నట్టుండి, వెట్టిచూపుచూస్తూ) ఇదేమిటి? - ఆ! - నాయనా. సుందరం! - నీ వేళ్ళు చూపెట్టు!

సుంద:- వేళ్ళా? -

జగ:- (Desperate గా) అవునురా! (సుందరం హడలిపోయి అయిదు వేళ్ళూ చూపిస్తాడు జగన్నాథం కళ్ళు పెద్దవి చేసుకొని చూసి) అవి మూడేనా?

సుంద:- (భయంగా) కాదు నాన్నా! - అయిదు!

జగ:- అయిదా! అయిపోయింది! - సుందరం! - చూపు దిగజారి పోతోందిరా! బతిగే మార్గం చూడరా!

సుంద:- కంగారు పడకండి. నాన్నా!

విక్ర:- విషం కావీ నాకిచ్చి ఆయన కంగారు పడతాడెందుకూ? కుర్రీలోంచి లేవగానే త్రినాథ్ చూ తుమ్మాడు.

వీడి తుమ్ము తగలెయ్యి! ఊపిరి తిన్నగా అందటంలేదు! సుందరం! ఊపిరి! - నా ప్రాణం! !

జ్ఞాన:- చాలెద్దూ, ఎవరేనా వింటే నవ్విపోతారు! - తుంటిమీద కొడితే పళ్ళు రాలాయన్నట్టు, విషంకావీ నే తాగుతే నువ్వెగ బీబుస్తావేమిటి? కర్మం కాలిపోయి వచ్చా నిక్కడికి - అమ్మకాబో! - నా ప్రాణం - పోతోంది! పోతోంది! - (అంటూ ఉన్నట్టుండి కళ్ళు మూసేస్తాడు)

రంగ:- (L. F. లోంచి దాక్టరు సచి వచ్చును తొందరగా వచ్చి) దాక్టరుగారు రొస్తున్నారండి!

[జ్ఞానశ్రీ తప్ప మిగతావాళ్ళుండా ఆనందంతో లేచి నుంచుంటారు. దాక్టరు L F.లోంచి తొందరగా వస్తాడు. వచ్చి వీరందరినీ రోగుల్ని చూచినట్టు కళ్ళు సన్నంచేసి, దాక్టరు రీవితో పరికిస్తాడు.]

డాక్ట:- అప్పుడే ఇన్స్పెక్టరుగారు రావడందాకా జరిగిందీ! - ఏమిటా జగన్నాథం సంగతి?

జగ:- ఇంకా ఏం జరగలేదురా! ఇన్స్పెక్టరుగారు తాంబూలానికి వచ్చారు- ఇప్పుడేం చెప్పలేను. ప్రాణం పోతోందిరా! త్వరగా మందెయ్యి!

డాక్ట:- ఏదీ, ఆల్లాకూచో! (అని చెయ్యి పట్టుకోబోతాడు)

విక్ర:- (అడ్డమొచ్చి) దాక్టర్!-ఆయన అనవసరంగా ఖంగారుపడుతున్నారు. అసలు విషం కాఫీ నాకిచ్చారు. ప్రాణం పోతూంట నాకు! - ముందు నాకు మందెయ్యండి!

శాంత:- దాక్టరుగారూ!-అసలు ప్రాణం పోతూంట నాకు! - ఇంక నిమిషాల మీదున్నాను! వెంటనే మందెయ్యకపోతే లాభంలేదు!

డాక్ట:- (కొంచెం విసుగ్గా చూసి) ప్రాణంమాట దేముడెట్లాగని ముందు మీ కందరికీ మతులుపోయి పట్టున్నాయేమిటి? ఒక్కసారి కూచోండి, చెబుతాను!-కూచోండి! (అంతా కూచుంటారు) సుందరం!-వీళ్ళంతా విషం తాగారేమిటోయి?

సుంద:- లేదండీ! విషం వీళ్ళలో ఎవరో ఒక్కరే తాగారు.

డాక్ట:- మరి అంతా కళ్ళు తేలేస్తున్నారేమిటి? -హా! అసలు ఏమిటా విషం?

సుంద:- పురుగుల విషమండీ! -

జగ:- గెమేక్కిను!

డాక్ట:- గెమేక్కినుకే ఇంత కంగారు చేస్తున్నారా? -ఏమాత్రం వెళ్ళిందేమిటి?

సుంద:- నాలుగు చెమిచాలిందీ!

జగ:- ప్రాణం పోతూంటే ఈ ప్రశ్నలన్నీ ఏమిట్రా?

డాక్ట:- ఏడిసినట్టే ఉంది! నాలుగు చెమిచాం గెమేక్కినుకి ఎంకపిల్ల కూడా చావదు. ఏరా, జగన్నాథం! ఏమగంత ఉన్నావు, నువ్వు అంత కంగారుపడరావేమిట్రా?

విక్ర:- అయితే ప్రాణం పోదంటారా?

డాక్ట:- ఛా! ఎక్కడికీ పోదు!-

రంగ:- పోయినట్టే ఉందండి!

డాక్ట:- ఏమిటి?-

రంగ:- (జ్ఞానశ్రీని చూపెట్టి) ప్రాణం!

డాక్ట:- అరే!-ఈయన్నిందాకణ్ణుంచి చూడలేదే?

విక్ర - (కంగారుగా) ముసలి ప్రాణం! పోయిందేమో కూడాను! చూడండి చూడండి డాక్టరుగారూ! ఆయన మా మామగారు! (డాక్టరు నాడి చూస్తాడు.)

డాక్ట:- మీరేం కంగారుపడకండి! ఆయన పేరేమిటి?

విక్ర:- జ్ఞానశ్రీగారు!

డాక్ట:- జ్ఞానశ్రీగారూ! ఏమండోయి!

జ్ఞాన:- (అల్లాఉందే) నేను పోయి అరగంటయిందండి!

డాక్ట:- (నమ్మలేనట్టు చూసి) What! (నాడి బాగా పరీక్షించి) ఇదేమి టయ్యూ! నాడి గోడగడియారంలా కొట్టుకుంటూంటే ప్రాణంపోయిందంటావేమిటి?

జ్ఞాన:- ఏమిటి? నా ప్రాణంపోలే! (నమ్మనట్టు చూసుకుంటూ) నేను ఇంకా బతికేఉన్నానా? అయితే నా ప్రాణం, పోతూ పోతూవుంది గావును! వందెయ్యరూ! బాబూ! నా ప్రాణం! మీ కాళ్ళట్టుకుంటాను.

డాక్ట:- మీరు మరి దాదాం మనిషిలా ఉన్నారేమిటి?—తాతగారూ! జీవిత యాత్ర చాలాషట్టుకు సాగించేశారు కదా. మీకూ ఇంత తాపత్రయ మయితే ఎల్లా చెప్పండి! - ఆ! (అని తేలికగా నవ్వి) ఎందుకేనా మంచిది, మీరంతా తలోమాత్రా మింగండి! (అని Bag లోంచి తీసి ఇస్తాడు)

జ్ఞాన:- (చివరికి పుచ్చుకుంటూ) ఎందుకేనా మంచిది, నా బుగివ్వండి! అనుమాన రహితం అయిపోతుంది.

డాక్ట:- అల్లామింగులే మెదడు మసీదయిపోతుంది! ఒకటి చాలెండి!

శాంత:- డాక్టరుగారూ!-మాత్ర ఇచ్చారుగాని, మరోమాటు పరీక్షిస్తే మంచి దేమో!

డాక్ట:- ఏమి ఆక్కుర్లేదమ్మా, అల్లా కూచోండి! మీ ప్రాణానికేం భయంలేదు. కాస్తదానికి ఎంత గొడవ చేశారు? ఇల్లాంటప్పుడే కంగారుపడకుండా నిలబడాలి! పోనీ, శాంతమ్మగారు ఏదో భయపడ్డారంటే అర్థమంది!

విక్ర:- చాలెద్దురూ, డాక్టరుగారూ! మీరు మరీ చెబుతారు. కలిసింది గెమేక్సినా మరోటా?

డాక్ట:- గెమేక్సిను తనకనే అసలు ఫరవా లేదంటున్నాను. నాకు పదేళ్ళున్నప్పుడు పొక్తం కనిపిస్తే పంచదార అనుకుని అరవీశడు గెమేక్సిను ఊదేశాను!

జగ:- ఏం మనిషినిరా! రుచేనా తెలియలేదురా?

డాక్ట:- సరే, మనకి రుచి తెలి శాశ్వతానికి అరవీశ దయిపోయింది.

జ్ఞాన:- అబ్బా! - అరవీశదే! - అయితే అప్పుడు తమరు పోలే? (అంతా నవ్వుతారు)

డాక్ట:- తాతగారికి మాత్ర పట్టిచ్చినట్టుంది!-

[ఫోను చప్పుడవుతుంది. సుందరం ఫోనుచీస్తాడు. డాక్టరు లేచి సిగరెట్ వెలిగించుకుంటాడు.]

జగ:- కూచోరా! - రంగయ్యా! - డాక్టరుగారికి కాఫీ తే!-

డాక్ట:- కాఫీయా? ఇంక మీ ఇంట్లో తాగను!

శాంత:- (లేచి) నేను చేస తీసుగొన్నానుండండి! (R. F. లోకి వెళుతుంది).

సుంద:- (ఫోనులో) హలో! - ఎవరు? - ఎవరు కావాలి? డాక్టరుగారా? - ఉన్నారు!

డాక్ట:- ఎవరోయి!-

సుంద:- ఆ, మీ కింపొందరండి! - (ఫోనులో) అరే, ఆ కంగారేమిటండి, మెల్లిగా చెప్పుండి! - ఏమిటి! మా రంగయ్య తెచ్చింది గెమేక్సిను

కాదు? మైదాపిండా? - హరి! - మీకెల్లా తెలుసు? - కొట్టువాడు చెప్పాడా? సరే! - పంపిస్తున్నాను! (అని ఫోను పెట్టేస్తాడు)

జగ:- ఇంతాచేసి మైదాపిండా?

జ్ఞాన:- నేను అప్పుడే అనుకున్నానుస్మీ! - ఆ రుచి పురుగుం విషం రుచిలా ఎంతమాత్రం లేదు!

విక్ర:- మరే సరిగ్గా మైదాపిండిలా ఉంది!

డాక్ట:- ఇది మా కంపౌండరుకి ఎల్లా తెలిసింది?

సుంద:- (తేలిగ్గా) ఆ! - మీకు మాకూ కొట్టుదగ్గిర పొట్టలు తారుమారయ్యాయిట, మే మడిగిన గెమేక్సీను మీ ఇంట్లో పట్టుకుపోయాడు, మీరడిగిన మైదాపిండి మా రంగయ్య పట్టుకొచ్చాట్ట!

రంగ:- కంగారులోను పొరపాటుపో ఉంటదండీ!

జ్ఞాన:- పోనై రక్షించినవాడు రంగయ్య!

డాక్ట:- (బిగుసుకుపోయి) అగండీ! - మైదాపిండి మీకొస్తే గెమేక్సీను మాకొచ్చిందా? అయితే నే ఇందాకా మైదా పిండనుకొని! - (అని అగిపోయి భయంగా) దోసెలు! - దోసెలు! - ! (శాంత కాఫీ తెస్తుంది)

జగ:- దోసెరేమిటా? - ఈ కాఫీ తాగు?

డాక్ట:- వొద్దు! ఇందాకా నేతిన్నదోసెల్లో గెమేక్సీనుండి! - చాలా తిన్నాను! గుండె పట్టడుతోంది! - ఒరేయి! - ప్రాణం! - నా ప్రాణం!!

విక్ర:- (గబుక్కుని లేచి) డాక్టరుగారూ! - కంగారు పడకండి!

సుంద:- ఒహో, ఇప్పుడందుకనా మీ కంపౌండరల్లా గోరెడుతూ ఫోను చేశాడు?

డాక్ట:- అందుకనే ఫోను చేశాడు! - నేను తిని చాలా సేపయింది. ఒరేయి, జగన్నాథం! కాళ్ళు చేతులూ పట్లు తప్పిపోతున్నాయి!

శాంత:- మీరూ అల్లా కంగారు పడతారేమిటి, డాక్టరుగారూ!

జ్ఞాన:- అబ్బే అల్లా కంగారు పడితే ఎల్లామరీ? - అసలు దీనికి ప్రమాద మేమీ లేదన్నారా?

డాక్ట:- (విసుగ్గా) లేకపోవడ మేమిటండీ? - నిశ్చేపంలా ఉంది!

జ్ఞాన:- ఉండే మాత్రం? సమయము సుఖంధీసం సౌమ్యతావ్రాయ కల్పితే సిదానించాలి నిలబడాలి! - మీ దగ్గర మాత్రమన్నాయిగా! నీసా చూపెట్టండి. గుప్పిడు తీసుకొచ్చి నోట్లో పడేస్తాను.

డాక్ట:- ఊరుకోవయ్యా. గొడస! - ఆ మాత్రలేం లాభం లేదు! - నాకు తెలుసుగా? - ఒరేయి జగన్నాథం! - వెంటనే నన్ను గవర్నమెంటు ఆసుపత్రికి చేరయ్యాలి! - ఆలస్యం చేస్తే మాట దక్కదు! - (అని జేబు రుమాలుతో కళ్ళు తుడుచుకొని బాధపడతాడు.)

విక్ర:- చాలు, చాలు! - ఊరుకోండి, డాక్టరుగారూ! - మరి లేకపోతే సరి! ఈ మాత్రం దానికి కళ్ళమ్మట నీళ్ళెట్టుగుంటారా?

సుంద:- ఏం భయంలేదు. డాక్టరుగారూ! - నేను కారులో మిమ్మల్ని వెంటనే తీసుగెడతాను. రండి! - రంగయ్యా! - డాక్టరుగార్ని పట్టుకో!

డాక్ట:- (లేచి, రంగయ్యాని అనుకుని) సుందరం! సువ్యవస్థరగా డ్రైవ్ చెయ్యాలి సుమా! నా ప్రాణం! జగన్నాథం! (అని మాటరాక ఏడుస్తాడు.)

జగ:- ఏమిటాయిది? - నీకేం భయంలేదు! మళ్ళీ అరగంటలో నిశ్చేపంలా తిరిగొస్తావు! వెళ్ళిరా! సుందరం, త్వరగా తీసుగెళ్ళు!

జ్ఞాన:- మనం ఎంత చెబుతే ఏమండీ? - అసలు మనిషికి మనోనిగ్రహం ఉండాలి! అదీ ముఖ్యం! - "మానసంబున మానవు డెందాక వర్తించు నెనిమిడింతలు నందాక నతను కర్మాను బంధంబులం బొరలు!"

విక్ర:- మనోనిగ్రహం దాకా ఎందుకండీ? - అసలు గుండె నిబ్బరం ఉండే చాలు!

జగ:- నన్నడుగుతే ఏమీ అక్కర్లేదు ఒక్క విషయం తెలుసుకుంటే చాలు!-
ఈ మానవ జీవితాలు కేవలం బుద్బుదాలు!

కాంత:- ఎదో సామెత చెప్పినట్టుంది. ఇంతకీ ఆసలు విషయం తా.బాలాయి!
(అంతా నవ్వుతారు)

(తెర)

చా వ కూ డ దు !

రచన :

ఆచార్య ఆశ్రేయ

పాత్రలు

డాక్టరు

రజిని

నిస్సర్ (నర్సు)

చేష్టెంటు (స్త్రీ) 1

చేష్టెంటు - 2

[అదొక హాస్పిటల్ వార్డు మూడు పక్కలున్నాయి. హాస్పిటల్ వార్డులో ఉండాల్సిన వస్తువు లుంటాయి. గోడగడియారం కూడా వుంది. మూడుపక్కలలో ముగ్గురు పడుకున్నారు. ఒక పక్కదగ్గర కుర్చీవేసుకొని ఒకావిడ కూర్చునివుంది. ఆమెను చూడగానే తెలుస్తుంది దాక్టరని. ఆ దగ్గరే నర్సు నిలబడి వుంది. దాక్టరు ఆ ప్రక్క మీద మనిషిని పరీక్ష చేస్తూంది. నర్సు కాస్త ఇటటూ తిరుగుతూ పనులు చేస్తూండవచ్చు.]

దాక్టరు:- హరిబిల్ కేసులు. మన ప్రాణాలు తీయటానికొస్తుంటాయి ఇవన్నీ. వైద్యమే చేస్తామా. వాళ్ళప్రాణానికి కోర్టులకే తిరుగుతుంటామా ? సూసెన్స్ !

[లేచింది. నర్సు బేసెన్, టవల్-తెచ్చింది. దాక్టరు చేతులు కడుక్కుంటూంది. ఇంతలో బయటినుంచి ఒకావిడ గబగబ వచ్చిందే; చాలా నాజుకుగా ఉందిమనిషి. బుజానికొక సంచి తగిలించి వుంది. ఎండలోనుంచి రావడంవల్లనేమో కూలింగ్ గ్లాస్ వేసివుంది; లోపలికొచ్చి తీసేసింది. కత్తిరింపు జుట్టు, ఎత్తుమడల జోళ్ళు. చీరెక్కట్టు చాలా సెక్సీగా ఉంది. వేతికి గడియారం, టిప్స్టిక్, ముఖాన ఏదో బొట్టులాంటిది ఉంది; మనిషి సన్నగా పొడుగ్గా ఉంది. మంచెరంగు]

రజిని:- హల్లో దాక్టర్ !

దాక్ట:- హల్లో, రజిని !

రజిని:- ఏమిటి? ఎలాగుంది పేషెంటు ?

దాక్ట:- ఎలాగుంది ! మా పేషెంట్ను చంపుతుంది.

రజిని:- ఏమిటో దానినిపోయే ఉద్దేశం నెత్తిన తగులుతుంది దీనివల్ల నా వర్క్ ఎంత సఫర్ అవుతుందో తెలుసా? అంతా ఆయోమయంగా ఉంది ఓమైగాడ్(కూర్చుంది)వచ్చేనెల ఆలిండియా ఆల్ ట్రా మా డెర్స్ లేడీస్ కాన్ఫరెన్సు ఉంది దానికి ఏర్పాట్లన్నీ చేయాలి. ఎట్లాంటి విమానంపై ఢిల్లీకి పోవాలి. రేపు మీ వర్క్యూ కమిటీ మీటింగు ... దీనిలో రాయలసీమ కరువునిధి వసూలొకటి ... ఇవన్నీ ఇలా వుంటే ... ఈ స్కూసెన్సు ఒకటి వాకు. (ఈమె ఇలా చూట్టాడు

తుండగానే దాక్షర్ బయటికివెళ్ళింది. ఈ విషయం తెలియక ఈమె మాట్లాడుతూనే ఉంది. తిరిగిచూచి దాక్షరు లేదని తెలుసుకొని, ఒకరకంగా బుజాలెగరేసి ఇట్టు చూసింది. నర్సు కనిపించింది.)
సిస్టర్ !

సిస్టర్:- హల్లో ! (దగ్గరకొచ్చింది)

రజిని:- (ప్రక్కవైపు చూపించి) ఇంకా స్మృతి రాలేదు కదూ !

సిస్టర్:- లేదండీ.

రజిని:- పిల్లాడిని పోస్టుమార్షం చేశారా ?

సిస్టర్:- చేశారండీ.

రజిని:- ఏం లేలింది ?

సిస్టర్:- గొంతు నులిమి చంపేసిందండీ.

రజిని:- విషం పెట్టలేదా ?

సిస్టర్:- లేదు (వెళ్ళబోతుంది)

రజిని:- సిస్టర్...ఒకమాట !

సిస్టర్:- ఏమిటి !

రజిని:- ఈ కేసులో మన నెత్తిమీదకేం రాదుకదా ?

సిస్టర్:- మీకేముందమ్మా ! మీ కాంపౌండులో జరిగింది, అంతగా ...

రజిని:- కాంపౌండులో కాదు. కాంపౌండు గోడవాటున కూర్చుని, పిల్లాడి గొంతు నులిమేసింది.

సిస్టర్:- చూచి చూడనట్టు మీ దూరికేపోయివుంటే పోయేది.

రజిని:- నిజమే. కాని, పిల్లాడిని కాంపౌండులోపల పారేసింది. అదీ వచ్చిన అవస్థ...

సిస్టర్:- అయినా ఏం ఫ్యూలేరులెండి ఈలాంటివెన్నో జరుగుతుంటాయి. కాకుంటే కాస్త డ్రైవేస్తు. అంతే !

రజిని:- అదే వచ్చినదిక్కు. ఈ దిక్కుమాలిన వాళ్ళవరో, బతకలేక అక్క హత్యంకు పూనుకోవడం, మన డ్రైవ్ పాడుచేయటం ఏంటి ? ఛీ ఛీ

[డాక్టర్ వచ్చింది]

డాక్టర్:- రజినీ !

రజినీ:- వాట్ డాక్టర్ !

డాక్టర్:- మహిళాసభ పక్కన డిస్పెన్సరీగాని, హాస్పిటల్ గాని ఉందా?

రజినీ:- లేదు డాక్టర్ !

డాక్టర్:- ఎవరన్నా డాక్టరున్నారా ?

రజినీ:- లేదు ! ఏం ?

డాక్టర్:- ఏమిటో న్యూసెచ్చు. ఈవిడ ఏదో విషం మందు తాగింది !

రజినీ:- మందా ?

డాక్టర్:- అవును. అదేమిటో ఇంకా లేట్లేదు. కాని అలాంటిది సామాన్యంగా దొరికేది కాదు.

రజినీ:- ఆరె ! మైగాడ్ !

డాక్టర్:- చాలా బజార్ రకంగా ఉంది చూస్తే ఈ మనిషి

రజినీ:- వేశ్యా ?

డాక్టర్:- కావచ్చు

రజినీ:- అలాగైతే ఆత్మహత్య చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఏముంది ?

డాక్టర్:- ఒకతలేక చాడం. అంతే

రజినీ:- మీకో, తన జీవితచరిత్ర ఏమన్నా చెప్పిందా ?

డాక్టర్:- ఆ - వీళ్ళకో జీవితం! దానికో చరిత్ర కూడానా ? చెత్తరకం... వీళ్ళు సంచూకి చీడపురుగులు. దేశానికి తీరని మచ్చలు.

రజినీ:- మా మహిళా సంఘం ఈసారి చర్కింగు కమిటీ మీటింగులో ఈలాంటి వారి విషయం చాలా సీరియస్‌గా చర్చించబోతోంది. స్త్రీకి ఆర్థిక భద్రత లేనంతవరకు ఈ అగచాట్లు తప్పవు

డాక్టర్:- రజినీ! ఇలా చూడు, ఈ రాజకీయ నినాదాలన్నీ మానేసి కాస్త ప్రాక్టికల్‌గా ఆత్మభివృద్ధి నేర్చుకో. వెరీ సారి, మహిళాసంఘం

ప్రెసిడెంట్ వయ్యావనే కానీ ఇంకా నువ్వు పసిపిల్లలా మాట్లాడుతున్నావు. నువ్వు అందరిలాగే పొలిటికల్ స్టోగన్స్ స్టంట్స్ కొడితే ఎలా ?

రజిని:- లేదు డాక్టర్! అది నా నమ్మకం. నేనే...

డాక్ట:- షటప్ మైచైల్డ్! ఈనాటి కుర్ర కారంతా వట్టి మాటల పోగులై పోతున్నారు; దేయ్ట్లూ లోతుగా పోనంటారు. అంతా పైపై దేవులాడుతా నంటారు. అదే నాకు మంట.

రజిని:- మరి మీరేమంటారు డాక్టర్?

డాక్ట:- మీరెన్ని ఆర్థిక భద్రతలు, రూపు, విధానాలు-తమంపాకులు ఎన్ని చేసినా నైతిక పతనం అనేది ఎప్పటికీ ఏదో ఒకరకంగా ఎక్కడో ఒకచోట ఉంటుంది. ఉండి తీరుతుంది. తెలిసిందా? ఈ మనిషి ఇలా కావడానికి కారణం ఎవరంటావు? 'సంఘం' అని సులభంగా గట్టిగా చెప్పేస్తావు కదూ? నాకు తెలుసు. సంఘం అంటే ఎవరు? నువ్వు, నేను, ఆ నర్సు, అందరూ కదూ! - ఏం?

రజిని:- అవును.

డాక్ట:- దెన్... ఇప్పుడాలోచించు. ఈ అమ్మాయి యిలా కావడానికి కారణం నువ్వు అని అంటే ఒప్పుకుంటావా? చెప్పు.

రజిని:- నో!

డాక్ట:- నే నంటావా ?

రజిని:- నో!

డాక్ట:- ఆ నర్సుంటావా ?

రజిని:- నో!

డాక్ట:- మరి ఈ లోకంలో ఎవరో ఒకరుంటా రంటావు. అంతేనా ?

రజిని:- అంతే ?

డాక్ట:- కనుక ఎవరో ఒకవ్యక్తి చేసిన అక్రమానికో, అన్యాయానికో, పౌర బాటుకో, నువ్వు సంఘార్థులలా తిరతానంటావు. దానికోసం స: ఘం ఘోరంగా భిక్ష శాసనం చేస్తానంటావు-ఏం?

రజిని:- అలాంటివాళ్ళు చాలామంది ఉంటారు.

డాక్టర్:- అలాంటివాళ్ళు కానివాళ్ళు కూడా చాలా మంది ఉన్నారు ఉదాహరణకి-ఈ అమ్మాయి పరిస్థితులేవో మనకు సరిగా తెలియవు. కాని ఈ అమ్మాయికన్నా హీనమయిన స్థితిలో ఉన్నవాళ్ళు ఉన్నారంటావా, లేదా? ఏం !

రజిని:- ఉన్నారు.

డాక్టర్:- మరి వాళ్ళందరూ యీ రొంగట్రతుకు బ్రతకలేదేం? ఇలా బిడ్డల్ని కని చంపలేదేం? ఇలా పిషంతాగి చావాలనుకో లేదేం? నేనెందరినో చూచాను. డబ్బు, గౌరవం, హోదా, చదువు, అన్నీఉండి నైతికంగా పతనం పొందినవాళ్ళను, ఇవేవీలేకున్నా హాయిగా నీతిని అంటేపెట్టుకొని, సంతోషంగా తృప్తిగా జీవిస్తున్న వాళ్ళనూ చూచాను. దీని కేమంటావు?

రజిని:- ఇంతకూ మీరనే దేమిటి—

డాక్టర్:- నైతిక జీవనం కేవలం వ్యక్తిగతమైనది. అది తప్పి పోవడానికి ఒక్కొక్క కారణం ఉంటుంది. ఆ కారణాలన్నీ మనం తీర్చలేం. ఇదంతా సమం నెత్తిమీదరుద్ది, ఏదో వుద్ధరించాలనుకోవడం వెర్రి, అంతే.

రజిని:- నా వాదనకూడా కాస్త వినండి.

డాక్టర్:- ధారాళంగా చెప్పు.

రజిని:- ప్రపంచంలో జరిగే దేదీ కారణం లేకుండా జరగదు. ఒప్పుకుంటారా?

డాక్టర్:- ఓ యస్ ! కానీ కొన్ని కారణాలు మనకు తెలియవు.

రజిని:- తెలిస్తే అలాంటివి జరక్కుండా అపహర్ష - కాదంటారా ?

డాక్టర్:- అదే పొరపాటు.

రజిని:- మీరు డాక్టరుగా ఉండి ఇలా వాదిస్తే నాకు ఆశ్చర్యంగా ఉంది.

[ఇంతలో నర్సు వచ్చింది]

సిస్టర్:- డాక్టరుగారండీ !

డాక్ట:- ఏమండీ !

సిస్టర్:- ఈవిడ మూటలో ఈ ఫొటో దొరికిందండి.

డాక్ట:- ఫోటో !

రజిని:- ఏం ఫొటో?

సిస్టర్:- అవునండి, ఎవరో ఒక మగవాడి ఫొటో.

డాక్ట:- ఓ చాలాఉండే ! ఈవిడ ప్రేమకలాపానికి ఫొటోలు కూడానా ?
ఈ:- ఇంకా ఏమున్నాయి?

సిస్టర్:- ఏవో ఉత్తరాలు-రికార్డులు ఉన్నాయండి.

డాక్ట:- వాద్!!!

సిస్టర్:- అవునండి.

డాక్ట:- అయితే యిడేదో పెద్ద కేసే.

రజిని:- మనం అనుకున్నంత తేలి క్కానట్టుంది.

డాక్ట:- ఈ:- ఏదీ ఫొటో.

సిస్టర్:- ఎవరో కాని అందంగానే ఉన్నాడండీ

డాక్ట:- ఎవడో లోఫర్.

రజిని:- ఎవడో ముందు తియ్యని మాటలుచెప్పి, ప్రేమలోకి దింపి దగాచేసిన వెధవై వుంటాడు.

డాక్ట:- ఎవడో స్కాండల్.

సిస్టర్:- అలా లేదండి చూస్తే.

డాక్ట:- మొగవాళ్ళు చూట్టానికి చాలా మంచిగానే ఉంటారులే ... ఏదీ యిలా ఇవ్వు చూద్దాం...వూర్కె ఫొటో చూచి అంత మురిసిపోతున్నా వేమో !

సిస్టర్:- కావాలంటే మీరే చూడండి.

డాక్ట:- (ఫొటోతీసి చూసింది. తెల్లబోయింది. ముఖంలో నెత్తురుచక్క లేదు. ముఖం శతవికారాలు పోయింది. తన కళ్ళను నమ్మలేక పోయింది) దామిదో! ఏం, నాతో ఆట్లాడుతున్నావేం !

సిస్టర్:- (భయంతో) లేదండి.

డాక్టర్:- వాద్ లేదండి! ఈ ఫోటో నీ కెక్కడ దొరికింది ?

సిస్టర్:- ఆవిడ మూటలోనే

డాక్టర్:- నిజంచెప్పు.

సిస్టర్:- నిజంగానండి!

రజిని:- ఏమిటి డాక్టర్—

డాక్టర్:- (ఆశ్రయంగా చూచింది. మళ్ళా ఫోటోవంక చాలాసేపు చూచింది.)
నో! నో! ఇది నిజంకాదు. నే నమ్మలేను. ఇందులో ఏదో మోసం ఉంది! ఇది దగా! ఇదేదో కుట్ర. నో! కానేకాదు...ఇది నిజంకాదు. కానేకాదు.

రజిని:- డాక్టర్...డాక్టర్!

డాక్టర్:- (కూలబడింది) ఓ! సిస్టర్...సిస్టర్...పరుగెత్తు...మా యింటికి పరుగెత్తు...ఇదుగో కాళంచెవి...నా ద్రాయరులో...నా బెడ్ రూమ్లో...ఎడఁచేతివైపు...ఒక ఆల్బం ఉంది. పరుగెత్తు... త్వరగా పట్రా' క్విక్. రన్ ఆప్...ప్లీజ్ రన్ ఆప్...

[సిస్టర్ నిజంగానే పరుగెత్తుతుంది]

రజిని:- డాక్టర్! ఏమిటిది—

డాక్టర్:- నో! కాస్త ఉండు...నన్ను ఊపిరిపీల్చుకోనీ...నా కళ్ళునే నే నమ్మ లేకుండా ఉన్నాను...ఈ ఫోటో దీని మూటలోకి ఎలా వచ్చింది చెప్పా—

రజిని:- ఎవరిదండి యీ ఫోటో—

డాక్టర్:- ఓ! హారిబిల్! ఉండు రజినీ! కాస్త ఉండు...నన్న బాగా కాస్త గిల్లిపెట్టు

రజిని:- ఎందుకు డాక్టర్—

డాక్టర్:- చెప్తా...బాగా...

[రజిని నిజంగానే గిల్లింది]

డాక్టర్:- (బాధపడి) నేనీ లోకంలోనే ఉన్నాను. ఏ పొర బాటులేదు. అయితే...
అయితే...యీ ఫోటో...

[నర్సు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చింది]

డాక్టర్:- దొరికిందా—

సిస్టర్:- దొరికిందండి.

[డాక్టర్ ఆల్బం తీసుకొని, అత్రంగా కొన్ని పేజీలు తిప్పి,
ఒక పేజీలో వున్న ఫోటోతో తన దగ్గనున్న ఫోటోను
సరిచూచుకొని అలాగే స్తంభించిపోయింది]

రజిని:- ఎవరిది డాక్టర్ ఫోటో...(తానే ఆల్బం తీసి చూసింది) ఎవరీయన—

డాక్టర్:- అది నా భర్తది.

రజిని:- ఆ.....

సిస్టర్:- ఆ.....

[ఒక్కక్షణం నిశ్శబ్దం]

డాక్టర్:- సిస్టర్!

సిస్టర్:- డాక్టర్!

డాక్టర్:- చూడు...ఆ పేషెంట్ మేలుకుండా చూడు...

సిస్టర్:- చూస్తూ డాక్టర్ (పేషెంట్ దగ్గరికి వెళ్ళి చూచింది) అమ్మా, అమ్మా!
(పేషెంట్ ను కుడిపింది)

పేషెంట్:- ఆ... (తటాకున లేచి కూచుంది)

సిస్టర్:- ఓ! డాక్టర్!

[అందరూ తటాకున తిరిగి చూచారు ఆశ్చర్యంగా.

శవం లేచి కూచున్నంత కంగారు పడ్డారు]

పేషెంట్:- ఏం - ఎందుకలా చూస్తారు - శవం లేచి కూచున్నట్లు కంగారు
ఫరథాధే - నేను ఛావలేదు. బ్రతికే ఉన్నాను. నాకింకా డైలీ

తప్పలా. తెలివిగానే ఉన్నాను అడగండి చెప్తా. ఏంకావాలో అడగండి (మెల్లగా పక్కమీదనుంచి లేచింది. సిస్టర్ బిత్తరపోయి వెనకడుగు వేసింది.)

రజిని:- డాక్టర్! ఈమెకు పిచ్చిపట్టిందేమో!

సిస్టర్:- నిజం డాక్టర్! పిచ్చెక్కింది...

పేషెం:- నాకేం పిచ్చిలేదు. మీకే పిచ్చి. బతుకంటే ఏమిటో తెలియకుండా వట్టి నీడ వెంబడిపడి పరుగెత్తుతూ, అదే బతుకనుకుంటున్నారే మీరు - మీకూ పిచ్చి, నాకుకాదు! నేను బతుకంటే ఏమిటో, పిచ్చి లోకమంటే ఏమిటో, దాని లోతుపాతులు, అన్నీ చూచా! అడగండి... (ముందుకు నడుస్తూ) ఇంతవరకు నన్ను గురించి మీరు మాట్లాడు కున్నదంతా విన్నాను. నేనీలా కావడానికి మీరెవరూ కారణం కాదనికదూ మీరనుకోవటం - పొరబాటు. మీరందరూ కారణమే! మీకు తెలిసో, తెలియకో మీరందరూ తలా ఒక రాయి వేశారు! నువ్వు - నువ్వు-నువ్వు - నా జీవితం నాశనం చేశారు. నన్నీస్థితికి తెచ్చారు. (పక్కన ఉన్న పక్కమీద పేషెంటు లేచింది. ఆమెను చూచి) నువ్వు - ఏం తెల్లపోలావేం - మీరందరూ కారణమే నా స్థితికి...తెలిసిందా—
(అందరూ తెల్లబోయారు డాక్టర్ వైపు నడుస్తూ) నాకొక జీవితం అంటూ లేదు - నేను సంఘానికి చీడవురుగునా - దేశానికి తీరని మచ్చనా... ఏం—

(డాక్టర్ ఊపిరి గట్టిగా పీలుస్తూంది. కాస్త దమ్ము తెచ్చుకుంటుంది)
అందరూ తెల్లమిఖాలు వేశారేం - ఇంతసేపూ వాగిన నోట్ల పడి పోయినాయో! (వికారం నవ్వేది. కుర్చీలో కూలబడింది.)

డాక్ట:- (కాస్త ధైర్యం తెచ్చుకొని) ఈ ఫోటో నీ దగ్గరకెలా వచ్చింది—

పేషెం:- ఆ ఫోటో నీ భర్తదికదూ?

డాక్ట:- అవును.

పేషెం:- నా మూటలో దొరికింది కదూ?

డాక్ట:- అవును.

పేషెం:- అది ఎలావచ్చిందో చెప్పమన్నావా—

డాక్టర్:- చెప్పు.

పేషెం:- వీళ్ళందరి ఎదుట చెప్పమన్నావా - మళ్ళా బాధపడి లాభంలేదు. ముందుగా చెప్తున్నా.

రజిని:- నేను బైటకు వెళ్ళనా—

పేషెం:- ఆగు, నీ బండారం కూడా ఉందిలే? నువ్వెక్కడి కెక్స్టావ్.

రజిని:- ఏయ్... ఏమిటా వాగుడు!

పేషెం - తిట్టకు.

రజిని:- నాకూ నీకూ ఏం సంబంధం—

పేషెం:- (పెద్దగా నవ్వుతూ ఆమె దగ్గరకొచ్చి బుజం మీద తడుతూ) వీచ్చి తల్లి! పాపం! ఇంత చదువుకున్నావే, ఈ మాత్రం తేలీదూ - నీకూ నాకూ ఏం సంబంధం! నువ్వు నేనూ అడవాళ్ళం కావడమే సంబంధం! తెలిసిందా-

2వ పేషెం:- డాక్టర్! ఏమిటి గోల - నాకు నిద్రొస్తుంది.

పేషెం:- నిద్రొస్తుందా తల్లీ - చొచొచొ (వెర్రిదానిలా ఆమెను వీపుమీద తడుతూ) జో...జో...లాలి నా చిట్టితల్లీ లాలి పుళ పుళ ఆయీ...

2వ పేషెం:- డాక్టర్... డాక్టర్!

సిస్టర్:- ఇదుగోమ్మా... యిలారా... తాపీగా కూచోని మాట్లాడు...ఇది హాస్పిటల్...గోల చేయకూడదు.

పేషెం:- లేదమ్మా బంగారమ్మా... ఏదీ కాస్తా ఆగు... సరిగా చూడనీ నిన్ను... ఆఁ... నువ్వేనా... నీ పేరు... మిస్... పద్మాజోసఫ్ కదూ—

సిస్టర్:- (తెల్లబోయి) అవును...

పేషెం:- ఏం - అలా చూస్తారేం - ఈమె పేరు ఎట్లా తెలుసు నాకు అనేనా, ఈమె పేరు...ఈమె పెళ్ళి చేసుకోదలుచుకొన్నతని పేరు... వీళ్ళ నాన్న పేరు... అన్నీ తెలుసు నాకు...

సిస్టర్:- డా...డా...డాక్టర్!

రజిని:- ఓ! ఇదేదో నాటకంగా ఉంది.

పేషెం:- అంతా నాటకమే. జీవితమే ఒక నాటకం... మనమంతా వేషాలు వేస్తున్నాం...నాటకాల్లో వేషాలు వేసేవాళ్ళు రంగులు తుడిచేసి, బయట తిరుగుతారు. మనం రంగులు వేసుకొనే ఇంటా బయటా అంతా తిరుగుతాం-ఆంటే తేడా!

డాక్ట:- సిస్టర్! లెట్ హెర్ స్టీప్! లెట్ హెర్ డ్రీమ్ రెస్ట్ మనం పోదాం రండి, రా రజిని...

పేషెం:- (అధికార స్వరంతో) ఏయ్... ఆగండి... ఎక్కడికి వెళ్తారు, ఆగండి... (అందరు బొమ్మల్లా ఆగిపోతారు) ఉండండి. మీ అందరి కథా చెప్తాను. (ఫోటో డాక్టరు చేతిలోంచి లాక్కొని) ఈ ఫోటో ఎవరిదన్నావు—

డాక్ట:- నా భర్తది.

పేషెం:- నీ భర్తకి... ఈ పువ్వునింహాను నీ భర్త కాకముందు నా భర్త తెలుసా—

డాక్ట:- నాన్ సెన్సు!

పేషెం:- తిడితే తెలుగులో తిట్టు.

డాక్ట:- నువ్వబద్ధం చెప్తున్నావు.

పేషెం:- నిజం నీకు తెలియకనుక, నువ్వు అబద్ధం అంటున్నావు ... నీ భర్త బెజవాడలో పుట్టేడు...పెరిగాడు... చదువుకున్నాడు. అవునా—

డాక్ట:- అవును

పేషెం:- దుర్గాకళామందిరం దగ్గర ఇల్లు

డాక్ట:- అవును.

పేషెం:- ఆ పక్కనే ఇప్పడొక హిడుపడిన కొంప ఉంది. చూచావా—

డాక్ట:- చూచాను.

పేషెం:- ఆదే మా ఇల్లు.

డాక్ట:- అ... కమంవా నువ్వు—

పేషెం:- (సవ్వి) అబ్బ-ఎంత సేపటికి గుర్తుకొచ్చాను...జ్ఞాపకమున్నానా—

డాక్ట:- కమలా! నువ్వా-ఇలా అయ్యావు - నువ్వేనా-ఎందుకు ఆత్మహత్య చేసుకోవాల్సి వచ్చింది—

పేషెం:- మీరెందుకు బతికిన్నారో తెలుసా - తెలీదు. చావలేక-బతికున్నారు. నే నెందుకు చావాలనుకున్నానో తెలుసా - బతకలేక చావాలనుకున్నాను - అంతే.

డాక్ట:- డాక్టర్... మీకీమి తెలుసా—

డాక్ట:- తెలుసు... నాతోపాటు స్కూల్లో చదువుతుండేది... ఆడుకునే వాళ్ళం..

పేషెం:- ఈమె భర్త/గారు మొదట నన్ను ప్రేమించాడు.

డాక్ట:- కమలా!

పేషెం:- నేను పోయేముందు నా కథ అందరికీ చెప్పిపోతాను. మేము చాలా పేదవాళ్ళం. కట్నాలిచ్చుకోలేం... వాళ్ళ నాన్నకి కట్నాలు కావాలి...నీళ్ళు డబ్బుగలవాళ్ళ... ఈమె భర్తను డబ్బిచ్చి కొనుక్కున్నది... ఆ మగాడూ డబ్బుకాశపడ్డాడు... ప్రేమ గీమా అంతా పోయింది... నన్ను నడ్డేట్లో ముంచాడు. ఈమెను పెళ్ళి చేసుకున్నాడు... కొన్ని నెలలు గడిచినాయి... నాకంతవరకు ఏమీ తెలియదు...ఆ తరువాత తెలిసింది నేనొక బిడ్డతల్లి కాబోతున్నానని...మా నాన్నకు గుండెలు పగిలాయి... మా అమ్మ మంచం పట్టింది... నేను అనాథ నయ్యాను. వీధులు పట్టాను...

డాక్ట:- కమలా! ఇదంతా నాకేం తెలీదు సుమా.

పేషెం:- అబద్ధం! అంతా తెలుసు. నీకంతా తెలుసు. కాని డబ్బు మదం... ఎదుటి ఆడదాని జీవితం గడ్డిపోచలా చూచావు. నీకు జ్ఞాపకముందా మీ నాన్న నాక భోగందానికిచ్చినట్లు డబ్బివ్వటానికొచ్చాడు...(చాల తీక్షణంగా అడిగింది)

డాక్ట:- ని...జం...క...మలా!

పేషెం:- నా జీవితం కూలిపోయింది ... అమ్మా నాన్నా పోయారు ... బతుకుతెరువు కోసం బయల్దేరాను (రెండవ పేషెంటు దగ్గరకు పోయి) నీకు నేను గుర్తులేదా...బాగాచూడు...ఐ ఇంట్లో చాకిరీ చేయటానికొచ్చాను... మీ మామ గారు...అరవై ఏళ్ళ ముసలాడు... నాకు తాతలాంటివాడు ..

2వ పేషెం:- అప్పుడు నీ పేరు జయకదా—

పేషెం:- పేరేదైతే ఏం లే ! నేనే జయను...కమలను...ఇంకా ఇంకా చాలా పేర్లున్నాయి...నేనే...

రజిని:- డాక్టర్...ఇదంతా ఏదో కట్టుకథగా ఉంది...

సిస్టర్:- మనల్నింతా పిచ్చివాళ్ళను చేసి ఆదిస్తూంది డాక్టర్ !

పేషెం:- షటప్ - నాకు ఇంగ్లీషు ఇంకా జ్ఞాపకముంది. చిన్నప్పుడు ఎప్పుడో, చదువుకునే రోజుల్లో ఎన్నో కలలు కన్నాం. (2వ పేషెంటుతో) నీకు జ్ఞాపకం ఉందా ? నీ భర్త కళ్ళారా చూచాడు ... ఆ రోజు వంటింట్లో పని చేస్తున్నాను. 80 ఏళ్ళ ముసలాడికి కూడా నోనంటే చులకనై పోయింది. దిక్కులేనిదాన్ని కనుక నామీద (ఏడుస్తూంది) ...ప్రపంచంలో అందరూ చెడ్డవాళ్లు కారు. కొందరైతే నా ఉంటారు, అనాథలను చూచి అయ్యో అనేవాళ్ళు. నీ భర్తకు నామీద కనికరం కలిగింది. సువ్వడి టర్నకోలేక పోయావు...నీ వెధవబుద్ధి పెడ అర్థాలు తీసింది. మా ఇద్దరికీ ఏవేవో సంబంధాలు కలిపించి, మామ గారితో కలిసి, ఇంట్లోనుంచి తరిమేసేదాకా, ఒంటికొలిమీద నిల్చావు. చూడు! ఇప్పుడు తృప్తిగా ఉందా-

2వ పేషెం:- జూ! నేను చేసేపని ఇంతదూరం వస్తాదనుకో లేదు సుమా!

పేషెం:- అదే చాలామందికి తెలీదు. వాళ్ళు చేసేపనులు ఎంతదూరం పోతాయో, ఎందరి జీవితాలు పాడు చేస్తాయో, ఎన్ని తరాలవారికి దాని ఫలితం ఉంటుందో ఎరగదు. ఆ బాధ్యతే కనుక తెలిస్తే ప్రపంచం ఎన్నడో బాగుపడేది. (నర్సువైపుచూచి) సువ్వెంకా అనాడున్నంత అందం గానే వున్నావా-ఒక్కసారి అద్దంలో చూచుకో.

నర్మ:- నా అందంతో నీ కేంపని-

పేషెం:- నాకే పట్టెడు - కాని నీ కంటే ఒకప్పుడు నేను అందంగా ఉండేదాన్ని. అదిచూచి నీవు ఓర్వలేక పోయావు. నీకు జ్ఞాపకం లేదూ - ఆ ప్యాన్సీషాపు కట్టేశారా, ఇంకా ఉందా-

సిస్టర్:- ఏ ప్యాన్సీషాపు-

పేషెం:- అదే శాంథోమ్లో, ఆ హాస్టలుకు ఎదురుగా.

సిస్టర్:- ఉంది - ఉండే ఏం?

పేషెం:- అక్కడ నువ్వు నన్ను ఎప్పుడైనా చూచావా-

సిస్టర్:- నిన్నా (కాస్తా ఆలోచించి) నీవు ఇందిరపు కదూ-

పేషెం:- అ...ఇందిరనే.

రజిని:- ఓ మై గాడ్ ! ఎన్ని పేర్లు.

డాక్టర్:- షి సీమ్స్ టు బి ఎ పీట్ చూస్తే బరే మోరగతై లాగుంది

రజిని:- ఎ స్కొండల్ కూడా!

2వ పేషెం:- వట్ట దొంగముండండి.

డాక్టర్:- అవురవును. చూస్తేనే తెలుస్తూంది.

రజిని:- ఇక్కడేదో నాటకం అడి, మనల్నింతా దబాయించాని చూస్తోంది.

నర్మ:- ఇప్పుడిది కొత్తవత్తు వేసిందండి దీని కథంతా నాకు తెలుసు. దీని వృత్తే ఇది మా ప్యాన్సీషాపులో చేరి ఎలాగైనా ఆయనకు మత్తు మందుపెట్టి బుట్టలో వేసుకోవాని చూచింది నాకా మాత్రం తెలీదూ! ఒక్క రోజులో తెల్పుకున్నా దీన్ని సంగతేమిటో. చెంపలు వాయించి బయటకు గెంటించా.

రజిని:- మంచిపని చేశావు.

2వ పేషెం:- ఏళ్ళు చీరీస్తే సంసారాల్లో నిప్పే!

పేషెం:- (ఒక్కసారగా లాగి చేత్తో బల్లమీద కొట్టి) అపండి. ఏమిటి నువ్వు తెచ్చుకొన్నది! ఈవిడ నన్నెందుకు గెంటేసిందో తెలుసా ... నేను

షాపులో నొకరీ కున్నాను. ఆదవాళ్లున్న షాపులో వ్యాపారం ఎలా జరుగుతుందో మీకు తెలుసు. నావల్ల ఆయనకు మంచి లాభాలు వచ్చాయి కాని జీతంమాత్రం పెరగలే. ఒకరోజు ఈమె షాపుకు వచ్చింది. ఒక నెక్లెసు తీసి వేసుకొని అద్దంలో అందం చూచుకొంటోంది. నిజంగా కోతిలాగే ఉంది. కాని నేనామాటలు అనలేదు. ఆయనే అన్నాడు తనకంటే నాకే ఆ నెక్లెసు ఖాసుంటుందని. దానితో అహంలావం పడగెత్తింది. నన్ను గెంటేయించింది. పోతే పోనీ...నన్ను గురించి తెలుసుకుంటే తెలుసుకున్నావు గాని, నీవు ప్రేమిస్తున్న నీ కామ్యూలు విషయం తెలుసుకున్నావ్? చూడు! పో! కావాలంటే నా మాటలో ఆతను వ్రాసిన ఉత్తరాలు ఎన్ని ఉన్నాయో!

నర్సు:- కామ్యూల్ ఉత్తరాలు వ్రాశాడా!

పేషెం:- అవును రాశాడు. రాసినంతసేపూ నిన్ను తిట్టేడు - నన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటానన్నాడు, ప్రేమిస్తున్నా నన్నాడు. తరువాత అదంతా నేను నమ్మలేదులే! మొగవాళ్ళ మాటలు నమ్మకాలం పోయింది. నేనప్పు డికి చాలా మందిని చూచాను. (నర్సు పరుగెత్తుతుంది) ఆయి పోయింది. నా కథ ఇక ఎంతో లేదు. ఐదే ఐదు నిమిషాలు. నేను చచ్చిన తరువాతైనా మీరంతా ఒప్పుకుంటారు; నేనీస్థితికి రావడానికి మీరందరూ కారణమని. ఐయటకు చెప్పకపోయినా అంతరాత్మలో అనుకుంటే చాలు. నా జీవితంవల్ల ఇంకా లాభం లేకపోయినా మీ కెవరికీ తెలియని ఒక సత్యం చెప్పిపోతాను ... ప్రపంచంలో జరిగే ప్రతిదానికి మనందరం బాధ్యులం, భాగస్వాములం. మనకేం సంబంధ మని చేతులు కడుక్కోటానికి చూడకండి...నేను శిలాన్ని అమ్ము కున్నాను. నేను పతితను. నీతులు మాట్లాడే మొగాళ్ళందరూ నా కోసం ఒకప్పుడైనా వచ్చిపోయారు. నేనీప్పుడు జీవచ్ఛవాన్ని, రోగిష్టిని. రోగంతో, కడుపులో బిడ్డతో మహిళా సంఘానికి వచ్చాను. (రజినితో) నువ్వప్పుడక్కడే ఉన్నావు.

రజిని:- అవును...ఉన్నాను.

పేషెం:- నీ కాళ్ళమీదపడి ఐతిమాలాను. మెడబడి గెంటించావు.

రజిని:- అవును, మహిళాసంఘం నీబోటి వ్యభిచారిణులకు కాదు.

పేషెం:- ఓ! నీవు నీతి మాట్లాడుతున్నావా? బోనీరే! నిన్నని ఏంటాథం? ప్రపంచంలోని సంఘాంన్నీ డబ్బుకలవాళ్ళకొసమే! కాని ఒక విషయం గుర్తుంచుకో. నువ్వు సహాయం చెయ్యని దానివల్ల నన్నే కాదు, ఏ పాపం ఎరుగని ఒక పసిప్రాణాన్ని కూడా చంపేశావు. నీ బుటకపు నీతి, నీ మహిళా సంఘం; నీ అధ్యక్ష పదవి, అన్నీ శాశ్వతంగా ఉండనీ! మీదొంగలు చేయండి! పూలమాలలు వేసుకోండి! పత్రికలలో బొమ్మలు వేయించుకోండి! ఇంకా వీలైతే అసెంబ్లీ మెంబర్లు కాండి! నేను - నాబోటి వాళ్ళు - నా బిడ్డల లాంటి బిడ్డలు...వందలు...వేలు...లక్షలు చస్తూంటాం... ఓ! చావనీరు...చావటం కూడా తప్పే! ఐతకటానికి పిల్లేడు-చావటానికి మాక్కు-దేడు...మీటి ప్రపంచం? ఎవరు మీరంతా? మనం మనుష్యులమేనా? (పెద్దగా నవ్వి) ఐతక్కుడదు...చావకూడదు.....చావకూడదు (పడిపోయింది)
[దెండవ పేషెంటు తెవ్వుమని కేకవేసింది. అందరూ వికృతంగా అరిచారు. నర్సు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చింది]

నర్సు :- డాక్టర్! డాక్టర్! ఇది నాటకం కాదు. ఇదంతా అక్షరాలా నిజమే డాక్టర్!

[తెర పడుతుంది]

పుష్పాస్థలి

రచన:

ఎన్. ఆర్. నంది

పాత్రలు

ప్రొఫెసర్

పూజారి

కాసులు

పిచ్చిడి

కంట్రాక్టరు గుమాస్తా

అయ్యవారు

ఒకటవ విద్యార్థి

రెండవ విద్యార్థి

సమయం : ఒక రాత్రి

కాలం : వర్తమానం

[స్టేజీకి ఒక వైపున సత్రం ముందుభాగం కనిపిస్తుంటుంది. సత్రానికెదురుగా ఒక మునిసిపల్ డీప్ స్తంభం. దానికి చేరువలో ఒక పడక కుర్చీ... వెనుక భాగాన కనీకనిపించనట్లు ఒక దేవాలయం...]

రంగస్థలానికి రెండోవైపున ఒక రావిచెట్టు. దాని క్రింద చిన్న చలిమంట. చలిమంటముందు ఒక ముసల్లి. ఆదొక సజీవ ప్రాణిలా కనిపించదు. ఏదో ఒక ఐస్టా పడేసినట్టుంటుంది.

తెర లేచినప్పుడు రంగస్థలమంతా చీకటిగా నెళ్ళబట్టగా ఉంటుంది. చలిమంట వెల్తురు, చంద్రుడులేని నల్లని ఆకాశంలో మిణుక్కుమనే చుక్కల కాంతి తప్ప మిగతా పెద్ద వెల్తురేమీ రంగస్థలం మీద పడదు... ఒక షణ్ణం గడిచాక సత్రంలోంచి ఒక ముసలాడు హరికేన్ లాంతరు పట్టకొని మెల్లగావచ్చి అగ్గిపెద్దైతీసి అరిపోయిన మ్యూనిసిపల్ లాంతరు వెలిగిస్తాడు. ఆ వెలిగించేటప్పుడు దూరంగా దేవాలయంనుంచి గంటలు వినిపిస్తాయి. వాటి శబ్దం క్రమేపీ షీటిస్తుండగా ఎక్కడినుంచో ఒక మతిలేనివాడి పాట, తంబూరు మీద వినిపిస్తుంటుంది.]

పాట

స్వర్గలోకం పోదామన్నా; మార్గమేదీ అన్నయా?
 స్వర్గలోకపు దారులెప్పుడో; స్వర్గమయ్యార తమ్ముడూ!
 స్వర్గలోకపు దుర్గములలో; ప్రజలు ఉన్నారన్నయా?
 స్వర్గలోకపు దుర్గములలో; ఖడ్గ మృగములు చేరెరా!
 స్వర్గ పురిలో స్వార్థమన్నది; అర్థమైనా ఉన్నదా?
 అర్థమూ మరి స్వార్థమూ; పరమార్థమైనవి ప్రజలకూ!
 దిక్కుమాలిన పక్షులన్నీ; ఎక్కడున్నవి అన్నయా?
 దిక్కుతోచక పిచ్చి ఎక్కి—నక్కి ఉన్నవి తమ్ముడా!

సాధుశీలికి, జ్ఞానశీలికి స్థానమన్నది ఉన్నదా?

దానపత్నం నీటి లోకం; కానగలదా జ్ఞానినీ! —

మరి కానిపించే కాలతి అంతా; ఎటుం వచ్చెర అన్నయా?

అస్థులూ, ప్రజ నెత్తురూ; అది మిళితమైన భ్రాంతిరా!

(చివ్వుగడు పాట పాడకంటూ రంగం మీద లాంతరు స్తంభానికి—
చలిపంటకూ పెద్దగా కూర్చొని ఉండొచ్చు లేదా పాట నేపథ్యం
నుండి వినిపించవచ్చు— లేదా పాట డిలిట్ చేయవచ్చు — అది
పిలుచుబట్టి ప్రదర్శకులు ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు)

[వ్యంగలాహ ఈలోగా దీపం వెలిగించి చిమ్ని పెడతాడు.]

పాట అయిపోతుంది—

పిచ్చిని నవ్వుతుంది—

ముసలాడు పిచ్చిదానివైపు చూచి, హరికేన్ లాంతరు సత్రం యొక్క
స్తంభానికి వేలాడదీసి సత్రం రెండోవైపునకు వెళ్ళిపోతాడు. శబ్దం
సేష్టమిశ్శబ్దం—

(క్షురువాత నియటించి, పూజారి శ్లోకాలు వల్లించుకుంటూ
కస్తాడు— సదాసరి “కాసులూ” అని కేకలు వేసుకొంటూ సత్రం
లోకి వెళ్తాడు— సత్రంలో ముసలాడు కనిపించకపోగా నియటించి
మళ్ళీ “కాసులూ” అని పిలుస్తాడు. సమాధానం రాదు.)

పూ:- ఎక్కడ చస్తాడో? ఏవిటో!— వెధవ మనుషులూ, వెధవ నడత
లానూ! ఆ కాస్తంత నొఖరి దొరికేవరకు పిటివస్తూ, ఊరేగింపులు,
ఉపన్యాసాలూ, నానా అల్లరిచేసి— అది కాస్తా దొరికాక ఇదీ వరస.

కాసు:- (సత్రం పెరటివైపు నుంచి వచ్చి) ఎవరోబాబయ్యా అట్లా మాడే
దేసుకొంటున్నారు?

పూ:- వచ్చావా?— అవును. వాస్తావ్ వాస్తావ్! నాకు తెలుసులే! చచ్చిన
ప్రజీవాడూ పునర్జన్మ ఎత్తుతాడని!..... ఇంతవరకూ ఎక్కడ
తగలడావని?—

కాసు:- వల్లకాట్లో బాబయ్యా—

పూ:- శివ శివా! ఏవయ్య కనుయా— నీ కీ నొకరు ఉద్యోగం ఎలా దొరికిందయ్యా?— నానా ఆగచాట్టూ పడి నానా వాళ్ళచేత అయ్య వారి దగ్గర రెకమెండేషన్లు చేయించుకొంటేనే గదా నీ కీ నీద దొరికింది.

కాసు:- అదేంటి బాబయ్యా అట్టా మాటాడతారు. ఇక పుట్టిపోడికి ఈ గడ్డ మీద నొకరిలే దొరికనట్ట— నాకు నొకరి దొరిక్కపోతే నా పాపమని ఏడిసేకాం పోనాడండోయ్ పూజాగిగా రూ! రోజులు మారాయి.

పూ:- హరి! ఆవన్నే... నిన్నునవల్సిన పనె లేదులే!— ఈ మితవాదులంతా కల్పించే ఏదో ఉద్దరించేసేట్టు “అకలిసీ” అభ్యుదయాన్ని ఆ ఎర్ర జెండాలువాళ్ళ పొలిట చెయ్యడమొచ్చింది—

కాసు:- ఉత్తిపున్నానికి అల్ల నాడిపోసుకుంటా వేంటయ్య పంతులూ! ఏదో సామెత సెప్పినట్టు మాటాడుతున్నావ్...
అమ్మ పెట్టా పెట్టదు—

పూ:- ఆ! ఆ! సరే! నెత్తివరకు ఎక్కినవాడికి ఎవరు చెప్పగలరు? చూడు ఈవేళ సర్రాకి ఎంతమంది యాత్రికులు వచ్చారు?

కాసు - సానామంది—

పూ:- ఉహూ! ఎంత సంపాదించావేమిటి వాళ్ళందరి ముందూ చెయ్యి చాచి?—

కాసు:- ఏం, వాటా కావాంటారా?—

పూ - శివ, శివా! ఎంతమాట?—

కాసు:- ఏమో? అయ్యవారిదగ్గర అలవాటుపడ్డ పాణం గందా అని—

పూ:- [భుజాలు తడుపుకుంటాడు]

పిచ్చిడి:- [నవ్వుతూ లేస్తుంది] పిచ్చివాళ్ళు— పిచ్చిలోకం! మీరంతా పిచ్చి మనుష్యులు— అలవాట్లకు, పొరపాట్లకు అర్థంలేదు ప్రపంచంలో.
(కాసులుతో) ఒరే అబ్బీ! నీయంత అనూయకుడు లేడురా లోకంలో.

(పూజారితో) పూజారిగారూ! తమలాంటి పుణ్యాత్ముడు లేడు ప్రపంచంలో. అమాయకులూ, పుణ్యాత్ములూ ఒక్క దగ్గర ఉండలేరురా! వేలూ, లక్షలూ, కోట్లూ అమాయకుల కథలు మూగవోలేగాని, మీలాటివాళ్ళు పుణ్యాత్ములు కాలేరు— పాపం, పుణ్యం శ్లేషారాలూ.....

[ఏడస్తూ, నవ్వుతూ జయటకు పోతుంది,]

పూ:- ఒరే కాసులూ! ఈ పిచ్చిముంద నిక్కడ చేరనివ్వద్దని నీ తెన్నిసాధ్లు చెప్పినా బుద్ధిలేదేవీట్రా—

కాసు:- రావ! రావ! ఆ యమ్మ పిచ్చిదా? మీకు నోరెట్టా వచ్చిందయ్యా పూజారిగోరూ? సేమేసరం బాబే బతికుంటే ఆ యమ్మ కాగతి పట్టుండేదా, మీరీమాట అనగలిగి ఉండేవారా?

పూ:- (తడువుకుంటాడు— చిరునవ్వుతో) పిచ్చివాడా! బండ్లు ఓడ లవు తాయిరా— ఓడలు బండ్లవుతాయి— మార్పుకి తగ్గట్టు నడచుకోవడం మానవ లక్షణంరా.

కాసు:- బహు బాగుందయ్యా పూజారీ, ఈ యేదాంతం.

[సత్రంలోకి పోతాడు.]

పూ - (కాసులు నిష్క్రమించినవై పే చూస్తుంటాడు.)

[కంట్రాక్టర్ గుమాస్తా ప్రవేశిస్తాడు]

కం||గు:- పూజారిగారూ!

పూ:- ఆయ్య!

కం||గు:- ఆయ్యవారున్నారా?—

పూ:- ఏ ఆయ్యవారు?—

కం||గు:- ఏ ఆయ్యవారు!...ఇక్కడెందరు ఆయ్యవారున్నారేమిటి?—

పూ:- ఇద్దరు—

కం||గు:- ఇద్దరా?—

పూ:- ఆ! ఒకరు దేవాలయంలోని ఆయ్యవారు శ్రీ శ్రీ శ్రీ శివశంకర స్వామివారు... శిలామూర్తి... రెండు— వారి అలయానికి అధిపతి మా ఆయ్యవారు— శ్రీమాన్ జగన్నాథస్వామి నాయుధుగారు. సాక్షాత్తు సజీవమూర్తి—

కం॥గు:- బాగుంది... బాగుంది... సరే - శిలామూర్తి శివశంకరస్వామి ఆలయానికి అధిపతి అయిన తమ అయ్యవారు ఎక్కడున్నారు?-

పూ:- వారి ఆలయములో—

కం॥గు:- ఎంత సేపట్లో వస్తారు?

పూ:- ఏముంది- ఈవేళ వచ్చిన ఆదాయాలకూ, వ్యయాలకూ గిద్దెంపు సరిగ్గా సరిపోయిన తక్షణం వచ్చేయ్యెచ్చు—ఏమిటికథ- అంత తీక్షణంగా అడుగుతున్నారు—

కం॥గు:- ఆ ఏం లేదు! [పొడం పీల్చి] ఈ మధ్య యాత్రికుల రాకపోకలు మరీ హెచ్చయి పోయాయనీ, ఈ ఆలయ శిల్ప సౌందర్యాన్నీ, మహాత్మాన్ని మెచ్చుకొంటూ సాశ్వాత్యులు కూడ తరచు రాకపోకలు సాగిస్తున్నారని-ఏమిటి - వారి సౌకర్యార్థం ఆలయావరజలో ఏవో కొత్త వసతులు నిర్మించేందుకు చెందర్లు కోరారట.

పూ:- అవును, మొన్న పత్రికల్లో ప్రచురించాం,

కం॥గు:- అవునా? అదిగో దాని కోసమని మా కంట్రాక్టర్ గారు మీ అయ్య వారిని—ఏమిటి—కల్చుకోమని పంపించారు.

పూ:- దానికిలా సంప్రదింపు లేవిటండి?

కం॥గు:- సాంప్రదాయకమే లెండి.

పూ:- అయితే వెళ్ళి ఓ దరఖాస్తు పెట్టుకోమనండి.

కం॥గు:- ఈ విషయాలు మీకు బొత్తిగా కొత్తలా వున్నాయి.

పూ:- కొత్త! నాకా? అయ్యా! తమకింకా సరిగ్గా తెలుసునో లేదో! మా పితామహుల దగ్గర నుండి ఈ ఆలయాన్ని రక్షిస్తూ, ఈ దేవుణ్ణి కొల్చుకొంటూ వస్తూన్నామండి ఇప్పుడంటే అవేవో ప్రజాస్వామ్య విధానాలట-అవి ప్రవేశ పెట్టి; పుణ్యస్థలాలకు కూడ ఎంక్షన్లు, నామినేషన్లు, కమిటీలు నా బొందా చేసి యిదుగో నిజమైన హక్కుదార్ల మైన మమ్మల్నిలా శక్తిహీనులుగా చేసేశారు.

కం॥గు:- అహహా! నిజం తెలివిచ్చారు కదటండి. పూర్వంలో ఈ కంట్రాక్టర్లు, డ్రోకర్లు అనే వాళ్ళుండేవారా మరి? ఇప్పుడంటే ప్రజాస్వామ్య

విధానాలు ప్రవేశపెట్టడం తరువాయిగా నాయకులు, వారితో బాధే వినాయక స్వరూపాలు, వారి ఆల్లళ్ళూ, బావమరదుల బాడరు బండి అన్నీ పెచ్చయిపోయి బావగర్లు, మావగర్లు సహాయంతో కుబేరులై పోతున్నారని—

పూ:- సరిసరి...రోలోచ్చి వడ్డెలో మొరపెట్టుకన్నట్టుంది మీ సంగతి. అయితే ఆ కంట్రాక్టు మీకు ఖాయం చెయ్యాలంటారు—

కం||గు:- చి త్తం.

పూ:- కాని ఆయన వారు సమ్మతించరేమోనని—

కం||గు:- అబ్బబ్బే! టిఎల్లాంటి పీల్లేదు నూటికి 80 వంతులు ఆయన వారికి ఇవ్వడానికి మా కంట్రాక్టరుగారు నిర్ణయించుకొన్నారు.

పూ:- మంచిపని చేశారు. సీరు బుద్ధిలేదటయ్యా! ఆయన గారేదో నూటికి 80 వంతులు స్వార్థం కొద్దీ కస్తానంటుంటే తగదునమ్మా అని మీరు మధ్యవర్తిత్వం రాయబారాలు సాగిస్తున్నారా? (రహస్యంగా) సమయంలో సమయం కలాంటి అదనంలోనే మనలాంటి వాళ్ళు సంపాదించుకోవాలయ్యా నాలుగు రాళ్ళు—ఏవంటారు?

కం||గు:- అయ్యో! ఎంత మాటెంతమాట (రహస్యంగా) తల వెంట్రుక వాసి మనం కూడా స్నాహా చెయ్యకపోతే అది ప్రజాధనం ఎలా అనిపించుకొంటుంది చెప్పండి? ఆహా! మనలో మాట, పెద్దవాళ్ళు పర్యటాలను పలహారం చేస్తే? ఏవిటి? మనలాంటి వాళ్ళం ఆ రాళ్ళు ముక్కలనన్నా 'హరి' చేయొద్దటండి? ఏవిటి?

పూ:- (నవ్వి) ఇప్పుడనిపించుకోవాలయ్యా బ్రోకరు గుమాస్తావని. అది సరే—ఇందులో మన వాటా?

కం||గు:- అయ్యో అదేమిటండి! పూజారికి లేని నైవేద్యం ప్రభువులకా? ముందు మనం కాస్తంత రుచిచూచి 'సర్దిపై' చెయ్యండి ప్రభువుల వారి 'వైనల్' ముద్ర అందుమీద పడదు—పడకూడదు—ఏవంటారు?—

పూ:- నిజం తెలివిచ్చా రంటాను—మరి నా వాటా ఏమిటో తేల్చారు కాదు—

కం॥గు:- ముందు ఆ కంట్రాక్టంతా మా కంట్రాక్టర్ గారికి వచ్చేట్టు చేయండి—
ఆ తరువాత—

పూ.- మొండి చెయ్యి చూపిస్తారు.

కం॥గు:- అమ్మమ్మమ్మ! ఎంతమా టెంతమాట! అలా మోసం చేస్తే పురుగులు పడి చస్తారు—

పూ:- (వికటంగా నవ్వి) ఎవరితోయ్! అలా పెద్దమాటే ఉపయోగించారు. రోజులు మారాయి గుమాస్తాగారూ, రోజులు మారాయి. నన్నడగండి—నేను చెప్తాను—ఈ నా 50 ఏళ్లు నిస్వార్థంగా ఈ దేవుని కర్పనకుని వినియోగించాను! కాని ఒక్కనాడు కూడా, ఈ మా దేవుడు, నిజం చెప్పకోవాలంటే, అన్యాయం చేసిన వాళ్ళను శిక్షించినట్టు కనిగాని, వినిగాని ఎరుగను. పైగా ఆయన ఆలయానికి వచ్చి “ఈశ్వర్ అల్లా తేరేనామ్ సబ్ కౌ పెర్మిట్ దే భగవాన్” అని సహస్ర కలకాభిషేకం చేయించే సరికల్లా ఆ ముండా దేవుడు కాస్తా అలా అలా కరిగి సీరై చిరునవ్వుతో శిలాహస్త మెత్తి చల్లని అభయహస్తమిస్తాడు. అందుకని అన్యాయానికి గురైన ఏ నాలాంటి అమాయక ప్రాణి దేవుడో అని మొరబెట్టుకో బోతుంటే మరెండు నాకే తగలసన్నున్నాడు. అందువల్ల—అయ్యా కంట్రాక్టర్ గుమాస్తా గారూ, ఆ యిచ్చేదో ముందే సమర్పించుకొంటే, అన్యాయమో, న్యాయమో మరి, ఆ కంట్రాక్టంతా మీకే వచ్చేట్టు చేసే పూచీ నాది.

కం॥గు:- ఊ సరే! ఎంత కావాలంటారు?

పూ:- ఏదో తమరే శైలివియ్యాలి?

కం॥గు:- అహ! ఎంతమాట! పుచ్చుకొనేవారు తమరు.

పూ:- ఆభైబై! ఇచ్చేవారు తమరు.

కం॥గు:- (క్షణం సేపు ఆలోచించి) సరే—వంద!

పూ:- వంద? ఓహ్! బోడివంద! ప్రజాస్వామిక విధానాల ననుసరిస్తున్న మా పుణ్యస్థలిలో కేవలం దక్షిణ పుచ్చుకొనేంత వెర్రిబాగులా డెవలప్మెంట్ చేస్తుంది బాబూ! ఏదో తమరు అలాని అంటున్నారు గాని—

కం॥గు:- సరే—పోనివ్వండి—వెయ్యి !

పూ:- అయ్యా ! ఇంతెందుకు? నేనొహటి చెబుతున్నాను. కంట్రాక్టుతా మొత్తము ఐదారు లక్షలు విలువ చేసేది అవునా?

కం॥గు:- అవునండి.

పూ:- అందులో కనీసం లక్షన్నరై నా మీ కంట్రాక్టరి లాభం—అవునా?

కం॥గు:- చిత్తం—ఉండొచ్చుంది.

పూ:- నూటికి 80 పొప్పున మా అయ్యవారికి వస్తుంది. ఇది సర్దులకూ తెలిసిన తతంగమే, మీక్కుడా తెలుసు. మీకు తెలుసునని మాకూ తెలుసు.

కం॥గు:- చిత్తం.

పూ:- అవునా? మరి అయ్యవారిదేత ఒప్పించి సంతకం చేయించి సదరు ఆమోద పత్రాన్ని సురక్షితంగా మీకు చేరవేసే బాధ్యత నాదే గాబట్టి, ముఖ్యుణ్ణి నేనే గాబట్టి, నాకు మీ లాభంలో 15 వంతులు ఇవ్వటం సరిబలు.

కం॥గు:- 15 వంతులే! అంటే (వేళ్ళు లెక్కబెట్టి) 20 వేలు.....!

పూ:- అదేమిటయ్యా! డబ్బంతా నువ్వే ఇచ్చేట్టు అలా కళ్ళు తేరేస్తున్నావ్?

కం॥గు:- అది కాదండీ !

పూ:- ఏమి కాదు? అసలు మేనేజరు దగ్గరుండి ఆ కట్టడాన్నిబిసీ కరక్టుగా కట్టిస్తే రెండు లక్షల్లోపునే అయిపోతుంది. కాని, అవి మా స్వార్థాలో మీ స్వార్థాలో ఎవరిదో ఒకరిది—మొత్తానికి అంచనాలు రెట్టింపుచేసి మీకు కంట్రాక్టు యిప్పిస్తుంటే మా మొహంమీద ముష్టి 20 వేలు పారెయ్యడానికి నీకు బాధటయ్యా !

కం॥గు:- అబ్బే, మీరు నన్ను సరిగా అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నారు—

పూ:- అర్థం చేసుకొన్నాం, ఇంత లాభం చూపిస్తే కోటి మంది ముందు కొస్తారు వెళ్ళవయ్యా ! (వెళ్ళబోతాడు)

కం॥గు:- (అడ్డపడి) అబ్బే! మీరలా అంటేకాదు—సరే- ఒప్పుకొన్నాం—

పూ:- సరే-భాయం చేస్తాం వెళ్ళండి. అదిగో అయ్యవారు వస్తున్నారు.

కంగు:- అయ్యవారా? నేను మాట్లాడుతాను.

పూ:- (దీర్ఘం తీస్తూ) ఏమిటి?

కంగు:- అయ్యవారితో కంట్రాక్టు విషయం.....

పూ:- ఓహో! చాలావరకూ వచ్చిందే? నాతో మాటాడింది చాలక ఇహ వారితో కూడానా? పిచ్చినాదా! నేను కాదంటే వారు అవుననగలరా? నేను దేవునికి పూజారినే కాదోయ్! ఆ దేవుని ఆలయంయొక్క అధికారికి అంతరంగిక కార్యదర్శిని కూడాను, ఇహ దయచెయ్యి.

కంగు:- మరి మీరు ఎలాగైనా భాయం చెయ్యాలి.

పూ:- తప్పకుండాను. వెళ్ళండి.

[కంగు నిష్క్రమిస్తుండగా అయ్యవారు ప్రవేశం. కంగు. అతనికి నమస్కరిస్తాడు వాడెక్కడ మాటాడేస్తాడేమోనని, కంగుని పూజారి బయటకు నెట్టేస్తాడు అయ్యవారువెళ్ళి కుర్చీలో, లాంతరు స్తంభం చేరువన కూర్చుంటాడు.]

అయ్య:- కాసులూ?

పూ:- ఓరే కాసులూ! అయ్యవా రొచ్చారు. కాస్తంత చన్నీళ్ళు పట్టా (అయ్యవారితో) చన్నీళ్ళు చాంటారా?

అయ్య:- ఊ.

పూ:- నాకు తెలుసు తమ మనోగతభావాలు (కేకవేస్తూ) కాసులూ-మరి చల్లని నీళ్ళు కావు.

అయ్య:- కాస్త్రీ!

పూ:- అయ్యో!

అయ్య:- ఈవేళ సత్రంలోకి ఎందరు యాత్రికు లొచ్చారు?

పూ:- కాసుల్ని కనుక్కోవాలి, కాసులూ! ఆ భాతా పుస్తకాలు కూడా పట్టా.

[మొదట తెలుసు నిన్నట్టు, భాతా పుస్తకం, గ్రాసుతో మంచినీళ్ళు తెస్తాడు కాసులు మంచినీళ్ళు అయ్యేవారు, పుస్తకం పూజారీ అందు కొంటారు.]

పూ:- (పుస్తకంచూచి) 75 కుటుంబాంది.

అయ్య:- ఈ.

పూ:- వచ్చిన ఆదాయం 50 రూపాయలు

అయ్య:- అంత తక్కువ

పూ:- అవునయ్యా! కాసులూ—వచ్చిన కుటుంబాలు 75 అయితే డబ్బు ఏభయ్యే పస్త—

కాసు:- అల్లివ్వటం లేదండి.

పూ:- ఏం?

కాసు:- “అవును ఇది ధరమ సత్రం గదా, రోజుకి గదికి రూపాయిన్నర ఎందుకివ్వాలేం” అని అడుగుతున్నారండి.

పూ:- అడుగుతున్నారా? అడగరూ మరి! ఈ ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతాలు వచ్చి హరిజనుడికికూడా ప్రశ్నించే హక్కును కలుగజేస్తున్నాయి గానీ—మరి నువ్వు ఒత్తిడి చెయ్యలేదటయ్యా?

కాసు:- చేస్తే రిశీమ తిమ్మంటున్నారండి.

పూ:- మరి ఇవ్వలేక పోయావ్—

అయ్య:- శాస్త్రి...కాసులూ! రేపట్నీంచి గదులు భాగీగా లేవని బోర్డు వ్రాసి పెట్టేయ్.

పూ:- (కాసులతో) అర్థమైందా? ఏవిటి?

కాసు:- గదులు కాలీగా ఉన్నా లేవనెయ్యాలి.

పూ:- ఎందుకో తెలుసా?

కాసు:- (వెటకారంగా) తెలుసుకండి.

పూ:- అవసరమై కావాల్సినవా డెనడో రూపాయిన్నర ఇచ్చికంటాడు... అంతేనంటారా?

అయ్య:- ఊ.

పూ:- (కాసులతో) ఇహ నువ్వు వెళ్ళు.

[పుస్తకం, గ్లాసు పట్టుకొని సత్రంలోకి పోతాడు కాసులు]

అయ్య:- శాస్త్రి! చెందరేమైనా వచ్చాయా?

పూ:- వచ్చాయండి. కుప్పలు. కాని మనకు అనుకూలంగా ఉన్నది మాత్రం ఒక్కటి రాలేదు.

అయ్య:- ఊ !

పూ:- అయితే నేనే స్వయంగా వెళ్ళి కొందరు కంట్రాక్టర్లను కలుసుకొన్నా ననుకోండి—

అయ్య:- వాళ్ళెవంటారు ?

పూ:- అంతా అనుకూలంగానే వున్నారు. కాని వచ్చేదాంట్లో 'మనకు' రావల్సిన—

అయ్య:- ఊ !

పూ:- అదే అదే 'మనకు' రావాల్సిన వాటా సరిగ్గా తేల్చటం లేదు. అయితే ఒకరిని మాత్రం కుదిర్చానులేండి.

అయ్య:- శాస్త్రి! పనిలో పనిగా కొంత దిగువన నాకో బంగళా కట్టించాలని వుందోయ్—

పూ:- ఇంకా ఉండినీ మెల్లగా అంటారేవిటండి! 'శుభస్య శీఘ్రం' అన్నారు పెద్దలు. రేపటికి మన కి పదవులు వుంటాయో ఊడతాయో ఎవరు చెప్పగలరు? వెలుగుండగానే ఇల్లు చక్క-బెట్టుకోవాలి. అయితే దాని కయ్యే బిర్లు మాటంటారా? అబ్బే! ఒక నున్నా కుడివైపున ఇరికింది సరిపెద్దే ఎవరు చూసేవాళ్ళు, ఆడిగేవాళ్ళు—

అయ్య:- ఊ అదీ నీ చేతిమీదే కానీయ్!

పూ:- అయ్యో! అదెంతమాట!

అయ్య:- అయితే, ఇంతకూ ఆ కంట్రాక్టర్ ఎంతిస్తానంటాడు?

పూ - నూటికి ఇరవై వంతులు యిచ్చేందుకు ఒప్పుకొన్నాడు.

పిచ్చిది:- (చద్రున బయటినుంచి వస్తుంది) అబద్ధం. నూటికి 20 కాదు. ఈ దొంగ పూజారి అబద్ధ మాడుతున్నాడు-పట్టి అబద్ధం-అవునయ్యా పూజారీ! ఇదెలానూ ప్రజల సొమ్మేకదా, నూటికి 200 మీ వాటా తీసుకుంటే నీ సొమ్మేం పోయింది?

అయ్య:- శాస్త్రీ !

పూ:- అయ్య! పిచ్చిదండి- ఆ మాటలు అంతగా పట్టిండుకోనవసరం లేదు.

పిచ్చిది:- లేదా? అవును-అవసరం లేదు-నేను పిచ్చివాన్నే (నవ్వుతుంది) నేను పరమ వెర్రిదాన్ని. లోకమంతా పిచ్చిదే. అలా మార్చేశారు లోకాన్ని మీరంతా కల్పి. మీరంతా దొంగలు (ప్రేక్షకులం నైపు తిరిగి) వీళ్లు దొంగలు— వీళ్లు ఈ గుడికి అధికారులు—వీళ్ళను మీరు మంచివాళ్ళనుకొని ఎన్నుకొని ఆ పదవిలో కూర్చోబెట్టారు. కాని వీళ్లు చేస్తున్న పని చూశారా? మీ మొక్కుబడి దబ్బునీ, దమ్మిడి దమ్మిడి చొప్పున కూడబెట్టుకొన్న, సమర్పించుకొంటూన్న దక్షిణను ఏం చేస్తున్నారో?

పూ:- ఏమమ్మా !

పిచ్చి:- ఎం పునివదా? రహస్యాలు చెప్పేస్తున్నానని కోపమెందుకు! మీరు చేస్తున్న దొంగపనులు ఏం తెలిడం లేదనుకోకండి.

అయ్య:- తెలిస్తే తెలిసియ్యమనవయ్యా శాస్త్రీ !

పూ:- అవును మామ్మా! తెలిస్తే తెలిసీ?

అయ్య:- మధ్య తన కంఠశోష తప్పిస్తే యిందులో ఆమెకు అవగించైనా లాభం కూడా వుండదని చెప్పవయ్యా శాస్త్రీ?

పూ - అవును మామ్మా! పినరంతైనా లేదు?

పిచ్చి:- అవునా అవును. ఈ ప్రజలంతా అమాయకులు, అశక్తులు. అన్నీ తెలిసి ఏం చెయ్యడం? మీకు గుఱపాతం చెప్పే శక్తి వాళ్ళకోర్కొ వున్నా మీ కల్లిబొల్లి మాటలు నమ్మి మళ్ళా మీ పంచనే చేరుతారు కదా !

అయ్య:- అవునా! అందుకే నువ్వీలా వీధినపడి అరవటం లాభంలేదు తులిశమ్మా?

పిచ్చి:- తులిశమ్మా! ఎవర్రావారు? నా పేరుపెట్టి పిల్చే ధైర్యం ఎవరి కుందిరా? (అయ్యవారిని ఎగా దిగాచూచి) నువ్వా దేశోద్ధారకా! దీనజన రక్షకా! నువ్వేకదూ నా కొంప కూల్చిన రాక్షసుడవ్? నువ్వేకదూ నన్ను పిచ్చిదాన్ని చేసిన పాపాత్ముడవ్? నువ్వేకదూ నా అయిదో తనాన్ని కాళ్ళ రాసిన కసాయివాడవ్?

అయ్య:- శాస్త్రీ !

పూ:- మామ్మా !

పిచ్చి:- నోర్మయండి. మొహాలకు సిగ్గులేకుండా మాట్లాడుతున్నారు. అసలు మీకు సిగ్గులనేవి ఉన్నయ్యా! నా మతిమరుపు మంద. మీకు సిగ్గు లనేవి లేవని తెలుసుండి కూడా మీతో వాదా చేస్తున్నా నేటిటి? ఛీ ! ఛీ! మీరు నాకు శత్రువులు-శత్రుశేషం, ఋణశేషం ఉంచకూడదు. (అయ్యవారితో) నువ్వు-నువ్వు జగన్నాథస్వామి నాయుడవు కదూ! అవును నాయుడవే— నాయకుడవ్— తడిగుడ్డలో పీకలుకోసే కోమలి హృదయం నీదే— నువ్వే నా బ్రతుకుని బండలు చేశావ్, నా దేవుణ్ణి బలి చేశావ్. నా అయిదో తనాన్ని మంట కలిపావ్— నా సంసారంలో చిచ్చుపెట్టావ్—

అయ్య:- శాస్త్రీ !

పూ:- మామ్మా! కాలం మూడి నీ భర్త పోతే ఎదుటి వాళ్ళ నాడిపోసు కుంటావేం ?

పిచ్చి:- కాలం మూడి పోయారా ? మీరంతా కలసి ఆయన్ని చంపలేదూ? మీ సుగుణాలకోసం, సౌఖ్యాలకోసం, విలాసాలకోసం, స్వార్థంకోసం, మీరంతా ఒక్కమ్మడిని ఆయన రక్తమాంసాలను పిండి, పిప్పిచేసి, గిరి కొట్టుకొని చచ్చిపోయేట్టు చేయలేదా? ఇది హత్యకదూ? ఏం చూడారేం? ఇది చిత్రవధికాదు ?

ప్రొ:- అయ్యా! అయ్యా! మనం యిక్కడిలా యీ పిచ్చిదాంతో వాదా లేసుకు కూర్చుంటే లాభంలేదు. లోపలికి పోదాం రాండి.

(యిద్దరూ సత్రంలోకి పోతారు)

ప్రొ:- (మాసిన గడ్డం, చిరిగిన దుస్తుల్లో ప్రవేశించి) ఎవరమ్మా? నువ్వు?

పిచ్చి:- (చిత్రంగా చూచి) పిచ్చిదాన్ని... నువ్వు పిచ్చివాడవేనా?

ప్రొ:- ఆఁ!

పిచ్చి:- అయితే ఏడు— అదిగో ఆ కనిపించే పుణ్యస్థలిలో అధికారం హస్తగతం చేసుకొని, ఎవరి ఆక్రందనలనీ లెక్కచేయకుండా గంతులేస్తున్న యీ రాక్షసుల మేడలు కూలి మళ్ళీ కలిపేంతవరకూ ఏడు— ఊ ఏడవ్వేం?

ప్రొ:- ఏడుపు ఆడవాళ్ళ నైజం.

పిచ్చి:- ఆఁ అలాగా! అయితే నువ్వు ఏడ్వని మగవాడివా? మరి పిచ్చివాడి వెలా అయ్యావ్?

ప్రొ:- అన్యాయాలను ధిక్కరించినందుకు—

పిచ్చి:- ఓహో అలాగా! అన్యాయాలకు గురయ్యేవాళ్ళు— ధిక్కరించే వాళ్ళు-పిచ్చివాళ్ళే నన్నమాట— సరి సరి— నీ పేరేమిటి నాయనా?

ప్రొ:- చిదంబరం.

పిచ్చి:- ఏ ఊరు?

ప్రొ:- ఈ పుణ్యస్థలే.

పిచ్చి:- కాబట్టే పిచ్చివాళ్ళ మయామయ్యా! అది సరే! నీకు పెళ్ళయిందా?

ప్రొ:- లేదు—

పిచ్చి:- భేష్— మంచిపని చేశావ్? నువ్వు చస్తే, నువ్వు పిచ్చివాడవైతే మరోశక్తిలేని అమాయక ప్రాణి నీ ప్రాణానికిపడి ఏడవకుండా మంచిపని చేశావ్! ఈ దేశముంది చూశావ్... ఆడదాని పాతి ప్రత్యంగురించి ఏదో ప్రచారం చేసుకోంటోంది. కాని మగాడు

చస్తే ఆ ఆదదానికి మాత్రం చేయూతనివ్వదు నా బ్రతుకు చూడు ఏమయ్యిందో? నా దేవుడు ఈ ఆలయంలో పనిచేసేవారు—ఆయన్ని వాళ్ళు చంపేశారు—

ప్రొ:- చంపేశారా ?

పిచ్చి:- చంపడమంటే కత్తికో పొడిచి చంపాలటయ్యా! ప్రొద్దుపొడిచింది మొదలు, కృంకేవరకు కష్టపడే మనిషికి యీ వెధవలిచ్చే రెండు రాళ్ళు ఎందుకు పనికొస్తాయి? ఆకలి... ఆకలి... అది చాలదూ చిత్రవధ చెయ్యటానికి?

ఒక్క క్షయరోగం వస్తుంది. ఒక్క పెద్దరోగం వస్తుంది ఒక్క పక్షవాతం వస్తుంది. అదే చిత్రహింస. ఆయన్ని చంపేశారు. నాకు దిక్కులేదు. నేను పిచ్చిదాన్ని కాక చేసే దేముంది చెప్ప? అబ్బాయి! పిచ్చివాళ్ళగా మారిపోవడంలో ఒక మంచి ఉంది సుమా! వాళ్ళ బోగాల నాశించరు. విలాసాలు కావాలనరు. పంచభక్ష్య పరమాన్నాలు కోరరు. స్వస్థలాలు, స్వగృహాలు అవసరంలేదు. ఎంగిలాకులు తిని తృప్తిపడతారు. చెట్లక్రింద నిద్రపోతారు. కావాలంటే పట్టపగలు నడిరోడ్డుమీద డిగంజరంగా పడుకోగలుగుతారు. వాళ్ళతో ఎవరికీ పేచీ ఉండదు. వీళ్ళు ఎవరినీ అడగరు, ప్రశ్నించరు, విమర్శించరు అలా చేస్తే పిచ్చివాళ్ళు లెక్కే చేయరు.

ప్రొ:- నే నలాంటివాణ్ణి కాదమ్మా!

పిచ్చి:- మరి? మరింత మదపిచ్చివాడవా?

ప్రొ:- కాదు నే నమగుతాను, నీ భర్త పోయాక నిన్ను గాంకి వదిలేసిన యీ సమాజాన్ని విమర్శిస్తాను.

పిచ్చి:- అందుకే నీది మదపిచ్చి అన్నాను. నాకు తెలుసు నాయనా! అన్నం తిన్నావా ?

ప్రొ:- [తల అడ్డంగా తిప్పతాడు లేదన్నట్లు]

పిచ్చి:- అయ్యో! నాయనా! నవ్వు మా పిచ్చివర్గం సభ్యుడివేనా? రా తిను.

[కొన్ని రాళ్ళిస్తుంది... ప్రొఫెసర్ భావగా నవ్వుతాడు]

కాసు:- [సత్రంలోంచి వస్తూ] వీయ్! ఎవరక్కడ? ఆ? యిసిపించుకోరేం? పొండి [దగ్గరగా వస్తాడు] అమ్మా! ఆ కర్కటకోట్ల మిమ్మల్నిరా ఉండనివ్వరమ్మా. మీ రిక్కడినుండి ఎల్లిపోండి.

ప్రొ:- ఎందుకు ?

కాసు:- ఎల్లిపోవాలి బాబయ్యా.

ప్రొ:- ఇది ధర్మసత్రంగా—

కాసు:- అని మీరనుకొంటే పొరపాడే బాబయ్యా—

ప్రొ:- ఏం? పద్ధతులు మారాయా?

పిచ్చి:- కాదు. ప్రభువులు మారారు. నేను వెళ్ళనురా చెప్పు ఆ రాక్షసులతో.

ప్రొ:- నువ్వీ సత్రానికి నొఖరువా?

కాసు:- అవును బాబయ్యా!

ప్రొ:- అందుకేరా నీలో ఇంకా మానవత్వం బ్రతుకుంది. నువ్వు మనిషి గానే చచ్చేంత కాలం బ్రతకాలంటే నువ్వు నొఖరుగానే ఉండాలిరా! కాని ఆజన్మాంతం నొఖరుగానే ఉండకు నుమీ!

కాసు:- ఉండక ఎం చెయ్యగలను బాబయ్యా!

ప్రొ:- తిరగబడు.

కాసు:- ఎవరిమీద!

పిచ్చి:- దేవుడిమీద.

కాసు:- దేవుడేనాదో సద్విపోనాడు తల్లీ !

ప్రొ:- చచ్చిపోలేదు పూర్తిగా ... చంపే ప్రయత్నంలో ఉన్నారు చంపే స్రారు కూడా ఎవరూ. ఒరే! అబ్బీ, అధికారం, డబ్బురా! అర్థం కాని అధికారం, అర్హతకు మించిన ఐశ్వర్యం అల్పుడికి సంక్రమిస్తే పర్యవసాన మింతేరా. నువ్వు కట్ల తెను నిన్ను నువ్వు తిరగేసుకో, కోసుకో, నీ రక్తం చూచుకో. నీ కళ్ళు తెరవబడతాయి. అదే ఆత్మ జీవం. అదే ఆధ్యాత్మిక చింతన, దాన్ని వాళ్ళు ఏవేవో వాదించతారు.

అపన్నీ నీ కనవసరం. నీకు కావలసింది ఒక్కదే, అడగటం నేర్చుకో, అడుగు, ఆకలేస్తు-దను, ఇవ్వరా-మొండిగా ప్రవర్తించు. తప్పలేదు కావలసింది అడిగి అనుభవించు. లేనివాడి బ్రతుకూ ఒక బ్రతుకేనా?

పిచ్చి:- కాదు. కాదు. ముమ్మాటికి కాదు. వాడిది పిచ్చి బ్రతుకు ప్రొఫెసర్-ఆబ్బాయ్, నువ్వెలాగూ పిచ్చివాడవై పోయావనుకో. ఈ పిచ్చినంతా ఈ అమాయక లోకానికి రుద్దుతావా? (కాసులుతో) ఒరే ఆబ్బీ! ఇతను పిచ్చివాడురా ఇతని మాట వినకు, నోటి దగ్గర కూడు పడిపోతుంది.

కాసు:- ఆమ్మా! మీరిక లోపలకు వచ్చేయండిమ్మా, ఆల్లు చూస్తే లాభం లేదు (ప్రొఫెసర్ తో) మీరు యోగులా బాబూ ?

ప్రొ:- మీసాలూ, పెరిగిన గడ్డాలూ, యోగులకు చిహ్నంలతోయ్?

పిచ్చి:- కాదు-కాదు, అతను సన్యాసి కాదు. దేశదిమ్మరి చిదంబరమంట.

కాసు:- చిదంబరం...చిదంబరమంటే...ఈ బల్లో మాష్టారు.

ప్రొ:- (చిరునవ్వు) నేనింకా జ్ఞాపక మున్నానటయ్యా?

కాసు:- ఎందుకు లేరు బాబయ్యా? మారాజులు తమకు పిచ్చెక్కిందనీ, మతి సెడిందనీ, ఆ పూజారీ-అయ్యగోరూ ఊఁ ఒక్కదే దండోరా పసినారు బాబయ్యా, తమరు ఎల్లిపోనాక. కాని, నేను నమ్మలేదు బాబయ్యా తరువాత తమరు సచ్చిపోవారని యన్నాను.

ప్రొ:- నిజమే ఇది పురస్కర్మ (సెట్టూర్చి) నడు కాసులూ !

(ముగ్గురూ సత్రం రెండోవైపుకి నిష్క్రమిస్తారు. శ్రీనివాస సేపు సేజీ ఖాళీ. తదుపరి కద్దరు విద్యార్థులు ప్రవేశిస్తారు)

1వి:- ఏమిదోయ్. నాకే అగ్గం కావటంలేదు. మరం ఇలా పాట్నూ యూని వర్తిచీయించి వస్తున్నట్టు వ్రాసిన లేఖలుగాని వీళ్ళకు అంద లేదా యేమిటి? స్థేషనుకు ఒకరూ రాలేదు.

2వి:- ఎందు కందదోయ్? మనల్ని స్థేషన్లో ఎవరూ గుర్తించలేదనుకుంటాను,

1వి:- అవును. అదీ నిజమే కావచ్చు. ఆఁ ఆ కనిపించేది ధర్మసత్రం లాగుంది (సత్రం దగ్గరగావెళ్ళి) పూజారిగారూ! పూజారిగారూ!

2వి:- అదేమిదోయ్ పూజారిని పిలుస్తావ్? మన హోదాకు తగ్గట్టు పుణ్య స్థలి ఆధికారిని పిలవాలిగాని—

1వి:- ఓహో! నీకు లోక్యం తెలీదయ్యా! ఈ నాటి ప్రభువులంతా పర్సనల్ సెక్రటరీం నెందుకు పెట్టుకుంటున్నారు? వాళ్ళకు కాస్త కార్యభారం తగ్గేందుకేనా!— అందుకే నేను పూజారిని పిలుస్తున్నాను. పూజారి గారూ!

పూ:- (సత్రంలోంచి) అయ్యా, పిల్చారా!

2వి:- ఆఁ.

పూ:- తమరు యాత్రికులా!— గదులు ఖాళీగా లేవు.

2వి:- మేము వ్రాసిన లేఖ మీకందలేదా?

1వి:- మేము పాట్నా యూనివర్సిటీ విద్యార్థులం. ఆంధ్ర శిల్పకళని పరిశీలించి, పరీక్షించి, ఫీసిన్ వ్రాసే నిమిత్తం ఇక్కడకు వస్తున్నామని లేఖ వ్రాశాం—

పూ:- (ఖంగుడుగా) అయ్యయ్యా! తమరా? తమకోసం ధూమశకట విరామ ధామానికి తైలభక్షక శకటాన్ని పంపించామే! (సత్రంలోకి చూస్తూ) అయ్యా జగన్నాథస్వామిగారూ, రండిబాబూ రండి (మెల్లగా) కొంప మునిగింది.

అయ్య:- (ఁస్తూ) ఏమిటయ్యా శాస్త్రి? వీళ్ళేవరు?

పూ:- వీళ్ళేనండీ పాట్నా విద్యార్థులు. మన పుణ్యస్థలిని చూచి, మర ప్రగతిని వీక్షించి, మన శిల్పాను పరీక్షించి, మన మరతనూ, ఉత్కృష్టతనూ, ఔన్నత్యాన్ని, ప్రపంచానికి జాటుమని మన మాహానించిన మన పాశ్చాత్య ఆతిథులు.

అయ్య:- అయ్యా తమరా! తమకోసం స్టేషనుకు కారు ప పంపించామే. వాళ్ళు మిమ్మల్ని కలుసుకోలేదా?

1వి:- లేదు - పోనివ్వండి. జరిగిందేదో జరిగిపోయింది.

పూ:- అబ్బే! అలా అంటే ఎలా! చాలా పొరపాటైంది. షమించాలి.

2వి:- వరవాలేదులెండి.

అయ్య:- తమరలా నిలబడే ఉన్నారు. కాసులూ?

పూ:- ఒరే కాసులూ! (చిరునవ్వుతో విద్యార్థుల నుద్దేశించి) మా ఆంధ్రలో నౌకర్లకూ, యజమాన్లకూ పేర్లు ఒకేలాగున ఉంటాయిలెండి.

అయ్య:- అందుకేనండి. ఇహనుంచి నౌకర్లకూ, అధికార్లకూ భేదం తెంపేందుకు రెండురకాల పేర్ల జాబితా తయారుచేస్తున్నాం. మా పుణ్యస్థలిలోని నౌకర్లంతా ఆ జాబితాలోని నౌకరుపేర్లే ఉపయోగించాలి.

పూ:- ఉదాహరణకు నౌకర్లపేర్ల జాబితాలోని రావన్న, సోమన్న ఎంకన్న పుల్లయ్య, నూకయ్య, పిచ్చయ్య, ఎల్లయ్య, సోపులు, రాపులు, గంగులు, తలుపులు, రంగాలు వగైరా, వగైరా అనుకోండి. ఆ పేర్లు చప్పినట్లు నౌకర్లే పెట్టుకోవాలి.

అయ్య:- అధికార్లకు మాత్రం వారి వారి హోదానుబట్టి ఏ బిరుదో ఒకటి ముందు తగిలించి తదుపరి వారి హోదాను తెలియపరుస్తాం.

పూ:- ఎలాగంటే — ఒక అధికారి ఉన్నాడనకోండి. ఆతని పేరు ఏ పాపేస్వరమో, స్వారేశ్వరమో అనుకోండి. ఆతని పేరు ముందర ఏ “పు స్థ. రత్న” బిరుదో ఏ “పు.స్థ. వజ్ర” బిరుదో తగిలించి మొత్తమంతా “పు స్థ.రత్న పాపేస్వర కొత్తూర్” అని వ్యవహరిస్తాం. “పు స్థ.” అనే సంగ్రహానికి పుణ్యస్థలి అని విపులార్థం.

1వి: [చిరునవ్వు] కానీ అలా భేదం చెయ్యకుండా ఉండే మంచిదేమో?

2వి: ఎందుకండీ. ఈ మీ పుణ్యస్థానం శ్రేయోప్రదేశమనీ, ఇక్కడ సర్వులకు సమానస్థాయి ఉందని ప్రతీతి. ఆ మంచిపేరు కాస్తా ఈ విభేదంతో చెడిపోతుందేమో!

పూ - నిజం, నిజం — వారన్నదికూడా నిజమే సుమండీ!

అయ్య:- ఆ తమరింకా అలా నిలబడి ఉన్నారే! — పూరిందందలై నా కనీసం లేవే!

[అటూ, ఇటూ చూసి, చేరువలో పూరిందందల్లాంటివి ఏమీ కన్పించక పోగా మెడలోని కండువాతీసి ఒక విద్యార్థికి వేస్తాడు. అదిచూసి పూజారి తన గావంచా తీసి మరో విద్యార్థికి వేస్తాడు]

పూ:- మా ఆంధ్రుల ఆచారాలు మీకు వింతగా ఉండొచ్చు—మా పుణ్యస్థలిలో మాత్రం మేం మా కుటీర పరిశ్రమలకు విలువ నిస్తాం. కాబట్టే తమ కంఠాన్ని చేనేత వస్త్రాల్ని హారంతో అలంకరింప జేసాం.

1వి:- మీ కుటుంబ పరిశ్రమలందే మీకింత అభిమానమా?

అయ్య:- అవునండీ!

పూ:- అవునండీ—చచ్చేంత అభిమానం.

2వి:- కాని ఈమధ్య మీరేదో మా ముంఫేర్లో పాతరేకులకని చాలా డబ్బు పాడుచేశారని విన్నాం.

అయ్య:- అబ్బే! అది... పూర్వం ఉన్న పూజారి దురాశాపరుడై అలాంటి స్వార్థపు పనులు చేశాడు. (మాట మారుస్తూ) ఆ మాటకేంలేండి. తమరు కూర్చోండి (పూజారితో) వాళ్ళ కాపాలు చూపించవయ్యా!

పూ:- ఉరే కాసులూ! ఎక్కడ తగలడావురా?

కాసు:- (వచ్చి) అయ్యా!

పూ:- ఇంతవరకూ ఎక్కడ తగలడావయ్యా? “నోరు కాసులూ?”

కాసు:- ఎక్కడ తగలడతారు బాబయ్యా? వల్ల.....

పూ:- చార్చాల్లే! వెళ్లి రెండు కుర్చీలు వట్టా! [కాసుడు నిశ్శ్రమింపబడుచు]

అయ్య:- తమ రాకవల్ల పుణ్యస్థలికి నిజంగా సుండుదనం వచ్చింది.

2వి:- అబ్బే మాదేముందండి. మీ పుణ్యస్థలిని పొగిదొడుకు ఆ ఆదిశేషుడై నా పనికిరాదు.

1వి:- ఆ శిరాఫంకాలూ, ఆ ఆయ ప్రాంగణాలూ, ఆ నియమాలూ, ఏమని వర్ణించడం—

పూ:- మీరేదో అతిగా వర్ణించేస్తున్నారని అందులో మాదేముందండి (కాసులు కుర్చీలు లెచ్చాడు) అవి అలా వెయ్ (కుర్చీలు వేసి నిలబడతాడు కాసులు.)

1వి:- అహ, అలా అనకండి. పారిశ్రామికంగా మీ ఆంధ్ర చాలా వెనకబడి ఉన్నా. నైతిక విలువల్లో వటుకు మా బీహారుకంటే మీరే గొప్ప వారు. పొగడ్తలు కాదు, మనసులో మాట.

2వి:- ఈ దశాబ్దంలోనూ, మీరు సాధించిన మనకార్యాలు. పారిశ్రామికంగా ముందంజ వేసిన మేంకూడా సాధించలేకపోయాం. మీ రెండేళ్ళ తేలిక ప్రణాళికలూ—

1వి:- మూడున్నరేళ్ళ ఐదుపు ప్రణాళికలూ—

2వి:- మీ పుణ్యస్థలి ప్రగతికి వేసిన సోపానాలు, మా ప్రణాళికలకూడా వెయ్యలేకపోయాయి.

అయ్య:- ఏదో తమలాంటి విద్యాధికులూ, ప్రగతిశీలరూ, అభ్యుదయ వాడులూ, మలాంటి చిన్నవాళ్ళకు చేదోడు వాదోడుగా ఉండాలి గాని—

1,2వి:- అబ్బే! అదెంతమాట?

పూ:- ఓరే కాసులూ, అలా బెల్లంకొట్టిన రాయిలా నిలబడతావేరా? మన వాళ్ళకు కాస్తంత పొడియాలూ, పరిహారాలూ పట్టా.

కాసు:- (వెళ్ళబోతూ రక్కున ఆగి) అయ్యో! దేశవాళి సరుకు పట్ట మ్మంటారా?

1:- అదేం, విదేశీస్తులెవరై నా వస్తే మీ ప్రదేశం సరుకు నివ్వరా?

కాసు:- మా తెలుగోల్లి అదో నాసిరకం బుద్ధికెండి బాబయ్యా. మా చేతి పనులగాని, మా యింట తయారీగాని మీకు నచ్చనని, గోంగూర నుండి గోదువులు వరకూ-అంతెందుకు, వందోళ్ళనికూడా నెంకు రెండువేరిచ్చి మీ ప్రాంతాల్నిచే తప్పించుకొంటాం.

2వి:- మాకు మీ ఆంధ్రదేశమంటేనే యిష్టం. దేశవాళీ సరుకే తీసుకురా, (కాసులు నిష్క్రమణ, ఆయ్యవారు పూజారిని ఎర్రగా చూస్తాడు. విద్యార్థులు కూర్చుంటారు.)

అయ్య:- ఆఁ మీరీ రెండువారాలూ మా పుణ్యస్థలినంతా అమూల్యగ్రం పరీక్షగా చూడాలి.

పూ:- ఈ పదేళ్ళలోనూ, మా పుణ్యస్థలిలో వచ్చిన మార్పులూ, కూర్పులూ తమరు సూక్ష్మంగా పరిశీలించాలి.

అయ్య:- అందుకోసం మీ పర్యటన వివరాలుకూడా ముందే పథకం వేసి ఉంచాం (జేబులోంచి కాగితంతీసి చదువుతూ) ఆఁ మొట్టమొదట మీరు మా పుణ్యస్థలి పరిపాలకవర్గం సభ్యులతోనూ—

పూ:- అధికార, అనధికార వర్గాలవారితోనూ—

అయ్య:- పరిచయం చేయబడతారు.

పూ:- తదుపరి తేనేదీ విందు.

అయ్య:- రెండు— మీరు చిన్న ఉపన్యాసమిస్తారు.

పూ:- తరువాత పరిహారం విందు.

అయ్య:- మూడు— అంతా కలిసి మా సాంప్రదాయసిద్ధమైన కూచిపూడి నాట్యాలను వీక్షిస్తారు.

పూ:- ఆ వెళక ఆర్పాహార విందు.

అయ్య:- నాలుగు— మీ నాట్యాల సాంప్రదాయాలమీద, మా ఉపన్యాసాలూ.

పూ:- తదుపరి ఉపాహార విందు.

అయ్య:- ఆఁ మర్నాడు—మా పుణ్యస్థలి ఆవరణలో మేం శ్రమదానంతో కట్టుకున్న క్రొత్త కాలేజీ, శిక్షణావయం, మీకు చూపించబడతాయి. ఈ కళాశాల విధాన మంతటమీద మా పుణ్యస్థలి కమిటీ అధికారమే. కనక—

పూ:- ఆ విధానాలమీద తమ అమూల్యార్థిప్రాయార్థి వెలిబుచ్చాక, మా పుణ్యస్థలి ఆవరణలో మేం స్వయం కృషి మీద ఫండ్సేకరణ పండ్లరసముం విండు.

అయ్య:- తదుపరి మా పుణ్యస్థలి నడుపుతున్న సూక్ష్మస్థిల్ కార్పొరేషన్ మీరు వీక్షిస్తారు. అందులో—

పూ:- అందులో కమ్మరి కుమ్మరి పనుల దగ్గరనుండి, బట్టలు, బుట్టలు నేత వరకూ పరిశోధనలు జరుపుతారు.

అయ్య:- ఆ లిఘుపరిశ్రమల మీద తమరు చిన్న ఉపన్యాసమిచ్చాక—

పూ:- ఆరుబయట విందు.

అయ్య:- తదుపరి మా పూర్వీకులు ఎప్పుడో శతాబ్దాలక్రితం కట్టించిన ఈ శిల్పాలను పరిశీలించిన—

పూ:- తక్షణం చల్లని పానీయముల విందు.

అయ్య:- ఈ మా పుణ్యస్థలి ప్రక్కనుండే “ప్రభావతి” అనే పిచ్చేరు ప్రవహిస్తుంది.

పూ:- అది సాలీనా రెండుమూడు సార్లు సరదాగా ప్రళయ నృత్యం చేసి, ఏటా ఒక్క ఇరవైకోట్ల రూపాయల్ని, ఒక్క రెండు మూడు వందల మంది ప్రజల్ని మాత్రం పొట్టన బెట్టుకుంటుంది.

అయ్య:- ఆ బీభత్సాన్ని అరికట్టే నిమిత్తం సదరు పిచ్చేరు మీద మేం కట్టిన కట్టడం—

పూ:- అది ఈమధ్య వచ్చిన వరదకు కొట్టుకుపోయిందిలెండి.

అయ్య:- నువ్వండవయ్యా శాస్త్రి! ఆ ఆ కట్టడం, కొయ్యవంటెన పరిశీలించాక కొబ్బరిబొండాలు—

పూ:- విందు.

(అయ్యవారు పూజారిని ఎగాదిగా చూస్తాడు. అంతలో కాసులు రెండు గ్లాసులు పానీయా తో వస్తాడు. అయ్యవారు వాటిని విద్యార్థం కందిస్తాడు.)

1వి:- (తాగుతూ) అమృత మంటే నమ్మండి.

2వి:- ఇది “బీరా”! అండీ?

కాసు:- కాదు బాబయ్య! మంచినీళ్లు

(అయ్యవారూ, పూజారి కోపంగా చూస్తారు.)

1వి:- మీ రాష్ట్రంలో మంచినీళ్ళు కూడా ఎంత అమృతప్రాయంగా వుంటాయి.

పూ:- అందుకే మా ప్రజలందరూ యధేచ్ఛగా త్రాగేందుకు రామపాద సాగారాన్ని మూలకునెట్టి, గోదావరి నలుగురికి అందుబాటులో వుండేటట్టు యీ దేశం మీద వదిలేశాం.

(సత్రం వెలుపల్నించి ప్రిఫెసర్ ప్రవేశిస్తాడు. కంగాడుతో కాసులు నిష్క్రమించాడు)

ప్రొ:- అయ్యో, నాక్కూడా పానీయమిస్తారా? దాహంగా ఉంది.

పూ:- (ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ) ఎవరయ్యా నువ్వు?

ప్రొ:- కాందిశీకుణ్ణి.

అయ్య:- ఎక్కడినుండి వచ్చావ్?

ప్రొ:- ఎక్కడినుండి వస్తాను ? కాందిశీకుల పుట్టినిల్లయిన ఈ పుణ్యస్థలి నుండే వచ్చాను.

అయ్య:- అయితే ఇక్కడి కెందుకొచ్చావ్?

ప్రొ:- ఆకలేస్తోంది.

పూ:- ఏడ్చినట్టుంది. గతలేనివాళ్ళందరూ ఇదొక సంతర్పణ కేంద్ర మనుకున్నావా?

ప్రొ:- ఎలా అనుకుంటాను బాబూ? ఇక్కడ వాహానికి ప్రజారక్షాన్ని అతి చచ్చగా ఇస్తారనీ, అన్నార్తులకు సరమాంసం ఉచితంగా సంతర్పణ చేస్తారనీ—

పూ:- “విని” వచ్చావా ?

ప్రొ:- కాదయ్యా, అర ఎవంమీద తెచ్చుకుని వచ్చాను.

2వి:- ఎవరండీ మీరు?

1వి:- కనిపించటంలేదూ? పిచ్చివాడై యుంటాడు.

ప్రొ:- చూశారా? అనుమానం మీకూ ఎంతలో కలిగిందో. అనుమానం చండి. అనుమానం విద్యార్థనకు మొదటి మెట్టు... అన్నట్టు తమ పరిచయం—

2వి:- విద్యార్థులం.

ప్రొ:- పాశ్చాత్యులా ?

1వి:- కాదు. బీహారీలం.

ప్రొ:- అదేనయ్యా— ఇతర రాష్ట్రీయులంతా మా రాష్ట్రీయులకు పాశ్చాత్యులే అవుతారు. ఇక్కడి కెందుకు వచ్చారు? మీరు—

పూ:- అవన్నీ నీ కనవసరం.

ప్రొ:- మీరు చెప్పకపోలే నాకు తెలిదా? అంత దూరంనుండి శ్రమపడి ఈ వందం మైళ్ళు ఎందుకు వస్తారు? మా పుణ్యస్థలిని సందర్శించేందుకు, సందర్శించినదాన్ని అతిశయోక్తులతో చరిత్రలోకి ఎక్కించేందుకు, అందుకేనా ? అయ్యా ! మీరీ పుణ్యస్థలిలో ఏమిటి చూశారు ?

2 వి:- ఇప్పుడే మేం వచ్చాం.

ప్రొ:- ఎప్పుడొచ్చినా ఫరవాలేదు. మీరు మా పుణ్యస్థలిని పరీక్షించదల్చుకుంటే— అధికార హోదాలో పరిశీలించకండి నాతో రండి చూపిస్తాను. ఈ రండి.

అయ్య:- వెళ్ళకండి. అతను పిచ్చివాడు

ప్రొ:- విన్నారా— ఆ పెద్దమనిషి మాట ? పిచ్చివాని అభిప్రాయాలన్నీ పిచ్చిగానే ఉంటాయట. మరి వారిలాంటి స్వార్థంగానే ఉంటాయిగా?,

అయ్య:- శాస్త్రి !

పూ:- అయ్యా! (ప్రొఫెసర్ తో) ఏనయ్యా శాస్త్ర చిన్నా పెద్దా, మంచి మర్యాదా అవసరం లేక అయ్యా ? నోటికి వచ్చినట్టల్లా మాటాడే సెయ్యడమే?

ప్రొ:- నేను పిచ్చివాణ్ణి శాస్త్రిగారూ! నాకు మంచి— మర్యాద ఏమిటి?

[విద్యార్థుల చేతులు పట్టుకొని లేపి] రండి బ్రదర్స్! ఆ కనిపించే దేవాలయం చూడండి. అదే పుణ్యస్థలి. అదే మా జీవితకేంద్రం. అదే మిమ్మల్ని, మిగతా లోకాన్ని, తన సౌందర్యంతో, ఘనతతో, శిల్పాలతో ఆకర్షిస్తోంది.

ప్రొ:- దాన్పర్థం పెట్టుకుని — చూడండి — (అయ్యవారిని, పూజారిని చూపిస్తూ) ఎందరు స్వార్థపరులు బ్రతుకున్నారో మీకు తెలియదు — దాని మహత్వమనే ఎర చూపించి, దాని శిల్పమనే ఇతిహాసాన్ని వినిపించి, దాని ప్రభావమనే భయాన్ని కల్పించి, కొందరు కసాయి వాళ్లు, వందలా — వేల అమాయక ప్రాణుల శుత్రులు కోసి కొరతలు వేస్తున్నారు. అర్థమైందా? ఏమిటి? — మీకర్థంకాదు. ఆ దేవాలయాల పునాదుల క్రింద ఎందరు సజీవంగా సమాధి చెయ్యబడ్డారో — మీరు గ్రహించలేదు. ఆ రాళ్ళను ఎన్ని వేల — లక్షల మానవుల రక్తంతో సిమెంట్ చేసి నిలబెట్టారో మీ రూపించలేదు. ఆ శిల్పాల లోపల ఎందరు జీవుల ఆస్తిపంజరాలనూ, ఆక్రందనలనూ బంధించి వాటిమీద శిలాఫలకాలను అతికించారో —

పూ:- ఏయ్ — పిచ్చి మనిషీ! నీ కేమన్నా బుద్ధి ఉందటయ్యా?

ప్రొ:- పిచ్చివాడికే బుద్ధెక్కడుంటుందండీ పూజారిగారూ? బహుశ మీకు కంట్రాక్టర్ల చేతినుండి వేలా, లక్షలా కొట్టేసినప్పడుండే తెలివీ, మెరుకువా మన ముల్ని గుర్తించేటప్పుడు ఉండవనుకుంటాను.

అయ్య:- కాసులూ! [కాసులు ప్రవేశం] ఆ వెధవను బయటకు గెంతుయ్యారా! (కాసులు కదలడు. కంగారుగా ప్రొ ఫెసర్ ని చూస్తాడు.)

ప్రొ:- (నవ్వు) నన్ను శ్రీమాన్ జగన్నాథస్వామినాయుడు గారైన సాక్షాత్ తమరే ఒకానొకప్పుడు నాశనం చెయ్యలేకపోయారే — ఇహ నెంకు 25 రూపాయల జీతగాడు వాడేం చెయ్యగలడు?

పూ:- ఎవరు నువ్వు?

ప్రొ:- గుర్తుపట్టలేదూ? నా కళ్ళలోకి చూడండి. నా మండిపోతున్న గుండె నడగండి. నా జ్వలించిపోతున్న నా హృదయాన్ని ప్రశ్నించండి.

మీ అన్యాయాలకు గురై నోరెత్త లేక నలిగి నశించిన అభాగ్యుల సమాధుల నడగండి—సమాధానం చెప్తారు.

కాసు:- వారు మన చిదంబరంగారు బాబయ్యా !

[సిష్క్యుముజ]

1వి:- ఆఁ ప్రొఫెసర్ చిదంబరంగారా !

2వి:- పుణ్యస్థలి కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్.

ప్రొ:- ఆఁ ఆఁ Proffessor and Ex. Principal చిదంబరం ఈ పిచ్చివాడే—ఈ వెర్రివాడే—(పూజారి, అయ్యవారితో) అవును—కదూ? మరచారా? అనాడు మీ కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ ని చేస్తామని నా ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇప్పించి (పూజారి బయటకు జారు కుంటాడు) నా స్వశక్తితో, నా తెలివితేటల్తో ఆ కాలేజీని పైకి తీసుకు వచ్చిన తరువాత, నీ మేనల్లుడు, తదుపరి — అల్లుడైన, ఏవీలోక జ్ఞానం తెలిసి ఆ కుర్రాడికి ఆ పదవిచ్చి, నే నడిగితే— నీ పదవి నీకిచ్చిన అధికారంతో, హోదాతో వచ్చిన పలుకుబడితో నన్ను అధః పాతాళానికి అణగద్రొక్కి సర్వనాశనం చెయ్యబోయావే ఆ చిదంబరమే—ఆ ప్రొఫెసర్ చిదంబరం, M. A. D. Litt వాడే ఈ పిచ్చివాడు.

2వి:- తమరు చనిపోయారని విన్నాం.

1వి:- తమకు మతి చలించనట్లు పత్రికలు వ్రాసాయి.

(అయ్యగారు మెల్లగా సత్రంలోకి జారుకుంటాడు,)

ప్రొ:- అవును ఇంకా వ్రాసాయి, స్వకీయ విలేఖరి ఎలా లిఖిస్తే అలా ప్రచురిస్తాయి, పత్రికలు. పాపం వాటికేం, తెలుసు.

2వి:- ఇన్నాళ్ళూ మీరెక్కడున్నారు?

ప్రొ:- దేశ పర్యటన—ట్రావెల్స్! దేశమంతా తిరగండి. అధికార హోదాతో కాదు, సామాన్య మానవుడిలా. సాధ్యమైతే నాలా— పిచ్చివాడి వేషంలో తేనీదీ విందులూ, అల్పాహార, ఉపాహారాలూ, ఇవేవి వడ్డు.

పాట్టిలూ, ఉపాన్యాసాలూ, ఇంటర్వ్యూలూ — అలాంటివి ఎద్దు. కుళ్ళు కాలవల ప్రక్క నిద్రపొండి—ఒక్క రాత్రి—రాని చెట్టుకింద దుంపలమ్ముకొనే చావలేక - బ్రతకలేక సతమత మయ్యే ముసలిదాని అడుగుజారిస కుండలో నీళ్ళు త్రాగండి. రోడ్డు ప్రక్క ఈగల్తో—దోమల్తో యుద్ధంచేసే కుప్పకోగి గోనె సందుల్లో నివసించండి— ఒక్కగంట! అప్పుడు మీ కిర్లమవుతుంది - ఈ పుణ్యస్థలిలో సామాన్యుని పీఠమెట్టిదో? పల్లకి నెక్కే ప్రభువుల ముఖంలో ఏముందయ్యా—అది మోసిన బోయాల భుజస్కందాల్ని తడివి చూడండి.

1వి:- ఈ విషయాలేం మాకు తెలివు.

ప్రొ:- తెలికకాదు — తెలుసుకొనే బాపత్రయం లేక. Gentlemen—Self reali station—నిన్ను నువ్వు తిరగేసుకో, నువ్వు వ్రాసిన చాతలు తిరిగి చదువుకో, నువ్విచ్చిన ఉపన్యాసాలు జ్ఞ ప్రికి తెచ్చుకో—ప్రపంచం ముందుకు పోతుంది లోకం మారుతోంది. దాని ప్రగతిని గూర్చిండు. దాని క్రాంతిని చూడు. ఈ స్వార్థాలూ, స్వాభిమానాలూ, ఈ సంకుచిత భావాలూ, ఈ స్వోత్కర్షలూ, ఈ బంధుమిత్ర వర్గ పక్షపాతం నీ ఒక్కడి వక్రబుద్ధికే సంబంధించినవైతే దానికి కోటి కోట్ల కంఠాలు తెగిపోతవే!

పిచ్చిదీ:- [సత్రం పెరట్నొంచి ప్రవేశించి] “నిజంగానే నిఖిలలోకం నిండు హర్షం సహిస్తుందా? మనవాళికి నిజంగానే మంచికారం వహిస్తుందా?” మానవాళికి నిజంగానే మంచికారం వహిస్తుందా?” ఎవరు వీళ్ళు... మీరూ పిచ్చివాళ్ళేనా?

ప్రొ:- కాదమ్మా! యాత్రీకులు- మన ప్రగతిని, గతిని వీక్షించడానికి వచ్చిన మన “పాశ్చాత్య” విద్యార్థులు.

పిచ్చిదీ. వీక్షించారా? ఏచంటారు?

ప్రొ - అనుభవరహితులు — వాళ్ళకేం తెలుస్తుంది? దూరం నుంచి చూస్తున్నారు. కనిపించే ప్రతి వెలుగునీ మనం సాధించిన ప్రగతే

అనుకుంటున్నారు కాని, ఆ రక్తి సామాన్య ప్రజ తెలత ఉపయోగ కరంగా ఉంటుందని యోచించటం లేదు.

పిచ్చిది: అవును. ఎలా యోచిస్తారు? విందులు—విందులపై విందులు అరగించేసరికి ఉక్కిరిబిక్కిరై పోతున్నారని—దుష్టులార—భ్రష్టులార—బాధాసర్ప దష్టులారా—ఏడవం డేడవకండి. మీకోసం వాళ్ళు వచ్చి, మీ బ్రతుకులు వాళ్ళు చూసి, మీ దేశం విందు లారగించి మీకోసం, మీకోసం, మీకోసం—అరుగో అరు గరుగో నాయకుల్, వినాయకుల్—జగన్నాథ, జగన్నాథ రథచక్రార్ వలె వస్తున్నారు. వాడికింద మీరు నలిగి, మీ రక్తం చిందించి, హరోం హర హర యని చావండి.

[బయటకు పోతుంది]

1వి:- ఎరావివిడ ప్రొఫెసర్?

ప్రొ:- కనుపించటంలేదూ! పిచ్చిది — ఒకరి స్వార్థం...పర్యవసానం మరొకరి సర్వనాశనం.

2వి:- ఆమె పిచ్చిమనిషిలా కనిపించటంలేదు.

ప్రొ:- పిచ్చివాడా! మా పుణ్యస్థలిలో ఒక సామాన్య మానవుని జీవితం ఎంత సున్నితమైందో తెలుసా? ఉద్యోగం ఉన్నంతకాలం వాడికి ప్రాణం ఉంటుంది. అది పోయిన వెంటనే వాడు చస్తాడు. చావాలి లేదా వాడిమీదికి ఒక షయ, ఒక పక్షవాతం, ఒక ఉబ్బసం ఉరుక్కుపడతాయి. అతను పోయాడు. ఆమెను ఈ అధికారు లెవరు ఆదరించలేదు. ఈమె పిచ్చిదైంది. కాని వ్యభిచారి మాత్రం కాలేదు సుమా! అలాగే ఊరిమీద హాహాకారాలు చేసుకుంటూ తిరుగుతుంది. కాని—ఈ ప్రజ, ఈ సమాజం, ఈ దేశం ఈమెకు చేయూత నివ్వలేదు.

2వి:- మా కి విషయాలేవీ తెలీవు. వ్యమించండి ప్రొఫెసర్!

ప్రొ:- కాని, మీ దేశస్తుల్లోమీదకు ఈ మా పుణ్యస్థలిని గురించి నీచంగా ప్రచారం చెయ్యకండేం.

1వి:- అబ్బే! ఎంతమాట!

2వి:- వెళ్ళొస్తాం.

కాసు:- (సత్రం పెరిట్నీంచి ప్రవేశించి) కాస్తంత మంచితీర్థం పుచ్చుకుంటారా బాబయ్యా!

1వి:- అవసరం లేదోయ్, ఇప్పుడే త్రాగాం.

ప్రొ:- అవి మంచినీళ్ళు కావు మద్యపానం. అందుకే మీ కవి అంత రుచిని పించాయి.

[తమకా రహస్యం తెలుసన్నట్టు చిరునవ్వుతో నిష్క్రమణ.]

ప్రొ:- (నిట్టూర్చి) కాసులూ! చూశావా—విద్యార్థులై ఇక్కడకు వచ్చిన వాళ్ళ కళ్ళకు కాటుకరాసి ఎలా మభ్యపరుస్తున్నారో.

కాసు:- అంతే బాబయ్యా? ఈల్లంతా గాదిలో పందికొక్కుల్లాగ తెగ తిన మరిగి ఇన్నా మన్నా కానకుండా ఇండకావరం ఎక్కి నడుస్తున్నారు. ఆ పూజారి పంతుల్ని సూదండి బాబయ్యా! బామ్మల్లో సెవబుట్టాడు దేవాలయంలో ఏవో కొత్త దేవీదేవి కడతారని ఇందాక చెప్పినాను గందా! దాని కను రెండు లచ్చలకంటే ఎక్కువ అవ్వవట, అల్లు మాటాడుకుంటుంటే యిల్లాను. జగన్నాథస్వామి నాయుడుగారికి సొంతానికి కొండదిగువన ఇంత బంగాళాకూడా కావాలట దానికయే కరుసుకూడా ఇందులోనే పులివేసి కొంత నాభం ఏసుకుని ఆయిదు లచ్చలు కంట్రోక్టరీ యిచ్చినారు బాబయ్యా!

ప్రొ:- అంతే కాసులూ అంతే చుక్కానిలేని నావలాగా, నాయకుడులేని వర్గంలాగ, భగవంతుడులేని స్వర్గంలాగ, ప్రాణికోటి నిస్సత్తవగా, నిర్వీర్యంగా, ఎక్కడికో, ఎందుకో, ఎలానో పోతోంది. వెనక్కి దారిలేదు కాబట్టి ముందుకు పోతుంది ప్రజాసమూహం గొర్రెల మందలా, ఆకలెస్తుంది...అరవలేదు. దాహమేస్తుంది — కంతం పూడుకపోయింది. మూగితనం, ఋగితనం అలవాటై తను తన తరాలుకూడా అన్యాయాన్ని ఎదిరించే శక్తిని కోల్పోయేడు మానవుడు. ఏవీటో ఈ మానిసి. ఎప్పుడో వీడికి ముక్తి.

(ఇద్దరూ సత్రం పెరటి వైపుకి పోతారు. క్షణం తదుపరి దొంగలా ప్రవేశిస్తాడు పూజారి.)

పూ:- పోయారా! హమ్మయ్య... ఆరే, మా అతిథులు కూడా పోయారే! ఆయ్యో! చిదంబరమా! పిచ్చెక్కినవాడివి పిచ్చెక్కినట్టుండక మాకూ, మా అతిథులకూ నీ పిచ్చెక్కించి వదలిపెట్టవే! (సత్రంలోకిచూస్తూ) ఆయ్యా జగన్నాథస్వామిగారూ! ఇంకా లోపలే ఉన్నారా? రండి, కొంప లంటుకు పోతున్నాయి.

అయ్య:- (సత్రంలోంచి వస్తూ) ఏం? ఏం? పోయారా?

పూ:- పోయారు బాబూ పోయారు. ఆ పిచ్చిది కూడా పోయింది, స్థానధి పోలీస్ స్టేషన్ కి.

అయ్య:- అఱ.

పూ:- అవును బాబయ్యా! అది పిచ్చిడికాదు. మన బ్రతుకుం గుట్టు మట్టు లన్నీ దాని చేతులో ఉన్నయ్. దానికి మన కాంట్రాక్టు తతంగం గురించి పూర్తిగా తెలుసు.

అయ్య:- అది పోలీస్ స్టేషన్ కు వెళ్ళటం నువ్వు చూశావా?

పూ:- చూశాను బాబూ చూశాను—సాక్షాత్తు ఈ నా రెండు పాపిష్టి కళ్ళ తోనే చూశాను అయ్యా—మీ మాట విని మీకోసం నేను చెయ్యరాని పనులన్నీ చేశాను. మోసాలు, లంచాలు, దోపిడీలు, కుతంత్రాలు, పాపాలు—ఒక దేమిటి లక్షలు చేశాను. ఇప్పు డవన్నీ బయటపెడితే మనకు దేహశుద్ధి కాదు—

అయ్య:- సర్లేవయ్యా! ఎక్కడ దొరికావో గాని పిరికి బ్రాహ్మడవ్.

పూ:- అదేమిటండీ! అంత ఇదిగా తీసి పారేస్తారు—నేను పిరికివాణ్ణా! పుణ్యస్థలి ఎన్నికల్లో తమరిని ఎన్నుకోమని రాత్రునక పగలనక ప్రజల్లో ప్రచారంచేసే పిలువేసిచోట ఓటుకో నోడచ్చి, మిమ్మల్ని గెలిపించిన నేనా పిరికివాణ్ణి? మీరు పనిలోకి వచ్చాక మన అటలు సాగడం లేదని ఆ తులనమ్మ భర్త సోమేశ్వరాన్ని పనిలోంచి తొం గించే పథకాన్ని తయారుచేసిన నేనా పిరికివాణ్ణి? ఈ రహస్యం

ఎక్కడ బయటేస్తుంటానని అమె పిచ్చిదనీ, వెరిదని లోకం నమ్మేట్టు దండోరా వేయించిన నేనా పిచ్చివాణ్ణి? మీ మేనల్లుడూ, తత్రాపి అల్లుడయి కూర్చున్న ఏవీ లోకజ్ఞానం తెలిసి ఆ కుర్రాణ్ణి, ఈ కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ ని చేసేందుకు విద్యాధికుడు, నిగర్తి, నిజమైన వ్యక్తిత్వంగల ఈ విదంబరాన్ని పదభ్రష్టాణ్ణి చేసిన నేనా పిచ్చి వాణ్ణి? ఈ నాలుగేళ్ళ హయాంలో మీ Bank Account అయిదు లక్షలకు పెరిగించిన నేనా పిరికివాణ్ణి? తమకు నోరెలా వచ్చింది నాయుడుగారూ!

అయ్య:- ఊరుకోవయ్యా శాస్త్రి! అవన్నీ తప్పుకు, నన్ను వ్షమించు. ఏదో ఆవేశంలో అనేకా. నువ్వు చేసినవన్నీ నేను కాదన్నానా? నీ ఉపకారం మరువగలనా శాస్త్రి? ఆ పిచ్చిది నిజంగానే పోలీస్ స్టేషన్ కి వెళ్ళటం చూశావా?

పూ:- (తన బాధనుండి వెంటనే లేరుకోలేదు) చూశాను. ఈ నా రెండు పాపిష్టి కళ్ళతో చూశాను.

పిచ్చిది:- (బయటించి వస్తుంది) వట్టిది. ఈ పూజారి అన్నీ అబద్ధాలే అడరాదు. నేను పోలీస్ స్టేషన్ కి వెళ్ళానా?

(పూజారి, అయ్యవారూ మొహాలు చూసుకుంటారు.)

పూ:- ఇహ మనం దీన్నిలా వదిలేస్తే లాభం లేదు.

అయ్య:- ఏం చెయ్యాలి?

పూ:- రండి (పిచ్చిదాన్ని సమీపించి) తులనమ్మా! నీకిదే చెబుతున్నాను, ఈ ప్రదేశాన్ని విడిచి పోతావా లేదా?

పిచ్చిది:- ఎక్కడికి? పోవాలా? ఎక్కడికిరా?

అయ్య:- నీ యివ్వమైన చోటుకి—

పిచ్చిది:- నా కివ్వమైన చోటు యిదే, ఇదేరా. ఇది నా అన్మస్థం. ఇక్కడే నా జీవితం గడిచింది. ఇక్కడే బంధువులూ, కుటుంబాలూ, సంతానాలూ ఉన్నాయి. ఏళ్ళను విడిచి ఎక్కడికి పోవాల్సిరా? ఎందుకు పోవాల్సి?

పూ:- మేం నిన్ను విహంగిస్తున్నాం.

అయ్య:- నీకు పిచ్చెక్కింది.

పూ:- నీవు ప్రజల్లో కల్లోలాన్ని కలిగిస్తున్నావ్. పిచ్చిని వాళ్ళ కంటిస్తున్నావ్.

అయ్య:- ఈచోట శాంతి భద్రతలకు భంగం కలిగిస్తున్నావ్.

పూ:- ప్రజలుకూడా నీలా పిచ్చెత్తిపోతే—

పిచ్చిది:- మంచిదేగా! మీరే ఈ పిచ్చి రాజ్యాన్ని ఎన్నికలు లేకుండా ఏలాచ్చు. నోరు మూసుకుని సిగ్గుపడండి.

అయ్య:- శాస్త్రీ!

పూ:- మామ్మా! నువ్వు పోలావా? పోబా?

పిచ్చిది:- పోను! పోను!- ముమ్మాటికీ పోను (ఏడుపు) పోవాలా ఎక్కడికి? ఎలా? నా పసుపుకుంకుమ ఏది? అనాడు సన్నాయి మేళంతో సుమంగళిగా వచ్చి, ఈనాడు బేడి చేతుల్లో, తెంపేసిన మంగళ సూత్రంతో ఎలా వెళ్ళాలి? నా అయిదోతనం ఏది?

పూ:- అవన్నీ మాకేం తెలుసు?

పిచ్చిది:- తెలీదూ? మీరు కాదూ ఆయన్ని చంపింది? మీరు కాదూ ఆయన్ని చిత్రవధ చేసింది? మీరు కాదూ ఆయన్ని మీ హోదాంకూ, స్వార్థాంకూ బలియిచ్చి ఆ రక్తంతో మీ పదవుల్ని నింపెట్టుకున్నది?

అయ్య:- శాస్త్రీ!

పూ:- మామ్మా...

పిచ్చిది:- నేనో పిచ్చిదాన్నిరా! మామ్మను కాదు. నేను నడి వయస్సులోనే నీకు అమ్మమ్మనయ్యానురా? (ఏడుపు) నాకు దిక్కులేదు, నాకు దోప తెలియదు. భగవాన్! నేను వచ్చేస్తా— నీ సన్నిధికి వస్తున్నా భగవాన్! నన్నూ నీలో ఐక్యం చేసుకో. ఈ స్వార్థపు గడ్డమీద నే నెందుకు బ్రతికుండి? నేను పోలానురా. చచ్చిపోలా, చచ్చేమందు మిమ్మల్ని చంపి మరీ తస్తాను—

పూ:- ఆ! అయితే నువ్వన్నంత పనీ చేశావన్నమాట (అయ్యవారితో) అయ్యా! ఇది పోలీసులకు చెప్పేసింది. దీన్నిలా విడిచి పెడితే లాభంలేదు. రండి.

(పూజారి ఆమె చేతులు పట్టుకొని లాగుతాడు. ఆమె అరుస్తుంది. అయ్యవారు ఆమె నోరు మూస్తారు. ఆమెను సత్రంలోకి లాక్కుపోతుండగా ప్రొఫెసర్ వస్తాడు.)

ప్రొ:- వదలండి నీచలారా! (వాళ్ళమీదకు వెళతాడు.)

అయ్య:- సమయానికి వచ్చాడు. మనకు ఆర్థం వచ్చేవాళ్ళ నందరినీ నాశనం చేసేద్దాం.

(ప్రొఫెసర్ అయ్యవారి మీదకు వెడుతుండగా పూజారి అతన్ని అక్కడ పడివున్న కర్రతో నెత్తిన బాదుతాడు.)

చెచ్చిది:- బాబో! చంపేశారో! (అరుస్తుంది)

'పూజారి అదే ఆవేశంతో ఆమెనూ బాదుతాడు. ఇద్దరూ నేల కొరుగుతారు కాసులు ప్రణేశిస్తాడు.)'

కాసు:- బాబయ్యా! అమ్మగోరూ! అమ్మ బాబో చంపేశారు.

ప్రొ:- (వణికే కంఠంతో) కా...సు...లూ!

కోసు:- బాబయ్యా, బాబయ్యా, ఏంటిది. బాబయ్యా ? ఇలాంటి సావు సావ దానికేనా, ఇక్కడి కొచ్చాడు. బాబయ్యా! పున్యాత్ములు మీ కిలాంటి స్థావా?

చెచ్చిది:- భగవాన్...నా...మొర...విన్నావా? వచ్చే స్తున్నా...ఇదిగో... వ-చ్చే-స్తు...న్నా...(చచ్చిపోయింది.)

కాసు:- అమ్మా తులసమ్మగోరూ! (ఏడుస్తాడు)

ప్రొ:- పోయావా తల్లీ...(బలహీనంగా చేతులెత్తి నమస్కరిస్తాడు. కాసులు ఏడుపు విని) కాసులూ ... ఏడుస్తున్నావా?... చెచ్చివాడా!... నే నొక్కడ్ని చచ్చిపోతే.....సకల చరాచర.....ప్రకృతి..... స్థంభించిపోతుందనుకుంటున్నావా ... నన్నుపోనీ...నేనుపోవా...లి నాళాంటి ... లక్షలు...కోట్లు ... ప్రాణులు... రక్తంలో ... గిరి

గిలా... కొట్టుకుంటూ... వీళ్ళ ... ఆత్మాశలకూ ... అహంకారాలకూ...స్వార్థాలకూ... స్వోత్కర్షాలకూ...ఐలి కావాలి.....

కాసు:- బాబయ్యా!

ప్రొ:- వెళ్తు .. కాసులూ... ఏడవకు... నీ జీవితాన్ని... వాళ్లు .. సర్వనాశనం చేస్తారు...

కాసు:- చెయ్యనియ్యండి బాబయ్యా! ఇలాంటి కసామొల్ల దగ్గర ఐలికేకంటే సావటం మేలు.

ప్రొ:- చావు, చావు, చావు...చస్తున్న... మే... ఏ... సాధిస్తున్నాం? చచ్చి... సాధించగలిగే... దేమింది?... బ్రతుకు... కాసులూ... బ్రతుకు...శరవేగంగా...బ్రతుకు... అదుగో...అటుమాడు... ఆ చీకట్లని...దూసుకుంటూ...ఎలా...వచ్చేస్తున్నారో...

కాసు:- (సూన్యంవైపు చూస్తూ) ఏంటి బాబయ్యా!

ప్రొ:- కనిపించటం... లేదు... అనిగో... మహా ప్రళయం... యుక్పతితో...భైరవ...నృత్యం...చేస్తూ...ఎలా... విఘ్నభిస్తుందో... ఆ... అంతరిక్షాల... దహన...శ్వాలా... ప్రచండత్వంలో...ఈ ద్రోహాలూ... దోషాలూ..... దుర్మార్గాలూ.....దౌర్జన్యాలూ... దాస్యాలూ...దానవత్వాలూ...దారుణనృత్యాలూ...సమూలంగా... నాశనమై.....స్వాతంత్ర్యం... సమభావం.....సౌభ్రాత్ర్యం... సౌహార్దం...పునాదులై ...ఇట్టలేచి...జనావళికి...శుభం...పూచి. . శాంతి...శాంతి...శాంతి...శాంతి...జగాన్నంతా...నింపుతుంది .. జగాన్నంతా...హసింప జేస్తుంది...నా సృష్టం ఫలిస్తుంది...నా ఆశలు ఫలిస్తాయి.

(మెడ వాలిపోతుంది. కాసులు ఏడుస్తూ సత్రంలోకి నిష్క్రమణ.)

తెర

కు క్క- పిల్ల దొరికింది

రచన :

రావి కొండలరావు

పాత్రలు

చిదంబరం

సీను

కాంపొండర్

అబ్బాయి

చతుర్భుజం

కంట్రాక్టర్

పోయిన కుక్కపిల్ల

[ప్రతిభుత్వంగా అలంకరించబడిన ఒక గది, ఒక మూల చెలిఫోను వున్నది. గోడకు ఎదురుగా పటాలూ, కాలెండర్లూ వున్నాయి. కాలెండరుకు దిగువగా “కుక్క వున్నది జాగ్రత్త” (“Beware of Dog”) అనే బల్ల వ్రేలాడుతున్నది. తెర లేచేసరికి స్టేజిమీద మనుషులెవరూ లేరు. కాసేపటికి చెలిఫోన్ మ్రోగింది. ఇంట్లోంచి నొకరు “సీను” అనే కుర్రాడు వచ్చాడు. ఎచ్చి ఫోనుతీసి-)

సీను:- ఎవరండి ఆ... అయ్యో, లేరండి... ఆవునండి... అయ్యోగారు లేరు... తెలిదండి... తెలిదండి ఏదీ తెలిదండి... (కాసేపు విని కుక్కపిల్లకు అన్నంపెట్టే ఒక గిన్నె ఒక మూలవుంటే వెళ్ళి దాస్కేసి దీనంగా చూస్తూన్నాడు. ఫోను మళ్ళీ మ్రోగింది. వెళ్ళి తీసి) ఎవరండి?... నేనేనండి... అయ్యో - - అయ్యోగారూ తమరా— ఎక్కడనుంచీ మాట్లాడుతున్నారు? ఈ ప్రక్క నుంచే!... చిత్తం దొరకలేదండి... లేదండి తమరు రండి. తమరు రావాలంటాను. మాటిమాటికీ తమరట్టా “దొరికిందా దొరికిందా” అంటే ఎట్లా?... బదునిముషాలు కిందబేగా అడిగారు— అవును అడిగారు లేదన్నాను అవునండి లేదన్నాను... చిత్తం (విసిగిపోయినట్టు తపీమనిపెట్టాడు. అటూ ఇటూ చూసి గదంతా సర్దుతున్నాడు. బయటనుంచి కాసేపటిలో యింటి యజమాని చిదంబరం హడావుడిగా వచ్చాడు. 50 సంవత్సరాల ప్రాయం. సూటు వేసుకున్నాడు. వస్తూనే నెత్తి మీద డోపీ తీసి బల్లమీద విసిరాడు).

చిదం:- అబ్బబ్బబ్బ ... రామచంద్రా ... శ్రీరామచంద్రా ... (ఆగి గోడకు తగలించివున్న ‘Beware of dog’ బోర్డుకేసి చూసి) ఈ బోర్డు ఇక్కడ తగలించడంలో నీ ఉద్దేశం? (ఆగి, చూస్తూ) ఈ బోర్డు ఇక్కడ తగలించడంలో ఏమిటి నీ ఉద్దేశమూ అనిఅడుగున్నాను— చెప్పు సమాధానం... చెప్పు?

సీను:- ఉద్దేశం ఏముంటుందండీ?

చిదం:- ఈ బోర్డు ‘ఇక్కడ’ ఎందుకు తగించావురా వెల్లిపీనుగా?

సీను:- ఉండిపోయిందిగదా అని—

చిదం:- అంతేనా?

సీమ:- అంతేనండి?

చిదం:- అంతేగద... ఇంతకూ దాని అర్థం ఏమిటో నీకు తెలుసా? అదే-
ఆ బోర్డుమీద వున్న ఇంగ్లీష్ అక్షరాల్లోని గూఢార్థం? (నీను తెలియ
దని తం వూపబోగా) 'తెలీదని' తం వూపక్కర్లేదులే— నాకు
తెలిసిందిలే నీకు తెలీదని! 'ఇక్కడో' కుక్క వుంది... జాగ్రత్త!' అని దాని అర్థం, అర్థం నీకు తెలీదు కాబట్టి ఆ బోర్డు ఇక్కడ
కట్టినందుకు వూరుకుంటున్నాను. నెధవాయా 'ఇక్కడో' కుక్క
వుంది— జాగ్రత్త' అనే బోర్డు తెచ్చి ఈ గదిలో పెడితే మనిద్దరి
లోనూ ఆ కుక్క ఎవరం అవి నీ అభిప్రాయంరా?... మాట్లాడకు...
మాట్లాడకుండా దాన్ని అక్కడ నుంచి తీసెయ్యి. అసలేందుకు తెచ్చి
పెట్టావు దాన్నిక్కడ?

సీమ:- అర్థం తెలీకనేరండి... తెలిస్తే లోపల మీ గదిలోనే వుంచేసే వాడిని
కదండీ!

చిదం:- నా గదిలో వుంచే వాడివా— లేక గోడకు వ్రేలాడగద్దేవాడివా!

సీమ:- రామ రామ! అర్థం తెలిసిన తర్వాత ఇప్పుడెందుకు చేస్తానండి
ఆ పని?

చిదం:- ఉంతకు వూర్వం ఐలే అడికూడా చేసేవాడివే నన్నమాట!

సీమ:- అనుకున్నానండి, మీ గదిలోనే పెట్టేస్తే జాగ్రత్తగా వుంటుంది గదా
అని—

చిదం:- ఏదీకావ్గాని—దాన్నితీసి బల్లక్రిందపెట్టు. పెద్దమనుషులెవరన్నా
వస్తారు (నీను కియ్యటానికి పోబోతున్నాడు) ఆ బోర్డును అసలు
అక్కడనుంచి ఎందుకు కదలించావ్?

సీమ:- కుక్కపిల్ల లేదుకదా, దాని బోర్డుమూత్రం ఎందుకని?

చిదం:- అటువంటప్పుడు తెచ్చి పడెయ్యక గోడకు ఎందుకు తగిలించావ్?

సీమ:- పోనీ, ఏదో పటంమాడిరి అదీ ఉంటుంది కదా అని—దానికి వ్రేలాడ
తియ్యటానికి తాడొడి వుంది మరి—

చిదం:- సరే తీసేయ్ (సీను తీసి బల్లమీద పెట్టాడు.) బోర్లిండు (బోర్లిండాడు) దానిమీద ఏదన్నా కప్పు (అటూ ఇటూ చూసి సీను కొత్త వారాపత్రిక తెచ్చి కప్పబోయాడు) ఉండుండు— అట్లా కప్పితేనే అనుమానం. ఒకటి చెయ్యి — డేబిల్ క్లాత్ క్రిందపెట్టు సరిపోతుంది. (సీను డేబిల్ క్లాత్ క్రింద పెట్టాడు) ఏదో ఎత్తుగా పున్నట్లు కనిపిస్తోందిరా. నా మాట విను. ఇక్కడ నుంచి లోపలకు తీసుకుపోయి నా గదిలో ... నా గదిలో వొడ్డు, అవతల గదిలో పడెయ్, జాగ్రత్త, దాని అవసరం ఐపోలేదు. (సీను వెళ్ళాడు. చిదంబరం కోటు తీసేసి చిరాగ్గా కూలబడ్డాడు. సీను వచ్చాడు.) ఏమయిపోయిందిరా మన కుక్కపిల్ల? దొరక నట్టే? ఇల్లంతా చిన్నబోయిందిరా — ఎంత ముద్దు. నన్ను చూస్తే ఒక నిమిషం వదిలేదికాదు ఎంత దూరంలో వున్నా ఇట్టే అనవాలునట్టి తోక వూపేది... నేను బిస్కట్లు తీసుకు రాకపోతే వెధవకెంత కోపం — పాపం — ఎక్కడుందో — ఏమయిందో!

సీను:- విచారించకండి సార్ ! మన కుక్కపిల్ల మనకు దొరుకుతుంది కాని — అది లేకపోతే నాకేం తోచటంలేదు సార్! (అమాయకంగా) ఎంతమంది కుక్కపిల్ల సార్ అది! ఎవ్వర్నీ ఏమీ అనేది కాదు. దొంగల్ని చూసినా ఎంతసేపూ అరిచేదేకాని కరవటానికి నోరే వచ్చేది కాదు సార్... అరిచే కుక్క కరవదంటారని — అరుపు తగ్గిదామని ప్రయత్నించాను. అరుపు తగ్గించేది. ఐతే 'ఒకర్ని కరిచి బాడిస్తానా' అన్నట్టు నోట్లో చెయ్యిపెట్టినా విడిలించుకొని పారిపోయేది!

చిదం:- సీనూ! ఆ కుక్కపిల్ల మనకు ఎట్లా వచ్చిందో తెలుసురా సీకు?

సీను:- తెలీదు సార్!

చిదం:- చెబుతా విను. బెంగుళూరునుంచి వస్తూంటే మధ్య ఒక స్నేహితుడు నాకు బహూకరించాడు. అంతకుపూర్వం కుక్కపిల్ల కోసం తెగ ప్రయత్నించాను. చిన్నప్పట్నుంచీ కుక్క పారాలు తెగ చదవటం ఎల్ల, కుక్కమీద బాగా మక్కువ కలిగింది. ఏం చేస్తాం? మా

నాన్నగారికి కుక్కలంటే, కోపం—భయం! ఎంచాతంటే ఆయన తండ్రిగారు కుక్కకాటువల్ల చచ్చిపోయాట్ట ఆ భయంవల్ల మా నాన్నగారు ఇంట్లో కుక్కబొమ్మ కూడా ఉంచేవాడుకాదు. గ్రామ ఫోను పాటలకోసం రికార్డులు కొంటే 'వెధవా, హిజ్ మాస్టర్స్ రికార్డులు కొనవద్దని చెప్పానా, లేదా?' అంటూ అవన్నీ తీసికెళ్ళి బయటపారేసేవాడు. నీళ్ళుపోసి—ఆ బొమ్మను వూడదీసి ఇంట్లోకి తెచ్చుకొనేవాడిని. వీధిలో కుక్క అరుస్తే నొకర్ను పంపి ఆ కుక్కను ఊరవతలిదాకా తరుముకు పోయేచ్చి ఇంట్లో కాలుపెట్ట మనేవాడు! అంత చాదస్తపు మనిషి! నాకా చాదస్తమూ లేదు, భయమూలేదు సరికదా—అదేమిటో ఆయన 'ఓద్దు' అంటున్న కొద్దీ నా మనస్సు కుక్కలపీడికే పోయేది! 'కుక్క విశ్వాసముగల జంతువు' అనే మాట నా మెదడులో ఎప్పుడూ పనిచేస్తూవుండేది. అంచాత బెంగుళూరు నుంచి వస్తున్నప్పుడు నా స్నేహితుడిని ఆ కుక్కపిల్లను నాకు బహూకరించమన్నాను. ఆ బహూకరణతోపాటు ఓ కాగితం కూడా యిచ్చాడు. 'ఆకలివేస్తున్న కుక్కకు అన్నం పెడితే అది నిన్ను కరవదు—కుక్కకూ, మనిషికి వుండే పెద్ద భేదమల్లా ఇదొక్కటే!' అని 'మార్క్ డ్యేన్' అనే మహానుభావుడి కొదేషన్ ఆ కాయితం మీద రాశాడు. ఎంత మంచి వాక్యం అనుకున్నావు...ఆ కాగితం మాత్రం పెట్టో మిగిలిపోయింది.

సీను:- మృ...ఎంచేస్తామండీ—ఖర్మ!

చిదం:- ఖర్మేమిత్రా నీమొహం! (ఆగి) అసలు నువ్వే కారణం అది పోవటానికి—

సీను:- నేనాండీ?

చిదం:- అవును నువ్వే. ఆ కుక్కకోసం, దాని పోషణకోసం నిన్ను ఏర్పాటు చేశాను. దానికి తల్లి తండ్రి అన్నీ నువ్వే అనుకోమని చెప్పాను— 'వూ, వూ' అని దాన్ని వొడిలేశావ్!

సీను:- నాకు తెలిపారా? తెలిసి తెలిసి ఎందుకొడిచేస్తానండీ?

చిదం:- వెధవా-ఇరవైనాలుగంటలూ దాన్ని నువ్వు కనిపెట్టుకుని కూచో నక్కర్లా?

సీను:- అది మన యిల్లు కాయాలని వీధిలో వుంచారు, దాన్ని కాస్తూ నేనూ ఆక్కడే కూచోనా?

చిదం:- ఏం, నువ్వు వెధవపనులు చెయ్యకుండానూ, పారిపోకుండానూ నేను నిన్ను కాస్తున్నాను కానూ? ఐనా నిన్ను అనేం లాభం? నీవంటి తెలివితక్కువ దద్దమ్మను నౌకరుగా ఉంచుకున్నందుకు నా బుద్ధి ననాలి!—ఆసలు ఎట్లా పోయిందిరా కుక్కపిల్ల?

సీను:- నేను చూడలేదుసార్—మొన్నరాత్రి మామూలుగానే అన్నం తిన్నది.

చిదం:- సరిగ్గానే తినేసిందా ?

సీను:- మరి కాస్త ఎక్కువపట్టే పట్టింది—ఎట్లాగూ పోతాను కదా అని. అన్నం తిన్నాక గొలుసుతో స్తంభానిక్కట్టేసు. మామూలుగా నేను నిద్రపోయాను. సగంరాత్రికే లేచి, గొలుసుమాత్రం ఉండిపోయింది.

చిదం:- ఆ గొలుసు ఓసారి తీసుకురా. (సీను లోపలికి వెళ్ళి గొలుసు తెచ్చాడు. చిదంబరం పరీక్షగా చూసి) గొలుసు కొడుక్కొని పారి పోలేదు.....విప్పేసివుంది. అంటే ఎవరో విప్పేశారన్నమాట! నువ్వసలు మెడకు గట్టిగా కట్టావా?

సీను:- గట్టిగానే కట్టానండీ—ఇంకాస్త బిగిస్తే గుటుక్కుమనేటంత గట్టిగా కట్టాను.

చిదం:- ఐనా పారిపోయింది—ఏ దొంగ వెధవో ఎత్తుకుపోయాడు! దాని మానాన అది పోయివుంటుందని నేను అనుకోను. నిన్న పత్రికం వాళ్ళకు ప్రకటన యిచ్చాను. పోలీసు స్టేషన్ లో గంటసేపు కూచున్నాను ఊరంతా వెతికాను. కనిపించిన స్నేహితులందరినీ అడిగాను. మాకు తెలీదంటే మాకు తెలీదనేవాళ్ళేగాని 'చూదాం' అని ఒక్కరనలేదు—ఇంకెందుకూ వెధవ స్నేహితులు?

సీను:- పోలీసులు ఏమన్నారండి?

చిదం:- 'నీ మొహం అన్నారు. 'మీ కుర్రాడిచాత వెదికించండి' అన్నారు. నువ్వు వెతికి దాన్ని వాళ్ళకు వప్పజెప్తే—అప్పుడు నా చేతికిచ్చి 'మేమే పట్టుకున్నాం' అని గొప్పగా చెప్పుకోటానికి కాబోలు! 'మీ కుక్క ఏదన్నా దొంగతనం చేసిందా?' అని వో పోలీసు అడిగాడు. 'లేదు' అన్నాను. 'ఐతే మాకేం సంబంధం లేదు— దొంగతనంచేస్తే పట్టుకునే బాధ్యత మాది' అంటాడు. ఇంకోడు 'ఎవర్నన్నా చంపి పారిపోయిందా?' అంటాడు. నా మొహం! అది కరవనే కరవదంటున్నావు నువ్వు! అది దొంగతనంచేసి పారిపోయిందేనూ, ఎవర్నన్నా హత్యచేసి పారిపోయిందేనూ, వాళ్ళు నిమిషాలమీద వెళ్ళి పట్టుకుని ఉందరట! 'మోసగాళ్ళను కూడా పట్టుకుంటారు కదా మీరు?' అని అడిగాను. 'ఓ' అన్నారు. ఐతే నా దగ్గర నమ్మకంగా వుంటూ నన్ను మోసంచేసి ఓ కుక్కపిల్ల పారిపోయింది.. పట్టుకోమన్నాను. నన్నుచూసి వాళ్ళంతా ఒకటే నవ్వు! 'కుక్కపిల్లల్ని కూడా మేమెక్కడ వెతగ్గలం?' అంటాడు ఒకడు. నాకు వట్లమండి 'కుక్కపిల్లను వెతికి పట్టుకోడం కూడా మీకు చాతాదు—పోండి' అని వాళ్ళ మొహంమీద అనేసి పారిపోయిచ్చాను.

సీను:- మీ వెనకాల పరుగెత్తి రాలేడు సార్ పోలీసులు ?

చిదం:- ఏమో! గభాలున ఆ పక్కనే ఓ సందుంచే అందులో దూరిపోయాను.

సీను:- మంచిపనిచేశారు సార్! లేకపోతే ఏమయిపోయారోనని మిమ్మల్ని కూడా వెతుక్కునే స్థితికి వచ్చేవాడిని!

చిదం:- నిన్న రాత్రంతా ఒకటే కల, దాన్ని ఎవరో ఎత్తుకుపోయినట్టూ, కొడుతున్నట్టూ, పెద్ద పెద్ద కుక్కలన్నీ దాన్ని కరుస్తున్నట్టూ! అబ్బ—భయం వేసిందిరా!.....పాపం, ఇప్పుడెక్కడుందో, ఏం చేస్తోందో...చిన్న వెధవ...ఎవడన్నా తిండి పెడుతున్నాడో లేదో— 'కుంయ్ కుంయ్' మని మూలుగుతుందిగాని మాటాడలేదు కదా— నోరులేని జీవం.

సీ :-:- సార్! ఆమధ్య మీ స్నేహితుడొకాయన అడిగారు కదండీ?

చిదం:- అవును అడిగాడు — లక్షమంది అడిగాడు, ఏం?

సీను:- ఆయనగాని...

చిదం:- అబ్బే! కుక్కను ఎవడు ఎత్తుకుపోతాడా? ఈ యింట్లో దానికి స్వతంత్రం లేదనో, ఇక్కడ సుఖం లేదనో ఆర్థరాత్రివేళ పారి పోయింటుంది. ఎవరికన్నా దొరకదా?... అన్నట్టు ప్రకటన వేశారా?

సీను:- వేశారు సార్ — మీరు రాగానే చూపిద్దామనుకున్నాన — మరిచే పోయాను. (ప్రతిక తెచ్చి యివ్వబోయాడు)

చిదం:- నువ్వే చదువు.

సీను:- (చదువుతూ) 'కుక్కపిల్ల కనబడుట లేదు. తెల్లని రంగూ, కోల ముఖమూ, కుచ్చునంటి పొట్టితోకా గల కుక్కపిల్ల కనబడుట లేదు. మెడలో తోలుపటకా యున్నది. వెతికి తీసుకు వచ్చిన వారికి నూట పదహారు రూపాయలు బహుమాన మిచ్చెదను. జి. డి. యస్. చిదంబరం...' "

చిదం:- (ఆపుతూ) ఏమిదేమి దేమిటి... మళ్ళీ చదువు (సీను మళ్ళీ చదివాడు. చిదంబరం జాగ్రత్తగా విన్నాడు) 'కుక్కపిల్ల కనబడుటలేదు —' మళ్ళీ చదువు — (సీను గడగడా చదివి, చిదంబరం కేసి చూసి మళ్ళీ మొదలెట్టబోయాడు.) చాలుచాలు — మరి చదవక్కలేదు — ఆ ప్రకటన చాలు. నూటపదహారు రూపాయల బహుమతి కోసం ఎవడన్నా వెతుకుతాడు.

సీను:- కుక్కపిల్ల ఖరీదు అందులో నాలుగోవంతు వుంటుందా సార్?

చిదం:- పోరా వెర్రిమొహం — నూటపదహారు కాదు రెండు నూటపదహార్లినై మాత్రం అటువంటి కుక్కపిల్ల మనకు మళ్ళీ ఎక్కడ దొరుకుతుంది? మన అద్రసంతా 'క్లియర్'గా వుందా పేపర్లో?

సీను:- వుంది సార్!

చిదం:- చూద్దాం, నాలుగురోజులు ఓపికపడదాం.... కాస్త కాఫీ తీసుకొచ్చి యిస్తావా?

[సీను తోపలకపోయి ప్లాస్కు, గ్లాసు తెచ్చి కాఫీ పోస్తున్నాడు.]

సీను:- నిన్నట్నుంచీ కాఫీమాడే మరిచిపోయారు సార్ మీరు.

చిదం:- నిన్నట్నుంచీ ఆ కాఫీ అందులోనే అట్లావుందా యేమిటి?

సీను:- అబ్బే... నిన్నటిది అప్పుడే బయోయింది సార్! ఆహా... చెబుతున్నాను— మీకు ఎంత మనస్తాపమితం లేకుండా పోయిందోనని!

చిదం:- కాదురామరీ— కుక్కపిల్ల బతేమాత్రం మనెంట్లో ఓ పిల్లగా వుంటూ మన చెంత తిరుగుతూ— మనం అంటే ప్రాణం పెట్టే పిల్ల— కనిపించకపోతే మనస్తాపం వుండకపోయిందేమిటి, పిచ్చే ఎత్తాలి! (కాఫీ తాగుతున్నాడు.)

సీను:- (సంశయస్తూ) సార్.....

చిదం:- ఏమిటా?.....

సీను:- ఏంలేదుసార్— చిన్న కోరిక.....

చిదం:- కోరిక! కోరిక లడిగితే తీర్చే దేవుణ్ణి అనుకుంటున్నా వేమిటా— తీరా ఎదుట ప్రత్యక్షమయితే దేవుడే తీర్చుడు! అడుగు—

సీను:- ఏంలేదు సార్... మా నాన్న రెండోపెళ్ళి చేసుకుంటాడట— వో వందరూపాయలిప్పించాలి సార్—

చిదం:- ఏమిటి! మీ నాన్న రెండోపెళ్ళి చేసుకుంటే నేను వంద రూపాయలివ్వాలా! మీ నాన్నకు రెండోపెళ్ళి— అబ్బరేదు పూరుకోమను!

సీను:- అదికాదు సార్— నా జీవంలో విరక్కోసు కుంటానండి!

చిదం:- నాన్ సెన్సు— మీ నాన్నకు రెండోపెళ్ళి నువ్వు డబ్బెట్టి చేయిస్తావా? మరిలేదురా నీకు? డబ్బుపోసి సవతితల్లిని కొనుక్కుంటావురా వెధవా?

సీను:- పోనీండి సార్— మా అన్నయ్య చేసుకుంటాడు యివ్వండి సార్!

చిదం:- పోరా ఇడియట్— తమాషాబా! బావా— కుక్కపిల్లపోయి నేనేమిస్తూ వుంటే, నీ వళ్ళో, వందరూపాయలు గుమ్మరించటానికి నేనేమన్నా 'బ్యాంక్' అనుకున్నావా— వెళ్ళు అవతలకు వెళ్ళు!

చిదం:- [అయోమయంగా అబ్బాయికేసి చూసి] చదువుకుంటున్నావా?

అబ్బా:- స్కూల్ వై నల్ !

చిదం:- అబ్బో- సరే ఐదే-పాన్ అయినతర్వాత వస్తే కాలేజీలో చేరటానికి ఒకటో రెండో సాయం చేస్తాలే. పో (తిరిగి పత్రిక చూడటంలో పడబోయాడు)

అబ్బా:- (బిల్లమీద చేత్తో చరిచి) నాన్ సెన్స్! ఒకటో రెండో సాయం చేస్తారా? మువ్వెత్తుకోడానికి రాలేదు. నా సొమ్ము నాకివతం పారెయ్యండి

చిదం:- (ఆశ్చర్యంగా చూసి) అబ్బాయ్- నీకేమన్నా పిచ్చా...?...

అబ్బా:- పిచ్చియితేనేం - కాకపోతేనేం - అదంతా మీ కనవసరం. నా డబ్బు నాకిచ్చి మాట్లాడండి.

చిదం:- నీ డబ్బేమిటి-నా దగ్గర వుండటమేమిటి? నువ్వేమోచూస్తే వెలెడులేవు 'డబ్బు' 'డబ్బు' అని ఒకడేపోరేస్తున్నావు. నాకేంఆర్థం కావటంలేదు.

అబ్బా:- నేను వేలెడు లేకపోయినంత మాత్రాన నా డబ్బు నాకివ్వరటండీ?... నేను ఎవర్ననుకున్నాడు? అన్యాయంగా నన్ను మోసగిస్తున్నారని పోలీసుంకు ఫోన్ చేస్తాను. (ఫోన్ దగ్గరకు వెళ్ళబోయాడు)

చిదం:- అబ్బాయ్... అబ్బాయ్... వుండుండు... ఆ ఫోను పనిచెయ్యదు

అబ్బా:- పనిచెయ్యదా?... పనిచెయ్యనప్పుడు మీకెందుకండీ అంత అదుర్దా (ఫోను తీశాడు)

చిదం:- సీనూ, సీనూ! (వెళ్ళి ఫోను తీసుకుని) నీ డబ్బిస్తాను. రా-కూచో?

అబ్బా:- (కూచున్నాడు)

చిదం:- చూడూ, కొన్ని ప్రశ్నలుగుతాను. సమాధానం చెప్పవా నీ డబ్బు నీకిచ్చేస్తాను

అబ్బా:- లేకపోతే ఇవ్వరా?

చిదం:- ఇస్తాలే-చెప్ప మీ యితైక్కడ?...కోప్పకకు, చెప్ప - ఫరవాలేదు. మీ యిల్లు ఆసుపత్రిలా ఉంటుందికమా-ఆక్కడ కొందరు మనుషులు లేకలు వేస్తూ అరుస్తు, వుంటారు కదూ?

అబ్బా:- అర్థమయింది పిచ్చాసుపత్రి మా యిల్లా? (ఆలోచిస్తూ) అంటే పిచ్చా సుపత్రినుంచి నేను వచ్చేసిన మీరు అనుకుంటున్నారా - (గట్టిగా) నేను పిచ్చివాణ్ణా?

చిదం:- కాదురాదు-కూచో!

అబ్బా:- అఖరుసారి అడుగుతున్నా డబ్బిస్తారా, ఇవ్వరా?

చిదం:- ఎంతివ్వాలి?

అబ్బా:- ఎంత యివ్వాలి? ఏమని వేళారు పేపర్లో?

చిదం:- పేపర్లో వేళానా?

అబ్బా:- అహ్లా! తెలిసింది మీకే పిచ్చి. ఈ రోజు పేపర్లో వెయ్యలేదటండి నూట పదహార్లు ఇస్తానని—

చిదం:- అవును. మా కుక్కపిల్లను వెతికి తీసుకొచ్చిన వారికి నూటపదహారు రూపాయలు బహుమాన రూపంగా ఇస్తానని ప్రకటించాను గాని పూరికినే కాదు..

అబ్బా:- పూరికినే ఇమ్మనటానికి నేనేం పిచ్చివాణ్ణి కాదు నానాశ్రమలూపడ్డాను —మీ కుక్కపిల్లను వెతికాను—తీసుకొచ్చాను.

చిదం:- తెచ్చానా—ఏదీ—ఆ మాట మొట్టమొదట చెప్పలేదేం? ఏదీ—ఏదీ నా కుక్కపిల్ల?

అబ్బా - తెస్తాను. ముందు నాకు మాటివ్వండి.

చిదం:- ఏమను?

అబ్బా:- నా డబ్బు నాకు అణా పైసలతో సహా వెంటనే ఇస్తానని!

చిదం:- ఎందుకివ్వను బాబూ! తప్పకుండా ఇచ్చేస్తాను కుక్కపిల్లను తీసుకరా [అబ్బాయి అదొకలాగచూసి బయటకు వెళ్ళాడు. నల్లగావున్న కుక్కపిల్ల మెడకు తాటోడికట్టి బరబరా లాకొచ్చాడు]

అబ్బా:- (వస్తూనే) ఇరిగో—మీ కుక్కపిల్ల.

చిదం:- (తెల్లబోయి చూస్తూ) ఇదా!... ఇది నా కుక్కపిల్లగాదు...!

అబ్బా:- కాదూ (కూదున్న కుర్చీకి తాడుకట్టాడు) అమాట అవొద్దని మొదటే చెప్పాను. తప్పించుకోదానికి ఎత్తులు వెయ్యకండి. నన్ను కుర్రాడిని చేసి నాటకం ఆదారం చేశాగర్! ఎంత కష్టపడ్డాను దీన్ని వెతకటం కోసం? తిండి, నిద్ర, చదువూ అన్నీ మానేశాను. మా నాన్నగారు తిడుతూ వున్నారే. యెండలో బయల్దేరి పూరంతా తిరిగి పట్టుకున్నాను. ఇది మీది కాకుండా యెట్లా వుంటుంది? తీసుకొని దబ్బివ్వండి. నేను త్వరగా వెళ్ళాలి.

చిదం:- అబ్బాయ్! కుక్కపిల్ల ఏదో ఒకటి తీసుకొస్తే దబ్బిస్తానని నేనేం రాయలేదు. నా కుక్కపిల్ల రంగువేదు. శాతివేదు. ఎబ్బే, అది ఇట్లా ఇంత అసహ్యంగా వుండదు!

అబ్బా:- మరి తిండి తిప్పలూ లేక ఎండలో మాడితే అసహ్యంగా కాక ఎట్లా వుంటుంది! నేను ఎండలో తిరిగి ఇంటికిపోగానే మా నాన్నగారూ ఆ మాట అన్నారు, కొట్టబోయారుకూడా!

చిదం:- దానిమాట కేంగాని—ఈ కుక్కపిల్ల నాదికాదు—తీసుకుపో.

అబ్బా:- తీసుకుపోనా? ఎంతమాట!...నరే, దబ్బివ్వక్కరలేదులెండి. మీ కుక్కపిల్లను మీరే పుచ్చుకోండి—వెళుతున్నాను.

చిదం:- బాబూ! నువ్వుచూస్తే భూమికి జానెదు లేవు నీ మాటలూ, నీ చేష్టలూ చూస్తుంటే నాకు మతిపోతోంది. నవ్వు వెళ్లు. కుక్కపిల్లను కూడా తీసుకువెళ్లు ఎక్కడ తెచ్చావో అక్కడే వదిలెయ్యి.

అబ్బా:- సరేనండి, ఐతే, ఈ మాత్రందానికి ప్రకటన వేసి మోసం కూడా ఎందుకు చేశావు? వెళుతున్నాను. (కోపంగా కుక్కను తీసుకుపోతూ మళ్ళీ తిరిగివచ్చి) ఈ కుక్కపిల్లను దాని తల్లిదగ్గర ఒదిలి పెట్టాలంటే నేను నానా శ్రమా పడాలి. మంచి బాగానే చేశారు థాంక్స్. పోనీండి—కాలేజీలో చేరాక వస్తే ఒకటో రెండో సహాయం చేస్తానన్నారు—అప్పుడొస్తే అదన్నా యిస్తారా—ఇట్లాగే పొమ్మంటారా?

చిదం:- లేదులేదు—తప్పకుండా యిస్తా, ఇప్పుడు వెళ్లు, (అబ్బాయి నీరీయ న్నగా చూసి, సణుక్కుంటో బరభగవుని కుక్కపిల్లను రాగుచూ

బయటకు పోయాడు. బయట కుక్కపిల్ల 'కంయ్' మనే అరుపు వినిపించింది. చిదంబరం 'షే' అని కూాబడి లేచి)

అబ్బా:- ఒరే సీనూ...సీనూ...వెధవ ఎక్కడ చస్తున్నాడో—సీనూ!
(ప్లాస్కులో కాఫీ పోసుకుని తాగుతున్నాడు. ఇంకోవ్యక్తి ప్రవేశించాడు ఆధునిక పద్ధతిలో వున్నాడు)

వ్యక్తి:- (సమస్కారం చేస్తూ) ఈ యింటికి యజమాని మీరేనా—

చిదం:- అహ, సాక్షాత్తూ ఈ యింటికి యజమానిని నేనే. ఏం సెలవు.

వ్యక్తి:- (కూచున్నాడు) ఎబ్బే — ఓ చిన్న పనిమీద వచ్చాను.

చిదం:- చెబుదురుగాని వుండండి. (కాఫీ పూర్తిగా తాగేసి, గ్లాసు వుంచేస్తూ)
ఏం పనిమీద వచ్చానంటారు?

వ్యక్తి:- ఈ యిల్లు ఏ సంవత్సరంలో కట్టారండి-బయట చాలా 'హాస్టెస్'గా వుంది. (వైకి చూసి) అరె, సీలింగ్ అంతా పూర్తిగా పాడయి పోయింది!

చిదం:- పాడయితే పాడవనివ్వండి. ఈ యింటిని మీకు నేనేం దారాదత్తం జేసెయ్యటంలేదు!

వ్యక్తి:- అందుక్కాదండి. ఇంట్లో కాలుపెట్టిన తర్వాత ఇల్లు కలకల్లాడకపోతే ఎందుకు చెప్పండి! ఈ పూళ్ళో చాలా ఇళ్ళు చూశాను. వట్టి మురికి కూపాలు. మళ్ళీ మహా మహా ఎంజినీర్లు కట్టిన యిళ్ళూ, వేలూ, లక్షలూ పోసి కట్టించిన ఇళ్ళూ!... ఇల్లు—కట్టించిన మర్నాటికే ఇంటికి పూసిన రంగఁతా వెలవెలా పోటం ప్రారంభిస్తుంది. ఇంట్లో ఎక్కడ చూసినా సున్నం రాలిపోతూ వుంటుంది—అడుగున అంతా బీటలుచారిపోతూ వుంటుంది. అదంతా కట్టేవాళ్ళల్లో వుంటుందండీ-ఎంజినీర్లు ఏంచేస్తారు పాపం! వాళ్ళంతా జాగ్రత్తగానే ప్లాన్ వేసి కట్టిస్తారు. ఏం లాభం! కట్టిన తాపీపనివాళ్ళు సరిగ్గా పనిచెయ్యరు. అదంతా వీళ్ళ చేతుల్లోనే వుంటుంది. వీళ్ళు సరిగ్గా కట్టాలిగాని ఎంజినీరు ఏంచేస్తాడు? 'ఇల్లు కట్టిన ఇంజనీరు కాదోయ్—దానికి ఇదికలు పేర్చి, తాపీచేసిన పనివాడెవ్వడు?' అని మా స్నేహితు

దొకరు గేయాలు రాశారు. అంచాత — వెప్పొద్దూ — 'పనివాదితో' పస వుందాని లేకపోతే మీ యిల్లులాగానే తయారవుతుంది !

చిదం:- ఇంతకూ మీరెవరో, ఏం పనిమీద వచ్చారో చెప్పారు కాదు.

వ్యక్తి:- నేను ఇళ్ళకు మైనర్ రిపేర్స్ (Minor repairs) చేయించే కంట్రాక్టర్నండి. నా కింద అమోఘమయిన పని చెయ్యగలిగిన వాళ్ళు నలభై మంది వున్నారు. ఆ రోజుల్లో శ్రీరామచంద్రుడేం కట్టించాడంటే — వారధి? ఐదు నిమిషాల్లో మా వాళ్ళు అటువంటివి తొంటై తొమ్మిది కడతారు, చూస్తారా... ఐతే, మేము ప్రస్తుతం అంతా మైనర్ రిపేర్స్ మీదే ఎక్కువగా కృషి చేస్తున్నాం. ఊరికే పెద్ద యిళ్ళు కడతామని ఎగత్రాకటం — చెయ్యలేక పోవటం, సరే, అదంతా ఎందుకు — ప్రతి యింటికి మరమ్మత్తులు చేయించం ఎంతో అవసరం. ఆ పనివల్ల యింటికి గడ్డతనం. ఓ హుందా అవన్నీ వస్తాయి.

చిదం:- ఐతే ఏమంటారు మీరు

కంట్రా:- అనటాని కేముందండి! మీ యింటికి అవతల వీధిలోవున్న రేణుకమ్మ గారి యింటిని మరమ్మత్తు చేశాం, వాళ్ళింటి ప్రక్కవున్న రాజారావు గారి యిల్లా చేశాం. తర్వాత... చైర్మన్ గారు, వాళ్ళు ఆర్డర్లు ఇచ్చారు. (సంఘంలోంచి 'ఆర్డరు బుక్' తీసి చూపుతున్నాడు)

చిదం:- చైర్మన్ గారు తన యింటికే యిచ్చి వూరుకున్నారన్న మాట ! ఆ స్కూలు పడిపోదానికి సిద్ధంగా వుండికదా, దానికో ఆర్డరు వేయించుకోలేకపోయారా ?

కంట్రా:- ఇస్తారుసార్, అదీ యిస్తారు ఎట్లా? ముందు తనయిల్లు చక్కచెట్టును కదా రెండోయింటికి వెళ్ళాలి. (పుస్తకం చూపుతూ) చూడండి, ప్రస్తుత ఎనిమిదవ కంట్రాక్టు తీసుకున్నాను. వడ్క జరుగుతున్నది నాలుగవ లోగడ చేసిన వర్కుకూడా... (కాయలాలు వెనక్కు తిప్పుతున్నాడు)

చిదం - అఖర్లేమలెండి...ఆ...మీరు కేవలం ఇళ్ళే మరమ్మత్తు చేస్తారా, ఇంకేమన్నా కూడా మరమ్మత్తు చేస్తారా?

కంట్రా:- (గడగడా) ఇక్కు, భవనాలూ, వంతెనలూ, రోడ్లు, నైడు కాల వలూ...

చిదం:- ప్రస్తుతం నా మెదడు చాలా ఒడిదుడుకుల్లో వుంది. దాన్నేమన్నా మరమ్మత్తు చేయగలరా ?

కంట్రా:- (తెల్లబోయి, సర్దుకుని నవ్వి) చంపేశారు. మీరట్లా ఆడిగితే నేనేం చెప్పేది? దాన్ని 'రిపేర్' చెయ్యటానికి ప్రత్యేకం హాస్పిటలూ, డాక్టర్లూ వుంటారుగాని...

చిదం:- ఐతే, ఓ గొడ్డలి తీసుకొని ముందు నా యిల్లంతా ఇవాళ పగల గొడతాను, మీరు రేపురండి—మరమ్మత్తు చెయ్యొచ్చు.

కంట్రా:- మీరు చాలా చిత్రంగా మాట్లాడుతున్నారు. మీ యిల్లు మరమ్మత్తు కోరుతోందికదా అని అన్నాను. ఒక్కసారి ఏదీలోకి వెళ్ళి చూడండి. గోడలన్నీ ఎంత పాలిపోయి వున్నాయో ! ఎంతో అవదు. చాలా చిన్న మొత్తం ! రోజుకు మీకయే కాఫీ ఖర్చు.

చిదం:- నాకు రోజుకయే కాఫీ ఖర్చు రెండణాలు, ఇదిగో (ఇస్తూ) తీసుకుని చెయ్యవలసిన మరమత్తేదో చేసుకోండి.

కంట్రా:- (చాలా విచిత్రంగా చూశాడు)

చిదం:- శుభించండి నేను చాలా చిక్కుల్లో వున్నాను. అదయ్యాక రిపేర్ విషయం ఆలోచిద్దాం. ఇప్పుడు నిన్ను మరి కొరుక్కుని తినేయకండి !

కంట్రా:- ఏమిటి-అంత మనోవ్యధలో వున్నారా ?

చిదం:- మీకు ప్రితికలు చదివే అలవాటు లేదా ?

కంట్రా:- చంపారు ! స్కూన్ పేపర్ చదవటం నాకో వ్యసనం లాంటిది. ఏ రోజు పేపర్ లేకపోయినా మరి నాకు నిద్రపట్టదు.

చిదం:- చూడండి-పేపర్ చదివితే కేవలం మీ రాజకీయాలేకాదు- ఇతర ప్రకటనలు కూడా చూడాలి. ఈ రోజు పేపర్లో ఓ ప్రకటన ఇచ్చాను. మా యింట్లో ఓ పిల్లలాగ తిరుగుతూ నా ప్రేమకు పాత్రురాలయిన నా కుక్కపిల్ల 'రోజా' కనిపించకుండా పోయింది. అది దొరికేదాకా నాకు తోవ్వదు. వెతికి తీసుకు వచ్చిన వారికి నూట

పదహారు రూపాయం బహుమానం యిస్తానని ప్రకటన చేశాను.
(ప్రతిక చూపాడు)

కంట్రా:- (చూసి) అట్లాగా-చిదంబరంగారంటే మీరే అన్నమాట ! పాపం? ఎంత కష్టం అండీ-నిజమే నండీ-ఇంట్లో తిరుగుతున్న ఈక్కపిల్లే కాదు-నాలుగు రోజుల్నుంచి ఇంట్లో వున్న ఓ చిన్న చివ్వురు కనిపించకపోయినా అదేమిదో మనసు బాధపడుతున్నది. మీరెట్లా తమ యింట్లోగలిగారో ఏమిదో !

చిదం:- ఏం చెయ్యమంటారు - చచ్చినట్టు బాధపడుతున్నాను. నిన్నంతా తిరిగాను - ఇవాళ తిరిగాను - ఎక్కడా కనిపించలేదు ఏమయిందో ఏమిదో ...సీనూ!...పాపం, నా నౌఖరు కూడా బానికొసం బెంగ పెట్టుకొని కృశించిపోతున్నాడు. వాడే దానికి తల్లి దండ్రీ !

కంట్రా:- బహుమానం కోసం కాదు కానీండి - నేనూ ప్రయత్నిస్తానండి. ఎక్కడ కనిపించినా తీసుకొచ్చి మీకు వప్పజెబుతాను. గుర్తులన్నీ తేలికాయీ కదా— ఆ మధ్య యిట్లాగే మా అబ్బాయి తప్పిపోయాడు పేపర్లో ప్రకటన వెయ్యలేదుగాని—దొరికాడు. దొరుకుతుందండీ— మన సొమ్ము ఐనతర్వాత మనకు దక్కకుండా పోతుందా !

చిదం:- సొమ్ము అంటారేమిటి? అది నా ప్రాణంతో సమానం. మీకు కనిపిస్తే మాత్రం తీసుకొచ్చి వప్పజెప్పండి—మీ మేలు మరిచిపోను.

కంట్రా:- ఎంతమాటన్నారండీ - ఇ.దుబో పెద్ద మేలు ఏముంది? పనికట్టుకుని కూడా వెతుకుతాను...నన్ను...వెళ్ళమంటారా?

చిదం:- చిత్తం, మీరు వెళ్ళండి. ఈక్కపిల్ల దొంగిందనగానే ఎట్లాగూ పండగ చేస్తాను. ఇంటి రిపేర్ చేయించక తప్పదు. అంతవరకూ మాత్రం నన్ను బాధపెట్టకండి. ఇన్నాళ్ళూ లేనిది ఈ రెండురోజుల్లోనూ ఈ కొంప కూలిపోతుందనే భయం నాకేం లేదు!

కంట్రా:- సరే, వస్తానండి. కాని రిపేర్ చేయించటంవల్ల లాభం మీరే తెలుసుకుంటారు. ఎంతో అవదు మీకు. ఒకవేళ కర్మచాలక మీ ఈక్కపిల్ల దొరక్కపోయినా ఇల్లు మరమ్మత్తు చేయించటం మాత్రం

మరచిపోకండి. అదికాకపోతే వెధవడి మరొకకును కొనుక్కుంటాంగాని—కలకాం నిబబదాల్సింది 'ఇల్లు'

చిదం:- చేయిస్తానని చెప్పానుగదండి! మీరు మరి ఇన్నారెన్నువాళ్ళలాగ నా ప్రాణాలు తీసేస్తే నా శక్తిమా? చేయిస్తాను. ఈ ఒక్కయిల్లేనా మరో నాలుగయిడిళ్ళు చేయిద్దాం!

కంట్రా:- సెలవు (వెళ్ళి, మళ్ళీవచ్చి) మీ రోజూ డీటైర్స్ చెప్పండి కొద్దిగా! (చిదంబరం ప్రతిక యిచ్చాడు కంట్రాక్టరు తీసుకొని "రైట్" అని వెళ్ళాడు)

చిదం:- (అటూ యిటూ చూసి ఫోన్ తీసి) హలో...ఆ... నేను చిదంబరాన్ని మాటాడుతున్నాను. ... ఆ? ... దొరకలేదు ... నీకూ దొరలేదు ... ప్రయత్నించమని చెప్పి ... ప్రయత్నించమనీ ..., చెప్పు ... దాని ఫోటో లేదయ్యా — నేనూ అదీ కలిసి తీయించుకున్నది ఒకటండిగాని నా మొహం కనిపిస్తున్నంత బాగా అది కనిపించటంలేదు. అది పనికిరాదులే...ఐనా ఫోటో ప్రకటించాలిసిన అవసరంలేదులేదు. వివరాలన్నీ పూర్తిగా ఇచ్చాంగా. ఆ...అందుకే పిల్చాను. ఏం భోజనం నా మొహం!...వుంటాను మరి! (రిసీవర్ పెట్టాడు. సీను వచ్చాడు) దొరికిందా సీనూ?

సీను:- వీధిలో పోతున్న కుక్కల్లోనిదీని పట్టి పట్టి మరి చూశాను సార్-దేనికి మన రోజూ పోలికలన్నా లేవు!

చిదం:- ఏం అదెందుకు?

సీను:- అదాకా దాంతోనన్నా కాలక్షేపం చెయ్యొచ్చుగదా అని. అదీ గాక, కుక్కపిల్ల లేకపోతే నాకీ యింట్లో పనివుండదు. అది లేదని ఉద్యోగం లాగేసి పొమ్మ తారని నా భయం!

చిదం:- నీ కాభయం ఏమీ అబ్బలేదు. ఏం, ఇవాళ కాకపోతే రేపటికన్నా దొరకదా?

సీను:- దొరక్కపోతే మాత్రం నాకొసమన్నా ఓ పిల్లను కొనాలి సార్!

చిదం:- నోరుముయ్యరా మర పిల్ల మనకు దొరక్క ఏమవుతుంది?

సీను:- దొరుకుతుందండీ-దొరికినదాకా నాకు మరి మతి బాగుపడదు. ఏదో వాగేస్తూంటాను ఆ మతిమరుపువల్ల. కోప్పడకండి సార్!

చిదం:- అవునురా—ఆ ప్రేమ అట్లా అనిపిస్తుంది. అన్నట్టు యిందాక ఓ కుర్రాడొచ్చాడు. చూశావా—వాడో నల్లటి పిల్లను లాక్కొచ్చి, నా యెదాన్నికొట్టి “ఇదే నీ కుక్కపిల్ల తీసుకో — తీసుకొని నా నా డబ్బు నాకివ్వు” అని ఒకదే గోలపెట్టాడు.

సీను:- పోనీ—అందాకా దాన్నన్నా తీసుకున్నారు కారు!

చిదం:- నీ మొహం! దాన్ని చూస్తే దోకొచ్చింది. అసహ్యంగా వుంది. వాడెవడో దేవాంతకుడులాగ వున్నాడు. చూట్టానికి పదిపేనే శ్మన్న లేవు, కబుర్లు మాత్రం ఆకాశానికంటేటట్టు చెప్పాడు. తను చాలా శ్రమపడి వెతికి తీసుకొచ్చాట్ట—పో పొమ్మన్నాను.

సీను:- మంచిపని చేశారు. నాతో చెప్పారు కారు, ఒకటిమ్మగుని బయటకు తోసేద్దను.

చిదం:- పోనీ పోయాడులే. మరొక్కసారి అట్లా బయటకుపోయి చూసి వస్తాను. నువ్వు జాగ్రత్తగా—కుక్క కాసినంత జాగ్రత్తగా యిల్లు చూస్తూవుండు. ఎవరన్నా నా కోసంవస్తే వుండమని చెప్పి. (కోటు వేసుకొని బయటకు పోవోతూ వుండగా సన్నగా, పొడుగ్గా వున్న వ్యక్తి ప్రవేశించాడు.)

వచ్చిన మనిషి:- మీరేనండీ చిదందరంగారు?

చిదం:- నేనే.

ఆయన:- నమస్కారం నా పేరు కోదండం. నేను తమతో పనివుండి వచ్చాను.

చిదం:- తమరు యిళ్ళకు మేజర్ రిపేర్స్ చేయించే కంట్రాక్టరా — లేక ఏ కంపెనీకన్నా ఏజెంటా?

ఆయన:- క్షమించండి. నేను ఒకానుపత్రిలో కాంపౌండరు ఉద్యోగం చేస్తున్నాను.

చిదం:- ఏ ఆనుపత్రిలో? (షాక్ తిన్నట్టు)

కోదం:- ప్రయివేట్ హాస్పిటల్ లెండి, డాక్టరు రమేష్ గారికి కుడిభుజం పండివాడిని.

చిదం:- నేను మీ డాక్టరు దగ్గర ఎప్పుడూ మందు తీసుకోలేదు. మీ బిల్లులు సేనేం ఇవ్వబ్బల్లేదు శాకు పడుంది వస్తా (వెళ్ళబోయాడు)

కోదం:- బావుందండీ. కాంపౌండ్ లెంజు సేపూ బిల్లులు వసూలు చెయ్యటానికే ఎస్తారనుకుంటున్నారేమిటి? ఇలా, నా రాక వేరు నేను వేరేపనిమీద వచ్చాను. వూరికే మీకు తెలియాలని నా ఉద్యోగం చెప్పాను

చిదం:- ఆ పనేమిటో త్వరగా తెచ్చండి. అవతల నాకో అర్జంటు పనివుంది.

కోదం:- ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో అర్జంటు పనేమిటండీ? ఓ మూల కుక్కపిల్ల పోయిందని ప్రకటన ఇచ్చారు గాదా — ఇంకోమూల విచారంతో క్రింగిపోవలసిన సమయంలో మీకు అర్జంటు పనా?

చిదం:- నా ప్రకటన చూశారా యేమిటి? నిజమే. విచారంతో బాధపడు తున్నాను. ఏంచెయ్యను? ఇప్పుడు అర్జంటు పనంటే ఆదే. ఆ పని మీదే వెళ్తున్నాను.

కోదం:- శునకాన్నేషణే అన్నమాట! అక్కల్లేదు. మీరింక బయటకు పోనక్కల్లేదు. మీ కుక్కపిల్ల మీ లో లభిస్తోంది

చిదం:- యేమిటి—(కూలబడుతూ) మీకు జ్యోతిషం కూడా తెలిసినట్లుంది. కూచోండి (కుర్చీ చూపాడు.)

కోదం:- (కూచుని) జ్యోతిష్యం కాదండీ—యదార్థమే. మీ కుక్కపిల్లను అతి శ్రమపడి—వెతికి, విసిరి వేసారి—తిరిగి వెతికి వెతికి—పట్టుకుని తీసుకొచ్చాను

చిదం:- ఏదీ?

కోదం:- కుక్కపిల్ల ఇంట్లో ఎండ కుంటుందీ—బయట దానిచోటులో అది కట్టబడివుంది.

చిదం:- నిజంగా! సీనూ, వెళ్ళి తీసుకురా. (సీను పరుగెత్తాడు) చాలా థాంక్స్. మీ ఋణం తీర్చుకోలేను. పాపం, ఎంత శ్రమపడ్డారో? అసలాది కలాసాగా వుంటా?

కోదం:- నిశేపమల్లేవుంది. దానికేం-ఐతే మొదట కొద్దిగా డీలా ఐపోయినట్టు కనిపించింది కాంపౌండర్ను కదా! దాని వ్యాధి కనిపెట్టి ప్రథమ చికిత్సచేసి కొద్దిగా మంచిచ్చి పాలుపట్టి జాగ్రత్తగా తీసుకొచ్చాను. అయినా ఆ పారిఖర్చు మందుఖర్చు మీరేం యివ్వబ్బుల్లేదనుకోండి!

చిదం:- ఎంతమాట! మీ ఋణం వుంచుకుంటానా చెప్పండి! చూశారా, అదంటే నాకు ప్రాణం. దాన్ని పోగొట్టుకొన్నాక నా మనస్సు ఎంత బాధపడిందో తెలుసా?

కోదం:- పాపం! ఆఁ. నాకు చెక్కిస్తారా, కాష్ యిస్తారా?

చిదం:- దేనికి? ఓహో, మీ బహుమానం సంగతా! చెక్కు యిమ్మంటారా?

కోదం:- వద్దండీ, అర్జంటుగా సొమ్ము అవసరంకూడా వుంది ఇప్పుడు బ్యాంకి మూసివేసివుంటారు. రొక్కంగా యిప్పించారంటే ఉచితంగా యిచ్చినట్టుంటుంది. రేపు ఆ చెక్కు మార్చుకునేదాకా ఆగటం కష్టం, కొన్ని అర్జంటు ఖర్చులున్నాయ్.

చిదం:- చంపారే. అంతమొత్తం రొక్కం నా దగ్గరలేదు మీ పని చక్క బెట్టుకోటానికి 50 ఇస్తాను. మిగిలింది చెక్కు రాస్తాను.

కోదం:- అట్లా అంటారా... మీ యివ్వం...

చిదం:- (చెక్కు పుస్తకం తీసి) మీ పేరు?

కోదం:- యం కోదండం (చిదంబరం రాయబోయాడు.)

సీను:- (చివాలున కుక్కపిల్లతో వస్తూ) సార్ సార్, మన రోజాకాదు సార్ యిది!

చిదం:- (షాక్ తిని) ఆఁ!

సీను:- చూడండి. ఇదేదో చవటకుక్క, వీధిలోతిరిగే వట్టి చెత్తరకం.

చిదం:- (చూసి) ఎంత పని! ఇది నాది కాదండీ!

కోదం:- ఏమన్నారు మీరు పేషెంట్? తెల్లనిరంగూ, కుచ్చువంటి పొట్టి తోకాగల కుక్కపిల్ల అన్నారు. ముఖం కోంగా వుంటుందన్నారు. దీని మొహం ఏమన్నా గుండ్రంగా వుందా? తెల్లని రంగు అన్నారు. కుక్కపిల్ల

తప్పిపోయిన సమయానికి అది తెల్లగానే వుండేది. ఈ ఎండల్లో తిరిగితిరిగి నల్లబడిపోయింది. కుచ్చువంటి పొట్టితోక కాక ఇదేమన్నా పొడుగుతోక? కుచ్చు అంటారా అది నా తప్పేలేండి. ఏమిటో నాకు నచ్చక కత్తెరతో కత్తిరించి పారేశాను. కావాలంటే ఆ ... [జేబులు తడుముకున్నాడు.]

సీను:- మా రోజా మెళ్ళో బెల్లు వుండాలి.

కోదం:- బెల్లు వుంటుందటయ్యా వీరిలోకొచ్చిన కుక్కమెడలో? అదెవడు కొట్టేశాడో! పోసింది-బెల్లుధర ఆరణాలు, ఆ ఆరణాలు కొట్టేసుకుని, నూటపదిహేను రూపాయల పదిఅణాలు ఇప్పించండి-ఏంచేస్తాం?... దానిగురించి నేను పెట్టిన ఖర్చు ఎట్లాగూ అడగలేదు!

చిదం:- చూడండి కోదండంగారూ — నా కుక్కపిల్ల కోసం నేను నానా శ్రమ పడుతున్నాను. అది దొరికిందంటే నాకు పరమానంద మవుతుంది. నేను ప్రమాణం చేసి చెబుతున్నాను. ఇది నా కుక్కపిల్లకాదు. మీరు యిచ్చ చెప్పండి. కోటి చెప్పండి. దాన్ని పెంచి పెద్దచేసిన మా సీనుగాడు—వీడే సాక్ష్యం.

కోదం:- అయ్యా—మీరు 'కాదు' అని కొట్టిపారేస్తే నేనేం చేసేది? మీరు పత్రికలో ప్రకటన వెయ్యగానే చూశాను. అనుపత్రీ, డాక్టరుగారూ, పేషెంట్లూ అందరినీ వాదిలి వూరిమీద పడ్డాను. ప్రతిచోట చూశాను. తోటలూ, వీధులూ, పార్కులూ, రోడ్లూ-ఆవీ—ఇవీ—ఒకటేమిటి; ఇంటింటికి తిరిగాను. ఆ తిరగటంలో ఎంత శ్రమపడ్డానో మీకు నోటితో చెబుతే తెలీదు అంత శ్రమపడ్డాను. అవతం డాక్టరుగారు తిడుతున్నా పేషెంట్లు ఏడుస్తున్నా, నా ఇంట్లో నా భార్యా పిల్లలు నాకోసం కలవరిస్తున్నా అన్నీ లక్ష్యపెట్టక పరోపకారబుద్ధితో కేవలం పరోపకార బుద్ధితోనే - ఎండనక వాననక తిరిగాను. మీరే ఆలోచించండి. దారిలో ఓ యిల్లలు కనిపించినై. అవేవీ మీవి కావు ఆ మాత్రం పోలిక పట్టలేనా — ఎంత కాంపౌండర్లుంటే మాత్రం! ఆఖరుకు పట్టుకున్నాను.

చిదం:- బాగా పోలిక పట్టాడు! నా కుక్కపిల్లతోసం మీరు పడిన శ్రమను నేను మరచిపోను. ఈ కుక్కపిల్లను తీసుకువెళ్ళండి. (సీరు బయటకు కుక్కతో వెళ్ళాడు) ఇది మాత్రం నాదికాదు! నా కుక్కపిల్లను తీసుకురండి—నిమిషాలమీద సొమ్మిచ్చేస్తాను.

కోదం:- మంచి పెద్దమనిషేనండోయ్ మీరు! నిన్నట్నుంచి శ్రమపడి వెతికి తీసుకొస్తే కాదు పొమ్మని పైగా-మళ్ళీ వెదకాలా? బావుంది. నా కవళం పసి పాటూ లేదనుకున్నారా—నేనేమన్నా కేవలం కుక్కల్ని వెదికే వెధవ ఉద్యోగం చేస్తున్నాననుకున్నారా?

చిదం:- ఆదంతా నాకేం తెలీదు. మీ కవళం పసి పాటూ లేదని నేనేం ఆనలేదు. ఆ పసంతా మారుకొని కుక్కపిల్లను వెతికి తీసుకొస్తే నేగా, నూటపదహార్దిస్తానన్నది?

కోదం:- బాగా ఇచ్చారు. ఇంత మోసం ఎక్కడా చూడలేదండి. ఆరునెల్లి క్రిందట పిల్లవాడొకడు తప్పిపోతే వెతికి పట్టిచ్చి రెండువందల రూపాయలు పుచ్చుకున్నాను. ఆయన ఏమన్నా ఇటువంటి పేచీ మనిషయితే చచ్చివుండును. 'నా కుర్రాడు కాదు పొమ్మన్నాడా? ఎంత మర్యాద చేశాడు — ఎంత ఆదరించాడు! కుర్రాడు నాకు ఏలూరు ప్లాటుఫారం మీద దొరికాడు, ఏలూరునుంచి సెకండు క్లాసులో తీసుకొస్తే ఆ ఖర్చుకూడా యిచ్చి వాళ్ళింట్లో నాలుగు రోజులుండమని మరీ బ్రతిమాలారు-ప్యే!—మనకెందుకు — మన ధర్మం ఏదో మనం నిర్వహించాలి. వాళ్ళ అబ్బాయిని వాళ్ళకు వప్పగించాం-అంతే!

చిదం:- ఆ అబ్బాయి వాళ్ళవాడు. కాబట్టే ఆయన మీ ఋణం వుండుకోలేదు. ఈ కుక్కపిల్ల నాదికాదు. ఇదేదో వూరిమీద తిరిగేరకం. మీరు డబ్బుకోసం అశ్రవణి తీసుకొచ్చి ఇస్తున్నారు. దయచేసి వెళ్ళండి!

కోదం:- (ఉగ్రుడై) ఏమండోయ్! ఇదేం మర్యాదగా లేదు. మిమ్మల్ని మోసగించి మీ దగ్గిర డబ్బెత్తుకు పోవాలనే చచ్చు ఉద్దేశంతో వచ్చా సెనుకుంటున్నారా? కావలిస్తే మీకు కావలసినంత డబ్బు గుమ్మరిస్తాను. పోనీగదా అని పసిపాటు మాని, ప్రాణం పోతున్నా

లక్ష్యపెట్టక కుక్కను వెతికి తీసుకొస్తే కాదుపొమ్మని కొట్టిపారేస్తారా? ఇదేనా పెద్దమనిషి తరహా?

చిదం:- (విసిగి కోపంగా) ఇది నా కుక్కపిల్ల కాదు మహాప్రభో-నీకు శత సహస్ర సమస్కారాలు. వెళ్ళు. కుక్కపిల్ల దొరక్క నానా బాధ పడుతున్నాను. నా రోజూ ఐతే తీసుకోటానికి నాకేం తెగులా? నిశ్చేపంగా తీసుకుంటాను. వెళ్ళు — వీరియితేనే నా రోజూను తీసుకురా !

కోదం:- ఏమండోయ్—ఇక లాభంలేదు. అంతా దగా. మోసం! మీ మీద పోలీసు రిపోర్టు ఇస్తాను.

చిదం:- ఏమని ఇస్తారు రిపోర్టు?

కోదం:- ఏమని యిస్తాను? ఫలానా చిదంబరం అనే ఆసామీ కుక్క పిల్లను వెతికి తీసుకొస్తే నూటపదహార్లు యిస్తామని ఆశ పెట్టి తీరా తీసు కొచ్చాక డబ్బివ్వక అల్లరి పెట్టాడని. తెలిసిందా?

చిదం:- (చిరాగ్గా చూసి) ఇవ్వవయ్యా ఇవ్వ—రిపోర్టు ఇచ్చుకో. అదిగో ఫోన్—వూ...చెయ్యి ఫోన్' చెయ్?

కోదం:- (తెల్లబోయి సద్దకొని) అంతేన్నమాట! అనవసరంగా చిక్కుల్లో పడిపోతారా? ఫోన్ చెయ్యలేక వూరుకోటం కాదు. బావుండదు-మీ పెద్దమనిషి తరహాకు మచ్చరావటం నా కిష్టంలేక వూరుకుంటున్నాను.

చిదం:- మంచివిని చేశావ్—'నా కుక్కపిల్ల కాదు'అని శతపోడుతూ వుంటే ఆ దిక్కుమాలిన వెధవ కుక్కను నా నెత్తిన దుద్దాంనుకుంటున్నావు గదా-చువ్వేమంత పెద్దమనిషి? నీమీద నేను మాత్రం పోలీసు రిపోర్టు ఇవ్వలేనా? ఇస్తే నువ్వేమవుతావో తెలుసా? డబ్బుకోసం మోసంచేసి, నన్ను పీడిస్తున్నాడంటే పోలీసులు వాయువేగ మనోవేగంతో వస్తారు. సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు నాకు దగ్గర స్నేహితుడు కూడాను!

కోదం:- అయ్య; మనకూ, మనకూ భేదాభిప్రాయాలెందుకు! ఈ వెధవ కుక్క తగూ పోలీసులదాకా ఎందుకు! నిజంచెప్పండి...నిజంగా ఇది మీ కుక్కపిల్ల కాదా!

చిదం:- ఇంతసేపూ చెప్పిరదంతావిని మళ్ళీ మొదటికొస్తారే—మూడుసార్లు చెబుతున్నాను వినండిమరి, ప్రశ్న వేయకండి. మీకు నమ్మకం లేక పోతే ఇదిగో ప్రమాణం కూడా చేస్తున్నాను. (తలమీద చెయ్యిపెట్టుకొని) ఇది నా కుక్కపిల్లకాదు—ఇది నా కుక్క పిల్లకాదు—ఇది—నా—కుక్క పిల్ల—కాదు (చెయ్యితీసి) సరా?

కోదం:- మీరంతగా చెబుతూవుంటే నేనేం చెయ్యను. కాని మీ ప్రకటన చూసిన దగ్గర్నుంచి నేనెంత కష్టపడ్డానో—ఎంత బాధపడ్డానో మీ రెరుగరు?

చిదం:- ఎరక్కేం—ఇంతసేపూ పాడుతూనే వున్నారుగా?

కోదం:- షమించండి, బీదవాణ్ణి. దీన్ని వెతకటంకోసం నాక్కొంత డబ్బు ఖర్చయింది. శ్రమమాటకేం—తమరా ఖర్చులు యిప్పించారంటే...

చిదం:- బావుందయ్యా—ఒకవేళ అది నా కుక్కపిల్ల ఐనప్పటికీ నేనా ఖర్చు ఇవ్వను గదా—కాకుండా ఖర్చు కూడా ఇవ్వాలా? వెళ్ళువెళ్ళు—నన్ను మరి విసిగింపకు!

కోదం:- మీకో నమస్కారం పెడతాను! పిల్లలుగలవాణ్ణి. ఎదిగిన పిల్లకు పెళ్ళి చెయ్యాలి—రెండోబాడు చదువుకుంటున్నాడు—మూడోపిల్ల...

చిదం:- ఉద్ధరిస్తోంది! నా దగ్గర 'పంచ' ప్రాణాలున్నాయ్, నీక్కావాలంటే ఒకటో రెండో పట్టుకుపో గాని—నన్ను వేధించకు!

కోదం:- అమ్మమ్మమ్మ — ఎంత మాట—ఎంత మాట! వెధవ డబ్బు కోసం మీ ప్రాణం తీస్తానా?

చిదం:- ఇంకా ఏం తియ్యాలయ్యా రామచంద్రప్రభో! ప్రాణం పట్టుకుపోయే ముందు యమకింకరులన్నా 'ఇంత' బాధ పెట్టరా బాబూ! ముక్కకు ముక్క చొప్పున కొరుక్కు తినేస్తున్నావ్.

కోదం:- మీకు ఇంత బాధ కలిగిస్తున్నానని నేను అనుకోలేదు. అఖరు సారిగా మనవి చేస్తున్నాను...ఒక్క పాతిక రూపాయలిప్పించారంటే...

చిదం:- అబ్బబ్బబ్బ ... సీనూ ... సీనూ! ... వెళ్ళవయ్యా వెళ్ళు. పాతిక రూపాయలు కావాలా, ఎక్కడన్నా ఎత్తుగొబ్బి యిస్తాను. వెళ్ళు నమ్మకం చాలకపోతే ఈ రాత్రి నాతో కూడా రా.

కోదం:- పోనీ, ఇరవై రూపాయలన్నా ఇప్పించండి.

చిదం:- ఇదేం కర్కం వచ్చిందిరా ఇవాళ భగవంతుడా? వెల్లావా, పోలీసుకు ఫోన్ చెయ్యమన్నావా? చెప్పు.

కోదం:- [కాళ్ళమీద వాలుతూ] నన్ను చంపేయ్యకండి. మీ సహాయం మరిచిపోను. పిల్లలుగలవాడిని. మీకేం తోస్తే అదే యిప్పించండి. మీకు జన్మజన్మాలు జానిననై పడివుంటాను. అనవసరంగా నాకు ఖర్చయిపోయింది. ఎట్లా చెప్పండి? అది నేను మళ్ళీ సంపాదించా అంటే నా తరం కాదు. కటాక్షించండి. మీకేం తోస్తే అదిప్పించండి, వెంటనే వెళ్ళిపోతాను.

చిదం:- [అశోచించి] వెంటనే పోతావు గదా!

కోదం:- ఒక్కనిమిషంకూడా మరి నింబదను.

చిదం:- [పర్చుతీసి ఐదురూపాయలనోటు యిస్తూ] మాట్లాడకుండా ఇది తీసు కపో...మరింకేమి వేదించకు వెళ్ళు మరేం బేరం సారం చెయ్యకు. వెళ్ళు వెళ్ళు.

కోదం:- [నోటు జేబులో పెట్టుకుంటూ, నీరసంగా] కానీండి, ఏం చేస్తాం... సైజువు [వెళ్తున్నాడు]

చిదం:- నీ కుక్కపిల్లకూడా తీసుకుపో మరచిపోయి ఇక్కడ ఎదలి పెట్టేవు గనక!

కోదం:- అదెక్కడ దొరికిందో అక్కడే వదిలిపెట్టాలంటే నాకు మళ్ళీ పది రూపాయల ఖర్చు...ఈ ప్రక్క వీధిలో పారేస్తాను [వెళ్ళాడు]

చిదం:- ఏదో ఏదవ్—(కూలబడి)వ్, రామ రామ...ఓరే సీనూ...సీనూ... (సీను వచ్చాడు) వాడు పోయాడా?

సీను:- పోయాడుసార్, కుక్కపిల్లను తీసుకొనే పోయాడు సార్ !

చిదం:- ఇంతసేపూ నువ్వెక్కడ చస్తున్నావ్?

సీను:- చావటం ఖచ్చం ఏమిటండి-అవతల రూపుని కుక్కపిల్లను అడిస్తున్నాను.

చిదం:- ఆ వెధవ కుక్కనే!

సీను:- ఏదోఒకటి అబాబాయిపోయింది సార్-కుక్కతో ఆడుకోవటం !

చిదం:- చూశావా! వూరిమీద తిరిగి, ఆ దిక్కుమాలిన కుక్కపిల్లను తీసుకొచ్చి మనదేనంటాడు ఆ వెధవ! 'కాదురా పోరా యమధర్మరాజా' అంటే ప్రాణాలు పీక్కుని తిని ఐదురూపాయలు పట్టుకుపోయాడు!

సీను:- మీరు మరీనండి! ఆ మాత్రందానికి ఐదురూపాయలిచ్చేకారా! పెళ్ళి కోసం అడిగితే లేదన్నారు!

చిదం:- (చిరాగ్గా) ఇస్తానన్నాను కాదురా, ఇస్తానులే...(తలుపుతోసుకుని భీకరంగావున్న మనిషిఒకడు వచ్చాడు. అతనిపేరు చతుర్ముఖం. చేతిలో కుక్కపిల్లవుంది. దాని తోకకు గుడ్డముక్క చుట్టబడివుంది. రక్తం కారిన మరకలు ఆ గుడ్డమీద కనిపిస్తున్నై.)

చతు:- (కుక్కపిల్లను బిల్లిమీదపారేసి, సిరియన్ గా) ఇదిగో మీ కుక్కపిల్ల-ఇవ్వండి నా నూటపదహాత్రూపాయలు. వెంటనే ఇవ్వండి. (రుమాలుతో మొహం వొత్తుకున్నాడు.)

చిదం:- (తెల్లబోయి చూశాడు)

చతు:- అట్లా చూస్తారేం—తీసుకోండి మీ పిల్లను.

సీను:- (కుక్కను తీసి) ఇది మన రోజా కాదు సార్!

చతు:- నవ్వురుకోవయ్యా—నీ కేందుకూ. ఇది మీ రోజా కాదూ? రోజా కాకపోతే దాని 'బాబు'!...త్వరగా ఇవ్వండి—వెళ్ళాలి.

సీను:- ఈ తోకకు రక్తం యేమిటి?

చతు:- ఏమిదో ఎవడి నడుగుశావ్-ఏమండి చిదంబరంగారూ - ఇవ్వండి పోవాలి!

చిదం:- ఎక్కడికి పోతారు?

చతు:- మా యింటికి—(తనను చూపుకుంటూ) చతుర్ముఖంగారిల్లు అంటే అందరినీ తెలిసిందే!...కష్టపడి మీ కుక్కను వెతికి తీసుకొస్తే మర్నాడే మంచి లేకుండా మాట్లాడతారేం—కమూన్-నా డబ్బు!

చిదం:- మీ కుక్కపిల్లను తీసుకెళ్ళండి. ఇది నాది కాదు.

చతు:- ఏమిటి—కాదు! మీ గుర్తుప్రకారం పొట్టితోకా, ఇదిగో పొట్టితోక!

సీను:- పొడుగు తోకుంటే కత్తితో తెగేసి పొట్టివేశాడు సార్!

చతు:- నోరుముయ్యి! మనకా గతిపట్టలేదు. తిండిలేక ఆకలితో మాడిపోయా, ఏమీ దొరక్కపోలే, అదే దాని తోకలో చిన్న ముక్క కొరుక్కు తినేసి వుంటుంది! ఇంకా నయం. నేను గనక కట్టు కట్టాను. ఆ తర్వాత తెల్లరంగు అన్నాడు మొదట్లో ఇది తెల్లగానే వుండొచ్చు. బురదలో మట్టికొట్టుకొని ఇట్లా తయారయింది.

చిదం:- అసంది నా కుక్కపిల్లేకాదు, తీసుకెళ్ళండి.

చతు:- వాహ్మరే ఎత్తా! మాంచి ఎత్తు ఎత్తాడు! ఏదీ (కుక్కను తీసుకుని, కూచుని) ఆ ఎత్తులేం మనదగ్గర పనిచెయ్యవు. మర్యాదగా కుక్కను తెచ్చి యిస్తున్నాను. మర్యాదగా నా దబ్బివ్వండి.

చిదం:- (కోపంగా) ఇవ్వకపోతే ఏం చేస్తావయ్యా—తంజావా-కొడతావా-నరుకుతావా?

చతు:- ఎంచుకవన్నీ! గోటితోపోయే వ్యవహారం...మీ కుక్కపిల్లను జాగ్రత్తగా వుంచాలి. ఎక్కడ దానిచోటు? (ఐయటకు పోయి కుక్కను వుంచేసి, వచ్చి సీనుతో) గొయసుతో కట్టేసిరావయ్యా—కట్టా చూస్తావేం దొంగ వెడవను చూసినట్ట! ...పో...(సీను భయంగా వెళ్ళాడు ఎమండీ మాట్లాడరేం?...

చిదం:- కుక్కపిల్ల పోయినమాట వాస్తవమే-దాని కోసం నేను బెంగ పెట్టకున్నమాట వాస్తవమే - అది దొరికేదాకా నేను బోజం ముట్టుకోనన్నదీ వాస్తవమే! ఐతే, ఇది నా కుక్కపిల్లకాదు. ఇంతకు పూర్వం ఇట్లాగే ఇద్దరొచ్చారు. అవి నా కుక్కపిల్లు కావంటే వెళ్లిపోయారు!

చతు:- నేనట్లా పోవల్సిననాటిని కాదండీ! ఈ కుక్కపిల్ల మీకి కానప్పుడు నాకు దమ్మిడీ ఇవ్వద్దు 'మీదే' అని నిదర్శనాలు చూపించాను. అన్నీ సరిపోయినై...మీకు నా శ్రమ వూచుకుంటే ఆచుభిన్నాం.

చిదం:- ఇంకా ఎప్పుడో అనుభవించటంవాకా ఎందుకు - అనుభవిస్తూనే వున్నాను. (ఫోన్ మోగింది. చిదంబరం తీసి) ఎవరు?...ఆ.... ఏవయ్యా—లేదయ్యా! ఇద్దరు ముగ్గురొచ్చి చూపారుగాని, వాడిల్లో మనదిలేదు...నీకూ దొరకలేదా...చేస్తానలే, భోజనం మాటకే— ఎట్లాగన్నా వెతికి పట్టుకో!...కొద్దిగా శ్రమపడు. అది లేకపోతే నాకు నిమిషం తోచదు...దొరికిన వెంటనే పిలిచి చెప్పు...ఆ.... (ఫోన్ వుంచి ఏదో గుర్తుకొచ్చినట్లు చరచరా లోపలికి పోయాడు. బయటనుంచి ఇళ్ళ కంట్రాక్టరు వచ్చాడు. వేషం మారివుంది. పీసాలు, తలపాగా వున్నయ్, భుజాన సంచీ వున్నది.)

కంట్రా:- చిదంబరంగారు లేరా?

చతు:- లేనట్టే—

కంట్రా:- అంటే?

చతు:- ఉన్నా, ఆయన ఎవరితోనూ ఇప్పుడు మాటాడరు. చాలా నిరుత్సాహంగా వున్నారు!

కంట్రా:- కుక్కపిల్ల దొరక్కేనా?

చతు:- దొరక్కే—దొరికింది !

కంట్రా:- దొరికిందా?

చతు:- దొరికింది!

కంట్రా:- ఎట్లా దొరుకుతుంది? అదేదో ఇంకో పిల్ల బవుంటుంది. ఆసలు కుక్కమూతం అవ్వకాదు.

చతు:- ఎవరయ్యా మీరు-వూరికే అట్లా మాట్లాడతారు! అసలుకుక్క అది కాదంటే మీరేమన్నా చూశారా?...ఆసలు ఇంతకూ మీరేం పనిమీద వచ్చారు?

కంట్రా:- వారితో వ్యక్తిగతంగా పనండి వచ్చాను-మీరెవరో తెలుసుకోవచ్చా?

చతు:- నేనా? నేనూ ఓ పనిమీద వచ్చాను. నా పని ఐతర్యాత మీరాస్తే బావుంటుంది. అందాకా అవతం బెంచి వుంది చూశారా—దానిమీద కూచోవచ్చు. ఏమీ అసర్దు!

[చిదంబరం వచ్చాడు]

చిదం:- (వస్తూనే కంట్రాక్టరును చూచి) ఎవరది?...ఏమిటయ్యా...నువ్వు
వో కుక్కపిల్లను తీసుకొచ్చావా—వెళ్లు—నాకేం చూపించకు!

చతు:- అతను కుక్కపిల్లను తీసుకురాలేదండి!

కంట్రా:- తీసుకురాలేదూ—ఇంకా నయం!

చిదం:- తెచ్చావా—వద్దలే పో...కుక్కపిల్లను నాకు చూపించకందానే వెళ్లు

కంట్రా - మీ కుక్కేసార్ ఇది! (సంచిలోంచి తియ్యబోయాడు.)

చిదం:- సంచిలోకూడా పెట్టావా? తియ్యకు, నీకు పుణ్యం వుంటుంది. నా
మాట వినండి, మిమ్మల్ని బ్రతిమాలుకుంటాను—వెళ్ళండి.

కంట్రా:- కుక్కపిల్లను చూడనన్నా చూడకుండా వెళ్ళమంటారేమిటండీ! ఇది
మీ కుక్కపిల్లేనండీ!

చిదం:- అవును. నా కుక్కపిల్లే...కాంప్రప్రక్కను పొద్దుతూవుండే ప్రతి
వెధవకుక్కా నా రోజాయే. నా రోజా కాదంటే మీకు కోపం కూడా
వస్తుంది. అదంతా ఎందుకు...మీరు ముందు దయచెయ్యండి ...
వెళ్ళండి...(ముందుకొచ్చి తరమబోయాడు)

కంట్రా:- చూడండి సార్, ఇది మీదేనండీ...(వెనక్కునడుస్తూ) మీ కుక్కే...
పొద్దితోకా-తెల్లని రంగూ-

చిదం:- (ముందుకు నడుస్తూ) కోంమనిమూ, కుచ్చతోకా అవును - అదే!
అదే, నాకక్కర్లేదు వెళ్ళండి!

కంట్రా:- వినిపించుకోండి...చూడండి!

చతు:- వెళ్ళవయ్యా - వద్దో అంటూవుండే వినిపించదూ? అదికాదు వారి
కుక్కపిల్ల అవతల గుమ్మంలో వుంది చూసుకో!

కంట్రా:- (బయటకు వెళ్ళాడు)

చిదం:- (కుర్చీలో కూంబడ్డాడు)

చతు:- చెబుతూవుండే వినిపించుకోకుండా ఒకదే గోం! కుక్కపిల్ల దొరి
కినాకూడా 'మీదే మీదే' అట. ఎక్కడ వూడిపడ్డాడో దయ్యంలా.

పాపం చాలా బాధపెట్టాడు మిమ్మల్ని ? (విననకర్ర తీసుకొని విసురుతున్నాడు)

కంట్రా:- (బయటనుంచి వచ్చాడు. చేతిలో అతను తెచ్చిన కుక్కపిల్ల వుంది. తలవాగా జారిపోయివుంది. వెనకనుంచి సీనుకూడా వచ్చాడు) అది మీ కుక్కపిల్ల కాదు సార్-ఇదిగో ఇదీ మీది

చిదం:- ఇదేమిటి మిమ్మల్ని చూసినట్టుంది. ఇళ్ళకు రిపేర్స్ చేసేవ్యక్తి ఎవరన్నా మీకు అన్నదమ్ముడా?

కంట్రా:- కాదండి-నేనే ఆ వ్యక్తిని!

చిదం:- ఇదొకటి. ఇదో మోసం!

కంట్రా:- కాదండి నేనేనండి ఆ కంట్రాక్టరుకు ఇంతకుముందే మీ దగ్గిర కొద్దానుగా—మరచిపోయారా! ఇదిగో 'ఆర్డర్ బుక్' (సంచిలో చెయ్యిపెట్టి తియ్యబోయాడు)

చిదం:- మిమ్మల్ని కంట్రాక్టరు కాదని నేనేం అనలేదు. మీరు కంట్రాక్టరేకాని మీరు మరో వేషంలో వచ్చినందుకు మోసం అంటున్నాను.

కంట్రా:- అది ఊళ్ళోవాళ్ళు ఏమన్నా అరుకుంటారేమోనని గానీ!.....సరే ఇదిగో మీ కుక్కపిల్ల!

చిదం:- (చూసి) ఇందాకే చెప్పారు వెళ్ళమని! ఇది నాదికాదు - నన్ను మరి వేధించకండి!

కంట్రా:- మీదేసార్. జాగ్రత్తగా చూడండి! ఇదిగో తెల్లని రంగూ, ఇదిగో కోమలము - (సీనుతో) నవ్వు చూడబ్బాయ్!

సీను:- (తీసుకుని వేరితో తాకి) ఇది తెల్లనికుక్క కాదుసార్-నల్లకుక్క మీదే సున్నం పూశారు

కంట్రా:- సున్నం పూశారా — నువ్వు వచ్చు వచ్చు దగ్గిరపెట్టుకునే మాటాడు తున్నావా—సున్నం పూశారట సున్నం యిది మీదేనండి! ఇందాకా మీ దగ్గిర గర్తున్నీ తీసుకున్నాను. నా సాయకృతలా వెతికి తీసుకొస్తానని చెప్పాను. తీసుకొచ్చాను, మీ కుక్క పిల్లను మీరు తీసుకొని నా దబ్బు నా కివ్వండి

చతు:- ఇంకా ఏం కుక్కపిల్లయ్యా? ఎక్కడ ఎత్తుకొచ్చావ్ దాన్ని. ఒరే అబ్బాయి. దాన్ని తీసుకెళ్ళి బయటపారేయ్. వూరూ చూస్తావే! పో (నీను కుక్కను తీసుకొని పోయాడు.)

కంట్రా:- ఒరే అబ్బాయ్! పారేశావంటే వుద్యోగం వూడిందనే లెక్కవేసుకో అది మీదే సార్! నేను అబద్ధం చెప్పటంలేదు

చిదం:- మీరు నిజమే చెబుతున్నారు. నేనే అబద్ధం అడుతున్నాను. నేను వట్టి మోసగాడిగాని. దొంగను-సరా-ఇహ దయచెయ్యండి (చరచరా తోపలికి పోయాడు)

చతు:- అవురయ్యా! నీకేం మతీ సుతీ లేదూ. ఊరిమీద తిరిగే ఆ చెత్త కుక్కపిల్లను తీసుకొచ్చి ఆయనదేనంటూ యివ్వజూపుతావా? మాంచి వాడివేనయ్యా!

కంట్రా:- అవతం కట్టివున్న కుక్కను నువ్వు తెచ్చావట్లేవ్వండి!

చతు:- కాక?

కంట్రా:- ఐతేమరి నువ్వు మోసంచేసి ఏదో కుక్కపిల్లను తెచ్చి ఆయనదే అని అంటగడుతున్నావ్. నిజంగా చెప్ప. అది ఆయన కుక్కా?

చతు:- నువ్వు నిజంగా చెప్ప, నువ్వు తెచ్చింది మాత్రం ఆయన కుక్కా?

కంట్రా:- నిజంగా నేను తెచ్చింది ఆయన కుక్కే. పోలికలు చూసుకో.

చతు:- నాదయ్యా ఆసలు కుక్క. నా మాట విని దాన్ని నువ్వు తీసుకు వెళ్ళ! నామాట వినవా?

కంట్రా:- బావుంది నీతో నాకేమిటి మధ్య! ఎమండీ చిదంబరంగారూ! మీ కుక్కపిల్లను తీసుకుని బాబ్బాబూ! నా డబ్బిచ్చి పంపేద్దూ!

చతు:- అయ్యా చిదంబరంగారూ! నేను వెళ్ళాలి. త్వరగా నా డబ్బివ్వండి!

కంట్రా:- అవతం అర్థంటు పనులున్నాయండీ అవన్నీ వదిలిపెట్టి వచ్చాను. (చతుర్భుజంతో) ప్రస్తుతం ఎనిమిది తొమ్మిదిగ్గు మరమ్మత్తు చేయించాలి. చిదంబరంగారు కుక్కను తీసుకుంటే ఈ యిల్లు కూడా చెయ్యాలి. (పైకి చూస్తూ) నా డబ్బిచ్చేసి ఎంతకూ పంపరు.

చతు:- (చురచుర చూసి) నోట్టు లెక్కపెడుతున్నారేమో, కాసేపాగూ? లేకపోతేనూ నాడబ్బుట 'నా డబ్బు!'

కంట్రా:- నాది డబ్బుకాదు. నీదే డబ్బు! నువ్వే తెచ్చావు కుక్కపిల్లను. (లేస్తూ లోపలకు చూస్తూ) చిదంబరంగారూ!

చతు:- చిదంబరంగారూ! (చరచర లోపలకు వెళ్ళాడు. కంట్రాక్టరు కూడా వెనకాలే వెళ్ళాడు.)

చిదం:- (అత్రుతగా లోపలుంచి వచ్చి కూర్చున్నాడు.)

చతు:- (వస్తూ) ఏమండి సార్! ఏమిటిది?

కంట్రా:- మీరు జాగ్రత్తగా పరీక్షించి మీ కుక్కను నిర్ణయించుకోండి సార్!

చతు:- నిర్ణయిస్తారందవయ్యా, ఏమండి...

చిదం:- ఏమిటి, ఏమిటి మీ వుద్దేశం? (మండిపోతూ) పోలీస్‌కు ఫోన్ చేస్తాను (లేవబోయాడు.)

చతు:- (కూచో పెడుతూ) ఆఁ, ఎందుకండి అంతపని? ఈ మాత్రం దానికి వాళ్ళదాకా ఎందుకు!

చిదం:- ఎందుకేమిటి, లేకపోతే ఏమిటి అల్లరి! ఇంకాస్సేపు పోలే పిల్లి పిల్లల్ని కూడా తెచ్చి 'మీ కుక్కేనండి' అంటారు పోతా? పోలీసులు పింపమంటారా?

కంట్రా:- కూచోండిసార్! (ఫోన్ వెక్కిరించి, పత్రిక కప్పాడు.)

చతు:- అయ్యా ఏమిందండి. ఇది మీ కుక్క పిల్లకాదని మీ రొక్కమాటతో కొట్టిపారేస్తే మేమెట్లా బతగ్గింది? మేం దొంగలంకాము, దోడుకోము. చాలా కష్టపడి వెలికి తెచ్చాము.

కంట్రా:- నేను చాలా కష్టపడ్డాను. మీరు కనిపెట్టండి ఎవరేదెంత కష్టమో!

చిదం:- మీ కష్టాలమాట దేవుడెరుగు నన్ను నానా కష్టాలు పెట్టి, ఇంకా అంతా బాధ పెడుతున్నారా మీరు! షే ఏం గోలవచ్చిందిరా భగవంతుడా! వెధవకుక్క నేరక తప్పింది. సీమా, సీమా, పోలేపోయింది కుక్కపిల్ల, నాకు మరి అక్కలేదు. మీరిద్దరూ వెళ్తారా వెళ్ళారా? (లేచాడు.)

దతు:- తమరు ఒక కంట చూడండి! లేకపోతే చచ్చిపోతాను.

చిదం - ఏమంటావయితే?

కంట్రా:- అనటానికేముందండి, ఏదో మా శ్రమకుతగ్గ ప్రతిఫలం...

చిదం:- (సీరియస్ గా, విసుగ్గాచూసి పర్చుతీసి ఐదు రూపాయలనోటు యిస్తు) వెళ్ళండి, మాట్లాడకండి (ఇద్దరూ సంశయిస్తూ ఒకరి మొహం ఒకరు చూసుకుంటున్నారు. చిదంబరం ఈ పాటికే పూర్తిగా విసిగిపోయి వున్నాడు ఆయాసపడుతున్నాడు. విసుగూ, కోపం పొచ్చిపోయినై) బాబూ! తీసుకోండి. పర్చుతో వున్నది ఇదే! గుల్లచెయ్యండి, పొండి, (రెండయిదులూ ఒకడికిచ్చి, 10 రూపాయల నోటు ఇంకోడికిచ్చి పర్చుదులిపాడు.) పొండి, మీ కుక్కలూవద్ద నక్కలూవద్ద. వెళ్ళరేం! (ఇద్దరూ నడుస్తున్నారు. కంట్రాక్టరు అగ్గి, వెనక్కుతిరిగి యింటికప్పుకేసి చూస్తూ జాలిగా చిదంబరాన్ని చూశాడు. చిదంబరం కూడా చూసి నుదుటిమీద కొట్టుకుని కూల బడ్డాడు. ఇద్దరూ పోయాడు.)

చిదం:- (తేరుకుని) సీనూ, (గట్టిగా) సీనూ, (చూస్తూ) దిక్కుమాలిన వెధవ, దిక్కుమాలిన వెధవా అం!

సీను:- (రాపుతూ వచ్చి) అదెవ సోసార్ ఆవతరి, నించున్నాడు. కాదంటే వినడు, పేద్రకుక్కను తీసుకొచ్చి మనదేనంటాడు ఎంత పొమ్మన్నా పోడు'

చిదం:- (చటుక్కున లేచి, ఆశ్చర్యంగా) చంపావరా, ఏడి! వస్తున్నాడా కొంపతీసి! నువ్వు తర్వాత ఆ తలుపు వెయ్. గడియవేసెయ్! (నమస్కరిస్తూ) అబ్బగ్గేయ్, కుక్కపిల్ల అబ్బగ్గేయ్, ప్రాణాంతో మరి వుండనిచ్చేట్టు లేదు. (సీను తలుపువేసి వచ్చాడు.) చూడూ, కాస్సేపు పోయినతర్వాత వెళ్ళి 'కుక్కపిల్ల దొరికింది' అని రాసి బోర్డు గుమ్మానికి కట్టు!

సీను:- దొరికిందా సార్? (సంతోషంగా.)

చిదం:- కట్టరా వెర్రిపినుగా, బాగ దొరికావ్!

సీను:- (ఇంట్లోకి పోయాడు.)

చిదం:- (ఫోన్ తీసి విసుగ్గానే) హలో...ఆ...ఎడిటర్ గారున్నారా—మీరేనా...నరే చూడండి...‘కుక్కపిల్ల కనబడుటలేదు’ అని ఈరోజు మీ పత్రికలో ప్రకటన వేశారు. ఆ, ఆ...ఆ ప్రకటన నేనే ఇచ్చాను. అవును చిదంబరాన్నే...ఈ రోజు పేపర్లో ఆ ‘కనబడుటలేదు’ అన్న చోట కుక్కపిల్ల ‘దొరికింది’ అని వెయ్యింది! అవును దొరికింది. ఎవరో తెచ్చి ఇచ్చారు ధర్మాత్ములు. బాబ్బాబూ...వెంటనే వేసి పెట్టింది! ‘కుక్కపిల్ల దొరికింది’ అని పెద్దక్షరాలలో వేసి ‘ఫలానా చిదంబరంగారి పోయిన కుక్కపిల్ల దొరికింది’ అని వెయ్యింది. దొరికిందని వెయ్యటం ఎందుకంటారా? వెయ్యింది, నా స్నేహితులు చాలా మంది అతురత పడుతున్నారు. దొరికిందంటే సంతోషిస్తారు. ఎంత డబ్బయినా నరే పంపిస్తున్నాను. దొరికిందని మాత్రం వెంటనే వెయ్యింది. థాంక్స్.

[ఫోన్ క్రిందపెట్టి, నిస్సారంగా కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. సీను లోపల్నుంచి ఒక బల్లిమీద పెద్ద అక్షరాలలో ‘కుక్కపిల్ల దొరికింది’ అని రాసి ఆ బల్లిపట్టుకుని, వీధివేపు పోతూ వుండగా తెర]

చ ర మ్మాం కం

రచన :

అనిసెట్టి సుబ్బారావు

పాతలు

పురుషుడు

శ్రీ

శిఖరు

ప్రశ్నలు :

ఎవ్వరూ కనీ విసి ఎరుగని, ఏనాడూ ఊహించని ఒక భయం కర మారణ సంగ్రామం చెలరేగి చరాచర ప్రకృతిని స్తంభింప జేస్తే ?—

అందులో నరులూ, నాగరికత సమూలంగా నాశనమైతే?—

మానవ యుగాంతవేళ ప్రారంభమైతే ?

[ప్రపంచంలో ఏదో ఒక ప్రాంతంలో ఒక శిథిలమైన ఇంటిలో— గతానుభవాని వ్యాధులతో కుములుతున్న ఒక వృద్ధుడు; నవయౌవనావేశంతో పొంగిపోతున్న యువతి, ఒక బోసినోటి పసిపాప ఇంకా బ్రతుకీప్పడానికి యాతన పడుతున్నారు. వెనక చీలిన గోడలోనుంచి, బయట దిక్చక్రంవరకూ భూతాంబుడి మేఘాలతో దట్టంగా నిండిన ఆకాశం కింద; కూలిన భవనాలు, విమానాలు, అస్థిపంజరాలు కనిస్తున్నాయి. వాటిలోనుంచి అస్తమయ సూర్యుడు ఏడ్చిఏడ్చి కందిన పసిపాప ముఖంతో దీనంగా ఎర్రగా వాలు తున్నాడు— ఇంటిలో కొయ్యముక్కలతో ఆమర్చిన బల్లమీద సగం పగిలిన రేడియో ఒకటుంది— దానికి ఇరుప్రక్కల ఒక విరిగిన బెంచీ, ఒక విరిగిన కుర్చీ వున్నాయి—

బల్లమీద ఎర్ర సిరా బుడ్డిలో కలం ముందుతూ వృద్ధుడు తదేక ధ్యానంతో ఏదో వ్రాస్తున్నాడు.

దూరంగా, అతిదూరంగా, ఏవో గద్గద కంఠాల కరుణాత్మక సంగీతం ప్రారంభమవుతుంది—]

ఇదిగో ఇదిగో హెచ్చరిక !

అవని కిదే మా హెచ్చరిక !

అందరికీ తుది హెచ్చరిక !

అనంతకాలపు అంతరాత్మలో

అంతురించినా ప్రాణ కిరణమే

ఆవరించే నీ లోకపు చెల్లులు !
 ఆశించెను మహదనంత సీమలు !
 నరులకు శత్రువు ప్రచండ మృత్యువు
 ప్రపంచమే బలిచేసిన నాడు
 నేలకు వాలిన నిండు ప్రాణులం
 జీవం విడువని అంతరాత్మలం !

వినండి ఇది మా హెచ్చరిక !

విశ్వానికి తుది హెచ్చరిక !

మానవులారా! మొలకెత్తండి!
 దళ దిశలా తలయెత్తండి!
 శాంతిసౌఖ్యం సౌభాగ్యాలతో
 జగతిని హాయిగ వర్ధిల్లండి
 ఆద్యంతాలే లేని మహద్భుత
 మానవోత్పవం సాగించండి.
 నిండుగ హాయిగ జీవించండి
 నిత్యం సత్యం స్థాపించండి
 మృత్యువు మర్మం చేదించండి
 ఇదిగో ఇదిగో హెచ్చరిక!
 అవని కిదే మా హెచ్చరిక!
 అందరికీ తుది హెచ్చరిక !

పురు:- [ఆ గానం వింటూ భయపడుతూ లేస్తాడు] ఏమిటా సంగీతం !
 మళ్ళీ విస్మయిస్తోంది? శ్రీమతీ శ్రీమతీ! నిన్నే! ఏమిటా సంగీతం!
 నిన్నే...

శ్రీమతి:- [లోపలినుంచి వచ్చి] ఏమిటా కేకలు! ఊరుకోండి. పాప నిద్ర
 పోతున్నాడు.

పు:- అదిగో, ఎక్కడిదా సంగీతం? అబ్బబ్బ! రాత్రింబగళ్ళు నన్ను వేది
 స్తోంది. ఎవరిదా మరణమోష !

శ్రీ:- ఏమిటలా వణికిపోతాడు! (జాలిగా నవ్వుతూ) ఏమిటి వెళ్లి భయం! లోకమంతా శిథిలాంతో, శవాంతో, శ్మశానంగా మారినా మీకింకా భయమేనా?

పురు:- నేను భరించలేను. శ్రీమతి! అదీ... ఆ పాపానికి బాధ్యత నాదే అయినట్టు... నాకు గతమంతా జ్ఞాపకం వస్తోంది. నన్ను బాధిస్తోంది. అబ్బా! ఎవరు వాళ్లు?

శ్రీ:- (అతనివంక చూడకుండానే) ఏవో పరులు చూసుకుంటూ మీరే అన్నాడుగా, అది అంతరాత్మల ఆక్రందనమని.

పు:- అది నిజమేనా? సంగ్రామ సంక్షోభంలో చితికిన అంతరాత్మల అవేదనేనా అది?

శ్రీ:- అవును. ఆదర్శం నశించిన అంతరాత్మల ఆక్రందనం.

పు:- అబ్బ! యుద్ధం ముగిసిన మరుక్షణం నుంచీ నన్ను వేకువలో, నిద్రలో ఎందుకిలా వేదిస్తుంది? ఇది నాకు శాపమా? శిక్ష? (సంగీతం ఆగిపోయింది.)

శ్రీ:- (కొంచెం నిర్లక్ష్యంగా) ఏదైనా సరే, మీరు అచుభవింపవలసిందే!

పు:- తప్పదా?

శ్రీ:- (నిశ్చయంతో) ఎలా తప్పవుంది?

పు:- ఏమిటి శ్రీమతి! నాకంటే ఇంత చిన్నదానివి ఇంత కాఠిన్యం నీకెలా వచ్చింది?

శ్రీ:- (అతని కెదురు నిలిచి) ఎందుకురాదు! తల్లిని; జీవితాన్ని రక్తంతో పోషించే తల్లిని; ఇంత విధ్వంసం చూసిన తర్వాత ఇంకా కరుణ ఎలా వుంటుంది? పురుషుల పుణ్యఫలం ఇది. స్త్రీలు పెంచి, లాలించి, పోషిస్తే పురుషులు సాధించింది-విధ్వంసం.

పు:- (లాలిస్తూ) శ్రీమతి! చూడు, ఎందుకంత ద్వేషం? రా, అంతా మళ్ళీ మార్చి వ్రాశాను. విను.

శ్రీ:- ఇదంతా ఏమిటి? దేనితో వ్రాశారు?

పు:- అక్కడొక లేడిపిల్ల కన్పిస్తే చంపాను.

శ్రీ:- (అతి జాలిగా) పాపం! ఇదంతా ఆ పసిలేడి లేత రక్తమా? చంపారా? దాన్నికూడా చంపేకారా? (తన కోపాన్ని అణచుకొంటూ) ఒక ప్రశ్న అడుగుతాను. సమాధానం చెప్పుతారా?

పు:- అదుగు. తప్పకుండా అదుగు. నీవూ, నేనూ తప్ప ఈ లోక వేదిక మీద ఎవరున్నారు?

శ్రీ:- (గాఢదికంగా ఎన్నో ఏళ్ళ నుండి దాచుకున్న బాధను వెలిబుచ్చుతున్నట్లు) మానవుడు చేసిందేమిటి? మీ ఆహారం కోసం, మీ ఆదర్శాల కోసం ఆది యుగంనుండి అంతిమ కాలంవరకు ప్రతిదాన్ని సరిమార్చారే! మీకేం హక్కుంది? (కోపంతో) ఎవరు మీరు?

పు:- (లేనిదైర్యం తెచ్చిపెట్టుకుని గర్వం నడిస్తూ) శ్రీమతీ! ఆ ప్రశ్న వెయ్యక. లోకంలో ఒక మహాన్నత నాగరికతను నిర్మించడానికి, ప్రాణమైనా, పాపాణమైనా, ఏది అడ్డుపచ్చినా సరే నిర్దాక్షిణ్యంగా వదిలించాము. మా ఆదర్శం గొప్పది. మా మానవ సంస్కృతిని...

శ్రీ:- (వెగటుగా) హూ! ఈ భూగోళాన్ని బూడిద ముద్దగా మార్చడమా మీ సంస్కృతి? చూడండి. ఇప్పుడేమైంది? లోకమంతటా నేంకూలిన నగరాలు అల్లాడే ప్రాణాలు వదిలిన పసిబిడ్డలూ...చీ! అన్నీ నాశనమైపోయాయి. కాని మీ ఆహంకారం మాత్రం అంతం కాలేదు.

పు:- (సిగ్గుపడుతూ తన దైన్యస్థితి వెంటనే జ్ఞాపకం వచ్చి) అవును, శ్రీమతీ! అవును. నా దుఃఖం నీకేం అర్థమౌతుంది? ఆనాటి సంస్కృతి, సంగీతం, సంతోషం, అన్నీ నాశనమైపోయాయి. అబ్బా! దగ్ధమైపోతున్న నగరాలు; శ్రీలు, శిశువులు! ఆ మరణమోషలు, ఆ మనఃపూరిత అంతిమకాలంలో ఎంత అల్లాడిపోయారో! (వణికిపోతూ) నా గుండె జలదరిస్తోంది. భయంకర మృత్యువు నోట పడి విలవిలలాడే శిశువీ ఘోరం ఇప్పుడిది విషకీరజాల పంజరం. భూమాత గుండె చెదిరిపోయింది గంట గంటకూ భూకంపం, రాత్రింబగళ్ళు తుఫాను. (భయపడుతూ అమె దగ్గరగా వచ్చి, ఆసరాగా

అమెను పట్టుకుని) మనం ఒంటరిగా ఎలా బ్రతుకులామో, ఎన్నాళ్ళు బ్రతుకులామో ఇది విను. ఇది మన ఆశాస్వప్నం! ఆదర్శజ్యోతి!

శ్రీ:- తర్వాత చదువుదాం. ఇవాళైనా పాంకోసం వెతికిరండి. మళ్ళీ పాప నిద్రలేస్తాడు.

పు:- తెస్తానుగా! తప్పకుండా ఎంత దూరమైనా వెళ్ళి పాలు తెస్తా శ్రీమతీ! విను; వాణ్ణి గురించి గూడా వ్రాశాను.

శ్రీ:- (ఆతురతగా) అలాగా? ఏదీ చదవండి!

పు:- (గర్వంగా ఒక ప్రకటన చదవటం) ఆగామి మానవులకు ఆదిదంపతుల శుభాభివందనాలు. మానవులారా! సహజంగానో అసహజంగానో ఈ భూమి మీద ప్రాణం ఉదయించింది.

శ్రీ:- ఉదయించడం సహజమే; ఈ అస్తమయమే అపహాస్యంగా వుంది.

పు:- (అమెనక చూసి ఏమీ అనలేక మళ్ళీ చదువుతాడు) క్రమక్రమంగా అనేక శతసహస్ర శతాబ్దాలు గడిచి మానవుడు పెంపొందాడు. బాహ్యలోకాన్ని, మనోలోకాన్ని పూర్తిగా తన పశం చేసుకోదానికి ప్రయత్నించాడు. ఆ మహాయత్నం ప్రారంభం కాకముందే అంతఃకలహాలు నియలుదేరాయి.

శ్రీ:- త్వరగా చదవండి. మూడు రోజుల్నుంచీ పసిపాప ఆకలితో నీరసమై పోతున్నాడు.

పు:- (ప్రారేయపడుతూ) విను శ్రీమతీ; ఇది మన వీలునామా! “మానవునిలో అహంభావం వ్యాపించి, అసాధ్యాలు సాధిస్తానని గర్వించి, కన్ను మిన్నెరుగక, తన మృత్యువును తనే సృష్టించుకున్నాడు. దీనంతటికీ కారణం- అవిభక్త మానవ కుటుంబం రెండుగా చీలి, మారణ యుద్ధం సోగించడం. ఆ ప్రపంచ సంగ్రామంలో సృష్టించిన హైడ్రోజెన్ బాంబుల వంటి మారణాస్త్రాలు, మానవవృత్తాన్నే సమూలంగా నాశనం చేశాయి. అన్నిటికంటే భయంకరమైనది మృత్యు విరంగి. దాని పేరేరాడార్ కానన్. లోకంలో మనిషి ఎక్కడున్నాసరే, అతని ర కనాశ స్పందనను అది పసికడుతుంది.

ఎన్ని వేలమైళ్లు ఆయినానరే, తనంతలాను నిరాఘాటంగా ప్రయాణం చేసి వెళ్ళి వెంటాడి వేటాడి హతమారుస్తుంది. మానవుడు అంతిమ దశలో తయారు చేసిన మారణాయుధం అది. యుద్ధం ముగిసిన తర్వాత ప్రాణాలతో మిగిలిన ప్రజలందరినీ. ఆ మృత్యువీరంగులే హత్య చేశాయి. (అతి దీనంగా) అందరూ-అందరూ చనిపోయారు. అద్భుతమైన మానవ జీవితం అంతమయింది, అందరూ అపరాధులే. అందరూ తమ శిక్ష ననుభవించారు.

శ్రీ:- (ఉద్వేగంతో) చదవండి. దిగులుపడి ఏం చేస్తాం?

పు:- (ఆమె వంక చూసి అవునన్నట్లు తల పంకించి) ఇది మన క్షమా పత్రం శ్రీమతి !

శ్రీ:- అంతే కాదు; ఆదేశం కూడా చదవండి.

పు:- వేమే చరిత్రలో తుడి దంపతులం. ఆగామి మానవులారా ! మీ తల్లి దండ్రులం మేమే. మమ్మల్ని క్షమించండి. పరితాపాగ్నిలో మా పాపం భస్మమైపోయింది. మమ్మల్ని క్షమించండి మీరు పెంపొందాలనీ, తిరిగి లోకాన్ని పునరుద్ధరించాలనీ, పూర్వ మహాన్నతిని మళ్ళీ నిర్మించాలనీ ప్రార్థిస్తున్నాం! మా పసిబిడ్డకు మా ప్రాణాల రంగరించిపోస్తున్నాం. పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేస్తున్నాం. ఈ పసిబిడ్డే మీకు మూలపురుషుడు! ఎక్కడో ఒక చోట వెతికి తెచ్చి ఇతనికి ఒక సుందరాంగిని వివాహం చేస్తాం. మా ధర్మం మేము నెరవేర్చుతాం, వారు సంతానం కంటారు. చరిత్ర మళ్ళీ ప్రారంభమవుతుంది. మళ్ళీ లోకమంతా మానవ పదనాలతో కళ కళ లాడుతుంది. మానవ జీవితం మహా ప్రవాహంగా సాగుతుంది. మానవుడు అమరుడు. ఇదే మీకు మా శుభాభివందనాలు."

శ్రీ:- (పంతోషంతో కన్నీరు తుడుచుకుంటూ) ఎంత బాగుంది. ఇదంతా నిజంగా జరుగుతుందా?

పు:- తప్పకుండా. ఆ అనంతకాలం చివరి అద్భుత మానవుడు మన ఆభివంధనా ఇంధుకుంటాడు (లేస్తూ ఆమెను కౌగిలించుకోబోతూ)

మన కం నిజమవుతుంది నిర్దిష్టమైన ఈ బూడిదలోంచి నిర్మలమైన మానవ పువ్వు ఉదయిస్తుంది. ఆ మానవత్వ పరిమళం, ఆ సుందర వదన కాంతి ఈ గోళాన్ని ముంచెత్తుతాయి. నవ్వులతో, కేరింతలతో, నృత్యం చేసే మానవులతో, మన మాతృగోళం విశ్వాంత రాశంలో సగర్వంగా విహరిస్తుంది. ఈ విశాల విశ్వానికి చక్రవర్తి మన పాప! ఎందుకిలా పులకించి పోతున్నావ్!

శ్రీ:- (ఉద్వేగంతో పూర్తిగా తన్నయమైపోయి) మనిద్దరం కలిసే వుందాం ఈ విషాదం మరచిపోదాం. నీవు నిజమైన భర్తవు.

పు:- (ఆ మాటకు పరవశమైపోయి) నీవు... నీవు... నీవు నిర్మలమైన భార్యవు శ్రీమతీ! నేను వృద్ధుణ్ణి. నా అంతరాత్మ గతజీవుల తప్పిదాలతో చిరికిపోయింది. కాని నీవు యువతివి, పడుచు రక్తం పొంగెత్తుతూ పచ్చని తోటల్లో వెన్నెల కాంతుల్లో విశృంఖలంగా విహరించాలని కలలుగనే యువతివి. నీ ఆశ ఫలిస్తుంది మన రక్తం మానవదేహాల్లో శాశ్వతంగా ప్రవహిస్తుంది మన స్వప్నం మానవ జీవితాంలో శాశ్వతంగా రూపొందుతుంది మన ఆశ మన ఆనందం, ఆదర్శం నిరంతరం మానవ హృదయాల్లో స్పందిస్తాయి. మనిద్దరం కలిసివుందాం. మన ధర్మం. ఇది మన ధర్మం. (వెద్ద తుపాను గాలి వీస్తుంది. మెరుపులూ వురుములూ ఆకాశాన్ని ఆవరిస్తాయి సాయంత్రపు సూర్యకాంతి ఎర్రగా గదిలోకి వచ్చి పడుతుంది. తర్వాత చివరివరకు క్రమంగా సూర్యాస్తమయం కనిపిస్తుంది)

శ్రీ:- (భయంతో) అదిగో ఉరుముతుందే? తుపాను లాగుందే? (బిడ్డ యేడుపు వినిపిస్తుంది) మన పాప లేదాడు; పాపం! రెండు రోజుల నుంచి పాలులేవు. ఇవాళన్నా వెళ్ళి రండి.

(ఆమె లోపలికి వెళుతుంది)

పు:- వెడతా తప్పకుండా. ఏదో ఒక జంతువు బ్రతికుంటే చాలు; పాలు తెస్తా; పోషిస్తాం శ్రీమతీ!

(ద్రావిడ సౌరుగు తెరిచి చూసి జాగ్రత్తగా వున్నది గదా అని మనస్సునీమిత పర్చుకుంటాడు) ఏడీ తీసుకురా, పాపను. తీసుకురా చూద్దాం.

శ్రీ:- (బిడ్డ నెత్తుకొని వస్తుంది) చూడండి, ఆకలివల్ల ఎంత నీరసమైపోయాడా. వెళ్ళిరండి.

పు:- అయితే ఇవాళ ఆహారం ఎలా మనకు? నేనీ ఆకు అంమూ తిని వుండ లేను. నాలో ఓపికలేదు. శక్తిలేదు,

శ్రీ:- ఏం చెయ్యగలం. యద్దరం కృశించిపోతున్నాంగా.

పు:- చూడు (పావురాన్ని చూపిస్తూ) చాలా అందంగా వుంది గదూ. అది చాలా రుచిగా వుంటుందనేవారు. నిజమేనేమో.

శ్రీ:- (పిసుగుపడుతూ) ఎన్నిసార్లు అడుగుతారు. ఎన్నిసార్లు కాదని పించుకుంటాను. మీ పురుషులూ పుట్టుకతోనే కసాయి వాళ్ళను కుంటా. మీకు తెలియదూ అదే నాకు మనశ్శాంతి కలిగించే అమృత మూర్తి.

పు:- ఏం చేస్తాం మరి! ప్రాణముందే గదా మనశ్శాంతి. మరి ఎలా బ్రతు కుతాం. బయట ఎంత వెతికినా అస్తి పంజరాలు తప్ప ఏమీ కన్పించడంలేదు. నవ్వు పాలివ్వడానికి యివ్వపడితే నాకి యాతనంతా వుండదు కదా?

శ్రీ:- (తప్పనిసరై తలవంచుకుని చెప్పేస్తుంది) వాడి పుట్టుక నాటి నుంచి ఒక్క చుక్క పాలు కూడా యివ్వలేదు.

పు:- ఏం? ఎందుకని?

శ్రీ:- (సిగ్గుపడుతూ) ఏం చెప్పను. పాలు లేవు. మొదటి నుంచీ లేవు.

పు:- పర్వాలేదు. శ్రీమతీ, నేను వెతుకుతా... ఎంత దూరమైనా పర్వాలేదు. మన పాపకోసం ప్రాణమైనా యిస్తా.

(తమ పరిస్థితికి తామే ఆశ్చర్యపడుతారు ఇద్దరు. ఈ లోకంలో బిడ్డ ఏమైపోతుందోనని యిద్దరికి భయమే.)

(చెప్పలు తెల్లగా వుంటాయి. ఆమె విడుస్తుంది. అతను తొడుక్కొని వెళ్ళిపోతూ మళ్ళీ తిరిగి వచ్చి)

పు:- చూడు. యిదిగో, ఆ ద్రావరు తెరిచేవు సుమా ?

శ్రీ:- ఎందుకు ప్రతీసారీ చెప్పుతాడు! అందులో యేముంది?

పు:- అదంతా నీకెందుకు? ప్రతి విషయంలోనూ నీ మాట పాటిస్తున్నా! ఇదొక్కటే నా కోరిక. ఇది నా ఆజ్ఞ.

శ్రీ:- ప్రతీసారీ అదేనా సమాధానం?

పు:- అవును. (పావురాన్ని చూపిస్తూ) ఇది నీకెంత అవసరమో? అందులోనివి నాకంత ముఖ్యం రేడియో జాగ్రత్త. అది పొరపాటున పలికినా వినొద్దు. సరేనా?

శ్రీ:- వినడమా? ఎవరున్నారు? ఎక్కడున్నారు వినడానికి! మీ భయం చావదు. ఎవరో ఎక్కడోవుండి మాట్లాడితే అది రేడియోలో విని పిస్తే! అప్పుడెక్కడో వున్న రేడియో గన్ మీకోసం వెతుకుతూ వస్తుందా ఏం?

పు:- శ్రీమతీ! నీకర్థంకాదు. మన పాపకోసమైనా జాగ్రత్తగా వుండాలి గదా.

శ్రీ:- (వెగటుగా నవ్వుతూ) ఇంకా ప్రపంచంలో మనుష్యులున్నారంటారా?

పు:- (అనుమానంగా) లే...రనుకో!

శ్రీ:- నమ్మకమేనా?

పు:- (సమాధానం చెప్పలేక ఆగి) నమ్మక ఏంచేస్తాం? (వెళ్తుడు)

శ్రీ:- (అతను వెళ్ళినవైపు మాస్తూ అవ్యక్తంగా) వెళ్ళిరాపో! పిరికివాడా! పో! కారడవుల్లో తిరిగే అదిమానవుడు గూడా ఇలాగే భయపడి బెదిరిపోయాడా! ఇలాగే తిండికోసం వేటకు వెళుతూ భార్యాబిడ్డలేమో తారోనని గడగడ షణ్ణికి పోయాడా? (ఆశ్చర్యంతో తలపంకిస్తూ) జీవితం ఎంత అద్భుతంగా ప్రారంభమయిందో, ఎంత హాస్యాస్పదంగా పరిణమించిందో! (బిడ్డనంక తడేకదీక్షతో పొంగిపొరలుతున్న ప్రేమతో బిడ్డకు ఆర్థంకాదని తెలిసికూడా ఎంతో జాలిగా పంక రిస్తుంది) నిద్రపోతున్నావా? నీకెవ్వరు లేకపోయినా ఏమీ భయం లేదు. నేనున్నాను. మీ నాన్న వున్నారు. నువ్వే మా మోహంమొంక,

మా ముద్దుల చిరిక. పిచ్చిరంధ్రీ. ఎంత ఆందంగా నవ్వుతావురా? నీ నవ్వుతో నా మనస్సులో అమృతం కుర్రస్తుంది నాన్నా! ఏమిటాపిచ్చి నవ్వు? కల వచ్చిందా నాన్నా! చక్కని కల వచ్చిందా! యీ లోకం నీ యిల్లయి, నవ్వు సుఖంగా ఓ యింటివాడివై, భార్యతో కాపురం చేస్తూ, బండెడు సంసారంతో నీ కొడుకులూ, కూతుళ్ళూ, అల్లుళ్ళూ, కోడళ్ళూ, మనుమలూ, మనిమనుమలూ! ఈ లోకం నీ యిల్లయి, ఇల్లంతా పిల్లలతో కిరికిరిలాడుతూ సంతోషంతో నువ్వు ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ, పూతోటలో పచ్చార్లు చేస్తూన్నట్లు కల వచ్చిందా. నాన్నా! చల్లని కల వచ్చిందా, నాన్నా! నా మాట వినవూ? వద్దు నాన్నా! మళ్ళిరోషాలు, కలహాలు, కుట్రలు, కదనాలు వొద్దు, వొద్దు. నా సంతానం సంతోషపుటయ్యాలో సల్లాపాలాడుకుంటూ హాయిగా పాడుకుంటూ ఆడుకుంటూ, కల వచ్చిందా నాన్నా! నాచిట్టి, నా చిన్నీ, నిద్రపో, నిద్రపో. (బిడ్డను చేతుల్లోనే పూపుతూ పాడుతూ నిద్రబుచ్చుతుంది)

మా కంటివెలుగా!

మా యింటి దీపమా!

నిదురించు హాయిగా!

మా యంద్రచాపమా!

గతమంత నీ జాలి కన్నీటిజాలులే!

ఇంకానీ నీ కలలు నిజములై తీరులే!

బ్రతుకు పెంపొందులే, జీవితమే విందులే!

నిండుగా హాయిగా నిదురించవోయీ!

భువి నుడుట నీ ముద్దు తిరికమద్దునులే!

నీ చలువ చూపులే మాంగల్యమౌనులే!

నవ యౌవనాంగి ఈ అవని నీ ఆర్థాంగి!

నిండుగా హాయిగా నిదురించవోయీ!

దివ్యమూర్తి! విశ్వమందు జీవితమే!

ఆద్యంతములులేని ఆనందస్వత్యమే!

మా కందివెలుగా! మా యింటి దీపమా!

నిండుగా హాయిగా నిదురించవోయీ!

మళ్ళీ నవ్వుతున్నావా? అంతా నిద్రలో! ఏమిటా నీనవ్వు? ఏచి నవ్వు! (పాపను తనివితీర ముద్దుపెట్టుకుంటుంది. హఠాత్తుగా రేడి యోలో లైటు వెలుగుతుంది. అందులోంచి ఒక గొంతుక భయంతో ఉన్నాదిలాగా కేకలు పెడుతుంది)

గొంతుక:- ఎవరు? ఎవరు? లోకంలో ఎవరైనా ఎక్కడైనా వున్నారా? వినండి! వినండి! నేను ఉత్తరాగ్రంనుండి పిలుస్తున్నా. సముద్రం పొంగు తుంది. భయంకరమైన తుఫాను చెలరేగుతుంది. భూమ్యాకాశాలు సీటితో ఇసుకతో మూసుకుపోయినై-అబ్బబ్బ, యేమిటది? మీకు వినిపిస్తుందా? అది రేడియో ఫిరంగి. అవును. వస్తుంది. ఓహో! యేమి జీవితం. ఇటు ప్రళయంగా పొంగెత్తివచ్చే మహాసముద్రం, అటు భయంకరంగా పరుగెత్తి వస్తున్న మోర మృత్యువు. మాన వుదా! ఇది నా తుది హెచ్చరిక! వస్తుంది. రేడియో ఫిరంగి వస్తుంది. ఆ, వదలవద్దు ఆయువు నిలుపుకో! అమరత్వం సాధించు, మృత్యువును జయించు. ఇది నా తుది విజ్ఞప్తి. ఇది నా తుది హెచ్చరిక హెచ్చరిక. హెచ్చరిక. (పెద్దకేక. ఆ స్వరం హఠాత్తుగా ఆగిపోతుంది. ఇంతసేపు బిడ్డ నిద్రపోతుంది. ఆమె భయంతో గజ గజ వణికిపోతుంది. బిడ్డనెత్తుకొని భద్రంగా గాఢంగా కౌగలించు కొంటున్నది. ధ్వని అగగా ఆమె కన్నీరు తుడుచుకుంటుంది. బిడ్డ వంక చూస్తుంది. బిడ్డ స్వర్గలో శీతలం కమ్మినట్లు గ్రహించి హడలి పోతుంది. ఏడుస్తూ మాట్లాడుతుంది)

శ్రీ:- ఏమిటిది, వొళ్ళంతా ఇలా చల్లబడిందేమిటి? ఏమిటి నాన్నా! నావంక చూడు. ఆమ్మో, శీతలంకమ్మిందే నాన్నా, నాన్నా! (బిడ్డను వెచ్చ చెయ్యాలని కాగితాలకోసం గది అంతా వెతుకుతుంది దొరకవు. తర్వాత జ్ఞాపకంవచ్చి సొరుగు తెడుస్తుంది దానినిండా నోట్లకట్టలు చూసి నిశ్చేష్టరాలౌతుంది.)

దబ్బు! అమ్మో! దబ్బు! దబ్బు! దాచిపెట్టాడు నాన్నా! ఎందుకీదబ్బు నాన్నా! ఎందుకీదబ్బు అంతా, మూర్ఖుడు, కొనపూపిరితో కొట్టుకుంటున్న ప్రాణాలకు దబ్బు. ఎందుకీదబ్బు! ఏంచేసుకొను? (ఒక రివాల్యరు చేతికి తగులుతుంది. తీసి చూస్తుంది భయంతో వణికిపోతుంది.)

అమ్మో నాతో ఎన్నడూ ఆనలేదే? ఎవరిని హత్య చేయడానికి? చీ! (రివాల్యరును నేరికేసి కొడుంది) నాన్నా! నువ్వు పెద్దవాడివి కాగానే ముందు నీ తల్లిదండ్రుల్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా హత్యచెయ్యి నాన్నా. లేక పోతే, భయం చావదు. ఆశ చావదు! ద్వేషం చావదు. చీ (ఐదుటకు చూస్తుంది. పురుషుడు కంగారుగా వస్తున్నాడు చూసి వెంటనే రివాల్యరును ద్రాయడలో పెట్టి మూసివేస్తుంది. నోట్లకట్టలు తీసుకొని బిడ్డనెత్తుకొని త్వరగా లోపలికెల్లండి. పురుషుడు ప్రవేశిస్తాడు. అతని చేతిలో గ్లాసులో సగానికి పాలు, ఫూంగుత్తులు, వివిధ ప్రభుత్వ చిహ్నంతో కుట్టబడిన ఒక పతాక వుంటాయి. ఆ గ్లాసు, ఫూంగుత్తులు బిల్లిపీదపెట్టాడు. ఆ సిల్కు పతాకవిప్పి జాగ్రత్తగా చూస్తూ గోదకున్న మేకుకు వేళాడకట్టాడు. ఆమె వస్తున్నదేమోనని లోపలికిచూసి జేబులోంచి నోట్ల కట్టలు తీసి సొరుగులో పెట్టాడు. లోపలినుంచి ఏదో మంట కనిపిస్తుంది).

పు:- శ్రీమతీ! శ్రీమతీ! ఏమిటక్కడ మంటపెడుతున్నావ్, ఎందుకూ పాపకు చెచ్చని పాలివ్వాలనా? ఇదిగో తెచ్చాను (పతాకంచూపిస్తూ) ఇది చూశావా! దీనితో మనవాణ్ణి కొత్తపెళ్ళికొడుకులాగ ముస్తాలు చేద్దాం! రా! శ్రీమతీ!

శ్రీ:- (బైటకు వస్తుంది. ఆమె స్వరంలో కర్కశత్వం గోచరిస్తుంది) ఏమిటిది?

పు:- ఇది పాపం రెడ్ క్రాస్ వాళ్ళది ప్రపంచంలోని ప్రభుత్వం పతాకంన్నీ దీనిమీద చక్కగా కుట్టారు చూడు.

శ్రీ:- (వెగటుగా) ప్రభుత్వాలు, పతాకాలు పతనమైన పతాకాం మీద, ప్రపంచాన్ని నాశనంచేసిన ప్రభుత్వాం మీద ఆలోకం మీద మీకింకా గౌరవం పోలేదు కదా!

పు:- ఆ! ఆ! ఎంతమాటన్నావే శ్రీమతి! మారోజుల్లో ప్రభుత్వమంటే అబ్బో భగవంతుడితో సమానం. ఇవిగో పాలు (చాలా వుత్సాహంగా) ఇవాళాక ఆవు కనిపించింది తెలుసా? అవు!

శ్రీ:- (సంతోషంగా) నిజంగానా? ఆరోగ్యంగా వుండికదా?

పు:- ఓ! మనఅదృష్టం శ్రీమతీ! అదిగో ఆ గుడ్డదగ్గర పచ్చని రంగువేసిన టాంకులేదూ! దానికి కట్టేశారు. అది పచ్చిక అనుకొని ప్రమపది ఎక్కువ పాలిస్తుందని.

శ్రీ:- పాలు రుచి చూశారా, లేకపోతే నేను...

పు:- వద్దు. వద్దు. నేను రుచి చూశా! మనవాడికేం పర్వాలేదు. ఈ పూలు తీసుకోవే?

శ్రీ:- (సంతోషంతో పొంగిపోతూ) పూరా? చాలాబాగున్నాయి. ఇంత అందమైన పూలు యికా పూస్తున్నాయా?

పు:- ఒక పడిపోయిన విమానం రెక్కలమధ్య ఒకే ఒక పూలమొక్క పెరిగింది. నీకోసం, పాపకోసం తెచ్చా.

శ్రీ:- (నవ్వుతూ హాస్యంగా) పురుషుల ఎంత దీనావస్థలోగూడా సంసార సుఖం మరిచిపోరనుకుంటా.

పు:- (వెటకారంగా) ఎన్ని బాధల్లోవున్నా స్త్రీలు అలంకారం మర్చిపోరను కుంటా. (ఎంతో ఉద్రేకంగా ప్రారంభించాడు) శ్రీమతీ! పురుషుడు స్థాపించి పాలించిన ఏకైక వుత్తమసంస్థ సంసారం. అది చక్కని పూలమొక్కలాగా పెరిగి పెద్దదై నలుమూలలా కాఖలు విస్తరించి భవిష్యత్తు దానికి చిరుమొగ్గలుగా, విరిసిన పూలగుత్తులుగా, వ్యాపించిన తియ్యని పరిమళంలా...

శ్రీ:- (సిగ్గుపడుతూ) చాలైంది! శృంగారానికి సమయాసమయాలు వుండొద్దూ? (లోపలికి వెళుతుంది)

పు:- (చాలా పెద్దగా నవ్వుతాడు) ఎందుకంత సిగ్గు? ఇంతకంటే మంచి సమయం ఎప్పుడొస్తుంది? నీకు పూలు, పాపకు పాలా తెచ్చాను. ఇంతకంటే నాకానాందం ఏమిటుంది? ఈ చీకటిలోకంలో నీ జీవిత

మొక మెరుపువంటిది. ఆ శిథిలాలలో ఎక్కడో ఏడుస్తూ తిరుగుతున్న నిన్ను కావాలని తెచ్చి పెంచుకున్నాను. ఎందుకు? వివాహం చేసు కున్నాను. ఎందుకు? సంతానం కన్నాను. అందుకు. చూడు పాప యెంత మంచివాడో ఏడవకుండా పాలుతాగుతాడు! అకలితో ఏడవదు. ఆనందంతో పొంగిపోడు వాడు వేదాంతి శ్రీమతీ! ఆ గుణాలన్నీ నావే కాదూ? నీవా? సరే అలాగే అనుకుందాం. పూలుదండ గుచ్చివెయ్యి. శ్రీమతీ! యివ్వాలి పాంకోసం వెడుతుంటే ఎంత భయం వేసిందో? అడుగుతీసి అడుగు పెట్టలేకపోయాను. ఎర్రని ఎండ భూమ్యాకాళాలనిండా వ్యాపిస్తే, ఆనాడు వరదపారిన రక్తం మళ్ళీ పైకుదికి ప్రవహిస్తున్నదేమోనని ఇళ్ళన్నీ పడిపోయిన యిసుక గూళ్ళలాగు న్నాయ్. అక్కడ ఆ విగిరిగినసోపాలో మిగిలిన అస్థిసంఘరం అక్కడ భయంకరంగా నిశ్శబ్దంగా తాండవించేమృత్యువు. ఈగోళాన్నే కర్కశంగా కౌగిలించి నమలివేసే ఆ మృత్యువు, శ్రీమతీ! పాపను బాగా అరింకరించు. చాల్లే, పూరిమాల అలావుంచితే చాల్లే. మన మోహాలమూట, మన ఆశాస్యప్షం, ఆదర్శ జ్యోతి, ఏం ఆశిల్కు పరాకకప్పితో కాళ్ళతోతన్నేస్తున్నాడు? వాడికిష్టంలేదేమో? సరే వద్దలే! ఆమాయకులైన అసంఖ్యాక ప్రజల్ని అబద్ధాలతో రెవ్వగొట్టి వేట కుక్కులుగా మార్చి వధించిన ఈ ప్రభుత్వాల పరాకాట నీకెందుకు? నువ్వు నిర్మలంగా, హాయిగా, గనగనగన జ్యోతిలాగా బ్రతుకు నాన్నా, నీపెళ్ళికి నేనుంటానో, వుండనో? మీ అమ్మ నిన్ను తీవిస్తుందిలే! (ఆమెలోపలినుంచి సంతోషంగా వస్తుంది)

శ్రీ:- ఊరుకోండి. ఏమిటా పిచ్చిమాటలు? మీరు లేకుండా నేను జీవించ గలనా?

పు:- చూడు, నీకు నామీద యెంత గౌరవమో ఎంత అభిమానమో? (పిలుస్తూ) శ్రీమతీ! (దగ్గరకు వస్తుంది)

శ్రీ:- (ప్రేమతో) ఏమిటది?

పు:- (లాలనగా) వింటావా! నా మాట కాదనవుగా?

శ్రీ:- ఎప్పుడు కాదన్నాను?

పు:- (పావురాన్ని చూపిస్తూ) దాన్ని వంటచెయ్యి. యివ్వాళ్ళ మనం గొప్ప విందు చేసుకొని...ఆనందంగా...

శ్రీ:- మనవాడు ఆడుకోడానికైనా మిగిలినదేగా? అంతకంటే మనకు బంధువు లేవరున్నారు చెప్పండి?

పు:- మరి ఇకమిగిలింది ఒక్కటే గదా! అవు ఈ అవునుగూడా చంపితే, అప్పుడు పాపకు పాలో? అప్పుడు వాణ్ణి ఎలా పోషిస్తాం? (ప్రాధేయ పడుతూ) నాకాకలాతుంది శ్రీమతీ! ఐతే నేనిట్లా ఆకలితో ఆలమ టించి చనిపోతే అప్పుడు నీ కళ్ళు చల్లబడతాయా?

శ్రీ:- (జాలిగా) నాకుమాత్రం ఆకలిగా లేదా? పదేపదే చెప్పితే మీరు బాధ పడతారేమోనని చెప్పలేదు. (కిన్నీరొలకుతూ) కొంచమాంస్యమయినా ఏదో ఒకటి వెతికి తీసుకురాకపోయారా? ఆరోగ్యంగావున్న జంతు వొక్కటి కూడా కనపళ్ళేదా?

పు:- ఆసలేదీ కనపళ్ళేదు ఆ ఆవుతప్ప, దాని పాలు పిండుతూ రుచి చూశాను. మరేమిదో! ఏమిటిది? నిజమేనా? ఏమిటి కళ్ళు మసక పారుతున్నాయి? నాకేదో మగత కమ్మినట్టుంది.

శ్రీ:- లేదులేండి. పోతుందిగా. ఆకలివల్లనేమో ?

పు:- (దీనంగా వేడుకుంటూ) శ్రీమతీ! నామాట విను (ఈసారి తప్పకుండా వప్పకుంటుందన్న నిశ్చయంతో) పోనీ, యిది తీసుకోవాలంటే యింకా డబ్బిస్తా! ఇంత బంగారంవుంటే పూర్వం మహాభోగమనుభ వించే వాళ్ళం. తీసుకో! నువ్వే అంతా తీసుకొని దాచుకో !

(ఆమె ముఖం కోపంతో ఎర్రబడుతుంది. ద్వేషం పట్టలేక పైకి ఆనేస్తుంది.)

శ్రీ:- బంగారమా? తవ్వి తెచ్చుకుంటున్నారా? దాచిపెట్టుకుంటున్నారా? ఎందుకీ బంగారం? ఎవరిరుద్ధరిస్తుంది? ఇది మనుష్యులకు వట్టి నమహా వ్యాధి. ఇంతకంటే భయంకరమైన వ్యాధి లోకంలో ఏనాడూ రాలేదు. ఛీ, ఆ లోకపు దురాశ దుర్మార్గమంతా మీలో యింకిపోయింది. లేక పోతే ఆ నోట్లకట్టలు, ఆ రివార్వర్...

పు:- (హఠాత్తుగా నేరం బైటబడిన ముద్దాయులాగా కంగారు పడతాడు. అతనిలో ద్వేషానిరం చెరిరేగింది) రివాల్యూర్. ఆ రివాల్యూర్ నీకు కనిపించిందా? ఆ నోట్లకట్టలు తీశావా? ఏం చేశావ్, ఎక్కడ పెట్టావ్? నావి నాకిచ్చేశేయ్.

శ్రీ:- తగలబెట్టాను. మంటపెట్టి మన పాప ప్రాణం నిలబెట్టారు.

పు:- పాప అసలెవరు తియ్యమన్నారు నిన్ను? ఆ డబ్బెందుకు ముట్టుకున్నావ్? అది నా అస్త్ర. నా స్వంతం, అవి తగలబెట్టడానికి నీకేం హక్కుంది?

శ్రీ:- (నిర్లక్ష్యంగా నవ్వుతుంది) హక్కు. ఎవడికేం హక్కుంది? ఎవరికి హక్కులుంటే ఏం ప్రయోజనం? యీ హక్కులు నిర్లయించే వాళ్ళెవరు? డబ్బుట డబ్బు మీదబ్బు మీద అస్త్ర మీపెన్నిది ఈనాడు పిడికెడు మట్టితో సమానం తెలిసిందా?

పు:- శ్రీమతీ! యెంత పనిచేశావ్! అస్త్ర కోసం మనుషులెంత యాతన పడ్డారో నీకేం తెలుస్తుంది. ఆ డబ్బుకోసం మనుషులు వొళ్ళు అమ్ముకొని, మెడదమ్ముకొని, అఖరుకు మాన ప్రాణాలే అమ్ముకొని బ్రతికారని నీకెలా తెలుస్తుంది. ఎంతపని చేశావ్? నాకు తిండిపెట్టకపోగా నా డబ్బు కూడా కాజేస్తున్నావా? నాకు ఈనాటికి నీవే నాశత్రు వైనావా?

శ్రీ:- పర్వాలేదు (లోపలికి వెళ్ళిపోతుంది)

పు:- (రహస్యంగా) నా మాట వినవూ? నిన్నింత కష్టపడి కంటిలో పాప లాగా పెంచుకున్నానే! నిన్నే ప్రాణంగా చూచుకున్నానే? మన పాప కోసమైనా నన్ను (ఆమె తనయెదుట లేదని గ్రహించి) శ్రీమతీ! ఎక్కడ? ఏం చేస్తున్నావ్? (లోపలికి వెళ్ళబోయి బల్ల తగిలి పడి పోతాడు. అతనిలో ఏదో అందోళన బైల్లేడుతుంది) శ్రీమతీ! నాకేమీ కనబడటం లేదు. లోకమంతా చీకట్లు కమ్మినట్టుంది. ఏదో ప్రమాదం జరిగింది శ్రీమతీ! రా! నాదగ్గరకురా! ఏదీ ఒక్కసారి పాపను చూడనీ. నన్ను పాప దగ్గరికి తీసుకుపో! నాకేదో భయంగా వుంది.

శ్రీమతీ! వస్తావా! రావా! (కోపంగా పెద్దగా కేక పెట్టాడు) శ్రీమతీ! (ఈ లోపం రేడియో డేబిల్ దగ్గరికి వస్తాడు) శ్రీమతీ! ఏది? నా రివాల్యూర్ ఎక్కడ బెట్టావ్? (సోచుకు తెలుస్తాడు. ఆరిని చేతికి రివాల్యూర్ తగుల్తుంది. బైటకు తీస్తాడు. ఒకానొక నిశ్చయంతో క్రూరంగా మాట్లాడుతాడు) కృతఘ్నురాలా! లోపలికి పోయి దాక్కున్నావా? నీ ప్రాణం రక్షించుకోవడానికి తాపత్రయపడుతూ పైగా నేను దుష్టుణ్ణి దుర్మార్గుణ్ణి నిందిస్తున్నావా? వస్తున్నా నీకు తగిన ప్రాయశ్చిత్తం చేస్తున్నా

శ్రీ:- (ఏడుస్తూ బైటకు వస్తుంది) మర పాప. మర పాప. ఏమిటి విపరీతం, రండి! చూడండి! మర పాప ఒక్కతా పచ్చగా మారిపోయింది. కళ్లు తేలివేస్తున్నాడు. చూపు కనపడడం లేదు.

పు:- (నిర్దాంతపోయి) నిజమేనా? నాకు పాలు రుచి చూచినప్పటి నుంచి భయంగానే వుంది. నిజమేనా!

శ్రీ:- రండి. మీరే తాకిచూడండి. మీరు చూస్తే యేదైనా వుపాయం చూడ గలరేమో?

పు:- (జాలిగా) నేను గుడ్డివాణ్ణి శ్రీమతీ! అందుకేనేమో? పాలు రుచి చూడం వల్లనేనేమో! నాకేం తెలుసు? త్రోవలో ఏ విషకిరణాలంటుకున్నాయో అని భయపడ్డాను. ఇండికి రావడానికే నానాయాతన పడ్డాను. లేకపోలే వెరకనూ. నీకు నాకు తిండి వెరకడానికి నాకేం కష్టం. మన దురదృష్టం శ్రీమతీ! మన దౌర్బాగ్యం.

శ్రీ:- (ప్రాధేయపడుతూ) ఏం చెయ్యాలి మనమేం చెయ్యాలి. బిడ్డను కాపాడే వుపాయం చెప్పండి. మీకాళ్ళు పట్టుకుంటాను. ఈ యింటి దీపం నిలిబెట్టండి.

పు:- (ఆవ్యక్తంగా తనను సంబోధించుకున్నట్లు) ప్రపంచంలో అంతా నశిస్తే కొనపూపిరితో మిగిలివున్న తుడి సంసారం యిది. ఈ, కట్ట కడపటి దీపం కూడా కడిక చీకటి మింగుతుంది. నేనంధుణ్ణి. నేనేం చేస్తాను. ఒక్కంతా నిజంగా మారిపోయిందా? అంత లేత శరీరం

అంత చక్కని నవ్వు. అంత సుకుమారంగా పెంచుకున్నామే! నిజమేరా శ్రీమతీ!

శ్రీ:- నిజమే! నిజమే! వాడి వాళ్ళంత కాలిపోతుందో తెలుసా. ఆ పాలే వాడి ప్రాణం తీస్తున్నాడు. యేంచేద్దాం చెప్పండి.

పు:- (గత్యంతరం లేని స్థితిలో మనస్సు కరుడు గట్టుకపోయి నిరుద్రేకంగా) అయితే నిజమేనా? అయితే గత్యంతరం లేదన్నమాట. నాకేం తోచడంలేదు నాకంతా చీకటిగా వుంది. శ్రీమతీ! రా. ఒక్కక్షణం ముందు సీమీద కోపంవచ్చి నిన్ను చంపేయాలనుకున్నాను. నేను జీవించాలనుకున్నాను. నిజమే నాడి స్వార్థమే! మానవుల్లో జ్ఞానం నశించి పశుత్వం మిగిలింది. ఇప్పుడు మనం మనుష్యులమో కాదో? మనకే తెలియదు. ఇదిగో ఊ నన్ను కాల్చు తీసికో! ఇది నా ఆజ్ఞ! నేను నీ ప్రాణదాతన. నీ కర్తవ్యం నిర్ణయించా. ఇందులో ఒక్కదే వుంది. నా జీవితం అంతంచెయ్యి. (అమె రివాల్వర్ తీసుకుంటుంది. బయట సూర్యుడు సగం దిగిపోయాడు. భోరున తుపాను గాలి వీస్తుంది. ఉరుము మెరుపులతో భూమి కంపిస్తుంది)

శ్రీ:- మనమెందుకు కలిసి జీవించా? ఎందుకు నడిపాం యీ సంసారాన్ని? పాపకు నయంకాదా? ఎప్పటికీ? నా ప్రాణం యిస్తాను. యేమైనా చేస్తాను. చెప్పండి. చెప్పండి, మన బిడ్డ బ్రతకదా?

పు:- బ్రతుకుతాడు.

శ్రీ:- అయితే మనిద్దరం జీవించవలసిందే వాడు పెద్దవాడయితే నిండుగా, కన్నుల పండువుగా, ఈ లోకమంతా హాయిగా -

పు:- శ్రీమతీ! (కరిసంగా) మన బిడ్డబ్రతుకుతాడు. కనీసం ఒకవారం. ఈ వారమంతా చిత్రహింస అనుభవించడానికి, మన పాపం భరించడానికి బ్రతుకుతాడు.

శ్రీ:- (గుండెపగులు ఏడుపుతో) అంతేనా? ఆశ లేదా? ఈ ముఖం నేను చరించలేను. తల్లిశోకం మీకర్థంకాదు. ఇదిగో, నన్నెందుకు పెంచి పెద్దదాన్ని చేశారు? ఒడ్డు ఒడ్డు మీరే బిడ్డను పోషించండి. మీరే,

మీరే సృష్టిండాను. మీరే ఆశించారు. మీరే అనుభవించండి! (ఆమె లోపలికి పోబోతుంటే ఒక భయంకర యంత్రవ్యని దగ్గరగా విన వస్తుంది ఆమె హఠాత్తుగా ఆగుతుంది. పురుషుడు గడగడలాడి పోతాడు)

పు:- శ్రీమతీ! ఓ శ్రీమతీ! ఏమిటది చూడు? అదేనా? అదేనా? వస్తుందా? ఎటు? ఎటు?

శ్రీ:- (ఆందోళనగా బైటకుచూసి) ఆ అదే. అదే. మృత్యుపిరంగి. ఏమిటా ధ్వని. ఇదేఇదే వస్తుంది. మనవై పే.

పు:- నువ్వు రేడియో పలికిందా?

శ్రీ:- అదే పలికింది.

పు:- ఎంతపని చేశావ్. అదే. అదే, నన్ను హత్య చెయ్యి. లేకపోతే, ఏదీ ఆ రివాల్యూర్.

శ్రీ:- ఆగండి. ఇక మన జీవితం అంతమైనట్లేనా? అదిగో వస్తుంది. అదే రేడియో ఫిరంగే... మనం అది రాకమునుపే-

పు:- మన జీవితం కాదు. మానవ చరిత్రే అంతమైనట్లు. (ఆమె లోపలికి వెళుతుంది) ఇది విచిత్ర ప్రమాదం. ఇది విషాదాంత నాటకం. ఇది చరమాంకం. శ్రీమతీ! ఓహో! చివరికి నేనే మిగిలినా? కాబితో కాలుచూ కూడా ఆశాంతను ఎక్కుకొని బైటకు రావాని యాతనపడే వృద్ధుణ్ణి. అటు శిశువు ఉద్బాస నిశ్వాసాంతో ఆకా స్వప్నాలు వెలి బుచ్చే అమాయకమైన శిశువు. వెర్రి చిరునవ్వులో భావి మానవ సౌందర్యాన్ని వెల్లడించే పసిబిడ్డ. ప్రతి రక్తనాళ స్పందనలో మానవ చరిత్రలోని శాంతి సౌభాగ్యాలను జీవిత మహాసముద్ర సంగీతాన్ని స్పందించే పసిపాప. ఓహో! శ్రీమతీ! ఈ లోకం మనకు వీడ్కోలిస్తుంది. (రివాల్యూర్ పేల్చిన ధ్వని వినిపిస్తుంది. భయపడి పెద్దగా పిలుస్తాడు) శ్రీమతీ! శ్రీమతీ! ఏమిటది? ఏమిటది? ఏం చేశావ్? ఆ అబ్బా! నామాపురోహిటు మాటకూడా పడిపోకూడదూ? నీవు నన్నే హత్యచేయకూడదా? (పెద్దగా కేకవేస్తూ) శ్రీమతీ!

శ్రీ:- (విగ్రహం నడిచినట్లు బైటికి వస్తుంది. చేతిలో రివాలవర్ వుంటుంది)
ఎందుకు పిలుస్తున్నారు?

పు:- ఏమిటది? ఏమి చేశావ్? మనపాపకోసమైనా— —

శ్రీ:- (అతికర్కశంగా అతి నెమ్మదిగా) పాప లేదు.

పు:- (నమ్మలేక) ఆ, ఏమన్నావ్?

శ్రీ:- లేదు, పాప లేదు. లేదు. ఆశ లేదు. ఇక ప్రపంచానికి భవిష్యత్తు లేదు. మా (వికృతంగా ఒక చిరునవ్వు విసిరి) ఇంకా యిక్కడే వున్నావేం?

పు:- ఎవరు? నేనా ? ఎక్కడికెళ్ళామంటావ్? యేం చెయ్యమంటావ్?

శ్రీ:- ఇంత విధ్వంసం చూసినవాడివి నీ ఆశకూడా నాశనమైన తర్వాత ఇంకా యిక్కడెందుకు? పో! బైటకుపో!

పు:- (ఆశ్చర్యంతో) వెళ్ళమంటావా నన్ను ? ఎక్కడికి? ఎందుకు ? బైటికి వెళ్ళి ఈ శ్మశానానికి కాపలా కాయమంటావా? ఎందుకూ? ఎందుకు వెళ్ళడం ?

శ్రీ - ఈ నాటితో నీ ఆదర్శం నిరాశాగ్నిలో దగ్ధమైపోయింది. ఇక మనకీ సంసారం వద్దు. ఇన్నేళ్లా నీ చింతకష్టపడినందుకు నాకు జాలి వేస్తుంది నీ ఆశ చావదు. ఇక మనకు ఆశలేదు. వెళ్ళిపో.

పు:- శ్రీమతీ! యేమిటామాటలు? నేను వెళ్ళిపోతే ఒంటరిగా శ్రీవి నువ్వే మౌలావ్? ఎలా బ్రతుకుతావ్? ఈ ఇల్లా, నువ్వు, ఇంత బంగారం, ఈ ఆస్తంతా...

శ్రీ:- ఇదే మీ జీవితానికి ముప్పు తెచ్చింది. ఇది మీ యిల్లా! మీ దురాశే. ఈ బంగారమే మీ ప్రపంచానికి పతనం తెచ్చింది మానవ జీవితాన్ని ధ్వంసం చేసింది.

పు:- కాదు. కాదు. యిది దురాశకాదు. మనుషులు చీమల్లాగా కూడబెట్టడమే కాదు, శ్రీమతీ, మహానాగరికతను నిర్మించారు.

శ్రీ:- ఛీ! చీమలు మనకంటే నయం. దోమలు మనకంటే నయం మీరు వాటిని పొట్టన పెట్టుకున్నారు. యిది మానవుని ఆత్మహత్య.

పు:- అయితే ఆ బాధ్యత అంతా మొగవాళ్లదేనంటావా?

శ్రీ:- (లోని ఆలోచనను అవ్యక్తంగా ప్రకటిస్తున్నట్లు) తప్పకుండా, శ్రీలు సృష్టికర్తలు, పురుషులు లయకారులు. పాపం యెవరిదైనా ఫలితం అందరూ అనభవించాల్సిందే?

(ఐంగారం ముద్దతీసి విసిరేస్తుంది. అతని దృష్టిలో అంతకంటే కోప కారణం మరొకటుండదు)

పు:- ఏమిటిది? ఈ లోకాన్ని తూలనాడతున్నావ్. నిన్ను పోషించి పెంచి పెద్దచేసి నడిండుకేనా? నా స.సారం నిలబెడతావనుకున్నా. నా సంతానం వృద్ధిచేస్తావనుకున్నాను నా వృద్ధాప్యంలో నాకు సేవలుచేసి నా బ్రతుకు సుఖంగా వెళ్ళిపోయే మార్గం చూస్తావనుకున్నాను. ఇప్పుడు నన్నే వెళ్ళిపోమంటున్నావా?

శ్రీ:- అవును.

పు:- (దిగులుగా వెళ్ళిపోతూ కుర్చీ తగిలి తూలిపడి లేచి వెళ్ళుతోతాడు) శ్రీమతీ! మళ్ళీ మనం కలుసుకోలేంగదూ! ఇక లోకం ఇంతే గదూ! నా కళ్ళ కనబడక పోయినా నాచెవులు వినపడక పోయినా, నా దేహం కీళ్ళ సడలి వారిపోతున్నా...

శ్రీ:- (తనలో మళ్ళీ ఆశ అంకురిస్తుండేమోననే భయంతో) ఎందుకు నన్ను వేధిస్తావ్. ఎందుకు మళ్ళీ మళ్ళీ తిరిగిస్తావ్?

పు:- ఎందుకేమిటి? నామాట విను శ్రీమతీ! మళ్ళీ ఒక పాప కలిగితే దాన్ని నా ప్రాణమిచ్చి పోషిస్తా!

శ్రీ:- (వెగటుగా) యింకా బిడ్డలు కావాలా?

పు:- నా మీద దయతలచవూ?

శ్రీ:- మీరే దయతలచాలి. ఇక నాకు సంతానం కలుగదు ఇక నేను కననే లేను,

శ్రీ:- నిజమా! నాతో ఎన్నడూ చెప్పలేదే?

శ్రీ:- చెప్పితే మీ ఆశ నశించి పోతుందని చెప్పలేదు. మీ ఆశను అంతం చెయ్యడం యిష్టంలేకనే ఆ రహస్యం మీకు చెప్పలేదు. నాకు తెలుసు మీ ఆశ చావదు ప్రాణ-పున్నంతవరకు ఆశ చావదు.

పు:- అదే మమ్మల్నింత కాంక్షించిన మహాజ్యోతి. అందుకా వెళ్ళి పొమ్మంటున్నావ్? అయితే నాతోనే మానవ చరిత్ర అంతమైపోతుందని తలుచుకొని- తెలిసి గూడా ఓంటరిగా ఆ శక్తికానంలో కాంక్ష తీరిన భూతంలాగా తిరగడం ఎంత దుర్భరంగా ఉంటుందో. అదిగో దగ్గరకొస్తుంది రేడియోగన్! నా ప్రాణం తీస్తుంది. శ్రీమతీ! ఈ సమయంలో నన్ను నిర్దాక్షిణ్యంగా గెంచేస్తావా? నీకు హృదయం లేదా? గెంచేస్తున్నావా?

శ్రీ:- (నవ్వుతుంది) అవును. గెంచేస్తున్నాను వెళ్తు. నిన్ను జీవితాన్నుంచి తరిమేస్తున్నాను. నీ భార్యనుకాదు- కాదు సేను ప్రకృతిని మీ మానవుల వికృత ప్రవర్తనతో విసిగివేసారిన ప్రకృతిని. వెళ్తుమానవులకు జీవించే హక్కు లేదని శాసిస్తున్నాను. వెళ్ళు మీ సంసారం, సంతానం, సంస్కృతీ మీ స్వార్థానికి మారు పేర్లు ఇవన్నీ నీతోనే నశించనీ. మీ జీవితం యీ విశ్వానికే కళంకం. పోపో. వెళ్ళిపో.

పు:- నీవు నా శ్రీమతివికాదు శ్రీవికాదు. అదృతమైన ప్రకృతి కత్తివి. నిత్యయవ్వనంతో జీవిస్తూ మానవుణ్ణో, జతువునో వచ్చానో సృష్టిస్తూ సత్యాన్వేషణచేస్తూ నిండుగా నిర్విరామంగా జీవిస్తూ నువ్వు ఈ షణ్ణంలో నాకు మూర్తీభవించిన ప్రకృతివి

శ్రీ - ఇప్పుడు తెలిసిందా? ఇది మీకు శిక్ష. ఇక చీమలో, తేనెటీగలో, క్రిమిలో ఈ భూమి నావరిస్తాయి అవి కూడా మీలాగే వెర్రియత్నాలుచేస్తే నశిస్తాయి. మీరు మాత్రం నిష్క్రమిస్తారు. తప్పదు.

(పంజరం తెరిచి పావుగాయితో చెపుతుంది)

పో అమ్మా, నీవైనా వెళ్ళిపో నీవైనా స్వేచ్ఛగా ఆ నిర్మలాకాశంలో విహరింపు మాఖాధాగ్నిలో నీవెండుకు తస్మయైపోతావు? (పావుగాయి

నిశ్చలంగా వుంది. ఆమె ఆతనివంక చూస్తుంది. అది గూడా చనిపోయింది)

పు:- శ్రీమతీ! నీవు ప్రకృతి మాతవు! నన్ను క్షమించవూ? నీవు క్షమిస్తే అదే నా ఆత్మకు శాంతి!

శ్రీ:- (ఏడుపుతో రెండు చేతులు ముఖానికి ఆద్దం పెట్టుకొని) క్షమించడమా! నేనా! మనీషిని నీ విశ్వమే క్షమించాలి. ప్రచండశక్తి, పరమదయామయీ! ఓ విశ్వ సంసారమా! క్షమించు క్షమించు. అవును మానవుడే. ఇదంతా మానవుని మహాపరాధం. ఆది నుండి తుది వరకూ అహంకారంతో విరగబడ్డాడు. మృగాలను వధించాడు జంతువుల్ని బానిసల్ని చేశాడు. పక్షుల్ని నేల కూల్చాడు. స్త్రీలను అటబొమ్మల్ని చేశాడు. ఈ భూగోళాన్నే శిశువు మాదిరిగా మృత్యు సముద్రంలో మంచి ఉక్కిరి బిక్కిరై యేడిస్తే యిది మానవుడు చేసిన మాతృహత్య. రా అమ్మ రా. క్షణ క్షణంలోకాన్నే ఆక్రమించి ముంచెత్తే ఓ మహా మృత్యువా! అమ్మ! రా. ధగ ధగ వెలిగే ఈ శర సహస్ర నక్షత్రాలలో అద్భుత నృత్యంలో ఈ గోళం అనాధయై ఏడుస్తూ ఈడ్చుకుంటూ ప్రయాణిస్తుంది. పాపం. పాపం పాపం మానవుడే! పాపం చేశాడు? మానవులంతా శైశవంలో తెలియక చేసిన చికిపి చేష్టలకు ఇంత మోహంగా శిక్షిస్తా? ఎవరు? ఎవరు?..... దినం దినం మాయించిని దర్శిస్తూ మా శోకంలో, సౌఖ్యంలో పాటపంచుకున్న ఓ సూర్యుడా క్షమించు తల్లి! లే మానవులను చల్లని నీటిలో లాలించిర చంద్రుడా క్షమించు ప్రతి క్షణం కన్నార్పక దూకంపంలో పెరుగుతున్నలో, కడవులో కదనంలో మా లోకం కాచిన తారలారా! కన్నీటిలో లోకాన్ని పునీతం చేసిన ఓ వర్షమా! కౌగిలించి. లాలించిన ఒవాయువా, క్షమించండి, క్షమించండి, ఈ విషాదాంత నాటకంలో చరమాంకం మాతోనే అంతమౌంది. ఇవే మీకు మా అభినందనాలు.

(సూర్యుడు పూర్తిగా దిగిపోతాడు. చీకటి దట్టంగా వ్యాపిస్తుంది. భువనగళి. ఉపముఖ మెరుపులతో భూమ్యాకాశాలు కదలలేకపోతాయి.

ఆమె తలవంచుకుంటుంది కళ్ళు మూసుకుని పాపను ముఖానికెత్తు
కొని ముద్దు పెట్టుకుంటుంది. అతను నిశ్చేష్టుడై ఆమె వంక తలెత్తి
చూస్తుంటాడు. దూరంగా రేడియో ఫిరంగి ప్రేరిన శబ్దం దిగంతాలో
మాఝ్రోగుతుంది)

(మళ్ళీ అంతరాత్మల ఆక్రందన సంగీతం మాఝ్రోగుతుంది).

నరులకు శత్రువు ప్రచండ మృత్యువు.

ప్రపంచమే బలిచేసిననాడు.

నేలకు వాలిన నిండు ప్రాణులము

జీవం విడువని అంతరాత్మలం.

వినండి యిది మా హెచ్చరిక

విశ్వానికి తుది హెచ్చరిక.

మానవులారా మొలకెత్తండి.

దిశదిశలా తల యెత్తండి.

శాంతి సౌఖ్యం సౌందర్యంలో

జగతిని హాయిగ వర్తిల్లండి.

అద్యంతాలే లేని మహద్గుత

మానవోత్సవం సాగించండి.

నిండుగ హాయిగ జీవించండి.

నిత్యం సత్యం స్థాపించండి!

మృత్యువు మర్మం భేదించండి

యిది మీ ధర్మం జీవించండి.

వినండి ఇది మా హెచ్చరిక

విశ్వానికి తుది హెచ్చరిక.

(తెర)

వౌన వెలిసింది

రచన :

ఎన్. ఆర్. నంది

పాత్రలు

వాసుదేవరావు

దొంగ

కామయ్య

ఇన్ స్పెక్టర్

రంగాలంకరణ :- శ్రీమంతుడైన ఓ వ్యక్తి డ్రాయింగ్‌రూం. రంగానికి మధ్యగా ఓ సోఫా, దానికి రెండువైపులా రెండు చిన్న సోఫాలు. ఒక వైపున రెండు ద్వారాలు ఉంటాయి ఒకటి వంటింట్లోకి, రెండోది బంగళా అంతర్భాగంలోనికి, మరోవైపు ద్వారం వీధిలోనికి — ఈ మూడు ద్వారాలకూ తెరలు ఉంటాయి గోడకు ఒక ఇరవై ఏళ్ళ ప్రౌఢ తెలవర్ణ చిత్రం. గాలి వీచేటప్పుడు వీధిద్వారా తెరలు ఊగుతూ ఉంటాయి.

తెర లేచేసరికి పెద్ద సోఫాలో ఒక వ్యక్తి కూర్చోని, దినపత్రిక తిరగేస్తూ ఉంటాడు. వయసు నలభై అయిదు. కాని, ఏదో బాధ, వ్యధ, అతన్ని కృంగదీసినట్టు కనిపిస్తాడు. జీవితంలో అమూల్యమైన వాటన్నిటినీ పోగొట్టుకొని చావలేక బ్రతుకుతున్న మనిషి. ఆ నైరాశ్యం అతనికి మనశ్శాంచల్యాన్ని కలిగించింది పరధ్యానంగా మాట్లాడుతాడు, అదీ అతిగా మాట్లాడుతాడు.

తెరలేచిన కొద్దిక్షణాలవరకూ అతను వక్కపొడి నోట్లో వేసుకుంటూ, పత్రిక చదువుకుంటూ ఉంటాడు. అంతలో వీధి ద్వారం తెరలు కొద్దిగా గాలికి ఊగుతాయి. గాలి హెచ్చుతుంది

అతను ఒకసారి ద్వారంవైపుచూసి, మళ్ళీ పత్రిక చదవడంలో నిమగ్నుడవుతాడు. కాని, ఈసారి మెరుపుమెరిసి, గాలి హెచ్చుకావడంలో అతను పత్రిక దింపి, ఓడేత్తో కళ్ళజోడుతీసి, వంటింటివైపు చూస్తాడు. అతని పేరు వాసుదేవరావు

వాసు:- కావయ్యా! (సమాధానంలేదు) కావయ్యా!

కావ:- (వంటింట్లో నుంచి) అయ్యా!

వాసు:- ఎక్కడున్నావయ్యా?

కావ:- ఇక్కడేనండి. ప్రమదావనంలో.

వాసు:- (ఆర్థంకాదు) ప్రమదావనం!

కావ:- అదేనండి, వనితాలోకంలో.

వాసు:- వనితాలోకం? (అర్థమయినట్టు) ఓహో! అదా! సరి సరి! భగవంతుడు నిన్ను ఆ వర్గంలోనే సృష్టించకుండా చాలా ఘోరపాటే చేశాడు సుమా. ఇలా రావయ్యా!

కావ:- (ప్రవేశిస్తాడు. వంట బ్రాహ్మడి వేషం) అయ్యా!

వాసు:- గాలివార వస్తూంది. తలుపులు మూసేయ్.

కావ:- చిత్రం (తలుపులు మూసేసి, వంటిట్టోకి వెళ్ళబోతూ ఉంటాడు.)

వాసు:- కావయ్యా!

కావ:- అయ్యో! (వెనక్కి తిరుగుతాడు)

వాసు:- మూసేశావా?

కావ:- అయ్యో.

వాసు:- కాని, (ప్రతిక పడేసి మెల్లగా చిత్రం దగ్గరికి వెళ్ళి) ఒకవేళ అమ్మాయిగాని వస్తే...

కావ:- (ఏ అమ్మాయో చప్పున స్ఫురణకు రాదు. కాని, వాసుదేవం మెల్లగా లేచి, తెలవర్త చిత్రం దగ్గరికి వెళ్ళగానే, అర్థమయినట్టు) అమ్మాయిగారా? వస్తే నేను లేనటండి — తలుపులు తియ్యడానికి?

వాసు:- (చిత్రంవైపుచూస్తూ) కావయ్యా!

కావ:- అయ్యో! (దగ్గరగా వెడతాడు)

వాసు: అమ్మాయి వెళ్ళడం నీకు జ్ఞాపకముంది కదూ?

కావ:- అయ్యో! లేకేవండి?

వాసు:- అవాళకూడా ఇలా గాలివానే! నా కనలు ఇష్టంలేదు—అమ్మాయిని నాతోబాటు తీసుకెళ్ళడానికి. కాని, తీర్థం చూస్తానని ఒకదే గోం, పొడివైవాడ్ని. [కంఠం వణకుతుంది]

కావ:- అయ్యో!

వాసు:- [లేరుకొని] కావయ్యా! ఆ అమ్మాయి ఏ క్షణాన వచ్చినా రావచ్చు. తలుపులు తీసుంచడం మంచిదనుకుంటాను.

కావ:- ఫర్వాలేదండి! నే నున్నానుగా? అమ్మాయిగారి కంఠం ఇలా వినపడే సరికి ఆలా తలుపులు తెరిచెయ్యనూ?

వాసు:- ఉహూ! అప్పటికి మన మెవ్వరం ఈ గదిలో లేకపోతే? గాలివాన పొచ్చితే ప్రమాదంకదూ?

[తలుపులు తీసేస్తాడు. గాలి రయ్యే కొడుతుంది. మెరుపులు కొద్దిగా పొచ్చుతాయి. ఒక్క షణం అలా వీధిలోకి పిచ్చిగా చూస్తాడు.]

సరే, కావయ్యా! ఇహ నవ్వు వెళ్ళు.

[కావయ్య వంటింట్లోకి వెడతాడు. మరో రెండు షణాలలా ఉరుముల్ని, మెరుపుల్ని చూస్తాడు. ఒక పెద్ద మెరుపు మెరుస్తుంది. రంగంమీద దీపాలన్నీ ఆరిపోతాయి వాసుదేవం కంగారుగా 'కావయ్యా!' అని వంటింట్లోకి వెడతాడు. ఒక్క షణం రంగం ఖాళీ. మెరుపుల వెలుతురు తప్ప రంగం మీద ఎలాటి వెలుతురూ ఉండదు. బయట పెద్ద కోలాహలం...అది రాను రానూ పొచ్చుతుంది. చివరికి "దొంగ...దొంగ...పట్టుకోండి!" అన్న కేకలు పొచ్చుతాయి. ప్రేక్షకులనుంచి ఒక వ్యక్తి కంగారుగా రంగంమీదికి ప్రవేశిస్తాడు. మాసిన తల, మాసికల బట్టలు, చేతిలో నెక్లెస్— మెరుపు వెలుగులో కనిపిస్తుంది. రంగంమీద దొంగలా పిచ్చిగా ఇటూ, అటూ తిరుగుతాడు—రాక్కునేందుకు. చివరికి వంటింట్లోపైపు వెళ్ళి, అక్కడ మరుమ్మరి అలికిడి విని, చప్పున రంగంమీదికి వచ్చేస్తాడు.)

వాసు:- [లోపలనుంచి వస్తూ] వెళ్ళవది గాలివాన ఇలావస్తేచాలు. స్కూలు కుర్రాళ్ళలా, ఈ మునిసిపల్ కరెంటుకూడా సెలవు పుచ్చేసుకుంటుంది. ఇక ఈ ప్రదేశానికి నాగార్జునం వస్తేనేం, రామపాదసాగరం వస్తేనేం?

[మళ్ళీ దీపాలు వెలిగాయి దొంగ చప్పున పెద్ద సోపా వెనక్కి వెళ్ళి రాక్కుంటాడు.]

వాసు:- ఆ! వచ్చేశాయీ! వెళ్ళిందా! అడ్డునిని పేరు స్మరిస్తే ఉరుములాగుతాయో—లేదోకాని, రామపాదసాగరం పదం వినిపించేసరికల్లా దీపాలెలా వెలిగిపోయాయో! (వీధి ద్వారం దగ్గరకొచ్చి, బయటకు వెయ్యరాచి చూసి) అబ్బే! ఇంకా వర్షం పడటంలేదు. (అనుకుంటూఉండగా, పోలీస్ ఇన్ స్పెక్టర్ చేతిలో పిస్టల్తో ప్రవేశిస్తాడు.)

ఇన:- (రొప్పుతూ) ఈ ఇంట్లోకి ఎవరైనా వచ్చారా?

వాసు:- (అతనివైపు తేరిపార చూస్తాడు)

ఇన:- ఏవండీ, వచ్చారా?

వాసు:- ఆ...

ఇన:- ఎక్కడ?

వాసు:- ఇదిగో, ఇక్కడే. (అతన్నే చూపిస్తాడు)

ఇన:- హాస్యంకాదు.

వాసు - అవును హాస్యంకాదు; మీరే ప్రస్తుతం వచ్చారు.

ఇన: అదికాదు సార్... సారీ ఫర్ ది డిస్టర్బెన్స్. ఇప్పుడే ఒకడ్ని తరుముకుంటూ వచ్చాం. వాడు ఈ ఇంట్లోనే దూరదం చూశాం. మీరుగాని చూసినట్లయితే—

వాసు: మిమ్మల్ని తప్ప మరో ద్విపాదజీవ మేది చూసెరగను మహాశయా! ఇంతకీ ఆ మనిషెవరు?

ఇన:- దొంగ! నిన్నరాత్రి చైర్మన్ చంగయ్యగారింట్లో దొంగతనం చేసి, ఆయన్ని చంపడానికి ప్రయత్నంచేసి పరారై పోయాడు.

వాసు:- దొంగతనం నిన్న జరిగితే, దర్భాపు ఇవాళ చేస్తున్నారా? బాగుంది— బాగుంది! ఏదో సామెత చెప్పినట్టు— (ఇన్ స్పెక్టర్ ఏదో చెప్పబోతూ ఉండే) ఇంతకీ, ఇప్పుడు మీరు తరుముకొచ్చిన మనిషెవరు?

ఇన:- వాడే— దొంగండీ. ఇవాళ బజార్లో వాడు నెక్లెస్ ఆమ్మబోతూ ఉండే, మా పోలీసులు కనిపెట్టి...

(సోపా పక్కనున్న వ్యక్తి ఉలిక్కిపడి, చేతిలోని నెక్లెస్ను చప్పున జేబులో వేసుకుంటాడు.)

వాసు:- అక్కడే పట్టుకోలేక తరమదం ప్రారంభించారన్నమాట! మర్నా! పోలీస్ ఉద్యోగానికి స్పార్ట్స్లో ఎఫిషియెన్సీ ఒక అడిషనల్ క్వాలిఫికేషన్గా?

ఇన:- అదికాదుసార్ !

వాసు:- ఏదికాదు? పోలీస్ వాళ్ళతో ఉన్న పెద్ద చెక్కె ఇది. దొంగల్ని పట్టుకోమని ఉద్యోగమిస్తే రోడ్ మీద రన్నింగ్ రేన్ చూపిస్తారు. సైకిల్ కి లైట్ లేకపోతే, పూజారి దక్షిణకు చెయ్యి చాచినట్టు ఎదం చెయ్యి; దొంగ సారాకేసుకి కుడిచెయ్యి చాస్తారు.

ఇన:- (కోపాన్ని దిగమింగుకుంటూ) ఎక్స్ క్యూజ్ మి సార్! మీరు అతిగా మాట్లాడేస్తున్నారు... మరి మేం వస్తాం.

వాసు:- అహ! పోలీస్ శాఖవాళ్ళు వట్టి చేరులో తిరిగి పోకూడదు. రండి. (వాసుదేవం అతని చెయ్యిపట్టుకొని తీసుకెళ్ళి సోఫాలో కూచో బెడతాడు.)

వాసు:- కావయ్యా! (కేకవేస్తూ)

కావ:- (వచ్చి) ఆయ్య!

వాసు: చూడు! ఇన్ స్పెక్టర్ గా రొచ్చాడు! రెండు కప్పులు కాఫీ తీసుకురా. (ఇన్ స్పెక్టర్ కంగారుపడతాడు)

కావ:- చిత్తం.

(ఇన్ స్పెక్టర్ స్థిమిత పడతాడు. కావయ్య వెడతాడు.)

వాసు:- ఇప్పుడు చెప్పవయ్యా తీర్గ్గా..... చైర్మన్ చంగయ్యగారింట్లో నిన్నను దొంగతనం జరిగింది! గుడ్ ఈవాళ దొంగ, బజార్లో నెక్లెస్ అమ్ముతూవుండగా మీరు చూడటం జరిగింది. వెరిగుడ్. అతన్ని మీరు పట్టుకోబోతే అతను తప్పించుకు పారిపోవడం జరిగింది. బేడ్ అక్... అతను మీకంటే గొప్ప స్టోర్స్ మన్ లా ఉన్నాడు. దొరికితే ఒకసారి అతన్ని ఇక్కడికి తీసుకురండి. సన్మానం చెయ్యాలి చూసారూ, నాకు స్పోర్ట్స్ అంటే మహాపిచ్చి.

ఇన:- ఇది పరిహాసాలకు సమయం కాదు.

వాసు:- సారీ! పరిహాసాలు మానేసి అసలు విషయానికి వద్దాం. ఏమయింది? దొంగతనం జరిగింది. ఆయితే, సదరు దొంగకు ఆయింట్లో దొంగ తనం చేయాల్సిన అవసరం ఎందుకు కలిగింది? ఆ దుర్బుద్ధి వాడికి కొత్తగా కలిగిందా, లేక ఎప్పటినుంచో ఉందా? అలా అయితే,

వాడు దొంగతనం చేయాల్సిన కారణాలేమై ఉంటాయి? దొంగతనం చేయడానికి వెళ్ళినవాడు హత్య చేయడాని కెందుకు పూనుకున్నాడు?

ఇన:- (విసుగెత్తి) అయ్యా, వాసుదేవంగారూ! తమరు వకిలు కాబట్టి ఇలాంటి ప్రశ్నలు వేస్తున్నారు. కాని, నేను పోలీస్ ఉద్యోగిని కాబట్టి నా దర్మం కేవలం ఆ నేరానికి కారకులైనవారిని వెదికి బంధించడం-కాని, ఇవన్నీ యోచించడం కాదు.

వాసు:- అవునవును మరిచాను. నువ్వు పోలీస్ వికదూ? (నవ్వి) ఏదో, పాతి కేళ్ళనుంచి అరివాటుపడ్డ ప్రాజెంకదూ, నాయనా? పొరపాటున హత్యమాట విన్నా, దోరి మాటవిన్నా ంక్ష యక్ష ప్రశ్నలు వేయడం ఆలవాదై పోయింది. అంతెందుకు? (బాధగా) ఒక పుష్కరం క్రితం మా అమ్మాయి (చిత్రం దగ్గరకి వెడలాడు) కోటిలింగాం తీర్థంలో తప్పిపోయినప్పుడూ ఇలాంటి ప్రశ్నలే వేళాను — నా మనస్సుని.

ఇన:- [లేచి, చిత్రం దగ్గరకి వచ్చి] హీ అమ్మాయి తప్పిపోయిందా?

వాసు:- [కంగాడుపడి కోపంగా] ఎవరన్నారు. తప్పిపోయిందని? తీర్థాల్లో తప్పిపోయేంత అహయకురాలేంకాదు, మా అమ్మాయి. ఇదిగో చూడు! ఈ చిత్రం మా అమ్మాయిదే. ప్రస్తుతం విశాఖలో మెడిసన్ చదువుతోంది. ఫైరలియర్ అయిపోయింది, ఈవేళో-రేపో రావచ్చు. ఆసలు ఇప్పుడే వచ్చేసినా వచ్చేయ్యొచ్చు. అందుకే గాలివాన వస్తున్నా — తలుపులు తీసివుంచాను. (ఇన్ స్పెక్టర్ చిత్రంవైపు చూస్తూ వుంటాడు) అబ్బాయ్!

ఇన:- (ఉలిక్కిపడి) ఏవండీ?

వాసు:- ఏం చదువుకున్నావు?

ఇన:- ఆనర్స్.

వాసు:- అయితే, అబ్బాయ్.

ఇన:- అయ్యా!

వాసు:- మా అమ్మాయి ఎలా వుందంటావ్?

ఇన:- (కొంత సిగ్గు) ఆమె కేసుండి! చాలా బావుంది.

వాసు:- అయితే, పెళ్ళి చేసుకుంటావా?

ఇన:- (కంగారు పడతాడు) నే... కా... డి?

వాసు:- నువ్వేనయ్యా! అమ్మాయి రూపంలో ఎంత సౌందర్యరాళి, గుండలో కూడా అంతే! చదువా! నికు ఇంతకు పూర్వమే చెప్పాను. ఎమ్. బి., బి. ఎస్. పాసయిందని.

ఇన:- అయ్యా, వాసుదేవంగారూ!

వాసు:- నువ్వు మధ్యలో ఆపకయ్యా, విను. మా వంశియి? రామజోన్ముల వారంటే తెలిసి అందుతుంది. ఈ సైడెల్లో సంస్కృతి, సభ్యత, గౌరవ మర్యాదలుకల కొద్ది కుటుంబాల్లో మాది మొదటిది.

కావ:- [రెండు కప్పులతో ప్రవేశం] అయ్యా, కాఫీ!

వాసు:- ఇలా టేబిల్ మీద పెట్టు.

కావ:- [టేబిల్ మీద పెట్టి వెడతాడు.]

వాసు:- రావయ్యా అల్లుడూ! కాఫీ సేవిద్దాం.

[ఇద్దరూ వెళ్ళి సోఫాల్లో కూచోని, కప్పులు తీసుకుంటారు.]

వాసు:- నా తదనంతరం నా ఆస్తి కంతటికీ వారసురాలు అమ్మాయే! అందు వల్ల ఆ ఆస్తి ఆమెను వివాహం చేసుకున్నవారికి చెందుతుంది. నా ఆస్తి ఎంత ఉందనుకున్నావ్? [ఒక గుట్టక కాఫీ] ప్లీజ్ రీ చేసి నాలుగు 'ల' కాటాలు సంపాదించాను— ఫోర్ లాక్స్! [మరో గుట్టక] అదికాక స్థిరాస్తి ఈ ఇల్లు మరో 'ల' కారం చేస్తుంది. ఒన్ మోర్ లాక్! [ఇంకో గుట్టక] వీటితోడు ఈ ఇల్లాలో నా పేర వందేకరాల చూగాణి. [ఇన్ స్పెక్టర్ కళ్ళు తేలేసి గుట్టక వేసి ఉక్కిరి బిక్కిరైపోయి, కాఫీ తాగకుండానే టేబిల్ మీద ఉంచేస్తాడు.]

వాసు:- అదేవిటయ్యా, కాఫీ తాగకుండా అలా దిగబెట్టేశావ్?

ఇన:- [మాట వినిపించుకోకుండా లేచిపోయి] వస్తానండి.

వాసు:- (కాఫీ కప్పు డేబిర్ మీక పెట్టేసి, లేచిపోతూ) ఇంత త్వరగా ?

ఇన:- (బయటకు పోబోతూ) ఇహ భరించలేనండి

(చమటపట్టిన ముఖం తుడుచుకొంటాడు)

వాసు:- వర్షాలేదు... ఆ ఆస్తి నీకు రాయనులే, అమ్మాయిని పెళ్ళాడు.

ఇన:- వద్దసార్; వద్దండి.

వాసు:- పోనీ, అమ్మాయిని కూడా చేసుకోవద్దులే! కాఫీ తాగు.

ఇన:- ఆకలిగా లేదండి.

వాసు:- పోనీ, కాఫీ తాగొద్దు, నీ దొంగను పట్టుకునేందుకు ఇల్లంతా వెళుకో.

ఇన:- వద్దండి, బయటే ఉంటాను. వాడి ఇంట్లో ఉంటే గింటే—బయటకు ఎప్పటికైనా వస్తాడు. అప్పుడే పట్టుకుంటా. ఎస్తా. గుడ్ నైట్ సార్! (నిష్క్రమణ.)

వాసు:- గుడ్ నైట్! వెలిపిల్లాడు 'ం' కారం చెవినిపడగానే గుండె బేజారెత్తి పోయిన మనిషి ఇహ ప్రభుత్వకార్యాలయాల్లో ఎలా పనిచేస్తాడో?... కావయ్యా! (నంటింటివైపు వెడతాడు)

కావ:- (లోపల్నుంచే) అయ్య...

వాసు:- చూడూ! వర్షం ఇంకా పడడంలేదు. ఇలాంటి సమయంలో వేడి వేడి పకోడీలు తింటే బావుంటుందయ్యా.

కావ:- (లోపలే) చిత్రం.

వాసు:- కాస్త ఉల్లిపాయలు ఎక్కువ వెయ్యి.

(ఈ సంభాషణ అవుతున్నప్పుడు, సోఫా వెనుక దాగున్నదొంగ మెల్లగా లేస్తాడు. అంతలో ఉరు మురుముతుంది. వెనక్కి తిరుగు తాడు వాసుదేవం. దొంగ మళ్ళీ సోఫా పక్కకి నక్కిపోతాడు. వాసుదేవం మెల్లగా వెనక్కివచ్చి పెద్ద సోఫాలో కూచొని, పత్రిక తీసుకుంటాడు ఇదే సమయమని దొంగలేచి, బయటకు వెడతాడు. కాని, బయట వీధిలో ఇన్ స్పెక్టర్ని చూసి, మళ్ళీ వెనక్కి కంగారుగా రంగం మీదికి వచ్చేస్తాడు, సోఫా వెనక్కి నక్కిపోవాలనుకొంటుం

డగా ఉరుము ఉరుముతుంది వాసుదేవం వెక్కిరి తరి తిప్పి చూస్తాడు.)

వాసు:- ఎవరు?...ఎవరది?

రాం:- (తడబడుతూ) నే...నే—నంది...

వాసు:- నువ్వే! ఎవరు? ఎవరు కావాలి?

రాం:- అబ్బే! ఎవడూ, ఎవడూ...

వాసు:- ఓహో! గాలివాన వస్తుందేమోనని వచ్చావా?

రాం:- అవును...అంతేనంది.

వాసు:- రా అయితే, ఇలా వచ్చి ఈ కాఫీ తీసుకో!

[ఇన్ స్పెక్టర్ వదలిపోయిన కాఫీ చూపిస్తాడు.]

రాం:- అబ్బే! వద్దండి.

వాసు:- ఫర్వాలేదు తీసుకో?...ఇంతకుముందొక పోలీస్ ఇన్ స్పెక్టర్ వచ్చాడు అతనికిస్తే తాగకుండా పోయాడు (లేచి, దొంగ దగ్గరగా వస్తాడు అదేమిటబ్బాయ్, ఆలా గుడ్లు మిటకరించి చూస్తావ్?)

రాం:- అబ్బే! ఏం లేదండి.

వాసు:- ఏం అబ్బాయ్, వారికం అలావుంది?

రాం:- అబ్బే! ఏం... లేదండి.

వాసు:- మాటకూడా తడబడుతోంది.

రాం:- అబ్బే! లేదండి...

వాసు:- గొంతుగూడా తగ్గిపోతోంది.

రాం:- లే...లేదం...డి!

వాసు:- ఏమిటి లేదు? కొంపతీసి నీకుగాని వంట్లో బాగుండలేదా ఏం?

రాం:- అవునండి. మూడు రోజుల నుంచి జ్వరం.

వాసు:- అయ్యో పాపం! జ్వరంలో ఎక్కడికి బయలుదేరావ్? (దొంగ మాట్లాడడు) డాక్టర్ దగ్గరికా?

రాం:- అవునండీ.

వాసు:- కనిపించాడా? (తం త్రిప్పుతాడు దొంగ) ఇంజెక్షన్ ఇచ్చాడా, అప రేషన్ చేశాడా? లేక రెండునా?

రాం:- అబ్బే! రెండూ లేవండి. ముడిచ్చాడు

వాసు:- నీళ్ళ మందా?

రాం:- కాదండీ. మంచిమందే. జ్వరం సోయ్యిందండి చెప్పినే

వాసు:- అయితే, అతను డాక్టరయి ఉండడు...సరే! ఇలావచ్చి కూచో.
[సోఫాలో కూచుంటాడు. దొంగ కూచోడు. భయంగా వీరివైపు చూస్తుంటాడు.] అబ్బాయ్! ఎంతవరకు చదువుకున్నావు?

రాం:- అబ్బే! లేదండీ, ఆసలు చదువే రావండీ.

వాసు:- ఆసలు చదువే రాదా? ఇంకేం నీకు ముఖ్యమంత్రి అయ్యేంత క్వాలి ఫికేషన్ ఉంది. నాకు మంత్రులందరే చాలా ఇష్టం సుమా!

రాం:- మేం మంత్రులం కాదండీ, కాపులం.

వాసు:- మరి మంచిది. మీ భుజామీదే భారతదేశం— ముఖ్యంగా ఆంధ్ర దేశం ఆధారపడిఉంది. నాకు వందేకరాల మాగాణి ఉంది. సేద్యం చెయ్యగలవా?

రాం:- మాకు సేద్యం రాదండీ. మేం చాలాశాతంగా పట్నంలోనే స్థిరపడి పోయాం.

వాసు:- దేశద్రోహీ! ఇంకా పారిశ్రామికంగా ఈ రాష్ట్రం వృద్ధికాకముందే దేశానికి వెన్నెముకైన పల్లెపట్టుల్ని విడిచిపెట్టేస్తున్నావుంటే, నువ్వు ఇహ— ఈ— సర్లే— ఇక్కడ నువ్వేం పనిచేస్తున్నావ్?

రాం:- ఏం లేదండీ.

వాసు:- అండీ? ఏం లేకపోవడంచూడా ఒక పనా? సరే— ఎంప్లాయ్మెంట్ ఎక్సేంజ్లో పేరు నమోదు చేయించుకున్నావా?

రాం:- లేదండీ.

వాసు:- పోనీ, పూర్వజన్మలో నైనా చేయించుకున్నావా? అప్పుకాలే? వెరీ గుడ్! నువ్వు చాలా బుద్ధిమంతుడవైన పౌరుడిలా ఉన్నావ్. మరినీకెలా గడుస్తోంది?

రాం:- మా నాన్న పని చేస్తున్నాడండీ.

వాసు:- అయిన పనిచేస్తుంటే నీకెలా? హోమ్ మినిస్ట్రీ అంతా డిప్యూటీలాంటి మీ నాన్న చేతిలో ఉంటే నీ చేతిలో డబ్బెలా అడుతుంది? ఫర్వాలే దంటావా? ఆ జేబులూ, ఆ భరిణలూ తడిమేస్తానంటావా? వెరీ గుడ్! ...ఆ మీ ఇంట్లో జనాభా ఎంత?

రాం:- నేనూ, మా నాన్న, మా అమ్మ, మా చెల్లాయీ.

వాసు:- ఒక్కరేనా?

రాం:- అవునండీ.

వాసు:- బ్రతికావ్... ఆ-చెల్లెలికి పెళ్ళయిందా?

రాం:- లేదండీ.

వాసు:- చచ్చావ్...పోనీ, నీకు పెళ్ళయిందా?

రాం:- లేదండీ.

వాసు:- అయితే, చచ్చి బ్రతికావ్. నీకొచ్చే కట్నంతో ఆడేదో లేదనిపించే యువచ్చలే... సరే? పెళ్ళి చేసుకుంటావా?

రాం:- (కొంత వింత, కొంత సిగ్గుతో చూస్తాడు)

వాసు:- ఓస్! సిగ్గు. సరే... చేసుకోవద్దులే! అలా చూడు [చిత్రం చూపిస్తూ] మా అమ్మాయి...అదంతగా ఉంది కదూ? ఒక్కటే కూతురు విశాఖ పన్నెండో ఉంది— ఆసుపత్రిలో ... పిచ్చాసుపత్రిలో కాదు— డాక్టర్ చదువుతోంది. ఇంకా వివాహం కాలేదు. చూడు, ఎంతయినా తండ్రిని కాదూ? ఆరేడు లక్షల ఆస్తి ఉంటేనేం. అమ్మాయి పెళ్ళి చేయాల్సి వచ్చేటప్పటికి నేనూ మామూలు మనిషిలానే బేజారెత్తి పోతున్నాను. ఆ- అన్నట్టు నీ పేరేమిటి?

రాం:- రాంభాబు సార్!

వాసు:- ఏమిటి? రాముడికి బాబువా? [నవ్వు] నువ్వు చాల మంచివాడిలా కనిపిస్తున్నావ్... .. 'ఆ' చూడూ, అమ్మాయికి ఎన్నో సంబంధాలు చూస్తున్నాను. ఎక్కడా కుదరడంలేదు. ఇండాక ఒక పోలీస్ ఇన్ స్పెక్టర్ వచ్చాడ. ఆనర్స్ చదివాడట! బాగుందనుకున్నాను. అడిగాను - అమ్మాయిని చేసుకుంటావా అని. చేసుకోవాలని ఉందనుకుంటాను; ఆశగా చూశాడు. పెదవులు తడుపుకున్నాడు. కాని, నా అస్త్రీమాట వినేసరికి గుండె బేజారెత్తిపోయి, అదే పరుగు లంకించుకున్నాడు. డబ్బించే చూడు ఆతనికి ఎంత భయమో! సరే, నీకు డబ్బించే భయమేనా? (ఇంత సేపూ రాంబాబు భయంగా వీధివైపు బెదురు చూపులు చూస్తూనే ఉంటాడు.)

రాం:- అవునండి (అని కాదన్నట్టు తల ఊపూతూ)

వాసు:- ఆదేమిటి? గొంతుక ఒకలా పలుకుతూఉండే, తలొకలా తిరుగు తోంది? కొంపతీసి నీకు నరాం బంహీనత లేదుకదా?

రాం :- ఆబ్బే !

వాసు:- సరే, నీకు డబ్బుకావాలి. ఆగు. అమ్మాయికికూడా పెళ్ళి పూర్తవాలి. ఎం. బి. బి. యస్, చదివినదా? దానికి కనీసం ఐ.ఏ యస్ నన్నా వెదకి పట్టుకోవాలి! చూస్తున్నాను. వేస్తున్నా గలం. చిక్కటంటే దెవ్వరూ!... నువ్వు ఒప్పుకుంటావా?

రాం:- దేనికండి?

వాసు:- మా ఇంట్లో ఉండేందుకు.

రాం:- ఎందుకు?

వాసు:- అమ్మాయి పెళ్ళయ్యేవరకూ ఆ పనీ, ఈ పనీ చేస్తూ ఉండవుగాని. పాపం, ఆ కావయ్య ఒక్కడూ ఎంతకని చస్తాడు!... భయపడకులే, జీతం ఇస్తాను... ఎంత కావాలి?

రాం:- ఏమిటి బాబూ?

వాసు:- నేనీ జీతం?

రాం:- మీ... మీ... ఇష్టం—

వాసు:- గుడ్! చాలా మంచివాడవ్, సరే, నెలకి అరవై... యిష్టమేనా—
చాలా? వారంలో ఒక దినం సెలవు. సంవత్సరానికి ఇరవై
దినాలు ప్రీవిలేజ్ లీవు. అవికాక దేశ నాయకుల ఔర్ డేంకూ,
Death డేకూ వారి దేశ పర్యటన దినాన— వెరసి మొత్తం
రెండు వందల దినాలు సెలవు సామికి. జ్ఞాపక మంచుకో...
తర్వాత డ్రేడ్ యూనియన్లూ, గ్రేడ్ యూనియన్లూ అంటే లాభం
లేదు.

రాం:- తమ ఇష్టం సార్!

వాసు - వెరీ గుడ్! అయితే, అలా అని తర్వాత రాస్తాను. వేయి ముద్ర
వేద్దువుగాని...కావయ్యా!

కా - (వస్తాడు) అయ్యో.

వాసు:- కావయ్యా! ఇతను మనకు కొత్త- (ఏమని పిలవాలో అర్థంకాక
క్షణంసేపు రాంబాబుని చూపి) అబ్బాయ్! నీ ఫోర్ ఫోలియో ఏమని
డించా లంటావ్?

కా:- ఎవరు బాబూ, ఈ కుత్రాడు? (ఆనుమానంగా చూస్తాడు)

వాసు:- అదేనోయ్... ఏ డిజిగ్నీషన్ తో పిలవాలా అని ఆలోచిస్తున్నాం.
(క్షణం ఆలోచించి) ఆ, నీ డిజిగ్నీషన్ 'నోర్'...ఆ, కావయ్యా. ఈ
అబ్బాయి మన కొత్త 'నోర్'— తల్లి తండ్రులు పెట్టిన పేరు
రాంబాబు అట!

కా:- 'నోర్' ఏమిటి బాబూ?

వాసు:- అదేనోయ్, 'నోకర్'. ఈ మధ్య... కొన్ని ఫోర్ క్లాస్ స్టాఫ్ వారి
హోదాం పేర్లు, కూలీని 'మజ్దూర్'గా మారుస్తున్నారా?
అలాంటిదే ఈ అబ్బాయి మనింట్లో నోకర్ పనిచేస్తున్నా నోకర్ 'లో
'ఒ' కొద్దేసి 'నోర్' అని పిలుస్తాం.

కా:- ఏమిటి బాబూ! ఆలోచించే చేస్తున్నారా? వాడివాలకం చూస్తూవుంటే
పచ్చి పోకిరీలాగా, పండిన దొంగలాగా, ముడిదిపోయిన ఝాటా
కోర్లాగా కనిపిస్తున్నారు.

వాసు:- మొదట్లో నువ్వు నా కంటికి అలానే కనిపించావయ్యా. తర్వాత కదా మారిపోయావ్?

రాం:- ఉషించండి, బాబుగారూ! నాకు మీ నౌకరీవద్దు మీ పనీ వద్దు, నా మానాన నన్ను పోనివ్వండి.

వాసు:- విన్నావటయ్యా! భర్తహరి నుడివిన అభిమానవంతుడు నేటికీ అబ్బాయిలో కనిపించాడు. ఇరవై ఏళ్ళకుంచి నువ్వు ఉన్నావ్! ఎందుకు?...అబ్బాయ్ ఈ ఇంటికి యజమాని ఎవరు—నేను. నేను నిన్ను పిలిచి ఉద్యోగ మిస్తున్నాను.

రాం:- అవును బాబుగారూ!

వాసు:- ఆ మాత్రం గుర్తించగలిగినవుడు, నీ కతనితో పేదీయే లేదు... ఆఁ, కావయ్యా, ఈ అబ్బాయిని లోపలికి తీసుకువెళ్ళి స్నానం చేయించి కొత్త బట్టలూ అవీ-

కా:- బాబూ, బాబూ! నేను పదహారణాం బ్రాహ్మణ్ణి బాబూ!

వాసు:- నాకు తెలుసునయ్యా నీ ఆత్మకథ. నువ్వు ఒక్క అణా అయినా తక్కువ కకుండా, పరిపూర్ణబ్రాహ్మణుడవు కాబట్టే, నిన్ను వంటింటికి ప్రధానమంత్రిని చేశాను.

కా:- [ఏమీ అనలేక] కాని, బాబుగారూ! ఆ కుర్రాడు మాత్రం వంటింట్లోకి రాకూడదనే ఆంక్ష విధించండి బాబూ!

వాసు:- సరే! చూడ, నౌర్! నువ్వు కావయ్యగారు చెప్పినట్టు వంటింట్లో తప్ప మిగతా గదుల్లో తిరగకూడదు.

కా:- బాబూ!

వాసు - ఇఁ మీరు నిష్క్రమించండి కావయ్యగారూ!

[కావయ్య, రాంబాబువైపు కోపంగా చూసి, వంటింట్లోకి వెళతాడు. వాసుదేవం నవ్వుకుంటూ "నువ్వు అతని వెనకాలే వెళ్ళు" అన్నట్టు రాంబాబుకి సైగ చేస్తాడు. రాంబాబు భయపడ తూనే వంటింటి వైపు వెళ్ళతాడు. కావయ్య కన్నుమంటాడు]

కా:- నా వెనకా లెక్కడికి వాచ్చేస్తున్నావ్? అలా ఆ గదిలో నంచి పెరట్లోకి తగలడు, (వాంబాబు రెండో గదిలోకి వెళతాడు) ఖర్మరా భగవంతుడా! (అనుకుంటూ వంటింట్లోకి పోతాడు. వాసుదేవం నవ్వుకుంటాడు చుట్ట వెలిగించి, సోఫాలో కూచుంటాడు. మరుపు మెగుస్తుంది. వీధివైపు చూస్తాడు. నిశ్శబ్దం. ఎవరో చిన్నపిల్ల “నాన్నగారూ” అన్నట్టు పిలిచుతాడు. ఉలిక్కిపడతాడు. చిత్రం వైపు చూస్తాడు. చుట్ట పారేసి, మెల్లగా లేచి చిత్రం దగ్గరికి వెళ్ళి, చాలాసేపు = చిత్రాని తడతడ చీషగా చూస్తాడు. నిట్టూర్పు విడుస్తాడు. మరుపు మెగుస్తుంది. ఇన్ స్పెక్టర్ మళ్ళీ వస్తాడు. యూనిఫార మీద రెండు మూడు చర్చపు చినుకులు పడతాయి)

వాసు:- ఎవరు?

ఇన:- నేనండి.

వాసు:- ఓహో! ఇన్ స్పెక్టర్ గారా? రా, రా...కాఫీ తాగుతావా? (అతను విడిచిన కాఫీ కప్పునే చూపిస్తాడు)

ఇన:- అబ్బే, వద్దండి.

వాసు:- పోనీ, అమ్మాయిని పెళ్ళాడతావా?

ఇన:- అబ్బె—అబ్బె! (ననుగుతాడు)

వాసు:- పోనీ, అస్తీ రా పరలె.

ఇన:- క్షమించాలి, నన్ను మీకు అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నాడు.

వాసు:- అర్థంచేసుకోలేకపోతున్నావా? వెంటనే వెబిల్, నీ పేరేంటన్నావు?

ఇన:- ప్రతాపం.

వాసు:- (వక్రమన్న వెల్చీలోంచి నిమంటువు తీస్తాడు) ప్రతాపం యాజ్ యాకర్లల్ టు ధైర్యం. సాహసం, వీరత్వం ఎల్లెటరా.....ఆర్థ వాయి దర్థమయింది ... నవ్వు ఆర్థమయ్యావు. సూర్యారా యాంధ్ర నిమంటువుతో భద్రంగా (పేజీ చూచి) 76వ పేజీలో దాక్కొని ఉండే నాకెలా అర్థమవుతాయ్నా?

ఇన:- మీరు హాస్యబ్రహ్మలండి.

వాసు:- ఇంకేం! బిరుదిచ్చావ్! సన్మానం చెయ్యాలినుంటుంది. ఆఁ లేద్ ఆజ్ కమ్ టు ది పాయింట్...ఏవిటన్నావ్?

ఇన:- నేను ఏమీ అనలేదు. బయట వర్షం వచ్చేటట్టు ఉంది-చినుకులు కూడ పడుతూ ఉంటే—లోపలికి వచ్చాను, వర్షం తగ్గగానే వెళ్ళి పోతాను.

వాసు:- వెళ్ళిపోమ్మని నేనననుగాని, ప్రస్తుతం ఉండమంటున్నా.
[అని వాసుదేవం లోపలికి పోతాడు. ఇన్ స్పెక్టర్ “థాంక్స్” అని వంటింటికి వెళ్ళి చూసి, వచ్చి పత్రిక తీస్తాడు. ప్రకటన కాలమ్స్ చదువుతూ ఉంటాడు.]

వాసు:- (వచ్చి చూసి) ‘మిసింగ్ కాలమ్’ చదువుతున్నారు - ఎవరై నా మీవాళ్ళు తప్పిపోయారేమిటి?

ఇన:- నాకు మా వాళ్ళనేవా రెవరూ లేరు లెండి,

[భావగర్భితంగా చిత్రంవైపు చూస్తాడు]

వాసు:- అదేం? జైళ్ళలోని వాళ్ళంతా మీవాళ్ళేగా? వాళ్ళు కూడా లేరా?

ఇన:- [నవ్వుతూ] మీరు బహు చతురులండి.

వాసు:- చతురులంటే జ్ఞాపక మెచ్చింది — ఒక పట్టు చతుర్ముఖ పురాణం వేసుకుందామా?

ఇన:- అబ్బె! నాకు రాదండీ.

వాసు:- నిజంగా రాదా? లేక ఆ నీ యూనిఫామ్ కి భయపడుతున్నావా? పర్వాలేదు? రావయ్యా! వర్షం పడేటప్పుడు తింటే పకో... కావయ్యా! పకోడిలు. వర్షం పడేటప్పుడు తింటే పకోడిలు తినాలి. చతుర్ముఖ పురాణమాదాలి (ముక్కలు కలుపుతూ) కమ్ ఆన్. మూడుముక్కలాట ఆగుకుందాం. అన్నిటి కంటే ఈజీ. ఆఁ వివ. మూడాసులు అన్నిటికంటే పెద్ద; తదుపరి మూడు కింగ్స్; తర్వాత మూడు క్వీన్స్, తర్వాత మూడు డెన్స్, తర్వాత మూడు నైన్స్—

ఇన:- ఎక్స్‌క్యూజ్‌మి, సార్. నా కసలు పేక ముక్కలు పట్టుకోవడమే చేతకాదు.

వాసు:- చేతకాదా? పేకాడ్లం చేతకాకుండా నవ్వే ఆన భవంతో ఆది తప్పని వాళ్ళను అరెస్టు చేస్తున్నావ్?

ఇన:- అది నా డ్యూటీ సార్.

వాసు:- డ్యూటీ! ఎస్. ఎస్...ఆది సరేగాని, ఇండాక నేనేదో అడిగితే, నువ్వేదో సమాధానం చెప్పావు—అది నిజమా?

ఇన:- ఏదండీ?

వాసు:- అదేనయ్యా, నేనేదో అడిగాను, సరిగా జ్ఞాపకంలేదు. నవ్వేదో సమాధానం చెప్పావ్—అదీ జ్ఞాపకం రావడంలేదు.

ఇన:- ఏమిటై ఉంటుంది, చెప్పా; (జ్ఞాపకం తెచ్చుకొని) ఓహో! అదా?

వాసు:- అఱ...అఱ, అదే! ఏమిటది?

ఇన:- [చిత్రంవైపు చూస్తూ] మీఅమ్మాయి విషయం.

వాసు:- (చప్పన లేచిపోయి) ఏమిటి? కనిపించిందా? దొరికిందా?

ఇన:- ఎవరు, ఎవరండీ? (మెరుపు, ఉరుము)

వాసు:- అనేనయ్యా, మా శారద—పద్నాలుగేళ్ళయింది కదా తప్పిపోయి? అప్పుడు ఆరేళ్ళు అమ్మాయికి...వెతికించాను; నేనూ వెతికాను. మీ వాళ్ళతో మొరెట్టకున్నాను. పాపం, మీవాళ్ళ కిలాంటి అంబాటు లేకపోయినా వెతికార. చాలా వెతికారు. పత్రికల్లో పబ్లిష్ చేయించాను. (పెదవి విరుస్తాడు)

ఇన:- మీగుంటున్నది నాకు అర్థంకావడంలేదు.

వాసు:- ఏం? తెలుగులోనే మాట్లాడుతున్నట్టున్నానే ఇప్పటివరకూ? బహుశా మీకు రాజభాషా వ్యామోహం సామాన్య పౌరుడికంటే ఒక మోతాదు హెచ్చయిపోయినట్టుంది — తెలుగు వింటుంటే పరధ్యానం స్పృహతోంది. అఱ, ఈ చిత్రం చూశావా—మా అమ్మాయిది—ప్రస్తుతం ఇరవై ఏళ్ళ ముసలిది— డ్యెంటీ ఇయర్స్ ఓల్డ్, పద్నాలుగేళ్ళ క్రితం తప్పిపోయింది! ఫోర్టీన్ ఇయర్స్!

ఇన:- ఇండాక...విశాఖలో...అమె...మెడిసన్ చదువుతోందన్నారు?

వాసు:- ఎవరు ?

ఇన:- మీ అమ్మయే,

వాసు:- మా శారదా? విశాఖతోనా? మెడిసిన్ చదువుతోందన్నానా? (జ్ఞాపకం వచ్చింది) ఓహో! ఆఁ అఁ! చదువుతోందికదూ? [మెరుపు] గాలి వాన వస్తోందికదా, రిరిగి వచ్చేస్తుంది. [మెరుపు ఉరుము] అవాళ కూడా ఇలా గాలివానే... సాకసలు ఇష్టంలేదు. అమ్మాయిని నాతో బాటు తీసుకెళ్ళడానికి. కాని, తీర్థం చూస్తానని ఒకటే గోల... తీసుకెళ్ళాను. నేను తీసుకెళ్ళాను, హిపిష్టివాణ్ణి (కంఠం వణుకుతుంది)

ఇన:- వాసుదేవంగారూ!

వాసు:- చూడుబాబూ, ఒక బరువంటూ తలమీద ఉన్నాక, దాని భారాన్ని ఎంత త్వరగా పదిలించుకుందానూ అని ముసలివాళ్ళు పడే ఆవేదన వయస్సులో ఉన్న నీకు అవగాహన కాదు. అమ్మాయికి సంబంధాలు చూస్తున్నాను. నాకు నచ్చిన ప్రతివాళ్ళనూ అడుగుతున్నాను. కాని, ఎందుచేతనో ప్రతివాళ్ళూ నిరాకరిస్తున్నాడు. నువ్వకూడా నిరాకరించావ్...

ఇన:- నేను నిరాకరించలేదండి, మాటరసకి అన్నాను.

వాసు:- [చిరునవ్వుతూ] నాకు తెలుసు యువకులతో ఉన్న పెద్ద చిక్కె ఇది. అయితే, వచ్చే నా 'రా' లో కొడుకుని—బిమీన్, సన్-ఇన్-లా-అయేందును అంగీకరించావన్నమాట!

[రాంబాబు వస్తాడు. వదులైన తెల్లవొక్కా, షరాయి—నీటుగా ఉంటాడు ఇన్ స్పెక్టరు వాడ్ని చూస్తాడు. చూస్తూ ఆలానే ఉండి పోతాడు. రాంబాబు ఇన్ స్పెక్టర్ని చూసి భయపడి, మళ్ళీ వచ్చినట్టే ఇట్లోకి పోబోతాడు. ఇంతలో వాసుదేవం వెనక్కి చూస్తాడు.]

వాసు:- సార్! [రాంబాబు ఆగుతాడు] ఇలారా [జంకుతూ వస్తాడు] యితను చూ కొత్త సార్, బుద్ధిమంతుడిలా అగుపించాడు. పైకొచ్చే గుణ మేదో ఇతనిలో ఉందని, పిలిచాను. దానికిగాను మనం కష్టమనుకోకుండా పడును పడితే, రేపు ఏ ఫారిను ఎంబాసిడరుగానో అయిపోవచ్చు. ఏమంటావ్?

[ఇనస్పెక్టరు రాంబాబు చెపు చూస్తాడు. పినిపాడులో వాసు దేవం మొదల వాసుదేవం యిద్దరివైపు ఒకసారి చూస్తాడు.]

వాసు:- అదేమిటయ్యా, అలా చూస్తావా?

ఇన:- అబ్బే, ఏం లేదు... ఇంకా ము యిద్దో పనిచేసే కుర్రాడా?

వాసు:- అఁ— ఏం అలా అడుగుతున్నావా?

ఇన:- అబ్బే, ఏం లేదులేండి... నిమి లేదు.

వాసు:- అఁ, నోర్. నువ్వు వెళ్ళి, కావయ్యతో చెప్పి రెండుకప్పుల కాఫీ పట్టా. ఆ, యిదిగో ఈ కాఫీ తీసుకుపో.

[ఇనస్పెక్టరు తాగకుండా విడిచిపెట్టిన కాఫీ కప్పునే చూపించి, వాసుదేవం లోకి వెళ్తాడు. రాంబాబు దాన్ని తీసుకోవడానికి భయంగా ఇనస్పెక్టరు మొహంలోకి చూస్తూ కప్పు దగ్గరికి వస్తాడు. ఇనస్పెక్టరు కూడా రాంబాబు మొహాన్ని చూస్తూ కప్పు దగ్గరికి వస్తాడు. రాంబాబు గదాచన కప్పు తీసుకుని వంటింట్లోకి వెడతాడు వడిగా.]

వాసు:- (లోనినుండి వస్తూ) అ... 'లా' లో కొడుకా! పెళ్ళి అమ్మాయి వచ్చిన తక్షణం జరిగిపోవాలి. మరి అమ్మాయి ఇష్టపడుతుందో-లేదో అని నీకు సందేహం అవసరంలేదు. అమె తరపున నే చెపుతున్నా.

కావ:- (రాంబాబుకు తీసుకొని రమ్మ వస్తూ) ఏమిటండి ఈ అమాయత్వం? ఒక తడనిలేదు; మడనిలేదు. వాడెవడో తెలుసుకోకుండా మొదట నొఖరీ యిచ్చేశారు. అర్హత యిప్పుడు కులగోత్రాలు తెలుసుకో కుండా వంటింట్లోకి కూడా ప్రవేశింప జేస్తున్నారు. రేపు—

వాసు:- ఏమయ్యా, నోర్! నీ తిండాకి చెప్పలేదటయ్యా? వంటిల్లుతప్ప మిగతా గడల్లో తిరగడం నీకు నిషేధమని?

కావ:- బాబూ, వాసుదేవంగారూ! ఈ యింట్లో నే నెంత వంట బ్రాహ్మణు ధ్నంబనా యిలా జాతులూ, వర్ణాలూ తెలుసుకోకుండా అడ్డమైనవాళ్ల నందర్నీ యింట్లోకి రప్పించేస్తుంటే, నేను చూస్తూ పూరుకోలేను.

ఏదో చదువులేదు కాబట్టి నా ఎదురుగానే బ్రాహ్మణ్యం మంటకలని పోతూవుంటే నేను సహించలేను.

ఇన:- మీ రంతలా ఆవేశపడకండి కావయ్యగారూ! యింతకీ ఈ అబ్బాయి ఎవరు?

కావ:- ఏమో బాబూ! నాకేం తెలుసు? పిలిచారు; తీసుకొచ్చారు, పనిచేశాడు.

వాసు:- మొదట్లో ఆయన్నికూడా అలానే పిలిచి, తీసుకొచ్చి, పనిచేశాడు.

కావ:- అందుకే బాబూ, నాకు తగిన శాస్త్రీ చేస్తున్నాడు.

ఇన:- ఏయ్ అబ్బాయ్! యిలా రా. (రాంబాబు వణికిపోతాడు) యిలా రమ్మంటూంటే? ఎవరు నువ్వు? మాట్లాడవేం?

వాసు:- నెల జీతగాడ్నుని చెప్పవయ్యా నోర్..., అయినా అట్లుకూడా, నీ కెందుకయ్యా ఈ క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్! వాళ్లల్లో వాళ్ళు ఎప్పుడూ అలానే కీడులాడుకుంటూ వుంటారు. యాచకో యాచక శృత్రువు.

కావ:- అదిగో, అదే ఎద్దంటూంట! నేను యాచకుణ్ణా? నేను, ఈ జంధ్య పోగు వేసుకున్న ద్రావిడప్పిందాన్ని, నేనా యాచకుణ్ణి? వాడూ (రాంబాబుని చూపిస్తూ) యాచకుడు. యాచక నిర్వచనానికి వాడు తగిన ఉదాహరణ—

వాసు:- అబ్బ! అంతలా ఆవేశపడకండి, కావశాస్త్రీగారూ! ఆ పిరికా, ఆ యజ్ఞోపవీతం, ఆ గావంచా, ఆ విభూతిబొట్టూ మీ యాచకత్వాన్ని సూచిస్తాయని లోకం నమ్మొద్దంటుంది? ఒకవేళ నమ్మితే, అది నా తప్పుకాదు... అసలీ గొడవంతా వాడిమూలాన కిదూ వచ్చింది? నోర్! నువ్వు యింట్లోకిపో... (రాంబాబు పోవును) సరే, యిహ తమరా ప్రమాదవసంతోకి నిష్క్రమించండి.

కావ:- యాచకుణ్ణు, యాచకుణ్ణి [గొణుక్కుంటూ వంటింట్లోకి వెళతాడు.]

వాసు:- పిచ్చి బ్రాహ్మడు! యీ కావయ్య ఏ పరిషత్తులోనూ నడించడు గాని, నడిస్తే ఉత్తమ హాస్యనటు శేఖర విరుదు తగిలించవచ్చయ్యా?

ఇన:- ఆ అబ్బాయి మీ యింట్లో ఎంతకాలంగా పనిచేస్తున్నాడు?

వాసు:- ఏ అబ్బాయి నా చాలా సేపటినుంచి పనిచేస్తున్నాడు

ఇన:- ఏ పనులు చేస్తుంటాడు సాధారణంగా?

వాసు:- వంట పనులు తప్ప మిగతా పనులు చేయవలసి ఉండదు— యింకా సరిగా ప్రోగ్రామ్ ఫిక్స్డ్ చెయ్యలేదనతో. ఏమిటి కథ, అంత తీక్షణంగా అడుగుతున్నావ్ వాడిగురించి? కొంపతీసి వాడిమీద ఏ చోరీ నేలమో మోపవు కదా?

ఇన:- అబ్బే! అదేం లేదులేండి. (రాంబాబు వెళ్ళిన గదిలో ఏదో పడిన శబ్దం) ఆ గదిలో ఏదో చప్పుడవుతోంది!

వాసు:- ఏ గదిలో?

ఇన:- అదేనండి వాడు దూరిన గదిలో.

వాసు:- నోర్ స్వగతంలో కావయ్య అన్న మాటలకు విచారిస్తున్నట్టు న్నాడు... కుర్చీలు, బెంచీలు సానుభూతి చూపిస్తున్నాయి. రండి పోయి చూసివద్దాం.

[ఆ గదిలోకి 'నోర్' అనుకుంటూ వెడతాడు. ఇన్ స్పెక్టరు అతనితోబాడే వెడతాడు. కాని, ద్వారం దగ్గరికి వెళ్ళగానే ఏదో ఉపాయం తోచినట్టు, వాసుదేవం ఆ గదిలోకి వెళ్ళగానే వండింది వైపు వెళ్ళి, కావయ్యని పిలుస్తాడు.]

ఇన:- కావయ్యగారూ! కావయ్యగారూ!

కా:- (వస్తాడు) ఏమిటండీ:- ఇంకా కాఫీ తయారుకాలేదు బాబూ..... మరోక్షణం కూర్చోండి మరగేసి ఇస్తాను.

ఇన:- మీ కాఫీ ఐంగారంగానూ, కాఫీ గురించి కాదయ్యా మిమ్మల్నిప్పుడు పిలిచింది. మాట— యిలా రండి. (కావయ్య దగ్గరగా వస్తాడు) ఆ కుర్రాడు ఎవరు?

కా:- ఏమో— నాకేం తెలుస్తుంది— చెప్పండి? బాబూ, అడ్డమైన వాళ్ళ కంటా ఈ కొంప ధర్మన త్రమైపోయింది. గుంటూరులో ఉన్నప్పుడు ఎంత కలెక్ట్ గా ఉండేది! యిప్పుడదంతా పోయింది. అమ్మగారితోనే... ఒక అప్రెంటిస్ డొస్తాడు— వాడికి కాఫీ తగలెట్టాలి. మరో లేకవా

దెవడో వస్తాడు. వాడికి ఉద్యోగమిస్తారు. మరో అనామకు దెవడో వస్తాడు, వాడికి (చిత్రంచూపిస్తూ) ఆ అమ్మాయిని అంటగడతారు. మరి ఆ వచ్చేవాళ్ళే పిచ్చివాళ్ళో, లేక ఈ మాట్లాడే వకీలుగారే పిచ్చివారో తేల్చుకోలేక మధ్య నేను పిచ్చివాడన్నయిపోతున్నాను బాబూ! మీరు పోలీసు మనిషిలా అగుపిస్తున్నారు. ఎంతో ఘణ్యం చేసుకొని పుట్ట వుంటారు. ఆ ఉద్యోగం దొరికింది. దొరికిన ఆ ఉద్యోగ హోదాతో మమ్మల్ని వేధించకండి, మహాశయా! నా మానాన నన్నిలా ఆ ప్రమాదవసంతో పిండివంటలు చేసుకోనివ్వండి.

ఇన:- సన్ను అపార్థం చేసుకొంటున్నట్టున్నారు. కామశాస్త్రిగారూ! నేను అడుగుతున్నది ఆ టెర్రాడి గురించి— యిందా ఒక దొంగను తరుముకొచ్చాం.

కావ:- దొంగనా ?

ఇన:- వాడు దొంగే కాదు; ఖానీ చెయ్యబోయాడు కూడా!

కావ:- ఖానీయే! ఖు—ఖు—ఖానీ...

ఇన:- సరుయానికి మేము కనిపెట్టి వాణ్ని తరుముకొచ్చాం.....వాడి యింట్లో దూరదం స్వయంగా చూశాం.

కావ:- ఈ యింట్లోనే?...దొంగే!

ఇన:- మీరు భయపడండి. శాస్త్రిగారూ! నా దగ్గర పిస్తోయింది.

కావ:- ఆ పిస్తోయి మిమ్మల్ని రక్షిస్తుంది, కానీ, మమ్మల్ని రక్షించదు... బాబూ! పోలీసుబాబూ! మీరు ఘణ్యం ఉంటుంది. వెంటనే ఇల్లంతా గాలిస్తాండి బాబూ! ఆ దొంగ యిహా నీకొంపలో ఏం దోచుకు పోతాడో—ఎందర్ని ఖానీ చేయబోతాడో!

ఇన:- భయపడకండి, కావయ్యగారూ! మీరు నాకు చిన్న సహాయం చేసి పెడితే, దొంగ యిట్టే దొరికిపోతాడు.

కావ:- ఏమిటి త్వరగా చెప్పండి బాబూ! గొంతు కెండిపోతోంది.

ఇన:- ఆ టెర్రాడెవరు?

కావ:- నాకు తెలిదుబాబూ! ఆయన పిచ్చాడు, ఉద్యోగమిచ్చాడు.

ఇన:- ఎప్పుడినుంచి పనిచేస్తున్నా డీ యింట్లో?

కావ:- నాకు తెలిసింతవరకూ, వాడు ఈ క్షణంనుంచే పనిచేస్తున్నాడు.

ఇన:- ఈ క్షణంనుంచా? అంటే ఈవేళ క్రొత్తగా చేరాడనా మీ ఉద్దేశం?

కావ:- చేరడమేమిటి బాబూ! ఎవడో దారినబోయే దానయ్యను ఈయన పిలిచి ఉంటాడు. ఇహనేం, మా దానకర్ణయ్య ఉద్యోగం యిచ్చే శారు!

ఇన:- వా డిక్కడికి వచ్చినప్పుడు బికారీలా ఉన్నాడా?

కావ:- ఆఁ, అంతకంటే మోరంగానే ఉన్నాడు. చిరిగిన దుస్తులు, యిప్పుడంటే ఆ గుడ్డలు కట్టుకొని బింగురంగాలా...

ఇన:- ఓ! ఐసీ! వాసుదేవంగారికి వాడి విషయం తెలుసా?

కావ:- తెలిసుందదు బాబూ, తెలిసుందదు. ఆయనకు ఒకళ్ళ గురించి ఖుణ్ణంగా తెలుసుకోవాలనే తాపత్రయం ఎప్పుడూ లేదు. పిలుస్తారు, ఏదో అంటారు. అమ్మాయి చిత్రం చూపిస్తారు. బాగుందా అంటారు. పెళ్ళాడతావా అంటారు. ఆ వచ్చినవాడు ఆ చిత్రంలోని అమ్మాయి అందానికీ, ఈయన డబ్బుకీ లొంగిపోయి పెదవులు తడుపుకొంటాడు. ఎగిరి గంలేస్తాడు. అలా వాళ్ళ కుప్పిగంతులు చూసి అనందించడం ఆయనకో సరదా!

ఇన:- [బెదరి] అంటే....., వాసుదేవంగారు అమ్మాయి ఫోటోను చూపించి, కుర్రాళ్ళను ఏడిపిస్తుంటారంటారా?

కావ:- కుర్రాళ్ళనే మాడేమిటి? మొన్న శతవృద్ధు డొకడు తప్పిజారీ యింటికిస్తే, ఆయనకా ఫోటో ఆశా, తన ఆరేడు లక్షల ఆశా చూపించి, ప్రధానం చేసేసి, అప్పటికప్పుడు పెళ్ళి సరంజామా అంతా తయారుచేయించేసి, తీరా ఆ ముసలాడు పీటలమీద కూచునే సరికి, ఆ ఫోటోను తీసుకొచ్చి ఆయన్ని మంగళసూత్రం కట్టమన్నారు.

ఇన:- ఆయన ఉద్దేశమేమిటి అలా చెయ్యడంలో ?

కా:- ఉద్దేశం? ఆ ముసలాడి ఉద్దేశ మేమిటి, ఆయన పిచ్చి మాటలు నమ్మి పెళ్ళిపీటలమీద కూచోడంలో? [యిన్ స్పెక్టర్ కి అర్థంకాదు; ఫోటో వైపు చూస్తాడు.] వాసుదేవం బాబుగారు గొప్ప చిత్రకారులు బాబూ! ఆయన భార్య గుంటూరులో పోయిన దగ్గరనుంచీ కూడా ఆయన అదోలా మారిపోయారు. పిచ్చి పిచ్చిగా ఎవేవో మాట్లాడతారు; ఏవేవో బొమ్మలు వేస్తారు, అన్నీ ఒకేలాగున ఉంటాయి. అన్నీ ఆ అమ్మాయి చిత్రాలే, వాటిని వచ్చిన వాళ్లందరికీ చూపిస్తారు.

ఇన:- ఇంతకీ, ఆ ఫోటో ఆ అమ్మాయిది కాదంటావా ?

కా:- అహా! వారి అమ్మాయిదే నని వాసుదేవంబాబుగారి ఊహ. ప్రస్తుతం ఆమె అలానే ఉండేదని వారి భావం.

ఇన:- ఆమె వికాఖలో డాక్టరీ చదువుతోందన్నారు?

కా:- ఓహో! మీకుకూడా చెప్పారన్నమాట! బాగుంది. బాగుంది! ఆయితే, పెళ్ళాడేందుకు మీ రొప్పుకున్నారా? అహా— ఎందుకొప్పుకోర్లేండి అందం; డబ్బూ—

ఇన:- అబ్బే? అదేం లేదులేండి... మీరు నిజం చెప్పండి ఆమె నిజంగా వికాఖలో ఉందా?

కా:- ఉండాలనేది బాబుగారి ఆశ. ఆమెను డాక్టర్ని చదివించి, ఎక్కడో సీమలకు పంపించి పెద్ద చదువులు చదివించాలని వారి ఆశయం. [లోన దగ్గు] కాని, పాపం— [ఆగిపోతాడు]

ఇన:- కాని, ఏమిటి కావయ్యగారూ ?

కా:- అదిగో— బాబుగారొస్తున్నారు !

వాసు:- [వస్తూ] అబ్బడూ! నిష్కారణంగా మా 'నౌర్'ని బెదిరించేశావోయ్. నీ ఎదుట పడటానికి భయపడిపోతుండేను! (కావయ్యతో) ఏమయ్యా కావయ్యా! పకోడీలు, రెండు కప్పురి కాఫీ తీసుకురమ్మనమని నీ కెప్పువనగా చెప్పినయ్యా? (గాలి) అదిగో, గాలివాన వొస్తున్నట్టుంది, తలుపు మూసేస్తా. (కావయ్య వంటింట్లోకి వెడతాడు. వాసుదేవం

వీధివైపు వెనుకూ) అహా! గాలివాన పొచ్చితే, ప్రమాదం కదూ? అమ్మాయి వస్తూందీవాళ్ళే! (మెరుపులు, ఉరుములు. ఇన్ స్పెక్టర్ వాసుదేవాన్ని చూస్తూ, ఆలోచిస్తూ నిలబడతాడు. మెరుపులు మోరంగా మెరుస్తాయి. చాలాసేపు ఆలోచించాక మెల్లగా వాసుదేవం దగ్గరకి వస్తాడు.)

ఇన:- వాసుదేవంగాతా!

వాసు:- (వెనక్కి తిరక్కుందానే) ఆఁ.

ఇన:- మిమ్మల్లో విషయం అడుగుతాను, చెప్తారా?

వాసు:- (వెనక్కి తిరగడు) అడగండి, ఎంటాను.

ఇన:- వినడంకాదు; సమాధానం చెప్పాలి.

వాసు:- (తిరక్కుందానే) ఉఁ?

ఇన:- ఈ గాలివానకూ, మీ అమ్మాయికి సంబంధమేమిటి?

[మెరుపూ, ఉరుమూ ఒకేసారి. చప్పున తిరుగుతాడు వాసుదేవం]

వాసు:- [తిరిగి] వ్యాద్ !

ఇన:- అహఁ— అడుగుతున్నా ... ఈ గాలివానకూ. పద్నాలుగేళ్ళనాటి కోట్టింగాలి తీర్థానికి, మీ అమ్మాయి ప్రస్తుతం మెడిసిన్ చదవడానికి సంబంధ మేమిటి?

వాసు:- ఏమీలేదు— నఫింగ్.

ఇన:- మీ అమ్మాయి ఈవేళే వస్తుంది.

వాసు:- ఎవరు చెప్పారు?

ఇన:- నాకు తెలుసు.

వాసు:- నీకేం తెలుసు? యు నో నఫింగ్.

ఇన:- అని, మీ రనుకుంటున్నారు. కాని, నాకు మీ అమ్మాయి బాగా తెలుసు.

వాసు:- నువ్వు చూశావా?

ఇన:- ఆఁ

వాసు:- ఎక్కడ?

ఇన:- గుంటూరులో.

వాసు:- అబ్బర్లే. ఆమెను విశాఖ పంపించాలనుకుంటున్నాను.

ఇన:- ఎందుకు?

వాసు:- మెడిసిన్ చదివించడానికి.

ఇన:- మెడిసిన్ కి విశాఖే ఎందుకు పంపించాలి? గుంటూరులో హాద మెడికల్ కాలేజీ ఉందిగా?

వాసు:- గుంటూరు పేరెల్తకు. ఐ హేడ్ గుంటూరు.

ఇన:- ఏం?

వాసు:- మీకు తెలీదు. గుంటూరు నా భార్యను బలి తీసుకొంది. అది బ్రెఫాయిడ్తో మంచమెక్కితే, గుంటూరు దాన్ని బలికించ లేక పోయింది! అది బాధతో నానైవు ఎంత దీనంగా చూసే దనుకు న్నావ్? ఒక్క డాక్టర్ కూడా దానిని సజీవం చెయ్యలేకపోయాడు. అది పోయింది—రెండేళ్ళ శారదను (చిత్రం చూపిస్తూ) నా చేతుల్లో పెట్టి నా జానకిని బలి తీసుకున్న గుంటూరులో శారదను డాక్టరీ చదివించడం? నో! అబ్బర్లే.

ఇన:- ఆ షాకుతో మీరు శారదను డాక్టర్ చేయాలనుకున్నారు.

వాసు:- ఆవును. ఆవునని నీళ్ళ చెప్పినట్టున్నాను. ఓ! ఐయామ్ సారీ! నీక్కూరు; మా కావయ్యకు లాగుంది చెప్పాను... నోర్! నోర్! [రాంబాబు వస్తాడు] వెళ్ళి, ఆ కావయ్య ఏం చేస్తున్నాడో త్వరగా పకోడిలు, రెండుకప్పుల కాఫీ తీసుకరమ్మనమను.

[రాముడు వెడతాడు. వంటింటి బయటనుంచే కేకెస్తాడు.]

రాం:- కావయ్యగారూ!

ఇన:- వాసుదేవంగారూ! ఈ శుభ్రాదెవరో మీకు తెలీదనుకుంటాను! [వొంగి అతని చెవిలో] వీడు దొంగ!

వాసు:- దొంగ! కనీసం ఏ మరానా మహనీయుడైనా కాకుండా దొంగ బిరుదు సంపాదించుకో గలిగాడంటే! ఎందుకు నేనిండాక చెప్పానుగా, ఈ అబ్బాయిలో పైకొచ్చే గుణా లున్నాయని - లేదేమి కంగ్రాచ్యులేట్ హిమ్...

[పిలుస్తాడు] నోర్!

రాం:- [వస్తూ] ఆయన వస్తున్నారండి

వాసు:- ఆయన కాదుగాని, నువ్వీలారా! నువ్వు ఎవ్వడితో చెప్పకుండా చాలా గొప్పవాడివై పోయావే!

రాం:- ఏమిటి, బాబుగారూ?

వాసు:- నువ్వు దొంగవని ఈ పోలీస్ ఇన్స్పెక్టరు డిస్కవర్ చేశారు.

[రాంబాబు తొట్రుపడతాడు. వాడి ప్రవర్తనను సునిశితంగా కనిపెడుతూ ఉంటాడు ఇన్స్పెక్టరు] నీలో రాజకీయ నాయకుడయ్యే గుణాలున్నాయని నేను కనిపెడితే, ఈయన నీలోని 'దొంగ బుద్ధి'ని డిస్కవర్ చేశారు... అదేమిటలా కంగారు పడతావ్? 'దొంగ బిరుదు' వచ్చినంతలో నువ్వేం గొప్పవాడివై పోలేదులే! [రాంబాబు కంగారు అర్థంకాక ఇన్స్పెక్టరువైపు చూస్తాడు - వాళ్ళిద్దరూ తన మాటలు వినడంలేదని] అదేమిటయ్యా అల్లుడూ, అతన్నలా పట్టిపట్టి చూస్తావు?

ఇన:- ఆదేనండి, ఎలా అరెస్టు చెయ్యడమా అని ఆలోచిస్తున్నా.

వాసు:- అరెస్టా, సన్మానమా?

రాం:- నేను దొంగను కాదు బాబూ! నేను దొంగతనం చెయ్యలేదండి

వాసు:- అదేమిటోయ్! పిలిచి నీ దొంగబుద్ధికి మెచ్చుకొని, 'భారతరత్న' అనే బిరుదిస్తూంటే! నేను దొంగను కాదు అని నీ ఘనతను నువ్వే రెవ్యూజ్ చేసేసుకొంటున్నావు?

ఇన:- [వాసుదేవం మాటలు వినిపించుకోడు, పళ్ళు కొరుకుతూ] దొంగ తనం చెయ్యలేదూ? సరే, నువ్వెక్కడికి తప్పించుకు పోలేవు. నేను బయటే ఉంటా. న్యాయంగా ఒప్పేసుకొని లొంగిపో, లేదా నీచేత ఎలా ఒప్పించడమో నాకు తెలుసు. (పోవోతాడు)

వాసు:- వెళ్ళిపోతున్నావా? సన్నాన సభ ఎప్పుడు?

కా:- అయ్యో! కాఫీ! (రెండు కప్పుల కాఫీతో ప్రవేశం)

వాసు:- (చూసి) అల్లుడూ, కాఫీ!

ఇన:- ఇద్దు! థాంక్స్! (పోతాడు)

వాసు:- పోనీ, అమ్మాయిని పెళ్ళాడు.

ఇన:- వెరీ మెనీ థాంక్స్! (పోతాడు)

కా:- ఆ పోలీసులనికీ కూడా పెళ్ళి చేస్తామన్నా రేమిటి?

వాసు:- ఆ చూడూ, తండ్రిసికదా? (ఒక కప్పు అందుకొని) ఆ! నోర్! నువ్వో కప్పు తీసుకో! ఘర్వాలేదు; సర్వ సమానత్వం.

కా:- అవ్వ! అవ్వ! ఇది బ్రాహ్మణ కొంపండి!

వాసు:- ఇతను ఇప్పుడు మనకంటే గొప్పవా డయ్యాడయ్యా- ఇతనికి పోలీసులు మంచి సన్నాన సభ ఏర్పాటు చేస్తున్నారు.

కా:- ఎందుకు?

వాసు:- దొంగతనం చేశాడట!

కా:- దొంగతనమే!!

రాం:- నేను దొంగతనం చెయ్యలేదు బాబూ— మీ పాదాం సాక్షి.

వాసు:- చూశావా? గొప్పవాళ్ళంతా తమ గొప్పతనాన్ని ఎలా ఒప్పుకోరో?

కా:- బాబూ! నాకు మొదటినుంచీ తెలుసు. వీడి వారికం చూస్తూవుంటే నా కలానే అనిపించింది. ఇప్పటికైనా మించిపోయింది లేదు. ఆ పోలీసులన్ని పిల్చి వీక్షి అప్పజెప్పేయండి.

రాం:- మీ కాళ్ళ పట్టుకుంటాను. కావయ్యగారూ! భగవంతుడి సాక్షిగా నేను దొంగను కాను. నన్ను వాళ్ళ కప్పజెప్పితే వాళ్ళ నన్ను బ్రతక నివ్వరు.

వాసు:- అదేమిటోయ్, అలా భయపడిపోతావ్? గొప్పవాడయ్యే గుణాలు ఎవడి దగ్గ రున్నాయో వాడల్లా పోలీసువాళ్ళచేత వట్ల చూలిష్

చేయించుకోవాలి. పర్యాలేదులే; జైల్లో పద్దం ఒక సర్టిఫికేట్ - అయి దెకరాల పారిశోషికం ముట్టేందుకు.

కా:- బాబూ, మీ వెర్రి మీదే! దొంగలతోకూడా మీ హాస్యాలా? మీరు పాముని చేరదీశారు. దానికి పాలుపోసినా కరవక మానదు.

రాం:- నే నలాంటివాణ్ణి కాదు బాబూ - మీ పాదాలు పట్టుకొని చెబుతున్నా.

కా:- మరి, నీ వెనకాల పోలీసు లెందుకు పడ్డారు?

రాం:- నేను దొంగతనం చేశానని, ఎవరో ఖాసీ చెయ్యబోయానని...

వాసు:- ఇహనేం, నీకు ఇంటర్నేషనల్ ఫేమ్ వచ్చేస్తుంది!

కా:- మీ రూరుకొండి బాబూ! ఆలస్యంచేస్తే వీడు మనల్ని హతమారుస్తాడు. పోలీసుల్ని పిలుస్తా. (పోబోతాడు)

రాం:- (అడ్డపడి కాళ్ళు పట్టుకొని) నేను నిజం చెబుతున్నాను బాబూ! నేను ఖాసీ చెయ్యలేదు; దొంగతనం చెయ్యలేదు.

కా:- మరి, ఏమీ చెయ్యకపోతే, పోలీసువాళ్ళు నీ వెనకాలెందుకు పడ్డారంట?

వాసు:- పనిలేక. ఆండ్రప్రదేశ్ వచ్చేకాక పోలీస్‌వాళ్ళకి తిండి ఎక్కువై పని తక్కువై పోయిందికదా, అందుకని—

కా:- నువ్వెక్కడ ఉంటున్నావ్?

రాం:- చంగయ్యగారింట్లో మా నాన్న పని చేస్తున్నాడు బాబూ!

వాసు:- చైర్‌మన్ చంగయ్య! వెరీగుడ్! చాలా ఉదార స్వభావుడాయన. మొన్న మునిసిపల్ ఎన్నికల్లో పేదలందరికీ టుటుకో నోటు సంత ర్పణ చేశాడని పత్రికలన్నీ ఆయన్ని వేనోళ్ళ కొనియాడాయి కూడా ఆ మధ్య.

కా:- నువ్వాయన ఇంట్లో ఎంతకాలంగా ఉంటున్నావ్?

రాం:- నేను పుట్టక పూర్వంనుంచీ కూడా మా నాన్న ఆయన దగ్గర నొఖిరీ చేస్తున్నాడు బాబూ!

వాసు:- శీతం ఎంతిస్తుంటా డాయన?

రాం:- నాకు తెలియదు బాబూ!

వాసు:- పోనీ, ప్రివిలేజ్ లీవు?

రాం:- ఏమో బాబూ!

వాసు:- పోనీ, నాయకులు పుట్టిన దినాల్లో కాని—

కా:- మీ రూరకొండి బాబూ! నవ్వు చంగయ్యగారింట్లోనేనా దొంగతనం చేసింది?

రాం:- అది దొంగతనం కాదు బాబూ!

వాసు:- అవును, నాకు తెలుసు.

రాం:- నాకో చెల్లెలుంది.

వాసు:- అవును, పెళ్ళి అదీ అయిందన్నావు కదూ?

రాం:- లేదు బాబూగారూ; పెళ్ళి కాలేదు.

వాసు:- వయస్సెంత?

రాం:- ఇరవై.

వాసు:- అయితే, చచ్చావ్. ఆ పిల్ల నింకెవ్వరూ చేసుకోరు. దబ్బున్నవాళ్ళ ఇళ్ళల్లో అడపిల్లలు ముదిరిపోయినా ఫర్వాలేదు కాని, మీలాంటివాళ్ళ ఇళ్ళల్లో అడపిల్లలు దోరగా ఉండగానే ఆ మూడు ముళ్ళూ వేయించాల్సింటుంది.

రాం:- మా నాన్న అలానే అంటూండేవాడు. కాని, మా అమ్మే అభ్యంతరం పెట్టేది.

కా:- ఏం?

రాం:- మా అమ్మ కర్కటకపుడి బాబూ! మా చెల్లెల్నెప్పుడూ తన కూతురిలా చూసేది కాదు. ఎప్పుడూ ఆ చంగయ్యగారి గదిలోనే ఉండమనేది.

వాసు:- ఎందుకు?

రాం:- ఎందుకంటే ఏం చెప్పాలి బాబూ! కడుపు చించుకొంటే కాళ్ళమీద పడుతుంది.

కా:- విన్నారా బాబూ ? ఇలాంటి వెధవలకిక పుట్టగతులుంటాయా? కడుపున పుట్టిన పిల్లల్ని సైతం పడుపువ్వుత్తిలోకి దించే జాతి—

రాం:- (అరుస్తాడు) కావయ్యగారూ!

కా:- (భయపడుతాడు)

రాం: మేము పేదవాళ్ళనుయ్యాము. కాని, మాకా బుద్ధులు లేవు బాబూ!

కా:- మరి ఇదేవిటోయ్?

రాం:- ఖర్మ, బాబూ ఖర్మ. ఈవేళ తింటే—రేపు పస్తు. ఆకలి, దాహంకి కూడా మామీదే కసి! ఎంతకని కడుపులో కాళ్ళెట్టుకొని పడు కుంటాం? ఎంతకని మంచినీళ్ళతో కాలం గడుపుతాం?

కా:- అందుకని ఆడకూతుర్లని అమ్ముకు బ్రతుకుతారట్రా?

రాం:- నోర్చుయ్!

వాసు:- నువ్వు నోర్చుకుకోవయ్యా. కావయ్యా! కథ మంచి సస్పెన్స్ గా ఉంది. ఆ తర్వాత ఏవయింది? మీ చెల్లెలికి, చెంగయ్యకూ—

రాం:- బాబూ, మీరూ అదేమాటా? (చిత్రం చూపిస్తూ) మీ కూతురే ఆ స్థితిలో ఉంటే—

వాసు:- నా కూతురా? నా కూతురెప్పుడో పోయింది. నా శారదమ్మ ఏనాడో తప్పిపోయింది. పిచ్చివాడా!

రాం:- నాకా సంగతి తెలీదు బాబూ.

వాసు:- నీకేకాదు. ఎవరికి తెలీదు నా బాధ!

రాం:- అవును బాబూ! ఎవరిబాధ ఎవరి కర్తవ్యమవుతుంది? ఆ చంగయ్యబాబు మా లక్ష్మిమీద కన్నువేశాడు. ఆయన గది లక్ష్మి తుడవాలట; అలంకరించాలట...మా అమ్మ తుడిచినా, నేను శుభ్రం చేసినా కనురుకొనేవాడు,

కా:- పాపం! అలవాటైపోయింటుంది మరి...

రాం:- (కోపంగా చూసి) అవును బాబూ, అలవాటే ... ఒకనాడు మా చెల్లెలికి జ్వరంవచ్చి ఆయన గది ఊడ్చడానికి వెళ్ళకపోతే, ఆయన

తిన్నగా మా కొంపకి వచ్చేవాడు. మూడు దినాలా మా దగ్గరేఉండి, దాక్టర్ని రప్పించి మందు లిప్పించాడు.

వాసు:- చంగయ్య చాలా ఉదార స్వభావుడోయ్—ఇందాక అన్నానుగా?

కా:- పాపం! మీ చెల్లెంటే ఆయనకెంత ప్రేమో!

రాం:- ప్రేమకాదు బాబూ! ఏదో కోరిక. మొన్న సాయంకాలం మా చెల్లెలు ఆయన గది ఊద్యదానికి వెళ్ళింది. గది ఊడుస్తున్నప్పుడు ఆయనొచ్చాడట! తలుపు వేసేశాడు. మా చెల్లెలు ఎంత బ్రతిమాలుకున్నా వినిపించుకోకుండా ఆమెను బలవంతం చేశాడు.

వాసు:- బలవంతం చేశాడా? ఆయన చాలా మంచివాడని అనుకుంటున్నానే

రాం:- ఆయన అనుభవిస్తున్న మంచి మాకు తెలుసుబాబూరా! ఆయన మాటకు ఎదురాడలేక లోలోపలే కుళ్ళిపోతున్న పేదవాళ్ళకు తెలుసు...ఆమె అరవటోయిందట. ఈయన నోరు మూసేశాడు. అయిదారేళ్ళుగా ఆయనలో ఉన్న కోర్కెను వెళ్ళగక్కాడు. రంజితి ఏడ్చి కాళ్ళమీద పడిందట. ఆయన వినిపించుకోలేదు. ఆమె గట్టిగా అరిచేసరికి నోటితోబాటు పీక కూడా నొక్కేశాడు.

వాసు:- నోరు నొక్కేశాడా?

కా:- చచ్చిపోయిందా?

రాం:- దేవుడు మా పాలిట ఉన్నాడు బాబూ! అది తప్పించుకొని బయటకు వచ్చేసింది. రంజితి ఇంటికి వచ్చి ఒకడే ఏడుపు. అమ్మ దాన్ని ఓదార్చడం పోయి, తిట్టడం మొదలెట్టింది. 'కాళ్ళ దగ్గరికి సిరి వస్తుంటే తన్ను కొచ్చేశావదే - ఇలాంటి అవకాశం కోసమే ఇన్నాళ్లు ఎదురుచూశా,' అని ఆమె ఒకడే తిట్టడం. చివరికి అమ్మ రంజితిని కొట్టింది కూడా! అంతవరకూ మా అమ్మ—దాన్ని అమ్మా అనేందుకుకూడా నోరు రావడంలేదు—కాని, నిజరూపం తెలీదు. ఊహించుకొనే కొద్దీ అమ్మమీద కోపం, కసి పోవచ్చిపోయింది. అమ్మ రంజితిని తిట్టేకొద్దీ నా వాళ్లు మండిపోయింది. లేదాను. నాకు అంతా చీకటనిపించింది. నాకంటే పెద్దది, నన్ను నవ మాసాలా మోసి,

కని, పెంచిన నా తల్లిని— ఏం చేస్తున్నదీ తెలుసుకోకుండా ప్రక్కనున్న కర్రతో చావమోదాను. చెప్పండి— నేను చేసింది తప్పు? అదకూతుర్ని పడుపు వృత్తిలోకి దింపాలని ప్రయత్నం చేసిన పాపి నాకు తల్లియితేనేం, ఎవరైతేనేం—

వాసు:- నువ్వు చాలా తప్పు చేశావోయ్, రాంబాబూ!

కా:- మీ అమ్మకు యెట్లా వుంది?

రాం:- ఇప్పుడు దాని తల దిమ్మంతా తగ్గిపోయి ఏడుస్తోంది.

వాసు:- మరి నువ్వు చెంగయ్యను ఖానీ చెయ్యబోయినట్టు ఇన్ స్పెక్టర్ గారు చెబుతున్నారు.

రాం:- ఖానీ కాదు బాబూ! ఆయన అలాంటి అపనింద మోపాడు. ఆ వేళ లక్ష్మిని ఆ బాబు బలవంతం చేసేటప్పుడు పెనుగులాటలో దాని మెళ్ళో గొలుసు తెగి పడిపోయింది. అది తిరిగి తీసుకొనేందుకు ఆ రాత్రి ఆయన గదిలోకి దూరాను దొంగతనంగా, ఆ గొలుసు లక్ష్మి మాకు దొరికినప్పుడు దాని మెళ్ళోకిన్న గొలుసు. (మెరుపు)

కా:- లక్ష్మి మీకు దొరికిందా? నీ సొంత చెల్లెలు కాదా?

రాం:- కాదు బాబూ! స్వయానా నా చెల్లెలే అయితే, మా అమ్మ దాన్నలాంటి నీచపు పని చెయ్యమని బలవంతంచేసి ఉండేదా?

వాసు:- నిజమే, నే నలానే అనుమానించాను సుమా!

కా:- మీ రాగండిబాబూ... ఆ అమ్మాయి మీ కెక్కడ దొరికింది?

రాం:- మా నాన్నకు రాజమండ్రిలో దొరికిందట!

(ఉరుములు, మెరుపులు)

కా:- రాజమండ్రిలోనా?

వాసు:- ఎక్కడా ! ! ! ?

కా:- బాబూ ! బాబూ! మన శారదమ్మేమో! [మెరుపు]

వాసు:- అవునోయ్! కాని, మన శారదే అయితే, ఒకనాడు కాకపోతే ఒక నాడై నా మనింటికి రాదటయ్యా?

కా:- అదికాదు బాబూ! మీరాగండి. ఆఁ, రాంబాబూ! ఆ ఆమ్మాయి ఎలా ఉంటుంది?

రాం:- ఎర్రగా, సన్నగా—

కా:- చిట్ట బుగ్గలా?

రాం:- ఆఁ. నవ్వితే—

కా:- (పొంగిపోయి) కుడి చెక్కిలిమీద పుట్టుమచ్చ—?

రాం:- ఆఁ, ఉంది.

కా:- ఎదం చేతిమీద గాయం మచ్చ—?

రాం:- అవును బాబూ! ఉంది.

వాసు:- ముక్కుకి, ముక్కుపుడక పెట్టుకునేందుకు రంధ్రం—

రాం:- లేదు బాబూ—

కా:- (ఆనందంతో) అవును బాబూ, లేదు. చిన్నప్పుడు అమ్మగారే వద్దని గొడవపెట్టారు.

వాసు:- అవునోయ్—కాని, పేరు లక్ష్మి అంటున్నాడు.

కా:- మీ లక్ష్మి బంగారంకానూ, పేరులో ఏమందండి, మార్పుకొని ఉండొచ్చు.

వాసు:- ఓ, ఐనీ! ఆఁ, రాంబాబూ! ఇప్పుడు మీ చెల్లాయి (చిత్రం చూపిస్తూ) అలా ఉంటుందా?

రాం:- (లేదని తల ఆడ్డంగా తిప్పుతాడు)

వాసు:- అయితే కారడ కాదు.

కా:- మీ రాగండి బాబూ!...నువ్వు ప్రస్తుతం చెంగయ్య గారితోనేనా ఉంటున్నావ్?

రాం:- అవును బాబూ!

కా:- నీ లక్ష్మి ఎక్కడుంది?

రాం:- అక్కడే బాబూ!

కా:- అయితే నడు, నే వస్తా. లక్ష్మిని నే నానవాలు పట్టగంను.

వాసు:- అయితే నడు. తండ్రిని నేను, నేనూ వస్తాను.

(ముగ్గురూ బయలుదేరుతారు. ఇన్ స్పెక్టర్ ఎదురువస్తాడు.)

ఇన:- ఆగండి, వాసుదేవంగారూ! వీడి మాటలు నమ్మి మీరు వీడి వెనకాల వెడుతున్నారా?

వాసు:- ఏం? కావయ్య ఏదో “క్లూ” లాగుతున్నాడు. లెట్ హిమ్ ట్రై.

ఇన:- కాదు. వొట్టిడి, ఆలా మీతోబాటు బయటకొచ్చి, అక్కడ్నించి తప్పించుకు పారిపోడానికి ఇవన్నీ వీడు వేసిన ఎత్తులు. ఏరా, రాస్కెల్ నిజం చెప్ప. (మీదకు వస్తాడు)

రాం:- నిజం చెప్తాను బాబూ! నా మాట నమ్మండి బాబూ! దైవసాక్షిగా చెబుతున్నాను.

ఇన - పైగా ఇదొకటా! వెధవా, దొంగతనం చేసింది చాలక ఇంకా ప్రమాణాలుకూడా చేస్తున్నావా?

(పట్టుకుంటాడు. ఒకటి కొడతాడు)

రాం:- (వాసుదేవం, కావయ్యతో) బాబూ, కావయ్యగారూ? నా మాట నమ్మండి— నే తెప్పినవన్నీ నిజం. లక్ష్మి నా చెల్లెలు.

ఇన:- నోర్మ్యుయ్!

రాం: (వాసుతో) బాబూ! మీరై నా నా మాట నమ్మండి బాబూ! రక్షించండి బాబూ! నన్ను నిష్కారణంగా చంపేస్తారు, మీ పాదాల సాక్షిగా దొంగతనం చెయ్యలేదు.

ఇన:- నోర్మ్యుయ్!...దొంగతనం చేసిన ప్రతి వెధవా ఇదే ఏడుపు.

కా:- (వాసుతో) బాబూ! వాడి ఏడుపు చూస్తూంటే నాకెందుకో వాడు దొంగతనం చేశాడంటే నమ్మకం కలగడం లేదు.

వాసు:- నాకూ ఆలానే అనిపిస్తుందనుకో. (ఇన్ స్పెక్టర్ తో) చూడు అల్లుడూ!

ఇన:- మీరు మధ్యకు రాకండి.

కా:- వాడు దొంగతనం చెయ్యలేదు మొద్రో అంటూంటే, మీకు కనికరం చెయ్యదటండీ.

ఇన:- కావయ్యా! తమరు ఊరుకోవాలి.

వాసు:- ఇన్ స్పెక్టర్! ఆ అబ్బాయిని విడిచిపెట్టు.

ఇన:- సారీ! మీరీ విషయంలో జోక్యం కలుగజేసుకోకండి. అనవసరంగా ఇబ్బందుల్లో పడతారు.

వాసు:- ఏఏటి? ఇబ్బందుల్లోనా? 'లా' ఘట్టంగా తెలిసిన నన్నటయ్యా నువ్వు బెదిరిస్తున్నాడి? అయితే సరే, ఏదీ ఏ అధికారంతో నువ్వు, ఒక పెద్దమనిషి ఇంట్లో ఉన్న ఒకానొక వ్యక్తిని బలవంతంగా లాక్కెడుతున్నావ్ ?

ఇన:- వాడు దొంగ.

కా:- ఋజువు?

ఇన:- చెంగయ్యగారి రిపోర్టు.

వాసు:- అయితే, నా రిమార్కు లెక్కలేదా? అసలు నా అతిథిగా ఉన్న ఒక వ్యక్తిమీద నా ఎదురుగానే చెయ్యి చేసుకునే అధికారం నీకెవరిద్వారా? చెప్ప నీ పేరేమిటి?

ఇన:- మీరు చాలావరకు వెడుతున్నారు.

వాసు:- ఆఫ్సర్ టు డి పాయింట్ ! నా అతిథిని ఏ వారంటూ లేకుండా నువ్వెలా అరెస్టు చేస్తున్నావ్?

[ఇన్ స్పెక్టర్ రాంబాబు చెయ్యి విడిచిపెడతాడు. వాడు చప్పున వాసుదేవం వెనక్కివచ్చి రక్షణ తీసుకుంటాడు]

వాసు:- చెప్పు. ఊ, చెప్పు— వాటిజ్ యువర్ నేమ్? కావయ్యా! నువ్వు వెంటనే పోలీస్ స్టేషన్ కి ఫోన్ చెయ్యి— ఒక పెద్దమనిషి ఇంట్లోకి జొరబడి పోలీస్ ఇన్ స్పెక్టర్ నానా అల్లరి చేస్తున్నాడని...

కా:- [వెళ్ళబోతాడు] ఆగు! [ఆగుతాడు]

రాం:- నేను దొంగను కాదు బాబూ:

- వాసు:- నువ్వు నోర్మ్యు...చెప్ప...అలా తెల్లమొహం వేసి చూస్తావే?
- ఇన:- ఐయామ్ సారీ...ఏడు పచ్చిదొంగ.
- వాసు:- అదే రాంగ్ అండ్ ఫాల్స్ ఎలిగేషన్ తో, ఇండియన్ డొమినియన్ లోని—బై బర్ - పౌరుడైన ఒక వ్యక్తిని దుయ్యపడుతున్నావని పరువునన్నం దావా వేస్తే, నీ జీవితం ఏమవుతుందో ఆలోచించావా?
- ఇన:- వాసుదేవంగారూ! మీ ఎదురుగానే వాణ్ని దొంగ అని ఋజువు చేస్తాను.
- రాం:- వొట్టిది బాబూ! నేను దొంగతనం చెయ్యలేదు. చెంగయ్యగారింట్లో మా చెల్లెలు నెక్కెసు పడుంటే తీసుకొచ్చెయ్యడానికి వెళ్ళాను బాబూ!
- ఇన:- విన్నారా?
- వాసు:- విన్నాను. నెక్స్ట్!
- రాం:- కాని, దురదృష్టంకొద్దీ చెంగయ్యగారికి మెలకువ వచ్చేస్తే, భయపడి పారిపోయాను.
- వాసు:- (ఇన్ స్పెక్టర్ తో) విన్నావా? ఏ పరిస్థితులో, ఏ బాధతో వాడా ఇంట్లోకి దూరాడు? దుయ్యనోది బాక్ గ్రాండ్ ఆఫ్ దిన్ డ్రమెటిక్ అండ్ రేదర్ ఫెస్టాస్టిక్ ఎపిసోడ్? పెర్ హాప్స్ యు దోన్టు; యు దోన్టు ఈ వెన్ బాదర్ టు ఎప్రి హెండ్ ఇద్ - ఫరోలీ... డియర్ సర్, ఐ నో యువర్ కాంప్లెక్స్ - పోలీస్ కాంప్లెక్స్ - దు యు అండర్ స్టాండ్ వాట్ ఐ మీన్?
- ఇన:- కాని, ఆ నెక్కెస్ చెంగయ్యగారింట్లోనుంచి దొంగతనం చేశాడు.
- కా:- ఏ నెక్కెసు?
- ఇన:- వాణ్నే అడగండి.
- రాం:- ఆ నెక్కెసు మా చెల్లెలిదండి.
- ఇన:- విన్నారా? పూటకీ గతిలేనివాళ్ళకు బంగారపు గొలుసు ఎక్కడినుంచి వస్తుంది— అడగండి—ఎక్కడుందో?
- రాం:- అది నా దగ్గరే ఉంది బాబూ! అది లక్ష్మి రాజమండ్రి తీర్థంలో మాకు దొరికినప్పుడే దాని మెళ్ళో ఉంది.
- వాసు:- రాజమండ్రి తీర్థంలోనా?
- రాం:- అవును బాబూగారూ! కోట్లంగాల తీర్థంలో లక్ష్మి మా నాన్నకు దొరికిందట ఆ నెక్కెసుతోనే... బాబూగారూ, కడుపుకు లేకపోతే మంచినీళ్ళన్నా తాగాం గాని, ఆ గొలుసుమాత్రం ముట్టుకోలేదు.

కా:- ఆ నెక్లెసేది?

(రాంబాబు మొట్టొనుంచి నెక్లెసు తీస్తాడు. కావయ్య అందుకుంటాడు. ఉరుములు, మెరుపులు)

కా:- (పరీక్షగా చూసి) బాబూ! సరిగా చూడండి, ఇది మన శారదమ్మగారిదే. [ఇస్తూ] సందేహం లేదు. నాకు బాగా తెలుసు. అది మీరు స్వయంగా రెండు తులాల ఇంగారం వేయించి చేయించారు.

[వాసుదేవం నెక్లెసును పరీక్షగా చూస్తుండగా, ఉరుములు మెరుపులు అతనికి ఏవేవో గత స్మృతులు]

కా:- ఇంకా సందేహం ఎందుకు బాబూ? రాంబాబు చెల్లెలు సాక్షాత్తు మన శారదమ్మే. [ఉ॥ మె॥] బాబూ! భగవంతుడు కూడా సాక్ష్యం పలుకుతున్నాడు. [ఉరుములు, మెరుపులు]

ఇన:- ఏమిటి మీ రంటున్నది?

(అతనికి సమాధానం చెప్పరు.)

కా:- (నెక్లెస్ ని చూచులా చూస్తూ ఉండిపోయిన వాసుదేవాన్ని కదుపుతూ) బాబూ! బాబూ! ఇంకా ఆలోచిస్తున్నారా? మన శారదమ్మ దొరికిపోయింది. దేవుడున్నాడు బాబూ! మన శారదమ్మ బ్రతికే వుంది. రండి బాబూ! ఆ నెక్లెస్ మీరే స్వయంగా, అవాళ పుట్టిన రోజు పండక్కి ఆమె మెళ్ళో వేశారు. (మెరుపులు. ఉరుములు)

వాసు:- (వొడిగా) కావయ్యా.....తలుపులు మూసెయ్యే.....తలుపులు మూసెయ్యే...శారద తప్పిపోతుంది.

కా:- కాదుబాబూ! దొరికిపోయింది. రండి బాబూ!

(పెద్ద శబ్దంచేస్తూ ఉరుముతుంది. భరించలేని వెలుతురు. గోడ మీది కైల వర్ణచిత్రం పడిపోతుంది. వాసుదేవం ఒకటే అరుపు అరుస్తాడు.)

వాసు:- అమ్మా! శారదా! అమ్మా! శారదా! వస్తున్నాను... తల్లీ— వస్తున్నా...వస్తున్నాను. (అని పిచ్చిగా బయటకు పరుగెత్తుతాడు. వెనకాలే కావయ్య, రాంబాబూ పరుగు తీస్తారు. ఇన్ స్పెక్టర్ కి ఆర్థంకాక తేరిపార చూస్తూ ఉండగా)

(తెర)

“స్కలానీ”

రచన : ,

కీ॥ శే॥ శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రి

పాత్రలు

పరమానంద

సుల్తాన్

రాంగిరి

దేవుదన్న

గాణెన్న

శాంతయ్య

పటేల్

మల్లన్న

(అది తెలుగు భాషలోని ఒక మారుమూల కుగ్రామం. రంగస్థలం కుడివైపున పరమానంద పూరి గుడిసె, ఎడమవైపున రాంగిరి పూరి గుడిసె ఉంటాయి. ఈ పూరి గుడిసె చుట్టూ ఏవో చెట్లు, మొక్కలుంటాయి. రంగస్థలము ఎడమ వైపున ఉన్న పూరి గుడిసెలో రాంగిరి ఒక మట్టి పాత్రలో గంజి తాగుతూ ఉంటాడు-గంజి త్రాగి చుట్ట కాల్చుకుని బైటకు వచ్చి, పరమానంద గుడిసె వంక చూస్తూ ఉంటాడు. ఇంతలో పరమానంద భార్య కుండ చంక బెట్టుకొని నీళ్ళకు పోతుండగా, రాంగిరి ఆమెను ఆపి]

రాంగిరి:- ఏమమ్మ! లేతెల్ల ఎందుగట్ల బరితెల్లొ గొట్టి బాదల్ బెట్టుడు?

సుల్తానీ:- [పరమానంద భార్యకు పేరు లేదు-దిక్కులేనిది.-ఆ తరువాత సీనులో అనగా రెండవ రంగంలో "సుల్తానా" లేక సుల్తానీగా పిలువబడుతుంది.]

బట్టెగొడ్డు గోగుల మొక్కలు దిన్నవట (కుండ క్రిందబెట్టి.)

రాంగిరి:- బట్టె గొడ్డు గోగుల మొక్కలు దిన్నవని, బెండలు జచ్చినవని చీటికి మాటిగిట్ల గొట్టుకుంటరా, పోయేగాల బుద్ధులు గానీ—ఈతదా గాలెన్న సావాస మెన్నడు బట్నడో ఆనాడే అనుకున్నను, ఈతడు గాలె పోతదూ అని-(వెళ్ళిపోతూ) యితడు గాలె పోతదూ అని (వెళ్ళిపోతాడు.)

సుల్తానీ:- (క్రింద ఉన్న కుండ చేత బట్టుకోబోగా - దూరంనుండి గురువు చింతయ్య గోరు తత్వం పాడుతుంటే వింటూ)

చింతయ్య:- (తత్వం) “ఇల్లు ఇల్లనియేవు-ఇల్లు నాదని యేవు-నీ యిల్లు ఎక్కడే చిలుకా నీయింట కదైలే. చుట్టాలు కజ్జలే బంధువులు కన్న తల్లెవ్వరే చిలుకా “నీ”

సుల్తానీ:- గురువు చింతయ్య గోరు యీ పదం నాకోసమే పాడతున్నట్టున్నరు.

చింతయ్య:- “నీవు కాలిపోయిన చాక కావలుండురు గాని వెంట నెవ్వరు రారె చిలుకా”

బిచ్చగాడు:- (లోపల) అమ్మా! బిచ్చమేస్తరా?

సుల్తానీ:- ఏస్తసయ్యా-ఏస్తస-తప్పకేస్తసు. (తోనికి వెళ్ళబోయి-కొంగుముడి పూడదీసి)...నూకలు నిండుకున్నయి వానికి జెప్పటం మరి నీన్న.

చింతయ్య:- (తోపం నుండి) నూరేండ్లు నిలిసి ఒకకండి తల్లి-నూరేండ్లు నిలిసి ఐతకిండి,

సుల్తానీ:- గెట్టు ఐత్కు-తనయ్య-ఎవర్ ఐత్కు సీస్తసయ్య-నిన్నెవర్ ఐత్కు నిస్తరు (కుండ తీసుకుని-నీళ్ళకు పోబోతుండగా - పరమానంద ప్రవేశం)

పరమానంద:- (గునపంతో వచ్చి క్రిందవేసి) ఓయ్యో గట్లబోతావ?

సుల్తానీ:- నీళ్ళకు బోతున్నను.

పరమానంద:- వాయి యెనక్కి మల్లదూ-గంజిబువ బెట్టి పోదేందయో!

సుల్తానీ:- ఏదది?

పరమానంద:- ఏమైనదీ? పీకల గంట దాగేల్నివా? వాయ్యో పంకదేందయ్యో!

సుల్తానీ:- రేటిరి ఉండదంత నీకె బోస్తినగ. తిరిగిపే గాస్తసు (పోబోతుంది)

పరమానంద:- ఇప్పుడు గాస్తవ్? - సుక్క బొడిసినప్పుడు బోయి, గోగుం దిబ్బెంత తిరగబెట్టి బండెదాకల్తా నేనొస్తే, యికెప్పుడు గాస్తవ్ - యింగెన్నడు బోస్తవే?

సుల్తానీ:- (వచ్చి చెప్పలేక నిలబడి ఉంది.)

పరమానంద:- పొయ్యిలా అగ్గినుప్పేన్నివాని (మండిపడి) నాయ్యో! గుడ్లమ్మలా గట్టగుడ్డు మిట్కరిస్తావేందయో!

సుల్తానీ:- నూకలు నిండుకున్నయి.

పరమానంద:- మరి నాకు జెప్పివా?

సుల్తానీ:- మరిసిన్ను.

పరమానంద:- కండెకు దినటం మరువలేదేమె-నిన్ను మెకండినిపోసు-నిన్ను గుట్టమీని నరసిమ్మ సామెన్నడు నిన్ను యిక సక దింటె! నిన్ను మారెమ్మ మింగిపోసు-నూకలై పోయినాయె-(అని కొట్టబోతాడు)

గారె:- (ప్రవేశిస్తాడు) ఏదన్న! మల్ల రగడ జేస్తున్నట్లున్నదే?

‘పరమానంద:- అరే ఏం జెప్పిన గాలెన్న-దివం జరిగేటి కలేగా!

గాలెన్న:- వరే దీని శనిముగం జావ, దీన్నేడ దెచ్చిన వేరి?

పరమానంద:- ఒకె కాసులపేరు యిచ్చి మరి దెచ్చుకున్ననరా యీ శనెమ్మను,
యిది కాలు బెట్టుది, నా దిబ్బంన్నీ జస్తున్నాయి-ఇది గిట్టా కొంపరో
కాలు బెట్టినది నాకు దరిద్రం బట్టినది. ఇది గిట్టా కాలు బెట్టినది
నా పాడిబ్బరి జచ్చినది. మరసేదే నా పెద్దన్న బిడ్డ జచ్చినాడు.
నాకు కూడిగ్గూడ జంపుతున్నది. గింత పొద్దాయె. గింతదనుక
నూకలు గాయలే! గివుడగ్గి నుప్పేస్తున్నదట చూడరి...ఏమమ్మా
గడిసెరో కూకొని పంక్కుకున్నవ్. పొయ్యిం ఆగ్గినుప్పేన్నీవా?
ఏమమ్మా పంక్కుగుంటున్నావ్?

సుల్తానీ:- (లోపల్పించి) మండిస్తున్ననయ్యా! మండిస్తున్నను.

పరమానంద:- ఏంకింత గంజిదాగి నాల్గేండ్లయినదిరా గాలెన్నా! దీని పేనాన్ని
బడి జస్తున్న ననుకో! ఆర-దిబ్బలెట్టున్నయిరా? కోటిమీర మళ్ళి
గట్టువా? రామముల్లలేళ్ళవా?

గాలెన్న:- వరే రామ ముల్లందే యాద్ వచ్చినది. నీకు మాలావ్ రాంచెంకొన్
దెచ్చిన్నయ్యో!

పరమానంద:- ఆరే! ఏడ జిక్కినదిరా?

గాలెన్న:- నిన్న దగిల్చిది, నువ్ గానరాదె.

పరమానంద:- నే దిబ్బకడ జచ్చిన-గెట్టగుంటదిరా?

గాలెన్న:- వరే జూకు మరి గెల్తె-పంచపర్నెల్ రాంచెంకొయో! యీరై నాద్రు
మొగడవకుంటున్నావా? సక్కింగ జూసుక్కుండు సన్నగుంటడు,
నై అంటాడు అన్నను!

పరమానంద:- గెట్ట పడగొట్టినావు?

గాలెన్న:- మాజు సక్కిగుంటడు, సన్నబట్టిలి సక్. నీవు నై అరకు నై
అంటడు అన్నను.

పరమానంద:- ఏమన్నది?

గాలెన్న:- నై అన్నాది. నీ మీస్కు ఉరకలేస్తున్నది జిలక. పరుగు దీ స్తనంటి.

పరమానంద:- నేను కూడా నై అంటున్నను. మరిజిల్కను చూడ పోదారి.

గాలెన్న:- పోదాం రారి.

పరమానంద:- నీవు పదరి. నేవస్తను.

గాలెన్న:- వరె వరె వరె.....పైసలు అంటున్నది జిల్క.

పరమానంద:- గపడె పైసలు అంటున్నది జిల్క. ఆగాలెన్న. ఇదిగీ యిత్రడి జెంబు ఎత్తుకుపోయి కల్లుదూకానలో లింగయ్య వుండట వానికి తెగనమ్మి పైసలు దీస్కుని జిల్కకు వాసన సబ్బు పొగడరు రబ్బి కాపి ఉప్పలు తెత్తపో...గుమ్మచేయారి జిల్కను.

గాలెన్న:- హరె గుమాగుమ్మ చేస్తను.

పరమానంద:- ఏమమ్మో! జల్దిగ మంట బెట్టు... నూకల్ దెస్తను (సుల్తానీ బయట కొస్తుంది) గింత కిరసన్బాయి బేగి మండ్తుడి- గాలెన్న నేవస్తున్నను (వెల్తాడు)

సుల్తానీ:- దేముడన్నాస్తున్నడు- దేముడన్న- దేముడన్న, బాగున్నవా?

భజనపోట్ల:- బాగున్నమమ్మా- బాగున్నం- మీ పెనిమిటి బార్యలు బాగున్నరా?

సుల్తానీ:- బాగున్న మన్నా- బాగున్నం- ఆ- మీ పదమిని ఎంతకాంమయో- ఇంపిస్తవామరి.

భజనపోట్ల:- ఇనిపిస్తనమ్మ- ఇనిపిస్తము- మరిగలై పట్టెడన్నం బెత్తవా మరి!

సుల్తానీ:- పట్టెడేందన్నా- పొట్టనిండబెత్తను- మరి గింత తాలిరండి, ఉడుకు బువ్వ మరింత బెత్తను. పదం పాడన్నా-

దేవుడన్న:- సల్లంగుండుతల్లి-సల్లగుండనీ.

భజనపాట- శ్రీరాముల సతీసీతమ్మ- శెరబట్టిండు రావనుడు.

సెరబడినా సీతమ్మ- రాములదల్చుక యిలపించె.

సుల్తానీ:- సీతమ్మ తల్లి గట్ట యిలపించె నాదాన్న?

దేవుడన్న:- రాములయ్య గూడ యిలపించి, అరుమంతు దోరిండు.

సుల్తానీ:- ధోలింధూ?

దేవుడన్న:- ఆ! ఆమయిని, అనుమంతులయ్య ఏం జేస్సిడండే

అనుమంతుడే ఎగిరిండు
సంద్రాలే దాడిండు
లంకాపూరికి జేరిండు
అసోక వన మే జూసిండు

సుల్తానీ:- అనుమంతులయ్య, సీతమ్మ తల్లిని జూన్నదా?

దేవుడన్న:- సీతమ్మను జూన్నడు, రాములయ్య యిలాపమెల్ల జెప్పడు! జెప్పి
రాములయ్య బంపిన ఆనవాలు యిచ్చడు, అది జూన్నెరు రాకాసులు

సుల్తానీ:- వాయ్యో జూసెన్రా?

దేవుడన్న:- రాకాసులది జూసిండు
అనుమంతులపై దూకిన్
రెక్కలబట్టి గట్టిన్
తోకకు నిప్పు బెట్టిన్

సుల్తానీ:- వాయ్యో దోకకు అగ్గిని నిప్పెట్టిన్రా? అనుమంతులయ్య తురతున్నదా
మరి?

దేవుడన్న:- గెట్టారు కుంటడు తల్లీ! రామో
కోదండ రామునే దరిసినడు
కొర కొర - కొర కొర జూసినడు
ఆకాశానికి బెరిగినడు (విశ్వరూపం)
కట్టను బట బట దెంపినదూ

సుల్తానీ:- కట్టను బట బట దెంపెన్నదూ?

దేవు:- ఆ! లంకాపూరిపై ఎగిరిండు
లంకకు నిప్పే బెట్టిండు
ధగ ధగ ధగ ధగ కుంటలురేగె

పరమానంద:- (వచ్చాడు) వరె వరె వరె! గుడిసె తగల్పెట్టెన్రా - గుడిసె
తగల్పెట్టెన్రా! గుడిసె, ఎవర్రసువ్? అన్నంతింబున్నావా?
గడ్డితింబున్నావా? ఆడవాళ్ళకింత భజన పిచ్చి పెద్దర్రా [దమయంతి
పారేసి]

భజన పిచ్చిపెచ్చరా?

దేవు:- సీతమ్మ కథ జెప్తున్నను.

పరమానంద:- సీతమ్మ కథ జెప్తున్నరా? సింగమ కథజెప్తున్నరా? పొయిరాజే
మని నేదోతే-భజన బెట్టివ్? యీ భజనపోల్లేడ దొరికినరే నీకు?
నిన్ను మారెమ్మ మింగిపోను. నిన్నామల్క మా రచ్చెమ్మ ఎక్క
పోతున్నదేదె! (లోనికిపోయి) గుడిసె తగల్పెట్టినది వాయ్యా! గుడ్డ
బట్టటా తగల్పెట్టినది. నేనెట్ట బడికేది! నేనెట్ట జచ్చేది!

సుల్తానీ:- గుడిసె అంటుకున్నది నే జూడరె దొరా!

పరమానంద:- గుడిసె అంటుకొనడం నువ్వు జూడరె—నువ్వు జూడరె?

గాలెన్న:- (ప్రవేశించి) ఏమన్నా! గుడిసె తగల్పెట్టినది? మనవాండ్లిం కల్లం
తాగల్ బోరిగ జెపుకుంటున్నరు-గెట్టు దగల్పెట్టినది?

పరమానంద:- ఈ దైద్రమొగండి గాదు—పోయి రాజేమని నేను కట్టుకి
బోయిన్నా ఈ భజన పోల్లేడి ఆ భజనపోల్లా ఏ చుట్ట మీది
కాల్చి గుడిసెమీన పారేసిరో—ఇదిగానోరాలా! (కొట్టబోలాడు)

రాంగిరి:- (వచ్చి) పరమానందా! ఆడబిడ్డనుకున్నావా? బిడ్డగొడ్డనుకున్నావా?
ఎందుగిట్ట గొడ్డవ్?

పరమానంద:- రాంగిరి! నీ గుడిసెలో నీవు బడివుండక నిన్నెవల్ రమ్మన్నరు?

రాంగిరి:- దేముడు రమ్మన్నరు.

పరమానంద:- దేముడే పొమ్మంటడు జూడు మరి.

రాంగిరి:- ఆ దేముడే తిరిగి రమ్మంటడు జూడు మరి, ఏమనుకుంటున్నావో
దినదినం జూస్తున్నను. నివ్వ బిడ్డను పెట్టేది నరకం—కులపోల్లంతా
గిట్టనే ఏలుకుంటున్నరా వాడల్ల పెట్టాములను.

పరమానంద:- కులపోల్ల పెట్టాములంతా గిట్టనే గుడిసె దగల్పెట్టినను
గిట్టనే భజనపోల్లతో భజనల్ జూస్తున్నరా—గిట్టనే చిందుల్ దొక్క
బవల్ జూస్తున్నారా?

గాలెన్న:- గిట్టనే గుడ్డగుడ్డు పెట్టె బేసెలు తగల్పెట్టినరా?

పరమానంద:- చెప్పుమరి?

రాంగిరి:- కొండాల్ జెప్పుమనీ? గుడిసె తగల్పెట్టినాది? నాట్కపోల్లతో నాట్క-
మాడుతున్నాది. ఏమమ్మా! గిట్టంటారు.

సుల్తానీ:- రాంగిరన్నా! మా దేముడు నూకలకుబోయిండు-పొయ్యిల అగ్గి
నుపేసిన్ను! కిరసిన్బుడ్డి పొయ్యి దగ్గర ఉంది-గింతలో దేము
డయ్యెచ్చిండు. సీతమ్మ కద జెప్తున్నాడు-నే గట్టనె యనుకుంటు
న్నను-పొయ్యిలో కిరసిన్బుడ్డి బడి మంటలేన్నదేమో, నే జూడలే
పొయ్యి గుడిసె కంటిన్నది.

పరమానంద:- పొయ్యి గుడిసె కంటిన్నదే? పొయ్యి గుడిసె కంటిన్నదే?
నాల్గేండ్లబట్టి లేని గుడిసె యీ దినమే గుడిసె కంటన్నదే! యీ దినం
గుడిసెకు బాకినాదె. తన్నుకు జస్తవ్- ఏడకి జస్తవో జావ్- కదం
మంటుండులే (రాంగిరి గుడిసె లోనికి పోతాడు)

సుల్తానీ:- నా కెవరున్నరనిబోను, ఏడకు బోను?

పరమానంద:- నీ కెవలున్నరో నాకెట్ట తెలుస్తదే, ఏడకు జస్తవోజావు.

సుల్తానీ:- నాకెవరున్న- నీకు సమానమైతరా?

పరమానంద:- ఈ సింగమ్మ నీకులు నాకిక జెప్పుకూ, ముందు మాట మల్లె
గట్టు.

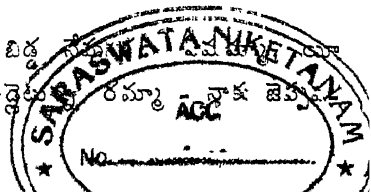
సుల్తానీ:- యీతప్పు గాయమంటున్నానగా!

పరమానంద:- ఎవలో గాస్తరు?

గాలెన్న:- నాల్గే-ద్ద వట్టి గాస్తర్లు మా రాజు, ఇంతెంతగాలం గాయాల్- అడు
పుట్ట బుట్టిలె ఒక్క గుడిసె తగల్పెట్టినావు (లోనికి చూపిస్తూ)

పరమానంద:- మరి నూ జెప్పుర గాలెన్న, నీకు తెలియకు-దే- న్నదే-యింటు
న్నవా? మనవాండ్రెల్లా యేమంటున్నరో? కడలువరి!! (చెయ్యిపట్టి
లాగుతాడు)

రాంగిరి:- పరమానంద, ఎల్లడుండు. ఆ బిడ్డ నీకు తెలియకు-దే- న్నదే-యింటు
దెబ్బలు నే జూడలేను. మీ వాండ్రెల్లా రమ్మ-నాకు జెప్పు-
నేడిస్క పోతరు.

సుల్తానీ:- నాకెవ్వరూ లేరయ్య, నేపుట్టంగనే మా అమ్మయ్యలు జచ్చిపోయినని మీ బోండ్లయ్యలు బెంచి పెద్దదాన్ని చేసెనని గింత ఓలె బుచ్చుకొని యీ అయ్యకొప్ప జెప్పినని- యీ దేముడే జెప్తె యిన్నను. నా కెవలున్నరని బోను- ఏడికనిబోను?

(లెంపలేసుకొని ఏడుస్తుంది)

పరమానంద:- ఏడికిబోతావోపో; గెట్టనట్ట పరమనంద పక్కన, గుడిసెలో కూసుని, కుల్కుదమనుకుంటున్నవేమో! అది కుదర్లు - ముండు మూటములైగట్టు.

రాంగిరి:- పరమానంద; ఎందుగిట్ట పాపం మూట గట్టుంటవ్, ఏదోజరా తప్పు జేసెన్నని లెంపలేసుకుంటున్నది, కాలిబడుతున్నది— కాలి మొక్కుతున్నది. నీవు గొడై గొడదా! తిడితే తిడ్దదా! నీ పెండ్లపయ్యా పెండ్లము. “పెండ్లాన్ని గొట్టిన, గోవును గొట్టిన, ఒక్కటే నంజుడి” ఆ పాపము పది అన్మలకబోదు, ఏవనకుంటున్నవో?

పరమానంద:- బోకుంటెమానె.

గాలెన్న:- పుట్టిందయో! పున్నెపురుసుండు.

రాంగిరి:- గాలెన్న, నా పున్నె పురుసత్వం- నూ శిప్పనక్కర్లే. మంది జెప్పు కుంటున్నరులె; నీ పురుసత్వం. రంగురంగుల రాంచిరికలదెచ్చి, మందికి గుదిర్చి; మంది కొంపలు గూలుస్తున్నవటగా;- నాకు, నాకు పేరుపెట్టొచ్చినావురా రాంచిరికలయ్యా—

పరమానంద:- రాంగిరి!

రాంగిరి:- వీడ్ల కొంపదీస్తున్నది నువ్వుగామరీ?

గాలెన్న:- వాయ్! గెంత మాటన్నడు.

పరమానంద } :- రాంగిరి.
గాలెన్న }

రాంగిరి:- వీడ్ల కాపురముల నిప్పులబోసిన్నది నీవుగాదురి!

గాలెన్న:- రాంగిరి! (గుడిసెలోనికి బోతాడు చిన్నబుచ్చుకొని)

పరమానంద:- నోరుమూర్క పడుండు. రాంగిరీ—మా కులపోనివా. తలపోనివా?— ఎవలు పిలువకుండగనె పెద్దమనిసి తీర్గవొచ్చినవ్. కాదనలే! వచ్చినవానివి గెట్టగనో వచ్చినవ్—నిన్ను పెద్దమనిషివిగనె అడుగుతున్నను— చెల్లు చీట్లప్పిస్తవా? లేకుంటే యీ రగడిట్టనె పెద్దది జేస్తవా?

సుల్తానీ:- చెల్లు చీట్లప్పిస్తవా రాంగిరన్నా?

పరమానంద:- మరి ఏం జేస్తాడు?

రాంగిరి:- పరమానందా! నువు మనిసి పుట్టు బుట్టలె! పసరం పుట్టుపుట్టినవే. అసర్ నీవొక మెకమై పుట్టుండాలే! గెట్టిమ్మంటుండవయ్య చెల్లు చీట్లు? నీ నోరెట్లాడినద్రే! పున్నెం జేస్కొనీ పుట్టినదీ బిడ్డ, నువ్ గిట్టనే అంటే నీ నాల్కె చీల్కెలుజేస్తను.

పరమానంద:- ఏం గూసినవ్?

రాంగిరి:- పరమానంద.....ఎల్లదుండు..... ఆ బిడ్డనే మనకు. మీవాండ్రే దున్నరమ్మ? నాకు జెప్పు, నేను తీసుకొపోతను.

రాంగిరి:- మరి బల్కకు మరి!

పరమానంద:- ఏంజేస్తవ్రి?

రాంగిరి:- పండ్లూడగొత్తను.

పరమానంద:- గొట్టరామరి (చెంపమీద కొద్దాడు).

సుల్తానీ:- రాంగిరన్నా! నేననుకుంటూనే వున్నను

గిట్టనైతదవి. యెల్లిపో అన్నా! గెట్ట నైతదో గట్టనే అయితది.

రాంగిరి:- ఎల్లనమ్మ, ఎల్లను. ఇన్నేండ్లకు వీ'తో చెంపదెబ్బ తిన్నను, మంచి కోస్రండినలె! పరమానందా! ఎల్లన్ననయ్యా! ఎల్లన్నను. సుల్తానీ ఎల్లన్ననమ్మా, ఎల్లన్నను - ఇకనే వుండరాదు - మీ రగడిట్టనే పెద్దది జేసిన వాడినైతనేమో! వారి కెట్ట జెప్పుకుంటువో - నీవె జెప్పుకునాలె. ఎల్లన్ననమ్మా - ఎల్లన్నను (వెళ్ళిపోయాడు)

సుల్తానీ:- రామ్ గిరన్నా! యింగ నేనెట్టబతికేదన్నా?

గాలెన్న:- (గుడి సెలో నండి వచ్చి రాంగిరిని మండిపడి చూస్తుంటాడు)

పరమానంద:- ఎట్ట బత్తుతావా? ఇదిగో, కాసులు అమ్ముకదినీ. ఏద బత్తుతావో బత్తుబో! (కాసులు మాటలో బెడతాడు)

సుల్తానీ:- (తెల్లబోయి చూస్తూవుంటుంది)

పరమానంద:- ఏవట్ట చూస్తవే? జల్లీగా చెల్లు చీట్టిచ్చి ఎల్లవా ఎల్లు - లేకుంటే ఈ జెట్టు కొమ్మకు ఉరివేస్తోని యీదే జస్తసు. అట్టనైన నిన్ను గట్కుపోతరు - గాలెన్నా, తాళర.

గాలెన్న:- (వచ్చాడు)- తాళర (చెల్లు చీట్టుదీసి - యిద్దరి చేతివేలి ముద్రలు వేయిస్తాడు) (వేలిముద్రలు వేయించిన తరువాత) వరె ఎల్లదుండు రగడ జేస్తావ్? మీకు మనసు గుదురదు, మాట గల్వదు. ఎవరి దారి వాళ్ళది.

సుల్తానీ:- వద్దు - దొర - వద్దు - నేబోలేను - నే బోలేను. (మాట తీసుకుని నడుస్తు వుంటుంది) నీవే సుకంగవుండు.

పరమానంద:- ఏమమ్మా మరిగలై అట్టినే బోతవా? ఓరె ఇచ్చినే గట్టిన మరి ఆ తాలెబొట్టు? గాలెన్నా నీవు జెప్పినట్లుగనే జేసిన దాని సూత్రం దెంపుకొచ్చి ఎల్లగొట్టిన నాక జిల్కొను గడ్డబెట్టలే

గాలెన్న:- గట్టనె—గట్టనె

సుల్తానీ:- ఏం జేయాలె?

పరమానంద:- యీద బెట్టి పోవాలె!

గాలెన్న:- తాలి బొట్టిద బెట్టకుంటే యీచెల్లు చీటిలు జెల్లవుగ మరి-జెప్ప.

పరమానంద:- మరి! యిచ్చవా మన కుల కట్ట?

సుల్తానీ:- తాలిబొట్టు యీదబెట్టి పోవాలె!

పరమానంద:- తాలె బొట్టు యీద బెట్టి పోకుంటే, నీకు నాకు చెల్లెట్ట అయి తదే? ఎవరి పె డ్దానివే అంటే ఎవరి పెండ్లాన్నని జెప్తవ్! పె డ్దా ఘండగా బె డ్దామిస్తరా మరి! అందుకీదబెట్టి బోవాలె!

(అని ముందుకు బోతాడు)

సుల్తానీ - వద్దు దొరా! ఇది గోర పాకకమ్మన్నా! యీ సూత్రమువంటిది—
లేకుంటే లోకులు నన్ను జిత్ర చిత్రంగ జూస్తారు - లోకుల కడ్డు
నే మూయలేకు దొరా! నీ పేరు నే నేడ జెప్పను.

(పరమానంద సూత్రంపై వియవేస్తాడు) దొరా! (పెద్దగా అడుస్తుంది)
నీ పెండ్లాన్నని యెవరికి జెప్ప.....

పరమానంద:- గాలెన్న, నీవు జెప్పినట్లుగనే జేసిన - దాని సూత్రం దెవు
కొచ్చి ఎల్లగొట్టిన నాకు జిల్కను గట్ట బెట్టాలి.)

గాలెన్న:- గట్టనె...గట్టనె

(తెర పడును)

2 వ రంగం

(“సుల్తాన్” గుడిసె)

సుల్తాన్:- (తొమ్మిది గంటలు వినపడగా) అరె!!! టాబామే “నా” బజె
గొట్టెను. అభీతక్ “నాస్తా” దేలే; పేట్ మే ఒస్తాతీ; తోట్టో
కాంతమ దొర అంట్ల ను అగ్గ దోమి స్తున్నదేమో! ఒరాచార్ దాగారె
(పొయ్యి దగ్గరకు పోయి) అరె జోగుంక్క జెప్తదే,

యే “నమ్మకరాం లిద్కీ దీన్ని నమ్మకు అన్నా అని, నై నై
“బహత్ బోలే బాలీస్తా”

(చాయి త్రాగబోతుండగా సుల్తానీ కేక)

సుల్తానీ:- చాయి దాగకు, అన్నం దెస్తున్ననూ! (దూరంనుంచి కేక.)

సుల్తాను:- అరె బహత్ దేరైనది; ఇంతదనుక ఏంజేస్తున్నవ్!

సుల్తానీ:- అమ్మగారేదో పండ్లి జేస్కున్నరూ (ప్రవేశం) ఏదో పండ్లి జేస్కు
న్నరూ (సుల్తాన్ సుల్తానీ బరువు దింపుతూ) అన్నంపులుసు లెన్ని
బెట్టెండ్రా జూడని (సుల్తాన్ సుల్తానీ బరువు దింపుతాడు)

సుల్తాన్:- వరె! చాన్ చాన్ జేసీనె. పంటలబాటు అంటల్ గూడ ఎక్కువై
ఉండాలె (నవ్వుకుంటారు, వారెవా! పెద్ద పండ్లిజేస్కున్నరూ! అరె
చాన్ దెచ్చవ్.

సుత్రానీ:- శాంతమ్మ తల్లంటే ఎవులస్కంటున్నవ్? వల్లని తల్లి! మనం పూరగ దినమన్నది.

సుత్రాన్:- వరె, జల్లిదే; నే దినాలె, మరి బాగదినాలె.

సుత్రానీ:- ఇదే తొప్పట్టురి - ఇదో పూర్వం బూరె - ఇదొ పరమాన్నం. ఇది అన్నం - ఇది పప్పుబులుసు.

సుత్రాన్:- మరి పులావ్ బెట్టలె?

సుత్రానీ:- చీ! చీ! బేమ్మడ్లు పులావుల్ జేస్తరా? పాళాల్ జేస్తరుగాని.

సుత్రాన్:- పెద్దపండ్లకు గూడ జెయరా మరి.

సుత్రానీ:- (నోరుకు చెయ్యి అడ్డంపెట్టి, అటు ఇటు చూచి) పండ్లుద్యగొడ్తరు అయ్యగారిన్నరంటె-ఎమస్కంటున్నవో!

సుత్రాన్:- (ఇద్దరూ నవ్వుకుంటారు) నాకు దెల్వరా? (అని చెవి వట్టుకుంటాడు)

సుత్రానీ:- ఏయ్! ఏయ్! (నవ్వుతుంది)

సుత్రాన్:- ఏయ్! ఏయ్! అంటున్నావ్; బైన్ ననుకుంటున్నావా!

సుత్రానీ:- ఏమనాలె?

సుత్రాన్:- పేరు బెట్టి పిల్వాలె.

సుత్రానీ:- ఏ పేరున బిల్వాలె?

సుత్రాన్:- “సుత్రాన్” అని బిల్వాలె!

సుత్రానీ:- (నేను బిల్వసు అన్నట్టుగా తలవూపి సిగ్గుగా) ఏమని బిల్వాలె? (తనలో “సుత్రాన్” అని అనుకొంటు సిగ్గుపడుతుంది) ఏమో నే పిల్వసు. సిగ్గుతున్నది.

సుత్రాన్:- సిగ్గుతున్నదిర ? ఎందుగై తపి ?

సుత్రానీ:- మగని పేరు పెండ్లాము జెప్తదా? మాకు జెప్పరు.

సుత్రాన్:- మాకు జెప్పాలె [చెయ్యిపుచ్చుకొని] జూర్ జెప్పాలె - [అని గట్టిగా చెయ్యి నొక్కుతాడు]

సుల్తానీ:- అబ్బా జెప్తను—జెప్తను— సు...ల్తా...న్

సుల్తాన్:- (నవ్వుకుంటాడు) మరి నీ పేరు జెప్పవా ?

సుల్తానీ:- (ముఖంవాడి పోతుంది-మాటరాదు) నాపేరు...ఏమని చెప్పాలి ?
(అని తల వూపుతుంది)

సుల్తాన్:- ఏమని జెప్తవ ? నే జప్త యను— “సుల్తానీ” అని జెప్పాలి ?

సుల్తానీ:- (నెమ్మదిగా తనలో) సుల్తానీ ... (చిన్నబోతుంది)

సుల్తాన్:- (తనను చూపుకుంటూ) సుల్తాన్ (సుల్తానీని చూపి)సుల్తానీ (నవ్వు తాడు) సుల్తానీ ! బడగిర్లా నా ట్కపోల్లు నాట్క మేస్తున్నరంట—
జూడపోదారి (పొయ్యి దానిని అంది ఉన్నగుడిసె చూచి)

సుల్తానీ:- నాట్కపోల్లు నాట్క మేస్తున్నరా ? (పొయ్యిచూచి కంగారుపడి)—
నేరాను — నాకు నాట్కమందె గుబురియితున్నది — నేరాలేను
దొరా !

సుల్తాన్:- వరె నాట్కమందె, యిత్త ఘాబ్రియినవ్ — క్యూంరి ? ఇంతెన్నడు
జెప్పనురె ! (బయటకు పోయే వానివరె బిగ్గరగా) ఆ బకార్ సాబ్
దుకాన్కు బోయెచ్చి ఖానా తింటాను — పంద్రా బుట్టల్క్కు పైస
లియ్యాలి — పరసోం యిస్తనన్నడు. ఆజ్ తక్ యియ్యేరె ? జల్ది
పోయి పైసల్ నూకొస్తను (చూచి) వరె ! ఏంగట్లనెనవ్ ! బీమార్
ఉన్నది క్యా !

సుల్తానీ:- (లేదన్నట్లు తలూపుతుంది) నై

సుల్తాన్:- అరె ! జరా చాయి తాగు — బీమార్ గీమార్ సోబ్ దొడ్ తీయాలి
(అని హుషార్గా వెళ్తాడు)
(పొయ్యి దగ్గరకు పోయి కంగారు పడి చూస్తూనే ఉంటుంది)

(పరమానంద వాలిపోయిన పెడిమలు, పిచ్చిఅవతారంతో ప్రవేశిస్తుంటాడు)

పరమానంద:- (ప్రవేశం) బాగున్నవా?

సుల్తానీ:- (బిత్తరపోయి చూస్తూంది)

పరమానంద:-బాగున్నవా?

సుల్తానీ:- ఎదో, గిట్టున్నను.

పరమానంద:-ఆగరి-యెల్లకు-సుల్తానీ అని బెట్టున్నవటగా నీ పేరు?

సుల్తానీ:-ఏదో గట్టన్నరు. ఎందుగిట్టొచ్చినవ్? (చాలాసేపు తెల్లబోయి చూచి)

పరమానంద:-ఏమిటె!!

సుల్తానీ:- ఏమీలేకుంటే యీడ తెందుగొచ్చినవ్?

పరమానంద:-ఊకనె వచ్చిన్ను-ఏంజేస్తువ్రి?

సుల్తానీ:- ఏదో జెయాలిగ-పొట్టితిప్పలుక్క, అంట్లు తోముకు బతుకుతున్నను.

పరమానంద:-అంట్లదోమక బతుకుతున్నావే? ఏమంత ఖర్చుబట్టెనా కాసులపేరు అమ్ముకోసి బతకమన్నానుగా.

సుల్తానీ:- నీ కాసులు నాకెందులకు. నా రెక్కల కిష్టమే నాకున్నది. ఏం గట్ట నయినా?

పరమానంద:-కాయలా బడిన్నుగ. మనవాండ్లెల్లరు బతకవన్నరు-గుండెనంజ న్నరు-అకార్యయ్య గులికెమాత్ర లిచ్చిండు-బతికిన-నిన్ను జూసె టాన్నికరుజమున్నది. ఎతికొచ్చిన వాయినెంత దిరిగెను.

సుల్తానీ:- ఏదో జర రోగంజేస్తే మట్టు గిట్టొస్తరా?

పరమానంద:-నీ వొచ్చినవ్. నీతో నా దికె తొలగిపోయినది. నా లచ్చిదేవే పోయినది అంటున్నరు.

సుల్తానీ:- అందుకు నేనేం జేయాలె?

పరమానంద:-మన పల్లెకు పోదాంరారి!!

సుల్తానీ:- పరమానందా! సుల్తాన్ పగ పాంపగ. అతడు నిన్ను జూసినదంటే తొడిసి పారేస్తాడు, నీదార్నెబో! అసల్ నే గెట్టొస్తను - నీకు నాకు చెల్లయినదిగా!

పరమానంద:- అది జెల్లదన్నరు. నీవు బోంగనెకులపెద్దలంత-నన్ను రచ్చకిడ్చి నరు-బలవంతాన ఆ పిల్లతో జెల్లు చీట్లు దీసుకుంటవా అని చింపి పారేస్తారు. నిన్ను తిరిగి దీస్కరమ్మంటున్నరు. ఎల్లాం రారి.

సుల్తానీ - పరమానందా! సుల్తాన్ నన్నుగట్టున్నాడు - నన్ను నమ్మకున్నాడు.

పరమానందా - వాడు గట్టనంటిది, మన ఓంపోల్లెల్లి జేరి నామీద కులకట్టడి జేసెను. గుట్టమీద నన్నిల బెట్టిను - నాకు బంతిలో బునబెట్టుంటున్నరు - జాయిల నీలు ముట్ట నీనంటున్నరు. ఎలాం రారి.

సుల్తానీ:- పరమానందా! ఏముకం బెట్కొని కమ్మంటున్నవ్? దిక్కుమాలిన దాన్ననుకున్నవ్ - నోరులేని దాన్ననుకున్నవ్ - గాలెన్న సావసం బట్టి నవె-సోబత్తుల్ కుల్కనవ్ - గాదన్నవా - జెల్లు జీటిలిమ్మన్నవ్. ఆది యివ్వనన్నను - గెట్టగైతానె యిప్పించుకున్నవ్ - “పెండ్ల ముందగ పెండ్లమొస్తదా” - తాలెబొట్టవ్వనున్నవ్? ఇవ్వనన్నను; పండ్లు పటపట గొరికి పటుక్కున దెంపిసివ్ (ఏడుస్తుంది) జాలె? ఇంగేమ నొచ్చినవ్. వచ్చినదారినె బో - అతడొచ్చే కాలమయినది.

పరమానందా:- అట్లగనకు. ఎనకటి కత లెల్లదిగగబెడ్తది. ఈ తప్పగాయలె- ఇము చేతులు గాదు (చెయ్యి పట్టుకోబోతాడు)

సుల్తానీ:- పరమానందా! నా చెయి ముట్టకు - ముట్టుకున్నవో - ఏడముట్టు కున్నవో, ఆడకు గోసిపారేస్తను - ఏడునుకుంటున్నవో - నీ దారినెబో - అతడొస్తడు.

పరమానందా:- పోతను - గట్టనేబోతను - నీవులేకుంటే నన్ రానీనంటున్నరు - నిన్ను దుక్కు పెట్టను - కడమాదొక్కటి జెప్పిబోతును - ఎందుగీట్ట చిక్కుల్ బెడ్తవు? నేను వట్లాస్తను - నా గతి జెప్ప - నేబోతను - తిరిగొస్తను - తిరిగిగొస్తను (ఏదో చెప్పబోయి - జోగి) సరే పోతను.

(పోతాడు)

జోగులక్క:- (నెత్తిమీద మూట వగైరాతో ప్రవేశం) (ఈ ఇద్దరిని చూస్తుంటుంది) ఏమమ్మో, సుల్తానమ్మా !!

సుల్తానీ:- ఏందివ్వే అప్పు దిగి వ?

జోగులక్క:- (పరమానంద వెళ్ళిపోగానే) ఇద్దివుడె దిగి ప్న. ఎవలాతడు?

సుల్తానీ:- (నోరాదక)... ఆతడు...

జోగులక్క:- (గ్రహించి) పాత జుట్టయీ! ఎవలన్న?

సుల్తానీ:- (బరువుగా) అదే...పాడై క జుట్టము-శితంనే జెప్పలే...ఆతడు

జోగులక్క:- పేరు జెప్పవ?

సుల్తానీ:- (ఒక్కసారిగ కంగారుగా) పరమనంద.

జోగులక్క:- ఊ! (పెద్దరాగం తీస్తుంది) బాగున్నది. "రామేశ్వర మొచ్చిన శనేశ్రమొదలై" (గడ్డంమీద చేయి వేలుచి).

సుల్తానీ:- (తెల్లబోయి) ఎవరవ్వ గట్ట నన్నవ? (జోగులక్కను ఊపిస్తుంది).

జోగులక్క:- ఏమీలే!!

సుల్తాన్:- (ప్రవేశిస్తూ) వరె! జోగులక్కొచ్చినదే. ఏమక్క, కాన్ రావై నవ?

జోగులక్క:- దీపాంబాస్కు మిరియల్ గుడి యెల్లెన్నన్న, మా పెద్దన్న రమ్మన్నడు. పండక్కి యెన్నెన్ని, పాళాల్ జీసెన్రు, గెన్నెన్ని టపాసుల్ గాల్పెన్రు.

సుల్తానీ:- (సరసంగా) మరిగలై మాకేమైనా టపాస్టు దెచ్చినవా?

జోగులక్క:- మా సుల్తనన్నకు దేకుంటామి (అని చిచ్చుబుడ్డి తీసి) అగ్గి నుప్పున్నదా?

సుల్తానీ:- (హేళనగా) జోగులక్కా, యీద చిచ్చుబెట్టకు!! గివు డివుడే నిల్పెట్టు కుంటున్నమా కాకి గూడు (అందరూ నవ్వుతారు) జోగులక్క! సిచ్చుబెట్టినదా? శివునకైనా సివా లెల్లాలె (అంతా నవ్వుతారు. జోగులక్క చిన్నబోయి నవ్విసెట్టు నటిస్తుంది. సుల్తానీ కదవ చాంబాదుతో యింటి దగ్గర నున్న నూతికి నీళ్ళకు పోతుంది. సుల్తానీ వెళ్ళినవైపు జోగులక్క చూస్తూ వుంటుంది)

జోగులక్క:- (సుల్తానీవైపు చూస్తూ) ఎంత చిత్రగత్రవే? మా అర్జు మెత్తదనం జూసి చిత్రచిత్రం జేస్తున్నవు.

సుల్తాన్:- సూపుల గట్టనే వుంటుంది జోగులక్కా!!

జోగులక్క:- సూపుల గట్టనే ఉంటుందా? పట్టి సూపులకు.

సుల్తాన్:- జోగులక్కా! (ఆశ్చర్యం)

జోగులక్క:- వట్టి సూపులకు (అని నవ్వుతూంది)

సుల్తాన్:- జోగులక్కా?

జోగులక్క:- ఒక్క సూపులకేగాదయ్యో! చేతులుగూడ అట్టనే జేస్తున్నది. చిత్రనాటకం జేస్తున్నది.

సుల్తాన్:- వర! ఏమి జేస్తున్నది జోగులక్కా?

జోగులక్క:- ఏమన్నా? సుల్తానీ సూడ సక్కనిదన్నవు? పెద్దలకు సుద్దుల్ జెప్తదన్నవ్—(నివ్వుతూ) ఏదేందో బార్దకు బారలు-మార్దకు మరల జెప్పినవ్ !

సుల్తాన్:- వర! ముజె పాగల్ జేస్తున్నవు క్యా?.....ఎందుగట్ట నయితన్—నేనెం ఎచ్చులకు జెప్పుకున్నా.

జోగులక్క:- ఎచ్చులకు జెప్పుకోరే! ముచ్చటకు జెప్పుకున్నవు! బాగయ్యెను. సుల్తానన్నా మోటార్ బస్ దిగి యింటికెల్తున్నను. యీదెల జనం మూగెగ్రన - సుల్తానీ మొగుడొచ్చిండు - మన పల్లెనె వుంటున్నడు. మిరాయిల్ పంపిస్తున్నడు. అంటున్నడు-వర! ఏమా! జనం గిట్టంటున్నరు-నీవు లేవేమోనని సీదగ నీయింటి కొచ్చిన్ను-పరమ నందున్నడు. ఎందుకట్ట బిగల్ బిగల్ పడవు? నే తిరిగొస్తామని నున్న దీస్కపోతను రా అంటున్నడు. ఇప్పుడు - ఇని గుడ్లనీరు గుడ్లకే తుక్కుకొన్నను. మరి యీ సుక్కలమ్మ సూపులెట్ల దిప్పు కొంటువో మరి!

సుల్తాన్:- బద్మాష్ పరమనంద; ఫిర్ వస్తున్నదన్నమాట.

జోగులక్క:- ఇది పిల్వనంపకపోతే వాడెందుకొస్తదన్నా. పిచ్చెక్కి తిరుగుతున్నదట యీద.

సులూన్:- ఏడకు బోయింది? దాని పేగుల్లిస్తూ.

జోగులక్క:- బాయెకు నీంకు బోయిందిగా (అటు యిటు చూచి) ఇది ఒస్త
దేమో? నే బోతనన్నా! (తింగి బుట్టనెత్తిన ఎత్తుకొనబోయి)

జోగులక్క:- ఏమన్నా? నాకు జిత్రమైనదే? పైసల్ నూతి వాసికిస్తున్నదేమో?
రాత్రింబగల్ బండెడు చాకిరి జేస్తా? నూర్లకు నూర్లు బుట్టలల్లరు?
యీ వగల బొమ్మ అంట్లు దోమి, అన్నం బులుసుల్ దెస్తది. జీతం
పైసల్ దెస్తది ఇదంతేమైతున్నదన్నా? ఎప్పుడిన్నా అప్పులే
జెప్పుకుంటమా? అసల్ పైస లెక్క సిగ్గ డీస్తున్నవా మరి?

సులూన్:- (నీరైపోయి) పైస లెక్క సిగ్గ డీస్తున్నవా? నైనై

జోగులక్క:- ఏమన్నా! అసల్ ఎరగట్టు జెప్తా? రూకలన్నీ కాసుల్ జేసి,
కాంతయ్య దొర యింట్ల దాపరికం బెట్టుదటగా?

సులూన్:- ఏవల్ జెప్పినై నీకు జోగులక్కా?

జోగులక్క:- కాంతయ్య దొరా వచేలయ్యతో జెప్తుంటే మీ బావ
ఇన్నదంట.

సులూన్:- నిజం జెప్పు జోగులక్కా!

జోగులక్క:- నీ తోడన్నా! మీ బావ అబద్ధం జెప్తా మరి?

సులూన్:- ఆ పెద్దమన్నీ యూటా బాత్ లెండ్కు జెప్తా-ఇన్నటికి దెల్పుకున్న
పూరగ దీని కత—

(సులూనీ ప్రవేశిస్తుంది—జోగులక్క సులూనీని చూడదు)

జోగులక్క:- సులూనీ యీడ పాదం బెట్టి న్నాడే అనుకున్ననన్నా ఇది
సుద్దర్ జెప్పి...సుక్క నామాల్ బెడదని.....

సులూనీ:- జోగులక్కా! (కోపంగా సులూన్తో) యీ పుగ ముంతను యింత
దన్ కీ డెందు కుంచినవు? ఛీ! అని కొద్దై కుక్కయి నా మాయెట్ల
కాలు బెట్టదు!

జోగులక్క:- ఎవరే పుగముంత? నివ్వు? కుక్కను నే పెట్టి యితను?
నీ వైతవు - నీ పరమనం వైతదు!

సుల్తానీ:- జోగులక్కా!

జోగులక్క:- చెంపకు గొడ్డకు ఏమరుకుంటున్నవో? యిస్కండియి అన్నీయింది
మేము కక్కలు గాక మరేమైత?

(అని వగలమారి ఏడ్చుతో వెళ్తుంది)

సుల్తాన్:- జోగులక్కా! జోగులక్కా!! టయరీయే-జర్రా టయరీయే (సుల్తానీతో) ఏంగూసినవ్? ఏంగూసినేరి?

సుల్తానీ:- గిట్ట కొంపకు నిప్పుల్ బెట్టే బోండ్లనేమనాలె?

సుల్తాన్:- నోర్ బుద్జెయ్యాలె (మీదకు వెళ్ళి) వారెవా! చిత్రం జేస్తున్నవె
చిత్రం-ఇదెన్నట్టుంచి జేస్తున్నవ్? పరమనందను దింపినవటగ?

సుల్తానీ:- రామరా... మనియెడ్ల ఉప్పుకారాలు ఎక్కపోయి జోగులక్కకు నేరంబె
గిట్టకున్నది. (చెవులు మూసుకుని) జోగులక్కా!! పాపాల మూట్ల
నీవు మొయ్యకురి!

సుల్తాన్:- వరె, చుప్! నాకు జెప్తవ్-ఏక్ హి ఏక్బాత్ అర్గతనూ? నిజం
జెప్పు. పరమనంద వచ్చిందా?

సుల్తానీ:- (చెప్పలేకపోతుంది.)

సుల్తాన్:- పరమనంద వచ్చిందా అంటున్నను?

సుల్తానీ:- (ప్రాణాలు బిగవట్టుకొని) వచ్చిండు—

సుల్తాన్:- వానితో నువు గుస గుసల్ జేప్పివా?

సుల్తాన్:- (దీనంగా) గుసగుసల్ జెయ్యలే. గట్టిగనే జెప్పిన్న-బుద్ది జెప్పిన్ను.

సుల్తాన్:- బుద్ధివానికి జెప్పాలె-నాకు జెప్పింవ్-నా కండ్లు దెరిపించినవ్ - సంగ
జెప్పు:- ఇంట రూకలెప్పున్నయ్?

సుల్తానీ:- (ఏమి లేవన్నట్టు తలవూపుతుంది) ఏకనున్నయ్?

సుల్తాన్:- వరె! ఏమైకయ్?

సుల్తానీ:- (దీనంగా) రూకలన్నీ నీవె దాసుంటున్నవు!

సుల్తానీ:- (ఏకటంగా) జోగులక్క రూబాబాల్ లెండు జెప్తది? శాశతయ్?
దొర యియెడ్ల కాసులేమాత్రం జేసింవ్?

సుల్తానీ:- కాసులు దండైతె ఉన్నది. ఆ కాసులెన్నో నే లెక్కబెట్టె

సుల్తాన్:- (కడుపుమండి) ఇన్నటికన్న నిజం జెప్పినపు సుల్తానమ్మా - నీకు సలాం బెడతున్నాను. అయిబట్కరా-నే పండ్ల జేసుకొనాలె — (బిగ్గరగా) తీస్కరమ్మంటున్నను

సుల్తానీ:- గెట్టె తెస్తను? ఆ ముష్టి కాసులు ఆ పరమనందకె ముట్టాలె!

సుల్తాన్:- చుప్-ఫిర్ అన్నవంటె నాల్కె జీలెస్తను.

సుల్తానీ:- పూరగ ఇనకుండగా జీలుస్తవా?

సుల్తాన్:- కామోష్!! (మతిపోయినట్టుగా) పూరగ యిన్నను. ఫిర్ విన నక్కర్లే, ఆ కాసులు పరమానందకు ముట్టాలె? ఎందుకొ ముట్టాలె?

సుల్తానీ:- పరమనంద నన్నెల్లగొట్టెడు - అయిదిని బక్కమన్నడు-ఆ కాసులు నే ముట్టను-ఆ ముష్టి కాసులు నే ముట్టాలె?

సుల్తాన్:- సుల్తానీ! (అరుస్తాడు) కాసుల్దెమ్మంటె! ఎన్ని తిరకాసుల్ బెట్టువు? ఎన్ని సుద్దులు జెప్పినను, ఇంతకు నీ ఏదాంతమేవుంది-రా కంట్టా కారంజల్లి-వానికి కాసులదండ యిస్తవంటవు? ఇల్లీ పోయి పట్కరా!

సుల్తానీ:- నే బోను.

సుల్తాన్:- (వెయ్యి పట్టుకొని క్రింద పడేసి - వేప చువ్వతో కొద్దాడు) (కొట్టి వెళ్ళిపోతూ) బేగి తిగెగొస్తా. కాసులు దెచ్చుంచు. లేకుంటే జూడు మరి-కాసులు పరమనందకు ముట్టాలె?

సుల్తానీ:- నె నెల్లగు. వా యోగ్! సస్తి - సస్తి (దుఃఖముతో) జోగుంక యె-త పని జేసెవు— జో లెక్క! నెచ్చెన ఏమన్న గింత మాటన్ననా— నా కొంప గూలెనున్నది దోగుంక! (ఏడ్చుచు క్రిందపడి ఏడుస్తూ ఉంటుంది)

కాంతయ్య:- (ప్రవేశించి) సుల్తానీ .. సుల్తానీ!

సుల్తానీ - ఎవరూ?

కాంతయ్య:- నేను సుల్తానీ!

సుల్తానీ:- (కళ్లుతుడుచుకంటూ) మీ బాంబెను, ఏం దొర గిట్ట వచ్చినను?

శాంతయ్య:- ఏమమ్మా, మళ్ళీ యీ పూట గూడ అంటు దోమటానికి రాలేదేమీ?

సుల్తానీ:- (అపుకోలేని దుఃఖంతో) వాంట్లో బాగలేదు దొరా! (ఏడుస్తుంది)

శాంతయ్య:- పోనీ, మీ అమ్మగారికి కబురు చెయ్యకపోయావా? మందు పంపించేది.

సుల్తానీ:- వద్దు- దొర- వద్దు- గట్టనే తగ్గిపోతది.

శాంతయ్య:- సరే నీయిష్టము (వెళ్ళబోయి ఆగి) ఆ సుల్తానీ చాలా రోజులు చచ్చి చెప్పాలి! చెప్పాలి అనుకుంటాను?...

సుల్తానీ:- దొరా పెద్ద దొరలు మన్నించాలె- నా పేరు సుల్తానీ కాథ్దొర.

శాంతయ్య:- పోనీ! నీ అరలు పేరే చెప్ప-అలాగే పిలుస్తాగా!!

సుల్తానీ:- (కుమిలిపోయి దుఃఖంతో) నా కసల్ పేరేమిటున్నది. మా అమ్మ అయ్యలు నాపేరేం బెట్టినా? — మా అమ్మయ్య లేదనున్నారని బోసు? లేరయ్య- శాంతయ్య దొర!- లేరయ్య- వచ్చిపోయినా- ఓ అమ్మా నాపేరేం జెప్పినవ్ అమ్మా- దొరలకు గుతున్నరమ్మ!

శాంతయ్య:- ఏడవకు సుల్తానీ- ఏడవకు “దిక్కులేని వాళ్ళకు దేవుడే దిక్కు” నీ కథ పూర్తిగా యిప్పుడు తెలిసింది. అరలు నీ పేరేమిటో ఎవరిక్కా చాలి?.....సుల్తానీగానే పేరు పొందావు- సుల్తానీ అనే పిలుస్తాను.

సుల్తానీ:- తను చిత్రమొచ్చినట్లు పిలవండి దొరా! నేడదాఖవడి తమని బార పెట్టిన్న-మన్నించాలె దొర — మీ కాలే మొత్తము (కాళ్ళమీద పడుతుంది)

శాంతయ్య:- (నాగి సమస్కరిస్తున్న సుల్తానీని - వళ్ళంతా దెబ్బలు చూచి) అదేమిటే- ఆ వళ్ళంతా దెబ్బ-?

సుల్తానీ:- కట్టెకు గట్టపై కెత్తె; కొమ్మలు గీసుకున్నా, ఆ తే దొర

శాంతయ్య:- నా దగ్గరే ఉండకే దాస్తావు-కప్పలాగి ఆ సుల్తాన్ వెదక మళ్ళీ యీ పూట కూడ నిన్ను కొట్టిపోయాడన్న మాట

సుల్తానీ:- దొర తమిరికి దెలియందేమున్నది దొరా! (ఎడుస్తుంది)

శాంతయ్య:- అబ్బ! అలా దుఃఖపడకే- ఎందుకే అలా ఏడుస్తావు- ఏడవకు-నా మాటవిను తల్లీ, ఇప్పటికైనా ఆ త్రాగుబోతు వెధవ సుల్తాన్ని విడిచి పెట్టు; సుఖపడతావు- ఎన్ని దెబ్బలని తింటవే వాడిచేతుల్లో? వేళకు యింత అన్నంతిని “కృష్ణ రామ” అనుకుంటూ హాయిగా మాయంట్లో పడివుండు. నిన్ను మా బిడ్డను చూచుకున్నట్లు చూచుకుంటాం- నా మాట విను తల్లీ! మీ అమ్మగారు కూడా అదే చెప్పారే! !

సుల్తానీ:- అమ్మగారు చెప్పెను-తమరు గూడ అదే జెప్తును - మీ దయకు దణ్ణం బెడ్తును (దుఃఖంతో) దొర, యీ యిల్లు సుల్తాన్ కిచ్చిన్న- అడుదాన్నేల్కుంటడో కోస్కుంటడో - తన్నుకుంటడో వాని యిట్టః మెట్లుంటె అట్టజేస్కుంటడు-చా ఇల్లిడిచి నేనెట్లరాను దొర?

శాంతయ్య:- (నివ్వెరబోతాడు) ఆ!.....

సుల్తానీ:- (నెమ్మదిగా దగ్గరకు బోయి) తమ మాటకు అడ్డు జెప్పిన్ను. మన్నించండి! నేనేమి తప్పు జేసిన్నా దొర?

శాంతయ్య:- నీ వెన్నటికి తప్పు చెప్పవు. సుల్తానీ! నేనే తప్పు జెప్పానను కంటున్నాను - సరే - నీ యిష్టం - వస్తాను (దూరంపోయి - వెనుదిరిగి) ఆ సుల్తానీ! మీ అమ్మగారికి ఒక్కసారి కనిపించి పోవే కలవరిస్తోంది !

సుల్తానీ:- దేవునిదయ వుంటె గట్టనే వస్తను దొరా!

శాంతయ్య:- (వెళ్ళిపోతాడు)

సుల్తాన్:- ఆరహోహై - దోస్తు - ఆరహోహై (తాగివస్తాడు) (మైకంగా వుండి ప్రవేశం) కాసుల దెచ్చినవా?

సుల్తానీ:- (నివ్వెరబోయింది)

సుల్తాన్:- శా తమ! దొరతో - చన్న కొద్దున్నెను - కోస్తున్నెడు-ఇంతెంత లాం మిట్టనంత - నాదారి నే జూసుకుంటను - అని జెప్పినది ?

సుల్తానీ:- ఎంత జెప్పెను?

సుల్తాన్:- విన్నవాండ్రె జెప్పెను.

సుల్తానీ:- నే గట్ల చెప్పలె.

సుల్తాన్:- వర! నీ వెట్ల జెప్పె నాకేం ? ఏం జస్తె నాకేం? అడ్డా దోస్తోచ్చెదీ ఏలె నది, ఖుషీ జేస్కోవాలె!! లేకుంటె నాకు నామోసైతది - నా లీసైతది - జర్ది బోయి పట్క రా !

సుల్తానీ:- ఆ కాసులు నేనెట్లు దేవాల్ను - నాకు తెలియకుంటున్నది.

సుల్తాన్:- (ఏడుస్తూ) నీ వెట్ల తెలుస్తది? నీ కేం తెలుస్తదంటే, నే లేకుండా జూసి పరమానందని పిలిపించడం తెలుస్తది - వాని పొట్టకు నా రూకల్ బెట్టటం దెలుస్తది - నజ్జుర్ల నన్ గేలి జేయడం తెలుస్తది - జర్ది బొమ్మంటున్నాన.

సుల్తానీ:- నే బోను.

సుల్తాన్:- బోవారె.

సుల్తానీ:- బోను (సుల్తాన్ - సుల్తానీ పీక నులిమి క్రింద బడద్రోయును)

సుల్తాన్:- పచెలయ్యెతో జెప్తను - నాపైసల్ నూకి పరమానందకిస్తున్నదని. నిం బెట్టి తుక్కు మారగొట్టిస్తను జూడు మరి !

(అని గాబరాగా వెళ్ళిపోతాడు)

సుల్తానీ:- (లేవలేక లేచి కళ్ళు తెరవలేక తెరచుచు—నీళ్ళు త్రాగుటకు జోయి తాగలేక - దోసిలి చూపుతూ ఒరిగిపోతుంది) దాహ మేస్తున్నది. సుల్తాన్ దప్పికై తున్నది మరి ఏం జప్తవో జెప్పు—ఆ గరినే దెస్తను.

పరమానంద - ఓయి! దాహమేస్తున్నదా! ఆ కుండ కదసు పోలేవు-నేతెస్త జర దాగని -

సుల్తానీ:- నే ముట్టను—ముట్టను—ముట్టను.

పరమానంద:- (సుల్తానీ ముట్టను) సుల్తానీ! నాకు బుద్ధిజెప్పినవు—నాబుద్ధి దిద్దు కున్నను-సుల్తాన్ నిన్ను గట్టున్నాడ - నీ నమ్మకున్నాడు అన్నవు -

నా కడనేవుండండి — నేనే బోతను (పోబోయి) నాకెవలున్నరని
బోను-ఏద కనిబోను—నీకు బడ రుజుమున్నను— యిడనే ఏద
నైనా జరా నీకు సాయమై బిచ్చ మెత్తుకొని బతుకుతాను. నే పరమ
నందని ఎవలికి జెప్పను — కాదనకు — దన్నం బెట్టి అడుగు
తున్నను (దీనంగా)

సుల్తానీ:- పరమనందా, నాకు దన్ను బెట్టకండి, యిన్నటికి నీ బుద్ధి దిద్దుకున్నవా
పరమనంద?

పరమానంద:- ఆ మరసిన. జరా నీర్ తాగండి—దప్పికైతున్నట్టున్నది (నీళ్ళు
తెచ్చి యిస్తాడు) నే నిప్పటికే సగం జచ్చిన, నన్ను మరింత జంప
కండి.

సుల్తాన్:- (ప్రవేశించి) పరమనందా? బద్మాష్! ఎందుకొచ్చినవు?

పరమానంద:- ఊరకనే. దాహ మంటున్నది...యిస్తున్నను.....

సుల్తాన్:- దాహమంటున్నది ... ఇస్తున్నవు ... గాదనరే...నా పెండ్లమును
ఎందుకూ ముట్కున్నవు అంటున్నాన్.

పర:- నీ పెండ్లమా-(నవ్వు) నీ పెండ్లమే గాదనరే! సుల్తాన్ ఎందుకా
కత్తిదె స్టప్?

సుల్తాన్:- జోగుంక్క జెప్పరే నీ కత! ఏదకు బోతవురా?

(కత్తి విసురుతాడు. పరమానంద పారిపోతాడు)

(లోపం మల్లన్న అరుస్తాడు) పచేల్ సాబ్!

మల్లన్న:- (లోపం) అరెరే! మా పచేయ్యను జంపినర్రా-జంపినర్రరా!
(వస్తాడు) ఎవరలా కత్తి యిసిర్నడ? పచేయ్యగ్గుచ్చుకున్నది.

సుల్తానీ:- మల్లన్నన్నా! పచేయ్య గ్గుచ్చుకున్నవాన్నా!

మల్లన్న:- (చూచి) అగ్గో పచేయ్యెస్తున్నాడు-ఏం జెప్పుకుంటరో జెప్పుకొండి,
మీ గుడ్డు దీస్తాడులే!

పచేల్:- (ప్రవేశించి) యెక్కరా! నా మీదకు కత్తి యిసిర్నాడు?

సుల్తాన్:- తమ మీస్కి యిసరే ధొర.

పదేల్:- ఎవరి మీస్కి యిసిర్నవు?

సుల్తాన్:- పరమానంద మీస్కి.

పదేల్:- ఎందు కిసిర్నవు?

సుల్తాన్:- నా పెండ్లాంకు నాకు అదాయైనది. నేగొట్టెళ్ళు.....

పదేల్:- మాకొచ్చి జెప్పినవుగ!

సుల్తాన్:- గింతల పరమనందొచ్చి, నీలుదాపించడం-కూకోబెట్టడం జేస్తన్నడు -గింతలోనే వచ్చిన్న - నా పెండ్లామును వాడు ముట్కుంటాదా దొరా! కోపం బట్టలేక వానిపై కత్తి యిసిర్నను. ఆ బద్మాష్ దప్పున్నడు. తమకు దగిల్చిది! మన్నించాలి దొరా!

పదేల్:- (తన్ని) వరె! వాడు నీ పెండ్లామును ముట్టుకుంటే మాకు జెప్పాలె- మరి మామీనకు కత్తెవిసుర్ర వన్నమాట! మా మీనకు (కర్రతో కొట్టాడు)

సుల్తానీ:- (అడ్డపడుతుంది. కర్ర తలపై తగిలింది) అబ్బా! దొరా!

పదేల్:- సుల్తానీ! గెంతపనిజేసినావె-గెంతపనిజేసినావ్. వానిదెబ్బ నీవెందుకు దిన్నవ్? మల్లన్నా-సుల్తాన్ను బట్కరా-బట్కరా వాన్ని - మల్లన్న అడగో, సుల్తాన్ ఉరుకుతున్నడు-బట్కరా వాన్ని-రానాకి బట్కరా వాన్ని.

మల్లన్న:- గట్టనే దొరా!!

శాంతయ్య:- ఇదేమి ఖర్మమే? వాడు నిన్ను కొట్టింది చాలక వాడి దెబ్బలు కూడా నీవెందుకు తిన్నావే? ఆ త్రాగునీరు సవ్యాసి నాకెదురై చెప్పి అట్లా పారిపోతున్నాడు.

సుల్తానీ:- దొర! దొర!! (బావురుమంటుంది)

శాంతయ్య:- సుల్తానీ... నీవు సామాన్యురాలివికావు. మహాసాధ్వి. నిన్ను చూచింది మొదలు నీతో ఏదో లేజున్ను వుందని నాకు తెలుసు.

కర్మ శేషంకోసం యీ మొరటుమ్మగారి చేతులలో పడ్డావ్, యిప్పటి కై నా నామాట వినమ్మా-సుల్తానీ- యీఅంటువెధవ సుల్తాన్ను విడిచి పెట్టు, నిన్ను మా బిడ్డను చూచుకొన్నట్లు చూచుకుంటాము; భగవంతుని ద్యానంచేస్తూ మా యింట్లో కాలం గడుపు. నామాటవిను తల్లీ!

సుల్తానీ:- ఆయ్యా! అయ్యో!! నా బ్రతుకే నాకు బతుకై నది. తిరిగి తమరికి నేను మరిగిత బరువైతను - తమరెప్పుడు నన్నొక బిడ్డగనె-జూసు కున్నరు - అంటదానిగ జూరాలె-అతడు గట్ట జేస్సిడ-యీతడిట్ల జేస్తున్నడు-(తన్నయత్నం బొందుతూ) దేవర! దేవుడిప్పుడే నా తంలో దిగిండు!! (ఆవేదన... భగవంతుడు తనలో ప్రవేశించి నట్లు-అందరిని కలయ చూచి) ఏమో చెప్తున్నడు, ఏడకో రమ్మంటు న్నడు (వినయ బాష్పంతో) మీ కెల్లరకిడి ఎట్ల జెప్పాల్సో మాటలు దెలియకుంటున్నయ్ (లీలగా నవ్వుతూ) శాంతయ్య దొర! తమర్ని ఒక్కటి గోర్తాను.

శాంతయ్య:- ఏమిటిది సుల్తానీ?

సుల్తానీ:- తమరి కడ — కేదాసీర కాసులు ఆ పరమచంద కిచ్చెయ్యండి — నేనా తనితో జతబట్టినపుడు అతడు సంపాదించినడు — నన్నెల్లగొట్టి నపుడు — తిరి బత్క మన్నడు. ఇది తిరి బత్క మన్నడు దొర! (విననన్నట్లు తలూపుతుంది)

పరమాచంద:- (ప్రవేశించి సుల్తానీని చూస్తాడు) సుల్తానీ! ఏంగట్ల నున్నవు?

సుల్తానీ:- పరమాచంద! నీవేరచ్చినదా? నీకె పిల్లవసంపాలె ఆరకుంటు న్నను (శాంతయ్యతో) దొర! కాసులు మీకి కచ్చునీ,

పరమానంద:- నా కౌద్దు. దొర ! నా కౌద్దు. ఆ కాసు ను సుల్తానీక జెంపారె. ఆ కాసులు సుల్తానీకే. ఇప్పు ని మీ కారే మొత్తము.

సుల్తానీ:- ఆ కాసులు నా కెందును ? నాకా వడ్డికాసుల బాడే వున్నాడు ఏడు కొండల వాడా!

శాంతయ్య }
పరమానంద } సుల్తానీ!!...

సుల్తానీ:- వేంకటరమణా!

శాంతయ్య }
పరమానంద } సుల్తానీ!!...

సుల్తానీ:- వడ్డి కాసు వాడా! వేము నామము వాడా! (భగవంతునిలో ఐక్యమైపోతుంది)

శాంతయ్య }
పరమానంద } సుల్తానీ!!...

పరమానంద:- (ఒక క్షణము ఆగి) సుల్తానీ, ఏంట్ల నైనది ! వాయో, ఊపిరే పీల్చుదు—మాట జెప్పదు (అని పూరుకుంటాడు) సుల్తానీ!

శాంతయ్య:- ఇంకెక్కడి సుల్తానీ—సుల్తానీ ఇక మనకు లేదు. పూర్వజన్మ సుకృతం వల్ల ఆ “వేయి నామము” వానిలో ఐక్యమైపోయింది. (తెర జారుతుంది. అందరూ దుఃఖంతో ఉంటారు)

చింతయ్య:- “నీవు కాలేనాడు కావలెందురు గాని, వెంటనేవరూ రారు చిలుకా” (అని పాడుతూ వుంటాడు.)

[తెర]

చీకటి తెరలు

రచన :
గన్నేశబ్బె

[రంగము : ఇంటి మధ్యభాగం. హాలు మధ్యన పేముకర్పిలు, టీపాచ్; ఒక ప్రక్కగా ఈజీచైర్. వెనుక భాగంలో డేబుల్, డేబుల్ పైన అలారం డ్రెంపిస్, మేగ్ జైన్స్, శంకర్ ఫోటో, రేడియో. గోడలకు రకరకాల ఫోటోలు, వర్ణ చిత్రాలు. ఇంటిలోనికి, బయటకు వాకిళ్ళు, తెర ఎత్తేసరికి శంకర్ కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. సన్నగా, పొడుగ్గా వున్నాడు. ముఖమంతా స్పృహకం మచ్చంతో వికృతంగా ఉంది. కళ్ళు రెండూ గ్రుడ్డివి. వయస్సు 28-30. చేతిలో వంతె కర్ర పట్టుకొని వున్నాడు. రేడియో నుండి తక్కువ స్థాయిలో సంగీతం వినిపిస్తూ వుంటుంది. కొంచె మూగి నొకరు చంద్రయ్య కాఫీ తీసుకొని వచ్చాడు. వయస్సు 45; నెరిసీ నెరవని జుట్టు...]

చంద్రయ్య:- బాబూ!

శంకర్:- ఊ! !

చం:- టీ తీసుకోండి (అందించాడు. శంకర్ టీ త్రాగి కప్పులు అతనికి ఇచ్చాడు. శంకర్ ఏదో వెదుకుతున్నాడు డేబుల్ పైన) ఏమిటి బాబూ?

శంక:- సిగరెట్.

చం:- (సిగరెట్ కేసునుండి సిగరెట్ తీసుకుచ్చి అగ్గిపూర్తి ముట్టించాడు)

శంక:- చంద్రయ్య!

చం:- బాబూ!

శంక:- డ్రైమెంతయింది?

చం:- ఐదున్నర దాటింది బాబూ!

శంక:- ఐదున్నర! (గట్టిగా క్వాసలాగి) యివ్వాలి గడియారం ముందుకు జరగటలేదు.

చం:- కాస్సేపు వరండాలో కూర్చుంటారా బాబూ?

పాత్రలు

శంకర్

మురళి

చంద్రయ్య

నిర్మల

శంక:- వడ్డలే. ఇక్కడే హాయిగా ఉంది.

చం:- (కొంచెమాగి) బాబూ !

శంక:- ఊఁ.

చం:- మీరు రోజు రోజుకు చిక్కిపోతున్నారు బాబూ!

శంక:- నిజంగానా చంద్రయ్యా?

చం:- నిజంగానా అంటారేం బాబూ! బొమికరి గూడులా అయిపోయారు.

శంక:- (చిరునవ్వు నవ్వాడు)

చం:- మీరు దిగులు పడకండి బాబూ; ఎలా జరగాలో అలా జరుగుతుంది.

శంక:- నేనేం దిగులుపట్టలేదే !

చం:- (విసరుతూ) నాకు తెలుసు బాబూ, మీరెంత కృంగిపోతున్నారో నాకు తెలుసు. ఏం పాపం చేశారని మీ కి ఖర్మ రాయాలి?

శంక:- దైవ నిర్ణయాని తెవరేం చేస్తారు చంద్రయ్యా ?

చం:- దైవ నిర్ణయం! మీలాంటి ధర్మరాజుకు కట్ట పోగొట్టటం, ఇదేనా భగవంతుడి న్యాయమంటే.....(కంతం రుద్దమైంది) నా గుండెలు తరుక్కుపోతున్నయ్ బాబూ, మిమ్మల్ని చూస్తుంటే.

శంక:- ఎందుకు చంద్రయ్యా, ఈ నిర్భాగ్యుడిపైన నీకంత మమకారం? (లేచాడు)

చం:- మీరుతప్ప నా కింకెవరన్నారు బాబూ లోకంలో. నా అనేవాళ్ళంతా నడ్డేపు కలసి, మతిచెడి తిశగుతున్న నన్ను దగ్గరకు తీసి మళ్ళీ మనిషిని చేశారు. మీరే లేకపోతే యెప్పుడో దిక్కులేని చావు చచ్చి వుండేవాణ్ణి. నేను అడుగుబెట్టింతర్వాతనే మీకి ఖర్మ రాసింది.

శంక:- చంద్రయ్యా!

చం:- అవును బాబూ! నా మొఖం చూస్తేనే శని పట్టుకుంటుంది. నేను రాకపోతే మీకి...

శంక:- చంద్రయ్యా! ఏ మాటవి? నా ఖర్మకు నీవేచేస్తావు చంద్రయ్యా? ఏ పూర్వజన్మ పాపఫలమో ఈ జన్మలో ఆశుభవిస్తున్నాను. (క్షణం నిశ్శబ్దం)

చం:- మీకిక చూపు రానట్లేనా బాబూ?

శంక:- అంతా అలానే అంటున్నారు.

చం:- అంతేనా నాకు చావొస్తే ఎంత బాగుంబాబూ ?

శంక:- ఎంత స్వార్థం చంద్రయ్యా నీటి!

చం:- బాబూ!

శంక:- అవును చంద్రయ్యా! ఈ స్థితిలో నువ్వు కూడా లేకపోతే నాకు దిక్కెవరు చెప్పు ?

చం:- (కళ్లు తుడుచుకుంటూ) పోను బాబూ, మీకోసం బ్రతికే వుంటా.

శంక:- అత్తీయులంతా దూరమయ్యారు. నువ్వొక్కడివే మిగిలావు. ఈ స్థితిలో నువ్వే లేకుంటే నాగలేమయ్యేది?

చం:- (కొంచెమాగి) ఏమిటో బాబూ, అంతా అయోమయంగా వుంది. మీరు చూస్తే ఇలావుంటిరి; అమ్మగారికి చీమకుట్టినట్లయినారేకపోయే. ఎప్పుడూ ఆ నాటకాలు, సినిమాలు, షికార్లు దప్ప...

శంక:- ఆమెకు మాత్రం బాధ లేదంటావా చంద్రయ్యా?

చం:- అంతమాట నేనెందుకనాల్లే బాబూ. కనబడుతూనే వుండిగా.

శంక:- (బాధను కప్పిపెట్టుకుంటానికి ప్రయత్నిస్తూ)చిన్నతనంలేచంద్రయ్యా!

చం:- హూ, చిన్నతనం. ఇంకో ఆడకూతురయితే ఈపాటికి మంచ మెక్కకపోయిందా దిగుల్లే.

శంక:- వెళ్ళు చంద్రయ్యా, నీ పని చూసుకో.

చం:- వెళతానులే బాబూ, కాసేపు చల్లగాలిలో కూచోండి, ఉక్కబోస్తోంది.

శంక:- ఉక్కడే బావుండిలే. (కుర్చీలో కూర్చున్నాడు)

చం:- (అతనివంక జాలిగా చూస్తూ లోనికెళ్ళబోయి ఆగాడు) ఆ రేడియో అన్నా పెట్టుకోండి, బిక్కుబిక్కుమంటూంది.

శంక:- (చిరునవ్వుతో) సరే.
[స్విచ్ ఆన్ చేసి చంద్రయ్య లోనికెళ్ళాడు. రేడియోలో సన్నని వయొలీన్ నాదం. కొంచెమయిన తర్వాత బయట కారాగిన శబ్దం. కిల కిల నవ్వులు... శంకర్ రేడియో ఆపేశాడు. నిర్మల కూని రాగంతో వచ్చింది. సన్నగా, అందంగా వుంది. వయస్సు 20-22. వేనిటీ బాగ్ తిప్పకుంటూ సరాసరి లోనికెళ్ళుతుంది]

శంక:- ఎవరు ? నిర్మలా!

నిర్మ:- (ఆగి) ఓ, యిక్కడున్నారా ?

శంక:- యెవరు బయట మాట్లాడుతుంది ?

నిర్మ:- శైత్రటిరీ మూర్తి.

శంక:- లోనికి రాలేదేం ?

నిర్మ:- పనుందని వెళ్ళాడు, ఆ(వస్తూ, డ్రస్ ఛేంజి చేసుకోవారి (వెళ్ళింది).
[శంకర్ సిగరెట్ ముట్టించి అటు ఇటు తిరుగుతున్నాడు. మురళి బయటనుంచి వచ్చాడు. వయస్సు పాతికేళ్ళకు పైగా ఉంటుంది. డిప్లొమాగా వున్నాడు].

ముర:- (వస్తూనే) హెలో, శంకర్ ! How are you?

శంక:- యెవరు ? మురళీ!

ముర:- yes, నిర్మల వుందా?

శంక:- లోపలుంది. కూర్చో మురళీ! (శంకర్ తడుపుకుంటూ సోఫా దగ్గరగా వస్తున్నాడు. మురళి ఎదురుగా వెళ్ళి అతన్ని నడిపించుకొచ్చాడు. యిద్దరూ కూర్చున్నారు) విశేషాలేమిటి మురళీ! నాటకం ఎంత వరకొచ్చింది ?

ముర:- వచ్చే నెలలో సేజీ చెయ్యగల మనుషుంటున్నాం. డియేటర్ యానివర్సరీ కూడా వచ్చేనేల్లోనేగా.

శంక:- ఐ సీ.

ముర:- (సిగరెట్ అండిస్తూ) సిగరెట్ కాల్చు శంకర్! (సిగరెట్ యిచ్చి అగ్గివృద్ధిగీసి ముట్టించాడు. తనూ కాల్చుకొని పొగవదలి తాపీగా) ఏమిటో ఈ జీవితాలు. నిరుదీ రోజుల్లో అందరం కంసి ఎంతో సరదాగా నాటకం ప్రాక్టీసు చేస్తున్నాం. అప్పుడు కనీసం ఊహించ గలిగామా నువ్వీలాగయిపోతావని.

శంక:- విధికృతాన్ని ఎవరు తప్పించుకోగలరు మురళీ!

ముర:- నిజం చెబుతున్నాను శంకర్! నువ్వులేని లోటు మాత్రం మా తెన్నటికీ తీరదు. నీ సంగతి గుర్తుకొచ్చినప్పుడల్లా చాలా యిదిగా వుంటుంది.

శంక:- థ్యాంక్స్ (అస్పష్టంగా)

ముర:- ఈ నాటకం తాగానే వున మొకసారి కలకత్తా వెళ్ళొద్దాం శంకర్!

శంక:- దేనికి ?

ముర:- అక్కడ సలీష్ అనే మా ఫామిలీ ఫ్రెండ్ ఒకాయన వున్నారు, "ఐ" స్పెషలిస్ట్. ఆయన కొకసారి నిన్ను చూపిద్దామనుకొంటున్నాను.

శంక:- నీ ఆభిమానానికి కృతజ్ఞుణ్ణి మురళీ! కాని నాకు తిరిగి చూపు వస్తుందనే నమ్మకం లేదు.

ముర:- అలా అనకు శంకర్! నీకు తప్పకుండా చూపు వస్తుంది. నాకా నమ్మకం వుంది.

నిర్మ:- (వస్తూ) హలో మురళీ, ఎంత సేపయింది వచ్చి ?

ముర:- జెస్ట్, ఇప్పుడే, నువ్వు క్లబ్బులో వున్నావేమో ననుకున్నాను.

నిర్మ:- (కూర్చుంటూ) క్లబ్బులో కూర్చొని కూర్చొని విసుగెత్తి వచ్చేశాను బాబూ (లోనికి చూచి) చంద్రయ్య!

చం:- (లోపలినుండి) అమ్మా!

నిర్మ:- డీ పంపించు.

మర:- నిజంగా యీ నాటకంలో మన నిర్మల యాత్తు చేస్తోంది శంకర్; అబ్బి ఏం చెప్పనులే. (వ్యంగ్యంగా అన్నాడు.)

శంక:- అంత బాగా యాక్ట్ చేస్తోందా?

మర:- బాగా అంటావేమిటి? నెన్న క్లయమాకు సీనులో నా కళ్ళవెంట నీళ్ళు తిరిగియందే నమ్ము.

నిర్మ:- అబ్బ! మురిగ చెట్టెక్కించకయ్యా బాబూ! (చంద్రయ్య డీ తెచ్చి డీ పాయ్మీద పెట్టాడు.)

మర:- అసలు శంకరే ఆ ‘రవి’ పాత్ర ధరించివుండేనా.

నిర్మ:- (అందిస్తూ) డీ త్రాగు ముందు.

మర:- థేయ్కు. (అందుకున్నాడు)

నిర్మ:- (శంకర్ కు కప్పు అందిస్తూ) డీ తీసుకోండి.

శంక:- ఎద్దు. యిప్పుడే తాగాను.

నిర్మ:- వర్సాలేదు కొంచెం తీసుకోండి.

మర:- మా కోసం కొంచెం తీసుకో శంకర్! (శంకర్ కప్పు అందుకున్నాడు. చంద్రయ్య లోనికెళ్ళాడు. మరళి కప్పు దింపేస్తూ) మన ప్రయాణం శంకర్ కు చెప్పావా?

నిర్మ:- ఇంకా లేదు. (చెప్పమన్నట్లు సైగ.)

శంక:- ప్రయాణమేమిటి?

మర:- మహాబలిపురం పిక్నిక్ వెళుతున్నారే.

శంక:- ఎవరెవరు?

మర:- అంతా పదిమందివరకుంటాం. దాదాపు థియేటర్ మేంబర్స్ గా కదులున్నారులే

శంక:- అలాగా,

మర:- మూడు రోజులు ప్రోగ్రాం (నిర్మలవంక కొంటెగా చూచాడు. ఆమె మూతి త్రిప్పింది వెక్కిరిస్తూ ధోరణిలో. మర? ఆమె బుగ్గపై లాంసగా వ్రేలితో మీటాడు. ఆమె సుతారంగా వెనక్కు సర్దుకుంది. మర? సిగరెట్ తీసి) సిగరెట్ కాబ్బు శంకర్!

శంక:- నద్దు. (లేచి నిలబడి) చంద్రయ్యా.....

మర:- ఏమిటి శంకర్?

శంక:- ఆఁ ఏఁ లేదు. తలనొప్పిగా వుంది. కాసేపు రెస్ట్ తీసుకోవాలి. మీరు మాట్లాడుతూ వుండండి...

మర:- ఏదైనా "చేజ్జెట్" వేసుకుంటే...

శంక:- అక్కర్లేదులే...చంద్రయ్యా!

చం:- బాబూ (వచ్చాడు).

శంక:- నన్ను లోనికి తీసుకెళ్ళు. (చంద్రయ్య లోనికి తీసుకెళ్ళాడు.)

మర:- ఏమిటో పాపం! శంకర్ బ్రతుకిలా అయింది. ఎలాంటి వాడెలా అయిపోయాడు. (అతను వెళ్ళినవైపే చూస్తూ జాలిగా అన్నాడు.)

నిర్మ:- (ధోరణి మారస్తూ) ఆ, మరచాను ఇవాళ పిక్చరు ప్రోగ్రాం.....

మర:- సారీ, నేనా మాటే మరచాను. సెకండ్ షోకేళదాం. యింక నే వెళ్ళరానా మరి?

నిర్మ:- (కొంటెగా చూస్తూ) నేరమ్మంటే వచ్చావా, నన్నడిగి వెళ్ళటానికి.

మర:- ఊఁ (ఆమె బుగ్గపైన చిటిక వేళాడు.)

నిర్మ:- హుష్.....(వెనక్కి జరిగింది)

మర:- ఎన్నాళ్ళు నిర్మలా. యీ దొంగ బ్రతుకు?

నిర్మ:- ఏం చేద్దామంటావ్?

మర:- సువ్వు పూర్తిగా నా దానివి కావాలి. మన మధ్య అడుగోడ బంధటలే నా శిష్టంలేదు నిర్మలా!

- నిర్మ:- అందుకేం చేదాం! చెప్ప మరీ. (వయ్యారంగా అటు ఇటు తిడుగు తూంది.)
- మూ:- (అమె ననుసరిస్తూ) నాకేం తోచడంలేదు.
- నిర్మ:- అబ్బ! ఎంత అమాయకులు “వెన్న పెడితే మింగలేదు, వేలు పెడితే కొరకలేదు” అవునా? ఊ! (నవ్వింది.)
- మూ:- ఎగతాళి కాదు నిర్మలా! నన్నేం చెయ్యవలెటావు చెప్పు. నీ కోసం గంగలో దూకటానికైనా సిద్ధమే.
- నిర్మ:- నిజంగానా?
- మూ:- ఆ...చెప్పు నిర్మలా. (తెయ్యి పట్టుకుంటాడు.)
- నిర్మ:- అయితే, వెంటనే.....
- మూ:- ఊ... వెంటనే
- నిర్మ:- పెళ్ళి చేసుకుందాం.
- మూ:- పెళ్ళా!
- నిర్మ:- ఏం?
- మూ:- మరీ...శంకర్.
- నిర్మ:- అది నీ కనవసరం. అయినా ఆయన నాకు తాళి గట్టలేదుగా - (వెళ్ళి కుర్చీలో జొరబడింది.)
- మూ:- ని-ర్మ-లా (అస్పష్టంగా అన్నాడు.)
- నిర్మ:- ఏం యిష్టం లేదా?
- మూ:- అదికాదు నిర్మలా, నీకోసం తనవాళ్ళ నంధరినీ వదులుకొని వచ్చే కాడుగా పాపం. యీ స్థితిలో నువ్వు వదిలిపెడితే శంకర్ ఏమై పోవాలి?
- నిర్మ:- (లేచి దగ్గరకు వచ్చింది) శంకర్ పై నాకూ అలిమాన ముంది మూరళీ! అతను నాకోసం త్యాగం చేశాడు. నే నా మాట కాదన్నట్లు ... ఒక

విధంగా నేనూ అటువంటి ల్యాగమేజేకానేమో?...అదంతా వదిలేయ్. ఆయనందే నాకు చాలా గౌరవముంది. కాని...కాని ఆ కురూపి కోసం నా యవ్వనం బలిపెట్టుకోలేను మురళీ!

ముర:- నిర్మలా!

నిర్మ:- అవును మురళీ! యీనాడు ఆయనవల్ల ఏ విధంగానూ సుఖపడ లేను...ఆర్థరాపం...ఆ వికృతరూపం తలుచుకుంటేనే వళ్ళు జలద రిస్తుంది. అందుకే ప్రతిక్షణం ఆయన్నుండి తప్పించుకు తిరుగు తున్నాను.

ముర:- (శంకర్ ఫోటో దగ్గరగా వెళ్ళాడు)

నిర్మ:- (అతని దగ్గరగా వెళ్ళింది) అలోచించు మురళీ! నాదేమంత పెద్ద వయస్సు కాదుగా. యీ వయస్సులో కోరికలన్నీ కాల్చివేసుకొని బ్రతికేకన్నా మృత్యువునే వరించడం మంచిది గాదా!

ముర:- నిర్మలా!

నిర్మ:- యింకేం చెప్పకు మురళీ! నా కిప్పుడు నీ ధ్యానం తప్ప వేరేమీ లేదు. (అతని భుజంపై తలవాల్చింది) నీ ధ్యానంలోనే సర్వం మరచిపోతున్నాను మురళీ! ఏదీ ఏమైనా నాకు నువ్వే కావాలి. నీ కోసం యే పాపానికైనా, ఏ ల్యాగానికైనా సిద్ధమే మురళీ! నువ్వు లేందే నేను బ్రతకలేను మురళీ! (తన్మయత్వం జెందుతూ మాట్లాడింది)

ముర:- (దగ్గరకు తీసుకొని) పిచ్చిదానివైపోతున్నావు నిర్మలా!

నిర్మ:- నువ్వు నన్నిలా చేశావు మురళీ!

ముర:- నిర్మలా... (లోపం చప్పుడవుతుంది. యిద్దరూ దూరమయ్యాడు చంద్రయ్య వచ్చాడు) నే వెళ్ళొస్తా నిర్మలా! (తడబడుతూ అన్నాడు.)

నిర్మ:- ఆఁ ఊఁ, (మురళి వెళ్ళాడు. చంద్రయ్య ఖాళీ కప్పులు తీసుకొని అదో విధంగా చూస్తూ లోనికి వెళ్ళాడు. నిర్మం సన్నగా పాట పాడుతూంది. చంద్రయ్య లోపలినుండి వచ్చి వచ్చాడు.)

చం:- అమ్మా!

నిర్మ:- (మేగజైన్ చూస్తూనే) ఏమిటి?

చం:- బాబుగారు బెంగపడి పోతున్నారు తల్లీ!

నిర్మ:- (యాదాలాపంగా) దేనికి?

చం:- మీరు తప్ప వారి కింకెవరున్నారు చెప్పండి.

నిర్మ:- అంటే?

చం:- వారి బాగోగులు మీరు చూడకపోతే ఇంకెవరు చూస్తారు.

నిర్మ:- ఆయితే నే నిప్పుబొడిలేకానంటావా?

చం:- అది కాదమ్మా.

నిర్మ:- ఏది కాదు (తీవ్రంగా అడిగింది.)

చం:- మీరు కోప్పడితే నేనేం చెప్పేది.

నిర్మ:- కాకపోతే ఏమిటి మరి? (కఠినంగా) ఆలుసిచ్చినంత మాత్రాన అంత స్థులు మరవటం మంచిదికాదు.

చం:- అంతస్థులు మరచి నేనేమన్నాను తల్లీ, ఆ మహారాజుని చూస్తుంటే కడుపు తరుక్కుపోయి నోరువిప్పానుగాని.

నిర్మ:- బయల్దేరావులే పెద్ద దయానిధివి.

చం:- (కొంచెం సీరియస్ గా) నా దయాధర్మాల్లో ప్రయోజన మేమిటి లేమ్మా! గ్రుడ్డి కన్ను మూసినా తెరచినా ఒకటేనని...

నిర్మ:- అలా అనుకున్నవాడివి నోరు మూసుకొని కూచోవాలి...

చం:- అంతకన్నా నేను చేయగలిగేదేమన్నా అనందంలో చేసి వుండేవాణ్ణి. ఏం చెయ్యలేకనే ఏదెలా జరుగుతున్నా ఏమీ జరగనట్టే కాలం వెళ్ళు బుచ్చుతున్నాను.

నిర్మ:- (సీరియస్ గా) ఏమిటి జరిగేది?

చం:- జరిగేదేమిటో ఒక్కసారి ఆలోచించుకుంటే అంతా మీకే తెలుస్తుంది.

నిర్మ:- చంద్రయ్యా, వొళ్ళు దగ్గరపెట్టుకుని మాట్లాడడం మంచిది.

చం:- ఆపండి. (సీరియస్ గా) మాటజారేముందు కొంచెం వెనకాముందు ఆలోచించుకోవటం మంచిది.

నిర్మ:- ఆఁ, ఎంత పొగరు! మాటకు మాట అనే వరకూ వచ్చిందే.

చం:- ఎందుకనరు! ఆ యింటికి ఈ యిల్లెంతో ఈ ఇంటికి ఆ యిల్లంతే. ఆ మహారాజుపై వున్న విశ్వాసంతో యిక్కడున్నాగాని మీతో మాటలు పడటానికికాదు.

నిర్మ:- (కొంచెం స్థాయి తగ్గించి) కూటికోసం పంచనజేరి మాకే సీతులు చెప్పటానికి తయారయ్యావు.

చం:- అందరు ఆ స్థితిలో వున్నవాళ్ళే మొదట. కాకపోతే శంకరంగారి పుణ్యమాని ఈ రోజు...

నిర్మ:- నోర్మ్యు (చెయ్యేత్తి, కొట్టకుండానే అగిపోయింది)

చం:- (తీవ్రంగా) ఆగారేం? మీమీద నాకింకా అభిమానం పోలేదుగానట్టే యింతకుమించి ఏమీ అనలేక పోతున్నాను. లేకుంటే. (వెళ్ళాడు.)

నిర్మ:- (కుర్చీలో కూలబడి కొప్పతూ) వె...ధ...వ.

శంక:- (లోపలినుండి వచ్చి) ఏమిటి నిర్మలా గొడవ?

నిర్మ:- ఏముంది, అలాసిచ్చి నెత్తినెక్కించుకుంటే సరి.

శంక:- ఎవరి సంగతి?

నిర్మ:- యింతెవరున్నాడు, తెచ్చిపెట్టాడుగా పోతురాజుని.

శంక:- చంద్రయ్యేనా? ఏమన్నాడు?

నిర్మ:- ఏమయినా అంటాడు. వళ్ళు కొవ్వితే సరి.

శంక:- పోనివ్వు నిర్మలా. ఏదో పెద్దవాడు, బ్రతికి చెడ్డవాడు.

నిర్మ:- మీరిలా అనే వాడికి కళ్ళు నెత్తికి తెచ్చాడు. (చరచర లోనికెళ్ళింది.)

[శంకర్ అటు యిటు తిరుగుతున్నాడు]

చం:- (లోపలినుండి చేతిలో సంచితో వచ్చాడు) బాబూ! కెళ్ళి పళ్ళు తెస్తాను బాబూ!

శంక:- ఊఁ (చంద్రయ్య వెళుతున్నాడు) చంద్రయ్య!

చం:- ఏమిటి బాబూ?

శంక:- నిర్మలనేమయినా అన్నావా?

చం:- లేదు బాబూ!

శంక:- మరేమిటి యింతకు నుండు...

చం:- ఏదో పెద్దతనం. ఒకటి చేయబోయి మరొకటి చేస్తుంటాను. అందుకని ఏదో కోప్పడ్డాడలెండి, వస్తా. పొద్దుగూతుతోంది. (వెళ్ళాడు.)

శంక:- (ఆలోచిస్తూ టేబుల్ వద్దకు నడిచాడు. నన్నగా దగ్గు)

నిర్మ:- (వచ్చి) తలనొప్పి తగ్గిందా?

శంక:- అఁ (టేబుల్ పైన వెదుకుతున్నాడు)

నిర్మ:- ఏం కావాలి?

శంక:- సిగరెట్.

నిర్మ:- (రేడియో ప్రక్కనున్న సిగరెట్ కేస్, అగ్గిపెట్టె తెచ్చియిచ్చి) అబ్బి, ఎందుకీ పాడు సిగరెట్టలా తగలేస్తాడు? ఆరోగ్యం చెడిపోదూ!

శంక:- (బరువుగా) ఇంకా చెడేదేముంది, బ్రతుకే పూర్తిగా చెడిపోయిందిగా! (దగ్గుతూ సిగరెట్ ముట్టించాడు. నిర్మం ఏదో అనబోయి అగింది. క్షణం నిశ్శబ్దం) నిర్మలా! (అటూ ఇటూ నడుస్తాడు.)

నిర్మ:- ఏమిటండి?

శంక:- నన్ను మా పూరు పంపించు నిర్మలా!

నిర్మ:- (గతుక్కుమంది) ఆదేమిటి?

శంక:- నే నిక్కడ వుండలేను నిర్మలా!

నిర్మ:- ఏం?

శంక:- యీ రోజు- యీత దీర్ఘకాలం తర్వాత, నాకు మా పూరు, నా స్వజనం గుర్తుకొస్తున్నారు. వాళ్ళ దగ్గర కెళ్ళాలని మనస్సు తహ తహలాడుతోంది.

నిర్మ:- స్వజనం! నేను పరాయి దాన్నా, (ఉద్రేకంలేకుండా అడిగింది.)

శంక:- అంత మాటచగలనా నిర్మలా? యిన్నాళ్ళూ నీవు నాపైన చూపిన ప్రేమ, అనురాగం ఎలా మరువగలను? భగ్న హృదయం దనై వ్యధచెందుతున్న నాకు నీసాహచర్యం లభించటంతో ఎవారిలో అమృత వర్షం కురిసిపట్టాయింది. మోడువారిని బ్రతుకు మరల చిగురించింది. నీతో కలసి స్వర్గసౌఖ్యం లనుభవించాను. నీ నుండి చాలా పొందగలిగాను.

నిర్మ:- మరి...

శంక:- జీవితమంతా ఆ వెన్నెల అలా నిలచిపోతుందని భ్రమించాను. బ్రతుకులో అమావాస్య రాదని ఆశించాను కాని...కాని ...

నిర్మ:- ఏమిటండీ ఈ రోజు (దగ్గరగా వచ్చి చెయ్యి పట్టుకుంది) యిప్పుడే మయింది?

శంక:- (ఆవేదనగా) విధి నా కెదురయింది నిర్మలా! నేనిక్కడ నుండి... శాశ్వతంగా వెళ్ళిపోవా లనుకుంటున్నాను.

నిర్మ:- శాశ్వతంగానా!

శంక:- అవును.

నిర్మ:- కారణం?

శంక:- చెప్పలేను.

నిర్మ:- కారణం చెప్పకుండా వెళతానటంలో అర్థంలేదు.

శంక:- నిర్మలా...ఒక్క మాటడుగుతాను నిజం చెప్పగలవా?

నిర్మ:- ఎందుకు చెప్పలేను.

శంక:- నీవు నన్ను యికా ప్రేమిస్తూనే వున్నావా? (నిర్మల షాక్ తిన్నట్లు యింది) చెప్పు నిర్మలా! (బుజం పట్టుకొని పూపాడు.)

నిర్మ:- అర్థంలేని ప్రశ్న (తీవ్రంగా అంది.)

శంక:- (సన్నగా నవ్వాడు) అవును అర్థంలేని ప్రశ్న! తెలుసు నిర్మలా, నిజాన్ని వప్పుకునే ధైర్యం నీకు లేదు.

నిర్మ:- ఏమిటా నిజం?

శంక:- నీకు నామీద రోత వుడుతోంది. నా నుండి దూరంగా తప్పుకోటానికి ప్రయత్నిస్తున్నావు. ఇది నిజం కాదా నిర్మలా?

నిర్మ:- మీకు విచ్చిపట్టలేదు కదా.

శంక:- అవును పిచ్చే పట్టింది.

నిర్మ:- కాసేపు రెస్ట్ తీసుకోండి.

శంక:- నీ తప్పేమీలేదు నిర్మలా. నిజంగా నేను నీకు తగను. ఈ వికృత రూపాన్ని, ఈ కబోదిని నువ్వెలా ప్రేమించగలవ్?

నిర్మ:- మీకు మనస్సెందుకో పాడయింది. నా మాట విని కాసేపు రెస్టు తీసుకోండి. రండి లోనికెళదాం. (చెయ్యి పట్టుకుంది.)

శంక:- (ఆమె చేయి తన ఆరచేతుల్లోకి తీసుకుంటూ) మనం కలుసుకొన్న తొలిరోజులు గుర్తున్నయ్యా నిర్మలా? (నిర్మల జవాబియ్యదు. ఆతను శూన్యంలోకి చూస్తూ) యిత సర్వనాశనం తర్వాతకూడా ఆ మధుర క్షణాలు నా స్మృతిపథం నుండి తొలగిపోవటం లేదు నిర్మలా. ఎంత తియ్యని రోజుకావీ? ఎంత కమ్మని కలలు. ఆ వెన్నెల రాత్రులు-ఆ సముద్రతీర విహారాలు. అబ్బ! యెంత మధురాతి మధురం నిర్మలా, ఆ జీవితం. (నిర్మల శూన్యంలోకి చూస్తూ తన చేతిని ఆతని చేతులమధ్య నుండి తీసుకోటానికి ప్రయత్నించింది. ఆమె చేయి మృదువుగా స్పృశిస్తూ) ఉండు నిర్మలా, ఒక్క రెండు నిమిషాలిలానే వుండు. ఆ మధురక్షణాలు స్మరించుకొందాం...మనం కలుసుకొన్న తొలిరోజులు గుర్తుకొస్తున్నాయా నిర్మలా! అప్పుడు నువ్వు పొట్టకోసం కిరాయి నాటకాల్లో వేషాలు వేస్తుండేదానివి. అప్పుటికి నాకింత పేరూ లేదు. మామూలు నటుణ్ణి.

చిన్న రచయితను. సరదాకోసం నాటకాలాడుతుండేవాణ్ణి. నువ్వు తరుచు నా నాటకాల్లో పాల్గొంటుండే దానివి. ఆ రోజుల్లో అవ్యక్త మైన భావంతో నువ్వు నా కళ్ళల్లోకి చూస్తూండేదానివి. నీ చూపుల్లో (క్రమంగా చేయవదలి శూన్యంలోకి చూస్తూ) అర్థంగాని ఏదో ఆశ నా హృదయా న్నాక్రమించింది. ఒకరోజు నీవు తెప్పావు...నా అర్థనిమిలత నేత్రాలు నిన్ను ఏదో లోకానికి తీసుకెళుతున్నవనీ... నా కళ్ళల్లోనికి చూస్తూండే లోకాన్నే మరచిపోతున్నాననీ... కాదా నిర్మలా? (నిర్మల ఆలోచిస్తూ నిలబడిపోయింది) నిరాశం సుడిలో ఆణిగిపోతున్న నాలో ఆశలు పునరుజ్జీవింప సాగినయ్. తరలిన వసంతం మరలివచ్చింది. (రెండడుగులు వేసి) మన మర్యా అనురాగ లత పెరిగి పెద్దదై, రెండు హృదయాలను బంధించి వేసింది. నీకోసం నేను, నాకోసం నీవు సర్వస్వం త్యజించాము. సంఘాన్నెదిరించి అత్యీయూరిందరీని వదిలేసి యిక్కడ కొచ్చాం. ఒకరికోసం ఒకరం బ్రతుకు బ్రద్దలు చేసుకొన్నాం. (నిర్మల ఆలో చిస్తూనే అతనివైపు రెండడుగులు వేసింది) కష్టంలో, సుఖంలో ఒకరి హృదయంలో ఒకరం తలదాచుకొన్నాం. నిష్కల్మష ప్రేమీ ప్రేమికుల మని గర్వించామప్పడు. మూడు సంవత్సరాలు చీకూ చింత లేకుండా కాలం వెళ్ళబుచ్చాం. బ్రతుకుబాటను నందనవనంగా మార్చుకున్నాం. (నిర్మల అతని చేయి స్పృశించింది.) ఎంత తీయని కల నిర్మలా అది...ఆ కల కరిగిపోవడా శాశ్వతంగా నిలచి పోతుందని భ్రమించాను. వెలుగు చీకట్లు సహజమన్న సత్యాన్ని విస్మరించాను నిర్మలా...(నిర్మల అతని చేయి వదిలేసింది) విధి నా అదృష్టాన్ని, ఆనందాన్ని చూచి ఓర్వలేకపోయింది తన వక్ర దృష్టి నాపైన ప్రసరించింది. (నిర్మల ఎడంగా జరిగింది) నా బ్రతుకుబాటల్లో (ఆవేదనగా) చీకటితెరలు దిగజారింది. అనుకో కుండానే నాకి స్ఫోటకం వచ్చింది. నీవు ఎంతగానో ప్రేమించే నా అర్థనిమిలత నేత్రాలు మూసుకుపోయినయ్. నేను శాశ్వతంగా గ్రుడ్డివాడినయ్యాను. (దగ్గు)

నిర్మల:-

అబ్బ, ఏమిటండీ హింస! (మొహం కప్పుకొని ఏడ్చింది.)

శంక:- దానితో మనిద్దరి మధ్యా ఆగాధం ఏర్పడింది. నా నేత్రాలలాగే మన హృదయాలు మూసుకుపోయినయ్యే. ఈరోజు నీవు నన్ను చూస్తుంటే భయపడుతున్నావు. నా నుండి దూరంగా తప్పుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నావు.

నిర్మ:- (దుఃఖంతో) లేదండి, మీరు ఆపార్థం చేసుకుంటున్నారు.

శంక:- ఆత్మవంచన మహాపాపం నిర్మలా! ...నీ కోరిక న్యాయమైనదే. ప్రతిజీవి తన జీవితం స్వర్గతుల్యం కావాలనే కాంక్షిస్తుంది. బ్రతుకు బాట నందనవనంలా పూడాలనే కోరుకుంటుంది. కోరికోరి కంటకా వృతమైన మార్గాన్నెవరూ వరించరు నిర్మలా!

నిర్మ:- నన్ను ఉమించు శంకర్ (పాదాలపై వ్రాలింది)

శంక:- (తల నిమురుతూ) నీ తప్పేమీలేదు నిర్మలా! నా కోసం నీ బ్రతుకుని బలెట్టుకోమని కోరేటంత స్వార్థపరుణ్ణి గాను. నీ వేరే కోరుతున్నావో నాకు తెలుసు. నీ ఆనందానికి నే నెప్పుడూ అడ్డుగాను. రేపే నీ నిక్కడనుండి వెళ్ళిపోతున్నాను నిర్మలా! (వెళుతున్నాడు తోనికి, దగ్గుతూ)

నిర్మ:- వద్దండి...మీ (ఏదో చెప్పబోయింది కాని మాట పెగల్లేదు)

శంక:- (ఆగి) ఒక్క సత్యంమాత్రం చెప్పక తప్పదు నిర్మలా! జీవితం మాత్రం నవలలా, సినిమాలా హాయిగా వుంటుందనుకోవటం తప్పు. జీవిత గమనంలో అడుగడుగునా అవరోధాలనేకం ఉంటాయి. ఒక్క అడుగు పొరపాటు వేశామో అదో లోకానికి జూరపోతాం... (స్థాయి తగ్గించి) నువ్వు వర్తి అమాయకురాలివి నిర్మలా! మెరిసేదంతా బంగారం కాదు. మేడిపళ్ళు చాలా వుంటయ్! క్యాగబుద్ధి త్యాగం చేసే శక్తి మనుషులందరిలో వుండటం చాలా కష్టం. జాగ్రత్త...నా బ్రతుకేలాగూ మంట కలిసింది, నీవైనా సుఖంగా వుండేనే నాకు కొంతయినా మనశ్శాంతి. (దగ్గుతెర వచ్చింది)

నిర్మ:- మీ...రు...

శంక:- నిండు హృదయంతో నిన్ను శీర్షిస్తున్నాను. నా కన్నా నీ వేలు కోడేవాళ్ళి ప్రపంచంలో ఎవ్వరూ లేడు నిర్మలా—వస్తా (కర్రతో తడుముకుంటూ చకచకా తోనికెళ్ళాడు. నిర్మల అచేతనంగా అలానే నీలబడింది. దూరాన్నుండి షయ్యెలిన్ సముద్రపు హోదలా మొదలయింది. నిర్మల సోఫాలో కూలబడింది. క్రమంగా వయ్యెలిన్ ఆగింది. నిర్మల కొంచెం ఆలోచిస్తుంది. బయటనుండి మురళి వచ్చాడు)

ముర:- హల్లో నిర్మలా, రెడీయేనా?

నిర్మ:- (తల ఎత్తి అతనివంక చూచి మళ్ళీ దించేసింది)

ముర:- (దగ్గరకొచ్చి) ఎం అలా వున్నావ్ (మాట్లాడలేదు) నిర్మలా... (భుజం మీద చేయి వేశాడు.) నిర్మల నెమ్మదిగా అతని చేతిని తీసివేసింది. ఆశ్చర్యపడ్డాడు.) ఏంజరిగింది నిర్మలా! (సిగరెట్ నలిపివేశాడు) చెప్పు నిర్మలా! ఎందుకీలా వున్నావ్ (ఆమెలేచి నిలబడింది) చెప్పవూ? (గోముగా) శంక రేమైనా...

నిర్మ:- ఆయనకంటా తెలిసిపోయింది.

ముర:- ఆ! (జేబుగుద్దతో ముఖం తుడుచుకున్నాడు. శ్వాసం మౌనం) సరే వస్తా, రేపు కలుద్దాం.

నిర్మ:- (మురళి రెండడుగులు వేస్తాడు. దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తూనే) మురళీ!

ముర:- (ఆగి) ఏమిటి?

నిర్మ:- కూర్చో, నీతో మాట్లాడాలి.

ముర:- (వెనక్కువచ్చి) శంకర్...మళ్ళీ...

నిర్మ:- (అతనివంక చూడకుండానే) మురళీ, ఒక్క మాటడుగులాను నిజం చెబుతావా?

ముర:- ఏమిటి?

నిర్మ:- నువ్వు నిజంగా నన్ను ప్రేమిస్తున్నావా?

మూర:- ఆ అశుమాన మొందుకొచ్చింది?

నిర్మ:- నా ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పు మూరశీ,

మూర:- త్రికరణ శుద్ధిగా!

నిర్మ:- ప్రేమిస్తున్నావు గదూ?

మూర:- సందేహమేముంది, ఆ వస్త్రా నిర్మలా...శంకర్ ఎన్నే...

నిర్మ:- అయితే నేనొక్కటి చెబుతాను చేస్తావా?

మూర:- చెప్పు.

నిర్మ:- మనిద్దరం ఈ రాత్రే బాబే వెళ్ళిపోదాం.

మూర:- దేనికీ?

నిర్మ:- అవన్నీ తర్వాత మాటలు. ముందిక్కడనుండి వెళ్ళిపోవటం అవసరం.

మూర:- అదంత మంచిపనికాదు నిర్మలా!

నిర్మ:- మూరశీ! (దగ్గర కొచ్చింది) శంకర్ ముందు యింకొక నిమిషం కూడ వుండలేను. ఇంత జరిగినతర్వాత ఏమీ జరగనట్లు నదించలేను. నన్ను ఎక్కడికైనా తీసుకుపో మూరశీ!

మూర:- ఉద్రేకపడకు నిర్మలా! సావధానంగా ఆలోచించు.

నిర్మ:- అంతా ఆలోచించే ఈ నిర్ణయానికొచ్చాను.

మూర:- మరి...శంకర్ గతి!

నిర్మ:- వాటన్నిటికీ సమాధానం చెప్పే స్థితిలో లేను మూరశీ! ఏమంటావు మూరశీ?

మూర:- శ్రమించు నిర్మలా, నే నందుకు సిద్ధంగా లేను.

నిర్మ:- మూరశీ.....

మూర:- అవును నిర్మలా! మనం వెళ్తే లోకం ఏమవుతుంది?

నిర్మ:- లోకంతో మనకేం పని మూరశీ, నా మాట విను మూరశీ?

మొర:- ఏలేను నిర్మలా!

నిర్మ:- యింకేరా ని ప్రేమ? నాకోసం ఏమైతా చేస్తానన్నావు గమా.

మొర:- ప్రేమ పేరుతో పశురాయాణ్ణి తాళేను.

నిర్మ:- ఆడదాన్ని నీ ఆనందానికి అటవస్తువుగా వినియోగించుకోగలవు. అంతేనా?

మొర:- ఎలా అన్నా ఫర్వాలేదు. అయినా ఆ విషయంలో నా తప్పేమీ లేదేమో.

నిర్మ:- నువ్వుంత దగాకోరువని కల్లోగూడా అనుకోలేదు.

మొర:- నిర్మలా!

నిర్మ:- (ఆవేదనగా) నిన్నెంతగా ప్రేమించాను! హృదయమిచ్చి ప్రేమించి నందుకు బాగా బుద్ధిచెప్పావు.

మొర:- ప్రేమ (వికిటంగా నవ్వాడు) ఆ మాట ఉచ్చరించే అర్హత కూడా నీకు లేదు నిర్మలా!

నిర్మ:- (కోపంగా) మొరశీ!

మొర:- అబద్ధం కాదు నిర్మలా! ఒకప్పుడు శంకర్ ను ప్రేమించానన్నావే! వలపు నడించి వల పన్నావు, నీ వ్యామోహంలో అతను తనవాళ్ళ నందరినీ దూరం చేసుకున్నాడు. నీకోసం బ్రతుకు బ్రద్దలు చేసు కున్నాడు. ఈ రోజు తన స్థితి మారిపోయింది. నీవు వాంఛించే అందచందాలు యిప్పు డతనిలో కొరవయ్యాయి. అది కారణంగా అంధత్వంలో అనహాయుడై అల్లాడుతున్న అశక్తి నిర్దాక్షిణ్యంగా నెట్టి వేస్తున్నావు. యిప్పుడు నీ ఆనందానికి మరో జొమ్మ తావాలి. అందుకు నామీద వల పన్నుతున్నావు. రేపు నామీద మోటు తగ్గగానే...

నిర్మ:- మొరశీ! (కోపంగా వణికిపోతూ వుంది.)

మొర:- నీ ఆనందంకోసం, అవసరాని కోసం ఎంతటి నీచానికైనా దిగజార తావు. నీకన్నా పడుపుకొత్త నయం. పడుపుకొత్త తన కిష్టమున్నా

లేకున్నా గత్యంతరం లేక ఆ వృత్తిని చేపడుతుంది. కాని నీవో
బచ్చికంగానే బాహుటంగా వ్యభిచారాన్ని సాగిస్తున్నావు.

నిర్మ:- యూ స్ట్రాండల్. షటప్. (లాగి చెంబీచి పొచ్చింది.)

మర:- (క్షణకాలం స్తంభించిపోయాడు. తెప్పరిల్లి చెంబి తడుముకుంటూ)
ఫర్వాలేదు నిర్మలా, నీ బలహీనతను చాటుకున్నావు.

నిర్మ:- యూ గెటవుద్!

మర:- వెళతాను కాని ఒక్కమాట. ఈనాడు సెప్టెంబర్ 19 వందటానికి
కారణమెవ్వరో ఒక్క సారి ఆలోచించుకో. శంకర్ లేకపోతే నీ
జీవిత మెలా వుండేదో ఊహించుకో. అతని నిర్మలత్వాన్నీ, అతను
నీకై చేసిన త్యాగాన్నీ ఒక్కసారి స్మరించుకో. నీలో మానవత్వ
మేములనైనా మిగిలివుంటే, అతని ఋణాన్ని తీర్చుకొనేందుకు
ప్రయత్నించు. మానవ సహజమైన బలహీనతకు లోనై నీతో
సాంగత్యం చేసినందుకు బాధపడుతున్నాను. వస్తా. గుడ్ బై!
(వెళుతున్నాడు.)

నిర్మ:- (ఇంతవరకూ గంభీరంగా ఆలోచిస్తూ నిలబడింది.) మురళీ!

మర:- (అగాడ.)

నిర్మ:- ఎంత విచిత్రమైన మనిషివి మురళీ! ఈ ధర్మోపన్యాసాలన్నీ యింత
కాలం ఎక్కడ చాచావు?

మర:- (ఆమె వంక చూచాడు. తిరిగి వెళ్ళటానికి పుష్కరిమించాడు)

నిర్మ:- వెళ్ళబోయేముందు నిన్ను ఒక్కటిమాత్రం కోరుతున్నాను మురళీ!
మనం చేసిన ఈ పాపంలో ఈ మహాపాపంలో బాధ్యత ఇద్దరికీ
సమంగా వున్నదన్న సత్యాన్ని నా యెదుట ఒప్పుకోకపోయినా నీ
అంతరాత్మ ఎదుటనైనా ఒప్పుకో. అంతకన్నా సన్నేమీ కోరను.
ఆవేశంలో నీమీద చెయ్యి చేసుకున్నాను. అందుకు నన్ను క్షమించు.
గతాన్ని మరచిపో. వెళ్ళు... వెళ్ళు మురళీ! పుష్కరిమిని హృద
యంతో మాట్లాడింది. మురళి తలవంచుకు వెళ్ళిపోయాడు. దూరా

న్నుండి సముద్రపుహోరులా భయంకరమైన అలాపన విన్పిస్తుంది. నిర్మల భరించలేక రివ్వన వెళ్లి కుర్చీలో కూంబడి ముఖం చేతులతో కప్పకుంది. అలాపన ప్రమేజా సన్నగిల్లింది. చంద్రయ్య వచ్చి నిర్మలకు కొంచెం ఎడంగా నిలబడ్డాడు. ఆమె వంక జాలిగా చూశాడు. నిర్మల అది గమనించలేదు. చంద్రయ్య లోనికెళ్ళాడు. అలాపన పూర్తిగా ఆగిపోయింది. నిర్మల లేచి నిలబడింది. శంకర్ పోజో దగ్గరగా వెళ్లి నమస్కరిస్తూ) షమించటానికి వీల్లేని అపరాధం చేసి కూడా మీ బాన్నత్యాన్ని తెలిసిన దాన్ని బావడంవల్ల మిమ్మల్ని షమాభిషేక వేడటానికి సాహసిస్తున్నాను. నన్ను షమించండి (షణకాలం అలానే నిలబడిపోయింది. వికృతమైన నవ్వు విన్పించింది. నిర్మల త్రుళ్ళిసడి రెండడుగులు వెళుకు వేసింది.)

ధ్వని.- “నిర్మలా, నీవు మహాపాపివి. నీవు షమాభిషేక దుర్మారవు గాదు. నీవు వ్యభిచారిణివి. కులటవు. నీకిక్కడ స్థానం లేదు. ఇది దేవతలు నివసించే పవిత్రమైన ఆలయం. పాపుల కిక్కడ స్థానం లేదు. వెళ్లిపో, వెళ్లిపో. (భయంకరమైన నవ్వు. నిర్మల భయంతో లోనికిపరుగెత్తింది. కొన్ని షణం తర్వాత చిన్న సూట్ కేసుతో లోపలనుండి వచ్చి నిదానంగా బయటకు వెళ్ళిపోతోంది. వీధి వాకిలి దగ్గరకు వెళ్ళేసరికి వెనకనుండి ‘అమ్మా’ అంటూ చంద్రయ్య పిచ్చాడు.)

చం:- అమ్మా (నిర్మల అగింది) ఎక్కడికమ్మా!

నిర్మ:- నేను మహా పాపాత్మురాలిని. నా కిక్కడ స్థానం లేదు చంద్రయ్యా!

చం:- అలా అనకమ్మా. తప్పుగదా (దగ్గరగా వచ్చాడు.)

నిర్మ:- భగవంతునిలాంటి వారికి తీరని అపరాధం చేశాను నా పాపానికి నిష్కృతిలేదు చంద్రయ్యా! (భోరుమంట.)

చం:- నా కలలా తెలుసు ఉల్లే. జరిగిందానికి విచారించి ప్రయోజనం లేదు. నా మాట విని లోని కెళ్ళండి.

నిర్మ:- ఎద్దు. పవిత్రమయిన అలయాన్ని కలుషితం చేస్తూ ఇక్కడ వుండ లేను. నా పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోక తప్పదు.

చం:- దానికిది మార్గం కాదమ్మా. యిది పిరికిరనానికి చిహ్నం.

నిర్మ:- చంద్రయ్యా!

చం:- ఆవునమ్మా. తప్పులు అందరమూ చేస్తూంటాం. చేసిన తప్పును గుర్తించినప్పుడు దాన్ని దిద్దుకోటానికి ప్రయత్నించాలి. కాని యిలా జీవితంలోనుండి పారిపోవటం అవివేక మనిపించుకొంటుంది.

నిర్మ:- యితకన్నా నాకు మార్గంలేదు చంద్రయ్యా!

చం:- ఉండమ్మా! నీలో పశ్చాత్తాపం బయలుదేరి అది నిన్ను దగ్గం చేస్తుంటే దానికి పరిహారం తప్పకుండా వుంటుంది, (శంకర్ ఫోటో దగ్గరగా వెళ్లి ఫోటో చేతిలోనికి తీసుకున్నాడు.) యీ పవిత్ర మూర్తి పాదసేవలోనే నీ పాపాలు పటాపంచలవుతయ్. నీ జన్మకు నిష్కృతి యిక్కడే తల్లీ!

నిర్మ:- (గాఢదికంగా) మీరంతా దేవతలు చంద్రయ్యా.

చం:- అంతా మనస్సులోవుండి తల్లీ! మనస్సే మనకు మానవత్వాన్నీ దానవత్వాన్నీ ఆపాదిస్తుంది. దాన్ని సవ్యంగా నడిపించుకోగలిగిన నాడు మానవుడు అమడుడౌతాడు. (తొంచెమార్చి) జీవితంలో ఇలాంటి క్రిస్టిడలు తొంగి చూస్తూనే వుంటాయ్. వాటిని తప్పుకొని వెలుగు లోనికి రావటానికి ప్రయత్నించా'. అప్పుడే జీవితం సార్థకమౌతుంది. గతాన్ని మరచిపోయి రేపటి జీవితాన్ని సార్థకం చేసుకోటానికి ప్రయత్నించు. రంభమ్మా, లోనికెళదాం.

[ఇద్దరూ రెండవగురు లోనికి నడిచారు. లోపలినుండి 'దన్' మని పిప్పల్ పేరింటి. నిర్మం వెళ్తున్నప్పుడు చంద్రయ్య రెండడుగులు ముందుకు వేళాడ. ఆడద్దాగా, శంకర్ తూలుకుంటూవచ్చి గుమ్మం దగ్గర వున్నప్పుడు కామునిగారి కర్ర (గవిస్తో...)

నిర్మ:- శంకర్!

చం:- బాబూ!

[ఇద్దరూ శంకర్ దగ్గరగా వెళ్ళారు]

చం:- ఎంత ఘోరానికి తలపడ్డాడు బాబూ!

[శంకర్ ప్రక్కనే కూలబడి ఏడుస్తున్నాడు.]

నిర్మ:- నా పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తమిదా శంకర్! (ఏడుస్తోంది.)

శంక:- (ఒక చేత్తో గాయా న్నదిమిపట్టి, రెండవ చేత్తో నిర్మలను స్పృశిస్తూ)
నిర్మ...లా! నేను...నీ సుఖంకోరే...వెళుతున్నాను...చంద్రయ్యా!

చం:- బాబూ!

శం:- (అతని చెయ్యి పట్టుకుని) నిర్మల...జాగ్రత్త. శెలవు...చంద్రయ్యా!
అబ్బా! ని...ర్మ...లా!

(బాధగా మూలిగి ప్రాణం విడిచాడు.)

చం:- బాబూ! ఎంత అన్యాయం చేశారు బాబూ! (ఏడుస్తున్నాడు.)

నిర్మ:- (గంభీరంగా కూర్చునివుంది.) నువ్వే అదృష్టవంతుడివి చంద్రయ్యా
నీకు ఏడవటానికి కన్నీళ్ళయినా మిగిలినాయ్! నాకు...నాకేమీ
మిగలేదు. నేను సర్వం పోగొట్టుకున్నాను (శంకర్ మొహంలోనికి
చూస్తూ) ఎంత కఠినమయిన శిక్ష విధించావు శంకర్! ఈ శిక్ష నేను
భరించగలనా?

(హన్యంతోకి చూస్తూ) నా బ్రతుకులో శాశ్వతంగా చీకటి తెరలు
దిగజార్చావా భగవాన్!

[తెర జారుతోంది. దూరాన్నుండి:]

“అసలో మా సద్గమయ
తమసో మా జ్యోతిర్గమయ
మృత్యోర్మా అమృతంగమయ
ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః.”

— తెర పూర్తిగా జారింది —

జ్ఞాని త జ్ఞాని

రచన :

హనుమంతరావు

పాత్రలు

విశ్వం

శేఖరం

శేషు

రంగయ్య

విశాల (నరోజు)

చిట్టి

(అది ఒక కలిగినవాళ్ళ ఇంటి మేడమీద హాలు. హాలుకు ఎడమ వైపున వెలుపలకు వెళ్ళే ద్వారం. కుడివైపున లోనికివెళ్ళే ద్వారం. మధ్యన మరో గదిలోకి వెళ్ళేందుకు మరొక ద్వారం. ఈ ద్వారాల మధ్యనున్నది రంగస్థలం హాలులో మూడు సోఫాలు. సోఫాల ముందర మూడు టీపాయ్లు. కుడివైపు మూలన ఒక టేబిలు, టేబిలుమీద ఒక రేడియో, ఎడమవైపు మూలన ఒక టేబిలు. టేబిలుమీద పూలకుండీ, టేబిలుముందు కుర్చీ వుంటాయి. గోడల నిండా అందమైన ఫొటోలు. చూడడానికి గవంతా అందంగా ఉంటుంది. తెర లేచేసరికి రేడియోలో పాట వినిపిస్తూ వుంటుంది. విశ్వం త్రాగి సొమ్మసిల్లి మధ్యనున్న సోఫాలో కూర్చుని టీపాయ్ మీదకు జారగిలబడి మగతగా వుంటాడు. ప్రక్కన బ్రాండ్ సీసా గ్లాసు వుంటాయి. చీకటిగావున్న గదిలో చేతిలో వెలుగుతున్న సిగరెట్టు తప్ప మరేమీ వుండదు. (ఇక్కడ స్పాట్ వినియోగిస్తే బావుంటుంది) పాట జరిగేకొండికి విశ్వం పాటకు అనుభూతి పొందు తుంటాడు. చాట ముగిసేటప్పటికి విశ్వానికి చికాం కలుగుతుంది. లేచివెళ్ళి విసురుగా రేడియో ఆఫుచేస్తాడు)

పాట

దుర్భరం మహాభరం

బ్రతుకంతా వెతలయం ॥

చితికిన ఆశలు నిండిన వెళ్ళ కథల జీవితాలు

పగిలిన మీ జీవితాలు అవినీతికి పునాదులు ॥దు॥

అనుబంధం, అనుతాపం, అనరాగం ఆజ్ఞంగా

ఎడలో వ్యధలై రగిలే ఆ ముతానాలే

కనుగొలకులలో ఆశలు బాప్పకణాలై

సెగలై మదిలోనించి రగులును జ్వలితజ్ఞాలై

రగులును జ్వలితజ్ఞాలై, రగులును జ్వలితజ్ఞాలై ॥దు॥

విశ్వం:- (విసురుగా లేచివెళ్ళి రేడియో ఆఫ్) ట్రాష్! ఎక్కడ చూచినా బాధ, ప్రపంచమంతా బాధలతో విలవిలలాడుతున్నట్టు కవిత్వం, సంగీతం,

అన్నిటిలో బాధ. చూస్తే బాధలేని బ్రతుకే లేదనిపిస్తుంది. (మళ్ళీ సోపా దగ్గరకువచ్చి బ్రాంది సీసా చూచి) ఏదైతే నాకెందుకు! అయినా నాకీ తర్కం అనవసరం. మధువును మించిన సంపర్కం మరొకటి వద్దు. అంతకుమించిన ధ్యేయం అంతకంటే అక్కరలేదు. (ఇంతలో లోపనించి చిట్టి 'బాబాయ్! బాబాయ్' అని కేక వేస్తుంది. విశ్వం పలుకడు. చిట్టి లోపనినుండి వచ్చి గదిలో లైటు వేస్తుంది)

చిట్టి:- (విశ్వాన్ని చూచి) అమ్మ దొంగా, ఇక్కడుండేనా పంక్తుడా కూర్చున్నావ్ (విశ్వం పలుకడు) బాబాయ్! (చెవి దగ్గరకు వచ్చి బాబాయ్ !

విశ్వం:- (లేరుకొని) చిట్టి! ఎంతసేపయిందమ్మా వచ్చి ?

చిట్టి:- ఇప్పుడే! ఏమిటి బాబాయ్, అలావున్నావ్? ఒంట్లో బాగోలేదా!

విశ్వం:- లేదమ్మా.

చిట్టి:- మరి బాగులేదంటూనే విషం త్రాగుతావే?

విశ్వం:- విషమా ?

చిట్టి:- అవును, అది విషమని నిన్న నీవేగా చెప్పావ్. అప్పుడే మరచి పోయావా ?

విశ్వం:- అవునవును! మరచిపోయాను.

చిట్టి:- బాబాయ్, విషం త్రాగితే మనము చచ్చిపోదా?

విశ్వం:- ఎందుకుపోదా?

చిట్టి:- మరి సువ్వెందుస తాగుతున్నావ్?

విశ్వం:- బ్రతకలేక.

చిట్టి:- అయితే నిన్ను త్రాగనివ్వరు. (చిట్టి దేబులుమీది బ్రాందీసీసా లాక్కొని దూరంగా వెళుతుంది)

విశ్వం:- చూడమ్మా! ఈ విషం త్రాగితే మనమృతం తొందరగా చచ్చి పోదమ్మా! క్రమేపీ చస్తాను. రేపు నీకు బోలెడు చాక్లెట్లు కొనిపెడతాగా! ఆ సీసా ఇలా ఇవ్వమ్మా!

చిట్టి - నే నిష్క్రమం.

విశ్వ :- మూ అమ్మవు కదూ! రేపు నీకు బొమ్మలు కొనిపెడతావా? ఇలా ఇవ్వమ్మా.

చిట్టి:- నాకేమీ అక్కరలేదు, నానీకు ఇవ్వను

విశ్వ:- సరే అలాగే! రేపటినుంచి మానేస్తావా, ఇవ్వాలిటికి త్రాగనీయమ్మా.

చిట్టి:- నిజం? రేపటినుంచి మానేస్తావా?

విశ్వ:- ఓ! తప్పకుండా.

చిట్టి:- ఒట్టు.

విశ్వ:- ఒట్టు.

చిట్టి:- ఊహ, అలాకాదు; చేతిలో చెయ్యివేసి చెప్పాలి.

విశ్వ:- సరే అలాగే! ఒట్టు (చేతిలో చెయ్యి వేస్తాడు) మరి ఇలా ఇవ్వ సీసా (పాప కాసేపు అడించి సీసా ఇస్తుంది. విశ్వం త్రాగుతుంటాడు)

చిట్టి:- బాబాయ్! మొన్న కొన్న చెప్పలు ఏమీ బాగా లేవు. రేపు నాకు బూట్లు కొనిపెడతావా?

విశ్వ:- అలాగే.

చిట్టి:- మరేం బాబాయ్. పక్కంటవాళ్ళ సరోజం...

విశ్వ:- చిట్టి! (కోపంగా అంటాడు)

చిట్టి:- ఏమిట బాబాయి? అలా అన్నావ్?

విశ్వ:- ఏమీలేదు చెప్పమ్మా.

చిట్టి:- అదే! వాళ్ళ సరోజం కొన్నారేదూ? అలాంటి బూట్లు కావాలి నాకు. మరేం బాబాయ్, అవి చంగు రంగులుగా ఎంత బాగున్నాయను కున్నావ్!

విశ్వ:- అలాగా!

చిట్టి:- మరి నాకు కొనిపెడతావా?

విశ్వం:- కొనిపెడతానన్నాగా! (మళ్ళీ త్రాగబోయి సీసా చూచి అందులో సగమే వుండటం గమనించి) రంగయ్యా! రంగయ్యా!

చిట్టి:- ఇప్పుడు వాడెందుకు బాబాయ్!

విశ్వం:- పనుందమ్మా.

చిట్టి:- నా బూట్లు కొనుక్కురావడానికా ?

విశ్వం:- ఈవేళప్పుడు బూట్లెక్కడ దొరుకుతాయమ్మా. రేపు కొనిపెడతాగా! నీవు లోపలికెళ్ళి చదువుకో!

చిట్టి:- నేను పోను, నేనిక్కడే కూర్చుంటా ! నేను సన్నటి ఇంగ్లీషు పద్యం ఒప్పజెప్పాగా! కానాలంటే ఇప్పుడే చెబుతాను. లాక్స్ క్రో ఇన్ ది మార్నింగ్ టు డెల్ ఆజ్ టు రైజ్.

రంగ:- (లోపలకువచ్చి) పిలిచారాబాబూ!

విశ్వం:- ఆ! షావుకువెళ్ళి రెండు బాటిల్స్ వట్టుకురా.

రంగ:- అలాగే. బాబూ. ఏరకం తెమ్మన్నారు బాబూ!

విశ్వం:- (చినుగ్గా) ఇదిగో ఇలాంటివి చూశావా? ఇలాంటివే రెండు సీసాలు తీసుకరా!

రంగ:- చిత్తం. (వెళ్ళబోయాడు)

విశ్వం:- రంగయ్యా!

రంగ:- బాబూ.

విశ్వం:- టైమెంటైండి?

రంగ:- అరున్నరదాటుతోంటి బాబూ! (వెలుపలకు వెళ్ళిపోతాడు)

చిట్టి:- బాబాయ్, రేపటినుంచి మానేస్తానన్నావుగా! మళ్ళీ అదెందుకు?

విశ్వం:- నీకు తెలియదమ్మా. తర్వాత చెబుతాగా!

చిట్టి:- లబధం! అన్నీ అబద్ధాలే. నువ్వు మానేయ్యవు. నాతో అబద్ధాలాడు చున్నావ్.

విశ్వం:- లేదమ్మా, నే మానేస్తాగా, నువ్వు వెళ్లు

చిట్టి:- అయితే ఇప్పటినుంచే మానెయ్యాలి (సీసా తీసుకుంటుంది)

విశ్వం:- అలాగే మానేస్తాగా. ఆ సీసా ఇలా ఇవ్వు.

చిట్టి:- నేనేమీ ఇవ్వను.

విశ్వం:- ఇవ్వవూ!

చిట్టి:- ఇవ్వను ఇవ్వను ఇవ్వను.

విశ్వం:- నాకు కోపమొస్తే కొడతాను

చిట్టి:- అయితే నే నీ విషం త్రాగి చచ్చిపోతాను (చేతిలోని బ్రాందీసిసాను నోటిదగ్గర పెట్టుకుంటుంది)

విశ్వం:- చిట్టి!

చిట్టి:- బాబాయ్, కొట్టబాకు బాబాయ్. ఇచ్చేస్తాను బాబాయ్. (విశ్వం సీసా లాక్కొని ఆవతం పెట్టేస్తాడు)

విశ్వం:- భయపడ్డావా అమ్మా?

చిట్టి:- (మరింత భయపడుతుంది) బాబాయ్, మరెప్పుడూ తీసుకోను. అసలు నేనిక ముట్టుకోను, కొట్టకు బాబాయ్—

విశ్వం:- చిట్టి! (దగ్గుతెర వస్తుంది. గుండెపోటుతో సొమ్మసిల్లి సోఫాలో సొక్కి పోతాడు. కొద్దిక్షణాలు నిశ్శబ్దం తరువాత)

చిట్టి:- బాబాయ్! (విశ్వాన్ని తాకి చూస్తుంది. విశ్వంలో చలనమండదు) నాన్నా! నాన్నా!

(ఇంతలో శేఖరం వెలుపంనుంచి వస్తాడు)

శేఖ:- ఏమిటమ్మా? ఎందుకు? ఎందుకేడుస్తున్నావు!

చిట్టి:- (ఏడుస్తూ) నాన్నా, బాబాయ్ విషం త్రాగి చచ్చిపోయాడు నాన్నా!

శేఖ:- (ఖంగారుగా) విశ్వం! విశ్వం!

విశ్వం:- ఊ!

శేఖ:- లేదమ్మా, బాబాయ్ నిద్రపోతున్నాడు. పిచ్చితల్లీ, బాబాయ్ విష మెందుకు త్రాగుతాడు?

చిట్టి:- మరి బాబాయి రోజూ త్రాగేది విషమేనని బాబాయ్ చెప్పాడుగా!

శేఖ:- బాబాయికేమీ భయంలేదుగాని నీ వెళ్ళి చదువుకో. (చిట్టి పోదు. నవ్వుతూ శేఖరం వాకిలిదాకావచ్చి చిట్టిని కుడివైపు గదిలోపంకు పంపిస్తాడు)

శేఖ:- (తిరిగివచ్చి) విశ్వం! విశ్వం!

విశ్వం:- (తేరిచూచి) నువ్వా శేఖరం! ఏమిటి?

శేఖ:- ఏమిటలా వున్నావు? మళ్ళీ గుండెపోటు వచ్చిందా?

విశ్వం:- ఊ!

శేఖ:- డాక్టర్ని పిలుస్తానుండు.

విశ్వం:- ఊ! డాక్టర్లేం చెయ్యగలరా. వాళ్ళు వ్యాధికి వైద్యం చేయగల వాళ్ళేగాని వేదన చల్లార్చలేదుగా? ఇది నా అంతు చూచిగాని పోదు. అది నాకు తెలుసు.

శేఖ:- అన్నీ తెలిసికూడా ఇదేమిటి చెప్పు?

విశ్వం:- ఏమిటది?

శేఖ:- ఈ త్రాగుడు. నానాటికీ పెరిగిపోతున్న రోగాన్ని సైతం లెక్క చేయ కుండా రాత్రింబవళ్లు ఈ త్రాగుడెందుకు విశ్వం? నా మాట విను. ఇకనైనా ఈ త్రాగుడు మాను.

విశ్వం:- శేఖరం! అది నా వల్లగాని పని. నువ్వు చేసిన సహాయానికి నా సర్వస్వం, కడకు నా ప్రాణాన్నయినా బలిపెడతాను. కానీ త్రాగుడు మానమనిమాత్రంనన్నెప్పుడూబలవంతపెట్టకు. నిత్యంజ్వలితశ్వాసలా హృదయంతో రేగే తీరనిబాధ నేను భరించలేను. ఆవేదన సహించ లేను. నాకయినవాళ్ళను నా కళ్ళముందే నిత్యం చూస్తూ ఏ సంబంధం, అనుబంధం లేనట్టుగా, దూరదూరంగా బ్రతకడం ఎంత

కష్టమో నీమ తెలియదు శేఖరం! అంతకంటే హింస ప్రపంచంలో లేదు. గత్యంతరంలేక అనుభవిస్తున్న చిత్రహింస ఇది విడిలించుకు బయట పడదామన్నా పీడపడని వెం ఈ వేదన. దీనికంటులేదు, అవధిలేదు, ఇది ఈ జన్మకు తీరదు. సుగ్రామిలో ఎండుటాకులా గిరిగిరిలాడి ఎప్పుడో ఎక్కడో రాలిపోలేనే గాని ఈ వ్యధ తీరదు. నాకీ బాధనుండి విముక్తిలేదు. (కళ్ళు చెమరుస్తాయి.)

శేఖ:- విశ్వం ఏమిటిది, పసివాడిలా?

విశ్వం:- (రిలేక్స్ అయి) ఏమీలేదు. ఏవో జ్ఞాపకాలు.

శేఖ:- పోనీ విశ్వం! రోజూ ఇలా వేదనతో వేగిపోకపోతే నిజం చెప్పేయ్యరాదూ?

విశ్వం:- శేఖరం! మరెప్పుడూ ఆ మాట నీ నోట అనకు. అది నేను కలలో కూడా అంగీకరించను. నిర్మలమైన సెలయేదులా ప్రవహించే జీవితంతో కలుషితాన్ని కాలేను. అవరంజిలాంటి ఈ పవిత్ర జీవితంలో పాపపుణ్యాలు పడనీను. నా కడపటి శ్వాసవరకు నే కాపాడించే దదేరా? (బాధతో ఉద్రేకపడతాడు)

శేఖ:- ఏమిటో అర్థంలేకుండా మాట్లాడుతావు.

విశ్వం:- (పూర్తిగా రిలేక్స్ అయి) ఈ తాగుబోతు మాటలకు అర్థమేముంటుందిలేరా (మాటలు మార్చే ధోరణిలో) నా ధోరణిలో మరిచే పోయాను. నీ విషయమేమైంది?

శేఖ:- నా విషయమా?

విశ్వం:- అదే ఇవ్వాలేదో మంత్రవర్గ నియామకం జరుగుతుందన్నావు.

శేఖ:- ఆ! అవునవును, అది చెబువామనే వచ్చాను. కాని నేను వచ్చేటప్పటికి...

విశ్వం:- నేను త్రాగి తూచుతున్నాను. నేను త్రాగినా మైకం తలకెక్కదు. అదే నేను ఈ పదేళ్ళుగా త్రాగుడులో సంపాదించిన అనుభవం. నరాలు తూలిపోతున్నా మనస్సులో స్వరం వినిపిస్తూనే వుంటుంది. చెప్పు ఏమయింది?

శేఖ:- నన్ను మన ముత్రివర్గములో ఒకర్నిగా ఎన్నుకున్నట్టు ప్రకటించారు.

విశ్వ:- సంతోషం. ఆ దేవుడనేవాడుండే, మనః పూర్వకంగా నీకు ఉజ్వలమైన భవిష్యత్తును ప్రసాదించమని ప్రార్థిస్తున్నాను. కలగ్రాహ్యులేషన్.

శేఖ:- థాంక్స్ విశ్వం. ఇదంతా నీలాంబివాళ్ళ ఆశీర్వాదఫలమే. ఈ రోజు ప్రజలు నాకు చేసిన గౌరవం, చూపిన అదరణ చూస్తుంటే జన్మ తరించినదనిపించింది. ఆ ఆనందం అలాగే నిలచిపోతే అంతకంటే మరేమీ అక్కరలేదనిపించింది.

విశ్వ:- శేఖరం! ఈ ప్రజలనెప్పుడూ నమ్మకు. వాస్తవంలో ఈ ప్రజలు గొర్రెలమండలాంబివాళ్లు ఒకటి కంటే దూకితే అన్నీ దాన్ని అనుసరిస్తాయి. వాటికీ వీళ్ళకూ అట్టే తేడాలేదు శేఖరం! ఈ ప్రజలున్నారు చూశావ్? మహారాజు మనస్తత్వం వీళ్ళది.

శేఖ:- అంటే?

విశ్వ:- అదే చెబుతున్నాను. వాళ్ళ పుర్నుతికోసం జీవిత సర్వస్వాన్ని ధరించినా, ఒక చిన్న తప్పిదం పొరపాటున జరిగినా వాళ్లు మనిషిని మన్నించలేదు. కనీసం తోటి మానవుడన్న సానుభూతితో కూడా చూడరు. భూషించిన నోటితోనే దూషిస్తారు. అందరిమెక్కించిన వాళ్ళే అధః పాతాళానికి తోసేస్తారు. నా సంగతే చూడు. వెనక నేనూ ఒక గొప్ప రచయితను. అన్నిటికన్నా మిన్నగా సాహిత్యసేవే ధ్యేయంగా పెట్టుకున్నాను. అందుకోసం బ్రతుకునే బలి పెట్టుకున్నాను. అందుకు ఫలితంగా నాకు లభించినదేమిటో నీకు తెలుసుగా? త్రాగుబోతునన్న ఒక మచ్చ. ఈ మచ్చతో నాలోని మేధస్సు, శక్తి ఎందుకూ కొరగాకుండా పోయాయి. చివరకు ప్రపంచంలో విశ్వం త్రాగుబోతుగానే మిగిలగలిగాడు.

శేఖ:- నా ఉద్దేశ్యం అదికాదు.

విశ్వ:- మరి?

శేఖ:- ఈ రాజకీయరంగంలో ఉన్నతమైన స్థాయి నందుకోవాలనుకున్నాను. ఆ కొరతగానే పాపాయిల్లా పెంచిన రూపాయలను పానకంలా

పంచిపెట్టాను. ఆ తెగువే నాకి రాజకీయాలలో ఉన్నత పథాన్నం దించింది. ఇప్పుడు నా శ్రమకు ఫలితం లభించింది. నేను వెచ్చించిన దానికి పదింతలు పొచ్చుగా నా ముందు వారింది.

విశ్వం:- ఏమిటి? సూటిగా చెప్పు.

శేఖ:- నేనేం వ్యంగ్యంగా మాట్లాడటం లేదే! ఈ స్థాయికి చేరాని నేనెంతో ఖర్చు పెట్టాను. ఉన్న డబ్బును పేలాల్లా కాకుల్లాంటి యీ మూకలకు వెదజల్లాను. ఇప్పుడు నాకు అంతస్తు, హోదా వొనగూడాయి. నేను నా పరిధిలో యేమయినా చేయగలను. డబ్బును నా యింట్లో దిబ్బలు పొయ్యగలను.

విశ్వం:- శేఖరం! ఏమిటి నువ్వనేది?

శేఖ:- నేను వెలపోసింది మళ్ళీ నిలదీసుకోగలనంటున్నాను.

విశ్వం:- ఎంత స్వార్థం? ఇంత సంకుచితంగా ఆలోచించగలవని నే నెన్నడూ పూహించలేదు.

శేఖ:- విశ్వం!

విశ్వం:- చూడు శేఖరం! ఎవరు ఏ రంగంలో శ్రమ చేసినా, మరే విధమైన కృషిచేసినా స్వార్థప్రయోజనాంకు కాకూడదు. స్వార్థచింతనతో మంచిచేసినా మంచనిపించుకోదు. అది చెడే అవుతుంది. నమ్మి నీ కండగా నిలబడ్డవాళ్ళను వంచించడం అత్యవసరం అవుతుంది. ఒకరి మంచికోసం పదిమందిమీద మట్టి చల్లడం మంచిదికాదు శేఖరం! అందులో ఒక రాష్ట్రాన్ని ఏలవరిసినవాడివి, నీ కిలాంటి ఆలోచనలు కలగడం సిగ్గుచేటు.

శేఖ:- మరి నే ఖర్చుపెట్టిన సొమ్ము సంగతి?

విశ్వం:- నే నిస్తాను.

శేఖ:- నువ్వా?

విశ్వం:- ఏం, 'యివ్వగూడదా? మనిద్దగం అన్నాతమ్ములం కాకపోయినా అంతకుమించిన బాంధవ్యం మనకుంది. స్నేహితులుగా ఒకరి

బాగోగులు మరొకరు విచారించవల్సిన బాధ్యతవుంది. నీవు పెద మార్గాలుపట్టిపోవడం నేనెప్పుడూ సహించలేను. ఎంత ఖర్చుచేసినా తరగని డబ్బు నాకున్నది. ఈ డబ్బంతా యేం చేసుకోను? ఒక స్నేహితుడిని మంచి మార్గానికి మార్చడానికంటే మించిన ప్రయోజనం ఆ డబ్బుకు కలుగుతుందని నేననుకోను. పైగా నువ్వు చేసిన సహాయానికి నే నెంతో ఋణపడి వున్నాను. ఈ రూపేణానన్నా ఆ ఋణం తీర్చుకోనీ! నా మాట కాదనుకు. పవిత్రంగా గడపాల్సిన జీవితాన్ని వ్యర్థంచేసుకోకు

శేఖ:- (నిర్ఘాంతిపోయి చూస్తుంటాడు.)

విశ్వం:- ఏమిటలా చూస్తావు? ఈ త్రాగుబోతు మాటలు నమ్మవచ్చునా అని ఆలోచిస్తున్నావా?

శేఖ:- విశ్వం... (ఉద్రేకంలో మాటలాడలేకపోతాడు)

విశ్వం:- ఏమిటలా అది?

శేఖ:- నీవు మనిషివిరావు, దేవుడివిరా? స్వర్గంతోనే పాపాన్ని రూపు మాపగల పవిత్రమూర్తివి.

విశ్వం:- మరి నీ పొగడలతో ఆకాశానికెత్తెయ్యకు. కాలుజారిలే అగాధంలోకి జారిపోతాను.

శేఖ:- పొగడకాదు విశ్వం, వాస్తవం.

విశ్వం:- అంతగొప్పతనం నా దగ్గరేమీలేదు. ఉన్నదల్లా ఒక్కదే. త్రాగుబోతులు. (బీపాయ్మీద నీసా తీసుకుంటాడు. దగ్గు తెరవస్తుంది. ఈగురూ లోపకుపోబోగా శేఖరం ఆసరాగా ప్రక్కన నిలుచుని నడిపించుకొని మధ్య గదిలోపకు తీసుకువెళతాడు. వెలుపలనుండి వికారం వస్తుంది. హఠాత్తు ఒకసారి కలయజూస్తుంది. దైరీమాస్తూ కూర్చోబోగా మధ్యగదిలోనుండి శేఖరం వస్తాడు)

వికారం:- (శేఖరాన్ని అదాటున చూచి) నమస్కారమంది.

శేఖ:- నమస్తే.

వికారం:- నా పేరు వికార. 'ధ్వని' పత్రికా విలేజిరిని.

శేఖ:- ఓహో! రండి, కూర్చోండి. ఏం పనిమీద వచ్చారు?

విశాల:- మీతో యింటర్వ్యూ చేద్దామని.

శేఖ:- అలాగా. రంగయ్యా, రంగయ్యా! వీడు సమయాని కుండడు. వుండండి. కాఫీతెస్తాను.

విశాల:- మీ కనవసర శ్రమ కలిగిస్తున్నా ననుకుంటున్నాను.

శేఖ:- ఇందులో శ్రమే మున్నదండి. పాపా, పాపా!

చిట్టి:- (లోపలినుంచే) ఏమిటి నాన్నా?

శేఖ:- అక్కడి ప్లాస్కూ, గ్లాసులు యిలా పట్రామ్మా!

విశాల:- ఈ విధంగా మీకు శ్రమ కలిగిస్తున్నందుకు క్షమించాలి.

శేఖ:- భలేవారే! ఈ మాత్రానికే ఇంత “జనకన్వీనియెన్స్” వీల్ అయితే యిక పత్రికా విలేఖరిగా ఎలా నెగ్గుకొస్తున్నారండి. (పాప ప్లాస్కూతో ఎస్తుంది. పాప కాఫీ పోయబోతుండగా)

విశాల:- నేను పోస్తా నిలా యివ్వమ్మా!

శేఖ:- ఎందుకండి, పాప పోస్తుందిలేండి.

విశాల:- పర్యాలేదు (పాపచేతిలో ప్లాస్కూ అందుకుని రెండు గ్లాసులలో పోసి ఒకటి శేఖరానికిచ్చి, మరొకటి పాప కివ్వబోతూ) త్రాగమ్మా!

చిట్టి:- నేను భోజనం చేశాగా, భోంచేసిం తరువాత కాఫీ త్రాగడం మంచిది కాదని మా బాబాయి చెప్పాడుగా.

విశాల:- అలాగా. మంచి తెలివైనపిల్ల. ఏమండి ఈ పాప...

శేఖ:- మా పాపేనండి.

విశాల:- (పాపను దగ్గరకుతీసుకొని) ఏం చదువుతున్నావమ్మా?

చిట్టి:- సెకండ్ పాఠం.

విశాల:- హి:హూ: !

(విశాల, శేఖరం కాఫీ త్రాగుతూ ఒకరి నొకరు చూచు కుంటూ వుంటారు పాప వారి మధ్యన నిలబడి యిద్దరినీ పరికించి చూచి

పక్కున నవ్వుతుంది, శేఖర్ విశాలలు కూడా శ్రుతికలుపుతారు.
ఇద్దరూ కాపీ త్రాగడం ముగిస్తారు.)

శేఖ:- ఇవి తీసుకెళ్ళి నవ్వు పడుకో పోమ్మా.

చిట్టి:- మరి నవ్వో?

శేఖ:- నే తరువాత వస్తాగా!

చిట్టి:- తర్వాత వచ్చేయ్యాలి మరి (పోతూ పోతూ విశాలను వెక్కిరిస్తుంది.
విశాల పాపను పట్టుకోబోతుంది. కానీ పాప జారిపోతుంది. విశాల
పాప వెళ్ళినవైపే అప్యాయంగా చూస్తూవుంటుంది)

శేఖ:- ఇవా మీరు మొదలుపెట్టవచ్చు.

విశాల:- (తెప్పరిల్లుకొని) మందు మీరు నా ప్రశ్నలు కొన్నిటికి సమాధానం
చెప్పాలి.

శేఖ:- అందుకు అభ్యంతర మేముంటుంది?

విశాల:- [గొంతు నవరించుకొని] మీ పూర్తి పేరు శేఖరమేనాండి?

శేఖ:- కాదండి, చంద్రశేఖరం మిత్రులు అభిమానలు శేఖరం అని పిలిస్తారు

విశాల:- మీరే కలానికి చెందినవారో చెబుతారా?

శేఖ:- ఈ యుగంలో కులాలేమిటిండి. ఈ భేదాన్ని రూపుమాపుదామనే
ప్రజలు, ప్రభుత్వం కూడా తీవ్రమైన కృషి సల్పుతున్నారు.
అలాంటప్పుడు...

విశాల:- అయినా ఉద్యోగ దరఖాస్తులలో ఇంకా కులాన్ని ప్రస్తావిస్తూనే
వున్నారుకదా?

శేఖ:- అవునునకోండి...అది వుద్దేశించి చేస్తున్నది కాదు. పూర్వపు మూఢా
చారాలాగే అదీ ఓ అంశమయి పోయింది. అంతకంటే మరో ప్రత్యే
కత ఏదీ వున్నదనకోను.

విశాల:- అంటే మీకు కులప్రస్థితి లేదంటారు?

శేఖ:- ఆసటమే కాదు, ఆచరణలో కూడా చూపిస్తాను. నేను పుట్టి బుద్ధి యెరిగిన నాటినుంచి, ఎవ్వరితో కులంచెప్పి ఎడగను. అయినా దాని వల్ల ఒరిగేముంది చెప్పండి?

విశాల:- అవునులేండి, పోనీ దీనికైనా సమాధానం చెబుతారా?

శేఖ:- ఏమిటది?

విశాల:- మీ కుటుంబం బాగా వున్న కుటుంబమేనా?

శేఖ:- పెద్దగా ఉన్న కుటుంబమేమీ కాదన కోరి. అయినా బొత్తిగా లేదని చెప్పడానికికూడా లేదు.

విశాల:- [చిన్నగా నవ్వుతుంది] ఇప్పుడు మీ వయస్సెంతండి?

శేఖ:- ముప్పదిమూడు సంవత్సరాలు.

విశాల:- అంతే యింకా యువకులే నన్నమాట?

శేఖ:- [పేలవంగా నవ్వుతాడు.]

విశాల:- మీకు పెళ్ళయి ఎన్ని సంవత్సరాలయిందో?

శేఖ:- పన్నెండు సంవత్సరాలు దాటింది.

విశాల:- మీ భార్యగారు...

శేఖ:- లేదు.

విశాల:- పుట్టింటికి వెళ్ళారా?

శేఖ:- కాదు.

విశాల:- మరి... (చేతిమీద చేయివేయటోయి) ఐ యామ్ సారీ?

శేఖ:- ఆమె చనిపోయి చాలాకాలమైంది.

విశాల:- ఏదైనా వ్యాధితో మరణించారా?

శేఖ:- అవును, ప్రసవించడంలో. తొలికాన్ను కావడంతో ప్రసవించడం కష్టమైంది కనడం కష్టమై కన్నుమూసింది. నా భార్య నాకు దూరమై పోయింది. ఆమె బ్రతికివుంటే యీనాడు ఎంత ఆనందించివుండేదో? (విశాల మూర్ఛపోతుంది. శేఖరం చూచి) ఏమంది, ఏమైందండి?

(రాకీ చూచి) అరి! ఏదీలో పడిపోయినట్టుందే (విశాల కడులు తుంది) అరె, యీ మాత్రానికే బెంబేలైతి పోయాడేమిటండీ? మీరు ఒట్టి సెంటిమెంటల్ ఉమన్ లా వున్నారే!

విశాల:- ఐ యామ్ సారీ! (ఆని కదలబోయి మళ్ళా పడిపోబోతుంది. శేఖరం పట్టుకుంటాడు. విశాల శేఖరం మెడమీద చేయి వేస్తుంది. ఇంతలో వెలుపల ద్వారంవద్ద ప్లాష్ బల్బు వెలుగుతుంది.)

శేష:- (లోపలకు తెచ్చెరా సరిచేసుకుంటూ :స్తూ, వందర్ ఫుల్! నేను బ్రహ్మాండమైన పోజు కావ్ చర్ చేశానన్నమాట.

శేష:- ఎవరు మీరు?

శేష:- నన్ను మీకు తెలియదా? నన్ను, ఓహ్, వాట్ ఏ వీటీ! శేషులు తెలియనివాళ్ళింకా యీ ప్రపంచంలో వున్నారంటే ఓ గాడ్, మిజ రబుల్!

శేష:- మీరు...

శేష:- మీ కింకా తెలియదన్నమాట? నన్ను మీరు క్రిటికల్ జనరల్ లో పెట్టేశారండి బ్రూటల్ నక్ మల్లే.

శేష:- నేనా?

శేష:- మరి? ఈ సిన్డ్రోమ్ లో స్వదబ్బా కొట్టుకోవలసిన గతి పట్టింది నాకు. ఏమిటలా చూస్తారు? నేనేం లాటిన్ మాట్లాడటం లేదు. ఓ అదా? స్వదబ్బా అన్న పదానికి అర్థం తెలియలేదన్నమాట మీకు? వెదవ కంట్రీ ఇడియమ్స్, ఎవడన్నా వీటికో డిక్షనరీ వ్రాసిపడేసినా బావుండును. ఆ, ఏమిటి? స్వదబ్బాకదా? చూశారా! ఈ యుగంలో అంటే మధ్యయుగంలో-నో, నో. మనలావకవులన్నట్లు దాని పేరు యస్. సంధియుగం. ఈ సంధి యుగంలో మనుష్యులు గొప్పలు చాటుకోవడానికి మూడే మూడు పద్ధతులున్నాయని మనవాళ్ళు డిటెక్ట్ చేశారు. వరుసగా చెబితే అవి-స్వదబ్బా! పరదబ్బా!! పరస్పర దబ్బా!!! ఇందులో వస్తు బిద్దే మీకర్థం కాలేదుకాబట్టి క్రమాంశారంలో కుదించి చాచో అర్థం నేనే చెబుతాను. స్వదబ్బా

అంటే తన్నుగురించి తాను గొప్పలు చెప్పుకోవడం. ఈ జాతి మనుష్యులు ఎక్కువగా మనకు కన్నులలో కనిపిస్తారు. కావాలంటే మీరు ఏదైనా గ్రంథంలో ముందుండే నామాటలోనో, వెనుక అట్ట మీద రచయిత బొమ్మక్రిందో చూడండి, మీకే తెలుస్తుంది. ఇక పర డబ్బా అంటే ఒకళ్ళనుగురించి మరొకళ్ళు పొగడ్తం. ఇలాంటిది జరగాలంటే వాడిమీద వీడికి ప్రేమో, అభిమానమో, అలాంటి జబ్బు మరేదో వుండితీరాలి. లేకపోతే యిలాంటిది జరుగదుకదా మరి! వాళ్ళే మర్డరర్స్ ఆఫ్ కీట్స్. ఏమిటలా చూస్తారు? ఇదీ అర్థంకాలేదా? విమర్శకులండి, క్రిటిక్స్, కాకల్తాపొడిచి కీట్సు మహాకవిని లోకాని కాక్కుండా చేశారు. ఈ జాతి మనుష్యులు ప్రపంచమంతటా కుక్కు గొడుగుల్లా అంగుళాని కొకడున్నాడు లేకపోతే మన తెలుగువాళ్ళు తీసే అర్థంలేని సినిమాలకు బాగున్నాయనే పొగడ్తలు, వాటికి డబ్బులు ఎలా వస్తాయి చెప్పండి! పోతే పరస్పరడబ్బా. ఇటీవ్ ఓన్లీ ఏ మూచ్ వర్ అండర్ స్టాండింగ్, ఈ కోవ మనుష్యులు ఎక్కువగా మీ జాతీయ నాయకులలో కనిపిస్తారు. ఎందుచేతనంటే- ప్రతి నాయకుడికీ ఒక గ్రూపు, ఆ గ్రూపులో కొందరు శిష్యవర్గం వుండటం ఒక క్యాలివికేషన్. మరి గురువుగారు శిష్యుల్ని, శిష్యులు గురువుగార్ని పొగుడుకోవటం, అందులో పబ్లిక్ ప్లాట్ ఫారమ్స్ మీద, పెద్దపెద్ద మండలముందు పరిపాటయిపోయింది. ఇదీ స్థూలంగా చెప్పాలంటే వాటి డిఫినిషన్. ఇకపోతే...

శేఖ:- అసలు మీరెవరో చెప్పారుకాదు.

శేష:- ఐ యామ్ సారీ. కమింగ్ టు ది పాయింట్. నా పేరు శేషు. అసలు పేరు ఆదిశేషు. ఆద్యంతాలు తెలియని ప్రపంచంలో “ఆది” ఎందుకు సోదితే అని, అంతవరకు కన్ చేసి శేషు అని పాథుగా మార్చేశాను. (వికారవైపు చూచి) క్షమించాలి. ముఖ్యంగా ఆడవాళ్ళ పిలవడానికి. ఆడవాళ్ళిమధ్య పేరు పొడుగ్గా వుంటే ప్రేమించడం మానేశారులెండి. ఇకపోతే యక్స్-రే పత్రికకు కరస్పాండెంటుని. ఫొటోగ్రఫీ నా హబ్ ఆ హబ్ చేతులో వుంది కాబట్టే, ఇందాక జాతీగా మీరిచ్చిన పోజు కూల్ గా కొట్టేశాను. అయితే అయిందిగాని

బ్రహ్మాండమైన పోషింది. రాత్రి బొహరిలో కాంక్షేపం చేసి ఉదయం కాలక్షిపిలో కలుసుకున్న సినిమా హీరో హీరోయిన్లకు కూడా వల్లగాని పోషించే నమ్మండి (వికారిను చూచి) క్షమించాలి. అతిగా మాట్లాడేస్తున్నట్లున్నాను.

వికారి:- (వ్యంగ్యంగా) లేదు చాలా తెలివిగా మాట్లాడుతున్నారు.

శేష:- వాడ్ ఆప్టార్ వర్క్స్. చేతలు అంతకంటే తెలివిగా వుంటాయండి. నిజం చెప్పాలంటే దేశంలో జనాభా నన్ను షీనియన్ ఆఫ్ ది జర్నలిస్టు అంటారు...అందుకే ఎందరో మిత్రులు బ్రెయిన్ ని భీమా చేయించమన్నారు. చచ్చు ప్రేమకూడా భీమా వచ్చిన ఈ రోజులలో ఆ పని వెయ్యడం బిసీత్ మై ప్రెస్టేజ్ అని ఆ థాట్ తుడిచి పెట్టేశాను.

శేష:- ఇంతకూ మీ రెండుకు వచ్చారో చెప్పారు కాదు.

శేష:- అది చెప్పబోతుండగానే మీరు తొందరపడి అడిగేశారు. అయితే మాత్రం ఏంటింది. ఉత్సుకత అలాంటిది. తినబోతూ కూరరుచి అడగడం మన ఆంధ్రులకు అంవాదే. నేనిక్కడకు వచ్చింది మిమ్మల్ని అభినందించాలని. తరువాత ప్రెస్ కో స్టేట్ మెంటు తీసుకుందామని. ఆ తరువాత హాబీకి, జాబ్ కి పనికొచ్చేటట్లు మచ్చుకో పోజు వుచ్చుకెళదామని వచ్చాను. వచ్చిన పని వాకిట్లోనే అయిందనుకోండి.

శేష:- మీ రనేదేమిటో నా కర్థం కావటం లేదు.

శేష:- అర్థంకానివే అందంగా వుంటాయి సార్! ఫర్ ఎగ్జాంపుల్. అందని అమ్మాయిని కళ్ళల్లో నింపుకొని కవిత్వం చెబితే కమ్మగా వుంటుంది.

శేష:- అయ్యా; అదిశేషుగాడా! త్వరగా తెమల్చండి. అవతల ప్రొద్దు పోతుంది.

శేష:- జస్ట్ ఏ మినిట్. వన్స్ ఆఫ్ ఆర్ మీ విజయానికి నా అభినందనాలు. ఇకపోతే మీ ఇద్దరి పేర్లు. మీపేరు తెలిసేవుంది కాబట్టి, మీ సతీమణిపేరుకూడా సెలవిస్తే పేపర్లో ప్రచురించి రూటికాయంత

అక్షరాలతోదీ, గొప్ప రాజకీయవాది గృహస్థ జీవితం అని మీ ఆనందమయ సాంసారిక జీవితాన్ని గురించి కరుకుల్లాంటి కుర్ర వాళ్ళచేత పది కీకాలమ్స్ నింపిస్తాను.

శేఖ:- ఏమిటయ్యా నువ్వనేది?

శేష:- అదేసంది. ఇందాక మీరూ, మీ శ్రీమతి ఆనందంగావున్న సమయంలో...

శేఖ:- నా శ్రీమతా?

శేష:- అవును. ఇంత అన్యోన్య దాంపత్యం ఎంతమందికి లభిస్తుంది చెప్పండి. ఇంతకుముందే నే తీసిన ఫోటోయే అందుకు నిదర్శనం.

శేఖ:- మిస్టర్ ఆదిశేషా!

శేష:- పోనీ వారినే అడిగి తెలుసుకుంటాను. ఎక్స్‌క్యూజ్ మీ, మీ పేరే మిటో శెలవిస్తారా?

విశాల:- విశాల.

శేష:- మీకూ, మంత్రిగారికి వివాహమై యెంతకాలమైందో చెబుతారా?

శేఖ:- ఆమె నా భార్యకాదయ్యా బాబూ!

శేష:- కాదూ?

శేఖ:- కాదు.

శేష:- అయితే నా ఫీలింగ్‌లో ఒక ప్రేమ్ వేస్టయిందన్నమాట. ఇంకా మీరద్దరూ దంపతు లనుకొని బ్రహ్మాండమైన స్టిల్ తీశాను. (చిన్న గా నవ్వి) వేస్టయినా మోస్టు వండర్‌ఫుల్‌గా వుంది. వాస్తవంలో బానర్ మారిందేగాని ఎఫెక్టు అంతకు పదిరెట్లు పెరిగింది.

శేఖ:- ఏమిటది?

శేష:- ఏముంది. వద్దగింజలో బియ్యపుగింజ ప్రముఖ రాజకీయవాది రహస్య జీవితం అన్న బేనర్ వేసి ఈ ఫోటో క్రింద వేస్తే ఎలా వుంటుందంటారు?

శేఖ:- తమాషాగా మాట్లాడుతున్నారా?

శేష:- పోనీ సీరియస్‌గానే మాట్లాడుతున్నా ననుకోండి

శేఖ:- తల తిరుగుతుందా?

శేష:- నా కెందుకు తల తిరుగుతుందండి? చాటుమాటన ఇలాంటిపనులు చేసే మీకు తిరగాలి.

శేఖ:- నేను తలచుకుంటే నిన్నేం చేస్తానో తెలుసా?

శేష:- ఏమీ చెయ్యలేదు. నన్ను మ్రింగితే నీ పళ్ళు రాలగొడతా నన్నదిట వెనుకటికో యెలుక పిల్లితో. అయ్యా మంత్రిగారూ! మీ పరువు ఈ కెమారాలో వుంది. మీ పరువు నిలబడాలంటే దీన్ని మీరు కొనక్కర్తే వాలి. పెద్దగా ఏమీ అక్కరలేదు. ఒక్క పదివేలు చాలు.

శేఖ:- చిల్లిగవ్వకూడా ఇవ్వను.

శేష:- ఇది మీకు పెద్ద నష్టమేమీ కాదు. అందులో మీరు మంత్రులు, భవిష్యత్తులో లక్షలకు లక్షలు ఆర్జించగలవారు. ఈ పదివేలు మీ కేపాటిడి? బాగా ఆలోచించే చెప్పండి.

శేఖ:- ఆ అనసరం నాకులేదు, రాదు. నీ ఆవిధాలు షణంలో రూపుమాప గలను. ఆమెచేత వాస్తవాన్ని తెప్పించి నిన్ను జైలుకు పంపుతాను. (విశ్రాంతి పు తిరిగి) ఏమండి! ఏమంటారు? (విశ్రాంతి పలుకదు.)

శేష:- మంత్రిగారితో-అందులో బార్యా విహీనుడైవున్న వానితో సంబంధం వున్నదని ప్రచారం జరగడంకంటే మించిన అదృష్టం ఆడదానికి ఇంకేముంటుందండి చంద్రశేఖరంగారూ!

శేఖ:- యూ షటప్, ఏమండి! మిమ్మల్నే. మాట్లాడరేం?

(శేష, విశ్రాంతి ఇద్దరూ కలసి పగలబడి నవ్వుతారు.)

శేఖ:- అర్థమైంది. మీ యిదరూ కలిసే ఈ నాటక మారానన్నమాట. ఇద్దరూ కూడబిటుకునే వచ్చారన్నమాట.

శేష:- అవును. మీరన్నది అక్షరాలా నిజం.

శేఖ:- వంచన, మోసం. కాండల్.

శేష:- దానికి మీరేం పేరుపెట్టినా నా కభ్యంతరంలేదు, అడిగినప్పటికీ

శేష:- నా కంఠంలో ఊపిరుండగా ఇవ్వను.

శేష:- ఇవ్వవేం, అదీమాస్తా. 10 నిమిషాలు బై మిస్తున్నాను. అప్పటివరకు విశాల ఇక్కడే వుంటుంది. నిదానంగా ఆలోచించే పంపు. విశాల! యిలారా. దీన్ని దగ్గరుంచు. (నెగిటివ్ యిస్తాడు) డబ్బిస్తే ఇదిచ్చి డబ్బు తీసుకురా! కాని పక్షంలో ఏం చెయ్యాలో తెలుసుకు?

విశాల:- ఆ!

శేష:- నే వస్తామరి. బై బై మినిస్టరుగారూ! (వెళతాడు.)

విశ్వం:- (లోపలినుండి) శేఖరం! ఏమిటాగొడవ?

శేష:- (కంగారుగా) కాసేపు ఆ గదిలో కూర్చో. ఆయన చూస్తే అసహ్యంగా వుంటుంది. వెళ్ళు. ప్లీజ్, (విశాలను తుదివైపు గదిలోకి పంపిస్తాడు.)

విశ్వం:- (లోపంకువస్తూ) ఎవరితో గొడవ పడుతున్నావు?

శేష:- ఏమీలేదే.

విశ్వం:- నా దగ్గరకూడా దాపరికమెందుకు! నే నంతా వింటూనేవున్నాను.

శేష:- నువ్వు వింటూనేవున్నావా?

విశ్వం:- శేఖరం, చిత్తుగాత్రాగినా మనస్సుకు మత్తెక్కడు. నీకూ వాళ్ళకు మధ్య జరిగిన సంభాషణంతా వింటూనే వున్నాను. ఇంతకూ ఏం నిర్ణయించుకున్నావ్?

శేష:- నిర్ణయించుకునే దేమిటి?

విశ్వం:- డబ్బిచ్చి పరువు నిలుపుకుంటావా? డబ్బు దాచుకుని పరువు నమ్ము కుంటావా? మాట్లాడవేం?

శేష:- ఏమైతానీ, నే నివ్వను.

విశ్వం:- తెల్లవారితే పరువు వీధిలో వుంటుంది. వెరిహివాలు కట్టిపెట్టి దానికి డబ్బిచ్చి పంపించు.

శేఖ.- నేనివ్వను ఇలా ఒకసారి ఆలవాటుచేస్తే ఇది వాళ్ళకు ఆలవాటు
తుంది.

విశ్వం:- పోనీ, నేనిస్తాను

శేఖ:- ఎవ్వరేమీ యివ్వనక్కరలేదు.

విశ్వం:- [కోపంగా] శేఖరం! వెళ్ళు ఆ మసషిని పంపించు.

శేఖ:- అదికాదు విశ్వం.

విశ్వం:- యిక వాదం అనవసరం. వెళ్ళి చెప్పినట్టు చెయ్యి. [శేఖరం కిక్కురు
మనకుండా వెళుతుంటాడు.] ఇదుగో శేఖరం! ఆ డేబిల్ మీద
చెక్ బుక్ యిలాపడేసి నువ్వు వెళ్ళి భోజనం చెయ్యి, అసలే ప్రొద్దు
పోతుంది. [చెక్ బుక్కిచ్చి శేఖరం వెళతాడు. విశ్వం త్రాగు
తుంటాడు. విశాల వస్తుంది. విశ్వాన్ని చూచి భయపడి సోసా
వెనుకగా బయటకు పోబోతుంది. వాకిటదాకా పోనిచ్చి]

విశ్వం:- నీ పేరేమిటన్నావ్? విశాలకదూ? విశాల. [ఆగుతుంది.] ఈ వ్యాపారం
ఎంతకాలంగా సాగిస్తున్నావ్? అడదానివికదా! కడుపులో చల్ల
కదలకుండా పెళ్ళిచేసుకొని పిల్లల్నికంటూ కూర్చోక ఈ అవస్థెం
దుకు చెప్ప? చూస్తే తాగా అందంగా వున్నట్టున్నావ్? ఇంత నిక్క
ష్టంగా బ్రిటికేసిందే ఎవడితోనన్నా లేచిపోవడం మంచిది తెలుసా?
ఒక పనిచేస్తావా? నాతో లేచొస్తావా? పోనీ, నన్ను పెళ్ళిచేసుకొంటావా?
దబ్బుకేమీ ఇబ్బందిలేదు. నా దగ్గర కావలసినంత దబ్బుంది. ఏం?
ఇష్టం లేదా? మీకు మంచెందుకు నచ్చుతుందిలే దాలిగుంటలో
పడేకుక్క ఆలయంలో వుండమంటే వుంటుందా? పోనీలే, ఒకటి
మాత్రం గుర్తుంచుకో. మరెప్పుడూ ఇలాంటి పని చెయ్యకు.
ముఖ్యంగా ఇక్కడ తలుచుకుంటే ఇక్కడ నిన్నేమయినా చెయ్య
గలను. అడదాని వయిపోయావు. అందులో దబ్బుకు యిబ్బంది
పడుతున్నట్టున్నావు. పాపం! ఇదిగో నీ దబ్బు. ఆ నెగిటివ్ యిలా
ఇవ్వు. ఊ:- [విశాల నెగిటివ్ ఇవ్వబోతుంది. విశ్వం విశాలచేతిని
చూచి.]

విశ్వం:- ఎవడుచున్నా? (విశాల పరిగెత్తబోతుంది. వెనుకకుంచి విశ్వం పట్టుకుంటాడు. విశాల ముఖాన్ని చేతులతో దాడుతుంది.) నిజం తెప్ప. నీ పేరేమిటి? నిన్నే, మాట్లాడవేం? (గట్టిగా లాగుతాడు. విశాల గదిమధ్యకు వచ్చిపడుతుంది) నీవు విశాలవుతాడు, సరోజపు అవునా?

విశాల:- (ఏడుస్తూ అవునన్నట్టు తల ఊపుతుంది.)

విశ్వం:- అబ్బ! ఇంత నికృష్టమైన దశలో నిన్ను చూడవలసి వస్తుందని కలలోకూడా ఆనుకొలేదు ఏం పనిచేశావు సరూ!

విశాల:- షమించండి, మీరు అన్యాయం చేశాను. ఈ జీవితంలో మీకు ఈ ముఖం చూపించవలసి వస్తుందని నేనెన్నడూ ఊహించలేదు. నన్ను మన్నించండి. (తాళుమీద పడుతుంది. విశ్వం దూరంగా పోతాడు. విశాల నిరాశగా వెనుపలకు వెళ్ళబోతుంది.)

విశ్వం:- సరూ! (విశాల ఆగుతుంది.) నువ్వు నన్ను విడచి యెందుకు వెళ్ళిపోయావు? నేనేం తప్పుచేశానని యిలా చేశావు సరూ? తెలిసి నేనెప్పుడూ నీపట్ల కర్మశంగా ప్రవర్తించలేదే! ఇలా యెందుకు చేశావు సరూ?

విశాల:- ఇందులో మీ తప్పేమీలేదు. అజ్ఞానంలో నన్ను నేనే బలిపెట్టుకున్నాను. నా జీవితాన్ని చే జేతులా నేనే నాశనం చేసుకున్నాను. మిమ్మల్ని మీ మంచితనాన్ని అర్థం చేసుకోలేకపోయాను. ఫలితంగా జీవితాంతం వ్యధతో వేగిపోతున్నాను.

విశ్వం:- లేదు సరూ! నేనే నిన్నర్థం చేసుకోలేకపోయాను. కవితాదాహంలో కళ్ళు మూసుకుపోయి, నిన్ను నిర్లక్ష్యం చేసి, నీ జీవితాన్ని బొమ్మలా పగులగొట్టాను. ఆ కైపులో ప్రపంచంలో డబ్బుండే లేని ఆనందం మరొకటి లేదనుకున్నానే గాని, అంతకుమించిన ప్రేమబంధం దాంపత్యానికి అవసరమన్న విషయాన్నే విస్మరించాను. అది తెలుసుకునేటప్పటికే అంతా ముగిసిపోయింది. నువ్వేమో ఎదారిలో ఎండమావులు చూపించి ఎదో ఎగిరిపోయావు. ఆ స్థితిలో అర్థం కాని

అయోమయ దశలో యీ బ్రతుకెంత కాగిపోయిందో నీకు తెలియదు సరూ!

వికాల:- ఏమండీ, బాధపడుతున్నారా? ఈ పాపిష్టిదాని పొందు మీకు లేకుండా పోయిందని చింతిస్తున్నారా? అందుకోసం మీ బ్రతుకును బ్రద్దలు చేసుకుంటున్నారా!

విశ్వం:- సరూ! నేనిప్పుడు నీవు నాకన్యాయం చేశావని బాధపడటం లేదు. నీ బ్రతుకిలా ఎందుకూ కొరగాకుండా పోయిందేమో అనే బాధపడుతున్నాను సరూ! తప్పు బెయ్యడం మానవ సహజం! తెలిసి దాన్ని దిద్దుకోవడమే మానవత్వం. ఒకసారి ఏదో తెలియని దశలో తప్పటడుగువేస్తే, మళ్ళీ దాన్ని దిద్దుకునేందుకు అవకాశమున్నదని ఊహించలేని నిన్ను చూస్తే నాకు జాలేస్తోంది.

వికాల:- షమించండి. మీ మంచితనాన్ని ఎంచించలేను. పాపం ఘనీభవించిన ఈ జీవితంతో మిమ్మల్ని మీపనిత్రతనీ కించపరచలేను. దేవతలాంటివారు మీరు. వాడి రాలిన మొగలిరేకును నేను. పరిమళ భరితమే అయినా మొగలిరేకు పూజకు పనికివస్తుందా?

విశ్వం:- అవన్నీ మానవులం మనం నిర్మించుకొన్నవి. వాటికోసం బ్రతుకులు బలి చేసుకోనక్కరలేదు.

వికాల:- ఎన్నయినా చెప్పండి. నేను మాత్రం అంగీకరించను. నిర్మలమైన మీ జీవితంలో మారిన్యపు మచ్చలను కలిగించలేను. కానీ నా దొక ప్రార్థన. నా కారణంగానే యీ త్రాగుడు మొదలెట్టారు. ఈ పాడు వ్యసనంతో మిమ్మల్ని మీ రెండుకు హింసించుకుంటారు? నా మాట విని ఈ త్రాగుడు మానెయ్యండి.

విశ్వం:- షమించు సరూ! అది ఈ జన్మకిక సాధ్యపడదు. అదే లేకపోలే ఈ మనస్సుకి కాంఠిలేదు నీవు నా దరిలేకపోయినా ఆ వెలితి నది కప్పిపుచ్చుతోంది.

వికాల:- (ఏడుస్తుంది)

విశ్వం:- సరూ! ఈ జీవిత మెలాగూ శిథిలమైపోయింది. నీ జీవితాన్నయినా బాగుచేసుకో. నీకు కావలసినంత డబ్బిస్తాను. పెదమార్గాలు వదిలి సవ్యమైన దారిలో బ్రతుకును వెళ్ళదీసుకో.

విశాల:- మన్నించండి. నా కి జీవితంలో యే ఆశా, కోరికా లేవు. మృత్యువుకై యెదురుచూస్తున్నాను. నా ఈ పాపాలకు అదే సరైన శిక్ష.

విశ్వం:- సరూ!

విశాల:- కదసారిగా మిమ్మల్ని ఒక టడుగుతాను, కాదనరు గదా?

విశ్వం:- ఏమిటది?

విశాల:- పాప...మన పాపనొకసారి చూపించండి.

విశ్వం:- పాప. పొత్తిళ్ళలో వున్న పాపను వదిలి వెళ్ళినప్పుడు, పాపకెడమై బ్రతికిన ఇన్నాళ్ళు ఈ ప్రేమ, అనుబంధం, అనురాగం, వాత్సల్యం ఎక్కడికిపోయింది సరూ? ఆ బంధాన్నే నీవు గమనించివుంటే నీవూ, నేనూ కూడా యిలా పరాయి పంచన బ్రతుకవలసిన అవసరం ఏముంది చెప్పు?

విశాల:- మాటలతో నన్ను హింసించకండి. ఉద్రేకంలో ఏమో చేశానేగాని ఆ ఫలితాన్ని అనుభవించడానికి నేనెంత కుమిలిపోయానో, నా హృదయం పాపకోసం ఎంత పరితపించిపోయిందో మీకు తెలియదు. చేసిన తప్పుకు క్షమించిపోయి, మీ ముఖం చూడలేక, మీయెదుటపడ లేక, నాలో రగిలే మాతృత్వాన్ని బలవంతాన చంపుకున్నాను. ఏదైతే ఈ జన్మలో జరక్కుడదనుకున్నావో ఏది బలీయమై అదే జరిగింది. నేను మీ ఎదుటపడ్డాను. యిక సాకి జీవితం మీద కాంక్ష లేదు. మిమ్మల్ని బ్రతిమిలాడుకుంటాను. పాప నొక్కసారి చూపించండి.

విశ్వం:- వద్దు సరూ! ఈ మాలిన్యపు మేలిముసుగుతో పాప జీవితాన్ని, భవిష్యత్తును కంటకప్రాయం చెయ్యకు. తల్లి పతిత, తండ్రి గ్రాగు

భోతన్న విషయాలు నీడల్లా జీవితాంతం వెన్నుంటి పాప జీవితం సిగ్గుతో మ్రగ్గిపోయేలా చేయకు. పాపకు మనిద్దరమూ లేము. నీవు దూరంగావుండి లేకపోతే, నేను దగ్గరుండే పాపకు లేను. పాప జీవితంలో మనిద్దరం ఏనాడో చచ్చిపోయాం. ఇప్పుడు పాప మన బిడ్డ కాదు, శేఖరం బిడ్డ.

విశాల:- మీరు చెప్పినమాట కాదనడం లేదు. కానీ ఒక్కసారి, చనిపోయే ముందు ఒక్కసారి పాపను కళ్ళారా చూచుకోనివ్వండి. కాగే నీటిలా పొంగే నా మాతృత్వాన్ని సంతృప్తిపరచుకోనివ్వండి. మీ పాదాలంటి ప్రార్థిస్తాను. నా మాట కాదనకండి. పాపను ఒక్కసారి కళ్ళారా చూడనివ్వండి. చూడనివ్వండి. (విశ్వం కాళ్ళు పట్టుకుని భోరున ఏడుస్తూంది. విశ్వం కరిగిపోతాడు.)

విశ్వం:- సరే, చూపిస్తాను. ఆయితే ఒక్క షరతుమీద.

విశాల:- ఏమిటి?

విశ్వం:- నువ్వు పాపను తాకకూడదు. పాపతో మాట్లాడకూడదు. మాతృత్వం ఒలికే మరే తీరులోనూ పాపముందు ప్రవర్తించకూడదు.

విశాల:- (ఏడుస్తూ) అలాగే! ఒక్కసారి నా పాపను చూపిస్తే అదే పదివేలు. (విశ్వం లోపలకు వెళ్ళి పాపను తెస్తాడు. విశాల ఏడుపు, నవ్వు మిళితమైన ముఖంతో పాపను చూస్తూ వుంటుంది)

చిట్టి:- ఆమె ఎవరు బాబాయ్? ఎందుకు ఏడుస్తుంది? (విశ్వం పలకదు. బాధను మ్రింగుతాడు) చెప్పవేం బాబాయ్? ఆమె ఎవరు?

విశ్వం:- ఆమె...ఆమె, చిన్నప్పుడు నీకు పాలిచ్చి పెంచిన దాయమ్మ!

చిట్టి:- దాయమ్మా? అంటే అమ్మకదా?

విశాల:- (బిరోష్ట్ర అవుతుంది) పాపా! నా తల్లీ! నా బాగారు తల్లీ!

విశ్వం:- సరోజా!

విశాల:- (ఏమీ పట్టించుకోకుండా) నా చిట్టితల్లీ! ఎంతదానివయ్యా! మా అమ్మే, నా చిన్నే (ఒళ్ళంతా ముద్దుపెట్టుకుంటుంది.)

విశ్వం:- సరోజా! (ఇద్దరినీ విడదీస్తాడు) పాపా! నువ్వు లోపలకు వెళ్లు (పాప వెళ్ళిపోతుంది.)

విశాల:- ఏమండీ! నా పాపను ఒక్కసారంటే ఒక్కసారి గుండెలకు హత్తుకో నివ్వండి. ఆ ముద్దు చెక్కిళ్ళను ఒక్కసారి ముద్దు పెట్టుకోనివ్వండి. మీకో నమస్కారం చేస్తాను. మీ కాళ్ళు పట్టుకుంటాను. బ్రతికినంత కాలం మీకు ఋణపడి వుంటాను.

విశ్వం:- వీల్లేదు. ఆలా ఎన్నటికీ జరగటానికి వీల్లేదు. (విసిరికొడతాడు) వెళ్ళు! నీ యిష్టం వచ్చినచోటికి వెళ్ళు. మరొకసారి నీ ముఖం పాపకు చూపించడానికి ప్రయత్నించకు, వెళ్లు.

(సరోజ కళ్ళవెంట జలజల అశ్రువులు రాలతాయి. యిద్దరూ ఏడుస్తూ కొద్దిక్షణాలు నిశ్శబ్దంగా ఒకరిని ఒకరు చూచుకుంటారు. సరోజ నిరామయంగా వెలుపలకు వెళ్ళిపోతుంది. విశ్వం బాధగా సరోజ వెనుకే వాకిలిదాకా దగ్గుతూ వచ్చి, మళ్ళీ వెనక్కిచ్చి, చేతులను పిచ్చిగా టీపాయ్కు వేసి కొట్టుకుంటుంటాడు. ఇంతలో లోపలకు వచ్చిన శేఖరం విశ్వాన్ని చూచి)

శేఖ:- విశ్వం! ఏమిటి పిచ్చివాడిలా? (చేతులు పట్టుకుంటాడు.)

విశ్వం:- నీకు తెలియదు శేఖరం, నన్ను వదులు. నేను మహాపాపం చేశాను. మాతృత్వానికి మమకారానికి మధ్య బంధనాలు తెగగొట్టాను. ఇవి చేతులుకావు. (మళ్ళీ కొట్టుకోబోతాడు.)

శేఖ:- (పట్టు విడవకుండా) విశ్వం !
(బయటనుండి బ్రాందీ బాటిల్సుతో రంగయ్య వస్తాడు)

రంగ:- బాబుగారూ, బాబుగారూ! ఎనరో ఆమె మన మేడమీదనుంచి క్రిందకు దూకిందండీ. ఒళ్ళంతా చిదురు చిదురై పోయింది. పాపా, పాపా అని కలువరిస్తోందండీ.

విశ్వం:- సరోజా ! శేఖరం. వెళ్లు, ఆమెకు పాపను చూపించు. మరణించేవాళ్ళ కదసారి కోరిక తీర్చడం మానవద్దర్మం. వెళ్లు శేఖరం!

శేఖ:- సరోజా? సరోజెవరు?

విశ్వం:- ఆమె శేఖరం, ఇందాక వచ్చిందే విశాలం.

శేఖ:- దానికి మన పాపను చూపించడం ఎందుకు? ఆ కళంకిని కళ్లుపడితే పాప జీవితమే మైం పడిపోతుంది.

విశ్వం:- శేఖరం! ఇక మాట్లాడకు, ఆమె విశాలం కాదురా. నా భార్య సరోజ. వెళ్ళు, పాపను చూపించు. మరణించే ముందైనా ప్రళాంతంగా మరణించనీ. వెళ్ళు, వెళ్ళు శేఖరం! (శేఖరం, రంగయ్య పాపను తీసుకుని వెళ్ళబోతాడు. విశ్వం పాపను కాపులించుకొని అమ్మ అని చెప్పలేక అమ్మ అని భోదన ఏడుస్తాడు. డేబిల్ మీద వున్న బాటిల్ మూత నోటితోనే తెరచి గటగటా త్రాగుతుంటాడు. ఇంతలో రంగయ్య లోపలకు కంగారుగా వచ్చి)

రంగ:- బాబుగారూ, బాబుగారూ! అమ్మగారు పోయారండి. పాపను చూడ కుందానే పోయారండి. (మళ్ళీ కంగారుగా బైటకు వెళతాడు.)

విశ్వం:- సరోజా! (దగ్గతెర వస్తుంది. తూలుతూ ముందుకు నడవబోతాడు. దగ్గ మరీ ఉధృతమౌతుంది. సోపా ఆధారం చేసుకుని కూర్చుంటాడు. డిపాయ్మీద బాటిల్ పెడుతుంటాడు. గుండె పట్టుకుంటుంది. డిపాయ్మీద సిసా దొర్లుతుందేగాని చేతిక్రింద ఇరుక్కుంటుంది. విశ్వం డిపాయ్మీద సోలిపోతాడు.)

నేపథ్యం: కనుగొంతులలో ఆశలు, బాష్పకణాలై

సెగలై మదిలో నించి రగులును జ్వలితజ్వాలై

రగులును జ్వలిత జ్వాలై-రగులును జ్వలితజ్వాలై॥

(గీతం వస్తుండగా, బాటిల్ నుండి బ్రాండ్ చుక్కచుక్కగా పడుతుండగా, తెర బయటగా జారుతుంది.)

శిరోమణి

రచన :
దివ్యప్రభాకర్

పాత్రలు

వల్లభరావు

పరశురామ్

రాజశేఖరం

ప్రతికావిలేఖరి

సుభద్ర

కలవారింట ముందు హాలు. అలంకరణకు లోటులేదు. ఎదురుగా లోపలకు పోయే గుమ్మం. ఎడమచేతి వైపు ప్రక్కగదిలోకి పోయే గుమ్మం. దేబులు మీద రేడియో, ఫ్యాను, వ్యవరువాజు, గాజుచేప, అగరువత్తుం స్టాండు, యాష్‌ట్రే మొదలయినవి తీద్దిడిద్దినట్లు అమర్చివుంటాయి. మరోప్రక్క సొరుగుజువుండే బల్లి వుంటుంది. దానిమీద కుడిచేతిప్రక్కగా ఓ ఆరడజను వైల్లు పడివుంటాయి. వ్రాత పరికరాలూ, యాష్‌ట్రే మరోప్రక్క. హాలుమధ్యనున్న చిన్నబల్లిమీద ఓ అమ్మాయి, ఓ అబ్బాయి ఒప్పులకుప్ప తిరగదానికి సిద్ధంగా చేతులు పట్టుకొనివున్న బొమ్మ, ఆ బొమ్మ చక్కని రోజువుడ బేస్‌మీద అమర్చి వుంటుంది. ఒక్కసారి యిలా త్రిప్పితే గిజ్జిన గ్రామఫోను ప్లేటులా తిరుగుతుందది. దానితో పాటు వైనున్న బొమ్మలు తిరుగుతూండే చూడ ముచ్చటగా వుంటుంది.

తెర తీసేసరికి వైల్లువున్న బల్లి మీదవున్న దెలిఫోను మోగు తూంటుంది—

వల్లిభరావు:- (లోపలనుంచి వస్తాడు. మధ్య వయస్కుడు. అధికంగా సంఘంలో ఉన్నతస్థానాన్ని ఆక్రమించుకొన్న హందారనం కనిపిస్తుంటుంది. రిసీవరు అందుకుని) హలో!...ఆర్ డి ఓ. గారా? నమస్కారం సార్!... సుభద్రాండీ?...ఆ!...ఆ! రావటానికే సిద్ధమాతోంది. నేనాండి...నాకు తీరిగ్గా లేదుసార్!... అయ్! Thanks! వుటా నండి. (రిసీవరు పెట్టేస్తాడు. డ్రాషరు సొరుగులాగి ఏ కాగితాల కోసమో వెతికి కనుపించక లోపలకు వెడతాడు. వెంటనే ఫోను మోగుతుంది.)

సుభద్ర:- (వెనుక ద్వారంగుండా వస్తుంది, అందం, చదువూ, సంస్కారం— ఈ మూడి లేజస్సుతో ముఖం కలకలం లాడుతూంటుంది. చేతిలో వున్న డ్రే టీపాయ్‌మీద పెడుతుంది. భుజానికి తగిలించుకు వచ్చిన ప్లాస్సు వెనుక బల్లిమీద పెడుతుంది. రిసీవరు అందుకుని) హలో!...ప్రొఫెసర్ భక్తవత్సంగారా! నమస్తే!... పార్టీ కమెన్స్ అయిందాండీ...(నవ్వి)...అయితే ఇహనే! పదినిమిషాల్లో రాలేక పోతానా?... ఇక్కడేకదండీ!...మీ శ్రమతిగారు వచ్చారా!... ఇప్పుడే వస్తానని ఆఫ్సెతో చెప్పండి, రాజశేఖరంగారింకా థాడే

దంశి!...ఆహా!... Thank you sir' (రిసీవరు పెద్దేసి వచ్చినదారినే వెదుతుంది...మళ్ళీ ఫోను మోగుతుంది.)

వల్ల:- (వైల్డుతో తిరిగివచ్చి, వాటిని నిల్వమీద పడేసి, రిసీవరు అందుకుని) హలో!...సుభద్రగారా! టాయిలెట్ అవుతున్నారండి. అయిదు నిమిషాల్లో వస్తారు...రాజశేఖరం ఇక్కడ లేడండి...ఉంటా. (రిసీవరు పెద్దేసి, వైలు తేరిచేసరికి మళ్ళీ ఫోన్) హలో!...సుభద్రగారు వస్తున్నారు...రాజశేఖరం ఇక్కడికి రాలేదు. ఉంటా! (రిసీవరు పెద్దేసి ఫైల్లో ఓ కాగితం తిప్పేసరికి మళ్ళీ ఫోను) హలో!...సుభద్ర వస్తుంది. రాజశేఖరం ఇక్కడేవున్నాడు. (అని విసుగ్గా ఫోను చప్పడయ్యేటట్లు పడేసి వైలు గబగబ తిరగేస్తున్నంతలో మళ్ళీ ఫోను) హలో! ఇక్కడ ఎవరూలేరు. ఎవరూ - రారండి. (అని రిసీవరు చెవికి దూరంగా అలాగే పట్టుకొని, వైల్డు చూచుకుంటుంటాడు) సుభద్రారాజశేఖరం, సుభద్రారాజశేఖరం! (అని గొణుగుతుంటాడు)

సుభ:- (వస్తుంది) ఏమిటి, మీ రిప్పుడా వైల్డు ముందేసుకున్నారా?

వల్ల:- (పరధ్యానంగా ఫోనులో) హలో! ఏమిటన్నారా?

సుభ:- (నవ్వి) నేనండి! ఇక్కడ!

వల్ల:- (ఆమెనుచూచి, రిసీవరు పెద్దేసి) ఆ?

సుభ:- అవి తరవాత చూసుకోవచ్చు, లేచి డ్రెస్ చేసుకోండి.

వల్ల:- ఆ?...ఆ!

సుభ:- మరి లేవండిక!

వల్ల:- ఆ?...నేనా?...నేను రాను.

సుభ:- మీరెప్పుడూ యింతే!

వల్ల:- ఆ? నేను కదూ!...అవును, ఎప్పుడూ యింతే!

సుభ:- అబ్బ! ఏమిటండి ఆ పరధ్యాన?...రండి మీరుకూడా! (లానినగా)

వల్ల:- నిజంగా రమ్మంటున్నావా? (ఆమెవంక చూస్తాడు)

సుభ:- మీ మూటలు నా కర్ణంకావు బాబూ!

వల్ల:- కావా? (అంటాడు. అంతలో అతని దృష్టి చీరమీద పడుతుంది. పయిటకొంగు అందుకుంటాడు అతని ముఖంలో ఏదో చిత్రమైన రేఖ మెరిసింది) ఈ చీర...

సుభ:- నా పుట్టినరోజు పండక్కి రాజశేఖరం ప్రెజెంట్ చేసింది-బాగుందా?

వల్ల:- చాలా బాగుంది. పదిమంది పెద్దలు వచ్చే ఫార్టీంకు పనికి వచ్చేది. (అంటూ అమె ఖజాలు గట్టిగా పట్టుకొని, అమె కళ్ళలోకి వింతగా చూస్తూ) కదూ? (అని తం తిప్పుకుంటాడు. అప్పుడతని ముఖంలో బాగుప్ప పొంగివస్తోంది.)

సుభ:- (అది గమనించకుండా, తన దోరజీలో) మీరు మరినూ! ఇంట్లో వున్నప్పుడు కట్టుకుంటే బాగుండదాయే?

వల్ల:- పదిమందీ మెచ్చితేనేకాని దాని అందం సార్థకంకాదు.

సుభ:- చాలైంది.

(ఫోనుమోగుతుంది.)

వల్ల:- (రిసీవరు అందుకుని) హలో!... .. సుభద్రగారు వస్తున్నారు... రాజశేఖరం యిక్కడికి రాలేదండి...నేనా? ... నాకు చాలా పనులుండిపోయాయండి... ఆంస్కమేమ్మీలేదంగీ, ఇదుగో బయలుదేరుతోంది...Thanks ! సెలవండి. (రిసీవరు పెట్టిస్తాడు.)

సుభ:- అయితే మీరు రారన్నమాట?

వల్ల:- ఊ!

సుభ:- నాతో రావటం మీకు నామర్దగావున్ను!... సరే, మీ యిష్టం. కానీ రాగండి.

(లోపలకు వెళుతుండగా.)

రాజశేఖరం:- (వస్తాడు. మధ్య వరుసుకై నా యురకునిలా కనిపిస్తాడు. అలా కనిపించాలనే తహ తహ అతని దుస్తుల్లో, క్రాపులో కనిపిస్తూ వుంటుంది.) ఏమిటి సుభద్రా, నువ్వింకా రెడీ కాలేదా?

సుభ:- (ఆగి) ఆయన రారుట?

రాజ:- మామూలేగా! ఒకప్పుడు వచ్చాడాయే! పార్టీలూ, పిక్నిక్లూ అంటే తలనొప్పిగా! ఏం వల్లభం, అంతేనా?

వల్ల:- అంతే! అంతే!

రాజ:- డబ్బుతోనే యహాన్నీ, పరాన్నీ కూడా సాధించగల వాడివి, ఇహ మనుషు లెందుకు? ప్రపంచ మెందుకు నీకు? నిజానికి నువ్వలా రెండు చేతులా ఆర్జించటం నాకెంతో గర్వంగా ఉంటుంది.

వల్ల:- గర్వం?...గర్వం!...

రాజ:- ఏవిటి నువ్వలా నిజ్జునే వున్నావు సుభద్రా? పుణ్యకాలం కాస్తా గడచిపోతోంది—తెములూ!

సుభ:- (లోనికి వెళుతుంది.)

రాజ:- అన్ని ప్రైల్స్ ముందేసు క్యూర్చున్నా వేవిటివాళ?

వల్ల:- నాకు షణం తీరిక లేదని మీకు తెలియడానికి!

రాజ:- ఆ!...ఓహో! what a fine joke! హుషారుగా మాట్లాడతావు గానీ, ఆ హుషారు నీ ముఖంలోనూ, నీ ప్రవర్తనలోనూ కనిపించ నియ్యవు. నాకదే చిత్రంగా ఉంటుంది.

వల్ల:- నాకూ చిత్రంగానే ఉంటుంది.

సుభ:- (వేసిటి బ్యాగుతో వస్తుంది.)

రాజ:- (అమెను చూచిన షణంలోనే) సరే వస్తాం వల్లభం! (అంటూ వెడతాడు.)

సుభ:- (రాజశేఖరాన్ని అనుసరించి గుమ్మం వరకూ వెళ్లి, వెళుక్కు తిరిగి భర్త దగ్గరకు వచ్చి) కాఫీ చల్లారిపోతోంది, తీసుకోండి. ఇంకా కావాలంటే flask లో ఉంది. (అని కప్పు ఆతని దగ్గరికి జపి వెళ్లిపోతుంది.)

వల్ల:- (ప్రైల్స్ చప్పుడయేటట్టు ఎత్తిపడేసి, గబగబా వెళ్లి భద్రాన్ని వీధి తలపు వేసేస్తాడు అదే చూస్తున్నాడు - అనుమానంగా! ఆతని ముఖంలో ఏవో ఆలోచనలు రేఖలు మెరిసి మాయమవుతున్నాయి.

చివరకు అనుమానం కొట్టవచ్చినట్టు కనిపిస్తుంది. తన భార్య పరపురుషునితో నవ్వుతూ, ఆడుతూ, పాడుతూ స్వేచ్ఛా విహారం చేస్తున్నట్టు అతనికొక ఊహ వస్తుంది. ఆ ఊహ విస్తృతమై అతని మేధస్సునూ, కన్నులనూ ఆవరిస్తుంది. ఏదో మంత్రానికి లొంగి పోయినట్టు అవుతాడమనిషి! — స్టేజీమీడి లైట్లు ఆరిపోతాయి. అతని ఊహకు రూపకల్పన జరుగుతుంది. శేఖరమూ, సుభద్రా పకపకనవ్వుతూ చెట్టపట్టాలు వేసుకుని గిర్రున తిరుగుతున్నారు. భరించలేక బిగ్గరగా కేకవేస్తాడు - 'సుభద్రా' అని! — ఆ ఊహ చెదిరిపోతుంది. దేబిలుమీడి బొమ్మ గిర్రున తిరుగుతుంటుంది. లైట్లు వెలుగుతాయి. అతనిలో కలిగిన కల్లోలంలో అతనింతవరకూ గుర్తించలేకపోయాడు - ఎవరో తలుపు కొడుతున్నారని! అతని ముఖాన వెమటలు దిగజారుతున్నాయి. కన్నులు జ్యోతుల్లా వెలుగుతున్నాయి. నిలువునా కంపిస్తున్నాడు. తలుపు కొడుతున్న శబ్దం ఎక్కువైంది. ముఖం తుడచుకుని మామూలుగా అవుదామనుకుంటున్నాడ. ముఖంలోకి గాంభీర్యాన్ని, చిరునవ్వునీ తెచ్చుకుంటున్నాడు. వెళ్లి తలుపు తీస్తాడు.) ఎవరూ?

పరశురామ్:- (వస్తాడు. యువకుడు)

వల్ల:- (తేరబారిచూచి) ఎవరూ?

పర:- ఒకానొకనాడు జ్ఞాపకశక్తికి మీ ముందు మహా మహా మేధావులు కూడా ఎందుకూ పనికిరారని మిమ్మల్ని హృదయపూర్వకంగా పొగడిన నన్ను గుర్తించటానికే మీ జ్ఞాపకశక్తి చాల్లేదా వల్లభరావు గారూ?

వల్ల:- (క్షణసేపు నొసలు చిట్టించి ఆలోచించి, అంతలో పెద్ద సంతోషంతో) ఓహో! ఓహో!.....నా జ్ఞాపకశక్తినే శంకిస్తున్నావా పరశురామ్!...రా! రా!...వచ్చి ఇలా కూర్చో! ఆ! ఎక్కడుంటున్నా విప్పుదూ? ఏం చేస్తున్నావా? అయిదు సంవత్సరాల కివాళ అమాంతం దర్శనమిచ్చావ్, ఏనిటి కథ?

పర:- అఖిల భారత జైషధ పరిశోధన కేంద్రంవారిచే ఆమోదించబడిన స్కీమ్ ప్రకారం ఓ పెద్ద మందుల కంపెనీ పెట్టబోతున్నాను. ఒక టన్ను కాఫీ గింజల్లోనుంచి తీయబడ్డ ఒక్క చుక్క జైషధం సేవితై అయిదు సంవత్సరాలు నిద్రాహారాలు లేకుండా బ్రతకవచ్చు మనిషి!

వల్ల:- What a mystery! అద్భుతం! మహాద్భుతం! ఇప్పటికేమాత్రం తయారుచేశావ్?

పర:- ఇంతవరకూలేదు. త్వరలో తయారౌతుంది. అయితే కొంత పెట్టుబడి అవసరం.

వల్ల:- దీనికి పెట్టుబడెందుకు పరశురామ్! గవర్నమెంటే ఇస్తుంది. ఈ దెబ్బతో అటు కాఫీ దురభ్యాసాన్ని, ఇటు ఆహారసమస్యనీ రాక్కున అరికట్టవచ్చని గవర్నమెంట్ ఏ మాత్రం గుర్తించినా నీ క్కావల సిన పెట్టుబడికి నాలుగింతలు ఇస్తుంది—తొందరపడకు!

పర:- ఆ శ్రీఅవకాశం ఉంటే నేను వదులుతానా వల్లభరావుగారూ! 'నీ కంపెనీ యేదో శువ్ర మొదలుపెట్టి పని కానిస్తుండు-ఆర్థాంతరంగా ఆగిపోయే పరిస్థితివస్తే నేనిస్తాను'— అంది గవర్నమెంటు.

వల్ల:- అయితే గవర్నమెంటు ఎత్తేవీటో నే చెప్పనా?

పర:- ఊ! చెప్పండి.

వల్ల:- నీ కంపెనీ పనిపాటల్లో పడగానే, వెంటనే దాన్ని కాస్తా నేషనలైజ్ చేసేస్తుంది.

పర:- గవర్నమెంటు ఎత్తు ఏమోగానీ, మీరు మాత్రం నన్నూ, నా విషయాన్నీ ఎటో లాక్కు పోతున్నారు.

వల్ల:- No, No, అదేలేదు పరశురామ్! నాకు ఒకప్పుడు శువ్ర చేసిన సహాయాలు మరచిపోతానా— వ్యాపారస్థుణ్ణి! విషయయేవీటో చెప్పు!

పర:- మీరలా అంటారని తెలుసు, అందుకే ఎందరు ఎంతెంత మొత్తాలు ఆఫర్ చేసినా ఖాతరు చెయ్యకుండా, ఆ కంపెనీమీద రాబోయే లాభమేదో మీరే తింటారని మీదాకా వచ్చాను.

వల్ల:- My dear పరశురామ్! నువ్వొక్క సంగతి గుర్తు పెట్టుకుంటే నీతో ఎంతసేపు మాట్లాడటానికైనా అభ్యంతరం లేదు

పర:- ఏవిటో చెప్పండి.

వల్ల:- వేరే ఏం లేదూ, నువ్వు పెట్టబోయే కంపెనీకి పెట్టుబడి మాత్రం నన్నదగద్దు అంతే! Then you are my friend!

పర:- చంపేయి- వచ్చిందే ఆ పనిమీదే!

వల్ల:- అయితే గుడ్ బై!

పర:- అలా తేలిగ్గా అనకండి వల్లభిరావుగారూ! మాటవరసకి అంటున్నా నిజం చెప్పక తప్పదు- చూడండి! నే నొకప్పుడు మీకు మహాప కారాలు చేశాను. చేశానని మీరే ఒప్పుకున్నారు. దానికి ప్రత్యుపకారంగా నాకీ సహాయం చెయ్యండి.

వల్ల:- చూడు పరశురామ్! ప్రస్తుతం నేనే క్షీణిస్తా చిక్కుల్లో ఉన్నాను. అర్థికంగా, సాంసారికంగా పరిస్థితులంత బాగాలేవు. ఇవా నువ్వు అట్టే మొహమాటపెట్టి, బాధ పడక ఇంతటితో ఆ మాటకి మంగళ గీతం పాడెయ్య! నా మాట విను!

పర:- ఎంతండి... అట్టే ఆశపడి పెద్ద మొత్తమేమీ మిమ్మల్ని అడగటం లేదు- అంతా ఓ పాతిక!

వల్ల:- వేరేనా? ఆ?

పర:- ఆ పైన ఐదువేలలో, పదివేలలో మీ సంతోషంకొద్దీనూ!

వల్ల:- (పక పక నవ్వి) సరదాగా మాట్లాడతావోయ్ పరశురామ్!

పర:- అవును, సరదాగానే మాట్లాడుతాను. అంత సరదాగానూ మీరు పని పూర్తిచేస్తే సరదాగా వెళ్ళిపోతాను.

వల్ల:- (సీరియస్ గా) ఏవిటి, నువ్వునిజంగా అడుగుతున్నావా?

పర:- అక్షరాలా నిజం!

వల్ల:- ఎంత చెట్టుకి అంతగాలి! నా స్థితిగతులు తెలుసుకో పరశురామ్!

పర:- తెలుసుకున్నానండి వల్లభరావుగారూ! తెలుసుకునే వచ్చాను, కొత్తగా రెండు మిల్లులూ, ఓ సినిమాహాలు కూడా కట్టిస్తున్నారని తెలుసుకునే వచ్చాను.

వల్ల:- నువ్వెన్నో తెలుసుకున్న మాట నిజమే! అయితే ఇన్నిట్లో ఒక్కటి పూర్తికాక, పెట్టుబడి చాలక కంఠంలోతున దిగబడి మునగానాం, తేలానాంగా ఉంది నా పని!

పర:- నిజమే! ఇన్ని భారీ వ్యాపారాల మీదా వచ్చేదెంతో తెలియదు, పోయేదెంతో తెలియదు రోజులు మంచివి కావు, మనుషులు మాయవాళ్ళయిపోయారు. అందుకనే ఉభయతారకమైన మరోమాట చెప్పమంటారా ?

వల్ల:- ఏదో లిటిగేషనన్నమాటే!

పర:- అదేం కాదు. మీ వ్యాపారాలు మీ తలకు మించిన వంటున్నార గదా! అందువల్ల ఆ మిల్లులమీద మేనేజ్మెంట్, ఆ సినిమాహాలు కట్టించే పనో నా భుజాలమీద పడె య్యింది. ఓ సంవత్సరంపాటు మీరు తిరిగి చూసే పనిలేకుండా వప్పగించిన పని వప్పగించినట్లు సక్రమంగా మీకు వప్పగించే బాధ్యత నాది. నమ్మండి.

వల్ల:- నమ్మకమనేది చాలా గొప్పది పరశురామ్! అది దైవ స్వరూపం. అనుమానమనేది పెనుభూతం. (ఉద్రేకంగా) నమ్మకం వెనకాలే అనుమానం కూడా నీడల్లే ఉంటుంది. ఓ మనిషిని నమ్మామూ అంటే, వెంటనే అనుమానించామన్న మాటే! (ఇంకా ఉద్రేకంగా) అక్కడితో ఆ మనిషికి మనకీ చెల్లు!

పర:- ఏవిటి మీరంత ఉద్రేకంగా మాట్లాడుతున్నారు?

వల్ల:- ఉద్రేకమే పరశురామ్! బంగారమని నమ్మి చేతికి తీసుకున్నాను. రత్నాలు పొదిగి ఉన్నాయనీ నమ్మి శిరోమణిగా ధరించాను. అది ఉండవలసినచోటు అదేనని నమ్మి గౌరవించాను-తీరాచూస్తే-పరశురామ్-అది బంగారమూ కాదు, రత్నహారమూ కాదు.

పర:- ఆ??

- వల్ల:- విషజ్వాలలతో నా శరీరాన్ని భగ భగ మండించి, కాల్చి పారేస్తున్న సర్పం.
- పర:- మీరు కొంచెం నిదానంగా మాట్లాడండి.
- వల్ల:- అలా మాట్లాడీ చూశాను. లాభం లేకపోయింది.
- పర:- ఆహా! అదికాదండి...
- వల్ల:- నువ్వు కాదనకు పరశురామ్! నేను చెప్పేది నిజం. అందువల్లే నాకు మనుషులమీద నమ్మకంలేదు.
- పర:- అంతా మీరనుకున్నట్లే ఉంటారుటండి! నూటికో, కోటికో ఈ పరశురామ్ లాంటి నమ్మకస్థులు కూడా ఉంటారండి!
- వల్ల:- నాలోనే నమ్మకమనే పదార్థం సజీవిపోతోంది పరశురామ్! ఇక యితరుల మీద నమ్మకాన్నెలా ఉంచగలను చెప్పు?
- పర:- అయితే నాచేత మీరేపని చేయించుకోరన్నమాట!
- వల్ల:- పాతిక వేలిచ్చి నీ చేత చేయించుకోవలసిన పనేవిటో నాకేం తెలీటం లేదు. అసలయినా నేను చెయ్యలేనిదీ, నువ్వు చెయ్యగలదీ ఏవిటో చెప్పు!
- పర:- ఫోర్లదీ!
- వల్ల:- (నవ్వి) అది నా వల్లకాదనే!
- పర:- పోనీ, కామ్గా ఎవర్నయినా చంపి అవతల పారెయ్యమంటారా?
- వల్ల:- ఆ !!!
- పర:- ఆ! చెప్పండి, నిమిషాల్లో గోటితో గిల్లేస్తాను.
- వల్ల:- చూస్తుంటే...అమెరికా ప్రెసిడెంట్ కెనెడీని నువ్వే చంపినట్టున్నావే!
- పర:- నేను కాకపోతే మా కిరాయి హంతకుల ముఠాకి చెందినవాడు మరొకడు. అయినా ఒక్క కెనెడీనన్న మాచేబిడి? ఆమ్రహం లింకన్నీ, మహాత్మాగాంధీని చంపినవాళ్ళు నా జాతి వాళ్ళు కారూ! మహా పురుషుల్ని చంపి ఆ మహా పురుషులతో పాటు చరిత్రలో

శాశ్వతంగా నిర్విపోయారు. అలాగే చింఠిస్తూగా నా పేరు కూడా నిర్విపోయే యేర్పాటు చేయండి.

వల్ల:- ఇష్టానుసారం. ఎవరైతే నా వంటి మన్ని ఆ దేవుడుకూడా రక్షించలేడు.

పర:- పోనీలెండి, మెల్లిగా మాట్లాడుకుందాం. (మెల్లిగా) ఎవరా అదృష్ట వంతుడు?

వల్ల:- ఏమిటి నువ్వనేది, నా బుట్ట పాడుచేస్తున్నావ్ పరశురామ్!

పర:- మీ బుట్ట నేను వచ్చేసరికే పాడైంది కదండీ!

వల్ల:- ఆ !

పర:- అవును ఇహ చెప్పండి. ఎవరా శత్రువు?

వల్ల:- నాకు శత్రువు లేవరయ్యా, నన్ను వేధించకు.

పర:- మీరలా అనగానే మీరు అజాత శత్రువుని నేను అనుకుంటానుటండీ! పరవాలేదు చెప్పండి. ఎవరు ఈ లోకంలో నుంచి నిష్క్రమిస్తే మీ హృదయంలోకి ఆనందం ప్రవేశిస్తుందో, ఎవరు శాశ్వతనిద్రపోతే మీకు ఆనంద శాంతి లభిస్తుందో, ఎవరు పరమపద సోపానాలు ఎక్కితే మీరు రాతిబండనే హంస తూలికా తర్చుగా భావించి గుండెమీద చెయ్యి వేసుకుని నిద్ర పోగారో - ఆ వ్యక్తి పేరు చెప్పండి. చెప్పలేకపోతే సావధానంగా వ్రాయండి. మీకు మేలు చేయటం, తద్వారా మీ మేలూ, మెప్పు పొందటం నా విధి!

వల్ల:- ఏమో అనుకున్నాను గానీ పరశురామ్! నువ్వు... నువ్వు...

పర:- నాకు సరిపడే మాట మీరెంత వెతుక్కున్నా దొరకదు గానీ, ఇక చెప్పడానికి ఎవరో, ఐదు నిమిషాల్లో ఖండ ఖండాలుగా ఖండించి... ..

వల్ల:- ఆ ! !

పర:- ఏం? ఖండించ వద్దంటారా? పోనీ, ఓ పిస్టల్ సప్లయ్ చెయ్యండి. రామ్‌గా కాల్చిపారేసి, మీ గార్డెన్‌లో నిలువు లోతున పాతేస్తాను.

వల్ల:- ఇదిగో పరశురామ్! నాకు పిస్టలూవుంది. దానికి పై సెన్సువుంది. అయితే నాకి పిస్టలూ, కత్తులూ, శవాలూ అంటే ఏమీ అసహ్యం. తెలిసిందా?

పర:- అలాఅయితే మీ కళ్ళముందు చూపు. చచ్చేవ్వత్తి బావుకేకగానీ, చివరి మూలగుగానీ మీ చెవుల పడినయ్యిను. పిస్టలు ఇలా పడెయ్యండి.

వల్ల:- (ద్రాచురు సొసు తాళంతిస్తూ) పరశురామ్ జరిగివలసిన పనిని సక్రమంగా జరుపు. ఆ తరువాత ఏం జరిగినా నా పంపతి నీకు కివచంగా ఉంటుంది. గుర్తుంచుకో. (పిస్టలు బల్లమీద పెడుతుంటే- పరశురామ్ తీసుకుంటాడు.)

పర:- ఈ ప్రపంచంలోకి మనిషి ప్రవేశించడం ఎంత కష్టమో నిష్కర్షిమించటమూ అంతే! అయితే మీ పనిని అవలీలగా పూర్తిచేసేందుకు ఈ పరశురామ్ దీక్షతో నిల్చున్నాడు. అంటురు సందేహం లేదు. మీరిక వెళ్ళి నాకు యివ్వవలసిన ప్రైకం యావత్తూ పదులూ, ఐదులుగా మార్చి జాగ్రత్తగా ఓ bag లో పెట్టి పెట్టుకురండి. ఆ డబ్బాని మీరు నాకు బుద్ధి పూర్వకంగా, కేవలం నాకు సహాయం చేయాలనే సదుద్దేశంతో ఇచ్చినట్టు ఓ కౌగిటించాడా డ్రాస్టైలుల మంచిది.

వల్ల:- కాగితా లెందుకు, నా మాట చాలదా?

పర:- నమ్మకాన్ని గురించి మీరు చెప్పిన మాటలు పక్కన నాకు చూపుల్లో నిష్కృతం పోతోంది పల్లభరావు గారూ!

వల్ల:- సరే నీ యిష్టం.

సుభ:- (గజగజా వస్తూ, పర పువమణ్ణి చూచి నవ్వుతూ) పదులు పెట్టుకుని లోపలకు వెళుతోంది.)

వల్ల:- సుభద్రా!

సుభ:- (అగింది.)

వల్ల:- ఇతన్ని పరీచయం చేస్తానీలా రా! (ఆమె వస్తుంది.) ఇతని పేరు పరశురామ్ (పరశురాంతో) ఈమె నా భార్య సుభద్ర. (మళ్ళీ భార్యతో) ఇతను మనకి, మన వ్యాపారానికి ఎంతో కావలసినవాడు. ఒకసారి గూడూరు దగ్గర మన ధాన్యం లారీలను అకారణంగా ఆపి సర్దు పట్టుకుంటే, ఇతను ఎంతో ప్రయత్నించి, తన మాట నెగ్గించు కుని, ఆ లారీలను ముందుకు నడిపించాడు. ఇంకా ఎన్నో ఇలాంటి చిక్కుల్లో అడ్డుకున్నాడు.

సుభ:- నమస్కారమంది.

పర:- నన్ను గురించి యింత చెప్పితేగానీ నాకు నమస్కారం చెయ్యాలనిపించ లేదన్నమాట!

సుభ:- (పేచివంగా నవ్వి) అబ్బే! అది కాదండి!... క్షమించండి. ఇప్పుడే వస్తాను (ఆని లోపలకు వెళుతుంది.)

పర:- (ఆమె వెళ్ళిన వైపుకి చూస్తూ) ఏమిటి అదోలా వున్నారు?

వల్ల:- ఒక్కొక్క మనిషికి ఎన్నోరకాల మానసిక దుగ్మతలు పరశు రామ్ !

పర:- నిజం నిజం? ఆవేరేకపోతే అలా ఆ శ్రీరామచంద్రులే!... ఆ సీతా మహా లక్ష్మిలే!... ఏమిటలా బంగారు పడుతున్నారు?

వల్ల:- అ?... ఆ!... నే నింతవరకూ నీతో చెప్పింది...

పర:- What? ఈమెను గురించా...!

వల్ల:- (తల వూపుతాడు.)

పర:- మీ భార్యనా?... వల్లభరావుగారూ! నా డబ్బు కోసం నేనీ పని చెయ్యడానికి సిద్ధమే ననుకోండి. అయినా మీ భార్య మీద మీరు చూపుతున్న కఠిన్యానికి కారణం తెలుసుకోవచ్చా ?

వల్ల:- నిజమే! కారణం నువ్వు తెలుసుకోవలసిన పని లేదు. అయినా చెప్పటానికి నాకు ఆభ్యంతరంలేదు. నీకు ఆశ్చర్యం కలిగించిన నిజానికి వెనుక ఓ అగ్నిపర్యవతం బద్ధబయింది... ఎంతో మృదువుగా ఉండే

ఘోషా మనుషుల పాదాంతరితం వదిలి నాగం గెరితం నమైపోతుంది. సున్నతమైన మానవ హృదయం చూడాలంటే... వాణించుపడి కఠిన పాపాజమై పోతుంది. పరశురామ్... ఆ పని అంతే అయింది. నేను ఆదరించి సంతోషపెట్టినా, బాధపడ్డంతో లాశించినా నానుంచి దూరమై నన్ను ప్రేమించేందుకు ఇష్టపడకుండా నన్ను కష్టపెట్టాలని చూసే వాళ్ళ మనః ప్రవృత్తి గమనించే సరికి నేను రాక్షసుణ్ణయిపోతున్నాను. ఈ తప్పటం అయి. నన్నలా మార్చేస్తున్నారు. వాళ్ళు మారిపోయి నన్ను మార్చేసి, మార్చి మని చేసి నన్నీ స్థితికి తీసుకొచ్చారు. ఇద్దరూ కావలసిందే! ఎందుకంటే వాళ్ళు సభ్య మానవులుగా బ్రతుకుతూ గౌరవ పురిస్కారాల పొందుతున్నారో ఆ సంఘంలో వాళ్ళకి అటువంటి స్థానం కలిగించింది నేనూ నాలోని స్వతంత్రభావాలూ! అయితేయేం? ఎక్కిపచ్చి మెట్లు కూల దోసుకునే స్వభావం వాళ్ళది. ఆ భావాన్ని సమూహంగా నాశనం చేయాల్సిందే! అది... తప్పదు.

పర:- మీ మాటే నమ్మకమనేవిటి?

వల్ల:- తర్కించకు పరశురామ్! తర్కిస్తే ఆవిధం నిజమైపోదు. ఈ తర్కాలు నన్నింకా పశువుని చేస్తాయి... నేను వెళ్ళి డబ్బు ఏర్పాటు చేస్తాయి... నీ విధి, అవసరమూ నీకు తెలుసు. ఏస్తా... (వీధిలోకి వెళ్ళబోతున్నాడు.)

పర:- ఆ! వల్లభరావుగారూ! ఒక మాట.

వల్ల:- ఏవిటి?

పర:- మీ పార్ట్ నర్ ఒకాయన ఉండాలి-ఆయన యిప్పుడెక్కడుంటున్నారు?

వల్ల:- ఆ! ఉన్నాడిక్కడే! అతనితో నీ కేసుని? అతనునాతో విడిపోయి వేరే వ్యాపారం చేసుకుంటున్నాడు. ఏం?

పర:- తరువాత చెప్తాను. వెళ్ళిరండి.

వల్ల:- (EXIT)

పర:- (వెళ్ళి తలుపు వేసివస్తాడు.)

- సుభ:- (లోపలనుంచి కాఫీ తీసుకొస్తుంది.) ఏరండీ యాయన ?
- పర:- పనుందంటూ వెళ్ళాడు. ఇలా చీటికి మాటికి కాఫీ తెచ్చేలోపలా, భోజనం వడ్డించే లోపలా పనుందంటూ వెళ్ళిపోయే మనిషితో ఎలా వేగుతున్నారండీ?
- సుభ:- ఎప్పుడూ అలా వెళ్ళరండీ. వెళ్ళినా వెంటనే వచ్చేస్తారు. కూర్చోండి. మీరు కాఫీ తీసుకోండి.
- పర:- (కూర్చుంటూ) మీరు కూడా... (ఇద్దరూ కూర్చుని కాఫీ తాగుతున్నారు.) మీరు బి.యే. అనుకుంటాను?
- సుభ:- అదే అనర్థాలకు కారణం!
- పర:- ఏ? అలా అన్నారు?
- సుభ:- నేను బి.యే. చదివి ప్రయోజనం లేదు కదండీ! ఏ పేదరాలో ఈ చిరువు చదివి వుంటే ఏదో ఉద్యోగం చేసుకుని తన కుటుంబానికి ఆసరాగా నిల్చేది.
- పర:- ఏం చేస్తాం? పదవుల్లాగా ఈ డిగ్రీలని త్యాగం చెయ్యటానికి, ట్రాన్స్ ఫర్ చెయ్యటానికి వీల్లేదు కదండీ? తప్పని సరిగా భరించాల్సిందే!...అ! చూడండి, మాటిమాటికి గుర్తుచెయ్యటం మంచిది కాకపోయినా చెప్పక తప్పదు. నేను మీ భర్తగారికి పూర్వం ఎన్నో సహాయాలు చేశాను.
- సుభ:- అవును, ఆయనే ఆ యాట చెప్పారుగా!
- పర:- దాన్ని ఆధారంగా చేసుకుని ఇప్పుడు నేనే ఆయన సహాయాన్ని కోరుతూ వచ్చాను.
- సుభ:- ఏమన్నారు?
- పర:- నేనే ఆయన సహాయాన్ని కోరుతున్నా నంటున్నాను.
- సుభ:- అది కాదండీ, అందు ఆయన ఏమన్నారంటున్నాను.
- పర:- అదా మీరడిగింది! మొదట ఆయన ఒప్పుకోలేదు. నానుంచి ఆయన ఏ ప్రతిఫలమూ కోరకుండా ఒప్పుకుంటారను ఊహించాను. కాని ఆయన ఓ వరకు పెట్టారు.

- సుభ:- వ్యాపార విషయమైతే మీరు నాకు చెప్పి ప్రయోజనంలేదు.
- పర:- డబ్బుకి ప్రతిఫలంగా దేన్నికోరినా-అది వ్యాపారమేనని మీరు ఒప్పుకుంటే-ఇదీ వ్యాపార విషయమే!
- సుభ:- ఇంతకీ ఆయన జెయ్యమన్న దేవిటి?
- పర:- ఇదంతా విజినెస్సే గనుక నేను స్త్రీయిద్గానే చెప్తున్నాను. ఆయన ఓ మనిషిని కామ్గా చంపెయ్యమన్నారు.
- సుభ:- ఛ! ఛ! ఆయన ఎన్నడూ అలాంటి పని చెయ్యమనరు.
- పర:- అది మీ నమ్మకం!
- సుభ:- మీ Joke నాకాట్టే నచ్చలేదు.
- పర:- నెవర్ మైన్డ్! అయినా నేను చెప్పేది నిజం. మీ భర్తగారికొక బద్ధ శత్రువున్న మాట నిజం! ఆ శత్రువుని కాల్చి చంపమని నన్ను నియమించిన మాట నిజం! అందుకు నేను పాతికవేలు అడిగిన మాట నిజం!...మీ భర్తగారు సరేనన్నారు నేను అందుకు సిద్ధంగా ఉన్నాను. ఇన్ని విధాలుగా నిజమైన ఓ విషయాన్ని ఒప్పుకోదానికి మీకేమిటి అభ్యంతరం?
- సుభ:- నిజమా? నమ్మలేకుండా ఉన్నాను. ఇదే నిజమైతే ఎంత ఘోరం! ఆయనకి ఇటువంటి ఆలోచన వస్తుందని కల్లోకూడా అనుకోలేదే!
- పర:- ఆయనచేసే ప్రతిపని ముందుగా మీ కల్లోకి రావాల్సిన పనేముంది చెప్పండి! పోతే, ఇహ యీ పని నాచేతి మీదుగా జరగ బోతున్నా- అందుకు వాధ్యత మీ భర్తగారిదే! ఆయన్ని చిక్కులోనుంచి తప్పించాలంటే ఒక్కటే మార్గముంది-మీరు ఒప్పుకుంటే!
- సుభ:- ఏమిటది?
- పర:- ఏముంది, ఆ పాతికవేలు మీరు ఇచ్చేస్తే నా దారిన నేను కామ్గా వెళ్ళిపోతాను. ఏమంటారు?
- సుభ:- నేనా!...పాతికవేలా?...ఎమింబండి. ఇది నావల్ల అయే పనికాదు. పైగా ఆయన కిలాంటి ఆలోచన రాకుండా ప్రయత్నించటం నా విధి

గానీ, ఆయన పనిని మరో విధంగా నేను కాకుండా చేయటం మంచిది కాదు. ఆయన మనస్సు మార్చటానికి ప్రయత్నిస్తాను. నా వల్ల అయ్యేదంతే.

పర:- అయితే మీ ప్రయత్నం నిష్ప్రయోజనం. ఒకవేళ ఆయన మనసు మారికా నాకేం లాభం? ఉత్త పుష్కాసికి నాకు పాతికవేలు యివ్వడగదా! అంతా మంచి వాళ్ళుగా మారిపోతే నాపనేంగాన?

సుభ:- అందుకని మనుషు : మనసులో విషాన్ని నింపుతారా? ప్రాణాంతో చెంకాట మాడతారా?.....

పర:- అగండి. పూర్తిగా చెప్పాక ఏకంగా ఒక్కసారే తిట్టేదురుగాని! అగంటి.

సుభ:- ఏమిటి? ఇంకా ఉందా? అంతేం మోరాలు చెయ్యటానికి ఒప్పు కున్నాడు?

పర:- మీరు మీ భర్తగారిని అగ్నిసాక్షిగా వివాహం చేసుకొన్నారు గదా... అలాంటప్పుడ మీరు పర పురుషునితో.....

సుభ:- షుమ్!

పర:- యస్, మేడమ్!

సుభ:- మీరే మాట్లాడుతున్నారో మీకే తెలీనట్లుంది.

పర:- ఎందుకు తెలీదు మేడమ్! మీగా పురుషునితో నినిమాలా, వికార్లు, పిక్ నిక్ లా, పార్టీలూ-అన్నీ తెలుసు మేడమ్!

సుభ:- అ! ఎవరు చెప్పారు మీకు?

పర:- ఎవరో చెప్పితే ప్రచారం చెయ్యడం నా పని కాదు. మీ భర్తగారే!

సుభ:- అన్యాయం!

పర:- మీరు తప్పుదారి తొక్కినట్టు ఆయన మనస్సు రీగా నమ్ముతున్నారు.

సుభ:- అబద్ధం!

పర:- శీఘ్రం కాని భార్యతో ఒక్క ఇంకూడా గడపలేనన్నారు.

సుభ:- (కన్నీటితో) ఆ మాట పడేపడే అని నన్నెందుకు హింసిస్తారు? శ్రీకి స్వాతంత్ర్యం యిచ్చామనీ, వాళ్ళలో కల్పర్ వృద్ధి చేస్తామనీ మీరు చెప్పే ఉపన్యాసాన్ని - అఖిరికి భార్యని అనుమానించేందుకు ఉప యోగిస్తున్నారన్నమాట!

పర:- నేనా?

సుభ:- మీరంటే మీరుకాదు - మగవాళ్ళు. చదువుకున్న భార్య కావాలని పెళ్ళికి ముందు గొప్పకబుర్లు చెప్పి, పదిమందితో కలిసి మెలిసి తిరగమని ప్రోత్సహించి, తీరా ఆ భార్య ఏ మగాడితో మాట్లాడినా, కాలక్షేపానికి కలిసి తిరిగినా అనుమానించి, హింసించానే మీ ప్రవృత్తి ఏవీటో జర్జం కావటంలేదు. తిరగకపోతే పదిమందిలో నామర్దా అని గోల, తిరిగితే ఫలితం ఇది. తన భార్య ఇల్లు కదల కూడదు. కాను పరశ్రీల వెంట తిరగొచ్చు. దాన్ని సమర్థించుకుంటూ తిరిగే వాళ్ళు కొందరు. అవును. శేఖర్ తో చువుగా ఉన్నాను. కలిసి తిరిగాను. తిరిగి ఇవాళ శేఖర్ తత్వం ఏవీటో, ఈయన తత్వం ఏవీటో తెలుసు కున్నాను. నిజానికిందులో నా దోషం ఏవీ లేకపోయినా నాది తప్పేనని ఒప్పుకుంటున్నాను. పెళ్ళయిన ఆడది పరపురుషుని వెంట తిరగటం ముమ్మాటికీ తప్పే! అది మన సంస్కృతికే విరుద్ధం. అందుకే నా మనసు ఎదురు తిరుగుతూండేది. ఆయినా నా యిష్టా యిష్టాంతో నిమిత్తం లేకుండా ఆయన తిరగమని ప్రోత్సహించారు... పరశురామ్ గారు! ఇంతకీ ఆయన ఇదంతా రచ్చకీడ్చి నన్నేం చెయ్యదల్చు కున్నారట?

పర:- (విస్మయంతో బిల్లమీద పడేసి) దీనితో ఏమిల్ని కాల్చి చంప మన్నారు.

సుభ:- అలా!

పర:- అవును, ఆయన నన్ను చెయ్యమన్న పని యిదే! మీ ప్రాణం విలువ పాతికవేలు!

సుభ:- (గద్గద స్వరంతో - నిర్విరంగా) పరశురామ్ గారు! శ్రీ విలువ ఏవీటో ఈనాడే తెలుసుకున్నాను. ఈనాడు నా జీవితంలో రెండు

ప్రధాన సంఘటనల జరిగాయి రెండూ గుణపాతాలు నేర్పాయి. భర్తచేత అనుమానింపబడి, ఆనమానించబడ్డ స్త్రీకి కర్తవ్యం ఒకరు బోధించక్కర్లేదు. (ఇంటూ పిస్టల్ తీసుకుంటుంది.

పర:- ఆ! ఆ! (పిస్టల్ లాక్కుని) ఏమిటా? మంచివారే! మీరు ఆత్మ హత్య చేసుకుంటే నా గతేకాను! మీరు ప్రాణాలు ఆలా నిష్ప్రయోజనంగా తీసేసుకుంటూంటే మాస్తూ ఊరుకునే దధమ్మను కానండి! మీరు ఆత్మహత్య చేసుకుంటే నాకు చిల్లిగచ్చ దక్కదు నేను మిగ్గుల్ని చంపాలి మీ భర్తగారు తప్పిపడి, సంతోషపడి నా డబ్బు నాకు పారెయ్యాలి. అదీ జరగ వలసింది, కథ ఆద్దం తిప్పకండి మరి!

సుభ:- మీ ఇష్టం వచ్చినట్టే కానివ్వండి. చస్తూనైనా ఒకరికి ఉపకారం చేసే చస్తాను. చంపండి.

పర:- (పిస్టల్ గురిపెట్టి - నిదానించి.) పోనీ సుభద్రగారూ! ఓ పని చెయ్యరాదూ!

సుభ:- ఇక నా వల్ల ఏమీ కాదు - చంపండి!

పర:- అది కాదండి. వృధాగా ప్రాణాలెందుకు తీసుకుంటారు? ఆ పాతిక చేలా మీరే పారేస్తే మీదారిని మిమ్మల్ని వదిలేసి, నా దారిని నేను పోతాను.

సుభ:- దయతలచి నన్ను విడిచి పెడతారన్నమాట! పరిశురామ్మగారూ! భర్తచేత శిరాన్ని శంకించబడి, తిరస్కరించబడ్డ అడది పర పురుషుడి దగ్గర ప్రాణాలు యాచించదు. ఇది గుర్తుంచుకోండి.

పర:- అవకాశాన్ని వదులుకోకండి, మీ నగానట్రా ఇవ్వచ్చు - Cash లేకపోతే!

సుభ:- మీ వల్ల కాకపోతే ఆ పిస్టల్ ఇలా పడెయ్యండి... నన్ను నరక యాతన పెట్టకండి - (ఎడుస్తుంది.)

పర:- నావల్ల కాకపోవడమా! Shame Shame!... పడ్డండి తోటలోకి. తీరా కాలాచక్ర మిమ్మల్ని అంతవరక్కుమోసుకు పోవటం నా వల్ల కాదు. చదండి.

(సుభద్ర వెనుకటిగి లోనికి నడస్తుంది పరశురామ్ అనుసరిస్తాడు.
Pause. వీధి తలుపు చప్పుడొతుంది. లోపలనుంచి పరశురామ్
వచ్చి తలుపు తీస్తాడు. వల్లభరావు - చేతిలో ప్లాస్టిక్ Bag తో
వస్తాడు. అందోళనగా గదిలో అటూ యిటూ చూస్తాడు. తరువాత
పరశురామ్ ముఖంలోకిచూసి, చూడలేక తల తిప్పుకుంటాడు.)

వల్ల:- ఏమైంది? ఏం చేశావ్?

పర:- ఇష్! (అని కూర్చోమని సైగచేసి గబగబా లోనికి వెడతాడు.)

వల్ల:- (ఆ గది గుమ్మం దగ్గరికి వెడతాడు. తలుపులు మూసి ఉంటాయి.
అతని ముఖం క్రమంగా మారిపోతుంది భయంకరంగా, వికృతంగా
తయారవుతుంది... ఏదో అనుమానం! వింత ఊహ!... అతని
ఊహలో పరశురామ్, సుభద్రలు చెట్టపట్టాలు వేసుకొని గిట్టిన
తిరుగుతుంటారు. స్టేజీమీద లైటు ఆరిపోతాయి. అతని ఊహకి
రూపకల్పన జరుగుతుంది. ముఖం మీద పడిన వెలుగలో అత
నెంతో వికృతంగా కనిపిస్తుంటాడు. అంతలో తలుపు తట్టిన చప్పు
డొతుంది. అతని ఊహ చెదిరి పోతుంది. లైటు వెలుగుతాయి.
అతను రొప్పుతుంటాడు. నిదానించి, తన్ను తాను సద్దకొని వెళ్లి
తలుపు తీస్తాడు)

పత్రికా విలేఖరి:- (వస్తాడు.) నమస్కారమంది.

వల్ల:- ఎవరు నువ్వు?

ప. వి:- నేను 'హంతకుడు' అనే పక్ష పత్రికకు ప్రత్యేక విలేఖరినంది.

వల్ల:- ఆ! ఏం కావాలి?

ప. వి:- మీ రెండుకలా ఖంగారు పద్ధారు?

వల్ల:- అది నీ కనవసరం. ఎందుకొచ్చావు?

ప. వి:- మీ ఇంట్లో ఏదైనా హత్య జరిగిందా?

వల్ల:- హత్యా?

ప. వి:- అదుగో, మళ్ళీ ఖంగారు పద్ధారు!

వల్ల:- పడ్డానా? పడిలే పడరాను. నీ కెందుకు?

ప. వి :- పదండి, పదండి. ఇంతకీ ఇక్కడ హత్య జరిగిందా, లేదా?

వల్ల :- ఏవిటయ్యా నీ మాటలు? 'ఇచ్చట హత్యలు చేయబడును' అని మా వాకిట్లో బోర్డు ఉన్నట్లు మాట్లాడరావేమిటి?

ప. వి :- మీరు బోర్డు కట్టుకున్నంత కరెక్టుగా మాకు కబురు అందిందండి.

వల్ల :- ఎవడా చెప్పినవాడు?

ప. వి : ఎవడో పౌరధర్మం తెలిసిన పెద్ద మనిషి!

వల్ల : ఉవ్వా! మరి నీ పౌరధర్మం ఎక్కడ తగం బెట్టావ్? వేళకాని వేళ తిని పరుగెత్తుకొచ్చి 'ఇక్కడ హత్యజరిగిందా?' అంటావ్?

ప. వి :- నాకేం పని లేడటండి పరుగెత్తుకు రావటానికి? ఎవరో పెద్ద మనిషి పనివేళా ఫోన్ చేసి 'ఫలానా వీధిలో ఫలానా నెంబరుగం ఫోనుగం యింట్లో ఇప్పుడే హత్య జరిగింది- పరిగెత్తండి' అని చెప్పారు. మా వృత్తి మాత్రం! ఎక్కడ ఏ హత్య జరిగినా పోలీసులు కంటే ముందుగా మాకు కబురు వస్తుంది- వాళ్ళకంటే ముందే మేం తయారవుతాం. ఇది ఆచారం!

వల్ల:- వీటికూడా ఆచారాలు తగండ్రాయ్?

ప. వి:- అయ్యో! ఉండవటండి మరి- ఆచారాలు! అసలు నన్నడిగితే- ఇటు వంటి బలవంతపు మరణాలకే కాక, బలవంతపు జననాలకు కూడా విధిగా ముందుగా మా వంటి పత్రికా నిలేఖకులకు ఫోన్ చెయ్యాలనే రూలు ఉండాలంటాను, ఏవంటారు?

వల్ల:- ఇక దయచెయ్యమంటాను.

ప. వి:- వచ్చినప్పట్నుంచీ చూస్తున్నాను. మీరేదో ఖంగారు పడుతూనే ఉన్నారు. కం, ఇక్కడొక హత్య తప్పని సరిగా జరిగుంటాలి!

వల్ల:- వటప్! (విసుగ్గా)

ప. వి:- నాలుగు వివరాలూ తెలుసుకుని చివరికి వటప్! ఇప్పుడే ఎలా?

వల్ల:- నాయనా! నీ కిక్కడ వివరాలేమీ దొరకవు. దయచెయ్యి.

ప వి:- మీ ఇంట్లో మొత్తం members ఎంత మందండి?

వల్ల:- రిజా తొంభైమంది! (విసుగ్గా)

ప. వి:- అయితే వెంటనే లెక్క పెట్టించండి- రిజా ఎంతై తొమ్మిదిమంది మాత్రమే ఉంటారు.

వల్ల:- మొత్తానికి మీ జాతిబుద్ధి పోనిచ్చుకున్నావుగాదు.

ప వి:- ఏం జాతి? ఏం బుద్ధి?

వల్ల:- విలేఖరుల జాతి! మెడ పట్టుకు గెంటితేగాని పోనిబుద్ధి!

ప. వి :- మేం అలాంటి పట్టంపుజా పెట్టుకుంటే ఎలా చెప్పండి. మార్కావల సింది ఇన్ ఫర్ మేషన్ - కేవలం హెడ్ లైన్ కి పనికివచ్చే ఇన్ ఫర్ మేషన్! That's all! ఇంతకీ హత్య జరిగి ఎంత సేపయిందన్నార?

వల్ల:- మరీ యింత అభిమానంలేని బ్రతుకైతే ఎలాగయ్యా!

ప వి:- Thank you! ఆ! చంపబడ్డది శ్రీయా! పురుషుడా?

వల్ల:- నీ ప్రశ్నలంతటితో కట్టిపెట్టి నే నడిగే దానికి జవాబు చెప్పు.

ప వి:- Yes ready sir!

వల్ల:- ఎవరు నీకు ఫోన్ చేసింది?

ప. వి:- తెలియదు.

వల్ల:- ఎక్కణ్ణుంచి ఫోన్ చేశారు?

ప. వి:- The same answer please!

వల్ల:- హత్య ఎక్కడ జరిగిందన్నార?

ప. వి:- ఈ వీధిలోనే!

వల్ల:- అంటే రోడ్డుమీదా?

ప. వి:- No, no! చక్కని బిల్డింగ్ లో!

వల్ల:- దాని door number?

ప. వి:- తెలియదు.

వల్ల:- మరి యిక్కడికెలా వచ్చావ్?

ప. వి:- బిల్డింగ్ గుర్తులూ, ఫోన్ నంబరు చెప్పాడు.

వల్ల:- ఎంత ఫోన్ నంబర్?

ప. వి:- ఫోర్, ఫోర్, సిక్స్.

వల్ల:- Oh! That's all right. Please get out ; మాఫోన్ నంబర్ ఫోర్, సిక్స్, ఫోర్ you see! Please get out!

ప. వి:- ఆ! నిజం! మీ ఫోన్ నంబర్ ఫోర్, సిక్స్, ఫోరా?

వల్ల:- Get out I say?

ప. వి:- సారీ సార్! వెరీ సారీ! ఇంతకీ ఫోర్, ఫోర్, సిక్స్ ఎవరి ఫోన్ నంబరంది?

వల్ల - ఆ వివరం కూడా నేనే చెప్పాలి? ప్రక్క బిల్డింగ్ కూడా మా బిల్డింగ్ లాగే ఉంటుంది. వాళ్ళ ఫోన్ నంబర్ ఫోర్, ఫోర్, సిక్స్! వెళ్ళిరా!

ప. వి:- Thank you sir! Thank you (వెనుతిరిగి వెళ్ళబోతుండగా పిస్టల్ పేలిన శబ్దం వినిపిస్తుంది.)

ప. వి:- అదుగో సార్! హత్య జరిగింది!

వల్ల:- (ముఖం పాలిపోతుంది. భీతితో వణుకు తున్నాడు. ముఖాన్ని మరో ప్రక్కకు తిప్పుకుని నీరసంగా కళ్ళ మూసుకున్నాడు. పెదవులు అదురుతున్నాయి.)

ప. వి:- పదండి సార్! చూద్దాం. హంతకుణ్ణికూడా పట్టాకోగలిగితే మన పేరు షెర్లాక్ హోమ్స్ పక్కన నిలబడుతుంది. హర్రీయట్ ప్లీజ్! హర్రీయట్!

వల్ల:- (మెల్లిగా) హత్య...జరిగింది!

ప. వి:- అందుకే పదండి మరీ!

వల్ల:- నేను రాను.

ప. వి:- మీరు రాకపోతే నాకు తప్పకుండా? (అంటూ లోపలకు వెళుతున్నాడు.)

వల్ల:- అదెక్కడికి?

ప. వి:- మరెటండీ?

వల్ల:- హత్య జరిగింది-మాయింట్లోనాదు. ప్రక్కబిల్డింగ్ లో! ఫోర్, ఫోర్, సిక్స్ నెంబరు ఫోను గం ఇంట్లో!

ప. వి:- Oh! what a wonder! ఎంత కరెక్టుగా చెప్పి జరిగిందీ హత్య!...వస్తానండీ. విషయం తెలుసుకునే నాలుగు వుటోలు తీసుకుని మళ్ళీ మీ దర్శనం చేసుకుంటాను. (Exit)

వల్ల:- (గభాలున తలుపు వేసివచ్చి ఖంగారుగా లోపలి గుమ్మందగ్గరికి నడుస్తాడు.)

పర:- (తలుపు తీసుకుని ఇవతలకు వచ్చి, తలుపు గొళ్ళెం పెట్టి, ముఖం మీద పద్ధి జుట్టుని వెనక్కు తోసుకుంటాడు. చేతిలో ఉన్న పిస్టల్ బారల్ లోకి చూస్తూ) వల్లభరావుగారూ,...నా పని నెరవేర్చాను. ఏదీ నా bag!

వల్ల:-చంపేశావా, పరశురామ్!...చంపేశావా? ఆ అనుబంధం ఇవాళతో తీర్చిపారేశావా? పరశురామ్, తీర్చిపారేశావా? ... అయిపోయింది. అంతా అయిపోయింది. ... సుభద్రా! సుభద్రా!...నీ తెండుకు పుట్టిందీ పాడుబుద్ధి? ... పచ్చని బ్రతుకులో నిప్పులు పోసుకుపోయావా సుభద్రా!... సుభద్రా!...(ఏడుస్తాడు)

పర:- (వల్లభరావువంక సానుభూతిగాచూసి కరుగ్గా) వల్లభరావుగారూ! చేతులు కాలాక ఆకులు పట్టుకుని లాభం లేదు. రాలినపూలు మళ్ళీ రెమ్మకు అతుక్కోవు. ఆ! డబ్బు కరెక్టుగా పెట్టారుగా! (వల్లభరావును bag తీసుకుని)

వల్ల:- (తన దోరణిలో) సుభద్రా!...సుభద్రా! (పోతాడు.)

పర:- (అతనికి అడ్డుగా నిల్చుని) చూస్తారా పిల్లభరావుగారూ! రండి! చూడండి!... మధుర స్వప్నంలాంటి జీవితానికి భయంకరమైన మృత్యువే ముగింపు. ఆ మృత్యువు కొందరిని మరింత భయంకరంగా ఆవరిస్తుంది. నన్ను, నా చేతిలోని ఆయుధాన్నీ చూసి ఆమె భయపడి పారిపోలేదు. నిబ్బరంగా నిల్చున్న ఆమె గుండెలకు గురి పెట్టి ఒకే ఒక్కసారి కాల్చాను. ఫౌండెన్ లోంచి రంగునీరు ఎగజిమ్మినట్లు ఆమె గుండెల్లోంచి గోరు వెచ్చని నెత్తురు ఎగ జిమ్మింది. అంతే! దళాలున కిందపడి, ఈ ప్రపంచంలోనుంచి నిష్క్రమించటానికి రెండు మూడు షణ్ణాలు నరక యాతన అనుభవించింది. మరుషణ్ణంలో సుఖ దుఃఖాలకు అతీతమైన జగత్తులో ఆడుగు పెట్టింది! చూస్తారా, రండి.

వల్ల:- ఆ!! చూశేను.

పర:- చూస్తారా, రండి! పరుషా మర్గాదా లేకుండా పదిమంది ముగ్ధులతో చెట్టపట్టాలు వేసుకుని తిరిగి, మీ పరువు ప్రతిష్ఠల్ని మంట గలిపి నరరూప రాక్షసి రక్తపు మడుగులో పడి గిరిగిరి తన్నుకుని శాశ్వత నిద్రపోతోంది—చూస్తారా, రండి.

వల్ల:- చూశేను పరశురామ్! చూశేను.

పర:- పదిమందినీ తన వాలు చూపులతో మత్తెక్కించిన పంచకి కనుగుడ్డు వెళ్ళుకొచ్చి వికృతమైన దాపు చచ్చింది—చూస్తారా, రండి!

వల్ల:- చూశేను, పరశురామ్! చూశేను.

పర:- మీరు చూడలేరనే తలుపు వేళాను మీకు చూడాలని ఉండవచ్చు. అయినా చూశేరు.

వల్ల:- చూడాలనికూడా లేదు పరశురామ్! ఆదరించి, నెత్తిని పెట్టుకుని గౌరవించినందుకు నన్నే మోసగించిన ఆ రాక్షసిని చూడాలని లేదు. నన్ను ఎవరూ మోసం చెయ్యలేదు. నే నెవర్నీ చంపలేదు, అంతే! ఏమీ జరగలేదు, ఏదైనా జరిగితే అది నా ఆనందంకోసం జరిగింది. ఇప్పుడు నాకు ఆనందంగా ఉంది (నవ్వు, ఏడుపూ కలిసిన స్వరంతో) నా మనస్సు శాంతంగా ఉంది. ఎన్నడూ లేనంత

హాయిగా ఉంది. (కృత్రిమంగా వికృతంగా నవ్వుతాడు) హాయిగా ఉంది.

పర:- అంతే. అంతే ఏమీ జరగలేదు. మీ రలా శాంతంగా కూర్చోండి.

వల్ల:- శాంతంగా కూర్చుంటాను. ఇంకొక్క పనిచేసి ఇంకా శాంతంగా కూర్చుంటాను. వాణ్ణి గుమ్మంలోకి రాకుండా చేసి, గుండెలమీద చెయ్యి వేసుకుని నిద్రపోతాను.

పర:- వాడెవడండి?

వల్ల:- ఇంకెవరు? రాజశేఖరం!

పర:- ఓ! మీ పార్థరరా? ఆయనేనా ఈ కథకి మూల పురుషుడు!

(తలుపు చప్పుడొడుగుంది.)

వల్ల:- వాడే! వాడే నా సంసారానికి చిచ్చు పెట్టింది.

పర:- అదేమర్నమాట లెండి. మన బంగారం మంచిదైతే వాళ్ళేం చేస్తారు?

వల్ల:- అవును పరశురామ్!...అంతే! (తలుపు చప్పుడు ఆరికించి కొంచెం కంగారుగా) ఆ! అది సరే!...ఆ గదిలో...అలాగే ఉంచేశావ్!... ఎలా?

పర:- అదంతా నేను చూసుకుంటూ లెండి. మీరు మాత్రం కాస్త నిబ్బరంగా ఉండాలి, మీ బంగారు ఎవరైనా చూస్తే.....

వల్ల:- బంగారా? లేదు ... ఏమీలేదు ... నాకేం భయంలేదు. అసలు నేనే ... నా చేతులతో ఆ పని చేసేవాణ్ణి...కానీ...కానీ...

పర:- అవురవువు! సెంటిమెంటల్ అబ్జెక్షన్! నాకు తెలుసుకుండి. (తలుపు చప్పుడు. పరశురామ్ వెళ్ళి తలుపు తీస్తాడు.

రాజ:- (వస్తాడు. ఇందాకటి చురుకుదనం కనిపించదు.)

వల్ల:- రా, శేఖరం! ఇతనిపేరు పరశురామ్! నాకు వ్యాపార విషయాల్లో చాలా సార్లు సహాయం చేశాడు. మంచి మేధావి...

పర:- చాల్తాడి. మీరా మాత్రం వెపితే మిగతావంతా నేను చెప్పుకుంటాను.

- రాజ:- మిమ్ములైక్కడో చూసినట్టుందండి. గుర్తువావటంలేదు.
- పర:- నాకూ ఆలాగే అనిపిస్తోంది. అయితే మనం కలుసుకోకపోయినా మన ఫోటోలు ఎక్కడై నా కలుసుకున్నాయేమో!
- వల్ల:- అదేమిటి పరశురామ్! ఇండాక నా పార్థనర్ ఎక్కడ ఉంటున్నాడని అడిగావుగా! ఇతనే రాజశేఖరం!
- పర:- ఓ!...ఓహో!...మీరేనా? చాలా సంతోషం! చాలా సంతోషం!
- రాజ:- నా గురించి మీ రెండు కడిగాదు?
- పర:- ఈయనకో పార్థనర్ ఉన్నాడని తెలుసు. అందుకే అడిగాను.
- వల్ల:- మీ పరిచయం బాగానేఉంది. మాట్లాడుతూండండి, ఇప్పుడే వస్తా. (మధ్య గదిలోకి వెడతాడు.)
- పర:- ఆ! మీకు పిల్లలెంత మందండి?
- రాజ:- జనాభా లెక్కం కొచ్చారేమిటి?
- పర:- అబ్బే!...చెప్పటానికి అభ్యంతరమా?
- రాజ:- పిల్లలు లేరండీ!
- పర:- కొంపతీసి మీరు బ్రహ్మచారులా?
- రాజ:- పిల్లలులేని వాళ్ళంతా బ్రహ్మచారులైతే నేనూ బ్రహ్మచారినే!
- పర:- అయితే పెళ్ళయిందన్నమాట! అత్తవారు ఉన్నవారేనా?
- రాజ:- మీరు ఏమిచేసిందో అడుగుతున్నారు!
- పర:- ఓ మనిషిని చూడగానే నాలో కొన్ని ఊహలు రేగుతాయి. అవెంత వరకూ నిజమో నాకు నేను నిర్ణయించుకోటం అలవాటు.
- రాజ:- బాగుంది...మా అత్తవారు అంతగా ఉన్నవారు కాదులెండి.
- పర:- మీ బిజినెస్ బాగా సాగుతోందా?
- రాజ:- ఏదో ఫకచాలేమలెండి, ఎలాగై నా వల్లభంతో విడిపోయాక నే నాట్టే సంపాదించలేదు.

పర:- అవసరానికి అడ్డుపడేవారేనా మీ అత్తగారు?

రాజ:- (వెంటనే జంకి-నిదానించి) నన్నిన్ని ప్రశ్నలు అడిగారుగానీ, మీరేం చేస్తుంటారో, ఎక్కడుంటారో ఒక్క ముక్కయినా చెప్పారా?

పర:- చెప్పనా?

రాజ:- చెప్పమనేగా!

పర:- మీరు ఖంగారుపడతారేమోనని!

రాజ:- ఎందుకూ?

పర:- నేను ప్రొఫెషనల్ మర్డరర్ని!

రాజ:- ఆ!

పర:- అవును. నేను కోరిన దబ్బు యిస్తే, మీరు కోరిన వ్యక్తిని... ఓన్!

రాజ:- Is it?

పర:- Yes yes!

రాజ:- మీరు జోక్ చేస్తున్నారు. నేను నమ్మను.

పర:- పరీక్షించి చూడండి.

రాజ:- ఎలా?

పర:- ఓ పాతిక వేలు ఇలా పారేసి ఓ మనిషి పేరు చెప్పండి చాలు!

రాజ:- What a hell!

పర:- (నవ్వి) ఖంగారు పడకండి. (ఫ్లాష్బ్యాక్-లోని కాఫీ రెండు గ్లాసులలో పోస్తున్నాడు) అది నా వృత్తి. మీరు సిద్ధమేనా?

రాజ:- భలేవారే!...నాకు శత్రువు లేవరూ లేదు.

పర:- అంతా మొదట ఇలాగే అజ్ఞాత శత్రువుల్లాగా మాట్లాడతారు - నా ముందు!...అ! కాఫీ తీసుకోండి. (అందిస్తాడు)

రాజ:- (తాగబోయి అగి, గ్లాసులోకి అనుమానంగా చూస్తాడు) కొంపదీసి ఎవరైనా మీకో పాతిక వేలిచ్చి నా పేరు చెప్పలేదు గదా!

పర:- అంటే మీకు శత్రువున్నాడన్నమాట!

రాజ:- బోల్తా కొట్టించారు మొత్తానికి!

పర:- మొదట జుట్టు అందించి, తరవాత గుట్టు అందుకోటం నా అంబాటు! చెప్పండి. ఎవరా శత్రువు? మీరెవరినైనా ప్రేమించారా?

రాజ:- అహా!

పర:- ఆరు సంవత్సరాలు ఆహారాత్రాలు ప్రతిఫలించకుండా ప్రేమించారా?

రాజ:- అయితే మీకు నా పరిస్థితి అర్థంకాదు.

పర:- పరిస్థితుల్ని అర్థంచేసుకోవడంలో పరశురామ్ తరవాతే ఎవరైనా! చెప్పండి, పాలో ఆవుతాను.

రాజ:- ఆరు సంవత్సరాలు నిస్వార్థంగా ఆరాధించాను. రాత్రి కంటి, పగటి కంటి కన్నాను. కన్ను మూసినా తెరిచినా ఆమె సుందరవిగ్రహాన్నే చూశాను. ఆమె తృప్తి కోసం, ఆనందం కోసం ఎన్నో చేశాను, ఎన్నెన్ని ప్రదేశాల్లో తిప్పాను. ఎంతో ఖచ్చి పెట్టాను. ఏ మహా భక్తుడూ ఏమాత్రం ప్రతిఫలాన్ని ఆశించకుండా నాలాగా ఏ దేవుణ్ణి ఆరాధించి ఉండడు-పూజించి ఉండడు. ఆమె నోటిలోనుంచి మాట రాకపూర్వమే ఆమెకేం కావాలో గ్రహించాడు. ఆమె కనుసన్నల్లో మెరిగాను. ఆమె మౌనం నన్నెంతో ముగ్ధుణ్ణి చేసింది? ఆమె చిరునవ్వులు నాలో ఎన్నో ఆశలు రేకెత్తించాయి ... నా ఆరాధనకి రాజ్యకూడా కరగవలసింది...ఏమంటారు మీరు?

పర:- Sure, sure!

రాజ:- అవునా, ఇవాళ జరిగిన సమస్తం చెప్తారని వినండి. ఇక్కడికి నాలుగు మేడలకు అంతర్లి మేడలో ఇవాళాక పెద్ద పాత్ర వున్నది. అంతా ఇంగ్లీష్ మోడల్ లో ఏర్పాటు చేశారు. ఆ నాటావరణం ఉత్సాహకరంగా ఉంది. నాలో కూడా ఉత్సాహం పొంగి కట్టలు తెంచుకున్నది! నా ఎదుట ఆమె కూర్చుంది. ఆమె నవ్వులు నాతో

దోబాచులాదాయి. ఆమె కన్నులు నాలో ఆవేశాన్ని రగిలించాయి. ఆమె మాటలూ, చేష్టలూ-ప్రతి ఒక్కటి నన్నుమెకు సన్నిహితుణ్ణి చేశాయి. విచ్చివాణ్ణి చేశాయి ఆ సందర్భో, ఆ ఆంగ్ల సంగీతం కలిగించిన మత్తులో ఆమెను దగ్గరకు తీసుకున్నాను ఆమె ముఖంలో ముఖం ఉంచాను...అంతే. అంతే. నా గూఢ పగిలిపోయింది. పార్టీ ఆగిపోయింది! ప్రపంచం గిర్రున తిరిగిపోయింది. అంతా నిర్దాంత పోయి చూస్తున్నాడు. లాయర్స్, జాక్లర్స్, high rank officials, పెద్ద పెద్ద వ్యాపారస్తులూ, ఉన్నతభావాలగుం వ్యక్తినిగా నన్ను మెచ్చుతుని గౌరవించేవాళ్ళూ ఎందరో ఉన్నారు. అంతా నాకు కలిగిన అవమానాన్ని కళ్ళారా చూశారు. ఆ చూపులు నేను భరించలేక పోయాను. నా ప్రాణాలూ, నా వ్యక్తిత్వం, నా పదవు ప్రతిష్ఠలూ, నా ఉన్నత భావాలూ గిల్లారుచుపోయాయి. ఏం చెయ్యను? ఏం చెయ్యాలనయి?...నిలూనా కూలిపోయాను. రక్తం గర్భ కట్టుకు పోయింది. నా ఆరాధన అంతా వ్యర్థమైపోయి, నా జీవిత వినాశ నానికి దారి తీసింది. అది...అది ప్రేమేనా? ... నా పట్ల ఒక ఆడది చూపిన యీ మర్యాదకీ ప్రతిక్రియగా నేనేం చెయ్యాలి? ఆమెకు ఏం చెయ్యాలి? మీరైతే ఏం చేస్తారు? ఇంత ఘోరంగా అవమానించిన ఆడదాన్ని మీరైతే ఏం చేస్తారు?

పర:- నిలూనా చీల్చేస్తాను.

రాజ:- అదే అనిపించింది. కానీ...కానీ-

పర:- కానీ మీరాపని చెయ్యలేదు. మీ చేతులా పనికి ఒప్పుకోవు!

రాజ:- అవును. అయినా ప్రతీకారం చేసి తీరతాను.

పర:- మీరేం చేస్తారు? మీనల్ల ఏమౌతుంది? దాని కెంత గుండె నిబ్బరం, ఎంత ఆత్మకత్తి కావాలి! అవన్నీ ఈ పరశరామ్ కి ఉన్నాయి!

రాజ:- ఆ!

పర:- ఆ! ఓ పాతికవేదేగా - పారెయ్యండి. పది నిమిషాల్లో పని ముగించేస్తాను. సై! యేనా?

రాజ:- (ఉద్రేకంతో ఆలోచిస్తుంటాడు.)

పర:- ఆలోచించకండి. ఆలోచిస్తే అన్నంకూడా ముట్టలేం. గొప్పవాళ్ళంతా గొప్పగొప్ప పనులన్నీ ఆవేశంలోనే చేసేవారు,

రాజ:- (జేబులోనుంచి ఓ నెక్‌లెస్ టీసీ) ఇది...ఇది ఆమెకోసం తెచ్చిన ప్రేమకానుక! ఇదిప్పుడొక ప్రాణాలు తియ్యటానికి ఉపయోగపడుతోంది...మీ దగ్గరుంచండి.

పర:- అక్కర్లేదు. మీ దగ్గరే ఉంచండి. పరచేదే-అద్యాన్ను ఇవ్వక పోయినా!

రాజ:- అయితే పని పూర్తిచెయ్యండి-పది నిమిషాల్లో డబ్బు తెస్తాను. (అంటూ వీధిలోకి వెళ్ళబోయి వెనుదిరిగి) ఈ సంగతి మరో మానవుడికి తెలియకూడదు. అలా చెయ్యగలిగితేనే చెయ్యండి.

పర:- ఆ జాగ్రత్తలన్నీ నేను ఉగ్గరిస్తూనే తాగినవిద్యలు...అ!...! పేద.

రాజ:- ఓ!... (అంటూ జేబులోనుంచి ఓ కాగితాన్ని తీసి దానిమీద నాలుగు అక్షరాలు గిలికి పరశురామ్‌కి యిస్తుండగా)

వర్ణ:- (వస్తాడు)

రాజ:- వస్తా!...వస్తా వర్ణభం!

వర్ణ:- అప్పుడే వెళ్ళిపోతున్నావే?

రాజ:- మళ్ళీవస్తా (EXIT)

వర్ణ:- ఏవిటి నాడితో మురిచినారాడుతున్నావే?

పర:- శత్రువులేని మనిషి లేడు. నాలాంటి మనిషి లేడు. కనుక మనమందరికీ నాతో పనులుంటి. అందరి రహస్యాలు నాతో చెప్పుకుంటారు. నాకు చెప్పడంతా ఓర్పుతో నేను వింటాను, అందువల్లే నేను అందరికీ అక్షణే నిజంగా నాలాగా ఏ ప్రజానాయకుడు తై రెక్కగా ప్రజాసేవ చేస్తున్నాడో చెప్పండి. చూద్దాం!

వర్ణ:- ఏవిటి పరశురామ్! నాది దగ్గరకూడా డబ్బు తీసుకున్నావా?

పర:- తీసుకోలేదు, తీసుకోబోతున్నాను.

వల్ల:- అ!...అయితే వాడి శత్రువెవరో నాకు తెలుసు...నాకు తెలుసు!...

పర:- ఎవరు?

వల్ల:- నేనే!...నేనే వాడి శత్రువుని! నేనే వాడికి వాడి ప్రియురాలికి మధ్య రాక్షసుడల్లే నిల్చున్నాను. నేనే వాళ్ళ స్వేచ్ఛా విహారంకు అడ్డు తగులుతున్నాను. అందుకే, అందుకే నా అడ్డు తొలగించుకుంటే వాళ్ళకి సంపూర్ణ స్వేచ్ఛ లభిస్తుంది. వాళ్ళిద్దరూ చిలకాగోరింకాల్లా కింకిల్లాడుతూ ఉండచ్చు! (వెట్టిగా నవ్వుతాడు.) నా అడ్డు తొలగించుకుంటే—చీమలు నూకలు పోగుచేసినట్టు నేను కూడబెట్టిన ఆస్తినంతా ఇదరూ అనుభవించవచ్చు! (మళ్ళీ వెట్టినవ్వు) అంతేగా పరశరామ్! నాకు తెలుసు!...నువ్వు చెప్పకర్లేదు...అనుభవించమను! స్వేచ్ఛా విహారం చెయ్యమను! ఆ ప్రేతంతో బాల్ థామ్ దాన్స్ చెయ్యమను యిహా! ధర్మి రోగ్స్!

పర:- అంతా అయిపోయాక ఎందుకలా ఆవేశపడతారు వల్లభరావుగారూ! అతను చంపమన్నదీ మిమ్మల్ని అవునో, కాదో నాకు తెలీదు. ఇంతలో తొందరపడతారెందుకు? చీటిరాసి యిచ్చి పోయాడు. నేను కూడా చూశాను. (అంటూ చీటి యిస్తాడు.)

వల్ల:- (చూస్తూ) అ! ఏమిటిది?

పర:- ఏముంది, మీ భార్యను చంపమన్నాడు, అంతేగా!

వల్ల:- సుభద్రనా?...ఎందుకు?...ఎందుకు?

పర:- ప్రతీకారం!

వల్ల:- (అయాసపడుతూ) ఎందుకూ?

పర:- అవమానించినందుకు ప్రతీకారం!

వల్ల:- సుభద్ర అవమానించినదా? శేఖరాన్ని అవమానించినదా? ఎందుకు?

పర:- నిప్పుని తాకితే కాలకుండా ఉంటుందా, వల్లభరావుగారూ?

వల్ల:- నిప్పు!...నిప్పు!...ఎవరు?...నుభద్రా?

పర:- అవును తేలిగ్గా నిప్పు అంటే చాందందీ... అది పవిత్రాగ్ని !

వల్ల:- పవిత్రాగ్ని! నేను నమ్మను!

పర:- నమ్మను, నమ్మనని మీరెంత గొంతు చించుకుని అరిచినా నిజం నిజం కాకపోదు, వల్లభరావుగారూ! అక్కడ జరుగుతున్న పార్టీలో మీరు నిజంగా నమ్మలేని అడ్డుక సంచుటన జరిగింది-ఇంతకు ముందే ! ఆమె చనివుని ఆపార్థం చేసుకొన్న శ్రేణుల కల్యణంతో ఆమెని సమీపించారు. విషం పూసుకున్న చేతులతో ఆమెను తాచాడు, అప్పుడేం జరిగిందో హింసించ గలరా? పరశ్రీం వెంట పిచ్చి కుక్కలా తిరిగినందుకు గూం గుయ్ మనిపించి పదిమందిలో కాళ్ళంత ముద్రవేసి, తన కిలం ఎటువంటిదో చాటుకుంది.

వల్ల:- నిజమా?

పర:- మీరు నమ్మనివన్నీ నిజాలు కాకుండా పోవండి! మీ దృష్టిలో పది మందితో మెంగటం చేతకాని శ్రీ బ్రూడ్ ! ఆ బ్రూడ్ అంటే మీకు మంట! ఇది ఒకనాటి మాట ! అప్పుడో ఆ అభిప్రాయంతోనే మీ భార్యని పదిమందికి పరిచయం చేశారు. సోషల్ గా ఉండమని ప్రోత్సహించారు. ఉన్నత భావాలు గల వాడనీ, ఇంద్రుడనీ, చంద్రుడనీ, మీచేత ఈ సొగైటిచేత పొగడలు అందుకుంటున్న శ్రేణులతో చతువుగా ఉంది మీ భార్య! అది చూసేసరికి మీ మనస్సులో విషం పుట్టుకొచ్చింది. ఆ పాపం యీ నాటికి బద్దలై ఆమె చస్తేనేగానీ కాంచి లేదనుకునే వరకూ వచ్చింది, మీ కోరిక నెరవేర్చాను. నా అవసరం వాడితీరు ! ఇక ఇప్పుడామె పవిత్రాగ్ని అయినా-సాక్షాత్తు ఆ సీతామహాదేవి అయినా చేసేదేమీ లేదు. అనుభవించండి.

వల్ల:- పరశురామ్ ! ... ఆమెను చంపటానికి ముందే నికీ సంగతి తెలిసిందా ?

పర:- ఆ!

వల్ల:- మరయితే ఎందుకు చంపావ్ ?

పర:- మరి నా రబ్బో ?

వల్ల:- రబ్బు ! రబ్బుకోసమని నిర్దోషని తెలిసుండి చంపుతావా! ఆమె తప్పుచేసిందని నేను మాయలో పడితే నిజం తెలిసినవాడివి నాకు చెప్పకుండా అమాయకురాలిని నిలబానా కార్చి చంపుతావా ? ... సుభద్రా!

పర:- మళ్ళీ మీరు విచ్చిని ఎదుతున్నారు. ఆమె దోషి అయితే నాకే? నిర్దోషి అయితే నాకే? నా వృత్తి నాది.

వల్ల:- పరశురామ్! అసలు నవ్వనే వాడివే కొంపలో అడుగు పెట్టకుండా ఉంటే నాకీ సాహసం ఉండేది కాదు. ఈ గంటా గడిస్తే నిజం తెలుసుకుని నా సుభద్రని క్షమాపణ కోరేవాణ్ణి!...దీని కంటకీ కారణం నువ్వు, పరశురామ్ నువ్వు!

(అతని చొక్కా పట్టుకుని గుంజుతున్నాడు.)

పర:- (నిర్దిష్టంగా సిగరెట్ కాల్చుకుంటూ) సరే. మీరింతగా జాళ పడుతున్నారు గనుక నేనో ఉపకారం చేస్తాను.

వల్ల:- ఏవిట్రుడి?

పర:- చెప్పితే ఏవిస్తారు?

వల్ల:- పరశురామ్! ... ఏవిట్రుడి? (ప్రాధేయపడుతూ) ఏవిట్రుడి చెప్పు పరశురామ్!...చెప్పు!...సుభద్రని చంపలేదని చెప్పు పరశురామ్! ...నీకేది కావాలంటే అదిస్తాను.

పర:- సరే, మీరు ఆపదలో ఉన్నారనుక ఈ ఉపకారం ప్రీ!

వల్ల:- చెప్పు పరశురామ్!

పర:- ఆమె దోషి అనకున్నారు గనుక కామగా పాతిపెట్టేస్తానన్నాను. ఇప్పుడు నిర్దోషి అనే తెలుసుకున్నారు గనుక ఆ శవాన్ని అలా వదిలేస్తాను.-అట్టహాసంగా ఊరేగింపు జరిపి, బ్రహ్మాండంగా ఉత్తర క్రియాలు జరిపించండి...

వల్ల:- పరశురామ్! (దిగ్గరగా అరుస్తాడు.)

(నిశ్శబ్దం)

రాజ:- (ఘైల్లిగా తలుపు తోసుకుని వస్తాడు.)

వల్ల:- (అతన్ని చూస్తూనే) రా, శేఖరం, రా! (విషంగా నవ్వుతూ ఆహ్వానిస్తాడు)...సుభద్రని ప్రేమిస్తున్నావా శేఖరం? అమెను అంటిపెట్టుకుని తిరిగి ప్రేమిడి నవ్వుదావన కన్నావా శేఖరం! (పెరుగుతున్న ఉద్రేకంతో) అమె నీ సొత్తయినట్టు నడించి నాలో కార్చివు. రగిలించావా శేఖరం!...చెప్పు, చెప్పు, అమె నీ ప్రేయరాలా? చెప్పు!

రాజ:- ఆ రాక్షసి నా ప్రేయరాలా?

వల్ల:- రాక్షసి!...రాక్షసి!...నిన్ను తృణీకరించింది. నిన్ను యీ సంచూనికి చీడ పురుగ్గా విదిలించేసింది...అవునా శేఖరం!...అవును. అంతే!...పరశురామ్! నా భార్యని నేను అన్యమనించేట్టు చేసి, ఆ అమాయకురాలి జీవితాన్నీ, నా జీవితాన్నీ నాశనం చేసిన ఈ రాక్షసుణ్ణి చంపేందుకేం తీసుకుంటావ్?...కాల్చి చంపటంకాదు. అంద అందాలుగా అందించేందుకేం తీసుకుంటావ్? ఒక్క షణం అలస్యం చేయకు. చంపిపారేయ్! ... వీడిమూలాన దేవతలాంటి భార్యని చంపుకున్నాను. చేతులారా చంపుకున్నాను. పరశురామ్! చంపుకున్నాను.

రాజ:- ఆ! సుభద్రని చంపేశారా?...సుభద్ర చచ్చిపోయింది. (విషంగా ఉన్నాడంగా నవ్వుతూ) నన్ను అవమానించి నందుకు ప్రతికారం జరిగిపోయింది...నేను రేయకుండానే జరిగిపోయింది. నాతో నిమిత్తం భేదంకానే జరిగిపోయింది...పరశురామ్గారూ! పాతిక వేలిస్తేనేగాని సుభద్రని చంపనన్నాడు.. చిల్లిగవ్వ అర్చులేకుండా నా కోరిక తీరిపోయింది. ఆరాధించిన నన్ను అవమానించిన పాపాణం అర్థంయి పోయింది, ... (నవ్వి) చంపించింది నవ్వు! చంపింది నవ్వు! ... నాకేం సంబంధం లేదు. నాకేం సంబంధం లేదు, (అని వీధి తలుపు దగ్గరకి వెళుతూండగా)

ప.వి:- (ఁస్తూనే శేఖరాన్ని చూసి) హలో! మీరిక్కడున్నారేమిటి? (వల్లభంతో) ఈయన మీ friend అనుకుంటాను. ఇందాక బ్రహ్మాండమైన పార్టీలో ఒకామె ఈయన్ని

రాజ:- వట్టవ్!

ప.వి:- విషయం పూర్తిగా చెప్పాక చివరికి వట్టవ్! ఇప్పుడే ఎలా?..... అహాహా! నిజంగా పెద్దటపాకాయ పేరినంత చప్పుడయిందనుకోండి. అహాహా!

రాజ:- You fool, get out!

ప.వి:- ఇక్కడ జరిగిన హత్యకే సంబంధించిన ఇన్ఫర్ మేషన్ కోసం వస్తే అప్పుడే get out ఏవిటండి?

రాజ:- హత్యా?

ప.వి:- ఏమిటి మీరలా కంగారు పడుతున్నారు?

రాజ:- ఇక్కడ హత్య జరిగిందని మీ తెలా తెలుసు?

ప.వి:- షేమ్ షేమ్! మాకు తెలియక పోవటమేమిటండి! (వల్లభంతో) ఆ! ఏవండోయ్! మనం అనుకున్నట్టు ఆ ప్రక్క బిల్డింగ్ లోకి వెళ్ళాను. కానీ మీరు చెప్పినట్టు అక్కడ హత్యజరగలేదు సరిగదా, ఆ ఇల్లు ఖాళీగా ఉంది. ఎవడో ఆకలాయి వెధవ ఫోన్ చేసివుంటాడు. నాకు మాత్రం మీ ఇంట్లో మీ ఆందరి ఖంగారు చూస్తూంటే హత్య జరిగినట్టే ఉంది. హత్యకీ, ఆందోళనకీ అంత చుట్టరికం! ఏవంటారు?

పర:- అవును. హత్య జరిగింది.

ప.వి:- మీరెవరు?

పర:- చెప్పతాను. శిరసున ప్రతిష్ఠించుకుని ఆరాధించ వలసిన నారీ శిరోమణిని పతితగా అనుమానించి నిలూనా కార్చి చంపమన్నదీయన! స్నేహితుని భార్యని ప్రేమించాననీ ఆరాధించాననీ దబ్బా వాయించుకుని, ఆమెచేత దగ్గర సగం గొడ్డొచ్చుకుని, ప్రతీకారంకోసం చంపమన్నదీయన! ఇద్దరూ చైరొక పారిక వేంకి నున్న మాట్లాడుకున్నారు. నే

నామెను చంపాను—కేవలం నా అవసరం కోసం! మా ముగ్గురిలో ఎవరు హంతకులో, మూలో ఎవరి ఫోటో మీ పత్రికలో వేసుకోవాలో మీరే నిర్ణయించుకోండి.

ప.వి:- What a lucky day! హత్య జరిగింది. హంతకుడు దొరికాడు. కాదుకాదు. హంతకులు ముగ్గురు దొరికారు. ఓ! బ్రహ్మాండమైన హెడ్ లైన్! ఈ కేసురా ఇంతవరకూ ప్రాణాలతో వున్న వాళ్ళని ఫోటో తీయలేదు. 'కనుక ఇది బయలుదేరినందుకైనా హత్య జరగవచ్చు! For its honour'...అ! ఇంతకీ శవం ఎక్కడుంది? నాలుగు ఫోటోలు తీసుకుపోతాను.

పర:- రండి చూపిస్తాను.

వల్ల:- పరశురామ్! నీకేమైనా పిచ్చెక్కిందా? వెళ్ళవయ్యా! ఇక్కడ హత్యలూ లేవు, శవాలు లేవు!

ప.వి:- కాదు, హత్య జరిగింది మీరే చంపారు. శవం వుంది. చూపించండి.

వల్ల:- నువ్వెవరనన? ఫో, బయటికి ఫో!

పర:- అగండి వల్లభరావుగారూ! తొందరపడకండి (ప.వి.తో) రండి. (లోపలి తలుపు గొళ్ళెం తీసి, తలుపు బార్లగా తోసి) ఊ! తియ్యండి ఫోటో! భయపడకండి.

ప.వి:- (కేమెరా సరిదేసుకుంటున్నంతలో)

సుథ:- (లోపలినుంచి గబగబా వస్తుంది.)
[ప్రతికా విలేజింగ్ చేతిలో flash వెలుగుతుంది. నిర్భాంతపోతాడు. ఆమెవచ్చి వల్లభం కాళ్ళమీద పడ్డది. పరశురామ్ మధ్య కుప్పిలో కాపీగా కూర్చుని సిగరెట్టు వెలిగిస్తాడు.]

సుథ:- నన్ను తీసుకువచ్చి. పాపిష్టిదాన్ని, ఇంతసేపూ మీరు పడుతున్న బాధంతా చూస్తూ కుమిలిపోతూ కూర్చున్నాను—ఆయన కూర్చో మన్నారని!...నన్ను తీసుకువచ్చి...మీకు అనుమానం కలిగేట్లు ప్రవర్తించటం నాదే తప్పు! నన్ను తీసుకువచ్చి. (ఏడుస్తుంది.)

పర:- వల్లభరావుగారూ! అది భయంకర సర్పం కాదు. మీ శిరోమణి!...
దరించండి... (అని నవ్వుతాడు.)

వల్ల:- (కన్నీటితో) సుభద్రా! (ఆమెను లేవదీసి) నువ్వే నన్ను క్షమించాలి
సుభద్రా! ఇన్నేళ్లు నీతో కాపురం చేసి, నీ మనసెరిగి కూడా
మాయలో పడ్డాను. (అని పరశురామ్ దగ్గరికి గంగబా వెళ్ళి, అతని
రెండు చేతులూ పట్టుకుని) పరశురామ్! నీ ఋణం తీర్చుకోలేను
పరశురామ్! నా సంసారాన్ని నిలబెట్టావ్ పరశురామ్!

పర:- నేను మీ సంసారాన్ని నిలబెట్టడానికి రాలేదు, వల్లభరావుగారూ! అది
యాదృచ్ఛికంగా జరిగింది. నేను నా చెల్లెలి సంసారాన్ని నిలబెట్టు
కోడానికి వచ్చాను. మా పెత్తంద్రీ కూతుర్ని ఓ ధనవంతుడికిచ్చి
చేశారు పరశ్రీ వ్యామోహంలో పడి భార్యనే భారంగా భావించి
పాతిక వేలు తెస్తేనే తన గుమ్మంలో ఆడుగుపెట్టమని ఆమెను
పుట్టింటికి పంపేశాడాయన! మా వాళ్ళంతా కాళ్ళావేళ్ళాపడి ప్రాధేయ
పడినా ఆయన మనసు మారలేదు. దాంతో ఆమె బ్రతుకు బండలై
పోయింది. ఇన్నాళ్ళూ పుట్టింట్లో ఆమోరించి ఆఖరికి ఆత్మహత్యకు
సిద్ధపడ్డది. చివరి ప్రయత్నంగా ఆస్పాంలో ఉంటున్న నాకు
ఉత్తరం రాసింది. “నువ్విప్పుడు రాలేకపోతే ఆడదై పుట్టిన
దౌత్యాగ్యానికి నీ చెల్లెలు బలి అయిపోతుంది. గుర్తుంచుకో”
అని రాసింది. ఆమె ఆక్రోశం నన్నిక్కడికి రాక్కొచ్చింది.
ఆమె ఆవేదన నన్నీ పనికి పురిగొల్పింది. ఇదుగో, ఇలా సంపా
దించాను-పాతికవేలు!...మా చెల్లెలు తెలివి గలది. అందగత్రై
తరని పువ్వుల్లో పెట్టి పూజించే స్వభావం గలది...ఆలాంటప్పుడు
ఏం తప్పుచేసిందని ఆమెను వేళ్ళగొట్టి, పరశ్రీం వెంట తిరిగి,
వరైతుకోలేని అవమానంపాలై పాతాలు నేర్చుకోవలసి వచ్చింది-
రాజశేఖరంగారూ!

(అంతా నిర్భాంతపోతారు. పరశురామ్ బల్లమీద bag రాజశేఖరం
కాళ్ళ దగ్గరికి విసిరి) ఇదిగో, మీరు కోరిన పాతికవేలు! నా చెల్లెల్ని
అన్యాయం చెయ్యకండి. వస్తా! వస్తానమ్మా!

(వెళ్ళిపోయాడు.)

వట్ట:- పరశురామ్!

సుభ:- ఏవండీ!

ప్ర.వి:- పరశురామ్‌గాడా! ఏవండోయ్! ఒక్క ఫోదో! (Exit)

రాజ:- (నిదానా క్రుంగిపోతాడు. పక్కాత్రాపం దహిస్తోంది. కన్నీరు జలం జలం రాలింది. మెల్లగా పంగి bag అందుకుని వల్లభరావు దగ్గరికి వెడతాడు. bag అతని చేతిలో ఉంచుతాడు. సుభద్రని చూస్తాడు. ఆమె అతనివంక సానుకూలంగా చూసి తం తిప్పుకుంటుంది. అతను ఆమె దగ్గరికి నడుస్తాడు. ఆమె ముఖంలోకి చూస్తాడు. చూడలేక తలతిప్పుకుని) సుభద్రా! (దగ్గరైతే) సుభద్రా! మీ వదిన్ని తీసుకు రావటానికి ఇప్పుడే వెడతున్నాను. (గిర్రుకున్న వెనుకరిగి వెడుతుండగా అతన్ని వెంటదీస్తూ) —

—: తెర :—

ఉలిపి తట్టె

రచన :

ఆవుల శ్రీనివాసరావు

పాత్రలు

పాపయ్య
గోవిందు
శ్రీహరి
ప్రసాద్
రంగనాథం
రామరాజు
డొర
శేఖర్
కృష్ణదేవి

[తెర లేచేసరికి శ్రీమంతుని భవనంలోని ముందు హాలు కనిపిస్తూ ఉంటుంది. కుడిప్రక్క ఒక పేము మందముపైన ఒక పరుపు పరచి ఉంటుంది. మరి ఒక పరుపు చుట్టబడి ఉంటుంది. మంచంమీద ఇంటి యజమాని పాపయ్య కూర్చొని దగ్గుతూ ఉంటాడు. మధ్యలో రెండు కుర్చీలు, వెనుక మధ్య ద్వారం, ద్వారానికి తెరలు, నాయకుల, సిని తారల, దేవతల చిత్రపటాలు గోడలపై వ్రేలాడుతుంటాయి]

పాపయ్య:- (దగ్గుతూ) గోవిందా గోవిందా... (జవాబు లేదు. గట్టిగా) గోవిందా...
(దగ్గు తమాయించుకొంటూ) గోవిందా...

గోవింద:- అయ్యో... వస్తున్నా (అంటూ బిరబిర వచ్చి చేతిలోనున్న వేడినీళ్ళు సంచిని పీళ్ళుమీద పెడతాడు. బహుగా సంచిలోనివి తెల్లై నీళ్ళ యుంటవి)

పా:- అబ్బ! చంపేకావురా. నీ దుంపకెగ. తెల్లనీళ్ళు పోసుకొద్దావా!

గో:- కదుమరె... కదుమరె... ఎంత పొరపాటు ... ఎంత పొరపాటు...
(సంచితో లోనికి పరుగుతీస్తాడు)

పా:- కృష్ణా... కృష్ణా... కృష్ణా...

కృష్ణవేణి:- వస్తున్నా నాన్నా..... (కాఫీ తొట్టించుకుంటూ వస్తుంది) నాన్నా, ఈ మాత్ర వేసుకొని కాఫీ త్రాగండి.

పా:- ఊరు పొమ్మంటుంది. ఏరు రమ్మంటుంది. ఇంకా ఎందుకమ్మా ఈ మందులు మాతులు?

కృష్ణ:- ఊతుకోండి నాన్నా. ఏమిటా మాట? మీరు ఆరోగ్యవంతులై హాయిగా వుంటే, ఈ ఇల్లు హాయిగా ఉంటుంది. ఈ ఇంటితోపాటు ఈ ఊరు హాయిగా ఉంటుంది.

పా:- (మాత్ర మింగి, కాఫీ త్రాగి దగ్గుతూ) నా ముఖంమీదనే తెల్లవారు తుందా ఏమిటి? పెద్ద చిన్న, భయం భక్తి ఏమీలేదు. ఎవరికివారు పెద్దలై పోయారు. నా మాట ఇంటిలోవారు వింటున్నారా? ఊరిలో వాళ్ళు వింటున్నారా? అయినా నా కెందుకొచ్చిన బాధ? నేను ఇంకెన్నాళ్లు బ్రతుకుతాను? ఊరు పొమ్మంటుంది, ఏరు రమ్మంటుంది.

గో:- (సంచితో ప్రవేశిస్తూ) కదుమరె కదుమరె (అంటూ సంచిని పాపయ్య వీపుమీద పెట్టబోతాడు)

పా:- ఒరేయ్...ఒరేయ్, వేడ సరిగా వుందా?

గో:- ఏమిటిబాబు మీరు మరి ఇదైపోతాడు. ఇప్పుడు చూండి. (అంటూ సంచి వీపుమీద పెట్టి కాపటం జాస్తూ ఉంటాడు)

పా:- (దగ్గుతూ) శ్రీహరి శ్రీహరి శ్రీహరి.

శ్రీహరి:- (మధ్య వాకిలినుంచి నర్తనికొంటు వేసుకొంటూ ప్రవేశిస్తూ) యేం మామయ్యా.

పా:- నిన్నెవరు పిలిచారయ్యా?

శ్రీ:- శ్రీహరి శ్రీహరి అని మీరేగా యిప్పుడు పిలిచాడు?

పా:- అబ్బా, ఈ ఇంటిలో దేవుని గూర్చి ధ్యానం చేయకుండా తప్పేనే!

శ్రీ:- ఓహో! మీరు వారిని తలంచుకొంటున్నారా ... తలంచుకొండి ... తలంచుకొండి. కృష్ణా, త్వరగా కాఫీ తీసుకురా. టైం అయిపోతూ ఉంది.

కృష్ణ:- (పకపక నవ్వుతుంది)

శ్రీ:- ఎందుకలా నవ్వుతావు?

కృష్ణ:- అసికాదండి. ఈరోజు ఆపివారంకదా. తమరు ఏ కోర్టుకెళ్ళారో?

శ్రీ:- (తెల్లబోయి) ఓ, ఈరోజు ఆపివారం కదూ? (సిగ్గుపడుతూ లోని కెళ్ళబోతాడు కృష్ణవేణి చిన్నగా నవ్వుతుంది. గోవిందు పెద్దగా నవ్వుతాడు. శ్రీహరి కోపంతో వాకిలుక మాని వెక్కిరింపుగా నవ్వి) ఛీ నోరుమూయ్!

గో:- (నోరు మూసుకొంటాడు. శ్రీహరి లోనికెళ్తాడు) అయినా చిరబాబు గారికి ముక్కుమీదుంటుందయ్యా కోపం.

పా:- అనుకూల కోపానికేలే!

గో:- కడుమరే...కడుమరే?

(కృష్ణవేణి మూతి ముడుచుకొంటుంది)

పా:- గోవిందా!

గో:- అయ్యా!

పా:- నేను చాలా దురదృష్టవంతుణ్ణిరా!

గో:- అదేంటయ్యా అట్లా అంటుందారు?

పా:- అంతేరా. అంతే. (దగ్గు) నా హోదాకు తగిన అబ్బడు వస్తాడనుకొన్నాను. కాని ఇంతటి పరధ్యానపు మనిషి, ఇంతటి అప్రయోజకుడూ నా అబ్బడెలాదని కంఠోకూడా అనుకోలేదు.

కృష్ణ:- నాన్నా! ఎందుకు వారిని అలా చురకనచేసి మాట్లాడుతారు? వారికి ఏమి వంక ఉందని? యం. ఎ. యల్.యల్.బి. ఫస్టుక్లాసులో ప్యాసయ్యారు.

గో:- కడుమరి.

పా:- (గోవిందువంక తీక్షణంగా చూస్తాడు. గోవిందు నోరు మూసుకొంటాడు) ఆఁ, ప్యాసయ్యాడు వారబోజనాలు తిని, వీధి దీపాం క్రింద చదివి. దానికే మురిసిపోవాలా?

కృష్ణ:- ఆ విషయం వారికిచ్చిన డిగ్రీలో వ్రాయలేదులేండి.

పా:- అవునవును. మాటలు బాగా నేర్పావు. మొత్తానికి వకటి భార్యవని పించుకొన్నావు. (దగ్గి) కృష్ణా, నేను నీ మేబుకోరే చెప్పుతున్నాను. అయినా నా కెందుకొచ్చిన బాధ? ఈరు పొమ్మంటుంది. ఏరు రమ్మంటుంది.

గో:- కడుమరి.

కృష్ణ:- మీరు చెప్పదలుచుకుందేదో సూటిగా చెప్పితే సరిపోతుందిగా. ఎత్తి పొడుపు మాటలు దేనికి?

పా:- ఎత్తిపొడుపు మాటలా నావి? అంతేనమ్మా అంతే. నా బాధ నీకెలా అర్థమవుతుంది? (దగ్గి) ఆయనగారి డిగ్రీలు చూచి నీవు మురిసి పోతున్నావు కాని, డిగ్రీ సంపాదించినంత తేలిక్కాదమ్మా డబ్బు సంపాదించడం. అయినా నా కెందుకులే! ఊరు పొమ్మంటుంది, ఏరు రమ్మంటుంది.

కృష్ణ:- ఓహో! వారు డబ్బు సంపాదించడంలేదనా మీ బాధ నాన్నా? మన కిప్పుడున్నది చాలదా? ఇంకా ఎందుకు నాన్నా, మనకు ఆ పాపిష్టి డబ్బు?

పా:- ఏమిటి, డబ్బు పాపిష్టిదా? డబ్బు పాపిష్టిదా? విన్నావట్రా గోవిందా! డబ్బు పాపిష్టిదట.

గో:- కదుమరి...కదుమరి.

పా:- ఓరి వెధవా. ఆ డబ్బు కోసమే కదరా నీ వీ చాకిరియంతా చేస్తుండేది?

గో:- కదుమరి...ఈ పాపిష్టి పనులన్నీ చేస్తుండేది ఆ పాపిష్టి డబ్బు కోసమే కదయ్యా! (సుచితో లోనికి వెళతాడు. కృష్ణవేణి పకపక నవ్వుతుంది)

పా:- కృష్ణా, నేను ఇన్నాళ్లు నానాగడ్డితిని సంపాదించింది మీ రిద్దరూ కూర్చోని తినడానికి ఆదు. మీ ఆయనకు గట్టిగా చెప్పు.

కృష్ణ:- యేమని?

పా:- డబ్బు సంపాదించమన.

కృష్ణ:- సంపాదించకపోతే?

పా:- సంపాదించకపోతే! ఆ!...ఏమిటా ప్రశ్న...(దగ్గరకు) సంపాదించకపోతే—

కృష్ణ:- ఎక్కడికైనా వెళ్లి బ్రతకమంటారు. అంతేనా? మీ కంత కష్టంగా ఉండే చెప్పండి, ఇప్పుడే వెళ్లిపోతాము.

పా:- ఏమిటి. మిమ్మల్ని వెళ్ళమంటానా? మిమ్మల్ని-ఎందుకే నన్నీలా అపార్థం చేసుకొంటావు. (దగ్గి) మా? - ఇంతకీ నా ఖర్మ... మీ అమ్మ ఏ నాడు పోయిందో ఆ నాటినుంచే నాకు మనశ్శాంతి లేకుండా పోయింది. అయినా నా కెందుకొచ్చిన బాధ, నే నెన్నాళ్ళు బ్రతకబోతాను? ఊరు పొమ్మంటుంది, ఏరు రమ్మంటుంది. శ్రీహరి...శ్రీహరి...

శ్రీ:- ఏం మామయ్యా!

కృష్ణ:- ఏమండీ, మీరు లోనికెళ్ళండి.

శ్రీ:- ఏం?

కృష్ణ:- అబ్బ వెళ్ళదురూ.

శ్రీ:- అలాగే వెళతానుగాని, కాసిని కాఫీ నీళ్లు నా ముఖాన పడెయ్యమని చెప్పి ఎంతసేపయింది?

కృష్ణ:- తెస్తాను. (లోని కెళ్ళబోతుంది)

శ్రీ:- కృష్ణ! ఏమిటా కన్నీరు.

కృష్ణ:- ఏమిలేదండీ, అమృతాంజనం...

శ్రీ:- అమృతాంజనం కళ్ళలో పెట్టుకొన్నావా?

కృష్ణ:- అవునండీ. (లోనికెళ్ళుతుంది)

శ్రీ:- (నవ్వుతూ) మామయ్యా, కృష్ణవేణి వట్టి పిచ్చిది మామయ్యా!

పా:- అవును. పిచ్చిది కాకపోతే నిన్నెందుకు పెళ్ళి చేసుకొంటుంది?

శ్రీ:- కరెక్టు మామయ్యా! వాట్! ఏమన్నారు?

పా:- ఏమీలేదు. (ఆలోచనలో వుంటాడు)

శ్రీ:- యేమిటి మామయ్యా, అలా దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తూ ఉన్నారు!

పా:- నా కార్ధాన్ని గురించి.

శ్రీ:- ఓ ఆదా! దానికేముంది మామయ్యా! మీరు తలచుకొంటే ఏదైనా దర్జాగా చేసుకుంటారు...వాట్, ఏమన్నారు?

పా:- యేమంటానా! నా నెత్తిక కొరివి పెట్టమంటాను.

శ్రీ:- మామయ్యా! ఇలాంటి మాటలు మాట్లాడవద్దని మీకు లక్షసార్లు బర్లి గుడ్డి చెప్పాను.

పా:- అక్కడ కోర్టులో గుడ్డుతున్నావు చాందూ, ఇక్కడకూడా ఎందుకు? ఇదిగో శ్రీహరీ! నీ వ్యవహారం నాకేమీ నచ్చడం లేదు.

శ్రీ:- ఏమో అంత నచ్చకపోవడం.

పా:- కారణాలు చెప్పమన్నావా?

శ్రీ:- చెప్పితే వద్దన్నానా?

పా:- అయితే చెప్పతాను విను. 1. నీవు ప్రాక్టీసుపెట్టి 8 మాసాలయినా నయాపైసా సంపాదించలేదు. 2. కూలీనాలీ చేసుకొనే దరిద్రపు గుంపును వెనుకవేసుకొని వాళ్ళ కేసులకు వకాలా పుచ్చుకొని వాదించి గెలవడంద్వారా ఊరి పెద్దలకంటా నీమీద ద్వేషం ఏర్పడింది. 3. నిన్ను అదుపులో పెట్టలేదని వాళ్ళంతా నామీద విరుచుక పడుతున్నారు. 4. నీ ప్రవర్తన వలన నా పరపతి, పలుకుబడి దెబ్బతిన్నది. 5...

శ్రీ:- స్టాప్. ఫుల్స్టాప్ మామయ్యా! ఇప్పుడు మీరు చేసిన ఆరోపణలకు సమాధానం చెప్పనీయండి. మరలా ఆరోపిస్తురుగాని. చూడండి, నేను ఆరు మాసాలనుండి ప్రాక్టీసు చేస్తున్నాను. ఈ ఆరు మాసాలలో నేను చేపట్టిన ప్రతి కేసు గెల్చాను. కోర్టులో నా వాదనలు విన్న వారంతా సెహజాబ్ అన్నారు. ఇక డబ్బు విషయమంటారా, నా దగ్గరకు వచ్చిన ఖర్చీలన్నీ పేదవి గనక కొన్ని సందర్భాల్లో స్టాంపు ఖర్చులు కూడా నేనే భరించుకున్నాను. రెండు-నేను న్యాయ వాడిని. న్యాయాన్ని అన్యాయంగా, అన్యాయాన్ని న్యాయంగా వాదించడం నా అభివృత్తి కాదు. అందువలన ఊరి పెద్దలకు నా మీద ద్వేషం కలగవలసిన అవసరం లేదు. మూడు - నేను మీ అల్లుడనైనంత మాత్రాన మీ అదుపాజ్ఞలో ఉండాల్సిన అగత్యం లేదు. నా మూలంగా మీ పరపతి, పలుకుబడి దెబ్బ తినాల్సిన అవసరం అంతకన్నా లేదు. ఇక కానివ్వండి.

పా:- మాటకు మాట జవాబు చెప్పడంకాదు నాకు కావలసింది. నీ పద్ధతులు మార్చుకుంటావా లేదా?

శ్రీ:- ఏ పద్ధతులు?

పా:- శ్రీహరి! నీవు డిగ్రీలు సంపాదించావని, పేరు ప్రఖ్యాతులు సంపాదించుతున్నావని వుబ్బితబ్బిబ్బొతున్నావు. యీ రోజుల్లో అదవాళ్ళు కూడా డిగ్రీలు సుఖంగా సంపాదిస్తున్నారు. డిగ్రీలు సంపాదించినంత సుఖం గాదయ్యా, డబ్బు సంపాదించడం.

శ్రీ:- మావయ్యా! డబ్బుకోసం గడ్డి తినడం నా చేతగాదు. అక్రమ సంపాదనకు నన్ను ప్రోత్సహించడద్దని మీకు లక్షసార్లు బిల్లుగుడ్డి చెప్పాను.

పా:- డబ్బులేనాడు డబ్బుకు కొరగాదని నేనకూడా యీ పరువుమీద గుడ్డిగుడ్డి తెప్పగలను. (దగ్గు) శ్రీహరి, నన్నెందుకిలా బాధ పెడతావ్? నేనొక ఎన్నాళ్ళు త్రుతలాన? ఊరు పొమ్మంటుంది, యేరు రమ్మంటుంది. ఈ అవసానకాలంలోనైనా ప్రళాంతంగా ఉండనివ్వవా?

శ్రీ:- అయితే, మీ ఇష్టానుసారంగా నడుచుకొని డబ్బు సంపాదించమంటారు.

పా:- అచనరంలేదు కాని, నా సొంత వ్యవహారాల్లో మాత్రం జోక్యం కలుగజేసుకోకుంటే అంతేదాని.

శ్రీ:- మీ స్వంత వ్యవహారాల్లో నేనేమీ జోక్యం కలుగజేసుకోలేదే!

పా:- ఎందుకయ్యా, అట్లా పచ్చి అబద్ధాలాడ్రావ్? మన ఊరి చెరువు పూడిక తీయాలని మేమంతా నిర్ణయించుకొన్నాం. అలా పూడిక తీస్తే ఎక్కువ నీరు నిలుస్తుంది. ఎక్కువ పంటయి పండుతవి. మన పూరు బాగుపడుతుంది.

శ్రీ:- అందుకు కావలసిన పైకం దాదాపు లక్షరూపాయందాకా రైతులవద్ద వసూలు చేశాడుగా.

- పా:- చేశాము. కాని మన వూరి చెరువు పూడిక తీస్తే రామాపురం చెరువుకు నీరు చాచింది ఆ వూరి రైతులు అడ్డు తగిలేరుగా.
- శ్రీ:- తరువాత వారు రాజీపడ్డారుగా. పూడిక తీసుకోమన్నాడుగా. లోతు పెంచుకోమన్నారుగా.
- పా:- అదే అదే. వాళ్ళనల్లా రాజీపడేటట్లు చేసింది నీవుకదు. నీకెందుకొచ్చిన బాధ. అదేదో మేము కోర్టులో తేల్చుకోలేకపోయామా?
- శ్రీ:- అదా మీ బాధ మామయ్యా! యేది నీరు మన చెరువేకాదు, రామాపురం చెరువేకాదు, సక్రమంగా ఉపయోగించుకొంటే యిలాంటి చెరువులు 80 అయినా నిండిపోతాయి. ఆ విషయం వారికి వివరించి చెప్పాను. అందుకు వారు సమ్మతిపడి రాజీ పడ్డారు. పైగా యీ స్వల్ప విషయానికి కోర్టుకెక్కి గ్రామ డబ్బును పాడుజెయ్యడం ఏం బాగుంటుంది? అంతేనా? దీనివల్ల గ్రామాల మధ్య కక్షలు పెరిగి ఎంత అనర్థానికి దారితీస్తుందో వూహించగలమా? ఇదంతా ఆలోచించే వాళ్ళను రాజీపడేటట్లు చేశాను. నేను మంచే చేశానని గాని చెడ్డ చెయ్యలేదే.
- పా:- చెయ్యలేదు? ఆ విధంగా రామాపురం వాళ్ళని రెచ్చగొట్టింది నేనేనని చెప్పలేదా?
- శ్రీ:- నేనా? ఎందుకు మామయ్యా, అలా బుజాలు తడుపుకొంటూ నా మీద అభాండాలు వేస్తారు?
- పా:- నేనా? బుజాలు తడుపుకొంటున్నానా? నేనా? శ్రీహరి! పిల్లి కళ్ళు మూసుకొని పాలు త్రాగుతూ తన్నెవరూ చూడటం లేదనుకొంటుందట. ఇది వూరుగాని, అడివికాదు. నీవు నా మీదచేసే దుష్ప్రచారమంతా యెప్పటికప్పుడు నాకు తెలుస్తూనేవుంది. ఈ వూరిలో కాలేజీ పడకుండా పోవడానికి కారణం నేనేనని చెప్పుతున్నావటగా. వూరి పెద్దలంతా కలిసిరాకపోతే నేనేం చేసేది? పైగా నేనే వాళ్ళల్లో ఐకమత్యం లేకుండా చేస్తున్నానని ప్రచారం చేస్తావా? ఇదిగో శ్రీహరి! అఖిరిసారిగా చెప్పుతున్నాను. అనవసరంగా నన్ను గురించి చెడ్డగా ప్రచారం చేస్తే మాత్రం బాగుండదు.

శ్రీ:- ఎందుకు మామయ్యా, అనవసరంగా ఉద్రేకపడతారు? మీరనుకొంటున్నంత చెడ్డగా నేనేం చేయడంలేదే?

పా:- శ్రీహరీ! నేను కృష్ణవేణినికాను నీ మాయమాటలకు మోసపోయి నీ వలలోపడి దొంగతనంగా పెళ్ళి చేసుకోడానికి. నేను పాపయ్యను. నా తాహతుకు తగ్గ ఉల్లుడివి కాకపోయినా, మీ పెళ్ళి నా కిష్టం లేకపోయినా, జరిగిందంతా మర్చిపోయి నిన్ను అలజ్జగా స్వీకరించి నీ గౌరవానికి యే లోటు రాకుండా చూచుకొంటున్నాను. ఆ గౌరవాన్ని తుదివరకూ శాపాడుకుంటావో లేదో త్వరగా నిర్ణయించుకో. (అని దగ్గుతూ విసురుగా లోనికి వెళ్ళాడు)

శ్రీ:- (కోపంగా చూస్తూ అటూ ఇటూ తిరుగుతూ సిగరెట్టు కాల్చి పారేస్తుంటాడు)

కృష్ణ:- (కాఫీ కప్పుతో ప్రవేశించి) కాఫీ తీసుకోండి.

శ్రీ:- ఊ! మీ నాన్నగారు నాకు గొంతుదాకా టివిన్ పెట్టారు. నీవేమో కాఫీ తీసుకోండి అంటూ వచ్చావ్. తీసుకోడానికి సందేది?

కృష్ణ:- ఏమిటండి, నామీద అనవసరంగా కోప్పడుతున్నారా?

శ్రీ:- అనవసరంగా కోప్పడుతున్నానా? అవును. నీకలాగే అనిపిస్తుంది. అయినా నా కోపానికేంటే. పేదవానికోపం పెదవికి చేటన్నారు.

కృష్ణ:- మిమ్మల్నిప్పుడు పేదవాడని యెవరన్నారు? కాస్త కాఫీ అంస్య మైనందుకే ఇలా ఎత్తిపోడవాలా? ఈ ఇంటిలో నన్నెవరూ అర్థం చేసుకోరు. అంతా బాధపెట్టేవాళ్ళే. (ఏడుస్తుంది)

శ్రీ:- అది, అది మీ ఆడవాళ్ళకు చేతనైంది అంటేగా, చీటికి మాటికి బోరుమని యేడవడం, గోడంన్నీ బరాబు చేయడం.

కృష్ణ:- అవునవును. మీ మగాళ్ళకున్న వోర్సు మాకెలా వస్తుంది.

శ్రీ:- ఓర్పు అనేదానికి కొంత పరిమితి వుంది. కృష్ణా! మీ నాన్నగారి గుడ్డాన్ని కాస్త స్థూలపులో పెట్టుకోమని చెప్పు. లేకపోతే వ్యవహారం చెడుతుంది.

కృష్ణ:- ఏమండి, కాస్త శాంతించండి. వారి ఆరోగ్యం యేమీ బాగులేదు. నిన్నటి నుండి బ్లడ్ ప్రెషర్ యెక్కువైంది.

శ్రీ:- ఉబ్బసం, వదవేహం, కీళ్ళనొప్పలు, ఉష్ణవాతం, కైత్యం ఒక్కటేమిటి-అన్నీ ఉన్నాయి. ఉన్నవాడు మందుల తింటూ మంచంలో పడుండక యాయనగారి కెందుకో ఊరి పెత్తనం? బహిరంగ సభల్లో దేశాభివృద్ధిని గురించి, పట్టణాభివృద్ధినిగురించి గొంతులు చించుకునేటట్లు ఉపన్యాసాలిచ్చేది, చాటున చేరి ప్రతి మంచి పనికి ఆద్యుల్లలు వేసి పాడు చేసేది. ఛీ, ఛీ. ఏం మనుషులు, ఏం మనస్తత్వాలు. ఇక దేశం బాగుపడాలంటే యేలా బాగుపడుతుంది? ఎప్పుడు బాగుపడుతుంది?

కృష్ణ:- ఇప్పుడేం జరిగిందండీ?

శ్రీ:- మన సన్మానం జరిగిందండీ. మన సన్మానం. నేను సయ్యాపైసా సంపాదించడం లేదట, దండుగ తిండి తింటున్నానట, ఆయనగారి మీద దుష్ప్రచారం చేసి ఆయనకున్న పరపతిని, పజుకుడిని దెబ్బ తీస్తున్నానట. ఆయన అవమానం చాలుగాని బయలుదేర. దూరంగా ఉండి గౌరవంగా బ్రతుకుదాం.

కృష్ణ:- ఏమండి, ఈ పరిస్థితిలో నాన్నగారిని వదిలి దూరం పోవడం ఏమన్నా బాగుంటుందా. అమ్మే బ్రతికుంటే నాన్నగారి మంచి చెడ్డలన్నీ అమే చూచుకొనేది. ఆయన కెవడున్నారు. మనమేగా!

శ్రీ:- ఆ ఇంగితజ్ఞానం ఆయనకుండొద్దు. కృష్ణా! నిన్ను కోరి, ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకున్నందుకు బాగా సుఖపడుతున్నాను.

కృష్ణ:- (మనస్సు చివుక్కుమంటుంది) ఆవును, నన్ను చేసుకున్నందు వల్ల మీరేమీ సుఖపడటంలేదు. (మన పెళ్ళి జరక్కుంటేనే బాగుండేది. (కన్నీరు కారుస్తుంది)

శ్రీ:- అఱ, అది మాట కృష్ణా! ఈ చిన్నమాటకే నీవు యింతగా గుంజు కొంటున్నావే? మీ నాన్న నన్ను ఇంతంతమాట రన్నాడే, నేనెంత ఇద్దైపోవాలా, నా పళ్ళు ఎంత యిదిగా ముడిపోవాలా?

కృష్ణ:- దీనికంతా కారణం నేనేగా. నన్ను కొట్టి మీ కోపాన్ని చల్లార్చుకోండి.

శ్రీ:- అహ...బాగుంది ... బాగుంది — కృష్ణా! అనవసరంగా గంట గంటకు మీ నాన్నగారితో మంచంలేదుకు మింగిస్తావ్, ఆ మందు లేవో నీవే మింగితే పోతా?

కృష్ణ:- బాల్లెండి మీ పరిహాసం. నేను మందులు మింగితే మా నాన్న జబ్బు నయమవుతుందా?

శ్రీ:- మరి నిన్ను కొట్టలే మీ నాన్నకు బుద్ధివస్తుందా?

కృష్ణ:- అయితే మా నాన్నగారినే కొడతానంటారా?

శ్రీ:- ఆ మాటెవరన్నారు? ఏమేయ్, కొంపదీసి మమ్మల్నిద్దర్నీ కొట్టాటకు దింపేటట్లున్నావ్.

కృష్ణ:- బాల్లెండి...(నవ్వు) మీ కోపం చల్లారిందిగా ... కానీ తీసుకోండి. (ఇద్దరూ చిలిపిగా చూచుకొంటారు. పాపయ్య దగ్గుచూ ప్రవేశించి, వారిని తీక్షణంగా చూస్తూ మంచంపై ఆగ్గిపెట్టె వెతుకుతుంటాడు)

కృష్ణ:- యేం నాన్నా, యేం కావాలి?

పా:- రెండు చుక్కలు విషం కావాలి.

శ్రీ:- నాగుపాము కోరలు పిండండి.

పా:- పొలిపోసి పెంచుతున్నానగా. (విసురుగా లోనికెళతాడు. కృష్ణవేణి తండ్రి వెళ్ళినవైపే తీక్షణంగా చూస్తూ వుంటుంది)

శ్రీ:- కృష్ణా, శాంతించు-శాంతించు, ఆయనగారి ఆరోగ్యం యేమీ బాగు లేదు. ఊరు పొమ్మంటుంది, యేరు రమ్మంటుంది. ఇవాళగాక పోయినా రేపైనా వెళ్ళవలసినవారే,

కృష్ణ:- అబ్బబ్బ, మీ యిద్దరి మధ్య నేను నలిగి చస్తున్నాను బాబు. (వాణ్ణి బిచ్చగాడి పాట వినిపిస్తుంది)

బిచ్చ:- ఎవరుచేసిన ఖర్మ వారసుభవింపక
యేరికై నను తప్పదన్నా

యేనాడు యేతీరు ఎవరు బెప్పాగారు

అనుభవించుట తథ్యమన్నా

శ్రీ:- గోవిందా...గోవిందా?

గో:- అయ్యో!

శ్రీ:- బయట బిచ్చగాడురా?

గో:- బిచ్చమెయ్యమంటారా ! ఆమ్మో ఆమ్మో ! అయ్యగారికి తెలిస్తే
యింకేమన్నా వుందా? నా వీపు చిట్టపోదూ?

కృష్ణ:- నోరు మూయరా చకటా, నాన్నగారంటే నీకు చులకనైపోయింది.

గో:- కడుమరె, కడుమరె.

శ్రీ:- ఒరేయ్ గోవిందా...యిందా, యీ ఆయిదు నయాపైసలు తీసుకెళ్ళి
యిచ్చిరా.

గో:- సరేనయ్యా !

కృష్ణ:- కాఫీ తీసుకోండి. చల్లారిపోతున్నాయి.

శ్రీ:- కృష్ణా, యిద్దరం త్రాగుదాం fifty, fifty.
(కాఫీ సాసర్లో సగం పోస్తాడు. ఇద్దరూ చిలిపిగా నవ్వుకొంటూ
త్రాగబోతారు. లోపలనుండి పాపయ్య, కృష్ణా, కృష్ణా
అని కేకలు)

కృష్ణ:- వస్తున్నా నాన్నా! (అంటూ కాఫీ త్రాగకుండానే పరుగు తీస్తుంది.
శ్రీహరి కప్పు క్రింద పెట్టి చికాకుగా సిగరెట్టు కాలుస్తుంటాడు)

గో:- (ప్రవేశించి కాఫీ చూచి) కాఫీ తాగలేదేమయ్యా?

శ్రీ:- చప్పగా చల్లారిపోయినయ్. తీసుకెళ్ళి కుడితి తొట్టిలో పోయి.

గో:- కుడితి తొట్టిలో యెందుకయ్యా, యీ తొట్టి ఖాళీగానే వుండిగా!
(అంటూ తన పొట్టును చూపించి కాఫీకప్పు లోనికి తీసుకెళతాడు.
శ్రీహరి వాడివంక ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ వుంటాడు. కృష్ణవేణి
ప్రవేశం)

కృష్ణ:- ఏమండీ, కాఫీ త్రాగరా?

శ్రీ:- ఎందు కూ! ఒకేసారి తోచేస్తే సరిపోతుందిగా?

కృష్ణ:- నేనలా వెళ్ళానని నా మీద కోపమొచ్చిందా?

శ్రీ:- కోపమెందుకు?

(లోపల్నుంచి కృష్ణా, కృష్ణా అని పిలుపు)

కృష్ణ:- అబ్బబ్బ! కృష్ణా, కృష్ణా.

శ్రీ:- విసుగుపడకు. అలా జరిగిస్తే కాస్త పుణ్యమైనా లభిస్తుంది. ఇంతకూ ఆయన లోపల ఏం చేస్తున్నట్టు?

కృష్ణ:- యేమిటో బీదవాలోని కాగితాలన్నీ వెతుక్తున్నాడు. కృష్ణా అని పిలుస్తాడు. ఏం నాన్నా అంటే యేమీ లేదంటాడు. ఆరోగ్యం సరిగ్గా లేదు కదా, మంచం మీద పడుకొని విశ్రాంతి తీసుకో కూడదూ? ఆ చిత్తు కాగితాలన్నీ కలబెట్టి కూర్చోకపోతే.

శ్రీ:- అవి చిత్తుకాగితాలు కావు కృష్ణా, రికార్డు, పాపయ్యగారి పాపాల చిట్టా. అయినా యిప్పుడు ఆయనగారు ఏమి వెతుక్తున్నట్టు? ఓ, ఈ కాలేజీ కాలేజీ కమిటీ మీటింగు వున్నది. దానికి కావలసిన మందుగుండు సామగ్రి అంతా తయారు చేస్తున్నట్టుంది. మన వూరిలో కాలేజీ పడకుండా చేయడానికి మీ నాన్నగారు పడుతున్న తాపత్రయం అంతా యింతా కాదు.

కృష్ణ:- కాలేజీ అధ్యక్షులు ఆయనేగా, కాలేజీ పడకూడదని ఆయన కెందు కుంటుంది?

శ్రీ:- ఆ విషయం మీ నాన్నగారినే అడగు.

కృష్ణ:- నాకు తెలుసులేండి. ఊరిపెద్దలే కలిసి రావడంలేదు. మా నాన్నగారి రేం చేస్తారు?

శ్రీ:- అవునవును. ఆయనగారేం చేస్తారు మరి.

(లోపల్నుండి కృష్ణా, కృష్ణా)

కృష్ణ:- వస్తున్నా నాన్నా! (వెళుతుంది)

(శ్రీహరి కృష్ణవేణి వెళ్ళినవైపే చూస్తూ వుంటాడు. బయటనుండి ప్రసాదు ప్రవేశం.)

ప్రసాద్:- హట్లో శ్రీహరీ, ఏమిటలా దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నావ్?

శ్రీ:- ప్రసాదుబాబా! రావయ్యా రా. కూర్చో. ఏమిటి, మరీ కనిపించడమే మానివేశావు?

ప్ర:- ఏం చెయ్యను! బాధ్యతలు అలా వున్నై. నాన్నగారు పోయారు. ఇంటి వ్యవహారం, వ్యాపారం, వ్యవసాయం అన్నీ నేనే చూసుకోవాలి.

శ్రీ:- అవును. మీ నాన్నగారే బ్రతికుంటే యీ పాటికి నీవు ఉన్నత విద్యకై అమెరికాకు వెళ్ళి వుండేవాడివి.

ప్ర:- అవును శ్రీహరీ! ఉన్నతవిద్యకై అమెరికానుండి ఆహ్వానం, నాన్నగారు పోయారని బెలిగ్రాం రెండూ ఒకేసారి చేతికందాయ్. ఆ నాడు నేను...

శ్రీ - ఓద్దు ప్రసాద్! చెప్పొద్దు. గతాన్ని తలుచుకొని బాధపడొద్దు. ఆశలు అందరికీ వుంటాయికాని, అవకాశాలు కొంతమందికే లభిస్తాయ్.

ప్ర:- అంతేకాదు. ఆ అవకాశాలు లభించిన కొంతమందిలో నాలాంటి దురదృష్టవంతులు కూడా కొంతమంది వుంటారు బ్రదర్!

శ్రీ:- ఆదీ నిజమే, అవును, యిప్పుడు నీవు నాకోసం వచ్చావా, లేక మా మామగారి కోసం వచ్చావా?

ప్ర:- మీ యద్ధరికోసం. ఈ రోజు కాలేజీ కమిటీ మీటింగు వుండిగా. మర్చిపోయావా?

శ్రీ:- నేనెందుకు మర్చిపోరాను?

ప్ర:- శ్రీహరీ! యేమైనాగాని, యీ సంవత్సరం కాలేజీ నిర్మాణం జరిగి తీరాలి. మా నాన్నగారి ఆశయం నెరవేరాలి.

శ్రీ:- నెరవేరాలిందే కాని, మా మామగారు...

ప్ర:- యేం? మీ మామగారు సుముఖంగా వున్నారే!

శ్రీ:- యేమిచేమిటి, సుముఖంగా వున్నారా! wait, wait (అని బయటి వాకిలివైపు వెళ్ళి చూచివస్తాడు)

ప్ర:- యేమిటది?

శ్రీ:- ఆ...ఏమీలేదు. సూర్యుడు యే దిక్కున వుదయించాడాని చూచి వస్తున్నా. తూర్పు దిక్కునే ఉదయించాడు.

ప్ర:- బలేవాడివి శ్రీహరి, సివు.

శ్రీ:- అవును బ్రదర్! మా మామగారు సుముఖంగా వున్నారు అంటే సూర్యుడు పడమటి దిక్కున వుదయించాడన్నమాటే.
(పాపయ్య ప్రవేశం)

పా:- ప్రసాద బాబుగారా!

ప్ర:- నమస్కారమండీ!

పా:- నమస్కారం. కూర్చోవయ్యా, కూర్చో (దిగ్గు)

ప్ర:- ఆరోగ్యం బాగా లేనట్టుంది.

పా:- ఇంకెక్కడి ఆరోగ్యం? 80 యేండ్లు దాటాయి. ఊరు పొమ్మంటుంది, ఏరు రమ్మంటుంది. అయినా, నే నింకెన్నాళ్ళు బ్రతుకు తాను? కాని ప్రసాదబాబూ, మీ నాన్నగారు చాలా అదృష్టవంతులయ్యారు. మాట్లాడుతూనే కన్నుమూశారు.

శ్రీ:- అలాంటి మంచి చావు మనబోటి పాపాత్ములకు రాదు మామయ్యా!

పా:- అదేనయ్యా, నేను చెప్పేది (దగ్గుతాడు)

ప్ర:- చాలి నీరసంగా వున్నారు.

శ్రీ:- నిమ్మరసం త్రాగుతూనే వున్నారు. (పాపయ్య తీక్షణంగా చూస్తాడు) మందులు కూడా గంట గంటకు వాడుతున్నాము. ఇది వారికి అన్నిటికంటే విశ్రాంతి చాలి అవసరం. సారీ, మీరు మాట్లాడుతూ వుండండి. నేనిప్పుడే వస్తాను. (లోనికెళ్తాడు)

ప్ర:- పాపయ్యగారూ, ఈ రోజైనా కమిటీ మీటింగులో మనం సరియైన నిర్ణయం తీసికొని కాలేజీ నిర్మాణానికి పూనుకోవాలి.

పా:- దానికోసరమేగదయ్య నే నింకా ప్రతికే వున్నాను. మీ నాన్న గారిని కాలేజీ నిర్మాణానికి వూనుకొనేటట్లు ప్రోత్సహించింది నేనేగా. కాని వారి ఆశయం నెరవేరకముందే కన్ను మూశారు.

ప్ర:- అదేనండీ నేనూ చెప్పేది ఆలేజీ నిర్మాణం జరిగితే నాన్నగారి ఆశయం నెరవేరుతుంది. వారి ఆత్మకు శాంతి లభిస్తుంది.

పా:- అదేనయ్యా నా లాపత్రయంకూడా. కాని ప్రసాదుబాబూ, మన వూరికి కాలేజీవస్తే బాగుపడేదెవరు?

ప్ర:- అదేమిటండీ అలా అంటారు? కాలేజీ చదువులు అందుబాటులో లేక ఎంతమంది బాధపడుతున్నారో మీకు మాత్రం తెలియదూ?

పా:- ఆ తెలివి వారికుందొద్దూ? మనమేదో స్వార్థంతో చేస్తున్నామని ప్రచారం మొదలెట్టారు. మనకెందుకొచ్చిన బాధ?

ప్ర:- ఎవరో విమర్శించారని మన ప్రయత్నం మానుకొంటామా?

పా:- మానుకోక చేసేదేముంది? విమర్శ లొచ్చేటప్పటికి విరాళా లిచ్చే వాళ్ళంతా వెనక్కిళ్ళారు. మా పిల్లల్ని పట్నం పంపించి చదివించు కొంటాం, కాలేజీ లేకపోతే మాకొచ్చే యిబ్బందేమీ లేదు అంటున్నారు. ఇక మీ నాన్నగారిచ్చిన రెండు లక్షల రూపాయలతో కాలేజీ నిర్మాణమెలా జరుగుతుంది?

ప్ర:- పాపయ్యగారూ! పెద్దలు విరాళాలు యివ్వకపోతే ముసిగిపోయిందేమీ లేదు. కాలేజీకి కావలసిన ఖర్చంతా నేనే భరించుకొంటాను. ఇక ఆ స్థలాన్ని మంజూరు చేయించడానికి అందరినీ ఒకదారికి తీసుకొని రండి.

పా:- అదే సాధ్యం కావడంలేదు. గ్రామదేవత జాతర ఆక్కడే జరుగుతుందని...

ప్ర:- జాతరా! అలాంటిది నాకు తెలిసి ఎప్పుడూ జరగలేదే!

పా:- నా చిన్నతనంలో, నేను ఏదిబడిలో చదువుకునేటప్పుడు జరిగింది. జాతరంటే మాటలా! ఆ రోజుల్లోనే 10 వేల రూపాయలు ఖర్చు

పెట్టేవాడు. ఈ రోజుల్లో ఆయితే లక్షకు పైబడుతుంది. ఇకపోతే గ్రామపశువులు చేరటానికి అదే, పిల్లలు అడుకోవడానికి అదే, బహిరంగ సభలకు అదేనాయె అంత ముఖ్యమైన స్థలాన్ని కాలేజీకి వ్యధానికి ఎవ్వరూ వొప్పకోవడంలేదు. కందకు లేని దురద కత్తిపీట కెందుకయ్యా?

ప్ర:- ఆయితే మన ప్రయత్నం మానుకోవడమే మంచిదంటారా?

పా:- నన్నేం చెయ్యమంటావ్? (కాస్త ఆలోచించి) ప్రసాద్! ఇంకొక పని చెయ్యరాదా?

ప్ర:- ఏం చెయ్యమంటారు?

పా:- నీవు కాలేజీకి ఖర్చు పెట్టదల్చుకొన్న డబ్బుతో తిరుపతిలో సలక్షణ మైన వొక సత్రం కట్టించు. ఇటు పేరూ నస్తుంది. అటు పుష్కరమూ నస్తుంది. ఏమంటావ్?

ప్ర:- ఏమిటండి మీరు చెప్పేది? మర డబ్బుతో మర వూరు బాగువరచు కోవడం మాని, తిరుపతిలో సత్రం కట్టించమంటారా?

పా:- నాకు తోచింది నేను చెప్పాను. అయినా, నాకెందుకొచ్చిన బాధ చెప్పు? ఊరు పొమ్మంటూది, యేరు రమ్మంటూది. నేనింకెన్నాళ్ళు బ్రతుకుతాను?

ప్ర:- మీరలా నిరుత్సాహపడితే యెలా? మీరు కాస్త గట్టిగా ప్రయత్నిస్తే గ్రామ పెద్దలందరూ ఆ స్థలా లివ్వడానికి తప్పక వొప్పకుంటారు. (రంగనాథం ప్రవేశం)

రంగ:- అదేం యీలు పడేటట్టు లేదయ్యో !

ప్ర:- నమస్కారమండి రంగనాథంగారూ !

రంగ:- నమస్కారం. పాపయ్యా! అయినా మన వూరోళ్ళందే. యెటు బడితే అదేనయ్యా, వొట్టి గొట్టె గుంపు. కాలేజీ లేకపోవడంవల్ల శానా యిబ్బందిగా వుండాదని వొకవక్కంటారు. కాలేజీ కదదా మంటే యీలుపడదంటారు. ఏందిది ?

పా:- రంగనాథం! మన వూరివాళ్ళ విషయం నీకు సరిగ్గా తెలియదయ్యా!

రంగ:- యేదీ? నాకు తెలియదా? నాకు తెలియదా? ఆహా...నాకు తెలియదాని, యీ పంగనామాం రంగనాథానికి తెలియంది యీ పెసంచకంలో వుందాని? నాకు తెలియదంటావా? ఇదిగో పెసాదుబాబూ! పెసంచకం తల్లికిందులై నా సరే, కాలేజీ పని జరిగి తీసుకుంది. నేనుండాను పోవయ్యా. నీకేమీ ఫరవాలేదు. మీదీగులో తేల్చేస్తాం పో.

ప్ర:- అదేరాడీ నాక్కానల్సింది. (పాపయ్యతో) మీరు మీదీగుకు తప్పక రావాలి.

రంగ:- ఆయన్నేందయా నువ్వు పిల్చేసి. ఉప్పులేని పప్పు, పప్పులేని పెళ్ళి యే బాగుంటది? పాపయ్య పెరిడెంబైపోయిచే కమిటికి. ఆయన రాకుండా మీదీగెట్టా జరగుదే. వస్తాను పోవయ్యా, నీకా దిగులే వద్దు.

ప్ర:- ఇక నేను శెంపు తీసుకుంటానండి.

పా:- అలాగే, వెళ్ళిరా నాయనా! (ప్రసాదు వెళ్ళిపోతాడు).

పా:- (కోపంగా) రంగనాథం! తెలిసీతెలియకుండా మాట్లాడవద్దని నీ కెన్ని సార్లు చెప్పాను?

రంగ:- నాకు తెలియదా, నాకు తెలియదా. ఆహా! నాకు తెలియదాని? నాకు తెలియదంటూ, పాపయ్యా! 80 యేళ్ళకుండి యీ వూరిని జాయింట్లుగా యాంతుండమే మనిద్దరమూ. నీ సంగతి నాకు తెలియదా, నా సంగతి నీకు తెలియదా?

పా:- ఏమిటయ్యా నీకు తెసింది? కాలేజీ కట్టి తీరతామని మహా ధైర్యంగా చెప్పేవావే ఏమిటి నీ వుద్దేశం? అప్పటికి నీవు చాలా సమర్థుడవై నట్లు, నేనేమీ చేతగానివాడి నై నట్లున్నా?

రంగ:- అయితే నీవేమో కాలేజీకోసం పాపలాడుతున్నట్లు, మేమంతా పద గొట్టున్నట్లు నువ్వు చెప్పేది?

పా:- నేనన్నా నా మాటా?

రంగ:- నేనుమాత్రం ఏమన్నాను?

(రామరాజు ప్రవేశం)

రామ:- అబ్బెబ్బెబ్బె, ఏమిటయ్యా ఇది పసిపిల్లల్లాగా. పూరిపెద్దలుగా వుండి. ఈ మాదిరి తగులాడుకోవడం ఏమీ బాగులేదు.

రంగ:- అయ్యో రామరాజో! మీ మాదిరి మున్నిపాలిటి మీటింగుల్లో కుర్చీలతో కొట్టుకొంటున్నట్టు మేమేం కొట్టుకోవడంలేదు లేవయ్యా.

రామ:- రంగనాథం, మేమేమీ బజారు ముసుగులు. మా కౌన్సిలర్లందరూ వదులు సంస్కారం ఉన్నవాళ్ళు, తెలిసి తెలియకుండా మాట్లాడితే మర్యాద చెడుతుంది.

రంగ:- తెలిసి తెలియకుండా మాట్లాడుతున్నా నేను. నాకు తెలియదా. నాకు తెలియదా. అహో! నాకు తెలియదాని. నాకంతా తెలుసు లేవోయీ.

రామ:- ఏమిటయ్యా నీకు తెలిసింది. తెలిస్తే చెప్పరాదు.

రంగ:- అట్లా అడుగరాదో. మొన్న మీ కౌన్సిలర్ల మీటింగులో ఆ యెనిమిదో వార్డు కౌన్సిలర్ ఈరా సోమి నీమీద కుర్చీ ఎత్తుల్లా.

రామ:- ఎవరయ్యా నీకు చెప్పింది.

రంగ:- ఒకరు చెప్పేదేదయ్యా, పూరుతా గబ్బు రేగిపోతేనో.

పాప:- రంగనాథం, నిశానిశాలు తెలుసుకోకుండా యెదురయ్యా అలా తొందరపడతావు?

రంగ:- నేను తొందరపడ్తున్నా. నాకు తెలియదా. నాకు తెలియదా, అహో! నాకు తెలియదాని. నాకు తెలియదంటే.

రామ:- అఁ తెలుసు. అబద్ధాలు బుజానవేసుకొని మోసకపోవడం.

రంగ:- అబద్ధాలా?

పా:- రంగనాథం! నీవు కాసేపు పూరుకోవయ్యా. ఆనలేం జరిగింది రామరాజూ?

రామ:- ఏముంది పాపయ్యా, మన పూరిలో శానిటేషన్ బాలేగాదని, దోమల బాధ, సల్లుల బాధ విపరీతంగా వుందని వీరాస్వామి విమర్శించాడు. మీ విమర్శలకు ఆధారాలేమైనా ఉన్నవా అని నేనడిగాను. వెంటనే అతను ప్రెకిలేచి తన కుర్చీ పైకెత్త క్రిందపడేశాడు అంటే. ఇన్ని నల్లులు నేలమీద రాలాయ్. వెంటనే శానిటరీ ఇన్స్పెక్టర్ చర్యతీసు కోవలసిందిగా తీర్మానించాం. అదీ సంగతి.

రంగ:- అదా సంగతి. అయితే నాతో అట్లా చెప్పారే.

పా:- కానివాళ్ళు నూరుచెవుతారు. ఆ మాటలన్నీ నీ వెట్టనమ్మలావయ్యా. అబ్బెబ్బెబ్బె నీదంతా తెలిసీ తెలియని వ్యవహారం.

రంగ:- ఆ మాటే నే ననొద్దనేది. నాకు తెలియదా. నాకు తెలియదా. ఆహా నాకు తెలియదాని. ఈ పంగనామాం రంగనాధానికి అంతా తెలుసు లేవోయీ! సరే సరే, నా కెందుకొచ్చిందనంగతిగానీ పాపయ్యా, ఇప్పుడు మీడింగు వుండాది నువ్వు రాకపోతే నేను బలే ఇబ్బంది పడిపోతాను. కాబట్టానువు మీడింగుకు తప్పకుండా రావాలి.

రామ:- ఆయన మీడింగుకు వచ్చేటట్లున్నాడటయ్యా. లేవలేక మంచంలో పడుంటే మీడింగుకు రమ్మని పిలవడానికి నీకు నోరెలా వచ్చిందయ్యా. అబ్బెబ్బెబ్బె.

పా:- రంగనాథం! మీడింగుకొచ్చే పరిస్థితుల్లో ఉన్నానటయ్యా నేను.

రంగ:- రాకపోతే ఎట్లాగయ్యా.

పా:- నేనేం చెప్పేది (దగ్గు) గోవిందా...గోవిందా...

గో:- ఆయ్యా వస్తున్నా! (వస్తాడు) ఏమయ్యా?

పా:- కాస్త ఈ భుజం వత్తరా.

రంగ:- పాపయ్యా! ఏటో కాస్త యీబుడేసుకొని నువ్వు రాకపోతే నా పీక పొట్టకుంటారయ్యా వాళ్ళు.

రామ:- ఎవరయ్యా నీ పీక పొట్టకునేది నాకు తెలియకుండా?

రంగ:- రామరాజూ! శువ్రకూడా ఉండాల్సివోడివేరయ్యా! మనిషిదగ్గర మనిషిమాట మాట్లాడుతావు.

పా:- రంగనాథం! నేను రాకపోతే యేమయ్యూ! ఆ మాత్రం సర్దులేవా!

రంగ:- ఏందయ్యూ, నేను సర్దుకొనేదా. ఏమిటి నెంబర్లంతా నా మాటినేటట్లు న్నారా? నీ వేమో ఆరుమాసాల్నుండి మీటింగుకు పోకపోతివి. గ్రామ డబ్బు లెక్కా యాభై వేల ఏనుయిందని వాళ్ళడగతా ఉండ్రీ. నువ్వేమో ఖర్చయిపోయిందని చెప్పుతుందివి. ఆ మాట చెప్పితే, లెక్కలు చూపించమని వాళ్ళడిగితే నేనేం చూపించేది?

రామ:- ఉన్నదే చూపిస్తే సరి. దానిక్కూడా కష్టమైతే ఎలా?

రంగ:- ఏంటి? ఉండేది చూపించమంటా. ఏముందని చూపించమంటా. ఆనలుంచేకదయా చూపించడానికి. లెక్కా పక్కా అంతా ఆయన దగ్గిరే ఉండీకే? నేనేం చూపించేది. చూపించాంటే నాకు తెలియదా, అహా నాకు తెలియదా?

పా:- రంగనాథం! వాళ్ళంతగా లెక్కలు చూపమని గట్టిగా అడిగితే నా దగ్గరలేవు. పాపయ్యగార్ని అడగండి అని చెప్పి. ఆ తర్వాత నేను చూసుకొంటాను.

రంగ:- నువ్వు చూసుకోకేమా. నువ్వు చూసుకోమని. ఇవిగో పాపయ్యా! అదేం యిటు పడదు చెప్తుందా. వాళ్ళతో నాకు ఐలే టబుల్ గా ఉంది.

పా:- దానికేం చెయ్యమంటావు?

రంగ:- మీటింగుకొచ్చి లెక్కలు చూపించాల్సిందేకదో!

పా:- నేను రాలేనయ్యూ. నా ఆరోగ్యం బాగులేదు. (దగ్గు) రంగనాథం! ఎందుకయ్యూ నన్నిలా వాదపెడతావ్-నే నింకెన్నాళ్ళు బ్రతుకుతాను. ఊరు పొమ్మంటుంది, యేరు రమ్మంటుంది. ఈ ఆఖరు రోజుల్లో నైనా నన్ను కాస్త ప్రకాంతంగా ఉండనీ.

రంగ:- అమ్మా, ఐలే పొయింటు పట్టినావుకదయా పొయింటా. ఆ వంతన వాడివేత నువ్వు వళ్ళు పట్టించుంటా కూషందే నన్నేమో ఆ కమిటీ నెంబర్లదేత వళ్ళు పట్టించుకోమంటా. “ఉలిపికట్టె కెందుకురా ఊరి పెత్తనం” అని నా కెందుకొచ్చిన తగబటకనుయ్యూ యిది?

రామ:- రంగనాథం! పాపయ్యను మీటింగును నేను తీసుకొస్తాను. నీ కెందుకు నీ వెళ్లు.

పా:- రామరాజు!

రామ:- ఇవ్. పాపయ్యా. నువ్వు కాస్త వూరుకో. రంగనాథం, నువ్వుపదా. పాపయ్యను నేను తీసుకొస్తాను.

రంగ:- ఆదీమాట అట్లా చెప్పు. ఇదిగో రామరాజో, మళ్ళా మాటలప్పేవ్. తప్పకుండా తీసుకురావాల. నేను నా పదవిక రాజీనామా గీతిపాలేస్తాను రాజుపోలే.

రామ:- అంత అవసరమేమొచ్చిందయ్యా నీకు!

రంగ:- అయితే ఈయనగారికోసం నా పరపతిని పోగొట్టుకోమంటా, పరపతి పోయినాక తిరుపతి చేరుకోవలసిందేగదా. ఎందు కంతదూరం తెచ్చుకోవాలని.

పా:- సరేలేవయ్యా, నీవేమీ బాధపడనక్కరలేదుగాని నేను వస్తాను పదా.

రంగ:- అబ్బా అబ్బా! ఎన్నాళ్ళకొచ్చిందయ్యా నీ నోటిగుండా మాట. ఆం. ఆ మాట మొదట్లో చెప్పండి ఎంత బాగుండేది. సరే, నే వస్తా. అయితే అయ్యో రామరాజో, ఆయన్ని కాస్త బ్రద్రంగా తీసుకు రావయ్యో, అసలే మనోషి చాల ఇదిగా ఉండాదో. అయినా వూరు పొమ్మంటుంది, యేరు రమ్మంటుంది. ఈయన కెందుకయ్యా ఇదంతా. వూరికి పొయ్యేదాకా వసుబుకునేటట్టు లేడే వూరి పెత్తనమో.

రామ:- అబ్బెబ్బెబ్బె రంగనాథం! పెంచుకొనిపోతూ వుండేదా.

రంగ:- లేదులే పోతుండరా. పాపయ్యా, మరిచిపోతావ్ గనం.

పా:- లేదులే పోవయ్యా.

రంగ:- పోతుండాలేపయా. నేనేంటి అందరూ పొయ్యేవాళ్ళు, కాస్త ఎనకా ముందూ చూచుకొని. పవయ్యో రామరాజూ, నేను పోతుండా కాస్త తొరగా రండయ్యో.

రామ:- అలాగే పస్తాం పదవయ్యా (రంగనాథం వెళతాడు)

రామ:- అబ్బ బ్బ బ్బ, వూపిరాడసివ్వలేదయ్యా. ఎలాగో పంపించివేశాం.
Happy Now I am. పాపయ్యా, మీటింగుకొస్తారా?

పా:- నేను రాలేనని చెప్పాను కదయ్యా!

రామ:- మరెలా? కాలేజీ విషయం అందరూ చాలా గట్టిగా ఉన్నారు. పైగా
కాలేజీ ఖర్చంతా ప్రసాదు వక్కదే భరించుకొంటా నంటున్నాడు.
పాపయ్యా, మనకెందుకొచ్చిన బాధ. వాప్పుకొంటే సరిపోతుంది.
We will be very happy then afterwards.

పా:- రామరాజూ! నీకు వయసొచ్చేకొలది బుద్ధి సన్నగిల్లుతుంది. అత
గాడు సొంతంగా కాలేజీ కట్టిస్తే వూరివాళ్ళంతా అతన్ని దేవుడుగా
చూడరూ. తరువాత నీ మున్సిపల్ చైర్మన్ పదవి ఏమాతందో
ఆలోచించుకో.

రామ:- అదా విషయం. అబ్బా, అది నేను ఆలోచించనేలేదే. నో నో నో,
ఇది ఎంతమాత్రం జరగడానికి వీలులేదు. కాలేజీ లేకపోతే పీదా
పోయింది. మాన పిల్లల్ని కావాలంటే పట్నం పంపించి చదివించు
కొంటాం. ఐలే ఎత్తు వేశాదే, నా పదవి కాజేయ్యాలనా అతని
ఆలోచన! పాపయ్యా, వెళ్ళొస్తా. సభ్యుల్ని కలసుకొని మనం బలం
పెంచుకోకపోతే చాలా ప్రమాదముంది. అబ్బెబ్బెబ్బె. యీ రోజుల్లో
ఎవర్ని నమ్మకూడదయ్యా. Hopeless. Hopeless (అంటూ
వెళతాడు.)

పా:- ఆయనగారు ఏం చేస్తున్నారా రోపం?

గో:- భోంచేస్తున్నాడయ్యా!

పా:- అహ, ఓహో (గోవిందు బుజం గట్టిగా వత్తుతాడు)

పా:- అబ్బా! చిన్నగారా నీ దుంపతెగ. ఆ అది అలాగా ఆ, ఆ, ఓరే
గోవిందా. ఎంతకాలం ఇలా వంటరిగా ఉంటావ్, దేన్నో ఒకదాన్ని
చూచి ముడేసుకోరా.

గో:- పెళ్ళా? నాకెందుకయ్యా పెళ్ళి.

పా:- అందరూ ఎందుక చేసుకుంటున్నట్లో? ఏమిరా చేసుకుంటే? పెళ్ళాన్ని చాకలేనని భయమా?

గో:- నేను చాకేదేమిందయ్యా. యిద్దే పడుంటది. నేను మీకు సేవ చేస్తుంటే, అది అమ్మాయిగార్కి సేవ చేస్తుంటిరా. అదికాదు నా బాధ. రెయ్యం బొగళ్ళు నేన మీక సేవ కెయ్యన నటపొయ్యనే. అదేం సుఖంబోద్దా.

పా:- నోరుమూయేరా చవటా.

[శ్రీహరి ప్రవేశం]

శ్రీ:- ఏం మామయ్యా, వెళ్ళి బోజనం చెయ్యరూ. ఈ రోజు మీడింగు వుంది. త్వరగా కానివ్వండి.

పా:- నేను మీడింగుకొచ్చేటట్లున్నానటయ్యా.

శ్రీ:- అయితే నన్నొక్కడే వెళ్ళమంటారా.

పా:- నేను చెప్పలేదే. శ్రీహరి, నీవు మీడింగుకు వెళ్ళకుంటే మంచిది.

శ్రీ:- అదేమిటి మామయ్యా, పట్టుబట్టి కమిటీలోకి పోయించింది మీరేగా.

పా:- అవునయ్యా నా జీవితంలో నేను చేసిన పెద్ద అప్పు యిదొక్కటే.

శ్రీ:- అహ... అయితే మీ జీవితంలో ఇది తప్ప మిగతావన్నీ మంచిపనులే చేశారన్నమాట. వెరీగుడ్. వెరీగుడ్. (అంటూ లోని కెళతాడు)

కృష్ణ:- నాన్నా, మీరు బోజనానికి లేవండి. నాకు పూజకు వేళైంది.

పాప:- వస్తున్నానమ్మ (లోనికెళతాడు)

[గోవిందుకూడా లోనికెళ్ళబోతాడు. బయట ద్వారంనుండి దొర స్వామి ప్రవేశం]

దొర:- పాపయ్యగారూ ! పాపయ్యగారూ!

గో:- ఇవ్ (అని నైగ చేస్తాడు) అయ్యగారు ఇప్పుడే బోజనానికి కెళుతున్నారు. మీరు విలిచారంటే ఆయన బోంచేయకుండానే వచ్చి కూచుంటారు. అమ్మాయిగారి పూజకు ఇబ్బందయిపోతాది.

దొర:- పూజలెందుకు? దానివలన ఫలితమేమైన ఉన్నదా. లేదూ. రాయంకురప్పలకు మొక్కుచూ దేవుడా. దేవుడా అని దేబరించుచూ మనస్సును పాడు

చేసుకొనుచూ ముక్తిని పొందజాలకున్నారు. ఓ దేవా, ఈ మాధులను యీ పాపులను శమించి బుద్ధివౌనగి ప్రభువైన ఏసుద్వారా ముక్తిని ప్రసాదించుము తండ్రి.

గో:- అయ్యో దొరసామి.

దొర:- స్వామి (కోపంగా) స్వామి, వామి అని పిలవడని నేను చెప్పలేదు. తెల్లదొరం చల్లదనముతో పెరిగిన నేను స్వామిని కాజాలనని చెప్పలేదు. నన్ను దొరా అని పిలవమని చెప్పలేదు.

గో:- కదుమరె. కదుమరె. పొరపాటే. ఇదిగో దొరా. మీరు మీ దేవుడెక్కువైతే మాకు మా దేవుడెక్కువ. మీరు మీ దేవుడ్ని కొలుచుకోండి. మేము మా దేవుడ్ని కొలుచుంటాం.

దొర:- దేవుడు ఒక్కడే. దేవుడు ఒక్కడే. పరిశుద్ధ ప్రభువైన యెహోవా ఒక్కడే దేవుడు-కాదందువా? కాదందువా?

గో:- కదుమరె. కదుమరె. ఇదిగో దొర, మనిషికి నీతిగాని ముఖ్యము దేవుడి దేంది లేవయా.

దొర:- ఎంతటి నీతిమంతుడైనను. యెంతటి బుద్ధిమంతుడైనను యెహోవాను నమ్మినప్పుడే మోక్షము కలుగును. వో ప్రభువా, దయా సముద్రుడవై కరుణించి ఈ పాపులను శమించుము తండ్రి.

గో:- దొరా ! నన్నొకసంగతి చెప్పమంటా?

దొర:- యేమిటది చెప్పుమా.

గో:- మిమ్మల్ని చూస్తుంటే నాకు చిన్నప్పుడు నేర్చుకొన్న పాటొకటి జ్ఞాపకాని కొస్తుంది, పాడమంటా.

దొర:- ఓ...నీవు పాడెదవా. చాల సంతోషము. మాకు పాడువారనిన చాలా ఇష్టము. మా పరిశుద్ధమైన మతమును బోధించుటకు పాడువారు చాలా అవసరము. పాడుము, పాడుము.

గో:- ఓ పాడతాను వినండి.

ఒకానొకా వూరిలోన ఒకానొక అయ్యవాడు
ఒక్కపని చేసినాడు మాదిరి

బల్ చక్కగా నదించినాడు పాదరి
 అదివారం ప్రొద్దున లేచి అటూ ఇటూ పారజూచి
 అరవకుండ పట్టినాడు కోడిని
 ఒక గంపక్రింద దాచినాడు దానిని
 హడావడిగ గుడికివెళ్ళి చెడాడా మూటలాడి
 చెప్ప మొదలుపెట్టె ప్రసంగము
 చెవులు విప్పి అలకించిరా సంఘము
 దొంగతనము చేయరాదు, దొంగసొత్తు కోరరాదు
 దొంగలై మీరుండరాదు సఖికులు
 అట్టివారి కెప్పుడు దొరకడు పరలోకము
 అయ్యగారి బోధవినగ, అమ్మగారు హడలుయెత్తి
 గబగబా ఇంటికొచ్చి కమ్మియున్న తట్టనెత్తి
 పొమ్మనంచు నొదిలిపెట్టె కోడిని
 దానిబదులు కాచె చింతపండు చారుని
 అయ్యగారు ఇంటికొచ్చి భార్యతోడ నిట్లు పలికె
 కోడికూర నొండి పెట్టివా, ఓ సఖియా
 మినప పడలు చేసిపెట్టివా
 అయ్య మీదు బోధవినగ, విజ్ఞానం కలిగె నాకు
 గంపక్రింద కోడి నొదిలిపెట్టెని, దానిబదులు కాసి
 చింతపండు చారుని
 సఖియ నే చెప్పినబోధ, సఖికులకే యెరుకగాని
 నీకు నేను చెప్పియుంటినా
 పిచ్చిదానా, నిన్ను నేను నమ్మమంటినా.

దొర:- (కోపముతో) గోవిందా! నీకు బుడ్డి వున్నదా?

గో:- బుడ్డా, ఏం బుడ్డయా?

దొర:- అది కాదూ, నీకు బుడ్డి వున్నదా?

గో:- ఆదేనయ్యా ఏం బుడ్డి? నా దగ్గర బుడ్డి గడ్డి ఏమీలేదే!

దొర:- అబ్బా, అదిలాడ, నీకు బుడ్డి వున్నదా?

[శ్రీహరి ప్రవేశం]

గో:- ఏం బుద్ధయ్యా అంటుంటే?

దొర:- అబ్బా. అడికాదు.

శ్రీ:- దొరా! శాంతించండి ఒరే గోవిందూ! దొర నీమీద చాల కోపంగా ఉన్నారు. నీకు బుద్ధి వున్నదా అంటున్నారు

గో:- ఆదా సంగతి! నాకెందుకులేదు బుద్ధి?

దొర:- ఉంటే పెద్దలను పరిహాసముచేసి, పాపమును మూటగట్టుకొను చున్నావు ఎందుకు?

గో:- నేనేమీ మూటకట్టుకోవడంలేదు దొరే. ఎనకటికి ఒక ఫాదరీ కథ నేను పాట పాడితే సీకెందుకయ్యా కోపము గుమ్మడకాయం దొంగంటే భుజాలు తడుముకొన్నట్టు.

దొర:- గోవిందూ. (విసుగుగా) నీకు బుద్ధిలేదు. బుద్ధిలేదు.

గో:- లేకపోతే పోయిందిలేవయా.

శ్రీ:- గోవిందు, నీవు లోపలికిపో. శాంతించు దొరా. నే నొకటి చెప్పతాను వింటారా?

దొర:- ఏమిటడీ చెప్పమూ.

శ్రీ:- ప్రతి మతములోను మంచివాళ్ళున్నారు. చెడ్డవాళ్ళున్నారు. ఇంతెందుకు. మా మతమే తీసుకోండి. ఎందరో స్వాములార్లున్నారు. నిత్యానందస్వామి, సదానందస్వామి, సత్సదానందస్వామి, పరమానందస్వామి, ఆవాఠస్వామి, మిరియాలస్వామి, జీలకర్రస్వామి. వీరిలో దొంగలూ ఉన్నారు, దొరలూ ఉన్నారు. అలాగే ప్రతి మతంలోనూ ఉంటారు. యేమంటారు?

దొర:- నీవు చెప్పినది కూడ నిజమే. కాని యీ లోకములోని పాపులను రక్షించువా దొకడున్నాడ. ఎవడు? చెప్పమందువా. చెప్పమందువా? అతడే పరిశుద్ధ యేసుప్రభువు. ఆ రక్షకుని అజ్ఞ ప్రకారం పాపులను పరిశుద్ధ మొనరించుటకు, పాపమును అరికట్టుటకు పాటు

వదుచున్నాము. న్యాయసమ్మతమైన పెళ్ళిళ్ళుచేసి సృష్టిని కాపాడుచున్నాము.

శ్రీ:- న్యాయమైన పెండ్లిగడ్డు అంటే?

దొర:- యీ లోకరక్షకుని ఆజ్ఞప్రకారము మేము పెండ్లి భర్తలను, పెండ్లి భార్యలను నిర్ణయించెదము. అదియే న్యాయమైన పెళ్ళి. దేవుని ఆజ్ఞ ప్రకారము జరిగిన పెళ్ళి.

శ్రీ:- అలాగా, అయితే నేను కృష్ణా పెళ్ళి చేసుకొన్నాము. మా పెళ్ళి పెద్దల ఇష్టప్రకారం జరగలేదు. మేమే నిర్ణయించుకొని చేసుకున్నాము. ఇది న్యాయమైన పెండ్లి కాదా?

దొర:- ఎందులకు కాదు? చెప్పమందువా? నిన్ను ఆమెకు పెండ్లి భర్త గను, ఆమెకు నిన్ను పెండ్లి భార్యగను నిర్ణయించి ఇద్దరిని ఒక్కటిగా చేసినదేమి చెప్పమందువా? అదియే ప్రేమ, ఆ ప్రేమే దైవము. కాదందువా, కాదందువా?

శ్రీ:- కాదని నేనెలా అనగలను? మీరు చెప్పినది అక్షరాలా నిజం.

పాప:- (త్రేపుకొంటూ వస్తాడు) యేం దొరా, చాలా కాలానికి కనపించావు?

దొర:- ఏమిటి పాపయ్యగారూ, నిన్నుగాక మొన్న వచ్చితిని ఇంతలోకే చాలాకాల మెట్టయినది. చెప్పుము, చెప్పుము.

పా:- సరేలేవయ్యా, సీతో వాదించే పరిస్థితులలో ఉన్నానా నేను.

దొర:- అవును. మీ ఆరోగ్యము కొరకు ప్రతినిత్యము వడికుద్ద ప్రభువైన దేవుని ప్రార్థించుచున్నాను. ఇప్పుడు మీ ఆరోగ్య మెట్లున్నది?

పాప:- ఇంకెక్కడి ఆరోగ్యం? ఈరు పొమ్మంటుంది, ఏరు రమ్మంటుంది. (దగ్గు)

దొర:- దిగులుపడకుము, దిగులుపడకుము. దేవుని తలుచుము, మేలు కలుగును. ఓ లోకరక్షకుడవైన ప్రభువా, యీ నా మిత్రుని ఆరోగ్య వంతునిచేసి కాపాడుము తండ్రీ. పాపయ్యగారు, మీతో ఒక ముఖ్య విషయము చెప్పవచ్చితిని. చెప్పమందువా, చెప్పమందువా.

పాప:- ఇష్ (నైగ చేస్తాడు)

శ్రీ:- (అతి గమనించి) ఓహో ఆంతరంగిక విషయాలా. సరే సరే.
(అని లోనికెళతాడు)

పా:- ఇక చెప్పవయ్యా, కాస్త మెల్లగా చెప్పు. గోడలకు చెవులుంటాయి.

దొర:- 20 బియ్యపు బస్తాలు. 10 నేతి డబ్బాలు, 8 పాలపొడి బిన్నులు మొత్తము లారీలో పంపినాను. వాటిని డబ్బుచేసి మీ భాగము మీరు తీసుకొని, నా భాగము నాకు పంపుము.

పా:- అలాగే!

దొర:- నేను వెళ్లివచ్చెదను.

[దొర వెళ్ళబోతాడు. ఎదురుగా ఒక వ్యక్తి వచ్చి నిలబడతాడు. సూటు, హ్యాటు, కళ్ళజోడు ఉంటాయి. సిగరెట్టు పొగ దొర ముఖాన్ని కమ్ముతుంది. దొర దగ్గుతూ]

దొర:- ఎవరు మీరు?

శేఖ:- (జవాబివ్వదు. అలాగే ఇంటిని, వ్యక్తులను పరీక్షిస్తుంటాడు)
(దొర భయపడతాడు)

పా:- ఎవరు నీవు? ఏం కావాలి?

శేఖ:- (పాపయ్యవైపు చూచి, మరలా దొరవైపు చూచి) హల్లో, తెల్ల దొరల చల్లదనంలో మెల్లమెల్లగ పైకి వచ్చిన వో నల్లదొరా, నన్ను నీవు గుర్తు పట్టలేదా?

దొర:- (పరీక్షించి) ఓ శేఖర్ బాబూ. పాపయ్యా, మీ శేఖర్ బాబు, మీ అన్న కుమారుడు, 15 సంవత్సరముల క్రిందట ఇంటిమీద అలిగిపోయిన మీ అన్న కుమారుడు.

[పాపయ్య జేకారై మౌనంగా వ్యుంటాడు]

దొర:- కృష్ణవేణి అమ్మా! కృష్ణవేణి అమ్మ! శ్రీహరి బాబు! శ్రీహరిబాబు (ఇద్దరూ వస్తారు) ఈ వచ్చిన వ్యక్తి ఎవరో తెలుసా? మీ శేఖర్ అన్నయ్య.

కృష్ణ:- అన్నయ్యా! (ఆనందానికి అంతులేదు.)

శేఖ:- కృష్ణా. అ. రె. రె. రె. పాపదాలు పరికిణీలు, చీరలు కట్టేవా. ఆ...ఇతనెవరూ?

కృష్ణ:- మీ బావగారు.

శేఖ:- బావగారా ఓ... కంగ్రాచ్యులేషన్స్! మీ పెళ్ళికి నన్ను పిలువలేదు.

శ్రీ:- క్షమించండి. మా పెళ్ళి పెద్దది ఇష్టప్రకారము జరగలేదు.

శేఖ:- ఓ...ఎవ...మారేజ్. వెరిగెడ్. డబుల్ కంగ్రాచ్యులేషన్స్.

శ్రీ:- మీరు మా ట్లాడరూ ఉండండి. వీడింగ్ వుంది. వెళ్ళి ఇప్పుడే వచ్చేస్తాను.

శేఖ:- ఓ దానికేం, ఆరాగే.

[శ్రీహరి వెళతాడు. కృష్ణ కానీ లేవడానికి లోనికి వెళుతుంది]

శేఖ:- బాబాయిగారు... బాబాయిగారు! ఆఫ్ట్రాల్ ఇంటిపై అలిగిపోయిన నేను 15 ఏళ్ల తర్వాత ఇంటికి తిరిగివస్తే ఇదేనా మీ ఆదరణ. ఎక్స్‌జక్టు.

దొర:- మీ బాబాయిగారి ఆరోగ్యమేమీ బాగాలేదు.

శేఖ:- బాబాయిగారికి ఆరోగ్యం బాగాలేదా? నో, నో, నో, బాబాయి శరీరం గట్టి శరీరం (అంటూ పాపయ్యనద్ద కూర్చుని) ఉలిపికట్టె నిప్పులో పడవేసినా చెక్కు చెదరకుండా యెలా బయటకొస్తుందో మా బాబాయి కట్టెకూడా ఎన్ని రోగములు వచ్చినా చెక్కుచెదరకుండా గట్టిగానే వుంటుంది. (అని పాపయ్యను గట్టిగా తట్టుతాడు).

పా:- అబ్బా—ఏమిటిరా ఇది. నన్ను చంపేస్తున్నావ్. ఓరే శేఖర్! ఇన్నాళ్ళకు మేము గుర్తుకొచ్చామట్రా. నామీదెంచుకురా నీకింత కక్ష. నే నింకెన్నాళ్ళు బ్రతుకుతాను. ఊరు పొమ్మంటుంది, యేరు రమ్మంటుంది.

శేఖ.- మీరేమీ దిగులుపడకండి బాబాయ్. మీరింకా 60 ఏండ్లు గట్టిగా గ్యారంటీగా బ్రతుకుతారు, నేను వచ్చానుగా. మీకేమీ ఫర్వాలేదు. ఎక్స్కూజ్ మీ ఆ... దొరా ఇప్పుడు తమరేం చేస్తున్నారు?

దొర:- (తెల్లదొర పద్ధతిలో) పిల్లలకు అన్నము పెట్టుచు—

శేఖ:- ఆఫ్ట్రాట్ పిల్లలకు మీరేంటిండి అన్నం పెట్టేది. మీ ఆవిడగారు ఏం చేస్తుంటారు? ఎక్స్కూజ్ మీ. ఆవిడగారు ఉన్నారా లేక—

దొర:- మా పిల్లలు కాదుబాబు హాస్టల్ పిల్లలు. నేను ఒక చిన్న హాస్టల్ నడుపుతున్నాను.

శేఖ:- ఓ...మీరు హాస్టల్ నడుపుతున్నారా? వెరీగుడ్, వెరీగుడ్. రెండు చేతులా సంపాదన. అబ్బా, కొట్టారండి ఛాన్స్, లక్కి-ఛాన్స్. ఎక్స్కూజ్ మీ.

దొర:- (కోపంగా) శేఖర్ బాబు, ఇటువంటి పాపపు మాటలు నేను విన జాలను.

శేఖ.- ఆఫ్ట్రాట్ ఈ మాటలాగే మీకు కోపం రావడం నాకు విచారంగా ఉంది.

దొర:- కోపమురాదా, కోపమురాదా. ఓ దేవా, ఈతని పాపపు మాటలు మన్నించి, ఈ బిడ్డను క్షమించుము తండ్రీ.

శేఖ:- దొరా, నేను చెప్పేది కాస్త పరిమించుకోండి. హాస్టల్ నడపడమంటే సామాన్యమా! దానికి యెంతో అదృష్టం చేసుకొని వుంటాలి. బాబాయ్. గోవిందపల్లెనే ఊర్లో ఒక పెద్ద హాస్టల్ వుంది. అది ఒక పూరే ఆసుకోండి. విద్యార్థులు 4 వేలకుపైగా వుంటారు. ఆ హాస్టల్ నడిపేవ్యక్తికి మొదట ఏమంత ఆస్తిలేదు. మధ్య తరగతి కుటుంబీకుడు. ఇప్పుడతనికి 5 కార్లు, 500 యెకరాల మాగాణి, రెండు సినిమా హాలు వున్నవి. ఇక పేరు ప్రఖ్యాతుంటారా. ప్రజలంతా అతనిని అన్నదాతయని, విద్యాదాతయని, దయాసాగరుడని, కరుణానిధి అని పిలుచుతూ పూజలుపై కూర్చోబెట్టి ఊరేగిస్తున్నారు. ఇంత స్వర్ణకాలంలో ఇంతటి శ్రీమంతుడెలా కాగలిగాడా

అని ఆలోచించేవారే లేరు. అటు సినిసంపదము, ఇటు పేరు ప్రఖ్యాతులు వచ్చాయంటే యెలా వచ్చాయ్? హాస్టల్ నడపడంవల్లనే. ఆప్ట్రాల్ నే నీ విషయాన్ని దృష్టితో పెట్టుకొని మీరూ ఆతనిలాగే గొప్పవారు కావాలని ఆ భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ ఉంటే నా మీద కోప్పడతారా. ఎక్స్టాజ్ మీ.

దొర:- బిడ్డం నోటి మాకు అపహరించడం పాపముకాదా, పాపముకాదా! నే నటువంటి పాపినికాను, అటువంటి పాపపు పనులు చేయజాలను.

శేఖ:- అటులైనా నీవు బాగుపడలేవు. పైకి రాజాలవు తండ్రీ.

దొర:- శేఖర్ బాబు, నాకు కోపము తెప్పింపకుము.

శేఖ:- కోపమెందుకు దొరా. మీ బోటి పెద్దలకు కోపము తగునా దొరా. లోకరక్షకుడైన పరిశుభ్రుడైన క్రీస్తు యెన్నడైనను కోపపడెనా? మూర్ఖులు, పాపులు ఆ పవిత్రమూర్తి పట్టి, కొట్టి బాదించినను నీలువ అను కొయ్యకు కట్టి చీలు శరీరమున దిగగొట్టినను, రక్తము ఛారలై ప్రవహించినను, ఆ పవిత్రమూర్తి వారిని కోపగించెనా, కోపగించెనా, లేదు. చిరునవ్వుతో మూర్ఖుల తప్పులను మన్నింపుమని దేవుని ప్రార్థించెను. కాదందువా, కాదందువా. ఓ దేవా. యీతని కోపమును తగ్గించి, ఈతని పాపమును మన్నించి, ఈతనికి బుద్ధిని ప్రసాదించుము తండ్రీ.

కృష్ణ:- (ప్రవేశించి నవ్వుతూ) అన్నయ్యా, బాగా నేర్పావే బోధ చేయటం. (అంటూ కాఫీ అందిచ్చింది)

శేఖ:- నేను బోధచేయుచుంటినా, లేదు. ఆ దేవుని ప్రార్థించుచుంటిని చెల్లీ.

పా:- ఒరేయ్ శేఖర్, పెద్దవాళ్ళతోనటా పరిహసాలు?

దొర:- పెద్దలను పరిహసించి పాపమును మూటకట్టుకొనుచున్నాడు.

శేఖ:- ఛరవలేదులే దొరా. ఆ మూట మీ బుజార పెడతాను. మోసుక పొండ.

పా:- శేఖర్, కాసేపు కూరుకోరా.

శేఖ:- యేమిట బాబామీ నీవు చెప్పేది, ఆప్ట్రాల్. (అని తట్టుతాడు)

పా:- ఒరేయ్ ఒరేయ్ నేను మామూలు మనిషినిట్రా.

శేఖ:- ఎక్సాజ్ మీ.

దొర:- పాపయ్యగారు నేను పోవుచున్నాను. నీవా పనిని చూడు. జ్ఞాపక ముండును కదూ.

పా:- నేనేమంత మతిమరుపు మనిషిని కాదులేవయ్యా, వెళ్ళిరా. (దొర వెళ్ళును)

పా:- ఒరే గోవిందా...గోవిందా.

కృష్ణ:- (శేఖర్ వద్దనుండి కాఫీ కప్పునందుకొంటూ) గోవిందా.

గో:- అమ్మా.

కృష్ణ:- నాన్నగారు పిలుస్తున్నారు.

గో:- పిలిచారా అమ్మా.

కృష్ణ:- ఈ కాఫీకప్పు లోపలపెట్టు.

గో:- సరేకమ్మా.

పా:- ఒరేయ్, నేనెందుకు పిల్చానో కనుక్కొనుండానే పోతున్నావా.

గో:- కదుమరె. కదుమరె.

పా:- ఛీ నోరుముయ్. అది లోపలపెట్టి రంగనాథంగారి ఇంటిదగ్గర మీదింగు ఒరుగుతూవుండి నీవెళ్ళి గోడచాటునుండి అక్కడ ఏమి జరుగుతుందో తెలుసుకొనిరా.

గో:- అట్టాగే (గోవిందు వెళతాడు)

శేఖ:- మీదింగేమిటి బాబాయ్. బావగారు కూడా అక్కడికే వెళ్ళారు.

పా:- ఈ వూర్లో కాలేజీ కట్టించాలనుకొంటున్నారు.

శేఖ:- వాద్, కాలేజీ కట్టించాలనుకొంటున్నారా. వెరీగుడ్. బాబాయ్, కాలేజీ కోసం ఒక నాటకం ఆడేస్తాం. ఖర్చులు పోను మిగతా పైకం కాలేజీ కిచ్చేస్తాం

పా:- ఒరేయ్, నీవు నాటకాలు మానుకుంటావా లేదా?

శేఖ:- మానేశాను బాబాయ్

కృష్ణ:- ఏమిటి, నాటకాలాడటం మానేశావా నిజంగా.

శేఖ:- అవును కృష్ణా, మా నాటకాలు ప్రేక్షకులు చూడడం యెప్పుడైతే మానేశారో మేము అప్పుడే నాటకాలాడడం కూడా మానేశాం. అంఘికేగా ఇక్కడికొచ్చేశాం.

కృష్ణ:- ప్రేక్షకులు మీ నాటకాలెందుకు చూడరు?

శేఖ:- కృష్ణా! మా నాటకాల్లో ఏ ముంటాయమ్మా. అదే రామాంజనేయ యుద్ధమైతే, హనుమంతుడు వచ్చి తన తోక కంటే మూడింతలు. పొడుగున రాగం తీశాడంటే ప్రేక్షకులు వన్ మోర్ అని ఒకటే గోలచేస్తారు. మా నాటకాలు చూచి యేమయ్యా ఒక పాటా. పద్యము లేదు. మీరెవరి మూతులు మూతులు కలుపుకొని గుసగుస లాడు కుంటుంటే మేము నోరుతెరచుకొని చూస్తుందాలా? చాల్ చాల్లేసయ్యా అదేరు నాటకాలు అంటున్నారు. చెల్లాయ్. మనవాళ్ళ స్టాండర్డు పెరగదు. మన దేశం బాగుపడదు. ఎక్స్ ప్లేషన్.

కృష్ణ:- అదేమిటన్నయ్యా. మంచి నాటకాలాడితే యెందుకు చూడరు. ఇంతకూ మీరెవరి నాటకాలాడేరు?

శేఖ:- ఆఫ్ ట్రాల్ ఒక టేమిటి, 78 నాటకాలు ఆడేం. 1. ఆడదాని నీడ, 2. గోడమీదపిల్లి; 2, అంబోతు రంకె; 4. ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకో 5. కాసులుంటే కలదు సుఖం; 6. పాపాల ఖైదవుదు; 7. డబ్బు కోసం గడ్డితిను...

పా:- ఓరేయ్. ఇవన్నీ నాటకాలేనట్రా !

శేఖ:- అవును బాబాయ్

పా:- అందుకేరా ఎవరూ చూడం.

కృష్ణ:- అన్నయ్యా ! ఏవైనా చారిత్రాత్మక నాటకాలాడకూడదు. రాణి రుద్రమదేవి, పల్నాటి యుద్ధం.

శేఖ:- కృష్ణా ! ఆదానినే అవుతున్నాం. ఒక గొప్ప నాటకం. పెద్ద నాటకం బొబ్బిలియుద్ధం.

కృష్ణ:- ఆదేరా?

శేఖ:- చెప్పసీ. ఆ నాటకంలోని పాత్రలకు సరిపోయే విగ్రహాల కొరకు గాలించాం. కొందరు దొంగారు. కాని వాపారాయుడు పాత్రకు సరియైనవాడు దొరకలేదు. చాల రోజులు వూరంతా వెతికాము. ఒక రోజున వున్నట్టుండి ఒక వ్యక్తి కనిపించాడు. బాబాయ్, అతనున్నాడు చూడు. నా మీద ఆరడుగు పొడుగు. యింతంత రెట్ట. ఆ... దారాసింగే అనుకో. కనుగుడ్డు యింతంత. అతన్ని చూడగానే నాకు పట్టరాని ఆనందం కలిగింది. వెంటనే అతని ఒగ్గిరకెళ్ళి యేమండీ, మీపేరేమిటి అన్నాను. అతను ఇలా సీరియస్ గా చూచాడు. ఎక్సాజ్మి మీ పేరు చెప్పండి, యేమీ అనుకోకుండా అన్నాను. వెంటనే అతను (త్రీ కంరంతో) "నా పేరు భీమయ్య. ఏం?" అన్నాడు.

కృష్ణ:- ఆదే కిలగొంతు... (నవ్వు) తర్వాత?

శేఖ:- ఇంకేముంది? ఆ నాటకాలాదాలన్న వుద్దేశమే పోయింది. తరువాత సాంఘిక నాటక లాడేవాళ్ళం-ఎక్సాజ్మి.

పా:- ఒరేయ్ శేఖర్ ! నాటకాలాదావు కదా, ఎంత సంపాదించావ్ ?

శేఖ:- సంపాదించడమంటే ఎక్సాజ్మి. పేరా, లేక డబ్బా?

పా:- డబ్బురా !

శేఖ:- After all డబ్బుదేంటి బాబాయ్! ఇవాళ వస్తుంది, రేపు పోతుంది. మనం పేరు సంపాదించాం.

కృష్ణ:- అన్నయ్యా! నాటకాల్లో నీవు యేమి వేషాలు వేశావు? ఆ...హీరో వేషాలే వేసుంటావులే, షున్నను చంద్రుడిలాంటి ముఖం.

శేఖ:- (నవ్వి) నా ముఖం చూచినవారంతా యిలాగే అనేవారు. కాని అద్దం ముందు నిలబడ్డప్పుడు నా ముఖం నాకే అసహ్యం వేసేది. అందుకని ప్రతి నాటకంలోను నాకు సరిపోయే వేషాన్నే తీసుకొనే వాణ్ణి.

పా:- అడినమట్టుకు చాలుగాని, యిక వాడి జోలికి పోకు.

కృష్ణ:- అన్నయ్యా! ఇన్నాళ్ళ కొచ్చావుకదా, నాకేం తెచ్చావ్?

శేఖ:- కృష్ణా! నిన్ను మరిచిపోతానా. తెచ్చానమ్మా. ఇదిగో! (అని సంచిలోనుండి నెక్లెస్ తీసి యిస్తాడు)

కృష్ణ:- అరెరె! చాలా బాగుందే, ఇదేమిటి యింత తేలిగ్గా వుంటి? బంగారం కానట్లుందే?

శేఖ:- బంగారం మీదెందుకమ్మా అంత మమకారం? బంగారం వంటికి భారం, దొంగల భయం, మెడకు చిలుము, అబ్బెబ్బెబ్బె. యిదంటావా తేలిగ్గా, నాజుగ్గా, అందంగా, తళతళ మెరిసిపోతూ వుంటుంది. రంగు గ్యారంటీ, దొంగల భయం లేదు. వెంటంటావా 75 Paise only. ఎక్స్‌జక్‌మి.

కృష్ణ:- పైసలా?

శేఖ:- అవును. ఇది ప్లాస్టిక్ నెక్లెస్.

కృష్ణ:- ప్లాస్టిక్ నెక్లెస్ అన్నయ్యా! నాకేం అవసరంలేదుగాని, వెంటనే ఎవరినన్నా పెళ్ళాడి, అవిడకు బహుకరించు.

శేఖ:- వాద్! పెళ్ళా? నాకు పెళ్ళేమిటి? పెళ్ళి చేసుకోవడం. పదిమంది పిల్లల్ని కనడం, వారిని భుజానవేసుకొని తిరగడం, చచ్చచచ్చ.

పా:- అయితే పెండ్లి చేసుకోవటరా?

శేఖ:- ఎందుకు చేసుకోను? నాకు సరియైన పిల్ల దొరకడు?

పా:- పిల్లలకేమిరా కావలసినంతమంది, చూడమంటావా?

శేఖ:- అ...అ పిల్లలు కాదు బాబాయ్ నాకు కావంసింది. కందుకూరి వీరేశలింగంగారి ఆశయసిద్ధికొరకు నేనొక వితంతువును పెళ్ళాడ దల్చాను.

పా:- ఏమిటి. వెదవముందను పెళ్ళాడుతావా?

కృష్ణ:- నీ ఆలోచన చాలా బాగుందన్నయ్యా!

పా:- నీవు బాగానే వుంటుందిలే. (కృష్ణ నోరుమూసుకుంటుంది)

శేఖ:- కాని చెల్లాయ్! ఆ వితంతువు ఎలా వుండాలో తెలుసా? బంగారం బొమ్మలా వుండాలి. లక్షలకొలది అస్త్రీ వుండాలి. ఆమె తల్లి దండ్రులకు ఆమె ఒకలే సంతానమై వుండాలి. తల్లిదండ్రులు చని పోయి వుండాలి. అటువంటి వితంతువు దొరికితే నేను వివాహం మూడుతాను. టూ బర్స్ యెట్ ఎ ప్లాట్ అని గిరీశం అన్నట్టు అటు ఆమెకు అయిదవతనం, ఇటు మనకు ఐశ్వర్యం, ఎలా వుంది? ఎక్స్కూజ్ మి.

కృష్ణ:- (మూతి ముడుచుకుంటుంది)

శేఖ:- మన ఆలోచన నీకు నచ్చదులే. మా బాబాయ్ కి చాలా బాగా నచ్చుతుంది. ఏమంటావు బాబాయ్? (తట్టతాడు)

పా:- అబ్బా, చంపేస్తున్నావురా...అవును. అలాంటి సంబంధం మెక్కడుంది?

శేఖ:- మీరు తలుచుకొంటే దొరక్కపోతుందా?

కృష్ణ:- అన్నయ్యా! మీరు స్నానం చెయ్యరా?

శేఖ:- ఏమిటి కృష్ణా! మేమింత స్ట్రాంగ్ డిస్కషన్ లో వుంటే ఆఫ్ట్రాల్ స్నానానికొచ్చిందా తొందర-ఎక్స్కూజ్ మి.

కృష్ణ:- సరే, మీరు చర్చించుకుంటూ వుండండి. నేను పూజ చేసుకోవాలి. (లోనికెళుతుంది)

శేఖ:- ఏం బాబాయ్! అటువంటి సంబంధం వున్నదేమో చూడండి.

పా:- చూస్తానుగాని, నీవు యింటిపట్టునే వుంటావో లేక నాటకాలంటూ దేశంమీద పోతావో అనుమానంగా వుంది.

శేఖ:- నాటకాల మానేశానని ఎన్నిసార్లు చెప్పావి? ఎక్స్కూజ్ మి. నేను నా ఆప్టిని స్వాధీనం చేసుకొని యేదైనా వ్యాపారం చేసుకోవాలనుకుంటుంటే.

పా:- నీ ఆస్తా...ఎక్కడుంది?

శేఖ:- మీ దగ్గరే. నాన్నగారు పోయేటప్పుడు నన్ను, నా అస్త్రీ రెండూ లక్షలకుంటుంది, మీ స్వాధీనం చేశారుగా.

పా:- ఆ...చోడు. నీవు నాటకాలవాళ్ళతో వూరు వదలిపోయావు. మీ నాన్నగారు చేసిన అప్పులు తీర్చడానికి రెండు లక్షలేమిటి, నా చేతిది 25 వేలు వదిలించి.

శేఖ:- ఏమిటి అప్పులా? ఏం అప్పులు?

పా:- ఎందుకురా ఆలా అరుస్తావ్? మీ నాన్న త్రాగుడికి, జూదానికి చేసిన...

శేఖ:- నోరుముయ్య.

పా:- ఒరేయ్, ఒరేయ్! ఏమిట్రా, పెద్దా చిన్నా లేకుండా నన్ను నోయి మూసుకోమంటావా?

శేఖ:- అవును. మా నాన్న త్రాగుబోతా, జూదగాడా! ఇటువంటి కూతలు కూళావంటే పళ్ళు రాలగొడతాను.

పా:- ఒరేయ్! నీవు చాలా పెద్దవాడివైనావుగాని, నా యింటిలో ఒక్క-క్షణం వుండొద్దు, వెళ్ళు వెళ్ళు.

శేఖ:- వెళతానుకాని బాబాయ్, నా ఆస్తిని మర్యాదగా స్వాధీనం చేశావా సరే, లేదా కోర్టుకు లాగి నీ పరువుతీసి నిన్ను ముప్పతిప్పలు పెట్టి నా ఆస్తిని నేను స్వాధీనం చేసుకోకపోతే నేను ఆంధ్ర నట సామ్రాట్ చచ్చ రామయ్యగారి కొడుకునేగాదు.

పా:- అరె పోరా! నీవిలా చస్తావని, అగాయిత్యం చేస్తావని నాకు తెలుసురా. తెలిసే నా పేర నయాపైసా లేకుండా అంతా కృష్ణపేర వేశాను. కోర్టుకు లాగి యేం చేసుకొంటావో చేసుకో పో.

శేఖ:- కృష్ణపేర వేశావా సరే, ఆవిడ్నే అడుగుతాను. కృష్ణా! (లోని కళలాడు)

[లోపల సంభాషణ]

శేఖ:- కృష్ణా!

కృష్ణ:- ఏం అన్నయ్యా! యేం కావాలి?

శేఖ:- మీరింత విశ్వాస ఘాతకులనుకోలేదు. నా ఆస్తినింతా కాజేసి కులుకు దామసుకొన్నారా?

కృష్ణ:- అన్నయ్యా! మాటలు జాగ్రత్తగా రాసి. ఎవరికి కావాలి నీ పాడు ఆస్తి?

శేఖ:- నోరుముయ్. నా ఆస్తి నాకు యిస్తావా లేదా?

కృష్ణ:- నాకు తెలియదు. నాన్ననడుగు.

శేఖ:- అస్తంతా నీ పేరే వుంటే మీ నాన్న నడగడం దేనికి?

కృష్ణ:- నాకు తెలియదు.

శేఖ:- తెలియదూ?

కృష్ణ:- తెలియదు.

శేఖ:- కృష్ణా! ప్రాణంమీద ఆశవుంటే మర్యాదగా చెప్పు.

కృష్ణ:- నన్ను చంపుతావా? చంపు చూద్దాం.

శేఖ:- కృష్ణా!

కృష్ణ:- నోరుమూసుకొని ఆవతంకు నడువ్.

శేఖ:- ఏమన్నావ్? (కత్తితో పొదుస్తాడు)

కృష్ణ:- అమ్మా! (అని మూలిగి పడిపోతుంది)

పా:- కృష్ణా! తల్లీ!...నిన్ను చంపేశాడా? (అని లేచి బోపంకు పోబోలాడు. శేఖర్ రక్తసిక్తమైన కత్తితో ఎదురుగా వచ్చి)

శేఖ:- ఆగు...నిన్ను కూడా నీ కూతురుతోపాటు పరలోకానికి పంపుతాను.

పా:- (ఆరవబోలాడు)

శేఖ:- ఆరిచావంటే గొంతు తెగిపోతుంది.

పా:- ఆరవను. (అని మంచంపై వాలిపోలాడు)

శేఖ:- జాగ్రత్త! దొర వస్తున్నాడు. గుట్టు రట్టు చేశావా, మట్టుబెడతాను. ఖబర్ డాక్టర్.

దొర:- (లోనికొచ్చి పాపయ్యను కౌగలించుకొని) పాపయ్యగారీ! నన్ను రక్షింపుడు,

పా:- దొరా! నన్ను కాపాడు, నన్ను కాపాడు.

దొర:- పరిహాసముకాదు పాపయ్యగారు! పోలీసులు లారీని పట్టుకొన్నారు. నా కోసం వెతుకుతున్నారు.

పా:- పోలీసు లొస్తున్నారా? రాని, రాని. నీ పాపం పండిందిరా. నీకు ఉరిశిక్ష వేయించకపోతే నా పేరు పాపయ్యకాదు.

దొర:- ఏమిటి? నాకు పురిశిక్ష వేయించుతావా పాపయ్యా! ఈ పాపములో నీకు భాగములేదా, భాగములేదా?

శేఖ:- దొరా! ముందు నీ పాపం పండింది. నీవు చిక్కుకొంటివి. ఈతని పాపం కూడా పండనున్నది. తొందరపడకుము. ఇక్కడ వుండిన నీకు రక్షణలేదు. ఆ పవిత్రమైన గ్రంథము నక్కడపెట్టి నీ పాపమును కడుగుకొనుము. హిమ్ము. హిమ్ము.

దొర:- పాపయ్యా! నన్ను ముందావ్. ఈ పాపం పూరికే పోదు. పైన దేవుడున్నాడు. చూస్తాడు. వస్తా! (వేళలాడు)

రంగ:- పాపయ్యా! అనుకున్నంతా అయిందయ్యా. మనిద్దర్నీ పదవుల నుండి పూడబెరికేశారు. డబ్బు లెక్కావక్కా అంతా వప్పజెప్ప మన్నారు. ఎంత అవమానం.

పా:- రంగనాథం! నా కొంప మునిగింది రంగనాథం!

రంగ:- నీ కొంపేందయా! నా కొంపకూడా మునిగుళ్ళా!

గో:- అయ్యా! కథంతా అడ్డం తిరిగిందయ్యా.

పా:- గోవిందా! అంతా అయిపోయిందిరా. ఈ దుర్మార్గుడు, ఈ పాపాత్ముడు...

గో:- ఏంటయ్యా! అన్నకొడుకును పట్టుకొని అట్లా తిడతారా?

పా:- వీడు అన్నకొడుకా! కాదు. నా కన్న కూతుర్నే పొట్టబెట్టుకున్న క్రూరకర్ముడు.

శ్రీహరి:- ఏమిటి ఘామయ్యా!

పా:- నాయనా శ్రీహరి! వచ్చావా నాయనా! మన కృష్ణవేణిని వీడు హత్య చేశాడు నాయనా!

శ్రీ:- ఏమిటి? చంపేశాడా! కృష్ణా! (అని వెర్రిగా అడుస్తాడు)

కృష్ణ:- ఆ వస్తున్నా...నాన్నా! ప్రసాదం తీసుకోండి. (అందరూ నోరు తెరుస్తారు)

రంగ:- ఆ...యేంటి పాపయా! కృష్ణవేణిని చంపేశారని గోం చేశావు?

పా:- అమ్మా! నా తల్లి, నీవు బ్రిటికే వున్నావా! నేను కంగనటం లేదు కదా! ఇప్పుడే కదమ్మా శేఖర్ నిన్ను హత్య చేసింది. ఇంతలోకే ఎలా బ్రిటికావ్?

కృష్ణ:- ఏమిటి నాన్నా యీ హత్యలూ, చంపుకోవడాలూ?

పా:- లేదు నా కృష్ణ చావలేదు. నా బంగారుతల్లి బ్రిటికే వుంది.

కృష్ణ:- (భయపడి కృష్ణ నాన్నగారి తలపై వెయ్యిబెట్టి) ఏమండి! నాన్నగారి వళ్ళు కాలిపోతోంది. కలవరింతలు కూడా మొదలైనై. వెంటనే డాక్టరుకు ఫోన్ చెయ్యండి.

(గోవిందు తట్ట తీసుకొని లోనకెళతాడు.)

శ్రీ:- అలాగే.

పా:- ఏమిటా, నన్ను పిచ్చివాడ్నిచేసి ఆడిస్తున్నారా?

శ్రీ:- ఏమిటి బావా, యిదంతా?

శేఖ:- ఏమీలేదు బావా! నా ఆస్తంతా కాజేసి కూతురు పేర వేశాడు. నేను లోపం చిన్న "మోనో" యాక్సన్ చేశాను. అంతే. బాబాయ్, ఎలా వుంది నా మోనోయాక్సన్?

రంగ:- మోనోయాక్సనా! యేంటయో అది? బబ్బులో వున్న వాళ్ళతోనా పరిహాసాలు. ఈ బెబ్బుతో ఆయన గుండెగి చచ్చుంటే యేం గావాలి?

శేఖ:- నేను చెప్పేది వినవయ్యా రంగనాథం !

రంగ:- ఏంటయ్యా నువ్వు చెప్పేది సింగినాదం!

శేఖ:- మిష్టర్ సింగినాదం!

రంగ:- ఆ!

శేఖ:- ఎక్స్‌ప్రెస్ రంగనాథం! ఈ మాత్రానికే ఆయన గుండె ఆగిపోతే నా అస్తంతా అమాంతం కాజేస్తే నా గుండె ఏం కావాలని ఆలోచించావా? పైగా నన్ను హంతకుడని అవమానిస్తాడా!

శ్రీ:- అవును. ఇది భరించరాని అవమానం. బావా! వెంటనే దావా పడై, స్టాంపు ఖర్చులు నేను పెట్టుకొంటాను.

పా:- శ్రీహరీ! మర్యాదగా చెప్పుతున్నాను. నా వ్యవహారంలో జోక్యం కలుగజేసుకున్నావా, బాగుండదు.

రంగ:- పాపయ్యా! అయ్యగారి యవారం చాలదురం పోయింది. అసలు నీకు తెలివిలేదు లేవయ్యా. లేకపోతే 30 సంవత్సరాంతుండి ఎదురు లేకుండా యేలుతున్నామే. ఈరోజు మనల్ని తీసేశారు. ఏంటి అన్యాయం, అయో పాపయో! నీ పదవిలోకి ప్రసాదు, నా పదవిలోకి మీ అల్లుడు వచ్చేశారు. రెండు రోజుల్లోపల లెక్కా పక్కా అంతా వప్పజెప్పానని తీర్మానించారు.

పా:- వాళ్ళెవరు నన్ను లెక్కరిడగడానికి? అదేమీ వీలుపడదు. అసలది మీదింగే కాదు. ప్రెసిడెంటు లేకుండా మీదింగేమిటి? అర్థం లేకుండా.

శ్రీ:- మామయ్యా! అదేం లాభంలేదు. ఇప్పటికి జరిగిన అవమానం చాలా. మర్యాదగా లెక్కలు వప్పజెప్పండి.

పా:- నాకు మర్యాద నేర్పుతున్నావా నీవు? ఒరేయ్, నీవు నా అల్లుడివి కాదు. ముందు నా యింటిలోనుండి బయటికి నడువు.

కృష్ణ:- నాన్నా! మర్యాదగా మాట్లాడండి. ఆయనేమీ యిక్కడ గతిలేక పుండడంలేదు.

పా:- ఏమే, ఏమే! వాడే యిక్కడైనాడా నీకు? అంతేనే అంతే. కని పెంచి పెద్దచేసిన నేను నీకు పనికి రాకుండా పోయానా? ఛీ! నీ ముఖా చూడగూడదు. వెళ్ళు.

- కృష్ణ:- వెళతాం! మేమేమీ బ్రతకలేక యిక్కడుండడంలేదు. దిక్కులేని చావు చస్తావేమోనని కనిపెట్టుకొని వున్నాం. అందుకని అనరాని మాటలని అవమానిస్తావా? ఏమండీ, బంగారం, వెళదాం. (విసురుగా లోనికెళుతుంది. శ్రీహరి, శేఖర్లు ఆమె ననుసరిస్తారు).
- రంగ:- అమ్మా! చూచావయో పాపయ్యా! కన్నతండ్రి కంటే కట్టుకొన్న మొగుడే ఎక్కువైనాడు. అంతేకాదు అంతే అనలు నీకు తెలివి లేదు లేవయ్యా. ఊరంతా వొకదా. ఉలిపికట్టె ఒక దారనా? మొండిపట్టు పట్టి అందర్నీ విరోధం చేసుకొన్నావు.
- పా:- రంగనాథం! ఊరు పొమ్మంటుంది, యేరు రమ్మంటుంది. ఈ అవసాన కాలంలో నాకెందుకయ్యా యీ చింత?
- రంగ:- ఎందుకంటే? చేసుకున్నోడికి చేసుకొన్నంత.
[కృష్ణవేడి, శ్రీహరి, శేఖర్లు ప్రవేశిస్తారు]
- పా:- యేం? వెళతారా? వెళ్ళండి.
- కృష్ణ:- మేమెక్కడికి వెళతాం నాన్నా?
- పా:- అవును. ఎక్కడికి వెళతారు? వెళితే యెలా బ్రతుకుతారు?
- కృష్ణ:- మాకేం అంత దరిద్రమొచ్చింది? కావలసినంత అన్నీ పెట్టుకొని
- పా:- ఏమిటి! నా అస్త్రంతో కులుకుదామనుకొన్నారా? అదేం వీలుపడదు చెబుతున్నా.
- శేఖ:- బాబాయ్! ఆఫ్ట్రాల్ నీ అస్త్రమిడి; నా అస్త్ర కూడా కృష్ణపేర వ్రాశావుగా. ఎక్స్‌జేట్‌మీ
- పా:- ఓరి పాపాత్ముడా! దానికంతా ఏమైపోయింది
- కృష్ణ:- చెప్పితే యేం? గోవిందా ... గోవిందా!
- గో:- ఏమమ్మా?
- కృష్ణ:- మీ ఆయ్యగారి మంచం గోపల పూజా మందిరం ప్రక్క గదిలో వెళ్ళి. నాన్నా! మీ కిరమీకట్టుంచి భోజనం, మందులు అన్నీ అక్కడికే వస్తాయ్. ఊరి పెత్తనంతో పాటు యింటి పెత్తనం

కూడా వాడులుతుని, కృష్ణా, రామా అనుకొంటూ ఆ గదిలో పడుందండి.

పా:- ఏమే, ఏమే! నవ్వేనా మాట్లాడేది?

కృష్ణ:- అవును. నేనే. అన్నయ్యా, గోవిందా! నాన్నగారిని లోపంకు తీసుకుపోండి! (అలాగే అతన్ని ఎత్తుకొనిపోతూ వుంటారు)

పా:- ఒరే శేఖర్!

శేఖ:- ఎక్సాజ్మి! ఎక్సాజ్మి!

పా:- ఒరే గోవిందా! అన్యాయంరా!

గో:- అఁ. కదుమరె. కదుమరె. (అంటూ పాపయ్యను లోనికి తీసు కెళతారు)

కృష్ణ:- ఏమండీ! గ్రామ డబ్బు, కాలేజీ డబ్బు. అంతా లెక్క చూడండి. యిచ్చేస్తాను. రికార్డంతా ఆ బీరువాలో వుండి, స్వాధీనం చేసుకోండి. (తాళపు చేతులు శ్రీహరి కిస్తుంది)

శ్రీ:- అంతేరాదు కృష్ణా! మీ అన్నయ్య ఆస్తికూడా మీ అన్నయ్య కిచ్చేయాలి.

కృష్ణ:- అలాగే! ఏమిటి రంగనాథంగారు, అలా నోరు తెరచుకొని చూస్తున్నారు?

రంగ:- ఇంకేముందమ్మా! చూడాల్సిందంతా చూసేస్తినే. (అంటూ నెత్తిన గుడ్డ వేసుకొని నీరసంగా నిష్క్రమిస్తాడు.)
[కృష్ణవేణి, శ్రీహరి నవ్వుకుంటూ వుండగా]

—తెర : —

మ నిషి చా వ కూ డ దు

రచన :

యన్. ఆర్. నంది

పాత్రలు

శ్రీనివాసులు
రామచంద్రరావు
హనుమంతరావు
సుబ్బరాజు
నీత

ఒకానొక సమయంలో బాగా బ్రతికింది ఆ యిల్లు. యజమాని పడిపోవడంతో అదీ దిగాలు పడిపోయి శిథిలావస్థలో వుండిప్పుడు. ఇంట్లో అలంకరణలు లేవు. ఒకానొకప్పుడు బాగానే వుండి వుండొచ్చు. ప్రస్తుతం మాత్రం ఎదుటి గోడకి పాతకాలం నాటి ఆయిల్ పెయింటింగ్-ఒక నడివయస్సు స్త్రీ-పడిలిపోయిన పూల మాలతో వుంది. కుడివైపు ద్వారం పీడితోకి, ఎడమవైపు ద్వారం యింటి లోపలి భాగానికి. ఎదురుగాకనిపించే ద్వారం లోనించి వెనక గదిలో జీర్ణావస్థలో వున్న డేబిల్, కుర్చీ వుంటాయి. ఎడం వేపున మూలగా ఒక మంచం-ముక్కాలి పీట. కుడి వేపున బట్టలు దండెం, ఒక కుర్చీ విద్యుద్దీపాలు వుంటాయిగానీ, అవి ధనిక చిహ్నాలు కావు. కూలిపోయిన శిథిల సంసారానికి ఆనవాలుగా మిగిలి పోయిన పాతకాలపు స్మృతులు.

ఆ యింట్లో మూడు జీవచ్ఛవాలు బ్రతుకుతున్నాయి. మానసికంగా చచ్చిపోయిన ఒకానొకప్పటి శ్రీనివాసులు. ఆర్థికంగా చచ్చిపోతున్న అతని కొడుకు రామచంద్రరావు, నైతికంగా చచ్చిపోవాల్సిన అతని కోడలు సీత. సత్సాంప్రదాయాలు గల నవ నాగరిక సమాజంలో మనిషి ఏ చావుల కైతే లొంగిపోకూడదో, ఆ చావులకే వాళ్లు ముగ్గురూ లొంగిపోయారు; పోతున్నారు; పోబోయారు.

తెర విడేసరికి మూల మంచం మీద శ్రీనివాసులు దగ్గుకి కిరకిర్లాడి పోతున్నాడు. ఎడం వేపు నించి సీత వచ్చి ఒక చింకి దుప్పటి అతని మీద కప్పింది. శ్రీనివాసులు దగ్గు తగ్గింది. సీత అతని వేపు అసహ్యంగా, కోపంగా చూసి, విసుక్కుని లోపలికి పోయింది. ఆమె వెళ్ళిన వేపే చూస్తూ ముసలాయన బయట తలుపు తట్టిన చప్పుడు విని ఉలిక్కి పడ్డాడు.)

శ్రీని:- అమ్మా! సీతా! చూడమ్మా, రామచంద్రరావు వచ్చినట్టున్నాడు.
(లోపలినించి సమాధానం లేదు. తనే లేవబోయాడు)

సీత:- (వస్తూ) మీరు లేవడం ఎందుకు? 'ఇంట్లోవాళ్ళంతా ఎక్కడ చచ్చారు- జబ్బుమనిషే లేదీ తలుపులు తియ్యాలా?' అని ఆయనదేత తిట్టించడానికా?

(శ్రీనివాసులు ఉస్సురంటూ కూరిబడ్డారు. సీత తలుపులు తెరిచింది. రామచంద్రరావ్ ఫ్రైల్సుతో లోపలికి వచ్చాడు. చెప్పలు విడుస్తూ ఫ్రైల్సు ఆమె కందించాడు. ఆమె తీసుకుని ఎదుట ద్వారంగుండా లోపలికి వెళ్ళి ఫ్రైల్సు చేతిలో మీద పెట్టవచ్చింది. ఈలోపున రామచంద్రరావ్ అక్కడేవున్న చెంబుతీసుకుని బయటకు వెళ్ళి కాళ్ళు కడుక్కుని వచ్చాడు. సీత తువాయి అందించింది. రామచంద్రరావ్ ముఖం, చేతులు తుడుచుకున్నాడు.)

రామ:- బుజ్జిగాడింకా ప్రైవేట్‌నించి తిరిగిరాలేదా?

సీత:- లేదు.

రామ:- చంటాళ్ళు నిద్రపోయారా ?

సీత:- వాళ్ళంత త్వరగా నిద్రపోతే యిహనేం ? ఇక్కడ నేనొక్కదాన్ని తీరుబడిగా వున్నానుగా-నా ప్రాణం పీకి పాకాన పెట్టదానికి? (శ్రీనివాసులు దగ్గారు. రామచంద్రరావ్ అతని దగ్గరకు వెళ్ళాడు)

రామ:- ఎలావుంది నాన్నా, నీవంతో యిప్పుడు?

శ్రీని:- పైకి పోవాలని గోల పెడుతున్నాను. వద్దని వారిస్తున్నాడు పైవాడు.

సీత:- ఆయనడిగింది మీ జబ్బు గురించి-వేదాంతం గురించి కాదు,

శ్రీని:- తెలుసునమ్మా. మనిషి నేల మీద బోర్లాపడినప్పుడే వేదాంతం మాట్లాడరాదు.

సీత:- ఉహూ! (విసుక్కుంటూ లోపలికి పోయింది)

రామ:- అన్నట్టు చెప్పడం మరిచాను. డాక్టర్ ఈ మందులు రాసిచ్చారు నాన్నా!

శ్రీని:- నన్ను బ్రతికించుకోవాలనా? పిచ్చినాదా? ఆకు పండిపోయింది. మందులకి రారకండా వుంటుందా?

రామ:- అదిగో అలా అంటే యిలా అంటావ్. మనసు పాడు చేసుకుంటే జబ్బే నయమవుతుంది?

శ్రీని:- నాకింకా మనస్సు వుందనే అనుకుంటున్నావురా? అది మీ అమ్మతో బాడే పోయింది.

రామ:- సరే, యిక ఎక్కువగా మాట్లాడకు. కాస్సేపలా నిద్రపో.
(సీత వచ్చింది. రామచంద్రరావుకి ఒక కవరు అందించింది)

రామ:- ఏమిటి?

సీత:- ఏమో! సుబ్బరాజుగారిచ్చారు.

రామ:- ఎప్పుడు?

సీత:- మధ్యాహ్నం.

రామ:- ఆతనెక్కడికి వెళ్ళలేదా ఈవాళ?

సీత:- ఎందుకైతాడు? ఇదో దర్మసత్రం వుండిగా - దిక్కు మొక్కు లేనివాళ్ళెందరొచ్చినా - నేనో యంత్రాన్ని వున్నానుగా - అందరికీ వండి వార్చి వడ్డించడానికి.

శ్రీని:- తప్పమ్మా! సుబ్బరాజేం దిక్కులేక మనింటికి రాలేదు.

సీత:- కాకపోతే యిదేమిటి? ఆతిథ్యమంటే ఒకటి రెండు రోజులుగానీ, నెలల తరబడి నెత్తికెక్కికూడంటే ఇక్కడ మాత్రం డబ్బుల చెట్టున్నాయా? తేరగా రూపాయలు వస్తున్నాయా?

రామ:- సీతా! ఒకళ్ళ గురించి అంత దురుసుగా మాట్లాడేముందు తారతమ్యాలు కూడా ఆలోచించాల్సి వుంటుంది.

సీత:- నాకా యోగ్యత లేదంటాడు. ఇంతకూ నేను లేని కుటుంబానించి వచ్చాననేగా మీ ఎత్తిపొడుపు?

శ్రీని:- ఇప్పుడందరం అదే గొంగళి బ్రతుకు బ్రతుకున్నాం తల్లీ! యోగ్యతలు, సంస్కారం గురించి మాట్లాడితే నీకున్నంత చదువు, సంస్కారం ఈ యింట్లో ఎవరికున్నాయి చెప్పు?

సీత:- అలాగా, ఈ మాటల్ని ఏవంటారో? ఎత్తిపొడుపు కాదూ? ఛీ, ఛీ.
(సీత విసురుగా లోపలికి పోయింది. శ్రీనివాసులు కొడుకు తల నిమిరారు)

శ్రీని:- రామ్మా! నేను జీవితంలో ఏమీ సుఖపడలేకపోయాను. నిన్ను అలానే ఈ నరకంలో తోసేశాను.

రామ:- ఇప్పుడు నాకేం తక్కువ నాన్నా? చక్కగా వుద్యోగం చేసు
కుంటున్నాను: పండంటి సంసారం...

శ్రీని:- ఇదే కదూ నీ పండంటి సంసారం...

రామ:- ఇందులో సీత తప్ప మాత్రం ఏవుంది నాన్నా? తనకి ఎన్నో
ఆశలు వుండేవి. కాని పరిస్థితులు తల్లకిందులు కావడంతో
పిచ్చిగా ఏదో మాట్లాడుతుంది గానీ, సీత మనసు వెన్నలాంటిది
నాన్నా!

శ్రీని:- నా ఉద్దేశం అది కాదు రామూ! సీత ఉద్రేకానికి ఆసలు కారణం
నాకూ తెలుసు. కాని ఆ స్థితినించి మన్ని మనం రక్షించుకోవడం
ఎలాగన్నదే నాబాధ.

రామ:- రోజు లెప్పడూ ఒకేలా వుండవు నాన్నా! ఒకనాటికి కాకపోతే
ఒకనాటికేనా మారతాయి.

శ్రీని:- ఆశ. ఆ ఆశతోనే బ్రతుకుతాం. ఆ ఆశ ఏనాటికైనా ఫలిస్తుం
దనే జీవితాన్ని ఈడ్చుకుపోతాం. కాని నేను నాశనమై, మిమ్మ
ల్నుందర్నీ సర్వనాశనం చేశాను రామూ!

రామ:- పోనై, ఆ వెనకటి నిషయా లెండుదలే!

శ్రీని:- భరించ లే నంటావ్. కాని నాని రప్పలం లేదు. ఇలా పనీ పాటా
లేకండా ఒంటరిగా ఈ ఉక్కి మంచంలో పడుకునుంటే నా
మెదళ్ళో పెరిలేవి ఆ భూతాలే రామూ!

[హామంతరావ్ బంగళా నించి వచ్చి రండ్రి కొడుకుల్ని చూశాడు.]

హమ:- ఏవిటి తాతయ్యాయ్! కొడుకుని కావలించుకుని ఆ ముద్దు
ముచ్చట్లు?

[ఎవరూ మాట్లాడ లేదు.]

హమ:- ఆ, మావయ్యాయ్! ఇండాక బజార్లో సుబ్బరాజు కనిపించాడు.

రామ:- ఏవన్నా చెప్పాడా?

హను:- విశేషాలు అంత పెద్దగా లేవుగానీ, ఈ ధూరలాన్నంతట్ని ఉద్ధరించే పథకం వేసేట్టు పోజెట్టి “వెల్ మై బాయ్” అన్నాడు ఉపోద్ఘాతంలో...

శ్రీని:- సోది మాని సరిగ్గా చెప్పరా.

హను:- సంగ్రహంగా చెప్పాలంటే ఆయన మంటసేపు వూదరగొట్టిన లెక్కర్లో ఆవగింజులైనా అంశం లేదు. ఎంతయినా పొలిదికల్ లీడర్ అయ్యే లక్షణాలు మరి!

(హనుమంతరావు సోది వినలేక రామచంద్రరావు కవర్ విప్పాడు.)

హను:- ఆ కవరు సుఖ్యరాజు యిచ్చిందేనా? చదవడం ఆనవసరం. అందులో ఏం వుంటుందో నేను చెప్తాను. అందులో టూకిగా రాసుంటాడు. వివరాలు నాకు చెప్పాడు.

శ్రీని:- ఏవిటా వివరాలు?

హను:- వివరాలు కూడా వివరంగా వివరించ నవసరం లేదు తాతయ్యా, అందులో జరగబోయే క్షైమాక్స్ చెప్తాను: వీలైనంత త్వరలో ఈ సుఖ్యరాజు డి గ్రేట్ శ్రీ కృష్ణుడు పుట్టిన కటకటాం గడికి పంపించేస్తాడు.

శ్రీని:- జైలుకా?

(రామచంద్రరావు వుత్తరాన్ని చదివి పక్కకి పారేశాడు.

హనుమంతరావు ఆ వుత్తరాన్ని అందుకుని జేబులో పెట్టుకుంటాడు.)

హను:- ఏవిటి వీల్లేనిది? జైలుకి వెళ్ళడవా? ఆయన సంహా పాటించడవా?

రామ:- రెండూను.

హను:- ఎందుకో?

రామ:- అంతరాత్మను చంపుకోలేను.

హను:- (నవ్వాడు.) నీకో అంతరాత్మ వుందేవిటి మావయ్యా?

శ్రీని:- ఏవిటి రాశాడు అందులో?

హను:- జైల్లోకి పోయేందుకు అయిదు సులభ సూత్రాలు.

శ్రీని:- నువ్వుండరా! రామూ, ఏవీటా రాసింది అందుతో?

రామ:- ఎప్పుడూ పాడే పాఠపాఠే.

శ్రీని:- బాకీ తీర్చమంటున్నాడా?

హను:- మహానాయకుడు-అంత 'కర్డ్'గా చెప్పేస్తాడా? డిప్లమసీ తాతయ్యా- డిప్లోరబుల్ డిప్లమసీ! డొంకతిరుగుడుగా చెప్తాడు. త్వరలో ఎమ్మెల్యే అయి మినిష్టర్ కావాని కలలు కాస్తున్నాడు. ప్రాక్టీస్ కోసం అందాకా యిలా వుత్తరాలు రాస్తున్నాడు.

రామ:- మన కష్టాలు చూడలేకపోతున్నాడట.

హను:- డిప్లమసీలో ప్రథమసూత్రం : అలా సానుభూతి చూపడం.

రామ:- అందుకు ఆయనో వుపాయం చెప్పాడు.

హను:- మనిషిని తప్పుదారిలోకి మళ్ళించేముందు తన గ్రిప్ లోకి లాక్కోవాలి. నెంబర్ టు అది.

రామ:- లంచం తీసుకోమంటున్నాడు.

హను:- 'ఫైనల్ జ్ఞో'. ఇది చెప్పడంలోనే పొలిటిక్స్ రహస్యం దాగివుంది.

శ్రీని:- నువ్వుండరా. అయితే ఆ లంచాలు ఎలా తీసుకోవాలో చెప్పాడా?

హను:- Exactly. పరిష్కారం చూపించకపోతే పొలిటిషియన్ కాలేడు. అఫ్ కోర్స్ పెర్వర్టెడ్ పొలిటిషియనే అనుకో.

శ్రీని:- ఏవీటి రామూ నీ వుద్దేశం?

హను:- యు పీన్ ది అవుట్ కమ్? నెట్ రిజల్ట్? జైలు మనకి, డబ్బు అతనికి. ఇదే ఈ ట్యుస్టియెల్ సెంచరీ పొలిటికల్ ఫిరానఫీ తాతయ్యా! నీకేం తెలుసు ఈనాటి డెమోక్రసీ గురించి!

శ్రీని:- ఒరే హను! నువ్వు కాసేపు నోరు మూసుకుంటావా?

హను:- ఏవీటి తాతయ్యా, నువ్వు మరీ యింత పిచ్చిగా మాట్లాడుతావ్! ఆ సుబ్బరాజు మన కొంప నింబెట్టేందుకు వచ్చిన దేవతే అను పుంటున్నావా?

రామ:- అలా అని నన్ను ఎప్పుడూ అనుకోలేదురా.

హను:- నా వాక్యం యింకా పూర్తి కాలేదు అంకుల్. నేనూ ఆక్కడికే వస్తున్నా. పూర్వజన్మలో-అంటే తాతయ్య బాగా ప్రజాతన దినాల్లో -ఈ సుబ్బరాజు తండ్రి-సమ్ ఎక్స్ - యమరాజో వాడి తాత తాతయ్యకు అప్పిచ్చాడు. చివరికి, చచ్చేముందు ఈ సుబ్బరాజుని పసూలు చేసుకోమని ఫర్మానా జారీచేసి మరీ చచ్చాడు. అది యిప్పుడు మనమున్న పరిస్థితుల్లో చచ్చినా తీర్చలేం. అది సుబ్బరాజుక్కి తెలుసు, మనకి తెలుసు. అందువల్ల లంచాల ఉచ్చులోకి అందర్నీ లాగి ఆ డబ్బు మన చేతికి చిక్కకండానే అడ్డంకొట్టి కథని కంచెకి మనల్ని శ్రీకృష్ణుడు పుట్టిన దగ్గరికి పంపించెయ్యా అని అతని ఎత్తుగడ.

శ్రీని:- అప్పు తీసుకున్నాక తీర్చక తప్పకుండా?

హను:- అప్పు నువ్వు చేసుకున్నావ్; మామయ్య చెయ్యలేదు.

రామ:- హను! ఏవిట్రా నువ్వు మాట్లాడేది? అప్పు ఎవరు చేస్తేమటుకు తీర్చే బాధ్యత నామీదలేదా?

హను:- శ్రీరామ చంద్రు డంతటి వాడివి. నీమీద ఎందుకు లేదంటాను? కాని మావయ్యా, ఒక్క విషయం ఆలోచించు! నీ జీతం యిప్పుడెంత? నెలకి నూటయాభై. అందులోనే మనమందరం బ్రతకాలి. రేపు నీ కొడుకులు పెరిగి చదివి ప్రయోజకులు కావాలి. ఇప్పుడు నువ్వు జైలుకుపోయి, వాళ్ళని మరోతరం మైతరాళ్ళుగా మార్చేస్తావా?

శ్రీని:- వాడెందుకు జైలుకి వెడతాడు? లంచం తీసుకుంటే కదా?

హను:- తీసుకోవాలి.

రామ:- తీసుకోను.

హను:- మరి అప్పుమాట?

(రామచంద్రరావు ఏం చెప్పలేక కూలబడ్డాడు. సీత వచ్చింది)

హను:- అత్తయ్యా!

సీత:- ఏం అట్లుదూ?

హను:- చంపేశావ్! నువ్వు సరిగ్గా మూడ్ లో వున్నట్లు లేదు. ఆ కాఫీపొడి, పంచదారా ఎక్కడున్నాయో చెప్పు. రెండు కప్పుల స్ట్రాంగ్ డోన్ పడేస్తే వీళ్ళిద్దరూ తేరుకుంటారు.

సీత:- ఆ పాపంకూడా నాకెందుకు? కాచి తయారుగానే వుందాను. పట్టుకొస్తా వెళ్ళి.

హను:- లెట్ మీ హెల్ప్. నన్ను కూడా కాస్త సాయం చెయ్యి. పాపం ఒక్కదానివి ఎంతకని కష్టపడతావు.

సీత:- నీ సానుభూతికి ధన్యవాదాలు. ఆ వేలితోనే రేపు నా కంట్లో పొడుస్తావు.

హను:- నేనా? ఎంతమాటనేకా వత్తయ్యా!

సీత:- ఏం నువ్వు, మనిషివి కావా? మొదట్లో ఈ కొంపలో నీలానే సానుభూతి చూపించారంతా. రాత్రాను 'ఎవడికోసం చేస్తుంది, వంటింటి కుండేలు' అన్నట్టు బిగుసుక్కుచ్చున్నారు.

(రామచంద్రరావు ఎదుటి గదిలోకి పోయి వైట్స్ ముందు కూర్చున్నాడు.)

హను:- (టాపిక్ మారుస్తూ) ఈవేళ కూరేమిటి చేస్తున్నా వత్తయ్యా?

సీత:- వెజిటిబుల్ పలావు చేస్తున్నా నల్లుదూ! త్వరగా వడ్డించుకొనిండువుగాని.

హను:- ఎందుకు కంగారు పడతావు? వెజిటెబుల్ పలావు కాదు, ఏనుగుల్ని తినే రోజు కూడా వస్తుంది.

సీత:- 'వై జన్మలో రాక్షసులమై పుట్టాక' అని కూడా కలుపు.

హను:- చూస్తావుగా ఏ జన్మలో తింటావో? మరో రెండు నెలలు ఓపికపట్టు. మనం అప్పటికి ఉద్యోగంలో చేరి...

సీత:- ఉద్యోగాలు చేసేవాళ్ళు యింత వెలగబెట్టేస్తున్నారు, నువ్వు చేసి మరింత వెలగబెడతావు.

శ్రీని:- హానూ, నువ్విక లోపలికి పోతావా?

సీత:- అతన్నెందుకు కనరడం? ఆ మాటలన్నది నేను.

హను:- కాని నిన్ననడానికి తాతయ్యకు దమ్ములేవత్తయ్యా! ఇక్కడ నే నొకణ్ణి అబుసుగా వున్నానుగా?

శ్రీని:- ఇక్కడెవరూ ఎవరికీ అబుసుకాదురా హనూ, ఎవరికున్న స్థానం వాళ్ళకుంది. ఆ స్థానం విలువ తెలుసుకుంటే ...

సీత:- ఆ విలువ నాకు తెలీదంటారా అయితే?

శ్రీని:- నిన్నన లేదు సీతమ్మా!

సీత:- మరెవరి? ఏం చేత కాకపోయినా ఈ కొంపలో ప్రతీవాళ్ళకూ సూటీలు వినరటం మాత్రం తెలుసు.

హను:- కరెట్టు. నీ విషయంలో కూడా సెండ్ పెర్సనల్ కరెక్టే నత్తయ్యా!

రామ:- (లోపలినించి అరిచాడు) హనూ!

హను:- పిలిచావా మావయ్యా?

రామ:- (లోపలి నించే) దయచేసి కాసేపు నన్ను వూపిరి పీల్చుకోనిస్తావా?

హను:- కాంక్షన్డ్. అలానే మావయ్యా... ఏం అత్తయ్యా, మావయ్యకు ఊపిరి సరిపటం లేదట. కాసేపు వాళ్ళనలా వొడిచేసి మన మెళ్ళి వంటపని చూసుకుంటావా?

సీత:- పిల్లని చంకన బెట్టుకుని కాశీకి వెళ్ళినట్టు మవ్వెందుకు నా వెరకాం?

హను:- తోడు. ఫర్ హెల్ప్. ఎంతయినా మనిషిని చూడూ : పరుం కష్టాలో ఆదుకోవడం నా బర్తరైట్. నడు నడు.

(హనుమంతరావు ఆమెను లోపలికి తీసుకుపోయాడు. రామచంద్రావు చిరాకుగా బయటికి వచ్చాడు. తండ్రిని చూసి నిట్టూర్పు విడిచాడు. బయటకు వెళ్ళబోయాడు)

శ్రీని:- ఎక్కడికి రామూ?

రామ:- తెలీదు (వెళ్ళిపోయాడు)

హను:- (రెండు కప్పుల్లో వచ్చాడు.) మావయ్యేదీ?

శ్రీ:- వెళ్ళిపోయాడు.

హను:- ఎందుకు ?

శ్రీని:- ఆత్మశాంతికోసం.

(ఒక కప్పు బల్లమీద పెట్టి, తనో కప్పు తాగుతున్నాడు
హనుహంతరావు)

హను:- ఎలాగైనా అత్రయ్యది అమృతహస్తం తాతయ్యా, పునిషి చేదుగా
మాట్లాడుతుంది గానీ... (బయట చప్పుడైతే బయటకు చూశాడు)
ఒహో సుబ్బరాజుగారా ! సుస్వాగతం, రండి రండి.

సుబ్బరాజు:- (వస్తూ) రామచంద్రరావు అంత కంగారుగా వెళ్ళిపోతున్నా
డెక్కడికి?

హను:- గోదార్థోక్తి.

సుబ్బ:- ఆఁ !

హను:- తాత య్యన్నాడు.

సుబ్బ:- దాల్తేపయ్యా! నీకింకా తుర్రతనం పోలేదు.

హను:- లేకపోతే పొలిటిషియన్నే ఆవుదును, బై దిబై మాష్టాదూ - ఈ మధ్య
నాకు పొలిటికల్ సైన్సు మీదికి తెగప్రాజం పోతోంది. థియరీ
చదివేశాన. కాస్త ప్రాక్టికల్ ట్రైనింగ్ యిస్తారా?

సుబ్బ:- నాకేం తెలుసు ?

హను:- ఆఁ ఆఁ. గొప్పవాళ్లు అలానే అంటూంటారైంది.

సుబ్బ:- నేను గొప్పవాణ్ణా నీ ఉద్దేశం ?

హను:- నా ఉద్దేశంకాదు. క్రితం మూడు ఎలక్షన్లలోనూ మీరు ఓటిచ్చిన ఏడు
వోటర్లదీను... ఆఁ ఏవంటా? ఇస్తారా ట్రైనింగ్ ?
[కోపంగా మారు మాటాడలేక తల పక్కకి తిప్పాడు. కాఫీ కప్పు
కనిపించింది]

హను:- కమాన్ కమాన్, కాఫీ కావాలా? తీసుకోండి. [కప్పు అందించాడు]
[తాగి దోక్కున్నంతవని భేషాడు.]

హను:- మీ యింటిదగ్గర మిమ్మల్ని తలచుకుంటున్నట్టున్నారు. బై డి బై ఈ మధ్య మీరేదో కొత్త బిజినెస్ మొదలెట్టారట?

సుబ్బ:- కొత్త బిజినెస్సా?

హను:- ఆ...దానికి సరైనమాట దొరకటంలేదు. అందాకా బ్రోకర్ పని అందాం. మరి కంపెనీ పేరు ఏవిటి పెట్టారు?

సుబ్బ:- బిజినెస్ ఏవిటి? కంపెనీ ఏవిటియ్యా?

హను:- పొలిటీషియన్ల పనులు గురించి చిన్నవాణ్ణి, నాకేం తెలుస్తుంది సార్! అయితే నాదో చిన్న సజెషన్. మీ కంపెనీకి 'లండన్ కంపెనీ' అని నామకరణం చేస్తే?

శ్రీని:- హను! ఏవిటా వెధవ్యాగుడు?

హను:- వెధవ్యాగుడు? అవున్నే. నేను చెబితే వెధవ్యాగుడులానే వుంటుంది. అదే ఏ పొలిటీషియన్ అన్నా చెబితే—

శ్రీని:- సర్లే, ఇహ నువ్వు లోపలికి పోతావా పోవా?

హను:- [సుబ్బరాజు చేతిలోంచి తాగబోతున్న కప్పు లాక్కున్నాడు] కప్పు యిచ్చెయ్యండి.

[హనుమంతరావు వెళ్ళిపోయాడు]

శ్రీని:- వాడిమాట అంతగా పట్టించుకోకు బాబూ! పిచ్చివెధవ! ఏదో వాగుతూ వుంటాడు.

సుబ్బ:- ఫర్వాలేమలెండి...అయితే నా వుత్తరంమీద మీ యింట్లో యింత వరకూ చాలా రగడ జరిగి వుంటుందన్నమాట! అఫ్ కోర్స్, నా వూహే అనుకోండి.

శ్రీని:- రగడేవుండి బాబూ! అది రామచంద్రరావు అంతరాత్మకు విరదద్దు మంటున్నారు.

సుబ్బ:- మీ అంతరాత్మ కెలావుంది?

శ్రీని:- నా అంతరాత్మ ఏనాడో ధబ్బిపోయింది.

సుబ్బ:- అయితే పేదీయే లేదు. మీరు మాటాడకండా వూరుకోండి. రామ చంద్రరావుని నేను ఒప్పిస్తాను.

శ్రీని:- ఇద్దు బాబూ !

సుబ్బ:- అయితే, జీవితాంతం ఈ కుళ్ళులో, ఈ దరిద్రాన్ని అనుభవిస్తూ కాలం గడుపుతారా?

శ్రీని:- నుదుటిరాత ఎలావుందే అలా జరక్క తప్పతుందా?

సుబ్బ:- నాన్నెన్నో. ఈ నుదుటిరాతను ఎవర్రాకారండి? మనమే రాసుకుంటున్నాం. మనమే గిరి గీసుకుంటున్నాం. మనమే అందులో పడుతున్నాం. అందులోనుంచి బయటకు రాలేకా, వస్తే భస్తామనే భయం వల్లా అందులోనే మగ్గిపోతున్నాం. ఎందుకండి ఈ పనికిమాలిన వేదాంతాలు?

శ్రీని:- వేదాంతాలు కాదు బాబూ, జీవితాలు! మీ నాన్న నీకు బహుళః చెప్పే వుంటాడు. ఒకానొకప్పుడు యీ శ్రీనివాసులు ఎలాంటివాడో! చేతికి ఎముక లేదన్నారంతా. అందుకే ఆ చేత్తో గిరి గీసుకోలేక పోయాను. అడినమాట తప్ప ననేవారు. అందుకే అలుసై పోయాను. ప్రజ లోకవ కట్టింది. కట్టుకున్న భార్య ఏడ్చేది. ఆనాడు అదో తమాషా జీవితం. భవిష్యత్తు మున్నుండు యింత చీకటైపోతుందనీ, ఇరుకై పోతుందనీ ఈహించగలిగితే నిజవేదాంతం నువ్వన్నట్టు నా చుట్టూ పెద్ద గిరే గీసుకుని అందులోకి చీమనైనా రానిచ్చి వుండేవాణ్ణి కాదు.

సుబ్బ:- అదంతా గతం. అది తప్పుకోకండి ఇప్పుడే చెయ్యదల్చుకున్నాడు?

శ్రీని:- ఏం చెయ్యగలను? చెయ్యగలిగినా-చెయ్యనివ్వదు.

సుబ్బ:- మరి నా బాకీ మాట?...తిలోదకాలు వదులుకోమంటారా?

శ్రీని:- ఎంతమాట బాబూ!

సుబ్బ:- మ?

హను:- (లోపలినుంచి వచ్చాడు చాళ్ల మాటలు వింటూ వున్నాడు)

- శ్రీని:- ఏ తల తాకట్టు పెట్టయినా యిచ్చేస్తాగాని అంత మాటనగలనా?
- సుబ్బ:- ఈ యింట్లో ఏ తలకు పాతిక వేలు చేసే విలువుంది?
- హను:- మీ తలకి వుంది. ఆఫ్ కోర్స్. అది కుక్కలక్కూడా పనికిరాదని గత మూడు ఎలక్షన్లలోనూ తేలిపోయిందనుకోండి !
- శ్రీని:- హనూ !
- హను:- ఎక్కువగా మాట్లాడకు తాతయ్యా. దగ్గోస్తే డబ్బులేదు.
- సుబ్బ:- నా బాకీ విషయం అడుగుతున్నాను.
- హను:- ఎక్కణ్ణుంచి వస్తుందండీ? కప్పదు మీరేగా అన్నారు-ఈ కొంపలో ఎవరితలా పాతిక వేలు చెయ్యదని?
- (సీత ద్వారం దగ్గరకొచ్చి నిలబడింది. సుబ్బరాజు సీతను చూశాడు. అది హనూ చూశాడు.)
- సుబ్బ:- (సీతను క్రిగంటి చూపుతో చూస్తూ) చేస్తుంది.
- హను:- (గ్రహించాడు) అగ్ని పర్వతాన్ని మూర్ఖులు, ఇడియట్స్ తప్పించి మరెవరు కొనుక్కోడానికి సాహసిస్తారు చెప్పండి.
- సీత:- హనూ!
- హను:- ఓయ్!
- సీత:- నువ్విక లోపలికి దయచేస్తావా?
- హను:- సీతమ్మవారి ఆజ్ఞ దశరథ మహారాజుగారిని కూడా కదిపి తీసుక రానియ్ మరి ! లే తాతయ్యా, కాస్తంత వక్కు తుడుచుక ని, ఆనక తీరుబడిగా వేదాంతం మాట్లాడుకుందువుగాని!
- శ్రీని:- వస్తాను. నువ్వెళ్ళు.
- హను:- సుబ్బరాజుగారి షాక్ బ్రీక్ మెంట్ తో నీ పటుకి నీకు నడిచివచ్చేసేటంత బలం వచ్చిందేమిటి?
- సుబ్బ:- నేనేం షాక్ యివ్వలేదు.
- హను:- జబ్బు మనిషి దగ్గర బాకీ విషయం ఎత్తడం ఏకంబారండి?

సుబ్బ:- అయితే? ఈయన మూడేళ్ళ నించీ మంచం మీదున్నారు. ఆలా అని నేనిక ఎన్నాళ్ళూరుకోవాలి?

హను:- ఆయన మంచం మీంచి లేచి తిరిగేవరకూ.

సుబ్బ:- అదీ జన్మలో సాధ్యపడదు.

హను:- సుబ్బరాజుగారూ !

సుబ్బ:- ఎందుకలా పొలికేకలు పెడతావ్ ?

హను:- పొలిటీషియన్ నవుదామని.

శ్రీని:- ఒరే హను! నేనిలాగన్నా ఇక్కడ వుండటం నీకిష్టం లేదట్రా?

హను:- లేదు. అందుకే లోపలికి రమ్మంటున్నా.

సీత:- హను! నువ్విక లోపలికొచ్చి స్నానాంగడిలో వేజ్జీళ్ళు పెట్టు. తర్వాత ఆయన్ని తీసుకురావచ్చు. (లోపలికి పోయింది.)

హను:- (రుసరుసలాడుతూ లోపలికి పోయాడు.)

శ్రీని:- నువ్వా కుర్రవెధవని అంతగా పట్టించుకోకు బాబూ!

సుబ్బ:- అబ్బే-ఆ పట్టింపులే వుంటే మూడు నెంలు యిక్కడ వుండగలిగే వాణ్ణా?

శ్రీని:- నీ బాకీ రెండు మూడు మాసాల్లో తీర్చేస్తాను బాబూ!

సుబ్బ:- రామచంద్రరావుని వొప్పిస్తారా?

శ్రీని:- కాదు, ఈ యిల్లు ఆమ్మేస్తాను.

సుబ్బ:- (హేళనగా) ఈ యిల్లా?

హను:- (వచ్చాడు) ఈ యిల్లా అని యింత పొడుగు సాగదీసి అంటున్నారు- ఈ యింటికే..?

సుబ్బ:- ఏం లేదూ? ఇంద్రభవనంలా వుండి కదూ! భవనం ముందు గార్డెన్, ఎండకూ వానకూ చెక్కు చెవరని పైకప్పు - ఓహ్-రాజ్ మహల్ కదూ?

హను:- లాజ్ మహల్ భవంతి కాదు సార్-కరక్ట్ యువర్ సెల్ఫ్- ఆదో సమాధి. మీకు కావలిస్తే తీసేసుకోండి.

సుబ్బ:- నాకు స... సమాధి చేస్తానంటావా? విన్నారా శ్రీనివాసులుగారూ ఇతని మాటలు?

హను:- ఆయనకు చెవుడనేడి యింకా రాలేదు సార్!

శ్రీ:- హనూ! హనూ! హనూ! నన్ను చంపేస్తేనేగాని నీ కని తీరదట్రా ?

హను:- ముందు లోపలికిరా, నీళ్ళెట్టి వాళ్ళు తుడుస్తాను.

సుబ్బ:- నా బాకీ మాట తేల్చండి.

హను:- మూజ్జెల్లు యిక్కడ పడి ఎలానూ మేసేళారు. మరో ఆరెల్లెల్లు ఓపిక పట్టండి. ఏకంగా నవమాసాలూ నిండిపోతాయి.

శ్రీని:- (లేచాడు) షణం ఆగుబాబూ, వచ్చేస్తాను.

సుబ్బ:- నా బాకీ మాట తేల్చేయ్యాలి-ఇప్పుడే ఈ షణవే!

హను:- అలా జపిస్తూ ఆ కుర్చీలో కూచోండి-వచ్చేస్తాం యిప్పుడే.
(హను మరలాపు నిర్లక్ష్యంగా శ్రీనివాసుల్ని తీసుకుని పోవడంతో సుబ్బరాజు కనిగా నేలమీద తన్నాడు. నీళ్ళవచ్చి శ్రీనివాసులు పక్క సర్దతోండి)

సుబ్బ:- విన్నారూగా ఆయన సమాధానాలు?

సీత:- విన్నాను.

సుబ్బ:- ఏం చెయ్యాలి ఆయితే నేసేప్పుడు?

సీత:- ఈ లాజ్ మహల్ తీసేసుకోమన్నారుగా?

సుబ్బ:- ఈ సమాధి నాకేం పనికొస్తుంది-నేనేం చేసుకోను?

సీత:- సమాధులు బ్రతికున్నవాళ్ళకి పనికిరాక పోవచ్చు.

సుబ్బ:- సీతా!

సీత:- అలా అరవకండి. అలా పిలిచే హక్కు నాభర్తకొక్కరికే వుంది.

సుబ్బ:- భర్త...అతనొక భర్త, తమరొక భార్య!

సీత:- సుబ్బరాజుగారు! మాటలు వాస్తవంగా రానివ్వండి.

సుబ్బ:- చిత్తం సీతాదేవిగారూ!

సీత:- యిక యిప్పుడు మీకేంకావాలి? అప్పు తీర్చేస్తా మన్నారుగా?

సుబ్బ:- అవసరంలేదు.

సీత:- ఎందుకో?

సుబ్బ:- అప్పటిరిపోయాక యిక ఈ యింటికొచ్చే అవకాశం నాకుండదు.

సీత:- కాళ్ళతంగా ఈ యింటిని పట్టుకుని వేళ్ళాడదావ(నా)?

సుబ్బ:- అవును సీతా! నీకోసం. నిన్ను చూస్తుంటే జాలేస్తుంది. ఎక్కడ వుండవలసినదానవు' ఎక్కడ కొచ్చావు! ఈ కంపు కొంపలో, నిత్యదారిద్ర్యంలో, ఈ పిచ్చివాళ్ళ మధ్య నీకేం సుఖం వుంటుంది?

సీత:- మరెక్కడవుంటాయ్?

సుబ్బ:- నాతో వచ్చేయ్.

సీత:- ఎక్కడికి?

సుబ్బ:- మాయంటికి.

సీత:- నాకు ముగ్గురు పిల్లలున్నారు. వాళ్ళనేం చెయ్యమంటారు?

సుబ్బ:- మధ్యలో వచ్చినవాళ్ళు, మధ్యలోనే పోతారు. నాతో వచ్చేయ్ సీతా!

సీత:- వస్తే హంసలా చూసుకుంటారా?

సుబ్బ:- అంతకంటే ఎక్కువగా చూసుకంటా. నాకున్న యావదాస్త్రీ నీ పేరే రాసేస్తాను. అలోచించుకో సీతా! నవ్వు రామచంద్రరావు దగ్గర సుఖపళ్ళేవు. అతనికి నిన్ను సుఖ పెట్టాలనే యింగితం కూడా లేదు. నువ్వు సగరాల్లో పుట్టిపెరిగావు. పెద్దపదువులే చదివావు. కాని వాటికి చిలువ నెక్కడ యిస్తున్నారు? ఒక్కనాడైనా ఒక్కసారైనా నిన్ను తీసుకుని అలా నీసమాకిగానీ, నీకారుకిగానీ వెళ్ళాడా నీ భర్త? ఎప్పుడూ ఈ నరకమేనా? ఎప్పుడూ ఈ నాల్గోడలేనా నీ జీవితం? నీకు మాత్రం ఆశలు లేవూ? నీకు మాత్రం ప్రపంచాన్ని చూడాలని వుండదూ?

సీత:- మీ అమ్మక్కూడా అలాంటి ఆశలే వుండేవేమో? కానీ మీ నాన్న గారు ఎప్పుడైనా ఆమెను సినీమాలు చూపించి ప్రపంచం తిప్పు కొచ్చారా?

సుబ్బ:- వాళ్ళు పాతకాలపు వాళ్ళు.

సీత:- అయితే నేనిప్పుడు మీతో వచ్చేస్తే నన్ను మనస్ఫూర్తిగా స్వీకరించగలరా?

సుబ్బ:- ప్రమాణించేసి చెబుతున్నా.

సీత:- సరే, మీ యిష్టం. మీవెనక రావడానికి నాకెలాంటి అభ్యంతరమూ లేదు.

సుబ్బ:- [ఆనందంగా] సీతా!

సీత:- అయితే ఒక షరతు.

సుబ్బ:- ఏమిటి?

సీత:- తప్పకండా చేస్తారా?

సుబ్బ:- మళ్ళీ ప్రమాణం చేస్తున్నా! నీకోసం ఏవన్నా చేస్తా.

సీత:- అయితే-మీ తలిదండ్రులకి ఎందరు సంతానం?

సుబ్బ:- ముగ్గురం.

సీత:- ఆ ముగ్గురీని విడిచిపెట్టి, మీ అమ్మను మరో మనిషితో లేచిపోయే ఏర్పాట్లు చేస్తారా?

సుబ్బ:- సీతా!

సీత:- సౌగంధ్రల్! [లెంపకాయ కొట్టింది.] పో యిక్కణ్ణుంచి, త్వరగా పో. ప్రాణంమీద ఆశ్శుండే ఆయన రాకమండే పో, గెటవుడ్. [సీత రయిన లోపలికిపోయింది. సుబ్బరాజు చెంప తడుము కుంటూ కోపంతో పరాభంధంతో ముక్కాలిపీటను తన్నాడు. హను లోపలనించి గబ గబా వచ్చాడు.]

హను:- సుబ్బరాజుగారూ! ఇక్కడ కుక్కవొకటి వుందట. తన్ని తగిలెయ్యమంది అత్తయ్య. [చుట్టూ వెదికి] ఏదీ, ఎక్కడా కనిపించ

దేం చెప్పా ? హనుమంతులవారు వస్తున్నట్టు పసిగట్టి పోయిందేమిటి చెప్పా ? అదిగో, ఎక్కడికి పోతున్నారు సుబ్బాజీ. రండి మాష్టాహు, మీ పని పూర్తి కాకందానే పోతున్నారు ? ? [అడ్డం వచ్చాడు].

సుబ్బా:- నన్ను పోనీ.

హను:- అంత కంగారై తే ఎలాసార్ ? ఆలోచించడానికి మావయ్య గోదా ర్లోకి వెళ్ళాడు. పచ్చాక ఏవంటారో విని పోదురుగాని. లెట్ అజ్ వెయిట్ ఫర్ ఎనదర్ డెన్ మినిట్స్.

సుబ్బా:- అనవసరం.

హను:- ఏం ? మీకు మనస్సు మార్చేసుకున్నారా ?

సుబ్బా:- నా బాకీ అణా పైసలోబాటు వసూలుచేసి మరీ వాదిలి పెడతాను.

హను:- సరే, అలానే చేదాం. కాని దబ్బేది ? మావయ్య ఆఫీసులో కాన్సి డెన్సియర్ క్లార్క్ అని మీకు తెలుసు. ఏదో మీకు తెలిసిన వుపాయం చెప్పాడు. కాని వీళ్లందరికీ ఎక్కడో ఒక చిన్న అంతరాత్మ ముక్క మిగిలిపోయిందట. దాని గోరికి భయపడి లంబం తీసుకోనంటున్నారు. నేనీప్పుడు రాతయ్య వొళ్ళు తుడుస్తూ తెగ ఆలోచించాను- మీ ప్రతిపాదనగురించి. పొలిటిషియన్లు ప్రజాక్షేమాన్నేకదా కాంక్షిస్తారు ? అందువల్ల మీకు మా క్షేమాన్ని ఆలోచించి ఈ లంబం ఉపాయం చెప్పారనిన్నీ మీరే రైటనిన్నీ నిర్ధారణ చేసుకున్నాను.

సుబ్బా:- నేనిక యెలాంటి ప్రతిపాదనా చెయ్యను. నెరవేరినా మీకు దక్కనివ్వను.

హను:- అదేమిటి సార్ అంత త్వరగా అచ్చు పొలిటిషియన్లూ మారి పోయారు ? ఇంతవరకూ మీరే కదటండి యిన్ని వుపాయాలు నూరి పోసాడు ?

సుబ్బా:- తెలియక చెప్పాను.

హను:- ఇప్పుడు తెలిసొచ్చిందా ? కొంపతీసి కరంట్ షాక్ ఏవన్నా తగల్గేదు కదా ?

[రొద్దెం కర్ర తీసుకుని సీత వచ్చింది - 'హనూ' అనుకుంటూ. హనుమంతరావు వెనక్కి తిరిగేలోపున "మిమ్మల్ని సర్వనాశనము చేసి గాని వొదల్చు" అని కోపంగా సుబ్బరాజు ఆక్కడి నించి వెళ్ళిపోయాడు. హను పక పకా నవ్వాడు.]

హను:- ఏం అత్తయ్యా ! కొంపతీసి సుబ్బరాజుకి ఆ కరెంట్ షాక్ ని నువ్వే యిచ్చావా ?

సీత:- (కంగారుపడినప్పుడు) సరే, ఆవరణ పూజగది శుభ్రం చేశాను. మీ తాతయ్యగారిని పూజకి తీసికెళ్లు.

హను:- నీ పూజ అయిపోయిందా ?

సీత:- లేదు.

హను:- చెయ్యవా ?

సీత:- ఆలోచిద్దాం తర్వాత.

హను:- పూజక్కుడా ఆలోచనే?

సీత:- అబ్బబ్బబ్బ! నన్ను విసిగించక నీకు చెప్పిన పని చేదూ?

హను:- చిత్తం సీతమ్మవారి ఆజ్ఞ (లోపలికి పోబోయాడు)

సీత:- హనూ...పూజ అయ్యాక ఆయనకు బార్లీ ఇవ్వు.

హను:- నన్ను తయారు చెయ్యమంటావా?

సీత:- లేదులే, తయారు చేసే వుండాలే ... హనూ! తర్వాత ఓసారి మాష్టారింటికి వెళ్ళొస్తావా?

హను:- ఎందుకు?

సీత:- బుజ్జిగా డింకా ప్రైవేట్ నించి తిరిగి రాలేదు. బయట బాగా చీకటి పడిపోయింది. వాడు ఒంటరిగా రాగలడో లేదో!

హను:- ఏం, ఎవరన్నా ఎత్తుకుపోతారనా? భయం లేదత్తయ్యా, వాడు సినిమా హీరో అంత బలాధుడు.

సీత:- నాకెందుకో భయంగా వుండి బాబూ ఈవార. మీ మావయ్యంటే ఆయన లోకంలో ఆయనుంటారు, పోనీ నేనే వెళ్ళి తీసుకొద్దామంటే యింట్లో వస్తు.

హను:- (ఆమె దగ్గరగా వచ్చాడు) బుజ్జిగా దంటే నీకంతప్రేమ ఎందు కత్తయ్యా?

సీత:- మీ అమ్మకు నీమీద అంత ప్రేమ వుండేది ఎందుచేత?

హను:- ప్రేమండేదా? నాకేం తెలుసు? అమ్మపోయినపుడు నేనెంతో ఒకటో క్లాసే పాసవడేదు. ఆవిడ ఎలా వుండేదో కూడా నాకిప్పుడు జ్ఞాప కానికిరాదు.

(ఇంతలో లోపలి నుంచి శ్రీనివాసులు 'హనూ' అని పిలవడంతో మళ్ళీ వస్తానత్తయ్యా అని లోపలికి పోయాడు. సీత గదిలో వైల్పు సర్దించి. రామచంద్రరావు వచ్చాడు. సీతను తీక్షణంగా, పిచ్చిగా చూశాడు. ఇన్నాళ్లు ఆమెలో వో నిగూఢ రహస్యం దాగి వున్నట్టు, దాన్ని తెలుసుకోలేక పోయినందుకు బాధపడ్డట్టు వుంటాడు. ఆమెనే చూస్తూ కుర్చీలో కూచున్నాడు.)

సీత:- మీరు లేచి స్నానం చేస్తారా? అందరికీ ఒకేసారి వడ్డిస్తాను.
(ఆమెను రెప్పవల్చుకుంటూ చూస్తాడు. చూపు అర్థంకాదు సీతకు)

సీత:- ఆలా వున్నారేం?

రామ:- (లేచి ఆమె దగ్గరకు వచ్చాడు) సీతా! నిన్నో విషయం అడుగు తాను-సజం చెప్తావా?

సీత:- ఏమిటి?

రామ:- ఐహళః బులాంటి ప్రశ్న నిన్ను అడగాల్సి ఉస్తుందని నేను కలలోనైనా వూహించుకోలేదు. ఊహించేవుంటే ఎనిమిదేళ్ళ క్రితమే పిచ్చివాణ్ణిపోయి వుండేవాడిని

సీత:- ఏమిటంటి ఆ ప్రశ్న?

రామ:- మసిషీ మసిషీని ఎందుకు వంచిస్తాడు సీతా? ఎందుకు నిజాన్ని చాచి కపటనాటకం ఆడాల్సివస్తుంది? ఆ మోసంవల్ల ఎదుటివాళ్ళు సర్వ నాశనమైపోతారన్న భాధన్నా ఎందుకు వాళ్ళకు కలుగదు?

సీత:- మీ...మాటలు నాకేం అర్థంకావటం లేదండీ!

రామ:- అర్థమైన శ్రుంగంలో మనం యిద్దరం ఏమైపోతామో తెలీదు. మళ్ళీ తలెత్తుకుని చూసుకోలేం. దూరం కాలేక, కలిసి వుండలేక కుళ్ళి చస్తాం.

సీత:- ఏవిటండీ, యింత వింతగా మాట్లాడుతున్నారు?

రామ:- నేను చెప్పబోయే విషయం మరింత వింతగా వుంటుంది సీతా!

సీత:- ఆయితే త్వరగా చెప్పండి నన్ను చంపక!

రామ:- సీతా! నువ్వు నన్ను నిజంగా ప్రేమిస్తున్నావా?

సీత:- (ప్రాక్ తగిలింది) ఎనిమిదేండ్లు కాపరం చేశాక అనుమానం ఈవాళ కలిగిందా? ఎందుకు?

రామ:- ఇంతవరకు నేను మోసగింప బడ్డానేమో అని.

సీత:- మిమ్మల్నెవరు మోసం చేశారు?

రామ:- నీ ఆత్మకు తెలీదా?

(అతని వేపు అర్థంకాని చూపు చూసి మాటాడుతూ దగ్గరకు రాబోతుంది)

రామ:- దగ్గరకు రాకు-ఇంకా నీ మాలిన్యాన్ని నాకు అంట నివ్వకు.

(సీత తలమీద పిడుగు పద్దంతపని అయింది. పిచ్చిగా అతని వేపు చూసింది)

రామ:- అలా చూడకు సీతా! దేవుడు నన్నొట్టి పిరికివాడుగా పుట్టించాడు. నాకు ధైర్యం లేదు. నిలదొక్కుకునే శక్తిలేదు. అలా చూడకు సీతా! నన్ను చంపకు. చెయ్యిదాటిపోకముందే అంతా చెప్పేసెయ్. అంతా వినికూడా నిన్ను శ్రమించలేని పిరికివాణ్ణి, నా కొక్కడే చాత నయింది. నన్ను నేను హింసించుకోవడం.

సీత:- ఏవండీ! ఏవండీ! ఏవిటి మీరింత పిచ్చిగా మాట్లాడుతున్నారు? ఏవయింది మీకు?

రామ:- ఏమీ కాలేదు, నాలో ఏ లోపముందో తెలుసుకోవాలనే ఉపస. అంతే సీతా!

సీత:- ఎవరన్నా మీకు...ఏవ(న్నా చెప్పారా?

రామ:- నువ్వెలా ఊహించావ్? ఎవరో ఎప్పుడో ఒకప్పుడు చెప్పేస్తారని నీకు ముందునించీ తెలుసుకదూ?

సీత:- ఎవరన్నా ఏవిటి చెప్పడం? ముందునించీ నాకు తెలీదమేమిటి?

రామ:- నీ జీవిత రహస్యం.

సీత:- నా జీవిత రహస్యమేమిట?

రామ:- ఏవీ లేదా? ఇంకా నన్ను మోసం చెయ్యాలనేనా? పద్దు సీతా! నీ స్వేచ్ఛకు నేను ఎప్పుడూ అడ్డురాలేదు అడ్డురాను. నేనే జన్మ లోనో పాపం చేసుకున్నాను. దేవుడు కూడా క్షమించని పాపమై వుంటుంది. దానికి ఈ జన్మలో యింతటి కఠినశిక్ష వేస్తాడని నేనెప్పుడూ వూహించుకోలేదు. అర్థికంగా నేను అడుగు జారిన వాణ్ణి కావచ్చు. నీ విషయంలో మాత్రం నేనెప్పుడూ ఏ లోపం చెయ్యలేదు. పల్లెత్తుమాట ఆనలేదు. మనది పండంటి సంసారం సీతా, రాస్తో చిచ్చుపెట్టకు సీతా!

సీత:- (గాద్గదికంగా) నన్ను చంపకండి, చిత్రవధ చెయ్యకండి!

రామ:- చిత్రవధ నీక్కాదు— నాకు. ఈ ముగ్గురిపిల్లల్ని నేనేం చేసుకోను? ఎలా పెంబాలి? రేపొద్దుట వాళ్లు పెరిగి పెద్దవాళ్ళయి 'అమ్మ'ను గురించిన 'నిజం' తెలుసుకుంటే వాళ్ళంత యమ యాతన పడి పోతారు? వాళ్ళకి ఏమని చెప్పను? ఏమని సముదాయించను? నన్ను వాళ్లు కూడా వట్టి చేతకాని వాణ్ణిగా జనుకట్టి లెక్కచెయ్యకండా తిరిగిన్నాడు నేనిక వేరే నరకాన్ని అనుభవించడం ఎందుకు? అమ్మని దిద్దుకోలేని నాన్న అని నా మొహం మీదే చెప్పపెట్టు పెడితే నేనెప్పుడు విషం తాగనా? తిరివేసుకోనా?

కాల్చుకోనా? నేను ఆమాయకుణ్ణి కావడమే నేను చేసిన పాపమా?

దానికి యింతటి శిక్షా సీతా?

[సీత యింతవరకూ కన్నీళ్ళు కారుస్తూనే వుంటుంది. చివరికి ఆమెలో ఏదో మొండి ధైర్యం వచ్చింది, కన్నీళ్ళు తుడుచుకుని బయటకు వెళ్ళబోయింది.]

రామ:- ఎక్కడికి?

సీత:- సుబ్బరాజుని తీసుకువస్తాను.

రామ:- అతనెందుకు?

సీత:- మీలో కలిత రేపింది అతనే!

రామ:- అనుమానాలకు సాక్ష్యం నువ్వే పలుకుతున్నావా?

సీత:- అనుమానాల్ని ఆ మూర్ఖుడే కల్పించివుంటాడు.

రామ:- నిజం ఎవరు చెప్పినా ఒకేలా వుంటుంది.

సీత:- అది నిజంకానప్పుడు?

రామ:- ఎవరన్నా అలాంటి కథలెందుకల్లుతారు?

సీత:- స్వార్థం తీరనవుడు.

రామ:- ఎవరిస్వార్థం?

సీత:- సుబ్బరాజుడి. అతడు నన్ను ప్రేమించాడు. నా చిన్నతనంలో కాదు. నేను కాలేజీ చదువు వెంగబెడుతున్నప్పుడుకాదు. మా ఎదురింటి స్నేహితులం యిళ్ళకు పడేపడే రాకలు సాగించినప్పుడూ కాదు-ఈ యింటికివచ్చాక. ఈ కొంపలో ఈ మూఁజైల్లా మీరిచ్చిన ఆతిథ్యం స్వీకరించాక. నాకు ముగ్గురు పిల్లలు కలిగిన ఏడాది తర్వాత.

రామ:- ఇంతకు ముందు అతను నీకు తెలిదా?

సీత:- కొన్ని సార్లు చూశాను. ప్రత్యేకమైన దృష్టితో కాదు. వెర్రివాళ్ళనూ, పిచ్చికుక్కల్నీ అలానే చిత్రంగా చూసేదాన్ని. ఆనాడు నే నతని గురించి ఏమీ ఆలోచించలేదు. ఆలోచించాననే తలంపు ఎందుక్కలుగు

తుంద? వీధిలో వేలమంది జనం వస్తూ పోతూ వుంటారు. వాళ్ళందరి గురించి ఆలోచించడం ప్రారంభిస్తే నేవొట్టి పిచ్చిదాన్నయినా కావాలి..

రామ:- నే నడిగిందానికి యింత ఉపన్యాసం అనవసరం.

సీత:- మీ అనుమానానికి యింత ఉపన్యాసం బహుశః ఒక ఇసుక రేణు వేమో! ఇది మామూలు అనుమానం కాదు-మిమ్మల్ని నన్ను; కళ్ళు తెరవని ముగ్గురిపాపల్ని, మన కుటుంబాన్నీ వంశాన్నీ సర్వనాశనం చేసేసే అనుమానం. దీనికి నేనెంత చెప్పుకున్నా ఏదో సంజాయిషీ చెప్పుకున్నట్టే వుంటుంది.

రామ:- నిజమే మరి.

సీత:- అయితే ముందు నాప్రశ్నకి సమాధానం చెప్పండి. ఎనిమిదేళ్ళు నాతో కాపురం చేసికూడా నా మనస్సు ఎలాంటిదో తెలుసుకోలేక పోయారా?

రామ:- మేడిపండు చూసేందుకు మద్దగానే వుంటుంది...నువ్వు నైతికంగా...పతనమైయావ్!

సీత:- శివశివా!

రామ:- అతన్నెందుకీ రొంపిలో తలచడం?

సీత:- నిజం ఆయనకొక్కడికే తెలుసునుగాబట్టి (స్థిరంగా) సరే అయితే! మిమ్మల్నింక నమ్మించలేను. ఇంతకూ మీరేం చెయ్యదల్చుకున్నారెప్పుడు?

[రామచంద్రావ్ ఏం చెప్పడు. కూలబడ్డాడు.]

సీత:- [ఇక దుఃఖాన్ని అపుకోలేకపోయింది] దేవుడు నన్ను అడవిలో మ్రానై పుట్టించి వుంటే ఎంత బాగుండి పోయేది? నన్ను నేను నమ్మించుకోలేని అబంధం: తప్పులు చెయ్యకపోయినా, చేసే వుంటానని భ్రమ కలిగించే నా పెగసరపు మాటలు! బాధని అణచుకోలేని ఉద్రేకం-ఇన్ని 'సద్గుణారాశి'ని - నేను నిప్పులాంటి దాన్నంటే ఎవరు నమ్మగలరు? ఎనిమిదేళ్ళు కాపురం చేసిన భర్తకే అర్థంకాని సమస్యను తెచ్చిపెట్టిన నేను, ఉత్తమ యిల్లాలినంటే ఎవరు బప్పు

కుంటారు ?...చూడండి మిమ్మల్ని బ్రతిమాలుకోవటం లేదు. బ్రతిమాలుకోనుకూడా ! నన్ను ఏవన్నా చేసేయ్యండి. కాని నేను పతనమైనదాన్ననే ఊహను కలలోనైనా రానివ్వకండి...నేను పతనమై వుంటే యింత బాధపడను, మీకు అర్థంకాలేకపోయాననేదే నన్ను చిత్రవధ చేస్తోంది.

[రామచంద్రరావు చాలాసేపు మాట్లాడడు. సీత అటుతిరిగి కన్నీళ్ళు కాదుస్తూనేవుంది. రామచంద్రరావు ఏదో నిర్ణయానికి వచ్చినట్లు నిట్టూర్పు విడిచాడు.]

రామ:- రేపట్నుంచి సుబ్బరాజుని యిక్కడికి రావద్దని చెప్పి.

సీత:- నేను రమ్మన్నానా అతన్ని?

రామ:- ఈ యిల్లు అమ్మి అతని బాకీ తీర్చేద్దాం. తర్వాత మరో చోటుకి దూరంగా పోదాం. ఇక్కడ వుండొద్దు.

సీత:- ఎందుకు ?

రామ:- పరాభవాన్ని భరిస్తూ యిక్కడ నే వుండలేను. నడిరోడ్డుమీద నువ్వు సుబ్బరాజు చర్చనీయాంశాంయ్యారు.

సీత:- అందుకని భయపడి పారిపోతారా ?

రామ:- తప్పదు నేను అశక్తుణ్ణి, పిరికివాణ్ణి

సీత:- నారా పిరికితనం లేదు.

రామ:- కాని, నువ్వు ఆడదానివి సీతా!

సీత:- అదో బలహీనత కాదు, ఆ జన్మ పాపం కూడా కాదు. భయపడే వాళ్ళను మరింత భయపెడుతుంది లోకం.

హను:- (వచ్చాడు) పూజ పూర్తయిందత్తయ్యా బుజ్జిగొట్టి! తీసుకరావదానికి నేపెత్తున్నా (రామచంద్రరావు లోపలికి పోయాడు. హనుమంతరావు బయటకు వెళ్ళబోయాడు)

సీత:- హను ! దాల్చి సుబ్బరాజు ఎక్కడన్నా తారసపడితే తీసుకొస్తావా ఓసారి ?

మాను:- సీతమ్మబారి అజ్ఞ.

(మాను వెళ్ళాడు. రామచంద్రావు తండ్రిని తీసికొచ్చి మంచమీద కూచోబెట్టాడు. సీత అత్తగారి ఫోటో దగ్గర నిలబడి నిట్టూర్పు విడిచింది. మెల్లగా లోపలికి పోయింది).

శ్రీని:- రామూ.

రామ:- ఏం నాన్నా ?

శ్రీని:- మీ బావగారింటికి ఓసారి వెళ్ళొస్తావా ?

రామ:- ఎంచుకు ?

శ్రీని:- ఈ యిల్లు ఆరనికి అమ్మేద్దాం.

రామ:- అక్కడికెళ్ళడం అనవసరం. అయినా ఆయన తీసుకోడు. ఇక్కడే ప్రయత్నంచేద్దాం.

శ్రీని:- (నిట్టూర్పు విడిచాడు) చివరికి ఈ కొంపకూడా మిగల్చకుండా మిమ్మల్ని వీధిపాలు చేస్తున్నాను రామూ! నేను బ్రతికిన రోజుల్లోనూ మిమ్మల్ని చంపేశాను; చచ్చిపోతూ కూడా చంపేస్తున్నాను.

రామ:- ఇప్పుడలా ఆలోచించుకోవడం దేనికినాన్నా! ప్రాప్తం ఎంచుకో అంతే జరుగుతుంది.

శ్రీని:- మీ అమ్మకూడా అచ్చు నీలానే కష్టాలకు చిరునవ్వు నవ్వేడి. ప్రాప్తమని సరిపెట్టుకునేది ఆ మహాసాధ్వి. కాని ఆమెను ఒక్కనాడైనా, ఒక్కసారైనా సరిగా చూసిన పాపానపోలేడు. సముద్రమంత కట్లోలాన్ని గుండెల్లో దాచుకుని, ఒక్కనాడూ బయటపడేది కాదు. సరిగ్గా ఆ గుజాలే నీకూ వచ్చాయి.

రామ:- నేనేం మనసులో బాధ పడటంలేదు నాన్నా!

శ్రీని:- అబద్ధం చెప్పడం కూడా నీకు చేతకాదురా. నీ మనసులో లేదని డబాయిస్తున్న బాధ, ముఖంలో కనిపిస్తోంది. నేను గ్రహించలేదనుకున్నావా? చదువు సంస్కారం వుందనే మురిసిపోయాను కాని, వాటివెనక యింత మురికి వుందని తెలిస్తే నీకి సంబంధం చేసివుండేవాణ్ణి కాను.

రామ:- ఏవిటి నాన్నా? సీత గురించి నువ్వనేది !

శ్రీని:- ఎవరి గురించి ఏవనుకున్నా, ఇక మనకి మిగిలేది ఆ కన్నీళ్ళు ఒక్కటే బాబూ !

రామ:- తప్పు నాన్నా! సీతమీది అనుమానం పొరపాటు. నువ్వు అక్కణ్ణించి మా మాటలు వినుంటే ఆవన్నీ తప్పుడు ఊహలే. సీతని మనమెవరం ఆర్థం చేసుకోలేకపోతున్నాం ఆమె అమ్మలాంటి ఉత్తమురాలు.

శ్రీని:- రామూ! పొగరావడానికి నిప్పురవ్వ కొంతైనా వుండాలి.

రామ:- నిప్పే క్రమ అయినప్పుడు, పొగసంగతి చర్చించుకోవడం అవివేకం నాన్నా! నేను సీతను ఆర్థం చేసుకోలేకకాదు, ఆమెనలా నిందిసి అడిగింది! నాలో బాధ. ఎవరో మన్ని గురించి అనవసరంగా చెప్పుకుంటున్నారనే దుఃఖం.

శ్రీని:- వాళ్ళెందుకలా చెప్పుకోవాలి?

రామ:- ఆదో సరదా వాళ్ళకు. మాటలొచ్చుగాబట్టి ఏదో వాగాలి మనుషులు. ఆ వాగుడుకి ఒక అంశం కావాలి. అందుకు మన పరిస్థితి అటు సయింది.

శ్రీని:- మనమే ఎందుకు గురికావాలి బాబూ?

రామ:- నోరు లేని కప్పం మీదికి రాళ్ళెందుకు రువ్వతారు ? ఇదీ అంతే. మనం పశినవాళ్ళం. పడినవాళ్ళనేకదా లేవిడీ చేసేది?...సీత మీద మీకు గౌరవముంది. ప్రేమింది. అన్నిటికీ మించిన నమ్మక వుంది. చాలు, అది పిచ్చునుకో, ఏవన్నా అనుకో. నాపిచ్చి నాకానందం. (హనుమంతరావు వచ్చాడు. పరిస్థితి చూచాడు.)

హను:- అత్తయ్యా! అత్తయ్యా...దళకంరుణ్ణి తీసుకువచ్చాను. (సీత లోపలి నించి కోపంగా వచ్చింది. హనుమంతరావు ఆమెను అడ్డారు.)

హను:- సీతమ్మనారు కాళికా దూపాన్ని దాల్చుకూడదు.

సీత:- నువ్వెద్దం తప్పుకో.

హను:- తీసుకొచ్చింది నేను. మధ్య సువ్యతని చెంపవాయగొడితే ఆ పాపం మీకు చుట్టుకుంటుంది. మగాళ్ళు మేముగ్నంగా.

[అమెను ఒక మూలగా నిలబెట్టి బయట నున్న సుబ్బరాజుని పిలిచాడు, “రండి మాష్టారూ” అని. సుబ్బరాజు వచ్చాడు. ఎవరూ మాట్లాడరు. వారావరణం అగమ్యగోచరంగా వుంది.]

సుబ్బ:- నా కిక్కడ కూచునే దైం లేదు, త్వరగా దబ్బు యిచ్చేస్తే వెళ్ళిపోతాను.

రామ:- (అర్థంకాక) దబ్బేమిటి?

హను:- దబ్బు యిస్తావని తీసుకొచ్చాస్తే (తలుపులు దగ్గరగా వేసాడు) కూచోండి మాష్టారూ! మావయ్యా వారికి - ప్రెసీద్-అంటే ఉచితా సనం చూపించు.

రామ:- ఇప్పుడు దబ్బెక్కడుంది?

హను:- వెధవదబ్బు ! కుక్కని కొడితే రాలింది (అని సుబ్బరాజుని కొట్టబోయి ఆగాడు) సారీ! ఏం లేదు మావయ్యా, దబ్బిస్తామంటే ఈయన యింటికి వస్తారని ఆలా చెప్పి తీసుకొచ్చాస్తే.

సుబ్బ:- అబద్ధమా ఆయితే?

హను:- నిజం చెబితే మీరు పారిపోతారుగా?

సుబ్బ:- ఏమిటా నిజం?

హను:- ఇక్కడ, ఇప్పుడు మీకో చిన్న సన్మానం ఏర్పాటు చేశాం. ఏదత్తయ్యా నువ్వుదాచిన చీపురు కట్టా, మావయ్య పాత చెప్పలూ?

రామ:- హనూ!

శ్రీని:- ఏమిటా నువ్వనే మాటలు?

హను:- (సుబ్బరాజు వెళ్ళబోతూవుంటే ఆపాడు) మీరెక్కడికి వెళతారు.- దశకంయకు లేని దహనకాండవా?

శ్రీని:- హనూ! అతన్ని విడిచిపెట్టు.

హను:- నేను విడిచిపెట్టేస్తే ఇతను అత్యయ్యను ఈడ్చుకుపోతాడు... నువ్వు దగ్గరకు రాక అత్యయ్య - ఎడర్ వార్నింగ్ సీకెడి. ఆయన్ని గౌరవించి తిరిగి పంపించే బాధ్యత నామీద వుంది. (రామచంద్రావు 'హను' అనుకుంటూ దగ్గరకు రాబోయాడు) నువ్వుకూడా షిథ్యను కలిగించుకోకు మావయ్యా; (శ్రీనిలేచి నిలబడితే) చూశారా, మనలాటనక్కూడా శక్తి వచ్చేసింది- 'వార్' అనగానే! అందరూ శాంతించాలి. శాంతి! ఈ దశకంయడైన సుబ్బరాజుగారు ప్రస్తుతం వా ఆడిది.

శ్రీని:- హను! ఇది నీ కుర్రతనం చేష్టలా కనిపించదు, చాలా వరకు పోతుంది.

హను:- ఫరవాలేదు. ఎంతవరకూ పోయినా, అది నాలుగురోడ్ల చర్చా వేదిక దగ్గరకే పోతుంది. అక్కడ మనకిప్పుడు ఎలానూ గౌరవం లేదు. చర్చమాటు మరింత పెచ్చవుతుంది దీంతో.

శ్రీని:- హను! నవ్వు తలుపులు తెరుస్తావా - నన్నే వచ్చి తెరవమంటావా?

హను:- తెరచి, ఈ నాలుగోడల మధ్యనున్న ఆ కాస్త పరువునీ బయటకు విసిరేస్తావా? (సీక రాబోయింది 'హను' అనుకుంటూ) అత్యయ్య సీకెడి వైనల్ వార్నింగ్! అక్కణ్ణుంచి కదలొద్దు. సీస్టాం అక్కడే. నేనెంత ఈ చేతకాని శ్రీనివాసులుగారి మనవణ్ణునా, ఈ పిరికి రామచంద్రరావు మేల్లణ్ణునా వీళ్ళ పిచ్చి 'సుగుడాయి' నాకల్పలేదు. మా నాన్న మహాకర్కశుడు కుడు. ఆయన సుపుతుణ్ణి నేను. నా సొంత స్వభావాన్ని తెచ్చు గొట్టకండి... ఆ, సుబ్బరాజుగారూ మిమ్మల్ని రెండు మూడు ప్రశ్నలు మాత్రమే అడుగుతాన. సమాధానాలిచ్చి మీదారిన మీరు వెళ్ళిపోవచ్చు.

సుబ్బ:- నేనేం సమాధానాలు ఇవ్వను ... ఇవ్వుకోపోతే ఏం చేస్తావ్ ?

హను:- ఇక్కడ రెండు జీవచ్ఛలాలూ, ఒక అగ్నిపర్యవం వున్నాయి. ఆ వైస ఎలానూ నా అభ్యాగత మర్యాదలు తప్పవనుకోండి! వెల్

మీరు సమాధానాలు ఇవ్వకపోయినా అదగదం నా విధి ... మీకు ఆ సీతాదేవి ఎప్పట్నుంచి తెలుసు?

సుబ్బ:- నాకేం తెలీదు.

హను:- అయితే, ఆ నాలుగురోడ్ల సెంటర్లో ఈవిడ గురించి ఎందుకలా ప్రచారాలు చేస్తున్నారు ?

సుబ్బ:- నేనేం చెయ్యటంలేదు.

హను:- పొలిటీషియన్లలా అబద్ధాలాడెయ్యకండి. ఉ... చెప్పండి.

శ్రీని:- చెప్పబాబూ ! ఏఏటన్నావు ? ఎందుకు మా పరువు మర్యాదల్ని యిలా రచ్చకీడుస్తావ్ ?

సుబ్బ:- నాకేం తెలీదని చెప్తుంటే మీక్కాదు ? అసలు నేనక్కడ లేను.

హను:- మీరులేదు. కాని మీ పది తలలూ అక్కడున్నాయ్. సరే, మీరు చెప్పకపోతే నేను చెప్తాను. మీ పది తలల్లో ఒక తల “ఆ రామ చంద్రరావు భార్య సీత ఓ పెద్ద కథానాయకురాలు తెలుసా అంది. “చెప్పండి విఐదాం” అంది ఓ మారీచని కంఠం. సుబ్బరాజుగారి దళ కంఠాల్లో మధ్య కంఠం చాలున నవ్వింది. ఆ నవ్వు వాళ్ళ కర్ణమయింది. “మరి చెప్పరేం? ఆ రామచంద్రుడి ముగ్గురి పిల్లల్లో ఎవరుబాబూ మన అంశం? ” అన్నాడో కుంభకర్ణుడు. “అందరూ అనుకోకూడదా!” అన్నాయి సుబ్బరాజు పది తలలూ. ఏవండీ దళకంఠ సుబ్బరాజూ, ఇకనా డైలాగులు, తప్పేవన్నావుందా ?

[సీత గోడవేపు తిరిగి వచ్చింది. “ఖర్చుబాబూ ఖర్చు” అని శ్రీనివాసు కూలపోయాడు. రామచంద్రావ్ కుర్చీలో కుమిలి పోయాడు]

హను:- అందరూ మూర్ఖులైపోయారు. సరే, నాకా వీకేనెస్ లేదు సుబ్బరాజు గారూ ! ఇప్పటికైనా వొప్పుకుంటారా మీరు పదిమందిలో అంత నీచాతనివంగా మాట్లాడ్డం ఎంతటి విపరీత పరిణామానికి దారి తీస్తుందో ! ఒక సుసారం కూలి పోతుంది. ఒక ముసలి గుండె ఆగిపోతుంది. ఒక అగ్నిచర్యతం ఆరిపోతుంది. ఒక గృహ

మేధి ఆత్మహత్య చేసుకుంటాడు. ఇందర్ని హింసించి మీరు బావు కునే దేనిది? ఏవిటి మీకిందులో వచ్చేలాభం? అది కొందరి పుట్టుక బుద్ధి అనుకోవాలా? తమమే అనాలా? ఏం మాటడగేం?... మీరిలా మాట్లాడరు.

[హనుమంతరావు ఇంతకు ముందు సీతతెచ్చి వొదిలిపోయిన రొద్దెల కర్ర తీస్తాడు. రామచంద్రరావు చప్పున వచ్చి పట్టుకుంటాడు]

రామ:- హనూ ! సీతేం మతిగాని పోలేడు కదా ?

హను:- పోయింది మీకు. నన్ను పిడిచి పెట్టు. (విడిలించుకొంటాడు). వాడి అంతు లేల్చినీయ్, అక్కడే ఆగు మావయ్యా! నువ్వు అమాయకుడి వని మీ నాన్న భావం. కాని నువ్వు అనుమానించగలవ్. అవమానించగలవ్. మాటల్లో చిత్రవధ చెయ్యగలవ్. మీ రంతా జీవచ్ఛవాలనుకున్నాను. కారు. లేనె పూసిన వాడికత్తులు. అబ్బ సుగా కనిపిస్తే చాలు అజగ దొక్కెస్తాడు. (సీత ఏడ్చింది) నువ్వెంత ఏడ్చినా ఈ రాళ్ళ కరగవత్తయ్యా, అప్పు యిక.

రామ:- సరే ! నువ్విప్పుడాయన్ను ఏం చెయ్యాలని పిలుచుకొచ్చావ్ ?

హను:- నేనేం నిర్ణయిస్తాను ? అతన్నోటంట నిజం కత్తింబాలని తీసుకొచ్చాను. తద్వారా మీ మనసుల్లో వున్న అనుమానాలని తీసేయాలనుకున్నాను

రామ:- మాలో అనుమానాలేం లేవు. ఎవరో ఏదో వాగినంతలో మేం గుడ్డి వాళ్ళమై పోతావా ?

హను:- శ్రీరామ చంద్రుడంతటివాడే చాగలాడి మాటలకి సీతను దూరం చేసుకున్నాడు. ఏవయ్యా సుబ్బరాజూ, నేను నీకింకా ఎంతో టైమ్ యివ్వలేదు.

సుబ్బ:- నేనేం తప్పు చెయ్యలేదు

హను:- అయితే, నీకూ సీతాదేవికి సంబంధం వుందా ?

సీత:- హనూ ! నీకు పుణ్యముంటుంది బాబూ, న్నింకా చంపకు.

హను:- ఈ యింట్లో వున్న జీవచ్ఛవాలనిన్ను చంపే చావు కంటే నేనాడే మాటలు శూలాల్లా వున్నాయా అత్తయ్యా ! నిన్ను లోబద్ధుకోడానికి ఈ సుబ్బరాజు అడిగిన మాటలు నేనూ తాతయ్యా పక్కనించి విన్నాం. నవ్వు కొట్టిన చెంపపెట్టునీ చూశాం కానీ తాతయ్యా నిన్ను నమ్మటం లేదు ఎందుకు ? నవ్వురిటాకవి నవ్వు బలవదానికి పుట్టావ్ గాని గౌరవాలు పొందటానికి కాదు. (రామచంద్రావ్ బయటకి పోబోతాడు) నువ్వెక్కడికి ? నిన్నే ?

రామ:- నేనిక్కడిక వుండలేను.

హను:- అత్తహత్య చేసుకుంటావా ? (రామచంద్రావ్ వెళ్ళబోతూ వుండే సీత 'ఏవండీ ఏవండీ' అని వెంటపడబోతుంది.) వెళ్ళనీ అత్తయ్యా! వొదిలిపెట్టాడు: అతనెక్కడికి వెళ్ళలేదు. ఆయనకు చావంటే భయం. బతుకంటే పిరికితనం. అత్తహత్య చేసుకోడానికి ఎంత గుండె ధైర్యం కావాలో తెలుసా ? (రామచంద్రావ్ అగిపోతాడు)

సీత:- హను! యింతవరకూ వోపిక పట్టాను, నీమాటలు మరీ హద్దు మీరు తున్నాయి. ఇది నా సంసారం. దాంట్లో లక్ష అభిప్రాయ భేదాలు వస్తాయి. వాటిని ఎంతి దెప్పటానికి నీకేం హక్కులేదు.

హను:- విన్నారా సుబ్బరాజూ, అడవాళ్ళకి తన సంసారం మీద ఎలాంటి భావం వుంటుందో ?

సుబ్బ:- నేనేం మూర్ఖుణ్ణి కాదు. ఒకళ్ళ సంసారంలో నిప్పులు పోస్తే నాకొచ్చే దేవిటి ?

హను:- అదేకదా నేనడిగేను! మరి 'కోడ్డు పెంటల్లో తమరు చేసే ప్రచారం అంతరార్థం ?

సుబ్బ:- నేనేం చెయ్యలేదని లక్షసార్లు చెప్పాను. ఇంతవరకూ నీ యిష్టం వచ్చి నట్టు వాగావ్. సహించాను, అర్థం వర్థం లేని విసుర్లు విసిరావ్. శరించాను. నీకు భయపడికాదు, నువ్వేరో నన్ను చేసేస్తావనీకాదు.

హను:- మరి ?

సుబ్బ:- నేను పక్కా వ్యాపారిని మీదగ్గర నా డబ్బుంది. దాన్ని నేను సామ దాన దండోపాయాలతో ఎలాగన్నా రాబట్టుకోవాలి.

సీత:- అందుకని మా సంసారాన్ని రచ్చకీడుస్తావా ? చెప్ప : నీకు బాకీ వుంటడమేనా మేము చేసిన అపకారం ? బాకీబన్న వాళ్ళందరినీ యిలానే అపహాస్యాలు చేస్తారా ?

హను:- పొరపడుతున్నా వత్తయ్యా. ఆయన చేసింది అపహాస్యం కాదు. సుబ్బరాజుడి చాలా గట్టి బుర్ర. పెద్దగానే ఉచ్చు పేర్చాడు. లంచం తీసుకోమని యిక్కడ మావయ్యకు చెప్పి అటు తీసుకునే టప్పుడు పోలీసు లొచ్చి మావయ్యను పట్టుకుని తీసుకుపోయే ఏర్పాట్లన్నీ చేశాడు ఈ సుబ్బరాజు. మావయ్యను అలా పోలీసులు లాక్కెళ్ళగానే తాతయ్య గుండె ఆగి చచ్చిపోతాడు. అప్పుడు నువ్వు వొంటరిదానవై పోతావ్. తినటానికి తిండి వుండదు. ఆకలికి తట్టుకోలేవు. ఆ స్థితిలో నీన్ను పూర్తిగా చంపేసి, తన వశం చేసు కోవాని సుబ్బరాజు ఎత్తులు.
(సీత యిక భరించలేక లోపలికి వెళ్ళిపోబోతూ ద్వారం దగ్గర ఆగి పోతుంది.)

సుబ్బ:- నోడ్డుయ్.

హను:- మరో షణంలో ఎవరు నోరు మూసుకోవాల్సి వస్తుందో చూద్దురు గాని. (సుబ్బరాజు వెళ్ళబోతాడు.) షేమంగా వెళ్ళిరండి; మీకోసం పోలీస్ వేన్ సిద్ధంగా వుంది. (సుబ్బరాజు ఆగి హనుమంతరావు వేపు చూస్తాడు) అంత అమాయకంగా చూడకండి సారీ ! మీరు పొలిటిషియనే కాని పొరపాట్లు చేసి డిపాజిట్లు పోగొట్టుకున్నారు. తమరు లంచాలు తీసుకోమని మావయ్యకు రాసిన ఉత్తరాన్ని పోలీసునికి అందించాను. చాలా జాగ్రత్తగా వుందారు వాళ్ళు.

సుబ్బ:- స్కాండల్. (మీది కొచ్చాడు. సీత అడ్డుకుంది.) మిమ్మల్నిందరినీ ఒకేసారి యమలోకానికి పంపించేస్తాను. (విస్ఫోర్ తీసాడు.) అడుగు ముందుకి వేసారా, ప్రాణాలు దక్కవు!

హను:- (నవ్వాడు.) పొలిటికల్ ఫిలాసఫీకి ఎదురీడుతున్నాడు. పొలిటి
షియన్లు పిస్తోళ్ళతో హత్యలు చెయ్యబడతారుగానీ, హత్యలు
చెయ్యరు. శాశు చేసే హత్యలు మరోలా వుంటాయి. మర్యాదగా
పారెయ్ పిస్తోఁనని.

(హనుమంతరావు ముందుకి వెడతాడు. సుబ్బరాజు అరుస్తూనే
వెనక్కి ఒక్కొక్క అడుగు వేస్తాడు. సీత 'హనూ' అంటూ హను
మంతరావుని వెనక్కి లాగేస్తుంది.

సీత:- హనూ, నా మాట విను.

హను:- భయం లేదత్తయ్యా. సుబ్బరాజుచేతిలో చస్తే మీకి బాకీ గొడవన్నా
తప్పతుంది.)

శ్రీని:- (లేచి వచ్చాడు) అప్పుచేసింది నేను, నన్ను చంపు. చిన్నవాడై నా
హను నిజమే చెప్పాడు. నీవల్లే నేను నా కోడల్ని అనుమానించాను.
ఆమె శీలాన్ని నువ్వు నాశనం చెయ్యబోయావ్. నేను పాపాత్ముణ్ణి.
నన్ను చంపెయ్. తర్వాత నువ్వు ఫస్తావ్. మనం మంచివాళ్ళమధ్య
వుండకూడదు. ఉఁకానియ్.

సుబ్బ:- తొందర పడకండి. అందరినీ అక్కడికే పంపించేస్తాను.

(ఈ పుధ్యలో హనుమంతరావు సుబ్బరాజు మీదికి దూకడం, వెనక
నుంచి రామచంద్రరావు వచ్చి అతనిచేతిమీద కొట్టడం, పిస్తల్
పేలడం ఒకేసారి జరిగాయి. గుండు ఎవరికీ తగలేదు. రామచంద్ర
రావు సుబ్బరాజు చేతినీ, హనుమంతరావు నడుంనీ, శ్రీనివాసులు
తలనీ పట్టుకుంటారు. సుబ్బరాజు గింజుకుంటాడు. బయటకు
లాక్కెళ్ళి పోతీసుంకు అప్పచెప్పాడు)

శ్రీని:- ఇదిగోనండి ఇన్స్పెక్టర్ గారూ - ప్రజా సేవకుణ్ణి పట్టి యిచ్చాను.
ఇదిగో పిస్తల్. ఆయనకు బాగా వుపాయాలు తెలుసు. పొలిటి
షియన్. కళ్ళల్లో కారం కొట్టేస్తాడు. జాగ్రత్త... ఏవండోయ్ ఇన్స్
పెక్టర్ గారూ - ప్రభుత్వంవారు ఎవరెవరికో బిరుదులు యిచ్చేస్తు
న్నారు. నాపేరుకూడా మర్చిపోవద్దని చెప్పండి.

(హనుమంతరావు ఇటు తిరిగేసరికి రామచంద్రరావు సీత దగ్గర కొచ్చాడు)

రామ:- నన్ను క్షమించు సీతా!

(సీత ఏడుస్తూ అతని కాళ్ళమీద పడింది. శ్రీనివాసులు కళ్ళు తుడుచుకున్నాడు. రామచంద్రరావు తండ్రి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. శ్రీనివాసులు అతనికి ముఖం చూపించలేదు ఎదుట గదిలోకిపోయి కుర్చీలో కూంబడ్డాడు. హను రామచంద్రరావు దగ్గరకొచ్చాడు)

హను:- వెల్ ఆంకుల్, గ్రహణం విడిచింది సున్నానాదులు చేద్దామా?

సీత:- హను! ఈ కొంపను నిలబెట్టావు బాబూ!

హను:- నా 'తల్లిదండ్రుల్ని' బ్రతికించుకొవడం కూడా గొప్పైన అమ్మా? అయితే ఒక విషయం. మనది సత్సాంప్రదాయకమైన నవ నాగరిక సమాజం. ఇందులో మనిషి ఏవిధముగా చచ్చినా ఫర్వాలేదు. కాని (రామచంద్రని చూపిస్తూ) ఆర్థికంగా, (శ్రీనివాసుల్ని చూపిస్తూ) మానసికంగా, (సీతను చూపిస్తూ) నైతికంగా మాత్రం చావకూడదు. అలా చచ్చిన్నాడు ఇది దేశమూ కాదు. మనం మనుషులమూ కాము. (ఆందర్లోనూ చిరునవ్వు. బయటినించి బుజ్జిగాడు 'అమ్మా అమ్మా' అని పిలిచాడు. సీత భప్పనవెళ్ళి కొడుకుని ఎత్తుకుని ముద్దాడింది.)

[—తెర—]

క శ్మ

రవన :

గొల్ల పూడి మారుతీరావు

51)

పాత్రలు

పూజారి బసవయ్య

సీతాలు

పెద్దయ్య

కరీం మియాఁ

రాజిగాడు

రంగడు

సింహాచలం

ఖాజా

జగ్గూ

ఇంకా ఇద్దరు ముగ్గురు బాటసారులు

[పట్నంలో ఒక వేపువున్న శివాలయం. పెద్ద రద్దీగా వున్న ప్రాంతం కాదది. అడపా తడపా మనుష్యులు అటు వస్తూ పోతూ వుంటారు. ఎడనువేపు దేవాలయం ముఖద్వారం తెరిచి వుంటుంది. ఆ ప్రదేశం శుభ్రంగా లేదు. దేవాలయం కాస్తా పాడుపడినట్టు కూడా వుంది. కుడిమూలకు ఒక చెత్తకుండి, చెడురుగా కాగితం ముక్కలూ పడి వున్నాయి. వ్రంటు స్టేజిమీద దాదాపు మధ్యకి ఒక కర్ర స్తంభం వుంది. దానికి ఒక మేకు వుంది. చీకటి పడ్డాక అటు మనుష్యుల రద్దీ కాస్త ఎక్కువవుతుంది, పక్కనున్న పల్లెకి అదే నడవాలి కనక.

గుళ్ళో గంటలు మ్రోగుతుండగా తెర తొలగింది. గంటలు ఆగేసరికి కుడివైపునుంచి సీత వచ్చింది. కాస్త అటు ఇటుగా గుడిద్వారం దగ్గరకువచ్చి దేవుడికి దండం పెట్టింది. గుడిలోపల పూజారి బస వయ్య పూజకు అన్నీ సిద్ధం చేస్తున్నారు.]

సీత:- గంటలు వినిపిస్తున్నాయి, బసవయ్య వచ్చేవాడన్నమాట. పూజారయ్యా!

బస:- (వస్తూ) ఏమే సీతాలూ- వచ్చావా (సీతల్ను చూసి) ఏమిటివేళ నీ దబ్బా నిండినట్టుందే!

సీత:- ఏదోలే బాబూ- ఎవరో నాచుకుంటు. ఆదేదో పూరు ఎత్తున్నారని స్టేషనంతా మనుమలొస్తే నిండిపోయింది.

బస:- సరే! పనిలోపని నీ దబ్బా కూడా నిండి వుంటుంది. బీదరికం యింత అందంగా వుండడంచూసి ముచ్చటపడి ముడుపులు చెల్లించి వుంటారు. ఏం?

సీత:- పో! పూజారయ్యా! నేనంచే నీ కెప్పుడూ- ఏకాకోళమే?

బస:- (నవ్వుకొని) నిన్ను చూస్తుంటే గుడ్డికనానికే కొత్త అందం వచ్చి నట్టుంది- ఆ దేముడు ఎంత చిన్న చూపు చూడకపోతే నీ లాంటి దానికి కళ్లు లేకుండా చేస్తాడా? అడుగులా నడుగుతాను. ఎప్పుడయినా తటస్థపడితే మొదట నీ గురించే అడుగుతాను. ఆ! ఆ పువ్వులు

ఇలాతే. (వెళ్ళుతోయి ఆగి) త్వరగా ఆ లాఠరు సిద్ధం చేయి.
(లోపలికి వెళ్ళాడు.)

(సీత Back Stage దగ్గరకు నడిచింది. అక్కడ సగం కూలి పోతున్న ప్రహరీగోడ వుంది. అదీ సగంమేరకే వుంది. ఆ గోడకు అనుకొని ఒక సిమెంటు బల్ల వుంది. దాని వెనుకనుంచి ఒక చింకి దాప తీసి కాస్త ఎడంగా కుడివైపు పరిచింది. రెండు పింగాణి పళ్ళాల్ని దానిమీద వుంచింది. ఇప్పుడు గోడ వెనుకనుంచి ఒక లాంతరు తీసింది. అది బాగా మసిబారి వుంది. తొందర తొందరగా చిమ్మి తుడవడం ప్రారంభించింది. తెరచుకొని వున్న ఆమె అంద మయిన కళ్ళు ప్రపంచాన్ని చూడలేవని యీపాటికి అర్థమై ఉండాలి. సీత చిమ్మి తుడుస్తోంది. ఇప్పుడు విసవయ్య హారతి తీసుకువస్తూ వింటుంది వచ్చాడు. ఆ అలికిడికి ఇటు కదలి...)

సీత:- రంగా! రంగా!...(గ్రహించి) ఓ పూజారయ్యా!

విస:- (నవ్వి) మీ రంగడు ఇంత మెల్లగా వస్తాడటే. గారి వానలాగరాదూ! వచ్చేడంటే ఈ శివారంలా ఒక్కసారే మేల్కొంటుంది.

సీత:- ఏదోలే పూజారయ్యా! అదో దుడుకు మనిషి. ఏం ప్రమాదం తెచ్చుకుంటాడోనని 'పెద్దయ్య' భయం.

విస:- వాదా! వాడికి ఈ భూ ప్రపంచంలో ప్రమాదమా; చస్తే రావడానికి వీల్లేదు. ఆ! 'కరీంగాడు', 'రాజిగాదూ' ఇంకా రానట్టేనా!

సీత:- చీకటి పడిందిగా-మెల్లగా చేరుకుంటారు.

విస:- ఆ! సీతాబు - అన్నట్టు చెప్పడం మరిచాను. ఈ ఊరికి రేపో దాక్షరు వస్తున్నాడు. ఎలాంటి కళ్ళయినా ఇద్దే బాగు చేస్తాడట. ఇప్పటికి కొన్ని వందల మందికి కళ్ళు బాగు చేశాడని పేపర్లో వేశాడు గొప్ప హస్తవాసని అందరూ చెప్పుకుంటున్నారు.

సీత:- ఆరొచ్చినా అంత అదృష్టం వుండొద్దా పూజారయ్యా! అంత గొప్ప వైద్యానికి ఎంత డబ్బు కట్టాలో-ఏమో?

బస:- అదీ నిజమే సీతాలూ ! లోకమంతా కళ్ళున్న బీదవాళ్ళతో నింపి; కళ్ళలేని ధనవంతుల్ని మిమ్మల్ని ... ఈ మూల మరచిపోయాడు ఆ దేముడు

సీత:- (నవ్వి) మేం ధనవంతులు అంటావేంటి పూజారయ్యా!

బస:- (నీట్టూర్చి) మీ కలిమి మీ కర్థంకాదులే. మీ అందరిమధ్యా వున్న ఆప్యాయతలు - అభిమానాలు - వీడికి ఎంత విలువ కడిలే మాత్రం సరిపోతుంది!...వెలిగించు...వెలిగించు...ఆ లాంతడు వెలిగించు. (అటా లోపలికి వెళ్ళాడు)
(చేతికర్ర చప్పుడు)

సీత:- ఎవరది ! ఆ? మా పెద్దయ్య మావే! (ఉత్సాహంగా) మావా! పెద్దయ్య మావా!
(పెద్దయ్య లోపలికి వచ్చాడు. వయస్సు 45 సం॥. పైన పంచ బురద కొట్టుకొనివుంది. కాలు కుంటుకున్నాడు. చేతిలో కర్ర వుంది. సీత మాటకు బదులు చెప్పలేదు.)

సీత:- పరికవేం మావా! ఒంట్లో బాగాలేదా?

పెద్దయ్య:-సీతమ్మా! చెరువుగట్టున పడ్డానమ్మా!

సీత:- మావా ! (చిమ్మి ఒక చేతిలో పట్టుకొని ఆత్మతగా అతడికోసం వెదికింది. ఇంజంలో అతని చేయి దొరికింది) సెరువుగట్టు కెందు కెళ్ళావు మావా? రోజూ బస్సుస్టాండులో వుండేవాడివిగా? మంచినిట్ల కుండ ఏమయింది?

పెద్ద:- పగిలిపోయిందే. అయినా ఇంక దాని ఉపయోగం లేదులే. బస్సు స్టాండులో యివాల్చినుంచి చల్లనీళ్ల మిషను పెట్టాడు. ఇక నా మంచినిట్ల ఎవరు రాగుతారు? నయాపైన ఎవరిస్తారు?

సీత:- పోనీలే మావా! మనలాబోలికి ఒక చోడేంటి-ఒక పేడేంటి..... కాలు ఎలా వుంది మావా ?

పెద్ద:- బాగానే వుందిలే...అయినా కాలు విరిగినా పోయేదేముందిలే సీతా...గుడ్డోడ్ని...ఇవాల్చినుంచి కంటోడ్ని కూడా అవుతాను,

సీత:- ఏంటి మావా? అలా అంటావు? మేమంతా లేవా! ఇలా కూచో.

పెద్ద:- (బల్లమీద కూర్చొని) అవును సీతా! నువ్వు, మన రంగదూ, రాజిగాదూ, కరింగదూ వుంటే నాకేంటే. సెట్టు తెగిన ఎండుటాకు ల్లాంటి వాళ్ళం. ఎగిరెగిరి యీ మూలకు చేరాం. ఇక మనల్ని ఎవరూ వేరు చేయలేరు సీతాలూ! సీతాలూ! ఈ వేళ రెండు రూపాయలు సంపాదించి వుంటాను. కానీ... చెరువులో డబ్బా పోయిందే...

సీత:- పోసీలే మావా! నీ వేదాంతం వుండిగా. నీది పోయిందంటే మరొక హాడికి దొరికిందన్నమాట. అయినా నీ డబ్బా, నా డబ్బు నేనే సంపాదిస్తాను. మావా! ఈ డబ్బులు లెక్కపెట్టు మావా?

పెద్ద:- నాకి లెక్కలు తెలివు. మన రాజిగాదు సూసుకుంటాడులే. అలాంటరు వెలిగించావా?

సీత:- ఇంకా లేదు.

పెద్ద:- (గుడిలోపలికి వెళ్తూ) వెలిగించు. వెలిగించు: చీకటి పడిపోయింది. పాపం, ఎవరన్నా ఇదొస్తే దీపం వెలుగుండదు. అటుచూస్తే గొయ్యి - ఇటు చూస్తే కాలువ.

సీత:- ఆళ్ళబాధ మనకెందుకు మావా? దీపం పెట్టినా కనిపించదుగా. (దీపం వెలిగిస్తోంది.)

పెద్ద:- అందుకేనే. కనిపించని బాధేదో మనకి తెలుసు. మనం పుట్టుకతోనే సీకటికి అంబాటు పడిపోయినోళ్ళం. వాళ్ళు వెలుగులో బ్రతుకుతున్నోళ్ళు. మనం కాస్త వెలుగు చూపిస్తే వచ్చే జన్మలో నయినా వనకు కాస్త వెలుగుంటే. మన బ్రతుకులు సీకటియి పోయాయని ఆళ్ళకి తెలిసానికి కనీసం వెలుగుంటాలే పిచ్చిదానా! (సీతాలు లాంఛన అక్కడ స్తంభానికి తగిలించింది - ఎవరో అటు నడిచారు.)

పెద్ద:- దారి చూచుకోండి బాబూ! కాలు జారిలే తూరి పడతారు. అక్కడ దీపం వుంది ఇటు వెలుగులోకి అడుగు వేయండి, బాబూ!

(సీతలు ఇప్పుడు మూడు పింగాణీ పళ్ళార్ని గోడవారనుంచి తీసి చీరతో తుడిచి చావమీద పెడుతోంది. ఇప్పుడు రాజిగాడు, కరీం పాట వాయిస్తున్నారు. ఇద్దరూ హాషారుగా వున్నారు. ఇద్దరికీ కళ్ళు కనిపించవు. కానీ అది బాగా తెలిసిన స్థలం కావడం వల్ల హాయిగా మెనుజుతున్నారు. కరీం మెడలో సగం విరిగిన పాత 'హార్మోనియం' వుంది.)

పెద్ద:- సీతా! మనవాళ్ళు వస్తున్నట్టు ఉన్నారు.

సీత:- అవును మావా!

కరీం:- ఒరే రాజిగా! ఇప్పుడే చెబుతున్నాను. పెద్దయ్యకు పంచె.

రాజి:- పూహూ ! సీతలుకు సీర.

కరీం:- పంచె కొనాల్సిందే !

రాజి:- సీర కొనాల్సిందే!

పెద్ద:- ఏంట్రా ఆ గొడవ? ఏం కరీంబాయ్?

కరీం:- ఏలేదు భయ్యా! నీకు పంచె కొనాని నేను అంటే - యీడు, సీతలుకు సీరా కొనాలంటాడు. పాతిక రూపాయలకి రెండూ ఎలా ఒత్తాయో నువ్వే చెప్పు.

పెద్ద:- ఇంతకీ ఆ డబ్బు ఎక్కడిదిరా ?

రాజి:- అంతా ఓ పెద్ద కతలే మానా? యీవేళ కరీంమియా, నేనూ చౌక్లో నిలబడ్డాం.

బస:- (లోపల్నుండి వస్తూ) అయితే రూటు మార్చారన్నమాట

కరీం:- సుహూ యిను పూజారయ్యా! నేను హార్మోనిపెట్టి నొక్కుతున్నాను. రాజిగాడు పాడెత్తుకున్నాడు. వోరెత్తి పోతోంది. హార్మోని మెట్టమీద నా చెయ్యి బర్మా డ్యాన్సు చేస్తోంది.

రాజి:- వున్నట్టుండి కరీంమియా 'కంయ్యి' మన్నాడు. ఎవరో చిన్నపిల్ల గొట్టుమంది. అందరూ 'దొంగ' 'దొంగ' అని అరుస్తున్నారు. ఆడు-ఆ దొంగోడు కరీంమియా మీద పడ్డాడు.

కరీం:- నా హాల్మోనియం పట్టుకుపోతాడేమోనని ఆడి మెడ పట్టుకున్నాను.

రాజి:- నేనాది కాళ్ళు సుద్దేసి పడేశాను.

పెద్ద:- పూర్తి తర్వాత.

రాజి:- ఆడ జేబులో ఏదో బంగారం గలగలమంది. నా కర్థమైపోయింది-
“ఈడు నెం. 1 కేటుగాదూ” అని. ఇంతలో పోలీసులొచ్చి ఆడ్ని
పట్టుకున్నారు.

పెద్ద:- భలే! మీరు మంచిపనే చేశారా!

రాజి:- పోలీసులూ అదేమాట అన్నారు మావా! అందరూ మమ్మల్ని ఎంత
మెచ్చుకున్నారు? అప్పుడు ఏం చేశారో తెలుసా?

బస:- ఏం చేశారూ?

రాజి:- ఎలా అయినా గొప్పోళ్ళు గొప్పోళ్ళే పూజారయ్యా! కీన్ పాస్ అని
అని ఓ కాగితంముక్క మా చేతిలో పెట్టారు.

బస:- కాగితం ముక్కా! (అశ్చర్యంగా)

రాజి:- (నవ్వి) ఒకే కరీంమియా! మన పూజారయ్య నిజంగా పప్పులో
కాలేశారా! ఆది వుత్తకాగితంముక్కకాదు పూజారయ్యా! అదేం
టండే-చెక్కు.

బస:- ఓహో! చెక్కె!!

కరీం:- మరేంటనుకున్నావు! పాతికరూపాయల చెక్కు. ఒరే రాజిగా-ఆది
మన పూజారయ్యకు చూపించరా-అదెలా వుంటదో చూసి, మన
పెద్దన్నకి, సీతకి చెప్తాడు.

రాజి:- ఓ (తీసి ఇస్తూ) ఇదిగో చూసుకో...ఇప్పుడే సెప్పే సీతాలూ-నీకు
సీత కావాలా, ఒద్దా?

సీత:- నా కెందుకురా ఆ రంగడు బున్కోటు కావాలంటున్నాడు. ఆడికి
కొనితెచ్చి. మన పెద్దయ్య రాత్రివేళ దగ్గుతున్నాడు. మందుతెస్తే
భాగ్యంఘోరి,

రాజి:- నువ్వండే. ఏం పూజారయ్యా మాట్లాడవేం? పాతిక రూపాయల చెక్కు
ఎలా వుంటదో కాస్త వివరంగా చెప్పు. మనోళ్ళంతా వింటారు.
[ఈ మాటలు జరుగుతుండగా బసవయ్య చెక్కును బదులు దాన్నే
కాగితం ముక్కగా అబద్ధ మాడటానికి నిర్ణయించుకుంటాడు.]

బస:- ఒరేయ్! మీ కెవరిచ్చారో కాని-ఇది నిజంగా కాగితం ముక్కేనా!

రాజి:- (అశ్చర్యంగా) ఆ! ఏమిటి?

కరీ:- చిత్రే-ఇదేదో మోసం - నేన్నమ్మను - పూజారయ్యా! అసలు
నువ్వెప్పుడయినా చెక్కు చూశావా?

బస:- ఓరీ పిచ్చి సన్నాసుల్లారా! కళ్ళన్నవాణ్ణి నన్నే నమ్మరట్రా? వాడె
వడో చెక్కుని నమ్మించి మోసం చేశాడా!
(చెక్కు కరీం చేతిలో పెట్టాడు.)

కరీ:- బద్మాష్! (చెక్కును నలిపి నేలపై పారేశాడు.)

బస:- (తెల్లబోయి) ఎవరూ! నేనా!!

పె:- ఒక దొంగని పట్టిచ్చారు. మరో దొంగ చేతుల్లో పడ్డారు.

రాజి:- (అనుమానంగా) అడక్కుండా ఇచ్చినోడు పిలిచి మోసం చేసాడా!
ఒరే ... కరీంమియా! ఇందులో ఏదో మోసం వుందిరా!!

కరీ:- చట్! ఈ కళ్ళన్నోళ్ళంతా దొంగయిందా కొడుకులే, గుడ్డోళ్ళని
చేసి...గుడ్డోళ్ళనిచేసి.

పె:- అం! ఏం చేశారా! ఎవరో డబ్బును గిడ్డితినే యదవలు వుంటా
రని అందరినీ అంటే ఏం లాభం? ఏం పూజారయ్యా?

పూజా:- (క్రిందనున్న చెక్కు తీసికోబోతున్న ఒడల్లా తుళ్ళిపడి అంతలో
సర్దుకొని) అంతే! అంతే! మంచిమాట చెప్పావు నాకు చిన్న
పనుంది నే నస్తా పెద్దమ్మా! ఇంజికి వెళ్తున్నాను. రేపు ఉదయం
వస్తా.

పె:- ఆ దీవం కాస్త పెద్దది చేయి బాబూ!

పూజా:- (తల పంకించి) ఆ ! ఈ దీపం విషయం నేను చూసుకుంటాగా. మీరు వచ్చే పోయేవాళ్లకు జాగ్రత్తగా చారి చూపించండి, ఇక్కడ బాగా వెలుగు పడుతోంది. (అంటూ దీపం పట్టుకుపోతాడు)

[ఇప్పుడు 'రంగడు' చాలా వుషారుగా పరుగెత్తి వచ్చాడు. చూడడానికి అందరికంటే యువకుడిలా వున్నాడు. అందరికంటే గుడ్డితనంవల్ల తక్కువ ఇబ్బంది పడుతున్నాడు. అందరిలోకి మాషారుగా వున్నాడు.]

రంగ:- పెద్దయ్యమావా ! ఒరే రాజిగా, కరీంమియా ! మంచి చాన్సు-లక్కి చాన్సు-గొప్ప చాన్సు, కరీంమియా ! హే ! హే !

(అంటూ సీత వీపు చెట్లన చరిచాడు.)

సీత:- (ముందుకు పడబోయి, ఆపుకొని నవ్వి) నేనురా ! సీతని...

రంగ:- చూసుకోలేదే—దెబ్బ తగిలిందా !

పె:- అసలు సంగతేంటిరా ?

రంగ:- ఏం లేదు మావా ! ఈసారి ఏనుగు నెత్తిమీద చావు దెబ్బ తీర్చా మనకున్నాను. అనుకొని పోర్టుకేసి వెళ్ళాను-షిప్పుల దగ్గరికి. ఒక దొరసానమ్మ, దొరగాడూ అటు వస్తున్నారు. దొరగారు "డాక్టింగ్సు, హోటల్సు, ఇండియాన్, వైస్, గియిస్" అంటున్నాడు. పనిగట్టే శాను. సమయంచూసి ముందుకు దూకాను. "మై బ్లయిండ్స్ దొర సాట్-మై బ్లయిండ్స్ మనీస్" అన్నాను.

రాజి:- (నవ్వి) యదవ బొద్దెరు ఇంగ్లీషూ నువ్వునూ !

రంగ:- అవునురా ! ఆ రోజుల్లో, ఆ రోజుల్లో అంతే నేర్పారా. అప్పట్లో మా ఇంటిమీద పిడుగుపడి మా అమ్మ, నాన్న చా పోకపోతే, అప్పుడు నా కళ్లు పోకపోతే-హూ ! నేను ఇంకా గొప్ప చదువులే చదువుకునేవాడిని.

రాజి:- సరేరా... అక్కడేమయిందో చెప్పురా !

రంగ:- నన్ను చూసి దొర నవ్వి పూరుకున్నాడు. దొరసాని ఆడకోతిలా అర్థంకాని ఇంగ్లీషులో కివకివ రాడింది. ఇద్దరూ ఏదో చెప్పు

కున్నారు. నాకు ఫోటోలు తీశారు. 'మనీస్ దొరా' అన్నాను. దొరగారు నవ్వుకొని నోటు తీశాడు.

రాజి:- ఏంటి! రూపాయి నోటే !

రంగ:- ఓ రెల్లరా—రూపాయి నోటేంటి? నూరు రూపాయలు నోటురా, ఇదిగో చూడు (తీసి ఇచ్చాడు.)

కరీం:- శబాష్ రంగా! శబాష్!!

రంగ:- పెద్దయ్య మావా! ఇప్పుడే చెబుతున్నా. ఈ దెబ్బతో మనం పూర్తిగా మారిపోవాలి. నీకు రెండు పంచెలు - సీతానికి పూసం దండ — మనకు రెండు పింగాణి కంచాలు — పెద్ద చాప — కరీంగాడికి ఎర్రబోపి — హోమ్మనియం కర్రపెద్దె — రాజిగాడికి చెప్పలు, ఇవన్నీ కొనుక్కోవాలి.

సీత:- మరి నీకురా?

రంగ:- నాకేం వద్దులేవే! మళ్ళీ సంపాదిస్తాగా — అప్పుడు చూద్దాంలే.

కరీం:- నీకు బున్కోటు కొనాల్సిందే. నువ్వు కొనక్కోకపోతే నేనూ కొనుక్కోను.

రంగ:- (వెక్కిరిస్తూ) కొనాల్సిందే — ఒరే కరీంమియా! మనకు అవుసర మైందేదో అది ముందు కొనుక్కోవాలి ఏం పెద్దయ్య మావా - మాట్లాడవే?

పె:- నా కీ డబ్బు చూస్తుందే భయంగా ఉందిరా !

(ఆ నూరు రూపాయిల నోటు తిరిగి రంగడికి ఇచ్చేస్తాడు.)

రంగ:- (నోటు తీసుకుంటూ) చూస్తేకదా మావా!...ఒరే రాజిగా, పదరా అన్నీ కొనుక్కోద్దాం. —

సీత:- ఒరే రంగా !

రంగ:- ఏంటే! నీ కేమయినా రావాలా ?

సీత:- నాక్కూదురా రంగా! ఈ డబ్బుతో అందరికీ కావలసిందేదో కొనుక్కుందాం.

రంగ:- అందరికీ కావలసిందా! ఏమిటవి? రొద్దెలా? (నవ్వుతూ)

రాజి:- అవెప్పుడూ తినేవేగా !

సీత:- అవి కాదురా — 'కళ్ళు.'

కరీ:- }
రంగ:- } కళ్ళా !

రాజి:- కళ్ళు కొందామా ! ఏంటి ? నీకేమైనా పిచ్చెక్కిందా ఏదీ ! !

సీత:- కాదు రాజీ ! ఇందాక బసవయ్యగారు చెబుతున్నారు, రేపెవరో కళ్ళ దాక్టరొస్తారట. ఎలాంటి కళ్ళనైనా బాగుచేస్తారట. ఈదబ్బుతో మనం కళ్ళు బాగుచేయించుకుందే ?

రంగ:- (కోపంగా) ఏంటి ! ఈ దబ్బుతో కళ్ళు బాగుచేయించుకుంటావా ? సీతా ! మనం సుఖంగా, హాయిగా బ్రతకడం నీకిష్టం లేదా ఏమిటి?

పె:- రంగా !

రంగ:- లేకపోతే ఏంటి మావా ! సుఖంగా హాయిగా బ్రతుకుతున్న మనకి కళ్ళెందుకు మావా ! అదో అద్దంకూడానూ ! మనకదేం వద్దు, ఇలాగే బావుంది.

కరీ:- అవును బాయ్ ! రంగడు చెప్పిందే రైటు

రంగ:- ఆ ! పడరా రాజిగా ! (వెళ్ళబోతాడు)

రాజి:- అయినా నూరు రూపాయితో అంత పెద్ద వైద్యం ఏటవుద్దే ?

సీత:- మనం ఎప్పుటికప్పుడు సింహాచలం దగ్గర దబ్బులు దాసుకుంటున్నాంగా. మరో నిమిషంలో ఎలాగూ రొద్దెలు తీసుకొస్తాడు. రాంగానే ఇంతవరకూ దాచిన దబ్బు తీసుకుందాం.

రాజి:- అదంతా ఎంటుంటుందే — ! వందో, రెండొందలేగా !

సీత:- ఆ మొత్తం దబ్బుతో ఒక్కడికి కట్టరావా పెద్దయ్యా ! మనందరికీ లేని కట్ట మనలో ఒకడికి వచ్చినా దాని.

పె:- రాజీ, సువ్వే హంటావ్ ?

రాజి:- మిగలావాళ్ళంతా ఏటవుతారు సీతా !

- సీత:- ఏమీ కారు. మనందరం హాయిగా బ్రతకడానికి రెండు కళ్లు చాలు. నువ్వు మాట్లాడవేం పెద్దయ్యా!
- పె:- అవును సీతా!
- రంగ:- (కోపంగా) మావా? నువ్వు సీతమీదే సెబుతున్నావా... (ఎవడూ మాట్లాడదు.) సరే...మీలో ఎవరికి కావలిస్తే వాళ్ళే బాగుచేయించుకొండి.
- పె:- రంగా!
- రంగ:- (నూరు రూపాయల నోటు కరింకు యిస్తూ) నా కక్కర్లేదు.
- కరీం:- నాకు కావలసినా రావు మావా!
- సీత:- కరీం!
- కరీం:- అవును సీతా! కళ్ళే వుంటే మిమ్మల్ని అందర్నీ కడుపులో పెట్టుకు చూసుకొనేవాణ్ణి...కాని...కాని...
- రాజి:- ఏంటిరా?
- కరీం:- కమ్మరి కొలిమిలో నిప్పుగవ్వలుపడి నా కళ్ళు కాలిపోయాయి. ఈ కళ్ళు యింక కనిపించవురా, ఇంక కనిపించవురా!
- రాజి:- పోనీ మామా, మన సీతాలుకు బాగుచేయిస్తే!
- సీత:- (అందోళనతో) వద్దు రాజీ, వద్దు.
- పె:- కాదనకు సీతా! నువ్వు బాగాయితే మా అందర్నీ సాకుతావు. నీ వెనక మేమంతా నడుస్తాం.
- సీత:- వద్దు పెద్దయ్యా! మా అ.య్య తిరిగిన చెడు తిరుగుళ్ళకి మా అమ్మ ఒళ్లు చెడి చచ్చిపోయింది. ఆళ్ళ పాపానికి యీ పెపంచంలో కళ్లు లేకుండానే పడ్డావు. అయినా, కిట్టండి యీ పాడు పెపంచంలో ఎవర్ని చూడాలి-ఏటి చూడాలి? మనకు కావలసింది మగడిక్కురా. ఆడ సాయంకాదు. మా అందర్లోకి పెద్దవాడివి. మమ్మల్ని నీ బిడ్డల్లాగ చూసుకుంటావు, నీకే కళ్లు రావాలి పెద్దయ్యా!

పె:- నీకేమయినా పిచ్చెక్కిందా ఏదే సీరా! పెద్దోడ్ని కనుకనే నాకు కళ్లు అక్కర్లేదే బ్రతికినంత కాం—నాకెందుకే?

రంగ:- (బాధగా) మావా!

పె:- అవును రంగా! ఒంట్లో రక్తం, శక్తి వున్నవాడు బాగుపడాలి. మాలో నువ్వొక్కడివేరా మనిషివి. నీకే కళ్లు రావాలి.

రాజి:- అవునా రంగా! నువ్వు డబ్బు సంపాదించావు కనుక నీకే కళ్లు రావాలి.

రంగ:- (కోపంగా) రాజిగా! ఆ మాటన్నావంటే చంపేస్తాను.

రాజి:- నే నేం తప్పుమాటన్నానురా?

రంగ:- లేకపోతే, నేను సంపాదించిన డబ్బు నాదని ఎవరన్నారూ నీతో? బుద్ధిరిగినప్పట్నుంచి మీతో వుంటున్నాను. ఇవాళ డబ్బు నాకు దొరికింది కదా అని మిమ్మల్ని వదలి నే నొక్కడ్ని బాగుపడి పోయేదా? నేనూ మనిషినేరా! నాకు మీకంటే 'కళ్లు' ఎక్కువ కాదురా. ఒరేయ్! అఖరుసారిగా చెబుతున్నాను. నేను గుడ్డివాడి లాగ మీ అందరిమధ్యా చస్తాను. కాని- బాగుపడి బయట ప్రపంచం లోకి వెళ్ళునురా.

రాజి:- అదికాదురా, మా ఆండరిలోకి చురుకయిన వాడివి, కొద్దో గొప్పో చదువుకున్నవాడివి. నలుగురిమధ్య తిరగడం తెలిసినవాడివి. ఈ పెపంచం ఎలా వుంటుందో నీకు పదేళ్ళయినా తెలుసు. నాకు పుట్టి నప్పట్నుండి తెలిదు. మనల్ని ఎవరూ మోసం చేయకుండా చూడు. నా మాట వినరా రంగా! కాదనకురా రంగా!

రంగ:- కానీ, మీకు లేని కళ్లు నాపై రావడం బాధగా వుంటుందిరా.

సీత:- బాధెందుకు రంగా! మనం అయిదుగురం సుఖంగా బ్రతకడానికి రెండు కళ్ళు చాలు.

రాజి:- మేం చూడలేని కళ్ళు నువ్వు చూడగలుగుతావు.

పె:- మనం వెలిగించిన దీపం ఎలా వెలుగుతుందో చెప్తావ్.

సీత:- మనం దండంపెట్టి దేవు డెలా వుంటాడో చెప్తావు!

కరీం:- నీ వల్ల మా అందరి జీవితాలూ మారిపోతాయి రంగా - మారి పోతాయి.

రాజి:- అవునా రంగా!

సీత:- కాదనకు రంగా!

రంగ:- (ఉద్రేకంగా) అవును, మారిపోతాయి. మీది, నాది అందరి జీవితాలు మారిపోవాలి. మార్చేస్తాను-నాకు కళ్ళు కావాలి. నా కళ్ళు చూడాలి. నా కళ్ళు చూడాలి. నా కోసం కాకపోయినా-మీకోసం-మీ కోసమయినా నా కళ్ళు చూడాలి.

[లైట్లు ఆరి మళ్ళీ వెలిగాయి]

[కొన్నాళ్ళ తర్వాత...]

(సీత చుట్టుప్రక్కల చీపురుతో తుడుస్తోంది. కరీం సిమ్మెంటు బల్లమీద కూర్చొని హాల్మోని పెద్ద బాగు చేస్తున్నాడు.)

కరీం:- బెహెన్!

సీత:- ఏం, కరీం భాయ్?

కరీం:- రంగడికి మనల్ని చూడగానే ఏమనిపిస్తోందో చెప్పు చూద్దాం.

సీత:- ఏమనిపిస్తుంది-నిన్ను చూసి 'మా కరీంమియా ఇలా ఉంటాడా!' అనుకుంటాడు. నన్ను మాత్రం సుఖవుగా పోల్చేస్తాడు.

కరీం:- ఎలాగా?

సీత:- ఇక్కడ నే నొక్కడే అడవిల్లని గనుక.

[ఇద్దరూ నవ్వుకున్నారు-క్షణం తర్వాత]

కరీం:- రంగడ్ని తీసుకురావడానికి పెద్దయ్య ఆసుపత్రికి వెళ్ళాడు, ఇంకా రాలేదేం?

సీత:- ఏం, రంగడిని చూడాలని తొందరగా వుండా కరీం?

కరీం:- అవును సీతా! ఆది కళ్ళతో ఈ ప్రపంచం అంతా ఒక్కసారి చూడాలని ఆశగా వుంది.

(ఇంతలో బసవయ్య లాంతరుతో వచ్చాడు. కరీం, సీతాయి తృప్తిపడి లేచారు. ఒక్క షణం నిశ్శబ్దం ఇద్దరి ముఖాల్లో ఆత్మత తెలుస్తోంది.)

కరీం-సీత:- (ఇద్దరూ ఒక్కసారి) రంగా!

బస:- (నవ్వుకొని, కర్రస్తంభం దగ్గర్నుండి లాంతరు పట్టుకొస్తున్నట్టు నటించి) ఏమిటరా? యీ వేళంతా రంగడు గురించి కలవరిస్తున్నాడు! ఊరు వెళ్ళినవాడు రాకుండా పోతాడా? వస్తూనే వుంటాడు. సీతమ్మా! ఇదిగో ఈ లాంతరు వెలిగించు—త్వరగా...(అంటూ లోపలికి పోయాడు. సీత లాంతరు వెలిగించడానికి సిద్ధపడుతోంది.)

కరీం:- ఆడు పూరికి వెళ్ళాడనే అనుకుంటున్నారంతా. ఆడు వస్తేగాని అసలు బయట పడదు (అంటూ బయటకు పోయాడు.)

(సీత లాంతరవత్తి పెద్దది చేసి అగ్గిపుల్లలో వెలిగించబోయింది. ఒత్తి అంటుకొని, ఒక్కసారి భగ్గుమంది. దీపంమీద వంగివున్న ఆమె చీర అంటుకోబోయే సవయంలో రంగడు వచ్చాడు. ఒక్కసారిగా ఆమెవైపు పరిగెత్తి - ఆమె రెక్క పుచ్చుకొని దూరంగా లాగాడు. సీత గాభరా పడింది.)

సీత:- ఎవరది? (అతని చెయ్యి స్పృశించి) ఓహో రంగా! నువ్వా? బాగున్నావా?

రంగ:- నేను సమయానికి రాకపోతే నీకు ఎంత ప్రమాదం జరిగేదో తెలుసా?

(రంగడు పైజామా, లాల్పీలో వున్నాడు. కొండెం చిరిగి వున్నాయి. అతనికి యీ ప్రపంచమంతా అశ్చర్యంగా కనిపిస్తోంది.)

సీత:- నాకేం తెలుసు రంగా! ఏది ప్రమాదమో, ఏది కాదో తెలియకుండానే ఇన్నాళ్ళు బ్రతికాం, నువ్వొచ్చి మొదటి ప్రమాదంనుంచే నన్ను కాపాడావు. ఏం రంగా, నీ కళ్ళ బాగా కనుపిస్తున్నాయా?

రంగ:- ఓ (అంతా కలయచూస్తున్నాడు.)

సీత:- మన చట్టాపుక్కు యీ తోట, ఈ గుడి, ఆ చెరువు, కొండలూ ఇన్నీ ఎలా కనిపిస్తున్నాయి? ఈ ప్రపంచం ఎలా వుంది రంగా!

రంగ:- చాలా విచిత్రముగా వుంది సీతా! ఇదివరకు నా కివన్నీ తెలిసిన విషయాల్లాగే వున్నాయి. తెలియనిది- అతి విచిత్రమైనది ఒకటి చూస్తున్నాను.

సీత:- ఏమిటి రంగా?

రంగ:- నువ్వు!

సీత:- (ద్విగ్రహతో) నేనా?

రంగ:- అవును సీతా! ఎదుటవున్న మాణిక్యాన్ని ఇన్నాళ్లు తెలుసుకోలేక పోయాను. నువ్వెంత అందంగా వున్నావో తెలుసా!

సీత:- అందమా! అందే?

రంగ:- అందే- ఎలా చెప్పడం? కళ్లుంటే కాని, చెప్పినా నీ కర్ణం కాదు.-

సీత:- అలాగా! అది సరేగాని- పెద్దయ్య ఏదీ?

రంగ:- అదేమిటి? ఇక్కడ లేదా?

సీత:- నిన్ను తీసుకురావడానికి ఆసుపత్రికి వచ్చాడు. పాపం, యింకా అక్కడే వుండి వుంటాడు. కానీ, నువ్వు గుర్తుపట్టి వుండవు (నవ్వి) చూశావా రంగా! కళ్లు రాగానే నువ్వు ఇన్నాళ్లు కలిసి బ్రతికిన మనుష్యుల్నే గుర్తుపట్టలేక పోయావు. (రంగడు మాట్లాడలేదు-క్షణం విరామం) ఏంరా, ఆకలిగా వుందా?

రంగ:- వూ!

సీత:- అయితే వుండు రొద్దెలు పట్టుకొస్తాను. (బిల్లచాటున వెదుకుతుంది. రంగడు ఆశ్చర్యంగా అంతా కరియ జూస్తున్నాడు.)

సీత:- (రొద్దెలు పట్టుకొస్తూ రంగడ్ని గుద్దుకొంది.) ఏంరా యింకా ఇక్కడే వున్నావా? అలా అరుగుమీద కూర్చో.

రంగ:- అక్కడా! పరమ మోక్షంగా వుంది సీతా!

సీత:- అలాగా! నాకు కనిపించదుగా, బాగానే వుంటున్నాను - వుండు నా చీరతో తుడస్తాను.

రంగ:- (సీత తుడవబోతే- అత్యంత ఆపి) వద్దు సీతా! మురికి నీ చీర కంటుకుంటుంది.

సీత:- (నవ్వి) ఇప్పటికి అంటుకున్న మురికి నాకు కనిపించిందా ఇది కనిపించడానికి- పరవాలేదులే - (తుడవబోయింది)

రంగ:- ఆ హా హా! వద్దు- తుడవకు.

సీత:- (నవ్వి) కనిపించే ద్రవంచంలో ఎన్ని అటంకాలు వున్నాయి రంగా సరే, ఇదిగో- ఈ రొద్దెలు తీసు.

రంగ:- ఏమిటి? యీ కంచంలో తినేదా!

సీత:- ఏం?

రంగ:- (చెప్పబోయి అంతలో ఆగి) అబ్బే. ఏం లేదు ... ఏం లేదు— (కంచం అందుకున్నాడు.)

సీత:- రంగా! నువ్విక్కడ ఇదే కంచంలో పదేళ్లు అన్నంతిన్నావు. తెలుసా? రొద్దె ఎలా వుంది?

రంగ:- ఓ! రొద్దె—బాగానే వుంది.

సీత:- నిన్నటిది— కాస్త పాసిపోయింది

రంగ:- అయినా బాగానేవుంది.

సీత:- రంగా! రోజూ గెలుతూ కేకలెస్తూ వుండేవాడివి. హాయిగా కబుర్లు చెప్పేవాడివి—నవ్వేవాడివి—నవ్వించేవాడివి. ఇప్పుడేలా అయి? పోయావేం? ఏంరా, నువ్వు చూస్తున్న పపంచం బాగాలేదా భయమేస్తుందా?

రంగ:- నేను చూడడం బాగానే వుంది. కానీ, మాసే విషయాలే వింతగా వున్నాయి—అంతే.

[ఇప్పుడు పెద్దయ్య వచ్చాడు]

పెద్ద:- (అతృప్తగా) రంగా! రంగా! !

సీత:- రంగడు వచ్చాడు మావా !

పెద్ద:- రంగా ! వచ్చేళావా, (కావలిండుకోబోయాడు కాని, రంగడు అతని మురికి బట్టలు చూసి, అసహ్యించుకొని దూరంగా జరిగాడు.) ఏంరా! దూరంగా పోతావు.

రంగ:- (తడబడుతూ) అబ్బే ! అదేం లేదు మావా ? ఇక్కడే వున్నాను. (కరింగాడు, రాజిగాడు వచ్చాడు రంగడు వునికి గ్రహించి ఒక్కసారే 'రంగా' అన్నారు - ఆ పిలుపుకు రంగడు ఇటు తిరిగాడు.)

సీత:- (నవ్వి, రంగడి పప్పు తిరిగి) రంగా! (వాళ్ళిద్దరినీ చూస్తూ) ఎవరు? ఎవరో చెప్పకోవాలి.

పె:- ఎందుకే వాడిని అటలాడిస్తావ్ ?

సీత:- వుండు పెద్దయ్యా— చెప్పు రంగా ! (చెయ్యి పట్టుకు తోసింది.) (రంగడు ఇద్దరి దగ్గరకీ వచ్చాడు - ఒక్క- వణం ఆలోచించి)

రంగ:- (సీతనుద్దేశిస్తూ) నీకు కుడిచేతివైపు వున్నవాడు కరీం—ఎడమ చేతివైపు వున్నవాడు రాజిగాడు. (అంటే రాజిగాడ్ని చూసి కరీం అని, కరీంని చూసి రాజిగాడు అనీ అన్నాడు. అందరూ గొల్లుపన్నారు.)

సీత:- (నవ్వుతూ) కళ్ళ మూసుకొని చూడరా — తెలుస్తుంది (కరీంను, రాజిగాడ్ని ముందుకు తోసింది)

రంగ:- (కళ్ళ మూసుకొని—ఇద్దరినీ చుట్టకొన్నాడు) ఆ! అవును— వీడు రాజిగాడు, వీడు కరీం.

రాజి:- (నవ్వుతూ) రంగా ! మమ్మల్ని గుర్తు పట్టడానికి మళ్ళీ గుడ్డితనమే అవునరమయిందిరా నీకు ! (అందరూ నవ్వుకున్నారు.)

పె:- ఏంటే, వాడ్ని ఏడిపిస్తారు—వాడికి రొద్దెలు పెట్టావా ?

సీత:- ఓ—ఇందాకే పెట్టాను— (రంగడు నేపీద పడివున్న రొద్దెల్ని చూస్తున్నాడు.)

పె:- అయితే—కరీంకు, రాజిగాడికి కూడా యివ్వు.

రాజి:- ఒరే రంగా ! ఈ డబ్బాలో లెక్క ఎంత వుందో చూచరా !
(ఈలోగా అటు ఎవరో నడిచారు)

పె:- (తలయెత్తి) దారి చూసుకొండి బాబూ - కాలుజారిలే జారిపడతారు. అక్కడ దీపం వుంది. ఇటు వెలుగులోకి అడుగువెయ్యండి బాబూ!

బస:- ఏరా రంగా! వచ్చావా? ఆ దేముడుకోసం ఎదురుచూసినట్టు నీకోసం ఎదురుచూస్తున్నారు వీళ్లంతా.

పె:- (నవ్వి) మాకు దేముడు ఎలా వుంటాడో తెలీదు బాబూ ! కానీ వీడికి మేమెలా వుంటామో తెలుసు, మా కష్టాలకి ఇక వాడే దిక్కు. వాడు మాకు దేముడేనయ్యా.

బస:- ఏమిటా నీ వేదాంతం ? ఇదిగో ఈ హఠతి తీసుకో.....ఈ! ఎక్కడికెళ్ళావురా ఇన్నాళ్లు ?

(రంగడిని గమనించుకుందానే లాంతరు దగ్గిరికి వెళుతూ ఆగాడు. రంగడు ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నాడు తప్ప సమాధానం చెప్పలేదు. లాంతరు బసవయ్య తీస్తుండే గమనించి)

రంగ:- అదేమిటి? ఆ లాంతరెందుకు తీస్తున్నారు?

బస:- (మొదట విస్తుబోయి, అంతలో లేరుకొని) గుడ్డివాడివయినా నీకు మంచి గ్రహింపే.

(ఇంకా రంగడు గుడ్డివాడేనని అభిప్రాయం) నీ లాంతరు ఎక్కడికి పోదులేరా. వత్తి పెద్దది చేస్తున్నాను. (నేతిలోకి తీసుకొని బయటకు నడుస్తూ) రాత్రంతా ఇక్కడే వుండి, నలుగురికీ దారి చూపిస్తూ వుండు. జాగ్రత్త. నేను వెళ్తున్నా ... (అంటూ లాంతరు పట్టుకొని బయటకు వెళ్ళబోయాడు.)

రంగ:- (కంతంలో క్రొర్యం కంటే, ఆశ్చర్యం ఎక్కువ ధ్వనిస్తోంది.) ఏమిటండీ మీరు చేస్తున్న పని?

బస:- (నిద్దాంతపోయి — ఇంకా విషయం గ్రహించలేక) ఏమిటా నీ దబాయంపు?

రంగ:- (సూటిగా అతని కళ్ళల్లోకి చూసి, చేతిలోవున్న లాంతరు తీసుకొని స్తంభానికి తగిలించాడు)

బస:- (విషయం అర్థమై— స్తంభించిపోయాడు) ఏమిటి? నువ్వు-నువ్వు- చూస్తున్నావా? అయితే ఇన్నాళ్లు...

రంగ:- ఇన్నాళ్లు కాదు-ఇవాల్నించే చూస్తున్నాను, కొత్త కొత్త విషయాల్ని. బసవయ్యగారూ! మా పెద్దయ్య మిమ్మల్నింత నమ్ముతాడు కదా! ఏమిటి దొంగ పని?

బస:- (ఒక్క క్షణంలో తేరుకుని నవ్వి) రంగా! నువ్వు చూడగలుగు తున్నావు కాబట్టి ఇది దొంగపని అంటున్నావు. ఒక్కసారి కళ్ళు మూసుకుంటే ఇదే దొరపనిలాగ కనిపిస్తుంది. ఇన్నాళ్ళు నువ్వు చూడని ప్రపంచంలో యిదేరా "నీతి" అంటే!

రంగ:- బసవయ్యగారూ!

బస:- నువ్వు యిప్పుడిప్పుడే కళ్ళు విప్పావు. ముందు ముందు నీకే అర్థమవుతుంది. చూడు రంగా! కడుపు చించుకుంటే కాళ్ళమీద పడుతుంది. ఇరవై ఏళ్లబట్టి సేవ చేస్తున్నా, ఈ దేముడు నన్ను కరుణించడం లేదు. గంపెడు సంసారం, రోజులు గడవక అఖిరికి ఇలా కిరసనాయిలుకి కూడా కక్కుర్తి పడుతున్నాను.

రంగ:- ఏమిటండీ! దేవుడినే నింపిస్తున్నారా?—

బస:- పిచ్చివాడా!—ఎక్కడున్నాడ్రా—దేముడు, కళ్ళు మూసుకుని నమస్కారం పెట్టే నీ మనసులో తప్ప? సరేలే — అదంతా వరో ప్రపంచం-వస్తా-[లాంతరుతో దాటిపోయాడు.]

రంగ:- ఆగు. చేసిన వెధవపని చాలక, యంకా సిగ్గులేక సమర్థించుకొంటావా?— నిన్ను ఏంచేసినా పాపంలేదు. వుండు- ఈ విషయం అందరికీ ఇప్పుడే చెబుతాను.

అశు:- రంగ! నన్ను అల్లరి చేయకు-నన్ను రక్షించు. చిన్నవాడివయినా నీ చేతులు పట్టుకుంటున్నాను. ఇదిగో, యీ డబ్బులు వుంచుకో. అప్పుడప్పుడు అవసరానికి ఆగుంటూ ఉంటావే. [అని చేతిలో డబ్బులు వుంచాడు]

రంగ:- [చేతిలో డబ్బులు చూసుకొని నిర్భాంత పోయాడు. అతను ఆశ్చర్యం నుండి తేరుకొనేలోగా బసవయ్య దాచేశాడు. ఈలోగా ఎవరో అటు నడిచారు.]

పె:- [తలెత్తి] దారిచూసుకోండి బాబు. కాటు జారితే తూలి పడతారు. అక్కడ దీపం వుంది. ఇటు వెంగులోకి అడుగెయ్యండి.

(ఆ వ్యక్తి వెళ్ళిపోయాడు.)

రంగ! ఘాతారయ్య వొత్తి పెంచాడా?

రంగ:- [కాసేపు ఆలోచించి, చేతిలో డబ్బు చూసుకుంటూ, బలహీనంగా...] పాపం... పెంచాడు.

కరీ:- పాపం, బసవయ్య దేవుడిలాంటివాడు.

(కాస్త విరామం)

పె:- రంగా, నిజం చెప్పరా?

రంగ:- (తుళ్ళిపడి) ఆ! నిజమా! ఏమిటది?

పె - లోకం అంతా మోసం, మోసం అంటారు కదా-మన కళ్ళముందే మోసం జరిగి పోతుందంటారు కదా? అది నిజమేరా?

రంగ:- (ముఖం పాలిపోయి) ఏమో... నాకు తెలీను.

రాజీ:- (నస్తూ-రాద్దే చేతిలో వుంటుంది) నాకు ఇప్పుడిప్పుడే అన్నీ చూస్తున్నాడు మావా! రేపట్టుంగి చూసుకో, ఈ యెడవ ప్రపంచం గురించి రోజురో రోజు చెప్తాడు. ఏరా రంగా! (రంగను మాట్లాడడు) డబ్బు లెక్క పెట్టడం అయిపోయిందీరా?

రంగ:- ఊ!

కరీం:- (వస్తూ-రొట్టి చేతిలో వుంటుంది) ఆ సింహచలం ఎప్పుడూ మన లెక్కలు తప్పేనంటాడు. ఈ సారి నీ లెక్క ఎలా తప్పంటాడో చూస్తానా రానీ. నీ లెక్క చూసి వాడు రారెత్తిపోవాలి.

(గర్వపడి పోతున్నాడు రంగడిని గురించి)

సీత:- (వస్తూ) ఇంతకీ లెక్కెంత రంగా ?
(రంగడు చెప్పబోయేలోగా 'సింహచలం' జంగిడలో రొట్టెలు పట్టుకొని వచ్చాడు)

సింహ:- అ! అ!! ఏంబోయ్! అంతా త్వరగా గూటికి చేరుకున్నట్లున్నారు... ఏంటి ? నిన్నటి రొట్టెలు చాచారా... అయితే ఇవాళ బేరం లేదన్నమాట-

రాజి:- ఇవాళ ...

కరీం:- నువ్వుండరా. మనోడ్ని మాట్లాడనీ ...

సింహ:- (గడబిడగా) ఏంరా రంగా ? ఎక్కడికి మాయమయ్యావు ? (పరిహాసంగా) కళ్లరావాలని తపస్సుచేసి వచ్చేవేరా ? (తన హాస్యానికి తనే నవ్వుకున్నాడు. అతని చేతిలో డబ్బులాక్కొని గలగలలాడించి) ఏంటి ? ఈసారి చాలా బోగుచేసివట్లున్నారే ! (చేతిలోకి పావులా కాసుల్ని, అర్థరూపాయల్ని తీసికొని, కత్కెర్రజేసి) ఏమిటి! పైసలేనా! మీతో ఇదే చిక్కు. చూడడానికి బోలెడు డబ్బులాగ వుంటుంది; లెక్కపెడితే సగం తేండు. (లెక్క వేస్తున్నాడు)

సీత:- నిన్న పాసిపోయిన రొట్టెలు ఇచ్చారు సింహచలంగారూ !

సింహ:- (తనని తిట్టినంత కోపం తెచ్చుకుని) ఇదిగో సీతలా! ఆ మాటే అనొద్దన్నాను. ఈరికి నాలుగు అమడల దూరంలో బేరంపెట్టిన మీ దగ్గరికి వచ్చి చెడి నడచి వస్తున్నాను - ఏదో చుట్టి బేరానికి.

రాజి:- (కోపంగా) ఏమిటయ్యా! 'మష్టి' 'మష్టి' అని పదిసార్లు అంటావు. ఆ మష్టి డబ్బులతోనే నువ్వు బ్రతుకుతన్నావు.

సింహ:- (కోపంగా) మాళవా పెద్దయ్యా! ఈ రాజిగారి నీలుగుడు! ఏదో ఆ పరమేశ్వరుడి సమక్షంలో బ్రతుకుతున్నవాళ్ళు తదా అని

మానవ సేవ చేసినట్టు అవుతుందని — బేరం వున్నా రొడ్డియ మిగిల్చి తెస్తుంటే పాసిరొడ్డి, బోసి నోటా అంటారు? ఇదేనా మర్యాద?

పె:- కోప్పడకండి సింహాచలంగారూ! వాళ్ళు చిన్నోళ్ళు.

సింహ:- చిన్నవాళ్ళయితే చిన్నవాళ్ళలాగ మాట్లాడాలి. గుడ్డివాళ్ళకు పెద్ద మాటలేంటి? ఏంరా రంగ!

(రంగడు ఇదంతా మాట్లాడకుండా గమనిస్తున్నాడు. సింహాచలం వేళ్లు చకచకా నాణాల్ని లెక్కపెడుతున్నాయి. ఆ ఊపులోనే రూపాయి నోట్లు కోటుజేబులో దాచేశాడు.)

రాజి:- ఇంతకీ యీవేళ ఎంత తేలిందో చెప్పండి?

సింహ:- (వ్యంగ్యంగా) ఆ! ఎటు లెక్కపెట్టినా-నాలుగు రూపాయల అరవై రెండు పైసలే తేలింది.

కరీ:- అదేంటి—బజారులో ఒక్క మా ఆటకే...

సింహ:- (కోపంతో) ఇదిగో కరీం! ఇలా నువ్వు, నా నిజాయితీని శంకించడం యిది రెండోసారి-మళ్ళీ మరోసారి...

రంగ:- (నెమ్మదిగా) మరోసారి లెక్కపెట్టండి సింహాచలంగారూ!

సింహ:- (పట్టుదగా) నేను లెక్కపెట్టినయ్యా! లెక్కపెట్టవలసిన్న అవసరం లేదు. నేను కాకపోతే కళ్ళులేని కబోదోడివి రోజూ నువ్వు లెక్కపెడుతున్నావా అంట?

రాజి:- ఏంటా కూస్తావ్ మా రంగడ్ని?

పె:- (ఇద్దర్నీ ఆపుతూ) ఒరేయ్-మీరంతా లోపలికి పదండి. అదంతా మన రంగడు చూసుకుంటాడు. ఊ - పదండిరా.

[అదేమీ లోపలికి వెళ్ళారు. పావలాలు, అర్థ రూపాయలు రూపంగా తన జేబులో దాచుకొంటూ వుండగా, రంగడు గబగబా వచ్చి, సింహాచలాన్ని కోటు పట్టుకుని రెండు గజాలు పైకి గాలిలోకి లేవదీసి]

రంగ:- లెక్క ఎంతో ఇప్పుడు సరిగ్గా చెప్ప సింహాచలం!
[సింహాచలం ముఖానికి రంగడి ముఖం ఎదురుగా వుండి.
సింహాచలం ఇప్పుడు అబ్బి కళ్ళ గమనించి బిక్కచచ్చిపోయాడు.]

సింహ:- రంగా! నువ్వు!...నువ్వు!...(కరంలో వణుకు, భయం)

రంగ:- అవును-నేనే-నిజాన్ని ఇప్పుడిప్పుడే సరిగ్గా చూడడం నేర్చుకుంటున్నాన. చెప్ప-ఎంత డబ్బో సరిగ్గా చెప్ప!

సింహ:- ఇందులో పది వున్నాయి. నాలుగని చెప్పాన. మిగతా ఆరులో నాలుగు నాకు-రెండు నీకు, సరేనా?

రంగ:- (కోపంగా) సింహాచలంగారూ! నిన్ను నమ్ముకున్న వాళ్ళను ఇలా మోసం చేస్తావా?

సింహ:- నమ్మిన వాళ్ళను మోసంచేయకపోతే దాన్ని 'మోసం' అని ఎందుకంటారు? ఇదిగో రంగా! గడిచిపోయిందేదో గడిచిపోయింది. మళ్ళీ ఆ కథను ఎందుకు త్రవ్వతావు?

రంగ:- నోర్చుయి! గడచిపోయింది కాదురా గాడిదా! నువ్వు సరిగ్గా దారికి రాకపోతే - ఆ కథనే కాదు - నిన్ను నిలుపుతా త్రవ్వి పాతేస్తాను. చేసే పెదవపని ఎలాగూ చేయించావు దాని ఫలితంకూడా పూర్తిగా పొందనీ...

సింహ:- అమ్మో! తిన్నదంతా కక్కిమంటే నాకు శక్యమా?

రంగ:- లేకపోతే గొంతుపట్టుకొని నేనే కక్కిస్తాను. (మెడ పట్టుకొని ముందుకు లాగాడు.)

సింహ:- (ఏడుస్తూ) అమ్మో, నీలాంటివాడు కళ్ళ తెరవడం ఈ దేశానికి ఎంత ప్రమాదమో ఇప్పుడర్థమౌతోంది.

రంగ:- ఊ! (కొట్టబోయాడు.)

సింహ:- (గభాల్ని ఆ చేయి పట్టుకొని ఆ చేతిలో కొన్ని రూపాయం నోట్లు ఉంచాడు. లోపల్నుంచి పెద్దయ్య 'రంగా' అని పిలిచాడు)
ఆ పెద్దయ్యో! మీ రంగడితో లెక్కంతా తేల్చేశాను. వాడింక మీ

సంగతి జాగ్రత్తగా చూసుకుంటాడలే! (రంగడికి కన్నుకొట్టి వెళతాడు.)

ఈవేళ ఒక్కసారి ఆ మహాశిల్పికి మొక్కుకొని వెడతాను, తల్లీ! ఆపద్బంధవీ! జగజ్జననీ! (అంటూ లోపలికి వెళ్ళాడు.)

పె:- (వస్తూ-కరీం వెనకాలే ఉంటాడు) కరీంబాయి! అయినా సింహా చలాన్ని అలా కోప్పడడం మంచిదిగాదు అయిదేళ్ళయి మనల్ని కాపాడుతున్నాడు. మన దబ్బు మనకి-రంగడు ఆపలేదనుకీ కావా లంటే నిక్కచ్చిగా లెక్కలు కట్టి ఇచ్చాడు. ఇప్పుడు స్వయంగా అతని నిజాయితీ రంగడు చూశాడు, ఏంరా రంగా?

రంగ:- అవును (పెద్దయ్య అంటున్నప్పుడు సీతకూడా లోపలి నుండి వచ్చింది. ఇంతమహార్యం రంగడు విసిరిపారేసిన రొద్దై ఆమె కాలి క్రింద పడితే చేతిలోకి తీసింది. కొట్టిని గుర్తించి తుళ్ళిపడింది. ఇది గమనించాడు రంగడు. కాని ఏమీ మాట్లాడలేదు)

సీత:- పెద్దయ్యా! రంగడు ఒంట్లో బాగుండలేదు. ఈ రోజంతా ఆదోలా వున్నాడు.

పెద్ద:- అయితే రేపు మాట్లాడుకుందాం, ఇంక పడుకో పోరా!

రంగ:- (ఏమీ మాట్లాడడు)

సింహ:- (లోపలిండి వస్తూ) ఇక్కడా!

పెద్ద:- ఇంతెక్కడ సింహాదలంగాదూ!

సింహ:- ఈ మురికి రాజువ స్రక్కన - ఈ చెత్తమండీ దగ్గర పడుకోవా లంటే కాస్త తటపటాయిస్తున్నాడు. ఏంరా రంగా, అంతేనా?

కరీం:- (అప్పటికే వచ్చి వుంటాడు) వెళ్ళాగి... మా రంగడు ఇక్కడే పడేస్తున్నాడు, ఇదేం వాడికి కొత్తాడు.

సింహ:- కళ్ళు లేకప్పుడు తెలిక యీ మురికి కూసంలో క్రితాడు. మీతో పాటు ఈ రొడ్డిలో పడివున్నాడు. కానీ, యీవేళ చూస్తూ చూస్తూ ఎక్కడా భరించేది? ఏంరా రంగా?

సీత:- సింహాచలంగారూ? మీకు సంబంధంలేని విషయాల్లో కల్పించుకోకండి. మా రంగడు సంగతి మీకు తెలీదు.

సింహ:- ఓసి పిచ్చిదానా! కళ్ళులేని రంగడు గురించే మీకు తెలుసు. కళ్ళున్న మనిషి ఎలా ఆలోచిస్తాడో నాకు బాగా తెలుసు. అందులోనూ మీ రంగడా! హూ! వాడికేం బిగ్గు! కావాలనుకుంటే వూళ్ళో ఎంచక్కటి ఇల్లు తీసుకొని మహారాజులాగ వుంటాడు.

రాజి:- ఇదుగో! సింహాచలం! మా రంగడ్ని మా నుంచి వేరుచేయాలని చూశావో, నీ ప్రాణాలు తోడేస్తాను

సింహ:- వేరూక నీతో యీ కళ్ళుకాలువ ప్రక్కన బ్రతకమన్నావా? పోరా జెస్తా!

రాజి:- ఏంటా కూళావ్?

(మీదికి వస్తే రంగడు అపాడు)

రంగ:- ఆగండి! ఏమిటా దురుసుతనం. పెద్దా చిన్నా లేకుండా? అతను చెప్పింది నిజమే.

సీత:- రంగా!...

రంగ:- నీకు తెలీదు సీతా! ఇంట్లోనరకు నేను చూసింది చెప్పలేక, తెలిసింది దాచుకోలేక గిజగిజలాడుతున్నాను. మీరు ఎలాంటి మురికి బ్రతుకు బ్రతుకున్నారో మీరు తెలీదు.

సీత:- (దుఃఖంతో) అవును రంగా! నాకు తెలీదు-తెలుసుకోవాలని లేదు.

రంగ:- కానీ నాకు తెలుసు. ఈ దాప, మురికి వట్టి కంచాయి...

రాజి:- కానీ నువ్వు అందులోనే ఇన్నాళ్ళు తిన్నావురా!

రంగ:- అది జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ బ్రతకడం మనీ మోరం!!

సీత:- హూ! మోరం!!

రంగ:- మోరంకాక-ఆ చెత్త కుడి ప్రక్కన, ఈ మురికి కాలవ ప్రక్కన చూస్తూ నిద్రపోలేను. నే నిక్కడ వుండలేను.

(రాజిగారు అడ్డబోతే ప్రక్కన తో సేస్తాడు)

రాజి:- ఒరే రంగా, ఎల్లే ఎల్లరా. నువ్వు ఎక్కడయినా బాగా వుందే మా కంటే చాలు. ఎల్లరా ఎల్ల. మేం చూడలేని 'గాపు' నిజాన్ని తెలుసుకున్నావు. అలాగే ఎల్లరా-ఎల్ల (ఏడుస్తున్నాడు.)

కరీ:- రంగా! ఎల్లిపోతావా! కళ్ళొచ్చాక మాకు దూరమవుతావా రంగా (రంగడ్ని సింహాచలం తాక్కువెళ్ళాడు) రంగా!! (గట్టిగా ఆరి చాడు.)

సీత:- (గట్టిగా) రంగా!! (పెద్దయ్యతో) రంగడు ఎల్లిపోతున్నాడు మావా, నువ్వు పిలు మావా!

పెద్ద:- ఎందుకే ఏడుస్తావ్ పిచ్చిదానా! వాడు బాగుపడడం నీ కిష్టం లేదా?

సీత:- అదికాదు మావా! ఇన్నాళ్ళూ అయిదుగురం ఒక శరీరంలో ప్రాణాల్లాగ మసిలాం. ఇవాళ ఒక పేణం లేచిపోతోంది—పిలు మావా!

పెద్ద:- (సీతని) ఎక్కడికి పోతాడే? ఆ దెక్కడున్నా మనవాడే-ఆడు మన గురించే ఆలోచిస్తూ వుంటాడు. ఇప్పుడెళ్ళినా మళ్ళీ మన దగ్గరికే వస్తాడే—ఊరుకోయే...

—లైట్లు ఒక్కసారి ఆరి మళ్ళీ వెలిగాయి—

(లైట్లు వెలిగేసరికి నలుగురూ ఒక్కప్రక్క నిలబడి వున్నారు. వాళ్ళమందూ రంగడు వున్నాడు. ఇప్పుడు కొంచెం ఖరీదయిన బట్టలు వేసుకున్నాడు)

రంగ:- బాబూ! నే నెక్కడున్నా వాళ్ళ మనిషినే బాబూ! వాళ్ళ బాగే నా బాగు. ధర్మం చేయండి. దానం చేయండి. కంటి చూపుకైనా నోచుకోని యీ సిర్పాగ్యుల్ని కరుణించండి. మన మధ్య పుట్టికూడా మన అదృష్టానికి నోచుకోని ఈ దీక్షల ఆర్తిని తీర్చండి. ధర్మం చేయండి. దానం చేయండి.

(చేయి వాచేడు ఎవరో చేతిలో డబ్బులు వేస్తున్నట్లు Mime చేస్తున్నాడు. అందరికీ తలవంచి నమస్కారం చేస్తున్నాడు...)

(ఈ క్రింది దైరాగులన్నీ చెప్పక్కరలేదు. Mime చెయ్యాలి.)

మీ నీడలో బ్రతకవలసిన వాళ్ళు. ఒక్కపైసా యిచ్చి మా ప్రాణాల్ని కాపాడండి. ఒక్క కన్నీటిబొట్టు మాకోసం కార్చండి. మీ జాలితో, మీ అండతో, మీ కాలిదగ్గర బ్రతకవలసిన వాళ్ళు. మీరు కడుపారా అన్నంతినే షణ్ణాల్లో పట్టెడు అన్నానికి నోచుకో లేని ఈ దీనుల్ని గుర్తు ఉంచుకోండి-కరుణించండి - కాపాడండి - ఒక్కపైసా-ఒక్కపైసా దానం చేయండి.

(చెయ్యి దబ్బుతో సిండాక జేబుల్లో పోసుకుంటున్నట్టు Mime. రంగడు మాట్లాడుతున్నట్టు పెదాలు కదులుతుంటాయి. శబ్దం రాదు. Mime.)

పెద్ద:- వాడి మాటలు వింటుంటే వాడు 'మన రంగడేనా' అనిపిస్తోంది.

రాజి:- మనం సరైన వాడికే కళ్ళు యిచ్చాం.

కరీ:- నలుగుర్నీ ఆకట్టుకోవడం వాడికి బాగా తెలుసు.

రంగ:- ధర్మం చేయండి. దానం చేయండి. కళ్ళులేక, జేయనిసేరానికి శిక్షను అనుభవిస్తున్నట్టున్న ఈ దీనుల్ని రక్షించండి. మీముందు మీ సోదర మానవుడు యిలా బాధపడడం ఈ కర్మభూమిలో చూస్తూ సహించ గలరా? మీరు పుట్టిన గడ్డమీదే పుట్టిన గుడ్డివాళ్ళు ఏళ్ళు. కానీ పట్టెడు అన్నానికి నోచుకోలేని నిర్భాగ్యులు. వీరికి పట్టెడు అన్నం పెట్టి, అంతా ఆ భగవంతుడి బిడ్డలని నిరూపించండి. ధర్మం చేయండి—దానం చేయండి.

(అంతా వెళ్ళిపోయినట్టు Mime)

దండాలు బాబు - దేవుడు మీకు మేలు చేస్తాడు.

(రంగడు సంతోషంగా నేలమీద పోకెడ్ రుమాలు పరచి, జేబుల్లోంచి దబ్బుతీసి లెక్క పెడుతున్నట్టు Mime.)

రాజి:- ఈవేళ సింహాచలానికి పెద్దపనే. మన దబ్బులు లెక్క పెట్టలేక గింజుకు చావాలి—నాయాల.

రంగ:- సింహాచలం ఇంక రాదు.

కరీం:- ఏం?

రంగ:- ఈవేళే కాదు - మరెప్పుడూ రాదు.

పెద్ద:- అదేంరా!

రంగ:- నేనే రావద్దన్నాను.

రాజి:- ఎందుకని రంగా?

రంగ:- వాడెందుకూ మధ్య! వాడు చేసేపని నేనే చేస్తున్నాను.

కరీం:- అవునవును. అదే మంచిది. వైవాది చేతిలో మన డబ్బు పెద్దేకన్నా మనవాడి చేతిలోనే డబ్బు ఉంచడం మంచిది.

రంగ:- ఊ! మీరంతా వెళ్ళి ఆ గుడి దగ్గర వుండండి. నేను వెళ్ళి రొట్టి పట్టుకొస్తాను.

పెద్ద:- పదండిరా.

రంగ:- (డబ్బు జేబులో పోసుకుంటూ) ఇవేళ పాతిక రూపాయలు లాభం. ఇవంతా మర మహిమ-వాళ్ళదేముంది, గుడ్డినాయాళ్ళు.

(వెళ్ళబోయాడు—సీత రావడం చూసి అగిపోయాడు. వాళ్ళు లేచి వెళ్తు)

రాజి:- పెద్దయ్య! మావారి, నువ్వు వెయ్యి డెప్పు, లక్ష డెప్పు, రంగడ్ని చూస్తూంటే నాకేదో అనుమానంగా వుంది.

కరీం:- ఆవును పెద్దయ్య! మావా—

పెద్ద:- ఓరేయ్-వాడిని మనం సమ్మిక్షన్నాం. మనకు తెలియని వెన్నో వాడికి తియ్యస్తాము. ఏది ఎందుకూ చేస్తున్నాడో మనకు తెలియాల్సిన పనిలేదు. వాడు మరవాడు—అది మరచిపోకండి. వాడు లేకపోతే మనం గుడ్డివాళ్ళమేనని మరచిపోకండి. పదండి.

[అంతా వెళ్ళారు.]

రంగ:- (ఇప్పటికీ డబ్బు లెక్కించడం అయింది.) ఇవాళ పాతిక రూపాయలు లాభం. ఇవంతా మర మహిమ—వాళ్ళదేముంది, గుడ్డి నాయాళ్ళు- (బయటదేరిబోతూంటే సీత ఎదురొచ్చింది)

రంగ:- రొట్టెలు తెచ్చావా?

సీత:- ఓ! యివ్వగో - ఉత్తమ, వాళ్ళ తా వరే?

రంగ:- యిప్పుడే వెళ్ళారు - ఎవర.

సీత:- యీవేళ బాగా అంటిగు పుండరా మదరా రంగా, తొరగావెళ్ళి ఈ రొట్టెలు అందరం కలిసి తిందాం

రంగ:- చ చ! సీతీ వచ్చు రొట్టె లెందుకే? కావాలంటే పూచీసలాడ్ ఇప్పిస్తాను.

సీత:- అదేమిటా?

రంగ:- అదో తియ్యటి విందులే!

సీత:- అయితే తీసుకురా, అందరం తిందాం.

రంగ:- పిచ్చిదానా! ఇది సీతే స్పెషల్. మధ్యలో ఆ చవటం తెందుకు?

సీత:- రంగా!

రంగ:- సీతా! ఈ కళ్ళ నాకు లేకపోతే ఎంత నష్టపోయేవాణ్ణో నిన్ను చూస్తే అర్థమౌతుంది. ఈ అందం అంతా నాకు తెలియకుండా వృధా అయిపోయేదేగా! అక్కడే నిలబడ్డావేం సీతా! ఇవిగో రొట్టెలు తీసుకో. నే వెళ్ళి నీ కోసం పూచీసలాడ్ తీసుకొస్తా.

[సీత తీసుకోజోతే చెయ్యి పట్టకు లాగాడు]

సీత:- రంగా!

రంగ:- కాస్త బ్రతుకు నేర్చుకోయ్ వెర్రిదానా (అని దగ్గరకు తీసుకోబోయాడు - ఆమె విదిలించుకుంది.)

సీత:- చిఫీ! బ్రతుకంటే యిదా? (అని తప్పించుకొని వెళ్ళిపోయింది. రంగడు నవ్వుకొంటున్నాడు.)

(లెట్టు ఆరి - మళ్ళీ వెరిగాయి)

(రంగడు ఈసారి మరీ ఖరీదైన దుస్తుల్లో వున్నాడు. చేతిలో వ్యానిటీ స్టాక్. ఇద్దరు వ ప్టీవాళ్ళు నిలబడి వున్నారు. కుడిప్రక్కన పెద్దయ్య, రాజిగాడు, చిరమిశూ హుద్దున్నారు - నిస్సహాయంగా.

ఇద్దరు గుడ్డివాళ్లు - ముందు - అంటే రోడ్డు ప్రక్కకు నింబడి వున్నారు. వాళ్లు నిజానికి గుడ్డివాళ్లు కాదు.)

భాణ:- బాబుల్లారా! అయ్యల్లారా! అన్నంలేక అలమటించి పోతున్న వాళ్ళం. గుడ్డివాళ్ళం. మమ్మల్ని కాపాడండి. రక్షించండి. మీ కాలిక్రింద చెప్పులనుకొని ఆదరించండి. మీ ఎంగిలి కూడయినా తిని బ్రతకనివ్వండి, మీరు త్రొక్కిన నేలమీదయినా నడవనివ్వండి. ధర్మం చేయండి.

జగ్గు:- బాబూ! ధర్మం!! దానం చేయండి!!!

రంగ:- (బెత్తంతో రెండోవాడి పీపుమీద చరిచి) ఏంరా గాడిదా! నోరు పెగలదా! ప్రొద్దుదే రెండు దోసెలు, బీ త్రాగుతావు. సాయంత్రానికి రెండు రూప్యాలు వుచ్చుకుంటావు. వూ! (పొడిచి) అదుగో ఎవరో వస్తున్నారు. కళ్లు ముయ్యి-నోరు తెరువు.

జగ్గు:- బాబుల్లారా! అయ్యల్లారా!
(ఇక్కణ్ణుంచి అతని పెదవులు కదులుతున్నాయి. శబ్దం వినిపించదు.
Mime- రంగడు సిగరెట్టు వెలిగించి అందరూ ధర్మం చేయడం చూసి సంతోషిస్తున్నాడు.)

రాజి:- ఏంటి మావా? హాయిగా గొప్పంగా ఏదో చొరికినది తింటూ బ్రతుకుతున్నవాళ్ళం కాళ్ళక్రింద చెప్పులకంటే నీచం చేసేశాడు- రంగడు.

కరీం:- ఇంత చేసినా మనం తినేది చల్లకూడే-తాగేది ఆ గంజినీళ్ళే- ఛీ! ఛీ!

రంగ:- (దగ్గరకువచ్చి) ఒరేయి గుడ్డి రాస్కెల్స్! నోరు మూసుకుక్కోర్చి లేదూ! ఎవరు వస్తున్నారో, ఎవరు పోతున్నారో తెలియకుండా వాగితే పచ్చేబేరాలు కూడా చెడుతాయి. మీ రెలాగూ వాగలేరని మన ప్పుల్ని కిరాయికి యేర్పాటు చేసుకోవలసి వచ్చింది. డబ్బుకు డబ్బూ నష్టం- మీకు పెట్టే తిండి నష్టం.

పెద్ద:- ఇది అన్యాయంరా !

రంగ:- అవును. మిమ్మల్ని కూచోబెట్టి వుత్తపుష్కానికి మేపుతుందడం కూడా అన్యాయమే.

రాజి:- కానీ, నిన్నీ వేళ ఈ స్థితికి తీసుకొచ్చింది మేమేరా- మేం కళ్ళు ఇవ్వబట్టి...

రంగ:- నోర్మ్యుయ్ ! సిగ్గులేదూ ఆ మాటలు అనడానికి-మీకు లేని శక్తి నాకు వుంది. పెరిగాను— పెద్దవాణ్ణి అయ్యాను. నేను మంచివాణ్ణి కనుక మీకు గంజయినా పోస్తున్నాను. ఇదివరకు - తినేరోజు తినే వాళ్ళు, పస్తున్న రోజు అందేవాళ్ళు. ఇవేళ రూఢిగా గంజి నీళ్ళ కయినా నోచుకున్నారు. దానికి సంతోషించండి.

పెద్ద:- మా సంగతి పోనీరా. ఇలా నలుగుర్ని మోసం చేయకం అన్యాయం రంగా!

కరీ:- గుడ్డివాళ్ళ పేరు చెప్పకొని, వాళ్లు తినడం తప్పురా !

రంగ:- (పగల్పిడి నవ్వి) తప్పా ? ఈ ప్రపంచాన్ని చూస్తే - అలాంటి చచ్చుకబుర్లు చెప్పకుభాయ్ ! ఆ మాటకొస్తే గాంధీగారి పేరు చెప్పకొని మన దేశంలో ఎందరు బ్రతకడంలేదు ?

పెద్ద:- రంగా ! నువ్వెంత మారిపోయావురా !

రాజి:- నే చెబితే విన్నావుకాదు. హూ! పద మావా! ఈడితో మనకేం పని. (లేచాడు)

కరీ:- నువ్వు ఎప్పుడీకయినా బాగుపడతావని ఆశగా వుండేది. కానీ నువ్వింక బాగుపడవురా, బాగుపడవు.

(అందరూ బయటకు నడిచి గుడివైపు వెళుతుంటారు. వాళ్ళు చూస్తూ రంగడు నవ్వుతూంటాడు. ఇప్పుడు 'భాజా', 'జగ్గూ' దగ్గరికి వచ్చారు.)

జగ్గూ:- Boos ! భక్తులంతా వెళ్ళిపోయినట్టుంది.

రంగ:- ఒరేయ్! జగ్గు!! ఇక్కడికి మరొకడొచ్చి బిచ్చమెత్తడానికి వీల్లేదు. ఈ గుడిదగ్గర బిచ్చగాళ్ళను మనం కంట్రాక్టు పాదాం. తెలిసిందా!

బాబా:- కానీ బాన్! పక్కవీధిలో కంట్రాక్టు—ఆ వీధి బిచ్చగాళ్ళను మన వాళ్ళ మధ్య కూర్చోపెడుతున్నాడు. మొన్న ఎదిరిస్తే—‘అద్దే మాట్లాడితే మునిసిపాలిటీవాళ్ళతో చెప్పి ఈ వూళ్ళో బిచ్చగాళ్ళ బెడద లేకుండా చేస్తాను’ అన్నాడు.

రంగ:- ఎవర్రా ఆ అన్నది? అలా అనడానికి ఎన్ని గుండెలు! ఇది మన రాజ్యం, ప్రజారాజ్యం. వాళ్ళు బిచ్చగాళ్ళుగానే బ్రతకనివ్వడానికి మనం ఏం చేయడానికైనా సిద్ధమే. వాళ్ళని ముష్టెత్తుకునేటట్టు చేయడమే మన లక్ష్యం. వాళ్ళ కనీసపు హక్కుల రక్షణకు—అంటే వాళ్ళ నిరాశూటంగా ముష్టెత్తుకునేటట్టు చేయడానికి అవుసరమైతే కిరాయికి మనుష్యుల్ని పెట్టి నిరాహారదీక్షలు చేద్దాం. హర్రల్ చేద్దాం. బందీలు చేశాం. బస్సులు తగలబెడదాం—రైళ్ళను పడగొడదాం. డబ్బుకు గడ్డికరిచే డబ్బారాయిళ్ళ చేత నమ్మెలు జరిపిద్దాం. మహాద్బుతంగా ఉద్యమాలు రెచ్చగొడదాం. ఈ వుద్యమాల్లో అమాయకులు చచ్చిపోయినా, తోబెట్టువులకు మానభంగాలు జరిగినా, మన లక్ష్యానికి తిరుగువుండదు—వుండకూడదు, అవుసరమైతే అఖిల భారత ముష్టివాళ్ళ సంఘం స్థాపిద్దాం. రాజదానికి రాయబారం వెడదాం. ముష్టివాళ్ళకు పార్లమెంటులో ఒక రిజర్వుసీటు కావాలిందాం. అనాదిగా వాళ్ళను సుద్ధివాళ్ళగా ముష్టివాళ్ళగా బ్రతికించే మన హక్కుల్ని మనం ప రక్షించుకుందాం. అంతకి సాధ్యంకాకపోతే ముష్టివాళ్ళకు ‘ప్రత్యేక రాష్ట్రం’ కావాలిందాం. నీటికి వెన్నెముకలేని ఈ దేశంలో నీచానికి పాల్పడే దరిద్రగొట్టు రచయితలకు డబ్బుతో దళపట్టించి ముష్టివాళ్ళ రాష్ట్రానికి వెయ్యేళ్ళ మూగచరిత్ర వుందని శతకాలు రాయద్దాం, కవిగోష్ఠులు పెట్టిద్దాం. గొర్రెల్లా అరిపిద్దాం.

(ఆవేశంలో భయంకరంగా నవ్వుతుంటాడు.)

జగ్గు:- } (ఇద్దరూ) ముష్టివాళ్ళ సంఘానికి జై!
భాజా:- }

ముష్టివాళ్ళ సంఘానికి జై!

(ఇద్దరూ నిష్క్రమిస్తారు)

రంగ:- (జేబులోంచి బ్రాండ్‌సీసా తీసి చూశాడు. సీత గుర్తుకొచ్చింది.
తనలోతాను 'సీత' అంటూ బయటకు నడిచాడు)

-లెట్టు ఆరి వెలిగాయి-

(సీత బెత్తను కుండీలో పారెయ్యడానికి వెళ్తోంది)

రంగ:- సీతా! సీతా!! ఓ! నువ్విక్కడే వున్నావా? పూలు తెచ్చానే! పెట్టుకో.

సీత:- మా! గుడ్డిదాన్ని-నా కెండుకు పూలు?

రంగ:- (నవ్వి) ఈ పూలు నీకోసం కాదే! నిన్ను చూసి నలుగురూ ఆనందించడానికి. నువ్వు గుడ్డిదానివి. కానీ లోకం కాదుగా. ఓ! పెట్టుకో.
(బదలో పెట్టబోయాడు.)

సీత:- (తాగిన వాసన సీతకు తెలుస్తుంది. పూలు నేలకేసి కొట్టి) ఛీ!
నువ్వెంత దిగజారిపోయావురా రంగా!

రంగ:- (నవ్వి) యిది దిగజారడమో, ఎగబ్రాకడమో, నీకేం తెలుసే సీతా!
నాకు పడేళ్ళు నీ చేత్తో అన్నం పెట్టావు. ఇప్పుడు నీచేత బంగారం తినిపిస్తాను. రా! నాతోరా. (గట్టిగా లాగుతాడు)

సీత:- (దూఱంతో ప్రాథేయపడతూ) రంగా! దేవాలయం ముందు నింబడి
వున్నాం. ఈ పాపపు ఆలోచనలు మంచివి కావు.

రంగ:- దేవాలయమా! (పగలబడి నవ్వుతాడు) సీతా! ఈవేళో, రేపో,
ఆ దేముడితోపాటు-ఈ దేవాలయాన్ని కూడా కొనేయబోతున్నాను-
తెలుసా?

సీత:- (నిర్భాంతబోయి-తనలో) దేముడ్ని కొనేస్తావా?

రంగ:- అవునే - తప్పేం - ఎవరో ఒక దేముడు మన జేబులో వుండాలిగా.
దేముడు మనకు శక్తిని, ముక్తిని ఇచ్చే రోజులు ఆ ప్రవహ్లాదుని

కాలంలోనే పోయాయి. ఈరోజు దేముడికి మనం గుర్తిస్తేనే శక్తి. మనం కల్పిస్తేనే శక్తి. లేకపోతే బూజు పట్టిపోయి గబ్బిలాం పంచన గాథనిద్ర పోవలసిందే! (గట్టిగా కౌగిలించుకుంటాడు. సీత విడిలించుకొని క్రిందపడిపోయింది)

సీత:- రంగా! -గుడ్డిదాన్ని, నీ స్వహాయ దాన్ని. నీకు పదేళ్లు తోబుట్టువులాగ సేవలు చేశాను. నన్ను అన్యాయం చేయకు-నీకు దండం పెడతాను.

రంగ:- (వికారంగా నవ్వుతూ సీతను మళ్ళీ గట్టిగా పట్టుకొని, మద్దుపెట్టుకోబోయాడు.)

సీత:- ఛీ! దూరంగా వుండు. (రంగడ్ని తోసింది. దూరంగా తూలిన రంగడు వేగంగా వచ్చి మళ్ళీ ఆమెను గట్టిగా కౌగిలించుకోబోయాడు. చాచి చెంపకాయ కొడుతుంది - ఒక్కక్షణం రంగడు విత్తర పోయాడు. అంతలోనే నవ్వి - ఆమెను పట్టలా పట్టుకున్నాడు.)

సీత:- ఛీ! వదులు - వదుల్తావా లేదా! మావా, కరీం! రాజిగా!... (రంగడు గట్టిగా ఆమె నోరు మూశాడు - మెల్లగా ఆమెను సిమెంటు బల్లమీదకు వదాడు)

రంగ:- బోనలోవున్న పిల్లిపిల్లా! నీ పజ్జా చిన్నదే. నన్ను మెండివాణ్ణి, బండవాడిని చేసినకొద్దీ - నిజంగా - నేను సకలులా ప్రవర్తిస్తాను. (సీతను క్రిందకు త్రోశాడు. ఎదం కాలంలో నిజంగా రంగడు చాతి మీద తన్నింది. ఆ తాపుకు రంగడు దూరంగా పడిపోయాడు. సీత గాభరాగా దేవాలయంలోకి పరుగెత్తింది.)

రంగ:- (లేరుకొని - తనలో తాను నవ్వుకొని) ఓహో! నీకు దేవాలయం అంటేనే ఇష్టమన్నమాట. సరే, అలాగే కానీ - (ఒక్కక్షణం గుమ్మం ముందు ఆగి) కళ్లులేని ఆ దేముడు మనం చేసేపనికి ఏం సాక్ష్యం ఇస్తాడే!

(నవ్వుతూ లోపలికి వెళ్ళాడు. ఇద్దరూ మర్నా పడుతున్నారు)

సీత:- రంగా! నన్నొదులు - వదులు - నన్నన్యాయం చేయకు - రంగా! నీకు దణ్ణం పెడతాను-రంగా! నన్ను వదులు,

(రంగడు అదేపనిగా నవ్వుతూ ఉంటాడు. ఉన్నట్టుండి సీత 'రంగా' అని గట్టిగా అరిచింది. ఆ వెంటనే రంగడి 'సీతా' అంటూ చావుకేక వినిపించింది - ఒక్క శ్వాసం నిశ్శబ్దం. కడివైపునుంచి పెద్దయ్య, రాజిగాడు, కరీం పరుగున వచ్చారు.)

పెద్ద:- సీతా! అమ్మా, సీతా!

కరీం:- సీతా!

రాజి:- సీతా, ఎక్కడున్నావ్-ఏం జరిగిందమ్మా?
(ముగ్గురూ ఒక్కసారే అంటారు)

పెద్దయ్య, రాజి, కరీం:- అమ్మా సీతా!

సీత:- (లోపల్నుండి గభాలున వచ్చి) మావా, (అంటూ ఏడుస్తూ ముగ్గురిని ఒక్కసారి కౌగలించుకొని, వాళ్ళ కడుపులో తన తం దాచుకొని ఏడుస్తూ వుంటుంది.)

కరీం:- సీతేం భయంలేదు సీతా! మేమన్నాం-ఏం జరిగిందో చెప్పమ్మా!

సీత:- (ఏడుస్తూ) మావా! రంగడు! రంగ...
(చెప్పలేక ఏడుస్తుంది.)

రాజి:- (సీత జుత్తు విడిపోవడం, జాకెట్టు చినిగిపోవడం గమనించి...) ఆ! ఒరే, రంగా! నీ రక్తం తాగుతాను-నీ కళ్ళ పీకేస్తాను-ఒరేయ్!
(అంటూ కర్రను నేలమీద కొడుతూ ముందుకు వస్తాడు.)

పెద్ద:- రాజీ! తొందరపడకు. (పట్టుకున్నాడు.)

రాజి:- నన్నొడులు మావా! ఈవేళ వాడి రక్తం కళ్ళజూస్తాను. అది కళ్ళ పీకేస్తాను.

(నాలుగు అడుగులు వేసేసరికి, రంగడు లోపల్నుండి బయటకు వచ్చాడు. ఇంతకుముందు జరిగిన మర్షణలో త్రిశూలంతో పొడవడం వల్ల, అది రంగడి కళ్ళల్లోకి గుచ్చుకొని కళ్ళ పోయాయి. మని షంతా రక్తంలో మునిగిపోయాడు. ముఖం రక్త సిక్తమయి వుంది.)

రంగ:- (త్రిశూలాన్ని క్రిందపారేసి - క్రింద పడ్డాడు. మెల్లగా లేస్తూ)
నీకా శ్రమ అక్కర్లేదు రాజి-నీతే ఆ పని చేసింది.

పెద్ద:- రంగా!

రంగ:- అవును మావా! మీరంతా కలసి ఇచ్చిన కళ్ళను నీర మూసేసింది.

పెద్ద:- అమ్మా నీలా! ఎంతపని చేశావు రత్తీ!

నీర:- నాకేం తెలీదు మావా! నేనేం చేశానో నాకే తెలీదు.

రంగ:- తెలికపోయినా చెయ్యాల్సిన పనే చేశావు నీలా! మీరిచ్చిన అర్హతను నిలబెట్టుకోలేకపోయాను—మీ శ్రేయస్సును కాపాడలేకపోయాను— అందుకని, మీ అర్హతను మీరు తీసుకొనే హక్కు మీకు వుంది. మీ రిచ్చిన కళ్ళను మీరే తీసుకున్నారు. నేను వస్తాను. మావా! (వెళ్ళబోయాడు.)

రాజి:- ఒరే రంగా, వద్దరా!

నీర:- రంగా! వెళ్ళకురా (ముగ్గురూ ఒక్కసారే)

కరీ:- రంగా!

పెద్ద:- రంగా! నీమీద మాకేం కోపం లేదురా! నా మాట విను. ఎక్కడికి వెళ్ళకురా! ఇక్కడే వుండరా.

రంగ:- వద్దు-వద్దు!...మావా! నన్ను వమించే గొప్పతనం మీకుంది. కానీ దాన్ని భరించే శక్తి నాకు లేదు. వద్దు మావా! నన్ను మీ నుంచి దూరంగా వుండనివ్వండి.

(రంగడు అందర్నీ విడిచి వెళుతుండగా-రాజిగాడు హఠాత్తుగా 'రంగా' అని పిలిచాడు. మెల్లగా దగ్గరకు వచ్చి తన చేతికర్ర రంగడికి సహాయంగా వుంటుందని ఇచ్చాడు. రంగడు-రాజిగాడు భోరున ఏడ్చారు.)

పెద్ద:- ఒరే రంగా! దారి చూచుకొని నడవరా! కాలు జారితే తూలిపడతావు- అక్కడ దీపం వుంది, వెలుగులోకి అడుగెయ్యరా!

రంగ:- అలాగే మావా! అలాగే! నీ మాటలు గుర్తుంచుకుంటాను—తప్పకుండా గుర్తుంచుకుంటాను. (అంటూ బయటకు పోతాడు. మిగతా వారందరూ కొయ్యవారిపై నిలబడతారు)

(మెల్లగా తెర జారుతుంది)

